

מהלכות שחיטה סימן א שוחט ובודק שנמצא אתריו סירכא רק שעברה ע"י מיעוץ ומשמוש והוא מתרץ א"ע לפי שמיד פשקרה הטורפיש ראה סירכא א' על פן לא בודק יותר כי החליט להוציא הרקאה ואם"כ פשהוציאו הרקאה מיעוץ בסירכא הנ"ל ואגב דטרוד בה לא עלה על דעתו שיש עוד סרכות.

והנה נדאי שהשו"ב הזה צריך העברה על חדש א' עם קד"ח אח"כ וסגי בזה כמבואר בסי' ב' מהלכות שחיטה בש"ע של רבינו ז"ל בדין פושע כל שאינו בדרך קלות בשאט נפש כו' ע"ש במה שפי' בדרך הרשפ"א וכ"ש לפ"ד הפר"ח דס"ל דבכל פשיעה סגי בקד"ח אם ראינוהו דואג כו' דה"ה דסגי בהעברת חדש א' שזהו במקום דואג ומתאמת כמ"ש רבינו ז"ל אף שאילתינו הוא אם יש להתירו מיד לשחוט עופות כי הוא אביון גדול וטפלא תלוי' בי' והוא זמן שחיטת אנוזות סמוך לחנוכה ואם לא ישחוט עופות בחדש זה יאבד סך גדול כי פולם שוחטים האנוזות בחדש זה: שו"ב זה שנכשל בטרקפה לכאורה אין לאסור עליו השחיטה שהרי ההפסד בשחיטה הוא איסור גבילה כדאיתא במשנה פ' השוחט (דל"ב סע"א) כלל אמ' ר' ישבב משום רבי יהושע כל שנפסלה בשחיטה גבילה כל ששחיתתו פראוי ודבר אחר גרם לו לפסול טרפה והודה לו ר"ע עכ"ל וכ"כ הרמב"ם פ"ג מה"ש די"ח שאין מוציא מידי גבילה אלא שחיטה פראוי כשרה כו' עכ"ל ובפ"א דין כ"ד ביאר שהשוחט בספין פגומה ה"ז גבילה ע"ש וכ"כ בש"ע רס"י י"ח: אף יש לעיין אם הוא מוספם מכל הפוסקים דהוי גבילה דהא בגמ' אמרינן פ"ק (די"ז ע"ב) מניין לבדיקת ספין מן התורה שנאמר וישחטתם בזה ואכלתם פשיטא פיון דכי נקיב טרפה (דאי נקיב לנפשט מיטרפא פשיטא דבעינן בדיקה דהא אי איפא פגם נקיב) הרי דאם שחט בספין פגום טעם האיסור משום דה"ל נקיבת הנושט ולכן לדעת הרמב"ם וש"ע סי' ל"ג ס"ג דנקיבת הנושט הוי גבילה: וכמו שפירש"י (דף ל"ב ע"ב) לתירוץ אלא אמר רבא אלו אסורות קתני ויש מהן גבלות א"כ לפ"ז נדאי פשוט דהשוחט בספין פגום ה"ז גבילה אבל אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' ל"ג שם סק"ז כ' וז"ל ועמ"ש ססי' כ"ו די"א דנקיבת הנושט עצמו ג"כ אינו אלא טרפה לבדה ולא גבילה אפילו אחר שחיטה ויש לחוש לדבריהם להחמיר בשל תורה לענין אותו ואת בנו עכ"ל ודיעה זו מבואר בהרא"ש פרק השוחט רס"י ו' בשם ר"ת אע"ג דמיטרפא בנקיבת הנושט כו' ע"ש להדיא דלא הוי גבילה א"כ לפ"ז י"ל השוחט בספין פגומה דאיסורו משום נקיבת הנושט ה"ל רק טרפה (ושוב מצאתי סברא זו בפמ"ג בשפ"ד סי' ב' סק"ד בשם הב"ח כמ"ש לקמן סוף אות ב') אף א"א לומר פן משמעתין פ"ק (דף יו"ד ע"א) גבי השוחט בספין ונמצאת פגומה דאפילו לרב חסדא פרכינן ה"נ העמד בהמה על חזקתה ואימא לא נשחטה: ומתרץ ספין אתרעאי בהמה לא אתרעאי וע"ש הפי' ברש"י ותוספת מה שנתחבטו בזה ואי איתא דבשוחט בספין פגום אינה אלא טרפה ולא גבילה א"כ לא שייך לומר כלל ואימא לא נשחטה שהרי השחיטה היא כשרה נדאי והתירבה מידי גבילה.

ורק הספק שמא נטרפה ואינו ענין כלל לטבל ועלה כו' ואפשר לדחות לפמ"ש בחידושי הרשפ"א פ"ג דיבמות (דל"א ע"א) ד"ה אשה זו וז"ל דכונתה אשפחן בעלמא דמחזיקין מאיסור לאיסור כו' דמשעה שנשחטה נסתלק אבר מן החי אפ"ה חוששין לה משום גבילה כו' והתירוץ שנראה לו דהתם גבי בהמה כו' פיון שאתה בא להתירה דנעשה בה מעשה שהכשירה עליה הראי' עכ"ל א"כ גם אם היא רק טרפה י"ל דמ"מ עליה הראי'.

שנעשה בה מעשה שהכשירה כיון שיש לספק שאין שחיטה זו מעשה המכשירה שאף שהכשירה מידי גבלה הרי עשה בה מעשה טרפה ומיהו לא דמי דאם הוא גבלה היינו שלא הכשירה פלל וכאילו לא שחטה כ"א הרגה או שמתה מאליה וא"כ שפיר שינוי לומר עליה הראי' לא כן כשת"ל שהיא שחיטה גמורה אף שיש לומר שאם היא טרפה אין שינוי לומר עליה הראי' וכ"ש לפמ"ש התוספות פ"ג דביצה (דכ"ה סע"א) וז"ל לכן נ"ל דחזקת איסור ר"ל בחזקת שלא נשחטה עד שיודע לה כו' ומשום איסור שאינה זבוחה דרחמנא אמר תזבח ואכלת שחוט ואכול כו'.

וא"כ לא שינוי לומר כן אלא אם השוחט בספין פגומה ה"ל גבלה וא"כ אינה זבוחה משא"כ את"ל דהוי זבוחה רק דהוי טרפה לכן צ"ל דאף להרא"ש בשם ר"ת דנקובת הנושט אינה אלא טרפה זהו פשניקב הנושט קודם שחיטה ולכן אין זה נפסלה בשחיטה אבל פשניקב ע"י השחיטה נק' נפסלה בשחיטה וסברא וחילוק זה מבואר בגמרא להדיא דף ל"ב תחלת ע"ב לענין פסוקת הגרגרת ואף שאח"כ נדחה סברא זו היינו משום דמצינו בברייתא שפסוקת הגרגרת לעולם ה"ל גבלה כיון דנפסק רוב הסימן אבל עכ"ז הסברא י"ל אמיתית לענין נקובת הנושט לפ"ד הרא"ש וכה"ג מצינו לפ"ד הר"ן בשם הרמב"ן בפ"ק דחולין (ד"ט) בענין פי' עיקור סימנים דעיקור סימניו היינו שנתדלדלו פולן או רופן בדבר שאין עושה אותה טרפה והלמ"מ שאם איבע לו כן בשעת שחיטה משהתחיל בסימנים שתהא גבלה לפי שפיון שנשמטה באותה שעה אי אפשר שתשחט בהכשר שמחמת העיקר מתנדנדין הסימניו עכ"ל הובא ב"י סי' כ"ד ונהבין הב"י דלהרמב"ן שבר"ן אם נעקרו הסימניו קודם שחיטה ואח"כ נשחטו הוי טרפה אא"כ נעקרו בשעת שחיטה דאז הוי גבלה ולפ"ז צריך לפרש בדבר שאין עושה טרפה דקאמר הר"ן דכוננתו כמ"ש התוספות והרא"ש והרשב"א בחידושיהו ובתה"א לבאר דעת בה"ג דמחיייה היא פשרה וכמ"ש רמ"א סע"י ט"ו בהג"ה אף הרי התוס' והרשב"א מפרשים דאין שחיטה מועלת בסימן השמוט והיינו אפילו נשמט קודם שחיטה וע' בבד"ה ובמ"ה והר"ן אומר דדוקא אם איבע לו כן בשעת שחיטה כו' שפיון שנשמטה באותה שעה כו' וא"כ אם נשמט מקודם מנלן דהוי טרפה ותמיהני על הט"ז ס"ק י"א שהעתיק בדברי הר"ן דעיקור היינו שנעקרו סימנים פולם או רובם בדבר שעושה אותה טרפה וזהו הפך ממ"ש הר"ן בדבר שאין עושה אותה טרפה גם הש"ך ס"ק כ"ד זיווג דברי הר"ן והרמב"ן עם דעת התוספות והרשב"א וזה אינו לפע"ד שוב ראיתי שבתפל"מ השיג על הש"ך בזה אבל עכ"ז ס"ל בפשיטות דלהר"ן בשם הרמב"ן אם נעקרו מקודם שחיטה הוי ג"כ טרפה.

שוב ראיתי שפן מפורש בהדיא בחידושי הר"ן פא"ט דף מ"ד בשם הרמב"ן וז"ל וא"ת דהכא משמע דעיקור סימנים טרפה ואילו בפ"ק מני לה גבי הלכות שחיטה וכ"ת פל פסול שפסימניו מהלכות שחיטה הוי אי הכי ליחשב נמי נקיבת הנושט ופסוקת הגרגרת תירץ הרמב"ן ז"ל דסימניו שנעקרו שלא בשעת שחיטה טרפה והיינו סוגיין אבל נעקרו בשעת שחיטה הויא לה גבילה וטעמא דמלתא דכל שהו עקורין מתחלה אפשר לאוחזם בידו בשעת שחיטה ולישחט פראוי ומ"ה מהני שחיטה לטהר מידי גבלה אבל נעקרו בשעת שחיטה אי אפשר שתשחט פראוי ומש"ה ה"ל גבלה שאין השחיטה מטהרתה וכבר כתבתי זה בפ"ק בס"ד עכ"ל ומ"ש הר"ן (שאצל הרי"ף בפ"ק) בדבר שאין עושה אותה טרפה ביאר זה אאזמו"ר הגאון נ"ע בסי' כ"ד ס"ק ל"ה דף ל"ה סע"ד בשם האר"ך

מש"ה דהיינו אפילו נעקרו הסימנים בדבר שאין עושה אותה טרפה כגון שנקלה רובו במקום אחד כו' אפ"ה אין השחיטה מועלת בו פשאירע פן בשעת שחיטה וזה לכאורה הפך ממ"ש הט"ז ס"ק י"א בכוננת הר"ן עכ"פ נמצינו למידי להרמב"ן והר"ן סימניו שנעקרו שלא בשעת שחיטה הוי טרפה לבד עכ"ז שנעקרו בשעת שחיטה הוי לה נבלה ואם פן כמ"כ י"ל אף למ"ד דנקובת הנושט אינה אלא טרפה זהו פשניקב הנושט קודם השחיטה אבל אם ניקב בשעת שחיטה ע"י ספין פגום דשחיטה ה"ל נבלה ג"כ מה"ט דכינן דהספין פגום ועוקר אי אפשר שתשחט פראוי: קיצור) ההפסד בשחיטה הוא נבלה כמ"ש במשנה דל"ב סע"א וה"ה השוחט בספין פגומה כמ"ש הרמב"ם והטוש"ע רס"י י"ח אף לר"ת דס"ל דנקובת הנושט אינה נבלה כ"א טרפה כמ"ש הרא"ש פ"ב ס"ו י"ל דהשוחט בספין פגומה אינה טרפה כיון בגמרא די"ז ע"ב משמע דטעם איסור הפגימה הוא מפני דה"ל נקובת הנושט אף מהסוגיא פ"ק ד"י ע"ב העמד בהמה על חזקתה ואימא לא נשחטה משמע דהשוחט בספין פגומה חשוב אינה זבוחה כלל לכן צ"ל דכשניקב הנושט ע"י הספין פגום בשעת שחיטה גרע טפי דה"ל נפסלה בשחיטה וה"ל נבלה לכ"ע וכעין חילוק זה נמצא בגמרא (דל"ב רע"ב) וכה"ג נמצא להר"ן בשם הרמב"ם בענין עיקור סימנים שנעקרו שלא בשעת שחיטה הוי טרפה לבדו וכשנעקרו פן בשעת שחיטה ה"ל נבלה והטעם שלו שייך גם כן ביתר שא"ת): ב והנה לכאורה דין זה מפורש עוד בפוסקים ומקורם מהתוספות פ"ק ד"ט ע"א גבי עיקור שבהלכות שחיטה שפירשו דעת רש"י דאיידי ששחט בספין פגומה דאין שוחט אלא חונק וה"ל פסק הגרגרת ומבואר מדבריהם דאף לדעת בה"ג דמפרש דעיקור היינו עיקור סימנים שנעקרו הסימן מהלחי עכ"ז דינו דרש"י ג"כ ה"ל נבלה שהרי הקשו לפ"ד בה"ג וא"ת ולמה אינו מונה בהלכות שחיטה פסק הגרגרת בספין פגומה כמו שמונה לפי הקונטרס וי"ל דהתם אין פאן שחיטה שאינו אלא חונק עכ"ל ובפסקי תוספת סעיף ל"א עיקור דרש"י ששחט בספין פגומה ודהלכות גדולות שנעקרו ממקומן ושוב שחטן עכ"ל וכ"כ הרא"ש שם (סי' י"ג) אמנם אאזמו"ר הגאון ס"ק ל"ח משמע דפי' התוספות בעיקור דפירש"י לא ס"ל פן לרוב הפוסקים והביא פן מתשובת הרשב"א (סי' שס"ז) ולפ"ז מאחר שזה אינו עיקור שבהלכות שחיטה כ"א שפאנו לדון ע"ז מפני שאין הבהמה זבוחה כדן א"כ הרי בגמרא (די"ז ע"ב) משמע דהטעם כיון דכי נקיב טריפה דהיינו נקובת הנושט וא"כ מנלן לומר דהוי כמו אינה זבוחה כלל שפא ה"ל כזבוחה וניקב הנושט דהוי רק טריפה לפי ר"ת ומ"ש התוס' דהוי כמו פסק הגרגרת לא משמע פן מהגמרא הנ"ל וצ"ל משום דאפשר שאחר שישחוט חצי הקנה תזדמן הפגימה ותיקרע המיעוט להשלימו לרוב דה"ל נבלה כמ"ש בגמרא פ"ק דחולין (די"ט) נעשה כמו ששחט ישראל וגמר עובד כוכבים כו' ע"ש ומיהו זה אינו רק ספק רחוק שזדמן פן ומה שדימו למגל קציר והמגרה דתנן (דט"ו ע"ב) שהם חונקים היינו מפני שיש שם ריבוי פגימות משא"כ בפגימה אחת ונראה דאף את"ל דלא כהתוספות בפי' עיקור לדעת רש"י מ"מ כיון ששחט בספין פגומה לא גרע מדין שהיה במקצוע קמא דנושט דלר"ת ה"ל בעיני (ד"ל ע"ב) בגמרא אם הוי נבלה משום די"ל דהוי רק טרפה כדן ניקב הנושט כמ"ש הרא"ש פ' השוחט סי' ו' ואעפ"כ נשאר בתיקו דשפא ה"ל נבלה אף שאפילו ניקב מיעוט הנושט פשיטא לי' דהוי רק טרפה והכא פשיטה במיעוט מדוע יגרע מנקב וע"כ צ"ל הסברא כיון בשעת שחיטה היא גרע

טפי א"כ כמו כן פשקרה מעוט הנושט בשעת השחיטה ה"ל ג"כ פסול בשחיטה וה"ל ודאי טרפה וספק נבלה עכ"פ וגם י"ל דגרע טפי משנה במיעוט שיקרי אפשר ג"כ שיהגימה נזדמנה לפסוק רוב הקנה פנ"ל או רוב הנושט גם י"ל הטעם הנז' פנ"ל ב"ש הרמב"ן גבי עיקור הסימנים בשעת שחיטה שא"א שתשחט בהכשר כמ"כ אפ"ל מחמת קרע הפגימה א"א גם כמה ששחט אח"כ שישחט בטוב וכ"ז לפר"ת אמן לפרש"י (ד"ל ע"ב) דבשעה והחליד במיעוט קמא דנושט פשיטא דה"ל נבלה וכ"נ מסקנת התוס' והרא"ש שם בשם ה"ר אושעיא וכ"כ הרשב"א בפשיטות בתשו' סי' שס"ז ושם ג"כ מבואר וז"ל ולא תהא חלדה ושהייה פוסלת יותר מפגימתו בקוץ עכ"ל א"כ פינו חלדה ושהייה במיעוט קמא דנושט ה"ל נבלה כמ"כ פגם דספין פגומה: ועיין בדברי הגאון אאזמו"ר ז"ל (סי' כ"ד ס"ק י"ח) דגם להרמב"ם הדיו פו.

הרי יצא לנו דלפ"ד רוב הפוסקים רובם ככולם השוחט בספין פגומה ה"ל נבלה ודאית ואף לפר"ת דס"ל נקובת הנושט הוי רק טרפה ולפירושו בבעיא דהחליד במיעוט סימנים ג"כ יש ספק גמור דבשוחט בספין פגום ה"ל נבלה ואפשר הוי גם שני ספיקות להחמיר לפר"ת וא"כ יש לתפוס דה"ל נבלה ובהיות פו הנה שו"ב זה ששחט על שפשע ונמצא אחריו סירכא שהוא איסור טרפות י"ל שאינו נחשד כלל על השחיטה בספין פגום דה"ל איסור נבלה וכמ"ש בנקה"כ סי' כ"ז וז"ל עוד נ"ל דנפ"מ לענין השחט לאכול טרפות דאינו חשוד לאכול נבלות שחמור ממנו וכדלקמן סי' קי"ט ע"ש ודו"ק עכ"ל: וז"ל הפמ"ג בפתיחה מה' שחיטה השחט לאכול טרפות אינו חשוד לאכול נבלות שזה חמור לו דמטמאה עכ"ל וכ"כ הפר"ח (סי' ל"ג סק"ה) ואדמו"ר שם סק"ז וכ"כ בשמ"ח סי' כ' ס"ו וכ"כ הפמ"ג בשפ"ד (סי' ב' סק"ד) וז"ל עוד נראה לי דוקא מומר לאכול נבלות אפי' פעם א' בודק ספין ונותן לו הא מומר לטרפות בפעם א' א"צ בדיקת ספין אף להר"ם ז"ל דאם לא יבדוק הספין הנה ודאי נבלה וחשוד על דבר הקל על טרפה לא הנה חשוד על נבלה החמור והנה חזות קשה ראיתי בב"ח ס"ו (נראה שהוא ט"ס וצ"ל סי' ב' ס"ג) וז"ל ועוד נראה בישאל צריך בדיקת הספין קודם שחיטה שמה ישחט במקום הפגימה ויהיה נבלה ואפילו רק ינקוב משהו במקום הפגימה בנושט וישחוט אח"כ בשאר הספין שלא במקום הפגימה טרפה הוי כו' עכ"ל ואני תמה דהא קי"ל נקובת הנושט במקום שחיטה נבלה ודאית הנה עכ"ד ותמ' זו אינה תמיה כ"כ דהא ר"ת ס"ל דהוי טרפה אלא דמ"מ פבר נתבאר כמ"ש הפמ"ג דנקובת הנושט בשעת שחיטה אפילו לר"ת יש פנים קרובים לומר דה"ל נבלה כ"ש לפ"ד שא"פ פולק: קיצור (ועוד מבואר בתוס' והרא"ש ד"ט דעיקור שבהלכות שחיטה שמפסיד השחיטה היינו לפרש"י השוחט בספין פגומה ואף להפוסקים שאין מפרשים פו י"ל לא גרע משהייה במיעוט קמא דנושט דהנה נבלה ודאי לפ"ד כל הפוסקים וגם לפר"ת ה"ל ספק נבלה וא"כ ה"נ ה"ל לדדידה טרפה ודאית וספק נבלה וקיי"ל שהחשוד על הטרפה אינו חשוד על הנבלה.

לכן י"ל שו"ב זה ששחט פושע באיסור טרפות אינו חשוד לשחוט בספין פגום ח"ו: ג מיהו נראה דאע"פ שהחשוד על הטרפה אינו חשוד על הנבלה היינו נבלה האסורה מדאורייתא אבל על נבלה האסורה מדרבנן ודאי יש לחושדו אם חשוד על טרפות דאורייתא אע"פ שנבלה חמורה מטרפה מ"מ פינו שזה דאורייתא וזה דרבנן יש לדמותו להא דתנן פ"ד דבכורות (ד"ל ע"א) החשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות כו'

הַחֲשׂוֹד עַל זֶה וְעַל זֶה חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת וּמְפָרֵשׁ הַטַּעַם בְּגִמְרָא פִּינּוֹ דְחֲשׂוֹד אֲדֹאֲרֵיִתָּא כ"ש אֲדִרְבַּנּוּ וּפְרַשׁ"י הַטְּהָרוֹת דְרַבְּנָן נִינְהוּ שְׂיָהָא אָדָם אוֹכַל חֲוָלִין בְּטְהָרָה וּפְסֻק פֶּן הֶרְמַב"ם ספ"י מה' מְטַמְּאֵי מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב.

הָרִי אַף שְׂהַחֲשׂוֹד עַל אִסּוּר אֶחָד דְאֹרְיִתָּא אִינוּ חֲשׂוֹד עַל אִסּוּר אַחַר דְאֹרְיִתָּא כְּמוֹ שְׂבִיעִית וּמַעֲשָׂרוֹת וּכְמ"ש הֶרְמַב"ם פ"ח מהל' שְׂמִיטָה וְיוֹבֵל הַט"ו מ"מ חֲשׂוֹד אֲאִסּוּר דְרַבְּנָן אַף שְׂהוּא אִסּוּר אַחַר כְּעִנְיָן שְׂבִיעִית וְטְהָרוֹת וּא"כ הָרִי בְּשִׁחִיטוֹת נִמְצָא כְּמָה אִסּוּרִים שִׁי"ל שְׂהוּן רַק מְדַרְבָּנּוּ כְּמ"ש בְּתַשׁוּ' בֵּית אַפְרַיִם ס' ד' ה' וְעִינּוּ בְּדַבְרֵי הַגְּאֵאזְמוּ"ר ז"ל ס' כ"ה סִסְק"א בְּשֵׁם הַת"ש וְאִין לְהַאֲמִינוּ עַל זֶה וְלְכַאוּרָה י"ל דְתַלְיָא בְּפִלּוּגְמָא דְהֵנָּה הַפְּר"ח בַּק"א ס' ב' כְּתַב שְׂבִסְפָר בֵּית הַלֵּל הִבִּיא מ"ש בְּשׁו"ע א"ח ס' שפ"ה ס"ג יִשְׂרָאֵל מוֹמֵר לְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים אוֹ לְחַלְלַת שְׂבִתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא אִפִּי אִינוּ מְחַלְלוּ אֲלָא בְּאִסּוּר דְרַבְּנָן הָרִי הוּא כְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים כּו' וְכ' דַּלְפ"ז נִרְאָה דָּגַם פְּאֵן לְגַבֵּי שְׂחִיטָה הַדִּין כְּפִי שְׂהוּא מְחַלְלַת שְׂבִתוֹת בְּפִרְהֶסְיָא אִפִּי בַּא' מִן הָאִסּוּרִין דְרַבְּנָן הוּא פְּסוּל לְשִׁחִיטָה כְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְהוּא מְהַסְגִּיא דְעִירוּבִין (דַּס"ט ע"ב) וְהוּא ז"ל נְחַלֵּק עָלָיו דְדוּקָא לְעִנְיָן בְּיִטּוּל רְשׁוּת הוּא דְמְדַרְבָּנּוּ עֲשָׂאוּהוּ כְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲבָל לֹא לְעִנְיָן שְׂחִיטָה וּשְׂאָר אִסּוּרִין שְׂאָם הוּא חֲשׂוֹד לְאִסּוּרִין דְרַבְּנָן אִינוּ חֲשׂוֹד לְאִסּוּרִין דְאֹרְיִתָּא וְכַדְלַקְמֵן ס' קי"ט עכ"ד וְכ"ד הַשְּׂמ"ח שְׂם סְעִיף ט"ז וּבְתַשׁוּ' שְׂם ס"ק כ"ח הִבִּיא גִמְרָא מְפִרְשֵׁת פ"ג דְהוֹרִיּוֹת (דִּי"א סַע"א) לְעִנְיָן הַלּוֹבֵשׁ כְּלָאִים דְרַבְּנָן ת"ק סָבַר מְדֹאֲרֵיִתָּא הָרִי מוֹמֵר מְדַרְבָּנּוּ לֹא הָרִי מוֹמֵר וְמָר סָבַר כְּלָאִים פִּינּוֹ דְמְפָרְסָם אִסּוּרִיָּה אִפִּי בְּדַרְבָּנּוּ הָרִי מוֹמֵר ** (בְּכָל הַסִּימָן הֵנָּה עִנְיָן מוֹמֵר הוּא הַפּוֹשֵׁעַ לְעִבּוֹר בְּתַמִּידוּת עַל אֵינְזָה אִסּוּר אוֹ אִסּוּרִים רַבִּים) ** וְקִי"ל כַּת"ק דְאֹרְיִתָּא בְּעִנְיָן וְכ"כ שְׂם הַגְּאֵאזְמוּ"ר ז"ל סַק"ה.

וּבְחִידוּשֵׁי הָרִיטְב"א בְּעִירוּבִין שְׂם כ' וְז"ל וְשְׂמַעִינוּ מִהֶכָּא מוֹמֵר לְחַלְלַת שְׂבִתוֹת מִקְרִי אִפִּי עָבַר עַל אִסּוּרָא דְרַבְּנָן דְהֶכָּא דְרָדָּה מְלַבּוּשׁ הוֹצִיאָם כְּדַמְשַׁמַּע לִישְׁנָא דְנַפְיָק בְּחוֹמְרָתָא הַלְכָּהּ אִפִּי הוֹצִיאָם לר"ה עכ"ל וְלָשׁוֹן זֶה נוֹטָה כְּדַעַת הַבַּה"י.

וְעִינּוּ בַּגְמ' פ"ק דְסוֹפָה (דַּט"ז ע"ב) דְשִׁבְתַת חֲמִירָא הַדְרַבָּנּוּ שְׂבוּ מַעֲשֵׂה דְסוֹפָה לְהַקְס"ד. א"כ לַפ"ז אֲפֻשֵׁר לְהוֹצִיא מִזֶּה לַנ"ד דְכְּמוֹ שְׂלַדְעַת הַבַּה"י פִּינּוֹ דְשִׁבְתַת חֲמִירָא אִין חִילּוּק בֵּין אִסּוּר דְאֹרְיִתָּא שְׂבוּ לְאִסּוּר דְרַבְּנָן וְכְּמ"ש בְּשׁו"ע א"ח ס' שפ"ה ס"ג לַפ"ז י"ל ג"כ פִּינּוֹ דְנִבְלָה חֲמִירָא מְטַרְפָּה לְכֵן אִפִּי הָאִסּוּר דְרַבְּנָן שְׂבִנְבָלָה חֲמִירָא לִיָּה וְאִינוּ חֲשׂוֹד עָלָיו וְהָא דְחֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת הִינּוּ מְשׁוּם דְטְהָרוֹת כָּל כְּלָלוֹת הָאִסּוּר הוּא רַק מְדַרְבָּנּוּ שְׂהוּא שְׂיֵאכַל חֲוָלִין בְּטְהָרָה אֲבָל הֶכָּא הַשְּׂחִיטָה הִיא דְאֹרְיִתָּא וְחֲמִירָא טוֹבָא וְכְּמ"ש בַּא"ח ס' ש"כ"ח ס"ד לְעִנְיָן חוֹלָה שְׂיֵשׁ בּוֹ סַפְנָה שְׂצָרִיף לְאֲכוֹל בְּשָׂר שׁוֹחֲטִין לוֹ וְאִין אוֹמְרִים נֶאֱכִילְנּוּ נְבִלָה כּו' (ע"ש בַּב"י ב' הָר"ן וּבַבַּה"ט סַק"ז).

א"כ אַף אִסּוּרֵי דְרַבְּנָן שְׂבוּ חֲמִירָא לִיָּה טוֹבָא וְעוֹד דְאִינוּ מְבַחֲזִין כ"כ מְהוּ דְרַבְּנָן וְסוֹבַר שְׂהַפֵּל דְאֹרְיִתָּא אֲבָל לְהַפְר"ח וְסִינְיַעְתּוֹ אִינוּ פֶּן וְכְּמ"ש בְּהַדְיָא שְׂאָם הוּא חֲשׂוֹד לְאִסּוּרִין דְרַבְּנָן אֲפִילוּ בְּשִׁבְתַת הַחֲמוּרָה אִינוּ חֲשׂוֹד לְאִסּוּרָא דְאֹרְיִתָּא דְשְׂחִיטָה וְטְרַפּוֹת א"כ כְּמ"כ לְהַפְּךָ כְּשִׁחֲשׂוֹד עַל אִסּוּר דְאֹרְיִתָּא דְטְרַפּוֹת וְדַאי חֲשׂוֹד לְאִסּוּר דְרַבְּנָן דְשְׂחִיטָה מִיָּהוּ רְאִיָּתוֹ דְהַפְּר"ח מְסִי' קי"ט אִינוּ מוֹבָן דְהָא שְׂם ס"ז כ' חוּץ מְעִבּוּדַת כּוֹכְבִים וְחִלּוּל שְׂבִת בְּפִרְהֶסְיָא כּו'.

ומ"מ אֶפְשֶׁר דְּגַם לְהַבְהִי' אֵין רְאִיָּה שִׁי"ל דְּלֹא הִנְשׂוּוּ אִיסוּר דְּרַבְנָן דְּשַׁבַּת לְדַאֲרֵייתָא אֵלָא לְעַנְיָן פְּרִהֶסְיָא דְטַעֲמִיָּה מִשׁוּם חֲנֻצָּפָא וְאֶפִיקְרוּתָא וְזֵהוּ שְׁיִיף אֶפִי בְּאִיסוּר דְּרַבְנָן וְכ"מ בְּהוֹרֵי דִי"א סַע"א וּמ"ס פִּינָן דְּמַפְרָסִים אִיסוּרֵיהּ כּו' פּנ"ל אֶבְל לְעַנְיָן עֲצָם הַחֲנוּמְרָא וְקוֹלָא יוֹדֵה דְכָל אִיסוּר דַּאֲרֵייתָא חֲמוּר מֵאִיסוּר דְּרַבְנָן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת: קִיצוּר (אָף מ"מ הָרִי הַחֲשׂוּד עַל הַשְּׂבִיעִית דַּאֲרֵייתָא חֲשׂוּד אֶטְהָרוֹת דְּחֲשִׂיד אַדְאֲרֵייתָא חֲשִׂיד אַדְרַבְנָן א"כ ה"נ פְּמָה אִיסוּרֵי דְרַבְנָן יֵשׁ בְּשַׁחֲיִטָּה לְכֹן אָף דְּשַׁחֲיִטָּה חֲמִירָא מ"מ חֲשׂוּד אֶטְרַפָּה דַּאֲרֵייתָא חֲשִׂיד אַדְרַבְנָן שְׂבִיעִיתָא וְאֶפְשֶׁר תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָא דְבַה"י עִם הַפְּר"ח וְהַתְּשׁוּ' בְּדִין הַמְּחַלְל שַׁבַּת בְּאִיסוּר דְּרַבְנָן אִם שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וִי"ל אָף לְהַבְהִי"י אֵין לְלַמּוּד קוֹלָא מְחֻמְרָא וְעוֹד דְּשָׁם עֵיקַר הַטַּעַם מִשׁוּם פְּרִהֶסְיָא שְׂאֵנִי): ד אָף מ"מ יֵשׁ לְהַקְל מִצַּד אַחַר מִשׁוּם שִׁי"ל שְׁגָם שׁו"ב זֶה לֹא נִחְשָׁד רַק עַל אִיסוּר דְּרַבְנָן שֶׁהוּא הַתְּרַשְׁלוּת בְּבִדְיָתָא הָרִיָּאָה וְהַבְּדִיקָה הִיא מְדַרְבְּנָן כְּמִבְּנָאָר בְּסִי' ל"ט סְעִיף א' וְכ"כ בְּשׁו"ע סִי' קי"ט סְעִיף י"ד אָף שֶׁבַח"ח.

והט"ז והפר"ח שם הספימו דהמוכר בהמה שיש בה סירכא שצריכה בדיקה ד"ת הוי פמוכר דברים האסורים ד"ת מ"מ היינו לענני מכירה שהלוקח אין אכילתו נחשב לו הנאה לפי שעבר על איסור דאריותא כו' כמ"ש בסמ"ע סי' רל"ד סק"ד וה"ט שייף נמי בסירכא שצריכה בדיקה מדאריותא וגם לפי טעם הראשון דשם דבאיסורא דאריותא דווקא קנסוהו היינו דווקא לגבי מוכר שיש לו חימוד ממון ודיינינו לי' כמזיד גם בפעם הראשון כמבואר בפוסקים סי' קי"ט גבי שוחט ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים וכ"ה בסי' ב' בת"ש ורבינו ז"ל וכינון שאנו אומרים שידע מהסירכא ומכרה ודאי יש לו דין עובר על איסור דאריותא מאחר שבהמה זו אסורה מספק ד"ת וידע מזה ומכרה (ועש"ך שם ס"ק כ"ט שחולק על הב"ח ובסה"ת סי' ע"ג גבי ומורי רבינו מפרש דנתערבה אסורה קאי אספיקה דכינון דמן התורה אסורה ושייף ביה אשם תלוי בודאי אי הוה ביה פרת כו' משמע פדעת הב"ח והט"ז והפר"ח ועפר"ח ואין פאן מקומו) משא"כ בשו"ב זה שנוטל שוכר מטורפות וכשירות בשנה ואין לו חי"מ דמש"ה דיינינו ליה בשוגג ופושע ולא כמזיד ור"ל שאנו אומרים שלא ידע שיש סירכא אלא שנתרשל בבדיקה ולא בדק שפיר בפשיעתו וכינון שהבדיקה היא רק ד"ס נמצא שנתרשל באיסור דרבנן לבד ואע"פ שהתרשלות הבדיקה עם היותה רק מדרבנן מ"מ יוכל ליצא ולצמח מזה איסור דאריותא וא"כ עם ע"י התרשלות זו יצא טריפות דאריותא מת"י יש לומר שיש לו דין חשוד על טרפות דאריותא וכמו שמצינו בפ"ק דשבועות (די"ח ע"א) דמחייבין קרבן במשמע עם הטהורה סמוך לוסתה ואמרה לו נטמאתי וחיוב אכניסה משום דהיה לו לפרוש מאשתו סמוך לוסתה ואע"פ שפרישה סמוך לוסתה הוא רק ד"ס.

מ"מ חייב עי"ז קרבן מדאריותא וחשבי' לי' שוגג בדאריותא ולא אנוס בדאריותא ועובר אדרבנן. ופי' שוגג הוא מבואר ברמב"ם פ"ה מהל' שגגות ה"ו וז"ל ששהשוגג הנה לו לבדוק ולדקדק ואילו בדק יפה ודקדק בשאלות לא הנה בא לידי שגגה ולפי שלא טרח בדרישה וחקירה ואח"כ יעשה צריף כפרה עכ"ל אלמא דצריף כפרה מדאריותא וחשבינו ליה פלא טורח גם באיסורי תורה וא"כ אף גם בנ"ד אף שהבדיקה היא מד"ס מ"מ פינון שייצא עי"ז מתחת ידו איסור תורה דיינינו לי' פלא טורח באיסורי תורה וכינון שכן י"ל שאין להאמינו באיסורי דרבנן שבנבלה פנ"ל בדרף כש"כ אף באמת יש לדחות

זו דהא מלבד שיש פוסקים ס"ל שפרישה סמוך לוסתה היא דאורייתא והמה התוס' ס"פ הבע"י (דס"ד ע"ב) והרא"ש לשם סי' יו"ד וסה"ת סי' צ"ג ואע"פ שפסק בפרק קמא דנדה סי' א' דנסתות דרבנן מ"מ יש לומר דהיינו לענן אם לא בדקה אחר וסתה ולא הרגישה שאינו אסורה מדאורייתא כיון דלא הרגישה לא חיישינן שמה ראיה ולא אדעתה מדאורייתא אבל בפרישה שסמוך לוסתה חיישינן מדאורייתא שמה תראה ותרגישה וכמ"ש בפתשו' אחרת וכן מצאתי אה"כ בס' תפארת ישראל בקו"א בסי' קפ"ד וגם דעת הרא"ה בבד"ה (בית שביעי שער ב') דלמ"ד וסתות דרבנן מיתוקמא ההיא דשבועות בשעות שאחר עונות הנסת וס"ל שזהו לכו"ע דאורייתא ע"ש אף גם לרוב הפוסקים החולקים וכן קי"ל לדינא דפרישה שסמוך לוסתה הוא רק מדרבנן בכל ענין וכמ"ש רז"ל בסי' קפ"ד סק"ה מ"מ הא אנו לא מחשבינן ליה אלא לשוגג במילי דאורייתא וסגיב חטאת ולא לפושע וכמבואר להדיא במ"ה שם וז"ל דה"ל לאסוקי אדעתה' שמה תראה בשעת תשמיש ואי דאורייתא לא שייך למימר ביה דה"ל לאסוקי אדעתה' אלא פושע גמור הוא כו' עכ"ל הנה מבואר מזה דעכשיו לא מחשבינן ליה בפושע במילי דאורייתא אלא פושע אלא פושע אלא פושע לא היה מתכפר בחטאת וע' בפ"ב דמכות (ד"ח ע"א) שהפושע אינו מתכפר בגלות אלא השוגג ואף על פי שהפושע אינו מזיד ג"כ וכמ"ש הרמב"ם פ"ו מהלכות רוצח דין ב' ד' ע"ש ועמ"ש רז"ל סי' ב') וכיון שכן אף אם נדמה ג"כ נ"ד פהתשליות בבדיקתו ונמצא אה"כ סירכא למשמש סמוך לוסתה ונאמרה לו נטמאתי ששם ג"כ עבר על ד"ס במזיד ובא עי"ז לאיסור דאורייתא ומ"מ חשבינן ליה לשוגג במילי דאורייתא לפי שהי' סבור שייספיק לבעול עד שלא יצא הדם וה"נ אף אם היינו אומרים שעבר על הבדיקה ולא בדק יפה במזיד (מלבד שי"ל שמכשול הוא שאירע לו בפשיעותו שלא בדק יפה ולא במזיד גמור) עכ"ז לגבי הסירכא שאח"כ האסורה מד"ת מספק לא נחשב רק שוגג שהיה סבור שלא ימצא שם סירכא דהרי פשיטא ופשיטא שאין לחושדו שראה הסירכא והניחה במזיד חזא דכפעם א' לא דיינינן ליה במזיד ובר מן דין אם היה מזיד ורשע היה לו לנתק הסירכא ולא להניחה שיימצאוהו אחרים ויפירו רשעתו ויעבירוהו מאומנתו דאומדנא טובה היא דבנדאי לא ראה אותה וכמ"ש ביש"ש פג"ה סי' ט"ז וכיון דדיינינן ליה פושע לגבי איסורי דאורייתא הרי השוגג סגי ליה בקד"ח לחוד בלי העברה כלל כמו שהאריך בזה רבינו ז"ל בסי' ב' שם וכ"מ בסי' קי"ט סי"ז ובש"ך שם סקל"ג וכן מצאתי באגודה פג"ה סי' צ"א טבח שנמצא אחריו חלב כו' ואין תקנה להחזירו אם יראו אותו צעור ומתאנח כדאמרי' פז"ב כו' ונ"ל דה"מ שהזיד לעשות פן כו' אבל אם יודע וישגג יקבל עליו תשובה ולא יעבירוהו ולא ילקוהו עכ"ל יצא לנו מזה דכשקיבל עליו ד"ח בפני שלשה סגי על ענין החטא מחמת הסירכא שייצאה מתח"י שהרי שוגג באיסור דאורייתא וא"כ אף שמ"מ אין להאמינו עדיין על הבדיקה משום שהרי הוא פושע באיסורי דרבנן עכ"פ שהוא בבדיקת הראיה שלפושע לא סגי לי' קד"ח ובעינן ג"כ העברה כמש"ל מ"מ לגבי שחיטת עופות שהחשש שם משום נבלה יש להאמינו מיד ולא חשדינן לי' גם לאיסורי דרבנן שבשחיטה דהא כשם שהחשוד על הטורפה האסורה ד"ת אינו חשוד על הנבלה האסורה ד"ת כף החשוד על טרפה דרבנן אינו חשוד על נבלה האסורה מדרבנן רק שהחשוד על איסור דאורייתא בטורפות י"ל דחשוד גם אנבלה באיסור דרבנן פנ"ל וזה אינו חשוד על

איסור דאורייתא בטורפות שהוא רק שוגג וסגי ליה לזה בקד"ח לבד פנ"ל: קיצור (מ"מ יש להקל מצד שגם שו"ב זה פשע רק בבדיקת הריאה שהבדיקה הוא מד"ס ואף שע"ז נמשך שיצא סירכא מתח"י לגבי הסירכא ה"ל שוגג נמצא ה"ל שוגג בדאורייתא לכן אינו חשוב חשוד בדאורייתא כ"א בדרבנן וא"כ חזר הדין שהחשוד בדרבנן דאיסור טרפה אינו חשוד אדרבנן באיסור גבלה דחמירא מטורפה): ה נעדיין יש לחוש עפמ"ש בש"ע סי' קי"ט סעי' ה' דאם האיסור חמור בעיני בני אדם יש לו דין חמור ונחלקו שם הש"ך ס"ק י"ב ס"ל שי"ל דחשוד על דבר החמור בעיני הבריות אינו חשוד על דבר הקל ממנו בעיני הבריות אם הוא חמור בעונש כו' והפר"ח ס"ק י"ב נחלק עליו בזה והביא ראיה מהרא"ש בבכורות פ"ק עד כמה סי' ח' שכתב דמעשר נדאי חמור משביעית דשביעית לאו הבא מכלל עשה הוא כו' ואעפ"כ באתריה דר' יהודה דחמירא לי' שביעית החשוד על השביעית חשוד על המעשר וא"כ לפ"ז אפ"ש כיון האידנא דרפן של בנ"א לא לחלק בין אם נפסלה בשחיטה לנטרפה ע"פ בדיקת הריאה ושניהם קורים להן טרפה הרי דחומרתן שנה בעיניהם וכיון דשוו להו יש להחמיר לפי מ"ש הרמב"ם בפ"י המשניות בפ"ד דבכורות שהחשוד על שום דבר כו' הרי הוא חשוד ג"כ על איסור אחר שהוא כמותו או פחות ממנו עכ"ל הרי דגם על איסור ששנה לו הוא חשוד הן אמת שבפ"ת סי' קי"ט סק"ה האריה להוכיח דהחשוד על איסור אחד אינו חשוד על איסור אחר ששנה אליו ע"ש ונ"ל שלא הנה לפניו בפ"י המשניות להרמב"ם ש"ל ע"ש פ"י המשניות להרמב"ם דאל"כ הנה מביאו עכ"פ וכן ראיתי בתוי"ט שם שבגוסתא א"י לא נמצאו דברים הנ"ל וא"כ אם נאמר שבעיני הבריות חומרתן שנה אפשר אף אם באמת הפסול בשחיטה חמור יותר אינו נפ"מ כלל והחשוד על הטרפה יהי' חשוד על השחיטה כיון הפר"ח הוכיח מהרא"ש דהעיקר תלוי בחומר שבעיני הבריות מיהו זה אינו דע"כ לא נחלק הפר"ח על הש"ך אלא בענין אם הוא קל בעיני הבריות אבל בששניהן שוין בעיני הבריות דכ"ה הש"ך ס"ק הנ"ל דאז אזלינן בתר הקל וחמור בעונש בזה מודה הפר"ח כמש"ש בהד"א ולא משגיחנן כלל בחומר דעונש זולתי היכא ששניהן שוין בעיני הבריות דאז אזלינן בתר קל וחמור דעונש כו' ועוד שי"ל גם בעיני הבריות שחיטה חמירא שידוע לכל שהוא גבלה וכ"ש לשו"ב והרי הש"ך והשמ"ח ושאר אחרונים כ' בפשיטות דהחשוד על הטרפה אינו חשוד על הגבלה שפסולה בשחיטה כו' ובהיות פן יש לתמוה קצת על תשובת נודע ביהודה מ"ת והובא בתשו' הגאון מהר"ז נר"ו בתשו' בית אפרים חי"ד סי' ד"ה שהתיר שו"ב שנקשל בבדיקת הריאה לשחיטת עופות משום דלא נחשד על איסור תורה כו' והגאון מהר"ז שם הקשה עליו דגם בשחיטת עופות איכא איסורי דרבנן כמו שהיה במיעוט בתרא וכיוצא בו גם בבדיקת הספין כו' ונדחק שם מאד להקל בשעת הדחק בזה.

איה לא שתו לבם לדברי הש"ך והפר"ח והת"ש שהספימו פולם דחשוד על הטרפה אינו חשוד על הגבלה והפסד בשחיטה היא גבלה פנ"ל וא"כ לא הנה צריך הנ"ב לומר משום דהנה איסור תורה כו' וגם קוש' הגאון מהר"ז שי' לק"מ משום שהחשוד בטורפות דרבנן אינו חשוד באיסור דרבנן דגבלה פנ"ל וסבור הייתי לתרץ דברי הגאונים ע"פ מ"ש הרמב"ם פ"ד מה' מאכלות אסורות הי"ז ונ"ל זה הפלל כל שאיסורו בלאו אחד מצטרפין בב' לאוין אין מצטרפין חוץ מגבלה וטרפה הואיל והטרפה תחלת גבלה היא עכ"ל וכיון

שמצטרפין לכזית והיו מחייבין עליהן מלקות א"כ נראה פאילו הם איסור א' וכיון שכן י"ל לכאורה דחשוד לזה חשוד ועד פאן לא שמעינן דחשוד על הקל אינו חשוד על החמור אלא בשני איסורין אלא שהם ממין א' ה"ל איסור מאכלות כמעשרות ושביעית שאין מצטרפין זל"ז אבל באיסור א' ר"ל שמצטרפין זל"ז י"ל דחשוד לזה חשוד לזה בכל ענין אף באמת אין זה מוכרח פי הנה מ"ש שהטרפה תחלת נבלה היא ר"ל פיון שטרפה אינה חיה וסופה למות ולהיות נבלה וא"כ כמו שבכלל מאתים מנה פה בכלל נבלה יש טרפה אע"פ שאין בכלל בפ"מ מ"מ כ"ה בחומר הענין ולפיכך ע"ד שמצטרפין אונקל שנטמא באב הטומאה עם אונקל שנטמא בולד הטומאה לטמא פקל שבשניהם אבל לעולם נבלה חמירא לענין שהחשוד על הטרפה אינו חשוד על הנבלה כמ"ש הש"ך וסיעתו פנ"ל ואין לדחות דבריהם המפורשים בשביל משמעות כ"ש שאפשר לומר שאינו ענין פלל לדבריהם ועוד ראי מהש"ס פ"ק דחולין (דף ה' ע"ב) גבי מומר לאכול חלב והביא קרבן על הדם וכ' התוס' שגאמרו בלאו אחד כל חלב וכל דם לא תאכלו וגם הם שוין שיש בשניהם פרת ובהוריות (די"א ע"א) אמרינן דלכ"ע מומר מחלב לא הוי מומר לדם וכ"ש בטרפה ונבלה דנבלה חמירא כו': קיצור (לכ"ע יש היכא שחומרין שנה בעיני הבריות אזלינן בתר קל וחומר דעונש גושני על הנ"ב והבית אפרים בתשו'): א' אף לכאורה יש להחמיר מטעם אחר שי"ל דשחיטה דעופות לא חמור פלל בעונש מאיסור טרפה ואדרבה אפשר קיל מיניה משום דאיכא למ"ד דאין שחיטה לעוף מן התורה בפ"ב דחולין (דכ"ז ע"ב ודכ"ח ע"א) וע"ש בתוס' ד"ה רבי הוא ובפ"ק (ד"כ ע"ב) ובפ"ד דנזיר (דכ"ט ע"א) וז"ל סה"ת סי' א' ואילו בעופות פליגי תנאי אם הם טעונים שחיטה ר' אליעזר הקפ"ר ורבי פנחס סברי אין שחיטה לעוף מן התורה אלא מדברי סופרים אבל בר קפרא סבר מן התורה כו' וכן ר' אומר דתנאי ר' אומר ונבחה כו' ולא הכריע בזה"ל ור"ל טרפה חמירא דהוי נדאי דאורייתא ואין בזה פלוגתא דתנאי אף הרמב"ם פ"א מה' שחיטה פסק בפשיטות כמ"ד דיש שחיטה לעוף מן התורה ובכנסת הגדולה סי' י"ג בהגהת ב"י אות ב' האריף בזה דכן משמע כמה סתמי משניות מתנינן פ"ק פסוי הדם השוחט ונתנבלה בידו הנוחר והמעקר פטור מלכסות ומתנינן דמלק בסכין כו' וכ"מ בגמ' רפ"ק דחולין ד"ד ע"א גבי ודלמא קסברי פותים אין שחיטה לעוף מה"ת ובפרש"י שם וכ"פ הסמ"ג והרשב"א בת"ה בית ב' ראש שער ב' ורש"ל ביש"ש פ"ק השוחט סי' א' ודמש"א ומ"ש הרא"ש בפכ"ת דיומא סי' י"ד בשם הר"מ דאין שחיטה לעוף מה"ת איתא בתשו' הרא"ש פלל כ"ז סי' ה' דמהר"מ לפ"ד השואל השיב פן ועוד דגם איסור הסירכות אינו נדאי טרפה כ"א י"ל שהן ספק טרפה וא"כ סוף סוף שחיטה דעוף חמירא ועוד דעכשיו פשוט בפי פל דשחיטה דעוף דאורייתא וא"כ שחיטה חמירא מטרפה בעיני הבריות עכ"פ: ועוד דאף אם היינו אומרים שאיסורין שנה משום דלא ראי זה כראי זה שיש בשחיטת עופות חומרא מבטרפות דהוא איסור נבלה וחמירא טפי בעיני הבריות שהרי לא עולה על דעתם הסברא דאין שחיטה לעוף מה"ת ולעומת זה מדינא י"ל דטרפה חמירא דהא נדאי דאורייתא וכאן ה"ל פלוגתא דתנאי אזי ג"כ היינו באים לפלוגתא דהנה לפמ"ש הרמב"ם בפי' המשניות ספ"ד דבכורות שהחשוד על שום דבר כו' הרי הוא חשוד ג"כ על איסור אחר שהוא כמותו או פחות ממנו עכ"ל הרי דגם על איסור ששנה לו הוא חשוד אף בפ"ת סי' קי"ט סק"ה האריף להוכיח

דְּהַחֲשׂוֹד עַל אִסּוּר אֶחָד כּו' שְׁשׂוּה אֶלּוֹ ע"ש וּא"כ לַהֲפֹ"ת אַף אִם הֵם שְׁנַיִם אֵין חֲשׂוֹד
וְאֵף לְהַרְמֵב"ם בְּאַמַּת נִרְאָה דְּנֻדְאֵי שְׁחִיטָת עוֹפוֹת ג"כ תְּמִירָא טְפֵי מְאִסּוּר הַסִּירְכָא כְּנ"ל
וְעוֹד דְּבַתוֹי"ט שָׁם ספ"ד דְּבִכּוּרוֹת כ' שְׁבַנְסוּחַת א"י מְפִי הַמְשַׁנְיּוֹת לְהַרְמֵב"ם לֹא נִמְצָא
מִש"ל בְּשֵׁמוֹ: אָמְנָם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּשׁוּחַט דְּמֵתָא שְׁכ' הַב"י בְּסִימְנֵים הַמְּחַוְדָּשִׁים
סִי' א' צָרִיף שְׁיָהֵל הַשׁוּחַט נְאָמֵן עכ"ל וְכִמוֹ שְׁהֵבִיא בְּשֵׁמוֹ הַש"ף סִי' קו"ט סק"א וְהוּא
מִמ"ש בְּב"י סִי' א' כ' הַמְּרַדְכֵי בְּפִא"ט בְּשֵׁם ר"ח כו' וּמְדַבְּרֵי הַרְמֵב"ם כו' ע"ש וְהוּד"מ
שָׁם ס"ק י"ב כו' וְאֵינוֹ דְּהַרְמֵב"ם לֹא קָאָמַר אֶלְא בְּשׁוּחַט לְעַצְמוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרֵים אֶבֶל
בְּשֵׁאָר שׁוּחַט לֹא קָאָמַר: וְאִזְמוּר"ר נ"ע סִי' א' סס"ק א' נִתֵּן טַעַם לְדַבְּרֵי ר"ח וְהַב"י בְּשֵׁם
הַרְמֵב"ם דְּגַם בְּשׁוּחַט דְּמֵתָא כו' וְכ"מ בְּש"ף סִי' קו"ט סס"ק א'.

וּא"כ זֶה שְׁנַחֲשׂוֹד לְמִיקָל וּפּוֹשַׁע קִצַּת בְּאִסּוּר טְרֵפָה אַע"ג דְּמִדִּינָא אֵינוֹ חֲשׂוֹד עַל הַנְּבִלָה
י"ל דַּעכ"פ אֵינוֹ נִקְרָא אָדָם נְאָמֵן דְּהֵינּוּ שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזַקָת כְּשֵׁרוֹת מִיְּחֻדָּת אַף הִנֵּה נִרְאָה
דְּאֵין לְהַחְמִיר בְּהַרְמֵב"ם יוֹתֵר מִמָּה שְׁהֵבִין בּוֹ הַרְמ"א בְּד"מ: פִּינּוֹן דְּמַקּוֹר דְּבַרֵי הַרְמֵב"ם
מִהַסְנוּגְיָא פָּרַק אֵין מַעֲמִידִין (דל"ט ע"ב) בְּעַנְיָן אֵין לוֹקְחִין יַמ"ח מַח"ג בְּסוּרְיָא דַּס"ל
דַּה"ה לְכָל ח"ל וְהַרְאָב"ד ס"פ י"א מִהַמ"א חוֹלֵק ע"ז וְכ' הַש"ף וּפּר"ח רַס"י קו"ט שָׁגַם
דַּעַת רַש"י הוּא פְּהַרְאָב"ד וְכֵן מִשְׁמַע בְּהַדְיָא בְּחִידוּשֵׁי הַרְמֵב"ן שָׁם (דף ל"ט ע"א)
שְׁהַקְשָׁה וְכִי נִחְשְׂדוּ עַמֵי הָאָרֶץ בְּכָל שְׁאֲסָרוּ חֲכָמִים וְא"ת בְּסוּרְיָא הִנֵּה אֵין סוּרְיָא מְקוּמוֹ
שָׁל לוֹי וְה"ל לְפָרֵשׁ כו' עכ"ל נִרְאָה מְדַבְּרֵי בְּפִשְׁיטוֹת דְּלֹא אָמְרוּ אֶלְא בְּסוּרְיָא שְׁיָדוּעַ
שְׁהַחֲנֻנִים הִי חֲשׂוֹדִים בְּזֶה אֶלְפִי עוֹר וְכ"נ מְדַבְּרֵי הַר"ן שָׁם אַף מ"מ הַרֵי גַם הַרְמ"א
בְּד"מ שָׁם סִיִּים וְז"ל אָמְנָם מ"מ נ"ל דְּבַזְמֵן הִנֵּה דְּכָל אֶחָד בּוֹדֵק הַסְפִּין לְעַצְמוֹ וְאֵינוֹ
מִרְאָה לְחֲכָם שְׁצָרִיף שְׁיָהֵל אָדָם כְּמ"ש הָרֵא"ש לְקַמֵּן סִי' י"ח עכ"ל וְא"כ לַפ"ז
צ"ע אִם זֶה נִקְרָא אָדָם כְּשֵׁר: אַף בְּאַמַּת נִרְאָה דְּמַפְנֵי הַשְּׁגָגָה וְהַקְצַת פְּשִׁיעָה בְּהַסִּירְכָא
לֹא אֶבֶד חֲזַקָת כְּשֵׁרוֹתוֹ הִידוּעַ לְגַמְרֵי וְלֹא דְּמִי כָּלֵל לְשֵׁאָר אָדָם שְׁאֵינוֹ יָדוּעַ כָּלֵל אִם הוּא
מְוַחֲזָק בְּאָדָם כְּשֵׁר דְּגָרַע טְפֵי טוֹבָא פִּינּוֹן הֵכָא יָדוּעַ שְׁמוּחֲזָק בְּאָדָם כְּשֵׁר רַק שְׁאֵירַע לוֹ
מְכֻשָׁל פַּעַם א' א"כ לְדַבֵּר שְׁלֹא נִחְשְׂדוּ כָּלֵל י"ל דַּה"ל בְּחֲזַקָת כְּשֵׁרוֹתוֹ הִידוּעַ לַפְּל: סִימֵן
ב ע"ד הַשׁו"ב מו' מִשְׁה מִמְּחַנִּיכָם שְׁהוּא אֶצְלִיכֶם שׁו"ב זֶה שְׁלִישִׁים שְׁנָה וְלֹא נִשְׁמַע עָלָיו
שׁוּם רִיעוּתָא אַף כְּעַת בְּזֶה הַשְּׁנָה יָצָא מִמֶּנּוּ אֵיזוֹ מְכֻשָׁלִים וְהַעֲיָקֵר הוּא עַנְיָן הַסִּירְכָא
אֲשֶׁר הִתָּה עַל הַנִּרְדָּא שְׁלֹאֲחַר שְׁהַסִּיר הַסִּירְכָא כְּמִנְהַג הַשׁו"ב וּבְדָקָה בְּפוֹשְׁרֵין וְהַכְשִׁירָה
הַעֲיָדוֹ שְׁלִישָׁה אֲנָשִׁים אִז עֵשׂ הָאֵט מְבַצְבֵּץ גִּיּוּעוּזִין וְשְׁאֲמָרוּ לוֹ כְּמִדְּוָמָה שְׁהוּא מְבַצְבֵּץ
וּבְדָק פַּעַם שְׁנִית וְלֹא רָאוּ עוֹד אֵיף הִי בְּפַעַם הַשְּׁנִית וַיֵּשׁ הַרְבֵּה עֲדִים שְׁבַפְעַם הַשְּׁנִית
נֻדְאֵי לֹא הִי מְבַצְבֵּץ אַף שְׁבִינְתִּים קָרַע הַשׁו"ב מְעַט אֶת הַרְיָאָה אַף הוּא אוֹמֵר שְׁהַקְרַע
הִי שְׁלֹא בְּמִקּוֹם הַסִּירְכָא גַם יֵשׁ שְׁנֵי עֲדִים שְׁמַעֲיָדִים שָׁגַם בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹן רָאוּ שְׁלֹא
בְּצַבֵּץ כָּלֵל.

הֵינּוּ ר' חַיִּים דּוֹב בֶּן גְּרִישׁוֹן וּר' בֶּן צִיּוֹן: וְהִנֵּה אִם הִנֵּה מִתְבָּרַר שְׁהַקְרַע אוֹ הַחֲתָף שְׁחַתָּף
בְּהַרְיָאָה הִי שְׁלֹא כְּנֻגְדַת הַסִּירְכָא כָּלֵל אִזֵּי נֻדְאֵי הִנֵּה נִרְאָה שְׁאֵין בְּזֶה שׁוּם חֲשֵׁשׁ עָלָיו פִּינּוֹן
שְׁהַרְבֵּה עֲדִים מְעִידִים שְׁאִז לֹא הִתָּה מְבַצְבֵּץ וְאֵין שׁוּם מִי שְׁיִכְחִישֶׁם ע"ז, א"כ הֵם
נְאָמְנִים יוֹתֵר מִהַעֲדִים הָרֵאשׁוֹנִים פִּינּוֹן שְׁהוֹזְמֵנוּ לְרֵאוֹת הַמַּעֲשָׂה בְּמִתְכַּוֵּן הֵם דְּיִיקֵי טְפֵי
מְהַרְאשׁוֹנִים שְׁרָאוּ דְּרָף רֵאִי בְּעֵלְמָא כְּמ"ש בְּתַשׁוּ' הַרִיב"ש סס"י קכ"ז וְז"ל וְעוֹד שְׁאֲפִי'
יֵשׁ הַכְּחָשָׁה בֵּין עֲדוֹת הָרֵאשׁוֹנִים לְעֲדוֹת הָאֲחֵרוֹנִים שְׁאֵלוּ אוֹמְרִים שְׁבַטֵל וְהַאֲחֵרוֹנִים

אומרים שלא בטל יש לנו להאמין לראשונים לפי שהם הוזמנו להעיד על פתיבת הגט ונתינתו וכל הצריף בו נדייקי בעדותן טפי אבל האחרונים לא הוזמנו להעיד בזה עכ"ל ובנ"ד הוא להפך שהראשונים ראו דרך ראי' בעלמא אבל האחרונים הוזמנו להעיד דהיינו אחר שערערו השלשה עדים שהוא מבצבץ נקראו הם לראות אם פן הוא או לא ודאי דייקי טפי וזכר לדבר מהא דפ"ב דכתובות (ד"כ ע"א) גבי שטר שקרא עליו ערער והחזק בב"ד דעדיף טפי כו' ע"ש וה"נ פינו שהיה ערער שהוא מבצבץ ודאי דייקי טפי ויש להאמיןם לפ"ד הריב"ש ועוד דנ"ד עדיף מנדון דהריב"ש שבלא"ה יש הכחשה בין העדים גם על פעם הראשון עצמו לכן יש יותר להאמין להרבה עדים האחרונים שהוזמנו להעיד בפעם השני ועוד פינו שאז הי' דבר שיכול להתברר בלא"ה האחרונים נאמנים כמ"ש התוס' פ"ג דקדושין (דס"ו ע"ב) בד"ה שלח ואחוי ועיין בש"ע י"ד סי' קכ"ז ס"ג בהג"ה ובש"ף שם ס"ק כ"ד ובמנ"י פ"ל כ' ס"ק י"ט: אף אם אי אפשר להתברר שהקרע או החתך הי' שלא מצד הסנירכא הגם שהשו"ב אומר פן אזי באנו לדין שתי פתי עדות המכחישות זו את זו ע"ד הסנירכא והשו"ב אם יצתה טרפה מתח"י או לא ומצינו שנהלקו בזה התוס' עם רש"י בפ"ב דכתובות (דכ"ב רע"א) ד"ה תרי ותרי ניגהו דלהתוס' לא מיפסיל דאמרינו אוקי תרי לבהדי תרי ואוקי גברא אחזקתיה משא"כ לפרש"י לא מתפשר בהכי (ועיין עוד בפרש"י ותוס' שם (דכ"ו ע"ב) גבי נאנן מסקינן ליה דלכאורה החליפו שיטתם ועיין במהרש"ל ובמהרש"א שם שיישבו דעת התוס' והתימה שלא יישבו דעת רש"י ובאמת יש ליישב ומתוך זה יצא קולא בנ"ד לישטת רש"י) ודעת הרי"ף שם כפרש"י וכ"ד הרמב"ן במלחמות שם ובעל המאור ס"ל פהתוס' ונה"ן כ' שגהו דעת רבינו חננאל ומ"מ הספמת ה"ן ונה"א ש"ס"י כ"א פהרי"ף וכ"מ בש"ע ח"מ סי' מ"ו סכ"ו וכ"כ הסמ"ע שם ס"ק ס"ב ונה"א ש"ס"ק ס"ה וא"כ לכאורה בנ"ד ג"כ יש להחמיר ולא להכשירו פשטת רש"י ונהרי"ף שם אף הנה התוספות שם הביאו לכאורה ראי' חזקה לדבריהם מדין שתי פתי עדים המכחישות זו את זו דקיי"ל פ"ב הונא בשבועות (דמ"ז ע"ב) ובפרק חזקת (דל"א ע"ב) דזו באה בפני עצמה ומעידה משום דאמרינו אוקי גברא אחזקתיה וכמ"ש בש"ע ח"מ רס"י ל"א ובסמ"ע שם סק"ג ותיירץ ה"רא"ש בכתובות שם דהתם פסולי דידהו הוי משום דמכחישין זא"ז בעדות כו' אבל ה"א דקא מסהדי לפסול את אחד בגזלות כו' לא מוקמינן ליה אחזקתיה ולכאורה אין התירוץ מובן פ"ל דמאי נפקותא אם פיסולו משום גזלות או משום שהעיד בשקר וראיתי בפנ"י שהקשה פן על ה"רא"ש ותירוצו דחזק גדול וצ"ל שפוננתו דה"רא"ש הוא כמ"ש בש"ט"מ בשם הרמב"ן שאין הכחשתן פסול ברור כו' אבל שתי פתי עדות הפאות לפנינו על אחד ודאי פסלינן ליה אפומייהו עכ"ל ונהפירוש הוא דה"א הפסול ברור שפת אחת מעידים שהוא גזלן הרי לדבריהם פסולו ברור משא"כ התמאפי' לדברי המעידין שפלוני לנה מפלוני אין המעידין שלא לנה פסולים פסול ברור בגזלים שהרי אפשר אינן מעידין במתכוין בשקר כ"א טועים הם ונדמה להם בבירור שלא לנה וכמו שמצינו כה"ג בגמרא פ"ג דשבועות (דכ"ו ע"א) מר אמר רב אמר רב מר אמר רב אמר שבועתא דהכי אמר רב מר אמר שבועתא דהכי אמר רב כו' ע"ש ואף שאנו אין דנין אותן פן כ"א כמשקרים שלכן אחד מפת זו ואחד מפת זו אינן מצטרפין כמ"ש בש"ע רס"י ל"א הנ"ל ובגמ' שם: מ"מ אין פסולו ברור בגזלן ממש פ"ג צ"ל בכוננת הרמב"ן ונה"א ש"וא"כ לפ"ז בנ"ד י"ל ג"כ

שְׁאֵפִי לְדַבְרֵי הַפֶּת הָאוֹמְרִים שֶׁהַסִּינְיָא הִיא מְבַצֵּץ אֵין פְּסוּלוֹ בְּרוּר פְּגוּלָן מִמֶּשׁ שִׁי"ל
שֶׁהוּא הִיָּה טוֹעָה וְקִסְבֵּר שְׁאֵינוֹ מְבַצֵּץ כְּמוֹ שֶׁע"כ צְרִיכִין אָנוּ לֹאמַר כֵּן עַל שְׁתֵּי הַפְּתֵי
עֲדִים עֲצָמָן הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה בְּעֵינֵי הַסִּינְיָא אִם הִיָּתָה מְבַצֵּצָת אוֹ לֹא שְׁנִקְרָא אֵין
פְּסוּלוֹ בְּרוּר לִפ"ד הַרְמַב"ן.

וְכֵן הַשׁו"ב עֲצָמוֹ ה"ל פְּאָחַד מֵהַפֶּת עֲדִים שְׁמַעֲיֵדִין שְׁלֵא הִיָּתָה מְבַצֵּץ וְכִינּוֹן שְׁכֹן שְׁאֵפִי
לְדַבְרֵיהֶם אֵין פְּסוּלוֹ בְּרוּר בְּהַחֲלִט פְּגוּלָן מִמֶּשׁ הָרִי בְּכַה"ג פִּינּוֹן שְׁיֵשׁ עוֹד פֶּת עֲדִים
הַמְעֵיִדִים פְּדָבְרֵיו מוֹדִים הַרְמַב"ן וְהָרֵא"ש לְהַתּוֹס' וְסִיעֲתָם דְּאִמְרֵינוּ אוֹקֵי גְבָרָא
אֲחֻזְקָתָהּ פְּדִין שְׁתֵּי עֲדִים הַמְּכַחֲשׁוֹת זֶה אֶת זֶה דְּכָל אַחַת בָּאָה בִּפ"ע וּמְעִידָה כִּנ"ל:
קִינְצוֹר לְהַתּוֹס' פ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת (דכ"ב ע"א) וְלִבְעַל הַפְּאֹר וּר"ח בְּתַרְי וְתַרְי מוֹקְמִינוּ גְבָרָא
אֲחֻזְקָתָהּ אִף הָרִי"ף וְרַש"י וְהָרֵא"ש וְהַרְמַב"ן וְהָר"ן וְטוֹש"ע ח"מ סי' מ"ו סק"ו ס"ל
דְּלֹא מוֹקְמִינוּ אֲחֻזְקָתָהּ וְה"ל פְּסוּל מְסַפֵּק וְהַחֲזִיקוּק שְׁבִין דִּין זֶה לְדִין הַגְּזֹפֵר בִּש"ע שָׁם
סי' ל"א סעי' א' דְּמוֹקְמִינוּ אֲחֻזְקָתָהּ תִּירֵץ הַרְמַב"ן מִשּׁוֹם דְּהֵתָם אֵין פְּסוּלוֹ בְּרוּר שְׁאֵין
מְעִידִין עַל פְּסוּלוֹ מִמֶּשׁ כ"א אֲדַבֵּר אַחַר וּמִתּוֹךְ כֶּף גְּמִשָּׁף הַפְּסוּל וּא"כ לִפ"ז גַּם בִּנ"ד כֵּן
שְׁאֵין מְעִידִין שֶׁהַשׁו"ב פְּסוּל כ"א עַל הַסִּינְיָא וּמִתּוֹךְ כֶּף בְּאֵנוּ לְפִסּוּלוֹ וְכִינּוֹן שְׁיֵשׁ ג"כ
פֶּת עֲדוֹת הַמְּסִייעַ לְהַשׁו"ב ה"ל כְּשִׁתֵּי פְּתֵי עֲדִים הַמְּכַחֲשִׁים זֶה אֶת זֶה דְּמוֹקְמִינוּ כָּל פֶּת
בִּפ"ע (אֲחֻזְקוֹת כְּשֵׁרוֹת): ג אִף הָר"ן שָׁם חֲלַק בְּעֵינֵינוּ אַחַר ע"ש וְכֵן פִּי בַהֲק"נ דְּבַרְי
הָרֵא"ש גַּם בִּשְׁט"מ שָׁם נִזְכָּר חֲזִיקוּק דְּהֵתָם הַסְּפֵק נוֹלַד לְהֵם בְּשַׁעֲה אַחַת וְלֹא בָּאָה שַׁעֲה
אַחַת לְפִסּוּל לְאַחַת קוֹדֵם תְּבַרְתָּהּ וּמ"ה לֹא פְּסֻלִינוּ לְהוּ מְסַפֵּק לְשַׁאֵר עֲדוֹת דְּעֻלְמָא אֲבָל
הֵכָא שְׁעֵדֵי הַפְּסוּל בָּאוּ תְּחִלָּה וְנִפְסְלוּ אֵלּוּ ע"י הָרֵאשׁוֹנִים מִן הַדִּין כְּשִׁבְּאֵין אַחֲרֵים אֲח"כ
וּמְעִידִין עֲלֵיהֶן דְּכְשָׁרִים אִמְרֵינוּ הוֹאִיל וְכִבְּר נִתְקַיְיְמָה עֲדוֹת הָרֵאשׁוֹנִים וְאִמְרוּ וְעָמְדוּ
בְּפִיפּוּל לֹא נִסְמָנָה עַל אֵלּוּ הָאֲחֻרּוֹנִים דְּמֵאֵי חֲזִית דְּסִמְכַתְּ אֵהֲנִי סְמוּנָה אֵהֲנִי וְיֵהִיו בְּפִיפּוּלָם
כְּמוֹ שְׁעָמְדוּ בְּתַחֲלָה עַכ"ל וְעַל חֲזִיקוּק דֵּהַשְׁט"מ לְכַאוּרָה יִשְׁאֵר קוֹשְׁיוֹת הַתּוֹס' פ"ב
דְּכַתְּנֻבוֹת (ד"כ ע"א) ד"ה אֵלּא אִמְר רַב נַחְמָן מֵיְהוּ שְׁנֵי הַתִּירוּצִים דְּתּוֹס' שָׁם שְׁיִכִּים גַּם
לְחֲזִיקוּק דֵּהַשְׁט"מ וּמְעַתָּה לְפִי חֲזִיקוּקוֹ דְּהָר"ן יֵשׁ לְהַחְמִיר בִּנְד"ז גַּם הַמְעֵינִין בִּשְׁט"מ בְּשָׁם
הַרְמַב"ן יִרְאֶה דְּהַצְרִיף ג"כ חֲזִיקוּקוֹ דְּהָר"ן עַל כֵּן נִרְאֶה לְהַקְלֵ מִטַּעַם אַחַר אִף לְהָר"ן דְּהָא
הָרִי"ף שָׁם סִיִּים וְלֹא מְפָקִינוּ מְמוּנָא אֲפֻמְיָה וּפִי הָר"ן מִשּׁוֹם דְּמוֹקְמִינוּ חֲזִיקָה דֵּהַעֲמִד
מְמוּן עַל חֲזִיקָתוֹ נִגְדַּח חֲזִיקָת כְּשֵׁרוֹת לְכֵן אִמְרֵינוּ הֵיכָא דְקֵאִים מְמוּנָא לִיקוּם וְהוּא מְדַבְּרֵי
הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת שָׁם וְנ"ל דֵּאֵע"ג דֵּאִיכָא לְאוֹקְמֵי אֲחֻזְקָה דְּמְמוּנָא עֲדִיכָא דֵּאִי נְמִי
שְׁקוּלִין הֵן לֹא עֲבָדִינוּ עוֹבְדָא לְאַפּוֹקֵי מְמוּנָא מִחֲזִיקָת מֵאַרְיָה כו' עכ"ל וּא"כ בְּנִדּוֹן זֶה
לִיכָא שׁוּם חֲזִיקָה לְנִגְדַּח שְׁהָרִי הַסְּפֵק עֲלֵיו בְּבִדְיָקָת הָרִיָּאָה וּמִשּׁוֹם זֶה בְּאֵנוּ לְפִסּוּלוֹ וְלֹא
לְהֵאֲמִינוּ עַל בְּדִיקָת הָרִיָּאָה וּא"כ שָׁם לִיכָא חֲזִיקָה דֵּאִיסוּרָא לְנִגְדַּח חֲזִיקָת כְּשֵׁרוֹת דְּהָא
קִי"ל נִשְׁחַטָּה בְּחֻזְקָת הָיִתֵּר עוֹמְדָת עַד שְׁיִנּוּדַע לָהּ בְּמָה נִטְרָפָה וּא"כ אֲדַרְבֵּה חֲזִיקָת הָיִתֵּר
דֵּהַבְּהֵמָה מְסִייעַ ג"כ לְחֻזְקָת כְּשֵׁרוֹת דְּגְבָרָא וְאִיכָא תְּרַתֵּי חֲזִיקָה לְקוּלָא וּמְבֹאָר בְּהַדְיָא
בְּש"ס פ"ג דְּעֵרוּבִין (דל"ו רִישׁ ע"א) דְּבַתְּרַתֵּי חֲזִיקָה לְקוּלָא אֲפִילוּ בְּתַרְי וְתַרְי מוֹקְמִינוּ
גְבָרָא אֲחֻזְקָתָהּ ע"ש גְּבִי רָבָא אִמְר הֵכָא תְּרַתֵּי חֲזִיקָה לְקוּלָא וּבְפִרְש"י שָׁם וּבְחִידוּשֵׁי
הָרִיטְב"א שָׁם וּבְכַנֵּה"ג בַּח"מ סי' ל"א בְּהַגְהוֹת הַטּוֹר סְעִיף ו' בְּשָׁם תְּשׁוּב' מְשַׁפְּטֵי שְׁמוּאֵל
סי' קי"ז שְׁהָאֲרִיף הָרַבָּה בְּזָה וְכ"כ עוֹד הַכַּנֵּה"ג בַּח"מ סי' מ"ז וְאִם מִשּׁוֹם דְּבִשְׁחִיטָה יֵשׁ
חֲזִיקָת אִיסוּר דְּבַהֲמָה בְּחִיטָה בְּחֻזְקָת אִיסוּר עוֹמְדָת אִף עַל הַשְּׁחִיטָה לֹא אֲתַרְעִי כָּלֵל כ"א

בבדיקת הריאה ובדאי שהתשובה על הטורפה אין תשובה על הנבלה דחמירא טפי וכמ"ש
הש"ך בנקה"כ סי' כ"ז והפר"ח סי' ל"ג סק"ה והשמ"ח סי' כ' ס"ו ואאזמו"ר הגאון נ"ע
סי' ל"ג סק"ז והפסול בפשיטה הוא איסור נבלה כמ"ש בש"ע רס"י י"ח.

א"כ פינון על הפשיטה אין לפקפק עליו רק על הבדיקה של הריאה. ובהא איפא תרתי
חזקה לקולא ואף שעדיין יש לפקפק משום שי"ל דמיד פשוטע לנו שיש סרְכָא שלא
פסדרן אזי אפרעי החזקת פשרות דבהמה וא"כ יש לומר דדומה פאילו רק חזא חזקה
לקולא רק שאין שום חזקה לנגד.

וא"כ ה"ל מחלוקת דרש"י ותוס' דכ"ו ע"ב הנ"ל מ"מ יש טעמים אחרים להקל אף לפ"ד
התוס' שם אלא שאין להאריך פינון שפכר [חסר קצת] ואף את"ל דחזקת היתר דהבהמה
משנשחטה ג"כ אפרעי מיד פשוטע שיש סרְכָא מ"מ עכ"פ ליפא חזקת איסור לנגדו
וג"כ אין להחמיר לדברי הרי"ף והר"ן רק פשיט חזקה לנגד פנ"ל ועיין בתשוב' גבעת
שאול סי' מ"ט שלדבריו אין מוכרח כ"כ דאפרעי החזקות פשרות לגמרי וכאשר פתבתי
פן מצאתי בכנה"ג בי"ד סי' א' בהגהת הב"י סוף הסימן סעיף צ"ז שהביא פן בשם
תשובת מהרשד"ם ונ"ל אם היו שנים מעידין על הריאה שהיתה נקייה ושנים אחרים
שהיתה בה סרְכָא השוחט פשר מִפְּאֵן וְלִהְיָא דְאוּקֵי תְרֵי לְבַהְדֵי תְרֵי וְאוּקֵי גְבָרָא
אחזקתיה כו' משום דנשחטה בחזקת היתר עומדת עכ"ד (ונראה שיש לקיים דבריו לכל
הדעות משום פינון שהספק עליו בבדיקת): קיצור לחילוק דהר"ן יש להחמיר בנ"ד אף
יש להקל משום הרי"ף והרמב"ן לא החמירו רק משום דחזקת ממון עומד נגד חזקת
פשרות משא"כ בנ"ד אדרבה נשחטה בחזקת היתר עומדת וא"כ יש להעמיד אחזקת
פשרות וכ"פ בכנה"ג בשם מהרשד"ם חי"ד סי' נ"ג ועוד פינון שיש תרתי חזקה לקולא
ומבואר בערובין (דל"ו ע"א) דבכה"ג מוקמינן אחזקה אף בתרי ותרי אלא שע"ז יש
להשיב דמיד פשוטע שיש סרְכָא אפרעי חזקת היתר דבהמה): ד אף עדיין י"ל דאע"ג
דליפא חזקת איסור לנגד מ"מ את"ל דליפא תרתי חזקה לקולא פאנו למחלוקת רש"י
ותוס' אם מוקמינן גברא אחזקת' בספיקא דתרי ותרי והוא ג"כ מפ"ב דכתובות (דף כ"ו
ע"ב) בפרש"י ד"ה ואנן מסקינן ליה ס"ל דמוקמינן גברא אחזקתו חזקת פשרות וקשה
לכאורה מדידה אדידה ממ"ש בדכ"ב רע"א גבי תרי ותרי גינהו דלא מתפשר בהכי
והמפרשים מהרש"ל ומהרש"א שהוקשו דברי התוס' אהדדי ולא הקשו על רש"י לא
הרגישו בזה וצריך לחלק משום דשם יש חזקת ממון לנגד חזקת פשרות משא"כ הָכָא
ליפא חזקת איסור ממש לנגד וְהַתּוֹס' שם הקשו על רש"י מקדושין (דס"ו) וכתבו ונראה
לר"י דתרי ותרי ספיקא דרבנן הוא ומדרבנן החמירו דלא מוקמינן לה אחזקה והכא
בתרומה דרבנן הקילו עכ"ל ויש להקשות עליהם ג"כ ממ"ש בדרף כ"ב ע"א דמוקמינן
אחזקה נמצא התוס' ורש"י פאן החליפו שטתם ממ"ש דכ"ב ע"א מההפך אל ההפך ועיין
מזה במהרש"א שם שחילק לדברי התוס' בין ממונא לאיסורא נמצא לפרש"י מוקמינן
אחזקת פשרות בספיקא דתרי ותרי אף שנסמוך אח"כ על זה לגבי איסורא דאורייתא
ולתוס' לא נסמוך ע"ז רק בתרומה דרבנן וכן מסיק בחידושי הרשב"א בקדושין שם
וכן מסיק הר"ן פאן ועיין מדין תרי ותרי בכנה"ג באה"ע סי' מ"ז בהגהת הטור סעיף
כ"ה הביא הרבה דיעות בענין תרי ותרי אם הנה ספיקא דאורייתא או דרבנן וכן הביאם
בח"מ סי' ל"א בהגהת הטור.

ובגדון זה אע"ג דבדיקת הריאה היא רק מדברי סופרים מ"מ אחר שאנו רואים שיש סירכא ה"ל ספיקא דאורייתא וא"כ י"ל דלא סמכינן עליו בזה אף נ"ל לצדד ולומר דהא נדאי אפי' במי שגפסל מדאורייתא מ"מ פשיש עדים שעשה תשובה ונדאי חזר לכשרותו מדאורייתא פדאמרינן בכתובות שם (דכ"ב ע"א) ובנד"ז נדאי אף לדברי הפת המעידים שהיתה הסירכא מבצבצאנו סהדי דכעת פבר לבו נשבר ושב ורפא לו כ"ש אחר שהעבירוהו מאומנתו זה זמן רב אלא מה דבעינן תקנתא דפרק זה בורר דכ"ה זהו רק מדרבנן דלא סמכינן על התשובה הנראת לעין עד שיחזיר אבדה בדבר חשוב כו' ויש ללמוד פן במכ"ש וק"ו מהדין הנז' בפסקי מהרא"י ס"י ר"ך וכ"מ מלשון הר"ן בחידושו פז"ב שם החמירו עליו כו' ונחשוו שהיה מערים כו' משמע דמדרבנן הוא: ונגידון השאלה השנית שעליו שהעיד עליו הקצב מו' יצחק בן זלמן שר' משה שו"ב שחט בהמה (בעת שר' דוב שו"ב ע"ג) של רי"צ הג"ל ובדק הריאה פשהיתה בפנים במשמוש היד ושאל ממנו ר"ד שו"ב מה נשמע והשיב ר' משה שהריאה נקייה ואח"כ צוה ר"מ שו"ב להקצב לחתוך את הברוסט בקרדום כדי להוציא את הריאה לחוץ וכן עשה הקצב ואח"כ הוציא ר"מ שו"ב הריאה ושאל ממנו ר"ד שו"ב פיון שהיא נקייה למאי נצרך להוציאה מהבהמה והשיב שפשהקצבים מוציאים את הריאה הם קורעים אותה וכשהוציאה ר"מ שו"ב והניחה התחיל ר"ד שו"ב לראותה ומצא בה סירכא בין אנא לאנא וגם ר"מ שו"ב עמד במעמד זה ואמר לו ר"ד שו"ב הרי יש סירכא השיב ר"מ א"כ נצרך לבדוקה ע"י מיעוף ומשמוש הנהוג ומיעוף בה ר"מ שו"ב ונטרפה עכ"ל הגב"ע וע"ז מודה ג"כ ר"מ שו"ב והתנצלותו ב' דברים האחד שזה הנה אחר שפבר חברו עליו ורצו להעבירו ומנו עליו עומד ע"ג ע"כ הנה לבו כל עמו ומ"מ שגג בזה הב' מתרץ א"ע שהרי עדיין לא אמר שהיא פשרה פי הנהוג אצלם שאין סומכין על בדיקת פנים לבד ונהרי הוציאה לחוץ והנה בודקה פעם שנית ולא הנה יוצאה הטריפה מתח"י למעשה ולכאורה מוכרח שפן הנה פנונתו דאל"כ מה השיב שפשהקצבים מוציאים את הריאה קורעים אותה מאי איכפת ליה אם החליט שהיא פשרה בהחלט יקרעו ויקרעו אותה ולמה לו כל הטורח לצוות (צו האקין ד'א ברוסט) בכדי להוציא הריאה אעכ"ל שפנונתו הנה לבדוק הריאה פ"ב בחוץ ואולי תצטרף נפיחה ע"כ הקפיד שלא יקרע אותה הקצב וא"כ מחשבתו ניקרת הטיב מתוך מעשיו (עי' בגמ' פ"ק דחולין די"ג ע"א) שלא סמך כלל עדיין להכשירה על סמך בדיקת הפנים: וא"כ אין זה נקרא כלל יצא טרפה מתחת ידו הנז' בשו"ע סי' קי"ט סעי' י"ז י"ח וכלשון הש"ס בסנהדרין (דכ"ה ע"א) דנפקי טריפתא מתומי ידיה וזו היא עדיין פחת ידו ועדיין הנה רוצה לבדוקה פעם שנית ואף ששגג בבדיקה ראשונה מ"מ פיון שהיה רוצה לבדוקה שנית הפל הולך אחר החיתום.

וגדולה מזו איתא בתשובת מהריב"ל ח"ג סי' ל"ט על המעשה דתשובת הרא"ש פלל ב' סי' ז' שפסק דתלינן לקולא וכו' והעמיד הבדוק בחזקת צדיק כו' וע"ז כ' מהריב"ל נו"ל ועוד דהתם בההוא נדון דהרא"ש ז"ל עדיין לא יצאת טרפה מתחת ידו ועדיין לא נמכרה הריאה הטריפה ואמרינן דהפל הולך אחר החיתום ובשעת המכירה הנה חוזר ומדקדק עכ"ל.

אף שְׁהֵתָם יִצְאָת מִתַּח"י לְגַמְרֵי בְּחֻזְקוֹת פְּשָׁרוֹת רַק דְּעִדְיֵין לֹא נִמְכְּרָה כּו'. וְק"ו בְּן בְּנוֹ שֶׁל ק"ו לִנ"ד דְּעִדְיֵין לֹא יִצְתָה מִתַּחַת יָדוֹ פְּלִל לְכֹן אֵף דְּשָׁם צִירָף הִטְעַם הַנְּ"ל רַק לִסְנִיף בִּנ"ד יֵשׁ לִסְמוּךְ ע"ז הִטְעַם לְבַד וְדוּגְמָא לְדַבְרָא מִמ"ש בְּשׁו"ע יו"ד סי' פ"ד סעי' י"א אִשָּׁה שְׁנִמְצָא אַחֵר בְּדִיקְתָּהּ כּו' אֲסוּר לְאַכּוֹל מִבְּדִיקְתָּהּ דְּנִדְאֵי זְהוּ דְּנִקְא אִם יִצָּא מִתַּחַת יָדָהּ לְגַמְרֵי בְּחֻזְקָת בְּדוּקִים אֲבָל אִם דְּרַכָּה לְבַדּוֹק שְׁנִים וְשִׁלְשָׁה פְּעָמִים וְקוּדָם שְׁגַמְרָה הַבְּדִיקָה הֵינּוּ רַק אַחֵר פְּעַם רֵאשׁוֹן נִמְצָא הַשְּׂרִץ פְּשִׁיטָא דְּמוֹתָר לְאַכּוֹל מִבְּדִיקְתָּהּ כִּמ"כ הֵכָא אֵין זֶה נִקְרָא פְּלִל יִצָּא טְרַפָּה מִתַּחַת יָדוֹ וְאֵף שִׁמ"מ זְהוּ נִדְאֵי שְׁגָגָה מֵה שְׁלֹא מְצָא גַם בְּפַעַם רֵאשׁוֹן פִּי הַסִּירְכָא הוּא דְּבַר הַנִּרְאָה יוֹתֵר הַרְבֵּה מִהַשְּׂרִץ וְהַתּוֹלַע מ"מ אֵין זֶה נוֹגַע לְפִסּוּל דִּיעֵבֵד לְכֹן נִלְע"ד שְׁעוּמַד בְּחֻזְקָת פְּשָׁרוֹת רַק אֲלֵהֶבָא יֵשׁ לְהַחְמִיר עֲלָיו שְׁבָכֵל סוּף שְׁנָה מִהַזְּמַן דְּהֵאִידְנָא יַחְזוֹר וַיִּנְסָה אֶת עֲצָמוֹ לְפָנֵי שׁו"ב מִןמִתָּה וַיִּשָּׂר הַסְּמוּךְ לְמַחְנִיכָם עַל בְּדִיקָת הַסִּכִּין וְהַרְגָּשְׁתוּ וְכִמ"כ עַל יְדִיעַת הַל' שְׁחִיטָה וּבְדִיקָה בַּל יִשׁוּנָה ח"ו: סִימָן ג שׁו"ב שְׁהַעֲיָדוֹ עֲלָיו בְּעֲלֵי מַחְלֻקְתוֹ שְׁיִצְאֻ שְׁנֵי טְרַפּוֹת מִת"י מִתּוֹךְ עֲשָׂרָה פְּשָׁרוֹת וְהוּא מְכַחֵשׁ אִם ח"כ שְׁחֵט בְּלֵי קַבְלַת דְּבָרֵי חֲבִירוֹת מֵה דִּין הַבְּשָׂר שְׁנִשְׁחַט אִם ח"כ וַיֵּשׁ בְּזֶה הַפְּסוּד גְּדוֹל וְהַשׁו"ב מִןחֻזְקָא לִירָא שְׁמִים: א עֵינֵין שׁו"ת שְׁאָרִית יוֹסֵף סי' כ"ב (וְהוּבָא ג"כ בְּשׁו"ת ע"ה"ג סי' נ"ד גַּם אֲאֻזְמוּ הַגָּאוֹן ז"ל הַזְּכִיר תְּשׁוּבַת שֵׁא"י זו בִּי"ד סי' ב') שְׁנִשְׁאֵל עַל שׁוֹחֵט קְבוּעַ שְׁיִצְאָת מִתַּחַת יָדוֹ בְּהֵמָה שְׁנִשְׁחַטָּה רַק סִימָן אֶחָד וְאַחֲרֵים מְצָאוֹ אוֹתָהּ בְּהֵמָה וְהִטְרִיפוֹ אוֹתָהּ אֲבָל לֹא דְבָרוּ בְּזֶה פְּלוּם פִּי לֹא שְׁמוֹ עַל לֶכֶם לְדַבְרָא בְּעֵינֵי הַשׁוֹחֵט וְאַחֵר חֲצֵי שְׁנָה אֵירַע שְׁנִית שְׁנִמְצָא שְׁשַׁחַט בְּהֵמָה וְלֹא חֲתוּף רַק סִימָן אֶחָד וְסִי' הַשְּׁנִי רַק מְעַט וְהַשׁוֹחֵט לֹא הִרְגִישׁ בְּזֶה וְאַחֲרֵים שְׁהַפְּשִׁיטוֹ הַבְּהֵמָה רָאוּ שְׁהִיא טְרַפָּה וְנִשְׁאֵלְתִי מֵה מְשַׁפֵּט עַל מֵה שְׁשַׁחַט בֵּין שְׁנֵי הַמַּעֲשִׂים הָאֵלּוּ כִּאֲשֶׁר כָּל הַנְּמַצָּא בְּכָל הָעִיר הוּא מְשַׁחֵטְתוֹ הֵן בְּשָׂר יָבֵשׁ וְכָל הַפְּלִים הַנְּמַצָּאִים בְּכָל הַק"ק הֵם בְּכָלל שְׁאֵילָה זו וְגַם מֵה מְשַׁפֵּט הַשׁוֹחֵט מִכָּאן וְהֵלָא עַכ"ל הַשְּׁאֵילָה וְהִי לְשֵׁם רַב אֶחָד שְׁרַצָּה לְהַטְרִיף הַכֹּל תְּשׁוּבָה לַע"ד נִרְאָה שְׁפָשֵׁר כָּל מֵה שְׁשַׁחַט עַד מַעֲשֵׂה הַשְּׁנִי הוּאִיל וְהַבְּהֵמוֹת הֵיוּ שֶׁל אַחֲרֵים כּו' עַד מִפְּלֵ הֵנִי נִרְאָה וְעוֹלָה בְּיָדֵינוּ שְׁאֵין לְהַטְרִיף מֵה שְׁשַׁחַט בֵּין טְעוֹת רֵאשׁוֹן לְטְעוֹת וְשׁוֹגֵג שְׁנֵי עַכ"ל וְהָאֵרִיף שֶׁם בְּרָאִיוֹת עֲצוּמוֹת ע"ז יְעַרְיֵין שֶׁם.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל פֶּסֶק זֶה מֵהָא דְּאִיתָא בְּהַגְהוֹת אֲשֶׁרֵי ר"פ ג"ה בְּסִי' י"ו וְקוּדָם שְׁיִשְׁמְעוּ הַכְּרֻזָּה זו בְּבַהכ"נ אֵין לִסְמוּךְ עֲלָיו וְאֲסוּר לְקַח מִמֶּנּוּ בְּשָׂר כּו' אֲבָל אִם מוֹכֵר טְרִיפוֹת בְּחֻזְקָת פְּשָׁרוֹת מִחְמִירִין עֲלָיו טְפֵי מְפִי שְׁהוּא מְזִיד עַכ"ל הָרִי דְּאֶפִּילוֹ כְּשֵׁאִינוּ מְזִיד כְּלָל מְפִנֵי שְׁאֵין שֶׁם שׁוּם חִימוּד מִמוֹן כְּלָל כִּמ"ש בְּתַשׁוּ' שֵׁא"י הַנְּ"ל דְּהָרִי כְּשֵׁעוֹרָה חֲלָב אֵין שְׁיִיף בּוֹ הַנְּאָה פִּי אֵין תּוֹעֵלֶת בְּזֶה וְכ"כ בְּתַשׁוּ' מֵהֵרִי"ט חִי"ד סי' ט"ו וְאֶפ"ה אֲסוּר לְקַח מִמֶּנּוּ בְּשָׂר וְא"כ מ"ש מִהַנְּדוֹן דְּתַשׁוּ' שֵׁא"י הַנְּ"ל אֵף הָאֵמֶת שְׁכָבֵר חִילָק בֵּין הַנּוֹשְׂאֵין בְּתַשׁוּ' הַנְּ"ל עֲפִמ"ש הַב"י בִּי"ד ס"ס"י ס"ד וְנ"ל כְּתַב בַּת"ה כָּל טַבַּח הַמְּנַקֵּר בְּשָׂר וּמוֹכֵר בְּשָׂר לְאַחֲרֵים בְּחֻזְקָת מְנוֹקֵר אִם נִמְצָא אַחֲרָיו חֲלָב אֶפִּילוֹ כְּשֵׁעוֹרָה מְעַבְרִין אוֹתוֹ מִיָּד מֵאוֹמְנָתוֹ כּו' עַכ"ל וְנִרְאָה מְדַבְּרֵי שְׁאֵם אֵינוּ מוֹכֵר בְּשָׂר אֲלֵא שְׁבַעֲלֵי הַבְּשָׂר נוֹתְנִין אוֹתוֹ לְנַקֵּר אֵין מִחְמִירִין עֲלָיו כ"כ עַכ"ל הַב"י וְא"כ מְבֹאֵר שְׁיֵשׁ לְחִלָּק בֵּין הַנְּדוֹן שְׁנִשְׁאֵל הַשֵּׁא"י שְׁהוּא הַשׁו"ב לְאַחֲרֵים דּוּמָה לְמַנְקֵר שְׁבַעֲלֵי הַבְּשָׂר נוֹתְנִין לוֹ לְנַקֵּר וְאֵין מִחְמִירִין עֲלָיו כ"כ וְל"ד לְנְדוֹן דַּת"ה וְהַג"א הַנְּ"ל שְׁמַנְקֵר בְּשָׂר וּמוֹכֵר בְּשָׂר לְאַחֲרֵים כּו' וְע"ש בְּתַשׁוּ' הַנְּ"ל שְׁאֵין לְהַשִּׁיב עַל חִילּוֹק זֶה דְּהָרִי כְּשֵׁעוֹרָה חֲלָב ג"כ אֵין שְׁיִיף בּוֹ הַנְּאָה כּו'

דמ"מ עכצ"ל שיש לחלק כמ"ש ת"ה והב"י והטעם משום שעכ"פ יש לו חי"מ בהבשר
שימפנר ותישי' דהוא בהול למפנר (ור"ל דא"כ צ"ל המוכר י"ש ביותר כו' וצ"ל לו
חז"כ מנוקדת.

משא"כ בשו"ב לאחרים שאין לא חי"מ פלל ואע"ג דבש"ע רבינו ז"ל סי' א' כ' דכל
שו"ב דמתא צ"ל לו ג"כ חז"כ מנוקדת היינו נדאי רק לכתחלה ולא לפסול שחיתתו
דיעבד) וכדבריו מצאתי ג"כ בכנה"ג סי' ס"ד בהגהת הטור אות כ"ג שדקדק פן מפרש"י
בגמ' וגם כ"כ ב' הדרישה ודמ"א והל"ח פג"ה אות ס"ז שלא נאמר דין טבח שנמצא
אחריו חלב אלא בטבח המנקר בשר של עצמו ומוכר לאחרים אבל במנקר בשר של
אחרים אף אם יהיה מן המנקרים שסומכין עליו אין מחמירין עליו אף במזיד ממש והנה
מתשו' שא"י זו מבואר להדיא דלא ס"ל חומרת הפר"ח שכ' בסי' קי"ט ס"ק ל"א דכל
שיצתה טרפה מתח"י אפילו בשוגג בענין דסגי ליה בקבלת דברי חבירות מ"מ אם שחט
קודם שקיבל עליו ד"ח שחיתתו פסולה וכ"כ בס"י א' שהרי בנדון דהשא"י הנ"ל לא
שמו על לבם פלל נידון השוחט וא"כ נדאי לא קיבל עליו ד"ח ואעפ"כ לא עלתה על
דעתו להחמיר בשחיתתו בדיעבד מחמת זה וכ"ד תשו' עה"ג פדלקמן והפר"ח לא ראה
דבריהם פלל: קיצור (בתשובה שא"י סי' כ"ב בשוחט שיצאת מתח"י בהמה שנשחטה
רק סימן אחד נאחרים מצאו אותה בהמה והטריפו אותה ולא שמו על לב נידון השוחט
והיה שו"ב פמקדם הכשיר הבשר לשחט ואין להקשות עליו מהג"א ר"פ ג"ה דהתם
היינו שמוכר בשר לאחרים ע"כ אף בדבר שאין בו חימוז ממוז פלל מחמירין בו טפי
מבשו"ב לאחרים אף שממנה לקהל וכ"כ בכנה"ג סי' ס"ד בהגהת הטור אות כ"ג בשם
פמה אחרונים וזה דלא כמ"ש הפר"ח סי' קי"ט ס"ק ל"א): ב הנה השא"י גסתייע שם
מתשו' הריב"ש סי' קי"ג שהביאה הב"י ביו"ד סי' קי"ט מדלא הסכים לסלק הטבח רק
מפני שמעשיו מוכיחים שהיה רוצה להאכיל בכונה כו' הא לאו הכי אלא כנ"ד בפעם
ראשון לא פי אין פאן הוכחה נאדרבה מוכן ששגג עכ"ל וראייתו זו מהריב"ש נכונה
וי"ל דהריב"ש ס"ל פרבו הר"ן פג"ה גבי טבח שנמצא אח"כ פשעורה חלב דבקבלת
ד"ח לחוד סגי והיינו אפילו במוכר לאחרים לכן בשוחט לאחרים י"ל דס"ל דאין מסלקין
אותו בפעם ראשון אבל השא"י הקשה עוד לנפשיה מתשו' הרשב"א סי' כ' וסי' תרל"ב
שכ' דטבח שיצתה טרפה מת"י אין לו התנצלות לומר שוגג הייתי כו' ותיגרן לנפשיה
דהרשב"א מיירי ג"כ בטבח שהבשר שלו כו' אבל בנ"ד שאין הנאה לשוחט לא עלה על
לב הרשב"א עכ"ל והנה לכאורה משמע פן בהרשב"א שם שהרי הרשב"א הביא שם
ראי' ע"ז שאם פן טבח שיצתה טרפה מתח"י דמעבירין אותו לא משפחת לה אלא
בשהתרו בו עכ"ל וטבח שיצתה טרפה מתחת ידו דמעבירין אותו הנז' בגמ' פז"ב מיירי
בשוחט לעצמו ומוכר לאחרים וכן טבח שנמצא אחריו פשעורה חלב דפרק ג"ה גם פ"ק
דחולין בלא הראה ספינו וכו' מיירי הפל בכה"ג ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים כמ"ש
בתשו' מהרי"ו סי' צ"ז וע' בש"ע אאזמו"ר הגאון ז"ל סי' י"ח סקכ"ד וכינן שפן מדמייתי
הרשב"א ראה מהכא שאין נאמן לומר שוגג הייתי צ"ל דאיהו מיירי ג"כ בכה"ג בשוחט
לעצמו ומוכר לאחרים אבל כשו"ב לאחרים י"ל דנאמן לומר שוגג הייתי וכמ"ש
השא"י אמנם הסכמת הפוסקים האחרונים אינו פן בפ"י דברי הרשב"א אלא דאפי' בטבח
שו"ב לאחרים אינו נאמן לומר שוגג הייתי כמ"ש הפר"ח סי' קי"ט ס"ק כ"ח

דְּהַרְשָׁב־א בְּתִשׁוֹ הַנַּ"ל מִיָּרִי בִשׁוֹ"ב לְאַחֲרִים וְכֵן פִּי בְּתִשׁוֹ מֵהֲרִי"ט חִי"ד סִי ט"ו דְּבָרֵי
הַרְשָׁב־א וְעֵינָיִן שָׁם שְׂיִישָׁב הַקּוֹשֵׁא שְׂהַקְשִׁינוּ דַּא"כ מֵאֵי מִיָּתִי הַרְשָׁב־א רְאִיָּה מִטְּבַח
שְׂבַגְמָרָא כּו' וְנ"ל וְהָא נָמִי לֹא קִשְׁיָא דְּוִדָּי בְּהֵוּא טְבַחָא דְּאִיפָא חִימוּד מְמוֹן אִיפָא
לְאַחֲמוּרֵי טְפִי אָבֵל מִיָּתִי רְאִיָּה דְּלֹא תְּלִינָן לְהַקְל וְלוֹמַר שׁוֹגֵג הִיָּה דַּא"כ בְּהֵוּא טְבַחָא
אַמְאֵי מִחֲמִיר כְּוָלִי הָאֵי אִימַר שׁוֹגֵג הִנֵּה אֵלֹא וְדָאֵי בְּשׁוֹגֵג לֹא תְּלִי דְּהִנֵּה לִיָּה לְמִזְדַּק (ע'
פ"ג דב"מ דל"ז ע"א רישא נעשה כמי [כו]).

אַלֵּא אוּ מְזִיד אוּ פּוֹשַׁע הָתָם דְּאִית לִיה דְּרָרָא דְּמִמוֹנָא כְּמִזִּיד דְּיִינִינָן לִיָּה הָכָא דְּלִיפָא
דְּרָרָא דְּמִמוֹנָא לִיפָא לְמִיחֶשׁ לְמִזִּיד אָבֵל חִיִּישִׁינָן דְּפּוֹשַׁע וּמְזִלְזֵל בְּאִיסוּרִים הוּא עכ"ל
מֵהֲרִי"ט שָׁם וַא"כ לְדְּבָרֵיו לֹא תְּלִינָן בְּשׁוֹגֵג אֲפִילוּ לִיפָא חִי"מ רַק תְּלִינָן דְּפּוֹשַׁע כּו' וְכ"כ
אַזְמוּ"ר הַגָּאוֹן ו"ל בְּשִׁמּוֹ בִּיּוֹ"ד רִס"י ב' שְׂהַפּוֹשַׁע אִינוּ לֹא שׁוֹגֵג וְלֹא מְזִיד וְכ"ד הַפְּרִי
תְּנָאָר בִּי"ד סִי קִי"ט סִס"ק כ' דְּכָל הֵיכָא דְּמִמוֹנָה מְהַצְּבּוֹר הַגֵּם דְּלִית לִיה דְּרָרָא דְּמִמוֹנָא
אַפ"ה נִק' פּוֹשַׁע עכ"ל וְכִינּוֹן דְּכָל הַגְּדוֹלִים הָאֵלוּ מְפָרְשִׁים דְּבָרֵי הַרְשָׁב־א בְּגוֹנוֹנָא דְּלִיפָא
חִי"מ דְּלֹא כְּהִשָּׂאֵי וְהִדִּין עֲמָהֶם דָּאֵם הִנֵּה שׁוֹחֵט לְעַצְמוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים לֹא הָוִי מְהַנִּי
לִיָּה תְּקַנְתָּא דְּדוֹאָג וּמִתְאַנָּח כּו' שְׂכ' הַרְשָׁב־א אֵלֹא תְּקַנְתָּא דְּבַגְמָ' פּוֹ"ב וְכִינּוֹן שְׂפֵן הָרִי
לְכַאוּרָה מְדְּבָרֵי תִשׁוֹ הַרְשָׁב־א סִי כ' וְתַרל"ב דְּאִינוּ נְאַמְן לּוֹמַר שׁוֹגֵג הִיָּתִי וְכ"ה בִּש"ע
סִי קִי"ט סֵעִי י"ז יֵשׁ מְזָה סְתִירָה לְפָסַק תִּשׁוֹ שֵׁאֵי סִי כ"ב הַנַּ"ל שְׂהַתִּיר כָּל מַה שְׂשַׁחֲט
אַחַר שְׂיַצְתָּה נְבִלָה מִתַּח"י בְּחֻזְקַת כְּפִשְׁרָה אַע"פ שְׂלֹא קִיבֵל שׁוֹם ד"ח כְּנ"ל וּמַה שְׂתַּמְדָּ
הִשָּׂאֵי יְסוּדוֹ לְהַקְל עַל רְאִיָּתוֹ מִת"ה וּב"י סִי ס"ד י"ל דְּהָתָם מְשׁוּם שְׂנַמְצָא אַחֲרֵיו חֲלָב
רַק כְּפִשְׁעוּרָה שְׂהוּא חֲצִי שְׂיַעוּר ע"כ בְּכַה"ג כ' לְהַקְל בְּמִנְקַר לְאַחֲרִים שְׂאִין מְעַבְרִין אוֹתוֹ
אַבְל בְּנִדּוֹן שְׂיַצְתָּה נְבִלָה אוּ טְרַפָּה מִתַּח"י י"ל דְּמַעְבְּרִין אוֹתוֹ אֲפִילוּ בִשׁוֹ"ב לְאַחֲרִים
דְּחֲמִיר טוֹבָא מְכַפְּשׁוּרָה חֲלָב אַע"ג דְּחֲלָב הוּא אִיסוּר כְּרַת וּנְבִלָה אִיסוּר לְאוּ מ"מ
כְּפִשְׁעוּרָה חֲלָב שְׂהוּא חֲצִי שְׂיַעוּר קִיל טְפִי מְכַזִּית נְבִלָה שְׂהִיּוּ לּוֹקִין עָלָיו מִשָּׂא"כ עַל חֲלָב
כְּפִשְׁעוּרָה וְגַם כְּכַפְּשִׁיּוֹרָה חֲלָב יוֹכֵל לְהִיּוֹת הַטְּעוּת בִּיּוֹתֵר כּו' וְכ"ד תִּשׁוֹ צְמַח צְדָק סִי ע"ג
שְׂהַטְרִיף כָּל הַכְּבָשִׁים שְׂשַׁחֲט אַע"פ שְׂלֹא יַצְתָּה טְרַפָּה מִתַּח"י רַק בֵּא' מִהֵן וְלֹא בְּמִזִּיד
ח"ו אֵלֹא דְּהוּא ו"ל מִיָּרִי בְּשַׁחֲט לְעַצְמוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים וּבְכַה"ג הַחֲמִיר גַּם הַשְּׂאֲרִית
יוֹסֵף אִף בְּגוֹנוֹנָא שְׂלֹא הִנֵּה מְזִיד כְּנ"ל: מ"מ מוֹכַח שָׁם מֵהַצ"צ דְּבַכָּל עֲנָן לֹא תְּלִינָן בְּשׁוֹגֵג
רַק בְּפּוֹשַׁע כּו' אִיבְרָא דְּחֲתָנוּ הַגָּאוֹן תִּשׁוֹ עַה"ג סִי נ"ד הִבִּיא דְּבָרֵיו וַאֲעַפ"כ פָּסַק שָׁם
לְהַכְשִׁיר הַכְּבָשִׁים שְׂשַׁחֲט אַח"כ וְנ"ל בְּעֲנָן הַהוּא צ"מ שְׂיַצָּא מְכַשׁוֹל מִת"י שְׂשַׁחֲט ד'
עֲגָלִים וּבְדָקוֹן וְהַכְשִׁירָן וּבְעֲגָל שְׂבָדַק רֵאשׁוֹן נְמַצָּא אַחֲרֵיו סִירְכָא ע"י בּוֹדַק אַחַר וְכַאֲשֶׁר
הִרְאָה לוֹ הַסִּירְכָא הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ וְאָמַר שְׂגָגָה הִיא בִּידֵי שְׂלֹא הִרְגִּישְׁתִּי בְּסִירְכָא עכ"ל
הַשְּׂאֵלָה תְּשׁוּבָה אִין לְהַטְרִיף הַעֲגָלִים הָאַחֲרִים אַע"פ שְׂבָדַקוֹן לְאַחַר שְׂאִיתָרַע חֻזְקַתְהִי
וְרֵאִיוֹתֵיו דְּמַר מִתְּשׁוֹ שְׂאֲרִית יוֹסֵף וְשְׂאֲרֵי תִשׁוֹ הֵם חֻזְקִים כְּרָאִי מוֹצָק וַא"צ חִיזוּק
אַעפ"כ אֲמַרְתִּי לְתַקּוּעַ יְתִידוֹת בְּדְּבָרֵי קִדְשׁוֹ לְפִי שְׂרָאִיתִי בְּתִשׁוֹ מו"ח נְקִרְאִי צ"צ סִי
ע"ג וְכּו' עכ"ל הָרִי ס"ל לְהַכְשִׁיר מַה שְׂשַׁחֲט אַח"כ כְּפִדַּעַת תִּשׁוֹ שֵׁאֵי נִאֵף שְׂבַסוּף
הַתְּשׁוּבָה יֵשׁ לְכַאוּרָה סְתִירָה לְהַתְּחַלָּה הַמְעַיִן שָׁם יִרְאָה דְּהִיָּנוּ לְדַעַת תִּשׁוֹ הַצ"צ
דְּלִדְיָדִי יֵשׁ לְהַחֲמִיר גַּם בְּנִדּוֹן שְׂנַשְׂאֵל הַעַה"ג וְע"ז אָמַר אָבֵל לְעֲנָן זֶה כּו' אָבֵל דַּעַת
הַעַה"ג עַצְמוֹ וְדָאֵי לְהַכְשִׁיר כְּמ"ש בְּפִשְׁיטוֹת אִין לְהַטְרִיף כּו' כְּנ"ל ע"ש: קִיצוּר (אַדְ
קִשָּׁה עַל הַשָּׂאֵי מִתְּשׁוֹ הַרְשָׁב־א סִי כ' וְסִי תַרל"ב דְּאַפִּילוּ בְּשׁוֹחֲט לְאַחֲרִים וְאִין לוֹ

חי"מ עכ"ז גם בפ"א לא דיינינן ליה פשוטג אלא פשוטע ולכן בתשו' צ"צ סי' ע"ג הקמיר
שהטריף מה ששחט אחר שיצא טרפה מתח"י פ"א ובעה"ג סי' נ"ד ס"ל כהשא"י): וכיון
דהכי הוא דהשא"י והעה"ג שניהם ס"ל להכשיר מה ששחט אחר שיצתה טרפה מתח"י
פעם א' אף שלא קיבל שום ד"ח בינתיים א"כ צ"ל שלא יקשה עליהם מתשו' הרשב"א
הנ"ל שהעיר השא"י והיא הלכה פסוקה בש"ע דלא דיינינן לי' פשוטג והנלע"ד ביישוב
דבריהם הוא בהקדים לבאר הדין באם שדיינינן לי' פשוטע ולא פשוטג האם מה ששחט
אח"כ אסורה בדיעבד מדינא ממש או לא וע"ז נלענ"ד דאפילו הי' פושע כל שאינו פושע
קרוב למזיד כ"א פושע קרוב לשוגג כנז' חילוק זה בין פשיעה לפשיעה בדברי אאזמו"ר
הגאון ז"ל רס"י ב' והוא דהגדון שבש"ע סי' י"ח סעי' י"ט נראה לעין שהי' מיקל ופושע
בשטט נפש דרף קלות פינו שראה שלא בדין הספין כלל פדין ונטלו לשחוט בו ע"ש
אבל ביצתה טרפה מת"י כגדון השא"י והעה"ג אף את"ל דדיינינן לי' פשוטע אינו
פשיעה ע"ד הנ"ל שראה שלא בדין וכו' (וה"ל) [כי אם] שארע לו מכשול שלא בדין
יפה ואע"פ שנק' פושע מ"מ נלע"ד פשוט דבכה"ג מדאוריני' אוכלין משחיטתו ולא
חיישינן שמה שחיטתו טרפה או גבלה שהרי אפי' במומר אוכל גבלות לחיובן כל
שבדין הספין אוכלין משחיטתו אפילו שחט ק' בהמות כמ"ש הב"י סי' ב' בשם תה"א
אלא דהתם צריף בדיקת ספין דוקא והיינו דוקא במומר אוכל וכו' או מי שאכל גבלה
במזיד פ"א עשמ"ח סי' ב' סעי' ב' ובת"ש שם סק"ו שחלק בזה על הש"ך סק"כ אבל
מדברי שניהם נלמוד דמי שיצתה טרפה מת"י בפשיעה ומכשול פ"א נדאי א"צ בדיקת
ספין ע"ש שמוכרח הוא מדברי שניהם עכ"פ ועוד דזה שלא יצתה טרפה מתח"י במזיד
כ"א שארע לו מכשול כו' נדאי לא נגרע חזקתו ממי שהוא פסול לעדות בעבירה של
תורה שלכל הפוסקים א"צ בדיקת ספין ונאמן בשוחט לאחרים עכ"פ אפי' שוחט ק'
בהמות וא"צ להאריף בראיות ע"ז דמדינא ממש נדאי אין לחוש לשחיטתו והא דמבואר
בגמ' ופוסקים דמיד שפשע מעבירין אותו ואסור לאכול משחיטתו אע"פ שלא הי' מזיד
כלל אלא דבגמ' לא מצינו זה בפי' רק בשוחט לעצמו ומוכר לאחרים אבל כבר נת' דה"ה
בשו"ב לאחרים ס"ל פן להרשב"א צ"ל נדאי דלא משום דשחיטתו יש בזה חששא
דאורייתא ממש אלא דרבנן הקמירו פן לנהוג מנהג קדושים ולא לסמוך על הפושעים
אף שאינן מזידים ח"ו רק שאין נוהגין לב' כו' ואפשר דאסרו שחיטתו אפי' דיעבד מדרבנן
כמשמעותתו הרשב"א הנ"ל שכ' ואסור לאכול משחיטתו וכן בהג"א פג"ה ב' ראב"ן
כמש"ל בשמו ואיסור זה עכצ"ל שהוא דרבנן מטעם הנ"ל דכל שאינו מזיד או קלות
קרוב למזיד אין לחוש בשחיטתו מדאורייתא ממש כמו שזה מוכרח מהדינים שבשו"ע
יו"ד סי' ב' פנ"ל.

אלא דמ"מ הוא איסור גמור מדרבנן או יותר נ' שהוא רק איסורא דלכתחלה ולא דיעבד
ע"ד שפן הוא גבי חש"ו נאחרים רואין אותו שאין מוסרי' לו לכתחלה לשחוט כו' וא"ש
ל' ראב"ן בהג"א פג"ה ואין ליקח ממנו בשר דהוי רק איסורא דלכתחלה או כמו דלא
סמכי' לכתחלה על רמאשמ"ה ובודקים אותו אם יודע ה"ש ועפ"ז נ' דס"ל להשא"י
דהיינו דוקא בידעין לי' שהטרפה שיצתה מתח"י הנה ע"י פשיעה אבל פשיש ספק לנו
אם הנה בשגגה ממש או בפשיעה דיינינן לי' בשגגה כשהוא שו"ב לאחרים משום דבכל
ספק מוקמינן גברא אחזקתיה והוא כ"ש מהדין הנז' בת"ש סי' ב' סק"ז דאפילו גבי רשע

מוקמינו אחזקה שאוכל הנבלה לתיאבון ולא שלא לתיאבון וגם משום דהוי ספק בדרבנן ולקולא וכינו דדיינינו ליה פשוטג ממש אין שום מקום להטריף שחיטתו אפי' מדרבנן אף ששחט בלא קבלת ד"ח ואף שהפר"ח סי' קי"ט ס"ק ל"א החמיר גם בזה ודאי ליתנהו לדבריו מקמי' השא"י ועה"ג שלא ראה דבריהם פלל וגם הצ"צ לא החמיר רק משום דס"ל דהוי פושע כו' פנ"ל וגם אין להפר"ח שום ראי' ע"ז ותשו' הרשב"א סי' כ' ותרל"ב דלא דיינינו לי' פשוטג מייירי להשא"י פשאין הספק שקול אם הי' שוגג או פושע אלא קרוב יותר דהוי פושע פגון בשוחט לעצמו ומוכר לאחרים ואין לו חימוד ממון כ"כ פגון בעיר שרנפה א"י כו' אבל מהרי"ט ופר"ח וסיעתם ס"ל דבספק לא תלינו להקל ולומר דהוי שוגג אלא תלינו בפושע ואע"ג דקיי"ל דבכל ספק מוקמינו גברא על חזקת פשרות מ"מ צ"ל דכינן שהו"ב לקהל החמירו בו חז"ל לדונו פפושע.

משא"כ במי שאינו שו"ב לקהל באמת דיינינו לי' פשוטג ולא פפושע פמבואר בפר"ת סי' קי"ט ססק"כ וכן ביאר אאזמו"ר הגאון ז"ל בי"ד סי' ב' ססק"א כמ"ש וכ"ז בטבח ממנוה על הצבור כו' אינו בחזקת פושע כ"כ פממנוה על הצבור כו' דיינינו לי' פשוטג ולא פפושע עכ"ל ועיין בשמ"ח סי' ב' סעי' כ' ובת"ש שם ס"ק ל"ו דנראה מדבריו שעומד בשטת השא"י דיינינו לי' פשוטג ע"ש שפכת וז"ל אם הדבר שקול באין מבין אם עשאו במזיד או פשוטג כו' אם שוחט לאחרים ואין מגיע לו הנאה מעשותו זאת יש לדונו פשוטג עכ"ל הרי לא הנפיר לדונו רק פשוטג ולא פפושע וע"ש שנסתייע ע"ז ממ"ש ביש"ש פג"ה והנה בגופא דעובדא דנדון שנשאל השא"י ונשאל העה"ג י"ל דהיה פשר לכ"ע משום דהתם היה השו"ב פרקו נאה במעשים הגונים וטובים: ונהרי בכה"ג תלינו ודאי שהיה שוגג ולא פושע כמ"ש הש"ך ב' מהרי"ו הביאו אאזמו"ר הגאון ז"ל שם וז"ל הפרי תנאר סי' קי"ט סק"כ אי אתחזק לן ביהודי פשר מוקמינו ליה אחזקתיה ומהימן בטענת שוגג אני נדי בקבלת ד"ח עכ"ל אלא שהפר"ח סי' קי"ט סקל"א ודאי פליג אבל כבר נתבאר דלא מצאנו לו ראי' ע"ז והשא"י והעה"ג ע"כ פליגי עליו בזה וכ"מ ממ"ש רבינו ז"ל סי' ב' בשם מהרי"ט ואם לא קיבל ד"ח בינתיים כו' הרי לא אסרינו למפרע אף ששחט בלא קבלת ד"ח אחר פ"א כו' ולא דמי לחבר ונעשה גבאי ספ"ד דבכורות דגם שפירש צריף קבלת ד"ח כמ"ש הרמב"ם פ"י מה' מטמאי משכב ומושב ומשמע דקודם שקיבל ד"ח אין נאמן על הטהרות דהתם שאני כמ"ש בתשו' הרא"ש שבב"י סי' קי"ט שענן הטהרות הוא ענן פרישות שלא היו נוהגין בו רוב העם הלכך קודם שקיבל ד"ח חשדינו לי' בזה שמיקל אפי' במזיד אבל הכא הטרפות הוא מעיקרי הד"ת א"כ איך יחשדוהו ע"ז משום שעשה עבירה פשוטג ומי גרע מהפסול לעדות ע"י שעבר ל"ת של תורה במזיד ששחטתו פשרה וה"נ זה שיצא טרפה מתח"י פשוטג ממש לא נגרע ערכו מהנ"ל.

אלא דלכתחלה הצריף הרשב"א וסיעתו שלא ישחוט עד קבלת ד"ח כדי שיהי' נהיר יותר אבל מנ"ל לפסול שחיטתו בדיעבד אם לא קיבל ד"ח וע"כ אין לזה מקום אלא משום קנסא. ולא מצאנו זה בגמ' ופוסקים לקונסו במקום שא"צ העברה ובמקום שהי' שוגג ולא פושע דבפג"ה מייירי שהי' מנקה לעצמו ומוכר לאחרים ע"כ מעברינו לי' פנ"ל ופ"ק דחולין גבי טבח שלא הראה ספינו וכו' עיין מ"ש כאאזמו"ר הגאון ז"ל סי' י"ח סק"ד דדינא הוא לחוש לו כו' ולמ"ד קנסא ע"ש הטעם שקנסוהו אפי' למפרע ודיינו

משום שפקר במזיד לא להראות ספינו וכו' ואינו שוגג כלל וגם נמצאת פגומה משא"כ פשהיה שוגג ומש"ה א"צ העברה רק קד"ח אבל שיחמירו עליו להטריף שחיתתו בלי קד"ח לא נמצא זה להפוסקים לכן נראה ודאי שיש לסמוך בזה להכשיר הפשר הנשחט קודם קבלת ד"ח כפשט שו"ת שא"י והעה"ג דהתורה חסה על ממונו של ישראל ובפרט במידי דרבנו והמקילים הם הרבים וגם כאזמו"ר הגאון ז"ל בסי' ב' וכן הת"ש ופמ"ג לא הזכירו חידוש דין זה דהפר"ח סי' קי"ט ס"ק ל"א אע"פ שהאריכו שם בפרטי דינים הנ"ל שבפר"ח שם מפלל דלא שמייעא להו פלומר דלא סבירא להו גם הפר"ח סי' קי"ט לא הזכיר חידוש דין זה זולת הלחה"פ ואתרוי הבל"י סי' קי"ט הביאו ד' הפר"ח הנ"ל אבל לא ראו תשו' שא"י ותשו' עה"ג החולקים ע"ז בפשיטות פנ"ל: קיצור ואפ"ל דאע"פ שנתקבץ פושע עם הפשיעה קרוב לשוגג אין שחיתתו ששחט אח"כ אסורה מעיקר הדין די"ל דלא גרע מהפסול לעדות בל"ת של תורה ששחיתתו פשרה לדברי הפל רק שי"ל מדרבנו אסרו שחיתתו אח"כ וס"ל להשא"י דזהו פשהו ודאי בחזקת פושע ולא פשיש לומר ששהיה שוגג ומהרי"ט ופר"ח ס"ל דמסתמא הוא בחזקת פושע: ומ"מ בעצם השאלה של השא"י היה הדין לכ"ע שלא לדנו כפושע פינו ששהיה מוחזק לאיש ירא שמים: ד ומעתה נבואה לנ"ד והנה אפילו יהי האמת לפי הגב"ע שנתקבל שלא לפני השוחט מ"מ פינו דאתחזק באיש פשר ולמד תמיד ע"כ י"ל דדיינינו לי' פשוטג כמ"ש הרא"ם והפר"ח והפ"ת סי' קי"ט דעד ג' זימני א"צ לתשובה דפז"ב שהיא התשו' למי שהיא בחזקת מזיד אבל בב' זימני משמע מהרא"ם דדיינינו לי' פשוטג כמ"ש והמין הב' כו' ע"ש בפר"ח סקכ"ח נראה דפעם ב' דינו שנה לפ"א וכ"ד הפר"ח והפר"ח שם ומשמע אפי' קיבל ד"ח בינתיים: ומהרי"ט בתשו' חי"ד סי' ט"ו הביאו רבינו ז"ל סי' ב' ס"ל דבקיבל ד"ח בינתיים ושוב יצתה טרפה מת"י פ"ב דדיינינו ליה פמזיד ואין פן דעת הרא"ם ופר"ח ופר"ת פנ"ל עוד ס"ל למהרי"ט שבאותה טרפות עצמה כו' כמ"ש רבינו ז"ל משמו וג"ז אינו במשמע מהפוסקים הנ"ל ומעתה בנ"ד פינו שלדבריהם אתחזק אצלם ביהודי פשר די לו בקבלת ד"ח וגם למהרי"ט ס"ל פן דמ"ש ובאותה טרפות עצמה כו' היינו פשהי' לו ידיעה בנתיים וה"ל פושע דומי' דעירובי תבשילין דמירי בכה"ג דאחר שנה כו' משא"כ הקא שהי' הפל בהעלם א' וע' במשנה פ"ג דקריתות גבי השוחט כו' בהעלם א' וכו' דאם הי' פושע לא הי' מביא חטאת שהחטאת רק לשוגג א"ו דנק' שוגג וכינון דהי' די לו בהעברה וקד"ח בלי שום עונש י"ל דעכ"פ הפשר ששחט קודם קד"ח אינו נאסר בדיעבד כלל.

ואדרבה כבר ביארתי לעיל דאפילו מי שנידון שיצא טרפה מת"י במכשול בחזקת פשיעה אין שחיתתו אח"כ אסורה כלל שהרי זה לא נגרע ערכו לפע"ד מהפסול לעדות בעברו במזיד אל"ת של תורה אחרת שלא בשחיתה ששחיתתו פשרה (אא"כ הי' פושע קרוב למזיד כהא דבש"ע סי' י"ח סעי' י"ט: דצריף ג"כ תקנתא דפז"ב).

לכן י"ל דשחיתתו אסורה) אלא דלכתחלה אין מחזירין אותו אלא ע"י תקנתא דראב"ה אבלדיעבד י"ל דשחיתתו פשרה וראב"ה שכ' דקודם לזה אין לסמוך עליו י"ל היינו לכתחלה או התם שאני כדפי' השא"י משום דהוא מנקה לעצמו ומוכר לאחרים כו' לכן גם למהרי"ט דס"ל דמספק דיינינו לי' כפושע י"ל שאין שחיתתו אסורה וגדולה מזו פסק רש"ל ביש"ש פג"ה סי"ז דעכשיו אין מעבירין ע"י פ"א וכו' ע"ש בשגם שיש לומר

דכינן דהחזק בכשרות דיינינן לי בשוגג פדעת הפר"ת וגם יש אומדנא שבע"כ שגגה
היא דאל"כ היא לו להתירא עכ"פ יראת ב"ו שונאיו שלא להניח מת"י בלתי שחוטאי
ובצ"צ סי' ע"ג לא ס"ל אומדנא זו דמ"מ ס"ל דדינו כפושע ואינו מוכרח ועיין יש"ש
פג"ה שם הביא אומדנא זו: ומשום שקיבל ד"ח קודם על חשד דבר שבממון אין לחוש
גם למהרי"ט פ"נ דאינו שיקף לשחיטה וגם אח"כ החזק בכשרות עיין חמ"ח סי' קט"ו
ס"ק י"ח גם בעוברת ע"ד פשתיקנה מעשיה כותבין לה פתובה כ"ש הקא.

ענ"ל מדכתב הרא"ם דטבחים שאין ממוני' לצבור אין מעבירין אותן כלל בב"פ עד ג"פ
א"כ גם בממוני' י"ל דיעבד אינו אסור עכ"פ בב"פ. דאילו הקא גם דיעבד שחיטתו
אסורה איה מתירין לכתחלה באינו ממנה וכו': קיצור או י"ל דביעבד אין לאסור
שחיטתו ע"י בפנים.

וא"כ בנד"ז שמוחזק לירא שמים אין מה ששחט אח"כ נאסר: ה והנה בחולין פרק פסוי
הדם (דף פ"ו ע"א) תנן לענין אותו ואת בנו חרש שוטה וקטן ששחטו בינו לבין עצמן
ר' מאיר מתיר לשחוט אחריהו (דר"מ חשיב ליה כגבלה גמורה משום דס"ל דרוב
מעשיהו מקולקלים) ונחמים אוסרים (ש"מ יפה שחטו וה"ל שחיטה מעלייתא) ובתוס'
(ד"ה מאי טעמא) איתא הקשה הר"ר שמואל מווארדון ורבנן מאי טעמיהו אם רוב
מעשיהם מתוקנים א"כ יהא מותר לאכול משחיטתם כו' וי"ל דמספקא להו לרבנן אי
רוב מעשיהם מקולקלים אי רוב מעשיהו מתוקנים כו' עכ"ל הרי מבואר דאם היא רוב
מעשיהם מתוקנים אע"פ שמיעוט מעשיהם מקולקלים היו סומכין ארובא והיא מותר
לאכול משחיטתם ואע"ג דאיכא חזקת איסור דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת נגד
הרוב מ"מ רובא וחזקה רובא עדיף ואם תאמר הרי י"ל סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע
לה רובא וכדאמרי רפב"ת דיבמות (דקי"ט ע"ב) רישא חזקה ליבום ורובא לשוק
ואמרינן סמוך מיעוטא לחזקה לכן לא תנשא ולא תתייבם ואע"פ שיש פוסקים דהיא
לר' מאיר איתא אבל לרבנן תנשא ול"ח למיעוטא וחזקה כנגד רובא מ"מ הא אנו קיי"ל
כפוסקים המחמירים שם דלרבנן נמי לא תנשא אכן במשמרת הבית להרשב"א דף ח'
ע"ב האריף בזה לחלק בטוב טעם בין סוגי' הנ"ל דחיישינן למיעוטא דאיכא חזקה
המסייע לו ובין ענין רוב מצויים אצל שחיטה מומחים הם דלא סמכין מיעוטא דשאינו
מומחים לחזקת איסור וע"ש דף ח' ע"א דעיקר הטעם דכינן דנתעסקו לבטל החזקה
ושנתעסק בה מתעסק א' וכו' ועוד ה"תם בפב"ת דיבמות איכא תרי מיעוטא נגד הרוב
מש"ה מחמרי רבנן ע"ש: ובחז' הרמב"ן פב"ת דיבמות בשם רב האי גאון שהחמיר
במיעוטא דחזקה מסייע לו נ' ג"כ שייסבור סברא זו כמש"ש אי"נ פ"נ דודאי נגע כו'
ע"ש וכ"ה בחז' הרמב"ן בנדה דף י"ח וא"כ לפי דבריהם נ' שמספיקים לד' רבינו שמואל
מוורדון דאם ה"ה רוב מעשיהו מתוקנים ה"ה מותר לאכול משחיטתו ולפ"ז הדבר פשוט
דמי שיצא טרפה מת"י בשוגג ואפ"י בשעה קרוב לפשיעה כל שלא ה"ה בשאט נפש
ובמזיד ח"ו דודאי מדינא מותר לאכול משחיטתו מאחר דאינו חשוד במזיד ח"ו א"כ
אפילו תאמר שאינו זהיר כ"כ מ"מ ודאי דרובא דמעשיו הו מתוקנים רק שמיעוט מעשיו
מקולקלים וג"ז הוא מיעוטא דלא שכחתא פלל וכלל שהרי לא נמצא אחריו טרפה רק
פ"א או פעמי' והוא שחט פעמי' רבות אין מספר ולמיעוטא דלא שכחת אין לחוש: לכן
אפילו לסברת הרא"ש פ"ק דחולין סי"ד דטעמא דסמכי' ארמאשמ"ה משום דהוא

מיעוטא דלא שכיח כלל נ' דנה הנדון במנחה ומחזק שלפעמים נמצא טרפה אחריו שיצא מתח"י בשגגה הוי נדאי מיעוטא דלא שכיח נגד הרוב פשרות שיוצאי' ממנו תמיד לכן שחיטתו פשרה ומותרת וכמו ברמאשמ"ה רק דהצריכו הפוסקים שם לבדוקו אם אפשר והכא דא"א לבדוק שחיטתו שיינינו לי' אם אומר על ידו שפלי ספק אצלו ששחט בטוב אין לחוש יותר וא"צ לומר לסברת רבינו שמואל מן הדין והמ"ה הנ"ל זהו הנראה ברור משורת הדין אפילו מדרבנן וכ"ש מדאורייתא: קיצור.

וראיה דאפילו בחש"ו אם הנה רוב מעשיהו מתקנין לא הנה השחיטה אסורה ע"כ ק"ו לנדון זה דרוב מעשהו נדאי מתקנין ורוב זה י"ל דה"ל כמו הרוב דרוב מצויין אצלו שחיטה מן מחים הם: ו שמה תאמר א"כ מה נעשה ביום שידובר בנו מהא דהספימו כל הפוסקים ראשונים ואחרונים דבמי שיצתה טרפה מתח"י שלשה פעמים אפילו הוא שו"ב לאחרים שאין לו חימוד ממון מ"מ אסור לאכול משחיטתו ומעבירין אותו ואין לו תקנה אלא ע"ד שנו' פז"ב שילך למקום שאין מכירין אותו וכו' נהרי אף אם הוא שוחט אלה פעמים שלא נמצא אחריו טרפות רק בשלשה פעמים בתוך האלה נמצא טרפות וה"ל מיעוטא דלא שכיחא ועכ"ז חיישינו למיעוטא זה ואין סומכין עליו כלל וכלל ומאי שנא מהא דחש"ו שאם הי' רוב מעשיהו מתקנין אע"פ שמיעוט מעשיהו נדאי מקולקליו הנה מותר לאכול משחיטתו אף אם מיעוט זה הנה יותר ויותר הרבה משלשה טרפות גבי מאה פשרות ובכאן מחמירין אפילו בשלשה טרפות נגד אלה פשרות שיצאו ממנו שאין סומכין עליו עוד כלל אפי' בתשו' אלא ע"ד הנז' פז"ב פנ"ל אף התירוץ הוא פשוט דאיה"נ אם הנה בא אליהו ומגיד לנו שהטרפות השלשה שיצאו ממנו הי' רק בשוגג וכה"ג נדאי הנה שחיטתו אח"כ פשרה דאע"ג דיש לחוש שמה ישגה עוד מ"מ פיון דעכ"פ רוב מעשיו מתקנין ולכל היותר מיעוט מעשיו מקולקלים ומיעוטא דלא שכיחא הוא פיון שפרבות הפעמים אמתחזק רק ג"פ הרי אין לה מיעוטא דלא שכיחא פנה מש"ה נדאי שחיטתו פשרה במכ"ש מדין חש"ו אילו הי' רוב מעשיהם מתקנין וגם לא גרע מדין אם שחט איש שאא"י בו אם יודע ה' שחיטה דשחיטתו פשרה דרמאשמ"ה פנ"ל אע"ג דאיכא מיעוטא לנגד וה"נ נדאי איכא רובא מעליא להתיר אלא דטעם החומרא משום דכיון דהחזק שיצא טרפה מתח"י ג"פ דיינינו ליה כמזיד ולא כפושע ושוגג ורשע הוא שאינו חושש לשחוט פהוגן והטעם י"ל דדיינינו ליה כמזיד משום דחזקה על בן דעת שאין קלקולים יוצאים מתח"י כמ"ש הרשב"א ריש חולין והאי פיון דאיטרע בג"פ דיינינו ליה כמזיד והמזיד נדאי א"א לסמוך עליו אפילו הזיד רק פ"א ול"ד כלל לחש"ו דרוצים לשחוט פהוגן וכן מבואר בפר"ח סי' קי"ט סקכ"ח שהביא תשו' הרא"ם וד' הראב"ד וכ"ה בחי' הר"ן פז"ב ובתשו' הרא"ש שבב"י סי' קי"ט אם עשה כמזיד או שלא חשש לבדוק פכל הצורך רשע הוא בעיני כו' וכיון שהוא רשע וחשוד על הטרפות אין שייך לומר ע"ז רוב מעשיו מתקנין משא"כ בשאינו חשוד רק שבשגגה יצא ממנו טרפות ע"ז שייך לומר רוב או מיעוט פנ"ל.

קיצור והא דהספימו כל הפוסקים שאם יצאה טרפה מתח"י ג"פ שחיטתו שאח"כ אסורה אף שנדאי רוב מעשיו מתקנין י"ל התם משום דדיינינו ליה כמזיד ובמזיד לא מהני הך טענה דרוב ומיעוט: והנה לפ"ז יבואר טעם למ"ש הרא"ם ומתריב"ל ב' הראב"ד והרשב"א והספימו עמהם האחרונים הפר"ח ופ"ת דאף בשתי פעמים סגי ליה בקבלת

ד"ח רק בג"פ ה"ל מזיד גמור ולא פהב"ח בח"מ סי' ל"ד סעי' י"א דכ' דבתרי זימני
קשבינן ליה פמזיד משום דקיי"ל פרבי דבתרי זימני הוי חזקה וכ"ד הת"ש סי' ב' ס"ק
ל"ז ובבכ"ש דק"ב האריף בזה דבדאוריני' קיי"ל פרבי רק בנסתות דרבנן קיי"ל פרשב"ג
וכ' כבתשו' פ"ח החזקות סי' י"ג אמנם רוב האחרונים ס"ל בזה כהפר"ח וכמ"ש בתשו'
מהרי"ט חי"ד סי' ט"ו וכ"כ בפמ"ג בסי' ב' וכ"פ אאזמו"ר הגאון ז"ל והנה ביבמות (דף
ס"ה) איתא נשואין ומלקיות פדרבי נסתות ושור המועד פרשב"ג וכו' חה"ר ז"ל וטעמא
דמלתא דנשואין לחומרא ומלקיות פיון דעבר ונשנה פתייבי פרייתות ובנסתות משום
דרבנן ניהו אזלינן בהו להקל כו' עכ"ל ובנ"י שם ביאר הדברים וז"ל דהא מלתא
דספיקא היא אי בתרי זימני הוי חזקה או בתלתא כו' ועיין במרדכי פ' הבע"י סי' נ"א
משמע ג"כ דבאיסור דאוריני' יש לפסוק פרבי וא"כ לכאורה קשה איך הקילו הפוסקים
לפסוק באיסור שו"ב דאורייתא פרשב"ג דבעינן ג' זימני דוקא אשר ע"כ נראה דס"ל
דה"נ ה"ל רק חששא דרבנן וכמו בנסתות דאע"ג דאיסור נדה הוא דאורייתא ואיסור
פרת ואע"פ שהחזקה ג"פ לראות מ"מ קיי"ל נסתות דרבנן והיינו משום דאיכא רובא
בחזקה נגד חזקה זו שהרי רוב ימיה טהורים ואשה בחזקת טהרה עומדת מש"ה הוי
נסתות רק רבנן אע"פ שהוא דבר טבעי שתראה דם.

וכש"כ שי"ל פן בנד"ז שהרי רוב מעשיו מתקנין וגם אוקי גברא אחזקת פשרות לכו
אע"ג דאחזקת ג"פ שיצתה טרפה מת"י פיון שאפשר לתלות בטעות ושגיאה לא אמרינן
דמזיד הוא ואע"ג דחזקה על פן דעת שאין קלקולים יוצא מתח"י מ"מ פיון דאיכא למימר
ששגג ואיכא למימר שהיה מזיד אוקי גברא אחזקתו ולא להחזיקו במזיד שהוא ג"כ נגד
רוב העולם שאינו מזידין ולכן ברואה מחמת תשמיש ל"ח חזקה אא"כ ג"פ רצופים פיון
שרוב העולם אין רואים מ"ת ואע"ג שי"ל דהתם משום שיש במה לתלות לומר נסת
הוא דלית לה דנה אינו לפמ"ש התוס' רפ"ט דנדה מדלא חזאי קודם כו' ועוד דה"נ יש
במה לתלות דהיינו ששוגג הי' ולא מזיד מיהו דברי התוספות אינם מוסכמים.

כמ"ש בתשו' דהל' נדה. וע' בא"ע סי' ט' גבי איש שמתו נשיו ל"ח קטלן אלמא לא בכ"מ
מהני חזקה אלא במקום שיש סבא ע"ז ע' ספר מקור חיים סי' תס"ז ולפ"ז ה"נ בדליכא
שום חימוד ממון אין מסתברא להחזיקו במזיד אלא דמדרבנן הוא שהחמירו להחזיקו
במזיד משום דהחמירו הרבה בשו"ב ואין לדמות העניינים זל"ז אף עכ"פ פיון דמדרבנן
הוא מש"ה הקילו לפסוק פרשב"ג דבתלתא זימני הוא דהוי חזקה ולא בשני פעמים אף
נדאי אין צריף ג"פ רצופים והטעם דלא דמי לרמ"ת יש לחלק בכמה וכמה אופנים ופשוט
הוא וגבי שו"ב שנשתטה ונתרפא ג"פ זאח"ז פתבתי סבא דיש לדמותו לרמ"ת: קיצור.

ועפ"ז יש ליתן טוב טעם להספמת הפוסקים דלא אסרינן שחיטתו ע"י שיצתה טרפה
מתח"י ב"פ ובעינן ג"פ: ח ובהיות פן הנה במי שיצתה טרפה מתח"י רק פ"א או אפי'
ב"פ בדליכא חי"מ פיון דלא חשדינן ליה במזיד כלל אפי' מדרבנן א"כ לכאורה אין שום
מקום לומר ששחיטתו תהיה אסורה אפילו בדיעבד מדינא דהא כל שאינו מזיד יש לדון
ע"ז מדין רוב ומקעוט וא"כ דרוב מעשיו מתקנין ואחזקת לן האי רובא שפיר שהרי
באלף פעמים נמצא רק שני טרפות אחריו ובפרטות בנדון כזה שפשיטה זו ששחט
השו"ב העשרה בב"א נמצאו שנים נבלות א"כ החזקת ששמונה נשחטו פדיון וכיון דרוב

מעשיו מתקנין והמיעוט מקולקלי' הוא מיעוטא דלא שכיחא פלל ודאי לא תינשי' למיעוטא פנה דיעבד וכמו הרוב מצויין אצל שחיטה מןמחין הנ"ל כמש"ל נאפילו את"ל דלא תלינו בשוגג ממש רק בפושע מ"מ ענן פשיעה זו הינו שאירע לו מכשול שלא ברצונו מחמת שלא נזהר כ"כ פדבעי.

שאילו הי' נזהר היטב לא היה אירע לו זה מ"מ פינון שהוא נזהר עכ"פ א"כ ודאי לא יארע לו רק לעתים רחוקים לכן מהכ"ת יתנה שחיטתו אסורה דיעבד לפ"ז צ"ל הא דמשמע מתשובות הרשב"א שיש בזה איסור כמ"ש בכ"י נאסור לאכול משחיטתו וכן בהג"א פג"ה בשם ראב"ה כו' ואין ליקח ממנו בשר צ"ל דהוא רק אסורא דלכתחלה וכה"ג מצינו בגמ' גבי חש"ו נאחרים רואין אותן דאע"ג ששנינו במשנה דשחיטתן פשרה עכ"ז אין מוסרין להן לכתחלה לשחוט נמצא החמירו בגמ' בזה לכתחלה ולא דיעבד ויותר י"ל שהוא אסורא דדיעבד מן התקנה פדי להעמיד הדת על תלה וכהא דאמרין פ"ק דחולין (דף י"ח ע"א) ומכריזין אבשרא דטרפה הוא ובנד"ז שמוחזק ליי"ש ויש לדונו פשוט אין להחמיר: קיצור ע"כ מה דמשמע שאפילו בפ"א או ב' יש איסור לאכול משחיטתו עד שיהיה לו העברה נא"כ קבלת דברי חבירות צ"ל דהוא אסורא דלכתחלה או פדיעבד מדרבנן ועכ"פ בנ"ד שמוחזק ליי"ש ובנדאי יש לדונו פשוט אין לאסור שחיטתו ששחט א"כ פדיעבד: סימן ד הרבני מוהר"י אייזיק שו"ב דקהלתכם המוכ"ז הציע לפני המכשול שאירע לו שנדחה ידו בבדיקת הריאה שהי' קלוקל בריאה נגד מקום שבירה בצלעות ולא הרגיש בזה ומתוך כך העבירוהו על שני חדשים וסוף דבר אין ידוע לו מה יעשה בו ומתירא לנפשו שלא תפול פרוסת פתו המעוטה מפיו ומפי ב"ב ח"ו ובפרט בצוק העתים הללו והראה לפני ג"כ קבלות שיש לו מכמה וכמה מורים ובדקים מןמחים גם ידינו הפולג המפורסם הרב מוהר"י אייזיק מהאמי' העיד לפני עליו שהוא בקי באומנות ולמוד הפל פנכון לזאת נדרשתי לשאלתו להמליץ עבורו שלא להכלימו ולביישו לדחותו בשתי ידים ח"ו כי הנה גלוי וידוע לכל יודעי דת ודין טבח שיצא טרפה מתח"י שאם הוא שוחט לאחרים ונוטל שְכר מטרפות וכשרות בשוה אזי בפעם ראשונה לדברי הפל אין דנין אותו כמזיד לומר שאין לו תקנה עד שילך למקום שאין מפירין אותו ויחזיר אבדה בד"ח או יוציא טרפה לעצמו בדבר חשוב פדאיאתא בפרק זה בורר דכ"ה ובטוש"ע יו"ד סי' קי"ט סט"ו דהתם מיירי פשוט לעצמו ומכר לאחרים דבכולי תלמודא טבח הוא שמוכר הבשר כמ"ש בתשו' מהרי"ו סי' צ"ז וכיון שיש לו הנאת ממון בזה דיינינו לי' כמזיד אפ"י בפעם ראשונה כמ"ש הפ"ח שם ס"ו והפר"ח שם ס"ק כ"ח ובשמ"ח סי' ב' ס"כ משא"כ פשאין לו חימוד ממון בזה כנ"ד שנוטל שְכר מפשרות וטרפות בשוה.

לא דיינינו לי' כמזיד וא"צ לתקנתא דפז"ב. אלא די בהעברה זו ובקבלת דברי חבירות פמבואר בשמלה חדשה סי' ב' סעי' כ' וסעי' י"ט יעו"ש ענן קבלת ד"ח וכן האריף והרחיב בזה כאמור"ז הגאון נ"ע בסי' ב' בשו"ע יו"ד והמתבאר שם מסוף דבריו הק' דאם ידוע שהוא י"ש ומדקדק במעשיו אין צריף להעברה פלל רק בקבלת ד"ח לבד סגי וכ"כ הפר"ח להדיא סי' קי"ט ס"ק ל"א ובנדון זה יהיה איה' שיהי' אחר שפבר היה לו העברה די בכף ויקבל עליו ד"ח וגם יקבל עליו שיחזור השו"ע מדיני בדיקות הריאה עם באה"ט ויהי' בקי בזה היטב להיות שגור בפיו וגם ילמוד השמ"ח וגם הסימנים מה'

שחיטה הנצרכים פמבואר בשו"ע ואחרונים סי' א' ובכל זאת לא יסמוך על עצמו בשום דבר הצריך שאלת חכם: סימן ה' בדין שו"ב שיצא טרפה מתחת ידו הנה בתשו' מהרי"ו סי' צ"ז גבי שו"ב שיצא טרפה מתח"י כ' מה שהבאת מטבח שנמצא אחריו טרפה כו' בכולי תלמודא טבח הוא שמוכר הבשר ומש"ה מחמרינו דכיון דמוכר הבשר חיישינו שמה להנאת עצמו קמכוין אבל היכא דאין לו הנאה קיי"ל דאין אדם חוטא ולא לו ובנדאי בשוגג בא המעשה לידו עכ"ל וכן משמע מפרש"י בפירק זה בורר (דכ"ה ע"א).

דעובדא דהיה טבחא דאשתכח דנפקא טריפתא מתותי ידיה כו' ומאי דאיתי שם הא דאמר רב אידי בר אבין החדשוד עלהטרפות כו' מייירי שיש בזה חימוד ממון כמ"ש רש"י בד"ה ויחזיר אבידה ודאי הדר ביה מחמדת ממון וכ"כ הרא"ש שם ס"י יו"ד עד שיתברר ע"י ממון אחר כו' וי"ל דפירושם מוכרח בגמ' דאל"כ לא הי' פסול לעדות ודרי רב נחמן פסקיה מעדות וכ"כ הרמב"ם והטו"ש ע"ח מ"מ סל"ד פמו שהקשה הכ"מ ספ"ב מה' עדות איה נפסל לעדות ע"י שמאכיל טרפות דאע"ג דעבר על ולפני עור וכו' הא לא מפסיל בהכי דאינו נפסל אלא כשעבר עבירה שהיו חייבין עליה מלקות וכמ"ש הרמב"ם פ"י נאלפני עור לא לקי ומה שתירץ הכ"מ ודקדק פן מלשון הרמב"ם ספ"ב שטעם הפיסול בפיצא טרפה מתח"י הוא לפי שפיון שהוא מאכיל הטרפות חזקה שגם הוא אוכל וה"ל עובר על לאו דובשר בשדה טרפה כו' י"ל דרש"י ודאי לא ס"ל הכי שהרי בהדיא פרש"י בפירק אין מעמידין (דל"ט ע"ב) ד"ה אין לוקחין דחנוני' שבסוריא חשידי דלא קפדי אלפני עור לא תתן מכשול ומזבני לישאל דברים שלקחו מן הנכרים מיהו אינהו גופייהו לא אכלי איסורא הלכך אם נתארח אצלו מותר לאכול עמו עכ"ל והוא מבואר בגמ' שם וזה נגד מ"ש הכ"מ שפיון שהוא מאכיל חזקה שגם הוא אוכל אם לא שנדחוק לחלק דבפירק א"מ מייירי באיסורי דרבנן אבל בטרפות דהוא איסור תורה י"ל שפיון שהוא מאכיל איסור תורה חזקה שגם הוא אוכל כו' וצ"ע בי"ד סי' קי"ט ס"ב דמשמע דלא מחלק בהכי לכן נ' דפרש"י דפסולו הוא משום שמאכיל טרפות ואע"ג דאין לוקין על לאו דלפני עור מ"מ פיון דמייירי בטבח ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים וא"כ יש בזה חימוד ממון לכן נפסל אפילו ליכא מלקות כמ"ש הסמ"ע סי' ל"ד סס"ק ט"ז וכ"כ האו"ת שם בתומים סק"ג (ושם סיים שצ"ע) ובאורים סק"י ונהנה הטור ח"מ סי' ל"ד סי"א פי' דברי הרמב"ם ג"כ כמ"ש רש"י והרא"ש אבל הב"י שם ר"ל דלהרמב"ם אפילו באין לו הנאת ממון נפסל לעדות כו' אלא דסגי לי' בתשובה במקומו ולא מצרכינן לי' לתקנתא דפז"ב ואח"כ סיים ומיהו אפשר כו' לא מיפסל דכיון דאין לו בה הנאה לא חשדינן ליה במזיד אלא בשוגג עכ"ל וזה פתשו' מהרי"ו הנ"ל שכ' ובנדאי בשוגג בא המעשה לידו פנ"ל אמנם בבד"ה שם כ' אבל הרשב"א כ' (ח"א סי' קי"ג) דאי אמר שוגג הייתי אינה טענה דא"כ פושע הוא ועיין בהרמב"ם פ"ח מהמ"א משמע ג"כ כפי' הטור ח"מ הנ"ל ונהנה אף לד' הרשב"א דפושע הוא מ"מ אין להצריכו תקנתא דפז"ב פמבואר ממ"ש הר"ן פג"ה גבי טבח שנמצא אחריו חלב הובא ב"י ס"י ס"ד וכדלקמן בסמוך: קיצור מהרי"ו פירש דטבח היינו שמוכר הבשר ויש לו בזה חמדת ממון כדפרש"י פז"ב ונתדע שלכן פסול לעדות ולכן צריך לתקנתא דפז"ב אבל פשאין לו בזה חימוד ממון דיינינן ליה כשוגג דאין אדם חוטא ולא לו: ב ואיכא למידק על דברי מהרי"ו דס"ל היכא דאין לו הנאה דיינינן לי' כשוגג משום דאין אדם חוטא ולא לו מהא דאיתא פירק גיד הנשה

(דצ"ג) טבַּח שְׁנַמְצָא חֵלֶב אַחֲרָיו רַב יְהוּדָה אָמַר בְּכַשְׁעוֹרָה ר' יוֹחָנָן אָמַר בְּכַזִּית אָמַר רַב פֶּפְאֵה וְלֹא פְּלִיגִי פֶּאֶן לְהִלְקוֹתוֹ פֶּאֶן לְהַעֲבִירוֹ כּו' וְהִלְכְּתָא לְהִלְקוֹתוֹ בְּכַזִּית לְעַבְרוֹ בְּכַשְׁעוֹרָה וּפְסָקוּ כּוּן כָּל הַפּוֹסְקִים וְהָרִי בְּכַשְׁעוֹרָה חֵלֶב וְדָאִי לִיכָא שׁוּם הַנְּאֻת מְמוֹן כָּלִל וּכְמ"ש מֵהֲרִי"ט בְּתַשׁוּ' חִי"ד סִי ט"ו דְּאַפִּילוּ בְּכַזִּית לֹא שְׁיִינְךָ לֹמַר חִימוּד מְמוֹן וּכ"ה בְּתַשׁוּ' שְׁאָרִית יוֹסֵף סִי כ"ב וְאַפ"ה מְעַבְרִין אוֹתוֹ וּבְכַזִּית הָיוּ מְלַקִּין אוֹתוֹ וּמְעַבְרִין אוֹתוֹ וְהִנֵּה הָר"ן שָׁם כ' מִיְהוּ אַע"ג דְּמְעַבְרִין לִיה אֵין דִּינוּ פְּתִשׁוּד שְׁהַחֲשׁוּדִים חֲזַרְתָּן קִשָּׁה כְּדַאִיתָא בְּסַנְהֶדְרִין (דָּף כ"ה) מְפָנִי שְׁהוּ מְזִידִים אָבֵל הָכָא לֹא חֲשַׁבִּין לִיה מְזִיד אֵלָא פּוֹשַׁע הוּא וְחֲזַרְתּוֹ קִלְה וּבְקַבְלַת חֲבִירוֹת שְׁיִתְנַהֵג פְּחֻבָּר לְעַנְיָן זֶה בְּפָנֵי ג' סָגִי לִיה כְּדַמוּכַח בְּבַכּוֹרוֹת (דָּף ל') גְּבִי חֻבָּר וְנַעֲשֶׂה גְּבִאִי וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה נִדְוִינִין לְפִי מַה שְׁהֵם לְפִי כְּנֻנַת הָאֲנָשִׁים וּלְפִי אוֹנָסָם וּפְשִׁיעוּתָם עַכ"ל וְבַהֲג"א שָׁם כ' ב' רְאֲבִי"ה שְׁיִכְרִיזוּ עָלָיו בְּבַהֲכ"נ בַּה"ב פְּלוּנֵי הַטְּבַח הַעֲבִירוֹהוּ מְאוּמְנָתוֹ כּו' פְּהוּבָא כ"ז בְּב"י בִּי"ד ס"י ס"ד וְהִנֵּה הַטְּעַם דְּהָכָא לֹא דִּינִינִין לִי כְּמִזִּיד וְאֵילוּ בְּפז"ב דִּינִינִין לִי כְּמִזִּיד י"ל דְּהוּא מְשׁוּם דְּהָכָא לִיכָא הַנְּאֻת מְמוֹן כְּנ"ל וְעַכ"ז פְּעִי הַעֲבָרָה מְדִינָא דַּגְמ' וְהִינֵנוּ כְּמ"ש הָר"ן דַּעֲכ"פ פּוֹשַׁע הוּא אֵלָא דְּלַהֲר"ן סָגִי חֲזַרְתּוֹ בְּקַבְלַת חֲבִירוֹת וְהַג"א ב' רְאֲבִי"ה מְחַמְרֵי עָלָיו טְפִי טוּבָא וְכֵן מְשַׁמְעוֹת הַפּוֹסְקִים שְׂכ' מְעַבְרֵי' אוֹתוֹ כּו' מְשַׁמַּע דָּאִין חֲזַרְתּוֹ קִלְה בְּקַבְלַת ד"ח לְחוּד דְּהָא אֲפִילוּ בְּנַמְצָא אַחֲרָיו קְרוּם מְלַמְדִין אוֹתוֹ וּמְזַהֲרִין אוֹתוֹ דְּהִינֵנוּ כְּפִעִין קַבְלַת חֲבִירוֹת שְׂכ' הָר"ן וְהִינֵנוּ לְפִי שְׁהַקְרוּם אֵין אִיסוּרוֹ רַק מְד"ס אָבֵל בְּנַמְצָא אַחֲרָיו חֵלֶב אֲפִילוּ כַּשְׁעוֹרָה וּכ"ש כַּזִּית דְּמְעַבְרִין אוֹתוֹ מְשַׁמַּע דָּאִין חֲזַרְתּוֹ קִלְה כ"כ וְהִינֵנוּ לְפָחוֹת כְּמ"ש הַג"א ב' רְאֲבִי"ה וְא"כ תְּקַשִּׁי לְמַהֲרִי' דָּאֵם אִיתָא דְּדִינִינִין לִי כְּשׁוֹגֵג מְשׁוּם דָּאִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹא אֲמַאי יַחֲמִירוּ עָלָיו כ"כ וְעַכ"פ אֲמַאי לֹא הַחֲמִיר מַהֲרִי'וֹ כָּל כְּףָּ כְּרְאֲבִי"ה.

וְהִנֵּה לְכַאוּרָה מְזַה ג"כ רֵאִי לְסַבְרַת הַב"י בַּח"מ סִי ל"ד בְּהַרְמְב"ם דְּאַפִּילוּ לִיכָא הַנְּאֻת מְמוֹן הוּא גְּפָסֵל כּו' כְּמוֹ בְּכַזִּית חֵלֶב דְּהָיוּ מְלַקִּין אוֹתוֹ אַע"ג דְּלִיכָא הַנְּאֻת מְמוֹן כְּנ"ל אֲמַנְם בְּתַשׁוּ' שְׁאָרִית יוֹסֵף סִי כ"ב כְּתַב לִינִישָׁב זֶה עַפְמ"ש הַב"י בִּי"ד ס"י ס"ד כְּתַב בַּת"ה כָּל טְבַח הַמְּנַקֵּר בְּשׂוֹר וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים אֵם גְּמַצָּא אַחֲרָיו חֵלֶב כַּשְׁעוֹרָה מְעַבְרִין אוֹתוֹ מְאוּמְנָתוֹ כּו' וְנִרְאָה מְדַבְּרֵי שְׁאֵם אֵינוּ מוֹכֵר אֵלָא שְׁבַעֲלֵי הַבְּשָׂר גּוֹתְנִין לוֹ לְנַקֵּר אֵין מְחַמְרִין עָלָיו כָּל כְּףָּ עַכ"ל הַב"י.

וְלָכֵן כְּשֵׁאִין הַבְּהֵמָה שְׁלוֹ יֵשׁ לְדוּנוּ לְשׁוֹגֵג כּו' שְׁפִשְׁהוּא שְׁלוֹ הוּא בְּהוּל לְמַפְּוֹר מְמַהֵר וְאֵינוּ מְדַקְדָּק לָכֵן יֵשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִשְׁא"כ כְּשִׁשְׁהַבְּשָׂר שְׁלֵ אַחֲרִים עַכ"ל הַשֵּׁא"י וְכַדְבְּרֵי מְצָאִי בַּכְּנֵה ג' סִי ס"ד בְּהַגְהַת הַטוֹר אוֹת כ"ג שְׂכ' שְׁאֲפִשְׁר שְׁרִש"י פַּג"ה שָׁם בְּמ"ש דְּרָף הַטְּבַח לְנַקֵּר הַבְּשָׂר גְּתַפְנִין לְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א בַּת"ה הַנְּ"ל וְגַם כ"כ בְּשֵׁם הַדְּרִישָׁה וּדְמַש"א וְהַל"ח פַּג"ה אוֹת ס"ז וְהִנֵּה הַשֵּׁא"י הַבִּיא רֵאִי לְדַבְּרֵי מְתַשׁוּ' הָרִיב"ש סִי קִי"ג שְׁהַבִּיא הַב"י סִי קִי"ט שְׁלֵא הַסְּפִים לְסַלֵּק הַטְּבַח רַק מְפָנִי שְׁמַעֲשִׂיו מוֹכִיחִים שְׁהִיָּה רוּצָה לְהַאֲכִיל בְּכֻנְהָ כּו' הָא לֹא הָכִי לֹא וְהִינֵנוּ מְפָנִי שְׁהִי שׁוּחַט לְאַחֲרִים שְׁהִי מְבֹדְדֵי הַקְּהָל כּו' וְזוֹ אֵינָה רֵאִי דִּי"ל דְּלוּלֵי זֹאת הִי מְהַנִּי לוֹ קַד"ח דְּמִסְתַּמָּא ס"ל לְהָרִיב"ש כְּרַבּוֹ הָר"ן פַּג"ה דַּע"ג שְׁנַדוֹן כְּפּוֹשַׁע מְהַנִּי לִיה קַד"ח כְּמַש"ל אָבֵל מְפָנִי שְׁמַעֲשִׂיו מוֹכִיחִים שְׁבַכְנֵה רְצָה כּו' יֵשׁ לְסַלֵּקוֹ לְחִלוּטִין עוֹד הַקְּשָׁה הַשֵּׁא"י לְנַפְשִׁיהָ מְתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי כ' וְסִי תַרל"ב שְׁפַתְבָּ דְּטְבַח שְׁיִצְתָּה טְרַפָּה מַתַּח"י אֵין לוֹ הַתְּנַצְלוֹת לֹמַר שׁוֹגֵג הֵייתִי וְתִירַץ

דְּהַרְשָׁב־א נָשָׁם מִיַּיְרִי ג"כ בְּטַבַּח שֶׁהַבְּשָׂר נָשְׁלוּ כְּמוֹ שֶׁנֶּרְאָה מְדַבְּרִי בַת"ה הַנָּזִל שֶׁסֶּסְתֵּם טַבַּח הוּא שֶׁהַבְּשָׂר נָשְׁלוּ וְכ"כ הַתַּב"ש סִי' ב' ס"ק ל"ה דְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב־א בְּהִכִּי מִיַּיְרִי וְהִינּוּ מְדַמְיִתִי הַרְשָׁב־א רֵאִי' מֵהָהוּא טַבַּחָא דְנִפְקָא טְרִיפְתָּא מִתּוֹתֵי יְדִיָּה שְׁבַפּוֹ"ב דְּמִיַּיְרִי בְּכַה"ג כְּמַש"ל וְכ"פ בְּשַׁמ"ח נָשָׁם סְעִיף כ' שְׁאָם שׁוֹחֵט לְאַחֲרִים וְאֵין מְגִיעַ לוֹ הַנְּאָה מְעֻשׂוֹתוֹ זֹאת יֵשׁ לְדוֹנּוֹ כְּשׁוֹגֵג וּבַתַּב"ש נָשָׁם ס"ק ל"ו כְּתַב שְׁכ"כ הִיש"ש פַּג"ה סִי' י"ז וּבְנָשָׁם תַּשׁוּ' מִהֶר"ם מ"ץ וּבְמַהֲרִי"ו: קוֹצֵוֹר וְקוֹשֶׁה עַל מַהֲרִי"ו מֵהַש"ס פַּג"ה גְּבִי טַבַּח שְׁנַמְצָא אַחֲרֵי חֶלֶב דְּמִבְּנֹאֵר בְּהַדְיָא דְאַף הִיכָא דְלִיכָא חִימוּד מְמוֹן מְעַבְרִין אוֹתוֹ וְתִירֵץ ע"ז בְּתַשׁוּ' שֵׁא"י סִי' כ"ב: ג אָמְנָם הַפֶּר"ח בִּי"ד סִי' קִי"ט ס"ק כ"ח כ' בְּנָשָׁם תַּשׁוּ' הַרֵא"ם ח"ב סִי' כ"ד דְּהַרְשָׁב־א בְּתַשׁוּ' דְסִי' כ' וְתַרְל"ב מִיַּיְרִי בְּשׁוֹחֵט שֶׁשׁוֹחֵט לְאַחֲרִים וּבְאִנְפֹן דְּלִיכָא חִימוּד מְמוֹן וְכֵן פִּי' מִהֶרִיב"ל ח"א סִי' נ"ג וְח"ג סִי' ל"ט בְּהַרְשָׁב־א הָרִי אֶפְיָלוּ בְּכַה"ג אֵין לוֹ הַתְּנַצְלוֹת לֹמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי (אֵא"כ נֶרְאָה שֶׁהֵיָה פְעִין שְׁגָגָה וְשֶׁהוּא אָדָם כְּשֶׁר שְׁאָז נִידוֹן כְּשׁוֹגֵג וְכַמ"ש הַרְשָׁב־א בְּתַשׁוּ' דְסִי' תֵרִי"ט) וְנִידוֹן כְּפּוֹשֵׁעַ וְכֵן הַסְּפִים הַפֶּר"ח וְכֵן פִּי' מַהֲרִי"ט בְּתַשׁוּ' חִי"ד סִי' ט"ו וְכֵן נֶרְאָה הַסְּפִמַת אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל בִּי"ד סִי' ב' וְנ' הַטַּעַם דְּאֵי אֵיתָא דְהַרְשָׁב־א מִיַּיְרִי בְּטַבַּח דְּוֹמְיָא דַּפ"ז אֵיךְ כ' דְּאָם רְאִינוּהוּ דוֹאֵג וּמִתְאַנֵּחַ מִחֲזִירִין אוֹתוֹ ע"י קְבֵלַת ד"ח הָא בַּפּוֹ"ב מְשַׁמַּע בְּהַדְיָא דְאֵין לוֹ תַקְנָה עַד שֶׁיִּלָּךְ לְמָקוֹם שְׁאֵין מְפִירִין אוֹתוֹ וְיִחְזִיר אֲבִינָה בְּדַבָּר חָשׁוּב כו' וְכֵן הַסְּפִמַת כָּל הַפּוֹסְקִים וְכַמ"ש הַרְשָׁב־א בְּתַשׁוּ' סִי' תַשַּׁפ"ב א"ו דְּבָסִי' כ' וְתַרְל"ב מִיַּיְרִי בְּגוֹנוֹא דְלִיכָא חִימוּד מְמוֹן וְע' מִהֶרִיב"ל ח"ג סִי' ל"ט שְׁכ"כ בְּפִירוּשׁ וְלֹא יִדְעָתִי אֵיךְ יִתְרַצוּ זֶה הַשֵּׁא"י וְהַתַּב"ש.

וְמָה שֶׁתַּמָּךְ הַשֵּׁא"י יְסוּדוֹ לְהַקְלַע עַל רְאֵייתוֹ מֵהַת"ה וְהַב"י סִי' ס"ד אֶפ"ל דְּהַתָּם מְשׁוּם שְׁנַמְצָא אַחֲרֵי חֶלֶב רַק כְּשֶׁעוֹרָה ע"כ בְּכַה"ג בְּמַנְקֵר לְאַחֲרִים י"ל דְּאֵין מְעַבְרִין אוֹתוֹ כִּינּוּן דְּהוּא רַק חֲצִי שְׁעוֹר וּמִשְׁהוּ בְּעַלְמָא וְקָרוֹב לְאַנְסֵי וְשׁוֹגֵג גְּמוֹר כִּי בְּמִשְׁהוּ יְכוֹל לִפְּוֹל הַטַּעַמִּים בְּיוֹתֵר מִשֵּׁא"כ בְּשִׁינְיָתָה טְרַפְסָה גְּמוֹרָה מִתַּח"י י"ל דְּאֶפְי' בְּשׁוֹחֵט לְאַחֲרִים יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּנִידוֹן כְּפּוֹשֵׁעַ וְכֵן הוּא שִׁטַּת הַרְאָב"ד שֶׁהִבִּיא הַר"ן פַּג"ה דְּנִידוֹן כְּפּוֹשֵׁעַ וְכֵן מִבְּנֹאֵר יוֹתֵר בַּחֲי' הַר"ן פַּז"ב וְז"ל וְתִירֵץ הַרְאָב"ד בְּתַשׁוּבוֹתֵי שְׁנָה הַמְעַשָּׂה הֵיָה בְּטַבַּח שֶׁהָאֶכִיל טְרַפְסָה בְּמִזִּיד וּלְפִיכָף הֵיָה חֲזַרְתּוֹ קוֹשֶׁה מְפָנִי שֶׁהַרְשִׁיעַ לְהָאֶכִיל הַטְּרַפּוֹת אֲבָל כָּל אוֹתָן הַחֲשׁוּדִין דְּהַתָּם (ר"ל בְּמַס' בְּכוֹרוֹת סַפ"ד) אֵינָן מְזִידִין אֲלֵא שְׁאֵינָן כְּתַבְרִים לְהִיּוֹת מְדַקְדְּקִין בְּדַבְּרִים וְאֵינָן מְזִידִין אֲלֵא פּוֹשְׁעִין בְּמִלְאֲכָתָן וּלְפִיכָף כְּתַב הָרַב שֶׁכָּל הַפּוֹשְׁעִים חֲזַרְתָּם קָלָה בְּפָנֵי שְׁלִשָּׁה עַכ"ל אֲלֵא דְמְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי הַרְאָב"ד וְהַר"ן דְּאַף שְׁנִידוֹן כְּפּוֹשֵׁעַ וּמְעַבְרִים אוֹתוֹ מ"מ מִחֲזִירִין אוֹתוֹ ע"י קְבֵלַת ד"ח לְבַד וְכֵן מִבְּנֹאֵר דַּעַת הַרֵא"ם בְּתַשׁוּ' שֶׁהִבִּיא הַפֶּר"ח בְּסִי' קִי"ט סַכְכ"ח בְּמ"ש הַמִּין הַב' הֵם הַטְּבַחִים כו' אֲבָל לַפ"ד הַרְשָׁב־א הִינּוּ דְּנֹקָא ג"כ אִם רְאִינוּהוּ דוֹאֵג וּמִתְאַנֵּחַ וְלֹא שְׁמַקְבֵּל עָלָיו כְּדִי שְׁלֹא יַעֲבִירוּהוּ מֵאוּמַנְתּוֹ וִי"ל שֶׁיִּצָּא לוֹ כֵּן לְהַרְשָׁב־א מֵהָא דַּפְנָה דַּצ"ג גְּבִי טַבַּח שְׁנַמְצָא אַחֲרֵי חֶלֶב שְׁמַעְבִּירִין אוֹתוֹ וְלֹא נִז' כָּלֵל שְׁמַחֲזִירִין אוֹתוֹ ש"מ דְּלֹא בְּקַל מִחֲזִירִין אוֹתוֹ לְכֵן ס"ל דְּאָם רְאִינוּהוּ דוֹאֵג וּמִתְאַנֵּחַ כו' וְכ"פ מִהֶרִיב"ל ח"ג סַל"ט דְּהַפְּלַל לְפִי מָה שֶׁהוּא אָדָם: וְהַג"א ב' רְאָבִי"ה ג"כ מִחֲמַרִּי טוֹבָא בְּהָא כְּמַש"ל וְאֵאזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל סִי' ב' עָשָׂה שְׁלוֹם בֵּין דַּעַת הַרְשָׁב־א לְדַעַת רְאָבִי"ה לֹמֵר דַּע"פ שְׁלֹא רְאִינוּהוּ דוֹאֵג וּמִתְאַנֵּחַ מֵהַנִּי תַקְנָתָא דְּרְאָבִי"ה לְהַחֲזִירוֹ יַעו"ש וְלַפ"ז י"ל שֶׁלְּמַעֲשֶׂה אֵין כָּאֵן מִחֲלֻקַּת הַפּוֹסְקִים כִּי אֵף גַּם לְדַעַת הַשֵּׁא"י וְהַתַּב"ש

דְּדִינֵינוּ לִי פְּשׁוּגַת הָרִי מִ"מ כ' בִּשְׁמִ"ח סִי ב' סֵעִי י"ט וּבִתְב"ש ס"ק ל"ד דְּרָאוּי לְהַעֲבִירוּ
עַל חֲדָשׁ אוֹ שְׁתֵּים וְלִהְתְּזִירוּ אַח"כ וְא"כ יוֹצְאִים בְּזֶה קֶצֶת סְבֵרַת רְאֵבָה ג"כ אֶכּוּ לֹא
יִדְעוּנָא אִם יוֹצְאִים בְּכֹה"ג סְבֵרַת הָרֶשֶׁבֶת א"ג כ' דְּהָא בִּתְב"ש שָׁם ס"ק ל"ד מִשְׁמַע דְּאָף
אִם נִרְאָה שֶׁהוּא פְּעִין שְׁגָגָה מִצָּרִיף הָרֶשֶׁבֶת א"ה הַעֲבָרָה וּכְמ"ש בִּשְׁעֵי סִי י"ח סֵעִי י"ט
שֶׁהוּא מִהָרֶשֶׁבֶת א"ה וְא"כ בְּסֵתָם דְּדִינֵינוּ לִי פְּפוּשָׁע לֹא סָגִי בְּהִכִּי וְיִישׁ לִינְשֵׁב דְּבִאֲמַת
בְּכֹה"ג לֹא סָגִי בְּהַעֲבָרָה לְחֹד כ"א גַּם שְׁיִכְרִיזוּ עָלָיו כְּמ"ש רְאֵבָה וְעַמ"ש אֶאֱזוּמוּר
נ"ע וּבִזְיוֹן זֶה לֹא דְּוָקָא כו' ע"ש וְע' בִּיש"ש פִּג"ה סִי ט"ז מִש"ש: וְהִנֵּה יֵשׁ לְהִבִּין
בְּלִשׁוֹן הָרֶאֱבֶת דְּשֶׁהִבִּיא הָר"ן פִּז"ב בְּמ"ש שְׁזָה הַמַּעֲשֵׂה הִנֵּה בְּטַבַּח שֶׁהָאֲכִיל טְרַפָּה בְּמִזִּיד
אִם וְזָל שְׁיָדוּעַ ע"י הוֹכְחוֹת שֶׁהִנֵּה מִזִּיד אוֹ דְּדִינֵינוּ לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע
שֶׁהִנֵּה שׁוֹחֵט בְּשֵׁלּוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים דְּלְכָאוּרָה מְפָשֵׁט לְשׁוֹנוֹ מִשְׁמַע דְּהִנֵּה הוֹכְחוֹת שֶׁהָרֶשֶׁבֶת
בְּמִזִּיד אֲבָל בְּתִשׁוּי הָרֶא"ם ח"ב סִי כ' וְכָל הַבָּאִים אַחֲרָיו פִּינְרָשׁוּ דְּכָל שְׁיִישׁ לֹא חִימוּד מְמוֹן
דְּדִינֵינוּ לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע לִי פְּפוּשָׁע
חֲלָב דְּפָרָק ג"ה אָף בְּטַבַּח בְּשֵׁלּוֹ וּמוֹכֵר לְאַחֲרִים לִית בְּזֶה חִימוּד מְמוֹן דְּכִזְבִּית חֲלָב הוּא
שְׁנֵה מִשְׁהוּ וְלֹא נִחְשָׁדוּ ע"ז שׁוֹם א' מִיִּשְׂרָאֵל: קִיצוּר.

אֲבָל לִפְיָ הָרֶא"ם וְהָרִיב"ל בְּהָרֶשֶׁבֶת א"ה מוֹכֵרָח דְּאֲפִילוּ אִין לֹא חִי"מ אִין לֹא הִתְנַצְלוֹת לֹמֵר
שׁוֹגֵג הֵייתִי וְדִינֵינוּ לִי פְּפוּשָׁע אִי"כ נִרְאָה שֶׁהִנֵּה פְּעִין שְׁגָגָה. וְכ"ד הָרֶאֱבֶת דְּוְהָר"ן
וְעִיקָר וּמ"מ הָרֶאֱבֶת דְּוְהָר"ן ס"ל דְּגַם לְפוּשָׁע סָגִי בְּקִד"ח אֶכּוּ הָרֶשֶׁבֶת א"ה ס"ל הַפֶּל לִפְיָ מֵה
שֶׁהוּא אָדָם וְכ"פ מִהָרִיב"ל ח"ג סִי ט"ט וְהָרֶא"ם ב' רְאֵבָה מְחַמְרֵי בְּהַכְרֵזָה עִם הַעֲבָרָה
וְאֶאֱזוּמוּר ז"ל דִּי"ל דְּבִכְה"ג אָף לְהָרֶשֶׁבֶת א"ה סָגִי וְא"צ לִינְדַע אִם רְאִינוּהוּ דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ
כו': דְּוְהִנֵּה מִהָרִיב"ל בְּתִשׁוּי חִי"ד סִי ט"ו פִּי דְּפוּשָׁע אִין לֹא תִקְנָה אֲלֵא ע"י תְּשׁוּבָה
דְּפִז"ב וְהָרִיב"ל פִּן מְמ"ש הָרֶשֶׁבֶת א"ה בְּתִשׁוּי סִי תִקְצ"ד וְאִם יִרְאָה בְּעֵינֵיכֶם שֶׁהוּא כְּמִיקָל
וּפוּשָׁע רְאוּי שְׁלֹא לְהַתְּזִירוּ אָף בְּקֶבֶלֶת דְּבָרֵי חֲבִירוֹת וּמ"ש בְּתִשׁוּי סִי כ' וְסִי תִרְל"ב אִם
רְאִינוּהוּ דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ מְקַבְּלִים אוֹתוֹ ע"י קִד"ח לֹא אֲפוּשָׁע קָאִי אֲלֵא שְׁזָהוּ הוֹרְאָה שְׁלֹא
הִי פּוּשָׁע כו' וְהָרֶא"ם סִי קִי"ט שָׁם (ד"ה תוֹ אִיכָא לְמִינְק) ס"ל דְּלִהְרֵשֶׁבֶת א"ה בְּפוּשָׁע ג"כ
יֵשׁ לֹא תִקְנָה וְתִקְנָתָא דְּבִפְז"ב הִינֵנוּ בְּמִזִּיד מְמָשׁ: וּמ"ש הָרֶשֶׁבֶת א"ה בְּסִי תִרְי"ד.

דְּמִיקָל וּפוּשָׁע אִין לְהַתְּזִירוּ אִפְיָ בְּקִד"ח הִינֵנוּ לֹמֵר דְּבִקִּד"ח לְחֹד לֹא סָגִי דְּדִלְמָא
אִיעֲרוּמֵי קָא מְעָרִים אֲבָל אִם מִיִּד שְׁנִמְצָאֵת טְרַפָּה רְאִינוּהוּ דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ בְּאִנְפֵּן דְּלִיכָא
לְמִיחֵשׁ לְאִיעֲרוּמֵי בְּנִדְאֵי דְּמִהֲנֵי וּכְמ"ש בְּסִי תִרְל"ב.

עַכ"ל וְאֶאֱזוּמוּר הַגָּאוֹן ז"ל ג"כ מְסַפֵּים בְּזֶה לְהַפְר"ח דְּבָסִי כ' וְתִרְל"ב פְּוֹנֵת הָרֶשֶׁבֶת א"ה
דָּא ע"פ שְׁהִי פּוּשָׁע מ"מ אִם רְאִינוּהוּ דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ ע"ז מְקַבְּלִין אוֹתוֹ ע"י קִד"ח וְכ"מ
פְּשֵׁט ל' תִּשׁוּי הָרֶשֶׁבֶת א"ה דְּאִילוּ לִפְיָ מִהָרִיב"ל הִכִּי הַל"ל וְלֹא כָּל הִימְנוֹ לֹמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי
אִי"כ רְאִינוּהוּ דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ שֶׁהִנֵּה בְּמִשְׁמַע שְׁעִי"ז נֶאֱמָן לֹמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי וְשְׁמִפְנֵי כֵּן
מְקַבְּלִין אוֹתוֹ אֲבָל לִפְמ"ש הָרֶשֶׁבֶת א"ה וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׁצָרִיף לְדִקְדָּק אַחֲרָיו אִם רְאִינוּהוּ
דוֹאָג כו' מִשְׁמַע שְׁבִזָּה לֹא נִסְתָּר מ"ש תְּחִלָּה שְׁאִינוּ נֶאֱמָן לֹמֵר שׁוֹגֵג הֵייתִי אֲלֵא דָּא עַפ"כ
פִּינֵן שֶׁהוּא דוֹאָג וּמִתְאַנֵּחַ עַל פְּשִׁיעוֹתוֹ ה"ז תְּשׁוּבָה מְעוֹלָה וּבְנִדְאֵי לֹא יוֹסִיף עוֹד לְפָשׁוּעַ
לְכֵן מְקַבְּלִין אוֹתוֹ וְגַם בְּלֹא"ה נ' פִּן דְּהָא הָר"ן ב' הָרֶאֱבֶת דְּכ' בְּפִי דְּלְפוּשָׁע מְהֵנִי קִד"ח
וְשְׁיָצָא לֹא זֶה מְסוּגָי דְּבִכּוּרוֹת דְּל"א שְׁשָׁם נז' קִד"ח כְּמ"ש הָר"ן בְּחִי פִּז"ב.

א"כ הרשפ"א ג"כ שהצריף קד"ח משמע דנמשך אחר דעת הרמב"ד א"כ משמע ודאי דמיינר ג"כ אפילו בפושע אלא דמחמיר טפי מן הרמב"ד דבעינן ג"כ דוקא ראינוהו דואג ומתאנח כו' וטעמו י"ל דס"ל כמ"ש הר"ן פז"ב בשם הרמב"ן לחלק בין טבח שהוא ממונה על הצבור שהוא פחותה ועומד ובין מי שאינו ממונה מהצבור ובכורות מיינר בשאינו ממונה לכן מהני לי' קד"ח לבד משא"כ בטבח הממונה על הצבור מחמירין טפי דאף דשאין לו חי"מ ל"מ קד"ח אא"כ ראינוהו דואג כו' א"נ י"ל דס"ל פקושני' הרא"ש בתשו' שהביא הב"י סי' קי"ט דגבי טרפות שהוא מעיקרי הדת כו' לא שייך תקנתא דקד"ח ולכן ס"ל להרשפ"א דבעינן שיהי' דואג ומתאנח כו'.

אמנם מ"ש הרשפ"א בתשו' בסי' [תקצ"ד] שאם נראה שהוא פמיקל ופושע ראוי שלא להחזירו אפ"ל בקד"ח לא ניקא ליה לכאאזמו"ר נ"ע בישובו דהפר"ח דמיינר דוקא בלא ראינוהו דואג ומתאנח ע"ז דא"כ מדוע לא פ"ל כן הרשפ"א דאם ראינוהו דואג ומתאנח ע"ז מהני לקבלו כמו שפ"ל בסי' כ' ותרל"ב: ומדסתם פאן שלא להחזירו משמע דמלתא פסיקא הוא וכמ"ש מהרי"ט דמנה מוכח דפושע אין לו תקנה ולכן פ"ל רבינו ז"ל לחלק בין פשיעה לפשיעה דמ"ש בסי' כ' דמהני דואג ומתאנח לפושע לקבלו ע"י קד"ח זהו כשאירע לו מכשול מחמת פשיעותו כו' ומ"ש בסי' [תקצ"ד] דפושע אין להחזירו היינו כשהי' מיקל ופושע דרף קלות ולא שאירע לו מכשול שלא בדרך יפה בפשיעותו כו' דבכה"ג אע"ג שהוא דואג ומתאנח א"כ איכא למימר איצרומי קא מערים כו'.

ואפשר לבאר דברי רבינו החילוק בין פשיעה לפשיעה כמו בדיני ממונות השומר חנם חייב בפשיעה אע"ג שאינו מזיק בידים א"כ אינו מזיד ומ"מ חייב ואעפ"כ הוא פטור על האבידה אע"ג דכ' הפוסקים דאבידה קרובה לפשיעה כו' וע' בתוס' דב"ק (דכ"ז ע"ב) ד"ה ושמואל כו' ומ"מ לא באתי לדמות זה ממש דאפשר פאן י"ל דאפ"ל בפשיעה ממש י"ל דמכשול אירע לו בפשיעותו רק הבאתי דוגמא לחלק בין פשיעה לפשיעה כו' וצ"ע ונמצא דעת רבינו ז"ל הוא דעת מברעת בין מהרי"ט והפר"ח דלמהרי"ט לשום פושע ל"מ שום תקנה זולת תקנתא דפז"ב ולהפר"ח מהני תקנתא דדואג ומתאנח וקד"ח אפילו כשהי' מיקל ופושע דרף קלות כעונבדא דנשאל הרשפ"א בסי' [תקצ"ד] ורבינו ז"ל ס"ל דבכה"ג דסי' [תקצ"ד] לא מהני וכ"מ בש"ע סי' י"ח סעי' י"ט.

וכן משמע שהבין מהרמ"ל בתשו' סי' ע"ו ממש"ש די בזה כו' ע"ש וע' בכנה"ג סי' י"ח בהגב"י אות ס"ד בשם דמש"א: אמנם לשאר פושע שאירע לו מכשול בפשיעותו מהני אע"ג דלמהרי"ט לא מהני וכמו אפילו ביצא טרפה מת"י ב"פ שהביא מהרי"ט ראוי מעונבדא דהוא סמיא בביתה (דף ט"ז ע"ב) לענין עירווי תבשילין ובא"ח סי' תקכ"ז דכששנה בחטא נק' פושע והיינו כשהוא איסור וטרפות אחת דומי' דעירווי תבשילין שהוא ענין א' למהרי"ט ל"מ כלל קד"ח אפילו ראינוהו דואג ומתאנח ורבינו ז"ל הכריע דבכה"ג מהני קד"ח.

והנה בחי' הר"ן בסנהדרין (דכ"ה) שם הקשה על תירץ דהרמב"ד דמחלק בין מזיד ובין פושע וז"ל ואין זה מחנור שהרי שנינו שם החשוד למכור תרומה לשם חולין ואין מזיד גדול מזה: ותירץ הרמב"ן ז"ל שלפי שהנה טבח זה ממונה לרבים ורבים היו סומכים עליו החמירו עליו שלא למנותו עוד על הדבר וחששו שהנה מערים וראיה לזה מאי

דאָמרינו בּפּרָק ג"ה טבּח שְׁנַמְצָא אַחֲרֵיו חֵלֶב פֶּאֵן לְהִלְקוֹתוֹ פֶּאֵן לְהַעֲבִירוֹ הָרִי שְׁהַחְמִירוּ
מִלְקוֹת עַל הַטַּבָּח הַמְּמוֹנָה וְלֹא מְצִינוּ כֵּן עַל שְׂאֵר הַחֲשׂוּדִין.

וְכַדְאָמְרִינוּ הָאִי שְׁתֵּלֵא טַבָּחָא וְאַנְמָנָא פְּמוֹתְרִין וְעוֹמְדִין דְּמוּ פְּלוֹמֵר שְׁמַעְבִּירִין אוֹתוֹ עַל
הַשּׁוּגְג פְּמִזִּיד וְהַר"ר דְּוֹד תִּלְמִידוֹ וְ"ל הוֹסִיף טַעַם אַחַר דְּהִינּוּ טַעְמָא שְׁחַשְׁשׁוּ דְאַעְרוּמִי
קָא מַעְרִים לְפִי שְׁהַעֲבִירוֹהוּ מִמְנוּוִי וְחַשְׁשׁוּ שְׁקַבְּלָתוֹ אֵינָה מְלַב וְנִפְּשׁ אֲלָא פְּדִי שְׁיַחְזִירוֹהוּ
לְמִנּוּוִי אֲבָל קַבְּלַת הַחֲשׂוּדִין שְׁפַמְסַכַּת בְּכוֹרוֹת שְׁהוּ בָּאִין מַעְצָמֵן לְקַבֵּל דְּבָרֵי חֲבִירוֹת וְלֹא
עָנְשׁוּ אוֹתָן בְּכֹלֹם הַדְּבָר בְּרוּר שְׁפָל שְׁפָאִין לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁפּוֹתְחִין כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ מִן
קָרָא דְשׁוּבוֹ בְּנִים שׁוֹכְבִים עַכ"ל וְהִנֵּה נִידוֹן קוֹשְׁיֵית הַר"ן מֵהָא דְהַחֲשׂוּד לְמַפּוֹר תְּרוּמָה
לְשֵׁם חוֹלִין נְמַצָּא ג"כ בְּתַשׁוּ' מְהַרִּיב"ל ח"א פְּלָל ט' סס"י נ"ג הִבִּיאוּ הַפּר"ח בְּסִי' קי"ט
ס"ק כ"ח.

שְׁהַעֲתִיק תַּשׁוּ' הַרְשָׁב"א דְסִי' ס"ד וְכ' עֲלֵיהּ וְ"ל יִרְאֶה בְּהַדְּיָא מִתּוֹךְ זֹאת הַתְּשׁוּבָה דְדוֹקָא
בְּטַבָּח שְׁהוֹצִיא טְרַפָּה מִתַּח"י וּבְמוֹכְרֵי דְבָרִים הָאֲסוּרִים מְדַאֲרֵייתָא תְּשׁוּבַתְּם קִשָּׁה עַד
שְׁיִלְכוּ לְמָקוֹם שְׂאֵינָם מְפִירִים אוֹתָם וְיַחְזְרוּ אֲבִידָה בְּדָבָר חָשׁוּב אֲבָל בְּמוֹכְרֵי דְבָרִים
הָאֲסוּרִים מְדַרְבְּנָן פְּגוֹן גְּבִינּוֹת הַעֲכוּמ"ז וְכִיּוֹצֵא בְּזָה סְגִי לְהוּ בְּקַבְּלַת דְּבָרֵי חֲבִירוֹת לְבַד
כּו' וְלוּלִי כִי הַמּוֹבִיל הוּא נְחוּץ הִנֵּה בְּדַעְתִּי לְהַאֲרִיף וְלִכְתּוֹב מֵאִין הוֹצִיא הַרְשָׁב"א וְ"ל
לְחַלֵּק בֵּין אִיסוּר דְאַוֲרֵייתָא לְאַסוּרִין דְרַבְּנָן דְסְגִי לְהוּ בְּקַבְּלַת דְּבָרֵי חֲבִירוֹת גַּם הֵייתִי
רוּצָה לְכַתּוֹב לְתַרְץ קוֹשְׁיָא גְדוּלָּה הִיא בְּעֵינֵי לְמָה הַחְמִירוּ בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרֵר בְּהַהוּא טַבָּחָא
דְנִפְּקִי טְרַפָּה מִתּוֹתֵי יְדֵיהּ שְׁיִלְף לְמָקוֹם שְׂאִין מְפִירִין אוֹתוֹ וְיִשִּׁיב אֲבִידָה בְּדָבָר חָשׁוּב
וּבְבְכוֹרוֹת עַל הַהוּא שְׁהִנֵּה חָשׁוּד לְהִיּוֹת מוֹכֵר תְּרוּמָה לְשֵׁם חוֹלִין וְכָל הִנֵּהוּ דְהַהוּא פְּרָקָא
אַמְרֵי דְסְגִי לְהוּ בְּקַבְּלַת דְּבָרֵי חֲבִירוֹת עַכ"ל מְהַרִּיב"ל נִרְאֶה לְכַאוֹרָה מְרַמִּיזוֹתֵינוּ דִּישׁ
לְתַרְץ דְהַהוּא דְבְכוֹרוֹת מִיְיָרֵי בְּתְרוּמָה בְּזִמְן הַזֶּה דְרַבְּנָן וְלִכֵּן סְגִי לִי בְקַד"ח.

וְצ"ע דְבְתַשׁוּ' ח"ב סס"י פ"ו כ' אֶהָא דְתַנֵּן ספ"ב דַּע"א (דל"ט ע"ב) וְכֵן לְתְרוּמָה
דְלְכַאוֹרָה נ' דֵּאִין לְחַלֵּק בֵּין תְּרוּמָה לְשְׂאֵר אִיסוּרִין דְאַוֲרֵייתָא כּו' וְע' בַּפּר"ח סִי' קי"ט
סס"ק ל"ו וְעֵינֵן בַּלח"מ פ"ב מ' עֲדוֹת ה"ט שְׁכ' לְתַרְץ קוֹשְׁיּוֹת מְהַרִּיב"ל מֵהַהוּא
דְתְרוּמָה דְשְׂאֵנֵי טַבָּח מְפָנִי שְׁמַעְרִים שְׁלֵא יַעֲבִירוֹהוּ מְאוּמְנָתוֹ אֲמָנָם הַפּר"ח סִי' קי"ט
סס"ק כ"ח הַשִּׁיג עַל יְסוּד קוֹשְׁיָא זֹו דְמְהַרִּיב"ל וְ"ל דְבְהִיא דְמוֹכֵר תְּרוּמָה לֹא מְהַנִּי
פְּלָל קַד"ח וְהִבִּיא ע"ז רֵאִי נְכוּנָה מְהַרְמְב"ם ספ"י מ' מְטַמְּאֵי מְשַׁכְּב וּמוֹשֵׁב ה"י וְכ"מ
שָׁם אָף נְעֵלָם מְמַנּוּ שְׁהַר"ן בַּחֲי' כ' בְּהַדְּיָא כַּמ"ש מְהַרִּיב"ל וְע' בְּתוֹס' דַּע"א (ד"ז סַע"א)
כ' דְקַד"ח קֵאִי עַל ע"ה הַחֲשׂוּדִין עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת וְשְׁבִיעִית וּבְתַשׁוּ' הָרֵא"ש פְּלָל כ' דִּין כ"ט
שְׁהִבִּיא הַב"י סִי' קי"ט שְׁכ' וְלֹא שְׁיִיף לְהַזְכִּיר פֶּאֵן קַבְּלַת חֲבִירוֹת כִּי חֲבִירוֹת הוּא פְּרִישׁוֹת
דְבָר שְׁלֵא הָיוּ נוֹהֲגִין בּוֹ רֹב הַמּוֹן הָעַם אֲבָל עָנִין הַטְּרַפּוֹת הוּא מַעֲיָקְרֵי הַדַּת כּו' אִם עָשָׂה
בְּמִזִּיד כּו' רָשָׁע הוּא כּו' עַכ"ל מְשַׁמַּע וְדֵאִי שְׂאֵינּוּ מְפָרֵשׁ ע"ד הַר"ן וּמְהַרִּיב"ל דְבְמוֹכֵר
תְּרוּמָה לְשֵׁם חוֹלִין יִהְיֶה מְהַנִּי קַד"ח דַּה"נ הוּא אִיסוּר בְּרוּר מַעֲיָקְרֵי הַדַּת כּו': קִיצוּר
מְהַרִּי"ט וְהַפּר"ח מְחַוֵּלְקִים בְּפִי תַשׁוּ' הַרְשָׁב"א לְמַהֲרִי"ט פּוֹשַׁע אֵין לוֹ תַקְנָה רַק ע"י
תַשׁוּ' דַּפְז"ב וְהַפּר"ח ס"ל דִּישׁ לוֹ תַקְנָה ע"י קַד"ח אִם רְאִינוּהוּ דוֹאָג וְכ"ד אַאזְמו"ר נ"ע
רַק שְׁכ' לְחַלֵּק בֵּין פְּשִׁיעָה דְרָף מְכָשׁוּל אוֹ דְרָף קְלוֹת בְּשִׂאט נְפֵשׁ דְנִידוֹן פְּמִזִּיד וּבְמוֹכֵר
תְּרוּמָה לְשֵׁם חוֹלִין כ' הַר"ן וּמְהַרִּיב"ל דְמְהַנִּי קַד"ח וְהַשִּׁיג ע"ז הַפּר"ח וְכ"מ מְהַרְא"ש

והרמב"ם: ה' ועתה נבוא למירץ הרמב"ן שהביא הר"ן שלפי שטבח זה הנה ממונה לרבים כו' וכדאמרין האי שתלא כו' דלכאורה דבריו צע"ג דהא גבי שתלא טבחה כו' ס"ל להראב"ד והטור ס"י ש"ו דאפילו הוא שתלא דניחיד הדין פן דכה מוכח בהדיא בגמ' פ' המקבל (דק"ט סע"א) גבי רוינא שתלא דרבינא הנה כו' ועוד ק' דהה"מ כ' שם פ"י מה' שכירות בשם הרשב"א דהתראה הוא דלא בעו אלא מיהו בעו חזקה דעד שיהיו מוחזקין או שיתרו בהו לא מסלקין להו וכ"כ הנ"י פ' המקבל שם דעד שיהיו מוחזקין תלת זמני כו' וצ"ל דהרמב"ן ס"ל פדעת הרמב"ם שם דדוקא בממונה לרבים הדין פן וכ' הב"ח שם דטעמו משום דכל הני דחשיב שם לבד שתלא פולם הוא שהעמידום צבור עליהם א"כ כמ"כ בשתלא מירי בכה"ג וגם משמע מהרמב"ם וש"ע ס"י ש"ו דא"צ חזקה ג' זמני וכ"מ ממש"ש ב' המרדכי גבי מלמדי תינוקות אפי' ביטל רק יום או יומיים משמע דכפעם א' שפסק מסלקין אותו ולכן כ' רמ"א שם דינו דהרשב"א ב' י"א.

משמע שאין פן דעת הש"ע והנה ענין פ'י ראיה זו של הרמב"ן הגם דהתם הענין רק שרשאים לסלקו וא"כ מהו ראי' מזה שיהיו חייבים להעביר השו"ב ושאסור לסמוך עליו אף ר"ל כמו שאננו רואים התם גבי שתלא טבחה כו' שאם הפסיד מסלקין אותו אפי' קודם זמנו ונותנים לו שקרו במה שעשה לבד.

הגם שעי"ז מפסיד השקר שהיה לו עד זמנו. ואף שעכשיו אינו מוצא להשתפר וכמו במלמד תינוקות שמסלקין אותו אפילו תוך הזמן ועכשיו אינו מוצא להשתפר נמצא אנו דנין אותו כמזיד ואיהו דאפסיד אנפשיה ואף שבאמת לא הי' מזיד רק פעין פשיעה שמחמת פשיעתו הפסיד הנטיעות ונבל הבהמה וכ' טעיות בהשטר כו' שזה הנה רק שגגה או פשיעה.

נמצא מעבירין אותו על השוגג כמזיד והיינו מפני שהוא פסידא דלא הדר וגם להיותו ממונה לרבים כמ"כ עד"ז דנו רז"ל בטבח שהוא ממונה לרבים לשחוט והוציא טרפה מתחת ידו בחזקת פשרה שהוא ג"כ פסידא דלא הדר.

שהרי מאכיל טרפות לישראל וגם פנין שרבים סומכין עליו לכן עשו בו שוגג כמזיד ודיינין ליה כמזיד שפמו אם הי' מזיד ודאי אסור לאכול משחיטתו כף חייבו רז"ל לדון בזה השוגג כמזיד דלא גרע איסורין מדיני ממונות ואע"ג דהתם הברירה בינדם שאם אינן רוצים לסלקו הרשות בינדם.

שאני ממון דאתייהב למחילה משא"כ באיסורים אין בידינו למחול נגד חיוב חז"ל לדון השוגג כמזיד עד שלכף התמירו ג"כ להלקותו כמ"ש בגמ' פג"ה ולכאורה משמע מדברי הרמב"ן דאפילו אין לו חימוד ממון פגון שנוטל שקר מטרפות וכשרות בשנה ג"כ יש לדון פן דעיקר טעמו לפי שהוא ממונה לרבים כו' ועוד דהא מביא ראי' מדהתמירו להלקותו ושם ליכא חימוד ממון באותו פזית חלב הגם דכ' לעיל בשם שא"י והב"י ס"י ס"ד דהתם מפני שהוא שוחט ומוכר לאחרים כו' מ"מ אין זה מוכרח דהא עכ"פ אין לו חימוד ממון פלל בהאיסור ועכצ"ל דעשו שוגג כמזיד מפני שהוא ממונה לרבים כו' וגם נת' לעיל שי"ל דהתם היינו לענין להעבירו על כשעורה חלב ע"ז כ' התה"א ומוכר לאחרים כו' אבל בהוציא טרפה ממש או פזית חלב י"ל דדינו כמזיד אף אם אין בזה חי"מ רק שהוא ממונה לרבים ועוד דבשתלא להראב"ד והר"ן פג"ה דטעמא דהתמירו

הָאָא פּוֹז"ב מְשׁוּם שֶׁהוּא מְזִיד וְחָשׂוּד ע"כ מְנַכְרַח לֹמַר דְּדוֹנָא פְּשִׁישׁ לֹו חִי"מ מְשׁוּם דַּאֲל"כ אַמְאִי נְדוֹן אוֹתוֹ בְּחֻזְקַת מְזִיד הָא אִין אָדָם חוּטָא וְלֹא לֹו וְלִכְנָן כ' דַּבְּפַג"ה גְּבִי פְּזִיז אוֹ פְּשִׁעוּרָה חֻלְבִּי דְּאִינוּ רַק פּוֹשְׁעַי הַדִּין בַּע"א וְהִינְנוּ מְשׁוּם דְּהִתְמָם אִין שְׁיִינָה חִי"מ לְכֹן אִינוּ בְּחֻזְקַת מְזִיד אַבְּל הֶרְמֵב"ן הָא כ' בַּפִּי שְׁמַעְבִּירִין אוֹתוֹ עַל הַשׁוּגְגָא פְּמְזִיד א"כ אַף אָם אִין לֹו חִי"מ בְּזָה וְאִין לְדוֹנוּ רַק פְּשׁוּגְגָא אוֹ פּוֹשְׁעַי מ"מ נִידוֹן פְּמְזִיד לְעַנְיָן הַהֶעְבְּרָה כּו' וְעוֹד דְּהָא בַּפִּי הַמְקַבֵּל גְּבִי שְׁתָּלָא טַבְּחָא כּו' כ' הַנְּיִי וְטַבְּחָא מִיִּירִי בֵּין שְׁנוּטָל שְׁכָר בֵּין בְּחֻזְקָם וְכ"כ הַמְגִיד סַפִּי מַה' שְׁכִירוֹת דְּאֶפִּילוּ בְּחֻזְקָם קְנֻסִינוּ לִיהַ וְלֹא עֶבֶיד לֹא בְּחֻזְקָם וְלֹא בְּשְׁכָר הוּבָאוּ ב"י וְסַמ"ע ס"י ש"ו וַאֲל"כ לְהֶרְמֵב"ן דְּלֹוּמַד מְשִׁם טַעַם לְכָאן י"ל דְּאֶפִּילוּ אִין לֹו חִי"מ פְּלָל הַדִּין כֹּן דְּמַעְבִּירִין אוֹתוֹ עַל הַשׁוּגְגָא פְּמְזִיד וְלְכַאֲוֹרָה יֵשׁ קַצַּת רַאֲי לְהֶרְמֵב"ן דְּהָא עַכ"פ הַסְּפָמַת כָּל הַפּוֹסְקִים דְּגַם בְּשׁו"ב שְׁנוּטָל שְׁכָר מִפְּשָׁרוֹת וּטְרַפּוֹת בְּשִׁנָּה דְּאִין לֹו חִי"מ מ"מ אָם יִצְתָה טְרַפָּה מִתַּח"י ג"פ וּלְפ"ד הַב"ח וְהַת"ש אַפִּי בְּשִׁנֵּי פְּעָמִים דְּיִינְיָנוּ לִי פְּמְזִיד בְּעַנְיָן הַהֶעְבְּרָה וְאִין לֹו תַקְנָה עַד שְׁיַעֲשֶׂה הַתְּשׁוּבָה דְּפוֹז"ב, וּבְאֶמַת צ"ל הָא אָם עַד"מ בְּשִׁלְשׁ שָׁנִים יֵצְאוּ מִמְּנוּ ב' אוֹ ג' טְרַפּוֹת וְהָרִי יֵצְאוּ מִמְּנוּ כְּשָׁרוֹת אֲלֵפִים אוֹ כְּמָה מְאוֹת וַאֲל"כ הַשְּׁלֵשׁ טְרַפּוֹת הֵם מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא וְאִיךָ מִחֻמַּת זֶה נִחְזִיקוּ כְּרִשְׁעָא גְּמוּר אִיךָ מְצִינוּ חֻזְקָה כְּזוֹ לְהוֹצִיא אָדָם מִחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת בְּחֻזְקָה כַּה"ג שֶׁהִיא מְקַרָּה א' מְאֵלֶף כּו' וְרַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ הַכְּשָׁרוֹת וְהָרִי מְצִינוּ בְּחֻזְקָה דְּרוּאָה מִחֻמַּת תְּשׁוּמִישׁ דְּאִין מוֹצִיאִין הָאִשָּׁה מִחֻזְקַת טְהָרְתָּהּ כָּל שְׁאִינָן ג"פ רְצוּפִים הֵגַם דְּהִתְמָם הַטַּעַם דִּי"ל וְסַת הוּא דְּלִית לָהּ מְשַׁא"כ הָא מ"מ זֶה יִסְפִּיק דְּלֹא בְּעִינָן ג"פ רְצוּפִים אַבְּל לֹא יִסְפִּיק לְהַחְזִיקוּ פְּמְזִיד בְּעַנְיָן כַּנ"ל דְּמַנְלָן זֶה אָמְנָם לְפ"ד הֶרְמֵב"ן דְּהָא עָשׂוּ הַשׁוּגְגָא פְּמְזִיד א"ש וַאֲל"כ אֶפִּילוּ בְּפַעַם א' י"ל כֹּן וְאֶפְשָׁר הֶרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּ' סִי תַרל"ב דְּמַשְׁמַע מִינְיָן דְּאָף בְּתַרִי זִימְנֵי מְהִי לִי קַד"ח כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ מְזָה הַרַא"ם וְהַפַּר"ח לְשִׁטְתֵּי אֲזִיל דַּס"ל ג"כ גְּבִי שְׁתָּלָא וְטַבְּחָא דְּפָרְק הַמְקַבֵּל עַד שְׁיִתְחַזַּק ג' זִימְנֵי וַאֲל"כ, ס"ל דְּשָׁם ג"כ לְעַנְיָן דִּינֵי מְמוֹנוֹת לֹא עָשׂוּ הַשׁוּגְגָא פְּמְזִיד עַד דְּאִתְחַזַּק ג' זִימְנֵי וּלְפ"ז לְדַעַת הֶרְמֵב"ם וְהַש"ע שָׁם דַּא"צ ג' זִימְנֵי יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּאִן ג"כ אַפִּי בַּפ"א אֲלֵא שִׁי"ל דְּהֶרְשֵׁב"א ס"ל דְּאִין לְלַמּוּד מְשִׁם לְכָאן כִּינּוּן דְּשָׁם רַק רְשׁוֹת שְׁיִכּוּלִים לְסַלְקוּ כּו'.

וְהִנֵּה הַתְּקִירוֹן שְׁכ' בַּחִי הֶרְ"ן בְּשֵׁם הַר"ר דְּוֹד ז"ל אִיתָא ג"כ בַּב"י בַּח"מ סִי ל"ד סַעִי מ"ב בְּשֵׁם רִי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹס' וְשָׁם סַס"י הַנְּ"ל כ' הַב"י דַּלְפ"ז לֹא שְׁנָא בּוֹדֵק לְעַצְמוֹ אוֹ לְאַחֲרִים כּו' לֹא מִתְּפַשֵּׁר עַד שְׁיִלְךָ לְמְקוֹם שְׁאִין מְפִירִין כּו' נִמְצָא לְפ"ד הֶרְמֵב"ן וְתַלְמִידוֹ הַרר"ד וְרִי"ו ב' הַתּוֹס' יֵשׁ לְהַחְמִיר אֶפִּילוּ בַּפ"א שְׁיִצְתָה טְרַפָּה מִת"י לְהַצְרִיךָ הַתְּשׁוּבָה דְּפוֹז"ב אָמְנָם לְהֶרְשֵׁב"א אִין מִחְמִירִין כֹּן עַד דְּאִתְחַזַּק אָם לֹא שְׁיֵשׁ בְּזָה חִי"מ כַּמ"ש הַרַא"ם וּמְהָרִיב"ל ח"א פְּלָל ט' סִי נ"ג וְכ"מ דַּעַת רְאבִי"ה שְׁבַהג"א פַּג"ה וְכ"ד הַרַאב"ד וְהֶרְ"ן פַּג"ה וְכ"ד מְהָרִי"ו סִי צ"ז וְאִתְרִיבָם נִמְשָׁכוּ כָּל הָאִתְרוּבִים הַרַא"ם וְהָרִיב"ל וּמְהָרִי"ט וְהַפַּר"ח וְהַפ"ת וְגַם הַב"ח וְהַת"ש וַאֲזַמּוּ"ר הַגָּאוֹן ז"ל.

אַלְא שְׁאֶפְשָׁר לֹא רְאוּ חִי הֶרְ"ן פּוֹז"ב ב' הֶרְמֵב"ן וּמ"מ הָרִי הֶרְ"ן אַע"פ שֶׁהִבִּיאוּ פּוֹז"ב בַּחִי עַכ"ז כ' פַּג"ה כְּהַרְאָב"ד וְגַם הֶרְמֵב"ם פ"ח מְהָמ"א וְסַפִּי מַה' שְׁחִטָּה הִבִּיא הַדִּין בְּשׁוּחַט וּבּוֹדֵק לְעַצְמוֹ וּמוֹכַר לְאַחֲרִים: קְצוּר לְשִׁטַּת הֶרְמֵב"ן וְהַרר"ד י"ל שְׁאֶפִּילוּ בַּפ"א שְׁהוֹצִיא טְרַפָּה מִת"י צְרִיךָ תַשׁוּ' דְּפוֹז"ב אַף שְׁאִין לֹו חִי"מ רַק שֶׁהוּא מְמוֹנָה לְרַבִּים גַּם הַב"י כ"כ בַּח"מ סַס"י ל"ד לְדַעַת הַתּוֹס' וּמִיְהוּ רַבּוּ הַפּוֹסְקִים לֹא ס"ל כֹּן כַּמְשַׁנ"ת: ו

והנה הט"ז בי"ד סי' קי"ט סקט"ז הביא בשם מהרש"ל פג"ה סס"י ט"ז שעכשיו שהדור פרוץ ואין פח להעמיד על דין התלמוד אם נראה לתכמים שא"א לו לנווד ממקומו כו' נותנין לו תשובה במקומו בסיגוף כו' עכ"ל ע"ש.

ומלשון הט"ז שהעמיד דבריו על הש"ע שם סט"ו המוכר דברים האסורים כו' משמע דאפילו ביצא טרפה מתח"י במזיד נמי דינא הכי או עכ"פ בטבח שיש לו חי"מ דומיא דמוכר כו' דדיינינו ליה פמזיד דע"ז הצריכו התשו' דפז"ב נמי דינא הכי למהרש"ל דעכשיו כו' נותנין לו תשובה במקומו ובאמת מבואר במהרש"ל דלא הקיל רק בדבר שיש עליו פתחון פה לומר בשוגג עשה כו' להקל בפעם הראשון אם נראה בתקלה כו' ע"ש ומה שהיקל בפ"ק סי' ח' ופג"ה סי' י"ז בהש"ץ ששמך טרפה בחזקת פשרה אף שיש בזה חי"מ היינו משום דהי' שם אנומדינא גדולה שבשנגה נעשה כו' אבל בדליפא אנומדינא דדיינינו לי' פמזיד וכ"ש במזיד ממש י"ל דמודה דאין מקילין ע"י תשו' במקומו וכן משמע שפי' דבריו הת"ש סי' ב' ס"ק ל"ג ל"ו וממש"ש פג"ה סי"ז ועוד אפי' תאמר שאין לחלק בין זה לטבח שנמצא אחריו חלב כו' אין ראיה להפך דשא"ה דבכזית חלב ג"כ ליפא חי"מ כו' רק ממש"ש סס"י הנ"ל ולא אמרו שאין לו תקנה כלום אלא היכא שאינו רוצה לסגף וא"י לסבול בייסורים כו' משמע כהט"ז אלא שע"ז לא סמך למעשה שהרי כ' אח"כ ועוד אפילו תימא דדוקא קאמר היינו דוקא משום קנס עכ"ל הרי לא סמך כלל ע"ז למעשה.

והשתא לפ"ז לא הנה צריך מהרש"ל לומר בטעמו דמהר"מ מ"ץ שעכשיו שהדור כו' ואין פח כו' דהא בלאה"נ מבואר בתשו' מהרי"ו וכן הוכיחו הרא"ם ומהריב"ל מתשו' הרשב"א ונראה שדבשו"ב לאחרים ואין לו חי"מ א"צ לתשו' דפז"ב ולכן מוכרח לומר דמהרש"ל ס"ל שמדינא דגמ' ה"ה גם בשו"ב לאחרים וצ"ל דס"ל פשטת הרמב"ן שנו' למעלה וע"ז כ' שעכשיו יש להקל כו' ולשא"פ א"צ לזה דאף גם מדינא דגמרא אין להחמיר בכה"ג ולכן השמיט אאזמו"ר הגאון ז"ל בסי' ב' קולא דמהרש"ל וז"ש ג"כ הת"ש סי' ב' ס"ק ל"ו דגם שא"פ מודו למהרש"ל בכה"ג דהיינו בשו"ב לאחרים כו' אלא דלדידהו א"צ לחדש הסברא דמהרש"ל לחלק בין עכשיו לזמן הש"ס וכנ"ל ולכן לדינא עם היות פי' נת' למעלה שלהרמב"ן וסייעתו יש להחמיר גם בשו"ב המנונה לצבור אף שאין לו חי"מ נראה דלמעשה אין להחמיר יותר מהסקמת האחרונים ע"פ שטת הראב"ד ונראה שפוסקים ראשונים ועוד דהא מהרש"ל אע"ג דס"ל פשטת הרמב"ן כ' להקל עכשיו כו' והנה לכאורה יש ראיה לשטת שא"פ דדוקא מצד חי"מ החמירו דאל"כ אלא דגם בלאה"נ עשו השוגג פמזיד א"כ מאי מהני התשובה דפז"ב שהיא אינה אלא להוכיח דהדר ביה מחמדת קמון.

נהרי אפילו באין לו חי"מ פסלינו ליה ע"כ אפ"ל דהרמב"ן ג"כ מייירי בגוונא דיש לו חי"מ כו' אלא שהוא ג"כ ממנונה על הצבור וא"כ לפ"ז שא"פ מחמיר יותר מהרמב"ן מיהו דחוק לומר בהרמב"ן דמייירי דוקא בשיש לו חי"מ דהא כ' שעשו השוגג פמזיד ואפשר לתרץ להרמב"ן דלא מחמירין באין לו חי"מ יותר מהתשו' דסגי למי שיש לו חי"מ דהא גם לשא"פ מוכרח לומר פן דהא כ' דבג"פ דיינינו לי' פמזיד אף שאין לו חי"מ ואעפ"כ מהני לי' התשו' דפז"ב וק' הא הוחזק להזיד אף בלי חי"מ וא"כ מאי מהני הא

דְּהַדְר מְחַמְדַת מְמוֹן וצ"ל פִּינּוֹן דְּהַדְר בִּי אֶפְיָלוּ בְּמַקּוֹם שֵׁישׁ חִי"מ כ"ש דְּהַדְר בִּיָּה בְּמַקּוֹם
דְּלִיפָא חִי"מ וא"כ גַּם לְהַרְמַבְּ"ן י"ל כּוֹן דְּהָא אֶפְיָלוּ הִי' מְזִיד מִמֶּשׁ מְצַד חִי"מ הָרִי מוֹכַח
דְּהַדְר בִּי מִשׁוּם אִיסוּר מְחַמְדַת מְמוֹן, א"כ כ"ש דְּמַהֲנֵי תְּשׁוּבָה זֶה עַל הַשׁוּגְג דְּאַף שֶׁעָשׂוּ
הַשׁוּגְג כְּמִזִּיד מ"מ תְּשׁוּ דְּמַהֲנֵי לְמִזִּיד וְדָאֵי דְּמַהֲנֵי לְשׁוּגְג כּוֹ': קוֹצוּר: מַהט"ז מִשְׁמַע
דְּמַהֲרָשׁ"ל מִיְקַל עֲכָשְׁיוּ בְּתִשׁוּ אֶפְיָלוּ הִיכָא דְּדִינֵינּוּן לִי כְּמִזִּיד וְזֶה אֵינּוּ דְּמַהֲרָשׁ"ל מִיְרִי
בְּטַבַּח שְׁאִין לוֹ חִי"מ וּבְזָה לְשֵׁא"פ יֵשׁ לְהַקֵּל מְדִינָא דְּגַמ' וּמַהֲרָשׁ"ל י"ל ס"ל פְּהַרְמַבְּ"ן
וְעַת"ש ס' ב' ס"ק ל"ו: סִימָן ע"ד שְׁאֵלְתָם בְּגִידוֹן הַתִּיק הַמְּוֹפְלָג מ' גְּבַרְיָאֵל שׁו"ב שֵׁישׁ
לְעַז שְׁהוֹצִיא טְרַפָּה מִתַּח"י וְז"ל הַשְּׁאֵלָה שְׁהוֹצִיאָו עָלָיו לְעַז ג' דְּבָרִים הֵינּוּ [חֶסֶר לְשׁוֹן
הַשְּׁאֵלָה]: הִנֵּה לְפִי דְּבָרֵי הַשׁו"ב ר"ג וְעַד א' שְׁמַעִיד כְּדְּבָרָיו הֵינּוּ הַמְּסִייעַ לְהַקְצֵב גְּרָאָה
לְדַמּוֹת הַדְּבָר לְגִידוֹן דְּתִשׁוּ מְהַרְיָב"ל ח"ג ס' ל"ט הַמוֹבָא בְּפִר"ח ס' קי"ט ס"ס"ק כ"ח
קְצֵב א' שְׁהִיָּה מוֹכֵר בְּשָׂר בְּחִנּוֹת וְהִיָּה לוֹ שְׁוֹתָף וְכו' עַד אֲבָל קְצֵב הַעוֹמְדִבְחִנּוֹת שְׁהוּא
הַמוֹכֵר הַבְּשָׂר יֵשׁ לְהַכְשִׁירוֹ עַכ"ל וְז"ל מְהַרְיָב"ל שָׁם אֲבָל מַה שֵׁישׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזָה הַגִּידוֹן
הוּא בְּמַה שְׁטוּעֵן זֶה הַקְצֵב שְׁמֹכֵר הַבְּשָׂר וְנִתְּן טַעַם וְאִמְתַּלְאָה לְדְּבָרָיו כִּי אֵין בּוֹ עוֹן אֲשֶׁר
חָטָא דְּסַמְכָה דַּעְתּוֹ עַל שְׁוֹתָפוֹ שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב מִבְּפָנִים בְּחֶדֶר וּמוֹצִיא לוֹ הַחֲתִיכוֹת שֶׁל
הַפְּשָׁרוֹת וְאֵע"פ שְׁהִיָּה ג"כ בְּאוֹתוֹ הַחֶדֶר חֲתִיכוֹת מִהַטְּרַפּוֹת בְּחִזְקַת פְּשָׁר הִיָּה הַשְּׁוֹתָף
אֲצָלוֹ וְכו' וְאֵם זֶה הָאִישׁ הִיָּה מְוֹחֲזָק בְּכַשְׁרוֹת אֲפִשָׁר לְהַקֵּל וּבְכַגּוֹן הָאִי הָיָה אֲפִשָׁר לוֹמַר
דְּהַפֵּל לְפִי מַה שְׁהוּא אָדָם וְקָרוֹב לְדְּבָר זֶה אֵיתָא בְּתְּשׁוּבוֹת הָרָא"ש כָּלֵל עֲשָׂרִים ס' י"ז
עַל בְּהַמּוֹת כּוֹ' וְנִמְצְאָת רִיָּאָה אַחַת בִּינֵיהֶם שְׁהִיָּתָה סְרוּכָה כּוֹ' דְּתַלְיִן לְקוֹלָא כּוֹ' וְהַעֲמִיד
הַבּוֹדֵק בְּחִזְקַת צְדִיק שְׁלֵא יִצְאָה תַּקְלָה מִתַּחַת יָדוֹ כּוֹ' עַכ"ל הָרָא"ש כּוֹ' וְעוֹד דְּבַגִּידוֹן
דְּהָרָא"ש עֲדִינּוּן לֹא יִצְאָה טְרַפָּה מִתַּחַת יָדוֹ דְּעֲדִינּוּן לֹא נִמְכְּרָה הַטְּרַפָּה וְאִמְרִינוּן הַפֵּל הוֹלֵף
אַחַר הַחֲתוּם וּבְשַׁעַת הַמְּכִירָה הִיָּה חוֹזֵר וּמְדַקְדָּק עַכ"ל מְהַרְיָב"ל הִנֵּה תוֹכֵן פְּסָקוֹ שֶׁל
מְהַרְיָב"ל הוּא דְּכָשְׁיֵשׁ סְפָק אִם יִצְאָה טְרַפָּה מִתַּחַת יָדוֹ אוֹ לֹא יִצְאָה מִתַּחַת יָדוֹ כ"א שְׁהוּא
סְמָךְ עַל שְׁוֹתָפוֹ אֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ מִסְפִּיקָא אִם הוּא מְוֹחֲזָק לְאָדָם כְּפִשָׁר וְהַסְכִּים עִמּוֹ הַפִּר"ח
כְּנ"ל וְהַבֵּל"י ס' קי"ט ס"ק ו"א כ"כ בְּנִד"ז הָרִי יֵשׁ ג"כ לְהַשׁו"ב ר"ג טַעֲנָה וְאִמְתַּלְאָה
דְּסַמְכָה דַּעְתּוֹ עַל הַטַּבַּח הַמְּסִייעַ לְהַקְצֵב הֵינּוּ שְׁמַכְשִׁיט הַעוֹרוֹת לְפִתּוּחַ הַלֵּב וְאַח"כ גוֹתֵן
לְהַשׁו"ב לְבָדוּק וְה"ל מְסִייעַ זֶה לְגַבֵּי ר"ג שׁו"ב כְּמוֹ הַקְצֵב הַיּוֹשֵׁב בְּחֶדֶר לְגַבֵּי הַקְצֵב
שְׁבַחֲנוֹת שְׁבַגִּידוֹן דְּמַהֲרִיב"ל וְא"כ פִּינּוֹן שְׁשָׂאֵל ר"ג שׁו"ב מִהַקְצֵב וְהַמְּסִייעַ אִם כָּל
הַכְּבָשִׁים נִתְּנוּ לוֹ לְבָדוּק וְאִמְרוּ שְׁפֹלָם בְּדוּקִים הָרִי י"ל שְׁסַמְךָ דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶם וְלֹא יִצְתָה
טְרַפָּה מִתַּחַת יָדוֹ שְׁהָרִי סְמָךְ עֲלֵיהֶם וְעוֹד יֵשׁ כָּאֵן לְצַדֵּד מ"ש מְהַרְיָב"ל עֲדִינּוּן לֹא יִצְתָה
טְרַפָּה מִתַּח"י דְּעֲדִינּוּן לֹא נִמְכְּרָה הַטְּרַפָּה כּוֹ' וּבְשַׁעַת הַמְּכִירָה כּוֹ' אִף זֶה יֵשׁ לְדַחּוֹת דַּע"כ פ'
יִצְאוּ הַכְּבָשִׁים מִתַּח"י ר"ג שׁו"ב לִיד הַקְצֵבִים בְּחִזְקַת פְּשָׁרוֹת אִף מ"מ י"ל הַאִמְתַּלְאָה
שְׁסַמְךָ עֲלֵיהֶם דְּהָרִי נִשְׁחַטָּה בְּחִזְקַת הַיָּתֵר עוֹמְדָת וּפְשִׁיטָא שֵׁישׁ לְסַמְךָ אִפִּי עַל עַד אַחַד
וְגַם י"ל שְׁסַמְךָ עֲלֵיהֶם שְׁבַשַׁעַת הַמְּכִירָה וְדָאֵי יִסְחוּרוֹ וַיִּדְקְדָקוּ עוֹד: וְעוֹד יֵשׁ לְהַקֵּל
עַפְמַש"ש הִיש"ש פג"ה ס' י"ז הִיכָא שֵׁישׁ אֲוֹמְדָנָא דְּמוֹכַח וְנִיכָר שְׁבַשַׁגְגָה נַעֲשָׂה וְהוּא
בְּפַעַם הָרָאשׁוֹן אִז אֵין מַעֲבִירִין אוֹתוֹ וְז"ל הָאִיכָא הוֹכְחָה דְּלֹא בְּמֶרְד וְלֹא בְּמַעַל עֲשָׂה
שְׁהָרִי סִירְכָא הִיָּתָה גְּדוּלָה בְּרוֹחַב יָד וְאִם הִי' רוּצָה לְגַנּוֹב דַּעַת הַמַּקּוֹם וְדַעַת הַבְּרִיּוֹת
וְלִמְפּוֹר טְרַפָּה בְּחִזְקַת פְּשָׁרוֹת ה"ל לְנַתֵּק וּלְהַפְרִיד כָּל הַסִּירְכָא מִן הַצְּלַעוֹת שְׁלֵא יְהֵא
נִיכָר וְנִגְרָשׁ וּכְבָר דְּיוֹעַ מִן הַתַּלְמוּד דְּסַמְכִינוּן אֲוֹמְדָנָא דְּמוֹכַח אֶפְיָלוּ בְּאִיסוּרָא כּוֹ' עַכ"ל

וה"נ הוי אַומדנא שְהרי לא נפתח הלב כֵּלל וְהוא דְבַר הַנִּיכָר לְכָל שְׁלֵא נִבְדַּק מִיְהוּ נ' שְׁדַבְרֵי הַיִּשׁ"ש אֵינָן מְוֹסְפִים כֵּלל דְּנֵהי דְהוּי אַומדנא דְמוֹכַח שְׁאִינוּ מְזִיד מ"מ י"ל דְהוּי פּוֹשַׁע דְחַמּוֹר טוֹבָא מְשׁוּגָג וּמ"מ בְּנִד"ז שְׁשׁוּחַט לְאַחֲרִים וְאֵין לוֹ חִימוּד מְמוֹן וְגַם יְדוּעַ שְׁהוּא יָרָא שְׁמִים בְּלֵא"ה תְּלִינָן בְּשִׁגְגָה כַּמ"ש מֵהַרִּי"ו וְהַשְׁ"ף סִי' קִי"ט ס"ק ל"ג: ע"כ בְּצִירוּף הַטַּעַם דְלַעִיל דְסַמָּךְ דַּעְתּוֹ עַל הַמְּסִינֵעַ פְּשׁוּט שְׁלֵא הָיָה צְרִיךְ שׁוּם הַעֲבָרָה: וְאַף שְׁבִכָאן יֵשׁ עוֹד גַּב"ע מְהַקְצֵב שְׁהַעִיד בְּאִוְנָן אַחֲרֵי: הֵנָּה גַם לְדַבְרֵי יֵשׁ לְהַקְלַע"פ דַּעַת מֵהַרִּי"ו וְהַשְׁ"ף דְלַעִיל וּכ"ש הֵכָא שְׁהַמְעַשֶׂה הִי' מִכְּבָר עֲשָׂרִים שְׁנָה וּמֵאַז עַד עֵתָה מְוֹחֲזָק בִּירָא שְׁמִים וּמְדַקְדַּק בְּמַעֲשָׂיו עֲדִיף טוֹבָא מְנַדוֹן דְּמֵהַרִּי"ו וְהַשְׁ"ף דְתַחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת עֲדִיף טוֹבָא מְחֻזָּקָה דְתַחֲלָתוֹ לְבַד שְׁבְנִדוֹן דְּמֵהַרִּי"ו וְדוּגְמָא לְדַבְרֵי בְּנִדָּה (דס"ט ע"א) וְר' חֲנִינָא אָמַר תַּחֲלָתוֹן וְסוּפּוֹן בְּעֵינָן וְע"ש (דס"ח ע"א) כִּינּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא כּו' וְעַכְשָׁיו כּו' וּכ"ש בְּחֻזָּקַת כְּשָׁרוֹת דְתַחֲלָתוֹן וְסוּפּוֹן שְׁנַיִם רַבּוֹת כ"כ.

כ"ש שְׁבֵלֵא"ה יֵשׁ גְּמָגוּם בַּהַגְב"ע כְּמִבְּנִיָּאָר בְּשְׁאִילָתָם. גַּם בְּלֵא"ה בְּדְבוּקָה הַרְיָאָה לְצִלְעוֹת יֵשׁ כְּמָה דִּינַיִם אִם טְרַפָּה אוֹ לֵא.

וְע' מְהַרְשֵׁ"ל שְׁם צִיָּדָד ג"כ כְּזֵה וְנ"ל בְּפִרְט בְּסִינְרָכָא כְּזוֹ בְּמַצָּר הַחֻזָּה דְאִיכָא כְּמָה צִדְדִין לְהַתִּירָה אֵלָא שְׁנֵהֲגוּ לְהַטְרִיף בְּמַדִּינוֹת הַלְלוּ דְאֵין לְהַעֲבִירוֹ עַכ"ל וְעוֹד דְבֵלֵא"ה עַד א' בְּהַכְחָשָׁה לָאו כְּלוּם הוּא וּכ"ש דְאִיכָא עוֹד עַד הַמְּסִינֵעַ לִר"ג וּבְפִרְט שְׁהַהַכְחָשָׁה בְּבִדְיָקָה וּמְשַׁנְשַׁחְטָה בְּחֻזָּקַת הַיִּתֵּר עוֹמְדָת ע"כ לִפְע"ד אֵין מְחַמַּת זֶה שׁוּם חֲשָׁשׁ עַל ר"ג וּמ"מ א"א לִי כֵּלל לְחַוּוֹת דַּעְתִּי מְרַחֲוֹק אֵא"כ יִהְיִו מְוֹסְפִים ע"ז כֵּל אֲנָשֵׁי הָעִיר וְיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּמַחְנָם: סִימָן ז"ל הַשְׁאֵלָה הֵן נִתְקַבֵּל כְּאֵן מוּה' אֲלִיעֶזֶר לִיפְמָן בְּמוּה' אַבְרָהָם לְשׁו"ב זֶה קָרוֹב לְחַמְשָׁה שְׁנַיִם: וּבְשִׁבּוּעַ הַעֲבָרָה יָצָא בְּעו"ה ג' מְכַשׁוּלִים מִתַּח"י בְּזֵאח"ז וְנִרְאָה בְּעִלְיָל שְׁמַהֲשָׁמִים רִיחְמוּ עֲלֵינוּ לְהִיּוֹת לְפַחַד לְבָנוּ שְׁהָיָה לְנוּ עַד הַלוּם הֵן לְטוֹב וְהֵן לְמַטִּיב סוּף וְתַכְלָה הֵינּוּ שְׁאֵשָׁה א' בְּקִיָּאָה בְּנִיְקוּר הַכְּפֻתָא שְׁהֵיְתָה אֲשֶׁת ר' בֶּן צִיּוֹן בְּמוּהַר"א שׁו"ב מְדוּבְרָא וְנִרְאָה וּמְצָאָת אַחֲרֵי שְׁלֵא נִקְרַח הַשְׁוֹמֵן חֲלֻחֻלָּת שְׁתַּחַת חֻזֵּט וּמֵאוּתָהּ הַכְּפֻתָא עֲצָמָה מְצָאָה אֲשֶׁה אַחֲרֵת חֲתִיכָה חֲלָב מְהַחֲלָב שְׁאֲצָל הַסְּנִי' דְיָבֵא הַנֶּקֶל בְּלִשׁוֹן הַטְּבַחִים אֲצַבַּע וְכַשְׁשָׁמַע זֹאת הַשׁו"ב הַבְּעִיר תְּבַעֲרַת בְּמַחֲלֻקָּת לַעֲשׂוֹת צִדְדִים לְחֻלּוֹק עַל הַדְּבָר וְלְהַשְׁמָאִיל בְּזֵה וְלְהַכְחִישׁ אֶת הַנְּשִׁים הַנְּ"ל שְׁדַבְרֵי זֶה מֵהַנְּמַנֵּעַ כִּי יוֹדַע בְּטִיב הַנִּיְקוּר הֵיטֵב וְלְחַוְשָׁדוּ עֲצָלוֹת הַזְּהִירוֹת לֵא עֲלָה עַל דַּעְתֵּינוּ וְלוּלִי הַכְּחָשָׁתוֹ הַנְּשִׁים תְּלִינּוּ הַדְּבָר אוּלִי מְשִׁגָּה הוּא וְחֻקְרָנוּ הַב' מְכַשׁוּלוֹת מֵהַנְּשִׁים וּמְצָאָנוּ כְּדַבְרֵיהֶן.

אַחַר זֹאת שְׁחַט הַשׁו"ב בְּהֵמָה וְלִקַּח הַכְּפֻתָא שְׁלִימָה עִם הַדְּקִין וְעִם הַחֲלֻחֻלָּת לְכַרֵּר הַדְּבָר שְׁאִוְמָן הוּא בְּהַנִּיְקוּר. וְהָאֲצַבַּע הַנְּ"ל הַפְּרִיד מֵהַכְּפֻתָא וְעִזְבָּה בְּבֵית הַמְּטַבְּחִיִּים וְהִרְאָה לְפָנֵינוּ אֵיךְ שִׁיּוּדַע לְנִקְרַח מְקוּם הָאֲצַבַּע וְא' מֵהַחֲתוּמִים שְׁלָנוּ מְצָאָה בְּאוּתָהּ הַכְּפֻתָא חֲתִיכָה קְטָנָה חֲלָב שֶׁל סוּף הָאֲצַבַּע דְּבוּק בְּשׁוּמָן הַכְּפֻתָא תַּחַת הַקְּרוּם כְּאֲשֶׁר מְצָאָת הָאֲשֶׁה הַנְּ"ל וְשָׁאֲלָנוּ אֲמַתְלָא מְמַנּוּ ע"ז אֵיךְ שְׁסוּף מוֹכִיחַ עַל תַּחֲלָתוֹ שְׁהִדִּין עִם הַנְּשִׁים הַנְּ"ל וְהַשִּׁיב לָנוּ שְׁבַהֲפִרִידוֹ הַקְּרוּם מְעַל הַכְּפֻתָא נִשְׂאָר הַחֲלָב לְהַקְּרוּם וְקַבְּלָנוּ ג"ז הָאֲמַתְלָא וְשָׁאֲלָנוּ אֶת כִּי הַנְּשִׁים אֵיךְ מְחַלֵּק שׁוּמָן הַכְּפֻתָא לְנְשִׁים אִם מְנִקְרַח הוּא אוֹ לָאו וְהַשִּׁיבוּ לָנוּ שַׁע"פ רֹב מְחַלֵּק הוּא הַכְּפֻתָא אֵינוּ מְנִקְרַח וְהַנְּשִׁים בְּעֲצָמָם מְנִקְרַח הַקְּרוּם וְנִתְחַזַּק הַסְּפָק בְּלָבָנוּ שֶׁהִי לָנוּ עַד הַלוּם.

בְּהַעֲדָר יְדִיעוֹת דִּינֵי שׁו"ב. וְהַעֲדָר יְדִיעָתוֹ בְּהַנְיָקוֹר וּבִיּוֹתֵר שְׁחֵלֵק עַל דְּבָרֵי הַנְּשִׂים לְהַכְחִישׁם וּלְהַעֲמִיד מְכַשׁוּלֵיו לְתַרְצָם.

אוּלַי נִצְנָץ בּוֹ אֵיזָה קְלוּת בְּמִלְאֲכָתוֹ בְּזֶה וּבִכְרִיט שְׂיָדוּע לָנוּ מִכָּבֵר הַעֲדָר אֲמוּנָתוֹ בְּדַרְרָא דְמִמוּנָא עַכ"ל הַשּׁוֹאֵל: מִצַּד שְׁלֵא נִקְרַה הַשְּׁנוֹמֵן חֲלָחוּלִית שְׁתַּחַת הַחוּט כ' בְּתָשׁוּ' כִּנְסִי"ח ס' כ"ה דל"ד סע"ב וְזֶה רַק חוּמְרָא בְּעֵלְמָא כו' מִשׁוּם אִיחְלוּפֵי כו' וְאִף שְׁהַעֲיָקֵר פְּדַעַת הַגָּאוֹן ר"ד שֵׁם דְּחֵלֵב דְּרִישׁ מַעֲיָא בְּאַמְתָּא פְּלוֹ אַסּוּר הֵינּוּ בְּאוֹתוֹ אִמָּה שֶׁל צַד הַקִּיבָה אֲבָל בְּאַמָּה שְׁבַצַּד הַפְּרַכְשָׁתָא י"ל כַּהֲכַנִּי"ח וּדְעֵימִיָּה שְׂאֵינּוּ אַסּוּר רַק הַקְרוּם וְע' שׁו"ת חוּט הַשְּׂנִי ס' ס"ד אָף לְשׁוֹן הַפְּלֵבוֹ ס' ק"ד וְנ"ל וְשֶׁל צַד הַפְּרַכְשָׁתָא אֵין גּוֹרְרִין אוֹתוֹ לְגַמְרֵי לְפִי שְׂיֵשׁ שֵׁם חֵלֵב טְהוֹר אֲבָל מְסִירִים הַקְרוּם הָאָרוּךְ עִם חֵלְבוֹ שְׂאֵינּוּ דְבוּק עִם הַפְּרַכְשָׁא כְּשֶׁאֵר הַשְּׁנוֹמֵן עַכ"ל מִדְּכ' עִם חֵלְבוֹ מִשְׁמַע שְׁגוֹרְרֵי מִשְׁם חֵלֵב מִמֶּשׁ מְדִינָא וְלֹא הַקְרוּם לְבַד וְאֵין זֶה הַחֵלֵב שֶׁעַל הַקְרוּם דֹּא"כ לָמָּה הַנְּצָרָף לִיתֵן סִמָּן שְׂאֵינּוּ דְבוּק עִם הַפְּרַכְשָׁא כְּשֶׁאֵר הַשְּׁנוֹמֵן הַל"ל עִם חֵלְבוֹ שֶׁעַל הַקְרוּם מִשָּׂא"כ שְׁאֵר הַשְּׁנוֹמֵן הוּא תַּחַת הַקְרוּם א"ו אָף אִם אֵין שֵׁם חֵלֵב עַל הַקְרוּם מ"מ גַּם שְׁתַּחַת הַקְרוּם גּוֹרְרִים וְנִקְ' חֵלֵב טָמֵא לִפ"ד הַגָּאוֹנִים וְהַהֲפָרֵשׁ בֵּינּוּ לְשְׁנוֹמֵן הֵינּוּ שְׁהַשְּׁנוֹמֵן דְבוּק עִם הַפְּרַכְשָׁא וְהַחֵלֵב אֵינּוּ דְבוּק לְהַפְּרַכְשָׁא רַק נִמְשָׁף אַחַר הַקְרוּם.

וְכֹן אֲמָרוּ לִי טַבְחִים כְּשֶׁמְנִיחֵי לְהַצְטַנֵּן שֵׁם נִיכָר הַבְּדֵל וְהַפָּרֵשׁ בֵּין מָה שֶׁהוּא חֵלֵב וְצָרִיף גְּרִירָה וּבֵין מָה שֶׁהוּא שְׁנוֹמֵן שׁוֹב מְצִאתִי בְּתָשׁוּ' שֶׁב יַעֲקֹב ס' כ"ו דף ל"ב ע"א כְּדָבְרֵי ע"ש: וְגַם לְפִי זֶה י"ל דְּמָה שְׁנוֹהֲגִים לִיטּוֹל הַחֵלֵב שְׂאֵצֵל הַחוּט אֵינּוּ דִינָא אִפִּי' לִפ"ד הַגָּאוֹנִים רַק מְנַהֲגָא לְבַד דְּדִינָא הוּא רַק לִיטּוֹל הַחֵלֵב שְׂאֵינּוּ דְבוּק בְּכַרְכְּשָׁתָא.

גַּם בְּלְבוּשׁ לֹא נִז' נְטִילַת־הַחוּט וְהַחֵלֵב שְׂאֵצֵלוֹ וְגַם בְּרַמ"א ס' ס"ד סט"ו נִז' הַחוּט עִם הַשְּׁנוֹמֵן שְׂאֵצֵלוֹ וּבִנְד"ז נִז' שְׁלֵא נִיָּקֵר רַק הַשְּׁנוֹמֵן חֲלָחוּלִית שְׁתַּחַת הַחוּט וְאִפְשָׁר הַשְּׁנוֹמֵן שְׂאֵצֵלוֹ נִיָּקֵר גַּם בְּמִכְתָּב הַבַּע"ב מְבוֹנָר הַמַּעֲשִׂיּוֹת הַנְּ"ל דֵּהֲשׁו"ב בְּשִׁינוּי קִצָּת לְמַעֲלִיּוֹתָא שְׁגַם מִהַחוּט נִיָּקֵר שְׁנוֹמֵן הַדְּבוּק לַחוּט עַד כְּרוּחַב אֲצַבַּע אַגוּדֵל רַק שְׁהֵאֲשָׂה אֲמָרָה שְׂצָרִיף לְהַסִּיר יוֹתֵר מִשְׁיַעוֹר זֶה.

וְהַמַּעֲשָׂה הַשְּׂנִיָּה כ' שְׁנֵאָבֵד הַחֵלֵב הַסֶּפֶק וְלֹא נִתְבָּרַר מִזֶּה פָּגַם עַל הַשׁו"ב וְהַמַּעֲשָׂה הַג' כ' שֶׁהַשׁו"ב אָמַר שְׁזֶה מְנַקֵּר עִם הַקְרוּם שֶׁעַל הַשְּׁנוֹמֵן מִחַמַּת שֶׁהוּא דְבוּק לְקָרוֹם וְהוּא דְצָנִיק אָמַר שֶׁהוּא מַעֲט מִן הַסּוּף שֶׁל הָאֲצַבַּע וְהִנֵּה אִפִּי' נִמְצָא אַחֲרָיו קְרוּם מְקוּרוּמִים הָאֲסוּרִים מְדִינָא דְגַמ' מְבוֹנָר בַּש"ע ס' ס"ד סכ"א שְׂאֵין מַעֲבִירִין אוֹתוֹ רַק מְלַמְדִין אוֹתוֹ שְׁלֵא יִזְלִזֵל בְּאִיִּסוּרִין וְע' שׁו"ת עה"ג ס' ט"ו.

כַּש"כ בִּנְד"ז אֵין לְהַעֲבִירוֹ ח"ו רַק לְלַמְדוֹ שְׂיִהְי' זֶהִיר בְּנִיָּקוֹר אֲלֵהֶבֶא הֵיטֵב: הַחֵלֵב דְּאֲצַבַּע נִרְאָה שֶׁהוּא ג"כ חוּמְרָא שְׁלֵא נִז' בְּכָל הַפּוֹסְקִים שְׁהָרֵי אֵינּוּ לֹא מִחֵלֵב הַקִּיבָה וְהַמַּסָּס וּבִיָּה"כ. וְלֹא מְרִישׁ מַעֲיָא רַק נִז' לְפִי' א' בְּדָבְרֵי הָעֵיטוֹר שְׁבַטוֹר ס' ס"ה עמ"ש וְהַנְּכַלּוּלָא כמ"ש בַּכְּנֵה"ג שֵׁם בַּהֲגַב"י וְהוּבָא בְּהִגָּה' מֵהַרל"ח אָף לְגִי' הַב"י בְּהָעֵיטוֹר אֵין לָזֶה שׁוֹרֵשׁ: מִכְתָּבֵם הַט' ע"ד הַשׁו"ב הַגִּיעֵנִי וְגַם מִכְתָּב מְשָׁאֵר הַבַּע"ב חֲשׁוּבִים וְכַמְעַט שְׂנֵי הַמִּכְתָּבִים מְכוּוֹנִים בְּסִיפּוֹר הַמַּעֲשָׂה רַק לְדָבְרֵי הַמִּכְתָּב הַשְּׂנִי מְבוֹנָר שְׁנִיָּקֵר מִהַשְּׁנוֹמֵן הַדְּבוּק לְהַחוּט שֶׁעַל הַחֲלָחוּלֵת הַנִּקְרָא טַבְחָיָא ג"כ כְּעוֹבֵי אֲצַבַּע אַגוּדֵל רַק שְׂאֵשֶׁת מ' יַצְחָק אֲמָרָה שְׂצָרִיף לְהַסִּיר יוֹתֵר מִשְׁיַעוֹר זֶה: כְּמִבּוֹנָר בְּמִכְתָּבֵם שְׂאֵנִי שׁוֹלַח לִידֵם בַּחֲזָרָה

כְּבִקְשָׁתָם וְהִנֵּה אַחֲרֵי עֵינָי בְּשָׁנֵי הַמַּכְתָּבִים נִרְאָה לִי שְׂאִין לִפְסוֹל הַשׁו"ב לְעַנְן שְׁחִיטָה וּבְדִיקָה ח"ו וְהָרִי הוּא בְּחֻזְקוֹתוֹ הֶרְאֵנוּ וּמִתְרַלְּמָה לָכֵם לְאַכּוֹל מִשְׁחִיטָתוֹ אֲךָ זֹאת נִרְאָה לִי שְׂבֵאָם שְׂחִיטָה אוֹ הֶרְבְּנֵי מ' מִיכָל בַּמ' יִשְׁפָּר בְּעַר אוֹ הֶרְבְּנֵי מ' שְׂמוּאֵל בַּמ' בְּרוּךְ לְרֵאוֹת סְפִינוּ שֶׁל הַשׁו"ב מ' לִיפְמָן אֲזִי מְחַוְּיָב מ' לִיפְמָן הַגַּ"ל לְהֵרְאוֹת לָהֶם הַסְּפִין שְׁשׁוּחַט בּוֹ פַּעַם א' בְּכָל יוֹם טָרָם שֶׁהוֹלֵךְ לְשַׁחֲט בְּכַדִּי שְׂלֵא יִהְיֶה שׁוּם מְקוֹם לִפְקַפֵּק עַל שְׁחִיטָתוֹ וְכָל זֶה עַד שֶׁיַּעֲמֹד עַל פֹּר הַבְּחִינָה בְּאֲנֻמְנוֹת הַשְׁחִיטָה וּבְדִיקָה לִפְנֵי אֵיזָה שׁו"ב מְמַחֶה שְׂיִסְמְכוּ עָלָיו כְּלוּם כְּמוֹ בְּמֵאֲסָקְעוּי שְׂיִשׁ שֶׁם כְּמָה שׁו"ב מְמַחֲחִים וּכְשִׁיבִיא מֵהֶם עֲדוּת עַל אוֹמְנָתוֹ בְּשְׁחִיטָה הֵיטֵב וְכֵן בְּבְדִיקַת הֶרְיָאָה וְכֵן בְּנִיקוּר הַחֶלֶב אֲזִי לֹא יִנְכַרַח עוֹד לְהֵרְאוֹת סְפִינוּ אָבֵל כּוֹדֵם שְׂיִבִיא מֵהֶם יִרְאָה סְפִינוּ לֹא מִשְׁנֵי הַנְּקוּבִים הַגַּ"ל כְּשִׂיחֵרְצוּ לְרֵאוֹת סְפִינוּ: סִימָן ח בְּנִדּוֹן שׁו"ב שְׂנִשְׁתַּטָּה וְאַח"כּ נִתְרַפָּא לְגַמְרֵי.

וְזֶה אֵינְרַע לוֹ כֵּן כְּמָה פְּעָמִים נְכַעַת הוּא בְּרִיא וּפְקַח. וּמְחַזֵּק בְּכִשְׁרוֹת אִם רִשְׁאֵי לְהֵיוֹת שׁו"ב לְהַקְהֵל וְנִידּוֹן שׁו"ב נְכַפָּה ל"ע: אוֹדוֹת הַשׁו"ב הַמוּכָ"ז אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת זֶה מְכַבֵּר יוֹתֵר מִעֲשָׂרָה שָׁנִים נִשְׁתַּגַּע וְחִזּוֹר וְנִתְרַפָּא וְהַכְּשִׁירוֹ אֲאִזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל לְחִזּוֹר וְלְהֵיוֹת שׁו"ב כְּמִקְדָּם וְהִי בְּרִיא עֲשָׂרָה שָׁנִים וְאַח"כּ חִזּוֹר וְאֵינְרַע לוֹ חוֹלֵי הַשְּׁגָעוֹן הַגַּ"ל וְנִתְרַפָּא וְחִזּוֹר וְאֵינְרַע לוֹ חוֹלֵי הַגַּ"ל וְחִזּוֹר וְנִתְרַפָּא וְכַהֲיוֹם שֶׁהוּא בְּרִיא שְׁנָה תְּמִימָה וְשְׂאֵלְתָם אִם מְתַר לְהֵיוֹת שׁו"ב עוֹד מֵאַחַר דְּאֵינְרַע לוֹ ג' זִימְנֵי וְהַחֲזוֹק בְּזֶה לְמִיחַשׁ מִיבְעֵי שְׂמָא ח"ו יְחִזּוֹר וְיִהְיֶה נִיעוּר הַסִּיבָה הַגַּ"ל ר"ל: וְהִנֵּה בְּיַחַד אוֹתוֹ פַּה ע"י הַשׁו"ב הַמְּנוּבָהּ וְהוּא אֲנֻן כְּכָל הָאֲנֻנִים הֵיטֵב וּמְרַגֵּשׁ הֵיטֵב בְּבְדִיקַת הַסְּפִין וְגַם בְּקִי בְּהִלְכוֹת שׁו"ב מִפִּי רֵאשׁוּנִים וְאַחֲרוֹנִים בְּכָל אֲנֻן הַיּוֹתֵר מוֹעִיל רַק שְׂמַחְמַת הַסִּיבָה הַגַּ"ל צְרִיף לְבַרֵּר דִּינוֹ כִּי הִנֵּה זֶה יָדוּעַ שְׂמִי שֶׁהוּא עֲתִים חָלִים עֲתִים שׁוֹטָה כְּשֶׁהוּא חָלִים הָרִי הוּא כְּפַקַח לְכָל דְּבָרָיו וְכְשֶׁהוּא שׁוֹטָה הוּא כְּשׁוֹטָה לְכָל דְּבָרָיו כְּדִאִיתָא בַּר"ה דְּכ"ח ע"א וְהוּא הֶלְכָה פְּסוּקָה כְּדִאִיתָא בַּא"ח ס' תע"ה וּבַח"מ לְעַנְן עֲדוּת בְּסִי ל"ה וְלְעַנְן מְכִירָה בְּסִי רַל"ה וְכֵן אֲפִילוֹ לְעַנְן גְּטִין בַּא"ה ע"ה ס' קכ"א וְכ"כ הַשֶּׁ"ף בַּה' שְׁחִיטָה ס' א' (סְעִיף כ"ט) [ס"ק כ"ג] דַּה"ה לְעַנְן שְׁחִיטָה וְא"כ כִּינּוֹן שֶׁהוּא עֲכָשְׁוֹ חָלִים וּפְקַח גְּמוּר הוּא כְּכָל הַפְּקַחִים הַבְּרִיאִים וְדִאִי שְׁחִיטָתוֹ עֲכָשְׁוֹ כְּשָׂרָה וּמְתַרְתֵּת לְכָל אָדָם כְּשְׁחִיטוֹת שְׂאָר כָּל הַמְּמַחֲחִים אֲצֵל שְׁחִיטָה בְּלִי שׁוּם הַפְּרָשׁ בֵּינֵיהֶם כְּלָל וְכָלָל וְע' ב"י בַּא"ה ע"ה ס' קכ"א מ"ש בְּשֵׁם ת' הַרְשָׁב"א ח"א ס' תשס"ה (וּבְתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א שֶׁם אֵין לְשׁוֹנוֹ שְׁנָה לְמָה שֶׁהוֹעֲמַתְךָ בְּב"י וּמ"מ אֵין נִפְקוּתָא לַנ"ד) וְז"ל וּמְסַתְבָּרָא דְאַפִּילוֹ חָלִים בְּעֵלְמָא שְׂאֵינּוּ שְׂפּוּי לְגַמְרֵי הָרִי הוּא כְּפַקַח כּו' אֵלָא כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּעֵנְיָנֵי וְאֵינּוּ קוֹרַע בְּגָדָיו כּו' עכ"ל וְא"כ כַּש"כ וְק"ו בַּנ"ד שֶׁהוּא כַּא' מִשְׂאָר כָּל הַבְּרִיאִים שְׂשְׁחִיטוֹתוֹ כְּשָׂרָה וְאַפִּילוֹ אִם ח"ו אַח"כּ אֵינְרַע לוֹ חוֹלָה הַגַּ"ל אֵין פְּסוּלוֹ אֵלָא מֵאֲזוּ וְלַהֲבֵא דְהֵינּוּ כְּשֶׁהוּא שׁוֹטָה שְׂאֲזוֹ הוּא כְּשׁוֹטָה לְכָל דְּבָרָיו אָבֵל לֹא לְמַפְרַע ח"ו שְׂמָה שְׂשַׁחַט כְּשֶׁהוּא חָלִים שְׁחִיטָתוֹ כְּשָׂרָה כְּשְׂאָר כָּל הַשְּׁוֹחֲטִים וְאֵין זֶה צְרִיף לְבָאָר רַק לְהוֹצִיא מֵלֵב הַהֶמוֹן שְׂלֵא רְצוֹ לְקַבְּלוֹ לְהֵיוֹת שׁו"ב בְּשָׂבִיל זֶה שְׂמָא כְּשִׂיחֵרַע לוֹ ח"ו יִהְיֶה שְׁחִיטָתוֹ לְמַפְרַע פְּסוּלָה שְׂזָה אֵינּוּ כַּנ"ל אֲךָ מָה שְׂצָרִיף לְעֵינּוּ בְּדִין זֶה.

הוּא עַפְמ"שׁ הַרְמַב"ם הוּבָא בְּטוּח"מ ס' רַל"ה סְעִי' כ"ג מִי שֶׁהוּא עֵת שְׂפּוּי וְעַת שׁוֹטָה כְּגוֹן הַנְּכַפָּה בְּעַת שֶׁהוּא שְׂפּוּי מְעַשְׂוֹ קִימִין כְּכָל מִי שְׂיִשׁ בּוֹ דַּעַת וְבַעַת שֶׁהוּא שׁוֹטָה אֵין מְעַשְׂוֹ קִימִין וְצָרִיכִים הַעֲדִים לְחַקוֹר הַדְּבָר הֵיטֵב שְׂמָא בְּסוּף עַת שְׂפִיטוֹ וּבְתַחֲלַת

שטותו עשה מה שעשה עכ"ל וביאר דבריו הסמ"ע ס"ק נ"ב שר"ל שמה בסוף עת שפיתו נעשה המקח ואז הנה נראה לעדים פאלו הוא בן דעת וכבר בא עת שפיתו ונכנס לתחלת שטותו ואינו בן דעת ולכך צריכים לדקדק עכ"ל וע"ש דגם לפי הלשון שברמב"ם פכ"ט מה' מכירה הלכה ה' פונתו לחשש זה במ"ש בתחלת שטותו כו' וא"כ כיון שחששו לענין דיני ממונות לזה וצריכים העדים המעידים על המקח שנעשה בסוף שפיתו לדקדק היטב אם הי' שפוי אז ובאם לאו אין עדותן עדות וא"כ כש"כ לענין איסורא שיש לנו לחוש לזה פשנכשירהו להיות שו"ב הן אמת ששחיתתו כל זמן שהוא שפוי פשרה פנ"ל אבל מי יודע אולי ח"ו יחזור החולי הנ"ל וא"כ מה שישחית בסוף שפיתו צריכים לדקדק היטב ע"ז אולי נכנס לתחלת שטותו ואז שחיתתו פסולה וכיון שבלא דקדוק היטב אין להבין זה יש לחוש שישחית והקהל יאכלו משחיתתו ולא יבינו כלום דבשלמא במקח וממכר העדים המקיימים המקח מעידים ע"ז אבל פאן מי יעיד ע"ז וכי שומרים יהיה לו תמיד זהו שיש לחוש לכאורה עליו ולמנוע מחמת זה מלקבלו להיות שו"ב אא"כ יהי קבועים עומדים על גבו ע"ד הנ"ל במו"מ אבל פד מעינינו שפיר במילתא באמת שנה אינו ואין בדברי הרמב"ם והטור אלו ראיה פלל לנד"ד דעד פאן לא קאמרי אלא במי שהוא עת שפוי ועת שוטה פגון הנכפה שהוא ענין חולאת הקבוע וידוע דרפה ומנהגה שפעמים הוא שפוי ופעמים הוא שוטה ע"ד סידור חולי הקדחת שהוא מזמן לזמן לענין החום וכך חולי זה המשגע הנזכר ברמב"ם וטוש"ע שם מייירי ג"כ שידוע דרכו שפוי וכידוע בענין הנכפה ר"ל בהא הוא דקאמרי שהעדים צריכים לדקדק היטב פשיבואו להעיד על שפוי דאל"כ חיישינו דלמא פבר נכנס תחלת שטותו כיון שידוע שדרכו לבוא חיישינו לשמא בא אורח בזמנו אבל בנדון החולי שהי' להשו"ב הזה חולי השגעון שאינו מענין החולי שנזכר ברמב"ם וטוש"ע שם שאין דרכו לקבוע עתים פלל אלא פשבא ח"ו על אדם אז מתמיד תמיד וכשמפריא ומתרפא הוא סר מעליו לגמרי א"כ פשהבריא ונתרפא לא חיישינו פלל לשמא נכנס תחלת שטותו ואין העדים צריכים לדקדק בו יותר משאר פל אדם דכיון דאחזיק בפריא אחזיק ויהיה ראיה שהרמב"ם מפרש ענין עתים חלים ועתים שוטה שבגמ' על חולי הנכפה לבד ר"ל שידוע שדרכו פן שהרי גם בהלכות חמץ ומצה פ"ו ה"ג כתב פן אכל כזית מצה פשהוא נכפה כו' והוא פילעתיים חלים ועתים שוטה שנזכר בר"ה דכ"ח וכו"ה בטוש"ע סי' תע"ה סעיף ה' וכן הוא ממש לשונו בפסק כ"ט ממכירה ה"ה הנכפין וכו"ה בטוש"ע סי' רל"ה שם וכו"ה לשונו בה' עדות פ"ט ה"ט ובשו"ע סי' ל"ה ס"ט הנכפה כו' הרי כ"ז ראיה מבונרת שנה פירושו בענין עתים חלים ובכה"ג הוא דקאמרי שצריכים לדקדק היטב פנ"ל משא"כ בחולי השגעון פשנתרפא הוא בחזקת פריא לכל דבר וא"כ הוא הדין לענין נ"ד אין לחוש פלל מלמנוע לקבלו להיות שו"ב שמא לא ידקדקו כיון שאין פאן ראיה פלל לחוש לשמא יארע לו חולי זה: קיצור שהרמב"ם והטוח"מ סימן רל"ה לא פתבו וצריכים העדים לדקדק אלא גבי הנכפה שהחולאת קבוע בו אף בעת שהוא חלים פחולי הקדחת אבל בחולי השגעון פשנתרפא אין לחוש פלל שמא יארע לו עוד: ב ועיין בג"פ סי' קי"ט ס"ק ל"ח מ"ש אף ק"ל דא"כ ה"ה באשה נכפת כו' וע"ש מה שישב בדוחק ולתירצו א"כ לא שייך ג"כ מה שחשש הרמב"ם והטוח"מ לענין מכירה כו' דממ"נ בעת הפפ"י אינו בגדר זה להיות מוכר כו'.

וע"כ אפ"ל דחולי הנכפה שפי' הרמב"ם על עתים שוטה זהו"ע מי שאחזו קורדייקוס הנזכר במשנה רפ"ז דגיטין שישם כתב הרמב"ם בפי' המשנה שהוא מין ממיני חולי הפפיה והוא מין שגם בעודו נכפה בחולי הנ"ל הוא עדיין מין אדם מדבר רק שהוא כשוטה וכמש"ש במשנה מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו כו' ואמר אל תכתבו כו' הרי שיכול לומר לכתוב או לא לכתוב ע"כ בזה שינה לומר וצריכים העדים לדקדק כו' וגם שינה שאוכל מצה לא כן בחולי הנזכר שיש לו ח"ו הנפילה אינו לא שומע ולא מדבר א"כ ע"ז לא שינה כלל הענינים שזכר בגמ' על עתים שוטה לומר שאין ממפרו אז פלוג' ולא אכילתו מצה כי בח"נ הנ"ל אין ביכולתו לא לאכול ולא למפוך אלא הוא פאבן דומם עד שמתרפא ואז הוא חלים וא"כ בזה מתרץ קושית הג"פ הנ"ל דהרא"ש שהתיר זהו בח"נ שהוא ע"ד הנזכר שאין זה שינה לדין עתים חלים ועתים שוטה.

ועפ"ז אפ"ל בשו"ב שיש לו ח"נ ה"י אין שינה החשש של הרמב"ם וטוש"ע ח"מ סי' רל"ה הנ"ל כי זה שינה רק בחולי קורדייקוס שגם כשנחלה הוא עדיין כמו אדם מדבר ושוטה ע"כ יש לחוש שגם כשזכר ה"י בתחלת שטותו אבל בח"נ הנ"ל ה"י אילו ה"י בתחלת שטותו לא ה"י יכול למפוך ולא לשחוט כו' ע"כ י"ל שאין לחוש ומ"מ למעשה אין לסמוך ע"ז: קיצור שי"ל דהרמב"ם מיידי בחולי קורדייקוס אז יש לחוש שבתחלת שטותו יוכל למפוך משא"כ בח"נ שגם בתחלת שטותו הוא פאבן דומם י"ל שאין לחוש לזה ומ"מ צ"ע: ג ונחזור לענינינו בנדון השו"ב דאע"פ שמדברי הרמב"ם וטוש"ע ח"מ אין להחמיר עליו מטעם הנזכר לעיל אות א' עדיין יש להסתפק אולי בזה האיש פיון שהוזכר פן ג"פ שנשתפה ונחזר ונשתגע ר"ל פנ"ל א"כ יש לחוש לכאורה שגם יחזור להיות ניעור ח"ו החולי הנ"ל על ש"י פיון דאסתזוק תלתא זימני ונחזקת מלתא היא וא"כ יש לדמותו לענין עתים חלים ועתים שוטה הנ"ל שצריף לדקדק היטב עליו בסוף שפיתו כו' ובנד"ד א"א לעמוד על הבירור בלא עומדים ע"ג קבועים פנ"ל (וע' ב"י אה"ע סי' קכ"א בד"ה ואם הוא עתים חלים שכ' בשם רי"ו שכ' בשם הרמ"ה שאם אין אנו יודעים בודאי הזמן שעומד בריא והזמן שהוא שוטה הו"ל ספק ופשוט הוא) ויש לברר ספק זה ממ"ש הב"י באה"ע סי' קי"ט בשם ר' שמשון בר"א וז"ל האי עובדא דאתי לקמן אם עתים חלומה ועתים שוטה אינה מתגרשת (פי' אע"פ שפשהוא חלים הוא כפסקה לכל דבריו פנ"ל היינו לגבי המגרש כדלעיל בשם השו"ע אה"ע סי' קכ"א אבל לגבי המתגרשת אסור לגרשה מדרבנן מטעם אחר שגם ינהגו בה מנהג הפקר) אבל אם באקראי בעלמא נשטית ונתרפאת ונשטית ושוב נתרפאת הואיל ואין לה נסת אין לחוש שמתחזור לשטות מחמת תרי זימני וכה"ג לא מיקרי עתים חלים ועתים שוטה עכ"ל ובט"ז שם סס"ק ט' ביאר דבריו דלשון נסת דנקיט מיידי ששטית ב"פ בזמן שנה פגון חודש בחודש בסירוגין ואפ"ה לא מחמירין פיון שלא ה"ה רק ב"פ ומדחלי טעמא בתרי זימני משמע דתרווייהו בעינן שיהיה השטות ג"פ ויהי' בזמנים שונים אבל אם אין שנה אפי' בג"פ או שוין רק ב"פ לא מקרי מוחזקת לעתים חלים ועתים שוטה אלא כ"ז שנתרפאת מחזקין אנו שתשאר כן עכ"ל וא"כ ה"ה לענין זה אף שנשתגע כבר כמה פעמים מ"מ אם ידוע לאנשים שבעירו שלא היו הזמנים שונים ממש משנה לשנה ומחודש לחודש לא קבע לו נסת ומחזקין אנו שישאר כן ולא מחזקין ריעותא שהוא כלל גדול בתורה

דריעותא דלא חזינן לא מחזקינן ועדיין יש מקום לבעל דין לחלוק לפי שהט"ז שם סינים ונ"ל פן נ"ל לצדד בהאי מלתא שעיקרו אינו אלא חומרא דרבנן עכ"ל ור"ל מה ששוטה אינה מתגרשת וכ"ש עתים חלים עתים שוטה הוא רק חומרא דרבנן שפא ינהגו בה מנהג הפקר וכיון שהיא רק חומרא מדרבנן בלבד סמך בזה על פי ברשפ"א דתרונייהו בעינן נסת שנה בג"פ אבל באיסור דאורייתא לא היה סמך ע"ז ואפשר היה אוסר פל שהחזק ג"פ אפילו אין הזמנים שנים וא"כ בנד"ד שהוא איסור דאורייתא ושחיתת השוטה הוא נבלה ודאית ד"ת ומשנה שלימה היא פ"ו דחולין חש"ו ששחטו בינו לבין עצמן פטור מלכסות כו' ומותר לשחוט אחריהן לענין אותו ואת בנו לדברי ר"מ שהלכה כמותו לפי שרוב מעשיהם מקולקלים וא"כ יש לחוש כ"ז שהחזק פן ג"פ אף שלא בזמנים שנים וכש"כ בנד"ז שהחזק פן ד' וחמשה פעמים אף שלא היו הזמנים שנים ואע"ג שלכאורה מ"מ אין החששא אלא מדרבנן שהרי אין לה חזקה גדולה מוסתות דנדה ודרכה של אשה לראות דם והחזקה ג"כ ג"פ וקיי"ל נסתות דרבנן אבל מדאורייתא ל"ח לנסת כלל כי אשה בחזקת טהרה עומדת וא"כ ה"נ גם אם נאמר שחזקתו שהחזק ג"פ חזקה מלתא היא מ"מ לא חמירא מנסת פנזפר בלשון הרשפ"א שבב"י באה"ע סי' קכ"א הואיל ואין לה נסת כו' וא"כ מאחר שזהו"ע נסת י"ל דדינו פנסת דנדה וא"כ אינו אלא חששא דרבנן ובאיסור דרבנן פבר סמך הט"ז על פירושו ברשפ"א דתרונייהו בעינן פנ"ל מ"מ פינו שעיקר האיסור דאורייתא בזה לא סמך הט"ז על פירושו אלא באיסור שעיקרו מד"ס דומיא דגירושין דעתים שוטה ועתים חלומה (וגם נסתות דרבנן והוי תרי דרבנן) אבל באיסור שעיקרו מן התורה פשחיתת שוטה אע"פ שהחזקה והנסת דרבנן בזה לא סמך על פירושו פנראה מלשונו בהדיא שכ' פנ"ל לצדד בהאי מלתא שעיקרו אינו אלא מדרבנן עכ"ל בהאי מלתא דוקא וכמו שפצינו בי"ד סי' קפ"ד ס"ב בפירוש שצריף לפרוש מאשמו סמוך לנסת שלא משאר קריבות אלא מתשמיש כו': קיצור שיש לחוש דהו"ל פעתים חלים ועתים שוטה אף הט"ז באה"ע שם פי' דדוקא פשהחזק פן ג"פ ובזמנים שנים מיהו י"ל הט"ז לא היקל רק בדבר שעיקר איסורו מדרבנן פגרושי אשה שהיא עתים חלים אבל בשחיתת שוטה דהוא חששא דאורייתא אף שאיסור נסת הוא דרבנן שפא יש לחוש בהחזק ג"פ אף לא בזמנים שנים: ד ועוד אני חוכך בזה להחמיר לומר דגם מדאורייתא יש מקום לחזקה זו שהחזקה בג"פ אבל בנסתות דנדה אעפ"י שאמרו נסתות דרבנן היינו רק מצד א' אבל מצד א' הם דאורייתא ר"ל מ"ש לחוש לזמן הנסת ולבדוק עצמה שפא ראתה זהו דרבנן שהם חשבו זה לחזקה אורח בזמנו בא וכ"כ הוא מוחזק אצלם עד שגם זמנו קבוע אצלם שפא יבוא בזמנו אבל מדאורייתא אין זמנו קבוע כ"כ אע"פ שהחזק הזמן בג"פ אבל לחשש שיבא בזמן אימתי שיהי' גם מדאורייתא החזק פינו דאחזיק ג' זמני ומשמע לי פן ממ"ש הב"י ביו"ד סי' קפ"ז בשם סה"ת והוא מהתוספות פכה"י בראיה דם מחמת מכה שבשעת נסת טמאה אפילו יודעת שמכחה מוציאה דם דאל"כ וכי לעולם לא תהיה טמאה עכ"ל וכן פסק רמ"א בשו"ע ס"ה וכ"כ האחרונים ומאי קושיא היא זו וכי לעולם לא תהיה טמאה מאחר שמדאורייתא אינה מוחזקת בזה ויכול להיות שלא תהי' טמאה לעולם רק מדרבנן חששו לזה ונהרי פתמים תולין אפי' במכה שא"י אם מוציאה דם פינו שהם מדרבנן וחששא זו ג"כ מדרבנן לבד ומאי פסיקא להו כ"כ שפחמת זה מוכרחים לטמאה גם

במפה שמוציאה דם דמשום עצם הראייה ודאי תולין במפה שמוציאה דם רק משום חששא זו וכי לעולם כו' והוא רק מדרבנן א"ו שמה שנסתות דרבנן היינו רק לענין אורח בזמנו בא אבל שלא תהי' טמאה לעולם הוא נגד החוש והוא מדאורייתא ולכן אין תולין במפה ובהכי ניתא לי מאי דהנה קשיא למ"ד נסתות דרבנן והרי היי סוקלין ושורפין על התקנות מדאורייתא ולפי הנ"ל א"ש שמ"ש נסתות דרבנן היינו רק לענין הזמן אבל הענין הוא מן התורה לכל שהחזק ג"פ כן נראה לכאורה לשטה זו דסה"ת וסיעתו וכיון דזכינו לדין שכל שהחזק ג"פ יש לו מקום מדאורייתא על שא"א שלא ינדמן לעולם א"כ ה"ה בנד"ז וכל שאנו חוששים שיאירע פ"א הרי יש לנו לחשוש למ"ש הטוח"מ סי' רל"ה סעיף כ"ג הנ"ל וא"כ לא נשאר לנו להקל רק לפי שלא החזק בזמנים שונים ולא קבע לו נסת והרי באיסור דאורייתא לא סמך הט"ז על פירושו אף גם אם הנסת דרבנן כנ"ל כש"כ פשנאמר שיש לו מקום מן התורה מיהו לפמ"ש הב"י שם ביו"ד סי' קפ"ז בשם הרשב"א דאפילו פשהגיע נסתה תולה במפה וטהורה היא כו' דמדרבנן הוא ע"כ מבואר עכ"פ שדעת הרשב"א שמדאורייתא לא חיישינן להא פלל גם לעולם אע"פ שהחזקה ג"פ וא"כ אנו רואים שהחזקה זו דג"פ לא אלימא לי' להרשב"א כ"כ מהתורה ואפשי מחלוקת לא מפשינן ולכן י"ל דגם התוס' והסה"ת והשו"ע שנהלקו על הרשב"א מודים בזה דחזקה זו מצד שראתה ג"פ אינה מן התורה ומ"ש וכי לעולם לא תהיה טמאה דמשמע שהיא נגד החוש והתורה היינו משום דדרך פל הנשים שיראו דם עכ"פ יהי' מתי שיהיה וא"א שאשה לא תראה דם לעולם אבל מצד שראתה ג"פ לא היה מחליטין פלל לא"א שלעולם לא תהי' טמאה דנדאי אפשר ואפשר הוא מהתורה ואדרבה אפשר לומר שכן הדבר בנדאי ממה שכתבו הפוסקים ורמ"א שם ס"ה האי דינא ולא חילקו בין יש לה מפה זו מטבע תולדתה או לא ומשמע שאע"פ שהיא מתולדתה ולא החזקה פלל להיות לה נסת ברור מהמקור טמאה מל' יום ללמ"ד יום ע"ש הרי דעיקר טעם דין זה הוא מפני שדרך פל הנשים לראות דם ולא מצד החזקה שראתה ג"פ: וא"כ בנד"ד שנהפוך הוא שדרך רוב האנשים להיות בריאים א"כ מצד שהחזק זה ג"פ לא חיישינן מה"ת גם אילו קבע לו נסת שהרי נסתות דרבנן כנ"ל ולק"מ מהא דהיי סוקלין על החזקות דשא"ה דאוקי גברא בחזקתו ואשה בחזקת טהרה עומדת שהרי כן אנו מוכרחים לומר לפ"ד הרשב"א וא"כ גם לשאר הפוסקים י"ל כן וילמוד הסתום מן המפורש אף גם שהוא רק דרבנן מ"מ כבר נתבאר שאין ללמוד קולא מהט"ז אדרבה יש ללמוד חומרא פינן שהאיסור עיקרו מדאורייתא גם שהנסתות דרבנן כנ"ל: קיצור.

ממ"ש בסה"ת וכי לעולם לא תהיה טמאה משמע דזהו נגד החוש והו"ל כמו דאורייתא וא"כ י"ל דעיקר חזקת נסת הוא דאורייתא ומה שנסתות דרבנן זהו על ענין אורח בזמנו בא אף פינן שהרשב"א פליג ע"ז א"כ גם לסה"ת י"ל דאינו מצד החזקה ג"פ לבד כ"א מחמת שהחזקה היא בדבר העומד לכך וזהו דרך פל הנשים ממש משא"כ בחזקה כנ"ד שהיא להפך נגד רוב העולם פשיטא דאין כאן שום חששא דאורייתא לכ"ע: אף באמת אין ראיה מהט"ז להחמיר בנד"ד אעפ"י שהוא חשש איסור תורה שהט"ז בנידון שלו הוא שלא מצא מקום להקל רק לפי שהוא איסור דרבנן כי ענין האיסור דשם הוא חל גם עתה בשעה שהיא חלומה ופקחת ממש פל שתשתטה אח"כ משום שלא ינהגו בה מנהג הפקר ואילו היה בזה איסור דאורייתא ודאי שאין להקל מטעם שלא החזקה בג'

זמנים שונים פיון דמ"מ הוֹחֲזָקָה ג' זִמְנֵי אֵין לְהַחֲלִיט שְׁלֵא יָבֹוא פֶּן לְעוֹלָם וְכָל שְׁיָבֵא מְקָרָה זֹו בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאִסוּר חָל גַּם עִתָּה וְלֹא מִיבְעֵינָא לְפַמְשׁ"ל לְכַאוּרָה בְּדַעַת הַתּוֹס' וְסָה"ת וְרַמְ"א סִי' קַפ"ז שְׁכָל שְׁהוֹחֲזָק ג"פ יֵשׁ לוֹ מְקוֹם מְדַאוּרֵייתָא עַל שֵׁא"א שְׁלֵא יִנְדָּמֵן לְעוֹלָם וְאֵעַפ"כּ וְסָתוֹת דְּרַבְּנָן וְע"כ הַטַּעַם שְׁעַל כָּל שְׁעָה פְּרָטִית שְׁאַנִּי בְּאֵל לְחֻשׁוֹשׁ אוּלֵי תִנְדָּמֵן הַמְּקָרָה הַמְּוַחֲזָקָת פְּגוֹן אוּלֵי תִרְאֶה הָאִשָּׁה דָּם אָנִי אוֹמֵר לֹא זֹוהִי הַשְּׁעָה פִּי אוּקִי אִשָּׁה בְּחֻזְקָת טְהָרָה וְכֵד אָנִי יָכוֹל לוֹמֵר פֶּן לְעוֹלָם כְּשֶׁבֵּא לִידוֹן עַל שְׁעָה וְיוֹם פְּרָטִי וּמְשׁו"ה לֹא נִזְכָּר שׁוּם זְמַן שְׁהָאִשָּׁה צְרִיכָה לְחוֹשׁ מִן הַתּוֹרָה לְנִסְתָּ אֶפְיָלוּ לֹא רָאָתָה כ' שָׁנִים אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת בְּשֵׁנַת הַכ"א אַע"פ שְׁזְמַן רַב כִּי עַל כָּל שְׁעָה אָנִי אוֹמֵר אוּקִי בְּחֻזְקָת טְהָרָה פִּנ"ל וְהֵינְנוּ דְּנוֹקָא כְּשֶׁאַנִּי בְּאֵל לְדוֹן עַל כָּל שְׁעָה בְּפִרְט אֲבָל לְהַחֲלִיט שְׁתִּהְיֶה טְהוּרָה לְעוֹלָם כְּבִרְוָאָה מִחֻמַּת מִכָּה הַנ"ל שְׁאֵם הֵינְנוּ מְטַהְרִים אוֹתָהּ מִחֻמַּת מִכָּה הֵיטָה טְהוּרָה לְעוֹלָם זֶה א"א וְלָכֵן א"א לְטַהַר הַמִּכָּה דְּהוּי פְּאִילוּ טְהָרְתָה כָּל יְמֵי פְּוֹלָם בְּב"א וְזֶה א"א גַּם מִהַתּוֹרָה וְדוּגְמָא לְדָבָר מִמ"ש הַתּוֹס' פִּרְקָה הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דַּמ"ה ע"ב בְּשֵׁם הַר"ר מְנַחֵם דְּלִשְׁמָא קִידְשָׁה אֲבִיָּה ל"ח לְשְׁמָא יְקַדֵּשׁ חֵינְשֵׁינָן דַּכָּה"ג אָמַר פ' פֶּל הַגֵּט (דכ"ח ע"ב) לְשְׁמָא מֵת לֹא חֵינְשֵׁינָן לְשְׁמָא יָמוֹת חֵינְשֵׁינָן לִפ"ד ר' יוֹסִי דְּהַלְכָּה פְּוֹתִיָּה עַכ"ד וְטַעַם הַחֲלִיּוּק י"ל ע"ד הַנ"ל דְּשֶׁנֶּאֱמַר שְׁלֵא לְחוֹשׁ לְשְׁמָא יָמוֹת זֶה א"א דְּהָא סוּף כָּל אָדָם לְמוֹת וְע"כ יֵשׁ לְחוֹשׁ לְשְׁמָא יָמוֹת לְזְמַן מְרֻבָּה וְא"כ שׁוֹב גַּם לְזְמַן מוּעֵט חֵינְשֵׁינָן אֲבָל כְּשֶׁבֵּא לְדוֹן עַל כָּל שְׁעָה שְׁמָא מֵת י"ל אוּקְמָא אַחֲזָקָת חַיִּים מִיָּהוּ רַש"י דְּגִטִּין (דכ"ח ע"ב) פִּי טַעַם הַחֲלִיּוּק בְּעֵנְיָן אַחַר וּבְנֻ"ב חִי"ד סִי' נ"ה פִּי דְּדָבָרֵי רַש"י ג"כ ע"ד הַנ"ל וְא"כ גַּם בְּנִדּוֹן שְׁל הַט"ז שְׁהָאִסוּר לְגִרְשָׁה חָל גַּם בְּשְׁעָה שְׁהִיא חֲלוּמָה אִם יִנְדָּמֵן אַח"כ הַשְּׁטוֹת וְא"כ אֵילוּ הֵיטָה חֻזְקָה זֹו שְׁהוֹחֲזָקָה בַּג' זְמַנִּים שְׁוִים וְהַעֲנִין לְגִרְשׁ הָאִשָּׁה זֹו הֵיטָה ג"כ מְדַאוּרֵינִי נְדָאֵי הִי בְּזֶה אִסוּר דְּאוּרֵייתָא מִמֶּשׁ לְשִׁטַּת הַפּוֹסְקִים ר"ל שְׁהָרֵי א"א לוֹמֵר לְהַעֲמִידָה כָּל שְׁעָה אַחֲזָקָת בְּרִיאוֹת פִּיוֹן שְׁלֵהַחֲלִיט שְׁלֵא יִנְדָּמֵן לְעוֹלָם א"א מִהַתּוֹרָה פִּנ"ל וּבְנִדּוֹן אִם יִנְדָּמֵן אַח"כ הַשְּׁטוֹת הָאִסוּר חָל עִתָּה וְא"כ כְּשֶׁאַתָּה מַתִּיר לְגִרְשָׁה אִתָּה מִחֲלִיט שְׁלֵא יִנְדָּמֵן לְעוֹלָם נֶגֶד הַחֻזְקָה שְׁמִהַתּוֹרָה פִּנ"ל וְהוּנִי דוּמְיָא דְּרוּאָה מִחֻמַּת מִכָּה הַנ"ל.

וְלָכֵן אַע"ג דְּלֹא הֵיטָה הַחֻזְקָה בַּג' זְמַנִּי שְׁוִים וְסְפוּקִי מְסַפְקָא לִיָּה אִם הֵיטָה חֻזְקָה גְּמוּרָה לֹא רְצָה לְהַקְלֵי אֵילוּ הֵיטָה אִסוּר דְּאוּרֵייתָא כִּי סְפִיקֵי דְּאוּרֵייתָא לְחוּמְרָא לָכֵן לֹא הַקְלִי כ"א לְפִי שְׁהָאִסוּר מִצַּד עֲצָמוּ הוּא דְּרַבְּנָן וְהו"ל סְפִיקָא דְּרַבְּנָן וְלִקְוֹלָא אֲבָל בְּאִסוּר אַחַר שְׁאִינוּ דְּנוֹגְמַת הַנְּדוֹן שְׁל הַט"ז פְּגוֹן בְּנ"ד שְׁאַפְיָלוּ הוּא חֻשׁוֹשׁ אִסוּר תּוֹרָה מ"מ אֵין כְּעַת אִסוּר דְּאוּרֵייתָא לַכ"ע גַּם אִם הֵיטָה חֻזְקָתוֹ בְּרוּרָה ג"כ מִהַתּוֹרָה וְאַפְיָלוּ בְּעֵתִים חָלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה מִמֶּשׁ שְׁהָרֵי מ"מ כְּשֶׁהוּא חָלִים הָרֵי הוּא כְּפִקְחָא לְכָל דְּבָרֵי וְאֵין עֵת שְׁטוֹתוֹ גוֹרֵם עָלָיו שׁוּם אִסוּר בְּעַת חֲלִימוֹתוֹ.

וְא"כ כְּשֶׁתְּבֵא לְאוּסְרוֹ מִלְשָׁחוֹט בְּעַת חֲלִימוֹתוֹ לֹא מְצִינּוּ בְּזֶה אִסוּר תּוֹרָה כָּלָל כִּי כְּשֶׁאַתָּה דָן עַל כָּל שְׁעָה לוֹמֵר זֹו הַשְּׁעָה אָנִי אוֹסְרוֹ שְׁמָא יִנְדָּמֵן לוֹ הַמְּקָרָה בְּהַ ח"ו בְּזוֹ הָרֵי אֶמְרִינָן אוּקִי גְּבָרָא אַחֲזָקְתִּיָּה שְׁלֵא יִנְדָּמֵן לוֹ שׁוּם רַע ח"ו פִּנ"ל גְּבִי אִשָּׁה שְׁאַנּוּ אוּמְרִים עַל כָּל שְׁעָה בְּחֻזְקָת טְהָרָה עוֹמְדָת אֶפְיָלוּ בְּזְמַן שְׁהוֹקְבַע ג"פ כִּי וְסָתוֹת דְּרַבְּנָן וְאֵע"פ שְׁכָל הַנְּשִׁים רוּאוֹת דָּם כַּש"כ שְׁבִזָּה אֶמְרִינָן שְׁאוּקְמָא גְּבָרָא אַחֲזָקָת בְּרִיאוֹת וְכָבֵר נַת"ל שֵׁאֵע"פ שְׁכָל הַנְּשִׁים כְּמָה שְׁעוֹת יִתְקַבְּצוּ שָׁנִים רַבּוֹת וְלְעוֹלָם מ"מ פִּיוֹן שְׁאַנִּי דָן עַל כָּל שְׁעָה בְּפִרְט אֶמְרִינָן אוּקִי גְּבָרָא בְּחֻזְקָת בְּרִיאוֹת וְחֻזְקָת טְהָרָה פִּנ"ל וְהֵינְנוּ כַּמ"ש בְּתוֹס' בְּקִדּוּשֵׁינָן שָׁם (דנ"ה

ע"ב) וע"ז אָמר ר"ת כו' דְּכָל שַׁעַה וְשַׁעַה יֵשׁ לָנוּ לֹמַר דְּעַדְיִין לֹא קִיְדַשׁ וְאֶפְיָלוּ חֵיִשְׁתָּהּ
שְׁמָא יְקַדַּשׁ הוּאִיל וְכָל שַׁעַה יֵשׁ לֹמַר עַדְיִין לֹא קִיְדַשׁ מִן־תּוֹרַת כּו' ע"ש וְזֶה פְּשׁוּט ג"כ
שֶׁבִנְד"ד אֵין לֹמַר שְׁנַחוּשׁ מִהַתּוֹרָה ג"כ בְּשַׁעַה זֹו אֵטוּ אַחֲרַת דְּהֵיִינוּ שִׁמ"מ פִּינּוּן שְׁהוֹחֲזוּק
וְיֵשׁ לְחוּשׁ לְשִׁיזְדַּמֵּן מְתִי שִׁיזְדַּמֵּן א"כ לֹא נִתְרַנּוּ לְשַׁחוּט גַּם עֵתָה לֹא מַחֲמַת שְׁמָא
יְזַדְמֹנְעֵתָה שְׁבִזוּ אֵינוּ חוּשׁשׁ מִדְּאֹרְיִיתָא כִּנ"ל אֶלָּא מַחֲמַת שִׁישְׁחוּט כִּן לְעוֹלָם וְאִז אֹוּלִי
יְזַדְמֹן וְלֹא גִיכֵר כִּנ"ל שְׁחֻשְׁשׁוּ לֹו הֶרְמַב"ם וְטוּח"מ סִי' רל"ה סעִי' כ"ג הַנ"ל פִּי נְדָאִי
מִדְּאֹרְיִיתָא אֵין שִׁינְיָה לְאֶסְרוּ שַׁעַה זֹו אֵטוּ אַחֲרַת אֶלָּא הַמְּוֹתֵר מְוֹתֵר וְהָאֵסוּר אֵסוּר וְגַם
מִדְּבַרֵי ר"ת דְּקִדּוּשֵׁין הַנ"ל מוּבָן שְׁאֵין לְחוּשׁ לְזֶה דֹּאֵל"כ הָאֵיךְ מִתְרַיֵּה לְהַנְשֵׂא וְגַם נִדְּהָ
יֹוֹכִיחַ שְׁאֵשֶׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמֶדֶת עַל כָּל שַׁעַה וְלֹא גְזַרְיִינוּ אֵטוּ שַׁעַה אַחֲרַת דְּהֵיִינוּ שְׁאֵם
נֹאמַר כִּן בְּשַׁעַה זֹו יֵהִי כִן לְעוֹלָם וְא"א שְׁלֹא תִרְאֶה א"ו מִדְּאֹרְיִיתָא לֹא גְזַרְיִינוּ כָּלֵל
בְּשִׁבִיל זְמַן אַחַר רַק שִׁמְד"ס יֵשׁ לְגִזְרֵי כִי הֵם עֲשׂוּ סִינְיָה וְגִזְרֵי וְהוּא מִמ"ש הֶרְמַב"ם
וְטוּח"מ סִי' רל"ה סכ"ג שְׁצַרְיִכִים לְדַקְדָּק הֵיטֵב כִּמְשַׁנַּת"ל וְא"כ זְכִינוּ לְדוֹן בִּנְד"ד אֶפְיָלוּ
הֵיךְ חֻזְקָה בְּזַמְנִים שְׁוִים וְאֵסוּר עֲצָמוּ אֵסוּר תּוֹרָה מ"מ לֹא הֵיךְ בְּזֶה אֶלָּא אֵסוּר דְּרַבְּנָן
וְאֵינוּ דוֹמָה לְנִדּוֹן מ"ש הַט"ז א"כ פִּינּוּן דֹּלָא הוֹחֲזוּק בְּזַמְנִים שְׁוִים וְסִפּוּקִי מְסִפּוּקִי לֹו לְהַט"ז
דְּלִמָּא לֹא הָוִי חֻזְקָה כָּלֵל א"כ הו"ל סִפְקֵי דְּרַבְּנָן וְלִקְוֹלָא וְא"כ אֶדְרַבְּהָ יֵשׁ לְלַמּוּד מִנְדוֹן
שֶׁל הַט"ז לְהַקְל בִּנְד"ד לְפַמְש"ל לְכַאוּרָה בְּשַׁטְתַּת הַתּוֹס' וְהַסֵּה"ת וְרַמ"א וְסִינְיָעָתָם: קִיְצוּר
שֶׁהַט"ז בְּנִדּוֹן שְׁלֹו דְּוֹקָא הוּא שְׁהוֹכְרַח שְׁלֹא לְהַקְל רַק מִשׁוּם שְׁשִׁרְשׁ הָאֵסוּר דְּרַבְּנָן אֶבְל
בִּנְד"ז אִף שְׁשִׁרְשׁ הָאֵסוּר חֻשְׁשָׁא דְּאֹרְיִיתָא יֵשׁ לְהַקְל כִּי יֵשׁ לְחַלְקֵי בֵין נִדּוֹן גִּירוּשֵׁי
הָאֵשֶׁה שְׁאֵם תְּהֵיָה עֵתִים שׁוֹטָה חֵלוּ אֵסוּר הַגְּרוּשֵׁין עֵתָה מִמֶּשׁ כְּשֶׁהִיא חֵלוּמָה ע"כ א"א
לְהַמְלִיט עֵתָה מִהָאֵסוּר אֵא"כ תְּחַלִּיט שְׁלֹא תְּהֵיָה עֵתִים שׁוֹטָה כָּלֵל מִשְׁא"כ הֵכָא שֶׁעַכ"פ
עֵתָה אֵין שׁוּם אֵסוּר וְעַל כָּל שַׁעַה יֵשׁ לֹמַר אֹוּקְמָא אַחֲרָה כּו': וְגַם לְשַׁטְתַּת הַרְשָׁב"א
שֶׁבִב"י סִי' קפ"ז דְּלַעִיל שְׁאֵין שׁוּם חֻזְקָה מִהַתּוֹרָה וְכַתְּבַתִּי לְעִיל שִׁי"ל שְׁכַל הַפּוֹסְקִים
מוֹדוּ לִי בְּזֶה וְנִמְצָא שְׁלִדְכְּרִיו גַּם בְּנִדּוֹן שֶׁל הַט"ז אֵין כָּאֵן חֻשׁשׁ אֵסוּר תּוֹרָה גַּם אִם הֵיךְ
הָאֵסוּר שֶׁל הַגְּרוּשִׁים דְּעֵתִים חֵלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה מִהַתּוֹרָה וְגַם הוֹחֲזוּק בְּזַמְנִים שְׁוִים פִּינּוּן
דְּמִדְּאֹרְיִיתָא לֹא חֵיִשְׁיִנּוּ כָּלֵל לְהוֹחֲזוּקָה אֶפְיָלוּ בְּנִדְּהָ כ"ש בִּנְד"ז שֶׁל הַט"ז שְׁדַרְךָ רֹוב
הָעוֹלָם לְהִיּוֹת בְּרִיאִים וְאֵעִפ"כ הֵיךְ הַט"ז מַחְמִיר אֵילוּ הֵיךְ הָאֵסוּר מִדְּאֹרְיִיתָא גַּם שְׁלֹא
הֵיךְ הַזְּמַנִּים שְׁוִים וְלֹא רְצָה לְהַקְל מִטַּעַם סִפְקֵי דְּרַבְּנָן לְקוֹלָא פִּינּוּן שְׁהָאֵסוּר מִצַּד עֲצָמוּ
דְּאֹרְיִיתָא וְא"כ י"ל לְכַאוּרָה דִּבְנ"ד ג"כ פִּינּוּן שְׁהָאֵסוּר מִצַּד עֲצָמוּ מִדְּאֹרְיִיתָא אֵע"פ
שְׁהַחֲזוּקָה מִדְּרַבְּנָן יֵשׁ לְהַחְמִיר וּמ"מ בְּאַמַּת זֶה אֵינוּ מִטַּעַם שִׁנַּת"ל כִּי בְּנִדּוֹן שֶׁל הַט"ז גַּם
שְׁהַחֲזוּקָה דְּרַבְּנָן מ"מ אִם אֵינְרַע פַּעַם אַחַת הַמְּקַרְהָ יִהְיֶה וְדָאִי אֵסוּר תּוֹרָה אִם הֵיךְ אֵסוּר
תּוֹרָה בְּנִדּוֹן שְׁלֹו מֵאַחַר שְׁהָאֵסוּר חֵל גַּם עֵתָה כְּשֶׁהִיא חֵלוּמָה כִּל שְׁתַּשְׁתַּטָּה אַח"כ
מִשְׁא"כ בִּנְד"ד שְׁאֵרְף אִם הֵיךְ מִזְדַּמֵּן בְּוֹדָא ח"ו עַדְיִין אֵין בְּזֶה אֵסוּר תּוֹרָה כִּי בְּכָל שַׁעַה
אוּקִי אַחֲזוּקָתוּ כִּנ"ל רַק שְׁהֵיָה אֵסוּר דְּרַבְּנָן הַנְּלַמֵּד מִמ"ש הַטוּח"מ סִי' רל"ה סעִי' כ"ג
הַנ"ל וְא"כ אֵסוּר תּוֹרָה בִּנְד"ד יֵשׁ בּוֹ תְּרִי דְּרַבְּנָן דּוּמְל' דְּאֵסוּר דְּרַבְּנָן שְׁכַבְּנִדּוֹן הַט"ז וְיֵשׁ
לְהַקְל ג"כ: קִיְצוּר שְׁגַם לְשִׁיטַת הַרְשָׁב"א יֵשׁ לְהַקְל: אֶלָּא לְכַאוּרָה עַדְיִין יֵשׁ לְפַקְפַּק בְּזֶה
מִטַּעַם אַחַר שְׁאֶפְשֵׁר שְׁעֵיקֵר הַדִּין אֵין נ"ד שְׁוָה לְנִדּוֹן שֶׁל הַט"ז שְׁבִשְׁם לֹא אֶסְרוּ אֶלָּא
עֵתִים חֵלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה מִמֶּשׁ וּכְבָר נַת"ל שְׁהו"ע חוֹלְאַת הַסְּדוּרָה בְּכַף וְיָדוּעַ מִנְּהַגָּה
שְׁמִשְׁמִשְׁתַּת לַעַת וּכְגוֹן הַנְּכַפִּין שְׁזָכַר הֶרְמַב"ם וְשׁו"ע הַעֲנִין שְׁגַם בְּעַת חֵלִימָתוֹ וְנִשְׂאָר בּוֹ

שְׂרָשָׁה שֶׁל חוֹלָאֵת זֹו טְמוּנָה בְּקַרְבָּה רַק שֶׁהִיא נִכְסִית וְאִינָה מְשַׁמְשֶׁת כְּלוּם בְּכחוֹתֶיהָ
בְּגִלּוֹי וּלְפִיכֶּה הוּא כְּפִקְחָה לְכָל דְּבָרֶיהָ וְלַעֲת יָדוּעַ נְגִלִית מִהֶעֱלַם אֶל הַגִּילּוֹי וּמִשׁ"ה אָסְרוּ
לְגַרְשָׁה גַם בְּעֵת חֲלִימוֹתֶיהָ פִּינּוֹן שָׁגַם אַז טְמוֹן בְּקַרְבָּה הַחֹלִי שֶׁל הַשְּׁטוֹת וְגַם עֲתִיד
לְהַתְגַּלּוֹת אֲבָל שְׂאָר חֹלִי שְׂאִינוֹ מִמֵּין זֶה כְּגוֹן חֹלִי הַשְּׁגָעוֹן פְּשֵׁהוּא סָר מֵאֲדָם הוּא סָר
מִמְּנוֹ לְגַמְרֵי וְלֹא נִשְׂאָר שְׂרָשׁוֹ טְמוֹן כְּלָל אֲפֹשֶׁר שְׂלֹא יֵאָסְרוּ שֵׁם כְּלָל אַע"פ שֶׁהוֹחֲזָק ג"פ
וְעָלוּל לְשַׁגְּעוֹן גַּם שֶׁנִּחְשָׁב זֶה לְחֻזְקָה גְּמוּרָה שְׂבִנְדָאִי יִתְעוּרָר אַח"כ מ"מ פִּינּוֹן שְׂעַכְשְׁוֹ
לֹא נִשְׂאָר מִמְּנוֹ שְׂמִיץ בְּגוּף וְהִיא בְּרִיאָה לְגַמְרֵי אֲפֹשֶׁר שְׂלֹא אָסְרוּ שֵׁם לְגַרְשׁ כְּלָל וְלָכֵן
לֹא הִתְחַמְרוּ שֵׁם אֲלֵא בְּהוֹחֲזָק ג"פ בְּזַמְנֵים קְבוּעִים שְׂאֵז פִּינּוֹן שְׂקָבַע לוֹ וְסָת גְּמוּרָה הִרִי
הוּא מִמֶּשׁ כְּמוֹ עֵתִים חֲלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה וְנִגְלִים לְדַבֵּר שֶׁנִּשְׂאָר הַחֹלִי טְמוֹן בְּקַרְבוֹ
וּלְפִיכֶּה מִתְעוּרָר בְּזַמֵּן א' לְעוֹלָם אֲבָל כָּל שְׂאִין הַזְּמַנִּים שְׁוִים אֲפִילוֹ שֶׁג"כ חֻזְקָה שִׁיתְעוּרָר
אַח"כ לֹא שִׁינְיָה לְאֲסוּר שֵׁם פִּינּוֹן שְׂעֵתָה הִיא בְּרִיאָה לְגַמְרֵי וְאִינוֹ דוּמָה לְעֵתִים חֲלִים
וְעֵתִים שׁוֹטָה וְא"כ אִין מִשֵּׁם רְאִיָּה לְהַקְל בְּנִד"ד שְׂהִרֵי בְּנִד"ד אִין נַפ"מ אִם הַחֹלִי טְמוֹן
בְּקַרְבוֹ אוֹ לֹא שְׂבִין שְׂטְמוֹן וּבִין שְׂאִינוֹ טְמוֹן עֲכָשְׁוֹ הוּא כְּפִקְחָה לְכָל דְּבָרֶיהָ וְלַעֲתִיד כָּל
שְׂמִינְחֻזְקָה לְנוֹ שִׁיתְעוּרָר יֵשׁ לְנוֹ לְחוּשׁ לְמִשׁ"ל בְּשֵׁם הַרְמַב"ם וְהַטּוּח"מ ס'י רל"ה סְעִיף
כ"ג הַנ"ל אַע"פ שְׂעַכְשְׁוֹ אִינוֹ טְמוֹן דְּזִיל בְּתַר טַעְמָא שְׂלֹא יְבִינוּ וְיִכְלוּ לְהַכְשִׁיר בְּאִיסוּר
נְבִלוֹת כו' מ"מ בְּאַמְתָּ לֹא נִרְאָה כֵּן דְּזִיל בְּתַר טַעְמָא מ"מ אָסְרוּהוּ לְגַרְשׁ עֵתִים חֲלִים
וְעֵתִים שׁוֹטָה מִשׁוּם שְׂלֹא יִנְהַגוּ בָּהּ מְנַהֵג הַפְּקָר וְהוּא אִיסוּר וְנִחְשָׁב דְּרַבְּנָן וְלֹא גִזְה"כ
וְא"כ גַּם שֵׁם אִין נְפִקוּתָא מֵאִם נִשְׂאָר הַחֹלִי טְמוֹן בּוֹ אוֹ לֹא שִׁמ"מ עֲכָשְׁוֹ הִיא כְּפִקְחָת
לְכָל דְּבָרֵי וְע"ש הַעֲתִיד אֲנִי אוֹסֵר וְכָל שְׂמִינְחֻזְקָה לְנוֹ חֻזְקָה גְּמוּרָה שִׁיתְעוּרָר חֹלִי זֶה א"כ
שִׁינְיָה גְּזָרָה זֹו וְכ"מ מְלִשׁוֹן פְּסָקִי מֵהִרָא"י ס'י רט"ו הוּבָא בַט"ז שֵׁם אַז הַדְּבָרִים נִרְאִים
לֶה דְּלִיכָא לְמִיחֶשׁ בְּהֵאִי נְוִכְתָּא דְאַתִּי לִידֵי תַקְלָה שְׂלִפֵי דַעֲתָהּ תַעֲמוּד הִיא בְּחִלְמִתָּהּ כו'.

הִרִי דְבַעֲיָנוּ שְׂתַעֲמוּד בְּחִלְמִתָּהּ כְּדֵי שְׂלֹא תִבְּוֹא לִידֵי תַקְלָה וְא"כ כָּל שְׂעָלוּל לְשַׁגְּעוֹן ע"י
הַחֻזְקָה דִּינָה כְּעֵתִים חֲלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה וְכִינּוֹן שְׂלֹא חֲשָׁשׁוּ שֵׁם בְּהוֹחֲזָקָה ג"פ שְׂלֹא בְּזַמְנֵים
שְׁוִים שִׁמ"מ דַּטְעָמָא הוּא שְׂאִין זֹו חֻזְקָה כ"כ שִׁיתְעוּרָר עוֹד פִּינּוֹן שְׂלֹא הִיוּ הַזְּמַנִּים שְׁוִים
וְא"כ ה"ה בְּנִד"ד יֵשׁ לְהַקְל ג"כ: קַיְצוֹר עוֹד הִיָּה מְקוּם לְחַלֵּק לְחוּשׁ כְּאִן לְחוּמְרָא יוֹתֵר
מִבְּגָרוּשִׁין אִף אִין מִמֶּשׁ בְּהַחֲזִיקוּ דְדָא וְדָא אַחַת הִיא: ז ע"כ לְדַעַת הַט"ז בַּא"ע שֵׁם יֵשׁ
לְהַקְל בְּנִד"ד ג"כ אִיבְרָא שְׂלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל מִסְקַנְתָּ הַט"ז בַּא"ע שֵׁם שֶׁהַחֻזְקָה
שְׂלֹא הוֹחֲזָקָה בְּזַמְנֵים שְׁוִים כְּנֹסֶת לְגַמְרֵי אִין לְחוּשׁ לְזֶה בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן מֵהָא דְנִדְדָה (ד"י
ע"א) כְּתָם שְׂבִין שְׁנֵי לְשִׁלִּישִׁית (שְׁנַמְצָא בְּבַגְדָה שְׂל תְּנוּקָת שְׂלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת
שְׂכַתְמִיָּה טְהוּרִים עַד שֶׁתִּרְאָה ג"פ) חֻזְקָי אָמַר טַמָא כו' וּבִין שְׂלִישִׁית לְרַבִּיעִית לְכ"ע
טַמָא וּפְסָק כֵּן בְּשׁו"ע י"ד ס'י ק"צ סְעִי' ב' וְכַתְּב רַבִּינוּ הַגָּאוֹן נ"ע בְּבִיאוּרֵי סִק"ו שְׂאֲפִי'
לֹא רְאָתָה אוֹתָן בְּג' עוֹנוֹת מְכַנּוּת כְּדִלְקַמֵּן ס"ג וְגַם לְדַעַת רַש"י וְהַרְשָׁב"א שֵׁם דְּבַעֲי' ג'
נְסוּתוֹת נ"ל שֶׁהִדִּין אָמַת שְׂהִרֵי כְּתַב הַב"י שְׁגַם בְּנֹסֶת הַהַפְּלָגוֹת שְׂאִינוֹ נִקְבַּע אַח"כ רְאָתָה
ד"פ מ"מ לְעַנְיָן לְהַחֲזִיקָה בְּרוּאָה דָם סָגִי ג"פ וּפְסָק כֵּן בְּשׁו"ע וְהוּא מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א
שְׂאֲפִילוֹ אִין לֶה נְסוּת קְבוּעַ מְקַרֵי מוֹחֲזָקָת בְּג' זִמְנֵי שְׂכַתְמָה טַמָא וְאֵע"פ שְׂכַתְמִים דְּרַבְּנָן
וְא"כ וְדָאִי דֶּה"ה בְּרֵאוּתָה בְּג"פ שְׂלֹא בְּזַמְנֵים שְׁוִים גַּם שְׂאִינוֹ נְסוּת דְּחַד דִּינָא הוּא עִם נְסוּת
הַהַפְּלָגוֹת כְּשֶׁרְאָתָה ג"פ הִרִי גַם בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן חוֹשְׁשִׁים לְחֻזְקָה שֶׁהוֹחֲזָקָה ג"פ אֲפִילוֹ
שְׂלֹא בְּזַמְנֵים שְׁוִים וְקָשָׁה עַל הַט"ז וְהִיָּה נִרְאָה לְתַרְץ דְּשְׂאִי הֵתָם דְּמַצָּאָה כְּתָם וְאִין לֶה

במה לתלות א"כ יש ריעותא לפניך משא"כ בנ"ד שעדיין אין בה ריעותא אלא שנה לא א"ש לפ"ד הט"ז עצמו בסי' קפ"ט ס"ק מ"ג שקטנה שלא הגיע זמנה לראות וראתה ג"פ שלא בזמנים שנים חוששת לזמן ראיתה כדין שאר הנשים שחוששת לנסת שאינה קבוע ונהרי שם אין ריעותא עדיין אמת שהש"ף בנה"כ חולק ע"ז ולדבריו יתכן החילוק הנ"ל אבל על הט"ז קשיא דידיה אדידי' בשגם מאדמ"ו נ"ע בסי' קפ"ט ס"ק ק' פתב בשם כו"פ שמהגמרא משמע כהט"ז וגם בס"ט שם ס"ק ל"ד פסק פדעת הט"ז וי"ל דשאני התם משום שדברך כל הנשים לראות דם וסוף קטנה זו ודאי לראות דם פשתגדל ועמש"ל אות ד בשם סה"ת גבי וכי לעולם לא תהיה טמאה כו' שנהו נגד החוש א"כ אתה מחזיקה בדבר העתיד לבוא בנוהג שבכל העולם ולכך אפילו לא הוחזקה בזמנים שנים הוי חזקה משא"כ בנ"ד ובגידון של הט"ז באה"ע שרוב אנשים בריאים הם ואתה רוצה להוציא מחזקת רוב אנשים ע"י חזקה זו ע"כ שפיר י"ל שכל שלא הוחזק בזמנים שנים אין פח בחזקה קלושה זו להוציא מן הרוב והחזקה של כל אנשים: קיצור שלכאורה יש להקשות על הט"ז מהדין הנזכר בשו"ע י"ד סי' ק"צ סעיף ב' והחילוק פשוט דשם אתה מחזיקה בדבר שהיא עומדת לכה בנדאי משא"כ הלא אתה בא להחזיקה נגד כל העולם: ה ולכאורה יש להעיר עוד ע"ז מתשו' הר"ן סי' ס"ו אם הוחזק להיות מימיו מתמעטין כו' שהחולי מצוי כו' והובא בש"ע י"ד סי' ר"א סס"ה ויש לחלק דהתם שפיר חשוב הוחזק ע"י שנמצא פן איזו פעמים שהרי אין דבר שמעכב החזקה אבל הלא שפאת להחזיקה נגד רובא דעלמא בעינו חזקה מעליא גם יש פוסקים כר' נתן ולא כר' יעקב וגם לר' יעקב לסוגיא (דפ"ט דב"ב דקנ"ג) הטעם משום בהשטר יש ריעותא שלא נכתב לשון מתנת בריא ואין פאן מקומו ואדרבה יש להביא ראי' לט"ז באה"ע ממ"ש הרשב"א בתשו' הובאה בב"י סס"י קפ"ו דהני ג"פ שראתה בהם מחמת תשמיש דאמרינן תצא בלא פתובה דוקא פשראתה בג"פ רצופים פשור המועד וכחזקת קרקעות אבל כל שפעם פה ופעם פה אין זה חזקה פלל וסת הוא דלית לה וכ"נ מדברי הרמב"ם ז"ל עכ"ל הב"י ופסק פן בהגהות שו"ע סי' א' וכן בשו"ע שם ובאה"ע סי' קי"ז סעיף א' שכל שלא ראתה ג"פ רצופים מותרת לבעלה אא"כ קבעה לה וסת שאז חושש לזמן הוסת כמ"ש בשו"ע סי' קפ"ז סע"א ולכאורה קשה מפני מה מותרת לבעלה פינון שהוחזקה בג"פ אפילו בזמנים בלתי שנים הוי חזקה לענינה (דדוחק לומר משום דהתשמיש שבניתיים הוי כבדיקות שפופרת שהרי אין פן לשון הרשב"א שבב"י אין זו חזקה פלל כו' וכ"כ רבינו אאזמו"ר הגאון ז"ל שם סק"ח ויש נפ"מ טובא בין הטעמים פמו שמוכן ממ"ש רבינו ז"ל סקי"ג) וע"כ צ"ל משום דרוב נשים אין רואות מחמת תשמיש ולכן אין פח בחזקה קלושה זו להוציאה מן הרוב ולא דמי לתינוקות הנ"ל שהיא בנוהג שבעולם ואתה מוציאה לדבר העתיד לבוא עלי' בנדאי וה"ה בגידון הט"ז שבא"ע ובנד"ד שאתה מוציאו מחזקת רוב האנשים אין פח בחזקה קלושה מלהוציא מהרוב והחזקה אמת דיש לדחות קצת דשא"ה ברואה מחמת תשמיש שיש במה לתלות כמ"ש הרשב"א וסת הוא דלית לה פ"י שנתקלקל וסתה ופורשת נדה בלא עת וא"כ יש לומר דלא אתרעי חזקתה פלל משא"כ בנד"ד שע"כ איתרע ויצא מפלל אנשים מ"מ מלשון הרשב"א פשור המועד וכחזקת קרקעות כו' משמע דבענין אחר אין פאן חזקה פלל וצ"ע היצא מכ"ז שבנד"ד יש להקל לפי דעת הט"ז באה"ע אפילו הנה שוטה פמה פעמים וחסור ונתרפא ולא חיישינן

לחזקה זו פינון שלא היה בזמנים שונים אין זה נסות: קיצור שמתשו' הר"ן סי' ס"ו בש"ע
י"ד סי' ר"א ס"ה אין סתירה להט"ז ויש לו ראיה נכונה מדין רמ"ת בשו"ע רס"י קפ"ז:
ועוד יש לסייע דעת הט"ז בנדון שלו אף שאין שייך לנדון שלפנינו פלל רק הואיל ואתי
לידן והוא פי הנה בירושלמי יש מ"ד דלא תישינו לגרירה פלל וכיון דאף למ"ד דתישינו
לגרירה תפסו התוס' והרא"ש וש"א פ' פגיוסא עבר וגירש מותר והבית מאיר הביא ראיה
נכונה לגירסא זו מש"ס דידן גבי ולא יוציא עולמית כו' ע"ש וכיון שפן היה מקום לומר
דגבי עתים חלים ועתים שוטה שבירושלמי הו"ל ספק בדרבנן אלא שכל הפוסקים תפסו
לחומרא ואין לומר שטעמם משום דסברת המ"ד בירושלמי דלא תישי לגרירה הוא נגד
הש"ס דילן דלכ"ע תישינו למנהג הפקר דהלא בש"ס דילן אין נזכר פלל דעתים חלים
לא יוציא כ"א בנשתטית וי"ל דאילו הו"ל ס"ל פן לש"ס דילן הו"ל לפרש שלא נטעה
משום דקיי"ל פשהוא חלים הרי הוא פפקח לכל דבריו וכ"מ מהמשנה והגמ' דנשתטה
הוא לא יוציא עולמית משא"כ בדידה לא תנן עולמית משום שהיא חמור ולהנ"ל נהפוך
הוא שנשתטה הוא יוציא פשהוא חלים אף שהחזק פן והיא כה"ג לא יוציא א"כ איך
קתני בדידה עולמית ולא בדידה א"ו י"ל ש"ס דילן לא ס"ל פהירושלמי ואין זה תימא
דכבר פתב בסה"ת סי' קל"ב דפליג ש"ס דילן אירושלמי פאן ומצאתי דברי בתשו'
משכנות יעקב חאה"ע סי' כ' אף למעשה חלילה להקל נגד כל הפוסקים פהירושלמי
וס"ל דש"ס דילן לא פליג אירושלמי ומ"מ עכ"פ יש להקל במקום שהפוסקים מקילים
פנדון דהט"ז וכן אם יש טעם שלא לחוש למנהג הפקר פשיש לה אב ואח המשמרה היטב
אף שמהרי"ו פתב דלא פלוג בגזירתן הט"ז חלק עליו מב' טעמים הא' דמנ"ל דלא פליג
ועוד להירושלמי אב מהני לשמור הגט אמאי לא יועיל לשמור עצמה פשהוא באופן
שיכול לשמרה פגון שיש לו עושר ונכסים והוא משמרה והב' משום עכשיו שיש חר"ג
והפעל מעונן כו' שאני גם ראיה לכ"ז מדין הנכפין שהיקל הרא"ש ומהרמ"ל ולא חשו
משום עתים חלים כו' וע' מזה בג"פ סי' קי"ט ס"ק ל"ח: קיצור: נתבאר עוד טענה לסייע
דעת הט"ז בנדון שלו משום שיש איזו סברא דבלא"ה דין הירושלמי בעתים חלים אינו
מוספם כ"כ ואף שחלילה לסמוך ע"ז מ"מ יש להקל בנדון הט"ז אף שאין זה שייך לנ"ד:
ונשוב לנ"ד ונאמר שבנד"ד ג"כ יש להקל לפמש"ל דחששא זו היצא מדברי הרמב"ם
וטוח"מ סי' רל"ה סעיף כ"ג הוא מדרבנן לבד וא"כ פינון שעוד יש פאן ס"ס להקל שפא
לא יתקלקל ואף אם ח"ו יתקלקל עדיין יש ספק שפא יבינו מיז וא"כ יש להקל גם בדבר
שיש לו חזקת איסור דבהמה בחייה כו' אבל אם היה מדאורייתא לא מהני ס"ס בדבר
שיש לו חזקת איסור אף דלכאורה יש פאן עוד ספק גם אם לא יבינו בו דהיינו שפא גם
השוטה שוחט פראוי והוי ספק פינון שהוא אופן מובהק לשחיטה א"כ יש לספק שפא
יעשה בטוב פרגילותו וטבעו ובצירוף חזקת איסור הוא שעשאוהו פנדאי פדמשמע
מלשון הר"ן ותוי"ט פ"ו דחולין משנה ג' וא"כ דל מהקא ספק א' וחזקת איסור נשארו
ב' ספיקות ומהני לדעת הש"ך בסי' קי"א בדיני ס"ס ס"ק כ"ח מ"מ משמעות הגמ' דחולין
(דפ"ו ע"א) רוב מעשיהם מקולקלים משמע דשחיטת השוטה נבלה ודאית היא זולת
חזקת איסור וא"כ פשתסיר חזקת איסור וספק אפד נשאר רק ספק אפד ומיעוט
דמעשיהם מתוקנים נגד הרוב ואין להקל וגם יש חולקים על הש"ך ואוסרים בחזקת
איסור אפילו בכמה ספיקות פשהם נגד החזקה מפש והתוי"ט והר"ן פוונתם ליתן טעם

על מה דלא תיזשינו לאחמורי' כו' אבל מדינא בלא"ה שחיטתם נבלה כמשמעות הגמ' שם מחייב הנה ר"מ על שחיטתם משום נבלה הואיל ורוב מעשיהם מקולקלים ולא הזכיר חזקת איסור וע' תוס' שם ד"ה מ"ט דלר"מ דחנייש למיעוטא בעינן חזקת איסור ולרבנן דלא תיזשינו למיעוטא לא בעינן צירוף חזקת איסור ובלעדו הוי נבלה ונדאית אלא דרבנן דהכא מספקא להו אי רוב מעשיהם מקולקלים אבל אנן דקיי"ל בהא כר"מ דרוב מעשיהם מקולקלי' ורבנן דלא תיזשינו למיעוטא א"כ בלא צירוף חזקת איסור שחיטתם נבלה ונדאית מש"ה אילו הנה בחששא זו דהרמב"ם וטוח"מ סי' רל"ה איסור תורה א"א להקל מצד ס"ס אבל לפמ"ש שהוא דרבנן אפשר שיש להקל אם נחשוב החששא דשמא יבינו מיד לספק גמור גם יש לצרף לזה עוד עפמ"ש הב"י באה"ע סי' קכ"א שהבאתי למעלה בשם תשו' הרשב"א דאפילו חלים בעלמא שאינו שפוי לגמרי הרי הוא כפקח לכל דבריו והיינו כל שאינו קורע בגדיו ומדבר בעניניו כו' נאמת שפונותו כשהוא חלים דהיינו שמתחיל אצלו עת שפיתו ועדיין לא נסתלק ממנו השטות מפל וכל ואינו שפוי לגמרי מ"מ אפשר יש ללמוד משם דה"ה בסוף שפיתו כשמתחיל תחלת שטותו ועדיין לא נשתטה כ"כ עד שקורע אלא מדבר בעניניו לגמרי והוא חלים והגם שאינו שפוי פראוי אין לו דין שוטה וא"כ לדבריו אין לנו לחוש כלל למש"ל ע"פ דעת הרמב"ם וטוח"מ סי' רל"ה סכ"ג שמא לא יבינו בו בסוף שפיתו ובאמת נכנס תחלת שטותו כו' שהרי לדעת הרשב"א כל שמדבר בעניניו יש לו דין פקח לכל דבריו וכשמשתטה אח"כ עד שאינו מדבר פראוי ונדאי כל רואיו יכירו אמת שלכתחלה ונדאי אין לסמוך ע"ז שאפשר דלא גרע זה המבולבל במקצת מן הפתאים ביותר שהזכיר הש"ח סי' א' סעיף כ"ט אף בדיעבד אפשר שאין לחוש לזה כ"כ ובפרט לענין שחיטה מאחר שהוא אומן מובהק יש לצדד טפי דהא רבנן דרבי מאיר מספקא להו בשחיטת שוטה שמא רוב מעשיו מתוקנים ואע"ג דלא קיי"ל פן מ"מ בנד"ז דאיכא תרתי שהוא אומן מובהק בשחיטה וגם רק בסוף שפיתו ותחלת שטותו שי"ל שעדיין אין לו דין שוטה ממש י"ל דלכ"ע מידי ספיקא לא נפיק שמא רוב מעשיו מתוקנים וא"כ יש פאן שלשה ספיקות להקל היינו בצירוף השני ספיקות דלעיל והרמב"ם שחשש לזה לענין מכירה ואחריו נמשך הטוש"ע ח"מ סי' רל"ה י"ל שחולק על הרשב"א ודעתו דבעינן שישתפה לגמרי פי הרשב"א שם בתשו' סי' תשס"ה פתב שמהירושילמי נראה כרבי יוחנן דחשיב אפילו חלים בעלמא שאינו שפוי לגמרי כפקח כל שאין לו סימני שוטה המפורשים בחגיגה וכתב שם שרבא חולק ע"ז (וראיתי בפר"ח סי' ק' שאינו יודע היכן אמר רבא) ואפשר שהרמב"ם פסק כרבא דבלאה"נ מחמיר הרמב"ם בענין שוטה יותר מהתוס' פ"ק דחגיגה כמ"ש הת"ש בי"ד סי' א' ומ"מ הב"י שפסק באה"ע פהרשב"א ובטוח"מ סי' רל"ה כ' דברי הרמב"ם לדקדוק היטב כו' ש"מ דס"ל דגם לפמ"ש הרשב"א יש לחוש לטעות שלא יבינו בו גם שהוא שוטה ממש וא"כ אין להקל מחמת זה ומ"מ אפשר שחששא הוא פי מיד שמתקלקל יוכלו להעבירו ולא ימתינו עד שמתקלקל ביותר ח"ו ה"ה לא תהי' ועכ"פ יש לצרפו לסניף להתירם הנ"ל וצ"ע שמא בסוף שפיתו כשמתחיל תחלת שטותו יש להחמיר טפי: עוד נראה לי צד להקל באופן אחר אפילו אם נאמר דחזקה שהחזוק בג"פ שלא בנמנים שונים הוי חזקה מעלייתא דלא כמש"ל לפ"ד

הט"ז וע' חמ"ח סי' קי"ט ס"ק ט"ו אעפ"כ פִּינּוֹן שְׁלֹפִי דְּבָרֵינוּ הֵיזָה קְנוּדָם שְׁחִזּוּר וְנִיעֵר אֲצִלוֹ הַשְּׂגָעוֹן אֲשֶׁתְּקַד בְּקִיץ תַּקְע"ח הֵיזָה בְּרִיא וְשִׁפּוּי תְּשֻׁעָה שְׁנִים.

א"כ אֲפֹשֶׁר ע"י הַפְּסָקָה גְּדוּלָה זוּ נִעְקְרָה חִזְקָתוֹ הָרֵאשׁוֹנָה שְׁהוֹחֲזַק לִפְנֵי הַהַפְּסָקָה הַגָּם דִּאֲתַחֲזַק אִזּוּ בַתְּלִמָּה זִמְנֵי וְיִוְתֵר מִהֶמָּה (וְהַפְּעָם הַחֲמִישִׁי אֵינְרַע לוֹ אֲשֶׁתְּקַד אַחַר הַפְּסָקָת הַט' שְׁנִים וְאוֹמֵר שֶׁהֵיזָה ע"י סִבָּה מְשֻׁתָּפֵת מִשְׁקִים הַמְּחַמְּמִים) וְהַטַּעַם מֵאַחַר שְׁאֵנוּ רוֹאִים מְדַבְּרֵי ר' שְׁמִשׁוֹן בֵּר' אֲבָרְהָם שִׁבְב"י אִה"ע סִי' קי"ט הַהוֹבָא לְעִיל שְׂכ' בְּלִשׁוֹנוֹ לֹא קָבְעָה לָהּ נֶסֶת דַּחֲזָקָה אֲנִיחָה בְּזִמְנָנוּ בָּא וְא"כ הֲרֵי הַנֶּסֶת יָכוֹל לִהְיוֹת נִעְקָר וְאֵף גַּם נֶסֶת הַקְּבוּעַ נִעְקָר בְּהַפְּסָקָה שֶׁהַפְּסִיקָה מִלְרֵאוֹת ג' עוֹנוֹת בְּנֶסֶת הַהַפְּלָגוֹת אוֹ ג' ר"ח בְּנֶסֶת הַחֲדָשׁ לְעִנְיֵן שְׁאִינָה חוֹשֶׁשֶׁת לוֹ כַּמ"ש בְּסִי' קפ"ט סֵעִי ט"ו וְט"ז אֶלָּא שְׁאֵם חִזְרָה וְרֵאֲתָה פ"א בֵּר"ח חִזְרוּ נֶסֶת הַחֲדָשׁ לְמִקּוּמָה וְנ"ד וְדַאי הַפְּסָקָה ט' שְׁנִים הוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִג' עוֹנוֹת שֶׁהִי לְמוּדָה לְהִתְקַלְקַל בְּהֵן הֵן אִם נִיזְיָל בְּתֵר סֵתָם עוֹנוֹת ע"ד הַנְּ"ל בְּנִדְהָ שְׁלִכְאוּרָה נִרְאָה שְׁשֻׁנָה שְׁלִימָה וְדַאי חֲשׂוּבָה עוֹנָה א' וּבְפָרֵט הַקִּיץ שְׁמַחֲמַת הַחֹם עֲלוּלִים חוֹלִים הַמוֹכְנִים לָזֶה ח"ו לְהִתְקַלְקַל וּקְצַת נִרְאָה לִי רֵאֲיָה מִפְּסָקֵי מֵהֵרָא"י סִי' רט"ו לְהַמְתִּין עַד סִינּוֹן הַבַּע"ל כו' וְהַגָּם שֶׁהַט"ז בָּאֵה"ע שָׁם פִּי' שֶׁהֲאִשָּׂה הֵיזָה מִתְּרַפְּאִית וְיֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׁמָא תַּחֲזוּר וְתַשְׁטָה ע"כ נִתְּן זְמַן שְׁתַּתְּעַכֵּב שָׁם עַד סִינּוֹן וְנִרְאָה אִם לֹא תִּשׁוּב לְשִׁטּוֹתָה עַכ"ל דַּמ"מ מֵהוּ הַצְּמָצוּם כ"כ עַד סִינּוֹן שַׁע"כ יֵשׁ לוֹמֵר דְּמִיָּרֵי שְׁנִתְקַלְקְלָה בְּסִינּוֹן וְנִתְרַפְּאָה אַח"כ וְלָכֵן אִם לֹא תַתְקַלְקַל בְּסִינּוֹן הַבַּע"ל רֵאִי' שְׁנִעְקָר הַחֲשֵׁשׁ וְאֵף גַּם לִפִּי הַט"ז נִרְאָה שֶׁיֵּשׁ סִינּוֹן אִם לֹא תַתְקַלְקַל בְּקִיץ כו' וְא"כ זֶה שְׁעָבְרוּ עָלָיו ט' שְׁנִים חֲשׂוּב יוֹתֵר מִהַפְּסָקָה ג' עוֹנוֹת וְנִעְקָר הַנֶּסֶת אֵף שְׁחִזּוּר וְנִתְקַלְקַל פַּעַם אַחַת וִי"ל שְׁחִזּוּר הַנֶּסֶת לְמִקּוּמוֹ מ"מ הֵינּוּ דוֹקָא בְּנִתְקַלְקַל בְּאוֹתָהּ זְמַן שֶׁהִי לְמוֹד לְהִתְקַלְקַל דְּוָגְמַת כְּשִׁחֲזָרָה וְרֵאֲתָה בֵּר"ח בְּסִי' קפ"ט סֵעִי י"ו וְעוֹד שֶׁהֲרֵי לְדְבָרֵינוּ גַּם מִתְחַלְלָה לֹא הֵיזָה נֶסֶתוֹ קְבוּעַ בְּזִמְנֵים שְׁנִים פְּנ"ל וְהַנֶּסֶת שְׁאִינוּ קְבוּעַ נִעְקָר לְגַמְרֵי בְּהַפְּסָקָה א' עַד שְׁאִינוּ חוֹשֶׁשׁ לוֹ כְּלָל בְּפָחוֹת מִג' פ' שְׁתַּחֲזוּר וְתַקְבָּעוֹ כַּמ"ש בְּסִי' קפ"ט סֵעִי ב' וְאֵף שִׁי"ל דְּמָה שְׁנִעְקָר הֵינּוּ הַזְּמַן אֲבָל מ"מ לֹא נִעְקָר הַחֲזָקָה לְגַמְרֵי שֶׁהֲרֵי בְּתוּלָה שְׁלֹא רֵאֲתָה מִיָּמֶיהָ דִּיָּה שְׁעָתָה וְזוֹ שְׁעָבְרָה עָלֶיהָ ג' עוֹנוֹת וְלֹא רֵאֲתָה מְטַמָּא לְמַפְרָע לְחַכְמִים שֶׁבְּנִדְהָ בְּמִשְׁנָה פ"ק ד"ז ור"א יָחִיד הוּא אֲצִל רַבִּים הַגָּם דְּלֹא אֲתַמֵּר הַלְכָתָא לֹא כְּמָר וְלֹא כְּמָר וְא"כ לֹא נִסְתַּלְקָה הַחֲזָקָה לְגַמְרֵי ע"י הַהַפְּסָקָה ג' עוֹנוֹת אֲלִיבָא דְחַכְמִים מ"מ לֹא דְמִי לַנ"ד דְּשִׁאֲנֵי הֵתָם פִּינּוֹן שֶׁהַגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת וְכָל הַנְּשִׂים דְּרַכְּפֵן לְרֵאוֹת דָּם ע"כ בְּקַל אֲתָה מְעַמִּידָה עַל חֲזָקָתָה מִשָּׂא"כ בֵּנ"ד וְכַמ"ש סְבָרָא זוֹ לְמַעַלָּה וְרֵאֲיָה לָזֶה מִמְּשֻׁנָה דְּנִדְהָ הַנְּ"ל וּבִמְהָ אֲמָרוּ דִּיָּה שְׁעָתָה בְּרֵאֲיָה רֵאשׁוֹנָה אֲבָל בְּשִׁנְיָה מְטַמָּא מֵעַל"ע וְקֵאֵי אֲבָתוּלָה (וְזִקְנָה) הֲרֵי שְׁבַפְעָם א' נִעְשָׂה מִן חֲזָקָתָה מֵהָ שְׁלֹא מְצִינּוּ זֶה בְּשׂוּם מְקוּם א"ו שְׁאֲנֵי הֵתָם פִּינּוֹן שְׁדַרְכְּפֵן לְרֵאוֹת מִשָּׂא"כ בֵּנ"ד וְיֵשׁ לְדַמּוֹת נַד"ד לְתִינּוּקָתָה שְׁלֹא הַגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוֹת הַמְּבֹרָךְ בְּסִי' קפ"ט סֵעִי כ"ז שֶׁאֵע"פ שְׁהוֹחֲזַק לְרֵאוֹת וְנִעְשָׂה לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ אִם פְּסָקָה ג' עוֹנוֹת בִּינוּנִית וְלֹא רֵאֲתָה אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת לְנֶסֶת הָרֵאשׁוֹן כְּלָל וְחִזְרָה לְקַדְמוּתָה וְאֵפִי' חִזְרָה לְרֵאוֹת בְּאוֹתָן עוֹנוֹת שֶׁהֵיזָה לְמוּדָה לְרֵאוֹת בְּהֵן אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת עַד שְׁתַּחֲזוּר וְתַקְבָּעוֹ בַּג"פ לִפִּי שְׁאִינָה בֵּת דְּמִים וְנִתְגַּלָּה שְׁדָּמִיָּה הָרֵאשׁוֹן מִקְרָה הֵיזָה עַכ"ל אֲבָל קְנוּדָם שְׁתַּחֲזוּר וְתַקְבָּעוֹ ג"פ אֵינָה חוֹשֶׁשֶׁת כְּלָל אֵף אִם רֵאֲתָה ב"פ כַּמ"ש בְּסִי' קפ"ט ס"ג וְה"ה בֵּנ"ד פִּינּוֹן שְׁרׁוּב הָאֲנָשִׁים בְּרֵאִים הֲרֵי גַּם מִי שְׁאֵינְרַע לוֹ הַמְּקַרָּה הֵזָה ח"ו וְיִצְא מְכַלָּל רׁוּב הָאֲנָשִׁים דּוֹמָה לְתִינּוּקָתָה.

שלא הגיע זמנה לראות שאע"פ שראתה ג"פ ונצאה מרוב התינוקות אעפ"כ הפסקה דג' עונות שאח"כ מעמידה על חזקתה הראשונה ה"נ הפסקתו ט' שנים הנ"ל מעמידו על חזקתו הראשונה קודם שנתקלקל שהיה פריא ושפוי ואין לנו להחזיק ריעותא כלל ואף שחזר ונתקלקל אשפקד הרי בפעם אחת אינו חושש כלל וכלל דומיא דתינוקת ועמש"ל שי"ל דנ"ד עדיף גם מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות משום שמ"מ עתידה לראות בנדאי משא"כ בנ"ד אף עכ"פ לא גרע מינה וא"כ פיון דהפסקה ג' עונות מהני בתינוקת כ"ש בנ"ד (ולא עוד אלא שהקלקול דאשפקד י"ל שנגער בקיץ הזה לעגנו שלא יצטרף לחשוש בקיץ הבע"ל) כ"ז נראה לפע"ד מהרשב"א שבב"י באה"ע דמדמי לה לנסת: ונדון השו"ב נכפה ל"ע אחת לכמה חדשים שדברנו לעיל אות ב' יש עוד לצדד עפמ"ש בגמ' רפ"ק דחולין (ד"ג ע"ב) באוקימתא שני' דרבינא בד"א ששחטו לפנינו ב' וג' פעמים ולא נתעלה כו' ואם שחט ואמר פרי לי שלא נתעלפתי שחיתתו פשרה הרי אע"ג דללישנא זה חיישינן לעילוף מדאורייתא עכ"ז פשאר פרי לי שלא נתעלפתי שחיתתו פשרה וע"כ לא נחלקו על רבינא אלא משום דלעלופי לא חיישינן אבל בדין זה דאילו חיישינן נאמן לומר פרי לי שלא נתעלפתי לא נחלקו עליו דאל"כ הו"ל להגמ' לומר דגם מה"ט פולהו פרינא לא אמרי א"ו דבזה מודו ליה וא"כ לפ"ז בנד"ז אפילו הי' מקום לחוש לעילוף ל"ע מאחר פשוט ונותן למי שפא לשחוט בחזקת פשרות ה"ז לכאורה פאומר פרי לי שלא נתעלפתי וכ"ד הש"ף סי' א' סעי' ג' ס"ק י"ג אלא שהתב"ש מצריף שיאמר פרי לי שלא נתעלפתי ולא די בשותק מיהו פשוטן ואומר פשר יש להקל וע' בדברי הגאון אאזמו"ר נ"ע סי' א' ס"ק כ"ה שלא החמיר כ"כ כהתב"ש וכ"ז במי שדרכו להתעלה אבל בנד"ז שהוא שו"ב מומחה ונבחר זה מקרוב בהרגשה היטב והחולי הנ"ל ח"ו לא אירע לו רק א' לכמה חדשים וגם צדדנו לעיל שי"ל שאין שייך החשש כו' ע"כ מעיקר הדין נראה שאין לחוש כלל על שחיתתו וכשנותן בחז"כ ה"ז פשרה גמורה רק אעפ"כ יש לו להחמיר על עצמו שיהיה לו מי שיראה לו ספיניו ב' פעמים בשבוע וכן לעתות שמשער בנפשו שח"ו יוכל להיות היה לא תהיה מועדהחולי אזי לימים הנ"ל יהי לו איש ריע עומד ע"ג וע' בשו"ע יו"ד סי' קפ"ד סעי' ב' והוא בעצמו נאמן ע"ז שיהיה זהיר בכל זה: סימן ט הנה בעצם הדין דשוחט שידיו מרתות שהביא הבל"י ולחה"פ הביאו ג"כ אאזמו"ר הגאון ז"ל בסי' א' ס"ק מ"ח ונ' הטעם פשוט מאחר דדרסה פוסלת אפי' אם משהו מהנושט נשחט בדרסה כמ"ש בש"ע סי' כ"ד ס"ו א"כ פשידיו רותתות בשעת שחיטה יש לחוש שפא משהו נשחט בלא משיכת הספין דהיינו דרסה ולא גרע מנגע אצבעו על הקתא ושם אינו רק זהירות משא"כ הקא גרע ומ"ש בתשו' נ"ב מה"ת סי' א' דבאומר פרי לי שלא דרסתי נאמן כמו גבי עילוף אין הנדון דומה לרא' דהתם היינו שנאמן לומר שלא נתעלה וה"נ נאמן לומר שלא רתתו ידיו בשעת שחיטה אם אין ידיו רותתות רק באקראי אבל אם היו ידיו רותתות בשעת שחיטה אין נאמן לומר פרי לי שלא דרסתי כמו שם גבי עילוף אם נתעלה אין נאמן לומר שלא שהיתי כמ"ש בשמ"ח סי' א' סכ"ב הגם שיש לחלק דשם י"ל שלא הרגיש מחמת העילוף משא"כ הקא מ"מ גם אין רא' להקל משם ומאחר שכ' ששחיתתו רובן דרסות אין להקל להאיניו דאולי לאו אדעתיה מיהו אם אין ידיו רותתות רק באקראי י"ל שנאמן לומר שבשעת שחיטה לא רתתו ידיו.

ועכ"ז להיות שו"ב קבוע יש לפקפק: סימן בהיות שאירע מקרה להשו"ב דמחנינו הרבני מוהר"ר יעקב במוה' אליעזר המוכ"ז מקרוב ששחט בהמה גסה ובדק אותה כד"ת והכשירה והקצב מכר את הרגאה ולא ראה שום סירכא אף לאחר שחתכו את הרגאה לחתיכות קטנות מצאו בין החתיכות חתיכה קטנה דבוק לשון הדבוק על הלב ולא יכולנו לעמוד על הדבר גם השו"ב בעצמו נבהל על המראה באמרו שבנדאי בדק כד"ת בפתיחת התנה וראה בכל חלקי הרגאה ולא הרגיש שום סירכא ואינו יודע אף נתהנהגה זאת ולפי ראות עינינו הטורפנו את הבהמה ועוד זאת אמר לפנינו השו"ב שאירע לו שגיאה בסירכא זה משה זמן לערף עשרה שנים אף שאמר אולי לא הרגיש באותו פעם מחמת שבדק בהיות הבהמה מונחת לארץ והיתה מליאה ועל דבר זה אינו יודע אף נתהנהגה זאת וכאשר יפרש השו"ב בעצמו לפני הדרת כ"ק וזו"ז לפי מראה עינינו לא ראינו בו שום קלות ופר"ע ח"ו.

ע"כ הוספם אצל כל אנשי עירנו לשלוח את השו"ב מוכ"ז לפני הדרת כ"ק שיודענו משפט האיש: עיין ת"ש סי' ב' ס"ק ל"ז שפסק דבתרי זימני הוי חזקה פרבי וכמ"ש הב"ח בח"מ סי' ל"ד סי"א והפר"ח סי' קי"ט היקל עד דאתחזק ג' זימני אכל בתרי זימני מהני ליה קבלת ד"ח אם ראינוהו דואג ועמ"ש הגאמ"ז ז"ל סי' ב' מזה לחלק בין הוא אותו הטורפות עצמו שהוציא בפ"א לא מהני לי קד"ח אא"כ ראינוהו דואג (ובמהרי"ט ח"א סי' ט"ו נ' דבכה"ג ל"מ דואג) ובטרפות אחר מהני קד"ח והשתא בנ"ד שהיא אותה הטורפות שהרי הכל איסור סירכא הנה לפ"ד הת"ש ודאי ל"מ גם למהרי"ט ל"מ ולהפר"ח ורבינו ז"ל מהני אם ראינוהו דואג ומתאנח ויש להסתפק אם העברה על חדש עם הפרזות ובזיונות שבהג"א ב' ראב"ה עולות במקום דואג ומתאנח כמו שעולות בפעם הא' לפ"ד רבינו ז"ל יעו"ש ובנד"ז אפ"ש לצדד פיון שהי' כף עשר שנים בין המעשה הראשונה ובין זו וגם שהמעשה הראשונה סיפר הוא בעצמו א"כ נזכר ודאי שאינו חפץ ברמאות כ"א שרצונו שכתורה יעשה ובורח מן העברה אח"כ אמ"ל השו"ב דק' שאם הי' הדבוק לשון שעל הלב עצמו (ולא לשון שעל פיס של הלב) כנ' ממכתבם אזי לדעתו רחוק שיהי' זה סירכא שהרי הפיס של הלב מכסה על זה השון ואיך יגיע לו הרגאה ע"כ קרוב שנתתקה חתיכת הרגאה עם חתיכת הלב במקום חבורם אצל אונני הלב ונראה כאילו הוא סירכא ואף שאין לסמוך ע"ז מ"מ אפ"ש לומר ע"ז כמ"ש מהרי"ן לב בתשו' ח"ג סי' ל"ט דמספקא לא מפקינו גברא מחזקת' אמנם שם כ' אם לא אתרעי חזקתו ונ"ד יש לומר דאתרעי חזקתו קצת הואיל וכבר יצא טרפות מתח"י פ"א ותדע דחשוב אתרעי עי"ז שבפ"ב לא מהני לו ד"ח לכמה פוסקי' פנ"ל ולכ"ע דיינינו לי' כפושע וכ"מ במהרי"ק ש' ל"ג דאתרעי חזקתו עי"ז ולכן העברה אחדש א' בעי אלא מיהת לענן זה מהני האי ספיקא דאע"ג שלא ביחנו אותו כ"כ אם ראינוהו דואג ומתאנח אין לחוש: סימן יא שו"ב דמתא מוחזק בכשרות ומפני המחלוקת שנתלקו בני העיר קצתם על השו"ב זה מפני שהוא מתגאה במעשיו ואינו נוח לבריות נמלכו בני העיר לבדוקו אם הוא אומן בהרגשת הספין והביאו שו"ב מןמחה ומפורסם מעיר אחרת לבדוקו ולא הוכשר ספינו להשו"ב מןמחה הנ"ל ואמר שמצא בו פגימה גמורה ושו"ב דמתא הודה לו בזה והעמיד את"כ שנית ספין ולא הוכשר לו ג"כ פנ"ל ושוב נסע לעירו דשו"ב מןמחה הנ"ל ונתייגע שם כמה ימים ולא הוכשר כלל העמדתו לשו"ב מןמחה הנ"ל את"כ

מִצָּא לוֹ שְׁנֵי שׁוֹחֲטִים מְנוּחָחִים שֶׁהֵעִידוּ עַל שׁו"ב דְּמֵתָא הֲנָ"ל שֶׁהֶעֱמִידוּ הֵיא טוֹבָה כְּשֶׁאָר
כָּל הַשׁוֹחֲטִים רַק א' מִשְׁנֵי שׁוֹחֲטִים הֲנָ"ל הוּא חֲתָנוּ שֶׁל שׁו"ב דְּמֵתָא הֲנָ"ל וְהַשְּׁנֵי ג"כ
נִטְלָה שְׂכָר מִמֶּנּוּ עֶבֶר הַעֲדָתוֹ אִי רִשָּׁאִים בְּנֵי הָעִיר לְסִמּוֹן עָלָיו מֵעֵתָה אוֹ לֹא: הִנֵּה תַחֲלָה
יֵשׁ מְקוֹם עֵיוֹן אִפִּי אִם הַשְּׁנֵי שׁו"ב שֶׁהֵעִידוּ עָלָיו שֶׁמֵּעֵמִיד הַסִּפִּין בְּטוֹב הָיוּ כְּשֶׁרִים
גְּמוּרִים וְהֵעִידוּ אִי מְהֵנִי דל"ד למ"ש הַת"ש וְהִבִּיאוּ רַבֵּינוּ ז"ל סִי' א' אִם בְּנֵי אָדָם שֶׁעָמוּ
אוֹמְרִים שְׂאִינָן מְרַגְּשִׁין וְהֵם חֲכָמִים וְרִאיוֹנִים לְזֶה אַע"פ שֶׁיִּמְצָא א' אוֹמֵר שֶׁמְרַגֵּישׁ אִין
כְּוֹלָם זְקוּקִים כּו' עכ"ל דְּשֶׁאִנִּי הֵתָם שֶׁהָרִי ב' ב"א חֲכָמִים מְכַחֲשִׁים אֶת הָא' הַמְרַגֵּישׁ
הַלְפָּה בְּטָלָה דַּעְתּוֹ וְאִמְרִינוּ שְׂאִינוּ מְרַגֵּישׁ כְּלָל פְּגִימָה הָאִסּוּרָה רַק דְּמִי לְסִאסָּאָה כּו'
כַּמ"ש רַבֵּינוּ ז"ל שֶׁם מִשָּׂא"כ בַּנ"ד שֶׁשְׁנֵי שׁו"ב אֵלּוּ לֹא הִכְחִישׁוּ כְּלָל אֶת הַשׁו"ב הִרְאִישׁוֹן
לוֹמֵר שֶׁהֶפְגִּימָה שֶׁמִּצָּא הִיא אִינָה פְּגִימָה כְּלָל אֵלָּא שְׂאוֹמְרִים שֶׁמָּה שֶׁהֶעֱמִיד אַח"כ הֶעֱמִיד
יָפָה א"כ יֵשׁ לְחוּשׁ דַּמ"מ אִזְ הִיָּה פְּגִימָה גְּמוּרָה וְנִמְצָא יֵשׁ לוֹ דִּין שׁו"ב שֶׁנִּמְצָא סְפִינוּ
פָּגוּם דַּמְעִבִירִין לִי כַּמ"ש רַמ"א בַּש"ע סִי' י"ח סְעִיף י"ז בַּהֲג"ה אִף יֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמֵר
דְּנִמְצָאֵת פְּגוּמָה שֶׁבְּגַמ' הִיָּינוּ פְּגִימָה גְּמוּרָה שְׂאִין לְתַלוּת לוֹמֵר שֶׁלֹּא הִיָּה מְרַגֵּישׁ כ"כ רַק
שִׁי"ל בְּקָלוֹת עֲשֵׂה הַלְפָּה ה"ל כְּטַבַּח שֶׁהוֹצִיא טְרֵפָה מִתַּח"י בְּמִזִּיד מִשָּׂא"כ בַּנ"ד א"א
לוֹמֵר כֵּן שֶׁהָרִי זֶה הִתְאַמֵּץ בְּכָל פֶּחֹז לַעֲמֹד הַסִּפִּין בְּטוֹב וְלֹא הִנְכָשׁר לְשׁו"ב מְנוּחָח הֲנָ"ל
א"כ אֲנִן סְהַדִּי שֶׁהַשׁו"ב הֲנָ"ל לֹא הִתְרַשַּׁל בְּהֶעֱמִיד הַסִּפִּין אֵלָּא שֶׁהֶאֱמַת שֶׁלֹּא יוּכַל
לְהֶעֱמִידוֹ וְלֹא הִנְכָשׁר הֶעֱמִידוֹ כְּלָל לְשׁו"ב מְנוּחָח הֲנָ"ל א"כ מִמ"נ הוֹאִיל וְאַח"כ הִנְכָשׁר
הֶעֱמִידוֹ לְשֵׁנֵי שׁו"ב הֲנָ"ל א"כ אִין הַדְּבָר יוֹצֵא מִן א' מִשְׁנֵי פְּנִים אוֹ שְׂנֵאמֵר שֶׁשְׁנֵי שׁו"ב
הֲנָ"ל אִינָן מְסַפִּימִים עִם אוֹתוֹ שׁו"ב מְנוּחָח וְיִמָּה שֶׁהַשׁו"ב מְנוּחָח הֲנָ"ל מְחִזְקוֹ לְפְגִימָה
הֵם אוֹמְרִים שְׂאִינוּ כְּלוּם וְא"כ חֲזַר הַדִּין לְדִינוֹ שֶׁל הַת"ש הֲנָ"ל דְּאִין מְשַׁגְּחִים עַל הַשׁו"ב
הָא' מְנוּחָח כִּינֹן שֶׁשְׁנֵי מְנוּחָחִים אַחֲרֵים מְכַחֲשִׁים אוֹתוֹ אוֹ שְׂנֵאמֵר שֶׁמְעִיקְרָא לֹא יְכוּל
שׁו"ב דְּמֵתָא הֲנָ"ל לַעֲמֹד הַסִּפִּין וְאַח"כ נִתְלַמֵּד וְיְכוּל לְהֶעֱמִיד וְא"כ הוּא ג"כ יֵשׁ לְהַכְשִׁירוֹ
ע"פ הַדִּין שֶׁבִּתְשׁוֹ הִרְאִי שֶׁכְּטַבַּח שֶׁהוֹצִיא טְרֵפָה מִתַּח"י מִחֲמַת שְׂאִינוּ בְּקִי שִׁישׁ לוֹ תִּקְנָה
שֶׁיִּלְמֹד וְיִחַפֵּם וְהוּבָא לְהַלְכָה בְּטוֹש"ע סִי' קִי"ט א"כ ה"נ נִימָא הָכִי אָפֶס אִם מִתַּחֲלָה
הוֹדָה הַשׁו"ב דְּמֵתָא לְשׁו"ב מְנוּחָח הֲנָ"ל שֶׁנִּמְצָא פְּגִימָה בְּסִפִּינוּ וְא"כ דּוּמָה מִמֶּשׁ לְטַבַּח
שֶׁנִּמְצָא סְפִינוּ פָּגוּם דְּהָא ע"ז לֹא יִסְפִּיקוּ שׁוּם תִּירוּץ מִשְׁנֵי הָאוּפְנִים הֲנָ"ל וְל"ד נְמִי
לְתִשׁוֹ מִהֲרַמ"ל סִי' ע"ו בְּשׁוֹחֲטֵי שְׂמִצָּאוֹ שֶׁהִי סְפִינוּ פָּגוּם בְּלִתִּי שְׁעַת שֶׁחִטָּה שֶׁהִיקַל
קִצַּת אִם מְנוּחָח לְאָדָם כְּשֶׁרִדְּהֵתָם קָאמֵר שֶׁאֲפִשֵׁר שְׁגָם הוּא בְּעֶצְמוֹ אִם הִיָּה צְרִיף לְשַׁחֲט
בְּאוֹתוֹ סְפִין הִיָּה בּוֹדֵקוֹ וְהִיָּה מוֹצֵאוֹ שֶׁהִיָּה פָּגוּם כּו' אַבְל בַּנ"ד בְּדַק וְהוֹצִיא פְּגִימָה מִתַּח"י
כּו' (הֲג"ה מִיָּהוּ יֵשׁ לוֹ אֲמַתְלָא דְּהָרִי הַרְבֵּה יָשׁוּב הַדַּעַת צְרִיף לְבַדִּיקַת הַסִּפִּין וּבַנ"ד הִיָּה
דַּעְתּוֹ בְּלִתִּי מִיָּנֻשׁב כְּשֶׁבִּיחְנוּ הַשׁוֹחֲטֵי בְּהֶעֱמִיד הַסִּפִּין בְּפְנֵי אַנְשִׁים בְּבַה"ד) וְלַעֲנִין
הַעֲדָת שְׁנֵי הַעֲדִים הֲנָ"ל בִּתְשׁוֹ שְׁבו"י ח"א סִי' מ"ד מְסִיק כִּינֹן דְּבִלֵּא"ה רַמֵּאשְׁמ"ה וְגַם
הוּא מִלְּדַעַל"ג אִם הוּא בְּקִי אוֹ לֹא לְכֹן מְהֵנִי קַבְּלָה שְׁלוּקַח הַשׁו"ב מֵאַבּוֹ.

וְא"כ בַּנ"ד דְּשׁו"ב זֶה כְּבָר נִפְסַל ע"י שׁו"ב מְנוּחָח הֲנָ"ל א"כ לֹא שְׁיִיף לוֹמֵר רַמֵּאשְׁמ"ה
הַלְפָּה לֹא מְהֵנִי הַעֲדָת חֲתָנוּ וְע"ש בִּתְשׁוֹ הֲנָ"ל דְּמִשְׁמַע דְּאִין חִילּוּק בֵּין קְרוֹב לְאַבּוֹ כּו'
וְלַעֲנִין ג"כ רֵאִי לְדִין זֶה דְּהִנֵּה בִּלֵּא"ה הִקְשׁוּ הַפּוֹסְקִים אִיף עַד א' נֶאֱמַן עַל הַשְּׁחִיטָה
כִּינֹן דְּאַתְחִזְק אִיסּוּרָא וְהַתִּירוּץ הַעֲיָקְרִי הוּא כִּינֹן שֶׁבִּידוֹ לְשַׁחֲט שְׁחִיטָה מְעַלְיָ ה"ל כְּבִידוֹ
לְתַקְּנוֹ וְא"כ לְעַנֵּן הַעֲדָת עַל הַשׁו"ב לֹא שְׁיִיף לוֹמֵר שֶׁבִּידוֹ לְעַשׂוֹת שְׁיָרְגִישׁ הַשׁו"ב

השני והלכה י"ל פינון דדנין על השחיטה שהוא חזקת איסור בעי' ע"ז עדות גמורה ואז אין קרוב נאמן פלל וא"ל מ"מ אנוחנו אין דנין על הבהמה רק על השו"ב דהא ליתא דמקנה יוכיח שמבואר בש"ע סי' ר"א ססע"י ד' בהג"ה דעד א' נאמן מפני שבידו לתקנו כו' משמע הא היכא דלא שנייה לומר פן אין עד א' נאמן ומקנה דמי לשוחט שהמקנה מטהר את הטמאים ומוציאם מחזקת טומאה וכן השוחט מוציא הבהמות מחזקת שאינו זבוחה ואמ"ה (וצ"ע בקדושין ס"ו ב' בענין מקנה פסולו ב'חיד) והעד השני שקבל ש"כר לד' רו"ל בסי' א' [בק"א סק"ז] י"ל דאין רשאי לקבל ש"כר שנהו פראי' בכור ואף אי לא דמי לזה מ"מ פשקבל ש"כר יותר גם בעדי הגט פסולי' וגם נ"ל לחלק בין גט דהתם אין חשש רק שפא משקר לגמרי וכו' הא ל"ח אבל הכא שצריכה בדיקה אי מרגיש כחוח"ש או לא וכה"ג א"כ אין פאן ש"כר כ"כ לכן חיישי' פי השוחט יעורר כו' בדבר שיש בו פך וכו' הלכה הנה נ' דאין להאמין פלל שני שו"ב הנ"ל שפדקוהו: סימן יב ע"ד השו"ב שהעיד עליו עד א' בפני ב"ד ובפני השו"ב בתו' עדות כד"ת אשר השו"ב הסיתו שישחטו פרה בשנתפוח ויעלימו ממחזיק החכירה דז"צ את העור והתשלומין המגיע לו מבהמה פשרה דהיינו שאף גם אם תכשר בשו"ב יאמר השו"ב להחזיר שנטרפה ויחלקו הפשר ביניהם והעור והתשלומין יהי' לחצאין אף לא עלתה בידו להוציא לאור העלמתו מפני שהעד פרסם הדבר לרבים טרם נעשה ופרסום הדברים הגיע גם לאזני השו"ב וטעם הדבר לפרסומי אמר העד מפני שחשש אולי ע"פ דין יפסל השו"ב מחמת זה ואם יעלים ויסתיר הדבר פן ימצאנו עון והשו"ב הכחישו ואמר אדרבה שהעד הסיתו להעלים דבר מה מהחכירה: הנה ז"ל הד"מ סי' א' הובא בבאור הגאון אאזמו"ר ז"ל ל"ד סי' א' עמ"ש הב"י שצריף שיהי' השוחט נאמן כו' דהרמב"ם לא קאמר אלא בששוחט לעצמו ומוכר לאחרים אבל בשאר שוחט לא קאמר אמנם מ"מ נ"ל בזמן הזה שכל אחד בודק הספין לעצמו ואינו מראה לחכם שצריף שיהי' אדם פשר פדלקמן סי' י"ח עכ"ל ור"ל דהרבה י"ש צריף לבדיקת הספין וע"ד שכ' אאזמו"ר הגאון ז"ל בסי' י"ח אות ו' ד"ה מנדון כו'.

ועפ"ז כ' הוא ז"ל בתשו' [סי' ט'] ונ"ל וכ"פ הב"י ורמ"א בד"מ סי' א' דלא די בחזקת פשרות דכל ישראל אלא שיודעים בו שהוא אדם פשר וא"כ איפוא מאחר דתלמוד ערוף הוא דעני המהפך בחברה ובא אחר (היינו שו"ב המשיג גבול רעהו שו"ב מומחה שע"ז הנה התשובה) ונטלה ממנו נק' רשע הרי הרשע אינו אדם ירא את ה' ודאי רק שפדבר שלא נחשד בו מוקמינו לי' בחזקת פשרות דכל ישראל אבל לא מקרי אדם פשר וירא שמים לכל מודה על האמת פי הרשע ואדם פשר וי"ש הם שני הפכים עכ"ל והנה מזה נצמח לרומע"ל חומרא עוד ליפסל שו"ב שהסית לא' לשחוט בהמה ולהעלים דמי קארפקע ז"צ ואף שיש לו קצת התנצלות דאינו מנפשות בני העיר ושנהוג הי' במקומות מכפר שהשוחטי' לא היו נושאים בעול הקארפקע וגם אף שעדיין לא עשה בפ"מ דנהו פאילו עשה עפ"מ"ש בשמ"ח סי' ב' מתשו' הרשב"א סי' תרי"ט ותשו' ריב"ש סי' קי"ג: ולבבי לא כן דמה דידוע דבכל מקום אין פוסלין את האדם מחזקת פשרות שלו א"כ בראי' ברורה פמבואר בש"ע ח"מ סי' ל"ד סכ"ג בהג"ה לענין עדות וגדולה מזו תעניין בתשו' הריב"ש סי' תמ"ז דלא חששו אפי' לרובא נגד חזקת פשרות ואע"ג דהמיעוטא לא שכיח כו' ע"ש ולפי שתלית באילן גדול אילנא דחיי צריף להאריף קצת ולהתבונן

בדבריו הק' דלכאורה מאחר דבשטת הרמב"ם ו"ל אמרה שמקור מוצא חוקרא זו הוא ע"פ דעת הרמב"ם וסיעתו שבת"ש סי' י"ח ס"ק ל"ה וקשה דלכאורה מדברי הרמב"ם עצמו יש לשמוע דלא נגרע חזקת פשרות מיוחדת שלו ע"י שעבר אאסור קל ואע"פ שנק' רשע ע"י האסור קל ג"כ עכ"ז לא נגרע כלל חזקת פשרות מיוחדת שהיה לו בנאמנות אסורין החמורים פטרפות מדכ' ספ"ז מהמ"א וז"ל וטבח שדרכו לנקר הבשר ונמצא אחריו חוט או קרום מלמדין אותו ומזהירין אותו שלא יזלזל באסורין אבל אם נמצא אחריו חלב אם היה פשעורה מעבירין אותו עכ"ל וסתם טבח היינו השוחט לעצמו ומוכר לאחרים ולכן מעבירין אותו אפ"ל בפעם ראשון כמ"ש בהג"א פג"ה ובתשו' מהרי"ו סי' צ"ז ועכ"ז פשעורה אחריו חוט או קרום אין מעבירין אותו וכ' הה"מ הטעם לפי שאין אסורין מן התורה והרי טבח השוחט לעצמו ומוכר לאחרים צ"ל לו חזקת פשרות מיוחדת ולא די לו בחזקת פשרות כל ישראל וכמ"ש הרמב"ם שם פ"ח ה"ז וא"כ צ"ל פיון שפזול באסורין דרבנן (דפעם א' דיינינו לי' פפושע ומזיד) א"כ נהי דלא נחשד בדאורייתא נימא דהיינו שיש לו בהם חזקת פשרות דכל ישראל אבל לא מקרי אדם פשר דהא פיון שעבר אדרכו נק' עבריו ורשע וכדמשמע ביבמות (דף כ' ע"א) אלא עכצ"ל דבדבר דחמירא לי' לא נגרע חזקתו כלל מפמו שהיה תחלה ועיין בתשו' עה"ג סי' ט"ו ממש"ש להקל בהשו"ב שיצא מתח"י בשר ששהה בלא מליחה ג"י כו' (על סמך פסק הרמב"ם הנ"ל) שלא להעבירו מאומנתו עכצ"ל דס"ל כדפרישית וא"כ לכאורה הדברים ק"ו לנ"ד דהתם הוי מין אסור אהד היינו נבלות וטרפות וחלב דהוי אסורי אכילה אין מחזיקין כלל מדרכו לדאורייתא וכ"ש בנד"ז מאסור ממון וגזל לאסור נבלות וטרפות עבב"י סי' קי"ט מיהו י"ל בחוט או קרום ליפא חמוד ממון ולכן לא דיינינו לי' כמזיד כי אפ"ל בחלב פשעורה ואפ"ל כזית כ' מהרי"ט בתשו' דלא שייך חמוד ממון: קצור מ"ש רבינו דהמסיג גבול רעהו שנק' רשע עם היות שבדברים שלא נחשד עליו מוקמינו לי' בחזקת פשרות דכל ישראל מ"מ אינו נקרא אדם פשר וי"ש ואינו נאמן עכשיו על בדיקת הספין פיון שאין מראין הספין לחכם קשה ע"ז ממ"ש הרמב"ם דטבח שנמצא אחריו חוט או קרום מלמדין אותו כו' הרי דלא נגרע עי"ז חזקת פשרות המיוחדת שלו שהרי טבח השוחט לעצמו ומוכר לאחרים צריך שהיה אדם נאמן כו' וי"ל דשם לא דיינינו לי' כמזיד פיון דליפא חמוד ממון בחוט או קרום: באף עוד יש ראי' וגילוי לסכרא זו בהרמב"ם פ"י מה' מטמאי משכב ומושב ה"ט בע"ה שקיבל עליו דברי חבירות ונחשד לדבר א' אינו חשוד אלא לאותו דבר כו' ע"ש.

ודברי חבירות משמע דהיינו חזקת פשרות מיוחדת ועדיף וגדול יותר מחזקת פשרות של כל ישראל שאינו נאמני' בטירות וכ"מ בכמה מקומות בגמ' לא נחשדו חבירים כו' ועכ"ז אע"פ שזה נחשד בדבר א' שראינוהו מזלזל בו לא נחשד לדבר אחר החמור ממנו ויש לו בו החזקת פשרות המיוחדת של שאר חברים וכן משמע בהדיא במשנה שלימה פ"ב דזמאי המקבל עליו להיות חבר אינו מוכר לע"ה לח ויבש כו' ר' יהודה אומר אף לא יגדל בהמה דקה כו' אמרו לו לא באו אלו לפלל ופי' רבינו שמשון שאין ענינם שייך לטהרות וקשה מה בכך הרי מגדלי בהמה דקה הם עוברים על דרכו ששנינו במשנה פ' מרובה אין מגדלין בהמה דקה בא"י ופסולי' לעדות וכמ"ש ג"כ בפ"ל המשניות בהרמב"ם שם וכמ"ש התוס' במרובה שם מדאסיק רבא בסנהדרין (דכ"ה ע"ב) שהוא במגדלים

אתמר ופרש"י ש'מגדלין אותן ב'בתיקון ואפ"ה בא"י פסולים מגדלי בהמה דקה משום דעבידא דמשמטא ורהטא לתוף השדות עכ"ל ובהרמב"ם פ"י מה' עדות ה"ד מבואר שנקראו רשעים ונ"ל ועוד יש רשעים שהם פסולים לעדות כו' הואיל ולוקחין ממון שאינו שלהם עד ומגדלי בהמה דקה בא"י עכ"ל [ונחבר] שצריך קבלת זהירות יתירה אנפשי' יותר מסתם ישראל וא"כ זה שגידל בהמה דקה אנו רואים בו שאינו מדקדק במצות כלל ונק' רשע מדרבנן ושפיר קאמר ר' יהודה אעכצ"ל דס"ל לרבנן דכיון דהוא מין איסור אחר אע"פ שנגרע חזקתו טובא באיסור ההוא לא מגרעינן חזקתו בטירות כלל ואפ"ל חזקתו המיוחדת פדקאי קאי וקיי"ל כרבנן שם.

אף צ"ע שהרי רבינו הגאון ז"ל כ' דע"י שמשגיג גבול ונק' רשע כו' לא מקרי אדם פשוט וירא שמים לגבי שחיטה הגם שלא נגרע חזקתו בשחיטה ולכאורה באמת צ"ל מה בין זה לחבר שמגדל בהמה דקה כו' פנ"ל.

ולכאורה יש לחלק כף דנהי שי"ל דע"ז לא אבד חזקת פשרות המיוחדת ולכן מצד ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים לא הי' מקום להחמיר אכל מצד בדיקת הספין שיש בזה טורח גדול ואינו נאמן ע"ז מדינא ממש להרמב"ם כו' ה"ז חנוך גדול יותר מבטירות אע"ג דבטירות ג"כ צריך חזקת פשרות מיוחדת דהרי מדאורייתא כל ישראל נדאי נאמנין לטירות ולשא"ד ג"כ רק דרבנן החמירו גם כל עיקר טירות הוא דרבנן כמ"ש במשנה וגמ' ורש"י בכורות פרק עד כמה (דף ל') גבי ויש שהוא חשוד על הטירות ואינו חשוד לא על זה ולא על זה מיהו יש בענין חבירות דברים שהן מדאורייתא כמו מעשרות אעפ"כ החששא בזה שאינו נאמן הוא רק מדרבנן דהא רוב ע"ה מעשרין וכדאי בפ' במה מדליקין (דכ"ג ע"א) משא"כ בבדיקת ספין אפשר אין עד אחד נאמן מדינא להרמב"ם וכמ"ש סברא זו במרדכי רפ"ק דחולין סי' תקע"ט תימא איך איש אחד נאמן על השחיטה כו' שהשוחט אחר שנשחטה לא בידו כו' לפירוש רא"ם דפי' פרק הגזקין כל שפידו דבר שפידו עתה לתקן עכ"ל או משום דצריך טורח גדול לבדיקת הספין ונהרי כ' התוס' פ"ק דפסחים (ד"ד ע"ב) ד"ה הימנוהו רבנן דרבנן לענין נשים מ"מ אי הנה דאורייתא לא מהימנינן להו משום דאיכא טרחא יתירה וצריך דקדוק גדול כו' וכ"כ הר"ן שם ובחידושי פ"ק דחולין (דף י' ע"ב) ד"ה עד אחד נאמן באיסורין אף דמ"מ עד א' נאמן גבי בדיקת חמץ אע"ג דאיכא טרחא יתירה י"ל בשחיטה דאיכא עוד חזקת איסור דבהמה בחייה משא"כ בחמץ שאין שם נדאי איסור וגם הוא בידו עתה ע"כ אפשר מה"ט להרמב"ם אין סתם איש נאמן עד שיהי' לו חזקת פשרות מיוחדת וכ"ש עכשיו שמתמירים מאד בפגימה דקה מן הדקה יש טורח עצום יותר ומתוף כף יש לחוש יותר שיתעצל דכה"ג כ' מהרש"ל ביש"ש רפ"ק דחולין סי' א' ומתוף זה כו' ואיכא חשש כו' ע"ש ולכן כ' הרא"ש וממנים אנשים ידועים כו' זהירין וזריזין כו' פי הרבה צריך ישוב דעת ויראת שמים כו' די"ש י"ל דעדיף מלשון חז"כ מיוחדת בפרטי הדברים ובכה"ג י"ל דנדאי דכשעובר גם על איסור אחר שאין שייך לאיסורים אלו עכ"ז נדאי אינו ירא ה' מרבים ולכן לא האמינוהו על טורח של בדיקת הספין משא"כ גבי מקלי דחבירות אין טורח כ"כ לכן לא החמירו במגדל בהמה דקה אף כ"ז דחזק דכיון דהוא נק' חבר כ"ש שנגאמן על בדיקת הספין: קיצור אף עוד יש ראי' לזה מהרמב"ם פ"י מה' מטמאי משכב ומושב ה"ט וביותר ממשנה שלמה פרק שני דמאי מרבנן דפליגי עלי' דר' יהודה ואמרו

לא באו אלו לפלל ע"ש ולכאורה יש ליישב דלהאמין על בדיקת הספין צריך אדם נאמן יותר: ואילו הי' דין זה מנספם מרוב הפוסקים דבדיקת הספין אין ע"א נאמן מדינא אז היינו מחלקים פנ"ל אבל פיון דזה גופא אינו מנספם מרוב הפוסקים ובפרט שבגמ' (ד"י ע"ב) משמע פן והת"ש ס"ק ל"ה נדחק מאד בזה ליישב דעת הרמב"ם ע"כ י"ל שאף אם נחוש לדעת הרמב"ם לא נחמיר בזה יותר מדאי היכא דלא אבד חז"כ המינוחדת ע"ד הנ"ל מנ"ל להחמיר כ"כ אשר ע"כ יש לי דרך אחר להעמיד דברי רבינו הגאון ז"ל והוא דגבי טהרות ג"כ גמ' ערוכה היא בכורות (דל"א) ופסקה הרמב"ם פ"י מה' מטמאי משפב ה"ח חבר שנעשה גבאי כו' דוחין אותו מחבירותו כו' והיא תוספתא פ"ג דדמאי והוא ג"כ בירושלמי שם אמתני' פ"ב דדמאי המקבל עליו להיות חבר הרי דאפי' מין עבירה אחרת שאינה שייכה לטהרות כלל כי הוא ג"כ ענין ממון פדאי' בסנהדרין (דכ"ה ע"ב) נעשה פסול לטהרות ואבד חז"כ המינוחדת וזה ממש כד' רבינו ז"ל שכ' ולא מקרי אדם פשר כו' ואדרבה הא איתא שם סתם גבאי פשר עד דשמעי' בי' דשקיל יתירתא וכ"פ בשו"ע חו"מ סי' ל"ד סעי' י"ד ואילו לענין חבירות אפי' סתם גבאי משמע שדוחין אותו מחבירות עד שיפרוש הרי החמירו מאד בענין חבירות ועפ"ז א"ש ד' אזור ז"ל אף עכ"ז י"ל דהא גבי גבאי אמרו בגמ' בכורות שם פי' הרי הוא פכל אדם וכ"ה בתוספתא וירושלמי שם נמצא באיסור בזה שאינו שייך למילי דחבירות ממש אינו נפסל אלא פשיעבור עליו ועודו מחזיק בו אז נדחה מחבירות אבל מיד שפירש ממנו הוא פשר וכך י"ל לענין שוחט שעבר על איזה איסור אף שאינו שייך לשחיטה אם עודו מחזיק בו ואינו פורש ממנו הוא דנפסל דומיא דגבאי.

משא"כ פשעבר על איסור אחר בעבר ואינו מחזיק בו להבא לא נפסל ואמנם הא דפ"ב דדמאי דמגדל בהמה דקה אינו גורע חז"כ הגם דמבואר בסנהדרין דמגדלי בהמה דקה בא"י פסולין לעדות כמו גבאי ע"ש צ"ע וע"כ צריך לחלק ביניהם ליישב המשנה דפ"ב דדמאי עם התוספתא והירושלמי במקומו והברייתא וגמ' דבכורות דחבר ונעשה גבאי ולכאורה י"ל דהא נעשה גבאי אפשר הוא איסור דשייך ממש למילי דחבירות פי הגבאי בהכרח שנכנס לבית עמי הארצות למשכנם וא"כ חיישי' דמטמא בבגדי ע"ה וה"ל דומיא דהמתארח אצל ע"ה דומי' דמארחו אצלו בכסותו דזהו ממילי דחבירות וע"ש במשנה פ"ב דדמאי ובירושלמי וענין במשנה פ"ג דתגיגה הגבאין שנכנסו לתוך הבית ובמשנה פ"ז דטהרות הגבאין שנכנסו כו' דסתם גבאי ע"ה מיהו זהו דוחק קצת מלשון הש"ס בבכורות (דל"א ע"א) זיל לחשיבותי' משמע דמצד עצם הענין הוא נפסל שלכן אע"ג דפירש לא הליך רב יוסף אליו ועוד בירושלמי פ"ב דדמאי גבי חבר שנעשה גבאי דוחין אותו מחבירותו יצא מגבאתו ה"ה פחבר סמכו ענין לו חייא בר בון בשם ר' יוחנן חבר שיצא לחו"ל אין דוחין אותו אע"ג דאסור לצאת מא"י לחו"ל אין מדקדקין עליו כ"כ הרי משמע מצד עצם איסור הי' סברא לדחותו מחבירותו אע"ג שאינו שייך כ"כ לטהרות א"כ גבי גבאי שדוחין אותו היינו מצד עצם האיסור לבד אף י"ל המהליך לחו"ל שייך ג"כ לטהרות דהא על עפר חו"ל שורפין את התרומה וכ"ה בהדיא פרק לפני אידיהו (די"ג ע"א) ובפירש"י ד"ה לצייידן.

ועוי"ל דגבאי הוא מילי דפרהסיא החמירו בו טפי גם מצד איסור דממון וזהו זיל לחשיבותי' משא"כ מגדלי בהמה דקה ועוד דבגמ' דסנהדרין כ"ה תנא הוסיפו עליהו

הרועים והמוכסין והגבאין באר"י הרי גבאי הוא במשקל א' עם רועה ורועה חמור טפי ממגדל דלא מבואר פלל בברייתא במגדלי דנפסל לעדות כ"א מתרצים פן מימרא דרבא ובתוספות פ' מרובה סע"ב כ' שמאלא הוה כ"כ נזהרים על דברי רב שאמר בכל כא"י לבהמה דקה שגם רב הונא לא החמיר עכ"ל א"כ נהי דבא"י היו נזהרים י"ל לא חמור דינו מהיוצא מארץ לחו"ל כו' ואפשר הא דפסול לעדות זה הוסיפו אח"כ בימי האמוראים או שלא נתפשט כ"כ הפסול בימי חכמי המשנה לפנסלו לעדות כמו שבבבלי לא נזהרו פלל בזה משא"כ פסול דגבאי שהנשוו לרועה שזנפר פסולו לעדות בברייתא חמור טפי וע"כ דוקא גבאי דוחין אותו מחבירות ולא מגדלי בהמה דקה אף שאסור לגדל בהמה דקה בא"י מדין המשנה ובגדון שו"ב המסיג גבול רעהו לפ"ד אזמו"ר ז"ל צריך לומר דדומה לדין גבאי אף עכ"ז דוקא פשעומד במרדו להסיג גבול רעהו ה"ז דומה לגבאי שלא פ"י ועומד על עמדו דאבד חז"כ המינוחת ושפיר עולה פסקו של רבינו ז"ל ולק"מ מהרמב"ם משא"כ בנד"ז אפי' אם עבר בפ"מ פ"א ומתקן את אשר עוות י"ל דאין לפנסלו וכמו גבאי שפירש כו' וכש"כ כשלא עשה פלל דאין שינוי תיקון דעדיף מגבאי שפירש: קיצור.

אף הנה נגד זה מצינו ג"כ דחבר שנעשה גבאי כו' דוחין אותו מחבירתו כו' בבכורות (דל"א) וע"כ צריך לחלק דדין המשנה דפ"ב דדמאי יש בו טעם להקל וא"כ עכ"פ שפיר פסקו של רבינו ז"ל דהמסיג גבול י"ל שנדון כגבאי והא דנמצא אחריו חוט או קרום שאני דהוא אקראי ושגגה משא"כ כשמסיג גבול ועומד במרדו: ד ואפ"ל לתירוץ הראשון שכתבתי להחמיר בשחיטה משום בדיקת הספין דהוי טורח גדול כו' יש לחלק בין כשעשה האיסור בפו"מ להסית כו' וע' במהרי"ק שרש"ק ס' שהביא מסנהדרין (דס"א) לחלק פן (ובשבועות פ"ז אמרינו עביד אינש דגזים ולא עביד אלא שאינו שינוי כ"כ לנד"ז) וגם לזה מהני מה שהוא שותי דאע"ג דאם עשה בפ"מ ה"ז כפקח לכל דבריו מ"מ אמירתו אינה ענין כ"כ ועיין במ"א ס' תקס"ב סק"א שחילק בין קיבל בלבד להזהר רק בדעתו כו' ועד"ז יש לחלק פאן ועוד דאיתא בירושלמי בשם רב דאמר לשמע' אימליף בי תנינות כו' הובא בי"ד ס' רנ"ח אלמא דאמירה שאדם אומר אפי' דבר הרשות אינה גמר כ"כ כ"ש הקא די"ל שהי' שב נחם על הרעה מלעשות ותשו' הרשב"א ס' תרי"ט הנה הולך לשחוט ויש פאן מעשה ממש דוגמא לדבר בד' דברים הנזכר נפסל בשחיטה ובקבלה ובהילוף כו' ספ"ק דזבחים.

ואצ"ל תשו' הריב"ש ס' קי"ז נעשה ונמפר הכבש רק שלא נאכל כו' ואינו ענין לנד"ז ועל הפל י"ל דכ"ז אילו הי' שני עדים מעידין ע"ז אבל בנד"ז שאין פאן רק ע"א אפילו מהימן לי' כבי תרי פשיטא דלאו פלום הוא וכמ"ש בתשו' מהר"מ לופלין ס' פ' דאין לאסור בע"א הנאמן כב"ת אלא באומר שזינתה שנמצא אילו היו פאן שנים אסורה ודאי משא"כ ע"א בכיעור לאו פלום הוא אפי' מהימן כב"ת והובא בב"ש ס' קט"ו ס"ו: ואף למש"ש בתשו' מהרמ"ל לחלק בין כיעור לכיעור פשיטא דנד"ז פיון שאף אם היו שנים אין פסולו משוה"ד הגמור לכ"ע פנ"ל רק דרף חומרא א"כ אין להחמיר פלל בע"א אפי' מהימן ומ"ש הרמב"ם פ"א מה' שחיטה הלכה ט' הא ע"א כו' אם הוא נאמן כו' אינו מנגד לסברת מהרמ"ל דאילו היו פאן שנים בסתירה חשוב פנדאי איסור פדאמרינו בגדה (ד"ג ע"א) סוטה ספק הוא ועשה פנדאי כו' וכ"ז לרונחא דמלתא.

פְּלֵא דְמִלְתָּא שְׂאִינִי רוּאָה לְהַחְמִיר בְּזַה פְּלֵל: קִי צוּר וְעוּד דְעֵבִיד אִינְשׁ דְגִזְיִם וְלֹא עֵבִיד
וּכ"ש שְׂאִין ע"ז רַק ע"א אַף אִם נֶאֱמָן כְּבִי תְרִי לֹא דְמִי' פְּלֵל לְשַׁנֵּי עֲדִים כַּמ"ש בְּתַשׁוּ'
מֵהֶרֶם ל' ס' פ': ה' וּעַפ"ז י"ל ג"כ נִדוֹן שְׁנִשְׂאֲלֵתִי בְשׁו"ב דְמִתָּא שְׁהוּדָה שְׁהִי עוֹשֶׂה
בְּרִצּוֹת הַקְּצָבִים שְׁתַּהֲיֶה טְרַפָּה שְׁנִצְרָף לָהֶם בְּשֵׁר טְרַפָּה אֲזִי הִיָּה עוֹשֶׂה סִירְכָא לְמַעַן
לְהַטְעוֹתָם וּבְעֵצְמוֹ הִי אוֹכֵל הַשְּׁוֹמֵן דְהַפְּרַכְשׁוֹת בְּחִזְקַת פֶּשֶׁר (וְלֹא הִי בְּזַה גְּנִיבָה מֵהַחֹכֵר
הַקְּאֲרָאֲפֵקַע פִּי הַרְשָׂה לָהֶם לְשַׁחוּט לְטְרַפּוֹת וְלֹא לְבִדּוֹק הַרְיָאָה פְּלֵל פְּדִי שְׁלֵא יִמְכְּרוּ
בְּכִשְׁרוֹת רַק שְׁהוּ"ב בְּדַק פְּדִי לְאַכּוֹל הַשְּׁוֹמֵן אַף פְּדִי שְׁלֵא יִמְכְּרוּ לְכִשְׁרוֹת וְיִפְסִיד
לְהַחֹכֵר עֲשֶׂה סִירְכָא) וְשְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ אִיךָ מְלֵאָף לְבַף לַעֲשׂוֹת פְּדִבְר הַרְע הִיָּה לְאַכּוֹל מְדַבֵּר
שְׁהַחֲזַקְתָּ בְּעֵצְמָךָ בְּחִזְקַת טְרַפָּה וְאִיךָ לֹא חֲשַׁשְׁתָּ אוֹלִי יַעֲלִילוּ עָלֶיךָ שְׂאֵתָה אוֹכֵל טְרַפּוֹת
וּמָה גַם אוֹלִי יִתְנַדַּע לָהֶם וְעִי"ז יִמְכְּרוּ הַבְּשֵׁר בְּחִזְקַת פֶּשֶׁרָה וְיַעֲלִימוּ חוֹק הַקְּצוּב וְהַשִּׁיב
שְׁהִי עוֹשֶׂה הַדְּבָר בְּצִנְעָא וְלִפְנֵיהֶם לֹא הִי אוֹמֵר לֹא פֶּשֶׁר וְלֹא טְרַפָּה רַק שְׁהִי אוֹמֵר לָהֶם
שְׂיֵשׁ סִירְכָא וְהִנֵּה נִדְאִי אַף שְׁמִכְנֵר הַדְּבָר בְּיוֹתֵר לְנִהוּג קְלוֹת רֹאשׁ כ"כ וְגַם י"ל דְעֲשֶׂה
אִסּוּר דְהָא קִי"ל פְּרַב דְאָמַר בְּשִׁבְתָּ (דְקמ"ו ע"ב) פֶּל מָה שְׂאָסְרוּ חֲכָמִים מְפָנִי מְרֵאִית
הָעִין אִפִּי בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים אִסּוּר וְע"ש בְּהֵרָא"ש דְהֵינּוּ מְקוּם שְׂאִילוֹ יִרְאוּ יַחֲשׁוּדוּהוּ
בְּאִסּוּר דְאוֹרֵייתָא וּבנ"ד אַף לְדְבָרֵי שְׂאָמַר לָהֶם שְׂיֵשׁ סִירְכָא הֵינּוּ נִדְאִי שְׂאָסוּרָה
מְסַפִּיקָא דְאוֹרֵי"ל פִּינּוֹ דְלֹא מִיַּעַף הַסִּירְכָא וְלֹא בְּדַקָּה וּא"כ אַף שְׂבִאָמַת יוֹדַע שְׁהִיא כְּשֶׁרָה
מ"מ הִיָּה אִסּוּר לוֹ לְאַנְקְלָה בְּפִנֵּיהֶם דְהָא כְּבָר שְׁוִיָא חַד"א לְפִנֵּיהֶם וּגְדוּלָה מְזוֹ כ' הַמִּל"מ
פ"ט מֵה"א ב' הַרְשָׁב"א דְכְּשִׁשׁוֹנִי חַד"א אִפִּי עֲדִים מְכַחֲשִׁים אוֹתוֹ אִסּוּר לוֹ לְאַכּוֹל כ"ש
הֵכָא שְׂאִין מִי שְׂמִכְחִישׁוּ וּא"כ אִפִּי בְּחֻדְרֵי חֻדְרִים אִסּוּר לְאַכּוֹל מְמַנָּה דִּישׁ פֶּאֵן חֲשַׁדָּא
בְּדְאוֹרֵייתָא מ"מ י"ל פִּינּוֹ שְׂאִין זֶה שְׂיֵיךְ כ"כ לְדִין טַבַּח שְׂמוּצִיא טְרַפָּה מִתַּחַת יְדוֹ אִינוּ
נִפְסֵל מְדִינָא וּא"כ אַף שִׁי"ל שְׂאָבַד עִי"ז חִזְקַת פֶּשֶׁרֹת מִיְנוּחְדַת מ"מ פְּשִׁשׁב וְנַחֵם ע"ז
וְגַם הִיָּה לוֹ הַעֲבָרָה מְעִירוֹ וְגִלוֹת מְכַפֶּרֶת עֲוֹן יוֹכֵל לְהַתְקַבֵּל לְשׁו"ב בְּעִיר אַחֲרַת עַמ"ש
כַּאֲזִמּוֹר הַגָּאוֹן ז"ל בְּסִי' ב' [בְּקו"א] (סְק"א) (סְק"ה) (דָּף י"ד) (וְנ"ל אֲבָל פְּשִׁמְבִּזִין
אוֹתוֹ) כ"כ הוּא יִרְא לְנַפְשׁוֹ כו' לְהִיּוֹת נִזְהָר יִפָּה מְפֶאֶן וְלִהְלָאָה כו' וְלֹא דְמִי לְמַש"ש עַמּוּד
ד' אֲבָל בְּתַלְתָּא זִמְנֵי כו' ע"ש וְהֵכָא הִיָּה מְזִיד דְשְׂאִנֵי הֵתֵם דִּי צִתָּה טְרַפָּה מִתַּח"י מִשְׂא"כ
הֵכָא מִלְתָּא אַחֲרִיתִי הִיא וְיֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ לְמ"ש בְּתַשׁוּ"ב הַרְשָׁב"א ס' ס"ד וּבִש"ע ס' קי"ט
הַחֲשׁוּד בְּדָבָר דְלֹא מִשְׁמַע לְהוּ לְאִינְשֵי אִסּוּרָא כו' דַּה"נ הֵרִי הִי סְבוּר שְׂאִינוּ אִסּוּר פִּינּוֹ
שְׂבִאָמַת פֶּשֶׁרָה הִיא כו': קִי צוּר.

וְעַפ"ז יֵשׁ לְהַקְל בְּשִׂאָלָה שְׁנִשְׂאֲלֵתִי עוּד עַל הַשׁו"ב שְׂעֲשֶׂה אִיזָה דְבָר בְּמִדְּי דְאִסּוּר מְשׁוּם
מְרֵאִית הָעִין פִּינּוֹ דְלֹא מִשְׁמַע לְאִינְשֵי לְאִסּוּרָא וְיֵשׁ לְהַתִּירוֹ ע"י תְּשׁוּבָה וּמ"מ יֵשׁ לִיתֵן
לוֹ הַעֲבָרָה זְמַן רַב כו': סִימָן י"ג שׁו"ב דְמִתָּא שְׁהַעִידוּ עָלָיו עֲדִים שְׁלֵא הַתְּפִלֵּל פְּמָה
פְּעָמִים וּמִחֲמַת זֶה לֹא רְצוֹ הַקְּהֵל לְהַאֲמִין עָלָיו הַשְּׁחִיטָה וְהַעֲמִידוּ שְׂיֵהָ' עוּד שׁו"ב עוֹמֵד
עַל גְּבִיּוֹ אַח"כ הַעֲבִירוּהוּ לְגַמְרֵי וְהַשׁו"ב מְכַחֲשִׁי קֶצֶת וּמִתְנַצֵּל שְׂקִיצָר בְּתַפְלָה מְצַד הַלְחָץ
וְדוֹחֵק קוֹנְשֵי הַפְּרָנְסָה וְרוּצָה לְקַבֵּל עָלָיו לְהַבָּא שְׂיֵהָ' זְהִיר וְזָרִיז אִי רִשְׁאִי לְהַאֲמִינוּ אוֹ
לֹא: א לְכַאוּרָה מְדִינָא אִין לְהַעֲבִירוֹ שְׂאָפִי' לְדַעַת הַרְמַב"ם לֹא אָמַר שְׂצָרִיף בְּדִיקַת סְפִין
אַלָּא פּוֹשַׁע לְדָבָר א' אֲבָל הַפְּסוּל לְעַדוֹת בְּעֵבִירוֹ שְׂאָפִי' לְדַעַת הַרְמַב"ם לֹא אָמַר שְׂצָרִיף בְּדִיקַת סְפִין
וְהַרְשָׁב"א וְשִׂא"פ ס"ל דְאָפִי' פּוֹשַׁע לְדָבָר א' א"צ בְּדִיקַת סְפִין אִין הוּא חֲשׁוּד לְאוֹתוֹ דְבָר לְאַכּוֹל
נְבִלוֹת וּבנ"ד אִינוּ פְּסוּל אִפִּי לְעַדוֹת שְׁהִרִי לֹא עָבַר עַל לָאו רַק עַל עֲשֶׂה וְגַם אֲפִשֶׁר

שאינו עשה של תורה פי רוב הפוסקים ס"ל דתפלה היא מדרבנן ואף הרמב"ם דס"ל שהיא דאורייתא מ"מ כ' דאין מגנן התפלות דאורייתא כמ"ש רפ"א מה' תפלה ואין לומר דנ"ד משמע שעבר על כמה תפלות א"כ חשוב פושע לתפלה מ"מ אף את"ל פן הרי הרמב"ם לא התמיר רק בפושע לעבור על איסור של תורה ומנין לנו להתמיר בפושע לעבור על עשה דד"ס.

בשגם דשא"פ פליגי אהרמב"ם אפי' בפושע על ל"ת של תורה גם אפ"ל פושע אפי' אעשה דאורייתא לא נק' פושע אלא כשמצט במצוה זו כדפירש"י גבי פושע לערלות אף בכ"מ פ"ד מה"ש הי"ד לא פי' פן לדעת הרמב"ם מ"מ אין זה רק בעשה דאורייתא לא בעשה דרבנן וכ"מ קצת בקרא"ש סי' ז' פינו דחוינו שלתאנותו עובר א' מן העבירות שבתורה כו' וע' פר"ח בקו"א בהשגתו על הבית הלל בסי' ב' מש"ש וכ"מ בתשו' עה"ג סי' ט"ו שהיקל בטבח שפטר בש"ש ג"י בלא מליחה אף שפסחא מכר לכמה בנ"א וא"כ עבר ע"ז ג' פעמים או יותר ובלא"ה בתפלת ערבית יש לדונו לכ"ז טפי דהא קי"ל תפלת ערבית רשות אע"ג דהאידידא שונוני' עליהו חובה מ"מ אין לפסול השו"ב מחמת זה (וק"ש י"ל שקרא): קיצור י"ל הפושע לתפלה דרבנן לא הוי פושע לשחיטה: אכן לפמ"ש הרמ"א בד"מ סי' א' דהאידידא שאין מראים הספינים לחכם אין לוקחים בש"ש מסתם אדם א"כ הוחזק בחזקת פשרות א"כ זה שעבר אדרבנן אינו י"ש עכ"פ ונהרי צריף הרבה י"ש לבדיקת הספין כו' ולפ"ז צ"ע על העה"ג שהיקל בנדון שלו שעבר אדרבנן פנ"ל וראייתו מהרמב"ם י"ל שאינה מוכרחת דשא"ה שגמץא אחריו חוט או קרום ואינו מזיד גמור אלא פושע בדרבנן ובכנה"ג סי' י"ח בהגה' הטור אות כ"ד הוכיח ב' מורו זקנו מהר"י טונציין ז"ל דכל עוד שלא נמצא קלקול בטבח אין להוציא טבח מאומנתו דהא בגמץא ספינו יפה אע"פ שפשע שלא הראה ספינו לחכם לא מעבירין לי' כדאי' בחולין (די"ח ע"א) ונתם משמע דהוי מזיד גמור בדרבנן (אע"ג דיש לחלק משום שי"ל דהי' ברור לו שספינו יפה הלכך לדעתו לא עבר רק על תקנת חז"ל לא על איסור עצמו דד"ס כתפלה וכה"ג מ"מ לעומת זה שם חמור טפי שהרי התקנתא בדרבנן הוא בענין השחיטה ממש ועוד דלהני פוסקי' דס"ל דבדיקת הספין אין סתם ע"א נאמן משמע דהוא דין דאורייתא דאין ע"א נאמן בדאמתחזק איסורא כמ"ש בפרדכי פ"ק דחולין) אלא שי"ל דלק"מ על רמ"א משם משום דבש"ס מייירי בזמן שהיו מראים ספינים לחכם א"כ מסתמא אח"כ יראה כו' משא"כ עכשיו שאין מראים ומיהו זה אינו מספיק דהרי טבח שבש"ס היינו ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים כמ"ש מהרי"ו סי' צ"ז וא"כ בכה"ג אף בזמן הש"ס שהיו מראים לחכם צריף חזקת פשרות מיוחדת להרמב"ם ורמ"א משום ששוחט לעצמו ומוכר לאחרים ואפ"ה לא פסלינו לי' אלהבא א"כ ה"ה והוא הטעם לענין שו"ב דהאידידא אע"פ שאין מראים ספינים לחכם וצ"ל דמשום פשיעותו בשאר מקלי דרבנן לא אתרעי כלל חז"כ מיוחדת שהיה לו בשחיטה כו' כמ"ש בתשו' אחרת ואפשר שי"ל דבבדיקת הספין יש להתמיר טפי וז"ל הפ"ת סי' י"ח ס"ק ל"א ולדידי חזי לי דבכל פן אדם דמזלזל קצת במצוה א' ממצות התורה קים לי בגו' דלא רמי אנפשי' למעבד בדיקה הצריכה לספין כו' עכ"ל: קיצור אכן י"ל עכ"פ אין לו חזקת פשרות לבדיקת הספין: ומ"מ נראה דאם שו"ב זה יראה אח"כ ספינו לחכם מדי יום ודאי שרי שפיון שיבדקנו אחר מדי יום א"כ מוקמי' לי' אחזקתי' פל היום דייעבד

אפי' לא בְּדָקוּ פֶלֶל הַלֶּכֶף בכה"ג ונדאי סְמְכִינוּ על בְּדִיקַת שו"ב זה אח"כ לפְּנֵי הַשְּׁחִיטָה ולאה"ש ונהרי בַּזְמַן הַש"ס לא הָיָה צָרִיךְ ג"כ לְהִרְאוֹת סְפִינוּ רַק לְפְנֵי הַשְּׁחִיטָה וְאִם שָׁחַט מֵאָה בְּהֵמוֹת אוֹ חַיִּים בְּמָקוֹם אֶחָד א"צ לְהִרְאוֹת סְפִינוּ אח"כ לְחַכֵּם וְסְמְכִי עֲלֵי א"כ ה"ה עֲכָשְׁנוּ מְדֵי יוֹם דָּאע"ג שְׁבַזְמַן הַש"ס הָיוּ צָרִיכִין לְהִרְאוֹת לְפְנֵי הַשְּׁחִיטָה וְלֹא סָגִי בְּבִדְיָה בְּכָל יוֹם הֵינְנוּ וְנָדָא מְפִנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל חֻכְמָה דְּמַדְיָנָא אִין טַעַם לְחַלֵּק כ"כ בֵּין פ"א בְּיוֹם לְלִפְנֵי שְׁחִיטָה ועכ"פ בנ"ד גִּרְאָה לְסַמְנֵי אֲבִדְיָה דְּאֶחָר פ"א בְּיוֹם וְע' דְּוַגְמָא לְזָה לְעֲנִין בְּדִיקַת הַצִּיצִית בא"ח סי' ח' ע"ש בשו"ע רַבִּינוּ סְעִי י"ג אע"ג דְּהַסְפִּין עֲשׂוּי לְהַתְקַלְקֵל יוֹתֵר מִהַצִּיצִית הָרִי נֶגֶד זֶה יְבָדְקֵם הוּא כד"ת לְפְנֵי שְׁחִיטָה וְאֶחָד פ"כ קוֹצוֹר מ"מ יֵשׁ לְהַקְלַ ע"י שְׁיִרְאָה סְפִינוּ פ"א בְּיוֹם לְחַכֵּם: וְעוֹד נ"ל טַעַם לְהַקְלַ בְּזָה אִם יִקְבַּל עָלָיו ד"ח לְהִיֹּת זֶהִיר בְּמַצּוֹת וּבִיחֻד בְּמַצּוֹת תְּפִלָּה שְׁפָשַׁע בָּהּ וְהַעֲיָקֵר שְׁיָהֲנִי זֶהִיר בְּאוֹמְנַת הַסְפִּין וְהַשְּׁחִיטָה אֲזִי כִּינּוֹן שְׁעָבְרוּ עָלָיו בְּזִיּוֹנוֹת טוֹבָא יֵשׁ לְהַקְלַ וְכַמ"ש רַבִּינוּ ז"ל בִּי"ד סי' ב' גָּבִי מִי שְׁיָצָא טְרָפָה מִתַּח"י בְּפִשְׁעוֹתָיו וְז"ל בְּפִשְׁעֵי שְׁאִינוּ בְּחֻזְקַת רָשָׁע לְעַבֹּר בְּמִזִּיד אֲלֹא שְׁאִינוּ נִזְהָר יָפָה בְּמַעֲשִׂים מְהִינֵי לִי הַבְּזִיּוֹן שְׁמִבְזִין אוֹתוֹ בְּהַעֲבָרָה וְהַכְרָזוֹת אֲלוֹ שְׁיָהֲנִי נִזְהָר יָפָה מִכָּאֵן וְהִלָּאָה כו' עכ"ל וא"כ שו"ב זה אָף אֵת"ל שְׁעָבַר בְּמִזִּיד אֶתְפִּלָּה מ"מ לְגַבֵּי שְׁחִיטָה אִינוּ בְּרוּר אִפִּי כְּמִיקַל וּפּוֹשְׁעַת רַק שְׁחָשׂוּד כְּמִיקַל וּפּוֹשְׁעַת א"כ וְנָדָא מְהִינֵי לִי בְּזִיּוֹנוֹת שֶׁהִי לֹא שְׁיָהֲנִי נִזְהָר יָפָה מִכָּאֵן וְהִלָּאָה כו' וְכ"ש בְּהַצְטָרֵף לְזָה שְׁיִרְאָה סְפִינוּ לְשׁו"ב אֶחָר מְדֵי יוֹם דְּנָדָא אִין לְהַחְמִיר פֶּלֶל יוֹתֵר: קוֹצוֹר.

בוֹר וְגַם יֵשׁ לְצַדֵּד צִירוּף קד"ח וּבְזִיּוֹנוֹת שְׁעָבְרוּ עָלָיו: סִימָן יָד ע"ד שו"ב שְׁנִבְדַּק וְנִמְצָא שֶׁא"י ה' שְׁחִיטָה וּמִתְחַלָּה נִטְלָה קְבֵלָה: הִנֵּה הַט"ז וּפּר"ח בִּי"ד סי' א' הַחְמִירוּ לְהַטְרִיף לְמַפְרַע כָּל מָה שְׁשָׁחַט וְגַם שֶׁהַפְּלִים צָרִיכִין הַכָּשֵׁר וְהַש"ף וּבִנְקָה"כ חֵלֶק אֵהֵט"ז וְהַכָּשִׁיר כְּאֶגְוָדָה וְרַמ"א וְרַש"ל וּב"ח בְּתָשׁוּ סי' א'.

וְהֵינְנוּ מִתְרִי טַעַמֵי מְשׁוּם דְּהוּי רַבָּא וְחֻזְקָה לְקוֹלָא וְכ"ד מְהַר"י הַלְוִי אַחֵי הַט"ז בְּתָשׁוּ סי' נ"ג וּמְשׁוּם דְּהוּי סְפִיקָא מְעַלְיָא וְכ"פ הַתּוּיָק"ו סי' י"ח דל"ב לְהַקְלַ מֵה"ט וְהֵינְנוּ וְנָדָא אִפִּי בְּהַבְּשָׁר כְּמִבְנוֹר מְלִשׁוֹן רַמ"א וְכֵן הַפְּרִי תְּנֹאֵר סי' א' סִסְק"ג פְּסִיקָא לְקוֹלָא וְעֵינִין בְּכו"פ סי' א' סִקִּי"ג ג"כ לְקוֹלָא מְטַעַם שְׁלִישֵׁי שִׁי"ל כְּפִי שֶׁהִי רְגִיל כו' ע"ש אוֹלָם הַשֵּׁמ"ח שָׁם סט"ו הַחְמִיר וְכ"ד הַשֵּׁפ"ד וְנִרְאִין דְּבָרָיו אָף בנ"ד מַצֵּד הַהַפְּסֵד הַגְּדוֹל עַד בְּלִי דֵי יֵשׁ לְצַדֵּד כִּי לְפִי הַמּוֹבֵן מִמְכַתְּבוֹ יָדַע סֹדֵר מַצּוֹת שְׁחִיטָה בְּלִכְתְּחִלָּה עכ"פ שְׁצָרִיף לְשַׁחֲטַת כָּל שְׁנֵי הַסִּימָנִין אוֹ רֹבֵן עכ"פ אֲלֹא שְׁאֲדִיעֵבַד הוּא שְׁאֲמַר דָּאִם אֵינְרַע שְׁלֹא שָׁחַט רַק אֶחָד וְחֻצֵי בְּבִהְמָה הָיוּ כְּמוֹ רֹבֵן שְׁנַיִם וְכֵן שְׁנֵי חֻצָּאִי סִימָנֵי בְּעוֹף ה"ל כְּשָׁחַט סִימָן א' בְּעוֹף וְא"כ אע"ג דְּלֹא יָדַע מְשֻׁנָּה שְׁלִמָּה עכ"ז לא יָדַע רַק עַל דִּיעֵבַד אִם אֵינְרַע כְּף וּבְנָדָא זֶה הַדְּבָר רַחֲוֹק מְאֹד בְּמַצִּיאוֹת שְׁיָאֲרַע לֹא כְּף וְיָצָא טְרָפָה עִי"ז מִתַּח"י וְהֵינְנוּ מְשׁוּם אֲפִילוּ בְּאִישׁ דְּעָלְמָא אֲמַרִּינוּ שְׁרֹב הַשְּׁחִיטוֹת הֵם עכ"פ רֹבֵן שְׁנַיִם ע' תּוֹסְפוֹת פ"ק דְּחֻלִּין דְּרַף ט' וּבְמִרְדְּכֵי שָׁם וְאָף שְׁהַמְרָדְכֵי כ' ג"כ שְׁאִין מְבוֹרֵר הָרֹב י"ל דְּהֵינְנוּ בְּאִישׁ שְׁאִינוּ אֲנַחְנוּ יָד כ"כ לְשַׁחֲטוֹ.

אֲבָל זֶה הַיָּדוּעַ בְּאֲנַחְנוּ בְּזָה שְׁנַיִם רַבּוֹת וְנָדָא הִנֵּה רַבָּא מְעַלְיָ דְּשָׁחַט רֹבֵן שְׁנֵי הַסִּימָנֵי. וי"ל בכה"ג כ"ע מוֹדוֹ דְּהוּי רַק חֻשָּׁא דְּרַבְּנָן לְחַוֵּשׁ לְמִיעוּטָא כְּסִבְרַת הַתּוֹס' הַנ"ל וְחַה"ר שִׁבְשַׁמ"ח סי' כ"ה וְא"כ אִם נִאֲמַר דְּגַם אִם לֹא בְּדָק בְּסִי הָיוּ רַק דְּרַבְּנָן יֵשׁ לְסַמְנֵי בְּדְרַבְּנָן

אש"ף וסיעתו הנ"ל ועוד דגם לת"ש רחוק שיאָרע שיהי' אָחד ונחצי ממש דא"א לצמצם וה"ל ודאי א' ורוב בשני ג"כ ול"ד למ"ש השמ"ח ופמ"ג בשוחט שלא ידע שיעור רוב שנים כו' דהתם הפי' שאינו יודע גם בלכתחלה ועוי"ל דמהני עכ"פ כשמעיד ונשבע עכשיו שפלי ספק שחט רוב א' בעוף ורוב שנים בבהמה ולא שייך כ"כ לומר מלתא דלא רמי עלי' דאינש לאו אדעתו' פינון דינדע שלכתחלה עכ"פ צריך לעשות פן נק' רמיא עליה וע' שו"ת צ"צ ועה"ג ובמנ"י סי' קצ"ו וס"ט שם ואין לומר דנוגע בעדות ואינו נאמן כלל עתה עיין י"ד סס"י רמ"ב בט"ז במלדעל"ג נאמן והכא הוי גילוי' מלתא ועדיף ממלדעל"ג פינון שבלא"ה יש פאן רנפא מעליא להקל וע' כנה"ג סי' א' בהגהב"י אות ל"ט: סימן טו א משנה פ"ק דחולין (די"ד ע"א) השוחט בשבת כו' שחיטתו כשרה וכ' התוס' אפי' במזיד בעי לאוקמא בגמ' תימא אי במזיד היאך מותר לאכול משחיטתו והא מומר.

** (וענין מומר בכל הסימן הוא פושע לעבך בתמידות) לחלל שבתות אסור לאכול משחיטתו פדמוכח לעיל (ד"ה) ועוד דבגמ' בעי לאוקמי במזיד ואתו' כר"מ והא ר"מ אית ליה (בפ' עד פמה ד"ל ובפ' ז"ב דכ"ז) דמומר לדבר א' הנה מומר לכל התורה פולה וי"ל דהתם (לעיל דף ה') בפרהסי' והכא בצנעא ומיהו למאי דמוקי כר' מאיר קשה (פי' דמשמע דלא קמפליג ולעולם מומר לדבר א' הנה מומר לכל התורה פולה) ועוד י"ל דמשום פעם א' לא הנה מומר עכ"ל התוס' והאריכו עוד להוכיח דבחדא זימנא לא איתסר שחיטתו ולכאורה הי' אפ"ל דהא דלעיל דף ה' דמומר לחלל שבתות בפרהסיא שחיטתו אסורה ודר' מאיר דאמר מומר לדבר א' הנה מומר לכל התורה היינו באין עע"ג והטעם דחשוד ודלמא לא שחט שפיר אכל לא אמרינו דנחשד כעע"ז ושחיטתו פסולה ומתניתין מייירי באחרים עע"ג ורואין ששחט שפיר וי"ל דהתוס' מפרשים שחיטתו כשרה דמתניתין אפילו באין אחרים עע"ג: וכ"כ מהרי"ק שרש ק"ס ענף ב' דע"כ מפרשי התוס' מתניתין אפילו באין אחרים עע"ג וז"ל וליכא לדחות ולומר דמפרשי דמתניתין מייירי באחרים עע"ג ועכ"ז הקשו דלהוי שחיטתו פסולה כשחית עכו"ם דא"כ מאי מקשו מר' מאיר הא ודאי דר' מאיר לא קאמר דמומר לדבר א' הנה מומר לכל התורה פולה רק לענין דנחשד אכל לא דהנה שחיטתו פסולה כשחית עכו"ם אפילו באחרים עע"ג וכ' המהרי"ק דהוכחת התוס' דמתניתין מייירי אפי' באין אחרים עע"ג משום דאי בעע"ג ואין פאן חידוש דשחיטתו כשרה אלא דלא נימא דעע"ז הוא הא פשיטא דלא חשיב כעע"ז דהא אע"פ שחטא ישראל הוא עכ"ל ולכאורה קשה על מהרי"ק דהא הרבה פוסקים ס"ל דבאמת דינו כעכו"ם לענין שחיטה א"כ איך כתב הא ודאי פשיטא כו' ועכ"פ למדנו מדברי מהרי"ק דהתוס' ס"ל דאין דינו כעכו"ם ובאחרים רואין אותו שחיטתו כשרה וזה פדעת ריא"ז בש"ג רפ"ק דחולין שכתב ישראל הפושע לכל התורה פולה אינו כעכו"ם לפי שזה מצוה על כל המצות כשחט ישראל גמור רק שהוא פושע ולפיכך אם אחרים עע"ג ורואין ששחט יפה שחיטתו כשרה וכל פלפול התוס' הוא רק על איך שחיטתו כשרה אף באין אחרים עע"ג ולא חשדינו לי' וע"ז מתרצים שני תירווצים הא' דהתם בפרהסיא והכא בצנעא הב' דמשום פעם א' לא חשוב מומר ולא נחשד אף באין אחרים עע"ג.

וכ"מ באגודה רפ"ק דחולין אבל מומר לעכו"ם אסור לאכול משחיטתו דהא איתותב רב ענן ונהרי רב ענן לא איתותב רק דאמרינן שאינו נאמן ששחט יפה וגם דמור מומר אוכל נבלות לתיאבון דבודק ספין ונותן לו וא"צ ע"ג ומומר לעבודת פוכבים לא סגי בכה"ג וכמו בכותי ג"כ לא מהני כה"ג אבל באחרים רואין אותו י"ל דאוכלים משחיטתו דכישראל גמור חשוב רק שהוא פושע וכדעת התוס' לריא"ז הנ"ל.

וכתירויז השני של התוס' פסק האגודה ונ"ל ודוקא ברגיל בכה"ג אבל עכו"ם או מחלל שבת פ"א אין שחיטתו פסולה כו' עכ"ל: קיצור. ממהרי"ק משמע דהתוס' ס"ל דשחיטת מומר לעבודת פוכבים אינה אסורה רק משום חשד שמא לא שחט יפה וכדעת ריא"ז ואם אינו רגיל כשרה אפי' באין אחרים ע"ג לתירויז שני של התוס' ולתירויז ראשון אא"כ חילל שבת או ע"ז בצנעא: אף לפמ"ש מהרי"ק שם ולפ"ד תוס' שאנץ דלא מקשו מהא דמוקי כר' מאיר משום דאפשר לאוקמי מתניתין באחרים ע"ג ור"מ לא קאמר רק בפושע לדבר א' הנה חשוד לכל התורה כולה א"כ כל פלפול התוס' איהו כשרה אף באחרים ע"ג ומשמע דברגיל בכה"ג שחיטתו פסולה אפילו אחרים רואין אותו דדינו כעכו"ם ולא ס"ל הטענה דאע"פ שחטא ישראל הוא דלענן שחיטה אינו פן וכן מבואר בהקדמת התוס' ד"ג ד"ה קסבר גבי מומר אוכל נבלות להכעיס דשחיטתו כשחיטת עכו"ם והטעם דאינו בר זביחה ולא אמרינן אע"פ שחטא ישראל הוא ומסתמא ה"ה במומר לעכו"ם: קיצור לפי התוס' שאנץ שהביא מהרי"ק משמע דברגיל בכה"ג דינו כעכו"ם וכ"מ בגמ' ד"ג סע"ב ב והרשב"א בחידושו פאן כתב הקושיא בל' אחר ונ"ל השוחט בשבת וא"ת וזה קיי"ל פושע לחלל שבתות כו' ושחיטתו נבלה כו' וכן בפ' או"ב דף פ"א ע"ב השוחט לעכו"ם כו' ורבנן מחייבין ונחלא שחיטת מומר הוא ואמאי מחייבי רבנן דהא לאו שחיטה היא כלל אלא נחירה בעלמא כו' א"ו משמע שאין שם פושע עליו אלא מאותה שחיטה ואילך עכ"ל (ויש לדון ע"ז מסוגיא (דכ"ט ע"ב) למ"ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף השוחט מקצת סימנים בחוץ חייב א"כ ה"נ משחט מקצת סימנים לע"ז נעשה מומר וה"ל גמרו בידי עכו"ם ואפ"ל למ"ד אינו לשחיטה אלא לבסוף י"ל בשחט סימן א' לע"ז ודאי נעשה מומר ששחט בה מעשה טרפה כו' על"ק דמ' ע"א וב') וכ"כ הרשב"א עוד בתה"א ב"א שע"ד.

שחלל שבתות בפרהסיא כעכו"ם גמור הוא חשוב והביא עוד ראי' מהא דלענן עירוב צריף שישפוך את מקומו כמו מעכו"ם (ואפ"ל דאינו ראי' דזהו רק לענן שבת לבד פיון דמחלל שבתות בפרהסיא ה"ל לענן שבת כעכו"ם דוגמא מ"ש בגיטין פ' השולח (דמ"ה ע"ב) כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה ותדע דבערובין פ' הדר (דס"ט ע"ב) מוקי ר"נ בר יצחק לברייתא זו אף כרבנן דס"ל מומר לחלל שבתות אינו כמומר לעבודת פוכבים דהנה מומר לכל התורה אבל פושע לחלל שבתות ס"ל דה"ל כמומר לדבר א' כמו לאכול נבלות יעו"ש ואעפ"כ לענן שבת חשיב כעכו"ם שצריף שישפוך את מקומו ותדע דהא גם במחלל שבתות בפרהסיא באיסור דרבנן הדין פן ולענן שחיטה פ"ה הפר"ח בק"א סי' ב' סק"ג דאינו כעכו"ם כלל וגם אינו חשוד כלל לשחיטה והיינו מטעם הנ"ל שפכתתי ונ"ל דכי היכא דלר"נ ב"ר יצחק חשוד לחלל שבתות בפרהסיא אינו מומר לכל התורה כולה זולתי לענן ביטול רשות כו' והספיק עמו השמ"ח סי' ב' סט"ז ובת"ש שם ס"ק כ"ח וא"כ גם במחלל שבתות בדאורייתא אף לרב אשי שם י"ל דאינו כעכו"ם כלל לענן

שחיטה רק דהו"ל מומר לכל התורה) ובתוס' פירשו שאינו נעשה כפושע גמור לאסור שחיטתו אלא מראשונה ואילך כו' ומשנה ואילך שחיטתו פסולה והרא"י מדתנן פ' או"ב כו' דמחייבי רבנן (ולכאורה אינו מוכן הרא"י דא"כ איך פשט ראשון לעבודת פוכבים ושני לשולחנו לכ"ע חייב משום או"ב הא ע"י ששחט ראשון לעבודת פוכבים נעשה מומר לעפ"ם וא"כ שחיטה הב' ששחט לשולחנו ה"ל פשחט עפ"ם דאין זה שחיטה אלא נחירה ולכ"ע פטור ואיך אמרו להפך בזה דלכ"ע חייב וראיתי בב"ה שע"ד די"ח ע"ב בשם הרשב"א דמוקי לה בתרי גברי שהאחד שחט ראשון לעבודת פוכבים והשני שחט השניה לשולחנו והבד"ה פתב שאינו נכון כלל לומר שאינו נעשה כפושע לאסור בשחיטתו הראשונה דהא שחיטתו ואיסורו באין כא'.

והטעם דמחייבי רבנן ולא אמרינן דהנה נחירה בעלמא הביא בשם הרמב"ן כמבואר לקמן אות ג' וא"ת משנתנו דהשוחט בשבת פשרה. י"ל דמייירי בצנעא פתרוץ ראשון של התוס': וצ"ע דבהגמ"י פ"ב מה' עירובין אות ע' כ' ופר"י דבחד זימנא לא הנה מומר ועיין מזה בהג"א בפ"ק דחולין שבהרא"ש סי' ז' בד"ה פעמיים ושלש כו' מבואר שסתפקים בדין זה: קיצור.

הרשב"א ס"ל דמומר לעפ"ם ולחלל שבת בפרהסי' שחיטתו נבלה אף שאחרים רואין אותו רק דמהא דמחייבי רבנן דפרק או"ב מוכח דבשחיטה ראשונה אינו נעשה כמומר: ג אף הבד"ה אחר שהעלה סברתו דאף בפעם ראשונה שחיטתו אסורה לתרוץ אמאי מחייבי רבנן כ' וז"ל אבל ההוא (דפרק או"ב) כבר תרגמה מורי רבינו משה ז"ל דישאל מומר לעפ"ם אין שחיטתו נבלה דמ"מ ישאל הוא ולא אמרינן נבלה אלא בשחיטת עפ"ם וכיון דמהני ההוא שחיטה לטהרה מידי נבלה דינא הוא דמחייב באו"ב למ"ד שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה מידי דהנה אשור הנסקל דמחייב באו"ב וא"ת משנתנו דשחיטתו פשרה י"ל דמייירי בצנעא עכ"ל הרי הרמב"ן והרא"הפליגי על הרשב"א וס"ל דשחיטת ישראל מומר לעפ"ם או לחלל שבת בפרהסיא אינו נבלה מדאורייתא כשחיטת עפ"ם ובמה"ב הקשה ע"ז דאם קרי שחיטת ישראל ואינה נבלה מאי פסולה עכ"ל ובחידושי הר"ן פ"ק דחולין (די"ד ע"א) אמתניתין דהשוחט בשבת וז"ל אלא שדוחין עוד ואמרינן דאפשר דשחיטת מומר לעפ"ם נהי דמתסרא באכילה אפשר דלא הנה כשחיטת עפ"ם לטמוינא במשא דהא אינו פותי וקדושו קדושין ואם איתא דהכי הוא אע"פ שנעשה פושע בשחיטה ראשונה לרבנן חייב משום או"ב כשחיטה שאינה ראויה מקרי פיון שמטהר מידי נבלה הלכך ליכא למילף מההיא דאו"ב עכ"ל וזה פשט הרא"ה בשם הרמב"ן: קיצור הרמב"ן והרא"ה והר"ן כ' דשחיטת ישראל מומר אינו נבלה מדאורייתא רק אסורה באכילה והמה"ב הקשה ע"ז: והריא"ז בש"ג רפ"ק דחולין פתב ישראל המומר לכל התורה פולה אינו פעובד פוכבים לפי שזה מצוה על כל המצות פישאל גמור אלא שהוא פושע לכה אם היה פשר ע"ג וראהו ששחט יפה שחיטתו פשרה כמבואר בקונטרס הראיות עכ"ל והבית מאיר בה' גטין סי' קכ"ט סעיף ה' הקשה ג"כ על הרשב"א וכו' ותימא מנ"ל הא ומ"ש מהא דקיי"ל דקדושו קדושין וגטו גט הרי דישאל גמור חשבינן ליה אף לקולא ומן הסוגיא שם לא מוכח אלא דמומר לעבודת פוכבים הוי מומר לכל התורה לענין שצריך אחרים רואין אבל באחרים רואים מנ"ל לפסול ולשטת התוס' ניקא מדאינו חושש בזביחה אבל הרשב"א שמומר לאכול

גבלות להכעיס מכשיר ע"י אחרים רואים וע"כ דחולק על תוס' ול"ל דר' ר' דונבחה דמ"מ מצונה הוא על הגביחה וא"כ איך פוסק דמומר לעפוי"ם ולחלל שבת ומכ"ש לכל התורה ששחיטתו פשל עפוי"ם ובהדג' ראיתי בהש"ג ריש חולין לשון ריא"ז ישאל המומר לכל התורה פולה אינו עפוי"ם ופשטא דמתניתין השוחט בשבת מסייע להריא"ז וכבר נת"ל שגם סברת מהרי"ק הוא פן ושמדייק פן מל' המשנה ועוד רב ענן אמר שמואל איך יטעה כ"כ דהוא ס"ל דשחיטתו פשרה אף בלי אחרים עע"ג ונהי דאיתותב ע"ז היינו משום דחשוד לכל התורה פולה אבל שיהי' שחיטתו נבלה גמורה אף באחרים רואים ששחט שפיר קשה שיהי' טועה כ"כ והראב"ן ריש חולין סעף ר"ו כ' חוץ ממומר לעבודת פוכבים ולחלל שבת בפרהסיא דשחיטתו אסורה דהא איתותב רב ענן דאמר ששחיטתו פשרה עכ"ל י"ל דאינה אסורה רק במה שמכשיר רב ענן אף בלי אחרים רואין אותו כמ"ש הבית מאיר וכן מצאתי סברת הפרי תואר סי' ב' סק"א בד"ה ומה שיהי' הרב ונ"ל ומינה פריה לרב ענן דמאמין למומר לעפוי"ם דשוחט פהלכה ולעולם דוקא בשוחט בינו לבין עצמו אבל בספין בדוקה ואחרים עע"ג פשיטא דשרי ואין פיסול בשחיטתו כל עיקר כו' אלא פיון דפוסק הרמב"ם אנו מבטלים דעתינו מפני דעתו עכ"ל ותמיהני שלא הביא ד' ריא"ז שפוסק פן: קיצור ריא"ז בש"ג מכשיר שחיטתו בספין בדוקה ואחרים עע"ג וכ"מ קצת במהרי"ק ולזה נוטה משורש הדין דעת הפרי תואר: סימן טז לברר בדין ספין חד וחלק מהו הקפידא אם שיהי' חלק ביותר אע"פ שאינו חד כ"כ או שיהי' חד יותר.

גרסינו בפ"ק דחולין (די"ז ע"ב) ג' פגימות הן כו' ורב חסדא אמר אף פגימת הספין ואידך בחולין לא קמיירי וכולן פגימתן פדי פגימת המזבח וכמה פגימת המזבח פדי שמתחגור בו הצפון והנה בפ"י שמתחגור מצאתי בעז"ה ג' פירושים הא' לשון חגורה כדפ' הרשב"א בתה"א והיינו כדפירש"י די"ז גבי אוגרת לשון אסיפה שאוגרת הצפון לתוכה ובמ"ה שם כתב שפן פי' כל הראשונים ולפ"ז כל פגימה שאין הצפון נכנס לתוכה מחמת שאינה רחבה פחודו של צפון היא פשרה לרב חסדא וכ"כ הריטב"א בחידושו בשם הגאונים וכל המפרשים וכ"כ בסה"ת סי' ב' ונ"ל אוגרת כו' פי הצפון חוגר הפגימה משתי רוחות כו' מסונקסכת הצפון אין חוגר רק מרוח א' כו' עכ"ל ומשמע דחוגר היינו שנתחגור בתוכה ממש דומיא דמסונקסכת שהצפון מתעכב ממש ברוח האחד עכ"פ וה"נ באוגרת מב' צדדי דאין לומר דחוגר היינו מרגיש כדפ' הרא"ה דא"כ הרי באוגרת ג"כ אין פאן רק הרגשה אחת לחוד כמו במסונקסכת ולמה כתב דבאוגרת הצפון חוגר מב' רוחות כו' דהא בשניהם אין פאן רק הרגשה אחת פיון דבאוגרת נמי העוקצין סמוכים זה לזה עד שאין ריוח ביניהם וא"א פלל לומר שבאוגרת מרגיש ב' העוקצין אלא שמרגיש שיש פאן סדק וא"כ לא שייך פלל לומר שבאוגרת מרגיש הפגימה מב' רוחות דהיינו ב' העוקצין ואין לומר דמ"ש שבמסונקסכת אין חוגר רק מרוח אחד היינו שמרגיש רק בהולכה ולא בהובאה או בהובאה ולא בהולכה כדפ' הרא"ש ורי"ו בהרמב"ם דלפ"ז יתכן שפיר מ"ש שבאוגרת חוגר מב' צדדין ר"ל שמרגיש הפגימה בין בהולכה בין בהובאה דא"א לומר כן דא"כ אמאי פסול במסונקסכת בכל ענין כשעומדת באמצע ה"ל להכשיר ששחט בהולכה לבד או בהובאה לבד כמ"ש הרמב"ם אלא ודאי דחוגר מרוח אחד שבמסונקסכת היינו ר"ל מלשון חגורה שהצפון נתחגור בה מרוח א'

אָבֵל מ"מ הוא מְרַגֵּישׁ בָּהּ בֵּין בְּהוֹלְכָהּ בֵּין בְּהוֹבָאָהּ וּא"כ דְּכַוְנָתָהּ חוֹגֵר מִשְׁתֵּי רוּחוֹת שְׂבִאוֹגְרָת הֵינּוּ נְמִי מְלִשׁוֹן חֲגוּרָה וְהוּא שְׁחוֹד הַצְּפוֹרֵן נִכְנָס וְנֶאֱסָף מִמֶּשׁ תוֹף הַפְּגִימָה וְהֵנָּה הַסֵּמ"ג פֶּתַב ג"כ כְּלִשׁוֹן סה"ת וּמְבֹאָר מִזֶּה דס"ל ג"כ דְּתַחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן הוּא מְלִשׁוֹן חֲגוּרָה מִמֶּשׁ וְכֵן מִשְׁמַע בְּסֵמ"ק שֶׁכ' וְז"ל וְצָרִיף לְבִדּוֹק הַסִּפִּין שְׁלֵא יְהֵא בּוֹ פְּגִימָה כְּדִי שְׂתַחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן וְצָרִיף לְבִדּוֹקוֹ בְּצְפוֹרֵן וּבְכִשְׁרוֹ כּו' שְׁמִלְשׁוֹן זֶה יִשְׁפּוּט כָּל מַעֲיָנִין בְּצִדְקָה דְּתַחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן לְאוֹ הֵינּוּ בְּדִיקַת טוֹפְרָא כְּדִפְנִי הָרָא"ה ע' חִידוּשֵׁי הַרִיטְב"א דאל"כ אֵלֶּא דְּתַחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן הֵינּוּ מִמֶּשׁ בְּדִיקַת טוֹפְרָא לֹא הִל"ל שְׁנִית וְצָרִיף לְבִדּוֹקוֹ בְּצְפוֹרֵנוֹ אֵלֶּא הִל"ל וְצָרִיף לְבִדּוֹקוֹ ג"כ בְּכִשְׁרוֹ אֵלֶּא וְדַאי דְּתַחֲגוּר בּוֹ הַצְּפוֹרֵן הֵינּוּ שְׂעִיּוֹר הַפְּגִימָה וְהוּא לִשׁוֹן חֲגוּרָה מִמֶּשׁ וּבֵר מִן דִּין אֵין דְּרָף הַפּוֹסֵק לְסִתְּנָם כ"כ וְאֵילוֹ ר"ל דְּתַחֲגוּר הֵינּוּ תַרְגִּישׁ ה"ל לְפָרֵשׁ שְׁלֵא נִטְעָה לְהַקֵּל שְׁהָרִי הַפִּי הַיּוֹמֵר פְּשוּט בְּתַחֲגוּר הוּא לִשׁוֹן חֲגוּרָה כּמ"ש בּמ"ה וּבְרִיטְב"א כּנ"ל וְכֵן מִשְׁמַע ג"כ מ"מ הַתּוֹסֵף וְהָרָא"ש בְּשֵׁם ר"י הוֹבָא בְּטוֹש"ע ס' ש"ט בְּעֵינֵי צְרִימַת אֲנָזֵן בְּכּוֹר שְׁהוּא מוּם מְנוֹבְהָק הֵיכָא דְּמִינְכֵר שְׁפִיר וְנִרְאָה לְעֵינַיִם שְׁהוּא יוֹמֵר מְחִיבַת צְפוֹרֵן כּו' וְאֵילוֹ חֲגִיבַת צְפוֹרֵן הֵינּוּ הַרְגָּשַׁת צְפוֹרֵן א"כ אִם הוּא כְּחוּט הַשְּׂעִרָה הוּא יוֹמֵר מְהַרְגָּשַׁת צְפוֹרֵן וּבְדַאי שְׁזָה אֵינוֹ מוּם גְּלוּי וְנִרְאָה לְכָל רוּאָה דְּהָא פְּגִימָה כּה"ג צְרִיכָה לְבְּדִיקַת שְׁמִשָּׂא כּו' וְאֵיף יִקְרָא זֶה מוּם מְנוֹבְהָק כּו' א"ו חֲגִיבַת צְפוֹרֵן דְּשֵׁם הֵינּוּ לִשׁוֹן חֲגוּרָה מִמֶּשׁ וְכֵן הוּא הֵכָא מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחוֹת דְּהָאֵי שְׁהוּא יוֹמֵר הוּא עֵנִין בּפ"ע וְלֹא קָאֵי אֲדַלְעִיל מִינֵי דְּמִינְכֵר וְנִרְאָה שְׁהוּא יוֹמֵר אֵלֶּא ה"פ הֵיכָא דְּמִינְכֵר שְׁפִיר וְנִרְאָה הַצְּרִימָה אִז חָשׁוּב מוּם מְנוֹבְהָק וְהֵינּוּ מִשׁוּם שְׁהוּא יוֹמֵר מַחֲג"ץ כּו' וְכֵן מִשְׁמַע בְּהָרָא"ש שֵׁם אָבֵל בּב"י וּבב"ח שֵׁם סַעִי ב' מְבֹאָר לְהַדְיָא דְּפִירְשׁוֹ כּמ"ש תַּחֲלָה וּלְדַבְרֵיהֶם יֵשׁ רֵאִי מְדַבְּרֵי ר"י לנ"ד כּמ"ש וְאַחַר כּוֹתְבֵי זֶה רְאִיתִי לִש"ג שְׁפִי דְּבָרֵי סֵמ"ג כְּדַפְּרִישִׁית וּמִמִּילָא שֶׁכ"ד סה"ת שְׁדַבְּרֵי סֵמ"ג לְקוּחִין מְדַבְּרִיו וְכֵן נִרְאָה דַּעַת הַרוֹקֵחַ שֶׁכ' שְׂעִיּוֹר הַפְּגִימָה כְּדִי אַחֲזִיתַת הַצְּפוֹרֵן בּוֹ וְהֵינּוּ כְּעֵין פִּירֵשׁ"י גַּבִּי אוֹגְרַת לִשׁוֹן אֲסִיפָה שְׂאוּגְרַת הַצְּפוֹרֵן לְתוֹכָהּ שְׁזָהוּ פִּי אַחֲזִינָה דְּאֵילוֹ לְפִי הָרָא"ה אֵין הַצְּפוֹרֵן נֶאֱחָז בְּהַפְּגִימָה כָּלֵל רַק שְׁמַרְגָּשַׁת בּוֹ דְּהָא לְדִידֵי שְׂיָף הַרְגָּשַׁת הַצְּפוֹרֵן אֲפִי אִם הַפְּגִימָה אֵין בָּהּ כְּדִי חָלֵל עוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן וְאַפִּי אֵין בָּהּ חָלֵל כָּלֵל וּפְגִימָה כְּזוֹ אֵין בָּהּ בֵּית אַחֲזִינָה לְצְפוֹרֵן: ב הַפִּי הַשְּׂנִי בְּתַחֲגוּר בָּהּ צְפוֹרֵן הוּא מֵה שְׁהִבִּיא רִש"י בְּתַהֲלִים (ע"ו י"א) ע"פ שְׂאָרִית חֲמַת תַּחֲגוּר דְּהֵאֲתַחֲגוּר פִּי הוּא ז"ל לִשׁוֹן עַכְבָּה וְלֹא לִשׁוֹן חֲגוּרָה וּכ' שֶׁכ"ה בְּלִשׁוֹן מְשֻׁנָּה תַחֲגוּר בָּהּ צְפוֹרֵן וְשְׁשֻׁמַע מִשְׁמוֹ ר' אֶלְעָזָר הַגָּאוֹן ב"ר יִצְחָק שְׁהִיָּה מְבִיא הַמְקָרָא הַזֶּה עֲדוּת לְאוֹתָהּ מְשֻׁנָּה וְאַמְנָם כ' שֵׁם עוֹד שְׂיֵשׁ לְפוֹתְרוֹ ג"כ לִשׁוֹן חֲגוּרָה מִמֶּשׁ (ר"ל בְּמְקָרָא הַנֵּ"ל וּמִמִּילָא שִׁי"ל כֵּן בְּמִשְׁנָה) וְהֵנָּה בְּכּוֹרוֹת (דל"ז) פִּירֵשׁ"י לְהַדְיָא בְּתַחֲגוּר שְׁתַּעֲכַב בָּהּ צְפוֹרֵן וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּלִשׁוֹן זֶה אִם כְּוֹנָתוֹ שְׁהַצְּפוֹרֵן יְהִיָּה נֶאֱסָף מִמֶּשׁ לְתוֹף הַפְּגִימָה כְּדִפְנִי גַבִּי אוֹגְרַת וּכּנ"ל אוֹ אִם כְּוֹנָתוֹ שְׂרִיגִישׁ בָּהּ הַצְּפוֹרֵן כְּדִפְנִי הָרָא"ה.

אוֹ שְׁהוּא עֵנִין מְמוֹצֵעַ בִּינֵיהֶם וְרֵאִיתִי בְּת"ש שְׁפֶתַב דְּדַבְּרֵי רִש"י בְּכּוֹרוֹת נוֹטִים יוֹמֵר לְפִי הָרָא"ה וְלְכַאוּרָה מְפִירוּשׁוֹ בְּתַלְמִים יֵשׁ רֵאִי לְזֶה דאל"כ אֵלֶּא דְּמְפָרֵשׁ ג"כ שְׁהַצְּפוֹרֵן יְהִי נֶאֱסָף לְתוֹף הַפְּגִימָה א"כ לְמָה הַנְּצָרָף רַבִּי אֶלְעָזָר הַגָּאוֹן לְפָרֵשׁ תַּחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן לִשׁוֹן עַכְבָּה וְהִבִּיא לוֹ רֵאִי מְפָסוּק שְׂאָרִית חֲמַת תַּחֲגוּר וּמָה חָסֵר לוֹ לְפָרְשׁוֹ לִשׁוֹן חֲגוּרָה שֶׁא"צ רֵאִי כָּלֵל לְזֶה וְלָכֵן י"ל לְכַאוּרָה דְּכּוֹנָתוֹ כְּדִי שְׁנַפְרֵשׁ דְּתַחֲגוּר בּוֹ צְפוֹרֵן לְאוֹ הֵינּוּ שְׂיִכְנָס הַצְּפוֹרֵן לְתוֹכָהּ מִמֶּשׁ וַיְרוּיִם בְּזֶה דְּהֵנִי אֲמוֹרָאֵי דְּבִדְקֵי בְּשִׁמְשָׂא וּמִיָּא לֹא פְּלִיגֵי

ארב חסדא אַבל קָשָׁה לומר פֿן דא"כ דלא בְּעִינֵי שְׂיִכְנֵס הַצְּפוֹרֵן לתוכה א"כ פֿינן שְׂאִין בפְּגִימָה חָלָל שְׂיִכְנֵס בַּהּ הַצְּפוֹרֵן מדוע יתעַבֵּב הַצְּפוֹרֵן בְּעַבְרוֹ עַל הַפְּגִימָה דְּמִי יַעֲכָבוּ דְּבִשְׁלָמָא פְּשִׁישׁ בַּהּ חָלָל וְהַצְּפוֹרֵן נֶאֱסַף לתוכה אֲזִי הָעוֹקֵץ חוּגֵר בְּהַצְּפוֹרֵן וּמַעֲכָבוּ שְׂלֵא יִלֵּךְ לַהֲלֹךְ מִשָּׂא"כ פְּשִׁאִין בְּחָלְלוֹ שְׂיִאֲסֹף לתוכו הַצְּפוֹרֵן א"כ הַצְּפוֹרֵן עוֹבְרַת עָלֶיהָ מִלְּמַעְלָה וּמִדּוּעַ תִּתְעַבֵּב נְהִי דְהַרְגָּשָׁה שְׂיִיף לומר שְׂתַרְגִּישׁ שְׂיִישׁ שָׂם פְּגִימָה אַבְל עַכְבָּה אִין שְׂיִיף פֿאַן וע' בְּדַבְּרֵי רז"ל ס' ח"י סס"ק ב' במ"ש בפ' דַּבְּרֵי הָרֵא"ש בְּשֵׁם מַהֲר"י דְּמִשְׁמַע שָׂם דְּעַכְבָּה וְאִסִּיפָה עֲנִין אַחַד הוּא וּלְפִיכָף הָיָה נִרְאֶה לומר דְּבִאֲמַת הַפְּנוּנָה אַחַת שְׂתֵאֲסוּף לתוכה צְפוֹרֵן וְהָא דְהוּצְרָף לְפָרֵשׁ דְּתַחֲגוֹר הוּא לְשׁוֹן עַכְבָּה הוּא מְשׁוּם דְּקִשְׂיָא לִי קוֹשְׁיַת הָרֵא"ה בְּבַד"ה דַּאֲת"ל דְּתַחֲגוֹר הוּא לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה הַל"ל שְׂתַחֲגוֹר הַצְּפוֹרֵן שְׂהַפְּגִימָה הִיא הַחוּגְרַת שְׂלֵקָף פִּי הָרֵא"ה דְּתַחֲגוֹר הוּא לְשׁוֹן הַרְגָּשָׁה שְׂהַצְּפוֹרֵן מְרַגְּשַׁת בְּפָגָם וְלִכֵּן פִּירֵשׁ"י דְּתַחֲגוֹר לְשׁוֹן עַכְבָּה שְׂהַצְּפוֹרֵן מִתְעַכְבֵּת בְּפָגָם וַא"ש הַלְשׁוֹן כְּמוֹ אַת"ל שֶׁהוּא לְשׁוֹן הַרְגָּשָׁה וּמ"מ עֲנִין עַכְבָּה הֵינּוּ אִסִּיפָה כְּמוֹ תַּחֲגוֹרָה אֲלֵא שְׂאִין זֶה מִסְפִּיק דְּהָא רַש"י פִּי בְּכּוֹרוֹת שְׂתַעַבֵּב בּוֹ צְפוֹרֵן וַא"כ תַּעֲכָב קֵאִי עַל הַפְּגִימָה וְהֵינּוּ תַּחֲגוֹר וַא"כ כְּמוֹ"כ יְכוּל לְפָרֵשׁ אַת"ל דְּתַחֲגוֹר לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה שְׂהַפְּגִימָה תַּחֲגוֹר בַּהּ אַתְּ הַצְּפוֹרֵן וְכַמ"ש בַּמ"ה שָׂם.

וְאֶפְשָׁר דְּמִשְׁוּם הָכִי הֵנָּה דְּחֹק לֹא לְפָרֵשׁ שְׂהַפְּגִימָה. תַּחֲגוֹר מְשׁוּם שְׂבִאֲמַת אִין הַפְּגִימָה הִיא הַחוּגְרַת דְּהַפְּגִימָה הוּא הַחֲסָרוֹן וְהַתַּחֲגוֹרָה הוּא מְהַעֲוֹקֵצִין מִשָּׂא"כ בְּתַעַבֵּב שְׂפִיר הַפְּגִימָה מְעַכְבֵּת ע"י כְּנִיסָתוֹ לְתוֹכָהּ וְאֶפְשָׁר דְּמִשָּׂא"ה פִּי לְשׁוֹן עַכְבָּה מְשׁוּם דְּשִׁיעוֹר חַנּוּץ קֵאִי בֵּין אַפְּגִימָה אוֹגְרַת בֵּין אִמְסוֹקְסַכַּת וּבְמִסוֹקְסַכַּת לֹא שְׂיִיף לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה דְּאִינָה חוּגְרַת מִב' צְדָדִי מִשָּׂא"כ אַת"ל שֶׁהוּא לְשׁוֹן עַכְבָּה שְׂיִיף ג"כ בְּמִסוֹקְסַכַּת וַאֲע"ג דְּבַסָּה"ת כ' גְּבִי מְסוֹקְסַכַּת ג"כ שְׂהַצְּפוֹרֵן חוּגֵר מְרוּחַ א' אֲלֵמָא דְּשִׁפִּיר שְׂיִיף לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה צְפוֹרֵן מְשׁוּם תַּחֲגוֹרָה גַּם בְּמִסוֹקְסַכַּת מ"מ י"ל דְּלִרַש"י הֵנָּה דוֹחֵק לְפָרֵשׁ פֿן מְהֵאִי טַעְמָא דְּאִינוּ חוּגֵר מִב' צְדָדִים מִשָּׂא"ה פִּי דְּתַחֲגוֹר הוּא לְשׁוֹן עֵיכּוּב אַבְל אִין לומר דְּסָה"ת מְפָרֵשׁ ג"כ חוּגֵר לְשׁוֹן עֵיכּוּב דַּא"כ לֹא א"ש מ"ש שְׂהַצְּפוֹרֵן חוּגֵר הַפְּגִימָה דְּמִשְׁמַע שְׂהַצְּפוֹרֵן מְעַכְבֵּת אַתְּ הַפְּגִימָה וּבִאֲמַת הוּא לְהַפֵּךְ שְׂהַפְּגִימָה מְעַכְבֵּת מִשָּׂא"כ אַת"ל דְּחוּגֵר לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה לִק"מ דְּבִאֲמַת הַצְּפוֹרֵן חוּגֵר אַתְּ הַתַּחֲגוֹרָה וְהוּא הַפְּגִימָה שֶׁהִיא תַּחֲגוֹרָתוֹ וְכַמ"ש בַּח' הָרִיטְבֵּ"א: וְעוֹד אַפ"ל דִּישׁ נִפְקוּתָא לְדִינָא בֵּין אִם הִפִּי לְשׁוֹן עַכְבָּה אוֹ לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה וְהוּא דָּאִם הִפִּי לְשׁוֹן תַּחֲגוֹרָה בְּעִינֵי שְׂיִיף חָלָל בְּפְּגִימָה כְּעוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן מִשָּׂא"כ אִם הוּא לְשׁוֹן עַכְבָּה י"ל דָּאִם חָלְלָה כָּל שֶׁהוּא אִפִּי כְּחוּט הַשְּׁעָרָה נְמִי שְׂפִיר דְּמִי וְהֵינּוּ כָּל שְׂיִכְוֹל לִיכְנֵס לְתוֹכָהּ חוּד מְעוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן אַע"פ שְׂאִין כָּל עוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן נִכְנָסִת לְתוֹכָהּ וְהַחוּד הוּא הַקָּרוֹן עַד"מ שְׂעוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן הוּא עוֹבֵי ד' אוֹ ה' שְׁעָרוֹת מִשָּׂא"כ הַחוּד י"ל שְׂאִינוּ רַק כְּמוֹ שְׁעָרָה אוֹ ב' עוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן נִיכָר יוֹתֵר כְּשִׁחֻתְכִין קִצַּת מִהַצְּפוֹרֵן שְׂחוּץ לְאַצְבַּע וע' בַּפ"ת סס"ק י"ג ג"כ חִזְקָה בֵּין כְּשִׁבּוּדָה בְּחוּד עוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן וּבֵין כְּשִׁבּוּדָה בְּעוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן וְהִנֵּה אִם הַפְּגִימָה כְּחוּה"ש י"ל שְׂחוּד הַצְּפוֹרֵן יְכוּל לִיכְנֵס לְתוֹכָהּ כְּשִׁבּוּדָה בְּחוּד וְאֲזִי מְתַעַבֵּב כָּל הַצְּפוֹרֵן וְאֶפְשָׁר גַּם אִם בּוּדָה בְּעוֹבֵי הַצְּפוֹרֵן יוּכַל הַחוּד מְהַעֲוֵבֵי לְהִיּוֹת נִכְנָס בְּתוֹךְ הַפְּגִימָה אִם מְחֻזְקַת כְּדִי חָלָל הַחוּד (וְאֲזִי מְתַעַבֵּב כָּל הַצְּפוֹרֵן) וַאֲע"פ שְׂהַצְּפוֹרֵן כְּנִלוֹ א"י לִכְנֵס וְהוּלָף בִּינְשָׁר מ"מ י"ל שְׂחוּדוֹ נִשְׁפַּל וְנִכְנָס בְּגוּמָא זֹו מִשָּׂא"כ אִם אִין בַּהּ חָלָל כָּלֵל וְעוֹקֵצִיו סְמוּכִים מִשָּׂא"ה זֹו כְּמִין סְדָק אֲזִי אִין הַחוּד יְכוּל לִיכְנֵס אַע"פ שְׂבּוּדָה בְּחוּד

מהעובי פניו שאין בה שום חלל כלל ואזי י"ל שאין הצפון מתעכב בה כלל וכשרה לרש"י משא"כ לפי הרא"ה דתתגור לשון הרגשה משמע דהוה פגימה כל שהצפון מרגשת בפגימה בעברה עליה אע"פ שאינה מתעכבת בה כלל ונמצא שלפני זה א"ש דלא פליגי כלל הני אמוראי דבדקי בשמשא ומיא כו' ארב חסדא דהא אינהו נמי בעי' שיהי' פגימה וחסרון ממש פדמוכח ברש"י שם בגמרא ואפשר דאינהו נמי אי הוה משפחי פגימה הני בדקי אם מתעכב בה הצפון או לא דאם אין הצפון מתעכב בה כלל מפני שהיא מצער מהכיל חודו הנה מפשרי לה וכמ"ש הרשב"א בתה"א לענין חוה"ש.

והמעשה המובא בב"י בשם רש"י יש ליישבה ג"כ לפי זה דמ"ש שאין צפון חוגרת בה היינו שלא נתעכב הצפון כלל מחמת הפגימה משום שהיא קטנה מהכיל החוד מעובי הצפון ג"כ אבל מ"ש הת"ש שיש ליישב מעשה פזו לפי הרא"ה ג"כ ור"ל שלא היתה צפון מרגשת בה כלל א"א להעמידו לפמ"ש הרא"ה בבד"ה והרשב"א במ"ה דהצפון מרגיש אפי' בכ"ש ומש"ה נדחק הרא"ה בדמ"י לסאסא שאע"פ שבנדאי צפון מרגשת בה פשרה שז"א מגוף הספין כו' אלא כמין חוט כו' והרשב"א השיג עליו פי זה החוט מהו כו' אלא דמדברי שניהם נלמוד שא"א להיות שוב פגימה שלא ירגיש בה הצפון דאל"כ הוה מוקמין ההיא דסאסא בכה"ג ומכאן מוכח ג"כ דבצפון מרגיש ג"כ פגימה שאינה אוגרת שום דבר דהא הרשב"א מוקי ההיא דסאסא לשטתו בשאינה אוגרת שום דבר ומדלא ניחא לי להרא"ה להעמידה ג"כ פן והוצרך לנדחק משום שהוא כמו חוט כו' אלא דמ"מ מרגשת בה הצפון ואין להכשירה אם לא שהוא בהחוט שאינו מגוף הספין כו' וכ"כ רבינו להדיא בדעת הרא"ה שאפ"י אינה אוגרת שום דבר כו' וא"כ הוא דחוק לומר במעשה דרש"י שגורא לו פגימה ושללא היתה צפון מרגשת בה כלל וע' רש"י גבי בשמשא שרואים בחודה נגד השמש או בצילה כו' ובנדאי שפגימה זו נרגשת בצפון (וע' בב"ח בקו"א דנראה מדבריו שלא ראה פאן דברי הבד"ה והמ"ה דאל"כ הא"י כ' פגימה כחוה"ש ואינה נרגשת בצפון כו') והא"י אפשר לומר שגורא לו ע"י ראי' פגימה קטנה ולא הרגשה בצפון זה דחוק עצום פדמוכח מדברי הבד"ה והמ"ה הנ"ל מיהו לקמן אות ד' ית' דבאמת הב"ח והת"ש ס"ל דבהרגשת הצפון ג"כ אפשר שאינו נרגש פגימה דקה כחוה"ש ע"ש וא"כ ממ"נ לשטתם אין לאסור פגימה שאינה אוגרת כחוה"ש אף גם לדעת הרא"ה והנה דברי הרוקח דלעיל אות א' לכאורה י"ל ג"כ כפי זה מיהו לשון אחיזת הצפון אינו לשון עיכוב אלא משמע שנאחז ממש תוך הפגימה ולפי פי זה אינו נאחז תוך הפגימה רק החוד מעובי הצפון ולא כל הצפון ע"כ נלע"ד שדבריו נוטים ומראים יותר כפי הראשון דתתגור לשון חגורה פדלעיל אות א': ד הפי' השלישי בתתגור הוא פי' הרא"ה בבד"ה שאינו מלשון חגורה אלא מלשון חגירה כמו ונתגרו ממסגרותם פלומר שפרגיש בה הצפון כו' והנה הגם פי' במ"ה השיג עליו ואמר שהוא בודל מדברי כל הראשונים ושללא לצורך ושללא להועיל שפולם מפרשים תתגור מלשון חגורה מ"מ מצאתי ת"ל בערוף ערוף חגר שפי' ממש כד' הרא"ה ונ"ל שתתגור בה הצפון פי' חגירה מלשון פסח שהוא חגר והוא כמו רגל המהלכת במישור כשמגעת בחריץ נתגרת וצריכה בדיקה אטונפרא ואבשרא כו' עכ"ל והיינו ממש כדפ"י הרא"ה שהוא מלשון ונתגרו ממסגרותיהם דהיינו ג"כ מלשון חגר ופסח כדפירש"י בשמואל כ"ב וכ"ה במצודות ציון שם וכ"כ בחי' הריטב"א להדיא בשם הרא"ה שהוא

מלשון חגור (ובת"י שם ויחגרו ויזועון והיינו כדפני הערוף שם מחגוריו דזבין מתנדנדין כו') ואפשר וקרוב לומר שדברי הרא"ה לקוחים מהערוף והנה בדברי הרא"ה ג"כ יש לפרש על שני דרכים הא' דמ"מ צ"ל הפגימה אוגרת כ"ש כחזה"ש עכ"פ ולא פליג לדינא אהרשב"א רק דפליג עלי' במה שדחה דברי ר"ח מהלכה וכ"מ לכאורה שהבין במ"ה פן בדברי הרא"ה ע"ש במ"ש שאילו תחגור כמו תרגיש א"כ חזר לומר דפגימת ספין בכ"ש כו' ור"ל וא"כ מהו החילוק בינו להת"ה לדינא ואי איתא דלהרא"ה אפי' אינה חוגרת כלל שום דבר פסולה כל שהצפון מרגיש בה א"כ טובא איכא לאיפלוגי ביניהו א"ו צ"ל דס"ל להרשב"א שא"א כלל שפסול הרא"ה פגימה שאינה אוגרת שום דבר דהא אוגרת פשמה שאוגרת שום דבר וכ"מ לכאורה מדברי הרא"ה בספר החנוך מצוה תנ"א שהצריכו חכמים לבדוק עם הצפון כו' ואם נרגיש בו פגימה אפי' כל שהוא השחיטה אסורה ולשון כ"ש י"ל שאוגרת שום דבר עכ"פ ויש לדחות וכ"מ לדברי הב"ח בקו"א שהבין שיכול להיות פגימה כחזה"ש ולא יהי' הצפון מרגשת בו א"כ נקיט מיהו עכ"פ דפגימה שאינה אוגרת כ"ש דנדאי אינה נרגשת בצפון וכ"מ קצת בחי' הריטב"א שכו' ששלשה דינים בדבר ומשורת הדין צריף לבדוק לכתחלה אבשרא וטופרא כו' וכל שמרגיש בו פגם אין שוחטין בו לכתחלה ונדמאי לסאסאה מותרת פיון שאין בו פגם וא"א לומר שלא יש בו פגם כלל.

דא"כ מאי קמיבעי' לי' אלא עכצ"ל שאין בה חסרון דהינו שאינה אוגרת שום דבר כמ"ש הרשב"א וא"כ פיון דשוחטין בה לכתחילה ע"כ צ"ל שאינו נרגש בצפון דהא לעיל מיני' פתב שפ"ל שמרגיש בו פגם אין שוחטין לכתחילה כו' מיהו זה יש לדחות לפמ"ש רבינו בשם הפר"ח ות"ש שיש הפרש בין הרגשת פגימה כ"ש שהיא אוגרת כחזה"ש ובין הרגשת הסאסאה שאינה אוגרת פלום ואע"פ שרבינו כ' שהוא דוחק עצום מ"מ אפ"ל שאינו דוחק את"ל דהרגשת פגימה אוגרת היינו ע"י שמתעכב הצפון מחמתה פדלעיל אות ג' משא"כ הרגשת הסאסאה י"ל דהינו הרגשה בעלמא וא"כ לד' הרא"ה את"ל דפי' הרגשת הצפון היינו שלא ע"י עיכוב א"כ י"ל דאפילו אינה אוגרת כ"ש נמי מרגשת הצפון ולכאורה מוכרח דהרגשת דכ' הרא"ה היינו שלא ע"י עיכוב דאל"כ ה"ל להביא מפסוק שארית חמת תחגור כו' ואפשר דהי' מפרש שם לשון חגורה כדפירש"י בלשון שני שם בתהלים.

והנה מדברי הדרושה המובאים בכנה"ג בהג"ה הטור אות ז שפתב דעת הרא"ש פהרא"ה ולא פליגי לדינא עם הרשב"א וכ"כ הפר"ח מבואר דעכ"פ בעינן אוגרת כ"ש דאל"כ פליגי עם הרשב"א במאי דמחמרי טפי מיני' ודעת הת"ש נראה ג"כ דפגימה שאינה אוגרת כלל פשרה אלא דס"ל בנדאי שאין הצפון מרגיש בה עסק"ו שרצה להכשיר אפי' סדק עמוק בכה"ג אלא שחזר בו משום שאפשר להפתח כו' והינו דייקא בסדק אבל בפגימה כה"ג ודאי פשרה לדעתו לכ"ע ואפ"ל להרא"ה משום דאין הצפון מרגיש בו כו' ע"ש ואזיל לשיטתו דבסק"ה העלה שא"א לומר להרא"ש דפגימה כ"ש נרגשת בצפון כו' ע"ש וכן צ"ל לשטתו גם להרא"ה והתם מירי אפי' אם היא אוגרת משהו א"כ כ"ש באינה אוגרת כלל ודבריו נוטין ממש לדברי הב"ח בקו"א דלעיל וכן בספר הזכרונות שבכנה"ג בהג"ה ב"י סוף אות ח' מבואר ג"כ פן דפגימה שאינה אוגרת כלל אפי' חוט השערה אינה נרגשת בצפון ע"ש: ה' ויש להסתפק לשטתם אי אירע

שהרגיש אָחַד בפגימה ע"י בדיקת צפון ואח"כ מצאו שאינה אוגרת כלל אפ"ל חוה"ש דהיינו שהעבירו עליה חוה"ש ולא נתעכב שם מה דינה לדעת הר"א"ה ור"א"ש יש בזה פנים לכאן ולכאן דלכאורה י"ל כיון דלשטתם עיקר שיעור הפגימה בהרגשת הצפון תליא א"כ כיון שהרגיש בה בצפוןנו אסורה וקא דלא אגרה חוה"ש י"ל דלא בנדק שפיר או שי"ל בהפך דמדלא אגרה חוה"ש נדאי אין זו .

פגימה האסורה פנ"ל ומה שהרגישה בצפון הוא משום שחוש הרגשתו מופלג יותר משאר בני אדם ומה שאמרנו שסתם פגימה הנרגשת בצפון אסורה היינו בסתם בנ"א ומשום דנדאי אוגרת חוה"ש או יותר כי סתם הרגשת בנ"א בצפון בנדאי אינו אלא בפגימה האוגרת חוה"ש ובהם דברו חכמים ואולם ימצא ג"כ מופלגים בהרגשה שפירגישים אפ"ל אינה אוגרת כלל אלא שמהסתם אסרינו כל פגימה הנרגשת בצפון אבל אי אירע שפדקו ולא אגרה חוה"ש יש להקל (ועל"ק אות ו' דהפ"ת ופ"מ אוסרים בזה וכ"ד הכו"פ פדלקמן אות ח' ובאות יו"ד העליתי שיש להקל בזה) מיהו אם שאר בנ"א מרגישים אותה בצפון ג"כ אין להכשירה ולומר שהרגשת פולם מופלגת ותלינו יותר דלא בנדק שפיר עם חוה"ש ועמ"ש הת"ש סי' י"ח ססקי"ז וביאר דבריו רבינו בס"א סק"ב שמי שבודק הספין בכונת הלב ואינו מרגיש כלום אף שיש מי שפירגיש אחריו בנדאי שאינו מרגיש פגימה האוסרת מדינא דהיינו שאוגרת כ"ש כו' ודין זה אמת ג"כ לפ"ד הר"א"ש ור"א"ה כפי הסברא השנית שכתבתי לדעת הב"ח והת"ש והזכרונות ולדעת הדו"פ והפר"ח בפ"י דברי הר"א"ש ור"א"ה: ונהפ"י השני בדברי הר"א"ה הוא מבואר במשפצות זהב סק"ב שכ' וז"ל דאפשר להר"א"ה ור"א"ש יש יותר חומרא שאף שאינה אוספת שום דבר כל שצפוןנו מרגיש פסולה כו' דצפון נדאי מרגיש קטנה ביותר כו' (הג"ה ואין הפמ"ג והפ"ת והכו"פ דלקמן אות ח' מחולקים במציאות עם הב"ח והת"ש וסיעתם דלכאורה זהו מחלוקת דמציאות דלהכו"פ וסיעתו מורגש בצפון פגימה קטן שבקטנים ולהב"ח וסיעתו י"ל דאפ"ל כחוה"ש אינו נרגש בצפון וא"כ נחזי אנו עם מי האמת ונשאל לשוחטים כו' אבל באמת י"ל שאין כאן מחלוקת במציאות אלא שההרגשה חלוקה בבנ"א יש שפירגישים ביותר ויש שאין מרגישים כ"כ: כמ"ש הכו"פ עצמו ובסתם בנ"א ימצא נדאי שאין מרגישים אפ"ל כחוה"ש וימצא נדאי בשוחטים שפירגישים אפ"ל פחות הרבה מהחוה"ש ובהא מחולקים הב"ח עם הכו"פ דלהב"ח שיעור דכדי שתחגור בצפון להאמרים דהיינו הרגשה ניתן שיעור זה שיהי' מורגש אפ"ל לסתם בנ"א משא"כ אם אינו מורגש רק למופלגים לא הנה פגימה ותדע דהא גפי בכור גמי אמרינו דהוי מום כדי שתחגור בו צפון וא"כ צ"ל דהיינו גמי שמורגש בצפון.

והתם א"א לומר דכשמורגש למופלגים לבד גמי הנה מום דהא בעינן מומים שבגלוי ועוד דגדולה מזו תנן התם בבכורות (ד"מ) במראה אבל לא במדה אלא דבעינן שיהא נראה לכל ממש וזה גרע מבמדה דבמדה ניכר עכ"פ לכל ע"י מדה משא"כ הקא ולהכו"פ וסיעתו אפ"ל מורגש למופלגים לבד גמי נק' חג"צ וס"ל דזה נק' במראה דאפשר יכולים לראות הפגימה ע"י שמשא ומה"ט גמי הוי מומין שבגלוי (וע' רש"י רפ"ו דבכורות נגממו שנתחכו בספין א"כ א"א לומר שלא יהא נרגש בצפון וא"כ מה בין זה לנפגמו ומש"ש רש"י ולא חיסרו אינו מיושב את"ל דתחגור היינו הרגשה לבד א"כ יכול להיות בלא חסרון ולכן מזה ראי' קצת דתחגור היינו חגורה ממש.

וְנָהוּ וְדָאֵי חֶסְרוֹן מִשָּׂא"כ בְּנִגְמָמוּ בְּלֹא חֶסְרוֹן יָכוֹל לֵהוּיֹת שְׁלֵא תַחְגֹּרֵר הַצְּפוֹרָן) א"נ אֶפְשָׁר ס"ל דְּבִמְרָאָה וְלֹא בְּמִדָּה אֵינוּ מְעַפֵּב אֶלְא גַּבֵּי עֵינוּ אַחַת גְּדוּלָּה כּו' וְלֹא גַבֵּי שְׁאָרֵי מוּמִין תַּדַּע דְּגַבֵּי עֵינוּ בְּעֵינֵי שְׂיֵהִיָּה א' כְּשֶׁל עֵגֶל כּו' וּבְאֵזֶן לִפְ"ד הָרַמְבַּ"ם וְכֵן בְּבָצִים לִד"ה אֵינוּ מוּם אִפִּי אַחַת גְּדוּלָּה מִתְּכַרְתָּה הָרַבָּה ע"ש) וְרֵאִיתִי לְרַבֵּינוּ הַגְּדוֹל ה"ה כִּאֲזֻמוֹר נ"ע בְּתִשׁוּ' שִׁבְש"ע ס"י י"ח שְׁהִשְׁנֶה דַּעַת הַפ"ת לַהֲפַמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת וְהִנֵּה הַמְעַיֵן שָׁם בִּפְ"ת יִרְאֶה לְכַאוּרָה דְּאֵינֵן שְׁוִים שְׁהָרִי הַפ"ת סק"ג כ' לְהִדְיָא וּמֵאֵי דְקַתְנֵי מִתְּנִיתִין אוֹגְרֵת כ"ש לְמַעְלָה מְסֹאֶסָא' אוֹגְרֵת מִיָּדִי וְאִח"פ פֶּתַב זוֹלַת בְּמִצְיָאוֹת דְּאֵינוּ נִרְגָּשׁ בְּצְפוֹרָן דְּהָא נִכְלָל בְּדִדְמִי לְסֹאֶסָאָה כּו' וְא"כ מוּבָן מִמֶּנּוּ דְּבַעֲיֵנֵן אוֹגְרֵת עַכ"פ דְּלֹא כַהֲפַמ"ג שֶׁכ' לְהִדְיָא דְלִהְרָא"ה וְרֵא"ש אִפִּי אֵינָה אוֹגְרֵת וְאוֹסְפֵת שׁוּם דְּכָר פְּסוּלָה אֶמְנָם הָאֵמֶת דְּכֹנֶנֶת רַבֵּינוּ נ"ע שֶׁהַפ"ת וְהַפַּמ"ג שְׁוִים לְדִינָא בְּדַעַת הָרֵא"ה וְהָרֵא"ש דְּכָל פְּגִימָה הַנִּרְגָּשֶׁת בְּצְפוֹרָן אֶלְאֲדַלְמַר וְהוּא הַפ"ת הֵינֵנוּ מְשׁוּם דְּבִנְדָאֵי אוֹגְרֵת מִיָּדִי וְאִע"ג שְׂאִין אוֹגְרֵת חוּה"ש י"ל שְׂאוּגְרֵת דְּכָר הַדַּק יוֹתֵר הָרַבָּה מֵהַחוּה"ש.

שְׁהָרִי גַם גֵּשֶׁם הַחוּה"ש יוֹכֵל לְהַתְחַלֵּק בְּאֵמֶת לְכַמָּה וְכַמָּה חֻלְקִים כִּידוּע לְטַבְעֵינִי אֶלְא שָׂא"א לְבַחֲוֹן בְּחוּט דַּק כְּזֶה עַל הַסְּפִין וְלִמַר וְהוּא הַפַּמ"ג אִע"ג שְׂאֵינָה אוֹגְרֵת כְּלָל וְאִפִּי הִי בָּא אֵלֶיהוּ הַנְּבִיא וְאָמַר שְׂאֵינָה אוֹגְרֵת כְּלָל אֲסוּרָה מְדִינָא כִּינֵן שְׁנַרְגָּשֶׁת בְּצְפוֹרָן ה"ז שְׁיַעוּר פְּגִימָה לְהָרֵא"ה וְהָרֵא"ש וְהִנֵּה הַנְּדוֹן שְׁנִסְתַּפְקֵנוּ לְעִיל אוֹת ה' פְּסוּלָה לְדַעַת הַפ"ת וְלְדַעַת הַפַּמ"ג בְּהָרֵא"ה וְהָרֵא"ש נִזְהָ פְּשׁוּט וּמְבֹאָר לְהִדְיָא בְּדַבְרֵיהֶם וְהַנְּדוֹן שְׁנֵת' שָׁם סוּף אוֹת הַנְּ"ל בְּשֵׁם רַבֵּינוּ נ"ע בְּסִי' א' סק"ב י"ל שְׁיִתְחַלֵּק הַדִּין בְּזֶה בֵּין הַפ"ת וּבֵין הַפַּמ"ג דְּלַהֲפ"ת כִּינֵן דְּבַעֲיֵנֵן אוֹגְרֵת מִיָּדִי אֶלְא דְּכָל שְׁנַרְגָּשֶׁת בְּצְפוֹרָן מְסֹתְמָא אוֹגְרֵת מִיָּדִי א"כ י"ל שְׁפִיר מ"ש רַבֵּינוּ דְּכִינֵן שְׁהָאֲחָד לֹא הִרְגִּישׁ בְּנִדְאֵי שְׂאֵינָה פְּגִימָה הָאוּסְרֵת מְדִינָא כּו' ע"ש מִשָּׂא"כ לַהֲפַמ"ג דְּלֹא בְּעֵינֵן אוֹגְרֵת כְּלָל א"כ לֹא שְׁיִיָּד לִזְמַר דְּבִנְדָאֵי אֵינָה פְּגִימָה הָאוּסְרֵת מְדִינָא דְּהֵינֵנוּ שְׂאֵינָה אוֹגְרֵת שׁוּם דְּכָר דְּהָא לֹא תְלִינֵן מִיָּדִי בְּאוֹגְרֵת וְא"כ כָּל שְׂאֲחָד מְרַגִּישׁ וְאִחָד אֵינוּ מְרַגִּישׁ לֹא נִפְיֵק מְסֹפְקָא דְּאוּרֵינִי עַכ"פ (וְלְדַעַת הַכּו"פ דְּלִקְמוֹן אוֹת ח' נִרְאֶה ג"כ לְהַחְמִיר בְּזֶה אִף שִׁי"ל דְּבַעֲי אוֹגְרֵת כִּי כֵן מוּכַח מִלְּשׁוֹנוֹ לְהַחְמִיר בְּזֶה) אִם לֹא בְּנִדְוֹן שְׁל הַת"ש סִי' י"ח סק"י"ז שְׁכֹנְלָם אֵין מְרַגִּישִׁים רַק שָׂא' מְרַגִּישׁ שְׁבִזָּה יֵשׁ לְהַתִּיר לַהֲפַמ"ג ג"כ: מִיָּהוּ בְּאֵמֶת אוֹמַר אֲנִי שְׁפִי הַפַּמ"ג בְּהָרֵא"ה וְרֵא"ש א"א לְהוֹלְמוֹ כְּלָל דֹּא"א לִזְמַר דְּשְׁיַעוּר דְּתַחְגֹּרֵר הַצְּפוֹרָן הֵינֵנוּ הַנִּרְגָּשֶׁת בְּצְפוֹרָן אִפִּי אֵינָה אוֹגְרֵת שׁוּם דְּכָר דֹּא"כ הוּא כְּנֶגֶד הַש"ס בְּבִכּוּרוֹת (דל"ז) דְּתַנֵּן הָתָם רַפ"ו נִפְגְּמָה אֲזַנּוּ כּו' נִסְדָּקָה אִע"פ שְׁלֹא חִסְרָה וּפִירַש"י פְּגִימָה אֵינָה בְּלֹא חֶסְרוֹן אֲבָל סְדָק מְשֻׁמַּע נָמִי בְּלֹא חֶסְרוֹן וּבְגַמ' שָׁם ע"ב הַסְּדָק כ"ש כּו' פְּגִימָה כְּדִי שְׁתַּחְגֹּרֵר בְּהַ צְפוֹרָן וְהַשְׁתָּא אַת"ל דְּתַחְגֹּרֵר בְּהַ צְפוֹרָן הֵינֵנוּ שְׁתַּרְגִּישׁ וְאִע"פ שְׂאֵינָה אוֹגְרֵת כְּלָל א"כ כְּשֶׁאֵינָה אוֹגְרֵת כְּלָל עַכְצ"ל שְׂאִין בְּהַ חֶסְרוֹן כְּלָל וְא"כ הֵינֵנוּ שְׁיַעוּרָא דְּסְדָק ג"כ א"ו צ"ל שְׂאוּגְרֵת עַכ"פ שׁוּם דְּכָר מְשׁוּם שְׁיֵשׁ בְּהַ חֶסְרוֹן וְנִכְנַס הַדְּבָר לְתוֹף הַחֶסְרוֹן וּבְשִׁלְמָא לַהֲפ"ת י"ל דָּאִם הַצְּפוֹרָן מְרַגָּשֶׁת אֶמְרִינֵן דְּמְסֹתְמָא אוֹגְרֵת וְחִסְרָא מִיָּדִי וּבְסְדָק פְּסוּל אִע"פ שְׂאִין הַצְּפוֹרָן מְרַגָּשֶׁת כְּלָל אֲבָל לַהֲפַמ"ג א"א לִזְמַר כֵּן וְעוֹד יִפְלֹא לַהֲפַמ"ג א"כ מ"ט חִילְקוּ בֵּין אוֹגְרֵת לְמְסוּכְסֵכַת וְהָרִי מְסוּכְסֵכַת גְּרִיעָא טְפִי מְפִיגְמָה שְׁהַצְּפוֹרָן חוּגְרָ בְּהַ שְׂאֵסוּרָה אִע"פ שְׂאֵינָה אוֹגְרֵת) לַפַּמ"ש הָרֵא"ה בְּבִד"ה שְׁמְסוּכְסֵכַת יֵשׁ לָהּ מוֹרְשָׁא זְקוּפָה מְצַד א' וְנִרְגָּשֶׁת בֵּין בְּהוֹלְכָה בֵּין בְּהוֹבָאָה וְהִרְגָּשָׁה זוֹ עַכְצ"ל שְׁהוּא שְׁגִבּוּת מְמַשׁ יוֹתֵר מְצַד א' וְהַסִּימֵן שְׁיִוְרַד מְמַשׁ מְמַנָּה

ואפ"ה מפשרי בעומדת ארישא דסכינא וא"כ פגימה שהצפון חוגר בה נמי יש להכשיר
כן אם אינה אוגרת כלל דלא שייך כלל לומר מן רשא קמא מחליש ובתרא בוע פיון שאין
ביניהם ריוח כלל ואין שטחה יותר מהמסוכסכת ולא עוד אלא שהרגשת הצפון היא
הרגשה בעלמא ולא ירידה כבמסוכסכת א"ו אוגרת ממש בעינו להרא"ה ומ"ש הרא"ה
שכל שהצפון מרגשת אסורה היינו שמרגיש איהו שהיא אוגרת ור"ל שמרגיש ב'
המורשות ממש וכמ"ש להדיא די"ב ב' דאוגרת יש לה שתי מורשות כו' זקופות הן
ונרגשות משני צדדין בין בהולכה כו' ולשון ונרגשות היינו שב' המורשות נרגשות ולא
שמרגיש הרגשה בעלמא שיש פאן פגימה ע"י דליגת האצבע דא"כ אינו מרגיש ב'
המורשות: ח והאמת אגיד שלפי דברי הרא"ה אלו יש לכונן דבריו כדפרישית לדעת
רש"י שתתגור הוא שתתעכב חוד הצפון עכ"פ וה"נ י"ל שזהו תרגיש דהרא"ה שאז
מרגיש ב' המורשות ממש וא"ש נמי מ"ש הרא"ה די"ד שאבשרא הוא בדיקה יפה
משנפרא כו' ועיינו הרואות בהפך שאטופרא מרגישי יותר כמ"ש כל האחרונים ולומר
דבדור הרא"ה הוי מרגישי יותר מבדורינו כעין מ"ש הפ"ת על חכמי הגמ' הוא רחוק
משמוע בשגם שהדורות שלפני פנינו כבר כתבו איהו שאבשרא אינו מרגישי ובשלמא
להרשב"א א"ש דבדיקה דאטופרא היינו שתתגור הצפון ממש כדפ"ל רז"ל וא"כ
אבשרא היא בדיקה יותר מעולה משא"כ להרא"ה דאטופרא היינו נמי הרגשה בעלמא
א"כ האיהו כ' הפך החוש אבל את"ל דהרגשה דאטופרא היינו שמרגיש ב' העוקצין לק"מ
שאפשר זה בקל יותר בבשרא כו' והיינו משום דלהרגיש ב' העוקצין א"א אלא ע"י
שיכנס חלק מה מהעובי הצפון עכ"פ תוף הפגימה ואפשר שזה יכול להרגיש בבשר
בקל יותר והנה דברי הערוף שמהם מקור דברי הרא"ה נוחים יותר לפי זה במ"ש שהוא
כמו רגל המהלכת במישור וכשמגיעת בחריץ נחגרת כו' דלכאורה היינו ע"י שהרגל
נכנסת לתוף החריץ שהוא נמוך משאר קרקע המישור שבו עומד רגלו השני שאז ניכר
שהוא כמו חוגר במה שרגלו אחת נמוכה יותר וא"כ דכונתה בהולכת הספין על הפגימה
היינו נמי שהצפון נאסף לתוף הפגימה אבל אין לפרש דמ"ש וכשמגיעת בחריץ נחגרת
שאינה נכנסת תוף החריץ כלל אלא שמדלגת את החריץ דא"כ אמאי נראית כחוגר
מחמת זה והלא כל מהלך דולג קצת קרקע ואת"ל דאינו מייירי במהלך אלא במעביר
רגליו ע"ג הארץ דומי' דהעברת הצפון על האצבע ומ"ש לשמגיע בחריץ נחגרת היינו
שמוכרח לדלג רגלו ולהגביה קצת דאכתי אינו נראה כחוגר מחמת זה אלא את"ל
דנחגרת אינו דוגמת חוגר אלא נדנוד כמש"ש גבי מחגירין כו' וא"כ לא א"ש מ"ש ל'
פסח כו' הלכך מחנוורתא דלהערוף היינו שהצפון נאסף ממש לתוף הפגימה ומש"ה נק'
תתגור דהיינו דומיא דפסח ממש שמנמיך רגלו האחת וככה הוא רגל שבחריץ אם נצייר
רגל שני שבמישור וכן יש להוכיח ממש בערוף ססא וז"ל דמאי לססא פשרה פי' הענף
שבראש השיבולת הנראית כמו מחטין ארוכין עומדין ואינו חלקים אלא בולטות מהן
כעין שינים דקות מאד ונק' מלעין עכ"ל הרי דגם בדמאי לססא פשרה ע"כ יש
בה פגימות קטנות ואעפ"כ היא פשרה וא"כ צ"ל דתתגור בה הצפון דפסולה היינו
שנאסף ממש לתוכה ובסאסאה צ"ל שאין בה פדי לאסוף הצפון לתוכו אבל א"א לומר
דמתגור היינו תרגיש דא"כ בסאסאה נמי מרגשת אם לא שנאמר שגם הערוף ס"ל כמ"ש
הרא"ה גבי סאסאה שזהו כמין חוט כו' והוא דוחק דכל כה"ג ה"ל לפרש ולא לסתום: ט

וְרֵאִיתִי לְהַכּוֹפֵר רַס"י י"ח מ"ש אֶלָּא בְּרוּר לַעֲנֵד כּו' כִּי אֵין לָהּ פְּגִימָה בְּעוֹלָם מִמֶּשׁ שְׁלֹא
נִרְגַּשׁ ע"י צְפוֹרָן כּו' וּלְכָף הָיָה הַקְּבֻלָּה פְּדֵי חֲגִירַת צְפוֹרָן כִּי הֵם דְּבָרוּ בְּאִישׁ הַשְּׁלֵם כּו'
וּבְטָלָה פֶּל מַחְלֻקָּת הַפּוֹסְקִים בְּזֶה וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ עָלָיו טוֹבָא שְׁנַרְאָה מְדַבְּרִיו פְּאִילוּ רָאָה זֶה
חֻדֵּשׁ הוּא אֲשֶׁר הִמְצִיא דְחֲגִירַת צְפוֹרָן הִינְנוּ הַרְגֵּשׁת הַצְּפוֹרָן וְהֵלֵא פְּתוּב הַדָּר הוּא
לְהֵרָא"ה בְּבִד"ה וְעַם כָּל זֶה דְחָה הַרְשָׁב"א בַּמ"ה פִּירוּשׁוֹ בְּשֵׁתֵי יָדַים וְהֵאִיף כ' שְׁבַטְלָה
מַחְלֻקָּת הַפּוֹסְקִים בְּזֶה וְהֵלֵא מְאוּר עֵינַים הַרְשָׁב"א חוֹלֵק ע"ז לְהֵדְיָא וּמִי הוּא שְׁיֹכֵל
לְבַטֵּל דְעֵתוֹ וְגַם בְּלֹא"ה אֵין דְּבָרֵינוּ בְּרוּרִים בַּמ"ש כִּי הֵם דְּבָרוּ בְּאִישׁ הַשְּׁלֵם וְהֵלֵא מְשֻׁנָּה
שְׁלִימָה שְׁנִינוּ הַפֶּל שׁוֹחֲטִין וְאֶפֶי נָשִׁי וְעֶבְדִּים כּו' וְכִמּוֹ שְׁהֵאֲרִיף בְּזֶה רַבִּינוּ ז"ל ס' א'
ס' ב' ע"ש כִּי טוֹב הוּא: וּמַעֲתָה יֵשׁ לָנוּ לְבָאָר לַעֲנֵן דִּינָא הֵאִיף קִי"ל דְּהִנֵּה כָּל הַפִּי
שְׁהִצְגָנוּ לַעֲלִיל בְּעֵנֵן חֲגִירַת צְפוֹרָן הַפֶּל הוּא לְדַעַת רַב חֲסָדָא שְׁאָמַר שְׁשִׁיעוּר הַפְּגִימָה
כְּדִי שְׁתַּחֲגֹר בָּהּ הַצְּפוֹרָן אֲבָל הַרְשָׁב"א ז"ל הִבִּין שְׁהֵרִי"ף (וְבַה"ג וְכ"ה בְּשִׂאֲלֹתוֹת שְׁלֹא
הַזְּפִיר מִימְרָא דְרַב חֲסָדָא) דְחָאוּ מְהֻלְכָה מִשׁוּם הִנְי אַמּוֹרָאֵי דְבְּדִקִי בְּשִׁמְשָׂא וּבְמִיָּא וּבְחֻוּט
הַשְּׁעָרָה אֶלְמָא דַּס"ל דְּשִׁיעוּר הַפְּגִימָה בַּכ"ש וְכַתְּבַשׁ"ד הַרְמָב"ם וְהַרְמָב"ן אֶמְנָם בַּח'י
הַרִיטְב"א רֵאִיתִי שְׁפַתְבִּי דְּכָל מַה דְּאֶמְרִינוּ בְּהִנְי אַמּוֹרָאֵי אֵינוּ אֶלָּא בְּתַחֲלָה כּו' אֲבָל
בְּדִיעְבַּד הַפֶּל מוֹדִים שְׁאֵינוּ נְפֹסֵל אֶלָּא בְּחֲגִירַת צְפוֹרָן וְסִיִּים שְׁנָה שְׁטַת הַגְּאוּנִים ז"ל וּפִי
חֲגִירַת צְפוֹרָן הוּא מְפָרְשׁוּ מִלְּשׁוֹן חֲגוּרָה מִמֶּשׁ וְהִנֵּה הַטַּעַם וְהַהֲפָרֵשׁ בֵּין לְכַתְּחִילָה
לְדִיעְבַּד נִלְע"ד פְּשׁוּט מִשׁוּם דַּאֲע"ג דְּשִׁיעוּר הַפְּגִימָה מְדַאֲוֵרִיָּתָא הוּא כְּדִי שְׁתַּחֲגֹר בָּהּ
הַצְּפוֹרָן מ"מ י"ל דְּחֻצֵי שְׁיַעוּר נְמִי אָסוּר כְּדָאֵי ר"פ יוֹכ"פ וְאֵין לוֹמַר דְּשִׁאֲנֵי הֵכָא דְּפַחוּת
מִשְׁיַעוּר זֶה אֵינוּ נֹקֵב בְּסִימָנִים וּטְרִיפּוֹת הַפְּגָמִים הוּא מִשׁוּם נְקִיבַת הַסִּימָן כְּדָאֵי בַּגְמ'
(דִּי"ז) פְּשִׁיטָא פִּינוּן דְּכִי נְקִיב טְרַפָּה בְּעֵינוּ בְּדִיקָה כּו' דַּמ"מ הֵרִי חֻצֵי שְׁיַעוּר אָסוּר מִשׁוּם
דְּחֻזֵי לְאַצְטְרוּפִי וְא"כ פְּגִימָה דְּקָה נְמִי חֻזֵי לְאַצְטְרוּפִי אִם יוֹפְגָם עוֹד עַד שְׁיַהֲלֵי כְּדִי
שְׁתַּחֲגֹר וְכַה"ג מְבֹאָר בְּר"ן ר"פ ג' דְּשְׁבוּעוֹת בְּעֵנֵן הַנְּשַׁבֵּעַ שְׁלֹא יֵאָכֵל דַּאֲע"ג דְּלֹא נִתְּפֹנִין
אֶלָּא לְכַזִּית וְא"כ הָיָה הַסְּבָרָא דְּפַחוּת מְזֶה מוֹתֵר לוֹ לֵאָכֹל פִּינוּ דְּלֹא נִתְּפֹנִין לְזֶה פֶּלֶל
מ"מ אָסוּר מִשׁוּם דְּחֻזוֹ לְאַצְטְרוּפִי כּו' וְה"נ לְהָא דְּמִיָּא עַכ"פ מִיְהוּ בְּתַשׁוּבַת ח"ץ ס' פ"ו
מְבֹאָר דְּחֻצֵי שְׁיַעוּר אֵינוּ אָסוּר מְדַאֲוֵרִיָּתָא אֶלָּא בְּמֵאָכְלוֹת אָסוּרוֹת מִשׁוּם דְּמַרְקִיבֵי דְּכָל
חֻלְבִּי נְפָקָא וְלָכֵן כ' דְּלַעֲנִין בַּל יִרְאֶה וּב"י אֵין אִיסוּר עַל חֻצֵי שְׁיַעוּר כ"א מְדַרְבְּנָן כּו' ע"ש
וְהַסְּפִים עֲמוּ רַבִּינוּ ז"ל בְּקו"א ס"ס י"י תַּמ"ב וְא"כ לַעֲנֵן פְּגִימַת הַסְּפִין פִּינוּ שְׁאֵין הָאִיסוּר
בְּהַמְּאָכֵל מִמֶּשׁ רַק בְּהַסְּפִין אֵין פֶּאֵן אִיסוּר בְּחֻצֵי שְׁיַעוּר רַק מְדַרְבְּנָן וְלָכֵן פִּינוּ דְּמְדַרְבְּנָן
עַכ"פ אָסוּר לָכֵן הִתְּמִירוּ לְבָדוּק בְּשִׁמְשָׂא וּמִיָּא דְּכָל שְׁהִיא אוֹגְרַת מְשֻׁהוּ הוּא בְּכָלֵל חֻצֵי
שְׁיַעוּר דְּחֻצֵי לָאו דוֹקָא וְאָסוּר מְדַרְבְּנָן מִיְהוּ מִשָּׂא"כ דְּמִיָּא לְסַאסְאָה שְׁאֵינָה אוֹגְרַת פֶּלֶל
לֹא הִנְי אֶפֶי חֻצֵי שְׁיַעוּר וְהִנֵּה לַפ"ז נְסַתְּלָקָה קוֹשִׁיּוֹת הַרְשָׁב"א מְהִנְי אַמּוֹרָאֵי אַדְרַב חֲסָדָא
וְא"ש דְּכּוֹלְהוּ ס"ל שְׁיַעוּרָא דְּרַב חֲסָדָא מְדַאֲוֵרִיָּתָא כְּמִשְׁמַעוֹת פְּשֻׁט הַגְּמ' כַּמ"ש הֵרָא"ש
וְהַרִיטְב"א וְשִׂא"פ מְדַאֲמֵרִינוּ וְאִידָף כּו' אַף מ"מ אַע"ג דְּפַחוּת מַחְג"ץ מוֹתֵר מְדַאֲוֵרִיָּתָא
פִּינוּ דְּאָסוּר מְדַרְבְּנָן עַכ"פ כְּחֻצֵי שְׁיַעוּר י"ל דְּשִׁחִיטָתוֹ אָסוּרָה דִּיעְבַּד ג"כ כְּשִׂאָר אִיסוּר
דְּרַבְּנָן וְכַדְאֵמְרִינוּ לַעֲנֵן תַּעֲרוּבוֹת ח"ש בַּפַּג"ה (דַּצ"ח) לֹא תוֹלְזוּל בְּשִׁיעוּרָא דְּרַבְּנָן וְכֵן
מוֹכַח לְכַאוּרָה דְּהַשִּׁיב רַב אֲשִׁי אַסַּאסְאָה מֵאֵן יִהִיב לָן מְבִישְׁרָא וְאֶכְלִינוּ מְפֻלֵּל דְּלַמְעָלָה
מְסַאסְאָה לֹא אֶכְלִינוּ וְכַמ"ש הַרִיטְב"א וְאַעֲפ"כ כ' הַרִיטְב"א שְׁאֵין לְזוּז מְקַבְּלַת הַגְּאוּנִים
שְׁכ' דְּדִיעְבַּד אֵין אָסוּר הַבְּשָׂר וְהַטַּעַם נ"ל דְּכִינוּן דְּהָא דְּחֻצֵי שְׁיַעוּר אָסוּר הוּא מִשׁוּם דְּחֻזֵי

לאצטרויפן א"כ נהי דאסרין לי אפי דיעבד היינו לגבי הספין עצמו אילו הי שייך בו דיעבד משום דבי שייך לומר דחזי לאצטרויפן שאם יפגם עוד מעט אצל פגימה זו יקנה פתגירת צפון משא"כ הנשקט בספין זה שוב לא שייך בו לומר צירוף דגם אם יפגם הספין עוד מ"מ מה שנשקט בו פבר יהי מותר הלכך לא שייך בו איסורא דיעבד רק שהאיסור רובץ על הספין שאסור לשחוט בו ולא דמי לתערובות דחצי שיעור דהתם שייך לומר חזי לאצטרויפן אם יתערב עוד חצי שיעור בהתערובות יהי שיעור שלם בתערובות משא"כ הקא זהו מה שי"ל בטעמן של הגאונים ז"ל ושא"פ שגממשכים אחריהם הנ"ל אות א' להסיר מעליהן קושל' הרשב"א ז"ל: יא ומעתה יש להפלא קצת על רבותינו האחרונים ז אשר דחאו דיעה זו בשתי ידים דשיעור הפגימה הוא כדי שמתחלה ביה צפון ותאספנו לתוכה ממש והפ"ח כתב עליו שהוא דעת יחיד היינו דעת רש"י שבא"ח שהביא הב"י והת"ש כ' שאין זה להלכה אפי' סברת יחיד כו' והיינו שפי' דברי הרא"ש פהרא"ה ודעת סמ"ג כ' שהיא פדעת הרא"ש שכ"כ הש"ג ובאמת הש"ג כ"כ והיינו לפי שהש"ג פי' דברי הרא"ש ג"כ דבעינן חג"צ לשון חגורה ממש מש"ה כ' שכ"ד הסמ"ג: אבל למאי דפי' הת"ש דעת הרא"ש א"א פלל לומר שכ"ד הסמ"ג וכמש"ל אות א' ולא עלה מעולם ע"ד הש"ג לפ"ש פן בהסמ"ג ולכבי לא כן ידמה פי' ראיתי חבל גביאים מתנבאים פן ה"ה הגאונים שפריטב"א וסה"ת וסמ"ג והרוקח שפסקו פן למעשה וע"ל אות א' שקרוב לומר שכ"ד הסמ"ג וגם הרשב"א בתה"ק הביא דעה זו (ובאמת דפשוטא דסוג' מראה הכי דאמרינו אבוה דשמואל פגם ושדר פגם ושדר כו' ואי פדעת הרא"ה.

א"כ כל פגימה טרפה נאפי' להרשב"א לא א"ש מ"ש פשיטא פיון דכי נקיב טרפה בעי' בדיקה ומהו הפשיטות כ"כ את"ל דשיעור הפגימה כחזה"ש כו'). ואפשר שכ"ד רש"י והגאון ר' אלעזר שהביא רש"י או אפשר דהם ס"ל דסגי פשיש ביה כדי לעכב הצפון פנ"ל אות ג' ומ"מ למעשה נדאי יש להורות כהש"ע אבל מ"מ מידי ספיקא לא נפיק אלא דספק דאורייתא לחומרא וכמ"ש רבינו רס"י ח"י וגם למעשה אין להחמיר אא"כ אוגרת ממש כחזה"ש או שמתעכב ביה חוד עובי צפוננו פנ"ל אות ג' וכמדונה שהפל שיעור א' אבל בדליכא לא הא ולא הא אלא שפריטב"א שיש שם פגימה וצפוננו דולג עליה אבל אינה מעכבת אותו ואין רואים שהיא אוגרת גם אינה מעכבת חזה"ש אין לאסור פלל פי' בזה רוב הראשונים מקילים ה"ה גם רש"י והגאון ר"א הנ"ל וכן הרשב"א והרמב"ן וסיעתם ואפשר שגם להרא"ה יש להתיר פדלעיל אות ז וכן לפ"ד הרא"ש י"ל פן כדפי' לעיל אות ז להרא"ה וכמ"ש רבינו סי' י"ח ב' מהרי"ט ח"א סי' ו' ולא נשאר מי שיחמיר בזה אלא הפמ"ג לדעת הרא"ה וכ"ד הכו"פ וזהו דעת יחידא נגד כל הפוסקים הנ"ל ואין סתירה על פסק זה מדחלקו הט"ז והש"ך רס"י ח"י על הב"ח דהם הבינו שהב"ח מתיר אפי' אוגרת כחזה"ש ובזה השיגו עליו ע' ש"ך שם מיהו באמת דעת הב"ח בקו"א שלא להתיר אלא בפגימה שאין נרגשת בצפון אע"פ שאוגרת חזה"ש: וכן פי' דבריו הת"ש אלא שלא ראה שכ"כ הב"ח להדיא בקו"א ולישיטתיהו אולי דס"ל שאין הצפון מרגשת בפגימה דקה כחזה"ש פדלעיל אות ד' ומ"מ לדינא חלק הת"ש אהב"ח בהא דכשאוגרת כחזה"ש פסולה וכן עיקר שכ"ד הש"ע בשגם שי"ל שהצפון מרגשת פגימה כזו כמ"ש הכו"פ אמנם בשאינה אוגרת חזה"ש רק שרגשת בצפון בזה יש להקל מהאי

טעמא דאמרון ואע"פ שהב"ח בקו"א כ' דלהרשב"א אפ"א אוגרת פחות מחוה"ש פסולה וא"כ ליחוש דלמא אוגרת פחות מחוה"ש י"ל דאין לחוש לזה שמא היא אוגרת פיון דבגמרא לא חזינו דבדקו רק בחוה"ש ועוד פיון דבלאה"נ י"א דבעי' חג"צ פנ"ל מיהו אם רואים בשמש שהיא אוגרת ודאי יש להחמיר אבל אם רואים שיש פגימה וא"י אם היא אוגרת גם אינה אוגרת חוט השערה ואינה מעפכת הצפון יש להקל פנ"ל: יב ועתה נבאר בקיצור ממשנת"ל והוא זה בענין הפגימה האוסרת יש ד' שיטות הא' דבדיעבד אין איסור אא"כ הפגימה גדולה עד שאוספת עובי הצפון בחלקה ולכתחילה איסור לשחוט בספין שיש בו פגימה אוגרת אפ"א חוה"ש אבל כל שאינה אוגרת כלל אפ"א חוה"ש אע"פ שצפוננו מרגיש שיש שם כמו פגם אף אין הפגם מעכב את הצפון מותר לשחוט בו אפ"א לכתחילה וזה דעת הגאונים שבריטב"א וכו"ד סה"ת וסמ"ג והרוקח ואפשר שכ"ד רש"י ואפשר נמי שכ"ד הרא"ש כמ"ש רבינו סי' ח"י סק"ב ואפשר נמי שכ"ד הערוף כמ"ל אות ז' הב' י"ל שנהו דעת רש"י והוא שאם הפגימה מעפכת הצפון והינו שחוד עובי הצפון נכנס לתוך הפגימה אע"פ שאין כל עובי הצפון נכנס לשם ה"ז אסורה ודיעה זו קרוב אל הדיעה הג' והוא שאפ"א אוגרת חוה"ש לבד נמי אסורה וזה דעת הרשב"א הד' הוא דהשיעור תלוי ב"אם הצפון מרגיש שיש פגם פגימה נמי אסורה ויש מי שהבינו ששיעור זה גדול יותר מאוגרת חוט השערה ולדבריהם י"ל שאם ביחנו ואינו אוגרת חוה"ש כשה"ל אות ד' ה' וי"א ששיעור זה פחות מאוגרת חוה"ש ובכל ענין אסורה אם הצפון מרגיש ולמעשה יש להורות דהוי ספיקא דדינא אם ההלכה פדיעה הא' או פדיעה הב' והג' ואע"כ לכתחילה אין לשחוט בפגימה שנגרשת בצפון אע"פ שפנדאי אין אוגרת חוה"ש דלו י"א זה דמי לסאסא הא אין נוהגין לשחוט בו ובדיעבד יש להקל אם פנדאי אינה אוגרת חוה"ש ואינה מעפכת הצפון מיהו אם רואים בשמש שהיא אוגרת קצת פנדאי אזי אסורה אם א' מרגיש פגם בצפוננו וא' אינו מרגיש אע"פ שלא ביחנו אם אוגרת חוה"ש כל ששניהם מומחי' יש להקל דיעבד להתיר מה ששחטו בו מיהו היינו דווקא כשהמרגיש אינו אומר שנתעכב חוד צפוננו אבל אם אומר שנתעכב צפוננו אסורה אם אחד אומר שמתעכב ורבים אומרים שאינו מתעכב ואינו נרגש כלל אין לחוש לו כלל אם נגע במפרקת ואח"כ מצא פגימה שהיא פחות מעובי הצפון עמ"ש רבינו רס"י י"ח ועבמ"ש רבינו בתשו' שבסס"י י"ח שחזר בו בכמה ענינים ממ"ש בש"ע וי"ל דבתשו' לא נתפנין אלא שיש טוב טעם למנהג ספינים המלונטשים אבל לא שמעכב לדינא ממש: סימן יז שחט בהמה ונשחט הקנה פולו וגם הנושט רק בתחתית הנושט נשאר עור א' שלא נשחט היינו עור החיצון והבהמה הי' שוהה למות ולקח הקצב שאינו שו"ב את ספינו שמקצב בו בשור לשחוט הוורידין שעי"ז תמות מהר והי' נזקר שלא יגע בסימני' שאמר לו השו"ב שיש בזה חשש איסור אעפ"כ לא יכול להזהר ונשחט במקום אחר מהו: הנה הדין מבואר בש"ע סי' כ"ג ס"ה בהג"ה והנה מקור הדין מפרש"י חולין (דל"ב סע"א) ומדכ' רש"י בתורת שחיטה משמע לכאורה כשאנו מכניין רק לתחית ראשה או לשחוט הוורידין אין איסור ואע"ג דקיי"ל כר' נתן דלא בעי פונה לשחיטה מ"מ ה"א לפסול משום דכיון דהדר וגמרא פולא חדא שחיטה היא כדפירש"י שם ותפסל השהי' אינו אא"כ מתפנין לחתוף המיעוט בתורת שחיטה דומיא דאמרי' בר"ה (דכ"ח ע"ב) ובעירוהוין (דצ"ו א') דאע"ג דלצאת לא בעי

פּוֹנָה לַעֲבוֹר בְּעֵי פּוֹנָה מִיְהוּ ק' הָא אֲסִיקְנָא הֶתֶם דְּגַם לַעֲבוֹר בְּזַמְנֵוּ לָא בַעֲיָ פּוֹנָה וְא"ל דְּנ"ד נִק' לָא בְּזַמְנֵוּ דְהָא פְּשִׁיחֻט הִוְכְשָׁרָה וְא"צ לְשַׁחוּט עוֹד הַמֵּיעוּט וְאִדְרַבְּהָ אֲסוּר לְשׁוֹחֲטוֹ מִשׁוּם שְׁהֵינָה: דְּמַאי שְׁנָא מִמַּש"ש בְּגַמ' אֵילוּ מִתְרַמֵּי לִי בְּנִכְרָא אֲחֵרִינָא כּו' זְמַנִּיה הוּא אַע"ג דְּבִבְכוּר זֶה אֲסוּר לִיתֵן מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִמִּתְנָה א' וְה"נ פִּינּוּ דְאֵילוּ מִתְרַמֵּי לִי בְּהֵמָה אֲחֵרָת יִשְׁחַטְנָה א"כ זְמַנִּיה הוּא וְלָא בְּעֵי פּוֹנָה אַף לַעֲבוֹר וּי"ל דְּשִׂאנֵי הֵכָא דַּחְתִּיכָת מֵיעוּט הַסִּימְנִין אַחַר שְׁפָבֵר סִילָק יָדוּ מֵהַשְׁחִיטָה וְאִזְלָא לָהּ שְׁחִיטָה וְהִוְכְשָׁרָה הַבְּהֵמָה גֵרַע טְפֵי מִמֶּתֵן שְׁנֵי דְבִכּוּר דְהָא אֵין שׁוּם טְרַפּוֹת פּוֹסֵל עוֹד בְּבַהֲמָה אַחַר שְׁחִיטָת רֹב הַסִּי וְכַמ"כ חֲתִי מֵיעוּט הַסִּי הָוֵי פְּשָׂאָר פְּגִימ' הַסִּימְנֵי וְלָא מֵיפְסֵלָא אַא"כ מִתְפּוֹנִין לְשְׁחִיטָה וְאַע"ג דְּגַם לְרַבָּנָן דְּר"נ לָא בְּעֵי פּוֹנָה לְזַבְיָחָה כַּמ"ש בְּגַמ' (דל"א ע"ב) י"ל דְּבַכָּה"ג אֵינוּ מִצְטָרֵף בְּלֵי פּוֹנָה מִטַעַם הַנ"ל כְּמוֹ דְאַע"ג דְּלִצְאָת לָא בְּעֵי פּוֹנָה לַעֲבוֹר בְּעֵי פּוֹנָה כּו': אָמְנָם מְלִשׁוֹן הַסִּימְנֵי סִי קצ"ז לְפִי שְׁלַפְעָמִים מְשַׁיֵּיר מֵיעוּט הַסִּי כּו' הָרֵי אַע"ג דְּמִפּוֹנֵן לַחֲתוּף רִאשׁוֹ וְלָא בְּתוֹרַת שְׁחִיטָה כְּלָל יֵשׁ פִּיפּוּל כַּמַּש"ש וְשִׁהִיּוֹת פּוֹסֵלָת כּו' אָכֵן י"ל דְּכ"ז דְּנִקָּא אִם הַשׁוֹחֲט חוֹתֵף וּמִשׁוּם דְּלַעֲבוֹר בְּזַמְנֵוּ לָא בְּעֵי פּוֹנָה דּוּמִיָּא דְבִכּוּר אָבֵל בְּנ"ד שְׁהַקְצָב חֲתֵף וְהוּא אֵינוּ שׁוֹחֲט וְא"י ה' שְׁחִיטָה כְּלָל א"כ לָא דְמֵי כְּלָל לַעֲנֵן בְּכוּר דְהָא לָא מִתְרַמֵּי לִי לְשַׁחוּט כְּלָל גַּם שְׁחִיטָתוֹ אֲסוּרָה וְע"ש בְּגַמ' דְאַפִּילוּ כְּשִׁהוּא רַק בְּעֵנִין דְּאֵי בְּעֵי כּו' אֵינוּ נִק' בְּזַמְנֵוּ לְחַד מ"ד כ"ש כְּשִׂאָסוּר לוֹ לְשַׁחוּט וְא"כ פִּינּוּ דְנִק' שְׁלָא בְּזַמְנֵוּ וְדֵאֵי לַעֲבוֹר בְּעֵי פּוֹנָה וּבְנ"ד וְדֵאֵי לָא נִתְפּוֹנִין כְּלָל וְגַם אֵין שׁוֹחֲטִין כְּלָל בְּסָפִין כְּזֶה לַעוֹלָם וְאַף אַת"ל דְּבִשְׁחִיטָה פִּינּוּ דְגַם לְרַבָּנָן לָא בְּעֵי רַק פּוֹנָה לַחְתִּיכָה כַּמ"ש בְּגַמ' (דל"א) א"כ ה"נ גַּם לַעֲבוֹר שְׁלָא בְּזַמְנֵוּ סִי בְּכּוֹנָה כְּזוֹ דְהָא מ"מ בְּעֵי פְּנִינָת חֲתִי סִימְנֵי כַּמ"ש הַתּוֹס' דל"א סַע"ב וְדִי"ב ע"ב ד"ה זָרַק וְכ"כ הַרְשָׁב"א שָׁם.

וְהֵכָא אֵינוּ מִתְפּוֹנִין רַק לַחֲתוּף הָרִאשׁ וְאֵינוּ מִתְפּוֹנִין כְּלָל לַחֲתִי הַסִּימְנִים וְכַאֲמַת שַׁכ"ד הַדְרִישָׁה שְׁהַבִּיא הַת"ש סִי כ"ג ס"ק י"א וְכ"פ בְּשַׁבו"י ח"ב סִי נ"ד הֵבִיאוּ בַב"י וְכ"ש הֵכָא בְּנ"ד שְׁגַם נִתְפּוֹנִין שְׁלָא לִיגַע בְּסִימְנִים דְּזֶה עֲדִיף מִסְתֵּם שְׁלָא נִתְפּוֹנִין לְשְׁחִיטָת הַסִּימְנִים וְע"ד שְׁמִבְּאָר בַּב"י בַּא"ח סִי תַקֵּפ"ט וְכ' רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל כּו' אָבֵל בְּמִתְפּוֹנִין שְׁלָא לִצְאָת כּו' וְה"נ הָרֵי נִתְפּוֹנִין שְׁלָא יַחֲתוּף הַסִּימְנִים כּו': וּבְתַשׁוּ' נ"ב מֵה"ת סִי ב' הַשֵּׁיגַע עַל הַשַּׁבו"י וְכָל דְּבָרָיו אֵין מְוַכְרְחִים כְּלָל וְע' בְּתוּיָק"ו סִי כ"ג ס"ק"ג מִיְהוּ לְמַעֲשֵׂה אֵין לְהַקֵּל דַּהַת"ש וְרַבִּינוּ ז"ל וְהַפַּמ"ג וְכָל הָאֲחֵרוֹנִים מַחְמִירִים בְּזֶה אַף בְּנ"ד שְׁלָא נִשְׂאָר אֲפִילוּ מֵיעוּט סִימְנִין רַק מֵיעוּטָא דְּמֵיעוּטָא הֵינֵינוּ רַק עוֹר א' מֵהַנּוֹשֵׁט הָרֵי אֲפִילוּ בְּמֵיעוּט קַמָּא דְּוּנִשְׁט לָא הִי פּוֹסֵל שְׁהֵינָ' בַּכָּה"ג אִם שְׁחַט רַק עוֹר א' דְּוּנִשְׁט וְאַח"כ שְׁהָה פִּינּוּ דְלָא מִיְטָרְפָּא בִּי וְלָא עֲדִיף מִמֵּיעוּט קַמָּא דְקִנְיָה דְאֵין פּוֹסֵל בּוֹ שְׁהֵינָ' מֵה"ט וְא"כ הַפּוֹסְקֵי שְׁפִתְמוּ דְּבַמ"ק דְּוּנִשְׁט פּוֹסֵל שְׁהֵינָ' עַכְצ"ל דְּפִי מֵיעוּט הֵינֵינוּ עַכ"פ שְׁנַחֲתִיכוּ ב' הָעוֹרוֹת וְא"כ גַּם פִּי שְׁהֵינָ' בְּמֵיעוּט בְּתָרָא לְפָרֵשׁ"י הֵינֵינוּ ג"כ דְּנִשְׂאָר כָּל הָעוֹר עַכ"פ.

מִשָּׂא"כ כְּשִׁנְשָׂאָר רַק עוֹר א' לָאוּ פְלוּם הוּא וְעוֹד דְלָא יֵהָא מ"ב דְּוּנִשְׁט חֲמוּר מִמ"ק דְּוּנִשְׁט דְּבַמ"ק לָא פּוֹסֵל שְׁהֵינָ' כַּה"ג: וְמ"מ אֵין זֶה רִאִי גְמוּרָה דְּמ"ב דְּקִנְיָה יוֹכִיחַ דְּחֲמוּר מִמ"ק דְּקִנְיָה. וְעַש"ד סִי ב' סַכ"ז אָבֵל בְּשִׁהֵינָ' לָא נִפְקָא לָן מִיְדֵי בְּמַעֲשֵׂה טְרַפָּה כּו' וְמ"מ בְּצִירוּף טַעַם הָרִאשׁוֹן דְלָא נִתְפּוֹנִין לַחֲתִי הַסִּי כְּלָל וְשְׁחַתְּףָה קַצָּב כּו' אֲפָשָׁר לְצַדֵּד וְעוֹד דְּהִנֵּה לַפ"ד הִישׁ"ש פ' הַשׁוֹחֲט סִי ט' דְכ' דְשִׁהֵינָ' בְּמ"ב לְפָרֵשׁ"י מְדֵאוּ' בְּוִדָּאֵי כָּשָׁר (וְכ"ד הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א דְכ"ד ע"א אֵלָא מְדַרְבָּנָן הוּא דְקָא מִיְבְּעֵי לִי שְׁלָא אַתּוּ לְאַחֲלוּפֵי בֵין

מ"ק למ"ב א"כ לפ"ז י"ל דדוקא במיעוט סימן ממש דהיינו לפחות ב' עורות דונושט וכן בקנה דכיון דבכה"ג במ"ק דונושט הי' שהי' פוסל מדינא לכה גזרי' מ"ב אטו מ"ק וגם גזרי' מ"ב דקנה אטו מ"ק דונושט משא"כ במיעוטא דמיעוטא כנד"ז שאפ"י במ"ק דונושט לא הי' פוסל שהי' כה"ג י"ל דאין לגזור כלל במ"ב דלא יהא הטפל חמור מעיקר ואף דהת"ש סק"ט האריף להוכיח דהוי ספיקא דאורי' ולא משום גזרה וע' בדברי הגאמ"ז וז"ל ס"ק י"ו מ"מ בנד"ז שנת' עוד כמה טעמים להקל יש להקל בהפ"מ בצירוף כבוד שבת: סימן יח בענין מ"ש התב"ש סי' כ"ד סעיף י"ג גבי חלדה דיש לאסור אפילו אם חוט השערה פסה קצת מהספין במקום שחיטה: בפ"ק דחולין (ד"כ ע"ב) רב הונא אמר מפני שהוא מחליד.

ובפרש"י גנעץ הספין תחת העצם לפי שאין העצם מתפשט לכאן ולכאן פדרף שאר בית השחיטה כשחותכי' אותו אלא עומד במקומו וכשחותף הספין תחת העצם ה"ל חלדה עכ"ל וטעם זה אינו מספיק שיהיה הספין תחת העצם ממש דהא ע"י החתף שחתף בעצם נעשה חלל ורינוח מועט בין ב' פרקי העצם א"כ י"ל שענבי הספין יהיה נגד החלל הנ"ל ולא תחת העצם ממש וצ"ל דאעפ"כ פיון שהחלל מועט מאד ואינו נראה כ"כ הספין וכ"ש בית השחיטה ע"כ נחשב זה חלדה כאילו הוא מכוסה אף שבאמת אינו מכוסה וכמ"ש לקמן שכן הבין הרשב"א ואפשר היינו מה שהשיב ע"ז רבה הכא הא מגליא דרש"י פי' הספין נראה ומגולה וז"ל רש"י הא מגליא דאע"פ שאין העצם מתפשט כ"כ לגלות בית השחיטה מיהו הספין נראה ומגולה כל זמן חתיכתו עכ"ל והתוספות ד"ה מפני כתבו ולפירושו לא איירי בספין רחבה עכ"ל ור"ל פיון דהוא רחב ע"כ בולט למעלה מפרקי העצם ובסה"ת רס"י ה' מצאתי פי' אחר טוב בזה וז"ל פרש"י במליקה מחליד לפי שפעמים שהספין אינו רחב ולאחר שחתף המפרקת ורוצה לחתוף הסימנים אז חתיכה המפרקת מתחברת למעלה מן הספין ומכוסה הספין שאין החתף של המפרקת מרווח רוח פמו חתף סימנים שהם רפים ורבה סבר האי לאו חלדה פיון שעל הספין אין שום דבר שלם כי בחבור המפרקת אין בכה כלום מפני שחתוכה עכ"ל וז"ל האגודה פ"ק דחולין סי' נ"ה מפני שמחליד פירש המפרקת מחבר (ר"ל אף אחר שחתכו) לפיכך השוחט לא יחוס על העור לעשות נקב קטן שיהא הספין מכוסה מקום ששחט בו עכ"ל לפ"ז אף שמתפסה ענבי הספין תחת העצם ממש פיון שהמפרקת מתחברת למעלה אף לאחר שחתוכה עכ"ז ס"ל לרבה שאין זה חלדה מפני שהעצם חתוכה ויכולים לראות הספין ורב הונא דס"ל דהוי חלדה היינו משום שקצת ענבי הספין מתפסה ממש מהעצם אף בחי' הרשב"א פ' השוחט ד"ל ע"ב לא משמע פן וז"ל גבי בי רב אמרי תחת העור איני יודע תמיה לי דבי רב אמרי מנו רב הונא ורב הונא האמר בפרקין קמא גבי מלק בספין מטמא בגדים אבית הבליעה מ"ט מפני שהוא מחליד אלמא החליד בין עצמות דמפרקא ואע"פ שנגלה קרי ליה חלדה וכ"ש תחת העור שהספין נכסה פחולדה עכ"ל משמע דס"ל כמ"ש שהספין אין העצם מכסה על גביו ולא כמשמעות סה"ת והאגודה אלא דאף שהעצם אינו מתחבר למעלה והספין נגד החלל של החתף שבפעם עכ"ז חשוב חלדה כאילו היה מכוסה וע' בתוספות פ' השוחט ד"ל ע"ב ד"ה החליד במיעוט סימנים לפי שהוא שלם כו' כאילו נחתף כו' ולכאורה פיון עכ"פ הספין מכוסה ממיעוט הסימן א"כ אף דהמיעוט הנה כאילו נחתף היינו עכ"פ כאילו נחתף ממש והספין מכוסה תחת

חתיכת הסימן הא' דנה שצאמר דה"ל פאילו נחתה וכאילו הספין מגולה ממש במקום החתה זהו פגענו תרי רואין אע"כ צ"ל פינו שהמיעוט פחתה א"כ אף שהספין מכוסה ממנו דהיינו שהוא תחת א' מחתיכת הסימן לאו פלום הוא וז"ש גבי עור לפי שהוא שלם אף בשה"ת סי' ר"ה פתב והוי מיעוט פחתה ולא מקרי ספין מכוסה מיניה עכ"ל משמע דכיון שחשוב פחתה א"כ הספין פאילו תחת מקום החתה המגולה: והנה התוס' בזבחים (דס"ח סע"א) כ' ולפ"ז לא איירי בספין רחבה ר"ל רחבה היינו קומתה מהחוד עד גב הספין שאם היא רחבה היינו שהיא רחבה יותר מענבי צנאר העוף א"כ אין פולה נכסה שבהכרח קצת ממנה ממעל לגמרי מחתה העצם אבל אין ר"ל רחבה היינו עביה שהיא עבה עד שנעשה חלל גדול בין פרקי העצם שעי"ז לעולם נראה הספין דנהו דונק דלא שייך ספין עב כל פה ועד"ז של התוספות דזבחים אפ"ל ג"כ בפירושו דברי סה"ת כמ"ש שפעמים שהספין אינו רחב: והנה התוספות בזבחים שם פרק חטאת העוף (דס"ח סע"א) ד"ה מלק בספין כ' בשם רש"י טעם אחר דה"ל חלדה וז"ל פ"י בקונט' דמחליד לפי שנועץ ראשו של ספין משום דאינו רוצה לחתנה רוב בשר קודם הסימנין וא"א לומר כן בפ"ק דחולין (דף כ' ע"ב) דהתם קרי ליה מחליד אע"פ שס"ד שחותרה רוב בשר כו' וכ"כ בפ"ק דחולין (ד"ך ע"ב) סד"ה מפני ובשה"ת סי' ה' כ' וז"ל אבל פרק חטאת העוף פ"י לפי שצריף לחתנה מפרקת בלא רוב בשר קודם הסימנין כדאייתא פרק הכל שוחטין לפי שהספין ארוך וצריף לינהר שלא יחתנה רוב בשר צריף לו לחתנה בראש הספין שקורין פונטא ובשעת חתה המפרקת והסימנין מתפסה אותו רוב (נ"ל שצ"ל ראש) הספין מרוב הבשר שנשארו שלם וע"ז קשה דרבה דאמר האי מגליא על האי לא הנה פליג דמקרי חלדה דהא מפסי מקום הספין ששוחט בו כו' וא"כ צריף לינהר כששוחט והוא חס על העור שלא יעשה בו חתיכה גדולה וגומר שחיטתו בראש הספין ומתפסה מן העור הנשארו שלם שחיטתו פסולה דהוי חלדה אבל אם היה שוחט באמצע הספין אין קפידא אם ראש הספין מכוסה מן העור עכ"ל וצ"ל מ"ש תחלה מתפסה אותו ראש הספין מרוב הבשר.

דלכאורה אין דרוך שהבשר שנשארו שלם יכסה אותו כ"א העור יכסה אותו ויש לומר דעור ובשר שתחתיו מכסין אותו שוב ראיתי בט"ז סק"ה תחת הבשר שעל המפרקת כו'. והרא"ם בס"י סי' קל"ז הקמיר יותר וז"ל ולא יעשה נקב קטן בעור ויכניס הספין וישחוט שאע"פ שהספין מגולה כנגד הסימנין נבלה עכ"ל ועיין בב"י סי' כ"ד מזה דקיי"ל כשה"ת וביש"ש פ"ק דחולין סי' מ"ב האריף דהלכה כרב הונא ולא כרבא משום דקיי"ל מוליה ומביא פשר במליקה וזהו לא כרבא ועוד דרבה גרסינו ונהביאו הגר"א ולא הי' צריף כ"כ לראיות שהרי אדרבה סה"ת הקשה על פי' זה דא"כ מ"ט דרבה דפליג כו' וע' בהג"א ספ"ק דחולין בשם מהרי"ח ואפשר טעמיה דרבה פינו הספין מגולה שלא במקום שחיטת הסימנין אף שראש הספין שבו שוחט הסימנין הוא מכוסה אין זה חלדה פינו שעכ"פ הספין רובו אינו מכוסה ולכן נראה דאם רק מיעוטו של ספין לבד שפנגד הסימנים היה מכוסה בהעור ורובו של ספין שפנגד הסימנים היה מגולה אפשר להכשיר דיעבד דכיון דרובו מגולה אף כנגד הסימנים לא הוי חלדה אף לרב הונא פינו דרבה פליג אפילו מכוסה נגד הסימנין משום שמגולה החלק שחויץ לסימנים א"כ בכה"ג דכנגד הסימנים רובו מגולה י"ל שאין זה דומה כלל לחלדה ועוד דהא החליד במיעוט סימנים

הוי בעיניו בגמרא ולפי הרמב"ם היינו אפילו במיעוט קמא ופי' הב"י דהבעיא הוא מי אמרינו שמא שיעור הכשר שחיתה דהינו רוב הסימנים בעינו בהחלדה א"ד אפילו מיעוט בהחלדה פסל: וכ"כ הרא"ש פ"ק השוחט סי' ו' בשם ר"ת בפי' הבעיא דשקה במיעוט סימנים מהו מפרש ר"ת במיעוט קמא דנושט ומיבעיא ליה אע"ג דמיטרפא בנקובת הנושט דלמא לא פסלה שהיה אלא במידי דמנבלה ביה פגון אחר רוב סימן או דלמא לא שנא עכ"ל וכו' בפרי תואר סי' כ"ד ס"ק י"ג דלפ"ז ה"ה בשחט מיעוט הנושט בחלדה ה"ל איבעיא אלא דהוא ו"ל מסיק דרוב הפוסקים לא ס"ל פן וה"ל פנדאי איסורא היינו דוקא גבי מיעוט סימנים היינו מיעוט הנושט שנושט המיעוט בהחלדה גמורה אבל לענו מיעוטו ורובו של ספין אם ההחלדה רק במיעוטו של מקום הספין שפגוד הסימנים ורובו נגלה אף במקום הסימנים שפיר י"ל דהמיעוט בטל לגבי הרוב וכאילו אין פאן שום חלדה.

ועיין בפ"ב דעירובין (דף כ"ד) גבי קרפף שגזרע רובו נזכר שם דמיעוטא בטל לגבי רובא כו' ובפרט אם החלדה היא ג"כ רק מן העור לבד דיש דעה בגמרא שאין זו חלדה פלל אע"ג דקיי"ל דהוי חלדה מ"מ באופן הנ"ל יש לצדד להקל ומצינו ג"כ חילוק בין הספין להסימנים עצמן בפ"ק (דף יו"ד ע"א) גבי ספין אתרעאי בהמה לא אתרעאי ופירש"י וכיון דלאו בגופא ממש אתיליד כו' עד"ז י"ל דהפרש בין מיעוט סימנים ובין מיעוט ספין וכ"ש דהקא יש טוב טעם לחלק דהקא באותה הרגע שמיעוטו של ספין הוא בהחלדה אזי ממש רובו אינו נכסה פלל לקף רוב זה מבטל לגמרי את המיעוט משא"כ גבי מיעוט סימנים שהו בהחלדה אין בשעת מעשה גופא סתירה מהרוב כי הרוב נשחט אח"כ שלא בהחלדה או מקודם כו' לקף המיעוט נשחט בחלדה גמורה ע"כ שפיר מיבעיא לן אבל גבי ספין דהרוב הוא נגלה בשעה שהמיעוט נכסה י"ל שאין זה פלל חלדה אפילו במיעוט ולכן אף לפמ"ש התוספת שם דף יו"ד סע"א דמה לי אתיליד ריעותא בספין כו' יש טוב טעם לחלק פאן בין מיעוט הספין למיעוט הסימנים בשגם שיש לומר דמיעוטו של ספין לא חמור ממיעוטו של קנה דאין פוסל בו חלדה אף במיעוט קמא כו' ואע"ג דהתם ה"ט משום דאין הנקב פוסל בקנה משא"כ בהספין שוחט הנושט שהנקב פוסל בו וגם שוחט בו שני הסימנים לגמרי מ"מ פיון דרובו נגלה י"ל שאין זה חלדה פנ"ל.

דאף ששוחט בו הנושט אין לדונו פנושט ממש להיות מיעוטו הנכסה פוסל דהכשר הדבר אינו כהדבר עצמו פנ"ל מענין ספין אתרעאי כו' ומטעם השני דהרוב נגלה בשעה שהמיעוט נכסה כו': וראיתי בתב"ש סי' כ"ד סעיף י"ג שהחמיר מאד דיש לאסור אפילו אם חוט השערה כו' וא"כ לדבריו חמור פיסוי על הספין יותר מפגימה.

לדברי רב חסדא בגמ' (דף י"ז סע"ב) דס"ל דפגימה פחות השערה פשרה ובחלדה פוסל אפילו פחות השערה זה אינו מתקבל פלל שחוט השערה החסר בחוד הספין במקום ששוחט אינו פוסל ואם יש על עוביו הספין שאינו שוחט בו פיסוי פחות השערה יהי פוסל ואע"ג דאנו לא קיי"ל פרב חסדא אלא כהנף אמוראי (די"ח ע"א) וס"ל דהפגימה פל שהו פוסלת מ"מ בדין חלדה לא שמעינו לרב חסדא דמיקל טפי וא"כ איך יתכן דלרב חסדא יהי פגימה קילא מפסוי שע"ג הספין כו' ומ"ש בתב"ש ס"ק י"ד אלמא דאפילו אין פולו כו' לפע"ד מהתוס' דזבחים (דס"ח סע"א) הנ"ל שכ' ולפ"ז לא איירי בספין

רחבה כו' מוכח בהדיא אף שרוב צדדי השחיטה מכוסים רק עובי הספין מלמעלה וקצת מהצדדים הם חוץ מפרקי העצם אין זה חלדה א"כ משמע בהדיא דא"צ להיות פולו מגולה גם מה שהכריח דהא ודאי פשוט כו' הרי ודאי קצת מקום שחיט' מגולה נראה מסה"ת סי' ה' המובא לעיל הפך דבריו שאם פדבריו מהו שפכתב הסה"ת וע"ז קשה דרבה דאמר האי מיגליא על האי לא הנה פליג כו' דאמאי לא יהי פליג אם קצת מקום שחיטה מגולה דס"ל חלדה היינו דמיפסא לגמרי וכמו שניחא ליה לפרש"י דכאן אף שהספין אינו נגלה מחמת שונכנס פולו תוף פרקי העצם ואפ"ה פליג מפני שהמפרקת חתוכה א"כ כש"כ דאיתי שפיר פשיהיה פליג באופן שקצת מקום שחיטה מגולה ממש א"ו מיירי דראש הספין ששוחט בו הוא מכוסה לגמרי מהבשר והעור ולא מתגלה רק חלק הספין שאין שוחט בו או עכ"פ פשרוב החלק ששוחט בו הוא מתפסה ורק מיעוטו נגלה (ע' רוקח וט"ז ורי"ו הכו"פ השיג על הט"ז בפ"י חלדה וד' הט"ז הן הן דברי רי"ו).

ומש"ע וכ"מ מדברי הראב"ן כו' הנה הן ד' הרא"ם בס"י סי' קל"ז והוא הולך לשטתו דמחמיר אף שהספין מכוסה שלא במקום שחיטה וגם מ"מ מלשונו יראה דמיירי שהספין נכנס תחת הקבל ונ"ל הרא"ם הלכה אין שוחטין תחת קשר של בהמה עכ"ל ונ"ל סה"ת בסימני' סי' ה' דין חלדה שהספין מכוסה מן העור או אפי' מסובך מצמר: וגם לאחר ששחט מעט פעמים ששוחט בראש הספין שלא יחתוך מן העור יותר ואז פעמים שראש הספין ששוחט ממנו מתפסה מן העור ופסולה כו' ונראה דזהו דוקא אם הספין מכוסה בקמה ששוחט עכ"ל מכ"ז י"ל דכאשר הספין במקום ממנו ששוחט בו רובו מגולה אין זה נק' חלדה בשגם שיש שני פירושים אחרים בפירוש מפני שהוא מחליד כמבואר למענין בתוספות פאן ובזבחים שם ואף שמ"מ גם לפירושים ההם י"ל הדין שלפי פירוש זה ג"כ אמת כמ"ש סה"ת דרבה לא הנה פליג כו' היינו פשפל המקום ששוחט בו או רובו מכוסה אבל כאשר רובו מגולה רק מיעוטו מכוסה ובעור אין לאסור בדיעבד וגם בשו"ע אאזמו"ר נ"ע סי' כ"ד ס"ט לא הביא דברי התב"ש הנ"ל: הלכות טרפות סימן יט בענין השאלה שבשו"ת ב"א חיו"ד סי' ו' בענין מה שנמצא לפעמים בבהמות שיצא מתוף עצם הגולגלת פנימה עצם חד וארוך לפעמים פארוך שעורה כו' והוא השאלה שבשו"ת משפנות יעקב חיו"ד סי' ט"ו על מה שכ' הב"א: יש להעיר מענין נמצאת לא איצטריוך לעולא דכל הני חיוי ברייתא קוצי אכלן דר"ל אע"פ שיש ס' לחוש בנמצא קוץ בנפשט לשמא ניקב הנושט עכ"ז מאחר דכל הני חיוי ברייתא קוצי אכלן והם חיים מוכח דאין זה גורם לנקב הנושט וכ"כ העה"ג על נמצא הטחול נקוב מתולדתו בשפתו במקום העב שיש להכשיר מה"ט פיון שנמצא פן בהרבה עגלים כו' כמ"כ י"ל פאן פיון שבהרבה בבהמות נמצא פן וה"ה חיים א"כ מסתמא לא יתגדל העצם חד עד שיבוא לנקב קרום התחתון של המוח.

ויקרום העליון י"ל שנמתח עמו ולא ינקב ג"כ גם פי העיקר כמ"ד דאין טרפה אא"כ ניקבו שני הקרומים וע' בגמ' פא"ט (דנ"ח ע"ב) סבר ר"א למיטרפה א"ל רב הונא כו' פל הני חיוי ברייתא הכי אית להו ובטור רס"י מ"ב גבי מין עופות שאין להם מרה כמו תורים ובני יונה פשרים וע' שו"ת הרשב"א ח"א סי' ק"ח וע' תב"ש רס"י מ"ג סק"א שכתב אבל אם עמדנו על החקירה שבאותו הגליל רוב העגלים פן הוא כו' ודמאי להיא דתשו' הרשב"א סי' שפ"ג שהבאתי לעיל סי' ל' סק"ח דמשמע שאם נתברר שפן הוא

הרוב איפא סבא דאין רוב המין טרפה ולא דמי לאנונים דשם סי' הנ"ל (שיש להם נוצות בראשן) שהעלינו לאסור דהתם לאו רוב מין הוא כו' עכ"ל ובסי' למ"ד בתחלת סק"ח כ' וז"ל וכוונתו פשוט דאילו רוב בהמות פו ודאי אין רוב בהמות טרפות דאנו איפא קי"ל עכ"ל מבואר מדבריו דכשרק המיעוט פו י"ל שהן טרפות: ולענ"ד לא יתכן לומר פו דאע"פ שאמרו רוב בהמות פשרות הן משמע שהמיעוט יוכל להיות טרפות היינו שהן טרפות מצד מקרה שאינר בהן אח"כ שפול ונשברה רגלה וכדומה אבל לומר שמיעוט בהמות מיעוט המצוי כנד"ז שאחד משלשה נמצא בהן העצם חד הנ"ל יהיו נבראים פו טרפות מתולדתן הוא סבא רחוקה דנדאי בטבע התולדה והבריאה רחוק שיהי' במיעוט המצוי תולדה טרפות אחת פזו וכ"ד הצ"צ סי' ע"א דהכשיר האנויות מפני שפא על החקירה שפל אותן אנויות שיש להן על ראשן נוצות זקופים למעלה פעין פרבול פולם הם פו שעצם הגולגלת נסדק והכי רביתיהו עכ"ל והרי אף שאנויות אלו שיש להם נוצות זקופים הם מיעוטא לבד נגד פל האנויות עכ"ז ס"ל בפשיטות דאין לומר שהן טרפות כמ"כ פאן א"א לומר שבהמה אחת משלשה בהמות תולדת טרפה ובפרט שפא יש טעם לומר שאינה טרפה פי י"ל בטבע העצם שלא יגדל כ"כ עד שינקב קרום של מוח פנ"ל ע' שו"ת פנ"י חי"ד סי' ט"ו מענן פל חיוי פרייתא בשם הרא"ש וע' שו"ת שב"י חי"ד סי' כ"ד ג"כ מענן זה ועמ"ש [במ"א] מזה: סימן כ ע"ד האנויות שיש להם על ראשם נוצות זקופים פעין פרבול שנמצא בהם נקב בעצם הגולגלת והעור על הגולגלת הוא שלם וחופה הנקב רק שפכוף לתחת והם פולם פו: ומבואר שאלה זו בתשו' צ"צ סי' ע"א ומתחלה הטריף אף שהנקב הוא בתולדתו ולגבי טחול פנקב פסומפיה הכשיר נקב שנראה שהוא מתולדתו חילק דבריה וטחול שאין להם חלל מפפנים ונמצא נקב מפולש ונראה מעניינו שהוא פו מתולדתו לא דיינינו ליה אלא פחטרון וכשר הוא ובלב ובדקין וכן פל אברים שיש להם חלל מפפנים אם נמצא בהם נקב עד החלל אע"פ שנראה שהוא פו מתולדתו טרפה ולכן גם בנד"ז שהנקב בגולגלת הוא מתולדתו הטריף משום דאנויות דידן פעוף של מים דיינינו ואפילו לא ניקב העצם אלא פל שהוא טרפה אף אח"כ פא על החקירה שפל אותם אנויות שיש להם על ראשם נוצות זקופים פעין פרבול פולם הם פו שעצם הגולגלת נסדק והכי רביתיהו והכשרתיה עכ"ל והת"ש סי' ל' סק"ח השיג עליו וז"ל ותמהני מאין יצא לו להכשיר בהא ולא מצינו בכיזא בזה דאמרינו הכי רביתיהו ודאמרינו הכי בחולין (דף מ"ז) אינו ענין לזה פלל ע"ש ור"ל דשם גפי תרתי אוני דסמיכן להדדי בכסדרן אמרינו הכי רביתיהו היינו לומר שאין פאן שום נקב פלל ולכן פשר אבל הכא דיש פאן נקב וזהו טרפות גמור א"כ האיי' נימא הכי רביתיהו ולענ"ד יש להשיב עליו דהכא ג"כ גפי גולגלת אין הטרפות מצד עצם הגולגלת שע"ז צריף שיעור כ"א הטרפות מצד שהוא פעוף הפים שקרוימן רף ופרש"י והלכה פי נשבר העצם תו לא קאי קרום (דף נ"ו סע"א) וא"כ זהו שייף פנשבר העצם וניקב אח"כ אבל פנקב שהוא מתולדתו וטבעו וכל האנויות הנ"ל הם פו אמרינו מסתמא יהיה הקרום קיים והיינו משום דיש לו הגנה טובה שיש עור עב החופה על הנקב וגם עליו יש נוצות זקופות פעין פרבול זהו ודאי הגנה יותר מעוף היפשה שאין קרומו רף שלכן אע"פ שנשבר עצם הגולגלת פשר משום דהקרום מצד עצמו יתקיים אף שאין לו הגנה מעצם הגולגלת לפי שאין הקרום רף א"כ הכא גפי אנויות אלו אף אם

קרוימן רף פינן שיש לו הגנה מעור עב שעל הגולגלת ונוצות זקופות זה נדאי חיזוק יותר מקרום של מוח לבד דבעוף היבשה פן הוא מצד הסברא וכינן שגם פן כל אנויות הנ"ל הם פך שפיר י"ל דהכי רביתיהו לומר שאין פאן שום טרפות כלל.

פי אין פאן טרפות מבורך כלל דהטעם דקרומו רף יש נגד זה חיזוק גדול מהעור שעל הגולגלת והנוצות: ב ואפילו אם הנה לחוש שיש שיעור בהנקה בערף העוף לפי קטנו לשיעור פסלע בבהמה יש ג"כ מקום לצדד דהכי רביתיהו דהא אמרינן בגמרא (דנ"ז סע"ב) ובגולגלת שיש בה נקב אחד ארוך אפי' נקבים הרבה מצטרפים למלא מקדח א"ר יוסי בן המשולם מעשה בענבול באחד שנפחתה גולגלתו ועשו לו חיזוק של קרויניה (חתיכה של דלעת יבשה) ותיאמר לו רבי שמעון בן אלעזר משם ראיה ימות החמה היו וכינן שעברו עליו ימות הצינה מיד מת עכ"ל ועיין מזה בתשו' הרשב"א ח"א סי' צ"ח א"כ בהני אנויות שאנו רואים שפולם מתקיימים בעת הצינה ג"כ בקור הגדול.

ע"כ מוכרחים אנו לומר דהגנה זו מהעור שעל הגולגלת והנוצות דהיא סתימה דמעיקרא ומתולדתה וטבעה עדיפא טובא מחיזוק של קרויניה ולכן אינו טרפה כלל וכדקא ס"ד דרבי יוסי בן המשולם שאין זה טרפה אלא דרשב"א השיבו אבל בהגנה וסתימה זו דמעיקרא אין להשיב והנה גבי סירכא ג"כ דאמרינן אבל פסדרן היינו רביתיהו לפרש"י היינו דאע"ג דגם סירכא זו אינו בלא נקב עכ"ל פינן ששוכבות זע"ז סותמות הנקב וה"ל ה"כ רביתא וכשרה ועיין מזה בתוספות ד"ה היינו רביתיהו שפכתו על פירוש הקונטרס כו' קשה לר"י ואח"כ העלו ויש ליישב פירוש הקונט' כו' שיקרום הולך וחקק וא"כ ה"נ יש פאן סתימה מתחלת יצירתם העור העב והנוצות וה"ל ג"כ ה"כ רביתיהו כמו סירכא דכסדרן לפרש"י.

ואף שאין לסמוך ע"ז לבד עכ"ל טענה הוי להצטרף לשאר הטעמים: והנה הכו"פ רס"י ל' פתב וקצת רואים לאסור בשני טענות פמדות שנתכונן על הת"ש הטענה האחד פי פסלע פפי מ"ש רי"ו הוא ברעם הגדול כו' וע' מזה בת"ש פאן סק"ג כו' שסיים ולענין דינא יש להחמיר אפילו בבהמה ועפ"ז כ' בסק"ח דס"א רע"ג וכן בנפחתה גולגלת לפמש"ל סק"ג דמדינא משערינן בעוף לפי קטנו כו' והנה בסי' מ"א ס"ב סק"ה: העלה דבהמה גם בדקה השיעור כמו בגסה וכן מסיק בסי' ל' סק"ג וא"כ י"ל גם בעוף דמשערים לפי ערף היינו לפי ערף בהמה דקה וכ' הכו"פ דלפ"ז צריף בעוף שלישי סלע ויש לעיין פי סלע הוא עיגול שלישי טפח על שלישי טפח.

א"כ הוא חלק י"ב מטפח על טפח מרובע] דטפח על טפח הוא ה' אצבעות באמה א"כ יש בו בתשבורת כ"ה אצבעות וחלק י"ב מזה היינו בתשבורת ב' אצבעות א"כ צריף שיהי' הנקב אצבע וב' חומשין על אצבע וב' חומשין וזהו נקב גדול מאד וא"כ אם בהאנווא צ"ל שלישי מזה הנקב היינו שיהי' הנקב בתשבורת ב' שלישי אצבע א"כ הנקב צ"ל גדול מחצי אצבע על אצבע שהוא רק חלק רביעי מאצבע על אצבע וא"כ הוא חלק שמיני מנקב שהוא פסלע וא"כ נדאי אין בנקב זה פשיעור הפוסל.

ובנדאי בהאנויות הנ"ל אין הנקב גדול כשמינית טפח על שמינית טפח. והוא ג"כ קטן יותר הג"ה אחר זמן פפי נראה יש פאן טעויות אלא הנקב עגול צ"ל ערף חמשה תשיעית אצבע וחוט המקיפו יהי' ערף חמשה שלישי אצבע שהוא שלישי טפח ע' מפתח]: והנה

הנו"ב ס"י ה' העלה עוד טענה להקל אף אם יש בהנקה פשיעור פינון שהנקה מתחלת בריתו אין זה דין פדי שינטל מן החי ונימות לדעת הרמב"ם שבש"ע סי' נ' סעיף ב' דס"ל דהיקא דטרפה בנטיטל אזי אם נברא חסר פשרה וה"ה הכא גבי חסרון הגולגלת שמנאו הרמב"ם תחת סוג שבויה י"ל דאם נברא כף פשרה ועיין מזה בפר"ח סי' נ"ד פתב ג"כ של הרמב"ם י"ל שבויה בידי שמים פשרה ואף שבמשנה דאהלות פרק (ב' משנה ג') שהוקא בגמרא ר"פ א"ט נזפר לשון חסרון דהיינו חסרון בשדרה וכן בגולגלת כמה חסרון בגולגלת וחסר משמע מתחלת בריתו מ"מ הא פתב התה"ד סי' קע"ז דחסרון בשדרה כ"ע מודו דמייירי דומיא דאהלות דלאחר שמת נחסרה החוליא מן השדרה וע"ז קאמר שמואל וכן לטרפה אבל חסרון או יתרון דבידי שמים אינו מטריף בכאן וא"כ כמ"כ י"ל גבי חסרון בגולגלת וכמ"ש בתה"ד ס"י הנ"ל מלשון פדי שינטל מן החי ונימות שאמרו גבי חסרון בגולגלת דלשון שינטל משמע אח"כ ולא מתולדתו אף הנה הת"ש סי' (זה) [נו"ן] דחה סברא זו ונ"ל והא דכתב בתה"ד סי' קע"ז דמסתברא דחסרון בשדרה היינו אח"כ ולא מתחלת הבריאה היינו דוקא בשדרה דמסתברא דהטרפות הוא משום דנעשה גיסטרא וכן לענין טומאה נחסר בניינו משא"כ פשנברא כף הרי בניינו שלם אבל בחסרון הגולגלת דמשמע הטעם דליכא הגנה למוחו והדרן לסברת הרשב"א דמה לי אח"כ מה לי נולד כף וע"ז יש להשיב דהן אמת שאם הנה נולד כף בענין שהנקה הנה מגולה לאויר העולם ואין הגנה למוחו שפיר י"ל כן.

אבל בנד"ז שנוברא בענין שיש הגנה טובה למוחו וכמ"ש בתשו' חב"י חי"ד סי' ל"א ונ"ל אבל בנ"ד ראינו חיקף פשנולד שיש שם נוצות גבוהות ועבות יותר ממקום אחר כו' וראיתי באונזא פזאת שהעור שלם למעלה בלי חסרון ורושם כלל בעצם העור: ובהסיר העור משם יש על המוח עור עב וחסר וקשה עד שבקושי לנקוב אותו בחוד של ספין חד עד שבראה בחוש שנעשה כף בחקמת הבורא יתברך שהנוצות הגדולים ההם שגדלו בעובי ובאורך יותר משאר נוצות כו' והמה מגינים מזרם וממטר ומרוח על הקרום ועל המוח והוי סתימה מעיקרא וכאילו לא ניקב כלל שהנוצות הללו מגינים כל מה שהעצם מגין עכ"ל א"כ עכ"פ לא גרעא זה מחסרון בשדרה מתולדתו שהכשיר התה"ד והנה הת"ש עצמו סי' נ' ס"ב סק"ג פתב דהתה"ד לא פנון כלל להכריע בפלוגמת הרמב"ם והרשב"א שבש"ע שם אלא דאף להרשב"א שרי הכא דטרפות חסרון בשדרה היינו פשנתקלקל ונתרוע הבנין אח"כ שנעשה הפסק בין החוליות כו' אבל אם מתחלה נבנה בנין קצר והכל בחיזוק ואין מפריד בין אחד לחבירו מה לנו ולמגינים ובהא אפילו הרשב"א מודה.

ודלא כהב"ח שכתב על התה"ד ושארי ליה מאריה כו' ע"ש. והרי אף שפודאי מ"מ ח"י חוליות עדיף מי"ז מ"מ פינון שאין קלקול בהבנין שרי א"כ גם כאן גבי החסרון בגולגלת קצת ומעט מזעיר שנבנה מתולדתו בבנין טוב והגנה מהעור והנוצות פנ"ל א"כ הרי הבנין טוב אף את"ל שהגנת העצם טוב יותר ה"ז כמו ששמונה עשר חוליות עדיף מי"ז ואעפ"כ גם בי"ז שרי.

ומה גם שאנו רואים שהם חיים ומטילים ביצים פשאר כל האנויות וא"כ אף שהטענה דנקב מתחלת בריתו לבד לא מהני כמ"ש הת"ש סי' ל' אבל פשהוא מתחלת בריתו עם

הגנה טובה כזו ונדאי מהגי דה"ל סתימה דמעיקרא דעדיפא משאר סתימות דמעיקרא כמו
מרה שניקבה וכבד סותמתה וריאה הסמוכה לדופן שהרי נתקלקלה הריאה והמרה לאחר
שנולדו בטוב ואח"כ נתקלקלו ואעפ"כ מהגי הסתימה והכא פן מתולדתו נברא עם הגנה
וסתימה זו ולכן לא גריעא עכ"פ מדינו של התה"ד סי' קע"ז שהביאו הרמ"א בסי' נ"ד:
ד ומ"ש הת"ש ראה מנדה (פ"ג דכ"ד ע"א) דנברא בגולגלת אטומה פ"א חסרה אין אמו
טמאה לידה כו' וע' מזה ג"כ בחידושי הר"ן רפ"ט דמשמע לי' אפילו כל שהוא ותחלת
ברייתו שאני א"נ צריף שיעור והינינו פסלע זה לק"מ דהתם היינו שאין שום עור וכיסוי
מכסים פלל החסרון הזה אבל הכא שאני שכל מין אנונות אלו הם פן ויש הגנה טובה
ע"ז וא"כ י"ל שהנכון כמ"ש הת"ש עצמו להקשות אנפשיה ונ"ל ואין להקשות אדרבה
מהתם מוכח דנברא בגולגלת חסירה לא חיי ואינו ראוי לבריאת נשמה וא"כ לא בכלל
טרפה הוא השתא דחיי עכ"ל ר"ל פיון שאנו רואין שאנונות הנ"ל חייין פשאר האנונות
א"כ ע"כ אינו טרפה וע"ז השיב זה אינו פיון דמדאורייתא הנה או בכלל נבלה או בכלל
טרפה גם עכשיו לא נשתנה דינו אע"ג דנשתנה טבעו וכמש"ל עכ"ל ותשובתו זו אינה
נכונה פלל והעלים עינו הקדש מהפסוי וההגנה של העור והנוצות ועשה את ישנו אינו
דנדאי אם הנה הגולגלת אטומה פ"א חסירה בלי שום הגנה הנה פדבריו.

לא כן שנברא בהגנה דרבה ובחכמה נפלאה שיהי' הגנה טובה על הנקב א"כ פיון שאנו
רואין שהם חיים ככל האנונותהם פשרים ואינו ענין להא דנדה (דכ"ד) פלל מלבד
שהרמב"ן בחידושו שם אינו מפרש אטומה חסירה כפרש"י ונ"ל ומה שפרש"י ו"ל
אטום חסר אינו נראה אלא אטום כמשמעו שאין לו חיתוף אברים ואין לו חלקי שבהו
אלא כמין גולם אטום ונדמיה להא דתניא לקמן בריית גוף שאינו חתוף כו' וע' בהרמב"ם
פ"י מהא"ב דין י"א אפשר מפרש ג"כ אטום פהרמב"ן: ה ובענין פל הגי חיוי ברייתא
לפ"א רבינו אפרים דקאי על ב' ונודות א"כ זה המין הוא נדאי רק מיעוטא דמיעוטא
ואעפ"כ מהגי להכשיר והפוסקים לא חלקו עליו רק משום הלשון וקרו לה עינוניתא
משמע דקאי על אחת: ולא משום עצם הדין וע' תשו' עה"ג סי' ק"כ התיר מטעם פל חיוי
כו' ובת"ש סי' מ"ג סק"א דאין להתיר אא"כ רוב המין פן דאין רוב המין טרפה ועד"ז
כתב פאן בפלתי סק"ה ואמת להתיר מפל הגי חיוי ברייתא אית ליה קשה להתיר כו'
ועיין בחגורת שמואל סי' מ"ג כמדומה מיכל שם ועיין בשו"ת ש"ב יעקב סי' כ"ד מענין
פל הגי חיוי ובספר המכריע סס"י י"ב כתב ונ"ל אבל העידו לפני שהמריאים הנקרא
בופאלי בלע"ז נמצאים בהרבה עינונית וא"כ י"ל פשאמר הונא מר בר אינא] דהגי חיוי
ברייתא הכי אית להו לא על אחת לבדה אמר אלא שדרכן להמצא בהו יותרת ביני וביני
ואין לחלק בין אחת לשתיים כו' עכ"ל והנה הכו"פ סי' ל' כ' עוד צד להתיר משום
שהעיקור וה"ר יונה ס"ל בחסרון בגולגלת בלא נקיבת הקרום אין טרפה וכמ"ש ר"ת
מיהו פשטא דגמרא פ"ק דערובין (ד"ז) פגון שדירה וגולגלת לא משמע פן וע' ב"ח סי'
ל"ב ס"ז כתב שי"ל הא דהרי"ף השמיט הא דאמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטרפה
הוא משום דרב אושעיא מתקיף לה א"כ ליתגי מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה פא"ט (דנ"ב)
ע"ב) ואע"ג דלא קיי"ל פן מ"מ יש לצרף זה לסניף בעלמא כמו שמצדדים דעת
השאלות לענין חמץ בפסח דס"ל שאינו אוסר רק עד ששים אע"ג דהלכה רונחת דאוסר
במשהו ע' בד"מ ס"י תמ"ז ולדינא נראה להורות כמ"ש בשו"ת חב"י סי' ל"א ונאף

שהפמ"ג ס"י ל' הקמיר בנה מ"מ בתשו' שבו"י ח"ב סי' ס"ה היקל ביותר מהחב"י כמ"ש בפתחי תשובה וע' בכנה"ג שבתרנגולת טיפליש התירו פמה גדולים וא"כ התקמרא רק משום עוף המים וע"ז נת"ל טעמים להקל בסעיף א'.

ובפמ"ג כ' שאינו ודאי פעוף המים: סימן כא ניקב קרום של מוח הנה מ"ש קרום ל' יחיד אינו ראי' דבא' מן הקרומים מיטרפא שיקרי י"ל דומיא דנקיבת הנושט והריאה שניקבה ובגמרא (דמ"ה ע"א) רב ושמואל דאמרי תרנוייהו קרמא עילאה (המחנפר לגולגלת מבפנים) ואע"ג דלא אינקיב תתאה (הקרום הרך שהמוח מונח בתוכו) ואמרי לה עד דאינקיב תתאה כ' הרא"ש ונראה שפך היה גירסת רש"י ולכך לא הוצרך לפרש פלום בפ"י דברי ואמרי לה עד כו' דממילא משמע דבעינו תרנוייהו ובאמת מפניך הוא לקמן בפרש"י דנ"ו ע"א ד"ה הניחא למ"ד עד דאינקיב תתאה לעיל גבי ניקב הקרום עד דאינקיב עילאה ותתאה שפיר עכ"ל וכן דעת התוספות דמ"ב ע"ב סד"ה ואמר רב יהודה גבי וכן בבהמה איכא למ"ד תתאה מגין כו' דמשמע ודאי דלמ"ד זה היינו עד שניקבו שניהם וכ"כ עוד התוספות בהדיא דמ"ו ריש ע"ב ד"ה אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה מאי לעיל גבי קרום של מוח לא בעי הכי דפשיטא דעילאה מגין שהוא עב וחוץ עכ"ל ומלשונם זה נראה דאפילו לפי הגירסא של הספרים פאן ואמרי לה קרמא תתאה פשוט שהפ"י פן עד שניקבו שניהם דהא שם דמ"ה גבי ריאה הגירסא ואמרי לה קרמא תתאה וכ' התוס' פלומר עם עילאה דאי תתאה גרידא כו'.

ואח"כ פתבו דגבי קרום של מוח פשיטא כו' פנ"ל. מבואר דאפילו לפי הגירסא ואמרי לה קרמא תתאה צ"ל פן וכ"כ הרא"ש בשם רבינו שמשון שאם ניקב התחתון בלא העליון פשר דהעליון חזק ומתקנים וכ"כ בהדושי הרשב"א ד"ה ואמרי לה עד דאינקיב קרמא תתאה אלא עד דאינקיב אף קרמא תתאה קאמר כו' והביא ראיה לזה מהגמרא דנ"ו ע"א) שהביא הרא"ש בשם זקנו הרשב"ן ואע"ג דסיים לאו ראיה היא כ"כ וגם סיים ועוד צריכא תלמודא מ"מ נראה שדעתו נוטה פן וכ"כ בתה"א דל"א סע"א שפן הספמת רוב המפרשים דאינקיב עילאה ותתאה בעינו ועוד הביא ראיה מהא דאמרינו לקמן (דנ"ו סע"א) גבי הפתה חולדה על ראשה רב יימר בדיק לה במיא דאלמא עד דאינקיב תתאה וראיה זו היא לפמש"ש רש"י ל"א מכניס בנקב העצם מים כו' משא"כ לפי ראשון דרש"י אינה ראיה כ"כ וגם לפי ב' דרש"י אינו ראי' רק דבקרא עילאה לחוד אינה טרפה אבל אפתי י"ל בקרא תתאה לחוד הני טרפה ודו"ק ועוד מבואר מדבריו דגרסי פאן וגם (דף נ"ו ע"א) עד דאינקיב קרמא תתאה ובה"ל הר"ן משמע יש גורסין ג"כ (דנ"ו) הניחא למ"ד קרמא תתאה והראב"ן סי' רל"ב כ' שני קרומין יש למוח עד שניקב תחתון עם העליון לא מיטרף עכ"ל.

וע' ברי"ו נט"ו אות ב' נראה ג"כ נוטה לסברת התוס' והראב"ן ועוד דיש להם סיוע מסברת ר"ת ור"ש נגד הרי"ף וכן מהרי"ף נגד ר"ת ור"ש ע"ש וכן מוכרח מדברי הסמ"ג דס"ל כפרש"י דפי' ואמרי לה קרמא תתאה היינו עד שניקבו שני הקרומים דז"ל עשין ס"ג שני קרומים יש למוח שבראש אם ניקב העליון הסמוך לעצם בלבד ה"ז מותרת ללשון אחד (ר"ל לדעת ואמרי לה שבגמרא) ואם ניקב גם התחתון הסמוך למוח במשהו לכל הלשונות טרפה הרי פי' דדוקא אם ניקב גם התחתון והיינו עם העליון אז טרפה

לכל הלשונות ר"ל בין לרב ושמואל דלדידהו מיטרפא בנקיבת קרום העליון לבד בין לדברי ואמרי לה שבגמ' שהרי ניקבו שניהם משמע בהדיא דבנקיבת קרום התחתון לבד לא מיטרפא לשון והב"י לא הביא דעת הסמ"ג שהוא ג"כ עומד בפשטת רש"י וכ"ד א"ח שהביא הב"י וכ"כ הר"ן בפ"ה חידושי הרמב"ן.

והב"י כ' שגרסת הספרים שלקם פ"ה הוא רב ושמואל דאמרי תרנוייהו קרמא עילאה ואע"ג דלא אינקיב תתאה ואמרי לה קרמא תתאה וכו' הביא גירסא זו הרשב"א בתה"א והרא"ש גורס רב ושמואל דאמרי קרמא עילאה ואמרי לה קרמא תתאה וכו' על זה שרב אלפס מפרש דהני תרי לישני פליגי הכי דלישנא קמא סבר דהטרפות תלוי בעילאה ולא בתתאה ולישנא בתרא סבר דתליא בתתאה ולא בעילאה ופוסק פלשון שני לפי שרבי ושמואל בר נחמני וריב"ל מהדרי למיתב סימנא בקרום התחתון משמע שצריך להפירו לפי שבו תלוי הטרפות ור"ת ור"ש ס"ל להחמיר כל"ק דקרמא עילאה אע"ג דלא אנקיב תתאה טרפה כ"כ הרא"ש בשמם וכ"מ בתוס' דמ"ב ב' ד"ה ואר"י שפי' ר"ת דבבהמה מיטרפא בנקיבת קרום העליון לחודיה וכן איתא סברא בתוס' דבכורות דל"ז סע"ב.

וכ"כ רבינו שמשון פ"ב דאהלות מ"ג ומיהו כ"ז הוצרכו לפי פירושם דבחסרון דגולגלת לבד לא הוי טרפה אלא עם קרום העליון אבל אין פן דעת רוב הפוסקים כמ"ש בב"י סי' ל' וגם אין פן פשט הגמ' כגון שדירה וגולגלת כו' שנדחקו מאד בזה והנה עכ"פ לכל הגירסות רב ושמואל נדאי ס"ל דהטרפות תלוי רק בקרום העליון ולא בקרום התחתון א"כ נזח יותר פרש"י והתוס' דלישנא בתרא לא פליגי אלא דבעינן ג"כ קרמא תתאה ור"ל שאין טרפה עד שניקבו שתייהם דתתאה נמי מגין אבל לפי הרי"ף פליגי בסברות הפוכות לגמרי דל"ב פליגי ואמר דנהפוך הוא דהטרפות תלוי בתתאה ולא בעילאה ואפוש' פלוגתא לא מפשינן ועוד יש ראיה לשטה זו מהא דאמרינן בגיטין פרק הניזקין (דף נ"ו ע"ב) בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים כו' וכ' התוס' לא נעשה טרפה בכף דדירה חוטמו נכנס ולא ניקב הקרום ועוד יש חלוקה בין טרפות דאדם לטרפות דבהמה כדפירש בפ"ק דערויבין (דף ג') עכ"ל והנה מ"ש שיש לחלק בין טרפות דאדם לטרפות דבהמה כבר כתבו בעצמם ר"פא"ט (דמ"ב ע"ב) דבדבר ששנה בזה ובזה אין לחלק כלל כ"א לגבי ניקב קרום העליון של המוח ולא ניקב קרום התחתון הוא שיש לחלק משום שבאדם קרום התחתון חזק כו' וממילא מוכן דלענין ניקב קרום התחתון ולא העליון אין לחלק כלל דהא קרום העליון גם בבמה הוא חזק והנה הכא כשנקר היתוש במוחו על כרחו שניקב קרום התחתון שהרי קרום התחתון מקיף המוח גם במקום נקבי החוטם רק קרום העליון לבדו פתוח שם כמ"ש אזמ"ו סי' ל"א ס"ק ט"ו בשם השבילי אמונה ואין לומר שבאמת הי' התולע רק בין שני הקרומים דהא לשון ונקר במוחו משמע במוחו ממש ועוד דא"כ מניין נידון היתוש כ"כ שבע שנים אם הי' רק בין שני הקרומים לבד ומניין נתגדל כ"כ שהי' כגודל בן שנה ובמדרש רבה פ' אמור פכ"ב איתא והיה אוכל והולך עד שהגיע למוחו התחיל מנקר את מוחו כו' וא"כ עכ"פ ניקב קרום התחתון של המוח וא"כ מוכח דניקב קרום התחתון לבד בלא העליון אינו טרפה לכ"ע ואתא שפיר לפרש"י ותוס' וגם לפי ר"ת ור"ש אבל לפי הרי"ף קשה: וצריך לומר לשטתו כמ"ש בחידושי הרמב"ן בגטין שם וז"ל מעשה נסים נעשו בו לרעה שהרי ניקב קרום של מוח טרפה וטרפה אינו חיה ויש מי שכתב שבדוק אצלו דניקב

קרום של מוח באדם אינו טרפה ומוליד ומשבים ואין פל י"ח טרפות שבהמה באדם אלא יש מהן עכ"ל.

והנה מ"ש דניקב קרום של מוח באדם אינו טרפה דוחק הוא דהא מבואר בגמרא פא"ט (דנ"ז סע"ב) דבענין נפחתה הגולגלת גם באדם הוא טרפה כמו בבהמה א"כ מסתמא ה"ה דניקב קרום של מוח ועוד דהא אהא דתנו רפ"ו דעדיות ר' יהודה בן בתירא העיד כו' על תרנגול שנסקל בירושלים על שהרג את הנפש והוא בגמ' בבבכות פרק תפלת השחר (דכ"ז ע"א) פרש"י שנקר קדקדו של תינוק במקום שהמוח רופף ונקב את מוחו משמע דע"י ניקב קרומי המוח נעשה טרפה ומזה מת ואין לומר משום דג"כ ניקב הגולגלת דהא י"ל שנגולגלת לא היתה הנקב כשיעור א"ו משום נקובת המוח אתינון עלה וע' כנה"ג שהביא בשם דמש"א.

והב"ח שחזקו ראיות הראב"ן שברא"ש מחולין (דנ"ו) ודחה דחזית הרא"ש פי יש לחוש שהקרום התחתון לרוב רפותו לקה אף שהעליון קיים כו' וא"כ איך אמרו הניחא למ"ד קרמא תתאה כו' ולענ"ד ג"כ ראי' לחוש דכה"ג איתא פ"ק בתרא דיומא (דפ"ה) מעשה היתה ונמצאו תחתונים כו' ע"ש והנה הפר"ח והכו"פ כ' ג"כ דהרבה מחברים ס"ל להכשיר עד שניקבו שניהם ומ"ש בהג"א בשם בה"ג להטריף דניקב כל אחד מהקרומים הנה בבה"ג שלנו לא משמע כן וז"ל ניקב קרום של מוח טרפה רב ושמאל ולוי דאמרי קרמא עילאה ואמרי לה קרמא תתאה וסימנך דלא תטעי למימר קרמא עילאה תתאה דמחית בה מוחא אנקיב עילאה בלא תתאה כשרה עכ"ל הרי בהדיא דניקב העליון בלא התחתון ס"ל דכשר ובספר תפארת למשה בסי' ל"א כ' ולעד"נ דהרי"ף דפוסק דניקב התחתון לבד טרפה ראיתו פראי מוצק מגמרא (דמ"ה ע"א) דאמר ריב"ל דמן הפולין ולפנים כלפנים הא בפנים גופא אם ניקב עור התחתון לבד אינו טרפה א"כ מוח וחזה"ש דינם שנה דבניקב זה העור כשרה ולמאי אקיש גמרא חוט שדרה דכלפנים כו' ואין לומר דגם על הפולין יש שני עורות כו' עכ"ל והארי"ף אף מ"כ ישוב ע"ז דכיון ששם אין לו אלא עור אחד הרי הוא דניקב קרום של מוח בשני הקרומים דאין לו מה להגין עליו וכ"ע מודים בזה: כ' בהג"א ר"פ א"ט בסי' י"א וז"ל ור"ח כ' אם נמצא תולעת בקרום של מוח והמות קיים ובקרום התחתון אין רוחם ולא קורט דם כשרה משמע שסובר כמ"ד קרמא תתאה עכ"ל ונ' מדבריהם דבקרום העליון לא איכפת לן דאפילו יש בו רוחם או קורט דם כשרה מאחר דהטרפות אין תלוי בו כלל כ"א בקרום התחתון דהיינו כשטת הרי"ף דבקרמא תתאה לבד טרפה לכן חושש דוקא לשלא יהיה רוחם וק"ד בקרום התחתון אבל על העליון לא איכפת ליה אבל אין לומר משום דס"ל שהעליון על פ"ק דניקב בכניסת התולע דזה נדאי אינו כמ"ש התוס' בגיטין דנ"ו ע"ב דדרך חוטמו נכנס ולא ניקב הקרום: אף לפ"ז קשה על הראב"ן שכתב ג"כ כן וז"ל בסי' רל"ד אבל אם ימצא תולעת בקדרה של מוח והמות קיים והקרום התחתון אין בו לא רוחם ולא קורט דם כשרה עכ"ל והרי הראב"ן פסק שם סי' רל"ב דאינו טרפה עד שניקבו שני הקרומים א"כ אף אם יש רוחם או ק"ד בקרום התחתון אם בקרום העליון אין שום רוחם ולא ק"ד ראוי שיהי' כשר דהא אפילו ניקב נדאי קרום התחתון לבד כשר כ"ש כשייש בו רק רוחם או ק"ד וכמו שכתבתי לעיל בשם התוספות דגיטין דנ"ו ע"ב דס"ל דבעובדא דטיטוס לא נעשה טרפה אף שבנדאי ניקב קרום התחתון עד שנקר במוחו

ממש והיגיו משום שלא ניקב קרום העליון פי נכנס דרך חוטמו שקרום העליון פתוח שם וא"כ הראב"ן שעומד ג"כ בשטת התוספות דעד שיניקבו שניהם אינו טרפה אמאי פתח והקרום התחתון אין בו לא רישם כו' ולכאורה אפשר לומר דכיון דהקרום העליון פתוח שם נגד החוטם א"כ פי ניקב אח"כ גם קרום התחתון לבד אף שלא במקום שהוא הרי זה פדיו ניקבו שני הקרומים זה שלא פנגד זה עכ"פ היגיו הנקב שיש בקרום העליון בטבע תולדתו במקום נקבי החוטם וגם שניקב קרום התחתון ואף שהב"י הביא בשם א"ח שאם ניקבו שניהם זה שלא פנגד זה פיון דמינח נייח אפשר שדינו כדיו הקורקבן וכשרה הרי הב"ח והפר"ח השיגו עליו אף נ' דזה אינו כלום דאף אם נאמר בפשיטות פדעת הב"ח ופר"ח מ"מ נקב זה שבקרום העליון שבסמוך לנקבי החוטם מאחר שזהו בטבע תולדתו וכך הבריאה בכל בעל חי א"כ נדאי אינו נידון כנקב לענין שאם ניקב קרום התחתון להלאה שלא פנגד נקב זה נדאי כשרה דאל"כ קשיא למ"ד דבעינן שניקבו שניהם ואם ניקב קרום התחתון לבד פשר שכ"ד הרבה פוסקים פנ"ל הרי ה"ל ניקבו שניהם זה שלא פנגד זה עכ"פ ודוחק לומר דס"ל כהא"ח: א"ו פשוט דאין לזה הפתח שבקרום העליון אצל החוטם דין נקב פלל.

וא"כ הדרא קושיא לדוכתה על הראב"ן ואפשר לומר דהנה הראב"ן כ' דין זה אצל נתמסמס המוח וז"ל פי גאון נתמזמז כמו נתמסמס ונימוח אבל אם נמצא תולעת בקדרה של מוח והמוח קיים והקרום התחתון אין בו לא רישם ולא ק"ד כשרה עכ"ל ור"ל דכיון שקרום התחתון קיים א"כ התולע לא נגע במוח פלל אבל כל שיש לחוש שניקב קרום התחתון א"כ י"ל התולע גביל מהמוח והרי ה"ל המוח פדיו נתמסמס המוח ומהאי טעמא הוא דהוי טרפה וכן נזכר סב"א זו בפרי תואר ס"ק זי"ן וז"ל אלא בהיכא דמנכר דהתולע גביל מהמוח איפא לספוקי אי דיינינן ליה בנתמסמס פי חלק מהמוח נעשה תולע כמו שהחלק מהמוח נעשה מים וכי היכי דמים מטריפים ה"נ תולע א"נ ה"ל כפחוסר וכשרה.

ומסיק לאסור יעו"ש וא"כ אפשר שגם דעת ראב"ן פן ולכן כ' זה אצל דין נתמסמס פנ"ל. ומיהו הג"א נדאי לא ס"ל סב"א זו דא"כ איך פתבו דמשמע דר"ח סובר כמ"ד קרמא פתאה הא אינו ענין זל"ז אלא הכא פסול משום דהוי בנתמסמס המוח ומ"ש והמוח קיים שמה דקדק הפ"ת להחמיר.

יש לדחות דאם אין המוח קיים ניכר שניקב קרום התחתון והנה במוח וחזר ויצא לחוץ ובת"ש סס"ו כ' דאין לנו להוסיף על הטרפות דבגמרא לא אמרו כ"א המרקה והמסמסה אבל כשאנו רואין שהמוח שלם ויפה אין לנו להוסיף איסור מחמת התולעים דגבולו מינייה עכ"ל וצ"ע דהא ממעשה דטיטוס משמע נדאי שזהו חולי הממית לפ"ד רש"י ותוספות דלא נעשה טרפה בכך מחמת שניקב קרום התחתון א"כ ע"כ לא מת רק מחמת שהיתוש נקר במוחו וא"כ מוכח דזה הוי פדיו נתמסמס ומיהו פיון שחי ששה שנים א"כ מוכח דלא נעשה טרפה מחמת זה אלא לאחר שנתקלקל רוב מוחו עי"ז.

ועוד שהרי בלא"ה דעת הרדב"ז שהביא הפר"ח דאפילו בנתמסמס ממש אינו פוסל רק ברובו של מוח ולא במקצתו ואף דלא קיי"ל פן מ"מ לענין תולע שבמוח דלהת"ש אינו ענין פלל לנתמסמס נדאי י"ל פן דכל שהוא רק מקצת מהמוח אינו פוסל מחמת המוח

עכ"פ רב מחשש נקיבת הקרום והנה אף שהת"ש כ"כ ע"פ פירושו בדברי המרדכי ר"פ א"ט סי' תר"ט שכ' ונ"ל ניקב קרום של מוח פ"א ר"ח אם נמצאו תולעים במוח ולא חזינו לא קורט דם ולא רחשם פשרה פדאמרינו בהנזקין גבי טיטוס הרשע שזכנס יתוש בקוטמו ואעפ"כ חי ו' שנים עכ"ל וכו' הת"ש בדברי המרדכי אינו ענין לדברי הג"א דהג"א איירי בנדון דנמצא תולעת בקרום העליון והכשיר מטעם דס"ל קרמא תתאה בעינו ולזה אין ענין לאתויי ראיה מטיטוס אבל במרדכי בשם ר"ח מייירי שמצאו תולעים במוח גופיה והכשיר והביא ראיה מטיטוס שנקר היתוש במוח וחייה עכ"ל וע"ז כ' אומור"ר ס"ק י"א בשם תה"ד סי' קס"ו וכל האחרונים דמפרשים דברי המרדכי ג"כ כהג"א בשם א"ז דמייירי שהתולעת נמצא על קרום התחתון דהיינו בינו ובין קרום העליון ולא מייירי כלל המרדכי בנמצא במוח גופיה דהיינו תוף קרום התחתון מ"מ גם לפ"ז י"ל דגם בנמצא במוח גופיה אינו ענין לנתמסמס וכן מוכרח דעת הב"י ס"י ל"א דבא להקל דאפילו ניקבו הקרום ונצאו אמרינו דלאחר שחיטה פריש כמו בריאה וקורקבן א"כ מוכרח עכ"פ דס"ל מה שנתגדל התולע במוח אינו ענין לנתמסמס: וכן מוכרח ג"כ מדברי הגש"ד סי' מ"ז והביאו בד"מ שכ' ונ"ל ואלו התולעים הנמצאים בבהמה מעלמא פגון שזכנסים לראשה דרף נקבי החוטם אבל אותם התולעים הנמצאים במוח הם טרפה ובהמה טרפה מפחם פי התולע מנקב קרום של בהמה ואפילו תולע אחד מטריף עכ"ל הרי לא הטריף רק מחמת נקיבת הקרום ולא משום הפסד המוח עצמו וכן משמע במהרי"ל ואדרבה שם משמע דמכשיר לגמרי בנמצא תוף המוח גופיה והקרום קיים דו"ל בדין תולעים דע"ג א' תולעים שנמצא במוח ולא חזינו קורט דם מבחויז ולא רחשם מותר עכ"ל מדכתב ולא חזינו ק"ד מבחויז משמע דהתולע הוי בפנים דהיינו במוח גופיה ועוד דמהרי"ל שם מייירי בדין תולעים שנמצא בבשר ודגים וכמ"כ מייירי בתולע שנמצא במוח גופיה והנה אומור"ר ג"ע ס"ק ט"ו מחמיר בנמצא תוף המוח עצמו כו' משום דמסתמא אתא מעלמא דרף החוטם וא"כ ניקב קרום התחתון כדלעיל וא"כ ניקב קרום התחתון בכניסתו ואע"פ שגראה שלם קרום הוא שעלה מחמת מכה ולפע"ד הסומך ע"ד הת"ש לא הפסיד: דכבר נתבאר דרוב הפוסקים ס"ל מדינא אין טרפה (אר) [עד] שינקבו שני הקרויים א"כ עכ"פ אין לחוש כ"כ לדלמא ניקב קרום התחתון פשאין רואים בו שום ריעותא ועוד הא מהרי"ל מוכח להדיא להקל בזה.

ואף מה שהחמיר הת"ש ס"י ל"א סס"ק"ז פשאין המוח מקיף התולע אלא שהוא סמוך לקרום וכוננתו דאז יש לחוש לנקיבת הקרום ג"כ היא חומרא יתירה מטעם הנ"ל ועוד הא הרב"י רצה להקל אפילו בניקב הקרום ומשום לאחר שחיטה פריש כו' ונהי דלמעשה לא היקל וכן האחרונים דחו סברתו מ"מ ה"כא שלא ניקב כלל אף שהוא סמוך לקרום פנין שאין שום ריעותא בהקרום אין לחוש לנקיבת הקרום ומה שדימה הת"ש לנמצא על קרום התחתון דאנן מחמירין כמ"ש תה"ד סי' קס"ו יש לדחות דשם אפשר חיישינן שהקרום העליון ניקב בכניסתו: וכדכתב הש"ך ס"ק ח בשם הג"א דכשנמצא התולעת בתוף קרום העליון על קרום התחתון אע"ג דלא חזינו רחשם ולא ק"ד על קרום התחתון אינו פשר רק למ"ד קרום העליון שניקב פשר.

אבל למ"ד קרמא עילאה טרפה ה"נ פנין שנמצא התולעת בקרום המוח העליון הוא טרפה וסייג הש"ך והוא פשוט. וע"כ גם למ"ד עד דאנקיב תתאה חיישינן שפא ניקב

גם התחתון ולא סמכינו אבדיקתינו אבל בנמצא תוף המוח דפשיטא דאין לחוש לנקיבת קרום העליון ל"ח כ"כ פיון שאין רנשם גם בקרום התחתון ובזה יש ליישב דעת הרמב"ן דלעיל דמסתמא מחזיק בנקיב קרום העליון ע"כ מצריף שעכ"פ בקרום התחתון לא יהי רנשם ומיהו לדינא מאחר שהתוס' דגיטין ושאר מפרשים מחזיקים דדרף החוטם נכנס ולא נקיב קרום העליון כלל א"כ גם בנמצא תוף קרום העליון ואין ניכר רנשם וק"ד על שום קרום נלע"ד דהפוסק פמהרש"ל ביש"ש סי' י"א דמכשיר וחקל על תה"ד סי' קס"ו לא הפסיד מאחר שרוב הפוסקים מכשירים לגמרי עד שינקבו ב' הקרומים וכמש"ל א"כ אין להחמיר כ"כ בדלא חזינו שום רנשם ולא ק"ד בשום קרום ודלא כהאו"ה כלל נ"ד סעיף ט': סימן כב גרסינו בגמ' פא"ט (דמ"ה ע"ב) אמר רבה בב"ח אמר ריב"ל נתמרה פסול נתמסמס פסול (גרסינו ואחוט השדרה קאי אע"ג דהמסמסה קילא מהמרכה כדמפרש ואזיל אפ"ה תנא תרנוניהו דאי תנא המסמסה לחודה הנה מפרשינו דהינו נשפה פקיתון המרכה לשון מורה שנתרכה ונעשית המוח בתוף הקרום פמים ונשפה מראשו לסופו ומסופו לראשו ואם היו נוקבין אותו הנה יוצא דרף הנקיב) איזוהי המרכה ואיזוהי המסמסה המרכה כל שנשפה פקיתון מסמסה כל שאינו יכול לעמוד (מפני שנעשה צלול אבל לא כל כף שיהיה נשפה פקיתון של מים אבל פשאוחזין אותו ומניח קצתו למעלה מידו הוא נכפה ונפל) עכ"ל הגמרא ופרש"י ור"י"ף כ' נתמסמס שנמס כדונג מפני האש והוא פסוק תלים ס"ח ג' פהמס דונג מפני אש.

ובמן פתיב וחס השמש ונמס שמות י"ו כ"א וגם פתיב וימס לבב העם ויהי למים ביהושע סי' ז' ה' א"כ עכצ"ל דאין הכרח דנתמסמס אינו פמים מצד הלשון אלא משום דבגמרא מפרש דמסמסה היינו רק כל שאינו יכול לעמוד ובפרוץ ערוך מז' כ' וז"ל הנורה נשפה פקיתון פלומר נמס כדונג בתוף האש.

נתמסמס פלומר אינו יכול לעמוד אלא נכפה עכ"ל הרי הערוף מפרש על הנורה מה שפי' הרי"ף על נתמסמס וצ"ל הרי"ף ס"ל בפ"י הנורה כפרש"י דהינו פמים וכנזפר בגמרא (דמ"ז ע"ב) בענין ריאה שנשפה פקיתון ואמרינו בגמרא בעי רבי ירמיה אינו יכול לעמוד מפני פנודו מאי (שהוא עב וכבד אבל לא נתרכה מבפנים מהו חולי הוא זה שמכבדו או לא) תיקו (וכל תיקו דאיסורא לחומרא) וכתב רש"י וכל הני נתמרה או נתמסמס בכלל נפסק החוט הן דקים להו לרבנן שמתוף ליקוי זה עתיד לינקב וליפסק א"נ אין פיסוק גדול מזה אע"ג דאמרן מוח זה לא מעלה ולא מוריד ה"מ בהפרדה אבל בהמרכה לא עכ"ל ובתה"א דל"ט ע"א פתב כפי' ראשון דרש"י וז"ל מוח זה לא מעלה ולא מוריד ומ"מ אם נתקלקל הרבה ונפסד המוח הרי זו פאילו ניטל אף עורו לפי שאינו יכול לעמוד ונהרי פאילו אינו ואין לה הפסד גדול מזה עכ"ל ולכאורה י"ל דתולה בפלוגתא דלעיל דלהרי"ף וסייעתו דס"ל דבקרמא תתאה.

לבד טרפה שפיר י"ל דסוף קרום ליפסק פיון שהוא דבוק להמוח שהנורה וגם הוא רף אבל למ"ד דאינו טרפה עד שינקבו שני הקרומים וקרום העליון חזק וגם יש חלל בינו לקרום התחתון א"כ מנלן דעי"ז עתיד קרום העליון ג"כ לינקב שהרי יש קרום התחתון וגם חלל המפסיק בינו ובין המוח שהנורה והוא דבוק לגולגלת (אלא) לפ"ז א"ש יותר הטעם השני דרש"י דאע"ג דאמרן כו' ועוי"ל דרש"י פי' שני הטעמים גבי חוה"ש דשם

העור אָחַד וְסוּמוֹ לְהַמוּחַ אֲבָל בְּמוּחַ שְׁפָרָאשׁ וְדַאי צ"ל כְּטַעַם הַשְּׁנִי: וְאַמְרִינוּ בְּגִמְרָא בִּי רַב אַמְרֵי נִתְמַסְמַס פְּסוּל (כְּדִקְאָמְרַת) נִתְמַמְזוּ כְּשֶׁר (וְלֵהֲכִי הִדְר נִקְט נִתְמַסְמַס דְּלֵא תִימָא נִתְמַסְמַס וְנִתְמַמְזוּ חָדָא הוּא וְלֵאפְלוּגִי עֲלֵיהּ אַתָּא נִתְמַמְזוּ נִתְרוּקֵן מִהַמוּחַ קִצְתוּ מְאֵלִיו) וְאַפְשֶׁר יֵשׁ רַאִי לְפִרְשׁ"י דְּנִתְמַמְזוּ הֵינְנוּ נִתְרוּקֵן דְּבֵאִיב סִי כ"ו ה' ע"פ הֶרְפְּאִים יְחוּלְלוּ ת"י גְּבֵרְיָא דְּמִתְמַמְזִין יִתְבַּרְנוּ וְיִחוּלְלוּ הוּא לְשׁוֹן חָלָל וְרִיקוּת וְעֵינֵן בְּבִרְאשִׁית רַבָּה ס"פ ל"א נִדְרָשׁ פְּסוּק זֶה עַל עֵינֵן הַמְּבּוּל וְצ"ע בְּעֵינֵן מְזִי רַעֲב דְּבָרִים ל"ב כ"ד דְּפִי אוּנְקְלוֹס נְפִיחִי כְּפֶן וְכֵן מְצֵאתִי בְּהַרְלַב"ג שֶׁם שֶׁכ' אֲחֻשׁוּב שְׂיִהֵיָה עֵינְנוּ כְּמוֹ מְסִי בְּחֵלוּף סְמָךְ בְּזִינֵן לְהִיּוֹתָם קְרוּבִים בְּמִבְטָא וְהֵם מְמוּצָא אֲחַד וְעֵינְנוּ הַתְּכוּת רַעֲב כִּי בְּסִבַּת הֶרְעֵב יִתְּךָ הַגּוּף וַיִּמַּס עַכ"ל וְחֵלוּף הַזִּינֵן בְּסְמָךְ מְצִינוּ כְּמוֹ יַעֲלֹז שְׂדֵי וּבֵאִיב סִי כ' י"ח וְלֵא יַעֲלוֹס וְכֵן נִתְעַלְסָה בְּאַהֲבִים בְּמִשְׁלֵי סִי ז' וְאַפְשֶׁר עַד"ז עֵינֵן [פִּי] הַת"י סִי כ"ו גְּבֵרְיָא דְּמִתְמַמְזִין פִּי שְׁכָר גִּימוּסוֹ יְחוּלְלוּ הֵינְנוּ יִחְזְרוּ וַיִּבְרָאוּן וְקְרוּב לְזֶה פִּי הַרַאב"ע שֶׁם אִךְ פֶּאן מְוִכְרַח דְּנִתְמַמְזוּ לָאו הֵינְנוּ נִתְמַסְמַס דְּהָא נִתְמַסְמַס פְּסוּל וְנִתְמַמְזוּ כְּשֶׁר וְע"כ פִּרְשׁ"י נִתְרוּקֵן וּבְעֵרוּף עֲרַף מַז פִּי נִתְמַמְזוּ נִתְנַדְּג וְנִתְקַרְקֵשׁ וְאֵינוּ מוֹלִיד וְהֵבִיא הֶרְפְּאִים יְחוּלְלוּ ת"י אֲפֹשֶׁר גְּבֵרְיָא מִתְמַמְזִין וְאַפְשֶׁר מְפָרֵשׁ יְחוּלְלוּ לְשׁוֹן חֵיל וְרַעְדָּה כַּמ"ש הֵרַב מִתְּנוּת פְּהוּנָה בְּבִרְאשִׁית רַבָּה שֶׁם וּבְעֵרַף טַר כ' דְּטַרְיָה לְרִישִׁיָּה פִּי נָפַל לְמַרְחֵץ וְהִפָּה רֵאשׁוּ בְּכוֹתֵל אוּ בְּקַרְקַע וְנִתְנַדְּג מוּחֵו פֶּהֵיָא דְּגָרְסִינוּ בַּב"ב (ד"כ ע"ב) מְאִי טִירְיָא אִיפָּא כו' מְהָא שְׁמַעִינוּ שְׁהִטִּירְיָא הוּא הַנְּדוּד עַכ"ל וְע' רַש"י בַּב"ב שֶׁם מְרַעִיד כו' וְצ"ע דְּהָא טִירְיָה וְנִתְמַמְזוּ הֵם ב' עֵינֵינִים וְהֵנָּה בְּעֵרַף קַרְקֵשׁ הֵבִיא מ"ש בְּגִמְרָא פ"ט דְּבִרְכוּת (דס"ב ע"א) מְקַרְקֵשׁ לִיָּה בַּת רַב חֲסֵדָא אִמְגוּזָא בְּלִקְנָא נוֹתְנָת אִגּוּז בְּסַפֵּל שֶׁל נְחֻשֶׁת וּמְקַרְקֵשֶׁת בּוּ מִבֵּית כו' וְהַרְשָׁב"א בַּתה"א דל"ט ע"א כ' וְז"ל נִתְמַמְזוּ כְּשֶׁר וּפִרְשׁ"י שְׁנִתְרוּקֵן הַמוּחַ מִקְצָתוֹ מְאֵלִיו וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ שְׁנִתְנַדְּג הַמוּחַ מִחֲמַת שְׁנִפְלָה הַבְּהֵמָה וְנִתְנַדְּג מוּחַ שְׁבַחוּט הַשְּׂדֵרָה פֶּהֵוּא גְּבֵרָא דְּטַרְיָה לְרִישִׁיָּה וְאָמַר נִתְמַמְזוּ מוּחֵיָה דְּדִין עַכ"ל הֵנָּה מְפָרֵשׁ כְּפִי הָעֵרוּף דְּטִירְיָא הֵינְנוּ הַכָּאָה וּמִחֲמַת זֶה נִתְנַדְּג וּמִתְנוּעָנַע הַמוּחַ אֲבָל רַש"י מְפָרֵשׁ טִרְיָי לְרִישִׁי' שְׁמַנְעָנַע רֵאשׁוּ דְּהֵינְנוּ נְדוּד וְנִמְשָׁף מְפָנֵי שְׁנִתְרוּקֵן מִקְצַת מִהַמוּחַ וְהַרְי"ף פִּי ג"כ פְּהֵעֵרוּף דְּנִתְמַמְזוּ הֵינְנוּ נִתְנַדְּג וְהַרַא"ש כ' נִתְמַמְזוּ שְׁנִתְרוּקֵן מְעַט כְּשֶׁרָה וְהֵינְנוּ כְּפִרְשׁ"י וְכ"כ הַרְי"ו וְז"ל אֲבָל נִתְמַמְזוּ פִּי נִתְרוּקֵן וְלֵא כָּל כֹּף כְּמוֹ נִתְמַסְמַס כְּשֶׁרָה עַכ"ל וְהַרַאב"ן סִי רל"ד כ' פִּי גָאוֹן נִתְמַמְזוּ כְּמוֹ נִתְמַסְמַס וְנִימוּחַ עַכ"ל וְאַח"כ סָתַם כְּפִי הָעֵרוּף דְּנִתְמַמְזוּ הֵינְנוּ נִתְנַדְּג וְנִתְקַרְקֵשׁ וְלִכְאוּרָה אֵין הַבְּנָה כָּלֵל לְדַבְרֵי הַגָּאוֹן דְּאִיךְ יִתְכּוֹן דְּנִתְמַמְזוּ הֵינְנוּ כְּמוֹ נִתְמַסְמַס הֵרִי נִתְמַסְמַס פְּסוּל וְנִתְמַמְזוּ כְּשֶׁר אֲבָל אֲפֹשֶׁר לְבָאָר דְּבָרֵיו עַפְמ"ש הַרְמְב"ם פ"ו מַה"ש ה"ד הַמּוֹחַ עֲצָמוֹ שְׁנִיקָב אוּ נִתְמַעֵף וְהַקְרוּם קֵיִים כְּשֶׁרָה וְאִם נִשְׁפָּף כְּמִים אוּ נִמַּס כְּדוֹנֵג טְרָפָה עַכ"ל וְהַכ"מ גּוּרְס שְׁנִיקָב וְצ"ע דַּא"כ רַפ"ט גְּבִי מוּחַ שְׁבַחוּה"ש אִמְאִי לֹא הַזְכִּיר נִיקָב כ"א שְׁנִתְמַעֵף וְעַכ"פ כ' הַלַּח"מ פ"ו דְּנִתְמַעֵף שֶׁכ' הַרְמְב"ם זֶהוּ פִּי לְמַה שְׁאֲמָרוּ בְּגַמ' נִתְמַמְזוּ כְּשֶׁר וְהֵנָּה כ' אַזְמו"ר נ"ע בְּתִשׁוּ' דְּמִיעוּף הַסִּירְכוּת הַמִּתְחַלֵּת יְדִיעָה בְּתַחֲלָה וְז"ל וְלִשׁוֹן שְׂבִירְמ"א שֶׁם סִי"ג הוּא לְשׁוֹן מְמוּצָע בֵּין נִימוּחַ פְּלִיחָה לְנִימְקָ בָּכַח כו' וּבַפ' אֲמוּר כ"ג כ"ד וּמְעוּף וְכַתוּת פִּרְשׁ"י מְעוּף בִּיצִיּוֹ מְעוּכִים בִּיד כַּתוּת כְּתוּשִׁים יוֹתֵר מְעוּף וְהַרַאב"ע שֶׁם כ' וּמְעוּף מְגִזְרַת מְעוּכּוּ שְׂדִיחָן יְחֻזְקָאֵל כ"ג ג' וּבַפְּסָחִים ס"פ תְּמִיד נִשְׁחַט (דס"ד ע"ב) מְעוּלָם לֹא נִתְמַעֵף אָדָם בְּעֵזְרָה חוּץ מִפְּסַח אֲחַד שְׁהֵיָה בִּימֵי הַלֵּל שְׁנִתְמַעֵף בּוּ זָקֵן אֲחַד כו' וּבִיבְמוֹת פְּרָק ד"א

(דל"ד ע"ב) תמר באצבע מיצקה כו' הרי דענן המיעוה לא דמי לנימוח פליקה ממש כ"א כמיעוה הדבר היבש שמתמעך ועד"ז הוא מ"ש הגאון בענין נתמזמז כמו נתמסמס ונימוח ר"ל בכף הדמיון שאינו נתמסמס ממש פדונג בתוך האש דהוי נימוח פליקה אלא פעין זה והוא מ"ש הרמב"ם נתמעך ועד"ז פי' הרלב"ג בענין מזי רעב שהוא מענין נמוס ור"ל קרוב לו וכ"כ הת"ש סק"ב שלשון מזמוז הוא מיעוה קרוב למסמוס וכן למ"ש בת"א נפיעה פפן היינו ג"כ כשמתנפח הגוף היינו כמו שמתמעך ואובד שלימותו הראשון א"כ לכאורה יש ג' פירושים בענין נתמזמז הא' נתרוקן הב' נתנדנד ונתקרקש הג' נתמעך.

וברוקח סי' שפ"א כ' מוח שנתמסמס פי' שנתמעך או נתמרך טרפה נתמזמז פי' נתרוקן פשר עכ"ל ומה שכ' דנתמעך טרפה הוא נגד הרמב"ם וכל הפוסקים וצ"ע והנה הטור סי' ל"ב כ' אבל אם נחסר קצת מהמוח ונתרוקן כו' וכ"כ בסי' ל"א ואם חסר מן המוח מעט כו' הנה תופס בפשיטות דנתרוקן דכתב רש"י היינו חסרון ממש והב"ח סעי' ד' כ' שדדברי רי"ו בפרש"י י"ל דאינו חסרון ממש וכ"ד הכנה"ג סי' ל"א בהגהב"י סוף אות ט"ו שדדק מהאו"ה דנתרוקן אינו אלא בלי חסרון ועיין בפ"ג דסנפה (דף ל"ו ע"א) בפרש"י ד"ה תני עולא ונקב שאינו מכולש בכאיסר אם רחב כאיסר פסול ואע"פ שלא חסר פלום פגון שתחב בו יתד עבה עכ"ל וביאר דבריו בחידושי הריטב"א שם שנעץ בו יתד ונעשה בו גומא בכאיסר ואין פאן נקב מכולש ולא שום חסרון עכ"ל ועיין בב"י רס"י תרמ"ח ובט"ז שם סק"ג הרי דאע"פ שנעשה בו גומא כאיסר וא"כ זהו ודאי נתרוקן מקצתו אפ"ה נק' זה ולא חסר פיון שלא ניטל ממש אותו קצת בשר האתרוג רק שנדחק לצדדין ה"ז לא חסר פלל אף שנעשה גומא ממש וא"כ עד"ז גם פאן כשנתרוקן מקצת המוח י"ל ג"כ דהיינו שנדחק לצדדין ולתחת ותיינו ענין שנתמעך אבל אילו ידעינו דנחסר ממש מהמוח אין ראיה דכשר לפרש"י דאין ראיה מנתרוקן.

והת"ש חולק על הב"ח משום דמוכח בגמ' פא"ט (דמ"ז ע"ב) דנשפף פקיתון נק' חסרון מבפנים ופרש"י ה"ה דנק' חסרון מפני שמתחלה פולה מלאה ועכשיו חציה ריקנית. א"כ ה"ה גבי נתמעך נק' הריקות חסרון ולכאורה דברי רש"י אלו הם נגד פרש"י דסנפה הנ"ל שהגומא והריקות אינו נקרא חסרון פלל ע"כ צ"ל דלא פרש"י פן רק משום דגם בשר הריאה נעשה מים בכה"ג חשוב חסרון ממש משא"כ פאן שהמוח לא הנומרך י"ל כשנדחק לצדדין אין זה חסר מיהו ממ"ש רש"י שם פא"ט (דמ"ז ע"ב) גבי נימוקה נתרוקנה מאליה מקצתה ואינה נשפכה פקיתון אף במקצתה לא נשאר פלום וזה נק' חסרון כמש"ש רש"י חלל חסרון כו' ועיין בש"ע סל"ו ס"ח בהג"ה א"כ ה"ה מ"ש רש"י פאן נתרוקן מהמוח קצתו מאליה היינו ודאי חסר קצתו וכמ"ש הטור עוד כ' הת"ש דאפילו המרקה והמסמסה אילו לא נזכר איסורו היינו מתירין אותו דאין לנו להוסיף על הטרפות וה"ה חסרון אם אינו נזכר לא לאיסור ולא להיתר אין לנו לאוסרו פלל ואין לומר נלמדה מהמרקה והמסמסה ונאמר דכ"ש חסרון זה אינו דכבר הוכחנו לעיל מהרי"ף גופיה דמסמוס גרע מחסרון עכ"ל ובענין עד פמה יחסר ויהא עדיין פשר ס"ל להת"ש דכל שלא נחסר רובו כ"א מיעוטו והי' חי פשר דלא פהש"ף שנתן גבול שמשערין אם הי' כ"כ חסר בחוט השדרה א"י לעמוד דליתא אף שהפ"ח הסכים עמו גם הכו"פ חלק עליהם ע' פליתי סק"ג שהאריה והעלה ג"כ דחסרון רובו הוא דפוסל וכ"ד הפרי תואר סק"ב גם בספר תפארת למשה כ' על הש"ף שדבריו תמוהין ולענין

נתמך או נתמסמס כ' הפר"ח סק"ב והת"ש והפ"ת ססק"ב והכו"פ דאפילו במקצתו פסול וכ"כ היש"ש פא"ט סי' י"ד וז"ל ואם נשפף כמים או פדונג טרפה והטעם שפסול לזקב אף הקרום ומ"מ נראה אפילו לא נלקה כל המוח בכף אלא מעט הוא טרפה ומ"מ שיהי' דוקא אותו הליקוי במוח הסמוך לקרום אבל מבפנים לא חשבינו אלא פחסרון וכמ"ש לקמן עכ"ל והת"ש פי' דאפילו משהו ממנו הנמך או נתמסמס אצל הקרום פסול רק בחוה"ש צ"ל עכ"פ המשהו ברוב רחבו ולכאורה ד' הת"ש הם חומרא יתירה דהא בהרמב"ם והרשב"א בתה"ק לא נזכר כלל בפי' שיהא פסול במיעוטו אף שהיש"ש כ"כ בהדיא וכ"ד שאר אחרונים הלא מיעוטו אינו משהו וגדולה מזו ראיתי בכלבו סי' ע"א בה' לולב לענין עלתה חזנית על מיעוטו בשנים ושלשה מקומות דפסול וז"ל כ' הר"י והשתא יש חומרא דמאי קרי מיעוטו ונראה דמיעוטו ר"ל פחות מחציו אבל הרביעי והשליש לא מופסל עכ"ל אף שבא"ר סי' תרמ"ח כ' דמשא"פ לא משמע פן מ"מ משהו ודאי י"ל אינו בכלל מיעוטו והש"ך ס"ל דג"כ במשהו אינו פוסל אלא אם הי' פשיעור שפיוצא בזה בחוה"ש לא הי' עומד וס"ל דמשערין במקום המסמוס לחוד שחוי' לידו ויותר לא יהיה פלום חוי' לידו למעלה במקום המסמוס ואזמ"ו הביא שטת הרדב"ז בשטת הרי"ף והרמב"ם דהמרכה והמסמסה ג"כ אינה פוסלת במוח שבראש אלא בכלו או ברובו ויעו"ש שהאריך בטעמו ובאמת י"ל דכמו היש"ש הפוסל במיעוטו ביאר בהדיא שיהי' דוקא אותו הליקוי במוח הסמוך לקרום כו' והטעם משום דס"ל כפי' ראשון דרש"י דטרפות זה משום שסוף הקרום לזקב ולכן כשאינו מגולה לקרום שאזי אין סוף הקרום לזקב ס"ל דאינו פוסל במיעוטו א"כ לפמש"ל דלרוב הפוסקים הסוכרים דאין טרפה עד שזקבו שני הקרויים דלפ"ז אפילו המים מגולים לקרום רחוק קצת שצאמר שע"ז סוף ליפסק ג"כ קרום העליון אלא לפ"ז קרוב לומר יותר טעם טרפות זה כפי' שני דרש"י דכשהמוח נמך או נתמסמס הוי טרפות מצד עצמו ואדרבה ניקב הקרום אינו טרפה רק מפני שהמוח סוף שיקולקל כו' ואין לו הגנה א"כ לפ"ז י"ל שאין טרפה אלא בהנמך או נתמסמס רוב המוח כמו להיש"ש והש"ך כשאין ההמרכה מגולה לקרום כף לשטתם גם כשמגולה לקרום אמנם המעשה דרבינו אליעזר הלוי שהביא הרא"ש פא"ט סי' י"ב משמע ודאי דבהנמך המוח אפילו מיעוטו פסול דמסתמא התם לא נחסר רוב המוח כ"א מיעוטו שהרי המוח הי' מקיף כל מקום החסרון היטב ואפ"ה לא הכשיר רק משום דס"ל כשהמוח מקיף הדרא בריא הא לולי זה פסול אלקא ס"ל דגם הנמך מיעוטו פסול וה"ה נתמסמס: כ' הרא"ש סי' י"ב וז"ל וכתב רבינו אליעזר הלוי שמעשה בא לידו שנמצא בתוך קרום של מוח מים ונתחסר המוח כשיעור מקום המים והנה המוח מקיף המים סביב סביב שלא היו מגולים כלל והכשירו וכן מצא אח"כ בה"ג שכתב פיון שהמוח מקיף את המים הדרא בריא אבל כשאין המוח מקיף סביב סביב מפל רוח טרפה עכ"ל וכ"כ בהג"א בסי' י"א בשם ראב"ה וז"ל ומעשה בא לפני ראב"ה שנמצא בתוך הקרום של מוח מים וחסר המוח במקום המים כשיעור המקום שמונחים בו המים והנה המוח מקיף מים סביב שלא היו מגולים כלל והכשיר ושוב בא מעשה לידו שהיו המים מונחים בתוך שלחופית קטנה והיתה השלחופית מונחת במוח והנה המוח מקפת ולא היתה מגולה כלל אצל הגולגלת ואצל קרום של מוח והכשיר וכן ראה בר"ג שהכשיר (והב"י העתיק בה"ג וכמ"ש בהרא"ש וי"ל דט"ס הוא בהג"א גם רי"ו העתיק פעמיים)

בה"ג וכן הטור אף בבה"ג שלפנינו לא מצאתי זה) בענין זה אבל פשטין המוח מקפת סביב שמגולה השלחופית אצל הקרום והגולגלת אפי' מקצת או שהיתה מונחת בין הקרום ולגולגלת טרפה עכ"ל וביש"ש ס"י י"ד נראה דמפרש דדין זה הוא קולא שהקילו והיגו כי ענין זה הוא שהמרף מקצת המוח שנוחסר ונהפך למים וא"כ מדינא דגמרא היה נראה שהוא טרפה לפמשנ"ת דדין הןמרף המוח היגו אפילו מקצתו אלא שמ"מ הם ז"ל הקילו היכא שהמון מקיף המים סביב שלא היו מגולים כלל ומשמע לי פן מדברי היש"ש שהרי על דין גמרף מקצת המוח כ' ומ"מ שיהא דוקא אותו הליקוי במוח הסמוך לקרום אבל מבפנים לא חשבינן אלא כחסרון וכשר וכמ"ש לקמן עכ"ל ופי' וכמ"ש לקמן היגו מ"ש ב' ר"א הלוי והא"ז במעשה שהמון מקיף המים כו' א"כ מדלמד מדין שלהם לדין דהמרף המוח אלמא ס"ל דדא נדא אחת היא: דאל"כ אלא שבנדון דראב"ה אינו ענין לנמרף כלל רק שהוא מים בעלמא במוח הרי אדרבה י"ל שאין לטרפות זו שרש בגמרא כלל וכמ"ש הפלתי סק"ד וא"כ אף אם נאמר שהם החרמירו בזה ודימו זה לנמרף המוח מ"מ פיון דלאו היגו הו' א"כ אם הקילו הם בשלהם מנלן להקל פן בנמרף ממש שטרפתו מבואר בגמרא א"ו עכצ"ל דס"ל שדין זה הוא ממש דין גמרף המוח ואעפ"כ הקילו כשהמון מקיף המים וטעם קולא זו כ' הפלתי שי"ל שמסורת בידי הגאונים פן דפיסול דהמרף דוקא פשוטע לקרום דאז לא הדר בריא אבל באמצע מוח היגו רביתא שלפעמים נשפך קצת פמים והדר בריא.

ולפע"ד אפשר לומר עוד קצת טעם בזה דס"ל כפי' ראשון דרש"י דטעם דנמרף פסול משום שסוף הקרום ליפסק ע"כ ס"ל דדוקא כשהמים סמוך לקרום הוא די"ל פן אבל כשהמון מקיף המים כל סביבם עד שאינם מגולים לקרום כלל א"כ אין סופו ליפסק אף א"כ לפי' שני דרש"י דהוא טרפות מצד עצמו אין טעם לקולא זו לכן לפי' זה צ"ל דהטעם כמ"ש הרא"ש בהדיא דכיון שהמון מקיף את המים הדרא בריא ומיהו י"ל עוד דלפי' שני דרש"י בלא"ה אין טרפות בנמרף מקצת המוח שבראש כ"א ברובו והרי הם לא הקילו מהסתם רק בנמרף מעוטו דאז י"ל דלפי' שני דרש"י בלא"ה אין פאן טרפות כ"א כשהמים מגולים לקרום טרפה ע"פ פי' ראשון דרש"י אכן כשהמון מקיף המים סביב פשר לשני הפרושים ועיין ב"ח ססע"י ד' גבי גמרף כ' ואין איסור בכל זה אלא סמוך לקרום פמו שיתבאר בסמוך בס"ד ורסע"י ה' גבי דינו דראב"ה כ' וטעם דין זה דכשאין המון מקיף את המים עתיד הקרום להנקב מחמת המים וכשהמון מקיף את המים מפל סביביו הדרא בריא עכ"ל ודבריו לקוחים מהיש"ש סי' י"ד ומזה נראה ראי' למ"ש והת"ש ס"ק ג' הביא ראיה דדינו דהראב"ה הוא דין מסמוס המוח ממ"ש בקיצור פסקי הרא"ש סי' י"ב וכן המוח שנימוס באמצעיתו פמים והמון מקיף המים מפל צד פשרה.

עכ"ל אמנם מדברי הפר"ח סק"ג נראה פי' אחר בדברי ראב"ה והוא דס"ל דהם מטריפים מים במוח אע"פ שלא באו כלל ממסמוס המון כי אם ממילא בתולדה ברוב לחות נוצרים מים במוח אפילו הכי כל שהמים מגולים לקרום טרפה וא"כ אין דין נתמסמס או הןמרף המוח המבואר בגמרא רק שהם מדמים זה לזה ואעפ"כ החרמיר בזה הפר"ח מאד אף היכא שלא באו כלל ממסמוס המוח דכל שהמים נוגעים בקרום סוף הקרום לינקב וצ"ל דאין זה הוספה על הטרפות משום דס"ל להגאונים כפי' ראשון דרש"י דגם בנמרף המוח אין הטרפות מצד המוח עצמו דהא אמרו מוח זה לא מעלה

ולא מוריד אלא משום דסוף הקרום ליפסק ע"כ למדו מזה דכמ"כ כל מי ששנמצאו סמוך לקרום עתיד הקרום לינזקב או ליפסק.

וכן דעת הפרי תואר שכתב סק"ג על דין נאם נמצאו מי שבתוך הקרום כו' דין זה לא נמצא בש"ס אלא בפוסקים ובאמת אי לאו דמקום גבוה קא אתי דהסכימו על זה בה"ג וראב"ה כו' הנה לנו מקום לפקפק בדין זה פיון דלא הוזכר בש"ס ובמקום שחידשוהו הפוסקים התנו שיהיה חסר המוח פנגדו כו' אבל לא נחסר שרי בכל גוונא כו' דאם נחסר לא הדר בריא אבל אם לא נחסר אפטר שנולד שם המים מחמת רוב הליקה ולכשיתרבה בו החום יתרפא ותיבש הליקה ההיא עכ"ל ובסק"ד על דין אם המוח מקיף כו' כתב נראה דדוקא במים הנמצאים במוח הוא דאמרינו הכי אבל בהיכא דנתמרה ונתמסמס המוח עצמו טרפה בכל גוונא ואפילו המוח מקיפו מפל צדדיו דבש"ס לא חלק בזה והטריף בכל גוונא כל שנתמרה עכ"ל דבריו מבוארים דדין מים במוח לאו היינו דין נתמרה המוח הנזכר בגמרא ואפילו בנחסר מהמוח פשיעור המים ס"ל דאין זה ענין לנתמרה המוח עצמו דלכך הכא מהני פשיעור המים משא"כ בנתמרה המוח עצמו.

דאילו בלא נחסר המוח ס"ל דאין פאן איסור פלל אף אין הדבר מוכן מאחר דטעמא דבלא נחסר מהמוח אין פאן איסור זהו מפני שנולד שם המים מרוב הליקה משא"כ בנחסר המוח פשיעור המים לא אמרינו הכי אלא מהמוח באו א"כ היינו דין נתמרה מקצת המוח והנה למים ואפטר הנה לומר דזהו דוגמת מש"ל בשם פרש"י בסופה (דל"ו ע"א) דמשפחת לה נקב פאיסור באתרוג ושאעפ"כ אין האתרוג חסר פלל פי נעשה בו גומא ע"י שתחב בו יתד ור"ל שע"ז נדחק בשר האתרוג לצדדין פה י"ל פאן שלא שיהמוח עצמו נהפך למים כ"א שהמים הם ענין בפני עצמן שנתהוו במוח אלא שע"ז שעשו מקום לעצמן נדחק המוח מאותו המקום לצדדין מיהו לשון שנתמרה מהמוח דוחק קצת לפי זה והנה כה"ג ממש פי' הת"ש ס"י ל"ז ס"ק ל"ט על דין בועא מעבר לעבר שכתב היש"ש סי' ל"ז בשם הר"ש מווינא פיון דדין בועא מעבר לעבר לא נמצא בתלמוד רק קבלה בעלמא היא כו' והש"ף שם ס"ק כ"ח האריף לחלוק ע"ז דבועא מעל"ע אסורה מדין התלמוד דהיינו ריאה שנשפכה פקיתון כו' וכי גרע מפני שהיא בולטת סוף סוף יש חסרון מבפנים כמו בנשפכה פקיתון כו' ונמשך אחריו הפר"ח ס"ק כ"ז והת"ש שם חלק עליו דמוגלא שבבועא לאו מיקחוי בשר הריאה הוא שנמחה הבשר ונהפך למוגלא או מ"ז דהיינו ריאה שנשפכה דזה אינו אלא המוגלא הוא רק דבר הנולד מחמת המכה והבשר אין שום מיקחוי וחסרון רק שהבועא דוחקת את הבשר לצדדין כו' ולפ"ז לא דמי לנשפכה פלל דאע"ג דהיא מעבר לעבר מ"מ אין פאן מיקחוי בשר רק דהבשר עם הסמפונות נדחקו לסביבות הבועא כו' וכ"ד הכו"פ שם ס"י ל"ז א"כ עד"ז ממש י"ל פאן דמים הנמצאים במוח אפילו נחסר מהמוח פשיעור המים והמוח מקיף המים אינו ענין פלל לדין נתמרה המוח שנו' בגמרא דהתם היינו שהמוח עצמו נמס ונהפך למים וניכר שהוא מיקחוי המוח אבל הכא המים באו מרוב ליחות שבמוח אלא שהם נדחקו את המוח שבסביבותם לצדדין ולכן נראה חסרון מהמוח במקום המים ובאמת לא נחסר פלל כ"א שנדחק לצדדין ותדע דהמים יכולים לידחק המוח לצדדין דהא גבי בועא מעבר לעבר במים זפים נמי אמרינו הכי שהבשר הריאה עם הסמפונות נדחקו לצדדין ע"ש שלכן הכשירו בזה מהרש"ל והט"ז והת"ש והכו"פ.

וכן משמע קצת בְּרִינּוֹ יִרְחָם נט"ו אות ב' שכ' הַמְרֵךְ הַמּוֹת ר"ל שְׁנִשְׁפָּה פְּקִיתוֹן כּו' מִים שְׁנִמְצָאוּ בַּמּוֹת כּו' מִשְׁמַע דְּלָאוּ הֵינּוּ הֶךָ מִמֶּשׁ וְזֶה דְּלָא כְּמִשְׁמַעוֹת הַטּוֹר שְׁאֵחַר דִּין אִם נִימּוֹת וְנִשְׁפָּה כְּמִים כּו' הִבִּיא וְכַתֵּב הֵר' אֵלֶיעֶזֶר שְׁמַעְשָׂה בָּא לִידּוֹ כּו' מִשְׁמַע דְּדָא וְדָא חָדָא הִיא וְכַמ"ש בְּקִיצוֹר פְּסָקִי הָרָא"ש ס"י י"ב וְכֵן מִשְׁמַע בַּאו"ה פְּלֵל נ"ד ס"י ח' אִם הַמּוֹת נִשְׁפָּה כְּמִים אוֹ פְּדוּנְג טְרַפָּה כּו' נִמְצָאוּ אֶפְּלּוּ מִים זְפִים תוֹךְ הַמּוֹת טְרַפָּה כּו' עכ"ל וצ"ל מֵאֵי רְבוּתָא דְּמִים זְפִים הֵכָא דְּבִשְׁלָמָא גְּבִי בּוּעָא שְׁבְרִיאָה דְּהֵתָם לֹא אִיכְפַת לֹן בְּחֶסְרוֹן בְּשׂוֹר הַרְיָאָה פְּלֵל רַק מִפְּנֵי שֶׁהַבּוּעָא הִיא לְקוּתָא וּע"ז י"א דְּמִים זְפִים אֵינּוּ לְקוּתָא אֲבָל הֵכָא אֵת"ל שֶׁהַמִּים נִמְצָאִים בַּמּוֹת מְעִידִין שֶׁהַמּוֹת נִתְמַסְמִס וְנִהְפָּךְ לְמִים אֵין שׁוּם הַפְּרֵשׁ אִם הַמִּים זְפִים אוֹ אֵינּוּ זְפִים דְּסוּף סוּף נִתְמַרְךְ הַמּוֹת וְהוּא טְרַפָּה אֲלָא וְדָאֵי הֵינּוּ דִּי"ל דְּמִים הַנִּמְצָאִים בַּמּוֹת אֵינּוּ רְאִיָּה פְּלֵל שְׁמַמְסוּס הַמּוֹת בָּאוּ אֲלָא י"ל שְׁנוּצְרִים שְׁם מִהֲלַחְלוּחִית שְׁיֵישׁ בַּמּוֹת וּבִיּוֹתֵר כְּשֶׁהֵם זְפִים מוּכַח וְדָאֵי דְּלָאוּ מִמְסוּס הַמּוֹת בָּאוּ דְּוִגְמָא מ"ש בְּגִמְרָא פֶּא"ט (דנ"ו סע"א) רב יִימֵר בְּדִיק בְּמִיָּא וּפְרֵשׁ"י מְכַנִּיס בְּנֶקֶב הַעֲצָם מִים וְחִזּוֹר וּמוֹצִיא אוֹם נִתְלַבְּנוּ בְּיָדוּעַ שְׁנִתְעַרְבַּ הַמּוֹת בְּהֵם עכ"ל וְעֵינּוּ בַב"י סס"י ל' וַא"כ גַּם כָּאֵן כְּשֶׁהַמִּים זְפִים כְּשֶׁאֵר מִים וְאֵין בְּהֵם לִנְכֹן מוּכַח דְּלָאוּ מִמְסוּס הַמּוֹת בָּאוּ שְׁהֵרִי אֶפְּלּוּ מִים דְּעֵלְמָא שְׁנִתְעַרְבַּ הַמּוֹת בְּהֵם מִתְלַבְּנִים כ"ש מִים הַבָּאִים מִמְסוּס הַמּוֹת וּלְכַךְ כְּשֶׁהֵם זְפִים כְּשֶׁאֵר מִים מוּכַח דְּלָאוּ מִמְסוּס הַמּוֹת בָּאוּ וְהוּא קס"ד דְּכֶשֶׁר וְכַמ"ש הַכו"פ וְהַת"ש וְכִי לְהוֹסִיף עַל הַטְּרַפּוֹת יֵשׁ וְלִכֵּן קמ"ל הַאו"ה בְּשֵׁם א"ז דְּאֶפ"ה טְרַפָּה דְּכָל מִים בַּמּוֹת טְרַפָּה הוּא אֶף אִם לֹא בָּאוּ מִמְסוּס הַמּוֹת וְכַמּוֹ שֶׁהֵבִינוּ הַפְּר"ח וְהַפ"ת וְלִכֵּן כ' הַפ"ת אֵי לָאו דְּמִמְקוֹם גְּבוּהָ כּו' הֵיזֵה לְנוּ לְפַקְפַק בְּדִין זֶה כּו' פנ"ל ומ"מ פִּינּוֹן שֶׁהוּא הַסְּפַמַת הַפּוֹסְקִים הָרֵאשׁוֹנִים טְרַפָּה הִיא אֶף שְׁאֵין זֶה גְּמַרְךְ הַמּוֹת הַנּוֹ' בְּגִמְרָא זֶהוּ גִרְאָה בְּדַעַת הַפְּר"ח וְהַפ"ת וְשִׁטָּה שְׁלִישִׁית יֵשׁ וְהוּא דַעַת הַכו"פ דְּבִנְחֶסֶר מִהַמּוֹת כְּשִׁיעוֹר הַמִּים אֲמַרִּינוּ דְּהַמּוֹת גְּמַרְךְ וְהִי לְמִים וְזֶהוּ הַטְּרַפּוֹת שֶׁכ' רְאֵבִי"ה אֲבָל בְּלֹא גְּחֶסֶר מִהַמּוֹת פְּלֵל אֲמַרִּינוּ דְּמִים אֵלוּ לָאו מִמְסוּס הַמּוֹת בָּאוּ וּבְאֶמַת כְּשֶׁרָה הִיא אֶף דִּין שְׁלַחוּפִית צ"ע לְשִׁטָּה זוֹ: סִימָן כַּג אֵלוּ טְרַפּוֹת בְּבִהָמָה נְקוּבַת הַנּוֹשֵׁט (כָּל נֶקֶב בְּמִשְׁהוֹ) וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרַת (פְּסוּקַת לְרַחֲבָה בְּרִנּוּבָה) וְכַתְּבוּ בְּתוֹס' אֵי גְּרָסִי אֵלוּ נִחָא וְאֵי גְּרָסִי וְאֵלוּ יֵשׁ לְפְרֵשׁ דְּקָאֵי אֶפְּלוּגְתָּא (לְעֵיל ל"ב) דר' יִשְׁבָּב וּר"ע וְהוֹדָה לוֹ ר"ע דְּנִבְלָה אוֹ קָאֵי אֲכַל הֵנִי שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה דְּלְעֵיל דְּהוּי פְּסוּל שְׁאִירַע בְּשְׁחִיטָה וְהוּי נִבְלָה וְקָאֵמֵר הֵכָא וְאֵלוּ הֵן טְרַפּוֹת עכ"ל וצ"ל דלפ"ז הַאִיף יִתְכֵן דְּקָאֵמֵר וְאֵלוּ הֵן טְרַפּוֹת נְקוּבַת הַנּוֹשֵׁט וּפְסוּקַת הַגְּרָגְרַת הֵא לְעֵיל (ל"ב) מִסְקִינּוּ דְּמִשְׁנָה וְאֵלוּ טְרַפּוֹת קוּדָם חֲזָרָה נְשִׁנִית דְּהֵינּוּ קוּדָם שֶׁהוֹדָה לְרַבִּי יִשְׁבָּב וַא"כ אֵין חֲזִילוּק פְּלֵל לר"ע בֵּין טְרַפּוֹת שְׁבַמְשְׁנָה זוֹ לְהֵנִי דְּהֵתָם וַא"כ מֵהוּ שֶׁכ' הַתּוֹס' יֵשׁ לְפְרֵשׁ דְּקָאֵי אֶפְּלוּגְתָּא דר' יִשְׁבָּב וּר"ע וְהוֹדָה לוֹ ר"ע דְּנִבְלָה כּו' וְקָאֵמֵר הֵכָא וְאֵלוּ הֵן טְרַפּוֹת הֵרִי בְּהֶכְרַח מִשְׁנָה זוֹ נְשִׁנִית קוּדָם שֶׁהוֹדָה לוֹ וַא"כ הֵתָם נְמִי הוּי רַק טְרַפָּה וַא"כ מֵהוּ וְאֵלוּ דוֹקָא וְהִנֵּה הֵתָם יֵשׁ ג' תִּירוּצִים א' הֵא דְּרַבָּא דְּאֵלוּ אֲסוּרוֹת קְתָנִי וְיֵשׁ מִהֵן גְּבֻלוֹת וְיֵשׁ מִהֵן טְרַפּוֹת וּלְאַחַר חֲזָרָה נְשִׁנִית וְהַב' מ"ש ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ כָּאֵן שְׁשַׁחַט בְּמִקְוֶם חֲתָף כּו' וְהַג' אוֹקִימְתָא דר' יוֹחָנָן דְּמִשְׁנָה דַא"ט קוּדָם חֲזָרָה נְשִׁנִית וּלְפִי תִירוּצוֹ שֶׁל ר' יוֹחָנָן א"א לְהַעֲמִיד ד' הַתּוֹס' וְכֵן לְתִירוּץ שֶׁל רַבָּא הֵרִי אֲמַר לְהִדְיָא דְּאֵלוּ אֲסוּרוֹת קְתָנִי וְלָאוּ דוֹקָא וַא"ט: אֶף לְאוֹקִימְתָא דרש"ב"ל יֵשׁ לְהַעֲמִיד ד' הַתּוֹס' דְּלֹא הוֹדָה ר"ע אֲלָא כְּשִׁשַׁחַט בְּמִקְוֶם חֲתָף אֲזֵ הוּי נִבְלָה וּמִשְׁנָה דוּא"ט מִיָּרִי בְּשִׁשַׁחַט שְׁלֹא בְּמִקְוֶם חֲתָף

הווי רק טרפה אף י"ל דהא בגמ' שם אמרינו ומי אמר רשב"ל הכי והאמר רשב"ל שחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה (בין שחיטת קנה לשחיטת הנושט) פשרה אלמא כמאן דמנחא בדיקולא דמיא פיון דריאה תלוי בקנה ונשחט הקנה הווי כמו שניטלה פולה מהבהמה ומנחת בפל ותו לא מיטרפא בה בהמה וגם פסק ולבסוף שחט גמי פיון דרובה נפסקה דהא פסוקת הגרגרת ברובה הוא הווי לה כמאן דמנחא בדיקולא דמיא (ושוב אין לבהמה זו בשעת שחיטה אלא סימן אחד ובה אינו יוצא מידי גבלה) הכי גמי כמאן דמנחא בדיקולא דמיא אלא אמר ר' חייא בר רבא א"ר יוחנן ל"ק פאן קודם חזרה כו' וא"כ הרי שנדחה בגמרא אוקימתא דרשב"ל ונשאר אוקימתא דר' יוחנן או אוקימתא דרבא ולא אוקימתא הנ"ל לא א"ש ד' התוס' וא"כ האיהו יפרשו התוס' את המשנה שלא כמסקנא דגמ' וליישוב ד' התוס' י"ל דאזלי לשטתיהו שם ד"ה והדר ביה רבי זירא דרש"י פי' והדר ביה ר' זירא מהאי טעמא ואודי דטעמא משום דכמאן דמנחא בדיקולא דמיא כו' והם הקשו על פרש"י והעלו דר' זירא ס"ל שאין טרפות לתצי חיות ולפ"ז לא ס"ל דכמו דמנחא בדיקולא דמיא וכמ"ש רש"י שם ד"ה התרת.

ולפ"ז ס"ל להתוספות דרבי זירא פליג ארשב"ל וס"ל דשחט את הקנה ואח"כ ניקבה הריאה טרפה ועכצ"ל דלא ס"ל דכמנחא בדיקולא דמיא וס"ל דהלכה כר' זירא לגבי רשב"ל וכמבואר בב"י סי' כ"ו ובהרא"ש פ' השוחט סי' י"א (מיהו הר"ן בחדושי פסק דלא כר' זירא משום דהווי יחיד פנגד רבים רשב"ל ור' אחא בר יעקב ע"ש) וכיון דס"ל להתוספות כר"ז יש לתרץ המשנה כמ"ש רשב"ל תחלה דכאן ששחט במקום חתף כו' דהא לא נדי מאוקימתא זו רק משום דכמאן דמנחא בדיקולא דמיא ומאחר שר"ז לא ס"ל סברא זו ממילא נשאר האוקימתא בטוב ולק"מ.

ומה שנראה להם להתוס' לפרש המשנה ע"פ אוקימתא זו ולא ע"פ אוקימתא דרבא ודר"י שנשארו בגמ' למסקנא ולא נדחו כלל י"ל משום דבאמת אוקימתא זו מרונחת יותר דלרבא צריך להוציא ל' אלו טרפות ממשמעו לומר דאלו אסורות קתני ולר"י צ"ל דקודם חזרה נשנית משא"כ לאוקימתא דרשב"ל א"ש טפי דלאחר חזרה נשנית וגם ל' אלו טרפות כפשוטו דטרפות דוקא קתני ואפ"ה א"ש משום דלא הודה לו ר"ע אלא בששחט במקום חתף אלא בתחלה הי' ההכרח לדחות אוקימתא זו משום הא דאמר רשב"ל דכמנחא בדיקולא דמיא אבל פיון שמימרא זו דרשב"ל נדחי' ס"ל להתוס' דנקטינו בפי' המשנה פאוקימתא דרשב"ל ותופסים עיקר דבריו שבאוקימתא ולא שבמימרא מה"ט דר"ז ס"ל הכי דרוויחא טפי משאר אוקימתות: ב ולפי"ז יצא לנו הדין לדעת התוס' דאפי' בפסוקת הגרגרת לא הווי רק טרפה ולא גבלה אם שחט שלא במקום חתף (וגם י"ל לפ"ז נקובת הנושט שנה ממש לפסוקת הגרגרת דכששחט במקום נקב שבנושט הווי גבלה וכמו ששחט במקום חתף דפסוקת הגרגרת דאין לומר דדוקא בגרגרת הוא שאמרו דהווי גבלה כששחט במקום חתף שנפסק רוב הגרגרת אם כן אין שייך שחיטה כלל בסימן זה אבל בנושט פיון שהנקב רק משהו שפיר מועיל השחיטה לטהרה מידי גבלה דהא לשטה זו עכצ"ל דאע"ג שנפסק רוב הקנה מ"מ לא הווי כמנחא בדיקולא ממש ולהכי כי שחט שלא במקום חתף לא הווי רק טרפה ולא גבלה וא"ל כששחט במקום חתף לא קעביד מידי משא"כ בנושט כשהנקב רק משהו הרי שחיטתו הווי עובדא ששחט הרוב דאפשר דהתם גמי עביד שהרי שחט כל הסימן ועוד כשגומר שחיטת הסימן השני

הרי עי"ז מסיר החיות מן הסימן הקתוף מפבר דלא הוי עדיין פמונח בדיקולא ואפ"ה לא מהני פיון ששחט במקום חתף א"כ י"ל דה"ה פששחט במקום נקובת הנושט) וכ"ז דלא כמ"ש הפמ"ג בשפ"ד סי' ל"ג סק"ה גבי פסוקת הגרגרת דהסימן ודאי פמאן דמונח בדיקולא דמי אף אם יש טרפות לתצי חיות עכ"ל ולדבריו אפי' שחט שלא במקום חתף לכ"ע הוי גבלה שחרי לא שחט רק סימן א' (וע' מהרמ"ל בדה"ב) פיון דהשני פמאן דמונח בדיקולא דמיא אבל אין דבריו מוכרחים פלל דלשטת התוס' והרא"ש וסיעתם י"ל דהסימן לגבי עצמו נמי לאו פמונח בדיקולא דמיא וכמ"ש הת"ש סי' כ"ו סק"ב וכן הב"ח מספקא ליה שם סברא זו גם לגבי סימן עצמו יעו"ש: וכן משמע להדיא ברמב"ן במלחמות שפכת בשם הרמב"ד וז"ל ועוד השיב הר"א ז"ל ואמר דרשב"ל גופא הדר בי' דקאמר פאן ששחט במקום חתף פאן ששחט שלא במקום חתף וכיון דקשיל' דידן' אדידן' ולא ידעינן הי דאחריתא לא סמכינן עליו פלל ור"ז פחזרה דידן' סבר לה עכ"ל הרי בהדיא שלהראב"ד ס"ל לר"ז פאוקימתא דרשב"ל דכאן ששחט במקום חתף כו' ועכצ"ל דגם הסימן עצמו נמי לא הוי פמונח בדיקולא פל ששחט קניים (ועמ"ש הפוסקי גבי שמוטה שחיטה יעו"ש בהרא"ש): ואע"פ שהרמב"ן עצמו שם נטה מסברא זו וס"ל דהסימן לגבי עצמו ודאי פמונח בדיקולא מ"מ התוס' עכצ"ל דס"ל פהראב"ד (וע' מהרש"א על דבור תוס' ה"ל שדבריו אינם מוכנים פלל ע"ש) ולזה נתפנין רבינו ז"ל במ"ש בסי' ל"ג סק"ז וז"ל ועמ"ש ס"י כ"ו די"א שנקובת הנושט בעצמו ג"כ אינו אלא טרפה ואפ"ל נחתף הנושט עצמו ברובו אם חזר ושחטו בהכשר למעלה במקום חתף הראשון אפשר דשחיטתו מוציאתו מידי גבלה ואזלינן לחומרא כמ"ש ע"ש והנה בסי' כ"ו שם נחסר פל פלפול זה אלא שבהכרח צ"ל שנתפנין למ"ש ש"ל דלהתוס' והראב"ד קיי"ל פאוקימתא דרשב"ל דכששחט שלא במקום חתף שחיטתו מטהרתו מידי גבלה אפי' בנחתף רוב הקנה וה"ה רוב הנושט ועפמ"ג סי' כ"ו דלהב"ח אפי' בכולו יש להסתפק.

מיהו נראה שאין פן דעת רבינו מדכ' ברובו כו' וע' שהשיג על הת"ש שם סק"ב בפ"ד ד' הראב"ד ולא פנון יפה בזה ואדרבה הנה רואה שהתוס' דראפ"ט ס"ל פן בפשיטות פמו שנת' שחרי פתבו להדיא דנקובת הנושט ופסוקת הגרגרת הוי רק טרפה ועכצ"ל דהיינו בשחט שלא במקום חתף כדפרישי': ג וכ"ז לענין נפסק רוב הגרגרת או אפי' רוב הנושט ואח"פ שחטו במקום הכשר למעלה במקום חתף הראשון אבל בנקיב הנושט לבד ואח"כ שחטו בין במקום חתף בין שלא במקום חתף י"ל דאף לאוקימתא דר' יוחנן הוי רק טרפה ולא גבלה וכמ"ש הפמ"ג בשפ"ד סי' ל"ג סק"ה עיין עליו וכן הראני ה"ה הרב מוה' יצחק אייזיק זיין נר"ו בהרא"ש פ' השוחט סי' ו' שפכת וז"ל מפריש ר"ת במיעוטא קמא דנושט ומיבעי' לי' אע"ג דמיטרפא בנקיבת הנושט דלמא לא מיפסלא שהי' אלא במידי דמנבלה בי' פגון אחר רוב סימן עכ"ל וכ"כ ר"ת בספר הישר סי' שנ"ו דל"ו ע"ג באריכות ע"ש הרי דמחלק בין מיעוט לרוב ואפשר שזהו שהזכיר רבינו ז"ל ומ"ש ואפ"ל כו' הוא דעת התוס' והראב"ד פנ"ל וכ"ה בתוספתא פרק השוחט דבנקיבת הנושט הרי זה טרפה ושחיטתה מטהרתה והביאה בספר דרף חיים ה"ל וגם י"ל דמות ראי' לזה מהמשנה (דל"ב ע"א) לפי הגי' במשניות או ששחט את הגרגרת ופסק את הנושט רי"א גבלה ור"ע אומר טרפה ואי איתא דבנקיבת הנושט לחוד הו"ל גבלה לפה לי' למימר או

שפסק את הנושט הו"ל למימר רבותא טפי דאפי' רק ניקב אפ"ה הוי לי' גבלה לר' ישבב ואין לומר משום דרבנותא דר"ע נקט פסק דאפי' פסק רוב הנושט ה"ל רק טרפה ולא גבלה דהא מלתא דר"ע לא קנימא שהרי הודה לו אח"כ דגבלה ועוד דדעת ר"ע ידעינו מרישא מפסק את הגרגרת דהו"ל טרפה דה"ה נמי ברוב הנושט דלגבי רוב אין חילוק בין קנה לנושט ושחיטה בעוף יוכיח כדאיתא ר"פ השוחט א"ו משמע דבנקיבת הנושט לא הוי גבלה אפי' לר' ישבב.

איברא דדעת רוב הפוסקי' הוא דבנקיבת הנושט הוי נמי גבלה כמ"ש הרמב"ם וע' חי' הרשב"א רפא"ט שגראה פן בדבריו להדיא וכ"כ הר"ן בחי' ג"כ וכמו דמדומי ראי' י"ל לסברא זו מהא דאמר רבא אלו אסורות קתני יש מהן גבלות כו' גבלות ל' רבים ואין פחות משנים ועכצ"ל דנקיבת הנושט נמי הוי גבלה דאל"כ הו"ל ל' יש מהן שהיא גבלה דהיינו פסוקת הגרגרת לחוד והרא"ל שהבאתי מהמשנה אפשר לדחות דאידי דתני ברישא פסק את הגרגרת תני נמי בסיפא פסק את הנושט: ולג' שבגמ' בלא"ה אין פאן ראי' מיהו ברי"ף ורא"ש הגי' פמו במשניות אף בחה"ר הגי' פמו בגמ' עיי"ש ולענין אי הוי איסור גבלה מחיים אי רק איסור טרפה הנה הת"ש והכו"פ וב"א סי' ל"ג יישבו דעת הרמב"ם דאסורה מחיים משום גבלה אלא שאינה מטמאה ומ"מ יותר נראה להם דעת התוס' דמחיים אין פאן רק טרפות ונ"ל ראי' לזה מהתנא ר' ישמעאל שאמר י"ח טרפות נמסרו למשה מסיני ובמנין זה נכללו נקיבת הנושט ופסוקת הגרגרת ועכצ"ל דמחיים אין פאן רק טרפות דאי לקי משום גבלה לא הו"ל טרפות ועוד דבגמ' רפא"ט מפקינן גלודיה ותריתה ואמאי הו"ל אפי' נקיבת הנושט ופסוקת הגרגרת שהם גבלות: פסק נקיבת הנושט ופסוקת הגרגרת רוב הפוסקים ס"ל דהוי גבלה אפי' אם שחטו אח"כ הסימן שלא במקום הנקב והסתף ושחט ג"כ הסימן השני ויש אומרים (הרא"ש פ"ב סי' ו') דנקיבת הנושט שחיטתו מטהרתו מידי גבלה (ע' אות ב') ואפי' שחט במקום הנקב אפשר דשחיטתו מטהרתו לדעת הרא"ש ואפשר דבהא אין שחיטתו מטהרתו לכ"ע (תוס' רפא"ט והרא"ב ד שבמלחמות פ' השוחט) והנפקא מינה שיש בין גבלה לטרפה היינו לענין חשוד שהחשוד על הטרפה אינו חשוד על הגבלה וכן לענין אותו ואת בנו שבגבלה מותר לשחוט את בנה אחריה (רבינו סי' ל"ג סק"ז) ויש להחמיר בשל תורה בנקיבת הנושט שלא לשחוט בנה אחריה ומסתימת לשונו שם משמע שלענין חשוד אין להחמיר פנין שהוא רק חשוד אין לחוש כ"כ נגד פסק הש"ע דהוי גבלה (תוס' רפא"ט והרא"ב ד הג"ל) וי"ח עכ"ז ואומרים דפסוקת הגרגרת (רבינו שם וכ"מ ר"פ השוחט דקנה ונושט שוין לענין שחיטה בעוף וכמ"כ בנדאי לענין טרפות) או אפי' פסוקת הנושט ברוב אם חזר ושחטו למעלה במקום חתף הראשון שחיטתו מוציאתו מידי גבלה ויש להחמיר כדבריהם לענין אותו ואת בנו (עיי' ת"ש סק"ב שכ' בה"מ לא מלאני לבי להחמיר כו' ואע"ג דהתם דייעבד והכא לכתחלה מ"מ לכתחלה דמסוכנת פדיעבד דמי עיין ביצה כ"ה ועזה"ר בפ"ק דחולין בענין בדיקת הריאה במסוכנת) ומ"מ בהפסד גדול יש לסמוך על האומרים דהוי גבלה כגון אם שחט האם שהיה בה פסוקת הגרגרת או הנושט ואח"כ נצרך לשחוט בנה בו ביום דוקא כגון שהיא מסוכנת שאם לא ישחטו תמות יש להתיר לשוחטה בו ביום ובפסוקת הגרגרת או בפסוקת הנושט ששחטו במקום חתף אפי' שחט הסימן השני אח"כ ג"כ וגם מעוט סי' הראשון לכ"ע הוי גבלה אחר מיתה אבל מחיים

העיקר דהוי טרפה לחוד: סימן כד פתבתי זה בימי חורפי דין קרום שעלה מחמת מפה ודין ונושט שניקבו שני העורות זה שלא כנגד זה בריחוק זה מזה ועלה קרום באחד מהן ונתרפא: אם ניקב הנושט ועלה בו קרום ונסתם אינה סתימה וטרפה דקרום שעלה מחמת מפה (לבוש ס"ד) במקום שהניקב פוסל בו אינו מתקנים ויחזור וינקוב וכן משמע מלשון רש"י פא"ט דמ"ג סע"א דכל נקובי דטרפות לא מהני להו סתימה ואפילו עלתה בו סתימה עבה אינה מתקיימת דכלל גדול אמרו קרום שעלה מחמת מפה אינה קרום (פליתי ס"ל ל"ו סק"ד ת"ש ס"ק י"ד וע' תויק"ו ס"ל מ"ד סק"ו) הואיל ולא הי' לקרום הוי' בעולם רק אח"כ גתהנה מלחות המפה א"כ אין יסודו דבר קיום וסופו להתפרק ולא דמי לריאה הסמוכה לדופן דמתקשרא ע"י סביבא בבישרא דהתם הקרום הולך וחסק שיסודו הדופן שהוא דבר המתקיים שהרי מעולם הי' נמצא ולא שנתהנה ע"י המפה וכמ"ש לקמן סעי' זה] (שו"ת פמ"א ח"א ס"א א' דין י"ג) ויש מי שאומר דמה"ט גם בנושט אם ניקבו שני העורות שלו זה שלא כנגד זה ועור א' ניקר שעלה בו קרום ונתרפא י"ל דחשיב קרום אף שעלה מחמת מפה כיון שעור הב' מגין עליו והוא שלם ונח שם ע"פ הרוב (פמ"ג במ"ז ס"ל ל"ג סק"ד) וי"ח ע"ז משום דס"ל דבכל הטרפות כיון שנטרפה שוב אינה חוזרת להכשירה אפילו אם מתקיימת הסתימה וזהו פ"י קרום שעלה מחמת מפה אינה קרום לדעתם דאין פסול חוזר להכשירו ואע"פ שהעיקר [בזה] כסברא הראשונה משום דבניקבו זה שלא כנגד זה אינה נעשית טרפה ממש לשעתה אלא ע"ש העתיד דזימנין דמתרמו אהדי וא"כ אפשר שנעשה הקרום טרם דאתרמו אהדי ולא היה טרפה מעולם ולא זהו פסול החוזר להכשירו דמעולם לא הי' פסול גמור כלל (פמ"א) ומ"מ לענין הלכה יש להחמיר מטעם אחר משום דאפשר דהקא נמי הסתימה אין לה הגנה כ"כ דכיון דהנושט אוכלת בו וצועקת בו א"כ אינו נחין במקום א' ואפשר שאין זו סתימה כ"כ בשגם דל"ד לסביב בבישרא דהתם הסירכא הסותמת אחרונה בדופן ג"כ משא"כ הקא שאין סתימה דעור זה אחרונה בעור הב' ואם היא אחרונה גרע יותר דכיון דאין ב' הקרומות נחין לעולם במקום א' א"כ ל"ד לסירכא במקום רביתא ואף לדברי האומרים [דאין סירכא בלא נקב ומ"מ אם ניקבו זה שלא כנגד זה בריחוק מקום פגון שהא' למעלה והב' למטה או אפי' רק החצי הנושט מפסיק ביניהם יש להקל לפי (פמ"ג) שאז בלאה"נ אין כאן איסור דאורייתא דנדאי לכולי האי ליכא למיחוש דלתרמו בהדי הדדי אלא שחכמים אסרום והשוו מדותיהם כדי שלא יבואו לטעות שישער כל א' לפי דעתו והלכך בעלה בו קרום ונסתם יש להתיר: והנה בשרש דין זה נמצא לגדולי הראשונים פמה שטות הא' הוא דעת הרמב"ן שברא"ש פ' בהמה המקשה ס"ל ז' ובהר"ן שם והובא בטור סס"י נ"ו וב"י רס"י נ"ה דאע"פ שנתתו בצומת הגידים טרפה מ"מ אם חתכה אח"כ למעלה מצומת הגידים מתפשרת דלדידי' טרפה מתחזרת לכשרותה אפי' ע"י אדם ואעפ"כ טרם שחתכה היא טרפה ול"ד להא דאמרי' דהיא דאי בדרו ליה סמא חיי אפי' מעתה כשרה ואע"פ שאא"י הסם כלל.

דשא"ה שאפשר שתחז' כמו שהיא משא"כ בזה שצריכה מעשה לחתכה אינה מתפשרת טרם שחתכה אבל אחר שחתכה כשרה וכ' בתה"א דמ"ח ע"ב קרוב לסוף שער שלישי וא"ת שמא כבר התחילה מפתה להמית בה חולי הוא זה ומסונפנת כשרה ובנדאי מצינו

טַרְפָּה וְנִכְשֶׁרֶת רִיאָה שְׁנִיקְבָּה וּמִתְחַלָּה לָא סְבִיף בְּבִישָׁרָא טַרְפָּה סְבִיף בְּבִישָׁרָא הִוְכְשָׁרָה עכ"ל התה"א בְּשֵׁם הַרְמְב"ן.

וכ"כ הָרַא"ש בְּפָרְק בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה שֶׁם אָמְנָם הַרְשָׁב"א עֲצָמוּ בְּתַה"א שֶׁם פֶּתַח וְאִינוּ מְחֻנָּר כּו' וְעוֹד תְּמִיחָא לִי דְהָא לִימּוּד עֲרוּף טַרְפָּה אִין לָהּ תִּקְנָה לְעוֹלָם פְּדֹאֲמֵרִינוּ בְּר"פ בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה (דס"ח) כּו' מַה טַרְפָּה פִּינוּ שְׁנִיקְבָּה שׁוּב אִין לָהּ הֵיטֵר כּו' עכ"ל וכ"כ בְּתִשׁוּ' ח"א ס' תִּשְׁצ"ו לְדַחֲוֵת דְּבָרֵי הַרְמְב"ן מַה"ט וכ"כ רַבִּינוּ יְרֻחֵם נִט"ו ח"ה אֹת י"ח פִּי מִיָּד שְׁנִיקְבָּהוּ הַגִּידִין נְטַרְפָּה וְאִינָה יְכוּלָה לְחִיּוֹת עוֹד עכ"ל הוֹבָאוּ בְּכַנְה"ג בְּהֵגֵתָ ב"י רס"י נ"ה וכ"כ עוֹד הַרְשָׁב"א בְּחִדּוּשָׁיו פָּרַק בְּהֵמָה הַמְקֻשָּׁה דַע"ו) בַּד"ה וְלַעֲנִין פֶּסֶק הִלְכָה וְכ"ד הָרַא"ש שֶׁם ס' ז' וּמְבֹנָאָר מְדַבְּרֵיהֶם שֵׁישׁ טַרְפָּה שְׁחֻזְרָת לְכַשְׁרוּתָהּ וְהוּא עֲנִין רִיאָה דְסְבִיף בְּבִישָׁרָא דְמִטְרַפָּא וְחֻזְרָת לְכַשְׁרוּתָהּ וְאֵעִפ"כ קוֹדֵם דְסְבִיכָא טַרְפָּה וְל"ד לְהִיכָא דָּאִי בְּדָרוּ לָהּ סְמָא חִי' דְכַשְׁרָה מַעֲתָה.

דשא"ה שְׁרַפּוּאָתָהּ בִּידֵי אָדָם וְלִפִּיכָּהּ אִפִּי' קוֹדֵם שְׁרַפּוּאָהּ כְּשֶׁרָה מִשָּׂא"כ בְּדָבָר שְׁרַפּוּאָתוֹ בִּידֵי שְׁמַיִם לֹא הִוְתַּרְהּ קוֹדֵם הַרְפּוּאָהּ וּז"ש הַרְשָׁב"א פִּינוּ שְׁתַּקְנָתָהּ מְצוּיָה וְרַפּוּאָה קְרוּבָה לְבוֹא יוֹתֵר מִבִּידּוֹר סְמָמִין ר"ל דְּבַכְה"ג הוּא דְכַשְׁרָה גַּם קוֹדֵם שְׁעָשׂוּ הַרְפּוּאָה מִשָּׂא"כ בְּדָבָר שְׂאִין רַפּוּאָתוֹ בְּיָדֵינוּ וְע' גִּטִּין (דף ע' ב') שְׁחִילְקוּ ג"כ בֵּין דָּבָר דְסְמִיָּא בְּיָדוֹ כּו' וְע' בַּב"מ פָּרַק א"נ (דַע"ה א') וְנִמְצָא שְׁקוֹדֵם הַרְפּוּאָה הִיא טַרְפָּה גְמוּרָה דְאוֹרֵייתָא וְאֵח"פ הִיא כְּשֶׁרָה גְמוּרָה וְאִין זֶה נִגְדַּד מ"ש רז"ל פִּינוּ שְׁנִיקְבָּה שׁוּב אִין לָהּ הֵיטֵר כּו' דַר"ל אִין לָהּ הֵיטֵר בִּידֵי אָדָם דִּיִּיקָא וְכֵן בִּיאָר דְבָרֵיהֶם בְּסִפְרָא תוּיָק"ו ס' מ"ד סָק"ו דְטַרְפָּה מִמֶּשׁ חוֹזֵר לְהַכְשִׁירָה בִּידֵי שְׁמַיִם וְאֵע"פ שָׂאֵרז"ל טַרְפָּה אִין חִי' וְהָרִי טַרְפָּה זֹו שְׁהִיתָה טַרְפָּה מִמֶּשׁ חוֹזֵר וְנִתְרַפָּאָה וְחִיתָה צ"ל דַמ"ש טַרְפָּה אִין חִי' הֵינִינוּ אִם יְהִי בָּהּ טַרְפּוֹת זֹו וְלֹא תִשְׁתַּנָּה דַכ"ז שְׁיִהְיָ בָּהּ חוֹלִי זֶה לֹא תוּכַל לְחִיּוֹת י"ב חִדּוּשׁ וְלֹא פּוֹקִי מִשְׂאָר מִיָּנִי חוֹלִיִּים שֵׁישׁ מִהֵן שְׁגַם כְּשִׁיחָה' בּו חוֹלִי זֶה יִתְקַיֵּם וְיִרְבֶּה כְּחוֹל יָמִים מִשָּׂא"כ בְּחוֹלֵי הַמְטָרִיף אָבֵל מ"מ אֶפְשָׁר שְׁיִתְרַפָּא וְהֵינִינוּ בִּידֵי שְׁמַיִם דְּנִקָּא וְהִנֵּה בְּדָבָרֵי הַרְשָׁב"א שֶׁם יֵשׁ לְעִיָּין לְכַאוּרָה שֶׁכ' וְהָא דְאֲמַרִּינוּ בְּנִקְיַבַת הַרִיאָה דָּאִי סְבִיף בְּבִישָׁרָא כְּשֶׁרָה זֶהוּ פְּסוּל שְׁחֻזְרָה לְהַכְשִׁירוּ מַעֲצָמוּ אָבֵל פְּסוּל שְׂאִינוּ חוֹזֵר ע"י עֲצָמוּ וְלֹא בְּבִידּוֹר סְמָמִין אֵלָא בְּנִסְתִּילַת הָאָבֵר טַרְפָּה לְעוֹלָם עכ"ל הִנֵּה מִתְחַלֵּל דְבָרֵינוּ יִרְאָה וְדָאִי דְדָבָר שְׁרַפּוּאָתוֹ בִּידֵי שְׁמַיִם דֵּהֵינִינוּ מ"ש מַעֲצָמוּ הוּא פְּסוּל הַחוֹזֵר לְהַכְשִׁירוּ וְר"ל דְּמִתְחַלָּה הִנֵּה פְּסוּל וְטַרְפָּה גְמוּרָה וְאֵח"פ ע"י הַרְפּוּאָה חוֹזֵר לְהַכְשִׁירוּ וְהָרִי הִיא כְּשֶׁרָה גְמוּרָה אָבֵל מְסוּף דְבָרֵינוּ לֹא מִשְׁמַע קִצָּת פֶּן שְׁהָרִי כ' אָבֵל פְּסוּל שְׂאִינוּ חוֹזֵר ע"י עֲצָמוּ כּו' טַרְפָּה לְעוֹלָם מִשְׁמַע הָא חוֹזֵר ע"י עֲצָמוּ לֹא הִנֵּה טַרְפָּה כָּלֵל וְהֵינִינוּ כְּעִין שְׁטַת (בַּד"ה א') בַּעַל מ"ה דָּף ל"ו אֲכֹן בְּאֵמַת אִין פּוֹנְתוֹ פֶּן אֵלָא כָּהּ הָא חוֹזֵר ע"י עֲצָמוּ אִינָה טַרְפָּה לְעוֹלָם דְאֵחָר שְׁחֻזְרָה ע"י עֲצָמוּ מִתְפָּשֵׁר אָבֵל מְקוֹדֵם הִי טַרְפָּה וְאֵע"פ שְׂאִין זֶה הַדְּיוּק שְׁנֵה לְדִיוּק דְבָר הַחוֹזֵר ע"י בְּיָדוֹר סְמָמִין דֵּהִהוּא אִפִּי' מְקוֹדֵם כְּשֶׁרָה הִיא פִּנ"ל וְהוּא כָּלֵל כֹּא' בְּאֲמָרוֹ אָבֵל פְּסוּל שְׂאִינוּ חוֹזֵר ע"י עֲצָמוּ וְלֹא בְּבִידּוֹר סְמָמִין כּו' מ"מ אִינֵן שְׁוִים רַק בְּגוּף הַעֲנִין הַמְבֹנָאָר מְדַבְּרֵינוּ וְהוּא דְדָבָר שְׂאִינוּ חוֹזֵר כּו' טַרְפָּה לְעוֹלָם אָבֵל בְּעִנֵּן הַדְּיוּק אִינֵן שְׁוִים דְבְּדָבָר שְׁחֻזְרָה ע"י עֲצָמוּ אִינוּ טַרְפָּה לְעוֹלָם ר"ל הַגֵּם דְּמְקוֹדֵם שְׁחֻזְרָה הִי טַרְפָּה בְּאֵמַת וְאִם אָכֵלוּ אִז מְמַנּוּ עֵבֵר וְהִי לֹקָה אֵע"פ שָׂאֵח"כ חוֹזֵר וְנִתְרַפָּא (וּכְגוֹן שְׂאֵכֵל חֵלְבוּ וּבִיּוֹצָתוֹ

תחלה) מ"מ לאחר שחזר הרי היא כשרה ובדבר החוזר ע"י הסממנין לא הנה טרפה מעולם: קיצור.

(שטת הרמב"ן ושטת הרשב"א והרא"ש דפליגי עליה ועכ"ז ס"ל דריאה שניקבה ודופן סוממתה הוא ענין טרפה שחוזרת לכשרותה ולא כמו אי בדרו ליה סמא חיה דכשרה גם עכשיו ומ"ש בגמרא פנין שנטרפה אין לה היתר היינו בידי אדם (הג"ה ואפשר גם להרשב"א בתה"א י"ל הטעם שחוזרת להכשרה פנין הדופן הנה מתחלה גם שפצוי הדבר שיהיה הנקב סריף וסביף בביתא וא"כ לפ"ז אפשר לענין מלקות לא הנה לוקה.

עכ"ה) וענין מזה בתויק"ו סי' מ"ד סק"ו): ב והנה לפי שטה זו קשה קצת הא דאמרי' בפ"ק דחולין די"א ב') אתיא מהורג את הנפש (פי' הא דאזלי' בטר רובא) דאמר רחמנא קטלי' וליחוש דלמא טרפה הנה (ההורג ואין זה ראוי ליהרג דגברא קטילא קטיל) אלא לאו משום דאזלי' בטר רובא והשתא מוכח מזה דאם הנה הנהרג טרפה יהי' איזו טרפות שיהי' לא קטלי' לי' משום דגברא קטילא קטיל ולפי דעת הרשב"א והרא"ש הרי יש מין טרפה שאפשר לה לעלות ארובה בידי שמים והיינו נקובת הריאה הסמוכה לדופן שאע"פ שעכשיו היא טרפה מ"מ כשיהי' סביף בביתא יחזור ויהי' כשרה א"כ אין שניף לומר ע"ז גברא קטילא קטיל שיהי' אין זה גברא קטילא ודאי שפא תאמר שאע"פ שאינו גברא קטילא ודאי מ"מ ספק גברא קטילא הוא וספק נפשות להקל ומש"ה היו פוטרים את הרוצח אם הנה טרפה כזו אלא משום דאזלי' בטר רובא ואמרי' דלאו טרפה הי' זה דחוק לפטור את הורג נפש משום שהנרצח הנה ספק שפא הי' חולי העמיד למות ולא עדיף זה מהורג את המסופן שסופו למות ודאי נאפי' הוא גוסס שנהרג עליו כדאי בסנהדרין (דע"ח א') ולא פטרו הורג את הטרפה אלא משום דמתחכי סימנין ופרש"י פנין דניקרין חתיכת סימני חיותו גברא קטילא חשיב ליה ולדבריהם האף יקרא זה שניקרין חתיכות סי' חיותו כו' הרי אפשר לו לחיות עדיין והרי המסופן גרע מיניה שבודאי אינו חיה ואעפ"כ היו נהרגין עליו ועל זה שאפשר שיחיה כו' לא יהיו נהרגין עליו יציבא בארעא כו' א"ו טרפה שאין נהרגין עליו היינו שאין חיה ודאי וכינון דאינו חיה ודאי וגם ניקרין חתיכות סי' חיותו מש"ה אין נהרגין עליו משא"כ במסופן שאע"פ שאינו חי ודאי אין ניקרים חתי' סי' חיותו ומש"ה לא חשוב גברא קטילא אבל טרפה שאפשר לו לחיות פשיטא דלא חשוב גברא קטילא שיהי' ודאי מעלה זו דשפא יחי' חשוב יותר ממעלה דלא ניקרי' חתיכת סי' חיותו וגם באמת אין כאן בטרפה אפילו מעלה דניקרין חתי' סימני חיותו דכיון שאפשר שיחיה אין כאן הניכר ג"כ וכ"נ מל' הרמב"ם פ"ב מה' רוצח ה"ח ונ"ל ההורג את הטרפה פטור כו' וכל אדם בחזקת שלם וההורגו נהרג עד שינדע בודאי שזה טרפה ויאמרו הרופאים שמכה זו אין לה תעלה באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר עכ"ל הרי שהוצרכו שיאמרו שמכה זו אין לה תעלה ר"ל שבודאי א"א שתהיה לה רפואה בשום ענין לא בידי אדם ולא בידי שמים ומ"ש באדם אין ר"ל שא"א לרפאותה בידי אדם דא"כ הל"ל בידי אדם.

אלא ר"ל שאע"פ שידענו שזהו טרפה בבהמה לא חשוב טרפה באדם אא"כ יאמרו הרופאים ג"כ שאין לחולי זה תעלה דאל"כ דלמא יש חילוק בין בהמה לאדם דאית לי' מזלא כמ"ש התוס' בחולין רפא"ט.

והנה ממ"ש שאין לה תעלה ובה ימות כו' נ' בעליל דכל היכא שהרופאים אומרים שאפשר וספק שיהי' לה תעלה (אפי' מעצמה ובידי שמים לבד ר"ל שאין לרפואות מבווא בזה) היו נהרגין עליו ואע"פ שספק נפשות להקל ואילו הרג א' משתי אנשים שהא' הי' טרפה ונדאי הי' פטור פדאי'תא כה"ג בסנהדרין (דע"ט ע"א) גבי פרט לזורק אבן לגו כו' א"נ פלגא ופלגא ה"ל ספק נפשות להקל מ"מ בספק זה חייב והיינו משום דכל שאין ברור שהוא גברא קטילא חייבים עליו במכש"כ דמסופן שהרי כל המעלה דטרפה על מסופן משום דניפרי' חתיכת סי' וכל שאפשר שיהי' לו תעלה לא מיקרי מיקחכי סי' פנ"ל ולא עוד אלא דמסופן חשיב גברא קטילא יותר מזה דמסופן ונדאי א"א לו לחיות ואעפ"כ נהרגי' עליו כש"כ בזה וכ"נ קצת ראי' עוד ממ"ש התוס' בסנהדרין (דע"ח א') דהא דהורג את הטרפה פטור דאפי' למ"ד טרפה חי' מ"מ סופו למות ע"י חבלה זו ור"ל אלא דחי יותר מי"ב חדש כ"כ בחי' הר"ן פ"ק דחולין (די"א).

משמע הא אם אין סופו למות ונדאי אע"פ שקרוב יותר שימות וגם הוא טרפה מ"מ הי' נהרגין עליו וה"נ כמ"ש ודחוק לחלק דלמ"ד טרפה חי' אפשר לו לחיות כמו שהוא עתה משא"כ בנקיבת הריאה הנ"ל למ"ד טרפה אינו חי' א"א לו לחיות כמו שהוא אא"כ יתרפא דמי הגיד לנו שלמ"ד טרפה אינו חי' היינו כמו שהיא דלמא היינו שתעלה קרום על הנקב וכה"ג ועוד דמדברי הרמב"ם הנ"ל לא מוכח פן וצ"ל שהם חולקים על הרמב"ם בזה או דהגמרא בחולין (י"א) מיירי בשאר טרפות.

וכ"ז דחוק ע' מפתח]: קיצור יש קושיא על שטת הרא"ש והרשב"א מסוגיא דחולין (די"א) וסנהדרין (דע"ח א'): השטה הג' היא שטת הרא"ש שחולק ג"כ על הרמב"ן כמ"ש הר"ן פ' בהמה המקשה בשמו וכ"כ בחי' הריטב"א שם בשמו וטענתו היא מהא דאמרי' פינון שנטרפה שוב אין לה היתר כו' והא דריאה הסמוכה לדופן מתכשרא ע"י דסביד' בבישרא היינו משום שאז איגלאי מלתא שזה הנקב מאותן שראויין לבא לידי רפואה פן מבואר בדבריו בבד"ה דל"ה ריש ע"א וכ"כ הר"ן בפא"ט גבי הא דאמר רבא הני תרתי אונ' דסריכון להדדי כו' ע"ש ונמצא שלשטתם טרפה אינה מתפשרת לעולם אפי' בידי שמים שלא כד' הרשב"א בחי' והרא"ש אלא שאעפ"כ דבר שאנו סוברים שהוא טרפה אפשר שתעלה לה ארוכה בידי שמים ואז איגלאי מלתא שלא היתה טרפה מעולם פלל ובטעות היינו מחזיקים אותה בטרפה וגם זה קצת דחוק שאם פן מציינו פעמים שיש דבר שהוא ונדאי טרפה מדינא.

ואעפ"כ האוכלו אין לוקה עליו פגון נקובת הריאה הסמוכה לדופן בדלא סביכא בבישרא דמשמע בגמ' דלרבינא אסורה דאורי' ואעפ"כ להרא"ה והר"ן אין לוקין עליו שמה הוא מאותן הנקבי' שראויין לבא לידי רפואה וכ"ז דחוק דבגמ' משמע דאסורה ונדאי וגם גוף הענין דחוק קצת במ"ש שיש נקב שאפשר שתעלה לו רפואה ויש נקב פיוצא בו באותו מקום שא"א שתעלה לו רפואה מיהו הקוש' דלעיל לדעת הרשב"א והרא"ש מהא דפ"ק דחולין לא קשה לשטה זו דהא לשטה זו כל כמה דלא סביכא בבישרא אע"פ דשם טרפה עליו אינה טרפה גמורה רק ספק טרפה ואי נמי אין נהרגין עליו לק"מ פינון דלשטה זו יש נקב שא"א שתעלה לו רפואה א"כ הרי מיקחכי סי' חיותו ואע"פ שאנחנו לא ידענו אם הנקב הזה הוא פן מ"מ לא גרע מהרג א' מב' אנשים שהא' היתה טרפה שאין נהרגין

עָלְיוּ כַּנֶּל מִשָּׂא"כ לְהֵרָא"ש הוּא דְקִשְׁנֵי בִּינּוֹן דְלִדְיָדְנֵי אִפִּי אֶפְשָׁר שְׁתַּעֲלֶה לּוֹ אַרְנֶפֶה כ"ז
שְׁלֵא עֲלֵתָה נִקְ' טְרַפָּה כַּנֶּל: הַשְּׁטָה ד' הִיא שְׁטַת הַרְשָׁב"א בַּמ"ה דַּל"ה דַּס"ל ג"כ כַּמ"ש
הֵרָא"ה דְטְרַפָּה א"א שְׁתַּחֲזוֹר לְכַשְׁרוּתָהּ שְׁלֵא כְּדַמְשָׁמַע מַמ"ש בְּחִידוּשֵׁיו דְהָא דְרִיגָה
הַנְּקוּבָה וְסִמּוּכָה לְדוֹנָן וְסִבִּיף בְּבִישְׁרָא הוּא פְּסוּל שְׁחֹזֵר לְהַכְשִׁירוֹ מֵעֲצָמוֹ דְמַשְׁמַע שְׁלִפִּי
שְׁרַפּוּאָתוֹ בִּידֵי שְׁמִימִים א"ש מַה שְׁחֹזֵר לְכַשְׁרוּתוֹ וּבַמ"ה שֵׁם מִיָּאן בְּזָה אֵלָא כ' דְהַטְעַם
שִׁי"ל דְמֵן הֵדִין אֵינָה טְרַפָּה (אֶרְף בְּדָלָא סִבִּיף בְּבִישְׁרָא) שְׁהֵרִי הֵדוֹנָן סוּתְמַתָּה כּו' אֵלָא
מִפְּנֵי שְׁאֲנֵי חוּשְׁשֵׁינּוּ לָהּ מִן הַסְּפֵק שְׁלַעֲתִים לֹא תִסְתַּתֵּן יָפָה וּלְפִיכָף אֵינּוּ אָנוּ מִתִּירִין אַא"כ
סִבִּיף בְּבִישְׁרָא כּו' וְלֹא זֶהוּ פְּסוּל בְּרִיגָה הַחֹזֵר לְהַכְשִׁירוֹ דְמִתְחַלְלָה נְמִי פְּלוּמֵר בְּשַׁעֲתָה
נְקִיבָה אֶפְשָׁר דְעַדְדִּין לֹא טְרַפָּה מִמָּשׁ הִיא שְׁהֵדוֹנָן הֵיטָה סוּתְמַתָּה (וְלֹא נִפְרְדָה עַד
שְׁנִסְתַּבְּדָה הַנְּקִב בְּבִשְׁרָה הֵדוֹנָן ע"ש) עַכ"ל וְהִנֵּה לְפִי שְׁטָה זֶה י"ל ג"כ עַדְדִּין דַּא"כ אִפִּי כִּי
לֹא סִבִּיף בְּבִישְׁרָא נְמִי לְתַפְשָׁרָא כִּינּוֹן דְאַפְשָׁר לָהּ דְתַתְּכַפְּשָׁרָא ע"י שְׁתַּסְתַּבְּדָה בְּבִשְׁרָה לְמַה
יִגְרַע מְהָא דְאֵי בְּדָרוֹ לָהּ סְמָא חֲזָה וּכַמ"ש פְּעִין קִנְשֵׁי זֶה בְּר"ן פַּא"ט גְּבִי פְּסִדְרָן הֵינּוּ
רְבִיתִיגָהּ וּג"כ פְּתוּבָה קִנְשֵׁי זֶה בַּחֲה"ר פ' בְּהֵמָה הַמְקַשָּׁה כַּנֶּל וַא"ל לְתַרְזֵי כְּמוֹ שְׁתִּירִין
הֵרָ"ן שֵׁם דַּאֲה"נ דְכָל שְׁאֶפְשָׁר לָהּ לְהִיּוֹת תַּקְנָה אֵינָה טְרַפָּה כּו' אֵלָא שְׁאֵינּוּ פֶּל הַנְּקִבִים
שְׁוִימִים יֵשׁ נְקִב כּו' וְיֵשׁ נְקִב שְׁהוּא רְאוּי כּו' וְכָל שְׁהוּא כֵּן כִּינּוֹן שְׁיֵשׁ לּוֹ תַּקְנָה לֹא נְטְרַפָּה
מֵעוּלָם כּו' אֵלָא מִפְּנֵי שְׁאֵינּוּ אָנוּ יוֹדְעִין אִם רְאוּיִכוֹ אִם לֹא אָנוּ אוֹסְרִים פֶּל נְקִב מִחֲמַת
הַסְּפֵק אֲבָל בְּשַׁעֲלָתָהּ בּוֹ סִירְכָא הַנְּבָרֵר הַדְּבָר שְׁלֵא נְטְרַפָּה מֵעוּלָם עַכ"ל וְדַבְּרִי אֵלָה הֵן
הֵן מִמָּשׁ דְבָרֵי הֵרָא"ה בַּבְּד"ה וְלְהַרְשָׁב"א א"א לֹמֵר כֵּן דַּא"כ הָאֵיף הַכְּרִיחַ מְזָה בַּת"ה א"א
שְׁיֵשׁ סִירְכָא בְּלֹא נְקִב הֵרִי ע"פ הַדְּבָרִים הָאֵלָה א"ש אִפִּי יֵשׁ נְקִב וְגַם בַּמ"ה לְמַה טְרַח
לֹמֵר דְעַדְדִּין לֹא טְרַפָּה מִמָּשׁ הִיא שְׁהֵדוֹנָן הֵיטָה סוּתְמַתָּה וְלֹא נִפְרְדָה כּו' דְהֵינּוּ מִמָּשׁ
שְׁלֵא הֵינָה לָהּ שׁוּם סִי טְרַפָּה לְעֵינֵינוּ ת"ל דְאַיְגְּלַאי מְלֵתָא כּו' א"ו לֹא סִבִּירָא לִי סִבְרָא
זֶה פֶּלֶל אֵלָא פֶּל שְׁהֵינָה בְּהַ לְעֵינֵינוּ דְבָר הַפּוֹסֵל מִמָּשׁ לְשַׁעֲתוֹ שׁוּב אֵינָה חוּזְרָת לְהַכְשִׁירָה
וְלֹא אֲמַרִי פֶּלֶל דְאַיְגְּלַאי מְלֵתָא דְלֹא טְרַפָּה הֵיטָה וְהָא דְסִבִּיף בְּבִישְׁרָא מְהֵנִי מְשׁוּם
דְעַדְדִּין לֹא הֵיטָה טְרַפָּה מִמָּשׁ כּו' וַא"כ אֶפְּלִי כִּי לֹא סִבְכָא נְמִי לְתַפְשָׁרָא כְּמוֹ אֵי בְּדָרֵי
כּו' וְלִכְּנָ צ"ל דַּס"ל לְהַרְשָׁב"א דְקִנְשֵׁי זֶה מֵעֵיקְרָא לִק"מ דְהָא דְאַמְרִי דְאֵי בְּדָרֵי לָהּ סְמָא
חִי מְהֵנִי אֶפְּלִי מֵעַתָּה הֵינּוּ בְּרַפּוּאָה שְׁאֶפְשָׁר לְעַשׂוּתָהּ בִּידֵי אָדָם דְכִינּוֹן דְסַמְלִי בִּידּוֹן הֵרִי
בְּרוּר לָנוּ שְׁיִכּוּל לְחַיּוֹת וְנִמְצָא וְדַאֵי שְׁאֵינּוּ חוּלִי זֶה מִמִּית מִשָּׂא"כ בְּרַפּוּאָה שְׁבִידֵי שְׁמִימִים
אִפִּי אֶפְשָׁר שְׁתַּעֲלֶה לּוֹ רַפּוּאָה פֶּל כְּמָה דְלֹא עֲלֵתָה לֹא מְכַשְׁרִינּוּ דְמִי יִימֵר דְתַעֲלֶה דְלִמָּא
לֹא תַעֲלֶה מִפְּנֵי שְׁחוּלִי זֶה מִמִּית וְכַעֲזִין מ"ש הֵרָ"ן יֵשׁ נְקִב כּו' וְיֵשׁ נְקִב שְׁאֵינּוּ רְאוּי כּו'
אֵלָא דַּמ"מ ס"ל לְהַרְשָׁב"א דְלֹא סְמְכִינּוּ ע"ז לְהַכְשִׁיר דְבָר שְׁהִי פְּסוּל מִמָּשׁ מְשׁוּם דְאַמְרִי
יֵשׁ נְקִב שְׁהוּא רְאוּי כּו' וְאַיְגְּלַאי מְלֵתָא שְׁלֵא הֵיטָה טְרַפָּה מֵעוּלָם שְׁזָה אֵינּוּ דְכִינּוֹן שְׁאֶמְרוּ
שְׁאֵינּוּ פְּסוּל חוּזֵר לְהַכְשִׁירוֹ בְּטְרַפּוּת פְּנוּנָתָם דְבָר שְׁהֵינָה נ' לָנוּ פְּסוּל וְלֹא דִיִּיקָא מַה שְׁהֵינָה
פְּסוּל בְּאַמְתָּ דְהָא אֲמַרִי גְבִי פְּרוּת שְׁפָכָה דְנִיקְבָה פְּסוּל נְסִתָּם כְּשֵׁר וְזֶהוּ פְּסוּל הַחֹזֵר
לְהַכְשִׁירוֹ לְמַעוּטֵי כּו' וְהֵרִי שֵׁם ג"כ אֵינּוּ רַק פְּסוּל שְׁהֵינָה נ' לָנוּ לְבַד וּבַכַּה"ג אֲמַרִי
לְמַעוּטֵי בְּטְרַפּוּת כּו' וְלְהֵרָ"ן קִשִׁי כִּינּוֹן דְבְּטְרַפּוּת אֲתָה מְכַשִׁיר נְקִב בְּרִיגָה שְׁהִי נ' לָנוּ
פְּסוּל מְשׁוּם שַׁח"כ עֲלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם בְּכַסְדְּרָן אֲגֵלַאי מְלֵתָא דְמַעֲיָקְרָא לֹא הֵנָּה
טְרַפָּה.

א"כ בכרות שפכה נמי דלמא הא דאמר'י נסתם פשר היינו משום דאיגלאי מלתא דמעיקרא הי' ראוי לסתום ומה הפירוש יש בין פרות שפכה לטרפות עד שאמרו וזהו כו' למעוטי כו' וי"ל דלהר"ן ה"פ דמ"מ בפעשה שהיה ניקב הי' פסול לבוא בקהל אף אם הי' נודע לנו שנסתם דמ"מ אינו מוליד וא"כ הנה שפיר פסול החוזר להכשרו והנה לשטה זו א"ש הא דטרפה אינו חי שכל שנ' לנו טרפה אינו חי ודאי כי אין פסול חוזר להכשרו.

וגם א"ש הא דחולין ודלמא טרפה הרג כו' רק היינו דוקא במידי דהנה טרפה ממש אבל בסמוכה לדופן דלאו טרפה היא רק שאנו חוששין שמא תתפרק כו' אז אם סביב פשרה. ומ"מ טרם דסביב טרפה דלמא לא יהי' סביב ועתידה שתטרף ולכשתטרף שוב לא תעלה ארופה לעולם כנ"ל: קיצור (שטת הבר"ה והר"ן שטת המ"ה דל"ה סע"ב דטרפה אינה חוזרת לכשרותה כלל בשום אופן): ד והנה אחר שנתבררו ד' שיטות אלו מעתה ית' פי' וענין קרום שעלה מחמת מפה שאינו קרום דלפי ג' שטות הראשונות עכצ"ל דהיינו מפני שסופו לסתור דאל"כ אלא שמתקיים למה לא תתכשר הרי לפי ב' שטות הראשונות טרפה חוזרת ומתפשטת ע"י עצמה וגם לשטה הג' שיש נקב שראוי שתעלה בו רפואה וכשעולה בו רפואה איגלאי מלתא דלא הי' טרפה מעולם א"כ אם קרום העולה סופו להתקיים א"כ כיון שעלה קרום איגלאי מלתא דלא הנה טרפה מעולם ולמה אמרו שאינו קרום א"ו צ"ל ג"כ דהיינו שאינו קרום משום שסופו לסתור אף לפי שטה הד' י"ל לכאורה דאינו קרום משום שאין פסול חוזר להכשרו ואף אם הקרום יתקיים לא מהני אבל באמת א"א לומר כן דהא באמת מ"ט אין פסול חוזר להכשרו היינו מפני שטרפה אינה חי וכל שנטרף פ"א שוב אין לה רפואה כלל וא"כ אם הקרום מתקיים הרי יש לה רפואה ודוחק לומר דאע"פ שהקרום מתקיים מ"מ הא מוכרחת למות שפכר סיבב לה החולי ההוא מית' וכמ"ש הרא"ש פ' בהמה המקשה פשחחקה בצ"ה מטה היא כו' הא בורכא דמ"מ למה לא תהי' מותרת דעכשיו לא גריע ממסופנת דשרי' אע"פ שבודאי תמות כיון דלא חסרה.

וה"נ הרי לא חסרה: ולזה נתפנין הרמב"ן שברשב"א ורא"ש שם ואע"פ שהם חלקו עליו שם וכמ"ל אות א' ה"תם ה"ט כיון דחתכו למעלה מצ"ה א"כ הרי אדרבה חסרה יותר אלא דאם הי' חותכ' תחלה שם הי' כשרה כיון שיכולה לחיות בחסרון לבד לא מיטרפא אבל כיון דכבר נטרפה פשחחקה בצ"ה.

א"כ גם שחחקה אח"כ למעלה לא מהני ול"ד למסופנת דלא חסרה משא"כ בנ"ד בעלה בו קרום ונסתם אם סופו להתקיים הרי לא חסרה ואע"פ שתמות לא גריעא עתה ממסופנת ואע"פ דמקודם היתה טרפה עכשיו חזרה להכשרה לדין מסופנת ומ"ט לא מהני ולמה יגרע מנסתם דכרות שפכה דמהני מפני שמוליד וה"נ ראוי שיהי' מהני משום דעכשיו לא חסרה ואע"פ דאינה חיה הרי טרפה לא הנה כ"א בתרתי חסרה ואינה חי כדאי' בגמ' (דל"ז) א"ו צ"ל דפי' אינו קרום היינו מפני שסופו לסתור וכן הוכיח בתויק"ו סי' מ"ד סק"ו איברא דמש"ש בתויק"ו דלכ"ע טרפה חוזרת ומתפשטת אשתמיטתי דברי הרשב"א במ"ה הנ"ל שלשטתו הדבר ברור דבהקטינו הפליות לפחות מפול וענבה ואח"כ נישלו לגמרי דטרפה מה"ט דכיון דמיטרפא שוב אין לה היתר אלא דשרש הטעם שמשקהטינו שוב אינה חי דכלל גדול אמרו טרפה אינה חיה (וע' ביבמות דע"ו ובטוש"ע

אה"ע סי' ה' בנפצע הביצה ואח"כ נישטלעך דלא מהני והיינו ג"כ מה"ט) אף לדברי הרא"ה הנ"ל הי' מקום להקל גם שם שהרי גם שם י"ל עד"ז שכיין שניטלו הפליות אח"כ לגמרי איגלאי מלתא דלאו טרפה הוא וכמ"ש בפ"ת סי' מ"ד שם וצ"ע על הר"ן העומד בשטת הרא"ה למה החליט בזה לאיסור ר"פ בהמה המקשה וצ"ל כמ"ש הט"ז סי' מ"ד ס"ק י"ג ול"ד לנזק דכיין דמתרפא שייך לומר איגלאי מלתא כו' משא"כ בזה דאדרבה הולך וחסר האיד איגלאי מלתא דלאו טרפה הוא העולה מזה דדינו של הכלבו ב' הראב"ד שבש"ע סי' מ"ד ס"ו א"ש בפשיטות לשטת המשמרת הבית וגם לשטת הרא"ה אפשר לומר פן והמה הרבים נגד דעת הרא"ש כיין דהרשב"א גופא תבריה לגזינא במ"ה דל"ה וע"ש בפליתי ובפ"ת סק"י ועיין בפתחי תשובה סי' מ"ד סק"ז שנדפס מחדש אחר זמן רב שפתימתי קונטרס זה הביא תשו' יריעת האהל דס"ל פמהרש"ל להקל וכ"מ ודאי לפ"ד הרשב"א בתה"א דמ"ט רע"א וצ"ע דיש לחלק דשם השביחה הבהמה שנסתם הנזק יפה ע"כ בכה"ג חוזרת לכשרותה וגם כיין הדופן הנה תחלה כו' משא"כ הקא נתקלקלה הבהמה יותר שהי' הפוליא קטנה ואח"כ נישטלעך לגמרי ועכ"פ לא השביחה: קיצור (פי' קרום שעלה מחמת מפה אינו קרום היינו שאין סופו להתקיים): ה ומעתה נחזי בנ"ד בענין נזק הנושט זה שלא פנגד זה ועלה בו קרום כו' מה שחשש בזה הפמ"ג משום דאין פסול חוזר להכשרו נ' דאין לחוש בזה לכל השטות לא מיבעי' לב' שטות הראשונות דלעיל אלא אפילו לשטת הרא"ה נמי י"ל ה"נ דאיגלאי מלתא דלא הנה טרפה מעולם דומיא דסירקא בכסדרו ע' בר"ן וה"נ מ"ש אם נאמר דבכה"ג הקרום יתקיים מפני שעור הב' מחזיקו וכמו בסירקא פסדרו אין לחוש פלל משום פסול החוזר להכשרו משום דאמרי' איגלאי מלתא כו' ולשטת הרשב"א במ"ה כ"ש דא"ש בפשיטות טפי דהא בניקבו זה שלא פנגד זה אינה טרפה ממש לשעטה ע' פליתי סי' זה סק"ב אלא דחיישינן שתהיה טרפה משום דזימנין דמתרמו בהדי הדדי ויכול להיות שלא יתרמו עד שעלה הקרום ובכה"ג לא הוי פסול החוזר להכשרו כמו בסביה בבשרא ממש משום דהתם נמי עדיין לאו טרפה ממש היא וכנ"ל ונמצא שצדקו בזה דברי הפמ"א ורחמם תמה עליו הפמ"ג: אף מה שיש לעיין בזה הוא בעיקרא דדינא אי סתימה זו סופה להתקיים וכבר עמד בזה הפמ"א עצמו וז"ל מ"מ אין בידינו דבר ברור אם זה הוי סתימה מעליא גבי נושט כיין דאכלה בי' ופעיא בי' רנוח גמרא לי' ופשטא לי' א"כ אינם נוחין במקום א' תמיד וי"ל דלא הוי סתימה מעליא עכ"ל.

ולפמ"ש הפ"ת בפ"י רנוח אין פאן חשש זה מיהו גם לדבריו יש לחוש שיתרחב הנזק הב' ואז לא תתקיים סתימת נזק הא' כיין שלא יהי' הגנה מעור הא' אף משמעות הפוסקים שאין מפרשים פן אף בר מן דין יש עוד חשש והוא דמאחר שארז"ל קרום שעלה מחמת מפה אינו קרום א"כ מנין לנו לחדש דבר דהיכא דעור הב' מגין עליו הוי קרום וכיין דהגנה דעור הב' מצד עצמו לא מהני משום דזימנין דמהנדזין בהדי הדדי רק שאנו רוצים לומר דהגנה דעור הב' מהני להיות הקרום מתקיים וזו מנין לנו להמציא פן מסברא דנפשנו אם לא שמצינו דוגמת זה בגמ' ופוסקים והפמ"א שם הביא ראיה דכל שעלה בו קרום ויש לו הגנה מחבירו זה לא ממעטינו והוי סתימה מעליא והיינו משני מקומות בגמרא שמצינו דמהני קרום לנזק בצירוף הגנה אחרת האחד והוא בגמרא

להדיא בריאה שניקבה ודופן סותמתה דמהני אי סביה בבישרא ואי לא סביה טרפה פנ"ל.

אלמא דמהני הסירכא בצירוף הגנת הדופן אלא שונאי מהתם י"ל דעיקר הסתימה הוא הדופן כמ"ש במ"ה דל"ה סע"ב דאף ריאה שניקבה ודופן סותמתה מן הדין אינה טרפה שיהי הדופן סותמתה כו' וכן האריה הפ"ת סי' ל"ט ס"ק כ"ה ובהיא ראה ממ"ש ג"כ הב"י בשם מהר"י בן חביב סתימת הדופן הצד שפנגדה היא סתימה חזקה כו' נקטינו דעיקר הסתימה הוא הדופן והסירכא היא להסמיך הריאה לבל תתרחק ממקום דיבוקה קצת עכ"ל וכמ"ש הרא"ש פא"ט סס"י כ"ג ולזה הטעם נ' דבעי' סביה בחוטי' קצרי' כמ"ש בב"י סי' ל"ט בד"ה והא דדופן סותם משא"כ בנ"ד דהגנה דעור הב' מצד עצמו לבד לא מהני משום דמהנדזין י"ל דהקרום נמי לא מהני אלא שלכאורה גם שם עכצ"ל דהסירכא תתקניי מצד הגנת הדופן דאל"כ ניוחש שתנתק הסירכא ותתפרק הריאה מן הדופן ולא יהי הדופן סותמה ואין לומר דסמכי' אהא שאם תנתק יתהנה קרום וסירכא אחרת כמו שראיתי בזה בס' א' שנה ודאי אינו נכון דמאן לימא לן שיתנהו ומי הוא הערב בזה וגם הרי אנו מדקדקים באיכות הסירכא שתהיה בבישרא דוקא או סביה לקצת פוסקים ומי המגיד לנו שקרום שאח"כ יהיה ג"כ סביה בבישרא (וא"א לומר דלא איכפת לן במה שיתפרק הקרום אח"כ פניו דעכשיו הוא קניי' והבהמה עדיין לא היתה טרפה לשטת המ"ה דלעיל הא ליתא דא"כ סירכא שלא פסדון מן הריאה למקום שאין הנקב פוסל מ"ט טרפה לשטתו פניו דהחשש הוא רק ע"ש העתיד שסופו לינקב וכל העומד לינקב פנקוב דמי ועדיין לא היתה הבהמה טרפה ודאי וג"כ אין חשש ברור על שבנדאי תינקב הריאה דדלמא תתפרק הסירכא מצד הדופן ומ"ש הא מהא ועוד דאי לא חיישי' בריאה הסמוכה לדופן מה"ט ה"ה בנ"ד דג"כ אפשר לא הי' טרפה עדיין כמ"ש ל' דדלמא עדיין לא אתרמו הנקבי' להדדי): אעכצ"ל דס"ל שיקרום והסירכא תתקניי בשביל שגאחזת בדופן וכן צ"ל להאומרים דלא בעי' סביה פלל וסריה לבד נמי מהני גם בחוטי' ארופים ואעפ"כ בלא החוטים טרפה משום דלא סמכי' אסתמי' הדופן לבד משום שלעתיד יתפרק כמ"ש הרשב"א במ"ה ועל סתימ' החוטים סמכי' משום דיתקנימו בצירוף הגנת הדופן וה"נ י"ל בנ"ד שיקרום יתקניי בצירוף הגנה דעור הב' אע"פ דהגנה זו מצד עצמה לבד לא מהני דנימניו דמהנדזין בהדי הדדי אף באמת אין כ"ז מעלה ארוכה משום די"ל דשא"ה שהסירכא אחוזה בדופן ג"כ וכיון שפן היא מתקנימת פניו שפרוכה למקום שאינה עומדת להתפרק סותמת' והקרום הולך וחזק כמ"ש התוס' (דמ"ז ע"א) ונ"ל ויש ליישב פי' הקונטרס אע"ג דקרום העולה מחמת מפה אינו קרום היינו פשיאנו סרוף בשום מקום אבל פשיא סרוכה למקום שאינה עומדת להתפרק סותמתה ומגינה יותר שיקרום הולך וחזק עכ"ל ועיין כנה"ג סי' ל"ט בהגהב"י אות כ"ט שתמה על שהרשב"א ור"ן תפסו מ"ש התוס' תחלה לדעת רש"י שהטעם דכשהיא סרוכה בכסדרן תברתה סותמתה ומגינה על הנקב.

שקרי התוספות דחו טעם זה וכתבו הטעם פנ"ל ועיין בש"י סי' ל"ט סק"י והנה אף דמשמע שם שסברא זו לא ס"ל להתוס' רק לפרש"י לבד היינו בסרוכה למקום שאינו עומדת להתפרק לבד כגון מחיתוף לגב האונא אבל בסרוכה למקום הסותם ומגין ורובץ ומתאחו עמו משמע דס"ל ג"כ סברא זו כמ"ש ש תחלת הדבור דתברתה מגינה כו'

ועכצ"ל דהיינו שמיגנינה על שיתקנים הקרום דאל"כ ל"ל הסינרא פלל גם שיש נקב בפועל לימא דכשר וזה אינו כמ"ש בב"י רס"י ל"ט (מיהו זה יתכן להאומרים דסריף לבד נמי מהני אבל להאומרים דבעי סביף דייקא ק' מה איכפת לנו אם לא יסתום הדופן פינון שיקרום יתקנים) ודרף זה יש לכונן ג"כ במ"ש הרא"ש סי' י"ד אבל פסדרן רגילות להעלות קרום לפי ששוכבי' זא"ז וגם אינו נפסק עכ"ל ור"ל דמה"ט נמי אין הקרום נפסק לפי שהוא בין שני אונות השוכבי' זא"ז ועבמ"ש הפ"ת ס"ק כ"ט קרוב לזה משא"כ בנד"ז שיקרום שעלה ע"ג ונשט מבחוץ אין לו סיוע כזה י"ל שאינו קרום ודלא כהפמ"א שדיקמה זה לריאה שניקבה ודופן סוממתה המקום הב' שהביא הפמ"א דמהני סירכא וקרום לנקב בצירוף הגנה אחרת הוא דין סירכא פסדרן לפרש"י דאין סירכא בלא נקב והקשו התוס' ושא"פ ע"ז הא קרום שעלה מחמת מפה אינו קרום ונאמרו ע"ז כמה תירוצים הא' מ"ש לעיל בשם התוס' לדעת רש"י אע"ג דקרום כו' היינו כשאינו כו' אבל כו' וכן העלה הב"ח סי' ל"ט ססע"י ו' לדעת רש"י שכלן אפילו מחיתוף לגב פשרה לדעת רש"י ושמ"ש הר"ן לדעת רש"י לא נהירא כ"א כמ"ש התוספות לדעת רש"י פנ"ל וכן פתב הרא"ה בספר בד"ה דלא אתמר אלא קרום אבל סירכא ודאי מגינה ומגינה עכ"ל ולשטה זו ודאי דאין ללמוד מזה לנ"ד דאין קרום שבעור זה סרוף לעור הב' (דאי סריף גרע יותר דהוי פסרוף למקום העתיד להתפרק פינון דאכלה בי' ופעני' בי' גמדא ופשטא כו') והגם שהוא אצל נסמוף לו ממש מ"מ אפשר דדוקא סרוף בעינו ומ"מ הב"ח לא העתיק יפה כל דברי הבד"ה שכתב דל"ד סע"ב דלא אתמר אלא קרום אבל סירכא דמחיתוף לחיתוף בכסדרן או מחתוכא דאונני לדופן במקום רביתא ודאי מגינה עכ"ל.

מבואר בהדיא דאינו מכשיר רק מחיתוף לחיתוף ולא כמ"ש התוס' לדעת רש"י כ"א כמ"ש הר"ן לדעת רש"י: ו התירוץ הב' הוא מ"ש הרשב"א ונהר"ן דדומה לריאה שניקבה ודופן סוממתה. והנה כבר נתבאר שפריאה שניקבה ודופן סוממתה אין ראיה לנדון זה משום דהתם פינון שסינרא במקום רביתא היא מתחזקת משא"כ בקרום פנ"ל ולפ"ז פינון דהרשב"א ונהר"ן ס"ל בסירכא בכסדרן לפרש"י ג"כ הטעם ממש כמו פריאה שניקבה ודופן סוממתה.

א"כ כמ"כ אין מזה ראיה פלל לנדון זה מטעם הנ"ל אף עכ"ז אפשר לחלק פי לשטה זו אפשר דהכי פירושו דאע"ג דקיי"ל קרום שעלה מחמת מפה אינו קרום ה"מ כשאין לו עוד הגנה אחרת אבל אם יש לו עוד הגנה אחרת מהני דאין לומר דהטעם דכינון שפסרוף למקום זה מהני יותר משאר קרום דא"כ מנ"ל דלשטת רש"י א"א להתיר אלא מחיתוף לחיתוף הא גם מחיתוף לגב נמי נימא ה"כ פמו שהעלו התוספות אח"כ דכשהיא סרוכה למקום שאינו עומד להתפרק כו' פנ"ל ונצטרף לומר דלהרשב"א ונהר"ן מסתבר לחלק ביניהם כשהסינרא היא בין החיתוכי' שאז מתקיימת מצד שהיא אחונה במקום הרובץ ומתאחו ולא פשאחונה בגב שהוא רק מקום שאינו עתיד להתפרק דמאי פסקת והאיף החליט לומר ולפי שטה זו ראוי לאסור כו' ע"ש וכמו שתמה הכנה"ג על הרשב"א ונהר"ן למה תפסו מ"ש התוספות תחלה ולכן י"ל דס"ל כפשוטו דקרום מהני כשיש הגנה ב' וא"כ בנ"ד נמי ה"כ דהקרום מהני בצירוף הגנה דעור הב' דהא לשטה זו אין חילוק בין קרום לסינרא דלא פהרא"ה ואע"פ שאין סתימה זו דעור הב' תמידיות שהרי אילו היתה תמידית בלאה"נ היינו מכשירי' אלא משום דתנישי' דזימנין דמהנדזין בהדי הדדי וא"כ

אז לא יסתום עור הב' וישאר רק סתימת הקרום לבד וזה לא מהני אף אי משום הא לא אירני' פינון דברוב פפעמים העור הב' סותם רק שחששו לזימנין כו' וכולי האי לא חיישי' לענין הקרום פינון דעל הרוב יש לקרום זה הגנה ב' וכעין מ"ש הרב"י ס"י ל"ט דאזלי' בתר רנבא ע"ש ואין להקשות לפמ"ש לשטה זו דאין לחלק פלל בין סירכא לקרום למה בעי' גבי ריאה הסמוכה לדופן סביף בבירא אפ"ל לא סביף נמי לתכשרא שיהרי יש לו ב' הגנות א' הקרום גם אי לא סביף: ב' הגנת הדופן כו' הא ל"ק דהא דבעי' סביף היינו כדי שיהי' הגנת הדופן חשיב הגנה דאם לא סביף ולא סריף חיישי' שייתרחק הריאה מהדופן ולא חשיב הגנה פלל תדע דהא הפ"ת ס"ק כ"ה מסיק דהעיקר הוא הגנת הדופן לבד וא"כ למה בעי' סביף או סריף א"ו פדאמרן וכ"כ שם להדיא משא"כ בנ"ד שהעורות דנושט בלאה"נ סמוכי' זל"ז מאד ונמצא יש הגנה ב' בנדאי לכן לא בעי' סריף פלל ומ"מ אין כ"ז מוכרח אפילו לדעת הרשב"א והר"ן ברש"י די"ל שפיר שבכה"ג הסירכא הולכת ומתחזקת וכן משמע מדברי הרא"ש סי' י"ד וז"ל וי"ל דהא דאמרי' אינו קרום היינו בנקב שאין רגילות להעלות קרום כגון שלא פסדון ואם לפעמים יעלה קרום סופו ליפסק אבל פסדון רגילין להעלות קרום לפי ששוכבות זו אצל זו וגם אינו נפסק עכ"ל וכ"ש שי"ל פדעת התוספות בפרש"י וכמ"ש הב"ח: קיצור.

(מה שהפמ"א הביא ראיה משני מקומות בגמ' ופרש"י דלפעמים קרום שעלה מחמת מכה מתקנים פשיש לו עוד הגנה אינו ראיה לנדון שלו): אף קצת ראיה יש להביא ממ"ש בתשו' מהריב"ל ח"ב ס"י פ"ג וז"ל באתי לחקור חקירה א' היכא דנאחזת סירכא בשני ראשיה בחיתוף אי אמרי' דכי היכי דנאחזת מחיתוף לחיתוף פשרה ה"נ אמרי' היכא דנאחזת בחיתוף ממקום למקום או דלמא דנקא היכא דנאחזת מחיתוף לחיתוף הוא דאמרי' דכשרה משום דהסירכא מקרב החיתוף לחיתוף וסותם אבל היכא דליכא סירכא מחיתוף לחיתוף אלא בחיתוף עצמה נאחזת בשני ראשיה אפשר דהיא טרפה ולכאורה נ' דמכשרינן לה כו' עכ"ל והנה פלפול זה ע"כ אתיא אליבא דרש"י ולפ"ד הר"ן פמבואר ממ"ש הת"ש סי' ל"ט ס"ק מ"ח שלפ"ד התוספות בשטת רש"י בלאה"נ יש להתיר סירכא ממקום למקום באונא א' אפ"ל שלא בין החיתוכי' ואצ"ל לפי שטת התוס' עצמן דיש סירכא בלא נקב כמ"ש בב"י וא"כ פינון שהוא לפ"ד הר"ן בשטת רש"י ולדידן' בנדאי עכ"פ לא מהני מידי מה שהסירכא סרוכה למקום שאינה עומדת להתפרק שמחמת זה תהי' עדיפא מקרום דא"כ למה אסר מחיתוף לגב (ודוחק לומר דעדיפא אלא דבעי' עוד הגנה דמנ"ל כולי האי א"ו ס"ל דלא עדיפא ומש"ה בעי' הגנה ב') ומש"ה אסרי' ממקום למקום באונא א' ואעפ"כ בין החיתוכי' התירו מצד שיש הגנה ב' נאפ"ל האוסרים י"ל שלא אסרו אלא משום דבכה"ג אין הגנה הב' מגינה כ"כ פינון דלא מיקרבא כ"כ החיתוכי' להדדי זולתי הסירכא הא לא"ה נדאי שריא אלמא דצירוף הגנה הב' מהני לאחשובי' גם הגנת הסירכא אשר מצד עצמו לא הי' מהני וה"ה ממש בנ"ד הקרום של עור הא' חשיב למהני הגנה בצירוף הגנה דעור הב' והכא אפילו האוסרים שם מודו שיהרי עורות הנושט סמוכי' זל"ז מאד מיהו אדרבה יש לומר להיפך דהכא הרי עיקר הקרום של הנושט מבחוץ אין לו שום הגנה מצד החיצון כ"א מצד הפנימי לבד ששם עור השני מגין עליו משא"כ בנדון דמהריב"ל ובכנה"ג סי' ל"ט בהגהב"י אות קל"ד הביא שמהרשד"ם בחי"ד סי' ל"ז כ' ומעיד אני עלי שמים נארוץ שפל חכמי שאלוניקי

שְׁהִיּוּ בְּזִמְנָה הַהוּא תִּלְקוּ עַל מַהְרֵיבָּ"ל וְלֹא מְלוּ דְבָרָיו עַכ"ד לְכֹן לְמַעֲשֵׂה אֵין לְהַקְל כְּלָל הֵיכָא שְׂיֵשׁ אִיסוּר דְּאוּרֵיִיתָא בְּנִקְבֵי אַף זֶה שְׂלֵא כְּנִגְדָּה זֶה כ"א כְּשִׂאִיסוּר הַנִּקְבֵי מִצַּד עֲצָמוּ אֵין בּוּ אִיסוּר דְּאוּרֵיִי כְּלָל כ"א מְדַרְבָּנָן כְּגוֹן שְׁהַנִּקְבֵי בְּעוֹר א' לְמַעֲלָה וְהַנִּקְבֵי בְּעוֹר הַשְּׂנִי לְמַטָּה אוֹ אֲפִילוּ חֲצֵי הַנוֹשֵׁט מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם עֵינָן פְּרִי תִּנְאָר סק"ד.

אִזִּי יֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַקְרוּם כְּסִבְרַת הַפּמ"א: וְהִנֵּה כ' הַפּמ"ג ס' ל"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת סק"ד פִּינּוֹן דְּבִאוּתוֹ שְׁעָה הִנֵּה הַקְרוּם הַב' שֶׁל הַנוֹשֵׁט קִיָּים לֹא הִנֵּה קְרוּם מִחֲמַת מִכָּה כְּלָל פִּינּוֹן דְּהִי כְּשֵׁר כו' וְאֵין סוּפּוֹ לִיסְתֵר אֲמַת שְׁפֹן מִשְׁמַע בְּלְבוּשׁ רס"י זֶה ס"ד בְּמַקּוֹם שְׁהַנִּקְבֵי פּוּסֵל בּוּ כו' אַף בִּיש"ש בִּיבְמוֹת פֶּרֶק הָעֶרֶל ס' י"ו מִשְׁמַע דְּאֲפִילוּ בְּנִסְתָּם כְּשֵׁר דְּכָרוֹת שְׁפָכָה הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא אִיכְפַת לָן בְּמָה שְׁסוּפּוֹ לִיסְתֵר דּמ"מ כ"ז שְׂלֵא נִסְתֵר מוֹלִיד מִשֵּׁא כ"כ בְּטֵרְפָה כָּל שְׂעִידוֹעַ שְׂיִהְיֵי נִקְבֵי הָרִי הוּא טֵרְפָה וּלפ"ז פ'י הַגַּמ' זֶהוּ לְמַעוּטֵי קְרוּם שְׁעִלָּה מִחֲמַת מִכָּה בְּרִיָּאָה אֵינוֹ קְרוּם אֵין ר"ל דְּדוֹקָא בְּטֵרְפוֹת לְבַד סוּפּוֹ לְסִתּוֹר וְלֹא בְּמַקּוֹם שְׂהִיא כְּשֵׁרָה דְּלִיתָא דָּגַם בְּכ"מ אֲפֹשֶׁר סוּפּוֹ לְסִתּוֹר רַק דְּבִשְׂאָרֵי דְּנִקְבֵי מְהִי סְתִימָה לְשַׁעֲת' מִשֵּׁא כ"כ בְּטֵרְפוֹת וּלפ"ז מָה בְּכָף שְׁהַקְרוּם נַעֲשֵׂה בְּנוֹשֵׁט בְּעוֹד שֶׁהִי עוֹר הַב' שְׁלַם מ"מ פִּינּוֹן שֵׁאח"כ נִיָּקֵב הַב' וְהַקְרוּם אֵין סוּפּוֹ לְהִתְקַיֵּים טֵרְפָה גַם לְשׁוֹן שְׁעִלָּה מִחֲמַת מִכָּה אֵינוֹ מוֹכְרַח כְּלָל לְפָרֵשׁ דְּדוֹקָא פְּשֵׁה־בְּהִמָּה טֵרְפָה וּכְמוֹ שְׁפָתְבוּ הָרִי"ף וְהָרֵא"ש פּא"ט ס' כ"ג אֵי אִיכָּא מִכָּה בְּדוֹנָן וְכ"כ הָרֵשֶׁבֶ"א בְּחִידוּשֵׁיו שְׁם וּבִתְהֵ"א (דל"ה ע"א) וְנִרְאָה דְּגִירְסָתָם הִיתָה כְּפִי בְּגִמְרָא הָרִי נִקְרָא מִכָּה אַף שְׂאֵין כָּאֵן שׁוּם טֵרְפוֹת אַף בְּגִירְסַת הַש"ס שְׁלָנוּ (דמ"ח ע"א) אֵי אִיכָּא רִיעוּתָא בְּדוֹנָן וַיֵּשׁ לְהִבִּין לַפ"ז מ"ש הַטּוֹר סס"י ל"ט בְּשֵׁם תִּשׁוּ' הָרֵא"ש דְּלֹא שְׁרִינָן אֲלָא ע"י מִכָּה מִמֶּשׁ שְׁבִדוֹנָן אֲבָל ע"י בְּהָרוֹת שְׁחוֹרוֹת כו' עַד קָרִינָן בִּיָּה שְׁפִיר מִכָּה וּלְפִי גִירְסָא שְׁלָנוּ רִיעוּתָא בְּדוֹנָן מָה אִיכְפַת לָן אִם לֹא קָרִינָן בִּיָּה מִכָּה מ"מ רִיעוּתָא הָרִי וְרֵאִיתִי בְּגוֹף תִּשׁוּ' הָרֵא"ש כְּלָל עֲשָׂרִים ס' כ"ח מְבוֹנָר דְּגִירְסָתוֹ ג"כ אֵי אִיכָּא רִיעוּתָא בְּדוֹנָן וּמִש"ה הִיָּקֵל בְּנִשְׁבֵּר הַצִּלְע וְחִזֵּר וְנִקְשֵׁר דְּנִקְרָא מִכָּה מִשּׁוּם דְּבִגְמ' קָאֵמֵר רִיעוּתָא וְאֵין לָהּ רִיעוּתָא גְדוּלָּה מְזוּ וּמ"מ דֵּינִיק לְשׁוֹן מִכָּה פִּינּוֹן שְׁחִזוּ"ל הֵינּוּ הַפּוּסְקִים נִקְטוּ מִכָּה וּמ"מ בְּאֲמַת לַפ"ז צ"ע עַל הַתְּשׁוּבָה דְּכָל הַנֶּז"ל ס' י"ז אֵינוֹ סִימָן מִכָּה כו' אֲמַאי לֹא חִקֵּר דּמ"מ רִיעוּתָא הָרִי וְאֲפֹשֶׁר שְׁהַרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' ס' ר"ב שְׁהַחֲמִיר בְּנִדּוֹן נִשְׁבֵּר הַצִּלְע וְחִזֵּר וְנִקְשֵׁר דְּלֹא נִק' מִכָּה י"ל שְׁגִירְסָתוֹ הִי אֵי אִיכָּא מִכָּה בְּדוֹנָן וּכְמוֹ שְׂרֵאִיתִי בְּבַה"ג ה' טֵרְפוֹת כ' ג"כ אֵי אִיכָּא מִכָּה בְּדוֹנָן הֵי סִירְכָּא מִחֲמַת מִכָּה הִיא וּכְשֵׁרָה עַכ"ל וְע' בְּתִשׁוּ' מַהֲרִי"ט ח"ד ס' ט' שְׂלֵא הָעִיר בְּחִילוּק הַגִּירְסָאוֹת וְע' בְּגַמ' פּא"ט (דנ"א א') גַּבֵּי אִם אֵין שְׁם מִכָּה קוֹרֵט דָּם מְנִינָן מִשְׁם אֵין רֵאָזָה וּמ"מ מְצִינּוּ בְּכַמָּה דְּוִכְתִּי בְּגִמְרָא דְּנִק' מִכָּה אַף שְׂאֵינוֹ טֵרְפָה כְּמוֹ בְּמִשְׁנָה ספ"ח דְּנִדְּהָ אִם יֵשׁ בָּהּ מִכָּה כו' שְׂמָא מִכָּה הִיתָה כְּפִי כו' וּדס"ו מִכָּה בְּמַקּוֹר וְכַה"ג וּא"כ מְנַלָּן לְוִמֵר דּמ"ש הַש"ס קְרוּם שְׁעִלָּה מִחֲמַת מִכָּה בְּרִיָּאָה וּבְנוֹשֵׁט דּר"ל דְּוִקָּא כְּשִׁנְטֵרְפָה הַבְּהִמָּה קוֹדֵם הַקְרוּם אִימָא כָּל שְׁעִלָּה מִחֲמַת מִכָּה אֵינוֹ קְרוּם אַף אִם מִחֲמַת הַמִּכָּה לֹא הִיתָה טֵרְפָה וּי"ל מ"מ עֲנִינָן מִכָּה הֵינּוּ עַכ"פ מִכָּה גְמוּרָה בְּבִשְׂרָה ג"כ וְכַמ"ש הָרֵא"ש דְּבְהָרוֹת שְׁחוֹרוֹת אַף שְׁהַשְׁחִרוּרִית גַּם בְּבִשְׂרָה אֵינוֹ מִכָּה א"כ כ"ש אִם נִיָּקֵב רַק עוֹר א' לְבַד מִהַנוֹשֵׁט וְהָרִיָּאָה וְהַשְּׂאָר בְּרִיא י"ל שְׂאֵינוֹ נִק' מִכָּה וְע' בְּתִשׁוּ' מַהֲרִי"צ הַלּוֹי אַחֵי הַט"ז שְׁהִבִּיא הַט"ז בְּסִי') כ"ז שְׁכ' בְּפִשְׁיטוֹת דְּאֵינוֹ נִק' קְרוּם מִחֲמַת מִכָּה אֲלָא דְּוִקָּא הֵיכָא שְׂיֵשׁ כָּאֵן טֵרְפוֹת זוּלָּתֵי הַקְרוּם שְׁזוּ"ל בְּתַחֲלַת תְּשׁוּבָתוֹ וְעוֹד שְׂאֵין זֶה אֲמַת שְׂנֵאֵמֵר בְּכָל דְּבָר דְּה"ל קְרוּם שְׁעִלָּה

מחמת מפה וְלֹא הָיוּ קְרוּיִם אֲלָא דְנוּקָא בְּמִקּוּם שְׂאֵרֵז"ל דְּטְרַפָּה מְחַמַּת נֶקֶב וְכַתְּבִיתִי רְאִיוֹת
בְּרוּרוֹת לְזֶה בְּפִסְק אַחֵר וְאִין לְהֶאֱרִיךְ פֶּאן עַכ"ל וּבְחֻנָּם כְּתַב עָלָיו הַפּמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת שָׁם
שְׂאִינוּ מִבֵּין דְּבָרָיו אֲלֵה דְדְבָרָיו אֲלֵה הֵם בְּסִגְנוֹן א' עִם מ"ש הַפּמ"ג עֲצִמוּ בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי
ל"ג סק"ד בפי' מְחַמַּת מִפָּה הֵינּוּ פְּשִׁיָּה טְרַפָּה דְנוּקָא וּבַכְּנֵה"ג סִי ל"ג בְּהַגְה"ט אוֹת י"ג
פִּי דְכּוֹנְנָתוֹ דְּנוּקָא פְּשִׁיָּה טְרַפָּה מְחַמַּת נֶקֶב לֹא מְהַיִּי הַקְרוּיִם וְלֹא בְּמִקּוּם שְׂטְרַפָּה שְׂלֵא
מְחַמַּת נֶקֶב עַכ"ל וְכֵן פִּי הַמִּשְׁבָּצוֹת וְלִכֵּן תַּמָּה ע"ז ועכ"ז הַכְּנֵה"ג סִי וְהוּא פְּשׁוּט
וּתְמִימֵהִי מִהַחֹלֵק אִיךְ עֲלֵה בְּדַעְתּוֹ לֹמַר דְּאֶפִּילוּ בְּמִקּוּם דְּאִינוּ נֶאֱסָר מְחַמַּת נֶקֶב אֲמַרִּינּוּ
קְרוּיִם שְׂעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה אִינוּ קְרוּיִם עַכ"ל וְהֵנָּה בַב"י סִי מ"א גַּבִּי נֶקֶב טְרַפָּשׁ הַכְּבֵד כ'
דְּכִינּוּן שְׂאִין טְרַפּוֹתוֹ מִצַּד עֲצִמוּ מְהַיִּי לִי סְתִימָה וְכ"נ דַּעַת רַש"ל בִּיש"ש פֶּא"ט סִי מ"ח
שְׂפֵתָה וּמֵאַחֵר שְׂאִין הַטְרַפּוֹת מִצַּד עֲצִמוּ מִש"ה נִסְרָכָה שְׂרִי אַף שְׂאִין סִינְרָכָא בְּלֵא נֶקֶב
עַכ"ל וְכ"כ הַב"ח סִי מ"א סְעִיף ז' דַּה"ק שְׂאִין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל בּוֹ מִצַּד עֲצִמוּ שְׂאִין פְּסוּלוֹ
אֲלָא מִשׁוּם שְׂאִין הַפִּסְק בֵּין אֲבָרֵי הַנְּשִׁימָה לְאֲבָרֵי הַפְּזוּן וּלְפִיכָף כָּל שְׂנִסְתָּם הַנֶּקֶב אַע"ג
דְּכָל קְרוּיִם שְׂעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה אִינוּ קְרוּיִם וְלֹא חֲשִׁיב סְתִימָה אִין זֶה אֲלָא הֵיכָא שְׂהַנֶּקֶב
פּוֹסֵל בְּאֲבָר מְחַמַּת עֲצִמוּ הֵתָם הוּא דַּאֲע"ג דְּחֻזַּר וְנִסְתָּם בְּסִינְרָכָא אִינוּ סְתִימָה אֲבָל הֵכָא
כו' פִּינּוּן שְׂחֻזַּר וְנִסְתָּם בְּסִינְרָכָא כו' וְכ"כ ב"י בְּמִסְקָנָתוֹ וְהוּא הֶאֱמַת וְהָיִי נֶקֶטִינּוּ עַכ"ל
וְכ"כ הַט"ז שָׁם סק"ט וְהַש"ף ס"ק י"ד וְכ"כ הַפּר"ח שָׁם ס"ק י"ג וְס"ק ט"ו דְּכִינּוּן שְׂאִין
פְּסוּלוֹ מְחַמַּת עֲצִמוּ כו' וּלְפ"ז כָּל שְׂנִסְתָּם הַנֶּקֶב בְּשׁוּמָן אוֹ עֲלֵה בּוֹ קְרוּיִם אֶפִּילוּ מְחַמַּת
מִפָּה הָיוּ סְתִימָה וְכַמ"ש הַב"י וְכ"כ בְּתַשׁוּ' דְּבָרֵי רִיבּוֹת סִי קַנ"ג (וּבַש"ף ס"ק י"ד נִדְפַס
דְּבָרֵי רִיב"ש וְהוּא ט"ס).

וּא"ת וּא"כ מְצִינּוּ טְרַפָּה שְׂיֵשׁ לָהּ הֵיטֵר וּבֵר"פ בְּהֵמָה הַמְקַנְשָׁה אֲמַרִּינּוּ דְּבַהֲמָה שְׂנוֹטְרָפָה
שׁוּב אִין לָהּ הֵיטֵר וִי"ל דְּהֵי מִקְלֵי ע"י מַעֲשֵׂה אָדָם אֲבָל בְּטְרַפּוֹת דְּמִמִּילָא פְּגוּן זֶה אִיהֵ"נ
שְׂיֵשׁ לָהּ הֵיטֵר וְתַדַּע דְּהָא אֲמַרִּינּוּ בְּפִרְק א"ט דְּאִיכָא פְּסוּל הַחֻזַּר לְהַכְשִׁירוֹ פְּגוּן רִיבָּה
שְׂנִינְקָבָה וְדוֹפֵן סוֹתְמָתָה וְהוּא דְּסִבִּיךְ בְּבִישְׂרָא וְהָיִי נְמִי דְּכּוֹנְתָה וְע' בַּמ"ש לְקַמֵּן סִי מ"ד
ס"ק י"ג עַכ"ל וְתִירוּצוֹ זֶה לֹא אֲתִי שְׂפִיר לְדַעַת הַמְשַׁמְרֵת הַבֵּית דָּף ל"ה דַּס"ל דְּגַבִּי
רִיבָּה הַסְמוּכָה לְדוֹפֵן הַטַּעַם מִשׁוּם דְּדוֹפֵן סוֹתְמָתָה כו' ע"ש וְאֶפְשָׁר מ"מ גַּם פֶּאן י' כֵּן
שְׂהֵרִי עֲדִינּוּ אִין טְרַפָּה גְּמוּרָה פִּינּוּן שְׂאִין הַטְרַפּוֹת מְחַמַּת עֲצִמָה א"כ אִין זֶה רַק שְׂמְחַמַּת
זֶה יִתְהַנֶּה טְרַפּוֹת פְּגוּן ע"ד שְׂפִירָשׁ הַכו"פ ס"ס י"מ מ"א בְּפִלְתִּי סק"ח מִשׁוּם דְּכַבְּבֵד בְּעִינּוּ
שְׂיִוֵר גְּמוּר שְׂנֵי זִיתִים א"כ בְּשִׁלְט הַחֹם דְּרָךְ חֲצַר הַכְּבֵד וְלָקוּ הַשְּׂנֵי זִיתִים וְיִתְמַעַט שְׂעוּרוֹ
כו' עַכ"ל א"כ פִּינּוּן שַׁמ"מ כַּעַת הַכְּבֵד עֲדִינּוּן שְׁלֵם ע"כ אִינָה טְרַפָּה כְּשֶׁאֵר הַטְרַפּוֹת שְׂכַבְר
הַגִּיעַ הַדְּבָר הַמְטְרִיף מִצַּד עֲצִמוּ מִשְׁא"כ הֵכָא רַק שְׂפוּף הַכְּבֵד לְהַנְטֵל וְכִינּוּן שְׂפֵן מְהַיִּי בָּה
הַסְתִּימָה כְּמוֹ בְּרִיבָּה הַסְמוּכָה לְדוֹפֵן אַף לְשִׁטַּת הַמְשַׁמְרֵת הַבֵּית וְכ"ש לְשֶׁאֵר שְׂטוֹת שָׁם
כְּמוֹ הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א וְלְשִׁטַּת הַרְא"ה בְּבַד"ה וְהַר"ן וְכ"כ הַת"ש סִי מ"ב סק"א ע"ש.

א"כ לְפ"ז כַּש"כ בְּדְבָר שְׂאִינוּ טְרַפָּה כָּלָל כְּמוֹ בְּנִינְבָב קְרוּיִם אֶחָד שֶׁל הַנְּנוּשֵׁט דָּאֵם עֲלֵה בּוֹ
קְרוּיִם וְנִסְתָּם יָפָה דְּחֻשׁוֹב סְתִימָה שְׁלִכֵן אַף אִם אַח"כ נֶקֶב קְרוּיִם הַשְּׂנֵי ג"כ י"ל דְּכָשֵׁר
וְכַמ"ש הַפּמ"ג סִי ל"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת סק"ד אַף בְּסִפְר פְּרִי תִּנְאָר סִי מ"א ס"ק י"א סַד"ה
וּמ"ש עוֹד אֲבָל וְז"ל וּבְזֶה מִטָּה אֲנִי לְהַקֵּל כְּדַעַת הַב"י בַּמ"ש דָּאֵם נֶקֶב הַטְרַפָּשׁ וְסְתִימָה
בְּסִינְרָכָא כְּשֶׁרָה דַּל"כ מַעֲיָקָר דִּינָא אִין הוֹכְחָה לְהַקֵּל דְּנֵהִי דְּטְרַפּוֹתוֹ מְחַמַּת חֶסְרוֹן הַכְּבֵד
קְרִינּוּ בִּיהַ קְרוּיִם שְׂעֵלָה מְחַמַּת מִפָּה לָאו קְרוּיִם הוּא וְכֵאִילוּ לֹא נִסְתָּם וְסוּף הַכְּבֵד לִינְטֵל

בְּלוֹ אֵלָא לְצַד דְּדִין זֶה דִּין חֲדָשׁ וּלְכָל הַפּוֹסְקִים שְׂרֵי מְדִינָא דִּינּוּ שְׁנֵטְרָר בְּנֻקָּב בְּלֵא סִירְכָא וְלֵא נְחָמִיר גַּם בְּנִסְתָּם בְּקֵרוּם עַכ"ל א"כ לְדַבְּרֵי אִין רֵאָיָה לְהַקְל בְּדִין נִיָּקָב קֵרוּם אַחַד שְׁל וְנִשְׁט וְעֵלָה בּוּ קֵרוּם כּו' גַּם בְּלֵא"ה צ"ע בְּכָל הַנְּ"ל וְעֵינֵן בַּת"ש ס"א מ"ב סק"א לְעַנְנֵן מְרָה שְׁנִיָּקָבָה וְכַבֵּד סוּתְמוּ וְנִיָּקָב הַכְּבֵד כְּנֻגְדוּ דְאַמְרִינֵן (דמ"ח ע"א) דְטֵרְפָה וְעֵלְתָה בּוּ סְתִימָה ס"ל דְלֵא מְהֵנִי וּלְפַע"ד פִּינֵן דְלֵאוּ מִיָּגִיָּה דְכְבֵד מִיָּטְרָפָה י"ל דְמְהֵנִי הַסְתִּימָה בְּכַבֵּד לְדַבְּרֵי מְהֵר"י הַלּוֹי אַחֵי הַט"ז וְהַלְבוּשׁ הַנּוֹז' לְמַעְלָה וְכַתְּבִיתִי מִזֶּה בְּסִי' מ"ב סְעִיף א': סִימֵן כֹּה שְׂאֵלָה מְקַאֲלוּגַע גְּזַמֵּן בְּכֵאֵן אֲשֶׁה אַחַת שְׁהַלְעִיטָה אָנוּזִים בְּעֵסוֹת קָמַח שְׁנִיָּקָבָשׁוּ בַתְּנוּר וְשִׁחְטָה אוֹתָן וְנִתְבַּשְׁלוּ וְנִתְעַרְבוּ כְּלִים שְׁל כְּמָה שְׁכַנִּים עִם כְּלִים שְׁלָה וּלְפִי הַש"ע מְוַתְרִים הֵם אֲפִילוּ בְּאֲכִילָה כִּי דַעַת רֹב אַחֲרוֹנִים לְהַתִּיר רַק דַּעַת הַב"ח לְאִיסוּר אֶף בְּהִיּוֹת בְּכֵאֵן מוֹהֵר"ר יְהוּדָא מְבַאֲבְרָאִי סָק בְּעַת הַזֹּאת אָמַר לָנוּ בְּשֵׁם הַרְבֵּ אַדְמו"ר הַגָּאוֹן מוֹהֵר"ר שְׁנִיאֹר זְלַמֵּן נ"ע שֶׁהִי שְׂאֵלָה לְפָנָיו מִק' סְמִילְעוֹוִיטְשׁ בְּנִידוֹן הָאָנוּזִים הַמְלַעִיטִי וְצִיָּנָה לְשֶׁרוֹף כָּל הַכְּלִים שְׁנִשְׁתַּמְשׁוּ בָּהֶן וְכֹאֲשֶׁר שְׁמַעְתִּי זֹאת מִמוֹהֵר"י הַנְּ"ל גְּבַהֲלָה נְפִשִׁי מְאֹד וְצוּיִתִּי לֹא לְאַכְוֹל הַבְּשָׂר וְהַשֶּׁמֶן מִהָאָנוּזִים הַנְּ"ל וְלֹא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכְלִים עַד שְׂאֲשֵׁאֵל מִמֶּה וְאִי לְזֹאת נְפִשִׁי בְּשֵׁאֲלָתִי לְשֶׁלֹּחַ תוֹמ"י תְּשׁוּבָה מִחַמַּת שְׁהֵאֲשֶׁה הַנְּ"ל הִיא עֲנִיָּה וְלִגְבִי דִידָה הוּא הַפ"מ גַּם כְּלִים הַרְבֵּה נִתְעַרְבוּ וְזֹאת לְהֵנִי יְדוּעַ שְׁהַעִיסוֹת הַנְּ"ל אַחַר שְׁנִיָּקָבָשׁוּ בַתְּנוּר קוֹדֵם הַלְעִטָה הֵיָתָה מְטִיחָה אוֹתָם בְּמִים בְּכַדִּי שְׁלֵא יִחְנְקוּ ע"כ הַשּׁוֹאֵל: שְׂאֲלָתָה סְתוּמָה וְלֹא בִיאָרְתָּ אִם בְּדָקוּ הַנּוֹשְׁטִים אַחַר הַשְּׁחִיטָה כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הָאַחֲרוֹנִים שְׁצָרִיף לְבַדּוֹק אוֹתָן בְּהֵנִי דְמַלְעִיטִי אוֹתָן אוּ לֹא בְּדָקוּ אֶף מְסַתְמָא וְדֵאִי הַשְּׂאֵלָה הִי שְׁלֵא בְּדָקוּ אוֹתָן וְתַחֲלָה יֵשׁ לְבָאֵר הַדִּין בְּעַנְנֵן לְכַתְּחֵלָה וְזֶה מְבוֹאֵר בְּדַבְּרֵי הַרְמ"א בְּד"מ ס"א ל"ג סק"ד וּבַהֲגָה' הַש"ע דְצָרִיף לְבַדּוֹק אוֹתָן מִשּׁוּם דְשְׁכִיחִי בָּהֶן טְרַפּוֹת יוֹתֵר מִסִּירְכּוֹת הַרִיָּאָה וְהֵנִי מִיעוֹט הַמְּצוּי וּמִיעוֹט הַמְּצוּי צָרִיף בְּדִיקָה וּמִיָּהוּ הַרְשָׁב"א בַּחֲ"י בַּפ"ק דְחֻלִּין גְּבִי הָא דְאָמַר רַב הוּנָא נִשְׁחַטָה בְּחֻזְקַת הֵיָתֵר עוֹמְדַת דְחָה טַעַם זֶה בְּשֵׁם רַבּוֹ ז"ל וְהַעֲלָה רַבּוֹ ז"ל הַטַּעַם שְׁהַצָּרִיכוּ לְבַדּוֹק הַרִיָּאָה מִשּׁוּם שְׁיִוְכַל לְבֹא לִידֵי מְכַשׁוֹלוֹת לְפִי שְׁהַסִּירְכּוֹת נִיָּפְרוֹת לְעֵינִים פְּעָמִים שְׁיִמְצָא א' מִהֶן סִירְכָא בְּרִיָּאָה וְיִחְזוֹר עַל כָּל לֹקְחֵי הַבְּשָׂר לְשַׁבּוֹר כְּלִיָּהֶם וּלְהַרְיֵץ מְאֹכְלוֹ לְפָנָיו כְּלָבוּ וְאֲפִשֶׁר שְׁיַחוּס ע"ז מִי שְׂאִינוּ הֵגוֹן עַל מְמוֹנֵנוּ וְהַתְּקַצֵּף וְיִמְלֵא בְטָנוֹ מִן הָאִיסוּר אַחַר שְׁנוֹדַע אֲבָל שְׂאֵר הַטְּרַפּוֹת שְׁהֵן תְּלוּיֵן בְּנֻקָּב אוּ בְעֵינִים דְקִים וְשְׂאִינֵן מְצוּיִין לֹא חֲשִׁשׁוּ לְהֵן חֲכָמִים וְעוֹד טַעַם אַחַר בְּדָבָר שְׁהוּא קְרוֹב וּמְזוּמָן לְרֵאוֹתוֹ כְּגוֹן הַרִיָּאָה שְׂאֵם יֵשׁ בָּהּ סִירְכָא מִיָּד תְּרֵאָה לְעֵינִים בְּפִתִּיחַת הַבְּהֵמָה וְאִם אִינוּ בּוֹדֵק נִרְאָה כְּמַעֲלִים עֵינּוּ מִן הָאִיסוּר עַכ"ל וְכ"מ מ"ש בַּתה"א דל"ג ע"ב בְּסִירְכּוֹת שְׁפָרִיָּאָה הוּאִיל וְהַדְּבָר מְצוּי וְנִיָּפֵר לְעֵינִים הַצָּרִיכוּ לְבַדּוֹק אַחֲרֵיהֶן לְכַתְּחֵלָה עַכ"ל וְהַשְׁתָּא לְפִי זֶה מַעֲקֵר הַדִּין אֲפִי' בְּעַנְנֵן לְכַתְּחֵלָה יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין בְּדִיקַת הַנּוֹשֵׁט לְבְּדִיקַת הַרִיָּאָה דְהָא בְּנוֹשֵׁט לֹא שְׁיִיכּוּ הֵנִי טַעְמִי שְׁהַנֻּקָּב ה"ע דֵּק וְאִין הַנּוֹשֵׁט קְרוֹב וּמְזוּמָן לְרֵאוֹתוֹ מְבַפְּנִים כְּמוֹ הַרִיָּאָה שְׁהֵרִי צָרִיף לְהוֹפְכוֹ וְלְרֵאוֹתוֹ וְאִם לֹא יִהְיֶה כְּמוֹ לֹא יִרְאָה וְא"כ אִינוּ כְּמַעֲלִים עֵינֵן מִן הָאִיסוּר.

אֲכֹן בַּתה"ק כ' לְפִי שְׁהַסִּירְכּוֹת מְצוּיּוֹת בָּהּ לְפִיכָף הַצָּרִיכוּ לְכַתְּחֵלָה לְבַדּוֹק בָּהּ מִחַמַּת הַסִּירְכּוֹת עַכ"ל א"כ מִשְׁמַע דַּה"ט דְמִיעוֹט הַמְּצוּי לְחוּד סְגִי לְהַצָּרִיף בְּדִיקָה לְכַתְּחֵלָה וְזֶה שְׁלֵא כַּמ"ש בַּחֲ"י בְּשֵׁם רַבּוֹ ז"ל: וְכ"מ מְלִשׁוֹן הַר"ן וְהַגְּמִי"י וְשְׂאֵר פּוֹסְקִים וְכַש"כ מִן הַפּוֹסְקִים הַמְּחַמְרִים אֲפִי' דִּיעֲבַד דַּצ"ל הַטַּעַם מִשּׁוּם דְחֲשִׁשׁוּ לְמִיעוֹט הַמְּצוּי מִיָּהוּ לְכַמ"ש

הש"ף סי' ל"ט סק"ח דהטעם משום דאל"כ מה הועילו חכמים בתקנתן א"כ י"ל פן אפי' אי ס"ל הטעם פּרבו של הרשב"א ז"ל ובהא א"ש מה שפירא מדרבי הרמ"א בש"ע סי' ל"ג דהבדיקה דנושט אינה חיובי ממש כבדיקת הריאה מדכ' ותקנה טובה היא כו' משמע דאינו חיוב גמור וגם לפמ"ש הש"ף דהרמ"א ס"ל דזה וזה לא יכשר מ"מ אינו דין גמור כמו פריאה נהרי כ' שמצוי יותר מסירכות הריאה אבל לפמ"ש י"ל דלא פריא לי' מילתא להחמיר בכל מיעוט המצוי כיון דנשחטה בחזקת היתר עומדת ול"ד לריאה משום דיש לחלק כמ"ש הרשב"א בשם רבו ז"ל מיהו באמת יש עוד טעם לחלק אף לפ"ד שאר המפרשי' לפמ"ש בתשו' צ"צ סי' קט"ו בענין שנשאל מהש"א שרצה להחמיר שלא לכסות דם השחיטה באוננות המלעיטין אלא עד אחר בדיקת הנושט וכמ"ש בש"ע סי' כ"ח דאין לכסות דם שחיטת חי' אלא עד אחר בדיקת הריאה כו' והשיב דנראה לחלק בין ריעותא דתחיבת קוץ באוננות שמלעיטין ובין ריעותא דסירכות בחנה דבאוננות אע"ג דשכיחי בהו טובא ריעותא דתחיבת קוץ ע"י הלעטה מ"מ לא שכיחי כ"כ דמיטרפא בהו דהרבה נמצאות פשרות ע"י בדיקה לכך אין להחמיר שלא לכסות מיד משא"כ בחיות דשכיחי בהו סירכות דמיטרפא בהו כו' ע"ש וכ"כ בתשו' בית אפרים חי"ד סי' ו' מדנפשי' ואשתמיטת' שכבר קדמו בזה הצ"צ: וממוצא דבר נשמע דאין הבדיקה חיובית ממש כמו פריאה: רק דאעפ"כ הצריכו האחרונים לבדוק כמ"ש הלבוש והש"ף והב"ח ושאר אחרונים מיהו י"ל דדוקא פשמלעיטין אותן בשעורים או ש"ש ומיני תבואות כה"ג או בעגולי עיסה אפוי' גדולים קצת דגם בזה צריף בדיקה פמבואר בב"ח להדיא ולא חלקו עליו האחרונים בזה אבל פשמלעיטין אותם בדברים קטנים עגולים משמע קצת מלשון הט"ז ס"ק י"ח דא"צ בדיקה כלל מדכ' שלא יבואו לשום ספק כו' ע"ש ושיעור הקוץ עיין בכו"פ ס"י ל"ג שכתב שטח שלישי טפח יחזיק ג' עגולים כו' ואולי יש שם ט"ס פי הלשון מגומגם אכן בת"ש ס"י ל"ג משמע דאפי' כה"ג צריף בדיקה לכתחלה ע"ש מדכתב בהא יש להתיר דיעבד כו' וע' משפצות סי' ל"ג סקי"ח אפילו בעגולי קמח אפ"ה צריף בדיקה כו' י"ל דמירי בגדולים ולדינא נ' דבקטני' תלוי אם הלעיטו הרבה בב"א דאז צריף בדיקה אבל אם הלעיטו א' א' ודאי א"צ בדיקה ובהלעיטו שנים שנים משמע בס' דר"ח בפנים סי' ל"ג ס"ט דצריף בדיקה וצ"ע בזה: וכ"ז בענין לכתחלה אבל לענין דיעבד שלא בדיקה או מבוואר בתשו' מהרמ"ל סי' כ"א ונהביאו הש"ף ס"י ל"ג דאין להחמיר ומותרים באכילה וכ"מ מפל האחרונים ומה שכתבת' שהב"ח מחמיר גם זה אינו דהב"ח מחמיר שלא להלעיט לכתחלה אבל בהלעיטו ולא בדיקה הנושטים משמע בהדיא דמזדה זה לריאה שאבדה בלא בדיקה וא"כ הרי רוב הראשונים מקילים בהא ונהכי קי"ל בהפסד גדול עכ"פ ואפי' בסתם הפסד יש לצדד להקל למאי דקי"ל שם להקל בחנה וכבר נת' מד' הצ"צ דחשש דהלעטה פחות מחששא דסירכות בחנה פנ"ל אף הת"ש ס"י ל"ג פתב וז"ל ואם שכחו ולא בדיקה הנושטים נ"ל דאם הלעיטה בעיסה בלוסה שיש בה קוצים או בתבואות חודדים אין להקל כלל דמאן יימר לן דכה"ג רובו להכשיר אימא רובו לינקב וה"ל פהלעיטה חלתית דמנקבי' למעיני' והא אפילו בסתם הלעטה כ' רמ"א ז"ל דשכיחא ריעותא טפי מסירכות הריאה אבל בהלעטה שראיתי נוהגין בבצק דק שעושין ממנו עגולים ואין בהן קוצים יש להתיר דיעבד כמ"ש מהרמ"מ בתשו' סי' כ"א דלא שכיח כ"כ שעי"ז ינקבו ב' הקרומים כ"א

ע"י החינוך נולד חולי בפנימי והמחמיר שלא להלעיט כלל תע"ב עכ"ל הרי דמחמיר
אפילו דיעבד בהולעטה בעיטה בלוסה שיש בה קוצים או בתבואות חדודים כו' ושם
סיים שהמלעיטי' פן והרבה בפעם א' בתזקת היד ואין חוששין לבדוק הנושט ראוי
להתרחק מהם ומפליהם ומעטה אפ"ל דהמעשה שסיפר מוהר"ר יהודא בשם כאאזמו"ר
הגאון ז"ל שהורה לאנשי ק' סמילעוויטש י"ל דהיה ההלעטה בתבואות חדודי' ופסק
כהת"ש לאסור הפלים ג"כ (ומה שצינה לשורפם אולי הי' קנסא על שעברו אדרבנן):
אך לכאורה יש לתמוה על הת"ש במ"ש אבל בהלעטה שראיתי נוהגין בבצק דק כו' ואין
בהם קוצים יש להתיר דיעבד כמ"ש מהרמ"מ בתשו' סי' כ"א דמשמע דלא פליג על
מהר"ם רק דמהר"ם מייירי נמי בכה"ג וזה אינו דמדברי מהר"ם לובלין בתשו' הנ"ל יש
ללמוד דאפי' בהלעיט בתבואות חדודים אינו אוסר בדיעבד פשלא בדיקו תדא דשם הי'
השאלה בסתם הלעטה והתיר ולא התנה בפ' דדוקא פשלא הלעיטו בעיטה בלוסה או
בתבואות חדודי' כמו שהתנה הת"ש ועוד דלשם מוכח דאפי' בכה"ג מתיר מדכתב וכ"ש
בנ"ד כו' ויש לדמותו להא דאיתא פא"ט אבל נמצאת לא אצטריכא לי' לעולא דכולהו
חינוי ברייתא קוצי אכלן ואע"ג שיש לחלק דהתם הבהמה אוכלת מעצמה אבל הקא
פשמלעיטי' אותה יש לחוש כו' מ"מ הסברא נותנת דהיינו לחוש לכתחלה אבל לאסור
בדיעבד אם שכחו ולא בדיקו לא עכ"ל וא"כ משמע דמייירי בהלעיטו בדברים שהם כמו
קוצים בתבואות חדודים שהרי ממקום שבא להקל בזה מנמצאת שבגמ' וכולהו חינוי
ברייתא קוצי אכלן משמע פן אלא דהנה סלקא אדעת' לחלק דהתם הבהמה אוכלת מעצמה
כו' ואהא מסיק דמשום האי חילוק אין פדאי לאסור בדיעבד א"כ משמע ודאי דס"ל
להקל בדיעבד בכל ענין אפי' הלעיטו בתבואות חדודים ודלא כמ"ש הת"ש וכ"מ מדברי
הצ"צ בתשו' סי' קט"ו הנז"ל דמסיק דחששא דבדיקת הנושט קילא מחשש דסירכות
אפי' דחיה ולא חילק באיזו הלעטה שיהיה אלמא ס"ל דאפילו מלעיטי' בתבואות חדודים
קילא וא"כ פשיטא דלדיד' אין להתמיר בדיעבד שהרי אפילו בבדיקת הריאה דחיה
קיי"ל להקל בדיעבד פששכחו ולא בדיקו כמבאר בש"ע סי' ל"ט ועיין בצ"צ סי' י"ז
מבאר דבק' ניקלשפורג מלעיטין האנוזות בשפולת שועל והקרוב בעיני שהשאלה דסי'
קט"ו שנסאל מהשער אפרים הי' ודאי פשה' אב"ד בק' נ"ש הנ"ל שהרי היא בסוף
הספר וידוע שמתחלה היה בפרוסטיץ ואח"כ בניקלשפורג ואפ"ה כ' להדיא דאין
להחמיר לענין פסוי הדם פנ"ל שוב ראיתי בסוף התשוב' דסי' קט"ו הנ"ל כ' וז"ל אנוזות
אע"ג דתחיבת קוץ מצויות בהם כו' הרי להדיא דמייירי בכה"ג ששלעיטי' אותן בתבואות
חדודים וכ"מ בשו"ת שכו"י ח"א סי' מ"ט שכ' בפשיטות דאפי' באותן מקומות שצריכין
לבדוק גם אותן חתיכות ונושט שלמעלה בתוך הראש מ"מ הוא רק מצד התקנה ובדיעבד
אם אבדו הוושטות בלא בדיקה מכשרינן ע"ש והנה אותן מקומות שצריכי' לבדוק
למעלה ג"כ היינו במקום שמלעיטין בשפולת שועל וכה"ג כמ"ש בתשו' צ"צ סי' י"ז
שהביאה השבו"י שם ואפ"ה פשיטא לי' להשבו"י דדיעבד פשלא בדיקו פשר הרי נתברר
דדעת מהר"ם לובלין והצ"צ והשבו"י להתיר דיעבד אפי' הלעיטו בתבואות חדודים
ודלא כהת"ש ועיין בתשו' א"ש סי' ל"ד בדברי השואל: ומה שדיקמה הת"ש הלעטה זו
להלעיטו חליתית תמוה דהתם משמע דנוקב בנדאי כמ"ש הרמב"ם פ"ו מה' שחיטה דין
י"ג וצ"ל דהיינו מצד טבעו ולא מצד היותו חד (וכדאי' בע"ז דל"ט א' דחריף טפי וכ"ה

בְּחֻלּוֹתָיִם וְשֵׁם וּמִ"ש רַש"י חֵד נִתְפָּנֵן ג"כ שֶׁהוּא חֲרִיף) אֲלֵא שֶׁאֵפ"כ לְכַאוֹרָה יֵשׁ לְדַמּוֹתוֹ
לְמִ"ש הֶרְמֵב"ם שֵׁם וְאֵם הִי' סִפְק נּוֹקֵב סִפְק אֵינוֹ נּוֹקֵב תְּבַדֵּק כָּל א' מִן בְּנֵי הַמַּעֲיִינִים כּו'
א"כ ה"נ בְּהִלְעִיטוֹ תְּבוּאוֹת חֲדוּדֵי י"ל דְּסִפְק נּוֹקֵב הוּא מִיְהוּ אִפ"ל מ"ש הֶרְמֵב"ם סִפְק
נּוֹקֵב הֵינּוּ ג"כ מִצַּד חֲרִיפוֹתוֹ וּכ"מ בִּיש"ש לְהִקְדִּיא סִי' ק"י דְּהֵינּוּ דְּבָרֵי שְׁחֻמֵי הַטָּבַע
אוֹמְרִים שֶׁהֵם סִפְק נּוֹקֵבֵי כּו' ע"ש אֲבָל בְּהִלְעִיטוֹת תְּבוּאוֹת הַנָּ"ל מֵאַחַר דְּמִשְׁמַע לְהִקְדִּיא
מִדְּבָרֵי הָאֲחֻרוּנֵי הַנָּ"ל דְּמִיעוּטָא הוּא שֶׁהֵן טְרַפּוֹת וְהֵם הֵיוּ בְּקִיאֵי בְּזָה שְׁהָרֵי הֵיוּ מִלְעִיטֵי
בְּזַמָּנָם א"כ מֵהַכ"ת לְהַחֲמִיר: ג אָף מָה שֶׁעוֹמֵד לְנִגְדֵי הוּא מְשׁוּם דְּנִקְוֵבַת הַנּוֹשֵׁט פֶּסֶק
בש"ע רס"י ל"ג דְּהָיָה נְבִלָה א"כ לִפ"ז י"ל דְּהָיָה סִפְק בְּשַׁחֲיטָה וּבִהְכִי א"ש מֵאֵי דְּמִיִּיתֵי
עָלָה דִּישָׁב לָהּ קוּץ בְּנוֹשֵׁט מִהַשּׁוֹחֵט בְּסִפְיָן וְנִמְצָאת פְּגוּמָה וּכְמ"ש בַּמ"א וַא"כ יֵשׁ
לְהַחֲמִיר בְּזָה יוֹתֵר מִבְּרִיאָה שְׁלֵא נְבִדְקָה דְּהֵתָם פֶּרֶש"י דְּסִמְכִינָן נְמִי אָהָא דְּאָמַר ר"ה
נִשְׁחַטָה בְּחֻזְקַת הָיִתֵר עוֹמֵדָת אֲבָל בְּסִפְק בְּשַׁחֲיטָה לִיכָא לְמִימַר הָכִי וְאַטְעָמָא דְּמִיעוּטָא
לְחוּד י"ל שְׁאֵין לְסַמְוֵה דְּהָא בְּשׁוֹחֵט בְּסִפְיָן וְנִמְצָא פְּגוּמָה קִי"ל דֵּה"ל סִפְק נְבִלָה אֵע"ג
דְּחֻמָּה בְּמִפְרָקַת דְּשָׁכִיחַ טְפִי דְּנִפְגָּם בְּמִפְרָקַת וְהֵתָם אִיכָא נְמִי חֻזְקָה לְקוּלָא כְּנִגְדַת חֻזְקַת
אִיסוּר הֵינּוּ הַעֲמֵד סִפְיָן עַל חֻזְקָתוֹ וְאַפ"ה לֹא מְהִינֵי א"כ גַּם כָּאֵן אֵע"ג שִׁי"ל נְמִי הַעֲמֵד
הַנּוֹשֵׁט בְּחֻזְקַת קִיָּים נְמִי לֹא מְהִינֵי אֵע"ג דְּש"ס מְחַלֵּק לְהִקְדִּיא אֲפִילוּ בֵּין יָשָׁב לָהּ קוּץ
לְשַׁחֵט בְּסִפְיָן וְנִמְצָאת פְּגוּמָה מְשׁוּם דְּהֵתָם אֲתִינְלִיד רִיעוּתָא הֵינּוּ לְעוֹלָא אֲבָל לְדִידֵן
דְּאוּסְרֵי בְּיָשָׁב לָהּ קוּץ י"ל דְּאֵין חִילוּק וּכְמ"כ בְּהִלְעִיטוֹ דְּבָרֵי הַנּוֹקֵבִים וְאַפִּילוּ אֵת"ל
שְׁזָה חִילוּק אֲמַת לְדִידֵן ג"כ הָא דְּמִחְמִירֵי בְּיָשָׁב לָהּ קוּץ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּחָשׁוּב נְמִי
רִיעוּתָא כְּמ"ש הֶרְשֵׁב"א אוֹ מְשׁוּם דְּשָׁכִיחָא הָאִיסוּר כְּמ"ש הַתּוֹס' וַא"כ בְּהִלְעִיטוֹ דְּנִדְאֵי
לִיכָא רִיעוּתָא וְגַם הָאִיסוּר אֵינוֹ שָׁכִיחַ יֵשׁ לְהַקְל: אִיבְרָא דִּישׁ לְחַלֵּק דְּדוֹקָא בְּיָשָׁב לָהּ קוּץ
בְּנוֹשֵׁט וּבְשׁוֹחֵט בְּסִפְיָן וְנִמְצָא פְּגוּמָה הַנּוֹצֵרֵה לְאֲתִילִיד רִיעוּתָא וַא"כ לֹא הֵיוּ אוֹסְרִים
מְשׁוּם דְּהֵתָם הַחֻזְקַת אִיסוּר נִתְבַטַּל בְּשַׁעַת שַׁחֲיטָה כְּשֶׁשַׁחֲטוּהוּ שַׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה וְאַפִּי' נְאָבַד
הַסִּפְיָן הַשַּׁחֲיטָה כְּשֶׁרָה א"כ הָרִי מִיָּד כְּשֶׁנִּשְׁחַטָה הַחֻזְקָה הַבְּהֵמָה בְּחֻזְקַת הָיִתֵר (וְגִדּוּלָהּ
חֻזְקָה ע' כְּתוּבוֹת (כ"ה) וְת"ש סִי' ח"י) וְאִזְדָּא לָהּ הַחֻזְקַת אִיסוּר וְאֵין אָנוּ מְעוֹרְרִין אוֹתָהּ
לוֹמַר אוֹקְמָא חֻזְקָה לְהִדָּה חֻזְקָה אֵא"כ אֲתִינְלִיד רִיעוּתָא כְּמ"ש רַבִּינוּ ז"ל סִי' י"ח סִק"ד
וּסִי' כ"ד סִק"ו אֲבָל גַּבִּי הִלְעִיטָה הָרִי חֲשֵׁשָׁא זֹו שְׁאֵנוּ חוֹשְׁשֵׁי לְנִקְיַבַת הַנּוֹשֵׁט מִחֻמַּת
הַהִלְעִיטָה נוֹלְדָה בְּעוֹד הֵיוֹת הַחֻזְקַת אִיסוּר דְּבִהְמָה בְּחִי' בְּתַקְפוֹ א"כ אֵע"ג דְּלִיכָא רִיעוּתָא
בְּרוּרָה אֵין פַּח בְּהַשַּׁחֲיטָה לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקַת אִיסוּר כִּינֵן שְׁקוּדָם הַשַּׁחֲיטָה וּבְשַׁעַת שַׁחֲיטָה
אָנוּ מְסוּפְקִים אֵי הֵנּוּ שַׁחֲיטָה מְעִלְיָא: וְאַפְשָׁר לְדַחּוֹת זֶה מְשׁוּם דְּהַחֻזְקַת דַּעַת סִי' ק"י
בְּדִינֵי ס"ס סִי' כ"ז ס"ל דְּסִפְק דְּנִקְוֵבַת הַנּוֹשֵׁט לֹא הָיָה סִפְק בְּשַׁחֲיטָה ע"ש הַטַּעַם מְשׁוּם
דַּעֲכ"פ י"ל עָלֶיהָ הֶרְאָ' שְׁנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וְאָף שְׁהַבִּית אֲפָרִים בְּכִלְי חֻזְקָה סִי' י"ג הַשִּׁיגוֹ
בְּזָה הֵינּוּ דוֹקָא בְּיָשָׁב קוּץ דְּאֲתִרְעֵי חֻזְקַת שְׁהַנּוֹשֵׁט קִיָּים אֲבָל בְּלֹא אֲתִרְעֵי מוּדָה לִי דְּלֹא
חָשׁוּב סִפְק בְּשַׁחֲיטָה כְּמִש"ש סִי' ה' א"כ לִפ"ז אֲפִילוּ נוֹלַד הַחֲשֵׁשׁ קוּדָם הַשַּׁחֲיטָה אֵין
לְחוּשׁ דְּכִינֵן דְּחֻזְקַת שְׁהַנּוֹשֵׁט קִיָּים לֹא אֲתִרְעֵי א"כ הָרִי נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה הַשַּׁחֲיטָה כְּדָת:
וּכְשֶׁבָּאנוּ לְאַסְוֵר עָלֶיהָ הֶרְאָ' כּו' וְעִדְיָן צ"ע בְּזָה מְמ"ש רַבִּינוּ ז"ל בַּה' גְּדָה סִי' ק"ץ
סִקְע"א מ"מ כְּשֶׁנוֹלַד הַסִּפְק בְּעַד קוּדָם כּו' וְהִבִּיא זֶה בְּסִי' י"ח סִק"ה וּמ"מ כִּינֵן שְׁיֵשׁ עוֹד
צְדָדִים לְהַקְל שְׁהַרְבֵּה פּוֹסְקִים ס"ל דְּיָשָׁב לָהּ קוּץ לֹא הָיָה סִפְק בְּשַׁחֲיטָה כְּמ"ש רַבִּינוּ
סִי' ל"ג וְהֵינּוּ כִי י"א דְּהָיָה טְרַפָּה וְלֹא נְבִלָה כְּמ"ש בַּמ"א וּבְתוּיָק"ו סִי' כ"ד סִק"ו

העלה דחשש נקובת הנושט פשיטא דאינו נקרא ספק בשחיטה כלל אף דנקובת הנושט הוי נבלה יע"ש וכ"ה ג"כ דעת המהר"צ ס"ק צ"ג וס"ק קט"ז ועוד דטעם שהחמירו בקחת במפרקת להאמרים דעצם המפרקת מצוי ליפגם יותר היינו משום לא פלוג כמ"ש רבינו ז"ל סי' י"ח סק"ה א"כ הקא לא שנייה לומר פן גבי הלעט' דלעולם הוי מיעוטא א"כ אין לחוש דיעבד ותדע דרנבא עדיף אף מחזקת איסור לבדו ובמיעוט המצוי דאמרי' סמוך מיעוטא לחזקה היינו מדרבנן (וי"ח דהוי דאוריין) א"כ הקא שיש חזקת שהנושט קיים נגד חזקת איסור א"ל סמוך כו' לכן אפשר יש לסמוך במקום הפ"מ ע"ד מהרמ"ל וצ"צ ושבו"י וכ"ז בהלעיטו בעיטה בלוסה והיינו שהסובין והמורסן לא ניטלו ממנו כדפרש"י שבת (ע"ו ב') והסובין י"ל שהוא פקוץ ובפרט בקמח שעורים ע' תשו' פמ"א ח"א סי' א' ד"ד ע' שני אבל בעיטה נקיה אף להת"ש אין להחמיר דל"ד לקוץ וכ"כ פמ"א עמ"ש התורת חיים אותן שמלעיטי' אונזות בגלגולי עיטה דל"ד לקוץ שהוא חד ונוקב אבל הנה חלקיו הן ושמן אותן בתוך המים בשעת הלעטה עכ"ל התו"ח ואפשר שבעירו הוי נוהגין לעשות עיגולים קטנים מקמח נקי והיו חלקיו אבל במדינות מעהרן שעושים עגולים גדולים מקמח שעורים עם הסובין שהוא חד ונוקב פקוץ שומר נפשו ירחק מהלעטה זו עכ"ל הרי דבקמח נקי אין להחמיר ובניטל מורסן ולא ניטל הסובין אפשר להקל ג"כ אף להת"ש דסובין היינו גם יותר לפרש"י שבת (ע"ו) וכנ"ל ראיה ממשנה פ"ב דחלה ניטל מורסן מתוכן ור"ל אפילו מורסן וכ"ש סובין כו' וכ"ז אם לא בדקו בשוגג אבל אם הזידו ולא בדקו אפשר להחמיר כמו שאסר הריב"ש והש"ך סי' ל"ט באבד הריאה ביזים דהוי כמבטל איסור לכתחלה מיהו הפ"ת שם סק"ב התיר בזה ג"כ אם לא למגדר מלתא ואפשר דכה"ג הי' הגדון דכאזמו"ר נ"ע וע' שמ"ח סי' ל"ט ס"ב שפחמיר גם במקומות שנהגו לנפוח אם לא נפחו כו' א"כ לדידן יש להחמיר גם כן ובש"ך הארוך לא משמע פדבריו שכ' ואין לאסור דיעבד בשביל ששינה מן המנהג ועיין ב"א סי' ל"ט סק"ד ועכ"פ ראוי לקונסו בשאר קנס ע' לב"ש סי' ט"ל ובמהרמ"ל שהתיר הנה בשוגג: הג"ה אחר כותבי כ"ז מצאתי בתשו' הג"מ מרדכי זיסקינד סי' י"ד שאסר דיעבד ג"כ דלא כמהרמ"ל ושכ"כ מהר"י אשפנז וא"כ י"ל שאין לזוז מהכרעת הת"ש ועיין בספר פתחי תשובה סי' ל"ג ססק"ח שהבית אפרים סי' ו' חלק על תשו' מהר"ר מרדכי זיסקינד יעו"ש): פסק בענין הלעטה דאנזות העולה עפ"י התשו' שכתבתי לעיל בעזרה"י: לכתחלה אין להלעיט (ת"ש סס"י ל"ג) א"כ עושים בצק שאין בו קוצים פי' (פמ"א סי' א' ד"ד) שהקמח ניטל ממנו סובין ומורסן שליו ופי' סובין ומורסן מבואר בפרש"י שבת (דע"ו ע"ב) ועושים ממנו עגולים קטנים (ע' כו"פ סס"י ל"ג וע' רבינו ז"ל רס"י ק"ץ בענין הגריס) שיהי' ערוך קוטר העיגול חצי אגודל עד ב' שלישי אגודל ואם אין אופין אותן שרי בודאי אף אפי' אופין אותן ומתייבשין שרי ויטיחו אותן במים בשעת הלעטה וילעיטו בנחת א' א' לבד.

וכ' בת"ש דמ"מ צריך לבדוק הנושט אח"כ ואפשר להקל בזה וצע"ג והנזהר מלהלעיט לגמרי תע"ב: וכל שהלעיטו בדרך אחר צריך לבדוק הנושט (כ"ה בש"ך ושא"ר אחרונים דלא כ' רמ"א שלא לבדוק אלא פשפסקו כעולא משא"כ עכשיו דפוסקי' דחוששי' שמא הבריא למה לא יבדקו): ודיעבד שלא בדקו פסק הת"ש דאם הלעיטו בעיטה שלא ניטל סובין ומורסן והרי הם חדים פקוצים או שהלעיטו בש"ש ושעורין אסור אפילו דיעבד

ואני הוכחתי דמהרמ"ל סי' כ"א והצ"צ סי' קט"ו ושבו"י ח"א סי' מ"ט לא ס"ל פְּנוּתִי וּמ"מ לְהִדְיָא לֹא נִתְפָּרֵשׁ פֶּן בְּדַבְרֵיהֶם (ע' תה"ד סס"י רס"א) הִלְכָּה קִשָּׁה לְשַׁבֵּר דְּבָרָיו שׁוֹב מְצָאתִי בְּתִשׁוֹ מוהרמ"ז סי' י"ד הַחֲמִיר יוֹתֵר אֲבָל הַכֹּלִים אֵין לְאִסוּר אַחֵר מֵעַל"ע וְאִם הִלְעִיטוּ בְּעִיסָה שְׁנִיטְל סוּבִין וּמְרִסֵּן שְׁלָה אִפִּי בְּעִיגוּלִי גְדוּלִים יֵשׁ לְהִקְל וּבְקִמַּח דְּגוּ יֵשׁ לְהִקְל אִפִּי לֹא נִיטְל מְרִסָּן רַק שְׁנִיטְל סוּבִין (וְכֵן נ"ל לְדוֹן בְּהִלְעִיטוּ בְּקִמַּח פִּלְעֵשׁ וּבְדוֹחֵן שְׁקוּרִין הִירִזוּ (אַף דֵּהכּו"פ סס"ק כ"ד מְחֲמִיר בְּיֵשׁ לְהֵן חוּד מ"מ לְעִנֵּן דִּיעֲבַד אֵין לְהַחֲמִיר) בְּמָקוֹם הַפְּסֻד): וְכ"ז בְּלֹא בְּדָקוּ בְּשׁוֹגֵג אֲבָל אִם הִזִּידוּ וְלֹא בְּדָקוּ מְדַבְּרֵי הַת"ש סִי' ל"ט סק"ה יֵשׁ לְלַמּוֹד לְהַחֲמִיר וּמְדַבְּרֵי הַפ"ת וְהַבֵּית אֲפָרִים סִי' ל"ט סק"ד יֵשׁ לְלַמּוֹד לְהִקְל וְהִי' נ' הַכְּרָעָה לְהַחֲמִיר בְּהִזִּידוּ בְּהִלְעִיטוּ בְּעִיסָה שְׁלֹא נִיטְל סוּבִין פִּנ"ל וְהַכֹּל לְפִי רְאוּת עֵינֵי הַמּוֹרָה וּבְכָל עִנֵּן רְאוּי לְקוֹנְסוּ אֵינָה קִנְס וְאוֹמֵר מְוֹתֵר שׁוֹגֵג הוּא ט"ז סִי' צ"ט וְע' בְּלִבּוּשֵׁי שְׂרָד רס"י ל"ט וְיֵשׁ לְפַקְפֵּק ע"ז מְש"ס דְּמַכּוֹת (ד"ט) דְּאוֹמֵר מְוֹתֵר קְרוֹב לְמִזִּיד וְכו' וְע' בְּהוֹרִיּוֹת בְּעִנֵּן טְעָה בְּדַבָּר שֶׁהִצְדוּקִי מוֹדִים וְכו' וְשֵׁם בְּמִשְׁנֵה יֵשׁב לֹו בְּבֵיתוֹ וְכו' וּמ"מ בְּזָה אֵין לְהַחֲמִיר פִּינּוּן שְׁיֵשׁ מְקוּלִין אֲפִילוּ בְּמִזִּיד גָּמוּר א"כ אֵין לְהַחֲמִיר בְּקְרוֹב לְמִזִּיד דְּהֵינּוּ בְּאוֹמֵר מְוֹתֵר: סִימָן כּו בְּעִנֵּן שְׁמַקִּיזִין דָּם לְרוֹב בְּהַמּוֹת בְּמִדִּינּוֹת אוֹקְרֵינָא מְצוּרָא גִיד הַנְּקָרָא קְאָרְקְאוּנִי וְהוּא סְמוּךְ לְסִימְנִים וְחֻשׁשׁ כַּת"ר מְסַפֵּק נְקוּבַת הַנּוֹשֵׁט פִּי אוֹמְרִים שֶׁהִגִּיד הַנ"ל סְמוּךְ לְנוֹשֵׁט אֲלֵא שִׁמ"מ יֵשׁ קִצַּת בְּשַׁר הַמַּפְסִיק וְעֵינֵן מְזָה בְּסַפֵּר פִּתְחֵי תְּשׁוּבָה סִי' כ"ג ס"ק י"ב: הִנֵּה י"ל פִּינּוּן דְּאִנְפֵּן הוּא הַמַּקִּיז מְסַתְמָא יוֹדֵעַ לְהַקִּיז שְׁלֹא יִגִּיעַ בְּהַסִּימְנִים וְגַם הַחוּשׁ מַעִיד לְזָה כַּמ"ש כַּת"ר שְׁאֵנוּ רוֹאִים רֹב הַנִּקְיָזִין הֵם חַיִּים וּבְרִיאִים יוֹתֵר מִ"ב חֲדָשׁ (וּמ"ש כַּת"ר רֹב אֵין הִעִנֵּן שְׁמִיעוּט מִתִּים מְחַמַּת הַהַקְיָזָה כ"א שְׁמַסְתְּמָא הַקִּיזוּ לְהֵן כְּשֶׁהִיוּ חוֹלִים הַרְבֵּה א"כ מְסַתְמָא מִתּוּ מְחַמַּת הַחוּלִי) וְכ"כ בַּכְּנֵה"ג סִי' מ"ו בְּהַגְהַת הַב"י אוֹת ט' דְּהַמְתַּעֲסַק בְּסִירוֹס הַתְּרַנְגוּלִים בְּקִי הוּא שְׁאֵינוּ נוֹגַע בְּכַנֵּי מַעֲיִים וְכו' וְשַׁכ"כ הַדְּמַש"א.

וְהַסְפִּים עֲמוּ ג"כ הַפּמ"ג בְּשַׁפ"ד סִי' מ"ו סק"ט וְקִצַּת סְמָךְ לְדַבְּרֵיו מְדַאֲמְרִינּוּ בַּפּא"ט (דַּמ"ג ע"ב) נִמְצְאוּת קוּץ בְּנוֹשֵׁט לֹא אֲצִטְרִיכָא לִיהָ לְעוֹלָא דְּהָא פִּל הֵי חִינֵי בְּרִייתָא קוּצֵי אֲכָלָן הֵרִי אַע"פ שֶׁהִיָּה סְבָרָא לְחוּשׁ שֶׁהַקוּץ יִנְקַב הַנּוֹשֵׁט מְבִיאִין רְאִיָּה מִהַחוּשׁ וּמִהַנְּסִיּוֹן דְּהָא פִּל הֵי חִינֵי כּו' שְׁאֵין חֻשׁשׁ בְּזָה וְה"נ יֵשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה מִהַחוּשׁ שֶׁהַתְּרַנְגוּלִים הַמְסוּרְסִים וְהַבְּהַמּוֹת שְׁמַקִּיזִין לָהֶם הֵם חַיִּים וּבְרִיאִים וְיֵשׁ לְמַצּוֹא קִצַּת סְמָךְ מְסוּגֵינָא דְּבַכּוֹרוֹת (דָּף י"ז ע"ב) בְּעִנֵּן בִּידֵי שְׁמִים א"א לְצַמְצֵם בִּידֵי אָדָם מֵאֵי וְאַע"ג דְּאִסִּיקְנָא דְּלַרְבָּנָן א"א לְצַמְצֵם אֲפִילוּ בִּידֵי אָדָם הֲלֵא לַפ"ד הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם הַפִּי בִּידֵי אָדָם הֵינּוּ לְבַרר בִּידֵי אָדָם צְמָצוּם הַבָּא מִמִּילָא כּו' וְעוֹד דַּע"כ"פ הֵעֵלוּ הַתּוֹסְפוֹת דְּבִידֵי אָדָם הַלְכָּה כּו' יוֹסִי הַגְּלִילִי דְּאֲפִשֵׁר לְצַמְצֵם וְהַכְּרִיחוּ פֶּן מְסוּגֵינָא דְּחוּלִין (דַּכ"ח) וּמַפ"ק דְּעֵרוּבִין גְּבִי פְּרוּץ פְּעוּמָד וְעֵינֵן מְזָה בְּתוֹסְפוֹת פ"ק דְּעֵרוּבִין (דָּף ה' סַע"ב) וּפ"ק דְּסוּכָה (דַּט"ו): וְאַף לַפִּי הַר' שְׁמַעְיָה שֵׁם דְּאֵין הַכְּרַח מְשֵׁם דְּאֲפִשֵׁר לְצַמְצֵם הֵינּוּ צְמָצוּם גָּמוּר מְמַשׁ שְׁלֹא יַעֲדִיף זֶה עַל זֶה פְּחוּט הַשְּׁעָרָה אֲבָל בְּנִדּוֹן זֶה אֵין צְרִיף צְמָצוּם כָּל כָּף שֶׁהִרִי וְדֹאֵי יֵשׁ הַפְּסֵק נִכּוֹן וְעֲצוּם בֵּין גִּיד הַנ"ל לְהַנּוֹשֵׁט לַכ"ע אֲפִשֵׁר וְאֲפִשֵׁר וּבְפִרְט לְאוֹמֵן הַבְּקִי בְּזָה וּבְזָה מְסוּלֵק מֵהַ שְׁעוּרֵר כַּת"ר פְּנִים לְהִקְל וּלְהַחֲמִיר בְּזָה מִהַדִּין שִׁבְשַׁע"ע סִי' ל"ג ס"ח דְּהַגַּם שְׁלַפְנִי רִיב"א פָּרַק הַשׁוֹחֵט בְּתוֹסְפוֹת דַּכ"ח סַע"א וּבְהֵרָא"ש שֵׁם סִי' ג' דְּהִיכָא דְּתַלְיָן בְּקִנְיָא אוּ בְּכַלְבָּא לֹא בְּעִנֵּן בְּדִיקָה פְּלֵל דְּלֹא חֲזִינְשֵׁין לְנִקְוָבָה וְכַמ"ש הַטוֹר סִי'

ל"ג בַּשְּׁמוֹ וְכֵן נוֹטָה דַעַת הַיִּשׁוּשׁ פ' הַשׁוֹחֵט ס"י ג' מ"מ הָא אָנָּן קִי"ל כְּשֶׁאָר פּוֹסְקִים שְׁחִלְקוּ ע"ז וְהֶצְרִיכוּ לְבַדֵּן וְרַמ"א פֶּסֶק דְּלִדְיָן דָּאִין אָנּוּ בְּקִיָּאִים בְּבִדְיָה יֵשׁ לְאַסְנֵר דִּישׁ לְחִלְקַת בְּפִשְׁיטוֹת כְּמוֹ שְׁחִלְקוּ בִּישׁ"ס דְּבִכּוּרוֹת בֵּין בִּידֵי שְׁמַיִם לְבִידֵי אָדָם דְּשִׁאֲנֵי הֵתָם דְּנִקְרַע צְנוּאָרוֹ ע"י קִנְיָא ע"כ יֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ שְׁמָא הִגִּיעַ עַד הַנּוֹשֵׁט וְכַמ"ש בַּסֵּה"ת ס"י כ"ה וְנ"ל אֲבָל אֵין נֶכוֹן לְפָרֵשׁ אִימּוֹר קִנְיָא וְא"צ בְּדִיקָה כָּלֵל כִּי מָה טַעַם יִהְיֶה זֶה שְׁלֵא נְחוּשׁ שְׁמָא נִיָּקֵב הַקּוֹץ אֶת הַסִּימָנִין כִּי פִי מוֹרֵי ר"י עכ"ל אֲבָל הֵכָא יֵשׁ טוֹב טַעַם שְׁאִין לְחֹשֶׁשׁ לְזֶה דְּכִינּוֹן דְּעוֹשֶׂה כֵּן בְּכֻנְיָה לְרִפְאוּת הַבְּהֵמָה מִסְתְּמָא יוֹדַע לִיָּזְהַר שְׁלֵא יִגַע בְּהַנּוֹשֵׁט וְאֶפְשָׁר לְדַמּוֹת נַד"ז קֶצֶת לַמ"ש הַשְּׁ"ף ס' כ"ג ס"ק ט"ו וְס"י כ"א דָּאֵם יוֹדַע בְּבִירוֹר שְׁלֵא נִגַע בְּנוֹשֵׁט א"צ בְּדִיקָה כְּגוֹן שְׁתַּפֵּס הַקְּנָה לְבַדּוֹ בִּידּוֹ וְשַׁכ"כ הַב"ח ס"י כ"ג וְה"נ בְּנֹדָאִי מִתְּפֻנֵן הֵיטֵב שְׁלֵא לְנִגְנוֹעַ בְּסִימָנִין: ב אֶף לְכַאוּרָה יֵשׁ לְעוֹרֵר מְקוֹם חוּמְרָא בְּזֶה מְהָא דְּאֶמְרִינָן פ"ק דְּחֻלִּין (ד"י ע"ב) גְּבִי הַשׁוֹחֵט בְּסַפִּין וְנִמְצָאָת פְּגוּמָה וְהִלְכְתָּא כְּנוֹתְמָה דְּרַב הוּנָא בְּשְׁלֵא שִׁיבֵר בְּהַ עֶצֶם כו' וְאֶפְּלוֹ בְּקִמְיָתָא וְכ"כ הָרָא"ש בְּתַשׁוּ"ב כְּכָלֵל עֶשְׂרִים ס' י"ד וְנ"ל אַע"ג דְּיוֹתֵר שְׁכִיחַ שִׁיפְגָּוִם בְּעֶצֶם הַמְּפָרְקַת מִבְּעוֹר אֶסְרִינָן לָהּ עכ"ל וְעֵינָן בַּש"ע ס' י"ח ס"ט"ו הָרִי אֵין תּוֹלִין בְּדִשְׁכִיחַ וְאֶזְלִינָן בְּתַר דְּלֵא שְׁכִיחַ מִשּׁוּם דְּאִיפָּא תַר"ל וְה"נ לַמ"ד דְּנִקְוֵבַת הַנּוֹשֵׁט הֵנָּה נִבְלָה וְאֵין שְׁחִיטָה מוֹעֵלֶת כו' כַּמ"ש בַּש"ע רס"י ל"ג וּבִשְׁ"ף שְׁמֵ ס"ק ד' א"כ אֵם נִאֵמַר דְּרַק שְׁכִיחַ יוֹתֵר שְׁלֵא יִגַע בְּסִימָנִים י"ל לְאַסְנֵר מִצַּד חֻזְקַת אִיסוּר דְּבַהֲמָה בְּחִיָּה עִם הֵלֵא שְׁכִיחַ שְׁנִגַע בְּנוֹשֵׁט כְּמוֹ דְּאוֹסְרִין שְׁמֵ מִטַעַם הֵלֵא שְׁכִיחַ שְׁנִפְגָּוִם בְּעוֹר דְּקִמְיָתָא עִם חֻזְקַת אִיסוּר דְּבַהֲמָה בְּחִיָּה וְאֶף לְהַרְשָׁב"א שְׁכַתַּב בַּתַּה"א בֵּית א' סוּף שְׁעַר הַשְּׁנֵי דִי"ז ע"ב שְׁהַטַעַם דְּעֶצֶם דְּמִפְרָקַת רַף וְאִינוּ מְצוּי לְפָגְוִם יוֹתֵר מִעוֹר הֵלֵא שְׁמֵ סַע"ג כ' אֲבָל כְּשֶׁנּוֹדַע שְׁנִגַע בְּעֶצֶם הַמְּפָרְקַת כו' וְיֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ וְלַהֲחַמֵּיר כו' ע"ש דְּלַהֲחַמֵּיר ס"ל דְּעֶצֶם הַמְּפָרְקַת מְצוּי יוֹתֵר לְפָגְוִם מִעוֹר וְעוֹד דְּהָא בַּש"ע ס"ט"ו פֶּסֶק שְׁאֶפְּלוֹ שִׁיבֵר בְּהַ עֶצֶם הַמְּפָרְקַת דְּרַף שְׁבִירָה אֵין תּוֹלִין בּוֹ וּפְשִׁיטָא דְּעֶצֶם הַמְּפָרְקַת דְּרַף שְׁבִירָה מְצוּי לְפָגְוִם יוֹתֵר מִעוֹר דְּרַף הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה אֶפְּלוֹ לַפ"ד הַרְשָׁב"א וְכַמ"כ שְׁאָר עֲצָמוֹת אֶפְּלוֹ דְּרַף הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה כִּינּוֹן שְׁהֵם קָשִׁים וְלֵא רַף כְּעֶצֶם הַמְּפָרְקַת וְדָאִי לַכ"ע מְצוּיִים לְפָגְוִם יוֹתֵר מִעוֹר דְּרַף הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה וְאֶפ"ה אֶזְלִינָן לַהֲחַמֵּיר אֶלְמָא חִיָּיִשִּׁין גַּם לְמָה דְּלֵא שְׁכִיחַ מִצַּד חֻזְקַת אִיסוּר בְּצִירוּף הַרִיעוּתָא אַע"ג שְׁאִינָה רִיעוּתָא עֲצוּמָה כ"כ כִּינּוֹן דְּשְׁכִיחַ טְפִי שִׁיפְגָּוִם בְּהַעֲצָם ע"ד הַנ"ל וְאֶף שֶׁהַט"ז שְׁמֵ ס"ק י"ב וְהַשְּׁ"ף ס"ק כ"ו וְהַפְּר"ח חִלְקוּ עַל הַש"ע בְּדִין שִׁיבֵר בְּהַ עֶצֶם הַמְּפָרְקַת דְּרַף שְׁבִירָה דַּה"ל בְּכָלֵל שִׁיבֵר בְּהַ עֲצָמוֹת מ"מ הָרִי בְּדִין הָרֵאשׁוֹן בְּשִׁיבֵר בְּהַ שְׁאָר עֲצָמוֹת דְּרַף הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה לֵא חִלְקוּ עֲלֵיו וּבְנֹדָאִי דְּזֶה מְצוּי לְפָגְוִם יוֹתֵר הַרְבֵּה מִעוֹר וְאֶף לַפְמ"ש אַאזְמו"ר וְנ"ל ס' י"ח [בְּקו"א] ס"ק ח' אֲבָל הָרָא"ש ס"ל שְׁאֶפְּלוֹ בְּדְרַף הוֹלְכָה וְהוֹבָאָה תְּלִינָן כְּשִׁחְתָּוּ בְּכַח בְּמִפְרָקַת כו' הָרִי סִיִּים הַטַעַם אֲבָל הֵכָא דְּבַהֲמָה לֵא אַתְרַעֵי אֶלֵא סַפִּין וְאִיפָּא לְמִיתְּלֵי טְפִי בְּהִיתְרָא תְּלִינָן מִשָּׂא"כ בַּנְּד"ז לְכַאוּרָה הַבְּהֵמָה עֲצָמָה אַתְרַעֵי מִחִיִּים כִּינּוֹן שְׁהַקִּיז לָהּ דָּם בְּגִיד הַסְמוּף לְנוֹשֵׁט וּבַכַּה"ג דְּבַהֲמָה אַתְרַעֵי כ' דַּע"ג דְּאִיפָּא לְמִיתְּלֵי טְפִי בְּהִיתְרָא כו' לֵא תְּלִינָן ע"ש: אֶף מָה שְׁנִרְאָה לְחִלְקַת הוּא מְשׁוּם שְׁכָאֵן אֵין שׁוּם רִיעוּתָא בְּרוּרָה כָּלֵל לֵא בְּסַפִּין וְלֵא בְּבַהֲמָה דְּהָא מְבֹאָר בְּגִמְרָא פַא"ט (דַּמ"ג ע"ב) דְּאֶפְּלוֹ יָשַׁב לָהּ קוֹץ בְּנוֹשֵׁט אִינוּ דוֹמָה כָּלֵל לְרִיעוּתָא דְּסַפִּין שְׁנִמְצָא פְּגוּמָה כַּמְש"ש לְעוֹלָא הֵתָם אַתְּלִיד לָהּ רִיעוּתָא בְּסַפִּין שְׁהַסַּפִּין עַכְשָׁיו וְדָאִי פָּגוּם וְהַסַּפִּין עַל הַזְמַן אִימְתִי נִפְגָּם זְהוּ נִק' רִיעוּתָא

משא"כ יָשַׁב לָהּ קוֹץ בְּנוֹשֵׁט פִּיּוֹן דְּאֶפְשָׁר שְׁלֵא נִיקַב שְׁנֵי הַקְּרוּמִים רַק אֶחָד מֵהֶן אֵין זֶה נִקְרָא רִיעוּתָא וְאֵף לְדִידָן דְּלֵא קִי"ל פְּעוּלָא י"ל שְׁאֵין זֶה רִיעוּתָא אֱלָא פִּיּוֹן שְׁהַסְפַּק שְׁקוּל חֲזִישֵׁינָן לְסַפַּק הַשְׁקוּל אַע"ג דְּלִיכָא רִיעוּתָא וְלֵא מוֹקְמִינָן אַחְזָקָה בְּסַפַּק הַשְׁקוּל כְּדַמְשַׁמַּע פֶּן מְדַבְּרֵי הַר"ר יוֹנָה שְׁהִבִּיא הַש"ךְ בְּסִי' נו"ן וּבִתְשׁוּ' פּמ"א ח"א סִי' ט"ו הָאֲרִיף בְּזָה וּכ' וּנ"ל פְּרוּר דַּחְזָקָה לֵא מְהִנֵּי אֱלָא נִגְדַּח שְׁשׁ אֲבָל לֵא נִגְדַּח הַסַּפַּק וּשְׁנֵי הַצְּדָדִים שְׁוִים כּו' עכ"ל א"כ לְדַבְּרֵיהֶם י"ל שְׁאֵין לָנוּ לְחַלּוֹק בְּזָה עַל עוּלָא בְּהָא דַּס"ל דִּישַׁב לוֹ קוֹץ בְּנוֹשֵׁט אֵינוֹ נִקְ' רִיעוּתָא וְכֵן סַפַּק דְּרוּסָה אֱלָא דְּבָהָא לֵא קִי"ל פְּנוּתָהּ דַּס"ל דְּאֵין חוֹשְׁשִׁין לְסַפַּק זֶה וְאַנּוּן ס"ל דְּחוֹשְׁשִׁין לְסַפַּק הַשְׁקוּל אַע"ג דְּלִיכָא רִיעוּתָא וְדֵאִית אֵף אַף לַפ"ד רֹבן הַפּוֹסְקִים דַּס"ל שְׁזָה נִקְרָא רִיעוּתָא וּמַה"ט לֵא מוֹקְמִינָן אַחְזָקָה וִי"א מִשׁוּם דְּהַרִיעוּתָא מַחֲזִיקָה מ"מ י"ל הֵינּוּ דְּנֹקָא יָשַׁב לָהּ קוֹץ בְּנוֹשֵׁט שְׁהוּחַל הַטּוֹרָף וּמְסוּפָקִים אִם נִגְמַר כַּמ"ש הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א דַּל"ה ע"א מִשְׁא"כ סִיְרָכָא תְּלוּיָה לֵא חֲשִׁיב רִיעוּתָא ע"ש.

וה"נ הקנות דם בגיד שבצנאר אין שנייה לקרותו ריעותא פלל לגבי הסימנים. פיון דדרף העולם בהכי להקיצו לרפואה פאן וה"ל פמו היינו רביתייהו.

וגדולה מזו כ' אאזמו"ר הגאון ז"ל סס"י ל"ג וז"ל ומיהו בקוץ שנקב עד לחלל כו' גם להרשב"א לֵא מִיקְרֵי רִיעוּתָא בְּאֲבָרִים הַפְּנִימִיִּים פְּלֵל אֱלָא מִשׁוּם שְׁנַקַּב בְּכַח וְדוּחַק וְקָרוֹב הַדְּבָר מְאֹד שְׁנַקְבוּ אֲבָרִים הַפְּנִימִיִּים וְלֵא הָיָה סַפַּק שְׁקוּל פְּלֵל עכ"ל: ג וְהִנֵּה בַּתוּק"ו רַס"י י"ח בְּחוּמָהּ בַּמַּפְרָקַת הַיִּקְל דְּקִי"ל פְּתִירוּץ רֵאשׁוֹן דְּתוֹסְפוֹת חוּלִין (ד"י ע"א) ד"ה סְפִין וִי"ל דַּשְׁא"ה דְּאִיכָא לְמִימַר חֶסֶר וְאֲתֵאִי אֲמָנָם לְדַבְּרֵי קֶשֶׁה בַּמ"ש לִישַׁב דְּהָא דְּלֵא קִי"ל פְּרַב חֶסֶדָא בְּלֵא שְׁיַבַּר בְּהָ עֲצָמוֹת מִשׁוּם שְׁיַצְתָּה מַחְזָקְתָּה דְּהָא אַנּוּן קִי"ל בִּי"ד סִי' פ"א דְּלֵא בְּהַרְשָׁב"א אֱלָא אֶפִּילוּ נְטֵרְפָה לַפְּנֵי שְׁחִיטָה וְלֵא דְּמִי לְכַתֵּם יָבֵשׁ דְּעַל פְּרָחַף רֵאֲתָה מְכַבֵּר זְמַן רַב ע"כ נִרְאָה גַם בְּשַׁאָר רִיעוּתָא אַע"ג דְּלִיכָא לְמִימַר חֶסֶר וְאֲתֵאִי אֲסוּר בַּתְּר"ל וְכַדְמְשַׁמַּע ג"כ בְּפֶרֶק פֶּל הַגֵּט (דַּל"א ע"א).

וחתף במפרקת אינו מבטל הריעותא שלפנינו ועיין בדברי אאזמו"ר [בקו"א] ס' י"ח סס"ק ח' משא"כ הָא דְּלִיכָא רִיעוּתָא לְפָנֵינוּ וְלֵא שְׁכִיחַ פְּלֵל שְׁיַנְקוּב הַנוֹשֵׁט וְגַם אִיכָא רֹבָא וְחִזְקָה וּס"ס לְקוּלָא רֹבָא כַּמ"ש כַּת"ר שְׁאֶפִּילוּ מִבְּהַמּוֹת הַחוּלִים רֹבן הַנִּיזְנִים חִיִּים וְגַם חִזְקָה דְּאוּקֵי בְּהֵמָה וְהַנוֹשֵׁט אַחְזָקְתָּה שְׁלֵא נִיקַב הַנוֹשֵׁט וְהִיכָא דְּאִיכָא רֹבָא וְחִזְקָה לְקוּלָא ה"ל חֲשַׁשׁ הָאִיסוּר מִיַּעוּטָא דְּמִיַּעוּטָא וְאֶפִּילוּ ר' מֵאִיר דְּחִיִּישׁ לְמִיַּעוּטָא אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ בַּכָּה"ג ר"פ בְּתָרָא דִּיבְמוֹת (דְּקִי"ט ע"ב).

ונוסף ע"ז עוד ס"ס היינו הרובא שלא הגיע להנושט פלל והמיעוט שהגיע להנושט יש ספק שפא לא ניקב רק עור אחד וא"כ לגבי החלב פשיטא דיש להתיר מה"ט דהא ליכא פאן תר"ל פלל רק פשנשחטה לגבי הפשר י"ל נוסף חזקת איסור לנגד דאוקי בהמה אחזקת איסור דבהמה בחייה דלא מהני להשחטה משום דשפא ניקב הנושט וכן בספר תיוב"ו סס"י פ"א דקנ"ה סע"ב ודקנ"ו ע"א חילק בין בהמה עצמה להגבינות והביצים שאע"פ שהבהמה והעוף אסורים החלב והביצים מותרים אלא שלא התיר החלב והביצים רק מה שנחלב קודם שנודע הספק כו' ע"ש אף י"ל זהו לענין ספק שקול שאין להתירו כ"א מחמת חזקת פשרות של בהמה והעוף וכיון שהבהמה והעוף נולד בהם

ספק שקול בטרפות והם אסורות מספק א"א להתיר גם החלב והביצים אבל לגבי גידון דידן שהרוב להיתר א"כ אין להחמיר כלל על החלב והביצים פינון שבהמה זו יש בה רוב להתיר מהכ"ת נחמיר על דבר שבה שאין צריף שחיטה אף את"ל שעל הבשר שטעון שחיטה יש להחמיר ועיין בש"ע סי' כ"ד סעי' ט"ו בהג"ה: ובדברי אומ"ר ז"ל שם ס"ק ל"ו והבו דלא לוסף עלה לאסור החלב והביצים שאינן בחזקת איסור כו' וראיה מהש"ס פ"ק בהמה המקשה (דס"ט ע"א) מהו לגמוע את חלבו כו' הרי הסברא שאע"פ שהאבר של הבן פקועה יהי אסור לאחר שחיטה משום אמ"ה עכ"ז החלב יהיה מותר ואע"ג דבאמת מספקינן או דלמא כו' הכא לית ליה תקנתא בשחיטה היינו התם דבנדאי לית ליה תקנתא בשחיטה מצד הדין הגמור אבל הכא ה' דלית ליה תקנתא בשחיטה זהו רק מחששא ומיעוטא ולגבי החלב שאינו בחזקת איסור האי מיעוטא כמאן דליתא דמיא ויש לדון לגבי החלב פאילו הבהמה יש לה היתר בשחיטה.

פינון דחששא זו המספק שלא יהי להבשר היתר בשחיטה היא רק מחמת מיעוטא ונזקה והרי לגבי החלב דאין שייכות בו לשחיטה אין פאן שום חזקה לאיסור גם בהבהמה כ"א נשאר מיעוטא לבד וכה"ג פסק הש"ך בסי' פ"ו ס"ג ס"ק י"א.

וכ"כ הפר"ח שם סק"י והנה הב"ח סי' י"ד ס"ז כ' אבל בן פקועה שפא על הבהמה כו' אע"ג דאין תקנה לנלד בשחיטה כו' פשיטא לן דחלבו מותר עכ"ל א"כ לדבריו כ"ש בנד"ז והט"ז שם סק"ו והש"ך ס"ק י"א השיגו על הב"ח ובתשו' הרשב"א ח"ג סי' שס"ג שהזכיר הב"י סי' כ"ד משמע כהב"ח וז"ל ושוחט את הטרפה ומצא בה בן תשעה חי דהנה ס"ד בגמ' (דע"ה סע"א) למימר דלדברי המתיר אסור ולדו וחלבו מותרין ואע"פ שאין לו היתר בשחיטה וזה נדאי מוליד הוא דאמר רב משרשיא לדברי האומר חוששין לזרע האב בן פקועה דאזיל אבהמה מעליה הנלד אין לו תקנה עכ"ל מיהו הפר"ח שם ג"כ חלק על הב"ח ועל הרשב"א אף גבי עיקור לענין החלב והביצים אף גם לדבריהם יש לחלק דשאני התם דנדאי אין לו תקנה בשחיטה משא"כ הכא דרק מחששא בעלמא הוא ולגבי החלב אין לנו ליזל בתר חששא ולכן אפשר לומר שפינון שהתרנו החלב והגבינות א"כ י"ל דריעותא זו דחשש נקובת הנושט פבר נתבטלה קודם השחיטה פשהיינו דנין על חלבה וא"כ י"ל אמש אכלנו מחלבה כו' ול"ד לתר"ל דשוחט בספין ונמצאת פגומה ונמצא חתף במפרקת דהריעותא נולדה פשיש חזקת איסור ולא נתבטלה מקודם ועוד יש לחלק עפמ"ש הרשב"א ביבמות פ"ק ארבעה אחין (דל"א) סד"ה אשה זו בחזקת היתר לשוק דהתם גבי בהמה כו' עד שיתחדש בה ענין המכשירה כו' עליה הראיה כו' דנעשה בה מעשה האוסרה עליה הראיה עכ"ל וא"כ פשהספין נמצא פגום הרי יש ריעותא גמורה לכן י"ל עליה הראיה שהוכשרה וחתף המפרקת אינו ראיה אף דשכיח יותר להרא"ש מ"מ אינו נקרא ראיה ממש אבל הכא הרי נשחטה בטוב ואין לפינוי שום ריעותא ברורה בפגימה.

אלא שאמה חושש שפא ניקב הנושט מקודם הרי י"ל להפ"ך עליה הראיה שנעשה בה מעשה האוסרה היינו נקב דהא יש רובא ונזקה לקולא והמיעוט הוא לומר שנעשה מעשה האוסר.

הרי עליך הראיה והרי לרבה ביבמות שם מהני טעמא דעליך הראיה אף בספק שקול ממש ואף לאביי ורבה שם דלא ס"ל כרבה י"ל משום שהספק שקול ע"כ לא סמכינן על חזקה אף שי"ל עליך הראיה פנ"ל אבל הכא דרובא ממש לקולא וגם בהמיעוט יש ספק פנ"ל י"ל דנדאי יודו דסמכינן אחזקה לומר עליך הראיה שנעשה בה מעשה האוסרה ועוד יש לצרף לסניף דעת הרא"ש פ"ק השוחט סי' ו' דס"ל דנקובת הנושט היא טרפה ולא נבלה כמש"ש אע"ג דמיטרפא בנקיבת הנושט דלמא לא פסלה שהייה אלא במידי דמנבלה ביה פגון אחר רוב סימן עכ"ל וכ"כ אאזמו"ר ז"ל ס"י ל"ג בשם התוספות ונ"ל ונשטה רביעית היא שטת התוס' דס"ל דנקובת הנושט אינה אלא טרפה שלפי סברא זו אין שום מקום לחוש פאן דהא איפא רק רובא וחזקה וס"ל לקולא בלי שום חזקת איסור ואף דאנן קיי"ל דהוי נבלה כמש"ש בש"ע סי' ל"ג וס"ג ומ"מ הנה בתויק"ו סי' כ"ד סס"ו העלה דחשש נקובת הנושט פשיטא דאינו נק' ספק בשחיטה כ"ל אף דנקובת הנושט הוי נבלה יעו"ש וכ"ה ג"כ דעת המרה"צ ס"ק צ"ג וס"ק קט"ז שהביא כת"ר ואף שאין כ"ז מוסכם מ"מ בנדון זה שאין פאן ריעותא ממש רק חששא י"ל לכ"ע אמת פן וע' עוד בספר פתחי תשובה סי' י"ד סק"ד סי' כ"ג וסי' נ"א מענין נוצות בנושט: ד ואין להקשות מתשו' מהרי"ק שרש ל"ה שבב"י ס"י כ"ד ובש"ע סעי' י"ז בהג"ה ולא אמרינן דמתמת זריקה כו' והיינו אף את"ל דשכיח יותר שמתמת זריקה נשט ע"ש במהרי"ק שהביא ראיה ע"ז מהא דטבל ועלה כו' שי"ל שאני התם דאיפא ריעותא ודאית לפנינו וכמ"ש אאזמו"ר שם ס"ק מ"ם דריעותא ברורה מדאורייתא היא זו כו' ומוקמינן חזקה להדי חזקה מאחר דאיפא ריעותא דהרי שמוטה לפניה כמו בסכין שנמצאת פגומה (מיהו ראיתו דמהרי"ק ע"ז אינה מכוננת דבטבל ועלה ליפא חזקה דהתירא פנגד כו' וי"ל דשם נמי החפיה היא חזקה דהתירא וכמו בדיקת הספין כו' ועיין בי"ד ס"י קצ"ט) וגם לא שייך לומר עליך הראיה שנשמטה קודם שחיטה כו' ע"ש משא"כ בב"ד הוא הפך כ"ז דליפא ריעותא פהנ"ל לפנינו ולכן יש לומר ג"כ עליך הראיה כו' ועוד דהת"ש סכ"ד ס"ק ל"א דקדק מדברי הלבוש דאילו הנה פח בפרכוס כו' אלא שהשיג עליו והתויק"ו סק"ז עמד לימין הלבוש זקנו אלא שלנ"ד אף לדעת הת"ש ומהרי"ק יש לחלק טובא פנ"ל: ועוד ראיה ממ"ש הב"י ס"י כ"ד בשם האגור ונ"ל נשאל מהר"ר יעקב מולן גדול הדור על אחד ששחט עוף פדרכו בהכשר ואחר גמר שחיטה מצא טבעת מהגרגרת שלם על הספין והשיב דכשר דע"י גלגול הגרגרת נעשה זה עכ"ל והרמ"א בד"מ שם כ' בשם מהרא"ק ממהרי"ל להטריף ובתשו' שארית יוסף סי' מ"ז גיסו של הרמ"א כ' שלא יכול להחליט הדין כו' ע"ש שאינו כמ"ש בד"מ משמו בנדאי לאיסור והפר"ח כ' שהם נוהגים פדברי הב"י בש"ע להקל והת"ש חלק עליו להחמיר טובא ומצאתי בתויק"ו סי' כ"ד סק"ו האריף בדין זה וכ' שטעם המתירים יש לפרש בשני אופנים הא' דאפילו אי נימא שזהו ספק בשחיטה אפ"ה כשרה ע"פ מה שכתב הוא ז"ל בסי' כ"ה דבספק שמוטה אע"פ שהוא ספק בשחיטה אם יש לתלות בהיתר יותר תלינן ומטעם דאע"פ דאיפא חזקה דאיסורא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת אפ"ה פיון דאיפא חזקה דהתירא ג"כ פנגדה והוא חזקה דאתיא מכח רובא דרוב בהמות הסימנים שלהם אינם שמוטים ואיפא למיתלי להתירא טפי תלינן וה"ה דתלינן להתירא מהאי טעמא די"ל דהתירא שכיח טפי ולומר שנעשה ע"י הספין והביא ראי' ממ"ש הב"י סי'

ל"ד בשם חידושי הרשב"א ונהביאו הרמ"א שם בש"ע ס"ט האופן הב' י"ל דס"ל שזה אינו ספק בשחיטה כ"ל ולא דמי לשמוטה יעו"ש אף דפסוקת הגרגרת הני גבלה מ"מ אינו נק' ספק בשחיטה אלא שלא החליט זה אבל בנקובת הנושט ס"ל בפשיטות דאף דהנה גבלה עכ"ז פשיט ספק נקובת הנושט אין זה ספק בשחיטה כ"ל משום דהספק לא הני בשחיטה דהשחיטה הוא פראוי לפנינו כו' ובסוף ס"ק הנ"ל בד"ה אם נפסק הגרגרת ברובו העלה להקל אם ניפר שנושטה רק שהספק שפא נעקר הטבעת קודם שחיטה כו' אם הוא בענין שיש לצדד ולתלות יותר שנעשה אחר השחיטה כו' יעו"ש כי האריף מאד ולפי דבריו אם בספק דפסוקת הגרגרת היקל פשההיתר שכ"ח טפי ק"ו בגדון חשש נקובת הנושט דפשיטאליה שאינו ספק בשחיטה אף מדברי שאר אחרונים לא משמע כן.

והגאון אאזמור"ר ז"ל כ' סי' כ"ד סק"מ הפך דבריו וז"ל ואף לפ"ד המקילין גבי ספין פשיט לתלות יותר בלאחר שחיטה היינו משום דספין איתרעי בהמה לא אתרעי כמש"ל סי' י"ח. אבל בשמוטה דעוף גופיה איתרע לכ"ע לא תלינו כו' עכ"ל הרי זהו הפך דברי התויק"ו באופן הראשון שלו והתויק"ו מפרש ספין אתרעי והוא יש לו חזקת פשרות ע"ש סי' כ"ה סק"ז ובסי' כ"ה בד"ה נחזור לענינינו שלדעת הר"ן אף פ"י זה הוא דחוק ורש"י ושא"ר מפרשי מפרשים פפשוטו דאין הריעותא בהמה עצה ואע"ג דהא בהא תליא מיהו הרשב"א בתה"א דף י"ז סע"א ובחידושו ד"י סד"ה מאי לאו י"ל מפרש כהתויק"ו.

ומדע דפסק בתה"ק הובא בטוש"ע ס"י קצ"ט סעיף י"א בד"א כו' אבל אם נתעסקה כו' והקשה הבאה"ג והש"ך וליישוב זה צ"ל כמ"ש התויק"ו דכיון דבשיב"ר בה עצמות קיי"ל כרב חסדא א"כ ה"ה בנתעסקה באותו המין אח"כ תולין אף שלא היה החפיה סמוך עונה להטבילה לל"ק דנדה דס"ו דסמוך היינו עונה וסוג' דחולין מיירי בשניה רחוק עונה ומדמה לה להשוטט בספין כו' וא"כ פיון דקיי"ל בשיב"ר בה עצמות לקולא ה"ה בנתעסקה בו ועדיין קשה הא יש לחלק דבספין שאני דספין אתרעי בהמה לא אתרעי משא"כ בטבילה ע"כ מזה הוכיח התויק"ו פירושו הנ"ל דפי' ספין אתרעאי שיש לו חזקת פשרות אף יש לתרץ באופן אחר דהא שהוצרך רב חסדא לתרוץ דספין אתרעי בהמה לא אתרעי היינו לשטתו דס"ל דאף שלא שיב"ר בה עצמות תלינו אימא בעצם דמפרקת אפגום ע"ז א"א לומר רק הטעם דספין לבד אתרעאי כו' אבל בשיב"ר בה עצמות ממש י"ל שא"צ לטעם זה דהא הש"ס לא ס"ל חילוקו זה דאי ס"ל ה"ל להכשיר אפי' בעצם דמפרקת כרב חסדא ומדלא מכשיר בזה יש לומר דלא ס"ל טעם וחילוק זה פיון דהא בהא תליא ואעפ"כ מכשיר בשיב"ר בה עצם לכן ה"ה בנתעסק' באותו המין אף שהריעותא בה גם האופן הב' שלו אינו כן לדברי אאזמור"ר ז"ל ס"י ל"ג שכתב אבל ישב קוץ בנושט ה"ל ספק בשחיטה להרמב"ם ורש"י דס"ל דנקובת הנושט גבלה כו' ע"ש ומ"מ נלע"ד דדברי התויק"ו באופן השני שלו יש להם עמוד שישמך עליו והיינו לדברי הרשב"א ביבמות (דל"א) שהובאו לעיל דה"ט דאמרין בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת משום דעליה הראיה שנעשה בה מעשה המכשירה ומיהו אאזמור"ר נ"ע ס"ל דאפי' להרשב"א לא שייך לומר הכי בכה"ג פיון שעכשיו הוא נדאי פסוקת הגרגרת והספק על הזמן כו' ע"ש סק"מ דמ"מ פיון שהיא שמוטה לפניה כו' וכ"ש לשאר מפרשים דהטעם דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת אינו מטעם דהרשב"א וכן פי' אאזמור"ר

נ"ע בסי' כ"ד סעי' י"ט ס"ק מ"ו טעמו דהאגור והרב"י המתירים במצא טבעת מהגרגרת באופן אחר משום דכיון שתלינו שנושחטה בב' מקומות כו' ואין פאן עיקור כלל בטבעת וכיון דליפא הכא ריעותא כו' ורש"ל וסיעתו האוסרים ס"ל דבא ע"י עיקור ויש פאן ריעותא כו' ע"ש וס"ק מ"ז ולפ"ז בנ"ד לא מיבעיא לדברי התויק"ו פשיטא דיש להקל בנד"ז דמתחיליט בבירור דספק נקובת הנושט אינו ספק בשחיתה כלל וכ"ש דאיפא רנפא להתירא אף גם לדברי הת"ש וואזמו"ר נ"ע דלא ס"ל כהתויק"ו וגם ס"ל פהאוסרים במצא טבעת דלא פהאגור והרב"י.

מ"מ הרי הטעם משום שיש פאן ריעותא ברורה לשטתם והספק אם קודם שחיתה הרוב נעשה או אח"כ ע"כ ה"ל ספק בשחיתה אבל אם היו מודים להרב"י בסברא זו שיש לתלות יותר שנעשה ע"י ששחט בב' וג' מקומות וי"ל שלפא שום ריעותא היו מודים לו דאין מעוררים החזקת איסור כו' פדמשמע מדברי אאזמו"ר נ"ע ס"ק מ"ו וא"כ בנד"ז דליפא ריעותא ונדאית כלל כ"א חששא לכ"ע יש להקל הכא פמו התם להרב"י מיהו לכאורה תליא בפלוגתא דהט"ז והת"ש שם דהט"ז ס"י כ"ד ס"ק י"ז כתב ופעם אחת בא לידי כו' דבזה נראה ברור כו' שהרי נחמקה הטבעת כו' והת"ש ס"ק ל"ג חלק עליו וכ' דאפילו אי הנה קצת רגלים לדבר אין להחזיר תדע דבגמרא אמרינן דא"א לשמוטה כו' ומ"מ לא רצה לסמוך ע"ז והצריך להקיף כו' ע"ש וע' בדברי אאזמו"ר הגאון ז"ל ס"ק מ"ז ביאור דבריו שאפילו יש לתלות להקל יותר מלהחמיר לא תלינו עד שיהנה הדין ברור וא"כ להת"ש וסיעתו י"ל ה"ה הכא למ"ד דנקובת הנושט הנה נבלה ואין לשחיתה מועלת בו י"ל שאפילו יש לתלות להקל יותר כו' אף זה אינו דגם להת"ש שם יש לחלק משום דשאני התם שיש ריעותא וכיון דאיפא ריעותא מעוררים החזקת איסור וע"ז שייך ראיה שלו משמוטה ולהרמב"ם פ"ג הי"ו וסיעתו אין משם ראיה אבל בנדון זה שאין ריעותא לפנינו אין שום התחלת ראיה משמוטה.

ומה גם בהצטרף לזה הסברא דנקובת הנושט היא רק טרפה וסברא דעכ"פ אין זה ספק בשחיתה ול"ד לספק פסוקת הגרגרת ש"ל יותר דהוי ספק בשחיתה כמ"ש בתויק"ו מפל הלין גם להת"ש יש להקל הכא וכמ"ש הת"ש עצמו שם גבי ב' חתיכות בקנה דהכא לא נצער מדי בשגם כי בתשו' שבו"י ח"ב סי' נ"ה פסק כהט"ז.

וכן ודאי יש לנטות לדעת התויק"ו דלעיל ולדעת המהר"צ שנטו לומר דאין זה דומה לשמוטה כו': בש"ע אדמ"ו סי' י"ח סק"ב בשם ת' ש"י פשיט ספק אם נחשב פגימה ה"ל ס"ס שפא מחמת המפרקת ושפא אינו פגימה ואף להאומרים דבחזקת איסור לא מהני ס"ס יש עוד חזקה וה"נ י"ל רנפא עדיף פמו ס"ס וחזקה אוקי הנושט בחזקתו נוסף ע"ז דליפא ריעותא לכן אף לפמ"ש בתשו' הרשב"א סי' ת"א די"ל דס"ס עדיף מרנפא מ"מ הכא המעלה דליפא ריעותא עדיף: סימן כז גרסינן בר"פ א"ט (דמ"ג ב' ומ"ש בהשושט בספין ונמצאת פגומה ומשני התם אתייליד ריעותא כו' ומדמקשה על ישוב לה קוץ בנושט ש"מ דס"ל דנקיבת הנושט הוי ס' בשחיתה פיון שאין שחיתה מועלת פשהנושט נקוב דאל"כ מאי קשי' לי' מ"ש [בהשושט כו'] שאמרו בו פל' ס' בשחיתה פסול לס' טרפות ונה דומה ממש למ"ש (ד"י) גבי ס' שמוטה דהוי ג"כ ס' בשחיתה לפי בה"ג שאין שחיתה מועלת בסי' השמוט: וזה לכאורה ראי' ברורה לתשו' עה"ג סי' קכ"ב

והספים עמו בתשו' שבו"י סי' מ"ו בטבעת מהקנה שנמצא על הספין שהוא ס' בשחיטה וכיון שפון אין להתירו מחמת ס"ס לדעת הט"ז בסי' ק"י (ואפ"ל לפ"ד הש"ך בשם) ודלא כהט"ז סי' כ"ד ס"ק י"ז וע' בפלתי סי' ק"י סק"ד דדעתו ג"כ פן ובכללי חזקה להגאון ר"ז חולק ע"ז ול"נ שיש לזה דין ס' בדבר שיש לו חזקת היתר אלא שיש חזקת איסור לנגד דהא הנושט י"ל שמעמידו אותו על חזקתו שלא ניקב שהרי אפ"ל במקנה שנמצד ונמצא חסר אמרי' העמד מקנה ע"ח והשתא הוא דחסר אע"פ שהיא ריעותא ברורה מדאורייתא דמתזיקי' איסור מוזמן לזמן רק שיש נגד זה חזקת איסור דבהמה בחי' ודומיא דהתם אמרינו העמד טמא ע"ח ולכן שפיר מקשה משוחט בספין ונמצאת פגומה דהתם י"ל ג"כ העמד ספין ע"ח ועתה נפגם רק משום שיש חזקת איסור לנגד ומשני התם אתייליד ריעותא פ"ל ריעותא ברורה דומיא דמקנה שנמצא חסר הכא לא אתייליד ריעותא ולפ"ז לדידן דלא קיי"ל כעולא משום דאע"ג דלא אתייליד ריעותא ספק מיהו הוי וס' דאורייתא לחומרא בדבר שאין לו חזקת היתר וה"נ אוקמא חזקה להדי חזקה והוי ס' דאורייתא ולפ"ז ביש ס"ס אפ"ש שיש להקל מיהו אעפ"כ הנידון של הט"ז הוא נק' אתייליד ריעותא והנה באתייליד ריעותא י"ל דלא מהני ס"ס כי בנדה (דף ד' ב') במקנה שנמצד ונמצא חסר אמרי' דהוי תר"ל והו"ל נדאי איסור וקשה הרי לולי חזקת טמאה היינו מטתרים לגמרי הריעותא הא' מחמת חזקת טהרה של המקנה ואשה תוכיח דמוקמי' לה בחזקת טהרה למפרע אע"פ שדם לפנינו והנה חזקת טהרה אינו יכולה להוציא כ"א מידי ס' השקול (ואפ"ל בספק חולק הר"י כשיש ריעותא ע' ת"ש סי' כ"ט ולדבריו צ"ל דס' זה הוא פחות מס' שקול ע' בכללי החזקה להמג"ש דמוזמן לזמן קיל) וכיון שפון במקנה שנוסף עוד חזקת טמא אוקי חזקה להדי חזקה והו"ל ס' דאורייתא לבד ולמה עשאוהו כנדאי.

ועכצ"ל דבאתייליד ריעותא ברורה פזאת ויש חזקת טומאה ג"כ לא אמרי' אוקי חזקה להדי חזקה כ"א בטלה אצלם דה"ל חזקת לגבי תרתי אע"פ שלולי חזקת איסור היינו מטתרים לגמרי ועם פי זה דחוק אעפ"כ מוכרחי' אנו לחלק בכך וכיון שפון גם שנוסף עוד ספק א' הו"ל ס' דאורייתא מאחר שלולי הס' הנה נדאי איסור ולא מספק וא"כ גם בנוסף ס' א' וה"ל ס"ס מ"מ הו"ל ס' דאורייתא כיון שלולי הס' השני הנה נדאי איסור.

ומ"מ אין קוש' מפאן לסברת רז"ל רס"י י"ח בשם תשו' ש"י דבפגימה כשערה יש להקל היכא דנגע במפרקת דשא"ה דלא נק' אתייליד ריעותא פי לדעת האומרים דפגימה צ"ל כדי שתחגור הצפון א"כ כשערה אינו ריעותא פלל וה"ל ס' גמור ובס' גמור דליכא ריעותא לית דין ולית דין דלא הוי רק ס' דאורייתא כדמוכח מההיא דינשב לה קוץ בנושט דאפ"ל לדידן דלא קיי"ל כעולא אמרי' ל' חוששין דה"ל ספיקא דאמרי' אוקמי חזקה להדי חזקה וה"ל ס' וכיון שנוסף עוד ס' דנגע בעצם המפרקת ה"ל ס"ס ויש לטהר לגמרי: אמנם להרמב"ם שפסק בפ"ה מה' תרומות ה"כ גבי חביות של יין דהוי ג"כ דומיא דמקנה שהוא רק ס' וא"כ מ"ש פ"י מה' מקנאות שהוא נדאי אם נתרץ כמ"ש במל"מ שם דטומאה שאני וא"כ באיסור כה"ג ה"ל ס' והיינו משום דאמרינו אוקי חזקה להדי חזקה גם באתייליד ריעותא כיון שלולי חזקת טומאה הי' טהור לגמרי פנ"ל וא"כ בנוסף עוד ס' א' ה"ל ס"ס ויש לטהר לגמרי וכמ"ש הט"ז סי' כ"ד ס"ק י"ז אמנם לפמ"ש בשער המלך בפ"ה מה' תרומות איסור וטומאה שוין וחיבות שאני ע"ש [חסר קצת]

והנה הפר"ח שפסק בכללי ס"ס ס"ק ט"ו דבחקת איסור מהני ס"ס להתיירה לגמרי יקשה לו מגמ' דנדה הנ"ל ששם לפי שיש חקת איסור דהעמד טמא ע"ח לא מהני הס' שיש בהמקנה למפרע עם החקת היתר אפי' לעשותם ס' דאורייתא וה"ל נדאי דאורייתא וא"כ איך כשיש ב' ספיקות יהי מותר לגמרי איברא למ"ד דבכאן ה"ל ס' דאורייתא כמ"ש בשם המל"מ אין קוש'י מפאן דהחקת מצד עצמה אינה חשובה כספק שקול שהרי סמוך מיעוטא לחקת אמרי דהוי פלגא והפר"ח אפטר דבעי' ב' ספיקות שקולי' אבל לפמש"ל בשם שעה"מ דה"ל נדאי דאורייתא א"כ בנוסף ס' א' וה"ל ס"ס ה"ל ס' דאוריית' אפי' ביש חקת היתר נגד חקת איסור כ"ש בחקת איסור לבד כנודון דהפר"ח.

וי"ל דהפר"ח מייירי בענין דלא אתייליד ריעותא ובשם פבר נת"ל דה"ל ס' דאורייתא ובנוסף ס' א' ה"ל ס"ס וכנ"ל בשם הש"י ורז"ל וס"ל להפר"ח דה"ל בחקת איסור לבד יש להתיר בס"ס באופן כזה ועי"ל דהא דבמקנה עצמהו כנדאי משום דנדאי חסר ואתאי והוי ריעותא גדולה משא"כ באשה עם ש"ל הגס הגס חזית' מ"מ י"ל יותר דבב"א חזית' מבמקנה ומש"ה ה"ל ס' וחקת מתירי' לגמרי וא"כ בספין ונמצאת פגומה גם שיש חקת איסור ה"ל ס' פיון דא"ל חסר ואתאי ודו"ק: וכה יובן מ"ש הרמב"ם פ"א הכ"ד בנמצא הספין פגומה שהוא ספק נבלה משום דאמרי' אוקי חקת הספין נגד חקת איסור והו"ל ספק וע' תוס' דף י' ד"ה ספין אתרעי שלתי' קמא זהו החילוק בין ספין למקנה משום דבספין לא שייך חסר ואתאי וכ"פ בפ"ז ממעשר ה"ב ונתנישבה תמיה' המל"מ שם והיינו טעמא משום דהתם נמי לא שייך חסר ואתאי ושוב מצאתי פן בס' מים חיים להפר"ח בחי' לגיטין לסוף פ"ג דף (ל"א ע"ב ומ"ש הרמב"ם בלא בידק בסימני' שהוא נדאי נבלה היינו משום שיש אין חקת היתר נגד חקת איסור ואע"פ ששם יש רוב הוא רובא דתלוי במעשה ע' ברז"ל סי' כ"ה סק"ב וזה שלא פדברי הב"א בכללי חקת שלו סי' א' שנדחק בזה כי מ"ש דחקת דדינא הוא ס' הוא נגד הגמרא בנדה שם העמד טמא על חקתו ואימא לא טבל פירש"י טבילה הוגנת ר"ל שמחמת חקת טומאה שלו נחזיק שהמקנה היתה חסרה אע"פ שפודאי עשה מעשה וטבל ונתפסה גופו במי המקנה והרי זה ממש דומיא דספין פגומה אע"פ כ' יש טומאה ודאית מחמת זה אפי' בלא טעם דחסר ואתאי רק מחמת ספק כי חסר ואתאי לא נצרך בגמ' שם רק לדחות חקת המקנה ע"ש וכן ביבמות (ד"ל ע"ב) אשה בחקת היתר נגד ספק גירושין הוא ג"כ רק חקת דדינא אמנם לכאו' יש סתירה למש"ל דינשב קוץ בנושט הוא ס' בחקת היתר אלא שיש חקת איסור נגדו מהא דמשני הגמ' לעולא דל"ד לשתי חתיכות א' של חלב וא' של שומן משום דהתם אתחזק איסורא דהא התם אתחזק התיירא ג"כ וא"כ בישב לו קוץ בנושט הוא נמי דכנותיה וי"ל דנדאי יש לחלק דבנ"ד הרי השחיטה ביטלה החקת איסור וסילקה אותה רק שלפי שנולד ספק באת לעוררו.

משא"כ בשתי חתיכות וסברא זו כתובה ברז"ל סי' כ"ד ס"ק מ"ו לתרץ הב"י וז"ש עולא התם אתחזק איסורא ור"ל שלא סילק חקת היתר את החקת איסור ושניהם כא' שקולים משא"כ הך וכן חזר והקשה עליו מהשוחרט בספין ונמצאת פגומה ששם ג"כ סילק חקת היתר דספין את חקת איסור דבהמה וכשנעשית פגומה חוזר וניער עד שמחמת זה אסור.

דאל"כ הי' מעמידין הספין בחזקתו פמו האשה בנדה שם וכמו המקנה לולי חזקת טומאה וחסר ואתאי וכנ"ל והשיב עולא התם אתייליד ריעותא דבכה"ג מודינא דנתעורר החזקת איסור וכמ"ש רז"ל שם ולפ"ז לדין דלא קי"ל פעולא עכצ"ל דגם בלא ריעותא ברורה פזאת נתעורר החזקת איסור ומ"מ י"ל דבעינן שהוחל הטורף וכמ"ש הרשב"א פי ד' מיני ריעותא הם ריעותא פמו מקנה דחסר ואתאי שמצטרפת לחזקת איסור לעשות נדאי טומאה גם שיש חזקת היתר נגדו למטה מזה ריעותא דספין פגומה פי הריעותא ברורה רק שהספק בזמן ומחזיקין מזמן למטה מזה ישב לה קוץ שהוחל הטורף אבל למטה מזה פגון משרז"ל לפ"ד הד"מ (פגון סירכא ספק פסדרן ס' שלא פסדרן לא הוי ריעותא כלל הגם שהוא ס' דאורייתא) ואין מעורר החזקת איסור וחסר והקשו לו מספק דרוסה ששם ג"כ יש חזקת איסור נגד פי אולי נדרסו הסימנים וכמ"ש הפלתי סי' ק"י ואין שם ריעותא פספין פגומה וע"ז הוצרך לתרץ שאין חוששין לס' דרוסה ומה שאנו חוששין הוא מטעם הנ"ל שמתעורר חזקת איסור גם בריעותא פזו.

אף מה שאנו חוששין בבדיקת כל הגוף היינו משום דשכיחא כו' ע' תוס' ולפ"ז כל קוש'י הגמ' מןקדק מאד פסדרן והנה מהרא"ש ב' הראב"ן שפסק פעולא ע"כ ס"ל דכל שאין ריעותא ברורה פספין פגומה אינו מתעורר החזקת איסור ומהתוס' אין להוכיח סתירת שטה זו דלכאורה קשה מאי מקשים התוס' לימא נשחטה הותרה דומיא דבא זאב הלא ל"ד להתם פנין שבכאן יש חזקת איסור נגד וי"ל דהתוס' מדרוסה לבד קשי' להו ומבדיקת כל הגוף שבכל הגוף אין חזקת איסור נגד דומיא דבני מעיים נקובי' ואין לומר מגו שצ"ל בדיקת הסי' בעינן בדיקת כל הגוף דלקולא וחומרא לא אמרינן מגו ע' ש"ע א"ח סי' תר"ל סעי"ז ובב"י שם וע"כ הוצרכו לתרץ דרוסה שכיחא ואין להקשות ע"ז מפניא דיבמות (ד"ל ע"ב) שהביאו התוס' דאמרינן אשה בחזקת היתר לשויק עומדת מחמת הצרה ונהרי יש חזקת איסור נגד לולי הצרה וא"כ פשוטלד ספק בחזקת היתר דצרה נתעורר החזקת איסור וה"ל דומיא דישב קוץ בנושט זה אינו פי מפנין שהצרה היא אשה בפ"ע ולגבה אין חזקה נגד ואוקימנא אחזקתה ומפנין שהחזקה בא"א לגבי עצמה שוב גם לגבי חברתה יש לה דין א"א לגמרי הגם שיש בה ספק פי כפר העמידו הספק על חזקתו במקומו ושוב אינו משתנה גם במקום אחר גם שבשם יש עוד חזקה נגד וכמ"ש במ"א בענין המחלוקת שבין הסמ"ע סי' ל"ו סק"ח להט"ז ע"ש: סימן כח בדין אונא שנתפצלה בעוביה לשנים אודות שהי' נהוג במחני' להורות על נחלקה האונה הגם שאין החודים שוין דין נחלקה ולא פיצול מקמא ופיצול היינו סוכרים כשהשרש לצד ראש הבהמה והחוד למטה או להפך בזה היינו דנין סוף לפצול פולו ולהתפרק משא"כ אם הפיצול הולך מאיזה צד ולצד השורש האונא לא יתפרק.

ומקרוב השגנו ספר בית אפרים ושם מבואר דזה הוי מאכיל טרפות עכ"ל הנה לפעד"נ שהגאון מ' סענדר ז"ל שהחמיר בזה הובא בבית אפרים סי' ל"ה ס"ק פ"א הפריו על מדותיו וכל גדולי אחרונים לא ס"ל פנותי' ואפילו זקנו הגאון הת"ש שפכתב בפשיטות בשמ"ח סי' ל"ה סכ"ב בהכשר אונא שנתפצלה לשנים בעוביה אם שרש א' להם פענכי אצבע וגם באין שרש לא חשש רק משום יתרת מגבה כו' עכ"ל ונהרי להגאון מהר"ס צריך לזה תנאי' שלא יהי' חלק התחתון קצר מהעליון וכו' דאל"כ ה"ל פיצול מקמא ומדוע לא התנה ע"ז השמ"ח פן וידוע דרפו בקדש להיות נזהר בדבריו דלא לפזוק מזה

טעות ח"ו ואיך פאן נתן מ'שול פאילו ב'נתפצלה לשנים בעוביה אין שום ח'שש משום דין פיצול מקמא רק משום יתרת א"ו לא ס"ל פלל סברת נכדו הגר"ס פלל וכ"מ מדברי רמ"א בהג"ה סעי' ה' שכ' אונא שנתפצלה לשנים ויש לה שרש א' פעובי אצבע אין נחשבת אלא לאחת עכ"ל והובא ג"כ בד"מ אות ח' בשם מהר"י מולין ומדלא התנה דדוקא בנתפצלה לר'חפה י"ל דה"ה בנתפצלה לעוביה כמ"ש השמ"ח סכ"ב וא"כ ש"מ דס"ל ג"כ כמש"ל בדעת השמ"ח גם הגאון ר"ס הוצרף לומר על הפמ"ג בשפ"ד ס"ק ל"ז ג"כ שישגג בזה ולא נ' פן ומקודם צריף לעמוד קצת על מקור דין טרפות פיצול מקמא להמכשירים יתרת מקמא דלכאורה יציבא בארעא וכו' שדין י"מ יש לו שרש בפוסקים ראשונים ובש"ס אעפ"כ מקילים על סמך הפוסקים המקילים וא"כ מדוע יטריפו בפיצול מקמא וכבר עמדו ע"ז הט"ז והש"ף והלקחם חמודות פא"ט סעי' ע"ו והש"ף ס"ק ל"ז הביא שמהר"מ בס' מח"ב פי' דאין לאסור פיצול מקמא אלא במקום שאוסרים יתרת מקמא אף הש"ף דחה דבריו ופי' דיש להטריף פיצול מקמא אף להמכשירים י"מ וכ"ד הט"ז ס"ק י"ג ומשום שזה סופו להתפרק פמבואר בדבריהם ובלקחם חמודות ס"ק ע"ו נ' דס"ל פמהר"ם דו"ל שם וכ' עוד שמ"כ ונ"ל קבלה מקמא אפילו ממלא הגומא טרפה פי' נופל משם עכ"ל וטעמא דמסתבר הוא ויתכן אפילו למכשירים פל' יתרת דמקמא פדלקמן סעי' ע"ט דהכא שאני דהואיל ומוצאים גומא בריאה אין זו יתרת אלא שינוי שנסתנה בריאה עצמה ואם יש לחוש שסופו להתפרק טרפה וצ"ע לקמן בסמוך לכה"ל דהכא פי' קיימא מקמא שלא בדרא דאנוני דהיינו מן הנרדא ולמטה עכ"ל הל"ח הביאו הגאון ר"ז ו"ל בבבאורו לש"ף סי' ל"ה ס"ק ל"ז ופי' בו דהל"ח ר"ל דאין להטריף פיצול מקמא רק במקום די"מ טרפה אלא שהשיג עליו ולפע"ד נ' פי' ד' הל"ח דס"ל כמ"ש מהרי"ו הובא בב"ח סי' ל"ה סעי' ו' ונ"ל ויש מרבותינו שמטריפין יתרת מקמא ויש מכשירין ואפילו לפי דעת המכשירין דוקא שעומדת מקמא לאונות אבל מקמא לאונות טרפה עכ"ל ולכן פי' הל"ח דאיסור פיצול מקמא היינו ג"כ מקמא לאונות דשם י"מ ג"כ טרפה אבל אם הפיצול הוא מקמא במקום אונות פיון דשם י"מ פשרה ה"ה פיצול מקמא דאין להטריף בפיצול יותר מביתרת שנו' טרפותו בש"ס ואפ"ה מכשירים מטעם דהכי רביתיהו מכ"ש בפיצול שי"ל שאינו יתרת פלל מנ"ל לאסור מעצמנו משום דסופו להתפרק מנ"ל זאת וכן מצאתי בס' ימין משה סי' ל"ה ס"ק ל"ג שהביא פן בשם שחיתות מהר"ל רק שדחה דבריו וכ"ה באמת דלא קיי"ל פן אלא כמ"ש הט"ז והש"ף ושאר אחרונים אבל מ"מ תברר לנו מזה דעת הל"ח ונ"ל ימין משה ואין חילוק בפיצול אם היא מקמא דאונא או אומא דלא פשחיתת מהר"ל שמשלק וכ' פנגד האונות אף מקמא פשר שמונחת במיצר החנה ואינה מתפרקת אלא כ"מ שיש פיצול בין באונא בין באומא טרפה ע"י בשם פמה גאונים עכ"ל והנה המטריפי ס"ל כמ"ש הט"ז והש"ף בטעם איסור פיצול מקמא אבל שחיתות מהר"ל ג"כ יש לו רב דמסייע לו היינו הל"ח דכ' פן בפ"י דמייירי פי' קיימא מקמא שלא בדר' דאנוני וכנ"ל וכבר נת' טעמו שהוא ע"פ מ"ש מהרי"ו.

ומ"מ אנו קיי"ל כהט"ז וש"ף להטריף פל' פיצול מקמא אף פנגד האונות: ב אף מ"מ הרי פי' הט"ז ס"ק י"ג דהיינו אם יש פיצול שמתחיתה גומא כו' אבל אם אין שם גומא נת"ל דמנהגינו להכשיר י"מ עכ"ל וכ"כ הש"ף ס"ק ל"ז שיש גומא תחתיו כו' וכ"ה בל"ח

דהואיל ומוצאים גנמא כו' וא"כ מכ"ז נשמע להנדון של הגאון ר"ס בנתפצלה האנא לעובדיה אף אם חלק התחתון קצר מחלק העליון כו' מ"מ פינו דאין פאן עניו גנמא אין זה פיצול רק יתרת ואין לאנסרו כלל ואדרבה אפילו להאוסרים י"מ הוא מותר דהא קיימא בדרי דאוני ואין לאנסרו משום יתרת מקמא גם משום פיצול אין בו ומ"ש הגאון ר"ס אטו הגנמא א גורמת שם הפיצול כו' במח"כ לא עיי' בד' הל"ח שהצריף עיון מ"ט החקמרא בפיצול יותר מביתרת ולכן ס"ל דבאמת אין להחמיר רק במקום די"מ טרפה לכן גם הט"ז והש"ף שכ' להחמיר משום דסופו להתפרק פינו דטרפות זו חידוש הוא ע"כ לא החמירו רק פשיש גנמא כו' דאל"כ דייגינן לי' ביתרת לכן א"ש ד' הפמ"ג בשפ"ד ס"ק ל"ז שכ' ומ"מ לענין פיצול מקמא כו' פל שמונשרש יפה כו' ע"ש וכ"ד החגורת שמואל סי' ל"ה סקל"ט להקל בזה ועיין בתורת יקותיאל סי' ל"ז סק"ג שהצריף בדיון פיצול מקמא דס"ל להקל בהפ"מ להמכשירי' י"מ ע"ש באריכות וזהו פשטת הל"ח ושחיתת מהר"ל שזנכר למעלה ותוכן טעם התויק"ו משום דרוב הפוסקים ס"ל דטעם יתרת מגבה דטרפה הוא משום פל יתיר פנטול דמי ולא משום סופו להתפרק וא"כ מנ"ל לחידוש ענין סופו להתפרק בפיצול מקמא יעו"ש באריכות ולענ"ד עוד סיוע לזה דהפרי תואר סי' ל"ט סק"ו בד"ה ועוד אמאי כו'.

הקשה על מ"ש התוס' בטעם טרפות סירכא שלא פסדון שהוא משום שסופו להתפרק והוא השיג ע"ז דלא מצינו טרפות על העתיד בכה"ג כו' שהרי אף פשיש אנפן שתחיה ע"י אי בדרו לה סמא פשרה כ"ש בכה"ג דאין זה נדאי שסופה להתפרק בענין שתינשב כו' והצריף שם אף שאין זה לשונו ממש א"כ נהי דהתם אין לחלוק על התוספות אבל הקא שלא נזכר כלל בראשונים שסופה להתפרק בפרט פשהפיצול מןשרש יפה יש לצרף טעמו של הפר"ת ג"כ וא"כ מכ"ש שאין לחוש עכ"פ לחומרת הגאון ר"ס והבית אפרים וכן בלב"ש סי' ל"ה סכ"ב הביא להקל בזה בשם שו"ת מאיר נתיבים פי כן משמע ג"כ מהשמ"ח והט"ז והש"ף פנ"ל.

מיהו נ' דוקא אם שרש הפיצול מןשרש לצד שרש האנא דאף שבסוף אין החודים שונים יש להכשיר אבל אם שרש הפיצול הוא לצד חוד ושיפול האנא יש להטריף דהא יש מטריפים כה"ג אפילו בפיצול מגבה פמבואר בשמ"ח סטי' י"ט ובת"ש ס"ק כ"ה כלל דמלתא דבאנא שנתפצלה בעובי' יש להקל דלא פהבית אפרים וכ"ש בנתפצלה לרוחבה דהב"א ג"כ מכשיר הג"ה אחר זמן ועיין בספר עצי לבונה סי' ל"ה ס"ח הביא ג"כ ששו"ת מאיר נתיבים סי' מ"א חולק על דין דשו"ת בית אפרים וז"ל ועיין בבית אפרים סמ"ד מ"ה בפיצול כו' אע"פ שאין שם גנמא יש להטריף וכמ"ש בפ"ת ס"ק פ"א כו' דקורא תגר על השוחטים שאומרים דהוי נחלק לשנים ואין לו דין פיצול פינו דאין לו גנמא כו' וע' בשו"ת מאיר נתיבים סי' מ"א דמיקל בזה דאין לחושבו לפיצול רק לנחלק ע"ש וצ"ע עכ"ל וע' בכנה"ג סי' ל"ה בהגהת הב"י אות פ"ד ועיין בפתחי תשובה סי' ל"ה ס"ק יו"ד: סימן כט שאלה בדין ונרדא שיש בה יותר מצפונן אגודל רק פחותמעט מפרק אמצעי של אגודל בינוני המבואר בשמ"ח סי' ל"ה סעי' ז' ועגולה פנורדא אף אין בה חריץ ולא פיס ובאנא שפצד ימין נמצא החתיכה החסרה היינו שנתחלקה שם האנא קצת לרחבה וזו החתיכה יש לה פיס ומשלים צורת הנורדא אף לא משלים בשלמות עד פי נצרה ג"כ מה שנמצא באנא שפצד שמואל ג"כ חתיכה פנ"ל מה שנתחלקה שם האנא

והנה השמ"ח סי' ל"ה סל"ו כ' ונ"ל דאם נחלקה לג' אפי' בלא פיס יש להטריף אף פאן פיון ע"י התתיכה האחת שבאונות ימין ג"כ כמעט יש די להשלים א"כ א"צ כלל להחלק שבאונות השמאל וכיון דא"צ כ"כ לו לא יועיל ולא יזיק דהא מצד עצמו פשיטא דכשר דלא דמי כלל לפיצול מקמא אף לפי מה שהחמיר הבית אפרים כי הוא כמו יתרת בדרה ומן שרש בטוב וחקק פכל האונות מד' צדדים והנה לכאורה מעיקר ושרש הדין היה נראה דא"צ שום השלמה אף מהתתיכה שבין ואף למנהגינו שאוסרים בחסר הנונדא ואף להאוסרים יתרת מקמא דזו הנונדא נ' ונדא היא משרש הדין ולא אונא דהנה דין שינתה תוארה דכ' האגור דטרפה הנה בתוס' דמ"ז ובהרשב"א נמצא זה כשהיא גדולה כמו אונא שאני י"ל דהנה אונא ולא ונדא וטרפה משום יתרת מקמא ולדין משום דחסרה הנונדא ועש"ך סק"ט שאנו מקילין בזה יותר ממ"ש בתוס' ולא מטריפין אלא כשהיא גדולה כ"כ כאונא הסמוכה לאומא.

וא"כ מדוע במה שלא נזכר בראשונים יחמירו ביותר. והנה שינתה תוארה שחידש האגור פ' כשהיא משוכה כאונא ולא עגולה כמ"ש הש"ך שם והט"ז סק"ג אלא שהט"ז הביא עוד מ"כ שאם העינוניתא עגולה כולה בלי חריץ טרפה עכ"ל והנה הש"ך סס"ק ט' כ' דלפי המנהג להכשיר יתרת מקמא צ"ל דטרפות זו הוא מטעם חסרה הנונדא ויש לערער ע"ז דכיון שיש בה צורת ונדא במה שהיא קטנה ולא גדולה כאונא וגם במה שהיא עגולה כנונדא ולא משוכה ונדודה כאונא א"כ אף שחסר ממנה החריץ הרי דומה הרבה לנונדא יותר מאונא והרי אפי' בדין לידה שנינו בנדה פרק המפלת וחכ"א כל שאין בו מצורת אדם אינו ולד וקיי"ל דגופו תישיש ופניו אדם אדם ובפניו ג"כ אם צד א' כמו אדם וצד א' כמו תישיש נחלקו ר' יוחנן ורבא אמר חסא בגמרא שם (דף כ"ג ע"ב) ואף דהרמב"ם פסק כר' יוחנן דבעינו שיהי' שני העינים הגבנים ושני הלסתות כצורת אדם.

מ"מ המגיד שם כ' שיש פוסקים פרבא וגם לר' יוחנן הפה והאזניים והאף לא איכפת לן א"כ הכא גבי ונדא פיון שהיא צורת נורד רק החריץ חסר יש לדונה כנונדא ולא כאונא. וא"כ אין פאן יתרת מקמא וגם לא חסרה הנונדא כ"ש דרש"י ורוב הפוסקים ס"ל דחסרה הנונדא פשר וגם המנהג להכשיר יתרת מקמא אלא דמ"מ לא באנו לסתור המנהג להקל בנדא שאין לה חריץ אבל בנד"ז שע"י ההשלמה והתתיכה שבאונות ימין יהי' לה חריץ ג"כ.

א"כ אין אנו צריכים עוד להשלמת התתיכה שבשמאל ואין זו ונדא שחלקה לג' כ"א לב' וגם השיעור פטרפא דאסא יש בנדא זו גם בלי צירוף התתיכה שבשמאל דלענין ונדא יש לסמוך ע"ד השיעור הוא כצפון אגודל פיון שרש"י מכשיר לגמרי חסרה הנונדא כ"ש דכאן השיעור הוא קרוב לפרק אמצעי של אגודל ומ"מ למעשה היה קשה עלי להכשיר נגד שו"ת בית אפרים ח"ד סי' י"ד שהחמיר בזה ביותר: סימן ל בתוך הריאה נמצא הכשר מעופש ובתוך הכשר תולע כמו מייאטלישקע וקרומי הריאה קנימים וחקקים: עיין כנה"ג י"ד סי' ל"ו בהגה"ט אות מ"ם שי"ל דגבי ריאה פל דלא נפלה תלחי תלחי אין זה נתמסס ובשר שהרופא גורדו וכו' וע' סי' מ"ג בהגב"י אות י"ז ובסי' נ"ה בהגב"י אות ק"ג עיין פרי תבואה סי' ל"ו סעיף קל"ח ולכן כל שינוי שבריאה כו' וברא"פ

שם ס"ק קע"ט ולא ראה פלל ד' הכנה"ג הנ"ל ואפ"ל טעם לד' כנה"ג דלו יהא שיהבשר
שבפנים הרופא גורדו מ"מ פיון דלא נפלה תלחי תלחי א"כ הקרום קנים וה"ל הבשר
שבפנים שנתמסמס חסרון מבפנים וכמו מוגלא וכן נשפכה פקיתון דאם הקרום קנים
פשרה ושוב ראיתי בפר"ח סי' ל"ו סי"א סק"ל ואף אם לא תפול כו' וזה לא פדברי
הכנה"ג.

והפר"ח כ' וכן מבואר בב"י בסי' ל"ח והוא שם סד"ה ומ"ש או אדנומה ואין משם ראי'
דקא שם כ' הב"י וממשמש בה ונחתכה כו' דה"ל בשר מעופש כו' עכ"ל וכינון דנחתכה
היינו דנפלה תלחי תלחי א"כ גם העור נתקלקל וע' בכנה"ג סי' ל"ח בהגב"י אות ל"ז
ו"ל ובדיקת כ"י מצאתי ריאה שהיא סמוכה לדופן אם יש מפה בדופן והיא אדנומה
תחת הסירכא ונפחיה וחוזה למראיתה וקרעיה ובשרה מעופש י"א שהיא פשרה ויש
מטריפין פיון דבשרה מעופש ועתיד לינקב וכן עיקר למעשה עכ"ל י"ל התם מפני
שלבבינו אפרים בלא הבשר מעופש טרפה פיון שהאדימה נגד מפה שבדופן וגם שיש
סירכא הא לאו הכי י"ל אף שהבשר מעופש פיון שהקרומים חזקים ולא נפלה תלחי
תלחי לית לן בה וכן כ' הלב"ש סי' ל"ו סכ"ו ס"ק פ"ז ו"ל פשוט דהיינו פשקלקול זה
גם בקרומי הריאה כו' ובספר שער המים האריך בזה ודבריו משופשים כו' עכ"ד: סימן
לא הביאו לפנינו ריאה והי' על צד האנפה שפנגד הנורד פמין צלקת לא מראה ריאה
ועליה הי' פמין דלדול קטן.

וצויתי לנפוח וצאה בקל ולא היו יודעים השוחטים ליתן להם שם ושוחט א' קבע ואמר
שהוא ונארצלעו ושוחט שני אמר אפשר שהיא בועה ויש שרצו לומר אולי הי' בשר
בלוי ואמרתי שצריך לקולפה והשיבו לי שאי אפשר שהיא מושרשת בתוף בשר הריאה
וצויתי לנקוב אותה ומצאו בתוכה מוגלא הרבה כמראה געל עבה ומעט ליחה ודנתי
אותה לטינרא או לבועה וכמבואר בספר הגדפס מחזש ונק' אהל יצחק בדיני ווארצלעו
יעו"ש בסי' ל"ה סק"ח ונדון הדלדול דנתי אפי' אם הי' בודאי סירכא תלויה בהפ"מ יכול
לסמוך על הפר"ח ותב"ש והנ"ב פפי מה שהבינו הם בדברי הט"ז וכמבואר בס' חכמת
אדם פלל י"ג: והנה פעת יש הפ"מ והכשרתי עכ"ל השואל: א הנה לא הבנתי ד' רומע"ל
במ"ש אפי' הי' בודאי סירכא תלויה על הבועה בהפ"מ יכול לסמוך על הפר"ח ותב"ש
ונ"ב.

דברי התב"ש בסי' ל"ז סק"ד (השני) ובשמ"ח שם סע"י ב' לא היקל בהפ"מ רק
בדאזלא ע"י מיעוה גם הנ"ב חי"ד סי"ב לא היקל רק בכה"ג דוקא אבל בדלא אזלא ע"י
מיעוה ודאי אין לסמוך אפי' בהפ"מ על מנהג שבפר"ח סי' ל"ט סקכ"א שנהגו באיזהו
מקומן במושבותיהם נגד מנהג הפשוט שלנו וא"כ אם רומע"ל מיירי שזה הדלדול אזלא
ע"י מיעוה א"כ פשוט שיש להקל בהפ"מ כפסק התב"ש (אולם בנ"ד יש לחוש עוד
דהונארצלעו המושרש חמור מבועה וית' לקמן).

דאף שהבל"י סי' ל"ז סק"ג החמיר מ"מ הגאונים שבזמננו ר' זלמן מרגליות ז"ל בדיני
תר"ל סי' א' והלבושי שרד סי' ל"ז סק"ט הכריעו להקל כפסק התב"ש והנ"ב [ע' מפתח]
וכש"כ שבציקר דין תר"ל אין להחמיר כ"כ לתפוס פל החומרות פיון שאין שרש דין זה
דינא דגמ' וכמ"ש רומע"ל בשם התויק"ו אמנם כ"ז בדאזלא ע"י מיעוה אבל א"כ העיקר

חסר מן הספר במקתב רומע"ל אכל אם הנה המעשה דלא אזלא ע"י מיעוה ודאי אין להקל פלל אם דלדול זה הוא סירכא תלוני' דהו"ל תר"ל סירכא תלוני' מתוה הבועה של מוגלא (נאפי' בבועה דמ"ז יש להחמיר עיין בזה חילוקי' בפרי תבואה דיני תר"ל סעי' א') ואין לצדד לכאורה רק עפמ"ש רומע"ל ונדתי אותה לטינרא או לבועה דאם נתפוס לשון ראשון שלו דהו"ל טינרא ובסר"ת מן הטינרא הוא פשר כמ"ש בש"ע סי' ל"ט ס"ח וכו' מעל' ונ"ל ולפ"ד אפי' אם הי' פשר בלוי פיון שמשךש בתוה פשר הרקאה וא"א לקולפה ויש בה מוגלא הוי טינרא לפ"ד רש"ל ואף הרמ"א מודה בזהאלא שפוסק שאף בלתי ליחה הוי טינרא עכ"ל והנה השמ"ח סי' ל"ז סי"ב וכנה"ג בהגהות ב"י אות ל"ד בשם דמש"א ס"ל דלפ"ד רמ"א אין לחשוב לטינרא אא"כ אין בה שום טיפת ליחה כמ"ש בהגהות מהרי"ו ושאר אחרונים ועיין בפרי תואר סי' ל"ז סק"ה בענין טינרא שרצה לחלוק לגמרי על היתר דטינרא לענין תרתי דסמיכי ור"ל דלא עדיפא ממ"ז ונהי דאנן לא קיי"ל פנותי' מ"מ עכ"פ אין להקל אא"כ הם צמחים קשים ממש לא במוגלא דא"כ אין שום טעם להקל בזה יותר מבועה לענין סמוכה ולענין סר"ת הינצא מהבועה וגם לדעת רש"ל צ"ל פן שיהם קשים דוקא רק דאם יש בה קצת ליחות בשביל זה לא יצאו מכלל טינרא פיון שעיקרון קשה כמ"ש בתשו' רמ"א סי' ו' בשמו ונ"ל רק שאינם פמוגלא ממש הנמצא בתוה הבועה כו' שיש בהו פעין מוגלא קשה עכ"ל וכן נתבאר להדיא בהש"ך סי' ל"ז סק"ח וא"כ, בנ"ד שיש בה מוגלא הרבה אין שום מקום לומר דה"ל טינרא אפי' לדעת רש"ל וכו"ש לדעת רמ"א דכונתי' קיי"ל דלדידי' כל שיש טיפת ליחה אין זה טינרא אף לפי תשובת פנ"י סי' י"ב אפ"ל דבמר רובא אזלינן דכשרובא קשה אע"פ שפעט מוגלא יש בו י"ל דבמר רובא אזלינן וכתבתי במ"א דלענין תר"ל שיהא רק חששא יש לסמוך עליו מה גם דלשון הש"ך סק"ח דאפי' אין בו שום לחלוחית כו' מסייע קצת לזה אף הפמ"ג בשפ"ד פי' דברי הש"ך באופן אחר ונ"ל לאו למימרא דכש"כ יש בו ליחה דזה אינו כו' אף מה שי"ל הוא פיון דכתב רומע"ל דמצד הדלדול נתלבנה המראה למראה ריקאה א"כ אם יש לה מראה ריקאה י"ל שאין זה בועה רק אטום פמשמעות הש"ך סי' ל"ז סק"ח הנ"ל ובש"ע סי' ל"ו ס"ט בהג"ה ובסר"ת מתוה האטום פסק השמ"ח סל"ט סמ"ו דטרפה והפמ"ג סי' ל"ז במשבצות סק"ג בדיני תר"ל אות ז העיר ספק בזה דלהרשב"א דאטום אינו משום נקב א"כ שני הריעותות אין עדותן מכוננת אף הלב"ש סי' ל"ה סק"א אות ל"ג כ' להחמיר ותו דנ"ד דהו"ל צלקת אינו ענין פלל לאטום ולא עדיף מבועה ומיהו גם בבועה פיון שיש מראה ריקאה עליה אינו פוסל סירכא תלוני' ממנה כמ"ש השמ"ח סל"ט סמ"ז: קיצור בסר"ת הינצא מהבועה לא הקיל השמ"ח סי' ל"ז ססע"י ב' בהפ"מ רק בדאזלא ע"י מיעוה והבל"י מחמיר דלא מהני מיעוה והלב"ש פסק כהשמ"ח.

ויש לסייע להשמ"ח מאחר שפסירכא דבוקה שלא פסדון שאסורה מדינא לכ"ע נוהגין להקל ע"י מיעוה כ"ש בסר"ת הינצא מהבועה ואם בנד"ז לא אזלא ע"י מיעוה אין להקל אא"כ נאמר דנד"ז הוא טינרא שבסר"ת הינצא מהטינרא פשר כמ"ש בש"ע סי' ל"ט ס"ח אף בנד"ז שיש בה מוגלא ודאי אין לה דין טינרא אף למהרש"ל כ"ש להרמ"א ע' שמ"ח סי' ל"ז סי"ב רק בנד"ז שנתלבנה המראה למראה ריקאה הנה אם נאמר דיש לזה דין אטום שהוא כמראה ריקאה אף בסר"ת מתוה האטום אסר השמ"ח סי' ל"ט סמ"ו אף

שהפמ"ג סי' ל"ז סק"ג בד"ה וְהַתְּנַאי הַרְבִּיעִי הַעִיר שְׁלֹשְׁטַת הַרְשָׁב"א בְּאֵטוּם יֵשׁ לְהַקְל
מ"מ הלב"ש סי' ל"ה סק"א אות ל"ג כ' דְרוֹב הַפּוֹסְקִים אִין מְפָרְשִׁים פְּהַרְשָׁב"א מ"מ
בְּבוּעָה שְׁיֵשׁ מְרָאָה רִיָּאָה עֲלֵיהָ אִין פּוֹסֵל סר"ת הַיִּנְצָא מְמַנָּה בִּשְׁמ"ח סי' ל"ט סמ"ז וְהָא
דְּבָאָטוּם פּוֹסֵל סר"ת אָף שְׁאָטוּם דּוּמָה לְמְרָאָה רִיָּאָה צ"ל דְּאָטוּם שְׁאֵנִי פִּינּוֹן שְׁאִין עוֹלָה
בְּנִפְיָחָה מִשְׂא"כ גְּבִי בּוּעָה וְהָכָא ג"כ עֲלָה בְּנִפְיָחָה: ב וּמ"מ הַנְּלַע"ד לְהַקְל לְמַעֲשֵׂה הוּא
מְשׁוּם שִׁי"ל שְׁהַדְּלוּל אִין לוֹ פְּלָל דִּין סִרְכָא תְלוּי' וְכַדְפִּסְק לְהַדְּיָא הַלֵּב"ש סי' ל"ט סעי'
ל"ה בַּהֲגִ"ה וְז"ל וַיֵּשׁ בְּרִיָּאָה דְּלְדוּלִים וּמְצוּיִים בְּשִׁיפּוּלוֹ וְאִינוּ סִרְכָא פְּלָל וְלֹא מִיקְרִי
רִיעוּתָא פְּלָל וְהוּא נִיכָר לְבְּקִיָּאִים עַכ"ל וּבִס"ק קל"ז בִּיָּאָר שְׁם טַעְמוֹ ע"פ דַּעַת מַהֲרִי"ו
שְׁבַד"מ סי' ל"ט סק"ח וּבְמַפְתַּח דִּין תִּר"ל שְׁלוֹ סעי' מ"ט כ' עוֹד וְז"ל דְּלְדוּלִים הַמְצוּיִים
בְּשִׁיפּוּלֵי רִיָּאָה לֹא מְקַרִי רִיעוּתָא וּמ"מ אֶפְשָׁר דְּמְקַרִי עַכ"פ רִיעוּתָא פֶּל דְּהוּ וְהַפֶּל לְפִי
רְאוּת עֵינֵי הַבְּקִיָּאִים פִּנ"ל וְהִנֵּה אָף אִם נֹאמֵר דְּהוּי רִיעוּתָא פֶּל דְּהוּ הָרִי פֶּסֶק דְּרִיעוּתָא
פֶּל דְּהוּ אֵינָה מְצַטְרָף לְתִר"ל אֲלָא לְרִיעוּתָא גְּדוּלָה וְלֹא לְסַתֵּם רִיעוּתָא יַעו"ש בְּמַפְתַּח
הַנְּ"ל סעי' א' וּבוּעָה אִפִּי' מְלִיָּאָה מְוַגְלָא פֶּסֶק דְּהוּי סַתֵּם רִיעוּתָא וּא"כ דְּלְדוּלִים הַיִּנְצָא
מְבוּעָה הוּ"ל רִיעוּתָא כ"ד עִם רִיעוּתָא סַתֵּם (דְּלֹא) מְצַטְרָפִי וְעֵינֵין בְּתוּיָק"ו סי' ל"ט סק"ז
מְעַנְנֵן דְּלְדוּלֵי רִיָּאָה וְכַתְּבִתִּי מְזָה בְּשִׂאֵלָה אַחֲרֵת: קִיָּצוּר.

שְׁבַד"ז שְׁהוּא דְּלְדוּלֵי אִין לְחוּשׁ מְשׁוּם תִּר"ל עִם הַבּוּעָה דְּקִיל הַדְּלְדוּל מְדִין סִרְכָא
תְלוּיָה: ג אָף מַה שְׁיֵשׁ לְהַחְמִיר בְּגִדוֹן זֶה דְּכָל זֶה אִם הִנֵּה לְגִדוֹן זֶה דִּין בּוּעָה אֲבָל הָרִי
שׁו"ב אֲחָד קְבוּעַ אֹמֵר שְׁהוּא וְנֹאֲרָצְלִין וִי"א שְׁהוּא בְּשָׁר בְּלוּי וּא"כ אִם הוּאֲרָצְלִין אוֹ
הַבְּשָׁר בְּלוּי הָיוּ נִקְלָפִים מְעַל הַרִיָּאָה בְּנַחַת הִנֵּה רְאוּי לְהַקְל פִּנ"ל אֲבָל בִּנ"ד שְׁהִנֵּה בְּלִמֵּי
אֶפְשָׁר לְקַלּוֹף שְׁהִיא הוֹלֶכֶת בְּעוֹמֶק בְּבִשָׁר הַרִיָּאָה הָרִי יֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַאוּרָה אָף אִם
הַדְּלְדוּל אִינוּ מְצַטְרָף פְּלָל לְרִיעוּתָא דְּגְבִי בְּשָׁר בְּלוּי מְבוּאָר לְהַדְּיָא בְּהַרְוֶקֶת רִס"י שְׁפ"ב
הוּבָא בְּב"י ס"י ל"ח גְּוֹלְפִין אוֹתוֹ וְאִם הַרִיָּאָה תַּחְתּוּיָו יָפָה וְשְׁלִיָּמָה פְּשָׁרָה דַּע"כ פ'
הַקִּילוּף מְעַכֵּב וְדַאי [אִפִּי'] בְּדִיעֵבַד אֶמְנָם גְּבִי וּוּאֲרָצְלִין עִם הָיּוֹת שְׁלֹא נִתְבָּאָר בְּזָה
בְּרֵאשׁוֹנִים דְּהַקִּילוּף מְעַכֵּב אָף יֵשׁ לְלַמּוֹד פֶּן מִמ"ש הָאֲחֲרוֹנִים הוּבָא בִּשְׁמ"ח סי' ל"ח
סעי' י"ח גְּבִי נִתְקַ הַנְּז' בִּשְׁ"ע ס"י הַנְּ"ל גְּוֹלְפִין הַקִּילְפוֹת מְמַנָּה וּבִיָּאָר שְׁם נִכְדוֹ הַגְּאוֹן
ר"ז הַנְּ"ל בְּפִרְת"ב שְׁם סְעִיף ע"ג דַּה"ה בְּוּאֲרָצְלִין וְשְׁהַקִּילוּף מְעַכֵּב אִפִּי' דִּיעֵבַד: וְז"ל
אִם לֹא קִלְף הוּאֲרָצְלִין לְרְאוּת שְׁהַרִיָּאָה שְׁלִיָּמָה תַּחְתּוּיָהֶם יֵשׁ לְהַטְרִיף כּו' וְכֹן הָאֲרִיף
בְּזָה בְּתִשׁוּבוֹתָיו שְׁפִסְפֵּר הַנְּ"ל סי' כ"ח.

וכ"כ הלב"ש וכו' ד הפמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת ס"י ל"ט ס"ק כ"ד אֶמְנָם לוּלֵי דְּבָרֵי רַבּוּתֵינוּ
הָאֲחֲרוֹנִים הִנֵּה מְקוּם לַפַּע"ד לֹאמֵר מְסוּנְי' הַגַּמ' וְהַפּוֹסְקִים דְּאִין הַקִּילוּף מְעַכֵּב בְּדִיעֵבַד
בְּנִתְקַ וְקִילְפוֹת וּמְמִילָא ה"ה בְּוּאֲרָצְלִין וְאֵע"פ שְׁלַעֲנִין מַעֲשֵׂה חֲלִילָה לְסַמּוּךְ פְּלָל לַעֲשׂוֹת
שׁוּם קוֹלָא נֶגֶד פֶּסֶק הַשְּׁמ"ח וְסִיעֵתוֹ מ"מ אֶמְרִתִּי לְהַצִּיעַ דְּבָר זֶה שְׁיִהְיֶה הַדְּבָרִים כְּדַאי
שְׁלֹא לֹאמֵר שְׁהָאוּכְלִים ע"פ הוֹרְאוֹת הַמְתִּיר אֲכַלוּ טְרֵפָה ח"ו וְהוּא זֶה בַּגַּמ' פּא"ט (דַּמ"ו
סע"ב) גְּרַסִּינוּ וְאֶמֶר רְבָא הָאִי רִיָּאָה דְּקִיָּמִי גִילְדִי גִילְדִי.

אֶנְפְּמָא אֶנְפְּמָא חֲזוּתָא חֲזוּתָא פְּשָׁרָה עַכ"ל וּפְרַש"י גִילְדִי גִילְדִי קִילְפוֹת קִילְפוֹת פְּעִין
מְכוּת וּבְהֲרִי"ף וְהָרֵא"ש פְּתָבוּ אִיכָא מֵאן דְּפָרִישׁ גִילְדִי גִילְדִי דְּדַמִי לְמַצוּרַע וּבְעָרוּף עָרָף
גְּלַד הַבִּיא הַגַּמ' הַנְּ"ל וְהַבִּיא ג' דּוּגְמוֹת לְזָה גִילְדִי גִילְדִי דַּעַל קָרוֹן הַפְּרָה (רַפ"ג דַּר"ה

דכ"ו ע"א) וביומא (דמ"ד סע"ב) גלדה עבה דמחמה של כה"ג ושם פירש"י גילדה דןפנה וגילדו דמזבח הנחשת במד"ר פ' צו (פרשה ז').

והראב"ד בס' תמים דעים סי' י"א פתב וז"ל ול"נ דגילדי גילדי הוא כמו שהגליד פי המפה והוא כמו גרב ואגליד פאהינא סומקא הוא כמו הגלודה שבמשנה וזה עיקר עכ"ל ולכל הפירושים נראה דענין גילדי הוא שנעשה פעין קליפה עבה ומפה על עור הריאה ר"ל שהעור של הריאה הוא מתחת להמפה ועל גבי העור נעשה גלד וזהו ההפך בין גילדי לצמחים ובועות דהם גדילים בין עור הריאה לבשר הריאה כמ"ש בב"י רס"י ל"ז בשם הרשב"א והר"ן ופשוט הוא.

וצריך להבין טעם פשיטות ההיתר דגילדי גילדי הרי לכאורה היה ראוי לאסור בפשיטות דהרי פנין שהגלד הזה הוא על עור הריאה נכרין הדברים שהיה מפה בהריאה וניקבה הריאה והעלתה גלד דכף דרף הגלד להתהוות בעור האדם וכענין גלד שחויז למפה ושעל המפה במשניות דפרק ט' דמקנאות ופ"ל הרע"ב שם ריר הינצא מן המפה ונעשה כמו גליד והדבר פשוט שיציאת הריר הוא ע"י שניקב העור שעל גבי המפה: דכל מפה מסתמא היא בין עור לבשר וכמו בועות וצמחים הנ"ל דריאה וכשינצא ריר מן המפה היינו על פרחן שניקב העור שעל גבי המפה ומזה נעשה אח"כ גלד על המפה וא"כ ה"נ בגלד שעל גבי הריאה אמאי לא נחוש לזה לומר שמסתמא היה בועה בין עור לבשר הריאה וניקבה העור הריאה ונצאה ריר מן המפה וזהו הגלד מאחר שכן דרף התהוות הגלד ע"ג העור וכמ"ש בערוף שם ע"פ שק תפרתי עלי גלדי באיוב סי' ט"ו אמר איוב מנהגו של עולם מי שהיתה לו מפה ונתרפאת והעלת גלד כו' ע"ש הרי דהתהוות הגלד הוא ע"י מפה ועכצ"ל כנ"ל דריר יוצא מן המפה ונעשה גליד כדפ"ל הרע"ב והוא בהר"ש שם וא"כ בריאה שיש בה גילדי י"ל שניקבה הריאה: קיצור.

מהגמרא וכל הפוסקים יש לשמוע דבונארצלין אין הקילוף מעכב מדאומר גילדי גילדי פשרה משמע בלי שום בדיקה ומפרש הכנה"ג בשם דמ"א דהיינו נבלת שקורין ונארץ וכ"מ מפ"ה הראב"ד דהיינו גרב ודומיא דגליד שעל המפה ולכאורה קשה דהרי בגלד שעל המפה נכר הדבר שהיתה מפה בהריאה וניקבה הריאה ונתרפאה והעלתה גלד וגרב.

ולא דמי לצמחים ובועה דהתם שאני שגדילים. בין עור לבשר אבל הכא גילדי שהוא ע"ג עור הריאה: ד אין לומר דסמכינן אהא דקולפין הקליפות ורואין שעור הריאה תחתיהן שלם שבדיקה זו מוציא מידי חשש הנ"ל וכ"מ בפרי תבואה סי' ל"ח ססע"י ע"ד.

ולפע"ד קשה לומר פן חדא דבגמרא אמר גילדי גילדי פשרה ולא הצריך שום קילוף ובדיקה ודומיא דחזותא חזותא פשרה שא"צ שום בדיקה והלב"ש סי' ל"ח ס"ק ס"ט כ' לא מצאתי למי שהצריך במראה פשרה לנפוח הריאה זולת השמ"ח סעיף י"ב עכ"ל א"כ כמ"כ גילדי גילדי משמע דא"צ שום בדיקה ועוד דהרי החוש יוכיח בגלד שעל המפה באדם לאחר שכתב נתרפא המפה היטב יהי הגליד נקלף בנחת ומתחתיו יהי קרום שעלה מחמת מפה והוא שלם וא"כ מהו הסימן ממה שנקלף הגליד לומר שלא היה ניקב הריאה ועלה קרום ומאי שנא מנושט למאן דחייש שמא הבריא ונתרפא דאין לו בדיקה

דחיישינון שְׁמָא אינו נִיכָר הַגַּם שְׁיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין רִיאַה לְנוֹשֵׁט עַפְמ"ש בַּת"ש ס' ל"ג ס"ק י"ג דְּבְרִיאַה י"ל אֵילוּ נִתְרַפְּאָה הִיָּה נַעֲשֶׂה צְלָקָת וּבְנוֹשֵׁט לֹא נִיכָר מִתּוֹךְ דְּקוּתוֹ אִךְ חִילוּק זֶה דְּחִסָּק דְּעוֹר הֶרִיאַה לֹא עָב מֵעוֹר הַנוֹשֵׁט וּמ"ש בַּהֲג"א רַפָּא"ט שְׁהֵן עֲבִים ר"ל עִם הַבְּשָׂר וְכַוְנָתוֹ בְּעֵינָיו אַחַר לֹמֵר דְּכִינּוֹן שְׁהַבְּשָׂר עָב לֹא חִיִּישִׁינוֹן שְׁמָא נִיכָב כ"כ הֶרֶבָּה כו' ע"ש וְהָא דְּבְרִיאַה לֹא חִיִּישִׁינוֹן שְׁמָא הֶבְרִיא וְנִתְרַפְּאָה בִּיָּאָר אַזְמ"ו הַגָּאוֹן ז"ל בְּסִי' ל"ג ס"ק כ"ג בְּכַמְּהָ חִילוּקִים ע"ש בַּמ"ש וְשִׁטָּה שְׁלִישִׁית הִיא כו' עַד אֲבָל יֵשֵׁב לָהּ קוּץ בְּנוֹשֵׁט ה"ל סָפֵק בְּשִׁחִיטָה כו' וְשִׁטָּה רַבִּיעִית כו' מִשּׁוּם דְּנוֹשֵׁט אֲכָלָא בִּיהּ וּפְעִיָא בִּי' כו' וּמִש"ה שְׂכִיחַ טוֹבָא שְׁיַחֲזוֹר הַקוּץ לְאַחֲרָיו כו' מִשָּׂא"כ בַּבַּה"כ כו' וְכֵן אֲפִילוּ רִיַּאָה כו' ע"ש וְחִילוּקִים אֵלוּ לֹא שְׁיִיכִי רַק גְּבִי מַחֲסַ שְׁנַמְצָא בְּרִיַּאָה דָּאִין שׁוּם הוֹכְחָה מִחֲמַת הַמַּחֲסַ שְׁנִיקְבָּה הֶרִיַּאָה אֲבָל בְּנִד"ז שְׁמַחֲמַת הַגְּלִיד מוֹכַח שְׁהִיָּה נִקְבַּ וְנִתְרַפָּא יֵשׁ לְחוּשׁ לְזֶה בְּיוֹתֵר מִבְּנוֹשֵׁט דָּאִין הוֹכְחָה לְזֶה כָּלֵל וְאַפ"ה חִיִּישִׁינוֹן שְׁמָא הֶבְרִיא וְנִתְרַפָּא וְעוֹד דְּגַם לְחִילוּקוֹ שְׁל הַת"ש קָשָׁה דָּא"כ יֵשׁ לְבַדּוֹק וְלְהַבְּחִין הֵיטֵב הַמָּקוֹם שְׁמַחֲמַת לְגַלְדָּא שְׁלֹא נִשְׁתַּנָּה מְקוֹמוֹ כָּלֵל וּבַכַּה"ג לֹא הֵינּוּ סוּמְכִין עַל בְּדִיקָתֵינוּ דְּכִינּוֹן שְׁהַבְּדִיקָה הִיא חַיּוּבִית מְדִינָא דְּגִמְרָא וְאִין לָהּ בְּדִיקָה הַכְּרַחֲתִית יוֹתֵר מִזֹּאת וְא"כ אִיךְ פְּסָקוֹ הָאֲחֲרוֹנִים לְהַקְל בְּזֶה לְדִידֵן ג"כ שְׁהָרִי הֶרֶמ"א וְהַט"ז וְהַש"ךְ ס"ס"י ל"ח לֹא הִגִּיהוּ מְאוּמָה עַל הַדִּין דַּש"ע שְׁם ס' ל"ח סְעִיף ה' יֵשׁ בּוֹ קְלִיפּוֹת כְּמִין נִתְקַן וְהִיא שְׁלִימָה כְּשֶׁרָה עַכ"ל וְהָרִי בְּמָקוֹם שְׁיֵשׁ חֲשֵׁשׁ בְּדִיקָה מְדִינָא דְּגִמְרָא הֶחֱמִיר הֶרֶמ"א בַּש"ע ס' ל"ט ס"ד בַּהֲג"ה וְעֵינֵין ט"ז ס' ל"ו ס"ק ב' הֶחֱמִיר שְׁם ג"כ אַף בְּמָקוֹם שְׁהַבְּדִיקָה אֵינָה צְרִיכָה רַק ע"פ דַּעַת בַּה"ג וְהַת"ש הַקְּלִל שְׁם ס' ל"ו מִשּׁוּם דְּבַגְמ' מִשְׁמַע דָּא"צ בְּדִיקָה א"כ אִיךְ יִקְלּוּ כְּנֹלָם בְּפִשִׁיטוֹת בְּנ"ד שְׁצָרִיכָה קִילּוּף מְדִינָא דְּגִמְרָא וְלִרְאוּת שְׁעוֹר הֶרִיַּאָה מִתְחַתֵּיהּ יָפָה וְטוֹב אִין בְּדִיקָה זֹו קִלְיָה מְבַדִּיקַת הַנְּפִיחָה וְאִיךְ סְמְכִינּוֹן ע"ז וְעֵינֵין בַּש"ךְ ס' ל"ו ס"ק ט' גְּבִי רִיַּאָה דְּאֲוֹןִשָׂא אַע"פ שְׁהַמָּקוֹם יְדוּעַ הַסְּפִים דָּאִין אָנוּ בְּקִיָּאִין בְּבְדִיקָה כִּינּוֹן שְׁהַחַיּוּב הַבְּדִיקָה מְדִינָא (וְל"ד לַמ"ש בְּסִי' ל"ג ס"ק ז' שְׁהַבְּדִיקָה לְרְאוּת אִם יֵשׁ נִקְבַּ בְּפוֹעַל) שְׁמָא תֵּאֵמֵר הָרִי דִּין דְּבְשָׂר בְּלוּי יוֹכִיחַ דְּנִתְבָּאָר בְּהַרוֹקַח דְּהַבְּדִיקָה חַיּוּבִית וְאַעַפ"כ סְמְכִינּוֹן אָנוּ ג"כ ע"ז ל"ד דְּבְשָׂר בְּלוּי אֵינּוּ מוֹרָה כ"כ בְּבִירוֹר לְשִׁחִיטָה מִכָּה בְּרִיַּאָה וְנִיקְבָּה וּמִזֶּה נִתְהַנּוּה הַבְּשָׂר בְּלוּי דָּאִין דְּרָךְ כ"כ שְׁיִתְהַנּוּה עִי"ז בְּשָׂר רַק גְּלָד הִיָּה מִתְהַנּוּה רַק שְׁהַבְּדִיקָה הִיא שְׁלֹא לְחוּשׁ שְׁמָא זֶה הַבְּשָׂר הוּא גּוּף (עוֹר) בְּשָׂר הֶרִיַּאָה שְׁנַתְּבַלָּה וְנִתְמַסְמַס וְה"ל טְרַפָּה מְדִין רִיַּאָה שְׁנַתְּמַסְמַסָּה וּכְשָׂאָנוּ רוּאִים הֶרִיַּאָה מִתְחַתֵּיו שְׁלִימָה נִרְאָה לְכָל שְׂאִין לְחוּשׁ לְחֲשֵׁשׁ הַנְּ"ל וּמָה בְּקִיָּאוֹת יֵשׁ בְּזֶה וְלְחוּשׁ שְׁמָא נִיקְבָּה הֶרִיַּאָה וְנִתְרַפָּא מִהַכ"ת נִיחוּשׁ לְזֶה וְגַם אֲשַׁמְעִינּוּ הַרוֹקַח שְׂאִין ע"ז דִּין סִיְרָכָא מִשָּׂא"כ בְּגִילְדֵי שְׁהֵן הוֹרְאוֹת שְׂבָאוּ מִחֲמַת מִכָּה כְּנ"ל הֵן אָמַת בַּת"ש ס"ס"י ל"ט ס"ק צ"ה מִשְׁמַע דְּדִין בְּשָׂר בְּלוּי הוּא עֵגֶן אֶחָד עִם גִּילְדֵי שְׂבַגְמָרָא וּלְפַע"ד לֹא נִרְאָה קִיצוֹר וְאִין לֹמֵר דְּסְמְכִינּוֹן עַל שְׁקוּלְפִין הוֹנְאָרְצִלִין וְרוּאִין שְׁמַחֲתֵיו הֶרִיַּאָה שְׁלִימָה כְּמוֹ שְׂכַתְּבַת הַפַּת"ב ס"ס"י ל"ח דְּזֶה אֵינּוּ נִרְאָה חֲדָא דְּמַהֲגִמְרָא גִילְדֵי גִילְדֵי כְּשֶׁרָה מִשְׁמַע דָּא"צ שׁוּם בְּדִיקָה כ"ש שְׂאִין נִצְרָךְ דְּבַר הַמְּעַכֵּב וְהוּא הַקִּילּוּף וְלִרְאוּת שְׁמַחֲמַת הַגְּלָד הֶרִיַּאָה שְׁלִימָה וְעוֹד דָּא"כ מֵאִי מְהַנִּי הַבְּדִיקָה אַף מְדִינָא דְּגִמְרָא לְחוּשׁ שְׁמָא הֶבְרִיא דְּהֵינּוּ נִתְרַפָּא כְּדִיִּישִׁינוֹן בְּנוֹשֵׁט לְעוֹלָא וּמ"ש הַת"ש ס' ל"ג ס"ק י"ג לְחַלֵּק בֵּין עוֹר הַנוֹשֵׁט לְעוֹר הֶרִיַּאָה אִין דְּבְרִיו מוֹכְרַחֲזִין וְהָא דְּבַמַּחֲסַ שְׁנַמְצָאָת בְּרִיַּאָה לֹא חִיִּישִׁינוֹן שְׁמָא הֶבְרִיא וְנִתְרַפָּא כְּמוֹ בְּנוֹשֵׁט כְּבָר בִּיָּאָר זֶה הַגָּאוֹן אַזְמ"ו ז"ל ס"ס"י ל"ג ס"ק כ"ג גְּבִי

ושטה שלישית ושטה רביעית וכל חילוקים ההם לא שייכי רק גבי מחט שנמצא בריאה
דשם אין שום הוכחה שהמחט ניקבה הריאה ע"כ לא חיישינו שמא הפריא אף דבנושט
חיישינו אף בכה"ג אבל בנדון זה שמהגלד שעל הריאה יש הוכחה שהיה מפה ונתרפא
א"כ אף שהגלד נקלף יש לחוש שהיה נקב בריאה ולכן העלתה גלד כמו גלד שעל המפה
אלא שעכשיו נתרפא ולא מהני שום בדיקה מדינא דגמרא ואף להת"ש סי' ל"ג ס"ק י"ג
דאם נתרפא פניו משתנות פקרום כו' ונעשה מקומו צלקת א"כ הבדיקה תחת הגלד היא
חיובית ולא היו סומכין על בדיקתנו עיין בש"ע סי' ל"ט ס"ד בהג"ה ובט"ז סי' ל"ו
סק"ב ובש"ף שם סק"ט ואע"ג בפשר בלוי סמכין על בדיקתנו אף שהבדיקה היא
חיובית שם שאני שהבדיקה היא רק לראות שהבשר בלוי אינו כלל בשר הריאה ולא
בדיקה בהריאה עצמה: האעכ"ל מדסתמו הפוסקים בעלי הש"ע להקל לדין ג"כ בנתק
ס"י ל"ח [ע"כ] דס"ל דאין הבדיקה לראות אם נקלף חיובית כלל והטעם פשוט דכיון
דבגמרא אמרו סתם גילדי גילדי פשרה הרי פשרה משמע בלי שום בדיקה כמ"ש
הרשב"א והרא"ש והר"ן הובא ב"י רס"י ל"ו גבי ריאה דאיגלד ומאי שנא פשרה דהכא
מדהתם נדאי משמע ג"כ פן אלא דהתם חשו לדעת בה"ג משא"כ הכא דכל הראשונים
הרי"ף והרא"ש והראב"ן והרשב"א ורבינו ירוחם ושאר פ"פ פולם כתבו פלשון הגמרא
פשרה סתם משמע נדאי בלי שום בדיקה (וע' חה"ר דנ"א ד"ה מחט ובשמעתא נמי
אשכחן פשרה בבדיקה גבי מפה בדופן כו' לכאורה הוא נגד מ"ש בעצמו גבי ריאה
דאיגלד ועוד דהא אנו קיי"ל גבי מפה בדופן שא"צ בדיקה כמ"ש בש"ע סי' ל"ט סכ"ב
וגם הארכתי בזה בתשו' אחרת המתחיל בגמרא פא"ט דמ"ו ע"ב ואמר רבא האי ריאה
דקיימי גילדי גילדי כו' להוכיח דפי' פשרה בלי שום בדיקה יעו"ש [והוא לקמן סי' ל"ב])
ואין לומר דפי' גילדי אינו אא"כ נקלף דזה אינו דגילדי שהביא הערוף מיומא (דף מ"ד)
פנ"ל הוא הדופן עצמו שם לא שייך כלל נקלף.

גם למ"ש הרב"ד גרב וסתם גרב נדאי קשה לקולפו כמ"ש בסה"ת סי' ק"ג ונדבק
בדוחק אל הפשר כו' ע"ש: ומעתה צ"ל הטעם אמאי באמת לא חשו שמא נתהווה מחמת
המפה שיצא ריר פנ"ל וצריך לומר דהיינו הא דאשמעינן רבא דלא חיישינו לזה מפני
שחז"ל הם ידעו וקבלו שדרף הריאה כף להעלות גלדים שלא מחמת מפה ונקיבת העור
ומשונה בזה הריאה משאר אברים ואפשר הטעם משום דדרף הריאה שיתפשט ממנה
לחות הרבה שלא ע"י נקב כמבואר בפר"ח סי' נ' בענין התהוות הפשר בלוי שע"ג
הריאה שמתהווה ע"י התפשטות לחות מהריאה ומש"ה י"ל שיתהווה שם גלד שלא ע"י
מפה כלל.

וכעין גלדי צואה בפ"ט דמקנאות דפי' הר"ש פשיש זיעה הרבה על בשרו מתיבבשת
ונעשית פמין גליד. והרי בהריאה ה"ל מהסתם יש זיעה הרבה כיון שמתפשט ממנה
לחות פנ"ל לכה רגילות הוא שיתהווה הגלדים הנ"ל מזה ומש"ה לא חשו חז"ל אפילו
לקולפם כלל ואע"ג שרש"י וכל המפרשים פירשו שהוא כעין מפה וגרב בהכרח צ"ל
דדרף גלד הנ"ל להתהוות ממנו כמו מפה וגרב אבל הפל שלא ע"י נקיבת הריאה ואשכחן
כה"ג שהקילו רז"ל בריאה יותר משאר אברים שהנקב פוסל בהם לענין בועה עכמ"ש
בבאר הגולה ס"י מ"ו בשם מהרש"ל שפכל מקום שאמרו חכמים ניקב טרפה צריך
לפתוח הבועה ואם נשאר העור שלם תחתיו פשר כו' אבל אם הפשר רע הוי פנקב אבל

בְּרִיאָה נוֹהֲגִין לְהַכְשִׁיר וְלֹא בְּדִקְיָנוּ בְּמִיָּדֵי עַכ"ל מְבֹאָר דְּבִשְׁאָר אַבְרָהִם מְסַפְקִינוּ לְגַתְמַסְמָס הָעוֹר שֶׁע"ג הַבּוּעָה אוֹ שְׂתַחַח הַבּוּעָה וְצָרִיף בְּדִיקָה וּבְרִיאָה א"צ פֶּלֶל בְּדִיקָה עַכְצ"ל מִשׁוּם דְּחַז"ל יִדְעוּ שְׂכָף טְבַע הַרְיָאָה כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּאֵמֶת וְאִין זֶה עֲנִין לְגַתְמַסְמָס מִשָּׂא"כ בְּשְׁאָר אַבְרָהִם וְכָף י"ל שֶׁהַרְיָאָה מְשׁוּנָה ג"כ טְבַעַה מִשְׁאָר אַבְרָהִם לְעֲנִין גִּילְדֵי גִילְדֵי וּבְהִכֵי נִחָא דְּנֻדַּי בְּשְׁאָר אַבְרָהִם שֶׁהִנְקָב פּוֹסֵל אִם יֵשׁ גֶּלֶד וְגָרַב הוּא סִימָן לְנִיָּקָב הָעוֹר אוֹ קְצָתוֹ עַכ"פּ בְּדַמְשַׁמַּע בַּט"ז סִי' מ"ח ס"ק י"ד וּסִי' כ"ג סִק"ח.

מִשָּׂא"כ בְּרִיאָה דְּגִילְדֵי גִילְדֵי פֶשֶׁר צ"ל דְּכָף דְּרָף הַרְיָאָה דְּנֻקָא כַּנ"ל: וְכֹאשֶׁר פְּתַבְתִּי מוֹכַח לְכַאוּרָה בַּד"מ סִי' ל"ח סִק"ב שֶׁפְּתַב גָּרַב שֶׁעַל הַבּוּעָה טְרַפָּה שֶׁעַל הַטִּינָרָא מְסַפְקָא לִי וְלֹא הַצָּרִיף שֶׁיִּתְקַלֵּף וּמִשְׁמַע דְּבִשְׁאָר רִיאָה גָּרַב בְּלֹא טִינָרָא פֶשֶׁרָה וְגָרַב הֵינִינוּ גִילְדֵי כְּדִלְעִיל בְּשֵׁם הַרְאָב"ד וּכ"כ בַּכְנֵה"ג בְּהִגָּהוֹת הַטּוֹר סִי' ל"ח אוֹת י"ו עַמ"ש הַטּוֹר יֵשׁ בָּהּ גִילְדֵי גִילְדֵי פִי' קְלִיפּוֹת קְלִיפּוֹת כְּמוֹ נֶתֶק כּו' זֶה פֶרֶש"י שֶׁפִּירֵשׁ גִּלְדֵי גִלְדֵי קְלִיפּוֹת קְלִיפּוֹת וְכֵן פִי' הַרְאָב"ד בְּסִפְרָת"ד סִי' י"א שֶׁהוּא כְּמוֹ גָּרַב וּבַה"ג דָּף קכ"ח ע"ד וְהַרְי"ף וְרִי"ו נט"ו חֲלַק ה' אוֹת ו' פִּירֵשׁוּ דְּדָמֵי לְמַצּוּרַע וְהִיא הִיא שֶׁכֵּן פִּנֵי הָאִישׁ הַמַּצּוּרַע קְלִיפּוֹת קְלִיפּוֹת וּכ"כ הַרְשָׁד"ם בַּה' בְּדִיקוֹת סִי' ל"ח וְכַתֵּב דַּמ"א דָּף צ"ו ע"ג ע"ד רִש"י וְנִלְע"ד שֶׁהוּא יִבְלֵת וּוּאֲרַץ בַּל"א וּכ"מ שֶׁיִּבְלֵת בְּשֶׁר שֶׁקּוֹרִין וְנֹאֲרֵץ עַכ"ל אֲמַנְם לְשׁוֹן הַטּוֹר דְּכַתֵּב וְהִיא שְׁלִימָה מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּצָרִיכָה קְלִיפָה וְצ"ל שֶׁמְשׁוּנָה זֶה לְדִין בְּשֶׁר בְּלוֹי שֶׁבְּרוּקָם וְכֵן הַב"י סְמָכוּ עֲנִין לוֹ לְהַטּוֹר דְּבָרֵי הַרְוֻקָם הַנ"ל: וּבַהַרְשָׁד"ם שֶׁהִבִּיא הַפֶּר"ח סִי' ל"ח י"ל דַּס"ל שֶׁא"צ קְלִיפָה וּמַחֲלַק בֵּין קְלִיפּוֹת הַנִּקְרָא גִילְדֵי לְבִשְׁרָה בְּלוֹי וּכ"ד הַפֶּר"ח וְכִבְרָה הִבִּיא הַבֵּית אֲפָרִים עֲצָמוֹ בַּתְּשׁוּבָתוֹ דַּסִי' כ"ח הַנ"ל לְשׁוֹן מַהֲרַשְׁד"ם שֶׁמֵתוּכּוֹ יֵשׁ לְשִׁמּוּעַ דַּא"צ לֹא קִילּוּף וְלֹא נְפִיחָה וְנ"ל הַרְשָׁד"ם יֵשׁ בָּהּ קְלִיפּוֹת כְּמוֹ נֶתֶק וְהִיא שְׁלִימָה כְּשֶׁרָה זֶה לְשׁוֹן הַטּוֹר וְרֵאִיתִי מִי שֶׁרָצָה לְהוֹרוֹת שֶׁצָּרִיף נְפִיחָה מִפֶּחַם הַלְשׁוֹן (ר"ל מַמ"ש וְהִיא שְׁלִימָה) וְעוֹד סְמָכוּ עַל מ"ש הַרְוֻקָם ז"ל וְאִם עַל הַרְיָאָה כְּמוֹ חֲלָב כְּפוּי כְּמוֹ בְּשֶׁר בְּלוֹי קוֹלְפִין אוֹתוֹ וְאִם הַרְיָאָה תַּחֲתָיו יָפָה וְשְׁלִימָה כְּשֶׁרָה נִרְאָה דְּבַעֵי בְּדִיקָה וְאִנִּי אוֹמֵר דְּגִילְדֵי הֵינִינוּ קְלִיפּוֹת לֹא צָרִיף בְּדִיקָה שֶׁהִרִי הַנּוֹזֵכַר בְּגִמְרָא וְהִבִּיאוּ הַרְי"ף ז"ל אָמַר רַבָּא רִיאָה דְּקִימֵי גִלְדֵי גִלְדֵי אֲנֻפְמֵי אֲנֻפְמֵי חֲזוֹנְתָא חֲזוֹנְתָא כְּשֶׁרָה דְּהִזְרָא בְּרִיאָה כּו' וְכִי הִיכֵי דְּהִנְהוּ כְּשָׁרִים וַא"צ בְּדִיקָה ה"נ גִּילְדֵי וְעוֹד דְּזִיל בְּתַר טַעְמָא דְּקִימֵי דְּהִזְרָא בְּרִיאָה וְכֵן אִם יֵשׁ בֵּין קְלִיפָה לְקְלִיפָה סִירְכָא לֹא הֵנִי פְלוּם דְּהֵנִי קְלִיפּוֹת לֹא מִגּוּף הַרְיָאָה הֵנִי וּמ"ש הַטּוֹר וְהִיא שְׁלִימָה פִי' שְׁאִין אָנוּ רוֹאִין נֶקֶב לֹא שֶׁצָּרִיף שֶׁתְּבַדּוּק אוֹתָהּ וּמ"ש הַרְוֻקָם עֲנִין אַחַר הוּא שֶׁהוּא כְּמוֹ טִילָא אֲדוּקָה הֵיטֵב בְּגוּף הַרְיָאָה וְאֲפֹשֶׁר דְּבַהֲהִיא צָרִיכָה בְּדִיקָה כַּנ"ל עַכ"ל מַהֲרַשְׁד"ם פִּירוּשׁוֹ בְּהַטּוֹר וְהִיא שְׁלִימָה הֵינִינוּ שְׁאִין אָנוּ רוֹאִין נֶקֶב זֶהוּ כַּמ"ש בַּסֵּה"ת סִי' י"ד בְּעֲנִין מַחֲט שֶׁנִּמְצָאָת בְּרִיאָה כְּשֶׁהַרְיָאָה שְׁלִימָה דְּכְשֶׁרָה וְנ"ל הַלְכָף מַחֲט שֶׁנִּמְצָאָת בְּתוֹף הַרְיָאָה אִם שְׁלִימָה בָּאָה לְפָנֵינוּ וְאִין הַמַּחֲט נִיָּכְרַת בַּחוּץ וְגַם אִין אָנוּ רוֹאִין שׁוּם נֶקֶב מִבַּחוּץ כְּשֶׁרָה עַכ"ל וְכ"י הַב"י סִי' ל"ו דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִיו שֶׁא"צ נְפִיחָה וְכְשֶׁרָה ע"י שְׁאִין אָנוּ רוֹאִין בָּהּ שׁוּם נֶקֶב מִבַּחוּץ וַאֲע"ג שֶׁכ' שֶׁהַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים עָלָיו הֵינִינוּ מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַחֲט אֲבָל עַכ"ז לְשׁוֹן וְהִיא שְׁלִימָה שֶׁבַטּוֹר יֵשׁ לְפָרְשׁוֹ שְׁאִין אָנוּ רוֹאִים שׁוּם נֶקֶב מִבַּחוּץ שֶׁעִי"ז מְכַשִׁיר הַסֵּה"ת אִף בְּנִמְצָאָה בָּהּ מַחֲט וְזֶהוּ עֲנִין אִם שְׁלִימָה בָּאָה לְפָנֵינוּ מִשָּׂא"כ בְּחַתּוּכָא דְּרִיאָה ע"ש כַּמ"כ יֵשׁ לְפָרְשׁ לְשׁוֹן וְהִיא שְׁלִימָה שֶׁבַטּוֹר הֵינִינוּ שְׁאִין אָנוּ רוֹאִין בָּהּ שׁוּם נֶקֶב וּכ"כ בְּרֵאשׁ אֲפָרִים סִי' ל"ח ס"ק ק' שְׂכָף

הבין הפרי תנאר בהרשד"ם והוא חלק ע"ז לומר דהרשד"ם ג"כ מודה שצריכה קליפה רק שא"צ נפיקה ואין דבריו מוכרחים ובפרט דבד"מ סי' ל"ח משמע פן ותמיה לי שלא הביאו כלל דברי הד"מ הנ"ל ולא דמי לבשר בלוי דשם הקילוף בא להקל פדי לברר שאין זה בשר הריאה שנתקלקל כמ"ש הט"ז סס"י ל"ט ע"כ הקילוף מעכב דאל"כ תישינון שזהו בשר הריאה שנתמסמס אבל הכא גילדי גילדי לא גרע מריאה שהעלתה צמחים: קיצור אעכצ"ל דגילדי גילדי א"צ שום בדיקה כלל והיינו דאשמעינו רבא דבריאה יש גילדי גילדי שלא מחמת נקב וכמו גבי בועה הקילו בריאה יותר מבשאר איברין שהנקב פוסל בהם שמחמירים בהם יותר בבויעי עיין בשו"ע סי' מ"ו בבאר הגולה שם בשם מהרש"ל וכן בד"מ סי' ל"ח סק"ב דגרב על הריאה פשר ובכה"ג כ' בשם דמש"א דגילדי זהו יבולת שקורין ווארץ: והנה בלחם הפנים סי' ל"ח סעי' ה' ס"ק י"ג עמ"ש בש"ע יש בו קליפות כמו נחמק והיא שלימה פשרה שזהו גילדי גילדי שבגמרא כמ"ש הטור ע"ז פתב הלחה"פ נ"ל שזהו שומא שקורין ווארטצלין שכתבנו וצריכין קליפה.

עולת יצחק עכ"ל וס"ק י"ד כ' פשרה בלא בדיקה הנה הבין בדברי הרשד"ם שא"צ נפיקה אבל צריף קליפה אבל מ"מ למדנו מדבריו דגילדי גילדי שבגמרא זהו שומא שקורין ווארטצלין וכ"כ הבל"י סס"י ל"ח רק שהחמיר עוד דצריף ג"כ נפיקת הריאה.

ואחריו נמשך השמ"ח סעי' י"ח אלא שמלשוננו נ' דווארטצלין אינו גילדי והנה הבל"י פתב פן בשם הלבוש וז"ל שלימה פשרה וצריף בדיקה לבוש ש"ו הרי"ו ולא כמ"ש הלח"פ בלא בדיקה עכ"ל ובאמת בלבוש פתב רק לשון השו"ע ואדרבה החגורת שמואל שם בהלבוש ס"ק י"א פתב פשרה פי' בלא בדיקה ומ"ש בשם ש"ו הרי"ו דהיינו שחיתות ובדיקות של מהרי"ו לא מצאתי שם דבר מזה כ"א בהגהת מהר"צ שם בסוף הבדיקות הביא דין שנופרוק והחמיר בו אמנם בשו"ת שפסוף ספר בית אפרים שם סי' כ"ח החמיר מאד בווארטצלין שהקילוף מעכב ועיקר טענתו מה שיש בה בנותן טעם הוא שיש לומר דווארטצלין פינון שמושרשים בהריאה לא דמי לגילדי גילדי שבגמרא שהן קליפות דדמי למצורע ואין מושרשים בהריאה לכן אף אם גילדי גילדי שבגמרא פשרים בלא קילוף עכ"ז ווארטצלין שאני והקילוף מעכב בהם זהו דבריו וא"כ אין הפי' כהדמש"א והלחה"פ והבל"י דגילדי גילדי הם ווארטצלין ולמעשה יש להחמיר פדבריו: קיצור הדמש"א ולחה"פ והבל"י מפרשים דגילדי גילדי שבגמרא הם שומא שקורים ווארטצלין ועפ"ז הנה מקום לצדד שאין הקילוף מעכב בהן דיעבד ובשו"ת שפסוף ספר בית אפרים סי' כ"ח כ' דאף אם גילדי שבגמרא אין הקילוף מעכב זהו קליפות דדמי למצורע אבל ווארטצלין פינון שנוראים מושרשים בריאה הקילוף מעכב בהן לכן למעשה אין לזוז מדעת האחרונים דהקילוף מעכב בהן: אף בנד"ז י"ל שאף אם היינו מקילים פסברת השואל שבתשו' בית אפרים שם דמדמה ווארטצלין לגילדי גילדי שבגמרא וס"ל, דכשם שא"צ בדיקה אם נקלף כף אפילו לא יכלו לקולפו אפשר לצדד שהיא פשרה דסתם גרב ודאי נדבק ברוחק עד שקשה להסירו וכנ"ל בשם סה"ת סי' ק"ג דדוקא פשנתרפא לגמרי אז יכול להסירו בקל וכ"כ הפוסקים לענין טבילת אשה שנתרפכם במים כו' אף אפילו לפ"ז עדיין ישלאסור פאן בנדון שאילתינו דכיון שנתמצא מוגלא מבפנים ה"ל תר"ל פי המוגלא שפפנים מורה שהי' פאן מורסא עכ"פ לכל הפחות והקליפות שע"ג הנקרא גילדי הוא

ענגן בפ"ע ש'הוא ע"ג העור והמורסא הוא תחת העור וי"ל אע"ג דבעלמא גילדי פשרה מפני שדריה הוא להיות בריאה שלא ע"י ניקב העור מ"מ בכה"ג שיש ג"כ מורסא תחת העור וגילדי ע"ג העור רג"ל שמחמת המורסא נתהנה הגליד דהיינו שהוא פשאר גליד שע"ג המפה דריר יוצא מהמפה ונעשה גליד פנ"ל ונאפילו להפוסקים המקילים בענגן איזו תר"ל שאין להם דמיון בגמרא ואומרים שאינו אלא חומרא כמ"ש הרב המתיר בשם התויק"ו סי' ל"ז מ"מ תר"ל ל"ז יש למצוא לו דמיון בגמרא דנ"א במחט שנמצא בביה"כ מצד א' ויש קורט דם בחוץ דטרפה דאם אין שם מפה ק"ד מנין ולפמ"ש בתשו' צמח צדק סי' מ"ט מבואר דמדין תר"ל אתינו עלה ולכן פסק דה"ה פשיש סירכא מצטרף לריעותא דמחט להיות טרפה אע"ג דפסקינן כמ"ד אין סירכא אלא בריאה מ"מ השתא דאיפא מחט תחוב אפילו רק מצ"א תלינו לחומרא א"כ כמ"כ לדבריו י"ל פאן אע"ג דבשאר גילדי תלינו לקולא אף אם אינו נקלפים הכא פינון שיש פאן מוגלא תחת עור הריאה פנגד הגילדי תלינו דריר יצא מן המפה ונעשה גילדי אף לפי המ"כ שבד"מ הג"ל יש ללמוד לכאורה צד להקל קצת שהרי כ' דגרב על הטויגרי מספקא ליה ודעת הלב"ש דספק תר"ל פשר ומורסא י"ל דדמי לטויגרי לכמה מילי פמבואר בש"ע סי' ל"ז ס"ג בהג"ה וע' שמ"ח שם ס"ד ולכאורה שאילתינו היא ממש פנדון הד"מ הג"ל גרב על הטויגרי והכא י"ל שהוא על המורסא דהרי גרב פי' כנה"ג בהגה' הטור סס"י ל"ח שהוא ונארצלין א"כ מדמספקא לי' אפשר שיש לצדד ולהקל פנ"ל לענגן דיעבד וכמש"ל: קיצור.

שאר לפ"ד השואל בתשו' בית אפרים שם שמדמה ונארצלין לגילדי שבגמרא יש לאסור פאן מצד המוגלא שפחתיה וה"ל תר"ל שיש לו שורש בגמרא כמו אם אין שם מפה קורט דם מנין בגמרא דנ"א ע"א אף מדברי המ"כ שבד"מ סי' ל"ח סק"ב משמע קצת להקל בנד"ז: ח ואגב שבאנו לדין תר"ל יש להקדים הצעה א' בכלל בענגן דיני תר"ל אם פל התר"ל יש להן שורש לאיסור מדינא דגמ' או שיש חילוק ויש מקצתן שיש לחוש לשרשן מדינא דגמ' ומקצתן שהן רק חומרא ומצאתי שני דיעות בזה בגדולי האחרונים דהנה בתשו' פנ"י ח"ד סי' י"ב איתא שנשאל על שהיה בריאה רירין ודלדולין ובסוף הרירין יש שלחופית כמין בועה דמ"ז והשיב שהיה מכשיר וכי להוסיף על הטרפות יש כו' ואם נאמר מטעם סר"ת היוצאה מן הבועה גם זו חומרא יתירה ומנ"ל להוסיף כו' ע"ש והנה נוסף ביאור בענגן תמיהתו וכי להוסיף על הטרפות יש שא"כ באמת יש לתמוה על פל דיני תר"ל שלא נזכר בגמרא מנ"ל לחדש טרפות חדשות ולנישב דבריהם נ"ל עפמ"ש בשו"ת שער אפרים סי' נ"ה וז"ל לא ידעו מהו שאמרו חכמים אין מדמין בטרפות כו' דזיל בתר טעמיה פי' חכמי המשנה והתלמוד מנו ריאה שניקבה ואח"כ פי' מהו ריאה שניקבה עכ"ל וכוננתו כי ענגן [וכי] להוסיף על הטרפות יש היינו שאין לחדש מין טרפות בחולי חדש אע"פ שריאה לנו שבהמות מתות עי"ז פל שאין לומר שזהו א' מהטרפות שמנו חז"ל וכמו מחו בגידא דנשיא דבנדאי אין לו ענגן לנקובת הריאה כו' משא"כ גבי תר"ל אין אנו מוסיפין טרפות חדש ממש פי' עיקר הטרפות הוא בגמרא נקובת הריאה ורק אנו אומרים דכה"ג הוי נקובת הריאה פינון שיש תר"ל חיישינן לדילמא ניקבה הריאה וזה אפשר אינו בכלל הוספה שבגמרא אף א"כ יפלא אדברי הפנ"י הג"ל דא"כ מהו ענגן הנדון שלו לענגן וכי להוסיף כו' הלא שם ג"כ הענגן דמוכח

שְׁנִיקְבָה הַרְיָאָה כִּינּוּן שְׂיֵשׁ בּוֹעָה תְלוּיָ' בְּסִינְרָא תְלוּיָ' רַגְלִים לְדָבָר שְׁנִיקְבָה הַרְיָאָה דַאל"כ מַנְיָן יְתֵהוּהָ בּוֹעָה כְּזֹאת מִבְּחוּץ אִם קְרוּמֵי הַרְיָאָה שְׁלֵמִים וְעַכְצ"ל דֵּהֲפִנֵי ס"ל דְּגַם זֶה בְּכָלֵל אֵין לְהוֹסִיף כּו' וְכַמֵּשׁ"ש הַטַּעַם דְּרֹב בְּהַמּוֹת כְּשֵׁרוֹת הֵן כּו' פְּלִלָא דְמִלְתָא אֵין לָנו לְבָדוֹת טְרַפּוֹת מְלַבְּנֵנו וְבָרוּר בְּעֵינֵי שְׂאִין לְפַקְפַק בְּטְרַפָּה עַכ"ל וְאֵע"פ שְׁלֵדְמִינְיָנו גְּרָאָה לְכַאוּרָה שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא נִיקְבָה הַרְיָאָה דַאל"כ אֵיךְ גְּדִילָה בּוֹעָה עַל סַר"ת ס"ל לְהִפְנֵי דַאֵין לְחוּשׁ פְּלִל לְזֶה וְיֵשׁ לְתֵלוֹת שְׂמֵהֲפִשְׁטַת הַלְחוֹת נְתֵהוּהָ כ"ז וּמִשׁ"ה פְּתַב ג"כ אַסְר"ת מְתוּדָה הַבּוֹעָה דֵּהוּא ג"כ חוּמְרָא יְתִירָה אֱלָא שְׂמ"מ לֹא חֵלֵק ע"ז מִשׁוּם דִּי"ל דְּזֶה דּוּמָה לְטְרַפּוֹת הַנְּזַפֵּר בְּגִמְרָא גַבֵּי הַעֲלָתָה צְמַחִים כּו' ע"ש: וְלְכַאוּרָה נ"ל רְאִיָּה לְדָבְרֵי מְהַרְמְב"ם סַפ"י מַה"ש שְׂמֵנָה הַע' טְרַפּוֹת וְע"ז כ' אֵין לְהוֹסִיף כּו' מִשְׁמַע קֶצֶת דַּס"ל דַּאֲפִילוּ אֲפֻרְטֵי פֻרְטֵי טְרַפּוֹת אֵין מוֹסִיפִין דֵּהֵינּוּ כָּל הֵיכָא דְלֹא בְּרִירָא לּוֹ שְׁנִיקְבָה הַרְיָאָה עַד"מ אֵין לָנו לְחוּשׁ וְלֶאֱסוֹר שְׂמָא מְחַמַּת חוּלֵי זֶה נִיקְבָה הַרְיָאָה אַא"כ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׂמָא חוּלֵי זֶה הוּא מְכָלֵל הַטְּרַפּוֹת שְׂמֵנו חַז"ל כְּמוֹ עַד"מ שְׂאִין אָנוּ בְּקִיאֵין בְּבִשְׁרָא שְׁהַרּוּפָא גּוֹרְדוֹ וְלִכּוֹן כָּל שְׁנִיקְבָה הַבְּשָׂר חֵינְשֵׁינּוּ כּו' וְכֵן תְּרַתֵּי בּוֹעֵי דְסַמִּיכֵי הַסְפִּימוּ חַז"ל אוֹ קָבְלוּ שְׁחוּלֵי זֶה הוּא מוֹרָה שְׁנִיקְבָה הַרְיָאָה וְכִיּוּצָא בְּזֶה שְׂמֵנו רַז"ל וְהֵן הֵן הַע' טְרַפּוֹת שְׂכ' שְׂמֵנו חֲכָמֵי דוֹרוֹת הָרַאשׁוֹנִים וְהַסְפִּימוּ עֲלֵיהֶן בְּבִתֵּי דִינֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל שְׂיֵשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא זֶהוּ תְּרַתֵּי בּוֹעֵי דְסַמִּיכֵי ה"ז דִּינָא דְגִמְרָא וְכֵן בְּחֻשְׁשָׁא דְשְׂאֵר טְרַפּוֹת שְׂבַגְמָ' אָנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא מְקַרָּה זֹה הִיא מְמַשׁ הַדִּינָא דַּגַּמ' דֵּהֵינּוּ א' מִן ע' טְרַפּוֹת הַנְּזַל אוֹ עַכ"פ דּוּמָה לְהֵן מְמַשׁ כְּעֵין דְּמִיּוֹן סַר"ת מְתוּדָה הַבּוֹעָה דְלַקְמֹן) אַבְּל זוּלְתָם אֵין לְחוּשׁ דַּאל"כ יוֹכֵל לְמַנּוֹת עוֹד לְכֹן לַפ"ז א"א לְהַחְמִיר בְּדִינֵי תַר"ל אַא"כ בְּאוֹתָן שְׂיֵשׁ מְקוּם לוֹמַר שְׁנִיקְבָלוּ בְּדִינֵי רַז"ל כְּמוֹ ע"ד דּוּגְמָא סַר"ת מִן הַבּוֹעָה שִׁי"ל דְּדַמֵּי לְרִיָּאָה הַסְמוּכָה לְדוֹפְן שְׁהַעֲלָתָה צְמַחִים דֵּהָא סִינְרַכַּת הַרְיָאָה לְדוֹפְן כְּשֵׁרָה מְצַד עֲצָמָה לַר"נ כְּמוֹ סַר"ת לְדִינּוֹן וְאַפ"ה בְּהַצְטָרָף לְזֶה הַבּוֹעָה טְרַפָּה כַּמ"כ בְּהַצְטָרָף הַבּוֹעָה לְסַר"ת הַיּוּצָאָה מְמַנָּה יֵשׁ לְהַטְרִיף וְכִיּוּצָא בְּזֶה י"ל בְּבוֹעָה עַל הַקְּמֵט דְנִכְלָל בְּכָלֵל תְּרַתֵּי בּוֹעֵי דְסַמִּיכֵי (אֵיךְ הַתּוּיָק"ו פְּתַב דְּזֶה לֹא דַמֵּי פְּלִל לְתַב"ד) וְזֶה נ"ל דַּעַת הַתּוּיָק"ו סִי' ל"ז סַסְק"ב שְׁהַבִּיא רומע"ל שְׂכ' בְּכָלֵל עַל דִּינֵי תַר"ל שְׂאִינָם אֱלָא חוּמְרָא וְהוּא דַּעַת תַּשׁוּ' פַּנִּי הַנְּזַל.

אַמְנָם דַּעַת הַשׁוֹ"ת ש"א הַנְּזַל אֵינוּ כֵּן אֱלָא דַּאֲפִילוּ עֵנִין תַר"ל שְׂאִין מְקוּם עֲלֵיו לוֹמַר שְׁנִיקְבָלוּ בְּטְרַפּוֹת שְׂבַש"ס יֵשׁ לְאֶסְרוֹר מְדִינָא וְאֵין זֹה הוֹסְפָה עַל הַטְּרַפּוֹת כַּמִּשְׁנ"ת טַעְמוֹ וּבְאַמַּת שְׂאִין לוֹ רְאִיָּה ע"ז וְהַרְאִיָּה שְׁהַבִּיא מְתַשׁוּ' לְהַרְמְב"ן סִי' קַס"ב הוּא עֶזֶר כְּנִגְדוֹ לְמַעֲיָין בְּגוּף הַתַּשׁוּ' לְהַרְמְב"ן וְכֵן דְבָרֵי הַרְמְב"ם הֵם לְכַאוּרָה מְנַגֵּד לְזֶה וְלְכַאוּרָה יֵשׁ לְמַצְנָא לוֹ רְאִיָּה מְתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי' צ"ח שְׂכ' וְעוֹד הֵיוּ מְקַצֵּת חֲכָמִים מוֹסִיפִין וְהוֹלְכִין בְּטְרַפּוֹת בְּמָה שְׂאִינּוּ חֵיהָ כְּפִי סְבָרְתָם כּו' הָרֵי שְׂיֵשׁ כֹּחַ לְהוֹסִיף כּו'.

אַיִךְ בְּאַמַּת זֶה אֵינוּ דֵּהָא טְרַפּוֹת בְּחוּלֵי חֲדָשׁ לַכ"ע אֵין לְהוֹסִיף וְהַרְשָׁב"א מִיָּרִי שְׂמֵן מְמִין טְרַפּוֹת חֲדָשׁ כְּמוֹ נִיטְלָה הַנּוּצָה. אַעַכְצ"ל דְּדוּקָא חֲכָמֵי הַתְּנָאִים וְהַגְמְרָא הֵם יְכָלוּ לְהוֹסִיף בְּמָה שְׂאִינָה חֵי' כְּפִי סְבָרְתָם וְכַעֲיִן מ"ש הַרְמְב"ם חֲכָמֵי דוֹרוֹת הָרַאשׁוֹנִים כּו' פַּנִּי"ל מִשְׁא"כ אָנוּ עֲלֵינוּ אֲמָרוּ שְׂאִין לְהוֹסִיף כּו' דְּכָבָר מְנוּ חַז"ל כָּל מָה שְׁהִיא טְרַפָּה זּוּלְתָן הַפֵּל כְּשֵׁר מַעֲתָה אֵין לָנו רְאִיָּה אֲפִילוּ לְהוֹסִיף טְרַפּוֹת בְּמִין טְרַפּוֹת שְׂמֵנו חַז"ל כְּמוֹ לוֹמַר דְּבַהַצְטָרָף ב' רִיעוּתוֹת וְדַאי נִיקְבָה הַרְיָאָה דַּמְנ"ל זֶה אִם לֹא כַּשִּׁי"ל שְׁזֶה נִכְלָל בְּהַטְרַפּוֹת שְׂמֵנו חַז"ל מְמַשׁ: הָרֵי נְתַבָּאָר בְּכָלֵל ב' דִּיעוֹת בְּעֵינֵן תַר"ל לְדַעַת הַשְׂעָר אֲפֻרְטֵי וְסִיעֲתוֹ

כָּל מִין תַּר"ל שְׁיֵהָי' טְרַפָּה מְדִינָא וּמ"מ פְּכָר כ' הָאֲחֵרוֹנִים דְּאֲפִילוּ לַפ"ז לָא חֲמִירָא מְסַפֵּק טְרַפָּה וַיֵּשׁ לְזָה רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת דַּע"כ" פ לָא חֲמִירָא מְסַפֵּק טְרַפָּה וּלְדַעַת הַפְנ"י וְתוּיָק"ו אֵין לְחוּשׁ בַּתַּר"ל מְדִינָא מִמֶּשׁ רַק בְּאוֹתָן תַּר"ל שִׁי"ל שְׁנַכְלָלוּ בְּטְרַפּוֹת הַנּוֹפֵר בְּגִמְרָא אֲבָל שְׁאָר הַתַּר"ל אֵינָן רַק חֲנוּמְרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים וּמ"מ גַּם הֵם לֹא הִתִּירוּ אוֹתָם רַק שְׁלִדְבְּרֵיהֶם י"ל הָבוּ דְלֹא לְהוֹסִיף אַתַּר"ל הַנּוֹפֵר וְכִיּוֹצֵא וּלְמַעֲשֵׂה אֵין לְהַקְלֵל נֶגֶד דַּעַת הַש"א וְסִיעֵתוֹ מִיְהוּ בַנְד"ז נִלְע"ד דְּגָרַב עַל הַבּוּעָה יֵשׁ לוֹ דְמִיּוֹן חֲזַק לְתַרְתִּי בּוּעֵי דְסְמִיכִי וּמָה דְמְסַפְקָא לִי לְהַמ"כ בְּגָרַב עַל הַמְּוֹרְסָא מְשׁוּם דְתַרְתִּי מְוֹרְסָא דְסְמִיכִי אֵין לְאָסוּר וְאֵעִפ"כ מְסַפְקָא לִי דְהָתָם בְּסְמִיכִי שְׁאֵינִי לְפִי שְׁאֵין דּוֹחֲקוֹת זֹו אֵת זֹו מִשָּׂא"כ בְּגָרַב עַל הַמְּוֹרְסָא שְׁמָא יֵשׁ לְאָסוּר כְּמוֹ בְּתַרְתִּי בּוּעֵי דְסְמִיכִי וְלִכֵּן עַכ"פ בַּנְד"ז אֵין לְהַקְלֵל כְּלָל הַגַּם דְלִכְאוּרָה צ"ע מִמ"ש הַב"י ס"י ל"ז בַּד"ה פֶּתַב הַמְּרָדְכִי כְּשֶׁהַבּוּעָה בְּרִיאָה וְנִיפְרַת בְּעֵבֶר אַחַר נִרְאָה לְהַכְשִׁיר אֵי לֹא שְׁפָכִי אֶהְדְּדִי עַכ"ל וְכ"פ בַּש"ע הָרִי אַע"פ שְׁהֵם שְׁנֵי בּוּעוֹת זַע"ז לֹא דִיִּינִינָן לְהוּ בְּתַרְתִּי בּוּעֵי דְסְמִיכִי וְעַ' מְזָה בַכְנָה ג' בַּסִּי ל"ז בְּהַגְהָת הַב"י אוֹת נ"ג וְנ"ל וְיִרְאָה דְהַחֲזִיק בִּינֵיהֶם הוּא דְלֹא מְטַרְפִּינָן תַּרְתִּי בּוּעֵי דְסְמִיכִי אֶהְדְּדִי אֲלֵא דְוָקָא כְּשֶׁהֵם לְצַד אֶחָד דָּאֵז אֵיכָא לְמִיחַשׁ דְמַחְמַת נָקַב הוּא לְפַרְש"י וְכו'.

אֲבָל בְּבוּעָה מְעַבֵּר לְעַבֵּר לֹא חֲיִינְשִׁינָן לְהַכִּי כִּינָן שְׁהַפֵּל הוּא בְּמָקוֹם אֶחָד אֲלֵא שְׁעוּבָרַת מְעַבֵּר לְעַבֵּר עַכ"ל א"כ אִפ"ל גְּבִי גָרַב עַל הַבּוּעָה כִּינָן שְׁהַפֵּל בְּמָקוֹם אֶחָד ה"ל כְּדִין בּוּעָה מְעַבֵּר לְעַבֵּר דְלֹא חֲיִינְשִׁינָן בְּהוּ לְתַרְתִּי בּוּעֵי דְסְמִיכִי אַע"ג דְלֹא שְׁפָכִי אֶהְדְּדִי מִיְהוּ י"ל גָּרַב עַל הַבּוּעָה גְרַע טְפִי כִּינָן הַגָּרַב מִין אַחַר וְה"ל כְּדִין סִירְכָא תְלוּיָהּ מִן הַבּוּעָה וְכ"ש לְפַרְש"י דְבַלֵּא"ה הַחֲמִירוּ הָאֲחֵרוֹנִים בּוּאֲרַצְלִין וְגְרַע מְשָׁאָר גָּרַב שַׁבְד"מ ס' ל"ח סק"ב.

וְגָרַב י"ל דּוּמָה לְגִילְדִי שְׁבַגְמָרָא מִשָּׂא"כ בּוּאֲרַצְלִין כְּנ"ל סְעִיף ו': סִימָן לַב כְּדִין סִירְכָא דְבוּקָה שְׁלֵא כְּסִדְרָן מִתּוּף הַמְּוֹרְסָא דְמִים זְפִים וְלֹא נִפְחוּ הָרִיאָה לְבַדּוֹק בְּרוּק אוֹ בְּפוּשְׁרִין: א בְּרִאשׁוֹנָה י"ל שְׁגַם אִם לֹא הִיָּה כָּאֵן הַמְּוֹרְסָא הִיָּה אֲסוּרָה מִצַּד שְׁלֵא נִפְחוּהָ לְבַדּוֹק בְּרוּק אוֹ בְּפוּשְׁרִין כִּי הַת"ש ס' ל"ט ס"ק נ"ד וּבַש"מ ח שָׁם וּבַסִּי ל"ו סְעִי י"א אוֹסֵר בְּזָה וְאֵף שֶׁהַפְּמ"ג חָלַק עָלָיו כַּמ"ש בְּמִשְׁבָּצוֹת ס' ל"ו סִק"ז וּבַסִּי ל"ט בְּמִשְׁבָּצוֹת ס"ק י"ב וּבַש"פ ד" ס"ק ל"ד וְכֵן בְּתַשׁוּ' אַאֲזִמוּ'ר הַגָּאוֹן ז"ל חָלַק עָלָיו בְּזָה סוּף תְּשׁוּבָה הַמִּתְחַלֵּת וְדִיעָה בְּתַחֲלָה וְהִבִּיא כֵן בְּשָׁם תַּשׁוּ' שְׁבוּ"י ח"ב ס' וְתַשׁוּ' חַב"י ס' מ"ג וְכ"כ הַלְבוּשִׁי שְׁרָד ס' ל"ו ס"ק ל"ד וְסִי ל"ט ס"ק קל"ח בְּשָׁם שׁו"ת גְּבַעַת שְׁאוּל ס' מ"ט וּמְדַמָּה זֶה לְמ"ש בַּש"ע ס' מ"ח ס"ח לְהַתִּיר אִם לֹא נִיָּקַב מְעַבֵּר לְעַבֵּר וְהוּדַח אוֹ גְּמַלַח כּו' שְׁפָן פְּסַק הַב"ח שָׁם ס"ו וְכ"פ הַבַּא"ג ע"ש וְה"נ בַּנְד"ז כִּינָן דְכָל סִירְכָא הָעוּבָרַת ע"י מְיַעוּף וּמְשִׁמוּשׁ מְחִזְקִין אוֹתָהּ לְהַפְשִׁטַת לִיחָה וְהַבְּדִיקָה ע"י רוּק הוּא רַק לְחוּמְרָא לְהוֹצִיאָה מִחֲזֻקַת הָיִתֵר וְכ"כ כָּל הָאֲחֵרוֹנִים כּו' א"כ הֵיכָא דַּא"א לְמִיבְדַק תְּלִינָן לְקוּלָא עַכ"ל מ"מ זֶהוּ כְּשֶׁמְמַעְכִּים הַסִּירְכָא וְהִיא נִימוּחָה אוֹ נִימְקָת ע"י הַמְיַעוּף מִשָּׂא"כ בְּמִנְהָג שְׁקוּלְף הַסִּירְכָא בְּנַחַת בְּזָה כ' הַשְׁבוּ"י שָׁם בְּתַשׁוּ' דְהַנְפִּיחָה מְעַפְכַת אֵף דִּיעַבַד וְז"ל וּמ"מ נִלְע"ד דְאֵין לְהַקְלֵל אֲלֵא שְׁנַתְמַעֵף הַסִּירְכָא בֵּין אֲצַבְעוֹתָיו ע"י מְשִׁמוּשׁ בְּנַחַת כּו' דָּאֵז הַבְּדִיקָה הִיא רַק חוּמְרָא בְּעֵלְמָא כּו' אֲכֹן בְּיַשׁ מְקוּמוֹת כּו' שְׁהַבּוּדְקִים מְמַעְכִּים בְּסִירְכָא עַד שְׁהַסִּירְכָא נִקְלַף מִהָרִיאָה לְגַמְרִי כִּי סִירְכָא גְמוּרָה אֵינָה נִקְלַפַת כּו' וְהַעֲלִימוּ חַכְמֵי הַדוֹר אֵת עֵינֵיהֶם וְהִנִּיחוּ לָהֶם מִנְהַגָם וְסִמְכוּ עֵיקָר עַל הַנְּפִיחָה כּו' אֵין לְהַקְלֵל כְּלָל

בלא נפיקה אליבא דכ"ע עכ"ל ומה שיש להקשות ע"ז דאם הנפיקה מעכבת דיעבד איך סמכו על בדיקתנו ועוד דהא רבא אמר לית להו בדיקותא יש מקום לנישב עפמ"ש אאזמו"ר בתשו' המתחלת פתח דברי גבי אכל בשאר שלא פסדון כו' פגון לדופן או לשון הלב דלהרבה מגדולי הראשונים מכשירים בבדיקה כו' יעו"ש.

וכתבתי מזה במ"א ועכ"פ אין למשנה קולא מקושא זו פנין דכל האחרונים החולקי על הת"ש היינו השבו"י והפמ"ג מודים בזה ונדבר להפמ"ג אין לסמוך על הקלוף פלל והשבו"י שהוא היותר מימל בזה ולכן נתרעם עליו הגאון הכו"פ סי' ל"ט ס"ק י"ג עיין שם הוא עצמו פסק דעכ"פ אין להקל אף דיעבד פלל בלי הנפיקה וכ"ד הפרי תבואה סי' ל"ט סעי' קכ"ט ומ"מ לפמ"ש הש"ך סי' מ"ח ס"ק כ"ה וס"ק ל"ב גבי מחט שנמצא תחוב בבה"כ ולא היה ידוע אם ניקב לחוץ או לא ונאבד דלהרא"ש ורש"ל יש להכשיר א"כ אפ"ש גם כן יש לצדד ע"פ תשו' גבעת שאול דלעיל שהעיר משם לכאן מיהו יש לחלק דשם עיקר הטעם משום שיש אומד הדעת שלא יצא לחוץ משא"כ הכא ועוד דגם שם כ' הפמ"ג בשפ"ד ס"ק כ"ה וז"ל ולענין הלכה יש לפסוק כמ"ש הב"י והפ"ח אחריו אף שידוע באומד הדעת כל שלא בדק בדיקה מיוחדת שלא ניקב לחוץ טרפה בהפ"מ ג"כ עכ"ל וכמ"כ פאן הא חזק לאיסורא: קיצור שאף לדברי תשו' שבו"י וגבעת שאול והפמ"ג דס"ל שהנפיקה אינה מעכבת היינו בשנתמעכה ע"י מיעוץ ומשמוש ולא כשנלקפה שאז אין להקל בלי בדיקה בפושרין: ב הטעם הב' מצד תר"ל דסירכא דבוקה מתוך המורסא דלא מהני בה מיעוץ ומשמוש פלל כמ"ש הפמ"ג בדיני תר"ל אות ג' בשם השמ"ח סי' ל"ט סמ"ז ובלב"ש שם.

וכ"מ בט"ז סי' ל"ז סק"ב וסי' ל"ט ס"ק י"ג. ומה שראיתי גדולי הרבנים העירו דכיון דתר"ל אין לו שורש בש"ס יש לצדד להקל כשיש איזה צד וכדבריהם הוא בתויק"ו סי' ל"ז סק"ב עיין עליו אני אומר שיפה דיברו בתר"ל מה שפ"ל ריעותא בפ"ע היא כשרה גמורה כמו עד"מ בועה על הקמט משא"כ בנדון זה בסירכא דבוקה שלא פסדון מתוך המורסא כמ"ש כל האחרונים דכיון דהיתר המיעוץ קולא גדולה היא ע"כ בכה"ג נדאי החומרא בתרתי לריעותא הוא שרש ויסוד גדול ולא דמי פלל לשאר תרתי לריעותא ומלבד טעם זה הלא זהו ממש ע"ד שאמרו בגמרא רפא"ט תורא בין לרב בין לשמואל שרי כו' והכא הוא להפך דבין לפי המנהג שנהגו למעשה הוא אסור משום תר"ל שנהגו בו להחמיר בין לפי שרש הדין דתר"ל אין לו שרש כ"כ מ"מ הוא אסור מצד סירכא שלא פסדון דאסורה לפ"ד רוב הפוסקים החולקים על המיעוץ וכ"ש במשמוש הנהוג עכשיו שע"ז נקלפת דגרע מדין מיעוץ ומשמוש שבש"ע וא"א להקל אא"כ נתפוס קולי דמר וקולי דמר וה"ל פעושה פקולי ב"ש וקולי ב"ה בגמ' פ"ק דעירובין (ד"ז) אלא אי כב"ה פקוליהון וקומריהון כו' וה"נ אם באנו לסמוך על המנהג כמתירי המיעוץ בהכרח ג"כ לתפוס קומרי המנהג ובפרט בחומרות שבקולא זו עצמה דהיינו מה שבתר"ל לא סמכו על המיעוץ ומשמוש עד שאפ"ש לומר דה"ל פתרי קולי דסתרי אהדדי: קיצור עוד טעם משום תר"ל נאף שתר"ל אין לו שורש בש"ס הכא שאני דמעיקר הדין ג"כ יש להחמיר וגם ע"פ המנהג אין להקל וא"כ ממנ"פ אסירא: הטעם השלישי עוד זאת דתר"ל זו יש לה שרש גמור בגמרא והוא פי הנה הראב"ד למד לאסור סירכא תלויה מהבועה מהש"ס ממימרא דרב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאע"ג דרנאה הסמוכה

לדון אין חוששין לה עכ"ז העלתה צמחים חוששין לה וה"נ אע"ג דסר"ת אין חוששין לה פשהיא מתוך הבעה חוששין לה ועיין בתוספות דמ"ח סע"א דמוכחא מלתא כו' וכ"כ הרא"ש סי' כ"ב וש"פ הובאו בכנה"ג סי' ל"ז בהגהת הב"י אות א' ולהחולקים על הרמב"ד הובאו במהריב"ל ח"ג סי' ק"ה אין לתרץ רק דלא דמי ריעותא דסינרא תלוי' שאנו תופסים שאינו אלא הפשטת ליקה לריאה הסמוכה לדון דהיא סינרא גמורה רק שי"ל שמן הדון הוא בא ע"ז מהני צמחי לתלות הסינרא בהריאה וכן משמע במהריב"ל שם לתרץ פן וא"כ בנד"ז דגם פן סינרא דבוקה היא אלא דבאנו להקל על המיעוה ע"ז י"ל דנדאי מצטרף המורסא שלא לסמוך על קולא דהמיעוה בזה פי בתשו' מהרי"ט ח"א סי' ע"ח פי' העלתה צמחי היינו טינרי ומורסא לא קילי מטינרי ומ"ש מעל לצדד משום שהמורסא היא ממים זפים ג"כ אינו פלום דלא מיבעי' להט"ז סי' ל"ז סק"ב והת"ש סי' ל"ט ס"ק ס"ב דאוסרי' סר"ת מבעוה דמ"ז דכמ"כ וכ"ש סינרא דבוקה ממורסא דמ"ז אלא אפילו להב"ח והש"ף דמקילי בסר"ת מבעוה דמ"ז ה"תם הוא משום דבלא"ה י"ח ע"ד הרמב"ד פנ"ל והיינו פינן כל ריעותא בפ"ע אינה בחזקת טרפה משא"כ בסינרא דבוקה דהיא בחזקת טרפה מדינא דגמ' לולי המיעוה יודו הב"ח והט"ז דגם מים זפים ריעותא הוי וכ"מ ממ"ש בספר לחם הפנים סי' ל"ז סק"י ובב"י שם סק"ז שכתבו וז"ל מורסא שנמצא בראשה סינרא תלוי' שמע בשם גדולי מורי הוראות שהורו הלכה למעשה אם יש בו מים זפים פשרה ואם מוגלא טרפה עכ"ל אע"ג שמשמעו שא"פ אינו פן דבמוגלא נמי פשרה מ"מ נשמע דפשיטא דבדבוקה הינצא ממורסא אף שהיא מים זפים אין מקום להקל כלל גם מאחר שנת' שיש לתר"ל זו שורש מהש"ס מדין ריאה הסמוכה לדון והעלתה צמחים א"כ מה לי צמחים דטינרי או בעוה ומה לי מורסא סוף סוף הלקותא מורה שהסינרא היא מטרת וכן מצאתי בהדיא שכתב הגאון ר' זלמן מרגליות בדיני תר"ל שלו בראש אפרים ס"ק ל"א וגם כ' מה דמחלקי הפוסקים בין בעוה למורסא בלא"ה צ"ע כו' מה לי בולט לחוץ או לא ואע"ג דנדאי אין לזוז מדעת הפוסקים שחילקו בין בעוה למורסא לענין סמיכי מ"מ לענין זה דעיקר הטרפות מצד הסינרא הדבוקה רק שהבעוה מעידה עליה שהיא סינרא המטרפת י"ל דה"ה במורסא וכ"ש בהצטרף לכ"ז הטעם הראשון שנתבאר לעיל מצד חסרון הנפיחה כו'.

לפענ"ד אין שום מקום להקל בזה משרש הדין ממש: והנה הם אומרים שרובה הנה מורסא ולא הנה לה מראה ריאה אלא במקום מועט והמורה אומר להפך רק מ"מ גם לדבריו באותו המועט שלא הנה לה מראה ריאה יצא הסינרא גם לדבריו אין לצדד להקל ממ"ש בתשו' פנ"י ח"ד סי' י"ב דאפילו אם יש בהבעוה מעט מוגלא אזלינן בתר רובא דהיא מ"ז דשאני הכא דהסינרא יוצאה ממקום המיעוט ולא ממקום הרוב משא"כ ה"תם בנדון דהפנ"י וראיה ממ"ש בטוש"ע ס"ס"י ל"ט סכ"ה אם רוב הסינרא מהאנא פשרה כו' ע"ש דה"תם ה"ט שסינרא זו עצמה אזלינן בתר רוב שילה וע"ש בב"י שגם ע"ז הקשו ממ"ש גבי סביב בבשרא ובגרמא כו' וע"ש בט"ז ובפר"ח ס"ק מ"ט עכ"פ מכ"ז נשמע דבנדון זה שהסינרא רק באותו מיעוט שלא הי' להמורסא מראה ריאה דנדאי זהו דין סינרא הינצא מהמורסא: סימן לג נשאלתי בעוה קטנה בשפולי אנא רובה על שטח הריאה ומקצתה בולט חוץ לשפולי הנה באגודה פא"ט כ' בעוה בשפולי אומא

טַרְפָּה וּבִשְׁפוּלֵי אֲנָא פְּלוּגְתָּא דְרַבְּנִינָא עַכ"ל וּבִש"ג כ' דר"י הַלְוֵי מִן הַמְּכַשִּירִין בּוּעָה בְּשְׁפוּלֵי הֵינְנוּ אִפִּי בְּשְׁפוּלֵי אֲוִמָּא וּכ"כ בְּהַגְמָר פֶּא"ט וּכ"מ בְּמֶרְדְּכִי פ"ק דִּיבְמֹת וּבְרַאָבִין ס' רל"ח וְהִנֵּה בְּפָרִי תְּבוּאָה ס' ל"ז ס"ק ס"ה הַעִיר דְּמִלְשׁוֹן סה"ת וְסִינְעֵתוֹ נִרְאָה דָּלָא כְּהַשְׁמִיחַ בְּפִי בּוּעָה בְּשְׁפוּלֵי שְׁכֹלָה עַל שְׁטַח הַרְיָאָה כּו' וּמ"מ י"ל לִסְה"ת ג"כ הֵינְנוּ שְׁמַקְצָתָה עַל שְׁטַח הַרְיָאָה וּמַקְצָתָה בּוּלְט לַחוּץ דְּבַכָּה ג' נִרְאִית מְעַבְרָ לְעַבְרָ.

אָדָּה מַמ"ש בְּהַג"מ פֶּא"ט וּמַקְשִׁים הָעוֹלָם א"כ שְׁפוּלֵי רִיָּאָה שְׁיֵישׁ לָהּ בְּסוּף הַיָּקָף בְּשׂוֹר הַיְכִי מִשְׁכַּחַת לָהּ וּר"ל מֵאַחַר דְּמִתְחַנְיָא בְּשִׁנֵּי צִיְדֵי הַרְיָאָה טַרְפָּה וְהַקְשָׁה ע"ז הַפ"ת הֲלֵא לְדַבְרֵי הַשְׁמ"ח דְּמַצְרִיף שְׁיֵהֵי הַבּוּעָה פְּנֹלָה עַל שְׁטַח הַרְיָאָה וְגַם אַחַר פְּלוּתָהּ יֵהִי חוּט בְּשׂוֹר מִמַּעַל לָהּ א"כ אֵין נִרְאִית פְּלֵל בְּעַבְרָ הַשְּׁנִי ע"כ לְכַאוּרָה מוּכַח דְּהַג"מ ס"ל דְּפִי הַיָּקָף בְּשׂוֹר הֵינְנוּ מְאַמְצָעִית הַבּוּעָה וְמָה שְׁהִיא בּוּלְט לַחוּץ לֹא אִיכְפַת לָן וְאִינוּ בּוּעָה בְּשְׁפוּלֵי שְׁהַטְרִיף בְּהַג"מ א"כ עוֹמְדָת לְגַמְרֵי עַל הַשְּׁפוּלֵי וְלֵהֵכִי ס"ל כְּבָה"ג דְּהַל"ל פִּיתְרַת וּמ"מ הַתּוֹס' וְדָאִי לֹא ס"ל פֶּן דָּאֵל"כ מָהוּ שְׂכ' אִי חֲשַׁבִּינָן לָהּ פִּיתְרַת כְּשֶׁעוֹמְדָת בְּשְׁפוּלֵי ה"ה בְּאַמְצָעִיתָהּ וְאַפְשָׁר זֶה מְחַלְקָת שְׁבִין חֲכָמֵי מְגַנְצָא לְחֲכָמֵי וְיִרְמִישָׁא שְׁהִבִּיא הַרְאָבִין דָּאֵלוֹ ס"ל דְּחֲשׁוּב מְנַקְפָת ע"ש דְּהַמְתִּירִים ס"ל כְּהַג"מ וְהַאֲוִסְרִים ס"ל פְּהַתּוֹס' וְכֹלָם ס"ל כְּבָה"ג אֵלָּא שְׁנַחְלֵקוּ בְּפִירוּשׁ דְּבָרֵיו וְע' לִב"ש שְׁהַקְשָׁה עַל לְשׁוֹן מְפָל צַד שְׁבַש"ע וּלְמ"ש בְּשֵׁם הַג"מ אֲפֻשָׁר לְתַרְץ מִיֵּהוּ מִשְׁמַעוֹת כָּל הָאֲחֵרוּנֵים אִינוּ פֶּן וּכְמ"ש בְּכַנְה"ג בְּשֵׁם חָכָם א' שְׁהֵיָה מְעַבִּיר מַחַט כּו' מְפָלָל דַּס"ל דְּמִנְקַפָת חוּט הֵינְנוּ שְׁהִיא עוֹמְדָת פְּנֹלָה עַל שְׁטַח הַרְיָאָה וּמ"מ בְּנַד"ז שְׁהַבּוּעָה קְטַנָּה מְאַצְבַּע אַגוּדָל דְּהַב"ח מְכַשִּיר וְגַם בְּשְׁפוּלֵי אֲנָא כ' הָאֲגוּדָה דְּהַל"ל פְּלוּגְתָּא דְרַבְּנִינָא וְגַם עֲצָם הַדִּין דְּבוּעָה בְּשְׁפוּלֵי אֲוִמָּא ג"כ ה"ל רַק סֶפֶק טַרְפָּה א"כ בְּהַפְסַד גְּדוֹל יֵשׁ לְצַדָּד: סִימָן לַד מְעַשָׂה בָּא לִיְדֵי בְּרִיד תַּקְצָב שְׁשִׁחְטוּ שׂוֹר גְּדוֹל מְאֹד וְנִמְצָא עַל הַרְיָאָה מְרָאָה כְּחֻלְבוֹן בִּיעָה אַחַר שְׁנַתְבַּשְׁלָה וְהִי הַמְרָאָה בְּשִׁנֵּי מְקוֹמוֹת בְּרִיָּאָה וְקַלְפוֹ הַקְרוּמִים וְנִמְצָא שְׁהַמְרָאָה בָּאָה מִחַמַּת הַבְּשׂוֹר שְׁנַתְקַשָׁה כְּמוֹ חֲרַאֲשִׁיק וְנִהְפָּד לְלוּבָן הַנָּ"ל וְכִשְׁקַלְפוֹ הַקְרוּמִים מִהַבְּשׂוֹר הִי בְּמָקוֹם א' כְּמִרְאָה רִיָּאָה מִמֶּשׁ.

וּבְמָקוֹם הַב' הִי דְּבוּק הַבְּשׂוֹר מְאֹד לְעוֹר וְכִשְׁגְּרוּהוּ עַכ"ז נִשְׂאָר מְעַט וְנִשְׁתַּנָּה מִמְרָאָה לְלוּבָן אֲבָל לֹא לְמִרְאָה רִיָּאָה מִמֶּשׁ רַק לְמִרְאָה כְּשֶׁרָה וְהִנֵּה ג"כ הַפְּסַד גְּדוֹל וְהַכְּשִׁרְתִּי כִּי י"ל דְּכִשְׁהַמְרָאָה אִינוּ קְבוּעַ בְּעוֹר רַק שְׁמַחַמַת הַבְּשׂוֹר שְׁתַּחֲתִּיו נִרְאָה פֶּן בְּעוֹר וְכִשְׁמִסִּירִים הַבְּשׂוֹר חוּזַר הָעוֹר לְמִרְאִיתוֹ הוּא כְּשֶׁר וּכְמ"ש הַרְאָ"ה וְר"ן גַּבִּי מוֹגְלָא דְמָה לִי בְּשׂוֹר מָה לִי מוֹגְלָא.

כִּינּוּן שְׁעִיקָר הַטְּרַפּוֹת הוּא בְּקְרוּמֵי לְבַד וְלֹא בְּבְשׂוֹר כְּמ"ש הַרְשֵׁב"א בְּמ"ה וְאַעֲפ"כ לֹא נִשְׁעַנְתִּי ע"ז לְבַד כ"א בְּצִירוּף גְּדוֹל שְׁעִיקָר הַמְרָאָה כְּחֻלְבוֹן אִפִּי לְאַחַר הַבִּישׁוּל הַטְּרַפּוֹת מְסוּפָק מְאֹד דְּהָא כְּבַקְעַת גּוּפָא הָוִי רַק סֶפֶק טַרְפָּה לִפ"ד הַב"י וְכְחֻלְבוֹן (לֹא דְמִי) לְבַקְעַת וְע' פֶּר"ת ס"ק ג' שְׁדַחָה סְבַרְת מְהִרִי"ל וְע' בְּעַל הָעֵיטוֹר שְׁבַב"י ס' מ"ד וּבְד"מ ס' ל"ח: וְא"כ הַטְּרַפּוֹת מְצַד עֲצָמוֹ הָוִי רַק ס"ס שׁוּב מְצַתִּי בְּפָרִי תְּבוּאָה ס' ל"ח סְעִי ס"ד דְּבְשׂוֹר י"ל דְּהָוִי כְּמוֹגְלָא (וּכ"ש בְּנ"ד שְׁנַתְקַשָׁה הַבְּשׂוֹר וְה"ל כְּעֵין טִינְרֵי זְהוּ סְבַרְת הַשׁו"ב ר' שְׁמִשׁוֹן): סִימָן לָהּ בְּנִדּוֹן מְרָאָה טַרְפָּה בְּקְרוּמֵי הַרְיָאָה וְכִשְׁקַלְפוֹ הַקְרוּמִים הֲלֵכָה הַמְרָאָה

מהקרומים וניכר שהמראה קבוע בבשר הריאה בשמ"ח סי' ל"ח סע"י ט"ז פסק להטריף.

והלבושי שרד שם גמגם בזה והפרי תבואה שם סעיף ס"ד כ' להקל בהפ"מ אף בנד"ז שבהקרומים ג"כ נשאר המראה בקרום הפנימי אף שלא שלטה בקרום החיצון והפר"ח סי' ל"ח ס"ק י"ד ס"ל דאין מראה פוסל אא"כ שלטה בשני הקרומים מ"מ הט"ז ס"ל דאפילו לא עברה שינוי המראה כל הקרום רק קרום ראשון טרפה והסכים עמו הכו"פ בפלתי סס"י ל"ח והתגורת שמואל ס"ק י"ד א"כ כ"ש בנד"ז שהת"ש מטריף אף שלא נקבעה המראה בהקרומים פנ"ל דיש להטריף עכ"פ כשחזר הקילוף ג"כ נשאר בקרום הפנימי גם הפרי תואר אע"ג דס"ל פדעת הפר"ח מ"מ מודה אם קרום א' יש בו שינוי מראה כדיותא וקרום השני יש בו שינוי מראה ככחולא אין להקל אע"ג דכחולא כשרה וא"כ ה"נ השינוי שהיה בשני הקרומים למראה טרפה מחמת הבשר פיון השמ"ח אוסר בזה פנ"ל אף שנכדו הגאון והלב"ש גמגמו עליו מ"מ ודאי לא קל הדבר ממראה כשרה לגמרי ולכן פיון שגם אחר הקילוף נשאר המראה טרפה בקרום אחד מצטרף לזה מה שמקודם הקילוף הי' המראה בשני הקרומים לומר דה"ל גם בקרום השני כדין כחולא ולכן אין להקל וכ"ש שהט"ז והכו"פ והחג"ש אוסרים לגמרי לשמהמראה טרפה עברה רק קרום אחד ע"כ לכאורה קשה להקל בזה: סימן לו בדין מה ששכיח שנמצא קרום על הריאה הנקרא בפי השוחטים ובספרי שחיטות ובדיקות בשם שלופרוק אם יש היתר שלא לקולפו כי אם יקלפו אע"פ שלא יבצבץ יש לחוש שיצא דם.

ונ"ל הרי"א נ"י זה מקרוב נמצא שפסקולפין אותו מהריאה יוצאים בכמה מקומות דם כטפה של זבוב וכשמקנחים את הדם יוצא עוד דם כמה פעמים ונלע"ד דאם הקרום הוא דק ומראה אינה כמו בשר בלוי שלא לקלוף אותה כלל וליתן לה דין סירכא תלויה כמ"ש השמ"ח סי' ל"ט סעיף כ"ט בשם הר"ז ונ"ל ולפעמים יש פמין קרום רחב הנקלף מהריאה ותלוי גם זה בכלל סירכא תלויה עכ"ל וע"ש סעיף ל"א אף אם הקרום עב שאפשר לומר ולחוש שהוא בשר בלוי אין להכשיר בלי בדיקה כפסק הרמ"א סס"י ל"ט והוא מהרוקח וכ"כ השמ"ח סס"י ל"ט סעיף עיי"ן עכ"ד הרה"ג הישיש מוהרי"צ אייזיק נ"י בהר"ד מו"צ דק"ק וויטעפסק שאשאל דעתי ע"ז: א בגמרא פא"ט (דמ"ו סע"ב) ואמר רבא האי ריאה דקיימא גלדי גלדי (קליפות קליפות קרושט"ת בלע"ז כפיין מכות מלנ"ש) אופמי אופמי (טיי"ש בלע"ז שחורות).

חזותא חזותא (גוונים גוונים ודוקא הנה גוונים דלא מיטרפא בהו כגון אנדומה ירוקה והנה דלקמן בהלכות). כשרה ויש לחקור אם כשרה בלי שום בדיקה או צריכה אינה בדיקה ונראה מדברי בה"ג דבדיקת נפיקה ודאי אין צריכה שהרי שם לעיל מיניה בסמוך לו ממש הביא מימרא דרבה ריאה דאגליד כאהינא סומקא כשרה וסיים ע"ז והוא דלא מפקא זיקא ופלי הירשפ"א והרא"ש דהיינו שצריכה נפיקה והם גמגמו ע"ז דכשרה משמע בלי שום בדיקה ועיין במשפחות סי' ל"ו סק"ב דלכן סמכינו אבדיקה שילנו בזה פיון שלא נזכר בדיקה זו בגמרא וע' ש"ף סי' ל"ו סק"ט וא"כ אף לבה"ג פיון שאח"כ בסמוך הביא מימרא זו דגלדי גלדי כו' כשרה ולא הוסיף ע"ז פלום ש"מ דס"ל ג"כ שא"צ נפיקה והנה אח"כ בדרף שאח"ז הביא הבה"ג עוד הפעם מימרא זו היינו לאחר דין העלתה

צמחים כו' פשרה ושם פי' יותר וז"ל ריאה דקנימא גלדי גלדי כו' גלדי גלדי דדמי למצורע אופמי אופמי דדמי לכוחלא חזואתא גוונא ודוקא מידי דמתקשרא ביה ריאה פגון רוקה ואדומה עכ"ל רב יצחק בר יוסף כו' צמחי צמחי כו' עד ולא אמרו להו ולא מידי ומדעירב דין הג"ל דגלדי גלדי בין דין צמחים וטיגרי משמע דדינן שנה וכשם שצמחי וטיגרי א"צ שום בדיקה כמ"ש הב"י רס"י ל"ז בשם הרא"ש והרשב"א והר"ן מדאמרינן ולא אמרו להו ולא מידי אלמא לא צריכי בדיקה כלל עכ"ל והוא בחה"ר דמ"ח בד"ה הא דאמרינן העלתה צמחים מהו ובתה"א דל"ג ע"א ובקרא"ש פא"ט סי' מ"ה וא"כ משמע דכמ"כ בהנהגה גלדי גלדי כו' ועיין בחה"ר שם שכ' דא"כ שצריכה לבדוק כו' ה"ל לפרושי לגמרא בהדיא וטענה זו שייך פאן גבי גלדי גלדי כו' ועוד דגלדי גלדי עם חזותא חזותא ודאי שוין ושם משמע דא"צ שום בדיקה שהרי לא נזכר בשום פוסק שפראה פשרה יהיה צריך נפיקה פמבואר בדברי הרמב"ם פ"ז מה"ש הי"ט ואפילו כו' ה"ז מותרת ולעיל מיניה הי"ד מחט כו' נופחין אותה כו' מבואר דכאן א"צ נפיקה.

וכ"נ מדבריו פי"א הי"ג א"צ בדיקה כו' ושם הט"ו גבי סירכא תלויה הצריך נפיקה לפי שלא נתבאר בגמרא בפ"י עליה לשון פשרה עד שיש מקומות שאוסרין אותה ע"כ הצריך נפיקה אבל היכא שזנפר בגמרא שיהיא פשרה א"צ נפיקה והכ"מ כ' שדעת הרשב"א להתיר סר"ת בלא בדיקה וכ' הר"ן שכן המנהג הפשוט וכ"ד הטור סי' ל"ט ועיין בב"י שם ד"ה סירכא היצא מן האונה או מן האומה והיא תלויה ועיין בתה"א דל"ה ע"א שכ' בהטעם שא"צ בדיקה דלא דמי לישוב לה קוץ בנפש ולספק דרוסה דהתם אתייליד בה ריעותא בבהמה שהרי התחיל בה מעשה האוסר אלא שאנו מסופקים אם נגמר המעשה וכיון שכן צריכה בדיקה מספק אבל בזו אין פאן שום הוכחות איסור שהרי אפשר שבאה סירכא זו מחמת רירין הבאין שלא מחמת נקב ותדע לה דהא על ארי בינייהו ואיהו שתיק ואינהו שתיקין כו' יעו"ש והדברים ק"ו להיכא דאתמר בהדיא בגמ' שהיא פשרה שאין להצריך בדיקה ואפילו להאומרים שם דצריך בדיקה הוא משום דחששו לשמא מחמת נקב היא באה וכן מוכח בת"ד סי' י"ב דלא מצריכין נפיקה רק היכא שזנמר בגמרא פגון ריאה הסמוכה לדופן דרב נחמיה בדיק ליה בפשוטי לקולא אבל סירכא תלויה א"צ בדיקה וכ"כ הכנה"ג סי' ל"ט אות קכ"ג שכן מוכח מדבריו וא"כ ק"ו היכא שזנמר בגמרא פשרה שא"צ בדיקה וגם לשטת התוס' שם דר"נ אאיכא מפה בדופן קאי עכ"פ רק שם הצריכו בדיקה ולא במקום שזנמר סתם פשרה: שלכן הצריכו לומר שם דר"נ בדיק לה בפשוטי וכ"פ הב"ח סעיף י"ג והלבוש וכ"נ ממהרש"ל ביש"ש סי' כ"ה וכ"פ בש"ע סעיף ח' ואף להט"ז שם ס"ק י"ב שהצריך נפיקה היינו רק ממנהגא ולא מדינא ובאמת דבריו אין מוכרחים כלל: קיצור: מבה"ג משמע דגלדי גלדי א"צ נפיקה וכ"מ מדעירב להו הש"ס בהדי חזותא חזותא דמשמע מהרמב"ם שא"צ שום בדיקה וכ"מ מדין סירכא תלויה: ועוד ראיה דהיכא דאמרו בגמרא פשרה א"צ בדיקה ולא נפיקה ממ"ש הרא"ש פא"ט סי' י"ד ויש מן הגדולים שאומרים דהא דמכשירין פסדון דהיינו דוקא ע"י נפיקה ומדקדקין מהא דקאמר גבי שלא פסדון לית להו בדיקותא מפלל דכסדון מתכשרי בבדיקה ורב האי גאון כ' דלא בעינן בדיקה וכן מוכיח הלשון דקאמר היינו רבתייהו עכ"ל הרי אפילו המצריכין שם בדיקה דקדקו זה מלשון לית להו בדיקותא

שְׁמֵהּ מוֹכַח הַדְּיוּק דְּבִכְסָדְרָן צְרִיף בְּדִיקָה מְשֻׁמַּע הָא בְּעֵלְמָא פְּשָׁאֲמָרוּ בְּגִמְרָא פְּשָׁרָה א"צ שׁוּם בְּדִיקָה וּכ"ש לְרַב הַאי גְּאוּן.

וְכַן מְוַכַּרְח מֵהַתּוֹסְפוֹת (דמ"ז ע"א) שְׁכ' וּמְתוּף הֶלְכוֹת טְרָפוֹת שֶׁל רַבֵּינוּ גְּרִשׁוֹם וְתַשׁוּבַת הַגְּאוּנִים שְׁכ' הֶרַב ר' יוֹסֵף ט"ע מְשֻׁמַּע נְמִי שֶׁהַסִּינְרָכָא מְחַמַּת נֶקֶב הִיא בָּאָה שְׁמַצְרִיכִין נְפִיחָה פְּשָׁהוּנֹת סְרוּכוֹת זֹו לְזֹו פְּסָדְרָן אוֹ סְמוּכוֹת וְסְרוּכוֹת בְּצִלְעוֹת אוֹ בְּבִשְׁרָא שְׁבִין הַצִּלְעוֹת וְהַשְׁתָּא אִם הִסִּינְרָכוֹת בָּאוֹת בְּלֹא נֶקֶב א"כ פְּסָדְרָן לְמָה צְרִיף נְפִיחָה פִּינּוּ דְלֹא תַתְּפָרַק וְכַן בְּרִיאָה הַסְרוּכָה לְדוֹפְן בְּמָקוֹם רַבִּיתָא דְאוּנִי אִם לֹאוּ דְאָמַר דְאִין סִינְרָכָא אֵלֹא מְחַמַּת נֶקֶב וְאִז א"ש דְּבִדְקִי לֵה בְּנְפִיחָה שְׁמָא עֲדִינּוּ לֹא נִסְתַּם הַנֶּקֶב עַכ"ל וְאִם אִיתָא דְאֵפִילוּ הִיכָא דְנֶאֱמַר בְּגִמְרָא פְּשָׁרָה עַכ"ז צְרִיף נְפִיחָה א"כ מֵאִי קִשְׁיָא לְהוּ אַף אִם יֵשׁ סִינְרָכָא בְּלֹא נֶקֶב וְלָכֵן פְּשָׁרָה פָּאן דְלֹא תַתְּפָרַק עַכ"ז יִצְטָרְכוּ נְפִיחָה א"ו ס"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְסִתְּם פְּשָׁרָה א"צ בְּדִיקָה אִם לֹא פְּשִׁישׁ רִיעוּתָא גְּמוּרָה שְׁיֵשׁ בְּהָ נֶקֶב דֹּא"כ הוּחַל הַטוֹרְף רַק שְׁעֵלָה בּוֹ סִינְרָכָא וְנִסְתַּם וְהַסְתִּימָה מְהֵנִי מְטַעַם שְׁפִתְבוּ ע"כ שְׁפִיר צְרִיף בְּדִיקָה שְׁמָא עֲדִינּוּ לֹא נִסְתַּם הַנֶּקֶב וְעַמ"ש לְקַמְן סַסְע"י ד' וְעַמ"ש בְּתַשׁוּ' לְדִין בְּהֵמָה שְׁצוֹלְעַת לְעַנְיָן אֲכִילַת חֵלְבָה מַחֲיִים הַמְתַּחֲלַת מְשֻׁנָּה דָּף נ"ד וְאֵלּוּ פְּשָׁרוֹת בְּבִהֵמָה כּו' וְעִינּוּ בַס' הַתְּרוּמוֹת סִי' ח' שְׁלִדְבְּרִיו וְלִלְשׁוֹנוֹ יֵשׁ לִינְשֵׁב קֶצֶת הַקְּשׁוּשָׁא דְהַפְּוּנָה דְלָמ"ד יֵשׁ סִינְרָכָא בְּלֹא נֶקֶב וְהַחֲשֵׁשׁ רַק ע"ש שְׁסוּפָה לְהַתְּפָרַק א"כ מֵאִי מְהֵנִי הַנְּפִיחָה כּו' אֲבָל מְלִשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת מְבוּאָר דְהַקְּשׁוּשָׁא לְמָה צְרִיף נְפִיחָה כּו' וְעוֹד גַּם מְלִשׁוֹן סַה"ת עֲצָמוּ סִי' ט' שְׁפִתְבּוּ עַל דְּבָרֵי הַמְצָרִיכִין בְּדִיקָה בְּכַסְדְּרָן שְׁהוּא חוּמְרָא גְּדוּלָה מְוַכַּרְח דְּבָכָל פְּשָׁרָה שְׁבַּגְמְרָא א"צ בְּדִיקָה דֹּא"כ מֵהוּ הַחֲוּמְרָא הַגְּדוּלָה פָּאן וְעוֹד נִלְע"ד דְּדְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת מְוַכַּרְחִים דְהַקְּשׁוּשָׁא הִיא רַק לְמָה צְרִיף נְפִיחָה וְלֹא שְׁהַקְּשׁוּשָׁא הִיא מֵאִי מְהֵנִי הַנְּפִיחָה פְּדְבָרֵי סַה"ת דְּזֵה י"ל דְּלִק"מ דְּמִלְבַּד שִׁי"ל כַּמ"ש בְּגִמְרָא גְּבִי ר"מ דְּחִינְשׁ לְמִיעוּטָא הִיכָא דְאֵפְשָׁר אֵפְשָׁר הִיכָא דְלֹא אֵפְשָׁר לֹא אֵפְשָׁר וְסִמְכִינוּ אַרְבָּא כַּמ"כ י"ל פָּאן לְעַנְיָן בְּדִיקָה זֹו דֹּא ע"ג דְּכַסְדְּרָן אִינָה עוֹמְדַת לְהַתְּפָרַק עַכ"ז הִיכָא דְאֵפְשָׁר חִינְשִׁינוּ לְמִיעוּט הַמְצוּי שְׁמָא עַכ"ז נְתַפְרַק וְאֵלֶּהָבָא שְׁמָא הִינְתָּה מְתַפְרַקַת לֹא חִינְשִׁינוּ פִּינּוּ דְלֹא אֵפְשָׁר סְמְכִינוּ אֵהָא דַּה"ל כְּמוֹ חֲזָקָה דְהֵינּוּ רַבִּיתְיָהוּ וְלֹא יִתְפָּרַק וְעַכ"ז עַכְשָׁיו אַחְשָׁשָׁא דְשְׁמָא כְּבָר נְתַפְרַקָה דְאֵפְשָׁר לְמִיקָם עָלֶיהָ בְּבִדְיקָה לֹא סְמְכִינוּ אַחְזָקָה דְהֵינּוּ רַבִּיתְיָהוּ וּבְדִקִּינוּ לֵה אַף עוֹד זֹאת דְּנִדְאִי אִין לְזַמּוֹת הַחֲשֵׁשָׁא דְשְׁמָא תַתְּפָרַק שְׁהוּא טְרָפוֹת ע"ש הָעֵתִיד לְטְרָפוֹת שְׁמָא כְּבָר נְתַפְרַקָה וְהִיא טְרָפָה גְּמוּרָה דְהֵא טְרָפוֹת דַּע"ש הָעֵתִיד הוּא מְטַעַם דְאֵמְרִינוּ כָּל הָעוֹמֵד לִינְקֵב כְּנָקוּב דְמִי כַּמ"ש בַּתְּה"א דַּל"ה סַע"א וּכ"כ הַתּוֹסְפוֹת וּבְנִדְאִי שְׁלֹא שְׁיָיָה לֹמַר כֵּן לְהַטְרִיף ע"ש הָעֵתִיד אַא"כ הוּא בְּרוּר שְׁעוֹמֵד לִינְקֵב.

וְעִינּוּ בְּכַתּוּבוֹת דַּנ"א ע"א) גְּבִי כָּל הָעוֹמֵד לִיגְזוּ כְּגוֹז דְמִי וְזֵה לֹא שְׁיָיָה רַק שְׁלֹא כְּסָדְרָן דְאִז י"ל כֵּן שְׁהוּ עֵתִידוֹת לְהַתְּפָרַק אֲבָל בְּכַסְדְּרָן פִּינּוּ שְׁאִין עוֹמְדוֹת לְהַתְּפָרַק אַף אַת"ל שְׁיֻכַּל לְהַזְדַּמֵּן שַׁע"י אִיזוּ סִיבָה יִתְפָּרְקוּ לַכ"ע אִין שְׁיָיָה לְהַטְרִיפָה עַכְשָׁיו אֲבָל לְגְבִי לְשַׁעֲבֵר שְׁמָא כְּבָר נְתַפְרַקָה שְׁפִיר יֵשׁ לְחוּשׁ אֵפִילוּ בְּכַסְדְּרָן דְאֵף שְׁאִינוּ עוֹמְדוֹת לְהַתְּפָרַק עַכ"ז פְּשִׁיטָא אִם נְתַפְרַקָה טְרָפָה גְּמוּרָה הִיא ע"כ חִינְשִׁינוּ לְהַצְרִיכָה בְּדִיקָה וְאֵלֶּהָבָא נִדְאִי אִין לְחוּשׁ לְזֵה וְלָכֵן לֹא מְצוּ הַתּוֹסְפוֹת לְהַקְּשׁוֹת רַק לְמָה צְרִיף נְפִיחָה וּר"ל מְהִיכִי תִּימִי נְחוּשׁ גַּם אֵלְשַׁעֲבֵר שְׁמָא נְתַפְרַקָה פִּינּוּ דְלֹא חִינְשִׁינוּ שְׁמָא תַתְּפָרַק וְהִיא פְּשָׁרָה א"כ מְעַתָּה מְוַכַּרְח דַּס"ל לְהַתּוֹסְפוֹת בְּפִשְׁיטוֹת דַּכ"מ שְׁאֵמְרוּ בַּגְּמ' פְּשָׁרָה א"צ בְּדִיקָה וְנְפִיחָה וְכַן

מבואר בסמ"ג עשין סי' ס"ג במ"ש ולפ"ז משמע שסובר אין סירכא בלא נקב ולכן אף כסדרן צריף לבדוק בנפיקה לדעת אם נסתם הנקב פולו כו' עוד יש שם מפרש שרגילה סירכא לבוא בלא נקב כו' ולפ"ז כסדרן פשרה בלא שום בדיקה כו' אף בבהמה של עובד פוכבים כו' כי התלמוד מכשיר בכל סירכא ושהיא כסדרן ואפילו בלא בדיקה עכ"ל הרי שאע"ג דהכא יש לדייק מלשון לית להו בדיקותא דהא בכסדרן אית להו בדיקותא עכ"ז ס"ל דהתלמוד מכשיר בלי בדיקה כ"ש בפאר דוכתי בתלמוד שאמרו פשרה דא"צ בדיקה: קיצור.

ראיה מהפוסקים דבכסדרן צריף בדיקה ומהספמת הפוסקים שחולקים עליהם שמדברי שניהם נלמוד דהכא שאמרו בגמרא פשרה א"צ שום בדיקה אף שלפי לשון סה"ת סי' ח' י"ל שאין זה ראיה מ"מ התוספות לא פ"י כסה"ת ודבריהם מוכרחים וגם לסה"ת הדין כמו שנתבאר וכ"מ מלשון הסמ"ג: והנה הגם שהב"ח סי' ל"ט ס"ה כ' דהו בדיקה בכסדרן למאן דמצריף בדיקה היינו בנפיקה ובמיא דפושרי דוקא וכ"כ הט"ז סק"ה וכ"כ בסמ"ג שם מ"מ למ"ד דא"צ בדיקה היינו דא"צ שום נפיקה פלל פמבואר בהם דא"צ בדיקה ועיין ב"י ס"י ל"ו ד"ה אע"פ שמדברי בעה"ת ס"ל אפילו בריאה שנמצא בה מחט דמטרפי בגמרא גבי חתוכה עכ"ז בשלימה פשרה בלי שום נפיקה ואף שלא קיי"ל כן היינו משום דבחתוכה טרפה א"כ ע"כ בשלימה דכשרה משום דנפחינו לה אבל היכא דאמרו סתם פשרה ודאי א"צ נפיקה וע"ש בב"י לעיל מיניה בד"ה ריאה שאירע בה מקרה שנפחיה ועיין בהרא"ש גבי אטום בריאה כ' פגון שנפחיה ע"י שום ספק שנולד בה: והיכא דאמרו פשרה אין שייף לקרותו ספק ובתוספות דמ"ז סע"ב ד"ה אבל נקב שיש בו פשנראית הריאה חסרה כו' אפי' עולה בנפיקה כו' פיין דעולה בנפיקה פשרה משמע דוקא בכה"ג צריכה נפיקה פיין שיש בה גומא וחסרון חיישינו שפא יש בה נקב הא בריאה שהיא פתיקונה א"צ נפיקה וכ"כ בהג"א שם ועב"י סי' ל"ו ובכנה"ג שם בהגהב"י אות ס"ו וכ"כ בפ"ה סי' ל"ו ס"ק כ"ג שכ' ר"ל פיין דאית בה ריעותא והיינו דוקא ריעותא פזו שלא נאמר עליה בגמרא שהיא פשרה עד שיש שרצו לאסור לגמרי וכהובא ג"כ בש"ע ס"ח ויש מי שאוסר ע"כ שייף להצריכו נפיקה ויש לדמותו קצת לדין מחט שנמצא בריאה ומלשון בעל העיטור שהביא הטור סי' ל"ו פיין שהעור קנים אין מוכרח אפילו שמצריף נפיקה מיהו בעל העיטור מצריף בכל ריאה נפיקה כמ"ש הב"י בשמו בסי' ל"ו ד"ה ריאה שאירע בה מקרה אבל היכא שנאמר בה בגמרא פשרה אין לקרותו ריעותא וכמש"ל בשם תה"א דל"ה ע"א דריעותא היינו פגון ישב לו קוץ בנפשט או ספק דרוסה והנה גבי חזותא חזותא משמע בהדיא בתה"א שא"צ שום בדיקה שהרי זה לשונו דל"ב ע"א אמר רבא האי ריאה דקיימא גילדי גילדי אנפמי אנפמי חזותא חזותא פשרה ודוקא מאותן מראות שאינה נטרפת בהן פגון אדומות וירוקות פכרתי ושאר מראות שאינה נטרפת בהן כו' עכ"ל ויש עמוד ב' פועין פשותא פועין מוריקא פועין פיעתא טרפה כו' פמראה הפשר טרפה כו' דכל מראות האלו מחמת לקות הן כו' ומיהו פל שיש בריאה אחד ממראות הללו נופחין אותה ואם היא חוזרת למראה פשר בשעומדת בנפיקתה פשרה שהריאה שבגוף הבהמה נפוחה היא וכ"כ הרמב"ם ז"ל וכן נמצא בתשו' הגאונים ז"ל עכ"ל הרי מבואר מדבריו דדוקא פשיש בריאה אחד ממראות הפוסלות בה שהיא טרפה בהן אז נופחין אותה פדי אולי תחזור ע"י הנפיקה למראה פשר משמע

נדאי פֿשאַין בֿה מַמְרָאוֹת הַפּוֹסְלוֹת כ"א מַמְרָאוֹת הַפְּשָׁרוֹת א"צ שׁוּם נְפִיחָה וּמְכַשְׁרֵינָן לָהּ מִיָּד וְאִין לְהַקְשׁוֹת עָלָיו מִמֶּנּוּ פ דָּאָם בְּמַרְאָה טְרַפָּה נִפְחֵינָן לָהּ שְׁמָא ע"ז תַּחְזוֹר לְכַשְׁרוּתָהּ דְאֲזֵלִינָן בְּתַר פֿשֵׁהִיא נְפוּחָה מִשׁוּם שְׁהַרְיָאָה פֿשֵׁהִיא בְּגוּף הַבְּהֵמָה בְּחֵיָהּ נְפוּחָה הִיא.

א"כ כמ"כ לְהַפֵּךְ פֿשֵׁישׁ בֿה אַחַת מַמְרָאוֹת הַפְּשָׁרוֹת ג"כ נִצְטַרְף לְנִפְחָה שְׁמָא ע"י נְפִיחָה תַּחְזוֹר לְמַרְאָה טְרַפָּה. פֿינָן שְׁעַכ"פ יֵשׁ פֿאַן מַרְאָה וְשִׁנּוּי נִיחּוּשׁ שְׁמָא ע"י הַנְּפִיחָה יִתְגַּלֶּה שֶׁהִיא מַרְאָה טְרַפָּה אִף זֶה אִינוּ דְאֶחְזָקִי רִיעוּתָא לָא מַחְזָקִינָן וְכִינָן שְׁעַכְשָׁיו אִין בֿה שׁוּם טְרַפּוֹת כ"א מַרְאָה פֿשֵׁרָה לָא מַחְזָקִינָן רִיעוּתָא פֿלֵל שְׁמָא ע"י הַנְּפִיחָה תַּחְזוֹר לְמַרְאָה טְרַפָּה וְלִהְפֵּךְ הוּא דְעֵבְדִּינָן טְצַדְקִי פֿשֵׁישׁ בֿה מַרְאָה טְרַפָּה נּוֹפְחִים אוֹתָהּ אוֹלֵי ע"י הַנְּפִיחָה יִתְגַּלֶּה שְׁאִינָה מַרְאָה טְרַפָּה כ"א מַרְאָה פֿשֵׁרָה וְרָאָה לָזֶה דְכַה"ג מִמֶּשׁ אֵיתָא בְּגַמְרָא פֿא"ט דנ"ו ע"ב) אַמְתַּנִּיתִין נִפְלָה לְאוּר וְנַחְמְרוּ בְּנֵי מַעֲיָה אִם יִרְוּקִין פֿסוּלִים אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי מְנַי אֲדוֹנָיִן שְׁהוּרִיקוּ וְשִׁלְקוּ וְחֲזוּרוּ וְהֶאֱדִימוּ פֿשֵׁרִין מ"ט קוֹטְרָא עֵינִיל בְּהוּ (מַעֲיָקְרָא וְעַכְשָׁיו הֵלֵךְ מַחְמַת הַמַּיִם הַרוֹתְחִין) א"ר נַחְמָן בַּר יִצְחָק אִף אֲנִי נֶאֱמַר אֲדוֹנָיִן שְׁלֵא הוּרִיקוּ וְשִׁלְקוּ וְהוּרִיקוּ טְרַפָּה מ"ט אִיגְלָאֵי בְּהַפְּתִיָּהוּ (חֲרַפְתָּן דְּנִדְאֵי נַחְמְרוּ) אָמַר רַב אֲשֵׁי הֵלְפָה לָא לִיכּוֹל אִינֶשׁ (עוֹף שְׁנַפֵּל לְאוּר אֲלֵא בְּשִׁלְיָהּ) אֲלֵא בְּשִׁלְקָא וְלֵא הִיא אֶחְזָקִי רִיעוּתָא לָא מַחְזָקִינָן (וְהִיא דְלֵא מִינְפֵר רִיעוּתָא בְּהִדְיָא לָא טְרַפִּינָן לָהּ א"כ מַתְרַמֵּי לָהּ דְשִׁלְיָהּ לָהּ וְחֲזִי רִיעוּתָא) עכ"ל הַגְּמָרָא וּפְרַש"י הָרִי בְּהִדְיָא דְלִהְכַשִּׁיר עֵבְדִּינָן טְצַדְקִי בְּאֲדוֹנָיִם שְׁהוּרִיקוּ אוֹלֵי ע"י הַשְּׁלִיקָה יִחְזוּרוּ לְמַרְאָה פֿשֵׁר אָבֵל לְהַפֵּךְ לָא מַחְזָקִינָן רִיעוּתָא וְאִין לְחַלְקֵי דְשְׁאֵנֵי הָכָא שְׁיֵישׁ מַרְאָה שְׁהוּא שִׁנּוּי אִף שֶׁהִיא מַרְאָה פֿשֵׁרָה מ"מ שִׁנּוּי הֵנָּה וּמַש"ה נִיחּוּשׁ לְנִפְחָה דְזֶה אִינוּ פֿינָן שֶׁהִיא פֿשֵׁרָה אִין זֶה רִיעוּתָא.

תַּדַּע דְּהָא הֵתָם מִיָּרֵי בְּנִפְלָה לְאוּר כמ"ש רש"י וּנְפִילְתָּהּ לְאוּר הוּא הַתְּחַלַּת טְרַפּוֹת וְאִפ"ה לָא מַחְזָקִינָן רִיעוּתָא לְשׁוֹלְקוֹן פֿינָן שְׁעַכְשָׁיו הֵם אֲדוֹנָיִן וְכַשְׁרִים לָא חֲשׁוּב הַנְּפִילָה לְאוּר רִיעוּתָא לְהַצְרִיף שְׁלִיקָה.

כמ"כ אִין הַמַּרְאָה פֿשֵׁרָה שְׁפָרְיָאָה חֲשׁוּב רִיעוּתָא לְהַצְרִיף נְפִיחָה וּכ"פ בְּטוּש"ע ס' נ"ב ס"ב וּס"ג וְע"ש בְּש"ף ס"ק י"א וּבט"ז סק"ז וּבפ"ר ח סק"ט שְׁהִבִּיא רָאָה דְאֶפִּילוּ נִפְלָה לְאוּר לָא מַחְזָקִינָן רִיעוּתָא פֿנ"ל וְא"כ כמ"כ י"ל לְעַנְנֵן מַרְאָה פֿשֵׁרָה דְמְכַשְׁרֵינָן לָהּ וְא"צ נְפִיחָה: וְכַד מוֹכַח מִדְּבַרֵי תה"א דְלַעֲלֵל וְכַן מוֹכַח וּמְבֹנָאָר בְּתה"ק שְׁז"ל פֿל הַמַּרְאוֹת הֵלְלוּ שְׁפּוֹסְלִין בְּרִיָּאָה פֿיִצַּד עוֹשִׁין נּוֹפְחִין אוֹתָהּ וְאִם פֿשֵׁהִיא עוֹמְדַת נְפוּחָה חֲזוּרָה לְמַרְאָה פֿשֵׁר פֿשֵׁרָה שְׁהַרְיָאָה בְּגוּף הַבְּהֵמָה נְפוּחָה הִיא וְכַן הוּרוּ הַגְּאוּנִים ו"ל עכ"ל הָרִי בְּהִדְיָא דְדוֹקָא אַמְרָאוֹת פֿסוּלוֹת אָמַר פֿיִצַּד עוֹשִׁין נּוֹפְחִין אוֹתָהּ הֵא בְּמַרְאָה פֿשֵׁרָה א"צ שׁוּם דְּבַר.

וְכַן מְבֹנָאָר וּמְוָרָח מִדְּבַרֵי הַרְמַב"ם פ"ז מה"ש הֵלְכָה י"ח י"ט שְׁבַמְרָאוֹת הַפּוֹסְלוֹת כ' הֵלְכָה י"ח וְכָל הַמַּרְאוֹת הֵלְלוּ אִין אוֹסְרִין בְּהֵם עַד שְׁנוֹפְחִין אוֹתָהּ כו' מִשָּׂא"כ אַח"כ בְּהֵלְכָה י"ט גְּבִי מַרְאוֹת הַפְּשָׁרוֹת כ' ה"ז מְוָרָח וְלֵא הַצְרִיף נְפִיחָה פֿלֵל וְכַן מִשְׁמַע בְּרַבִּינָנוּ יְרוּחָם וּכ"מ בב"י ס' ל"ח: קְצוּר.

וּכ"מ עוֹד מִדְּבַרֵי סה"ת וְהַחֲלוּקִים עָלָיו גְּבִי מַחַט שְׁנַמְצָאָת בְּרִיָּאָה וּמְלִשׁוֹן הָרָא"ש גְּבִי אַטוּם בְּרִיָּאָה וּמִהַתּוֹס' דמ"ז סע"ב וממ"ש בש"ע ס' ל"ו ס"ח וּבְש"ף שָׁם ס"ק כ"ג

ובתה"א דל"ב ע"א ובתה"ק מבןאר בַּהַדְיָא בַּחֲזוּתָא חֲזוּתָא דְהֵינּוּ מַרְאוֹת כְּשֵׁרוֹת א"צ
נְפִיחָה וּרְאִיָּה לְזֵה מַהֲש"ס (דנ"ו ע"ב) דְאַחֲזוּקֵי רִיעוּתָא לֹא מַחֲזִקִּינּוּ אַף שְׁנַפְלָה לְאוּר
עֵינָן בְּסִי' נ"ב בַּש"ף ס"ק י"א ובט"ז סק"ז ובפר"ח סק"ט: ד הַאֲרַכְתִּי כ"כ בְּזֵה לְפִי
שְׂרָאִיתִי לְהַגְאוֹן הַשִּׁמ"ח בְּסִי' ל"ח סִי"ב שְׁפַתְב עוֹד נ"ל דְאִם רוֹאִין בְּהַ מַרְאֵה הַמְּוֹתֵר
צָרִיף לְנַפְחָה דְכִינּוּ דְחֻזִּינּוּ רִיעוּתָא צָרִיף בְּדִיקָה לְכַתְחֵלָה וְאִם לֹא נִפְחוּהָ יֵשׁ לְהַכְשִׁיר
בַּהֲפ"מ עכ"ל וְלֹא הִבִּיא רְאִיָּה לְדַבְרֵי וּבְאַמְת אַחֲרֵי הַמְּחִילָה אִין דְבָרֵי וְכוּנִים פְּלִל
כְּמִבְּנָאָר הֵיטֵב מְדַבְרֵי הַרְשָׁב"א בַּתה"א וּבְקֶצֶר שְׁמַרְאֵה פְּשָׁרָה א"צ נְפִיחָה וּכ"ד פֶּל
הַפּוֹסְקִים וּכְמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי ג"כ מִהַסְּוִגְיָא דָּף נ"ו ע"ב וּמ"ש דְכִינּוּ דְחֻזִּינּוּ רִיעוּתָא ג"כ
נִתְבָּאָר דַּמ"ש בְּגַמְרָא פְּשָׁרָה אִינוּ נִקְרָא רִיעוּתָא וְכַדְמוּכַח מְדַבְרֵי תה"א דל"ה ע"א
דְרִיעוּתָא עֵנָן אַחֵר הוּא וְכ"מ בְּרַש"י דנ"ו סע"ב וְאִף שְׁיֵשׁ לְדַבֵּר בְּזֵה לְדַבְרֵי הָאֲחֻרֹנִים
גַּבִּי תַרְתִּי לְרִיעוּתָא מ"מ לְעֵנָן חַיּוֹב בְּדִיקָה הַדְבָר בְּרוּר דְהִיכָא שְׁנַאֲמַר בְּגַמְרָא פְּשָׁרָה
א"צ בְּדִיקָה.

אִם לֹא כְּשֵׁיִשׁ הוֹכַחָה לְזֵה שְׁצָרִיף בְּדִיקָה כְּנ"ל כְּמוֹ גַּבִּי כְּסֻדְרָן לַפ"ד הָאוּמְרִים אִין סִינְרָא
בְּלֹא נִקְב וְשֵׁיִשׁ גִּילוּי לְזֵה שְׁצָרִיף בְּדִיקָה מְלִשׁוֹן לִית לְהוּ בְּדִיקוּתָא וְגַם ע"ז חִלְקוּ וְאָמְרוּ
דַּא"צ בְּדִיקָה אֲבָל כָּאֵן מְשַׁמַּע וְדַאי דַּא"צ שׁוּם בְּדִיקָה.

וְאַתְיָא בְּכַש"כ מְדִין סִינְרָא תְלוּיָהּ. וּמְצַאֲתִי לְנִכְדוּ הַגְּאוֹן רַא"ז ז"נ בְּסִפְרוֹ פְּרִי תְבוּאָה
סִי' ל"ח בְּרַאשׁ אֲפָרִים ס"ס"ק ע"ז כ' אַמְרָאוֹת כְּשֵׁרוֹת וְלְכַאוּרָה הָיָה נִרְאֵה מַה"ט דְכְּשָׁרָה
סְתָמָא מְשַׁמַּע וְאַפִּילוּ בְּדִיקָה לְרַאוֹת אִם הָיָה עוֹלָה בְּנִפְיחָה כַּהוּגֵן לֹא צָרִיף אַף אַא"ז כְּתַב
דְּבַעֲיָנוּ בְּדִיקָה בְּנִפְיחָה כְּדִין כָּל דְבָר דְאַתְיָלִיד בּוּ רִיעוּתָא כּו' וְיִרְאֵה דְלְכַתְחֵלָה חֲשֵׁשׁ
דְלָמָא פְּשָׁרָה וּמ"מ בְּעֵינָן בְּדִיקָה וּבַהֲפ"מ סְמָף לּוֹמַר דְכְּשָׁרָה בְּלֹא בְּדִיקָה פְּלִל מְשַׁמַּע
עכ"ל הָרִי דַעֲתוּ נוֹטָה ג"כ דַּא"צ בְּדִיקָה וְכֵן עֵיקָר מְפִל הַנָּף רְאִיּוֹת שְׁנִתְבָּאָר וְכֵן מְוַכַּח
וְדַאי לְדַעֲת הַנ"ב חִי"ד סִי' יו"ד דכ' שְׁיֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְלִשׁוֹן רַש"י דַּמ"ז ע"ב ד"ה כְּבַשְׂרָא
דְמַרְאֵה פְּשָׁרָה אִינוּ חֲשׁוּב רִיעוּתָא פְּלִל מְדַכְתֵּב וּבְהַכִּי לֹא הָוִי לְקוּתָא ע"ש וְחִלְק עַל
הַת"ש ע"ש: וְנַחֲזוֹר לְעֵנָיִינוּ דְכִינּוּ שְׁיֵצֵא לָנוּ דְמַרְאוֹת כְּשֵׁרוֹת א"צ שׁוּם בְּדִיקָה וְנִפְיחָה
פְּלִל מַעֲתָה כִּינּוּ דְהַגְמָרָא פְּלִלָה גִלְדִי גִלְדִי עַם חֲזוּתָא חֲזוּתָא וְאָמַר עֲלֵייהוּ פְּשָׁרָה ש"מ
דְשׁוּיָן הֵן וְכְמוֹ שְׁחֻזוּתָא חֲזוּתָא א"צ בְּדִיקָה וְכְשֵׁרוֹת כָּף כַּמ"כ גִּלְדִי גִלְדִי.

וְכֵן מְצַאֲתִי בְּשֵׁם מַהֲרַשְׁד"ם שְׁהִבִּיא רְאִיָּה זֹו דְגִלְדִי גִלְדִי א"צ נְפִיחָה מְדַעְרִיב וְתַנִּי אֲנֻכְמִי
גִלְדִי חֲזוּתָא וְהַנָּף א"צ בְּדִיקָה. וְאִינוּ דוּמָה לְבִשְׁר בְּלוּי דְהַהוּא טִילָא אַדוּקָה ע"ש הִבִּיאוּ
הַלַּב"ש ס"ס"י ל"ח סק"ע גַּם בַּלֵּא"ה פֶּל פְּשָׁרָה שְׁבַגְמָרָא א"צ בְּדִיקָה אִם לֹא דְמַפְרָשׁ
בְּהַדְיָא כַּמִּש"ל אוּ עכ"פ הִיכָא דְמוּכַח טוּבָא דְמַסְתָּמָא צָרִיף בְּדִיקָה כְּגוֹן גַּבִּי מַחֲט
שְׁנַמְצַאֲתָא בְּתוּף בִּיה"כ מַצַּד א' פְּשָׁרָה דְצָרִיכָה בְּדִיקָה שְׁמָא נִיקְבָה גַּם מַצַּד הַשְּׁנִי כַּמ"ש
בְּחַדוּשֵׁי הַרְשָׁב"א דַּנ"א ד"ה מַחֲט שְׁנַמְצַא בְּעוֹבֵי בִיה"כ.

הַתָּם הַשְּׁכָל נוֹתֵן דְאִיף יְדַעֲיָנוּ שְׁתַּחֲוּבָה רַק מַצַּד אַחַד וְלֹא נִיקְבָה מַעְבָּר לְעַבְר ע"כ הֵינּוּ
אִם רְאִינוּ שְׁלֹא נִיקְבָה בְּפִילוּשׁ [וְכֵן] מַמ"ש הַבְּרִיָּתָא מַצַּד אַחַד מוֹרָה דְהֵינּוּ שְׂרָאִינוּ
שְׂאִין הַנִּקְב מְפֻלְשׁ לְצַד הַשְּׁנִי כ"א מַצַּד אַחַד לְבַד וְע"ש בַּחַה"ר וּבְשַׁמְעֵתָא נְמִי אֲשַׁכְחֵן
פְּשָׁרָה בְּבְדִיקָה כְּדַאֲמַרִּינוּ לְעִיל אִי אִיכָא מָכָה בְּדוּפֵן כּו' ע"ש וְלֹא הִבִּיא מְגִלְדִי גִלְדִי ש"מ
דַּס"ל גִּלְדִי גִלְדִי א"צ בְּדִיקָה וְעֵינָן ב"י סִי' מ"ח בַּד"ה וְכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהַר"ן שְׁדַקְדַּק

מדברי הרמב"ם והרא"ש דס"ל דמצד א' פשרה בלי שום בדיקה ר"ל שא"צ להפוך ולבדוק שמא נקב נקב מפולש ואף להרשב"א שמא נקב ונתרפא לא חיישינו ע"ש א"כ כמ"כ בנ"ד גבי גלדי גלדי אין לחוש לחששות יתירות כמו דלא חיישינו התם לשמא הבריא וכ"ש מדעריב ותני בהדי חזומא חזומא דא"צ שום בדיקה כנ"ל ועוד דאל"כ אמאי לא אמר הש"ס גבי גלדי פדקאמר גבי ריאה הסמוכה לדופן (דמ"ח ע"א) חוששין לה היכי עבדינו מייטינו ספינא דחליש פומיה ומפרקינן לה וה"נ הל"ל דקולפין אותה בנחת ונפחינו לה.

א"ו האמת יורה דרכו דכאן א"צ שום דבר לא קילוף ולא נפיקה וכן מצאתי דעת הראש אפרים עצמו סי' ל"ח ס"ק מ"ט דגבי גלדי א"צ שום בדיקה רק שדעת זקנו הת"ש דצריכה בדיקה רק אח"כ בסק"ק ובפת"ב סעיף ע"ב פסק בפשיטות פדברי הת"ש: קיצור.

ונה דלא כהשמ"ח סי' ל"ח ס"ב דבמראה פשרה צריף נפיקה גם הנ"ב חי"ד סי' יו"ד נ' לא ס"ל פנותיה גם הראש אפרים סי' ל"ח ס"ק ע"ז נוטה מדעת זקנו הת"ש וכיון שפון ה"ה גלדי גלדי דעריב להו הש"ס יחד פדלעיל אות א' וגבי מחט שנמצאת בבה"כ מצד אחד דצריף לבדוק שמא הנקב מפולש היינו דנכלל בלשון מצד אחד: ה אמנם הטור ס"י ל"ח כ' יש ביה גילדי גילדי פי' קליפות כמו נתק והיא שליקמה פשר עכ"ל והב"י לא העיר ע"ז רק אח"כ הביא וכ' הרוקח ואם על הריאה כמו חלב פיסוי והוא כפשר בלוי קולפין אותו ואם הריאה תחתיו יפה ושליקמה פשרה עכ"ל והוא ברוקח סי' שפ"ב ובש"ע ס"י ל"ח העתיק הרב"י לשון הטור ודינו של הרוקח לא הביא פלל רק הרמ"א הביאו בהג"ה ס"י ל"ט וסיים מיהו צריף לבדוק הריאה בנפיקה והנה הפר"ח ס"י ל"ח סעיף ה' בדין יש ביה קליפות כמו נתק והיא שליקמה פשרה פי' בלא בדיקה וכ"כ הרשד"ם ו"ל עכ"ל והפרי תנאר כ' מדכתב הרב והיא שליקמה משמע דבעיא בדיקה והפר"ח כ' דכשרה דכתב מרן פי' בלא בדיקה ע"כ ולע"ד דמרן לא סבר הכין דאל"כ למה הוצרך לומר והיא שליקמה ודברי מרן הם דברי הטור עצמו עכ"ל והנה בדיקה זו דהצריף הפר"ח יש לפרש בשני ענינים הא' דבעינו בדיקה בנפיקה שזה סתם בדיקה המונכר גבי ריאה ומתפרש שפיר והיא שליקמה על בדיקת נפיקה דכה"ג איתא בהרמב"ם ס"פ י"א מה' שחיטה על ריאה שיש ביה סירכות תלויות אלא נופחין אותה בלבד ואם נמצאת שליקמה מן הנקב ה"ז מותרת עכ"ל הרי אף שנופחין אותה בעוד שהסירכות תלויות ביה חשוב ע"י נפיקה זו שהיא שליקמה מן הנקב ולא חיישינו שהסירכא סותמת את הנקב וא"כ גם כאן מ"ש הטוש"ע והיא שליקמה את"ל דצריף בדיקה י"ל היינו בדיקה בנפיקה בעוד שהגלדי עליו ויש לפרש פי' אחר דמ"ש הטוש"ע והיא שליקמה היינו שנקולפין הגלדי וראין אם מתחתיה נמצאת הריאה שליקמה ופי' זה פתבו השמ"ח ס"י ל"ח סי"ח וגם הוסיף דבעינו אח"כ נפיקה והפר"ח שכ' שא"צ בדיקה י"ל שא"צ שום בדיקה פלל לא קילוף ולא נפיקה רק שאנו רואין שהיא שליקמה ודוגמא מאי דס"ל לסה"ת גבי מחט שנמצאת בריאה דאמרינו שאם הריאה לפנינו והיא שליקמה פשרה דהיינו שאם הריאה שליקמה לפנינו ואין אנו רואים ביה שום נקב מבחוץ פשרה בלי שום נפיקה כמ"ש בב"י ס"י ל"ו פ"ה י"ל להפר"ח פי' מ"ש הטור והיא שליקמה דאל"כ ה"ל להפר"ח לפרש דצריכה קילוף או נפיקה ומדסתם פי' בלא בדיקה משמע דא"צ שום בדיקה וכן הדין

נותן כְּדֵי שְׁלֵא נְשׁוּיָיָהּ לְהַטּוּר חוֹלֵק עַל כָּל הַפּוֹסְקִים הָרֵאשׁוֹנִים שְׁמַדְבְּרִיהֶם נִרְאָה דְּגִלְדֵי גִלְדֵי א"צ בְּדִיקָה כָּלֵל כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי לְעֵיל מַדְבְּרֵי בַה"ג וְכֵן מוֹכַח מַדְבְּרֵי הַרִי' דְּעָרִיב וְתַנִּי ג"כ גִּלְדֵי גִלְדֵי בְּהֵדִי חֲזוּתָא חֲזוּתָא.

וְהַרְשָׁב"א בַתְּה"א דַּל"ב ע"א וְהָרָא"ש ס' י"ד וּכ"כ רַבֵּינוּ יִרְחֹם רִיָּאָה דְּקִינִימִי גִלְדֵי גִלְדֵי אֲנֹפְמִי אֲנֹפְמִי חֲזוּתָא חֲזוּתָא כְּשֶׁרָה כֶּף פְּשׁוּט בְּחֻלְיִן שֵׁם וּפִי' רִי"ף גִּלְדֵי גִלְדֵי דְּדָמוּ לְמַצוּרַע כּו' חֲזוּתָא גְּוֹנֵי דְּמַתְכָּשְׁרֵי בְּהוּ רִיָּאָה כְּגוֹן יִרְחֹקָה כְּכַרְתִּי כּו' וְכֵן פִּרְשׁ"י עכ"ל: מְדַכְּתַב כֶּף פְּשׁוּט מִשְׁמַע דָּא"צ שׁוּם בְּדִיקָה וְכֵמוּ בְּחֲזוּתָא חֲזוּתָא בְּמַרְאוֹת הַכְּשָׁרוֹת וְהַשְׂמ"ח שֶׁהֶצְרִיךְ לְקַלְוֶף ע"כ דְּמַדְמִי לָהּ לְדִין בְּשֶׁר בְּלוּי שֶׁהֵבִיא הָרוֹקַח וְאִין הַנְּדוֹן דּוּמָה לְרִיָּאָה.

דְּהֵתֶם שֶׁהִבְשֶׁר בְּלוּי ה"ל בְּשֶׁר רַע וּמְקוֹלְקֵל וּכְדִין רִיָּאָה דְּקִינִימִיתְלַחֵי פִּינּוּ דְּאַנּוּ לָא בְּקִיָּאִין בְּבְשֶׁר שֶׁהָרֹפֵא גּוֹרְדוּ מֵהוּ וְלִכְּנָן אִם מַגּוּף הָרִיָּאָה הוּא הָרִי הִיא טְרַפָּה ע"כ צָרִיךְ קִילּוּף לְרִאוֹת שֶׁהָרִיָּאָה שְׁלִימָה אֲזִי אִין הַבְּשֶׁר בְּלוּי מְקַלְקֵל אִף שֶׁהוּא בְּשֶׁר רַע כְּדִין נִתְמַסְמָס מ"מ ע"י הַקִּילּוּף אֲנּוּ רּוֹאִין דְּאִינּוּ שִׁינֵי לְגוּף הָרִיָּאָה וְע"כ הַקִּילּוּף מְעַכֵּב וּכ"כ הַט"ז ס"י ל"ט דְּהָרוֹקַח הֵיטְרָא אֲתִי לְאִשְׁמוּעֵינּוּ דְּלָא נִימָא דְּהַבְּשֶׁר בְּלוּי עוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרַפָּה דְּאוֹתוֹ הַבְּשֶׁר הוּא מְמַשׁוֹת שֶׁל רִיָּאָה וְא"כ יֵשׁ כָּאֵן שִׁינּוּי מַרְאֵה דְּטְרַפָּה דְּהָא כְּמַרְאֵה בְּשֶׁר אוֹ לָבָן כְּמַרְאֵה חֵלֶב טְרַפָּה קמ"ל דְּקוֹלְפִין אוֹתוֹ הַבְּשֶׁר וְאִין מִשְׁגִּיחִין בּוֹ וּבְמַרְאִיתוֹ אֵלָא בְּרִיָּאָה עֲצָמָה בּוֹדְקִין אִם אִין בְּהִי רִיעוּתָא לְהַטְרִיף כְּשֶׁר וְאִין זֶה הַבְּשֶׁר בְּלוּי מַזִּיק לָהּ כָּלֵל עכ"ל הָרִי צְוֹרֵךְ הַקִּילּוּף הוּא דְּלָא נִימָא דְּאוֹתוֹ הַבְּשֶׁר הוּא מְמַשׁוֹת שֶׁל רִיָּאָה אֲבָל בַּנְּד"ז גַּבִּי גִלְדֵי גִלְדֵי לִיפָא לְמִימֵר הֵכִי דְּפִרְשׁ"י קְלִיפּוֹת קְלִיפּוֹת א"כ בַּלֵּא"ה נִיפְרָא שְׁאִינּוּ מַגּוּף הָרִיָּאָה כ"א הֵם קְלִיפּוֹת וְגַרְבַּ שְׁעָלָה עַל בְּשֶׁר וְעוֹר הָרִיָּאָה וְא"כ פִּינּוּ שְׁאִין לְחוּשׁ שֶׁהֵן מַגּוּף הָרִיָּאָה.

כ"א לְחוּשׁ שְׁמָא נִיֶּקֶב עוֹר הָרִיָּאָה מִתַּחַת הַגָּרֵב וְהַקְלִיפָה הָרִי הַגְּמָרָא אוֹמֵר דְּכְשֶׁרָה וְא"צ לְחוּשׁ לְזֶה וְכֵמוּ שְׁלֵא חֲשָׁשׁוּ גַבִּי בּוֹעוֹת וְצִמְחִים וְטִינְרֵי שְׁמָא נִיֶּקֶבָה הָרִיָּאָה וְאִף כִּי סִתֵּם גִּלְדֵי בָּא ע"י מְכָה כְּאוֹתָהּ שֶׁשְׁנִינּוּ פ"ט דְּמַקְנָאוֹת מ"ב וְהַגְּלִיד שְׁחוּץ לְמַכָּה וּכ' הַרְמַב"ם הַקְלִיפָה אֲשֶׁר הֵעֲלָה חוּץ לְחִבּוּרָה עכ"ל.

וְהַר"ש כ' רִיר הֵינְצָא מִן הַמְּכָה מְתִיבֵיבֵשׁ וְנַעֲשֶׂה גִלְדֵי וּכ"כ בְּתַמִּים דְּעֵים ס' י"א עַל נְדוֹן זֶה וְז"ל וְל"נ דְּגִלְדֵי גִלְדֵי הוּא מְלִשׁוֹן הַגְּלִיד פִּי הַמְּכָה וְהוּי כְּמוֹ גָּרֵב עכ"ל. וְכֵן רִשׁ"י פִּי גִלְדֵי גִלְדֵי כְּעֵין מַפּוֹת מ"מ הָרִי גַבִּי בּוֹעוֹת וְצִמְחִים וְטִינְרֵי נְמִי מַצַּד הַסְּבָרָא מִבְּחוּץ קְרוּב הַדְּבָר שִׁישׁ נֶקֶב וְהַבְּרִיא כַּמ"ש בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א דָּף מ"ז סד"ה אָמַר עוֹלָא בְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וּכְדִלְקַמֵּן וְאִפ"ה אָמְרוּ בְּגַמְרָא דְּאִין לְחוּשׁ לְזֶה כָּלֵל וְא"צ שׁוּם בְּדִיקָה א"כ גַּבִּי גָּרֵב וְגִלְדֵי נְמִי י"ל כֵּן וְתַדַּע דְּהָא בְּגִלְדֵי גִלְדֵי לִית מֵאֵן דְּפִלִּיג אַדְבָּרֵי רַבָּא דְּאָמַר בְּפִשְׁטוּת שֶׁהֵן כְּשָׁרוֹת וְאִילוּ גַבִּי צִמְחֵי צִמְחֵי אֵיתָא בְּגַמְרָא (דַּמ"ח סע"א) דַּר' יוֹחָנָן לָא ס"ל לְאַכְשׁוּרֵי בְּהוּ מִשׁוּם דַּס"ל דְּקְרוּב הַדְּבָר הַרְבֵּה שֶׁנִּיֶּקֶב הָעוֹר ע"י הַמְּוֹגְלָא וְאִפ"ה שְׁנִרְאִית שְׁלִימָה וְעוֹלָה בְּנִפְיחָה קְרוּם הוּא שְׁעָלָה בְּהִי כ"כ בַּחַה"ר.

וְאִפ"ה קִי"ל לְהַכְשִׁיר בְּלִי שׁוּם בְּדִיקָה א"כ כ"ש בְּגִלְדֵי דְּכְשָׁרוֹתֵן מְבֹאָר בְּגַמְרָא בְּפִשְׁטוּת בְּלִי שׁוּם חוֹלֵק וְאִם יֵאמְרוּ לְחַלֵּק מִשׁוּם בּוֹעוֹת וְצִמְחִים גְּדִלִים בֵּין עוֹר לְבְּשֶׁר א"כ הָעוֹר שֶׁע"ג שְׁלֵם אֲבָל גִּלְדֵי שֶׁהֵן קְלִיפּוֹת הֵם ע"ג עוֹר הָרִיָּאָה וְכִינּוּן דְּמַחְמַת מְכָה הֵן

באים יש לחוש יותר שניקבה עור הריאה אף הא לימא חדא דא"כ מאי מהני בדיקותא ומ"ש מסייכות שאמר רבא דלית להו בדיקותא ותו דהא עכ"פ אנו לא בקיאיין בבדיקה היכא שצריף בדיקה מדינא דגמרא ועוד והוא העיקר די"ל המפה באה שלא ע"י שניקבו העורות אלא שעולה עליה צרעת וכמו גרב בלי שום נקב כמו שיש לפעמים שלחופית ע"ג הריאה כמ"ש בתשו' פנ"י ח"ד סי' י"ב ואפשר שעולה קרום ע"ג הריאה שזה נדאי מצוי ואח"כ נהפך לגרב ויכולני לפרש דלכן נק' גלדי גלדי דוגמת מ"ש בגמרא פ"ג דר"ה (דכ"ו סע"א) והא דפרה פיון דקאי גלדי גלדי מיתחזי כשנים ושלשה שופרות ופרש"י גלדי גלדי בכל שנה ושנה ניפרת תוספתו והוא כמין גלד מוסיף על גלד ראשון בתכליתו של ראשון תחלת השני עכ"ל הרי שגלד הוא עגנו תוספת שנתוסף על עובי הקרן וע' בגמ' שם (כ"ח ב') והעמידו על גלדו וכן נדאי דעת מהרשד"ם והפר"ח דגלדי גלדי א"צ שום בדיקה כלל לא קילוף ולא נפיחה וכ"מ ממ"ש בד"מ סי' ל"ח סס"ק ב' גרב על הבועה טרפה אבל על הטנינא מספקא ליה משמע גרב על הריאה פשר וא"צ קילוף וגרב היינו גלדי כמ"ש בשם ת"ד סי' י"א וכ"כ בכנה"ג בהגהת הטור סס"י ל"ח ובבל"י סס"י ל"ט כ' בשם כנה"ג שנהונא רצלין נדאי באו מרוב ליחה עכ"ל וע' פר"ח סי' נ' סק"א א"כ י"ל בפשיטות שאין לחוש פאן לנקב יותר מבבועה: קיצור מהטור שכתב גבי גלדי והיא שלימה דקדקו דצריף בדיקה ומהפר"ח משמע דהיינו נפיחה: והשמ"ח ס"ל דבעינו קליפה ונפיחה ומדברי הפר"ח ומהרשד"ם משמע שא"צ שום בדיקה וכ"מ מדברי הלבוש והשמ"ח נ' מדמה זה לדין בשר בלוי אבל יש לחלק ואם מן הסברא חשש בהו שעלה מחמת נקב הרי גם בבועות וצמחים י"ל פן מסברא ועכ"ז לא חיישינו לזה: ו אף הלחה"פ סס"י ל"ח אמ"ש בש"ע שם יש בו קליפות כ' נ"ל שזהו שומא שקורין ווארטצלין שכתבנו וצריכין קליפה עולת יצחק עכ"ל וס"ל דמ"ש הפר"ח וא"צ בדיקה היינו שא"צ נפיחה אבל קליפה ס"ל שצריכין וכ"כ הבל"י שצריכין קליפה ואחריהם נמשך השמ"ח רק דס"ל קליפות דהיינו גלדי הוא מין בפ"ע חוץ מווארטצלין וצריכין ג"כ קליפה וגם נפיחה ועיין בשפ"ד סס"י ל"ח דסיים ומ"מ לדינא בווארטצלין יש לקלף ולנפחה משמע בקליפות א"צ נפיחה וגם קליפה י"ל שא"צ דאפשר רק בווארטצלין החמיר בדברי הע"י ולחה"פ והבל"י והשמ"ח משום די"ל שזה חמור מגלדי שבגמרא אבל בגלדי דהיינו קליפות פיון דצריב ותני להו בהדי חזותא חזותא א"צ שום בדיקה ויש מקום לזה מדברי הע"י עצמו שראיתי הובא לשונו בראש אפרים סס"י ל"ח ס"ק ק"א והם בשם ר' תנחום שו"ב וז"ל לפעמים נמצא ע"ג הריאה שומות שקורין ווארטצלין צריף לקלף מן הריאה בנחת ובאם שיהיה הריאה יפה ושלימה תחת הווארטצלין כדין בשר בלוי עכ"ל הרי טעמו דמדמה זה לבשר בלוי אבל בגלדי דהיינו קליפות י"ל שמודה שא"צ קליפה וגם בר"א שם ס"ק ק"ב כ' שיותר יש קולא בגלדי לפי שעומדים צפופים למעלה ע"פ שטח הריאה גם מדברי הלבוש סס"י ל"ח נראה דגלדי גלדי א"צ קליפה שהרי בגלדי גלדי העתיק לשון הש"ע שלא נזכר שום קילוף ואח"כ תיומ"י הביא דין בשר בלוי וכ' קולפין אותו מפלל דגבי קליפות שהן גלדי א"צ לקלף שוב ראיתי בתשו' שבסוף ספר בית אפרים סי' כ"ח הביא שיש מי שרצה לדייק שאפילו בדיקה לראות אם היא שלימה אינו מעכב דיעבד היינו שא"צ לקלף לראות אם היא שלימה והוא חלק ע"ז ופי' דכל שאינה נקלפת בנחת אינה בכלל גלדי כלל ודבריו

תמוהים דהא בגלדי גלדי שבר"ה (דכ"ו) א"א לקולפן ומה שנסתייע ממ"ש הר"ן והרשב"א בתה"א הובא ב"י בי"ד סי' פ' גבי פרוכות נחזקות דגלדי קרן השור רפויים עד שמתקלפים זה מזה נחזקות היינו שהן מהנחזקות הרבה שלא בגלדי קרן השור הלא זהו רק לפר"ת: אבל לפרש"י שם אינו פן והתוספות והרא"ש ס"ל גם לר"ת פמו לרש"י בזה ע"ש בב"י ועיין מהרי"ק שרש קכ"ב חבור דגלדי קרן השור עדיף הרבה מחבור שע"י דבק ועיין בתוס' דסוטה (די"ח ע"א) ועוד הרי לדברי ר"ת יש גלדי גלדי מהנחזקות הרבה והכא דקאמר סתם גלדי גלדי כשרה משמע אפילו מהנחזקות ועוד דהא הרי"ף פי' גלדי גלדי דדמו למצורע ובנדאי דהצרעת אינה נקלפת בנקל וכן התמים דעים פי' דהיינו גרב והוא נדאי אינו נקלף בקל וגבי גליד שעל המפה ושחויז למפה מבואר בב"י סי' קצ"ח ד"ה דם יבש שעל המפה שנועשה יבש ונדבק בחונק על הבשר ואפילו אם יצטער אם יסיר הגלד מע"ג המפה, וכ"כ בסה"ת סי' ק"ג: קיצור רק בע"י הצריך קליפה בווארצלין והסכימו עמו הלחה"פ והבל"י והשמ"ח, וגם לדבריו אפשר לחלק בין ווארצלין לקליפות: ואם באנו לצאת י"ח דעת הטור שכתב גבי גלדי גלדי והיא שלימה.

דמשמע לכאורה דצריך איזו בדיקה אזי נדאי יוצאי ע"י בדיקת נפיקה דעי"ז מתברר שהיא שלימה בלא נקב פמו גבי מחט שנמצאת בריאה ואף שפאן הבדיקה בעוד שהגלדי מחובר עליה ואיכא למיחש שהגלדי סותם הנקב הרי עכ"ז כה"ג חשוב בדיקה במקום דצריך בדיקה כגון גבי פסדון וריאה הסמוכה לדופן לפ"ד המצריכים בדיקה (וכ"מ מדברי הפרי תואר דהא מ"ש הפר"ח דא"צ בדיקה פשטא דמילתא משמע דקאי אנפיקה וכמ"ש במהרשד"ם בהדיא וקליפה מאונדכר שמה בש"ע פאן ס"י ל"ח ואהא פליג הפר"ח משמע דמצריך נפיקה וא"כ בזה יוצאים גם דעת הטוש"ע דכתבו והיא שלימה) כמבואר בפמ"ג מיהו יש לחלק ע"פ מ"ש הת"ש סי' ל"ט ס"ק ט"ו וז"ל ומ"ש וא"צ להסיר הסירקא תחלה כ"מ דעת הפוסקים דהבדיקה היא אליבא דשטת רש"י לראות אם הסירקא סתמה בטוב להנקב עכ"ל וביאר דבריו הלב"ש שם ס"ק מ"א פיון שכתבו הפוסקים דא"צ בדיקה רק לשטת רש"י דאין סירקא בלא נקב ולדידיה אם נסתם הנקב בסירקא פסדון פשר ואין צורך הבדיקה רק לראות שהנקב נסתם היטב ע"י הסירקא מש"ה הבדיקה פאשר הוא עם הסירקא עכ"ל משא"כ בנדון זה דאם הנה נקב אין הגלדי סותם דה"ל קרום שעלה מתמת מפה בריאה ואינו קרום ולא דמי לסירקא בכסדון דהסירקא מתחזקת ע"י אונא חכרמה משא"כ הכא וכיון שאם הנה נקב טרפה אם איתא דצריך בדיקה י"ל דלא מהני הבדיקה בעוד שהגלדי עליה מ"מ הא גבי סירקא תלויה שכ' הרמב"ם דנופחין אותה לראות אם היא שלימה מן הנקב משמע מדברי השמ"ח סי' ל"ט סעיף ל"ד דנפיקה זו היינו בעוד הסירקא תלויה עליה וכן מוכרח מדבריו ס"ק מ"ה דא"א לסור התלויה בספין ואח"כ לבדוק דקרוב הדבר לקלקל ולהפסיד בינים ולמעשה ולמשמש א"צ רק בדבוקה ולא בתלויה ע"ש וכן כ' הפמ"ג במשפצות ס"ק י"ב וחלק על הבל"י ס"ק כ"ט שכ' להפך דלא שמענו פן ע"ש הרי אף שהסירקא עליה מ"מ חשוב נפיקה לומר שע"י נמצאת שלימה וכן מצינו גבי ריאה הסמוכה לדופן דבדקינו לה ומהני הבדיקה אפילו בעוד הסירקא היא על הריאה כמ"ש אאזמו"ר נ"ע בתשו' להגאון דק' בריסק וכתב כמבואר שם בר"ן בהדיא.

והוא מש"ש הָרָ"ן וְאִם תִּשְׁאַל וְתֹאמַר כּו' מֵאֵי מְהֵנִי בְּדִיקָה כּו' לֹא תִפְיֵק זִיקָא וְשִׁהְרִי סִירְכָא זֹו סוּתְמַתָּה כּו' י"ל כּו' מִיְהוּ כָּל הֵיכָא דְאִיכָא לְמַבְדֵּק בְּדִקְיָנָן עכ"ל ע"ש וא"כ כמ"כ גְּבִי גֵלְד שְׁכ' הַטּוֹר וְהִיא שְׁלִימָה י"ל הֵינְנוּ שְׁבוּדְקִין ע"י גְּפִיחָה כְּשֶׁהֲגֵלְד עֲלֶיהָ וְנִמְצָאת שְׁלִימָה.

דאת"ל לְקַלְוֶף וְאַח"כּ לְבִדּוֹק קְרוֹב הַדְּבָר לְקַלְקֵל בְּיָדִים יוֹתֵר מִבְּסָפִין גְּבִי סִירְכָא תְלוּיָהּ וְכִמוֹ שְׁמֻצוּי גְּבִי שְׁלוּפְרוּק כְּשֶׁקּוֹלְפִין אוֹתוֹ מְזִיעַ הַרְיָאָה טְפִי דְמִים וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׁקֵלְקוּל זֶה בָּא בְּיָדִים פִּי מְעוֹלָם לֹא נִיקְבָה הַרְיָאָה וְהַקְרוּם עֲלָהּ בְּהַ שְׁלֹא מְחַמַת מְכָה וְנִקְבַר רַק שֶׁאַח"כּ נִדְבֵּק בְּחֻזֶּק וְכִשְׁמַקְלָפִין אוֹתוֹ מְתַקְלָקֵל מְעַט מְזַעֵיר עוֹר הַרְיָאָה וּמְזִיעַ טְפִי דְמִים וְלָכֵן ג' לֹא מְפַקָא זִיקָא וְכִמוֹ אִם יִקְלָפוּ עוֹר א' שֶׁל הַרְיָאָה מְעוֹר הַשְּׁנַיִ וְדֹאֵי יִצְאוּ ג' כְּ טְפִי דְמִים וְעוּי"ל לְפַמ"ש הַת"ש עֲצָמוֹ גְּבִי סִירְכָא מִמְקוֹם לְמְקוֹם שִׁי"ל דְכִשְׁרָה אָף לְפַרְש"י מִשּׁוּם שְׁמַתְחַזְקַת בְּרֵאשִׁי הַשְּׁנַיִ מִשֶּׁא"כ בְּקָרוּם הָעוֹלָה מְחַמַת מְכָה שְׁאִין חִיזוּק כ"א בְּמְקוֹם הַמְכָה ע"ש בַּת"ש ס"ק מ"ח א"כ אִם הַקְרוּם מְתַפְשֵׁט וְדְבוּק גַּם לְהַלְאָה הַרְבֵּה י"ל דְדוֹמָה לְסִירְכָא מִמְקוֹם לְמְקוֹם וְעוּי"ל לְפ"ד תְּשׁוּ' פַמ"א ח"א ס' א' [חֲסֵר קֶצֶת]: קִיְצוֹר וְלִצְאָת דַּעַת הַטּוֹש"ע שְׁכ' גְּבִי גֵלְדִי וְהִיא שְׁלִימָה י"ל דְיֹוֹצְאִין ע"י בְּדִיקַת גְּפִיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא עֲכָשְׁיוֹ בְּלִי קִילוּף תְּחַלָּה דאת"ל לְקַלְוֶף וְאַח"כּ לְבִדּוֹק קְרוֹב הַדְּבָר לְקַלְקֵל בְּיָדִים וְא"כ בְּנִדּוֹן הַשְּׁאֵלָה כְּשֶׁהַקְרוּם דַּק וּמְרֵאָה אֵינּוּ כְּמוֹ בְּשֶׁר בְּלוּי י"ל שְׁלֹא הָיוּ צְרִיכִין לְקַלְוֶף הַקְרוּם מְעַל הַרְיָאָה מֵאַחַר שֶׁהוּא דַּק וְאֵינּוּ כְּמוֹ בְּשֶׁר בְּלוּי וְלָכֵן אָף [אִם] אֵינְרַע שְׁקֵלְפוּהוּ וּמְזִיעַ טְפִי דְמִים יֵשׁ לוֹמֵר שְׁמַחַמַת הַקִּילוּף נִתְהַוָּה זֶה וְכַמִּש"ל [ס' נ"ז] בַּד"ה בְּעֵנָן קְרוּם שְׁעֵלָה מְחַמַת מְכָה אֲבָל לְתַלוּת שְׁזָהוּ זִיעָה בְּעֵלְמָא כְּדַבְרֵי הַלַּב"ש ס' ל"ט ס"ק ר"ג אֵין נִרְאָה כָּלָל: וְכֵל זֶה בְּגֵלְדִי גֵלְדִי שֶׁהוּא קְלִיפוֹת כְּעֵין מְצוֹרַע וְגָרַב.

אֲבָל בְּשֶׁאֵר קְרוּם מִשְׁ הַנְּמַצָּא עַל הַרְיָאָה לְכַאוֹרָה לְכ"ע א"צ לֹא קְלִיפָה וְלֹא גְּפִיחָה דְמַהִיכִי תִּתִּי לָהּ דל"ד לְגֵלְדִי אָף לְהַשְׁמ"ח שֶׁהֲגָרַב וְהֲגֵלְד ה"ל מְפּוֹת וְכַמ"ש רַש"י כְּעֵין מְפּוֹת ע"כ ה"ל כְּקָרוּם שְׁעֵלָה מְחַמַת מְכָה וּמְלַבֵּד שְׁאֵינּוּ קְרוּם חוֹשְׁשִׁין לְנִקְבַּ לְשִׁטְתָּם אֲבָל בְּשֶׁאֵר קְרוּם שְׁאִין בּוֹ הֵיכֵר מְכָה מְנַלֵּן לְחוּשׁ שְׁעֵלָה מְחַמַת מְכָה וּרְאִיָּה מִמְעֵשֶׂה דְרִינוּס שְׁבִיש"ש פַא"ט ס' ל"ה הוּבָא בַט"ז ס' ל"ה ס"ק י"ד.

דְהַקְלִיפָה הָיָה רַק מִשּׁוּם אֲנֻפְתָּא אֲמַת הַשְׁמ"ח שֶׁם הַצְרִיף גְּפִיחָה וּמְלִשׁוֹן רַש"ל וַט"ז לֹא מִשְׁמַע כֵּן וְכ"מ מֵהַפְר"ח וְאָף שֶׁהַרְמ"א ס"י ל"ט הַצְרִיף גְּפִיחָה גְּבִי בְּשֶׁר בְּלוּי וּפִי הַפְר"ח ס' נ' ס"ק א' מִשּׁוּם דְהָיוּ רִיעוּתָא י"ל בְּלוּי שְׁאֵינִי לָכֵן חָשׁוּב רִיעוּתָא מִשֶּׁא"כ קְרוּם בְּעֵלְמָא גַּם הַפַּמ"ג ס' ל"ה בְּמִשְׁבָּצוֹת ס"ק י"ד דַּעַתוֹ נוֹטָה דְבְּדִיקַת גְּפִיחָה אֵינּוּ מְעַכְּבֵי שָׁם.

וְכ"פ הַפְרִי תְבוּאָה ס' ל"ה סְעִיף קַכ"ו וְע"ש ס' ל"ט סְעִיף קַנ"ז וְבַר"א ס"ק קַפ"ח וּבְאֲמַת עכ"פ קְרוּם שְׁעֵל הַרְיָאָה לֹא גָרַע מִדִּין סִירְכָא בְּאֲנֻנָא אַחַת מֵיְנָה וּבָה עכ"פ ע' לַב"ש ס' ל"ט ס"ק צ"ט דְאָנוּ נוֹהֲגִין לְהַקְלֵ אָף לְשִׁטַּת רַש"י כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע סְעִיף ח' וּבְשִׁי"ף וּבַשְׁמ"ח סְעִיף ל"א וְכ"כ בְּסִפְרֵ פְתַחֲתֵי תְשׁוּבָה שָׁם ס"ק ח' בְּשֵׁם הַנּו"ב חִי"ד ס' י"ב וְכ"כ הַפַּמ"ג דְהַמְנַהֵג לְהַכְשִׁיר בְּזֶה וְיֵשׁ לִיתָן טַעַם לְזֶה כִּינּוּן שְׁאֵדְרָבָה רַש"י י"ל דַּס"ל שְׁלֹא כְּסִדְרָן אֵינּוּ נִקְרָא רַק מֵאוּנָה לְאוּנָה הַשְּׁלִישִׁית וְלֹא לְאוּנָה שְׁאֵאֲצֵלָה וְכ"כ בְּסִפְרֵ

המכריע סי' י"א בשם רש"י והטעם י"ל ע"פ מ"ש התוס' דמ"ז ע"א אע"ג דקרום כו' היינו כו' אבל כשהיא סרוכה במקום כו' ונהי דאנו לא קיי"ל בזה פ"ש"י.

מ"מ היכא דלהתנספות פשר היינו בסירכא מינה ובה גם לדידן דתופסים פשטת רש"י דאין סירכא בלא נקב מ"מ אין להחמיר פיון דלרש"י עצמו פשר בכה"ג ולשטת התוספות ג"כ פשר אין לתפוס פל התנמרות יחד וקרוב לזה כ' הת"ש ס"ק מ"ח והביא ראיה ג"כ מלשון הש"ס להכשיר בזה וא"כ כ"ש קרום שע"ג ריאה דעדיף מסירכא פמבואר בב"י רס"י ל"ט ד"ה וכו' בהגמ"י פ"א מה"ש שפן רגילות להמצא בהרבה ריאות וע"ש בד"מ סק"ז שכ' דבשלא פסדרן אף קרום טרפה מ"מ היינו שלא פסדרן אבל באונא א' מינה ובה י"ל לכ"ע קרום עדיף מסירכא: סימן לז בענין קרום שעלה מ"מ בריאה ע' פליתי סי' ל"ו סק"ד ת"ש שם ס"ק י"ד תויק"ו סי' מ"ד סק"ו דכיון שנתנה מחמת המפה א"כ בהבל פא ובהבל ילף כי אין יסודו דבר קיום וסופו להתפרק ושטה אחרת להט"ז ונש"ף פיון שנטרפה שוב אין לה היתר וע' במשפצות זקב סי' ל"ג סק"ד דפי' מ"מ היינו פשהנה טרפה בלא הקרום הא אם ניקב רק קרום אחד מהנושט ועלה בו קרום אינו חשוב מ"מ ולכן גם אם אח"כ ניקב קרום השני פשר וכבר כתבתי שצ"ע וצ"ע ג"כ מלשון היש"ש פ"ק הערל סי' י"ו אף עכ"פ בסתם קרום שמוצאים על הריאה פל שאינו ניקב שמחמת מפה הוא אין לנו להחשיבו קרום שעלה מ"מ וכיון שפן י"ל מ"ש הרוקח סי' שפ"ב הובא ב"י סס"י ל"ח י"ל דדוקא נקט פשר בלוי וחשוב קרום שעלה מחמת מפה אבל שאר קרום י"ל א"צ בדיקה כלל.

ולכן אף אם איבע שפסקלפוהו יוצא ט"ד מן הריאה וע"כ ע"י הקילוף נקרעו קרומי הריאה י"ל אין טרפה פיון מעיקרא הנה הקרום דבוק בהריאה ואינו קרום מ"מ ונסבף הרבה להריאה אף שע"י הקריעה והקילוף תנקב הריאה אינה טרפה שהרי לא הנה ראוי להקלף כלל והי' מתקנים פה לעולם פיון שאינו קרום שעלה מ"מ והו"ל אין סופו ליסתת ואף אם סופו ליסתת י"ל אם הי' נסתת ממילא לא הי' נקרע קרומי הריאה כלל רק פשקלפוהו בינים שאני: סימן לח דלדול הינצא מהריאה ונמצא שנסרף לשומן הלב ולא נימוח ע"י מיעוץ ומשמוש: הנה ז"ל בדיקת מהרי"ו סירכא תלויה ואינה דבוקה למקום אחר פשר וכן לפעמים נמצא לסוף הריאה בשפולי דלדולים פעין סירכות גם זה פשר ונקראים דלדולי ריאה עכ"ל מדקאמר דלדולים פעין סירכות משמע דמייירי בדבוקים למקום אחר דאי לא הכי הל"ל פעין סירכות תלויות ועוד מהו גם זה פשר היינו סירכות תלויות ועדיפי מינייהו דדרף להיות פן כמ"ש ונקראים דלדולי ריאה א"ו משמע דהנה דלדולים אע"פ שהן דבוקות פשר והינו משום דכיון דדרף להיות דלדולים יוצאים בשפולי ריאה א"כ אין זה ענין לחשש נקב בריאה נאפילו להעיסור דאוסר סירכא תלויה משום דכיון דאין סירכא בלא נקב פהובא בב"י ה"כ פשר דלדולים אלו ודאי לאו מחמת נקב פאו דדרף להמצא פן וכעין מ"ש הריצב"א בענין קרום שקורים טילא שאין לחוש שפן רגילות להמצא בהרבה ריאות הובא ב"י רס"י ל"ט ור"ל דלכן אינו בגדר סירכא כלל ועיין בשמ"ח סי' ל"ט וכו"ש בדלדולים הנ"ל והן פענין הנזכר במשנה בבכורות ס"פ מומין אלו (דמ"ה ע"ב) רבי אליעזר אומר אף בעלי הדלדולין פסולין באדם וכשרין בבהמה ופרש"י פמין חתיכות פשר יוצאות ותולות להם והרמב"ם כ' בפ"י המשניות שם ובעלי הדלדולים הם שמתדלדלים מגופם עורות עד שעורותיהן

דומין לדוסקיא ובחבורו ספ"ח מה' איסורי מזבח כ' בעלי הדלדולין והוא שידלדל העור והבשר כו' נראה שדיקמה זה לעגן אבר ובשר המדולדליו בפ"ט דחולין אמנם הרע"ב בבכורות שם פ"א כמ"ש רש"י ועיין במשנה זו פ"ו דנגעים היבולת והדלדולין והנה דלדולי ריאה הו' ודאי ע"ד הדלדולין דפרש"י בבכורות וא"כ אינם עגן לחשש סירקא פלל ולכן גם כשאח"כ נסרף דלדול זה למקום אחר מאיזה טעם יהי פסול דהא הסירקא היא רק מהדלדול ולא מהריאה ואין שייך חשש נקב בהדלדול דהדלדול שהוא חתיכת בשר בעלמא שאינו עולה בנפיחה פלל עם הריאה אע"פ שיוצא מן הריאה אין הנקב פוסל בו וגם אין שייך סירקא אפי' באברים שהנקב פוסל בהם אלא בריאה לבד ודלדול זה אינו גוף הריאה פלל פנ"ל ותדע דלדין דסירקא תלויה חשבינן לה רק הפשט ליקחה אע"פ שסירקא דבוקה לפרש"י באה מחמת נקב וכו' הרא"ש לפי שסירקא הבאה מחמת נקב נסרכת למקום הסמוך לו כו' הובא ב"י וא"כ אילו ידעינן שסירקא זו הדבוקה היתה מקודם רק סירקא תלויה זמן רב ואח"כ נדבקה ודאי היא פשר דכיון שהיתה קודם לזה זמן רב רק סירקא תלויה שאינה אלא הפשט ליקחה א"כ כשאח"כ נדבקה אין מחמת זה לבדות שהיתה נקובה אלא דמהסתם מחזקינן פל סירקא דבוקה בחזקת שמתחמת נקב באה והיינו שלא היתה פלל סירקא תלויה זמן נכון וא"כ בדלדול שנסרף דמאחר שניכר היטב שהוא דלדול כעגן דלדולי בשר הנ"ל.

א"כ פשוט שמקודם הנה דלדול לבד ואח"כ הוא שנסרף א"כ אין לחוש בו פלל לאין סירקא בלא נקב ואין לומר דהניחא לדעת רש"י אבל לשטת התוספות דיש סירקא בלא נקב רק איסור הסירכות משום שפופן להתפרק ולנקוב וכל העומד לנקוב פנקוב דמי א"כ לכאורה גם בדלדול נהי דלא שייך בו חשש נקב מ"מ שייך החששא דסופה להתפרק י"ל דאף אם תתפרק לא חיישינן שתנקב הריאה פינן שסירקא זו אינה מהריאה כ"א מהדלדול א"כ תתפרק מהדלדול וישאר עדיין הדלדול כמו שהיה קודם שנסרף או אפילו ינתק קצת מהדלדול מה בכך ולחוש שע"ז יתפרק הדלדול מעיקרו וינקב הריאה אין לחוש ועוד דבלא"ה דעת מהרש"ל ביש"ש פא"ט סי' כ"ו דקיי"ל כרש"י וכ"ד הרא"ש והטור ועיין מזה בת"ש סי' ל"ט ס"ק י"ד א"כ אף דהת"ש שם כ' להחמיר גם כשטת התוספות משום שפן דעת הרמב"ן והרשב"א עכ"פ בנד"ז דגם להתוס' י"ל דלא שייך החשש דסופה לנקוב אין לחוש להחמיר: מיהו י"ל אם הדלדול נסרף במקום אחר ג"כ בהריאה א"כ עכ"פ מצד אחד סירקא הוא וה"ל פדין ריאה הסרוכה לדופן דחיישינן לה דבין לרש"י בין לתוס' יש לחוש לרש"י י"ל שפא התחלת הסירקא הוא מצד של הריאה שהי' שם נקב ונסרף להדלדול ולהתוס' שייך החששא דשפא יתפרק הסירקא במקום דבוקה להריאה ותנקב הריאה אבל בגדון שאילתינו שהדלדול נסרף לשומן הלב ששם אין הנקב פוסל ודאי אין לחוש פלל ואין להחמיר עוד איך נסמוך על בדיקתינו שזהו דלדול שפא הוא סירקא דהא גבי קרום שקורין טילא מבואר בהרמ"א סעיף ד' בהג"ה ובש"ף שם ס"ק י"ד והוא ניכר לבקיאים כו' וכ"כ בשמ"ח סעיף י"ז דיש להפיר כו' ובת"ש ס"ק כ"ה כ"ז דיש ה"פ בין קרום לסירקא וכמ"כ או כ"ש בעגן דלדול דניכר טפי שהדלדול יש בו ג"כ גידים דקים משא"כ בסירקא אע"ג שבהגהת הר"ן לבדיקות מהרי"ו איתא הה"פ ע"י להניח הריאה במים פושרין אם ינתקו מאליה זהו דלדול הנה השו"ב מומחה אומר שבדיקה זו אין רגילים בו עכשיו אבל ניכר הוא בלאו הכי מהו

דלדול באין שום ספק פלל וכ"כ בספר דר"ח סי' ל"ו ססע"י ב' דלדולים הידוע להשוותים: והנה בלבושי שרד סי' ל"ט ס"ק קל"ז כ' ונ"ל דהני דלדולין מייירי שאינן סרוכים למקום אחר אבל אי סרוכים הוו סירכא ולא דלדול כו' ונ"מ דאינו ריעותא להצטרף לתר"ל עכ"ל ודבריו דחוקים מאד וכן יש ראיה מהגהת הר"צ שכתב קבלה לינדע איזה סירכא ואיזהו דלדול תנית הריאה במים פושרין אם ינתקו מאליה זה דלדול ואם לאו אז סירכא היא וטרפה עכ"ל ואי מייירי דהדלדול רק תלוי ואינו דבוק א"כ אף אם סירכא היא הרי סירכא תלויה פשר וכן הראו לי שהביא ראיה זו בתורת יקותיאל סי' ל"ט סק"ז דמהגה זו משמע דלדול עדיף טפי וכשר אפילו אם נסרף למקום אחר ולפ"ז צ"ע שלא הביאו בהגהות ואיך שיהי' נלע"ד לדינא פיון שאין אנו בקיאים בכל מקום שצריך בדיקה יש לנו להטריף בכל ענין אם לא שנימוח במשמוש וכנ"ל עכ"ל והנה מ"ש משום שאין אנו בקיאים אין מוכרח פלל וכמש"ל לענין טילא אף הנה מה שהניח בצ"ע שלא הובא דין זה בהגהות הוא פי הנה הרמ"א בד"מ סי' ל"ט ס"ק י"ח הביא דין זה בשם מהרי"ל והוא במהרי"ל ה' בדיקות דע"ח סע"ב וז"ל סירכא תלויה בריאה ואינה דבוקה למקום אחר פשר וכן לפעמים נמצא בסוף הריאה בשקיפולה דלדולין פעין סירכות גם אלו פשרין ונקראין דלדולי ריאה וכן אמר מהר"י סג"ל דכשר בין תלויים באמצע הריאה בין בסופה ואם יוצאים מן בועה טרפה ואי בועה דהוא טיורי פשרה ודוקא אחת תלויה פשרה עכ"ל מדקאמר מהרי"ל בין תלויים באמצע הריאה כו' משמע דבשהדלדולים תלויים עסקינן ואינן דבוקים למקום אחר וע"כ לא הביא רמ"א מיהו מ"ש מהרי"ל ואם יוצאים מבועה טרפה צ"ל דלא קאי אדלדולים לפמ"ש הלב"ש דהדלדול אינו ריעותא א"כ אין זה תר"ל ועיין בכלבו סי' ק"א וסירכא תלויה כו' מכשירין אותה שאינה אלא שניקב קרום התחתון כו' וכו' כ' ה"ר שמואל דאם נמצאו סירכות מדולדלות שאינן דבוקות בשום מקום פשרה כו' עכ"ל מלשון מדולדלות משמע דהיינו דלדולים שהזכירו מהרי"ל ומהרי"ו ומשמע דוקא פשרינן דבוקות בשום מקום מייירי וצ"ל דהר"ש מפרש מדולדלות פדרף שפי' בפ"י המשניות להרמב"ם בבכורות שמתדלדלי מגופם עורות כו' אף נלע"ד אף אם נאמר דמהרי"ל ומהרי"ו לא מייירי בדלדולים הדבוקים כ"א בתלויים אפ"ה פיון דשמיעא לן מינייהו דהדלדולים אינן שייכים פלל וכדלדולי פשר דפרש"י בבכורות א"כ ממילא אם דלדול זה נסרף אח"כ ראוי שיהיה פשר פיון דלא שייך לומר ע"ז אין סירכא בלא נקב וגם לא החשש דסופה להתפרק פנ"ל ודומה למ"ש בפר"ח סס"י ל"ח בשם מהרשד"ם גבי גלדי גלדי דאפילו יש סירכות מקליפה לקליפה אין זה סירכות הריאה וכשרה וכ"כ השמ"ח שם וכן משמע בכנה"ג סי' ל"ט בהגהת הב"י אות קצ"א לאחר שהביא ד' מהרי"ו והגהת הר"ץ כ' וכ' דמש"א בדרף נ"ט ע"ג בסי' זה הוא לינדע אם היא סירכא בשנסרף באונא ובאומא אבל הסימן דכשמכניס הטבח ידו פל סירכא שתנתק ריר הוא הוא פשרנסרקה לדופן עכ"ל הרי מבואר דהדמש"א מפרש ד' מהרי"ו בענין דלדולים היינו אפילו בדבוקים ואף שיש להקשות דאם נסרף באונא ובאומא א"כ מצד אחד סירכא הוא אפ"ל פיון שפצד א' הוא דלדול א"כ משם נמשך עיקר הסירכא וה"ל כמ"ש הר"ן גבי ריאה הסמוכה לדופן איכא תרי ספיגי כו' וכיון שהסירכא זו מחמת דופן היא באה אין חוששין שפא פשתתפרק תנקב הריאה כו' ע"ש ואף דאבימי שם חולק ע"ז יש לצרף הקא סברת מ"ד מגב לגב

לא מקרי שלא פסדון כ"א מא' לג' או הקא יותר מצוי שמצד הדלדול נמשך סירכא זו: ועכ"פ בשנסרף הדלדול לשומן הלב יש לצדד להקל ע"י דקולפין אותו מהריאה ואינו מבצבץ דאז בלא"ה יש להקל בכה"ג אפילו בסירכא לפ"ד כמה פוסקים כמבואר בתשו' אזמור"ר ואם משום שע"י שקולפי' הדלדול אע"פ שלא יבצבץ מצוי שיצאו טפות דמים מהריאה במקום שנקלף י"ל זה אינו פלוג פניו בכל דלדול אפילו שלא נסרף פלל ימצא כן פשיקלפו מהריאה ופשיטא דלא נאמר דכל הדלדולים יהיו טרפה ח"ו וכן מצאתי בס' דר"ח סי' ל"ו סע"י ב' בשם הרב המ"צ כ"א דלדולים כו' ודרף הוא להמצא בהם טפי דמים כו' ע"ש ובנדאי מייירי בדלדול הדבוק יעו"ש בהשאלה ולענ"ד יפה הורה המ"צ ואפילו בדבוק הדלדול באונא אם נמוח דיצא מתורת סירכא אזי אם אינו מבצבץ פשר אע"פ שיוצא ט"ד במקום שקולפין הדלדול מאחר שדרף הוא כו' ומשום שנדבק הדלדול אין להחמיר בזה יותר רק להצריכו מעוה ונשאל ימצא ט"ד במקום השני שאינו דלדול היינו במקום השני שפריאה שנסרף הדלדול לשם אכל במקום שפריאה שמשם נמשך הדלדול אין הט"ד ריעותא ודי כמה דאינו מבצבץ מה גם שי"ל דלדול אפילו דבוק אינו סירכא פלל כנ"ל לכן אף פשנאמר דחשוב סירכא סגי בכה: סימן לט א יש להעיר לזה ממ"ש בש"ע יו"ד סי' ל"א סע"י ב' בהג"ה ויכול להשליך הראש או למקרו לעו"ג בלי פתיחה וע"ש בבאה"ט סק"ד בשם בה"י ועכשיו נוהגין שלא לפתוח כו' ובל"י שם סק"ז הביא ד' הבה"י וחלק עליו ועיין ת"ש סי' ל"א סק"ה ובדברי אאזמ"ו הגאון ז"ל סק"י שם ונד"ז י"ל דלא דמי לחודש תמוז דשכיחי מים כו' משא"כ הקא יש לדמותו לשאר ימי השנה שם דא"צ בדיקה דאין הטרפות אא"כ ימצא סירכא וימצא ג"כ קוץ או מחט תחוב בביה"כ וגם בזה אין הטרפות ברור כמ"ש בסמוך סק"ב: ב גם יש לעיין בגוף הדין איה הדין אם נסרף ביה"כ לטרפשא דכבדא והוא בש"ע סי' מ"א סע"י ח' בהג"ה ועיין בתשו' צ"צ סי' מ"ט הביאו הבאה"ט סי' מ"א ס"ק י"ג אם נמצא מחט תחוב כו' אבל אם נמצא המחט מונח כו' ועיין בש"ע סי' מ"ח סע"י ח' מחט או קוץ.

ובט"ז שם ס"ק י"ד ובש"ף שם ס"ק ל"א דמחמרי יותר מהצ"צ גבי קורט דם אע"פ שהמחט אינו תחוב כו' וכן פסק בתשו' חוט השני סי' ס"ט לענין סירכא כמו שהובא בפתחי תשובה סי' מ"א ס"ק י"א והנו"ב שם מיקל כהצ"צ.

והצ"צ הביא ד' הט"ז והש"ף וחלק עליהם והספיק עמו הפר"ח סי' מ"ח ס"ק כ"ב והנה גם בדניו של הצ"צ סי' מ"ט הנ"ל שהביא הבאה"ט כ' בכו"פ ס"י מ"א צדדים די"ל דלא דמי סירכא לקורט דם שבגמרא ע"ש הטעם וכן ראיתי בכנה"ג סי' מ"ח בהגהות הטור סעיף כ"ב: ג ועמ"ש בתשו' א' בדין בדיקת הדקין בעת שהחוזק בעיר א' למצוא אבעבועות שקורין פאקין בהדקין כו' ומצד מנהג ע' פר"ח בדיני המנהגות סעיף ח' וס"י א' ותמצא שיכולים להתיר פי י"ל מנהג זה לא דמי למנהג דבני בנישן.

דכאן הוא חומרא יתירה לבדוק דנה שיהי' טרפה כדעת הצ"צ הוא נדאי מעוטא דלא שכיחא ונהרי איכא רובא להקל וגם חזקה ברורה שפשונו לדה נדאי לא הי' בה מחט ומבואר ביבמות (דקי"ט ע"ב) דכשיש חזקה ורובא ה"ל המיעוט כמו מעוטא דמעוטא ואפי' ר' מאיר דחייש למיעוטא לא חייש.

לכן י"ל הבדיקה זהו רק ע"ד מדת חסידות ובכה"ג יש לזה היתר שלא לבדוק: סימן מ
טרפיש הפכד שהיה דבוק לביה"כ ובדקו את ביה"כ ונמצא שם נקב שלא ניקב מעבר
לעבר מה דינו: הנה תחלה יש לעיין במ"ש הבאר יעקב סי' מ"א מעשה היה שנסרף
טרפיש הפכד לביה"כ ובדקוהו לביה"כ ומצאו פגדו נקב ולא ניקב מעבר לעבר ולא
נמצא בו מחט טרפה לפמ"ש בתשו' צ"צ סי' מ"ט ע"ש ובתשו' חוט השני סי' ס"ט כו'
א"כ בנ"ד אף דלא נמצא בו מחט כו' ובאמת יש להשיב ע"ז מתרי טעמי דהנה בכנה"ג
סי' מ"ח בהגהת הטור סעיף כ"ב מצאתי בשם בדיקות כ"י למת"י פיגון שמנהגם להקל
בדין שנשאל הצ"צ סי' מ"ט אף שלא הביא ד' הצ"צ ונ"ל והן אמת שלפי דעתי אם היתה
סירכא יוצאת מן הפכד ונסתרכת לטרפיש ויש מחט תחובה בפכד אע"פ שלא עברה
המחט הייתי רוצה להטריפה שאין לה קורט דם גדול מסירכא וא"כ היא טרפה אבל אין
אנחנו נוהגין כן אלא פשיש סמפון עכ"ל וסמפון הוא צנור מלא מונגלא יעו"ש וכן הי'
פשוט בעיני השואל שבתשו' צ"צ שם וכן בפתיחי תשובה ס"י מ"א ס"ק י"ב הביא כן
בשם תשו' תולדות יצחק וגם הכו"פ ס"י מ"א כ' צדדים להקל בזה ולומר דלא דמי
סירכא לקורט דם שבגמ' (דנ"א ע"א) כי סירכא בשאר אברים בא מחמת ליחות ונפוח
ור"ל אבל קורט דם ע"כ בא מחמת נקב בקרום החיצון כמ"ש אאזמו"ר הגאון בסוף ה'
נדה בד"ה מ"ש הח"צ וכ"מ פא"ט במקומו דנ"א א' מתניתין היא משמע דזה שהקורט
דם חשוב שנדאי ניקב עכ"פ עור החיצון אין זה חידוש כלל.

משא"כ אילו היה קורט דם כמו דין סירכא היה זה עכ"פ דין מחודש ולא היה לאבי
לומר טרח טרייה כו' מתניתין היא כו' ולנדון של הבא"י יש לומר עוד דרף אפשר דקורט
דם אינו מברר שניקב עור אחד מעבר לעבר ויש לומר שניקב רק חצי עור האחד ומה
ג"כ ימצא קורט דם ע"כ י"ל שלא אמרו בגמרא לאסור בנמצא קורט דם פנגד המחט
שבפנים אלא דוקא כשהנקב שמבפנים הוא ע"י מחט שיש במה לתלות שניקב לחוץ ע"י
מחט זה שלפנינו רק שחזרה לאחוריה וע"כ נתרפא שם וכיון שנמצא קורט דם פנגד
המחט ממש זהו ראי' שניקבה מעל"ע ונזרה לאחוריה אבל בנקב שע"י חולי מצד אחד
פנדון של הבאר יעקב אף שנמצא ק"ד נגד הנקב י"ל שאין לאסור כלל וכמו שנמצא
ק"ד בלי נקב כלל אין לאסור דמנ"ל זה מאחר ששום א' מהפוסקים לא הזכירו דין זה
רק בנקב שע"י מחט דוקא (והרי"ף והרמב"ם השמיטו דין זה לגמרי וצ"ל זה): ומצינו
בכמה ענינים להחמיר טפי בנקב שע"י מחט מע"י חולי וכמ"ש הש"ך סי' מ"ח ס"ק י"ב
לדעת רש"י וכ"ד הט"ז שם ס"ק י"א אלא דס"ל שצריף שרואין שלא שלט החולי רק
במקצת אבל להש"ך א"צ לזה דמסתמא אין מחמירין.

גם כי בנד"ז ניקר שלא שלט החולי בענבי העור שלא ניקב וגם איתא בתויק"ו סי' מ"ט
בשם הר"ן גבי ניקב עור הפנימי של הנושט ע"י חולי כו' אין מחזיקין ריעותא על עור
החיצון וא"צ הטעם שאנו רואין שלא שלט החולי בעור החיצון יעו"ש בתויק"ו דף ק"ה
ע"א קודם ד"ה ולפ"ז היה אפשר משא"כ בנקב ע"י מחט חוששין לעור הפנימי א"כ
אף פאן נאמר דדוקא כשהנקב ביה"כ ע"י מחט מצד א' הוא דמצטרף הק"ד שפנגד פי
המחט מבחוץ ולא בנקב שע"י חולי ומיהו אח"כ שם חזר בו התויק"ו מסברא זו יעו"ש
ואעפ"כ לנדון זה מצאתי סברא זו בכנה"ג סי' מ"ח בהגהת הב"י ס"ק ל' ונ"ל ואפילו
תימא שהא"ז ס"ל פדעת ר"ת דאפילו בנקב ע"י מחט אין חילוק בין המפס לביה"כ:

מאי דמשמע מדבריו דיש חילוק בין ניקב ע"י חולי לניקב ע"י מחט דניקב ע"י מחט אפילו ניקב מצד אחד לצד פנים טרפה היינו בנמצא עליה קורט דם משא"כ ניקב ע"י חולי דכל שלא ניקב נקב מפולש אפילו נמצא סביבות הנקב קורט דם פשרה אחרי פתבי זה ראיתי לש"ך באות י"ב פי' ד' א"ז פמו שפירשתיים בדרה הא' ע"ש עכ"ל הכנה"ג והנה מ"ש הכנה"ג היינו בנמצא עליה קורט דם טרפה גם לר"ת ע"כ בנמצא הקורט דם מבחוץ פנגד פי המחט וע' בלבוש סי' מ"ח סעיף ז' ובחג"ש שם ס"ק י"ז דאילו נמצא רק מבפנים ולא מבחוץ ודאי אינה טרפה לר"ת וע"ש בכנה"ג ס"ק ל"ה ל"ז וא"כ בניקב ע"י חולי מצד א' אינו טרפה אפילו נמצא ק"ד מבחוץ פנ"ל וכ"מ ממ"ש דכל שלא ניקב נקב מפולש כו' פשרה ומה שהביא הבא"י ראי' מתשו' פמ"א ח"א סי' א' ד"ב ע"ג יש לדחות דעור החיצון של ונושט שאני שאין לו בדיקה לענין נקב ג"כ לכך פשיש בו קורט דם חזישינו שניקב ועוד דונושט חמור מביה"כ פינו שנקובת הנושט הוא נבלה א"כ לא שייך פאן נשחטה בחזקת היתר עומדת פינו שיש ספק ג"כ שפא אין השחיטה פלום ועוד דשם ס"ל עיקר דחשוב בניקב ע"י קוז פינו שזהו מחמת הלעטה שפמלעיטים אותם כו'.

אך בנדון שאילתינו יש עוד צד גדול להקל אפילו לפ"ד הבאר יעקב דהא בעינו שיהיה הק"ד נגד פי המחט ממש כמ"ש במרדכי פא"ט סי' תרכ"ד וכן לענין דינו דהצ"צ וע' פ"ת סי' מ"ח סק"י ובנ"ד שאינו סירכא כ"א דבוקה לטרפש ורוב הדיבוק שלא פנגד הנקב אזלינו בטר רנבא כמ"ש הטור סס"י ל"ט ובש"ע שם סעיף כ"א כ"ה: קיצור שבדינו של הצ"צ סי' מ"ט ג"כ יש לפקפק דריעותא דסירכא לא דמי לקורט דם שבגמרא דמורה יותר על שניקב עור החיצון ממה שהסירכא מורה על זה וכ"ד הכו"פ סס"י מ"ח ודינו של הבא"י להשוות נקב שע"י חולי לניקב ע"י מחט ג"כ אינו מוכרח פלל ובנ"ד יש צד להקל אפ"ל לפ"ד הבאר יעקב: והנה הט"ז סי' מ"ח ס"ק י"ד והש"ך שם ס"ק ל"א החמירו יותר מהצ"צ וכ"ד תשו' חוט השני סי' ס"ט והשואל שם כ' שאין נוהגין פן אף הפר"ח שם סי' מ"ח ס"ק כ"ב חלק על הט"ז והש"ך וכוונן לדעת הצ"צ: סימן מא ע"ד השאלה שנה מקרוב נתחדש שרגילות למצוא נקבים בחצר הפכד שלא במקום הדבוק על הדופן וגם אינו סמוך רק במקום שמתחיל לשפע ולקמשך מן הדופן לירד בחלל הבהמה ויש אויר הפסק בין הדופן להנקב שבטרפשא פרוחב שלשה או ארבעה אצבעות ונפל מחלוקת בין הלומדים שבמחניכם הט' שיש אומרים שראוי להקל בזה ושפן שמעו מהוראות איזה מורה ומעלתו דעתו נוטה לאסור שאף שלפי הגירסא במרדכי מצד הפכד משמע דאם רחוק מן הפכד יש להכשיר כמ"ש בתשו' דברי ריבות סי' קנ"ג שהביא הש"ך ס"ק י"ג הרי פבר דחה הש"ך דבריו ופסק כהב"ח ושפן הספם פל האחרונים: א הנה מקור החילוק בין הגירסאות הוא הרב"י והב"ח: שהב"י תפס הגירסא פמו שהוא במרדכי בשם הגאונים דטרפשא דכבדא שניקבה נקב מפולש מצד הפכד טרפה וכ"פ בפשיטות בש"ע סי' מ"א ס"ח וכ' בכנה"ג בהגהת הב"י אות ל' שפן הביאו הגירסא בתשו' דברי ריבות סי' קנ"ג ורש"ל בפא"ט סי' מ"ח ובספר יאיר נתיב ועפ"ז כ' מהר"ם הטעם בספר מח"ב הביאו הש"ך שטרפשא רחבה יותר מן הפכד ובצד ימין הטרפשא אינו מכוסה מן הפכד ושם יכול להיות הנקב רחוק מן הפכד ולפ"ז ניקב שלא מצד הפכד פשרה וכ"כ מהר"י אדרבי בתשו' ד"ר הנזכר דאם הנקב היה רחוק מאד מחבור הפכד י"ל דכשרה ולפע"ד שחילוק זה יש להעמיס במ"ש הב"י לתרץ מ"ש הטור בשם בה"ג

דאי אינקיב טרפשא דכבדא טרפה שְהרי הטור עצמו כ' ס"י ל"ט ריאה שנסרקה למקום שאין הנקב פוסל כמו לקנה כו' ולטרפשא ותירץ תירוצ' א' דהתם מייירי בטרפשא דלפא כמש"ש ולשמנונית הלב ולטרפשא ור"ל דדוקא בטרפשא הפכד פוסל הנקב ולא בטרפשא דלפא ואין זה תימה שטרפשא דכבדא יהיה חמור מטרפשא דלפא דהא מצינו בגמרא פא"ט דמ"ה ע"ב לחד לישנא חמור קנה הפכד מקנה הריאה והנה ריא"ז בש"ג שם הביא סמך לדברי בה"ג מדין קנה הפכד וז"ל ובעל הלכות פתב שאם ניקב חצר הפכד טרפה ונראה בעיני לקיים דבריו שחצר הפכד הרי הוא פקנה הפכד פמבואר בקו"ה עכ"ל הביאו הכנה"ג בהגהב"י ס"י ל"ד ובסי' מ"א בהגהת הטור אות י"א אף א"כ נימא דטרפשא דלפא דינו פקנה הלב ופקנה הלב העיקר להחמיר יותר ואפ"ל דדוקא טרפשא דכבדא ס"ל לריא"ז דדומה לקנה הפכד משום דגבי פזית במקום שהיא חיה דמ"ו ע"א פרש"י לחד לישנא דהיינו מקום תלייתה בטרפשא הפכד וכ"כ הב"י רס"י מ"א בשם רבינו ירוחם והרוקח ובתשו' מ"ב סי' ק"ג העלה דהעיקר כפי זה אף שהרב"י לא ס"ל פן ולהיות פן שהפכד חיה משם ע"כ ס"ל לריא"ז דדינו פקנה הפכד (מיהו לפ"ז למ"ד פזית במקום מרה ולמ"ד דבמקום שהיא חיה היינו מקום דיבוקה בפזיות לדידהו אין לדמותו כלל לקנה הפכד) אבל טרפשא דלפא אין שייך לומר שהלב חי ממנו.

פי דוקא הפכד חי מהלב ע"י אמצעות הטרפשא פן י"ל להעמיד תירוצו הראשון דהב"י בענין סתירת דברי הטור אהדדי: קיצור הב"י ס"ל דדוקא פשניקב מצד הפכד טרפה ולא פשניקב רחוק מהפכד ויש טעם לזה עפמ"ש בש"ג בשם ריא"ז טעמו דבה"ג דדומה לקנה הפכד פי שם מקום חיותה של הפכד: אף הב"ח הקשה על תירוצו זה מדברי הר"ן שכתב בסוגיא דריאה הסמוכה לדופן היכא דסמיכא ריאה למקום שאין הנקב פוסל בו פגון שהיא סרוכה לגרגרת או לשמנוניתא דידיה או לטרפשא דלפא או לטרפשא דכבדא ובאמת שדברים אלו אינן מדברי הר"ן לבד כ"א משאר גדולי הראשונים הזכירם הכנה"ג בהגהת הטור ס"י ל"ט אות ס"ו ומפלגם משמעות הרמב"ם פי"א ה"ו ותירוצו הוא ז"ל דכוננת הר"ן שאין הנקב פוסל בו מצד עצמו שאין פסולו אלא מטעם שאין הפסק בין אברי הנשימה לאברי המזון כו' ובמחכ"ת הוא דוחק דהא עריב ותני טרפשא דכבדא עם שא"ד שאין הנקב פוסל בהם כלל אשר לכו' י"ל באחד משני דברים או שנאמר דהר"ן וש"פ לא ס"ל כלל דינו דבה"ג וס"ל דניקב חצר הפכד פשרה וכמו שהביא הכנה"ג מתשו' המינוחסות להרמב"ן סי' קס"ב המובא ב"י סי' ל"ט בד"ה לכל מקום שתסרוף הריאה וז"ל ומזה הטעם אם היא סרוכה לכבד דרוף נקב שהיה בטרפשא טרפה כמ"ש בתשו' להרמב"ן סי' קס"ב עכ"ל והשתא קשה ת"ל דטרפה מטעם ניקב הטרפשא ומה לו לאוסרה מטעם ריאה סרוכה שלא במקום רביתא וכן מבואר תשו' הנ"ל בתשו' הרשב"א ח"א סי' תרל"א דטרפה מצד הסירכא מן הריאה דלפ"ז מוכח דס"ל דמצד נקב הטרפשא אין פאן שום טרפות או שי"ל כמו שתירץ בתשו' מהרי"ט ח"ד סי' ח' וז"ל א"נ משפחת לה שהסירכא נכנסה דרוף הטרפשא המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון דבהיה לא מטריף פדכתב הרב בב"י לפי שאין שם מקום הפכד שהוא דבוק לצד ימין כאותה ששנינו פ"ד דתמיד אלא של ימין קורא גדולה מפני שהפכד תלוי בה ואם נקב אותה הטרפשא שפלו מטריף בהכי שיש לחוש מפני הפכד שתחתיו ודבר זה בידי מאת זובחי הנזבח בטרפשא דכבדא וטרפשא המפסיק בין אברי המאכל

הכל אחד אלא שהשמות מוחלקין לפי מקומן שעל הפכד נקרא טרפשא דכבדא ובהכימתוקמא תשו' הרשב"א ז"ל דאפשר לה ליסרה דרה טרפיש המפסיק מן הצד ולא ינקב הטרפיש שעליו ודברי הגאונים יתד הוא שלא תמוט עכ"ל הרי דבריו מבוארין דלא פהב"ח דס"ל שטרפות הנקב בטרפשא הוא משום שאין הפסק בין אברי הנשימה לאברי המזון ולכן ס"ל דבכל הטרפיש הנקב פוסל אבל מהרי"ט ס"ל דמתמת זה אין שום טרפות כ"א הטרפות רק מצד שסוף הפכד להנטל ולכן אין טרפות רק בחלק מהטרפיש שעל הפכד הנקרא טרפשא דכבדא ולא בחלק הטרפשא המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון היינו מה שאינו על הפכד וכתב דהיינו כמ"ש הרב בב"י ור"ל מ"ש הרב"י א"נ התם בטרפשא המבדלת בין אברי הנשימה לאברי המזון והכא בטרפשא דכבדא שהיא יותרת הפכד הנק' איבדש עכ"ל וביאר מהרי"ט דבאמת הכל אחד אלא שהשמות מוחלקין לפי מקומן שעל הפכד נק' טרפשא דכבדא פנ"ל א"כ אין איסור רק פשניקה הטרפשא מצד הפכד: ולא בריחוק מקום מהפכד א"כ יצא לנו דדברי מהר"מ בספר מח"ב הן פדברי מהרי"ט והב"י ותשו' ד"ר: קיצור ומה שהקשה עליו הב"ח מדברי הר"ן י"ל או הר"ן ס"ל דניקב חצר הפכד פשרה לגמרי פדעת תשו' להרמב"ן סי' קס"ב או כמ"ש מהרי"ט דטרפשא דכבדא וטרפיש המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון הכל אחד אלא שהשמות מוחלקין ואין הנקב פוסל כ"א בטרפשא דכבדא: ב רק שיש שינוי בין מ"ש מהר"מ בספר מח"ב שפצד ימין הטרפשא אינה מכוסה מן הפכד ומדברי מהרי"ט נראה לא כן אלא להפך דדוקא בצד ימין שם נקרא טרפיש הפכד פי הפכד הוא מימין הבהמה כמ"ש במשנה פ"ד דמסכת תמיד ודברי מהר"מ תמוהין.

עכ"פ לדינא אין נפקותא דחלק הטרפשא שאינו בצד הפכד עם שהוא המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון לא מטריף בהכי ותמינה קצת ממ"ש מהרי"ט ודבר זה בידי מאת זובחי הגזבח הא מבואר הוא באריכות בהמזרחי פ' ויקרא על פרש"י גבי ואת היוותרת על הפכד ויקרא סי' ג' ד' יעו"ש באריכות וצ"ל משום שם אדרבה משמע שהכל נקרא טרפשא דכבדא ע"כ ביאר בשם זובחי הגזבח שמ"מ הם שמות מוחלקין כו'.

(אחר זמן ראיתי שדברי המזרחי אינן פדברי מהרי"ט דז"ל עמ"ש רש"י היוותרת הוא דופן המסוף פי' המסוף הוא קרום הלכך המבדיל בין אברי הנשימה לאברי המאכל ודופני של זה המסוף המקיף לו סביב סביב הוא הפשר הדבק בצלעות סביב סביב והפשר שהוא נקרא בלשון חכמים חצר הפכד וטרפשא דכבדא ובלשון התורה יותרת הפכד עכ"ל).

והנה מדברי המרדכי סי' תרל"א והג"א שכ' בהדיא דהטרפות הוא משום שסוף הפכד לינטל כולו יש ראיה נגד הב"ח שכתב שטעם הטרפות משום שאין הפסק בין אברי הנשימה כו' אלא כמ"ש מהרי"ט וא"כ י"ל שאין הטרפות דוקא כ"א בניקב הטרפיש שעל הפכד: מה גם לפמש"ל בשם ריא"ז דנתן טעם לדברי בה"ג משום שחצר הפכד הרי הוא פקנה הפכד וכתבתי לעיל שי"ל שהדמיון משום שאמרו במקום שהיא חיה א"כ גם לפ"ז דודאי מקום שהיא חיה אינו רק הטרפיש שעל הפכד: והנה מצאתי בפרי תואר ס"ק י"א שהאר"י בדין זה והעלה ג"כ דלא פהב"ח כ"א כמ"ש הרב"י דמצד הפכד קאמר וכל דאינקיב שלא פנגד הפכד פשרה עכ"ד ועיין בתשו' גבעת שאול סס"י נו"ן כ' ג"כ שיש לצדד ע"פ מ"ש בש"ע מצד הפכד וכיון שיש מחלוקת שקול בדין זה היינו שאף שהב"ח

והש"ך והפר"ח אוסרים מהרי"ט ותשו' ד"ר ומהר"מ מתירים והפר"ח דביתראי הוא מסכים להקל ע"כ אפ"ש לצדד להקל במקום הפ"מ דהא פ"נ שאין לדין זה שרש רק מדברי בה"ג יש לדמותו לדין בועה בשפולי ריאה.

שכ' הב"י בסי' ל"ז בשם מהר"י בן חביב נשמע לכל מי שיפרש דבריו להקל כו'. וכ"כ בת"ש שם ס"ק ל"א ולהמקילים שומעים בדין זה כו' יעו"ש וכן ראיתי בכנה"ג סי' מ"א אות י"א בשם מהרשד"ם שהביא ראיה להחמיר בדין זה מדין בועה בשפולי רק שכתב דכש"כ הוא: קיצור מדברי המרדכי והג"א יש ראיה להב"י והפרי תואר פסק ג"כ כהב"י וש"ע ולא פה"ח וגם ע"פ דברי ריא"ז הג"ל יש לשמוע פן: ד והנה לפמ"ש ריא"ז דדומה לדין קנה הפכד א"כ אף לבה"ג אין פאן רק ספק טרפות דהא גבי קנה הפכד ללישנא קמא (דמ"ה ע"ב) אין הנקב פוסל בו וכן פסק רש"י וס"ל דר' יוחנן דאמר ניקב הקנה למטה מן הקנה קאי אקנה ההולך לריאה ואף שבחה"ר השיב ע"ז דמאי חזית דמוקמית ליה בקנה הריאה מקנה הפכד הנה גם הרמב"ם רפ"ז מה"ש נראה דמפרשו על קנה הריאה דהוא נק' קנה סתם משא"כ קנה הלב הוא המזרק הגדול שיוצא ממנו לריאה וגם שמימרא זו דר' יוחנן שייך לדין אנס בסימנים ושחט והוא המקום מהקנה שאינו ראוי לשחיטה אשר כ"ז שייך יותר בקנה ההולך לריאה ועיין במשנה ג' פ"ד דתמיד והקנה והלב והריאה תלויין בה ואילו הפכד לא והיינו שהריאה סמוכה לקנה יותר הרבה מהפכד וכמ"ש הפוסקים גבי מחט דאשתכח בריאה ובמסכת ב"ב פ"ה (דף פ"ג ע"ב) מכר את הקנה לא מכר את הפכד ופרשב"ם הקנה היא הריאה ונקראת על שם קנה שלה והתוספות כתבו קנה היא ריאה עם הלב מכ"ז מבואר דסתם קנה שייך יותר על קנה הריאה ממה ששייך על קנה הפכד ולכן ס"ל לרש"י דר' יוחנן ס"ל פלישנא קמא דאמימר והוא ג"כ לישנא דסתמא דגמרא.

ומסולק גושניית הרשב"א על רש"י וע' ר"ן דגם הוא לא ס"ל פה"ש"א וכוונאי על קנה הפכד לא איירי ר' יוחנן גם להר"ן ע"ש וע' בראב"ן סי' רל"ג הביא ג"כ תחלה הפסק פ"ש"י ואח"כ הביא הדיעה דכ"ן דלא אתמר הלכתא בהדיא עבדינן פוליהו לחומרא והיינו כדעת הרי"ף וש"א"פ וע' לח"מ רפ"ו מה"ש ס"ל דהרמב"ם ג"כ פוסק כל"ק ועיין בהרי"ף ס"פ ערבי פסחים גבי אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל אין מפטירין אחר מצה אפיקומן מר זוטרא מתני הכי אמר רב יוסף כו' שכ' הרי"ף מסתברא לן פלישנא קמא דאליבא דגמרא הוא ולישנא בתרא אליבא דמר זוטרא הוא הלכך עבדינן כל"ק דהוא אליבא דגמרא עכ"ל וכ"פ הרב"י בא"ח סי' תע"ח וכל הפוסקים ועיין בעירובין פ"ק עושין פסין (דף כ"ה ע"א) גבי בנה בו עמוד כו' רב שימי מתני לקולא שאעפ"כ פסקו פלישנא קמא דלא כרב שימי אף שרב שימי מיקל והלכה כדברי המיקל בעירובין מ"מ שאני לישנא דסתמא דגמרא ועיין בב"י בא"ח סי' שנ"ח ומיהו להפוסקים כל"ק וקרבה נגד רבא יש לדחות ראיה זו דה"ט דרב שימי מסייע ומיהו יש פוסקים ג"כ כרבא עיין בהמגי"ד.

וכיוצא בזה כ' הרא"ש בפ"ק דב"מ גבי אמר רב נחמן ומשביעין אותו שבועת הדין כפ"ק דהוא מכ"ז בפ"ק דב"מ ג"כ פשוט סי' ז' ועיין בב"י בא"ח סי' ע"ה ס"ד

ונהי דאָנן קיי"ל פֿהכרעת הפוסקים לאַסור בַּנִּיקב קָנָה הַכָּבֵד מ"מ וְדאי לא חמור מִסַּפֵּק טְרַפָּה.

א"כ דין נִיקב טְרַפֶּשׁ הַכָּבֵד להריא"ז אַליבא דבה"ג ה"ל ג"כ רק טְרַפָּה מִסַּפֵּק וְהִנֵּה הַפְּרִי תִּנְאָר סס"י ל"ד כ' פִּינּוּן פֶּל הִנֵּה ג' קָנִים טְרַפָּה רק מִסַּפֵּק ע"כ פֶּל דְאֵתְיִלִּיד עוֹד סַפֵּק ה"ל ס"ס וְשָׂרִי וּלְפַע"ד בְּקָנָה הַרְיָאָה י"ל שְׂאִין לְסַמּוֹךְ ע"ז פִּינּוּן לְפַרְש"י הוּא טְרַפָּה וְדָאִית אָבֵל בְּקָנָה הַכָּבֵד דְלַרְש"י שָׂרִי לְגַמְרִי וּלְשֵׁא"פ ה"ל סַפֵּק טְרַפָּה יֵשׁ לְסַמּוֹךְ ע"ז וּכ"ש בְּנִיקב טְרַפֶּשׁ הַכָּבֵד וּא"כ אָף לבה"ג וְסִיעָתוֹ פִּינּוּן שְׂיֵשׁ פֶּאן עוֹד סַפֵּק הֵינּוּ דַעַת הַפּוֹסְקִים הָאוּמְרִים דְשָׁלָא פִּנְגָּד הַכָּבֵד אֵינּוּ טְרַפָּה כָּלָל א"כ ה"ל סַפֵּק סְפִיקָא וְשָׂרִי וְהֵינּוּ בַמְקוֹם הַפֶּסֶד מְרֻבָּה וְמָה גַם פֶּשְׁנָצְרָף לְזָה מָה שֵׁשׂא"פ לֹא הִזְכִּירוּ דִין זֶה כָּלָל: קִיצוּר וְעוֹד דְגַם לבה"ג לֹא חֲמוּר זֶה מִדִּין קָנָה הַכָּבֵד דְלַכְמָה פּוֹסְקִים ה"ל סַפֵּק טְרַפָּה וְכַשְׂיֵשׁ עוֹד סַפֵּק הַתִּיר הַפְּרִי תִּנְאָר וְיֵשׁ לְסַמּוֹךְ עָלָיו פִּינּוּן דְלַפְרִש"י כְּשֶׁר לְגַמְרִי וְה"נ י"ל כֵּן בְּנִדּוֹן זֶה דְטְרַפֶּשׁ הַכָּבֵד מִטַּעַם הַמְבֻאָר בְּפָנִים וּמ"מ נ' שְׂאִין לְהַכְשִׁיר רק בְּהַצַּד שְׂאֵינּוּ מְוַנַּח עַל הַכָּבֵד כָּלָל דְהֵינּוּ בְּצַד הַשְּׂמָאל שֶׁל הַבְּהֵמָה שְׂשֵׁם מְוַנַּח הַטְּרַפֶּשׁ עַל הַטְּחוּל.

אָבֵל בְּצַד הַיָּמִין אָף דְלֹא מְוַנַּח עָלָיו מִמֶּשׁ הַכָּבֵד הַפֶּל נִק' חֲצָרָא דְכַבְדָּא: וּבַפְּרִי תִּנְאָר שֵׁם מִשְׁמַע דְכַשְׂנִיקב הַטְּרַפֶּשׂא בְּצַד יָמִין שְׂשֵׁם הַכָּבֵד אָף אִם הוּא שְׂלָא פִּנְגָּד הַכָּבֵד יֵשׁ צַד לְהַחְמִיר יוֹתֵר מֵאֵם נִיקב מִצַּד הַשְּׂמָאל שְׂשֵׁם אֵינּוּ בְּצַד הַכָּבֵד כָּלָל כ"א בְּצַד הַטְּחוּל וְקָנָה שְׁוֹמֵן מִפְּסִיק בִּינֵיהֶם וְנ"ל הַפְּר"ת וְאִי בְּעֵי לְדִיִּיקָא מְלַתִּיָּה לְאַסוּר מְאוּמְרוּ חֲצַר הַכָּבֵד וּמִשְׁמַע לִיה מֵהָאִי לִישְׁנָא דְאֶפִּילוּ חֶלֶק הַפְּנוּי מִמֶּנּוּ לְצַד יָמִין תִּקְשָׁה לְדִידִיָּה כְּקוֹשְׁיִיתוֹ דְהָא כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא הִזְכִּירוּ זֶה דְחֲצַר כַּבְדָּא אֲלֵא טְרַפֶּשׁ הַכָּבֵד מִשְׁמַע כּו' דְלֹא קָאִי אֲלֵא בְּדִאֲתַנַּח עָלֶיהָ כַּבְדָּא עכ"ל דְבָרָיו אֲלֵה מְבֻאָרִין לְהַקֵּל אָף בְּצַד יָמִין כָּל שְׂאִין הַכָּבֵד מְוַנַּח עָלָיו' אָבֵל בְּצַד שְׂמָאל שְׂשֵׁם אֵינּוּ עֲנִין לְכַבֵּד כָּלָל י"ל שְׂאֵינּוּ נִקְרָא חֲצַר הַכָּבֵד כָּלָל וְזֶהוּ דַעַת תְּשׁו' דְבָרֵי רִיבּוֹת ס' קנ"ג דְכַתֵּב טַעַם הַהִיתֵר מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְחוּק מֵאֵד מִן הַכָּבֵד וּכ"נ דַעַת מֵהִרִי"ט שְׂפַתֵּב לְפִי שְׂאִין שֵׁם מְקוֹם הַכָּבֵד שֶׁהוּא דְבוּק לְצַד יָמִין כּו' מִשְׁמַע דְאֵינּוּ מְכַשִּׁיר רק כַּשְׂנִיקב הַטְּרַפֶּשׂא בְּצַד שְׂאֵינּוּ מְקוֹם הַכָּבֵד כָּלָל דְהֵינּוּ בְּצַד הַטְּחוּל וְהִנֵּה לְכַאוּרָה אֲפֻשֶׁר גַּם לְגַבֵּי הָאֵימּוּרִים שְׂמַקְרִיבִין הַיּוֹתֵרֶת עַל הַכָּבֵד דְפַרְש"י בַּחוּמֵשׁ דְהֵינּוּ חֲצָרָא דְכַבְדָּא וְנִקְרָא ג' ד' י"ל שְׂאִין מְקַרְיבִין רק הַחֶלֶק הַפְּרוּשׁ עַל הַכָּבֵד דְהֵינּוּ צַד יָמִין וְלֹא הַפְּרוּשׁ עַל הַטְּחוּל דְהָא כְּתִיב וְהַיּוֹתֵרֶת עַל הַכָּבֵד דִּיִּיקָא וּכ"מ מ"ש בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה ספ"ב מֵה' מַעֲשֵׂה הַקְּרָבָנוֹת דִּין י"ח בַּמ"ש הַרְמַב"ם וְאֵלּוּ הֵן הָאֵימּוּרִין כּו' וַיּוֹתֵרֶת הַכָּבֵד וְנ"ל וַיּוֹתֵרֶת הַכָּבֵד פֶּתַח רֵבִינוּ בְּהַקְדָּמָתוֹ לְסִדֵּר קְדָשִׁים שֶׁהוּא הַקְּצָה הַתַּחְתּוֹן הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּמוֹ הַבֶּהֱן מִן הַיָּד עכ"ל וצ"ע אִם פִּירוּשׁוֹ עוֹלָה בְּשִׁטַּת רַש"י דְהֵינּוּ חֲצַר הַכָּבֵד עכ"פ מוּבָן מִמֶּנּוּ שְׂפּוּדָאִי אֵין צַד הַיּוֹתֵרֶת שְׁעַל הַטְּחוּל בְּכָלָל וְע' בַּמְשֻׁנָּה פב"ת דִּיּוֹמָא אֵין מְאֻכִּילִין אוֹתוֹ מִחֲצַר הַכָּבֵד שְׁלוֹ מִשְׁם ג"כ פֶּשׁוּט יוֹתֵר דְהֵינּוּ צַד שְׁעַל הַכָּבֵד דְהֵינּוּ צַד הַיָּמִין וְלֹא צַד הַשְּׂמָאל וצ"ע דְשֵׁם מְפָרֵשׁ הַרְמַב"ם בְּפִירוּשׁ הַמְשֻׁנָּה לְהַאֲכִיל לְאֵדָם הַכָּבֵד שֶׁל כָּלָל שׁוֹטָה מְפָרֵשׁ דְחֲצַר הַכָּבֵד הֵינּוּ הַכָּבֵד מִמֶּשׁ וְאוּלַי לְזָה גַּתְפּוֹנוֹן מ"ש בְּהַקְדָּמָה לְסִדֵּר קְדָשִׁים כְּמוֹ הַבֶּהֱן מִן הַיָּד דְהֵינּוּ מְגוּף הַכָּבֵד מִמֶּשׁ וּא"כ אֵין כֵּן דַעַת רַש"י וְכָל הַמְפָרֵשִׁים וְע' בַּמְשֻׁנָּה ז פָּרַק הַשּׁוֹחֵט אֶפִּי' שְׁחִטָּה שְׂיֵאֲכַל הַעו"ג מִחֲצַר הַכָּבֵד שְׁלָה פְּסוּלָה לְכַאוּרָה מֵהוּ אֶפִּי' מִחֲצַר הַכָּבֵד וְאִם בּוֹ תוֹלָה טְרַפּוֹת א"כ הוּא אָבֵר מְסוּנִיִּים מִיָּהוּ י"ל שֵׁם הַמְכּוֹנּוֹן מִשּׁוּם דְאֵינּוּ מְאָכֵל חָשׁוּב כְּשֵׂאֵר בְּשָׂר: אַחַר זְמַן רַב שְׂפַתְבְּתִי

תשובה זו בא מעשה לדי שניקב טרפיש הכבד שלא מצד הכבד וצד הדק שבהטחול כנוס לתוף הנקב וסותמו ומחזק בו היטב בענין שאינו יוצא מתוף הנקב והכשרתי.

פי זה יש להכשיר אפילו להב"ח והש"ף דבעיקרי דינים סי' ד' אות א' הכשיר פשהכבד נכנס תוף הנקב באופן שנסתם וגם הביא מ"ש בלקח הפנים הביאו הבל"י סי' מ"א ס"ק י' וז"ל מעשה שהיה בכמה בהמות נקב בתצר הכבד והיה באותו נקב נכנס חלב הטמא כמו חוט ויכולין החוט החלב להוציא מתוף הנקב והיה מושף החלב לכאן ולכאן כמו חוט במחט והכשירו גאוני עולם עכ"ל וכ"כ בט"ז ס"ק ט' דאפילו חלב טמא שאינו חשוב סתימה בעלמא פאן חשוב סתימה והפמ"ג במשפצות שם הביא דהתב"ש ס"י מ"א ס"ק י"ב חולק ע"ז.

ולכאורה הגאונים שבלקח הפנים ס"ל כהט"ז והנה הת"ש שם כתב וז"ל עוד כ' הדרישא דאם נסתמה נקב הטרפיש בטחול שלא פדרף הנחתה אע"פ שנסרקה בה שפיר טרפה לכ"ע דסופה ליפרק וכו' עכ"ל ובנד"ז שהוא פדרף הנחתו שצד הגס של הטחול וצד הדק עומדים פדרף הנחתם רק צד הדק נכנס בתוף הקרע והנקב ועבר לפנים מהטרפיש י"ל אין סופו להתפרק כלל ומ"מ אילו נתפוס כהב"ח וש"ף דגם פשניקב שלא בצד הכבד טרפה אין להקל.

אף לפמש"ל שיש לתפוס פשניקב שלא בצד הכבד כלל דהינו שהכבד הוא מימין וזה הנקב הוא בצד שאצל הטחול יש להכשיר א"כ לסניף יש לצרף גם זה מה שצד הדק של הטחול נכנס לתוף הנקב וסותמו היטב: סימן מב דין נקב בטחול בצד הדק שבעב.

משנה ר"פ בהמה המקשה (דף ס"ח א') חותף כו' מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה ופרש"י והרע"ו ולהכי נקט טחול וכליות משום דמידי דלא מיטרפא בהו והקשה התוי"ט עליהם ומהרש"ח בתו"ח תירץ דלמסקנא י"ל המשנה מיירי בקולשיה וכמ"ש הר"ן ואפ"ל דהנה בתשו' הרשב"א רס"י צ"ח כ' ועל זה הפלל כל שאין פמוה חיה טרפה סמכו להוסיף בסג"ר ושב שמעתתא א"כ במשנה אין מבואר טרפות זו.

לכן פרש"י בפשטיות המשנה זו דנקט טחול וכליות משום דמידי דלא מיטרפא בהו ולהכי אמרו בגמרא (דף נ"ה ע"ב) ולית הלכתא פרב עוירא משום דשני התירוצים שתירצו המשנה לדבריו שניהם דחוקים ע"כ דחו דבריו מפח משנה זו רק עכ"ז אמרו דבסומפיה טרפה משום דבכה"ג אין קשה כ"כ מהמשנה וסמכו על זה הפלל כל שאין פמוה חיה ובזה יש ליישב דעת הרמב"ם פ"י מה' שחיטה דין יו"ד גבי עוף דפסק שאין הנקב פוסל בטחול שלו והקשה ע"ז הרשב"א והרא"ה בתה"א דף נ' בבד"ה חולק מה"ט על הרמב"ם והר"ן תירץ משום דאין לו סומפיה ור"ל פיון דאמרו ולית הלכתא פרב עוירא רק בסומפיה טרפה א"כ בעוף שאין בו סומפיה נשאר דלית הלכתא פרב עוירא דאם יטריפו גם בעוף בכל הטחול א"כ הרי הלכתא פרב עוירא רק בקולשיה דטחול בהמה פשר.

ומדאמרינו דלית הלכתא פרב עוירא משמע דהיכא דליכא סומפיה כמו בטחול של עוף פשר ועיין בפרי תואר סי' מ"ג שהביא דברי הפר"ח שחלק על הרמב"ם ועל הרשב"א שכתב עליו וכבר הורה זקן.

והפר"ח כ' שאין לחוש להוראת זקן והפרי תואר דחה דבריו ולפמ"ש יש להרמב"ם ראיה מלשון ולית הלכתא כרב עוירא כו' והנה בכנה"ג סי' מ"ג בהגהות הטור אות ו' כתב וז"ל הטחול אפילו במקום הגס והעב יש לו בקצהו פדמות שפה סביב בראשו דק ויש מי שהורה שאם ניקב באותו השפה שהוא דק דכשר דלא מיקרי סומפיה אלא הגס בלבד אבל כל היכא שהוא מקום דק פשרה אבל הר"י הלוי בסי' ל"ה הרבה להוכיח דאין חילוק וכל מקום שיהיה הנקב בצד העב אפילו במקום הדק טרפה וכן בצד הדק פשרה בקל הצד שהוא וכן נוהגים בליפאנטו ובכל ערי המוריאה וכו' עכ"ל וכ"ד הט"ז רס"י מ"ג ודייק ממ"ש הרמב"ם פ"ו הי"ט ובש"ע רס"י מ"ג אם ניקב בראש העב דאל"כ היה לו לומר חלק העב ויש להשיב דבפירוש המשנה פתב ועל מנת שינקב במקום העב ממנו הרי כ' מקום העבה וכ"כ הרע"ו פא"ט מ"ב אבל ניקב במקום עביו כו' משמע דלא מיטרפא אלא פשהנקב במקום עביו ממש.

פי הנה סומפיה הוא תרגום של עביו כמו שהביא במתורגמן ערוך סמך התמישי ממ"ש במ"א סי' ז' כ"ו ועוביו טפח ות"י וסומפיה פושפא וכן בירמיה סי' נ"ב כ"א ועביו ארבע אצבעות ות"י וסומפיה ארבע אצבעאן הרי פי' בסומפיה היינו מקום עביו והערוך ערוך סמך הביא מ"ש ביחזקאל סי' ל"א ז' ויף בגדלו ות"י ואתנצח בסומכותיה ג"כ הפי' ע"ד הג"ל אף בירמ' כ"ה כ' ואת כל מלכי הערב ת"י כל מלכי סומפותא ופרש"י סומפותא היינו שמשענתו של פרעה עליהם א"כ סומפותא הוא ג"כ לשון סמך ע"ד משען.

וא"כ י"ל סמיכת הטחול הוא על כל צד העב שבו ואף על הדק שבועב: קיצור. מה שפרש"י גבי מן הטחול מידי דלא מיטרפא הוא ושהקשה ע"ז התוי"ט ותיירץ מהרש"ח מאחר שבגמרא אמרו ולית הלכתא כרב עוירא ושמזה יש ראי' להרמב"ם בדין טחול של עוף שאין הנקב פוסל בו אף דלא דמי לקולשיה דבטחול של בהמה מ"מ פיון דלא דמי ג"כ לסומפיה פשר מאחר דלית הלכתא כרב עוירא ועפ"ז יש לצדד גם בצד הדק שבועב וראיית הט"ז לאסור יש לדחות ועיקר פי' סומפיה הוא תרגום של עוביו: ב והנה בערוך ערוך קלש הביא מהגמרא ריש עירובין מ"ש במבוי דכשרה דאמרינו קלוש דהיינו פאילו נטל אותו העובי היצא למעלה מעשרים אמה.

נשמע דפי' קולשיה היינו מה שנתמעט העובי א"כ י"ל דגם בצד העובי עכ"ז מקום השפה ששם נקלש ונתמעט הרבה העובי של הטחול נקרא קולשיה וספ"ב דגדה (דכ"א א') ואידי דקליש וביבמות פרק חרש (דף קי"ג סע"א) דחרש דעתא קלישתא הוא ופרש"י דקה פלומר דעתו מועטת כו' וספ"ב דמ"ק (די"ג ע"ב) מחפין את הקציעות בקש ר' יהודה אומר אף מעבין ומפרש בגמרא חד אמר מחפין אקלושי מעבין אסמוכי יעו"ש בפרש"י מכ"ז י"ל דצד הדק שבחלק העב פיון שנקלש ונתמעט עוביו הרבה אינו נקרא סומפיה כ"א בקולשיה וגם משמע קצת פן ממ"ש ואי אשתנייר ביה פלעובי דינר זהב פשר ובנדאי השויר הוא פחות מהנקב ואילו במקום הדק שבועב אם ישתנייר פלעובי דינר זהב לא יהי השויר פחות מהנקב ועו"ל לפ"ד הרמב"ם דלעיל דטעם שאינו פוסל הנקב בטחול של עוף משום דאין בו סומפיה אף שלא שייר לקרותו קולשיה ג"כ: והיינו פיון דלית הלכתא כרב עוירא אין להטריף רק במקום סומפיה ובטחול של עוף אע"ג דליכא קולשיה מ"מ פיון דליכא סומפיה פשרה דסומפיה דוקא ולא קולשיה דוקא וא"כ מקום

השפּה שֶׁהוא דַּק שֶׁבָּעַב אַף אֶת"ל דָּאִין לְקֵרוֹתוֹ קוֹלְשִׁיָּה דְקוֹלְשִׁיָּה הֵינּוּ פְּלָלוֹת הַחֵלֶק שְׂאִינוּ עַב כַּמ"ש הַט"ז.

מ"מ קָא אִי אֶפְשָׁר לְקֵרוֹתוֹ סוּמְכִיָּה ג"כ דְסוּמְכִיָּה פִּירוּשׁוֹ עֲוֹבִיו שֶׁהוא עַב הַרְבֵּה וּבְהַשְׁפָּה הוא דַּק יוֹתֵר גַּם מִחֵלֶק הַקוֹלְשִׁיָּה א"כ א"א לְקֵרוֹת זֶה סוּמְכִיָּה וְהָרִי סוּמְכִיָּה דְנוֹקָא טְרַפָּה וְלֹא מַה שְׂאִינוּ סוּמְכִיָּה אַע"פ שְׂאִינוּ ג"כ קוֹלְשִׁיָּה כַּנ"ל וְהִנֵּה עַפ"ז אֶפְשָׁר לִיתָן טַעַם לַמ"ש בַּהֲג"א מֵא"ז הוּבָא ב"י שְׁפָל מַה שְׁדְּבוּק לְפָרַס קְרוּי סוּמְכִיָּה וְלֹא יוֹתֵר וְכ"כ בַּהֲגַשׁ"ד וּבֵאוּ"ה פְּלָל נ"ב וּבֵרַשׁ"ל וְכ"כ רִי"ו וְכ" דַּמְש"א שְׁפָן מִשְׁמַע לְשׁוֹן רַש"י שְׁפִירַשׁ בְּסוּמְכִיָּה בְּעוֹבִיו לְמַעְלָה וּמִדְּכַתֵּב לְמַעְלָה ר"ל מַה שֶׁתַּחַת לְבַד עַכ"ל הוּבָא בַּכַּה"ג סִי מ"ג בַּהֲגַהֵב"י אוֹת ב' וְכ' הַכַּה"ג דַּמְש"ש בַּש"ע דִּין זֶה רַק בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר לְפִי שְׁמַלְשׁוֹן הַרְמַב"ם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְלֹא ס"ל פֶּן וּלְפַע"ד י"ל טַעַם לְדַעַת הַג"א מֵא"ז וּמִשְׁמַעוֹת רַש"י דַּאֲע"פ שְׂגַם מַה שְׂאִינוּ דְבוּק לְפָרַס הוא עַב עֲדִינָן י"ל שַׁמ"מ אִינוּ נִקְרָא סוּמְכִיָּה מִשׁוּם שְׁנִקְלַשׁ קֶצֶת עוֹבִיו מְעוֹבֵי חֵלֶק הָעַב הַדְּבוּק בְּכַרְס וְכִינּוּן שְׁנִקְלַשׁ קֶצֶת עוֹבִיו ה"ל פְּהָא דְרִישׁ עִירוּבִין גְּבִי אִי קִלְשֵׁת לֵה דְכְּשִׁנְקַלְשׁ מְעַט מְהֵעוֹבֵי נִק' קִלְשׁ וְה"נ הַחֵלֶק מְהֵעַב מַה שְׂאִינוּ דְבוּק לְפָרַס י"ל שְׁנִקְלַשׁ מְעַט מְהֵעוֹבֵי וְז"ש רַש"י בְּסוּמְכִיָּה בְּעוֹבִיו לְמַעְלָה וְע' בַּלְחַח"מ פֵּא"ט סְעִיף ר"ל וְכִינּוּן שְׁפָן י"ל דַּמְכַשׁ"כ הַשְׁפָּה שֶׁל חֵלֶק הָעַב שֶׁהוא דַּק הַרְבֵּה אִינוּ נִקְרָא סוּמְכִיָּה: קִיצוּר רִישׁ עִירוּבִין דְאַמְרִינָן קִלוּשׁ ר"ל לְמַעַט הָעוֹבֵי כ"ש שִׁי"ל דְהַשְׁפָּה שֶׁל מְקוֹם הָעַב לְהִיּוֹתוֹ דַּק הַרְבֵּה מִפְּלָלוֹת חֵלֶק הָעַב אִינוּ נִק' סוּמְכִיָּה כ"א נִידוֹן כְּמוֹ קוֹלְשִׁיָּה וְגַם לֹא גָרַע מִדִּין טְחוּל שֶׁל עוֹף דְכִינּוּן דְלִית בֵּיהּ סוּמְכִיָּה אַף שְׂאִינוּ ג"כ קוֹלְשִׁיָּה אִין הַנֶּקֶב פּוֹסֵל בּוֹ כַּמ"כ י"ל בְּהַשְׁפָּה שֶׁל מְקוֹם הָעַב דְאַף שְׂאִינוּ בְּמְקוֹם קוֹלְשִׁיָּה אִין לוֹ דִּין סוּמְכִיָּה וְעַפ"ז יֵשׁ לִיתָן ג"כ טַעַם לַמ"ש בְּמִרְדְּכִי וְהַג"א וְרִי"ו שְׁפָל מַה שְׁדְּבוּק לְפָרַס קְרוּי סוּמְכִיָּה וְלֹא יוֹתֵר אַף שְׂגַם הַפְּנוּחַ עַל הַפָּרַס וְאִינוּ דְבוּק הוא ג"כ עַב מ"מ י"ל שְׁנִקְלַשׁ קֶצֶת מְהֵעוֹבֵי שְׁבַמְקוֹם הַדְּבוּק וְה"ל פְּהָא דְרִישׁ עִירוּבִין וְז"ש רַש"י בְּסוּמְכִיָּה בְּעוֹבִיו לְמַעְלָה: ג לְמַעְשָׂה וְדַאי אִין לְהַקְל פְּלָל כְּשִׁנְיָקַב הַשְׁפָּה שֶׁל מְקוֹם הַדְּבוּק לְפָרַס אַע"פ שֶׁהוא דַּק דַּא"ל"כ הַנֶּאֱמָר שְׂגַם בְּמְקוֹם הָעוֹבֵי הַדְּבוּק יֵשׁ ג"כ מְקוֹמוֹת שְׁנִקְלַשׁ הָעוֹבֵי כְּמוֹ בְּאַמְצָעֵיתוֹ הוא עַב טַפַּח וְלִצְדָדִים הוא הוֹלֵף וְנִקְלַשׁ עַד שְׂיֵשׁ מְקוֹם שְׂאִינוּ עַב שֵׁם רַק חֲצִי טַפַּח וְהָרִי נִקְלַשׁ עוֹבִיו מְעַט וְנִאָמַר ג"כ שְׁנִידוֹן כְּמוֹ קוֹלְשִׁיָּה כִּינּוּן שְׁנִקְלַשׁ עוֹבִיו מְעַט וְזֶה לִיכָּא לְמ"ד וְעַכְצ"ל דְכָל חֵלֶק הַדְּבוּק נִק' סוּמְכִיָּה אַף שְׂיֵשׁ בּוֹ מְקוֹמוֹת שְׁנִקְלַשׁ עוֹבִיו א"כ גַּם בְּהַשְׁפָּה י"ל פֶּן וְאַף שְׂיֵשׁ לְחֵלֶק דְשְׂאֵנִי בְּהַשְׁפָּה שְׂשֵׁם הוא דַּק וְקִלוּשׁ בְּיוֹתֵר מ"מ אִין לְהַקְל פְּלָל אֶבֶל בַּנְד"ז שֶׁהַנֶּקֶב הוא פֶּן בְּתוֹלְדָתוֹ כְּנִידוֹן דְשְׂאֵילַת הַט"ז דְסָבִיב הַנֶּקֶב מִבְּפָנִים מְקִיף עוֹר הַטְּחוּל וְנִיכְרַ שְׁנִבְרָאָת פֶּן כּו' שֶׁהַתִּיר הַט"ז וְכ"ד הַצ"צ בְּתִשׁוּ' סִי"י ע"א כַּהֲט"ז דְכִינּוּן שְׂאִין חֵלֶל לְטְחוּל וְנִיכְרַ וְנִרְאָה מְתוֹלְדָתוֹ לָאו דִּינִינָן לִיהּ כְּנִקְב אֶלָּא כְּחֶסֶד וּמִשׁוּם חֶסֶד אִין לְהַטְרִיף כּו' וְכ"פ בְּתִשׁוּ' פִּנ"י חִי"ד סִי ט"ו וְגַם בְּתִשׁוּ' נ"ב חִי"ד סִי"י י"ז אַע"ג דְלֹא נִהִירָא לִיהּ טַעַם זֶה פְּתַב טַעַם אַחַר כִּינּוּן דְטְרַפּוֹת הַטְּחוּל חִידוּשׁ הוא דְנִיטַל פֶּשֶׁר וְנִיִּקַּב טְרַפָּה אִין לָהּ בּוֹ אֶלָּא חִידוּשׁוֹ כּו' וְהֵינּוּ דְנוֹקָא שְׁנִיִּקַּב אַח"כ וְלֹא כְּשִׁנּוּלֵד פֶּן וְא"כ אַף שְׂיֵשׁ חוֹלְקִים מ"מ כְּשֶׁהַנֶּקֶב בְּסוּמְכִיָּה אִינוּ בְּמְקוֹם הָעַב מִמֶּשׁ כִּי אִם בְּהַשְׁפָּה שֶׁהוא מְקוֹם הַדַּק הַרְבֵּה שְׁבַהֲעַב וְדַאי דִישׁ לְהַקְל בְּפִשִׁיטוֹת וְכ"ד הַפְּמ"א ח"ב סִי קכ"א דְאַף שֶׁהוא ס"ל כְּהַחֲלוֹקִים עַל הַט"ז מ"מ כְּשֶׁהַנֶּקֶב בְּמְקוֹם הַדַּק שְׁבַסוּמְכִיָּה הַסְפִּים ג"כ לְצַרְף שְׁנֵי הַטְּעָמִים וְלְהַקְל הַבִּיאוּ הַפְּתַחַי תְּשׁוּבָה סִי מ"ג

סק"א ולכן אף שהגדון של מעלתו הוא בשור ולא בעגל יש להקל דהא הצ"צ ס"י ע"א דס"ל כהט"ז התיר אפילו בבהמה גסה דהיינו בשור כו': תשו' בקצרה ו"ל השואל בגדון הטחול שנמצא בו נקב מפולש בדרך שבעב דהיינו שחלק העב הדבוק לפרס יש בו בצדדים דק שאינו דבוק והיה שם באותו דק נקב מפולש ועור הטחול מקיפו מבפנים [והטרפתי] ע"פ דעת הפוסקים הנמצאים תח"י הלא הטה הנוב"י והפמ"ג ולחה"פ ושו"ת מים חיים ואנשי מחני רצו להכשיר ע"פ הבל"י והראיתי להם דברי הפמ"ג במשפחות סי' מ"ג ססק"א מ"ש על הבל"י עכ"ל הנה דברי מעלתו נכונים בנקב שאין עור הטחול מקיפו מבפנים שהנקב הזה נעשה בהטחול אח"כ ולא מתולדתו בזה יש להטריף אע"פ שהוא בדרך שבעב אע"פ שיש מי שהורה שהוא פשר נחלק עליו בתשו' מהר"י הלוי והביא ראיות לאיסור כהובא בכנה"ג סי' מ"ג בהגהת הטור אות ו': וכ"ד הט"ז סי' מ"ג סק"א ועכ"ז בשל"ה שער האותיות אות ק' דף ע"ה ע"א ד"ה טחול משמע דאינו נדאי טרפה כ"א ספק טרפה יעו"ש בלשונו שכ' ולא מצאנו היתר מפורש ואדרבה קצת נוטה לשון הטור להטריף כו' עכ"ל וכן נלע"ד עיקר כדבריו דה"ל טרפה מספק אמנם בנקב שעור הטחול מקיפו מבפנים דניכר שהוא נקב מתולדתו וכמו שהאריף בתשו' צ"צ ס"י ע"א דאחזוקי ריעותא לא מחזקינן לומר דלמא ניקב ע"י קוץ או חולי ונתרפא העור מבפנים עד שנראה שהוא פן מתולדתו כו' יעו"ש והספיק בזה להט"ז דיש להכשיר נקב כזה אף שהוא בסומפיה יעו"ש וכ"פ בתשו' פנ"י ח"י"ד סי' ט"ו וגם הנו"ב ח"י"ד סי' י"ז אע"ג דלא נהירא ליה טעם זה פתב טעם אחר להכשיר פיון דטרפות הטחול חידוש הוא ואמרינן בגמרא לית הלכתא כרב עזירא אין לה בו אלא חידוש דהיינו בניקב אח"כ ולא בנקב שמתולדתו ומ"ש רומע"ל בשם הנוב"י להטריף הוא פלא בעיני ואם פונתו למ"ש בנוב"י מה"ת ח"י"ד סי' י"ט (השני) בדין נקב מפולש באונה מעל"ע ולפי הנראה שהוא בתולדה דיש להטריף היינו משום דאזיל לשיטתיה דלא נראה לו סברת הט"ז דנקב שבתולדה אין לו דין נקב ולכן מטריף בריאה אבל לגבי טחול אף בסומפיה ממש ס"ל להכשיר משום דנקב הטחול חידוש הוא ואין לה בו אלא חידוש פנ"ל וגם בתשו' צ"צ סי' ע"א אע"ג דס"ל להכשירא בריאה כה"ג פיון שהוא אבר שאין בו חלל עכ"ז פתב ומסתבר למימר אפילו מאן דמטריף בריאה חסרון מכשיר בטחול בכי האי גוונא עכ"ל והיינו דעת הנוב"י שבריאה הטריף במה"ת סי' י"ט ובטחול הכשיר בנו"ב קמא סי' י"ז פנ"ל וגם בפתחי תשובה סי' מ"ג סק"ב הביא שדעת תשו' מעיל צדקה ושבו"י הוא כהט"ז א"כ פיון שהרבה פוסקים מכשירים נקב זה בטחול מצד עצמו אף שיש חולקים עליהם עכ"ז כשיש עוד צד גדול להקל והוא שנקב זה הוא בצד הדק שבעב שי"ל שגם נקב גמור שם טרפה מספק לבד ולא נדאי טרפה א"כ בנקב שעור הטחול מקיפו שהוא מתולדתו נדאי יש להכשיר בפשיטות אע"פ שבתשו' מים חיים סי' י"ג כתב פדעת רומע"ל ממש שגם בדרך שבעב פוסל נקב שעור הטחול מקיפו וניכר שנברא פן מתולדתו יעו"ש בדברי בן המסבר הרי לא ראה תשו' פנים מאירות ח"ב סי' קכ"א שהביא הפתחי תשובה ס"ק א' שהורה דאף להחולקים לגמרי על הט"ז דהיינו הנה"כ וסיעתו עכ"ז כשנקב זה הוא במקום הדק שבעב כשרה פיון דאינו בעב ממש יעו"ש ולכן אף שהגדון של רומע"ל הוא בשור ולא בעגל אין לחלק וכשר בכה"ג ע' בצ"צ סי' ע"א אפילו בבהמה גסה כו': סימן מג בגידון נקב מתולדה בטחול בשור גדול.

הנה גבי נקב בטחול בתולדה שהכשירו בעגלי אם יש להכשיר פן בשור הנה לכל הטעמים של המכשירים אין לחלק זולת הכו"פ סי' מ"ג צ"ע דיש לדמות למ"ש ה"ר"ן גבי סירכא דאע"ג דאין סירכא בלא נקב כשר כו' יש נקב ויש נקב כו' וה"נ רוב נקבים שבעגלים עתידים להתמלאות פשיגדלו מש"ה מכשירין אבל פשוטין בשור גדול נקב יש להטריף וכה"ג גבי אןפתא דהוא טרפות הנז' בגמ' אעפ"כ הספיקו הפוסקי' דבגדני' וטלאי' אינו נוהג טרפות זה כלל ע"ש בטוש"ע ס"י ל"ה ובבבמות הוא טרפות מדינא דגמ' ולא נאמר מאחר דבגדני' וטלאי' הוא כשר א"כ גם פשגדל יהי' פשר כמו פל הני חיוי בריתא הכי אית להו (ואע"ג דמצינו פן דמביאין ראי' להכשיר ממין במינו אפילו ממדברי לבייתאי ע' טור וש"ע סי' נ"ב ובסי' מ"ב גבי מרה הוא ממין על שאינו מינו).

ע"כ מקטנים לגדולים יש לחלק מיהו באמת זה צ"ע לכן גבי טחול פיון דכל הפוסקי' המכשירים זולת הכו"פ הנה טעמי' שלקחם שייכי גם בשור לכן נ' להקל וגם ראיה ממ"ש בש"ע סי' ל"ה ס"ה מפני שפן דרפה כו' הרי הכשירו אף שיתרת מגפה הוא טרפות פשוט בגמ' רק מפני שפן דרפה כו' וה"נ פיון שראינו שפן דרף העגלי' יש להכשיר נקב זה שבתולדה ולהטריף בגדולי' אין לנו פיון שלא נזכר בגמ' שנקב שבתולדה פסול ג"כ בטחול ויש מסברא לחלק בין נקב שבתולדה לנקב אח"כ ע' תשו' מעיל צדקה סי' י"ז שהאריף בזה א"כ מוטב לנו לחלק ולהכשיר בנקב שבתולדה ולא לחלק בכדי בין עגלים לשוורים משא"כ גבי אןפתא שהוא טרפות מוסכם בגמ' א"כ א"א להכשיר בגדולים ואעפ"כ בקטנים פיון שדרפן פן יש מקילים מה"ט פיון שדרפן כו' אבל א"א ללמוד מקטני' לגדולים מאחר שהוא טרפות מוסכם בגמ' ול"ד כלל לנקב שבתולדה בטחול שאין איסורו ברור כלל שהרי אדרבה רבו המקילים בו לגמרי מצד עצמו א"כ פיון שבעגלים התירו פשוט פיון שדרפן פן פנ"ל ממילא יש ללמוד מעגלים לשוורים: סימן מד אודות בועה דמים זפים שגמצאת בפוליא ומגיעים המים במקום חריץ שמבואר בש"ע סי' מ"ד ס"ב ובד"מ סק"ב להכשיר בזה וכו' דה"ט"ז סק"ח והש"ף סק"ח ושאר אחרונים אם צריכים ג"כ לתנאי הנזכר בש"ע סי' ל"ז ס"ג בהג"ה גבי תרתי בועי דסמיכי להיש מכשירים במים זפים דבעינו שיהיו ג"כ מתוקים ולאפוקי מלוחים ומרם.

וגם מבואר שם הסימן של מים זפים כל שיש לה פיס בפני עצמה והפיס לכן מבפנים כו' פהובא בש"ף שם ס"ק ט"ו ובשמ"ח סע"ף ט' אם כמו כן גבי מים זפים שבכוליא בעינו פן או לא: א הנה ז"ל הרמ"א בש"ע סי' מ"ד ס"ב ואפילו נמצאו המים זפים בשלחופית קטנה בכוליא כשר עכ"ל מפלל דבלא שלחופית פשוט יותר להקל וכ"כ בת"ח כלל פ"ט ס"ה וז"ל וכתב ב"י דאין חילוק בין אם נמצאו המים בפוליא עצמו או בשלחופית שבכוליא עכ"ל ולכאורה אינו מבואר בב"י לשון זה דאין חילוק כו' אלא דכף מתבאר ממ"ש בב"י ד"ה פתב בהגהת אשרי בשם בה"ג היתה מליאה מים צלולים כו' ובד"מ שם סק"ב ונ"ל כו' ועוד לעיל מיניה בב"י ד"ה פתב הרשב"א בתשובה.

וד"ה וכתב בהג"א ובמים זפים כו'. אמנם עכ"ז הו' דמשמע מלשון רמ"א דבלא שלחופית פשוט יותר להקל לא נתבאר כלל במדכ"י פא"ט סי' תר"ל ולא בהג"א ואדרבה יש לדון להפך דהנה הכנה ג' פאן סי' מ"ד בהגהת הב"י אות י"א פתב דמדברי הג"א שהביא הב"י

מוכח דאפילו במים זפים אם הגיע למקום חריץ טרפה שפתבו פלשון הזה וכוליא של איל נמצא בשפירא ולא היה בשר כלום רק שבמקום הלון היה שלם והכשירוהו עכ"ל מוכח דמפני שהיה מקום הלון שלם הכשירוהו הא אם לא היה מקום הלון שלם היה טרפה והלבוש נמשך אחר סברא זו כו' גם הב"ח כתב ע"ד הג"א שסוכרים דאפילו במים זפים אם הגיעו למקום הלון טרפה ואני תמיה על סברא זו דבגמרא מוכח דבמים זפים אפילו הגיע למקום חריץ פשרה כו' והאריה לתרץ הג"א בתירוץ שונים וסיים ועוד י"ל שדעת ההגהות דמדינא מים זפים פשרים אפילו הגיע למקום חריץ אלא משום שכתב רבינו פרץ והביאו הרב מהר"י קולון בשרש ל"ו והר"י אדרבי בתשו' דברי ריבות סי' ש"י שאין אנו בקיאים עכשיו בין צילי ללא צילי ולפ"ז איזו מים שמצאו בפוליא יש לדונם בדלא צילי וטרפה ע"כ פלומר אם הגיעו למקום חריץ כו' ולכן פתבו ההגהות דמשום דלא הגיעו עד הלון הכשירו הא אם היה מגיע על הלון אפילו שהם מים זפים טרפה משום דלא בקיאינו בצילי כו' ויש לתמונה על האחרונים שלא הביאו דברי מהרי"ק בשם רבינו פרץ עכ"ל הכנה"ג וא"כ לפ"ז לכאורה יותר ראוי להכשיר פשהמים זפים הם בשלחופית עפמ"ש הש"ך סי' ל"ז ס"ק ט"ו דהוצרכו לסימן דכיס משום דכתוב במהרי"ק שרש ל"ו בשם תוספות הר"פ דאנו השתא לא בקיאינו בין מים זפים לעכורים לכן נתנו סימן אפילו לדין ובסמח"ב נדחק בזה עכ"ל ועיין תב"ש שם ס"ק י"ז ולכן נ"ל הואיל ודעת מהרי"ק בשם הר"פ כו' לכן נשמע לסימנים אלו לחומרא דאע"ג דבדק וטעם וראה שהם מ"ז פדינא מ"מ צריף שיהי' בה סימנים הללו כו' וכ"כ בשפתי דעת שם ס"ק ט"ו דבעינן הסימנים הללו ולאחר הבדיקה ותתמי בעינן לא בעינן אחר עכ"ל ועיין בכנה"ג סי' ל"ז בהגהת הטור סוף אות כ"ח ועיין בלבושי שרד סי' ל"ז ס"ק כ"ט שכתב דגם הש"ך ס"ל כף דלא פהבנת התב"ש בהש"ך דע"י סימנים אלו פשר ולא בעי בדיקה וכן משמע מהשפתי דעת פנ"ל וא"כ קשה דכמ"כ פאן גבי מים זפים בכוליא היה ראוי יותר להכשיר פשהמים זפים הם בשלחופית דאיפא תתמי ומדוע כתב הרמ"א ואפילו נמצאו המ"ז בשלחופית כו' ואפשר שמהו ראיה למ"ש הגאון ר' זלמן מרגליות ז"ל בבבאורו על הש"ך בשפתי אמת ס"ק ט"ו דסימנים הנ"ל לענין בועה שניקבה מיירי ואין זה סימן לדבר לידע אם הוא מים זפים כו' ע"ש שהאריף להוכיח פן ממ"ש בד"מ סי' ל"ח סק"ב בשם מהרא"ק וכ"כ עוד בספרו ראש אפרים סי' ל"ז ס"ק י"ד באריכות עוי"ל עפמ"ש בתשו' פנ"י חי"ד סי' י"ב וז"ל פין דקיי"ל אפילו בועי דסמיכי פשרים במים זפים כו' דבועה דגמרא פירושו כמו אבעבועות שפירושו מוגלא כו' ומים זפים לא נקרא בועה כ"א שלחופית עכ"ל ומשמע מדבריו דמשום הך טעמא שיש להם שלחופית ע"כ לא נקראו בועה וא"כ דוקא גבי בועי דסמיכי צריכים לסימנים אלו כדי שעי"ז לא יהי' על זה שם בועה כלל: משא"כ גבי מים זפים בכוליא דלא קפדינן שלא יהי' עליהם שם בועה כ"א שלא יהי' מים עכורים או סרוחים רק מים זפים י"ל דלא בעינן הנהו סימני' דשלחופית כלל רק שיהיו מים זפים וחוורת הר"פ לא ס"ל כלל ולכן כתב הרמ"א ואפילו נמצאו כו' דמאחר דהשלחופית אינה מסייע בההיתר כלל א"כ אדרבה י"ל דפשוט יותר להקל בלי שלחופית דכה"ג כתב הט"ז בס"ל ל"א סק"ב לענין מים שנומצאו במחז דבנמצאו בשלחופית לפעמים גרע טפי כו' ע"ש ועכ"פ לפ"ז ברור דלענין מים זפים בכוליא א"צ שלחופית כלל וכמ"ש רמ"א ואין חולק ע"ז אע"ג דלגבי תתמי בועי דסמיכי

הספימו האחרונים דבעינן סימנים הנ"ל י"ל דזהו מטעם אחר ואעפ"כ על שטת הת"ש דשם יש להקשות מדברי רמ"א דכאן ולכן מזה ראיה למה שחלק עליו הלבושי שרד שם ס"ק כ"ט בדין אם לא בדין אחר הסימנים הנ"ל דכשרה וגם כמה שהספים הלב"ש שאם בדין וראיה דלית ביה הסימני הללו טרפה צ"ע מדין דכאן לפי שטתם דהסימנים אינו רק משום דלא בקיאיין בין צילי כו': אם לא שנאמר דגבי תרתי בועי דסמיכי שאני דשם היתר דמים זפים במחלוקת שנויה וע"כ החמירו טובא משא"כ הכא דהיתר דמים זפים בכוליא תלמוד ערוף הוא באין חולק ע"כ אין להחמיר להצריף הסימנים ואיך שיהי' עכ"פ פאן נדאי א"צ שלחופית לכולי עלמא: קיצור.

בת"ח פ"ט ס"ה ובהג"ה ש"ע סי' מ"ד ס"ב מבןרר דא"צ בכוליא לתנאי דכיס ולכאורה משמע דגם בתב"ד אין מעכבים הסימנים הנ"ל וכמ"ש בשפת אמת ס"ק ט"ו מיהו יש לדחות דשאני התם מטעם שבתשו' פנ"י חו"ד סי' י"ב או משום דשם בלא"ה הדין דמ"ז במחלוקת שנויה: אמנם בענין מלווחים או מרים יש מקום עיון והנה מ"ש מעלתו דהמתירים במ"ז בתב"ד היינו משום שמפרשים מ"ש בגמרא (דנ"ה) לפי גירסת הרי"ף שם ומים זפים דכשרים הכא והכא לא אמרו פי' הכא דריאה היינו דייקא בתרתי בועה דסמיכי דא"א לומר דקאי על בועה יחידית דהא אפילו עכורים וסרוחים כשרה וכדעת רש"י ושא"פ ודלא פהרי"ף נרמב"ם דמפרשי לה אבועה יחידית ולפ"ז נדאי דין מ"ז בכוליא הוא פדין תב"ד דפסילי במלווחים ומרים מאחר דמדבור אחד בגמרא למדין שניהם הנה סברא זו מבואר בתויק"ו סי' ל"ז סק"ב וביאר שם דלכל גדולי הפוסקים א"א לפרש פן ועוד נלע"ד דמהסוגיא עצמה מוכרח דא"א לפרש פן דגירסא זו הכי הביאה בתה"א דל"ג ע"א ודף נו"ן ע"ב יש פשר בזה ובזה מים זפים (פלומר פשר בריאה ובכוליא) יש פסול בזה ובזה לקותא (דכשמעמידין אותה נפלי תלחי תלחי) יש פשר בריאה ופסול בכוליא מוגלא יש פסול בריאה וכשר בכוליא נקב ומים זפים שיהם כשרים פאן וכאן לא אמרו אלא דצילי אכל עכירי כו' והנה לפ"ד רוב גדולי הפוסקים ומפלה הרב"י בשו"ע דכל הנה פסולי כוליא הו מוגלא הו לקותא כולהו דייקא בדמטיא המוגלא או הלקותא למקום חריץ הא לאו הכי כשרה א"כ לכאורה צ"ל אמאי לא תנא ג"כ פשר בזה ובזה מוגלא והיינו בדלא מטיא למקום חריץ א"ו עכצ"ל משום דמשמענו דין דמוגלא בכוליא בההוא גוונא דמים זפים כשרים דהיינו אפילו בהגיעו למקום חריץ ובכה"ג מוגלא ולקותא פסולה.

וא"כ כמ"כ יש לנו לומר דמוגלא ומים זפים בריאה מייירי ג"כ בבחדא גוונא ולרוב המפרשים דס"ל דבאמת אין שום חילוק בריאה בין מוגלא למ"ז דבחדא בועה שניהם כשרים ובתרתיה בועה דסמיכי שניהם טרפה א"ש ולהאומרים דבמים זפים אפילו בתב"ד פשר ג"כ עכצ"ל דהש"ס שם מייירי רק בבועה יחידית דאת"ל דמים זפים דשם מייירי בתב"ד א"כ א"א לומר דמוגלא כשר בריאה דהא מוגלא לא כשרה רק בבועה יחידית ומסתמא בההוא גוונא דמייירי במ"ז מייירי במוגלא כמו בכוליא דע"כ מייירי מוגלא ומ"ז בבחדא גוונא דהיינו כשהגיע למקום חריץ פנ"ל וה"נ במ"ז ומוגלא דריאה מייירי בבחדא גוונא: ועיין בכנה"ג סי' ל"ז בהגהת הב"י אות ל"מ"ד.

ואף שאין זה ראיה מכרחת עכ"ז פשוט דעכ"פ א"א להוכיח דין זה דהיתר מ"ז בתב"ד מהסוגיא דנ"ה הנ"ל אלא טעם המתירים הוא רק כמ"ש הרא"ש פא"ט סכ"ו שדקדקו מדנקט בוועי משמע שמלאין מוגלא מלשון פרח אבעבועות וצ"ע מלשון המרדכי דמשמע דמפורח אבעבועות דייק רשב"ט לאסור במים זפים בתב"ד ודייק מלשון פורח שגם בוועי דמ"ז היא פפורחת וכמ"ש בכנה"ג שם סוף אות ל"א וא"כ לפ"ז מש"ש המרדכי תחלה דיותר נ"ל להתיר במ"ז עכצ"ל דלאו מלישנא דפורח אבעבועות דייקו לה כמו הרא"ש בשם רשב"ם וריב"ן ואפשר י"ל דטעמו כמ"ש השמ"ח סי' ל"ז סעיף ח' דס"ל דמים זפים לאו לקותא הוא ועוד ראיה לדברינו דלעיל ממ"ש בבדיקת מהרי"ו גבי תב"ד ונ"ל ובמים זפים יש מכשירים בשפולי ובסמיכי ויש מטריפין.

וי"א אפילו במקום שמכשירים מ"ז היינו דוקא שאינם מסריחים דמשמע שלסברא הראשונה אפילו בסרוחים פשר כל שהם זפים וזהו נגד הש"ס דנ"ה ע"ב דמבאר לשם דמים זפים היינו דוקא בדלא אסרוח אבל אי סריחי ה"ל פעכורים אעכצ"ל דס"ל דאינו ענין להתם כלל מאחר דלא משם אנו למדין היתר דמ"ז בתב"ד: כ"א משום דמ"ז אינו נק' בוועי לכן ס"ל דאפילו הו סרוחים י"ל דכשר ואין למדין ממ"ז דלענין כוליא דטרפות קמדימת זו לזו.

וגם היש אוסרים בסרוחים י"ל דס"ל הטעם דאין זה שלמדין בטרפות זו לזו דמאחר שהמקילים במים זפים לא אמרו רק הלשון דמים זפים ע"כ יש לנו ללמוד בזה ממ"ש בגמ' מהו מים זפים או דס"ל כמ"ש"ל להמרדכי דהיתר משום דמ"ז אינו לקותא וכ' שהם סרוחים נדאי היינו לקותא כמ"ש בגמ' גבי כוליא ולפמ"ש"ל בשם תשו' פנ"י יש לזה טעם אחר דמ"ז נק' שלחופית משום שרגילים להיות בשלחופית לכן אין זה בכלל בוועי שבגמרא ואין רגילות להיות שלחופית רק למ"ז מתוקים וצוללים כמ"ש האחרונים: קיצור ובענין מלוחים מה שפכתבת דהמתירים מ"ז בתב"ד הוציאו זה ממ"ש בגמ' (דנ"ה) פשר בזה ובזה מים זפים וא"כ דין א' לכוליא ותב"ד.

זה אינו שלא משם הוציאו זה כ"א עפמ"ש הרא"ש בשמ"ש פא"ט סי' כ"ו או כמ"ש בשמ"ח סי' ל"ז ס"ח וראיה לזה ממ"ש במהרי"ו ובמ"ז כו' וי"א כו': ומעתה נבוא לדין מ"ז מלוחים או מרים הנה טרפות דמלוחים גבי תב"ד הוא מבואר במהרי"ו הובא בד"מ סי' ל"ז סק"ג ומשמע מלשונו דזהו חומרא יותר גם מהי"א הנ"ל דפסלי בסרוחין שהם לא התנו רק שלא יהיו סרוחים והוא ז"ל הוסיף ואנן לא מכשרינן במ"ז אלא בשאלת חכם והוא פשיהו המים צוללים ומתוקים אבל עכורים או מלוחים טרפה משמע קצת דזה שהצריך שיהיו מתוקים דייקא ולא מלוחים זהו הוספה על ב' דעות שהביא מקודם וע' תב"ש ס"ק י"ז דמרים שיהיו דינם במלוחים יש לדקדק פן מלשון מהרי"ל ומ"מ מה שהשיג על הש"ף שכ"כ בשם מהרי"ו גלע"ד שאין שום השגה מאחר דכ' מהרי"ו שיהיו מתוקים א"כ מבואר דמרים אסורים שהמר הוא הפך המתוק והנה בראש אפרים סי' ל"ו ס"ק צ"ח הביא בשם ספר מחזיק ברכה וספר תיקון הנזכר שהקשה על מ"ש מהרי"ו לאסור במלוחים ומהרי"ל אוסר אף במרים דמנ"ל להוסיף על הטרפות ומה שתיגרץ שם השיב ע"ז הראש אפרים שם והוא ז"ל תגרץ בשני אופנים הא' משום שי"ל שזהו בכלל העכורים והסרוחים או משום שאין אנו בקיאים עכשו בין צילי ללא צילי

ולכך צ"ל שהם מתוקים שאז סתמא דמלתא שהם צלולים כו' ותירוצו השני הוא דוחקפדמשמע בפ"ה סי' ל"ז ס"ק ט"ו אלא העיקר צ"ל כתירוצו הראשון וכ"מ ממ"ש ביש"ש פא"ט סי' ל"ז גבי בועה מעבר לעבר שכתב בשם מהר"ש מווינא דמכשירין מים זכים בבועה מעבר לעבר לפי שלא נמצא בתלמוד טרפות זה כו' ואף שקבלה בעלמא היא ולכן אין להתמיר בו פולי האי אף צריף שיהיו המים צלולים ולא עכורים ומתוקים ולא סרוחים ולא מלוחים כי המים הסרוחין והעכורין והמלוחים מכלים ומבלים את הסמפונות ואין מניחין להבריאה אבל צלולים ומתוקים הדרא בריא עכ"ל ועכ"ז יש להשיב ע"ז ממ"ש הרמב"ן במלחמות פא"ט ביישוב דעת הרי"ף דפוסל במים סרוחים או עכורים בריאה אע"ג דמנגלא פשר: שהשיג ע"ז הר"ן ה' דלא נפסלו עכורים וסרוחים רק מטעם מנגלא וכשם שמנגלא פשר בריאה ופסול בכוליא פה עכורים וסרוחים מנגלא הם ואין לחוש להם בריאה אלא בכוליא וע"ז השיב הרמב"ן לפי שאין אומרים בטרפה זו דומה לזו וכן אין אומרים שלא נפסלו מים עכורים וסרוחים אלא משום מנגלא שאין אומרים בטרפות זו דומה לזו ועוד יש בזה בנותן טעם שהדבר ידוע שקל מנגלא קרובה מפה שלה לרפואה יותר מן המים הסרוחים והעכורים וכאן נמי אפשר שאין המים נעכרים ומסרוחים כל זמן שהסמפונות שלה קיימין כו' עכ"ל וא"כ כמו שאין ללמוד עכורים וסרוחים ממנגלא דאע"פ שמנגלא פשר י"ל דעכורים וסרוחים טרפה.

פ"ה ג"כ אין ללמוד מלוחים וכ"ש מרים מעכורים וסרוחים דאין אומרים בטרפות זו דומה לזו ומגלן להוסיף על הטרפות ואין לומר דאדדייקינן משטת הרי"ף דמחלק גבי ריאה בין מנגלא למים עכורים וסרוחים גידוק להפך מרוב הפוסקים שחולקים עליו באמת בזה וס"ל דבאמת מים עכורים וסרוחים פשרים בריאה כמו מנגלא דלדבריהם אדרבה י"ל דכמ"כ יש להשוות מים מלוחים או מרים לעכורים וסרוחים כמו שהשוו עכורים וסרוחים למנגלא דזה אינו דאע"ג דמלשון הר"ן ה' י"ל פן שכתב לא נפסלו עכורים אלא מטעם מנגלא וכשם שמנגלא פשר בריאה ופסול בכוליא פה עכורים וסרוחים מנגלא הם ואין לחוש להם בריאה אלא בכוליא עכ"ל וכ"כ הראב"ד בת"ד סי' י"ג עכורים בריאה אמאי טרפה מי גריעי ממנגלא עכ"ל הרי טעמם משום דמדמים מים עכורים או סרוחים למנגלא אף עכ"ז הרשב"א בחדושי דנ"ה סד"ה יש פשר בריאה והר"ן שהכריעו כדעת הר"ן ה' בזה.

אינו מטעמיה לבד משום דלמדו מים עכורים וסרוחים ממנגלא פי אם שהוכיחו זה בפני עצמו מהש"ס מהא דאמרינן גבי ריאה חזנהו דקיימא פגדי פגדי טיגרי טיגרי ולא אמר להו ולא מידי ומדלא בידקו אי אסרוח או לא משמע דבכל ענין פשרה ועוד דאפילו טעם דהר"ן ה' והראב"ד שהשוו זה"ל היינו משום דמנגלא גריעא טובא ממים עכורים וכמ"ש בתה"א דל"ג ע"א ומנגלא גופא ממים עכורים היא באה ואף היא עכורה היא וכ"כ הרא"ש דסתם ליחה היא סרוחה או עכורה ולא עדיפי ממים זכים סריחי ועכירי ור"ל דא"כ אין שייף מ"ש הרמב"ן דאין אומרים בטרפות זו דומה לזו מאחר דהיא היא אלא דגרעא מינה ג"כ ר"ל מאחר שהמנגלא היא ג"כ סרוחה או עכורה.

א"כ מצד שיש לה עוד חסרון שהיא ליחה לא עדיפא ממים סרוחים או עכורים הא למה זה דומה למ"ש בספר החינוך להרא"ה פ' שמיני סי' קנ"ד ודין הוא ומה אלו שיש בהן

סימן טהרה כו' ולא שייך פאן לומר אין עונשין מן הדין כו' ע"ש והיינו משום דהיא היא ממש אלא דגריעא מינה ג"כ שאין לה גם סימן הב' ועיין פיוצא בזה ב"ר"ן בנדרים פ"ק בערה (דס"ז ע"א) ד"ה קיים אחד מהם צריכא למיתני ולהרמב"ן צ"ל כמ"ש הרשב"א בחידושי דמגל"ת נמי צילא היא בעינה וטפי גרע עכירי ואסרוח ממל"ת מגל"ת כו' צילא כו' ולפי זה במים מלוחים או מרים מאחר דלא שייך לומר דהיא היא ממש עכורים או סרוחים שיהי אינם סרוחים והם צלולים א"כ עדיף טובא גם ממגל"ת צילא לגבי מים עכורים או סרוחים ולכל הפוסקים יש לומר ששייך לומר ע"ז טרפות קא מדמית זו לזו וכמ"ש הרמב"ן פ"ל ודחוק לומר דפשיטא לן דמים מלוחים או מרים קרובים יותר לעכורים או סרוחים ממה שקרוב אליהם מגל"ת צילא דמאן שם לן מאחר שאין מדמין בטרפות גם מהרמב"ם פ"י מה' שחיטה במגן השבעים טרפות דמנה מים עכורים לטרפות בפ"ע וסרוחים בפ"ע בין בריאה בין בכוליא כמש"ש אות ל"ד ל"ה נ"ו נ"ז מנה משמע דס"ל דלא כל המים הרעים פוסלים בריאה וכוליא כמלוחים ומרים רק עכורין או סרוחים לבד דאל"כ ה"ל למנות עכורים או סרוחים במגן אהד שיהם דרף פלל מים הרעים שנוכל לומר מנה דה"ה לשאר מים הרעים ומדנחת לפרט כל א' בפני עצמו וגם לא אמר דה"ה לשאר מים הרעים ש"מ דהני דנקא ואף שהשכל נותן דשוין זל"ז י"ל שזהו כמש"ש הי"ב ואין להוסיף על הטרפות כו' ואפילו נודע לנו מדרף הרפואה שאין סופה לחיות כו' אין לה אלא מה ששמנו חכמים כו' ועיין בתשו' מי' דשייכי לה' מאכלות אסורות גבי ניטל המרה דמכשיר ראב"ה וכו' ואע"ג דניקבה המרה טרפה אין מדמין בטרפות זה לזה דגבי טחול נמי אם ניטל פשר ואם ניקב בסומפ"ל כו' ע"ש הרי אפילו אינו לומד ניטל מניקב הגם דהשכל נותן דחמיר הוא טובא ואף דאנן לא קיי"ל הכי אלא דהיכא דניקב ערפה כ"ש ניטל כמ"ש התוס' והרא"ש והרשב"א והר"ן רפא"ט והרמב"ם ספ"ו מה"ש התם שאני דהוא ק"ו רב ועצום ולא דמיון לבד אבל בנד"ז דזהו רק דמיון י"ל דכ"ע מודו דאין מדמין בטרפות זה לזה ולפ"ז לכאורה קשה אמהרי"ו ומקרי"ל שהוסיפו לאסור במלוחים ומרים ולכן אפשר לומר דלא אסרו זה רק גבי תרתי בועי דסמיכי אשר שם אדרבה פשט לשון הגמרא משמע לאיסור בכל בועי ולא נזכר פלל להתיר במים זפים וכ"ד רוב הפוסקים באמת לאיסור אלא דהמתירים במ"ז סמכו על סברתם דמים זפים אינו לקותא או דלא נקרא בועי ע"כ יש לנו לומר דאף לסברתם אין למעט מים זפים מפלל בועי אלא פשהם צלולים ומתוקים ולא מרים ומלוחים.

דכל שיהם מלוחים או מרים ודאי הנה לקותא אע"פ שיהם מים זפים ואין בנו פח להוציאם מפלל בועי שבגמרא אף לסברת המתירים דעליה הראיה דמים מלוחים או מרים עדיפי ממגל"ת (ועוד דהא גם במגל"ת דצילא ולא עכירא ולא סריחא פסלי תב"ד א"כ מים מלוחים או מרים אף אם אין דינן כעכורים או סרוחים י"ל דעכ"פ לא עדיפי ממגל"ת הנ"ל דג"כ עדיפא ממים סרוחים או עכורים לפ"ד הרי"ף ואפ"ה פסלי בה תב"ד) והפלל פיון שהאיסור נאמר בגמרא בפירוש בתב"ד ולא נז' שום חילוק פלל בין בועי לבועי אלא שמשברא באנו להקל במים זפים א"כ די להקל במ"ז מתוקים ממש ולא פשהם מים הרעים ואין זה שום הוספה על הטרפות פיון שלא נזכר ההיתר בגמ' במים זפים עד שנאמר דכיון שיהם זפים לא איכפת לן מה שיהם מלוחים או מרים ורק מסברא באנו להתיר מים זפים משום שי"ל שאין זה לקותא ע"כ דנקא פשהם מים היפים: לאפוקי

בְּשֵׁהוּ רָעִים וְדָאֵי הָוָה לְקוּתָא וּלְטַעַם הַפְּנִי דְלַעֲלִיל י"ל דְּכַה"ג לֹא נִק' שְׁלַחוּפִית אֶלְאָ
בוּעֵי דְדוּקָא בְּשֵׁהוּ מִיָּם מְתוּקִים רְגִילִים לְהֵיזוּת בְּפִיס כּו' פּמּוּבֶן מְדַבְרֵי הַשֵּׁ"ף סִי ל"ז
ס"ק ט"ו וְשִׁאָר אַחְרוֹנִים וְאֵע"ג דְּהַתּוֹסְפוֹת (דנ"ה ע"ב) כְּתַבּוּ דְמִיָּם זְפִים ג"כ אֶתּוּ מְחַמַּת
לְקוּתָא, וְכ"כ עוֹד דָּף מ"ג ע"א ד"ה יִפְלַח.

וְכ"כ בַּה"ג גְּבִי פּוֹלְקָא וְז"ל פְּנִילִיאָתָא פִּי לְקָאֵי אֵי צִילָא הִיא שְׁפִיר דְמִי עַכ"ל וּפִי' בְּתוּיִק"ו
סִי מ"ד סק"א דמ"ש אֵי צִילָא הִינּוּ מִיָּם צְלוּלִים וְאֵפ"ה פְּתַב פּוֹלְקִיתָא פִּי לְקָאֵי הָרִי
דְקָרִי לְהִי לְקוּתָא אֶפְשָׁר דְּהַמְתִּירִים בְּתַב"ד בַּמ"ז לֹא ס"ל פְּהַתּוֹס' וּמ"ש בַּבַּה"ג אֵי צִילָא
י"ל דְּמִפְרָשִׁים כַּמ"ש הַפְּרִי תוֹאֵר סק"ו דְקָאֵי אֶמּוּגְלָא אֶבֶל מ"ז י"ל דְּאֵינוּ לְקוּתָא וְכ"כ
בַּשִּׁמ"ח סִי ל"ז ס"ח דַּס"ל דְּאֵין זֶה לְקוּתָא כְּנֹז' לַעֲלִיל אוֹת ב' וְע' שֵׁ"ף סִי ל"ז סק"ג
דְּלַהֲמַתִּירִים אֵין בּוּעָה בַּמ"ז נִק' רִיעוּתָא לְהַצְטַרֵּף לְתַר"ל וְכ"כ בְּלְבוּשֵׁי שְׁרָד שָׁם סק"ז
א"נ י"ל דְּגַם הַמְתִּירִים לֹא פְּלִיגִי עַל הַתּוֹס' אֶלְא דַּס"ל דְּהִנּוּ רִיעוּתָא כָּל דְּהוּא מִשֵּׁא"כ
בְּשֵׁהוּ מְלוּחִים אוּ מְרִים הִנּוּ לְקוּתָא מִמֶּשׁ: קִיּוּר.

בְּרַא"פ סִי ל"ו ס"ק צ"ח הַקְּשָׁה עַמ"ש מַהֲרִי"ו וּמְהֲרִי"ל לְאַסְנֹר מְלוּחִים וְכִי לְהוֹסִיף עַל
הַטְּרַפּוֹת יֵשׁ וּמְהַשְׁתַּיְרֵץ יֵשׁ לְהַשִּׁיב מַמ"ש הַרְמַב"ן לְשִׁטַּת הָרִי"ף דְּאֵין לְדַמּוּת בְּטְרַפּוֹת
מִיָּם עֲכוּרִים אוּ סְרוּחִים לְמוּגְלָא וּמְהַחֲלִקִים עַל הָרִי"ף אֵין רְאִיָּה לְהַפְּדָה לְכֹן י"ל דְּטַעַמָּם
מִשׁוּם דַּא"א לּוֹמֵר דַּמ"ז לֹא נִק' בְּכַלל בּוּעָה וְשִׁאֵין זֶה לְקוּתָא כָּלל רַק בְּשֵׁהוּ מְתוּקִים
מִשֵּׁא"כ בְּשֵׁהוּ מְלוּחִים אוּ מְרִים נְהִי דַּנִּק' מִיָּם זְפִים מ"מ א"א לְהוֹצִיאָן עַכ"פ מְכַלל בּוּעָה
שְׁבַגְמָרָא: ד וְעַפ"ז יֵשׁ מְקוּם לּוֹמֵר דְּגְבִי מִיָּם זְפִים בְּכּוֹלְקָא לֹא הִנּוּ אֶסְרִי מַהֲרִי"ו וּמְהֲרִי"ל
כָּלל בְּמִיָּם מְלוּחִים אוּ מְרִים פִּינּוּן דְּכּוֹלְקָא נִזְכָּר הַהִיתָר בְּגִמְרָא בְּפִירוּשׁ בְּמִיָּם זְפִים
וְהַטְּרַפּוֹת בְּעֲכוּרִים אוּ סְרוּחִים א"כ כָּל שֵׁהוּ מִיָּם זְפִים וְצְלוּלִים וְלֹא עֲכוּרִים וְלֹא
סְרוּחִים.

אַף שִׁאֵינוּ מְתוּקִים אֵין לְחַדֵּשׁ וּלְהוֹסִיף עַל הַטְּרַפּוֹת דְּנְהִי בְּשֵׁהוּ מְלוּחִים אוּ מְרִים הִנּוּ
לְקוּתָא בְּוִדָּאֵי מ"מ י"ל שִׁזְהוּ לְקוּתָא דְכְּשָׁרָה וְכַמ"ש הַתּוֹס' (דַּמ"ג ע"א) ד"ה יִפְלַח דְּאֵיכָּא
לְקוּתָא דְכְּשָׁרָה וְאֵף דְּגַם בְּבוּעָה בְּשִׁפּוּלִי שִׁאֵין לָהּ שְׁרֵשׁ בַּשֵּׁ"ס עַכ"ז פְּסָלִי בְּמִיָּם מְלוּחִי
וּמְרִים וְכֹן בְּבוּעָה מַעְבָּר לְעַבְרָה גַּם לַפ"ד הִיש"ש פַּא"ט סִי ל"ז דְּהוּא חוּמְרָא שִׁאֵין לָהּ
שְׁרֵשׁ בַּשֵּׁ"ס וְעַכ"ז פְּתַב לְפָסוּל בְּמִיָּם זְפִים מְלוּחִים הֵתָם שִׁאֵנִי דְּהַמְטְרִיפִין הָרִי הֵם
מְטְרִיפִים בְּבוּעֵי וְגַם מִיָּם זְפִים לְכַאוּרָה בּוּעָה הִיא וְחִידוּשׁ הוּא שְׁחִידוּשׁוּ הַמְתִּירִין בְּתַב"ד
בְּמִיָּם זְפִים לּוֹמֵר דַּמ"ז אֵינוּ נִק' בּוּעָה וּמִפְּנֵי שִׁאֵינָהּ לְקוּתָא פְּנ"ל ע"כ אֵי אֶפְשָׁר לְהַקְּל
רַק בְּמִיָּם הַיָּפִים וְלֹא בְּמִיָּם הָרָעִים כְּמְלוּחִים אוּ מְרִים דְּכַה"ג א"א לּוֹמֵר דְּלֹא נִק' בּוּעָה
כָּלל וְכַב"ל אֶבֶל בַּמ"ז דְּכּוֹלְקָא אֵף שִׁהָאִסוּר דְּלְקוּתָא בְּכּוֹלְקָא חֲמוּר טוּבָא מְבוּעָה בְּשִׁפּוּלִי
וּמְבוּעָה מַעַל"ע עַכ"ז מֵאֲחַר שִׁנּוּ הַהִיתָר בְּמִיָּם זְפִים וְלֹא נִזְכָּר אִיסוּר רַק בְּעֲכוּרִים אוּ
סְרוּחִים שְׁפִיר י"ל דְּלֵאֲסוּר מְלוּחִים אוּ מְרִים הִנּוּ אֵין מוֹסִיפִין עַל הַטְּרַפּוֹת וְאֵין לְהַעֲיִר
מַמ"ש בְּמִשְׁנֵה רַפ"ג דְּתַרּוּמוֹת הַתּוֹרָה קִישׁוֹת וְנִמְצָאָת מְרָה אֲבִטִיָּם וְנִמְצָא סְרוּחַ תְּרוּמָה
וְיַחְזוֹר וְיִתְרוֹם הָרִי דְּהַנְּשׁוּוּ זֶה לְזֶה מֵר לְסְרוּחַ דְּהָא פִּי' רַבִּינוּ שְׁמִשׁוֹן שָׁם מִהִירוּשָׁלַיִם
דְּקִישׁוֹת מְרָה הִינּוּ שְׁדַרְדָּה הַקִּישׁוֹת כְּף וְעֵינִן בְּתוֹסְפוֹת פ"ט דַּב"ב (דְּקַמ"ג ע"א) וְלֹא
הַנְּשׁוּוּ לְסְרוּחַ רַק מִשׁוּם שִׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְאֶכֶלְהָ כְּמוֹהָ וְאֵין זֶה עֲנִין לְגַדּוֹן זֶה וְעֵינִן בְּטוּש"ע
א"ח סִי ר"ב ס"ה וּבַפ"ק דְּחֻלִּין (דַּכ"ה ע"ב) וְלְכַאוּרָה נִרְאָה קֶצֶת דְּמַדּוּמֵי רְאִיָּה לְזֶה

ממקרי"ל עצמו דאיתא במקרי"ל דע"ט ע"א ונ"ל ריאה הובא לפני מהריסג"ל שקהיה בה בועה ניפר מעבר לעבר במקום הסמפונות וגם בועה בשיפולה בלא היקף בשר ובשתייהו קיו מים זפים והורה הרב לשפוף מי הבועות בפלי ולטעום בהן אם מלוחים הם טרפה ואמר שקפלה בידו ממהרמ"ו סג"ל שאין לטבול אצבעות תוף מי הבועות וללחוף מאצבע משום דבשר האצבע ממררם אף ילחוף בלשונו מן המים לנסותם ולטועמם וגם אמר דאין אנו בקיאים לשפוף המים במאני דקונגיא כדי לראות אחר סורייקי הסמפונות אם נמוחו רק הפלל זהו לנו אם המים עכורים או סרוחים או מלוחים טרפה ואם לא כשרה עכ"ל כלל הוא גם אם הריאה מליאה בועות שלימות ועמדו אחת אחת לבד ולא קיימי בשפולי הריאה ולא קיימי מעבר לעבר אפילו בסומכי ובהן מוגלא או סרוחים או מלוחים מכל מקום כשרה וכן הסכמת הרא"ש אכן באלפס פסק דבעינו דוקא מים זפים ולא עכורים או סרוחין עכ"ל.

ויש לדקדק אמאי תחלה גבי פשר הזכיר או סרוחים או מלוחים וגבי פסק האלפס להחמיר דילג מלוחים ולא הזכיר רק עכורים או סרוחים ולעיל מיניה גבי בועה בשפולי הזכיר עכורים או סרוחים וכן עוד לעיל מיניה אם מלוחים הן טרפה כו' ולמה גבי פסק האלפס דילג מלוחים ונהגם דרב אלפס הזכיר רק עכורים או סרוחים מ"מ ה"ל למקרי"ל לומר דה"ה מלוחים כמו שהשנה אותם לעיל והרי הלכה למעשה אתא לאשמענו ולפמש"ל אחי שפיר דבאמת מה שאסר במלוחים אינו משום דפוסק בפשיטות דדינן כעכורים או סרוחים שבגמרא דבאמת אין זה פשיטא כלל להשוותן כנ"ל ולא אסר במלוחים כ"א גבי בועה בשפולי או גבי בועה מעבר לעבר במקום הסמפונות דשם הטרפות נזכר בלשון בועה סתם ולא נזכר כלל חוץ ממים זפים אלא שאנו רוצים לומר כן מסברא ע"כ כל שהם מלוחים אין לנו שלא תהא בכלל בועה דעליה הריאה וכן"ל אבל גבי פסק רב אלפס בבועה יחידית דגם לשטת הרי"ף נז' ההיתר בפ"י במים זפים והאיסור נז' רק בעכורים או סרוחים י"ל דס"ל למקרי"ל ג"כ שאין לאסור במים מלוחים דהא אין לנו שתהא גרועה מסתם מוגלא דכשר להרי"ף ג"כ וכן"ל וא"כ לפ"ז י"ל דה"ה בכוליא לא פסילי מלוחים או מרים אף דמוגלא פסול בה מ"מ מאחר דנאמר דמלוחים או מרים ל"ד לעכורים או סרוחים ממילא אין לנו לפוסלם גם בכוליא אמנם השמ"ח סי' ל"ו סי"ח ורס"י ל"ז פסק דלהרי"ף וסיעתו טרפה בועה במים מלוחים כמו בעכורים וסרוחים.

ובפרי תבואה הוסיף גם מרים ודבריהם הם חומרא גדולה ביותר מדאי דמאחר דגבי בועה יחידית אין החומרא במים עכורים או סרוחים רק לדעת הרי"ף והרמב"ם לבד ונהרי לדבריהם מוכרח לומר דאין למידין בטרפות זו כלל זו מזו אף שכמעט נראה שהם דבר אחד כמו מוגלא ומים עכורים: דאע"ג לכאורה היינו הך וגם בכוליא שניהם טרפה עכ"ז גבי ריאה מוגלא כשרה ומים עכורים טרפה ולא עוד דאפילו מוגלא עכורה משמע דכשרה להרי"ף לפמ"ש במשבצות רס"י ל"ז ובלבושי שרד שם סק"ה דיש בזה מחלוקת הפוסקים לדעת הרי"ף א"כ להמכשירים מוגלא עכורה ומה בין זה למים עכורים הרי לכאורה גריעא טפי כ"ש דאין ללמוד מים מלוחים או מרים ממים עכורים או סרוחים ואפילו להרשב"א דס"ל דלהרי"ף מוגלא צילא היא בעינה מ"מ גם לפ"ז י"ל שאין ללמוד כלל מלוחים מעכורים ומוגלא עכורה שאני די"ל דהיא היא ממש כמים עכורים וגרע

מִיָּנָה וכמש"ל וכיון שפן מנלן להחמיר במים מלוחים או מרים ומהרי"ו ומהרי"ל שקהחמירו בזה אף את"ל הטעם דלא כמ"ש לעיל מ"מ עכ"פ י"ל דהיינו משום דס"ל פרוב הפוסקים דחולקים על הרי"ף גבי מים עכורים וסרוחים בריאה דלדבריהם אין הכרח לחלק בין מוגלא למים עכורים וכמ"ש הר"ן"ה ע"כ ס"ל דכמ"כ יש להשוות מלוחים או מרים לעכורים וסרוחים אבל להרי"ף וסיעתו דעל פרחנו מוכרחים לחלק ביניהם א"כ גם בין מלוחים לעכורים יש ויש לחלק ואין להוסיף חומרא על חומרא וביותר שבלא"ה רוב הפוסקים רובם ככולם חולקים על דעת הרי"ף וסיעתו ע"כ אף במקום שנהגו להחמיר בבועה דמים עכורים או סרוחים הואיל ונפיק מפומיה דהרי"ף ונהרמב"ם י"ל הבו דלא להוסיף ע"ז ואין לאסור כלל במלוחים וכ"ש במרים ועיין בפר"ח סי' ל"ז סק"ב ובפרי תואר שם ססק"א שבלא"ה חלקו על הרב"י שפסק פהרי"ף א"כ במלוחים או מרים ודאי אין לחוש כלל: קיצור.

ועפ"ז י"ל דגבי כוליא לא אסרי מהרי"ו ומהרי"ל כלל במלוחים או מרים כל שהם מים זכים צלולים ולא סריחי וכ"מ קצת בספר מהרי"ל דע"ט א' דגבי אכן באלפס פסק דילג מלוחים ע"ש אף בשמ"ח רס"י ל"ז לא משמע פן מדהחמיר בזה אפילו גבי בועה יחידית להרי"ף ובאמת שדבריו שם הם ודאי חומרא יתירה: ה אמנם גבי מים מלוחים או מרים בכוליא אין לנו ראיה מכרחת להקל רק שפיארנו שאין ללמוד להחמיר ממהרי"ו ומהרי"ל די"ל שלא אמרו להחמיר רק בתב"ד ומטעם דלעיל אבל להכריח להקל אין לנו רק לפ"ד הרי"ף ונהרמב"ם אבל לפ"ד רוב הפוסקים החולקים עליהם דלדבריהם אין הכרח לחלק בין מוגלא למים עכורים או סרוחים כמ"כ אין לנו הכרח לחלק בין מים מלוחים או מרים לעכורים או סרוחים.

רק אעפ"כ גם לדבריהם אין ללמוד חומרא וכמשנ"ת למעלה אות גימל. אף יש ראי' להקל ממ"ש בהג"א פא"ט בשם בה"ג והובא ב"י סי' מ"ד שאם היה דם בכוליא כשרה דהא לא חשיב הכא דם בהדי עכורים וסרוחים עכ"ל ובב"י לעיל מיניה סד"ה וכו' הרשב"א ועוד מדהכשיר בהיה בה דם כו' משמע דמים זכים לאו דוקא אלא כל שאינם עכורים ממש כו' א"כ לפ"ז הרשב"א שם דפסל מים שמראיהן רע אבל לא היו עבים ועכורים כו' י"ל דחולק ג"כ על דינו דהג"א בשם בה"ג ועכ"ז בש"ע סי' מ"ד ס"ב משמע דפוסק פדעת הג"א גבי דם.

אף שבמים דכרפומי הביא דעת הרשב"א ג"כ משמע דאינו חושש כלל גבי דם פן הבינו הל"ח והש"ף והט"ז והת"ש והטעם י"ל מאחר דגם גבי מים הנ"ל כו' הרשב"א עצמו שיש לדון ולהקל אלא שחשש להחמיר בשל תורה ומשמע בש"ע וב"י שתופס עיקר דלא פהרשב"א כמ"ש בתויק"ו א"כ גבי דם דהוא עכ"פ ענין ונדון אחר לא החמיר כלל למה שהתיר בהדיא בהג"א: ועיין תויק"ו סק"ד שכתב די"ל דגבי דם שהוא מין אחר שפיר י"ל כמ"ש בהג"א מדלא מני בהדי עכורים אבל מים שמראיתן פמראה כרפומי י"ל כמ"ש הרשב"א שזהו שקראו עכורים כו' אף הנה מהרש"ל ביש"ש פא"ט סי' פ"ז נחלק על הג"א וז"ל דהא לא חשיב ליה בהדי עכורים וסרוחים ותימא נידוק לאידך גיסא לחומרא דוקא מ"ז הוא דמכשיר ולא דם גם לא מסתבר כלל שיהא דם עדיף מעפורין פי מסתברא דאין לה לקותא גדול מזה אם מליאה דם או שהיתה בועה מבחוץ מליאה

דָּם עכ"ל: ובסימנים כ' וְאִם יֵשׁ דָּם בְּכוֹלֵיָא נִרְאָה שֶׁהוּא אָסוּר וְהֵנָּה בּוֹד"מ פָּאן וּבִת"ח
פָּלֵל פ"ט ס"א ה' פֶּתַח טַעַם אַחַר בְּשֵׁם או"ה פָּלֵל נ"ג לְהַקְל בְּדָם מְשׁוּם דְּכוֹלֵיָא פְּנִיָּה דָּם
וּעַפ"ז כ' ה"ט"ז סק"ט לְתַרְזַן קוֹשְׁיֵינִי רש"ל לָמָּה לֹא תִשָּׁיב בְּהִדֵּי מֵיִם זָפִים דְּכ"ש הוּא
דְּכִשְׁר בְּדָם וְגַם הַב"ח ס"י זֶה חֵלֶק עַל מְהַרְשֵׁ"ל אֲבָל הַתּוֹב"ש סק"ז פֶּתַח שֶׁהַטַּעַם דְּאו"ה
אֵינוֹ מְסַפֵּיק אֲלֵא דוֹקָא פְּשִׁיטָה הוּא בְּאוֹדָם הַכוֹלֵיָא לְבַד אֲבָל פִּי נִהַפֵּף הַלְוֹכֵן לְדָם וְדֹאֵי
ה"ל לְקוֹתָא לִפ"ד הַאו"ה וְא"כ דַּעַת הַרְב"י בִּש"ע לְהַכְשִׁיר אֵינוֹ פָּלֵל מְטַעַם דֵּהאו"ה
אֲלֵא ס"ל כַּמ"ש בַּהֲג"א מְדָלָא מְנִי לִיה בְּהִדֵּי עֲכוּרִים כּו' וְגַם הַת"ש כ' דְּטַעַם הַאו"ה
קָלִישׁ טוֹבָא כּו' וְכֵן מְבִנְיָר בְּכו"פ סק"ז אֲלֵא שֶׁעַכ"ז דַּעַת הַת"ש לְהַחְמִיר בְּנִהַפֵּף מִהַלְוֹכֵן
לְדָם מְטַעַם הַנ"ל וְגַם הַכו"פ כ' לְהַחְמִיר בְּדָם מִמֶּשׁ מְשׁוּם דְּהוּי לְקוֹתָא כְּמוֹ בְּכַבֵּד וְעֵינֵן
מ"י פָּלֵל פ"ט ס"ק ט"ו שְׂכ' שְׂאִין לְלַמְּוֹד מְכַבֵּד וְהַפְרִי תוֹנָר מְשַׁמַּע שְׂאִינוֹ חוֹלֵק עַל
הַש"ע וְהֵנָּה לִפ"ד הַג"א וְהַרְב"י בִּש"ע וְדֹאֵי יֵשׁ לְהַקְל בּוֹד"ג כ' דְּהֵינּוּ בְּמֵיִם מְלוּחִים
בְּכוֹלֵיָא מְשׁוּם דְּלֵא מְנָאוּ בְּהִדֵּי עֲכוּרִים כּו' דְּהָא א"א לּוֹמַר ע"ז שְׂזֵהוּ עֲכוּרִים דְּדוֹקָא
בְּמִרְאָה פְּרַפְרָמִי כ"כ הַרְשֵׁב"א מְשׁוּם דְּנִרְאָה שְׁמִיחֵי בְּשֵׁר הַכוֹלֵיָא הוּא שְׁנַתְעַרְב בְּהֵם
וְנֵהוּ שְׁקָרָאוּ עֲכוּרִים כּו' מִשָּׂא"כ בְּמֵיִם שְׁמִרְאֵיהֶן פְּשָׁר הַמֵּיִם צְלוּלִים אַע"פ שְׁהוּ
מְלוּחִים לֹא שְׁיִיף לּוֹמַר פֶּן וּמֵאַחַר דְּאֵינֵן עֲכוּרִים פָּלֵל א"כ אֵין לְאַסְוֹר רַק מְצַד הַסְּבָרָא
דְּהוּי לְקוֹתָא כְּעֲכוּרִים ע"ז וְדֹאֵי י"ל דְּלֵא גְרִיעֵי מִדָּם דַּג"כ י"ל שְׂאִין לָּהּ לְקוֹתָא גְדוּלָּה
מְזוּ כַּמ"ש רש"ל וְהַכו"פ א"ו צ"ל דַּס"ל לְהַג"א וְהַש"ע דְּלֵא אֲזַלִּינֵן פָּלֵל בְּתַר סְבָרָא
לְדַמּוֹת בְּטַרְפוֹת זוּ לְזוּ אִף שְׁהֵם מְמִין אֲחַד וּלִפ"ז ה"ה בְּגִדוֹן דְּמֵיִם מְלוּחִים אֲבָל לְהַרש"ל
יֵשׁ לְאַסְוֹר גַּם פָּאן הַגַּם שְׂיֵשׁ לְחֵלֶק לְהַקְל טְפִי בְּמֵיִם מְלוּחִים מְבָדָם דַּמ"ש מְהַרְשֵׁ"ל
נִידוּק לְאִידָּהּ גִּיסָא דוֹקָא מ"ז כּו' י"ל דְּלֵא שְׁיִיף לּוֹמַר פֶּן רַק בְּדָם מִשָּׂא"כ בְּמֵיִם מְלוּחִים
הָרִי בְּאַמַּת מ"ז וְצְלוּלִים הֵן וְגַם מ"ש לֹא מְסַתְבַּר שְׂיֵהָ דָּם עֲדִיף מְעַפּוּרִין.

אֲפִשְׁר דְּלֵא פְּשִׁיטָא לּוֹמַר כ"כ עַל מֵיִם מְלוּחִים פִּי הַדָּם י"ל דְּהוּי ג"כ עֲכוּר בְּאַמַּת בְּעַרְףָּ
הַמֵּיִם הַצְּלוּלִים דָּאִף אַת"ל דְּדָם הֵנָּה כְּמוֹגְלָא צִילָא מ"מ אֵין זֶה בְּעַרְףָּ צְלִילוֹת הַמֵּיִם
וְעַמ"ש מְזֵה לְקַמְּן בַּס"ד אֲלֵא דְּבָאנוּ לְהַכְשִׁירוֹ מְצַד הַיּוֹתוֹ דָּם וְלֹא מֵיִם שְׁלִקְהָ נְאֻמַּר
שָׂאע"פ שְׁבַעְרָה הַמֵּיִם אֵינוֹ צְלוּל פִּינוֹן שְׁבַעְרָה מֵהוּת הַדָּם הוּא צְלוּל אֵינוֹ פּוֹסֵל וְעַז"א
דְּלֵא מְסַתְבַּר שְׂיֵהָ דָּם עֲדִיף מְמִיִם וְנֵהוּ פְּעִין הַפְּיִרְכָּא דְּפִרְיָה הַרְזִי"ה אוֹ הָרָא"ש עַל
הָרִי"ף בְּמָה שְׁחֵלֶק גְּבִי רִיָּה בֵּין מוֹגְלָא לְמֵיִם עֲכוּרִים מִשָּׂא"כ בְּמֵיִם מְלוּחִים כְּשֶׁהֵם
צְלוּלִים מְמִשׁ י"ל דְּלֵא פְּשִׁיטָא כ"כ לְהַחְמִיר גַּם לְמְהַרְשֵׁ"ל בְּפִרְטָה שֶׁע"ז וְדֹאֵי יְגַדֵּל הָרָאָה
אַמַּי לֹא מְנִי לִיה בְּהִדֵּי עֲכוּרִים אוֹ סְרוּחִים אֲמַנָּם הַטַּעַם שְׁכַתְבַּ עוֹד דָּאֵין לָּהּ לְקוֹתָא
גְדוּל מְזֵה י"ל דְּשְׁיִיף כַּמ"כ בְּמֵיִם מְלוּחִים וְכַמֶּשׁ"ל בְּשֵׁם יֵשׁ"ש ס"א ל"ז שְׁהֵם מְבִלִים אַת
הַסְּמִפּוֹנוֹת וְא"כ לְדַבְרֵי רש"ל וְסִיעֵתוֹ יֵשׁ לְאַסְוֹר וְצ"ע שֶׁהַרש"ל מְחַמֵּיר בְּדָם בְּבוּעָה
מְבַחוּז דַּא"כ תְּמִירָא אֲצֵלוּ מְלִקוֹתָא כ"א כְּמוֹ מוֹגְלָא וּמֵיִם עֲכוּרִים כּו' וְעַת"ש סק"ז וְגַם
כּו' לְקוֹתָא כּו' וְלְכַאוּרָה יֵשׁ קִצָּת רֵאִי לְמְהַרְשֵׁ"ל מ"מ בַּסָּה"ת ס"א כ' מְלִיָּא מוֹגְלָא טְרַפָּה
אוֹ לְקוּי אַחַר עכ"ל וְלֹא פִי דְּלְקוֹתָא הֵינּוּ נִתְמַסְמַס דוֹקָא כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א וְשָׂא"פ.

מְזֵה מוֹכַח דַּס"ל דְּכָל לְקוֹתָא טְרַפָּה וְכ"ד הָרָאב"ד בְּתַמֵּיִם דְּעֵיִם ס"א י"ג פְּדִלְקַמֵּן א"כ
לְכַאוּרָה ה"ה בְּדָם אוֹ מֵיִם מְלוּחִים אֲבָל הַתּוֹס' (דַּמ"ג ע"א וְדַנ"ה ע"ב) דַּס"ל דְּאִיפָּא
לְקוֹתָא דְּכַשְׂרָה א"כ אֵין רִאָּה דְּדָם הוּי לְקוֹתָא דְּטְרַפָּה וְה"ה מֵיִם מְלוּחִים.

ועוד דהנה הרשב"א בתה"א ד"נ ע"ב משמע דמפרש דלקותא דפסול גבי כוליא היינו דוקא לקותא דפוסל ג"כ גבי ריאה מדאמרין בגמ' שם פסול בזה ובה לקותא ולכן השיג על רש"י דפי' דלקותא היינו מוגלא דהא מליא מוגלא פשר בריאה והעלה דלקותא היינו בשר שקהרופא גורדו ומעמידו על בשר חי דזה אפילו בריאה פסולה וכ"כ בחידושי דף נ"ה בד"ה לקתה בכוליא אחת טרפה וכ"כ הר"ן שם (וצ"ע דהא מ"מ לאו מחד טעמא פסולים דלקותא דריאה פוסל משום דה"ל פנקובה ולקותא דכוליא משום לקותא ולא משום נקובה כמ"ש רש"י דמ"ג ע"א ד"ה לקותא ואפשר זהו לעולא שם דמכשיר בלקותא דרפיש וס"ל דשמונה טרפות נאמרו לו למשה בסיני דלפ"ז צ"ל דכל לקותא דריאה משום נקובה הוא אבל לרבי דס"ל דלקותא הוא טרפות בפ"ע בכוליא י"ל דכמ"כ בריאה הוא טרפות בפ"ע וע' מזה לקמן) והרא"ש פא"ט סי' מ"ה כ' דלפרש"י אין לקותא פוסל בכוליא אלא מוגלא ולגירסת הר"י לקותא היינו נתמסמס וגם בריאה פסול וכנ"ל בשם הרשב"א ונה"ן וכ"ד הרמב"ם ספ"ח מה"ש שכתב וכן אם לקתה הפוליא והוא שיעשה בשרה כבשר המת כו' ולפ"ז אין לפסול דם בכוליא מחמת לקותא שיהי אין לקותא זו פוסלת בריאה עב"י סי' מ"א ד"ה פתב הרוקח ובט"ז שם ס"ק ב' וגם מים מלוחים אין לפסול בכוליא מחמת לקותא שיהי לקותא זו ג"כ פשרה בריאה לדידן דלא קי"ל כהרי"ף אפילו מים עכורים או סרוחים לאו לקותא היא בריאה וכ"ש מים מלוחים דלהרי"ף ג"כ י"ל דלאו לקותא הוא פנ"ל אות ג' ואין לפוסלם אא"כ נאמר דדמי למים עכורים או סרוחים וע"ז יש להשיב גבי מים מלוחים עכ"פ מדלא חשיב להו בהדי עכורים או סרוחים י"ל דהן בכלל מים זכים וכנ"ל נמצא דגם למהרש"ל וסיעתו המתמירים גבי דם בכוליא י"ל להקל במים מלוחים או מרים דהתם אין עיקר טעמו משום לקותא כ"א דס"ל להחמיר בו כמו במים עכורים מדלא מנאו בהדי מ"ז משא"כ הקא דהן מ"ז באמת י"ל דיודה דאין להחמיר מצד לקותא פניו שאין זו לקותא הפוסלת בריאה: קיצור.

אף גבי מ"ז דכוליא צ"ע להחולקים על הרי"ף דלעיל אות ג' אף לפ"ד הרב"י בש"ע סי' מ"ד דדם בכוליא פשר ולא מטעמו דהאו"ה כמ"ש בת"ש שם סק"ז כ"א מדלא מני בהדי עכורים כו' י"ל דכמ"כ במים מלוחים יש להקל מה"ט.

וגם לרש"ל שחלק שם גבי דם יש לחלק ולהקל טפי במים מלוחים אף דלטעם שכתב גבי דם דאין לה לקותא גדול מזה י"ל דכמ"כ גבי מים מלוחים מ"מ טעם זה אינו כעיקר משום דהרשב"א ונה"ן פתבו דלקותא דפוסל גבי כוליא היינו דוקא לקותא דפוסל גבי ריאה וכ"מ בגמרא ובהרמב"ם ספ"ח נה"י מים מלוחים אינו פוסל בריאה לכ"ע וכמ"כ דם עיין ט"ז סי' מ"א סק"ב ושאר טעמים שכ' רש"ל גבי דם י"ל דלא שייך במים מלוחים: ולכאורה יש ראיה לנגדו מ"ש בעל העיטור דלן בכוליא לקותא היא וכל שינוי מראה פוסל בה כו' אלמא דס"ל דכל מה שנק' לקותא פוסל בריאה א"כ י"ל כמ"כ דם ומים מלוחים ולכאורה הרשב"א ונה"ן ונהרמב"ם ונהרא"ש שפירשו דלקותא היינו דוקא נתמסמס פליגי על בעל העיטור דאם איתא דס"ל דין זה לא הל"ל דלקותא היינו כגון בשר שקהרופא גורדו דזהו לקותא עצומה דאמרין בגמרא דרואין אותו כאלו אינו טפי הל"ל שינוי מראה דהוי רבותא טפי וגם רש"ל כ' סס"י פ"ז קשה עלי המעשה מנין להוסיף בטרפות פי לקותא משמע מוגלא כפרש"י או מסמסה כפי

הרי"ף אָבֵל מִנִּין לְפִסּוּל שִׁינּוּי מִרְאָה שְׂיֵהָ' בְּכֻלָּל לְקוּתָא וְכֵן כָּל שְׂאָר הַמְחַבְּרִים לֹא הִזְכִּירוּ וּמ"מ לֹא בָּאתִי ג"כ לְהַכְשִׁירוּ מֵאַחַר שְׂאִין לִי רֵאָזָה לְסִתּוֹר דְּבָרָיו עַכ"ל וְהוּבָא בְּתוּק"ו סק"ז וְקִלְסִיָּה וְז"ל וְיָמָּה מְאֹד רְאוּיָם הַדְּבָרִים לְמִי שְׂאֲמָרָן וְגַם בְּעֵינַי יִפְלֵא מִדּוּעַ לֹא הִזְכִּיר טְרָפוֹת זֶה בְּש"ס וְגַם הִרְאִישׁוּנִים לֹא הִבִּיאוּ כו' וְסִיָּים שִׁמ"מ י"ל דְּכִינּוּן דְּקִתְּנֵי לְקִתָּה דְּטְרָפָה וּבְרִיאָה אֲמָרִינוּ דְּשִׁינּוּי מִרְאָה הֵנָּה לְקוּתָא א"כ ה"ה בְּכֻלְיָא דְּלִקְתָּה טְרָפָה גַם שִׁינּוּי מִרְאָה טְרָפָה עַכ"ל וְכ"כ הַב"ח דְּזָהוּ טַעְמוֹ דְּהַעֲיָטוֹר מְדַאֲמָרִינוּ פְּסוּל בְּזָה וּבְזָה לְקוּתָא וּבְרִיאָה פְּסוּל שִׁינּוּי מִרְאָה הוּא מְטַעַם דְּהָוִי לְקוּתָא כְּדֵאִיתָא בַּפּא"ט לְהִדְיָא (גְּבִי כְּדִיּוּתָא כו' וְה"ה בְּשְׂאָר שִׁינּוּי מִרְאָה ע"ש בְּרַש"י וְגַם דַּמ"ז ע"ב) ה"נ בְּכֻלְיָא פְּסוּל שִׁינּוּי מִרְאָה דְּהָוִי לְקוּתָא עַכ"ל וְלַפ"ז י"ל דְּאִינוּ כ"כ נֶגְדַּד הַרְשָׁבָ"א וְהָר"ן דְּהֵם הִסְפִּימוּ ג"כ דְּלִקְוּתָא הִיָּינוּ מֵהַ שְׂפּוֹסֵל בְּרִיאָה כְּנ"ל וּמ"מ בְּאַמַּת לֹא מְשַׁמַּע מְדַבְּרִיָּהֶם שְׂיֵהָה שִׁינּוּי מִרְאָה פְּסוּל בְּכֻלְיָא וְהַטַּעַם י"ל מִשּׁוּם דְּלִקְוּתָא דְּשִׁינּוּי מִרְאָה שְׂבַרְיָא אִינוּ אֵלָּא מִשּׁוּם שְׂפּוֹפָה לִינְקָב כַּדְּפַרְש"י (דַּמ"ז ע"ב וְדַמ"ג ע"א) וְכ"כ הַרְמַב"ם פ"ז הַט"ו ט"ז וּבְכֻלְיָא נִיָּקָב וְנִחְתַּף כְּשֶׁר וְאַפִּילוּ נִיָּטְלָה כְּשֶׁר וְא"כ אִין לָנוּ לְהַטְרִיף לְקוּתָא זֹו שְׂאִינָה אֵלָּא מִשּׁוּם שְׂפּוֹפָה לִינְקָב יוֹתֵר מִהַנְּקָב עַצְמוֹ אֵלָּא לְקוּתָא דְּכֻלְיָא הִיָּינוּ נִתְמַסְמָס הַבְּשֶׁר דְּגָרוּעַ הַרְבֵּה מִנְּקָב כַּמ"ש בַּגַּמ' (דַּנ"ג סַע"ב) כְּאִילוּ אִינוּ וְיֵשׁ לוֹמֵר דְּגַם בְּרִיאָה אִין טְרָפוֹת זֹו מִשּׁוּם נְקוּבָה כְּדַחְשִׁיב לָהּ הַרְמַב"ם תַּחַת סוּג נְקוּבָה דְּאִיהוּ לְשִׁטְתִּיָּה אֲזִיל דַּאֲע"ג דַּס"ל לְקוּתָא דְּרַפִּישׁ עַכ"ז כְּתַב רַפ"ה מֵה"ש ה"ב וְשִׁמּוֹנָה מִינֵי טְרָפוֹת נְאָמְרוּ לוֹ לְמַשָּׁה בְּסִינֵי וַע"ל ח"מ שֶׁם מֵהַ שְׂהַקְשָׁה ע"ז דְּהָא עֲוֹלָא דַּס"ל כֵּן מְמַעַט מֵה"ט לְקוּתָא דְּרַכִּישׁ וְתִירִץ דְּלַרְכִּישׁ לְקוּתָא דְּכֻלְיָא הֵנָּה בְּכֻלָּל נְטוּלָה וְדוּחַק הוּא דְּהָא נִיָּטְלוּ הַכְּלִיּוֹת כְּשֶׁרָה וַע"ל מִזָּה בַּפּר"ח ס' כ"ט סק"ה וְעוֹד דְּכֻלְיָא שְׂיֵשׁ בָּהּ מוּגְלָא אִין שְׂיֵהָ לְחֻשְׁבָּה בְּנְטוּלָה וּבְאַמַּת מִהַרְשָׁב"א בַּתַּה"א נְרָאָה דְּלַרְכִּישׁ דְּקִי"ל כְּנוּתִיָּה לְקוּתָא הוּא טְרָפוֹת בַּפ"ע שְׂהָרִי כְּתַב (דָּף ל' ע"ד) וְאָמַר עֲוֹלָא שְׂמוֹנָה מִינֵי טְרָפוֹת כו' לְמַעוּטֵי דְּרַפִּישׁ כו' וְאֲע"ג דְּלִית לִיהַ לְעֲוֹלָא דְּרַפִּישׁ הִלְכָּה הוּא וְאַחַר שְׂהַשְׁלִים כָּל הַשְּׂמוֹנָה מִינֵי טְרָפוֹת דְּאָמַר עֲוֹלָא כְּתַב דָּף נ' ע"ב לְקוּתָא טְרָפָה כִּיצַד שְׁנֵי מִינֵין נִזְכְּרוּ בְּלִקְוּתָא כּוּלְיָא שְׂלִקְתָּה וְכֵן הִרְיָאָה שְׂלִקְתָּה וְלֹא אֵלּוּ בְּלַבַּד אֵלָּא כָּל אֲבָר שְׂנִקְוּבָתוֹ אוֹ נְטִילָתוֹ אוֹ חִסְרוֹנוֹ פְּסוּל לְקוּתָא פְּסוּל בּוֹ שְׂהַלְקוֹת כְּמוֹ שְׂנִיָּטְל וְחִמּוֹר מְנִיָּטְל שְׂאֵלוּ כּוּלְיָא שְׂנִיָּטְלָה אוֹ נְחַתְכָּה כְּשֶׁרָה וְלִקְוּתָא פְּסוּלָה עַכ"ל מְשַׁמַּע דְּלִקְוּתָא הוּא טְרָפוֹת בַּפ"ע דַּה"ל כְּנִיָּטְל וְחִמּוֹר מְנִיָּטְל א"כ לַפ"ז גַּם נִתְמַסְמָסָה הִרְיָאָה אִין לְמוֹנָאָה תַּחַת סוּג נְקוּבָה כ"א תַּחַת סוּג לְקוּתָא וְכ"מ מַפְרַש"י דַּנ"ג סַע"ב שְׂפִי גְּבִי כְּאִילוּ אִינוּ וְהָוִי לָהּ רִיָּאָה שְׂחַסְרָה וְר"ל דְּחַמִּיר מְנִקְוּבָה דְּאַפִּילוּ לַר' שְׂמַעוֹן טְרָפָה וְגַם מֵהַ שְׂדִיָּמָה זֶה לְחַסְרָה לְבַד וְלֹא כ' כַּמ"ש הַרְשָׁב"א שְׂהַלְקוֹת ג"כ חִמּוֹר מְנִיָּטְל זֶהוּ לְפִי שְׂרוּצָה לְהַעֲמִיד זֶה גַם לְעֲוֹלָא דְּלִית לָהּ לְקוּתָא דְּרַפִּישׁ דְּלִדִּידָן עַכְצ"ל דְּאִינוּ חִמּוֹר מְנִיָּטְל וּמ"מ ה"ל כְּמוֹ חִסְרָה אוֹ נִיָּטְל אָבֵל לְמֵאֵי דְּקִי"ל בְּרַפִּישׁ ה"ל בְּחַסְרָה הִרְיָאָה וְחִמּוֹר מְחַסְרָה וְכִינּוּן שְׂפָן י"ל דְּדוּקָא לְקוּתָא זֹו פּוֹסֵל בְּכֻלְיָא דְּהִיא הִיא שְׂיֵשׁ לָהּ חוֹמֵר מְנִיָּטְל מִשָּׂא"כ שִׁינּוּי מִרְאָה דְּקִיל טוּבָא מְנִיָּטְל דְּאִינָה רַק מִשּׁוּם שְׂפּוֹפָה לִינְקָב וְתַדַּע מְדַכְּתַב וְלֹא אֵלּוּ בְּלַבַּד אֵלָּא כָּל אֲבָר כו' וְהִיָּינוּ כַּמ"ש בַּש"ע ס' מ"ג דְּגַם בְּטָחוּל פּוֹסֵל לְקוּתָא זֹו בְּסוּמְפִיָּה וְשִׁינּוּי מִרְאָה מְבֹאָר שֶׁם דְּהוּא כְּשֶׁר בְּטָחוּל וְלַכְּאוּרָה גַם הַרְמַב"ם לֹא ס"ל כְּהַעֲיָטוֹר שְׂהָרִי גְּבִי רִיָּאָה מְנָה בְּמִנְיָן הַשְּׂבָעִים טְרָפוֹת נִתְמַסְמָס בָּאוֹת ל"ו וּמְנָה ג"כ נְשַׁתְּנוּ מִרְאָיָה בַּפ"ע אוֹת ל"ז אַע"ג דְּשְׂנִיָּהֶן הֵן

משום לקותא ע"ש פ"ז הט"ו וספ"ח וגבי פוליא לא מנה פלל נשתנו מראיה רק לקותא לבד אות נ"ד דסתמא היינו נתמסמס כמ"ש ביהדיא ספ"ח מפלל דס"ל להכשיר במראות פוליא משום דאין זה סתם לקותא שבגמרא מיהו יש לדחות דמש"ה שינה לשונו דגבי ריאה הזכיר בע' טרפות נתמסמס ובכוליא הזכיר שם לקתה והיינו לכלול שאר לקותא כמו שינוי מראה מיהו זה אינו דטעם שינוי הלשון י"ל כפשוטו משום דדרך לתפוס בכל מקום לשון הגמרא ובגמ' גבי ריאה נזכר בפ"י נתמסמס ובכוליא לא הוזכר פן בפ"י כ"א לקתה בכוליא אף דאנו מפרשינן שזהו נתמסמס כמ"ש ספ"ח מ"מ תפס לו לשון הגמרא, וכ"מ מ"ש הר"ן רפא"ט וכל שינוי בו ניטל פשר כ"ש ניקב ונפסק ושאר לקיות חוץ מן הטחול והפוליא כו' דאלו ניטלו פשרה ובגמ' אמרינן דלקתה בכוליא א' או מטא לקותא למקום חריץ טרפה עכ"ל וכיון דחידוש הוא דמדינא דכיון דניטל פשרה כ"ש לקותא א"כ אין לה בו רק מה שפירשו וכיון דפ"י הפוסקים דהיינו לקותא דנתמסמס אין לה להוסיף ע"ז לקותא דשינוי מראה פי י"ל דלקותא דשינוי מראה לא חמור מניקב עכ"פ ומ"מ גם לפ"ד העיטור שהספימו לו האחרונים למעשה י"ל בנדאי דדוקא לקותא הפוסל בריאה פוסל בכוליא ושינוי מראה הוא דפוסל בריאה משא"כ מים מלוחים הרי הוא פשר בריאה והראב"ד כ' בתמים דעים סי' י"ג ולקותא דכוליא היינו בתזותא שהשחירו פניהם כדיותא או שנתמסמס הפשר וכן כל דבר שבראה לקותא מדלא מפרש בה מדי עכ"ל אפשר ג"כ דאינו אוסר רק במה דהוי לקותא גם בריאה וממש"ש שהשחירו כו' היינו משום דאמרינן (דמ"ז ע"ב) שחור אדום הוא אלא שלקה ואפשר דבשאר שינוי מראה לא יספור בהעיטור וע"ש ס"י ומ"מ למעשה הייתי מפקפק להקל במים מלוחים ומרים בכוליא נגד דעת השמ"ח סי' ל"ז עד שראיתי תשו' דודי הרב הגדול מהרי"ל ז"ל שכ' להקל בזה למעשה מטעם אחר לפי שמים אלו מתהוים מחמת מאכל ומשקה שיורדים לשם ומתמצים לכיס השתן ומים פאלו ידוע שהם מלוחים ואינם דומים למים עכורים שנעשו מחמת מכה בכוליא עצמה עכ"ל וכן ראיתי שהשיב עוד חכם אחד דבכוליא לא סגי דלא להוי מלוחים שמהם מיצוי השתן כו' והכשיר במלוחים או מרים וגם בכל האחרונים בש"ע סי' מ"ד ובת"ש לא נזכר תנאי זה דשיהיו מתוקים: קיצור ולכאורה הרשב"א וסיעתו הנ"ל פליגי ג"כ על העיטור בענין שינוי מראה בכוליא וע' רש"ל פא"ט ס"י פ"ז ותויק"ו סק"ז וטעמם דלקותא דנתמסמס שאני דחמורה גם מחסר וניטל וזהו לקותא דפוסל גבי פוליא ואפילו בטחול פוסל פן הגם דשינוי מראה פשר בו כמ"ש בש"ע סי' מ"ג ומ"מ גם להעיטור י"ל דדוקא שינוי מראה דהוא לקותא הפוסל בריאה פוסל בכוליא כמ"ש הב"ח משא"כ מים מלוחים יש להכשיר וגם דודי הרב ז"ל הכשיר במים מלוחים או מרים בכוליא מטעמא אחרניא: סימן מה בענין מ"ז בכוליא מהו שיעור הצלילות.

הנה בת"ש סי' ל"ו סס"ק מ"א כתב וז"ל ונ"ל דבעינן צלולים כמים הצלולים שלא נתערב בהם שום עפורית דהא דאמרינן בקדושין (דף פ' ע"ב) דצלולים הם פל שבואה של תינוק ניקר בה היינו לענין דאיירי שם דכל שהם פל כף אפשר דבלעתיהו עיסה אבל בנ"ד בעינן דליצול טפי וכן אין לדמות זה למ"ש ספ"ג דברכות (דכ"ה ע"ב) עכ"ל ולכאורה הך דברכות דעפורין היינו פל שאין אבריו נראין בהן כמ"ש בש"ע א"ח סי' ע"ד ס"ב אזלא פהיא דקדושין (ד"פ) הנ"ל דג"כ אמרו שאם אין בבואה של תינוק

גיפר בה לא נקרא צלולין מיהו יותר משמע דצלולין דבקדושין שם הם צלולים יותר מההיא דברכות שפנדאי האברים עצמן נראים בקל יותר ממה שיהיה נראה דמות קלסתר פנים שהוא הבבואה ע"כ במים שהבבואה נראית בהם צ"ל צלולים יותר וכן משמע בחידושי הריטב"א בקדושין שם שכתב אלא בצלולים שםם כל פה צלולים שאפילו בבבואה של תינוק קטן נראית בהם וכ"ש של גדול עכ"לוא"כ כ"ש האברים עצמן וא"כ לא ידענא אמאי פשיטא ליה כל פה להת"ש דבנ"ד בעינן דליצול טפי מהנהך דקדושין (ד"פ) דהא בלא"ה יש להסתפק מהו דוקא אם רישא דוקא שיהי' צילי או סיפא דוקא דעפורין פסולין וכל שאינו עכורים ממש י"ל דלא פסילי וכההיא דאמר רבי יוחנן (דנ"ד סע"א) אלו טרפות דוקא וע"ש בחידושי הרשב"א דהלכה פרבי יוחנן ואע"ג דהכא לא תני אלו מ"מ כל שהו עכ"פ צלולים כהנהך צלולים הנ"ל דקדושין שיש עוד צלולים למטה מהן כהך דברכות י"ל דכשר אע"פ שיש ויש עוד צלולין יותר דכולי האי אין לומר דרישא דוקא כל פה נגד סיפא ומ"מ י"ל בזה כהת"ש משום דצלולין הנז' בקדושין שם לא נזכרו לענין שתיה ע"כ אין ללמוד מזה כ"כ לגדון זה דסתם מים צלולים היינו צלולים לגבי שתיה וכמ"ש ג"כ הפרי תבואה סי' ל"ו סעיף פ"ג לענין שיעור מה נק' סרוחים או מרים או מלוחים דהיינו דוקא פשאנים ראויים לשתית אדם מחמת זה רק ע"י הדחק ועד"ז י"ל לענין עכורים וא"כ יש ללמוד שיעור הצלילות מהא דגרסינן פ"כ דשבת (דקל"ט ע"ב) אמר זעירי נותן אדם יין צלול ומים צלולים לתוך המשמרת בשבת ואינו חושש אבל עכורין לא נכתב הר"ן שם וז"ל דכיון דצלולים הן ורובייהו דאינשי לא קפדי בהו מותר לתת אותן אפילו לתוך המשמרת כדי שיהיו צלולין יותר אבל עכורין (קצת) לא דאע"ג דאפשר דמשתתי הכי פינו דרובייהו דאינשי קפדי בהו דוקא ע"י שינוי דהיינו בסודרין ובכפיפה מצרית הוא דשרי אבל לתוך המשמרת אסור ויין שהוא עכור לגמרי ולא משתתי הכי כלל אפילו בסודרין ובכפיפה מצרית אסור עכ"ד וז"ל הרשב"א שם בחידושי ד"ה מסננין את היין בסודרין פירש יין עכור דא"א לפרש שמרים דהא יין קתני ואע"פ שמשני פינו שהוא בורר גמור אסור וכן א"א לומר יין צלול דא"כ אפילו במשמרת שרי כזעירי אלא ע"כ ביין עכור דכיון דאפשר למשתתייה הכין אין פאן משום בורר.

וכיון דמשני קצת ומסננין בסודרין שרי עכ"ל וכן מבואר בחידושי הרמב"ן על מסכת שבת שנדפסו מחדש הנק' אוצר נחמד וז"ל ד"ה אבל עכורין לא פ"א אע"ג דאפשר למישתינהו הכי פינו דאיכא פסולת ה"ל בורר ואסור ומש"ה אקשינן עלה מדרב"ג דאמר טורד אדם חבית יינה ושמריה כו' אלמא פינו דאפשר דמשתתי בהכי שרי ולא דמי למתניתין (פ"א דבמתניתין תנן נותנין מים ע"ג השמרים הנתונים במשמרת מבעוד יום אבל ליתן שמרים במשמרת בשבת אסור פדתנן ריש פרקין ואין נותנין לתלויה בשבת ואם שימר חייב חטאת) דמתניתין שמרים הן שא"א לשתותן כלל וה"ל בורר ומפרקין תרגומא זעירא בין הגתות שנו ולפיכך התיר רשב"ג משום דאורח ארעא נמי הוא דמשתתי הכי אבל בשאר ימות השנה אע"ג דאפשר לאו אורח ארעא הוא למישתינהו עכורין עכ"ל הרי שפי' ענין עכורין דהיינו דומיא דטורד אדם חבית כו' שהשמרים מעורבין עם היין דלאו אורח ארעא הוא בכל ימות השנה למישתינהו הכי אע"ג דאפשר לשתותן הכי וזהו ממש כמ"ש הר"ן אע"ג דאפשר כו' פינו דרובייהו

דאינשי כו' פנ"ל וממילא דכמו כן יפרשו ענין זין צלול כמ"ש הר"ן והב"ח בא"ח סי' שיי"ט סס"ו חלק על הר"ן וז"ל ונראה דמדאמר זעירי זין צלול ומים צלולים משמע דוקא צלולין אבל עכורין אסור במשמרת אע"ג דרנבא דאינשי קא שפתי להו פיון דמיעוטא קפדי איפא משום בורר ולא שרי אלא צלול לגמרי ואינו מסננו במשמרת אלא מפני קצת קסמין וקשין שבתוכו א"נ פדי שיהי' צלול יותר דלא פדמשמע מדברי הר"ן כו' והו' דבין הגתות דשרי במשמרת ודפי' הר"ן ג"כ משום דרנבניהו דאינשי שתו ליה הכי ליתא אלא כדפרש"י דאין פאן תיקון דכולהו אינשי שתו ליה הכי עכ"ל ובאמת לא נמצא פן בפרש"י ע"ש והט"ז שם סק"ו פסק פהר"ן וכ"מ בתו"ש שם ס"ק י"ח וכ"מ דעת אזמו"ר ז"ל בש"ע ש"ל שם סעי' י"ג והא"ר שם ס"ק ט"ו הביא קצת ראיה להב"ח מהש"ס דק"ט ע"א דזין צלול דזעירי היינו דכל העולם שותין פה כו' ולענ"ד מבואר בהדיא בגמ' פ"ק חבית (דקמ"ד ע"ב) דרנבא מלתא היא לענינים אלו אפילו לחייב ע"ז מדאורייתא (הקא) וכ"ש הקא דלר' אליעזר דריש פ"קין נותנים שמרים לתלויה בשבת א"כ נהי דרבנן אפ"י בנין עכור דעדיף משמרים דהיינו ענין עכורים קצת הנ"ל שפ"ר"ן אין סב"א שייאסרו גם בנין דרנבא דעלמא שתו ליה הכי וא"כ הינצא מזה לנ"ד דכל שדרה רוב העולם לשותן פן נק' מים צלולים וזין צלול אע"פ שמיעוט מקפידים מלשתותם בלי סינון ואף לדעת הב"ח עכ"פ כל דמישתתי הכי לכ"ע נק' זין או מים צלולים אף שיש צלולים יותר כמ"ש הב"ח שמסננים הצלולים פדי שיהיו צלולי יותר ואע"ג דבפרק אין מעמידין (ד"ל ע"א) גבי ומים צלולין פרש"י דהיינו מים שנשאבו ועמדו בכלי יום או יומיים להיות צלולין וכ"מ בגמרא שם דל"א ע"ב) גבי באתרא דמצלו מיא א"כ משמע דמים צלולין היינו צלולים יותר גם מסתם מים שאין אדם מקפיד מלשתותם זהו ע"ד צלולים ביותר כמו שמסנן המים הצלולים להיות צלולים ביותר פנ"ל אבל פאן די להתיר בסתם מים צלולים.

שהרי בסיפא לא אמר רק אבל עכירי טרפה והיינו ע"ד שפי' הר"ן בשבת שם גבי אבל עכורים לא דרנבניהו דאינשי קפדי מלשתותם פה מחמת עכירותם כו' הא כל דרנבניהו דאינשי לא קפדי בהו זהו נק' צלולין ואם באנו לחוש לחומרת הב"ח היינו ג"כ כסתם מים שנשאבו אבל ודאי לא בעינו פהא דמים צלולין הנז' בפרק אין מעמידין לגבי אלונגית וכן משמע קצת ממ"ש בתשו' הרשב"א ח"ג סי' רנ"ח ההובאה ב"י סי' מ"ד שכתב ומים זפים היא ליחה לבנה פמים עכ"ל אע"ג דכוננתו לבנה לאפוקי מפראה פרפומי מ"מ מדנקט לשון ליחה משמע לכאורה דסגי בשיעור צלילות המים ע"ד שנתבאר בשם הר"ן וע' לקמן די"ל להפך בדעת תשו' הרשב"א הזאת ולכאורה יש לדקדק בלשון הגמרא ומים זפים פשרים לא אמרן אלא דצילי אבל עכירי טרפה דאיך שיהי' לומר אבל עכירי דא"כ אינן מים זפים דזו משמע צלול כדאמרין במנחות פ"ק כל קרבנות הצבור (דפ"ו ע"ב) אין זף אלא נקי ועוד דל"ל אלא דצילי הל"ל לא אמרן אלא שהם זפים.

אלא מזה משמע דצילי היינו צלולים יותר מסתם מים זפים ויכול להיות מים שהן זפים ולא צלילי אבל באמת זהו דוחק דא"כ לא הל"ל אבל עכירי טרפה אלא הל"ל אבל לא צילי טרפה ע"כ י"ל להפך דזו היינו נקי יותר מסתם לשון צלול כדאמרין במנחות שם

סע"א וְהַ כְּתִיב לְמֵאֹר וְלֹא וְהַ כְּתִיב לְמִנְחֹת לֹמֵר דְּלִמְנַחֹת לֹא בְּעֵינֵינוּ וְהַ וְלִכְּנֵי אֵין כְּשֵׁר לְמִנְחָה אֶלֶּא הֶרְאִישׁוֹן שְׁבָכֵל הַשְּׁלֵשָׁה יוֹתִים שְׁהוּא וְהַ.

וְלִמְנַחֹת כְּשֵׁרִים גַּם שְׁאֵר הַשְּׁשָׁה שְׁמָנִים ע"ש ומ"מ אֵיתָא שְׁם בְּהֶדְיָא (דפ"ו ע"א) שְׁמֵן יוֹת כְּבוֹשׁ כּו' וְשֵׁל שְׁמָרִים לֹא יָבִיא וְאֵם הֵבִיא פְּסוּל הַגֵּם שִׁי"ל דְּהֵינּוּ שֵׁל שְׁמָרִים מִמֶּשׁ דְּהֵי עָכוּר לְגַמְרֵי מ"מ הֵינּוּ לְפִסּוּל דִּיעֵבֵד אֶבֶל לְכַתְחֻלָּה גַּם הָעָכוּר קָצֵת לֹא יָבִיא כ"א צְלוּל וְהֵינּוּ כֹּל הַשְּׁשָׁה שְׁמָנִים הַנֵּ"ל דְּבִנְדָאֵי גַם הֵם נִק' צִילָא וְכֵהָ דְאֶמְרִינֵן בְּב"מ פָּרֶק הַמְּפָקִיד (ד"מ ע"ב) בְּבַעַל הַבַּיִת עֲסָקִינוּ דְנִיחָא לִיהַ בְּצִילָא דְלָא אֵתִי רַק לְאַפּוּקֵי מִשְׁמֵן הַמְעֻנָּרְב בְּשְׁמָרֵי אֶבֶל וְדָאֵי אֵין ר"ל לְשֵׁמֵן הֶרְאִישׁוֹן הַכְּשֵׁר לְמִנְחָה דִּיִּיקָא וּמִשְׁמַע הַתָּם דְּכָל שְׁמֵן שְׁהוּא צְלוּל נִק' שְׁמֵן מְזוּנָק בְּמִשְׁנָה שְׁם אָף שְׁאֵינּוּ וְדָאֵי דוֹקָא כְּזֵה דְגַבֵּי שְׁמֵן לְמֵאֹר שְׁבַמְקָרָא וְכ"מ בְּשִׁבְתָּ (ספ"ו דס"ו ע"ב) כִּי הֵיכָא דְצִילָא הָא] מִשְׁחָא דְמִירֵי בְּכָל שְׁמֵן צְלוּל וְע' בְּשִׁבְתָּ (דכ"ג א') דְצִילָל נְהוּרִיָּה וְכִינֵן שְׁכֵן מִשְׁמַע דְלִשׁוֹן וְהַ מוֹרָה עַל נְקֵי יוֹתֵר מְלִשׁוֹן צִילֵי, וְא"כ א"א לְפָרֵשׁ כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵי תַחֲלָה דְצִילֵי דְכָאֵן הֵינּוּ יוֹתֵר מִמֵּיִם זְכִים וְהֵיךָ צְרִיךְ לְכַאוֹרָה לְפָרֵשׁ לְהַפֵּךְ דְאֶמְרוּ לֹא אֶמְרוּ אֶלֶּא דְצִילֵי הֵינּוּ אַע"פ שְׁאֵינֵן זְכִים בְּיוֹתֵר רַק שְׁלֹא יְהֵא עֲכִירֵי.

אֵף בְּאַמַּת נִרְאָה דְלִשׁוֹן תּוֹרָה לְחוּד וּלְשׁוֹן חֲכָמִים לְחוּד וְאוֹמְרוּ תַחֲלָה מִיִּם זְכִים אֵין ר"ל כָּלָל ע"ד וְהַ דְגַבֵּי שְׁמֵן לְמֵאֹר כ"א לְאַפּוּקֵי מִמְּוֹגְלָא דְהֵיא לִיחָה מִמֶּשׁ כ"א שְׁהֵם מִיִּם וְלֹא מְוֹגְלָא וְאַח"כּ פִּירֵשׁ דִּינָם בְּפִרְטוֹת שְׁצ"ל צִילֵי וְלֹא עֲכִירֵי וְלֹא סְרִיחֵי וְשִׁיעוֹר הַצְּלִילוֹת י"ל כְּנ"ל: וְלְכַאוֹרָה יֵשׁ לְהַחְמִיר מִמֶּשׁ הַרְשָׁבָא שְׁכָל מְרָאָה כְּרַפּוּמֵי נִרְאָה כּו' וְזֵהוּ שְׁקָרָאוּ עֲכוּרִים כּו' וְכַדָּאֵי י"ל לְאַשֵׁר מִיִּם כִּינְצָא בְּאֵלוּ מִצַּד עֲכִירוֹתָן הֵינּוּ רְאוּיִם לְשִׁתְּיָה לְרוּב הָעוֹלָם מֵאַחַר שְׁלֹא הֵינּוּ עֲבִים וְעֲכוּרִים כּו' וְא"כ מִזֵּה מְוֹכָרְח דְגַבֵּי צְלוּלִים דְכוּלֵּיָא בְּעֵינֵינוּ יוֹתֵר מִמֶּשׁ לְעֵיל בְּשֵׁם הַר"ן אֵף בְּאַמַּת י"ל דְאֵין לְהַחְמִיר דְהֵיא הַרְבֵּי חֵלֶק ע"ז מֵה"ט וְסִיִּים דְכָל שְׁאֵינֵן עֲכוּרִים מִמֶּשׁ מִיְקָרוּ מִיִּם זְכִים מֵאִיזוּ מְרָאָה שְׁיֵהִי: וְכ"מ דְעֵתוֹ בַּש"ע וְכַנְהוּ"ג בְּהִגָּתָה הַב"י אוֹת ח' הַקְּשָׁה עָלָיו אֶמְאִי לֹא חָשׁ לְדַעַת הַרְשָׁבָא וְאֵין זֵה קוֹשְׁיָא כ"כ חֲדָא דְמִסְתַּבֵּר לִיהַ טַעְמִיָּה דְהַג"א דְכָל שְׁאֵינֵן עֲכוּרִים כּו' וְלִפְמִ"שׁ יֵשׁ לְזֵה רְאִיָּה מִהַרְבָּ"ן וְהַר"ן דְבְּשִׁבְתָּ הַנֵּ"ל דְכַה"ג נִק' צְלוּלִים כּו' וְעוֹד שְׁגַם הַרְשָׁבָא עֲצָמוּ כ' שְׁיֵשׁ לְדוֹן בְּדָבָר לְהַקְל כּו' וְעַכ"פ דִּי לְהַחְמִיר כְּדַעַת הַרְשָׁבָא בְּמְרָאָה הַכְּרַפּוּמֵי מִמֶּשׁ אֶבֶל בְּלִיחָה לְבָנָה כְּמִיִּם יֵשׁ לְסִמּוּךְ ע"ד הַרְבֵּי שְׁהוּא נִרְאָה כְּדַעַת הַר"ן דְבְּשִׁבְתָּ הַנֵּ"ל וְאֵם נְחוּשׁ כְּדַעַת הַב"ח וְהַא"ר שְׁבַא"ח סִי"ט דְצְלוּלִין הֵינּוּ דְמִשְׁתַּתֵּי הַכִּי לְכָל הָעוֹלָם וְהֵינּוּ כְּסִתָּם מִיִּם צְלוּלִין כְּמוֹ שְׁהֵם כְּשִׁנְשָׁאֵבוּ י"ל דְנִדָּאֵי גַם לְהַרְשָׁבָא אֵין לְהַחְמִיר כָּלָל.

וְע' עוֹד מְעַנֵּן מִיִּם צְלוּלִין בְּמִשְׁנָה ספ"ח דְפָרָה יִמְתִּין לָהּ עַד שְׁתַּצֵּל ע"ש דְהֵתָם נִתְעַרְב בְּהֵם עֲפֻרִית רַק שְׁנִפְלָה הָעֲפֻרִית לְמִטָּה וְחִזְרוּ הַמִּיִּם צְלוּלִים ע"ש: סִימָן מו ע"ד הַכּוּלֵּיָא שְׁהֵיָתָה שְׁלַחוּפִית דְבוּקָה בְּהַחֲלָב שְׁבַתְרִיץ וְהֵיָתָה דְבוּקָה ג"כ בְּכִשֵׁר הַכּוּלֵּיָא עֲצָמָה בְּשִׁפְתָּהּ.

וְהֵיךָ הַפִּסְק מֵהַשְּׁלַחוּפִית לְהַלְוֵן יוֹתֵר מֵאַצְבַּע אֶגוּדֵל וְהֵיא הֵיָתָה בּוֹלְטָת בְּגוּבָה כְּהַר וְלֹא נִכְנָסָה בְּעוֹמָק לְגַמְרֵי וְנִקְלָפָה בְּיָדִים מְעַל הַכּוּלֵּיָא בְּקַל וְהַכְּשֵׁר תַחֲתִיָּה שְׁלֵם וְכְמוֹ בְּכָל שְׁאֵר הַכּוּלֵּיָא בְּאֵין שִׁנּוּי וְאַח"כּ נִקְבוּ לְהַשְּׁלַחוּפִית לְרְאוּת מְרָאָה וְדַמּוּת מִיְמִיָּה וְלֹא הֵינּוּ

עכורים ולא סרוחים ומלוחים רק מראיתם הנה כמראה הדבש והוא הפ"מ וגם שעת הדחק שהוא עש"ק: נראה דיש להכשיר משום דלא הגיע למקום חריץ היינו ללון והכשיר בזה הש"ע סי' מ"ד סעיף ב' אף במוגלא ולקווא וא"כ גם לדעת רמ"א דכ' דנהוג לאסור בכמראה הדבש יש להקל דהא בלא הגיע ללון לא החמיר כלל בש"ע ואף שהט"ז סק"ו מחמיר במוגלא אף בלא הגיע למ"ח גם הש"ך סק"ח מחמיר יותר מ"מ הא הפר"ח חולק עליהם אמנם גם לדידהו יש להקל משום שי"ל דלא החמירו פן רק במוגלא ממש משא"כ בכמראה הדבש דהב"י בש"ע שם כ' דיעה ראשונה בש"ע להקל בזה אף בהגיע למ"ח א"כ גם הט"ז וש"ך י"ל דיוזו בזה דאין להחמיר בזה ג"כ בלא הגיע למקום חריץ ולמינקט פולהו חומרי יחד דלא גרע משני ספיקות דבשל תורה ג"כ מקילים וכ"ש בהפ"מ ולכבוד שבת: סימן מז ע"ד אשר נמצא בדקין של בהמה שחין פורח אבעבועות שקורין פאקנו ונבדקו ונטרפו ע"פ דין שהי' בהם ליחה ומוגלא ולקות בפ"ר מעבר לעבר ומראה עמוק מן העור והיא כהה אחר זה נמצאו עוד בועות פהנה עין בעין בדקין משני בהמות רצופות ונבדקו ונטרפו גם שניהם אח"ז מצא השו"ב עוד בג' בהמות יחד אותן בועות המטרופות מה הדין כששוחטים בהמה אח"כ בעיר האם צריכים לבדוק הדקין או רשאי להעלים עין מהם ולהאכילם לפלבים ואת"ל דצריך לבדוק איך הדין דיעבד שהשו"ב השליך הדקין לנהר משני בהמות ששחט עוד אחר הששה בהמות הנ"ל שנמצאו בהן הבועות ויצו להשליך סחוב והשליך בלי בדיקה וכן עשו אם דומה למבטל איסור לכתחלה או לא: תשובה הנה מתחלה צריך לבאר שרש דין בועות שפדקין איך פסולו והכשרן מעיקר הדין ואח"כ נבאר ענין בדיקתן ואח"כ נבאר שאילתינו הנה הב"י ס"י ל"ז כ' בשם א"ח דאין בועה וסירכא פוסל אלא בריאה הרי דבדקין יש להקל טפי בבועה.

וצ"ל דהיינו אפי' בועה הפוסלת בריאה פגון בתרתי בועה דסמיכי או כה"ג בענין דאסור בריאה אפ"ה מותר בדקין: ובשו"ת חב"י סי' נ"ד וכן בבאר הגולה סי' מ"ו הביא בשם רש"ל דיש קולא טפי בבועה בריאה מבבועה בשאר אברים שהנקב פוסל בהם וז"ל והא לה כלל בטרפות כל מקום שארז"ל דנקב טרפה אם יש אבעבוע צריך לפתוח אותו אם נשאר העור שלימה תחתיו פשר בין מים זפים או סרוחים וליחה אבל אם הבשר רע הוי פניקב אבל בריאה רגילין להכשיר ולא בדקין במידי עכ"ל.

הרי דבריו לכאורה הפוכים מדברי הא"ח דהא הא"ח מיקל בבועה בשאר אברי' יותר מבריאה נגד ד' רש"ל אף ד' רש"ל אלו נראה שהוא ג"כ מ"ש הש"ך ס"י מ"ו בשם מהרש"ל באו"ה ש"ל סי' צ"ו דמפרש דברי הגהת או"ה שיש לחתוך הבועות לראות אם הבשר שתחתיו רע דהוי פנתמסס והש"ך הביא זה על ד' הש"ע שם שהוא מ"ש בב"י בשם א"ח ע"כ נראה לומר דלא פליגי כלל הב"י בשם א"ח עם רש"ל דשניהם ס"ל דהחומרות והקולות שמצינו בש"ס גבי בועות פנין דלא הונכרו בגמ' רק גבי ריאה אין למדין מהן כלל לשאר אברים ולכן בשאר אברים שהנקב פוסל בהן יש לדון בענין אחר דהיינו ע"ד שמצינו בש"ס שהורו בדבר הדומה לבועה בשאר אברים ויצמח מזה קולא וחומרא הקולא היינו דמה שהחמירו חז"ל בתרתי בועה דסמיכי בריאה דלית להו בדיקותא אין לומר פן בשאר אברים ומהני להו בדיקה ע"ד שכ' רש"ל והשכל נותן פן דבריאה הוא שא"א לבדוק פי הטרפות תלוי בהקרומות של הריאה שע"ג הבועה לבד

פי הבעות גדילים בין עור הריאה לבשר הריאה וא"כ לא מהני הבדיקה תחת הבעה אף אם שם הבשר שלם כיון שהטרפות תלוי רק בהקרום של הריאה והבשר שתחת הבעות לא מעלה ולא מוריד והקרום שפין שני בועה דסמיכי א"א פלל לבדוקו ולכן לית להו בדיקותא משא"כ בבעות שעל הדקין עד"מ הרי אין טרפות אא"כ ניקבו הדקין מעבר לעבר וכוונאי דעור הדקין עב הרבה יותר מקרומי הריאה וכמ"ש בתה"ד סי' קס"ג לענין מה שיש לחלק בענין סירכא בין ריאה לשאר אברים שהנקב פוסל בהם דדוקא לגבי ריאה שקרומיה רפים ודקים ודאי אמרינן דסופו לינקב אבל בשאר אברים אע"פ שנקובתם במשהו הואיל ועורו חזק ועב דלמא אין סופו לינקב עכ"ל ולכן פשבודק בצד הפנימי של הדקין והוא פריא למה נטרף אף אם יש ממעל לו שני בועה דסמיכי (וזה לפי הרמב"ם בטעם איסור תרתי בועי דסמיכי בריאה וגם לפרש"י י"ל דדוקא בריאה קים להו כו') וכן להפך יצמח חומרא בבעה יחידית דס"ל לרש"ל דבשאר אברים שנקב פוסל בהם צריף בדיקה שפא הבשר נתקלקל.

ור"ל שפא גם פנימית ותחתית האבר נתקלקל דהיינו שהקלקול הוא מעבר לעבר וה"ל פניקב מעבר לעבר והא דבריאה לא איכפת לן היינו משום דהבעה בריאה גדולה בין עור לבשר כמ"ש הב"י רס"י ל"ז בשם תה"א לרשב"א וכן האריף הת"ש סס"י ל"ז גבי בועה מעבר לעבר וקים להו לחז"ל שהעור שע"ג הבעה אינו מתקלקל כ"כ ע"י הבעה שפריאה לשנחוש לו וכמו שבאמת רגילות טובא להיות בועות או טיגרי בריאה וכמ"ש בגמ' (דמ"ח ע"א) משא"כ בשארי אברים י"ל שהבעה מנקבת העור שע"ג או מקלקלת אותו דה"ל עכ"פ רע דהוי פניקב כמ"ש רש"ל ועיין לקמן אות ב' הטעם בזה החילוק בין ריאה לדקין לכן צריף בדיקה עכ"פ מלמטה שיהיה שם הבשר פריא וכו' מסולק תמימת הגאון ר' זלמן ז"ל בספרו בית אפרים סס"י ל"ז ס"ק י"ג שכ' דאין חילוק פלל בין ריאה לשאר אברים ונעלם ממנו ד' רש"ל הנ"ל דעכצ"ל דיש חילוק גדול לגבי העור שע"ג הבעה דבריאה חשבינן לי' פלא ניקב ובדקין ס"ל דהוי רע וה"ל פניקב פנ"ל דאל"כ למה צריף בדיקה מבפנים והלא העור שע"ג מגין דהא ליפא נקב מפולש א"ו צ"ל כמ"ש דהעור שע"ג הבעה אינו מגין בשאר אברים רק בריאה דגילולנו חז"ל פן ואין למדין משם לשאר אברים זה דעת רש"ל: ואפשר הא"ח ג"כ יודה לו בזה: קיצור.

מ"ש בבאה"ג סי' מ"ו בשם רש"ל לכאורה הוא נגד מ"ש הב"י סס"י ל"ז בשם הא"ח אף י"ל דלא פליגי דשניהם ס"ל דהקולות והחומרות שנמצא בגמ' בבעות בריאה אינם שייכי בדקין כי יש לחלק הן לקולא משום בריאה קרומיה רפים ודקים משא"כ בשאר אברים והן לחומרא משום דבריאה קים להו לחז"ל שהעור שע"ג הבעה אינו מתקלקל כ"כ ע"י הבעה משא"כ בשאר אברים צריף בדיקה: ב אף כפי שמשמע מפשט ל' הא"ח דאינו מצריף בדיקה פלל וכ"כ הת"ש סס"י ל"ז והגאון ר"ז הנ"ל בשמו אפשר שצריף לומר דפליג בהא על רש"ל ג"כ וס"ל דה"נ העור שע"ג הבעה מגין ומציל דמ"ש מריאה אף לפ"ז א"כ בתרתי בועי דסמיכי ודאי א"א לומר דהעור שע"ג מגין דידו לבא מן הדין להיות פגדון וכשם שפריאה אינו מגין ה"נ הקא וא"כ לכאורה צ"ל מה זה שכ' דלא אשכחן בועה אלא בריאה וי"ל דמ"מ הקא מהני בדיקה מלמטה מבפנים משא"כ בריאה דהתם הטרפות תלוי רק בקרום שע"ג הבעה משא"כ הקא א"נ בועה מליאה מים סרוחים ועכורים דפוסל הרי"ף בריאה משא"כ בדקין והנה לפ"ד תה"ד סי' קס"ג דס"ל

דַּדְקִין שְׁנֵה לְרִיאָה לְעֵנֵן סִינְרָא לְהַחְמִיר כַּמ"כ נִימָא ג"כ לְהַקֵּל לְעֵנֵן בּוּעָה דְהַעוֹר שַׁע"ג
 בּוּעָה יְהִיָּה לּוּ פְדִין עוֹר הַרִיאָה שַׁע"ג בּוּעָה דל"ח בִּי שְׁמָא נִינְקֵב גַּם קִשָּׁה לְשָׂאָר הַפּוֹסְקִים
 שְׁהַקִּילוּ בְּסִינְרָא בְּשָׂאָר אַבְרָי' לְגַמְרֵי וְהַחְמִירוּ בְּבוּעָה בְּשָׂאָר אַבְרָי' יוֹתֵר מְרִיאָה וצ"ל
 דְּכַף קִים לְהוּ מְסַבְרָא דְעוֹר הַרִיאָה שַׁע"ג בּוּעָה הוּא שְׁאִינוּ עוֹמֵד לִינְקֵב פְּדָאי' בְּגַמְרָא
 אָבֵל בְּשָׂאָר אַבְרָים קִים לְהוּ בְּפִשְׁיטוֹת שְׁהַעוֹר שַׁע"ג בּוּעָה עוֹמֵד לִינְקֵב וְכַנְקוֹב דְּמִי וְעֵינֵן
 בְּתוּיָק"ו סִי' מ"ו סק"ב שְׁתַּמָּה אַהֲט"ז וְכ' וְנ"ל אָבֵל אִם יֵשׁ בְּהוּן לְחוֹת וּמִוּגְלָא וְהַבְּשָׂר
 רַע מ"ט דְּכָשֵׁר הָא קִי"ל בַּכ"מ בְּשָׂר שְׁהַרֹפֵא גוֹרְדוּ ה"ל כְּנִיטָל וְהָא דְבוּעָה כָּשֵׁר בְּרִיאָה
 הֵינְנוּ מְשוּם דְבוּעָה אֵינָה אֵלָא חֶסְרוֹן מִבְּפָנִים וְהַקְרוּם שְׁעָלֵיהָ קִינִים אָבֵל בְּבָנִי מְעֵינִים אִם
 הַבוּעָה הוּא עַד הַחֲלָל מְהִיכִי תִיִּתִי לֹא נִימָא שְׁהוּא בְּשָׂר שְׁהַרֹפֵא גוֹרְדוּ עַכ"ל וְלְכַאוּרָה
 תְּמוּהָ נִימָא הַקְרוּם שַׁע"ג הַבוּעָה נִיגְדוֹן פְּדִקִין וְכַמוּ בּוּעָה מְעַבְרָ לְעַבְרָ בְּרִיאָה וצ"ל פְּנ"ל
 דְּצָרִיף לְחֲלָק וְהַטַּעַם י"ל פְּשׁוּט דְּבְרִיאָה יֵשׁ עוֹר וּבְשָׂר לְכֵן הַבוּעָה גְדִילָה בֵּין הַעוֹר לְבְּשָׂר
 וְדוּחַק הַבְּשָׂר לְצַדְדִים וְהַעוֹר קִינִים אָבֵל פְּדִקִין שְׁהֵם רַק עוֹר הַבוּעָה גְדִילָה בְּהַעוֹר
 וּמְקַלְקֵלֵת הַעוֹר בְּיוֹתֵר וְה"ל כְּנִינְקֵב וְזוּ סְבָרָא נְכוּנָה וְרָאָי' לְסְבָרָא זֹו מִמְחַלְקֵת הַשְּׁ"ף
 וְת"ש ס"י ל"ז גְּבִי בּוּעָה מְעַבְרָ לְעַבְרָ בְּרִיאָה דס"ל לְהַשְּׁ"ף דְּהִיא טְרַפָּה וְהֵינְנוּ מְשׁוּם
 דַּאֲע"ג דַּכ' הַפּוֹסְקִי' דְבוּעָה גְדִילָה בֵּין עוֹר לְבְּשָׂר הֵינְנוּ סְתָם בּוּעוֹת אָבֵל זֹו אָנוּ רוֹאִים
 שְׁקַלְקֵלָה הַבְּשָׂר שְׁנֵהפָּה הַבְּשָׂר לְבוּעָה וְה"ל רִיאָה שְׁנֵהפָּכָה פְּקִיתוֹן וְהַת"ש חֲלָק עָלָיו
 שִׁי"ל שְׁלֹא נְהַפֵּף הַבְּשָׂר לְבוּעָה רַק שְׁהַבְּשָׂר נְדַחַק לְצַדְדֵי וּמְמוּצָא דְּבָר נִשְׁמַע דַּע"כ לֹא
 פֵּל הַבוּעוֹת שְׁוֹת וְא"כ דְּוָקָא בְּרִיאָה שְׁהַבוּעָה גְדִילָה בֵּין עוֹר לְבְּשָׂר אָבֵל פְּדִקִין שְׁפָּוֶלָן
 עוֹר לְבַד עַכְצ"ל שְׁהַעוֹר נְהַפֵּף לְבוּעָה לַפ"ד הַשְּׁ"ף דְּוָמִיא דְּמַעְבְּרָ לְעַבְרָ בְּרִיאָה וְלֵהַת"ש
 ג"כ י"ל דְּוָקָא גְּבִי רִיאָה אֲמַרִי' נְדַחַק לְצַדְדֵי פִּינּוֹן שְׁפָּוֶן טְבַעֵן לְהִיּוֹת גְּדִילֵי בֵּין עוֹר
 לְבְּשָׂר מִשָּׂא"כ פְּדִקִין שְׁהֵן עוֹר הַבוּעָה מְקַלְקֵלֵת הַעוֹר כו' וְכִינּוֹן שְׁפָּוֶן וְדַאי [יֵשׁ] לְאַסְרוֹר
 בְּבוּעָה פְּדִקִין פֵּל שְׁהַבוּעָה מְעַבְרָ לְעַבְרָ הֵינְנוּ עַד לְחֲלָל הַפְּדִקִין וְלְכֵן כ' פֵּל הַפּוֹסְקִים
 דְּכַנְמָצָא הַבְּשָׂר רַע תַּחַת הַבוּעָה טְרַפָּה כַּמ"ש בַּאוּ"ה וְרַש"ל וְרַמְ"א בַּד"מ וְשְׁ"ף וְכַל
 הָאֲחֵרוּנִים וְהַפְּמ"ג פִּי' גַּם דַּעַת הַט"ז כ ע"ש בְּמַשְׁבָּצוֹת ס"י מ"ו: קִיצוֹר מ"מ מַהֲא"ח
 מְשַׁמַּע דַּא"צ בְּדִיקָה וּבְתוּיָק"ו סִי' מ"ו סק"ב תְּמָה אַהֲט"ז וִי"ל טַעְמוֹ דְּבְרִיאָה שְׁיֵשׁ עוֹר
 וּבְשָׂר הַבוּעָה גְדִילָה בֵּין עוֹר לְבְּשָׂר וְדוּחַק הַבְּשָׂר לְצַדְדֵין וְהַעוֹר קִינִים אָבֵל פְּדִקִין שְׁהֵם
 עוֹר (לְבַד) הַבוּעָה גְדִילָה בְּהַעוֹר וּמְקַלְקֵלֵת אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר וְה"ל פְּדִין בּוּעָה מְעַבְרָ לְעַבְרָ
 בְּרִיאָה לְהַשְּׁ"ף וְגַם לֵהַת"ש שְׁשׁ יֵשׁ לְהַחְמִיר כָּאֵן: וְלְכַאוּרָה הִיָּה עוֹד סְבָרָא לְהַקֵּל עַכ"פ
 בְּבוּעוֹת אֵלּוּ הַנֵּק' פְּאִקִּין.

אִם הוּא כְּמִין פְּאִקִּין שְׁבַאנְשִׁים שְׁהֵן נוֹהֵג שְׁבַעוּלָם שְׁמוֹנְרַחִים לְהִיּוֹת לְכָל בְּהֵמָה כְּמוֹ
 שְׁמוֹנְרַחִים לְהִיּוֹת בְּאָדָם לְכָל אִישׁ פַּעַם אֶחָד בִּימֵי חַיָּיו וְא"כ הָרִי עַכ"ז רוֹב בְּהֵמוֹת
 כָּשֵׁרִין הֵן וּבְנִדְאֵי שְׁאִין הַפְּאִקִּין מְכָלִים רַק חֲלָק קִטּוֹן מִהַסָּף הַפֵּל וְכַמוֹ שְׁנִמְצָא בַּס' רְפוּאֵת
 הַעַם פֶּרֶק ל"ג סִי' תַּקס"ה בְּפִאִקִּין הַטְּבַעִים שְׁבַאנְשִׁים שְׁאֶחָד מְשַׁבְּעָה שֶׁל הַחוֹלִים
 בְּפִאִקִּין אֵלּוּ מֵת וִי"ל דַּכַּמ"כ בַּבַּע"ח וְאֵע"ג דְּשָׂאנֵי אָדָם דְּאִית לֵי' מְזֵלָא וְלְכֵן נִיצוּל יוֹתֵר
 מִבַּע"ח וְעֵינֵן בְּתוּס' רַפֵּא"ט דַּמ"ב ע"ב מְזָה וְא"כ י"ל שַׁבְּבַע"ח הַפְּאִקִּין הַטְּבַעִים מְכָלִים
 יוֹתֵר אִף לְפִי הַנְּרָאָה אֵינוּ כֵּן שְׁהַרֹפְאִים הַמְּבַרִּיכִים הַפְּאִקִּין בְּבָנֵי אָדָם מְבַרִּיכִים דְּוָקָא
 קוּוָה פְּאִקִּין שְׁהֵם הַפְּאִקִּין שְׁל בְּהֵמוֹת אֵלְמָא שְׁהֵם קָלִים וְנוֹחִים יוֹתֵר מִפְּאִקִּין הַטְּבַעִים
 שְׁל בְּנֵי אָדָם וְכִינּוֹן שְׁפָּוֶן וְדַאי דְּרַוְבָא (דְּרַוְבָא) אֵינּוּ מִיִּטְרַפּוֹת ע"י חוּלֵי זֶה וְעַכְצ"ל דְּאִין

הדקין מתקלקלין כ"כ לשיהיו כפשוטו שיהיו גורדו ואף שאנו רואים שהעור רע עכ"ז הנסיון יעיד שבאמת אין הקלוקל גדול כ"כ ולכן יש להקל ולהכשיר דבית רבא אולינו ואע"ג דחזינן למיעוט המצוי י"ל דאחד משבעה או מעשרה המתים מחולי זה אינו חשוב מיעוט המצוי מיהו זה אינו דאיתא בנדה ר"פ בנו"כ (דל"ב ע"א) הא נמי מיעוטא דשכיח הוא דתניא אמר רבי יוסי מעשה בעין בול והטבילה קודם לאמה כו' ע"ש ובנדאי דלא אתרמי אפ"י אחד מעשרה פן ואעפ"כ נק' מיעוטא דשכיח ולכאורה י"ל דלא חשו למיעוט המצוי רק היכא דאפשר לבדוק [פגון] הריאה אבל הכא שא"א שיהי אין אנו מביטין במיעוט מיהו לפי האמת זה אינו דהא גדולה מזו מציינו בגמ' דחשו למיעוט נפלים אע"פ שונדאי רוב ולדות בהמות אינן נפלים הרי דלא סמכי' ארנבא מכש"כ שאין לסמוך פן בענין בועות אלו דלא אתחזק לן האי רבא כ"כ דשמא לא פולין יש להם חולי זה מיהו יש לדחות דהתם שאני פנין דבקל להשהות שמנה ימים שיצאו מספק נפל ע"כ התמירו בזה חכמים אף דיעבד משא"כ הכא ליכא למימר הכי.

ותדע דגם שם מציינו ביבמות (דל"ז ע"א) היכא דלא אפשר סמכינן על רבנן דפליגי על רשב"ג ועיין בתוס' פרק החולץ (דל"ו ע"ב) ד"ה הא לא ומחמירין נמי כו'. ובפ"ה דנדה (דמ"ד ע"ב) ד"ה דקים כתבו ונדבר ההנה הוא אף י"ל דנהי דרוב בע"ח אינן מטרפות מחמת הפאקין באמת אותן שנשארו פשרים ובריאם לא נתקלקלו עור הדקין מעבר לעבר פלל ואותן שנתקלקלו כ"כ הם באמת טרפות וימותו וא"כ יש למיקם ע"ז בפדיקה ולכן אין להקל בפאקין ג"כ וצריכים בדקה פדין שאר אבעבועות ואע"ג שע"י שאין אנו בקיאים בפשוטו שיהיו גורדו יתרבו הטרפות יותר מערף הנ"ל מ"מ הרי גם בסירכות פן שנתרבו הטרפות מחמת חסרון יכולת הבדיקה ואעפ"כ אין מניחין מפני זה שלא לבדוק ולסמוך על הרוב פנין שמ"מ ע"י הבדיקה יש להפיר הבהמה שיש בה ריעותא וספיקא דאוריין אף שבאמת קמי שמיא גלי' שיש מהן פשרות עכ"ז פנין דלדין הוי ספיקא צריף לבדוק אחר זה וכו' ג"כ בפאקין הנ"ל שע"י הבדיקה יתברר אותן ששלטו בהן הבעות מעבר לעבר דה"ל ספיקא דאורייתא עכ"פ דכיון דהבשוט רע שמא הגיע לבשוט שיהיו גורדו ונהי שיש מהן פשרות רק דאסרי' להו מפני שאין אנו בקיאים בפשוטו שיהיו גורדו מ"מ ההכרח לאוסרן מחמת ספיקא דאוריין וכמו בסירכות ממש דאסרו חז"ל חכמי הש"ס הסירכות אפ"י הספקות מחמת דלית להו בדיקותא ועיין ב"ד סי' פ"א גם ממ"ש הד"מ והט"ז והש"ף ס"י מ"ו שבתרנגולת שישבבת על הפעים להוציא אפרוחי' יש להחמיר יותר בהבעות מפח חלישותן עכ"ל א"כ כש"כ מפח שהם חולים בחולי הפאקין ע"כ קרוב לומר שהן צריכין בדקה ועכשיו נבאר איף יהיה הבדיקה: קיצור עוד סברא להקל בבעות אלו הנק' פאקין שהן מוכרחים להיות ומבואר בספרי הרפואות שאין מתים מהם רק חלק אחד משבעה או פחות וא"כ גיזיל בתררנבא ולא דמי כ"כ למיעוט נפלים דשם בקל לתמן והוי כמו דשיל"מ כמש"ל אות ה' אף י"ל פנין דחזינן שנתקלקל העור א"כ י"ל שהן מהמיעוט שימותו דהרוב שחיים י"ל שאין בהם קלקול כ"כ בהעור ע"כ י"ל שהן צריכין בדקה: ד והנה מהמ"צ דק' קרימינצוק נשאלתי וז"ל ע"ד הפאקין הנמצאי' בדקי' של בהמה שי"א שאין צריף לבדוק רק שלשה פאקין ואם נמצאי' שפשרי' אינם צריכים לבדוק השאר וי"א פנין שאנו רואים הריעותא

בדקין שנמצאים בהם פאקטן צריכים לבדוק כל הפאקטן עכ"ל שאילתם ולענ"ד יש
ללמוד דבר זה מתשו' הרשב"א סי' רע"ד הובא בב"י בי"ד סס"י פ"ד וז"ל עדשים ופולים
וניתים בלי ספק הרחש מצוי בהם במקור וליפכה אע"פ שבודקו קצתן אין בדיקת הקצת
מטהרת חברותיה כי באמת אין הרחש מצוי ברוב ומ"מ הוי מיעוט המצוי וכל שמצוי
אין סומכין על בדיקת הקצת ולא אפי' על בדיקת הרוב והמשל לזה בדיקת הריאה שהוא
מיעוט המצוי ואין סומכין המקצת על בדיקת המקצת ואפי' על בדיקת הרוב עכ"ל והובא
בש"ע שם סס"ח בהג"ה ובש"ף ס"ק כ"ח ולכאורה ה"נ דומה דכיון דיש רבות פאקטן
בהדקין שלפנינו וצריכין לבדוקו אין סומכין עד שיבדקו כולו ולכאורה הוא כש"כ מדין
הריאה דעדיין ליפא ריעותא לפנינו ועכ"ז אם לא בדק רק ג' אונות עד"מ אין סומכין
בשני אונות הנשארים לומר ג"כ דלא הי' בהן סירכא.

וכש"כ ה"כ דכל בועה הוי ריעותא שאין סומכין להקל עד שיבדקו כולו ויש להקשות
להא דפסק רמ"א בש"ע סס"י קפ"ח גבי מפלת קרטין שצריכין בדיקה אם יהי' נמוחו
או לא דאם בדיקה ג' פעמים כל מה שראתה ולא נמוחו שוב א"צ לבדוק מה שהיא רואה
אח"כ בדרך זה שהרי הוחזקה שדברים אלו אינם דם רק באים ממפה שבגופה עכ"ל
הרי ע"י בדיקה ג"פ מחזיקין פן אלעולם ומ"ש ה"כ דאין מחזיקין אפי' ע"י בדיקת ה'
אונות על אונא א' הנשארת כגון ונרדא אף החילוק פשוט דהתם הרי בדיקה בכל פעם
כל מה שראתה והרי לא סמכה בקצת קרטין על בדיקת הרוב כ"א בדיקה כולו ודוקא בכל
פעם מהג"פ וא"כ פעם הרביעי מהכ"ת לא יחזוק ע"י הג"פ דהרי חזקה מלתא היא בכ"מ
והיינו שמחזיקים דבר א' ע"י שנתחזק ג"פ הוא הדבר כמו נגיחות השור ונסתות וכמ"כ
ראי' של אשה דבר א' הן דאע"ג דכל פעם שהיא רואה קרטין אף שהן שוין מ"מ לא
עדיפי מאונות השוין דאין מחזיקין מזה לזה אבל באמת התם החזקה היא על האשה והיא
אשה אחת ממש ועוד דהתם היינו שהיא הוחזקה ע"י שיש לה מפה בתוך מעיה לכן
ממילא טהורה בקרטין שהיא רואה אח"כ וכ"כ החוות דעת שם סי' קפ"ח בבאורי' סק"ז
אבל שיוחזק אונא א' ע"י ג' אונות אחרות זה לא שמענו שהרי אינו דבר אחד ממש ואין
מחזיקין לזו מזו.

ואע"ג דדומה קצת לאחיות מחזיקות בפ' הפא על יבמתו התם לחומרא וחשש סכנה אבל
לא להקל וכ"כ בס"ט סי' קפ"ח סק"ז בשם מהרא"י ורמ"א וז"ל ונראה מלשון הרמ"א
דקא דמהי' בדיקה ג"פ ולא נמוחו ודוקא כשבדיקה כל מה שראתה ולא נמוחו אבל לא
מהי' בדיקה במקצת מה שראתה.

וכן נראה מפסקי מהרא"י סי' מ"ז שכ' וז"ל ועוד דלא נראה כלל דתועיל (כ' הס"ט שכן
צ"ל במהרא"י) אם לא נבדקו כולו עכ"ל ואע"פ שהס"ט עצמו כ' שצ"ע פנין דמקצת לא
נמוחו הרי נתברר שהוא ממפה ואמאי לא נתלה גם השאר דממפה אתי' מן הסתם כו'.

הנה צ"ע הנה אינו שייך רק בנדון שהוא פנין דגם ע"י בדיקת המקצת מתברר שיש מפה
בתוך מעיה א"כ המפה תטהר השאר אבל בבדיקת הריאה ובדיקת פירות מתולעים שאין
בדיקת המקצת מברר רק על עצמו פשיטא שאין בדיקת המקצת מטהרת חברותיה כמ"ש
בתשו' הרשב"א הנ"ל (ועיין פיוצא בחילוק זה בשבת פ' במה אשה (דס"א ע"ב) ברש"י
סד"ה והא לענין חזקה דקמיע לשטת התוס' והרא"ש שם והטוש"ע סי' ש"א סעי' כ"ה

וכל האחרונים שאף שקמיע זו ריפא ג"פ לא אתמחי כל שיש לתלות עדיין היינו פשפכתו
אדם א' נעשי' הקמיע מןמחה ע"י אדם זה אבל אם יכתוב קמיע פזו ממש רופא אחר
אינה מןמחה משום דלא נתחזקה ע"י איש זה ג"כ אע"ג דאתחזקה קמיע זו ממש ג"פ
מ"מ אין זו חזקה אדבר א' ממש ועיין ט"ז שם ס"ק ט"ו דרש"י יש לו שטה אחרת אף
עכ"פ לשטת התוס' וטוש"ע י"ל כמו"כ ויותר מכן דאין בדיקת קצת אונות ופירות
מטהרים השאר וה"ה לפאקנו דנ"ד משא"כ נדון דקרטין דהחזקה האשה כו' שיש לה
מפה ודומה למ"ש הרא"ש שם הלכה נראה לפרש אתמחי גברא כו' לאותו לחש כו'
ע"ש.

וכך כ' רמ"א פאן מה שהיא רואה אח"כ פדרה זה כו' כנ"ל: ואפשר הכא א"צ דוקא
פדרה זה מאחר שנתברר שיש לה מפה). ולכאורה יש להקשות מהא דאמרין בפ' בתרא
דעירובין (דצ"ז ע"א) הלוקח תפלין ממי שאינו מןמחה בודק שמים של יד ואחת של
ראש או שמים של ראש ואחת של יד והוא בטוש"ע א"ח ס"י ל"ט הרי דכינו שהחזוק
בשלה הנה מןמחה ולוקח השאר בלא בדיקה ואמאי בנד"ז ע"י בדיקת שלש פאקנו לא
נחזיק השאר כו'.

אף החילוק פשוט דהתם שהתפלין נעשי' בידי אדם פיון שעושה אותן בודעת ובכונת
אדם ודאי בקל לו שיהיו פולן פשרין ושון זל"ז לכו ע"י ג' מחזיקין כו' פולן והינו שהרי
החזוק זה האדם העושה תפלין שהוא מןמחה לכתוב תפלין ואתמחי גברא וכמו גבי קמיע
דאתמחי גברא ע"י שלשה קמעים דאף לפי התוס' דלא אתמחי רק למין לחש זה ולא
ללחש אחר הרי ה"נ ההמחאה הוא לענין תפלין לבד אבל לענין הפאקנו שנעשה בידי
שמים ע"י טבע החולי אינה מכוננת שיהיו פולן ושון וכן בגידול התולעי' והאונות אדרבה
נדאי אין פולן בשנה ממש: לכו אין ראי' פלל משלשה על הנותר וכיצא בזה חילקו
התוס' בסופה (ט"ו ב') בענין אפשר לצמצם בידי אדם ולא בידי שמים ר"ל בדבר שאין
מקפידו לצמצם עיין בפסוקי' דבכורות (ד"ז ע"ב).

אחר זמן רב נדפס ספר פתחי תשו' על יו"ד וראיתי בשם תשו' הר הפרמל חי"ד סי' ח'
דבכל בועות סגי בבדיקות שלשה מניניהו ואף שלפמ"ש מתשו' הרשב"א שבב"י סי'
פ"ד אינו כן מ"מ לפי מה שיתבאר לקמן אות ח' שי"ל שבלא"ה אין הבדיקה חיובית
כ"כ ע"כ יש לסמוך דסגי בבדיקת קצתו: קיצור בתשו' הרשב"א בב"י סי' פ"ד אין
בדיקת הקצת מטהרת חברותיה והחילוק בין זה למ"ש רמ"א בש"ע סי' קפ"ח דאם בדיקה
שלשה פעמים כו' החזקה כו' התם בדיקה בכל פעם הקרטין ועוד דהחזקה האשה שיש
לה מפה בתוך מעי' משא"כ הכא ומ"ש בפב"ת דעירובין (צ"ז א') בודק שמים של יד
ואחת של ראש.

י"ל פיון שנעשו בידי אדם שאני ובתשו' הר הפרמל פסק דסגי בבדיקת ג' בועות: ומעתה
נבואה לשאילתינו אם החיוב לבדוק הדקין או רשאי להעלים עין ולמוךרן לא"י או
להשליכן לנהר והנה עם היות פי בפוסקי' ראשונים לא נזכר רק בדיקת הרואה משום
דהוי מיעוט המצוי והרשב"א ז"ל בשם רבו כ' דהטעם משום שאם לא יבדק יוכל לבוא
לידי מכשולות כו' ועוד דאם לא יבדוק הנה פמעלים עין מן האיסור ומ"מ בתה"ק הביא
רק טעם דמיעוט המצוי וכ"כ עוד בתה"א גבי תמרי דכדא דבעו בדיקה מפני שתולעים

מצויים בקה"ל פטרפות הרצאה ובש"ת דבר שמואל סי' ר"ס פסק ג"כ שפול טרפות דשכיח באיזה מקום לפי המקום והזמן חובה על הבועלים לכוון דקון והביא ראי' מפסק רמ"א סי' ל"ג גבי בדיקת הנושט ומתשו' מהרשד"ם ולפענ"ד עוד ראי' לזה מהא דרשב"ג דס"ל פל' שלא שקה ח' ימים בבקמה הוי ספק נפל ואע"ג דרובן נלד מעל' ילדו וכו' התוס' בנד"ה (דף מ"ד ע"ב) משום דמעט נפלים שכיח ודבר ההנה גזרו חכמים ואע"ג דהתם הרוב קבוע ג"כ בטבע בריאות העולם דרוב נלד מעל' ילדו אפ"ה החמירו חכמים אפי' דיעבד מכש"כ בשאר מיעוט המצוי דיש להחמיר לכתחלה עכ"פ אף אם אינו דבר ההנה ועוד דנ"ד דפאקנו הוי נמי דבר ההנה ואף שרובן לחינים מ"מ המיעוט הנה פמיעוט נפלים דאע"ג דרובא נלד מעל' ילדו חיישי' למיעוטא וגם לפיהטעם שלא יבא לידי מכשולות שלא להעלים עין בנד"ז הוי נמי שייכים טעמים אלו דאם לא יבדוק ה"ל פמעלים עין ויוכלו לבוא המכשולות ההמה ע"ש משא"כ בשאר טרפות שצריך חיפוש מיהו לפמש"ל יש לחלק דהתם שאני שבקל לתקן ע"י שיהוי והמתנה ימים מועטים וכמ"ש הט"ז בי"ד ס"י ט"ו דדומה לדבר שיש לו מתירין ואף שבנה"כ שם השיג ע"ז משום דאין המתיר עתיד לבוא בנדאי מ"מ פיון דקרוב עכ"פ ובקל לתקן ע"כ החמירו לחוש למיעוט משא"כ הקא וכן משמע לכאורה מלשון רמ"א בד"מ סי' ל"ג אבדיקת הנושט שפכת ותקנה טובה היא מפלל דאינה חייב ממש כבדיקת הרצאה ולכן פכת ויותר טוב כו' ואפשר משום בריאה איכא נמי טעמים הנ"ל משא"כ בנושט רק משום מיעוט המצוי אבל הדקין דומה לריאה אף העיקר נראה בטעם רמ"א עפמ"ש בשו"ת צ"צ סי' קט"ו לחלק בין ריעותא דתחיבת קוץ באנוזות שמלעיטין ובין ריעותא דסירכות בתינה (דאין מכסין דם שחיטת חיה אלא עד אחר בדיקת הרצאה משא"כ באנוזות שמלעיטין מכסין מיד) דבאנוזות אע"ג דשכיחי בהו טובא ריעותא דתחיבת קוץ ע"י הלעטה מ"מ לא שכיחא כ"כ דמיטרפא בהו משא"כ בתינות דשכיחי בהו ריעותא דסירכות (אע"ג דלא שכיחי כ"כ כמו בבקמה) והיכי דאית בה סירכא מיטרפא בה דאין סירכא בלא נקב כו' לקב שפיר דמי שלא לכסות אלא עד אחר הבדיקה משום דהטרפות מצויות בהם אבל אנוזות אע"פ דתחיבת קוץ מצויות בהם מ"מ הטרפות אינו מצוי כ"כ דהרבה נמצאים פשרות ע"י בדיקה כו' אע"ג דהחמירו בהו לבדוק את הנושט מ"מ לא החמירו להשהות את הפיסוי עכ"ל הרי מדבריו למדנו הטעם דאין הבדיקה חייבית ממש רק דהחמירו בהו לבדוק כו' דאע"ג דהריעותא מצוי' מ"מ יש מהן פשרות וא"כ אין הטרפות מיעוט המצוי כ"כ הן אמת דחילוק זה ג"כ צ"ע קצת לפמ"ש בש"ע סי' פ"א ססע"י ב' ואם נטרפה ע"י סירכא כו' דהוי ס"ס דמזה משמע דסירכא האסורה ג"כ הנה רק ספק טרפה.

מיהו הש"ך סק"ט פי' היינו בסתם סירכות כו' ע"ש וצ"ע בלשון התוס' והרא"ש פ"ק דחולין עיין לקמן אות ז והנה עכ"פ מתשו' צ"צ הנ"ל נראה מוכרח דאפי' היכא דרק הריעותא לבד הוי מיעוט המצוי תקנה טובה היא לבדוק כמ"ש רמ"א בד"מ סי' ל"ג ומ"ש בהג"ה ש"ע ויותר טוב כו' היינו להקל כעולא שהוא נגד רוב הפוסקים אבל דעתו דזה נזה לא יוכשר כמ"ש הש"ך ס"י הנ"ל ולא דמי למ"ש בהגמ"י פ"ד מהא"ב בשם מהר"מ שמיחה באשה שלא לבדוק כו' דהתם שאני דא"צ בדיקה פלל מדינא.

משא"כ גבי אנוזות שמלעיטין משמע בכל האחרונים דיש לבדוק דוקא ובשו"ת הגאון מוהר"ר מרדכי זיסקינד ז"ל (שהי' בזמן קרוב אחר הש"ך) סי' י"ד אסר אפי' דיעבד באנוזות שלא נבדקו הנושטין.

ופי' דמה שהיקל בתשו' מהר"מ לופלין סי' כ"א בדיעבד היינו רק כשלא נבדק תורבין הנושט כו' ע"ש וגם בת"ש ס"י ל"ג הקמיר בכ"ז וא"כ מכ"ז נשמע לנ"ד דאף אם רק הריעותא הוי מיעוט המצוי היינו שהי' נמצאי' פאקין במיעוט הנשחטים וקרי ודאי מהן פשרות ומהן טרפות מ"מ יש להצריף בדיקה לכתחלה עכ"פ דהיינו ממש דומי' בדיקת הנושטין לפ"ד הצ"צ דג"כ רק הריעותא מצוי ומ"מ כ' כל האחרונים לבדוק דוקא פנ"ל: קיצור.

להעיר מדין בדיקת הריאה ומ"מ גבי בדיקת הנושט משמע שאין חיוב רק תקנה והטעם כמ"ש בצ"צ סי' קט"ו אע"ג דשכיחי ריעותא יש מהן פשרות ומ"מ תקנה לבדוק עכ"פ: אף ראיתי בתשו' הגאון ר' זלמן מרגליות ז"ל חלק יורה דעה סי' ו' דהעלה דכה"ג שהריעותא מצוי' ויש מהן פשרות שפיר דמי לסמוך ארובא כו' וכמ"ש רמ"א גבי בדיקת הנושט ומ"ש הש"ך דרמ"א לא ס"ל לעשות פן הוא רק מצד התקנה ולא מצד הדין או דהש"ך ס"ל דבנושט הוי טרפות מיעוט המצוי עכ"ד וצ"ע דאף אם הוא מצד התקנה.

מ"מ פנין שכל האחרונים פסקו לנהוג פן למה פסק כנגדם וכנגד דעת הש"ך וכנגד זקינו הת"ש וצ"ל משום דס"ל שהאחרונים שהחמירו בבדיקת הנושטין ודימו זה לבדיקת הריאה לא ירדו לחלק כמו שחילק הוא ז"ל דבריאה הטרפות מצוי.

משא"כ היכא דרק הריעותא מצוי ויש מהן פשרות כו' ע"ש בתחלת תשובתו שעל סמך חילוק זה היקל שלא לבדוק אכן באמת הרי כבר מבואר חילוק זה בתשו' צ"צ כמ"ל והובא זה בתשו' שער אפרים סי' ס"א ואפ"ה לא הקילו כלל שלא לבדוק כו' (ועוד דלפמ"ש לקמן אות ז שי"ל דכל הסירכות או רובא דרובא מהסירכות הוי רק ספק טרפות א"כ גם בסירכות אפשר רק הריעותא הוי מיעוט המצוי וצ"ע בלשון הפוסקי') ומה"ט ג"כ לא נהירא לומר דהש"ך ס"ל דבנושטות הטרפות מצוי דא"כ אמאי לא הקמיר לבדוק הנושטין קודם הפסוי א"ו דאף אם רק הריעותא שכיח טובא אע"פ שיש מהן פשרות אפ"ה לא יכשיר בלא בדיקה וכאותה שנו' בגמ' דנדה (דט"ז ע"ב) בענין הצרכת בדיקה פמה הארכת עלינו את הדרך אמר להם מוטב שאאריף עליהם בעוה"ז כו' ע"ש ואע"ג דהתם רק בעסוקה בטהרות היינו משום דלא שכיח ריעותא כלל ואשה בתזקת טהרה כו' אבל מ"מ ראוי ליקח מזה ראי' דהיכא דשכיח ריעותא טובא שיש להצריף בדיקה ומ"מ קשה דלכאורה מסוגיא דיבמות (קי"ט ב') בהיתה לה חמות אינה חוששת משום דרובא לשוק דזכרים הוי מיעוטא נגד נקבות ונפלים (אע"ג דמ"מ זכרים הוי מיעוט המצוי ושכיח טובא) ונזקה לשוק להעמידה אמיעוטא שלא נתעברה ולכן הוי זכרים מיעוטא דמיעוטא ולא חיישי' לי' כלל ונזקה זו עם מיעוטא דלא נתעברה הוי ודאי רק כפולגא ופולגא נגד רוב נשים מתעברות אפי' לר' מאיר דהא רוב זה רוב גמור (עיין גמ' שם ותוס' קדושין ד"פ ע"א) הרי דבמיעוט המצוי אבל יש מאותו מיעוט מחצה פשרות עד"מ ראוי שלא לחוש כלל ואפי' לר' מאיר דחייש למיעוטא לא חייש למיעוטא דמיעוטא וכש"כ לרבנו וכ"ש הכא דיש רובא ונזקה להקל רק שהמיעוט לבד עומד לנגד ובמיעוט

זו יש מְחַצָּה פְּשׁוּת עַד"מ דא"כ ה"ל כְּמוֹ מְיֻעוּטָא דְמְיֻעוּטָא וְאִין לְחַלְקֵי מְשׁוּם דְהֵתָם הַחֲשֵׁשׁ אִיסוּר הוּא תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה לױמֵר שְׁנִתְעַבְּרָה כּו' דְהָא אֶפְתִּי לֹא שְׁמַעְנוּ חִילּוּק זֶה בְּגַמ' שֵׁם דַּל"כ לֹא הִי צָרִיף לְהַעֲמִיד הַמְשָׁנָה כּר' מְאִיר ע' תּוּס' שֵׁם ד"ה ר"מ הִיא וְעוֹד דַּא"כ בְּנֵד"ז נְמִי הַחֲשֵׁשׁ אִיסוּר תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה פִי שְׁמַא לֹא אִירַע לְבַהֲמָה זֹו חֲוִלִי זֶה וְאֵת"ל דְזֶה אִינוּ חָשׁוּב תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה הָא הַתּוּס' שֵׁם כ' דִּי"ל דְהֵתָם נְמִי אִין חָשׁוּב תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה אֱלָא מְמִילָא הוּא בָּא שְׁאָדָם נִזְקָק לְאִשְׁתּוּ כּו' אָף א"כ לִפ"ז יֵהִי קִשָּׁה עַל הַפּוֹסְקִי שְׁהַחְמִירוּ בְּבִדְיַקַּת הַנּוֹשֵׁט מִסּוּגָי' הַנּוֹ"ל אֲכֹן יֵשׁ לִיִּשְׁבַּח מִתְרִי טַעְמִי חֲדָא דְהֵתָם שְׁאִנִּי שְׁחַמּוּתָהּ בַּמַּדְה"י מִש"ה אִין מִחְמִירִין עֲלֵיהָ לְהַמְתִּין עַד שְׁיִתְבַּרַר הַדְּבָר מִשֵּׁא"כ בְּדֹאִיפָא קָמֵן מְמִשׁ לְבְרוּנֵי צְרִיכִי לְבָרַר וְלְבָדוּק וְכַמ"ש הַפּוֹסְקִים גְּבִי רַמְאִשְׁמ"ה דַּאע"ג דְּאִי לִיתָא לְהַשׁוּחַט קָמֵן סְמְכִי אַרְבָּא מ"מ אִי אִיתְנָא קָמֵן שְׁיִלִּינֵן לִי וְכ"כ הֲר"ן רִישׁ פְּסָחִים (דַּא"ל דְהֵתָם מְשׁוּם חֲזַקַּת אִיסוּר מִחְמִירִי לְשֵׁאוּל בְּדֹאִיתְנָא קָמֵן דַּמ"מ עַכ"פ יֵשׁ רֵאִי דְמַחְלִקִינֵן בֵּין פְּשְׁבִּינְדִּינוּ לְבָרַר בְּקַל כּו' וְעוֹד דַּלְפָּמ"ש הַרְשָׁבָ"א בְּמִשְׁמַרְתַּ הַבֵּית ד"ח ע"א חֲזַקָה זֹו כְּמֵאן דְלִיתָא פִּינּוּן שְׁנֹדָאֵי שְׁחַטָּה א' וְכַמ"ש בַּח"י הַרְמַב"ן נִדְהָ י"ח דַּה"ל כְּשֵׁלִיא וְאִשְׁתְּמִיטְתִּי זֶה לְפִי שְׁעָה לְהַגָּאוֹן ר"ז בְּתַשׁוּבָה הַנּוֹ"ל בַּד"ה וְאָמְנֵם צְרִיף כּו').

וְעוֹד דְהֵתָם אַע"ג דְמְיֻעוּט זְכָרִים שְׁכִיחַ טוּבָא מ"מ לְעוֹמַת זֶה גַם הָרֹב קְבוּעַ בְּטַבַּע הָעוֹלָם וְכַמ"ש הַרִיב"ש בְּתַשׁוּ"ס ס"י שַׁע"ב וְז"ל וְיִמְהוּ הִינּוּ הֵתָם דְמַחְצָה זְכָרִים וּמַחְצָה נְקֻבוֹת הוּא וְדֹאֵי וּבְהַכְרַח פִּי כֵן יִסַּד הַמְלִיךְ מַלְכוּ שֵׁל עוֹלָם לְקִיּוּם הַמִּין וְאִם כֵּן עַל פְּרָתָף הַזְּכָרִים הַנּוֹלָדִים מִן הַמְעוֹנְבוֹת מְיֻעוּטָא נִיגְהוּ שְׁהָרִי מְעַט מִפִּילוֹת וְאִין לְהַמְלִיט מְזָה בְּשׁוּם פְּנִים אֲבָל פֶּאן אִין אָנוּ אוֹמְרִים שְׁהַנְבְּעֵלוֹת בְּזוֹנוֹת מַחְצָה תַּחַת בַּעֲלֵיהֶן וּמַחְצָה בְּלִתִּי תַּחַתִּיהֶן פִּי הִיכָא דְנִימָא סְמוּךְ מְיֻעוּטָא לְמַחְצָה וְנִתְרָה דְמַנִּינֵן לְנוּ זֶה שְׁיִהִי מַחְצָה עַל מַחְצָה אֲבָל אָנוּ אוֹמְרִים שְׁהַדְּבָר בְּסַפְקָא שְׁזָה אֶפְשָׁר כְּמוֹ זֶה וְאָף אִם נֹאמַר סְמוּךְ מְיֻעוּטָא דְאִוְנָס לֹאִין תַּחַתִּיו אֶפְתִּי לֹא הָוָה תַּחַתִּיו בְּרַצוֹן מְיֻעוּטָא בְּנֹדָאֵי אֲבָל עַדִּינֵן נֹאמַר שְׁאֶפְשָׁרְזָה כְּמוֹ זֶה עַכ"ל הָרִי מְבֹאָר דְכְּשֶׁהָרֹב קְבוּעַ וּבְרוּר וּמְכַרְחַ הוּא דְאִזְלִי אֶבְתְּרִי טְפִי מִשֵּׁא"כ כְּשֵׁאִינוּ בְּרוּר לְנוּ כ"כ אָף שְׁהַסְבָּרָא נוֹתֵן דְהוּי רֹב הִינּוּ מַחְצָה תַּחַתִּיו וּמַחְצָה אִין תַּחַתִּיו וּמֵאוֹתוֹ הַמַּחְצָה דְתַחַתִּיו יֵשׁ לױמֵר דְמְיֻעוּטָא יֵשׁ מְהֵן אִוְנָס כּו' אֶפ"ה לֹא מְהֵנִי וְכָף י"ל דְרֹב זֶה גְּבִי אִוְנוֹזוֹת שְׁמַלְעִיטִין לױמֵר דְהָרֹב וְדֹאֵי אִין בְּהֵם רִיעוּתָא ג"כ לֹא אֶתְחַזַּק לָן שְׁפִיר הַלְכָף הַמְיֻעוּט מְצוּי שְׁיֵשׁ בְּהֵן רִיעוּתָא מְגָרַע כֹּחַ הָרֹב יוֹתֵר מִמָּה שְׁמְיֻעוּט זְכָרִים מְגָרַע כֹּחַ הָרֹב נְקֻבוֹת וּנְפָלִים דְהֵתָם ע"כ הַזְּכָרִים הֵם רַק מְיֻעוּט כּו' אֲבָל הֵכָא בְּאֶפְשָׁר שְׁיֵשׁ רִיעוּתָא בְּנוֹשֵׁט כְּמוֹ שְׁאֶפְשָׁר שְׁאִין רִיעוּתָא וְעוֹד י"ל דְדוּמָה לַמ"ש רַש"י בְּנִדְהָ רַפ"ג (דַּכ"א ע"א) וְרַבֵּן כּו' כְּלוּמַר דְלֹא אֶתְחַזַּק לָן הֵאִי רַבָּא וְע"ש בַּחֲה"ר דַּלְפִירִש"י לְרַבֵּן נְמִי סַפְקָא הוּא וְתוֹלִין כּו' וְכִיּוֹצֵא בְּזָה כ' הַת"ש ס"י ל"ג בְּהַלְעֻטַּת הָאִוְנוֹזוֹת דְמֵאן יֹאמַר דַּכָּה"ג רַבּוּ לְהַכְשִׁיר כּו' וַא"כ פְּשִׁיטָא דַּעַכ"פ י"ל מֵאן יִימַר דְרֹב אִוְנוֹזוֹת אִין בְּהֵם רִיעוּתָא כּו' כְּנַלַע"ד לִיִּשְׁבַּח דְבְרֵי הַפּוֹסְקִים הַנּוֹ"ל וּלְפ"ז הִיכָא שְׁבְרוּר לְנוּ שְׁבְרוּדָא בְּרוּב הַבְּהֵמוֹת לִיכָא הַרִיעוּתָא רַק בְּמְיֻעוּט לְבַד יֵשׁ רִיעוּתָא כְּהַנְדוּן שְׁנִשְׁאָל עֲלֵיו הַגָּאוֹן ר"ז ז"ל שְׁכְּשִׁישְׁחַט הָאִישׁ ב' וּג' בְּהֵמוֹת יִמְצָא הַרִיעוּתָא בְּאַחַת מֵהֵנָּה אֲזִי י"ל דַּל"ד לְבִדְיַקַּת הַנּוֹשֵׁט דְהַטְרַפּוֹת ה"ל מְיֻעוּטָא דְמְיֻעוּטָא בְּנֹדָאֵי וְאִין לְחוּשׁ וְכַש"כ בְּנ"ד גְּבִי הַפְּאִקִּין שְׁהוּא דְבָר טַבְעִי י"ל דְחָשׁוּב הָרֹב פְּשׁוּת ג"כ קְבוּעַ בְּטַבַּע שֵׁל עוֹלָם וְדוּמָיָא דַּהִי לָהּ חֲמוֹת אִינְהָ חוֹשְׁשֵׁת אֲבָל מ"מ לְתִירוּץ הַרְאִשׁוֹן דְשְׁאִנִּי הֵתָם שְׁקִשָּׁה לְהַתְבַּרַר פִּינּוּ

שחמותה במדנה"י משא"כ זו שפנינו לברר י"ל דיש להצריך בדיקה אפי' כה"ג וכבר הראייתי פנים לחילוק זה מהא דשילינן להשוות כו' ומהר"ן ריש פסחים ועמש"ל בשם מ"ה.

ומ"מ אף את"ל פן דונקא נקט התם במדנה"י אבל כשפקל לברר צריף לברר אין ראי' משם להחמיר בנד"ז שהרי י"ל דהקא עדיף שיש רובא ובמיעוטא יש רק ריעותא ועוד נוסף עכ"ז יש חזקה להקל וא"כ הטורפות ה"ל מיעוטא דמיעוטא משא"כ התם שהמיעוט הוא אוסרה לשוק ממש ולא ריעותא לבד לכן גם בהרי רובא וחזקה לשוק [אכתי] ה"ל מיעוטא אע"ג דהתם איכא נמי מיעוטא שאין מתעברות מ"מ ל"ד דהקא יש בהריעיותא ספק שקול להקל מיהו יש לגמגם דחזקה דהקא הוי רק חזקה דאתיא מפח רובא דרוב בהמות פשרות מיהו זה אינו דלגבי ריעותא זו הנולד מהלעטת האנויות או מהפאקנו ודאי הנה חזקה ברורה שקשנולדה לא הי' בה ריעותא זו ונדבר מזה לקמן אות ח' ואות ט' ועוד יש לחלק ע"פ מ"ש בירושלמי שם פ' בתרא דיבמות דהתם הטעם משום דכתיב כי ישבו אחים בנדאי ולא בספק אף אין זה סוגי' הש"ס שלנו וכתבתי מזה בתשובה אחת בדיני יבום: קיצור בתשו' בית אפרים חי"ד סי' ו' היקל בכעין זה.

ולכאורה ראי' מדין היתה לה חמות אינה חוששת למיעוטא כלל פיון דאיכא רובא וחזקה להקל וכ"ש הקא ויש לחלק דהתם חמותה במדה"י משא"כ הקא בדינו לבדוק ועוד דהתם הרוב קבוע בטבע העולם כמ"ש הריב"ש סי' שע"ב.

מיהו בנד"ז י"ל ג"כ חשוב הרוב קבוע בטבע העולם: אף הנה י"ל דאדרבה פיון דהתם הטעם רק דכיון דבקל לברר לכן לא סמכינן ארובא הא היכא דטריחא מלתא סמכינן ארובא וא"כ ה"נ אף את"ל דלא טריחא מלתא כ"כ לבדוק (שהרי בקל לראות אם יש בועות או לא וכשיש נדאי צריף לבדוק ולא סגי מאי דטריחא כו') מ"מ יש דברים שיומשכו ע"י הבדיקה הקשים יותר מן הטרחא והוא דהרי כל הטורח שפא ימצא הבועות והבשר יהי' רע תחתיהו ונהרי אף שימצא פן אין נדאי לנו שאסור רק משום דאין אנו בקיאינו בבשר שהרופא גורדו וא"כ יהי' האיסור רק מצד חסרון ידיעתנו.

ואפשר מדינא פשר גמור הוא וכיון שפן למה לא יהי' הענין זה ההפסד עומד במקום טרחא שלא להצריך בדיקה כלל ולסמוך ארובא או פטענת הגאון ר"ז דלפעמים יהנה צריף להקל בהפ"מ על סמך פוסקים המקילים בשאילה שלו ע"ש ולכן עדיף שלא לבדוק כו' והנה בענין טענת הגאון עם היות מצינו שהקילו באשה היינו בענין שאף אם פשתבדוק א"ע תוכרח לתלות במפה ולכן למה תבדוק כו' וגם רמ"א שכ' שמוטב שלא לבדוק האנויות כו' היינו כדי שלא יצמח קולא להקל פעולא שהוא נגד הפוסקים וסברת הש"ס כו' אבל אם נקיל רק בהפ"מ פדין אין זה מעכב שלא לבדוק להמלט מטרפות נדאי כו' וטענה הראשונה אף שהוא שבאמת קשה להשו"ב ולהקצב יותר מטרחא עכ"ז ג"כ י"ל שאינה מספקת דכיון דלראות אם יש בועות אין שום טרחא א"כ מאיזה טעם נעלים עינינו ממ"נ אם לא ימצא נדאי יפה עשה שבדק שלא? הא לבו נוקפו ויאכל בשר טלה וידע שאוכל בשר טלה פשר ועדיף מאוכל בשר טלה וקסבר כו' עיין סוף קדושין (דפ"א ע"ב).

דאע"ג דאין רא"י לדבר משם זכר לדבר מיהו הוי ואם ימצא בועא שתחתי הבשר רע אזי נכון עשה שפדק להנצל מספק דאורייתא דהרי ספק דאוריין' לפ"ד רוב הפוסקי' אסור מדאוריין' ממש א"כ הרי נתברר ע"י הבדיקה שאסור מדאוריין' א"כ בקל לבדוק אם אסור מדאוריין' אם מותר לגמרי ואע"פ שיש לנו דבר הקשה היינו הפסד ממון מחמת חסרון ידיעתנו הרי הפסד זה אינו פלוג נגד האיסור וא"כ א"א להקל מחמת זה שלא לבדוק ואע"פ שקודם הבדיקה היתר גמור הוא מ"מ א"א להמנע מלבדוק מצד שמא ימצא טרפה ויפסיד ממון דא"כ אתה שוקל לאו דאוריין' עם ממון ונהרי אמרו בגמ' רב ואסורא דאוריין' ואתה אומר התורה חסה על ממוןך של ישראל בתמי' דאם היית שוקל ההפסד פנגד חיוב הבדיקה שפיר י"ל דההפסד עדיף מטרחא וכיון דאפ"י טרחא מהני להסיר חיוב הבדיקה כ"ש ההפסד אבל באמת הרי ע"י הבדיקה עצמה אין שום הפסד עדיין ואין נולד הפסד רק פשימא בועות המטריפות ונהרי נגד זה אין ההפסד פלוג: משא"כ התם שבבדיקה עצמה יש טרחא כו' ע"כ א"צ לבדוק כו' ומצאתי דמיון לזה ממ"ש אאזמו"ר הגאון נ"ע בש"ע שלו בא"ח ה' ציצית סי' ח' וז"ל פתוב בתשו' בית יעקב ואם הוא בדרך ואין לו טלית אחר מותר להעלים עינו ולברך בלא בדיקה ולפי שטעמו לא מסתבר וגם האחרונים חולקי' על דין זה כמ"ש בעז"ה לכן לא העתקתי דהנה אם דעתו לדמות זה למ"ש האחרונים דבמקום שא"א סומכין על החזקה לא קרב זה אל זה דנדון זה אינו נק' אי אפ"ש דממ"נ אם ימצא פ"ש הרי אפ"ש ואם ימצא פסול מה מצוה מרויח במה שלובש טלית פסול דמה שמעלים עינו לא ינצל מברכה לבטלה ומביטול מ"ע ואף אם דעתו דהבדיקה זו חומרא בעלמא היא כדמשמע מלשון הרא"ש בתשו' ובה"ק מ"מ מה שא"א למצוא טלית אחרת לא מעלה ולא מוריד כמ"ש ל' כו' עד וכן עמא דבר כו' עכ"ל אאזמו"ר הגאון נ"ע וה"ז דומה ממש לנדון שלנו דאף אם תמצא לומר שהבדיקה בבועות חומרא דלכתחלה לבד היא (רק שאינה חומרא בעלמא כדחתם דליכא ריעותא כלל משא"כ הכא שיש מיעוט כו').

מ"מ מה שיש לחוש שייבא עי"ז לידי הפסד ממון לא מעלה ולא מוריד כמו התם דמה שא"א למצוא טלית אחרת ויתבטל ממצנת ציצית לא מעלה ולא מוריד משום שלא יתבטל א"כ ימצא פסול כו' וה"נ הרי לא יפסיד ממון א"כ ימצא ספק דאוריין' ממש ואז כדאי וכדאי ההפסד ואין לחלק דהתם הממ"נ הוא ממ"נ גמור אם ימצא פסול גמור או כשר גמור.

היינו אם נפסק פסול ודאי הוא משא"כ הכא דיהיה ספק דז"א דהתם נמי יש פסולי' רק מחמת ספק לבד ע"ד שכ' רז"ל שם סי' י"ב סעי' ב' שלא דקדק כו' א"כ יש לחוש כו' ע"ש: ואפ"ה אמרי' הממ"נ דהרי אם ימצא פסול מספק ג"כ פסול הוא וא"כ מה מרויח כו' אף באל"י רבא סי' ח' הביא תשו' בית יעקב ה"ל ואם היינו אומרים כדעת הנו"ב ח"ד סי' נ"ז ונהזות דעת בדיני ס"ס דבס"ס שספק א' יכולים לבררו והשני א"א להתברר א"צ לברר כלל אז הי' מקום לקיים תשו' בי"ע ה"ל דמש"ה א"צ לבדוק פן ישאר ספק כו' אלא דלא הבינותי סברא זו דממ"נ את"ל דס"ס צריך לברר פשאפ"ש לברר (כמושפסק בסדר אלי' רבא) א"כ גם אם רק הספק א' יתברר חייבי' לברר דכשיתברר שישאר ספק א' ה"ז אסור מן התורה וכמ"ש בדיני ס"ס בשם ר"י דמה"ט לא מהני ספק א' בגופו וספק שני ע"י תערובות פנין שהספק ראשון אסור מן התורה

עיינו בסה"ת סי' ע"ו דכפל וְשִׁילַשׁ דְּהוּהָ כְּמוֹ וְדַאי שֶׁל אִיסוּר כּו' וְאִם הָיוּ מְבִיאִי ראי' לְדַבְרֵיהֶם מִן הַש"ס וְהַפּוֹסְקִי הִיָּה חוֹבָה לְשִׁמּוֹעַ אֶבֶל פִּינּוֹן שְׂאִין לְדַבְרֵיהֶם ראי' פֶּלֶל רק סְבָרָא בְּעֵלְמָא אֵינָה מְקוּבָּל אֶצְלֵי פֶּלֶל (וְאִדְרַבָּה לְכַאוּרָה מְעַיְשָׁר דִּין בְּדִיקַת הַרְיָאָה שֶׁהוּא מְשׁוּם מִיַּעוּט הַמְּצוּי שֶׁל סִירְכוּת וְהַסִּירְכוּת הֵן רַק סִפְק טְרַפּוֹת כּמ"ש בּש"ע סי' פ"א וְכֵן פֶּסֶק בְּלַבּוּשֵׁי שְׂרָד סי' ל"ט ס"ק כ"ו וּא"כ יֵשׁ בְּכָל בְּהֵמָה ס"ס שְׂמָא אֵין בָּהּ סִירְכָא פֶּלֶל וְאֵת"ל שְׂיֵשׁ בָּהּ סִירְכָא עֲדִינּוּ יֵשׁ סִפְק טְרַפּוֹת וְזֶה הַסִּפְק הַשְּׂנִי א"א לְהַתְּבַרֵר וּא"כ א"צ לְבָדוּק פֶּלֶל וְאֵת"ל שֶׁהַבְּדִיקָה מְשׁוּם סִירְכָא הַמְּטַרְפֵת בְּוֹדַי פְּדַעַת הַש"ף סי' פ"א הָא וְדַאי אֵינוֹ מִיַּעוּט הַמְּצוּי פֶּלֶל כִּי רֹב הַסִּירְכוּת הֵן מְהַרְיָאָה לְשִׁנּוֹן הַלֵב דְּהוּי וְדַאי רַק סִפְק טְרַפָּה וּמ"ש הַפּמ"ג בְּפִתְיָהּ בְּסוּפָה וְסִפְק וְסִפְק הָיוּ כּו' לֹא נִלְע"ד כֵּן מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' וְהָרָא"ש רִישׁ חֻלִּין דְּכָל כַּה"ג לֹא ה"ל לְסַתְּמָם כ"כ) וְלָכֵן לַעֲנ"ד דְּלְדַבְרֵי הָאוּמְרִים דְּכָשִׁישׁ ס"ס צְרִיף לְבַרְר וְיֵשׁ לְזֶה ראי' נְכוּנָה מְסוּנְגִי קְמִיָּתָא דְּכַתּוּבּוֹת כּמ"ש בְּסִדְר אֵלֵי הַנְּ"ל דּמ"ו ע"ד א"כ גַּם כְּשֶׁרַק סִפְק א' אֶפְשָׁר לְבַרְר ג"כ צְרִיכִים לְבַרְר וְעֵינּוּ בַּפּמ"ג בִּי"ד בְּפִתְיָהּ לְסִי' ל"ט מ"ש וְהַנְּכוּן כּמ"ש בּמ"י פֶּלֶל נ"ט כּו' לַפ"ז פִּינּוֹן דְּלֹא טְרִיחָא מִקְלָתָא לְרֵאוּת אִם יֵשׁ בּוֹעוֹת וְדַאי צְרִיף לְבָדוּק וְכָשִׁימְצָא בּוֹעוֹת אִז אִפִּי טְרִיחָא מְלָתָא לְבָדוּק צְרִיף לְבָדוּק וּמ"מ יֵשׁ לְדַחוּת כֵּל זֶה דִּי"ל שְׁגַם כְּשִׁימְצָא בּוֹעוֹת גְּמוּרוֹת אֵין זֶה סִפְק דְּאוּרִינִי פֶּלֶל דְּהָא פִּינּוֹן שְׁזָהוּ מַחּוּלֵי הַפְּאִקְנָן וְקִי"ל רֹב חוֹלִים לְחַיִּים וּמְשַׁנָּה שְׁלִימָה שְׁנִינוּ פ' כֵּל הַגֵּט (דכ"ח ע"א) הַמְּבִיא גֵט וְהַנִּיחוּ זְמַן אוֹ חוּלָה נּוֹתְנוּ לָהּ בְּחֻזְקַת שֶׁהוּא קִיָּים א"כ וְדַאי י"ל דְּרֹב כְּשֵׁרוֹת הֵן: קִצּוֹר: וְלַגְּבֵי חִילּוּק דְּהָכָא בְּקַל בְּדִינּוּ י"ל דּמ"מ וְנִמְשָׁף מִזֶּה הַפֶּסֶד דְּגִרְע מְטַרְחָא וְיֵשׁ לְדַחוּת וְע' בְּתִשׁוּ' בֵּית יַעֲקֹב שֶׁהִבִּיאוּ אִדּמ"ו בּא"ח סי' ח' וְחֻלְק עֲלֵיו מ"ש הַנּו"ב וְהַחו"ד גְּבִי ס"ס כְּשִׁפְסָק א' א"א לְבַרְר א"צ לְבַרְר אֵין דְּבַרְיָהֶם נְרֵאִים מ"מ בְּכָאֵן אִפ"ל שְׂאֵר אִם יִתְבַּרֵר שְׂיֵשׁ בּוֹעוֹת אֵין זֶה סִפְק דְּאוּרִינִי מְמַשׁ: ח אָף לְכַאוּרָה מְסוּנְגִי דְּנִדָּה (ט"ו ב') דַּא' ר' יוֹחָנָן אֵשֶׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת בְּעֵלְהָ מְחַשֵּׁב יְמֵי נֶסֶתָּהּ וּבָא עֲלֵי וּא"צ לְשִׂאָלָהּ פֶּלֶל וְהֵינּוּ מְשׁוּם ס"ס אִימּוֹר לֹא רָאָתָהּ וְאֵת"ל רָאָתָהּ אִימּוֹר טְבֵלָה הָרִי מְשַׁמַּע דּבּס"ס א"צ לְבַרְר פֶּלֶל אֶפִּילוּ לִיכָּא טְרַחָא וְרַנְבָּא עֲדִיף מִס"ס לְדַעַת כֵּל הַפּוֹסְקִים זוּלַת הַרְשָׁפִי אֵתְשׁוּ' סִי' ת"א הֵן אֶמֶת לַפּמ"ש הַתּוֹס' שָׁם (דט"ו ע"א) דר' יוֹחָנָן ס"ל וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן א"כ הָיוּ ס"ס בְּדַרְבְּנָן וְאִז הוּא דַּא"צ בְּדִיקָה פֶּלֶל מִיָּהוּ בְּמִשְׁמַרְתְּ הַבֵּית שְׁעַר הַנְּסִתּוֹת דַּק ע"ג פִּי' שִׁי"ל דר' יוֹחָנָן בֵּין לְמ"ד וְסִתּוֹת דְּאוּרִינִי תֵּא (דמ"מ הָנּוּה רַק סִפְק דִּילְמָא חֲזוּאֵי) בֵּין לְמ"ד וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן קְאָמֵר וְגַם הַתּוֹס' י"ל שְׂלֹא כ"כ כֵּן אֵלָא דַּאֲת"ל וְסִתּוֹת דְּאוּרִינִי הָיוּ כְּמוֹ וְדַאי רָאָתָהּ וְשׁוּב רֵאִיתִי בַּפּמ"ג בְּדִינֵי ס"ס עֲמַד עַל קוֹשְׁי' זֶה וְהַנְּכוּן דְּשִׁאֲנֵי הָתָם דְּסִפְק אִימּוֹר טְבֵלָה הָיוּ סִפְק הַרְגִּיל וְלֹא דְּמֵי פֶּלֶל לְשִׂאָר סִפְק וּכּמ"ש הַתּוֹס' שָׁם דְּהָיוּ סִפְק הַרְגִּיל דְּהֵינּוּ כּמ"ש בְּכֻלְיָ חֻזְקָה לַהֲפ"י שֶׁהַדְּבַר עוֹמֵד לְכֹף וְסוּפוֹ לְהַעֲשׂוֹת כֵּן שְׁפָל אֵשֶׁה עוֹמֵדֵת לְטַבּוֹל וְלָכֵן בְּעֵי הַש"ס לּוֹמֵר דְּסִפְק כְּזֶה מוּצִיא אִפִּי מִיָּדִי וְדַאי וּכּמ"ש ג"כ הַתּוֹס' בַּע"ז (דמ"א סע"א) בְּאַרְיִכוֹת דְּדוּקָא בְּסִפְק כְּזֶה מִיָּרֵי הַש"ס מִשָּׂא"כ בְּשִׂאָר סִפְק וּא"כ אֵין מְכָאֵן ראי' לְשִׂאָר סִפְק וּמ"מ י"ל הָא וְדַאי סִפְק הַרְגִּיל ג"כ לֹא עֲדִיף מְרַנְבָּא א"כ כְּמוֹ כְּשִׁישׁ סִפְק הַשְּׁקוּל וְעוֹד סִפְק הַרְגִּיל א"צ שׁוּם בְּדִיקָה אִפִּי לְשִׂאָל כּמ"כ כְּשִׁישׁ רַנְבָּא לְקוּלָּא וְעוֹד לוֹ סִפְק שְׁקוּל א"צ לְשׁוּם בְּדִיקָה וּמִיָּהוּ י"ל דְּדוּקָא כְּשִׁישׁ ג"כ חֻזְקָה הַמְּסִייעַ לְהָתָם דּוּמְי' דְּהָתָם אֵשֶׁה בְּחֻזְקַת טְהָרָה עוֹמֵדֵת וְעַפ"ז יֵשׁ לְהַעֲמִיד דַּעַת הַבֵּית אֶפְרִים חִי"ד סִי' ו' שְׁפִסְק דְּבַנְדוּן שְׁלוֹ א"צ בְּדִיקָה

כָּלֵל דְּהֵתָם הִי רִנְבָא לְקוֹלָא דְהֵינּוּ שְׁהֲרִיעוּתָא נִמְצָא רַק בְּמִיעוּט בְּהֵמוֹת וְעוֹד הִי סָפֵק שְׁקוּל הֵינּוּ שְׁגָם בְּאוֹתוֹ מִיעוּט שְׁיֵישׁ רִיעוּתָא יֵישׁ מִהֵן פְּשׁוּרוֹת וְיֵישׁ מִהֵן טְרַפּוֹת וְעוֹד ג"כ חֲזָקָת הֵיטֵר דְּבִהְמָה מְשַׁנְשַׁחְטָה בְּחֻזְקָת הֵיטֵר עוֹמְדָת וְה"ל פְּקָא דִּר' יוֹחֲנָן מִיהוּ אֵת"ל דִּר' יוֹחֲנָן דִּנְקָא מְשׁוּם דִּס"ל וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן פִּסְק פֶּן אֵין רֵאִי כ"כ לְזַה דֹּאע"ג דִּה"נ דְּאוֹרְיִי אֵין לְחוּשׁ לְמִיעוּט כו' מ"מ הִסְפֵּק שְׁקוּל אֵינוּ דוֹמָה לְסָפֵק הֲרֵגִיל וְאִם שְׁמַעְנוּ מִהֵתָם דְּסָפֵק הֲרֵגִיל מוֹצִיא מִיַּדִּי סָפֵק דְּרַבְּנָן (בְּלִי צִוְיָה בְּדִיקָה) אֵין רֵאִי דְּסָפֵק שְׁאֵינוּ רֵגִיל יוֹצִיא אִפִּי מִמִּיעוּט הַמְּצוּי בְּלִי בְּדִיקָה פְּשִׁישׁ לְבָדוּק בְּקָל אֲבָל אֵת"ל דְּסָפֵק הֲרֵגִיל מוֹצִיא אִפִּי מִסָּפֵק דְּאוֹרְיִי (בְּלִי צִוְיָה בְּדִיקָה) יֵישׁ לְלַמּוֹד פֶּהֲנִ"ל דְּהָא הָרֹב הָוֵי פִּסְפֵּק הֲרֵגִיל וּמִהֵנִי שֵׁא"צ לְבָדוּק בְּצִירוּף סָפֵק שְׁקוּל (דְּלִמְ"ד וְסִתּוֹת דְּאוֹרְיִי חֲמוּר פִּסְפֵּק הַשְּׁקוּל וְיִוְתֵר כו').

מִיהוּ י"ל דְּגַם לְמ"ד וְסִתּוֹת דְּרַבְּנָן הֵינּוּ מְשׁוּם דְּאִשָּׁה בְּחֻזְקָת טְהָרָה עוֹמְדָת כִּמ"ש בִּס"ט סִי' (ק"צ) וְא"כ אֵין לְצַרְף הַחֻזְקָת טְהָרָה רַק סָפֵק דְּרַבְּנָן וְסָפֵק שְׁנֵי הֲרֵגִיל וְה"נ בְּנִד"ז שְׁהִמְיָעוּט הָוֵי חֲשִׁישָׁא דְּרַבְּנָן לֹא חֲמִיר מִן־סִתּוֹת דְּרַבְּנָן וְכִשְׁנוֹסָף ע"ז שְׁיֵישׁ בְּהִמְיָעוּט מְחַצָּה פְּשׁוּרוֹת וְגַם חֻזְקָת פְּשׁוּרוֹת דְּמִסְיָיע לְפִלְגָא פְּשׁוּרוֹת י"ל דְּעוֹלָה בְּמָקוֹם סָפֵק הֲרֵגִיל דְּהֵתָם וְא"צ בְּדִיקָה פְּלָל: קִיצוּר בִּפ"ב דְּנִדְּהָ (דִּט"ו ע"ב) מְשַׁמַּע בִּס"ס א"צ לְבָרֵר פְּלָל וְאָף שִׁי"ל הֵתָם מְשׁוּם שְׁפִסְפֵּק אֲחָד הָוֵי סָפֵק הֲרֵגִיל מ"מ כִּש"כ דְּרִנְבָא מִהֵנִי וְא"כ יֵישׁ לְקַנְיִים תִּשׁוּ' ב"א הֲנִ"ל: ט וְאַחֵר פֶּל זֶה נְבוֹא לְשִׁאִלְתֵּינוּ וְנֹאמֵר דָּאִם בִּנ"ד הִי הֲרִיעוּתָא דְּבוֹעוֹת רַק בְּמִיעוּט בְּהֵמוֹת וְהָרֹב לֹא הִיָּה בְּהֵם רִיעוּתָא זֶה הָרִי הִיָּה זֶה פְּשִׁיאִלְהָ שְׁבִשׁו"ת בֵּית אֲפָרִים חִי"ד סִי' ו' שְׁיֵישׁ מִהֲחֻזְקָתֵם מְצָרִיכִים בְּדִיקָה דִּנְקָא וְהוּא הֲגָאוֹן ז"ל פִּסְק לְהַקְלֵי שֵׁא"צ לְבָדוּק וְכִבְרַן נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה מַה שְׁיֵישׁ לְפִקְפֵּק עַל דְּבָרֵי דְּכִשְׁאֵין טוֹרַח לֹא סְמְכִי פְּלָל לֹא עַל רִנְבָא וְלֹא עַל ס"ס וְחֻזְקָה וּמְצָרִיכִין לְבָדוּק וְכִמ"ש הַפְּמ"ג בְּפִתְיָה לִי"ד סִי' ל"ט וְבֵא"ח בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי' ח' ס"ק ח'.

גַּם בְּדִינֵי ס"ס ס"ק ס"ה מְסִיק אִפִּי פְּשִׁישׁ ס"ס וְחֻזְקָה צָרִיף שְׁאֵלָה וְה"ה בְּדִיקָה פְּשִׁאֵין טוֹרַח כו' וּמ"מ הֲרֵאִיתִי פְּנִים לְדַבְּרֵי הֲגָאוֹן הֲנִ"ל מְסוּנְגִי דְּנִדְּהָ (ט"ו ב') דְּכִשְׁיֵישׁ רִנְבָא וְעוֹד סָפֵק שְׁקוּל וְגַם חֻזְקָה בְּנִדְּוֹן דְּהֲגָאוֹן הֲנִ"ל י"ל שֵׁא"צ שׁוּם בְּדִיקָה אָף שְׁאֵין טוֹרַח פְּלָל (וּלְפִי"ז טַעַם בְּדִיקָת הוֹשָׁטוֹת י"ל דְּהֵתָם לֹא בְּרוּר דְּהָוֵי רִנְבָא ע"ל אוֹת ו' או י"ל דְּמִמִּיעוּט שְׁיֵישׁ בְּהֵן לִיכָא וְדֹאֵי מְחַצָּה פְּשׁוּרוֹת) וְאָף שְׁלִכְאוּרָה אִפִּי בְּכַה"ג יֵישׁ צַד לְהַחְמִיר יוֹתֵר בְּנִדְּוֹן שְׁאִילְתֵּינוּ לְפִמ"ש הֲרִשְׁבָּא וְהוּבָא בְּפִמ"ג בְּפִתְיָה בִּסִי' ל"ט הֲנִ"ל סִד"ה וּמַעְתָּה עוֹד טַעַם שְׁהֲצָרִיכוּ לְבָדוּק הֲרִיָּאָה דָּאִם אֵינוּ בּוֹדֵק הָוֵי פְּמַעְלִים עֵין מִן הָאִיסוּר לְפִי שְׁבָקֵל יוֹכֵל לְרֵאוֹת אִם יֵישׁ סִירְכָא וְזֶה שְׁיָיָה ג"כ בְּנִדְּוֹן שְׁאִילְתֵּינוּ לְרֵאוֹת אִם יֵישׁ בּוֹעוֹת עַל הַדְּקִין ג"כ בְּקָל לְרֵאוֹת וְאִם אֵינוּ רוֹאֵה הָוֵה פְּמַעְלִים עֵין מִן הָאִיסוּר מִשֵׁא"כ בְּנִדְּוֹן דְּהֵבִית אֲפָרִים שְׁהִיָּה הֲרִיעוּתָא תוּף עֲצָם הַגְּלוּגְלוּת.

וְא"כ א"א לְרֵאוֹת בְּקָל אֲלֵא ע"י פְּתִיחַת עֲצָם הַגְּלוּגְלוּת אִם אֵינוּ בּוֹדֵק לֹא הָוֵי פְּמַעְלִים עֵין כו' כִּמְש"ל מ"מ אֵין לְחַלֵּק כ"כ דָּאֵין טַעַם זֶה עֵינְקֵר כ"כ לְפ"ד רֹב הַפּוֹסְקִים וְעוֹד דְּלַעֲנוּמַת זֶה יֵישׁ צַד יוֹתֵר לְהַקְלֵי בְּנִדְּוֹן דְּאִפִּי בְּאוֹתָן בְּהֵמוֹת שְׁיֵישׁ הֲרִיעוּתָא י"ל דְּאֲפִשְׁר רִנְבָן פְּשׁוּרוֹת דְּהָא רֹב הַבְּהֵמוֹת חֲיִים אֲשֶׁר חֲחוּלֵי הַפְּאֲקֵן כו'.

אָף אֲפִשְׁר שְׁלֵא פֶל הַבְּהֵמוֹת יֵישׁ לָהֶם חֲחוּלֵי הַפְּאֲקֵן (וּל"ד לְאֲנָשִׁים) וְא"כ אֵין רֵאִי דְּרִנְבָן (שְׁל בְּהֵמוֹת שְׁיֵישׁ לָהֶם חֲחוּלֵי) פְּשׁוּרוֹת כו' וְאִיף שְׁיָיָה אִם הִיָּה הַמַּעְשָׂה בְּכַה"ג י"ל

המיקל פדעת הב"א יש לו על מה לסמוך ואעפ"כ המחמיר ג"כ אינו מן המתמיהין וראו
ברורה שיש מקום לחומרא זו ממ"ש הבל"י סי' ל"א סק"ז הובא בפמ"ג שיש להחמיר
לפתוח הראשים בחודש תמוז דשכיחי אז מים במוח והוי מיעוט המצוי ולכן יש לבדוק
וכ' הבל"י שפן הנה נוהג הוא ו"ל מסתמא ר"ל דהורה פן גם לאחרים ע"ש בבל"י.

והרי התם רק הריעותא הוי מיעוט ופשוט דגם כל א' שיש בה ריעותא זו יש ספק שקול
ממש שמה היא פשרה היינו אמהמות מקיף להמים כו' וכמ"ש הת"ש סי' כ"ט דלא שכיח
טפי שיהי' מגולה אצל הקרום מאינו מגולה ע"ש הרי נדון זה ממש פשאילת הב"א דיש
פאן רובא וחזקה וגם בהמיעוט שלהחמיר יש עוד ספק שקול פנ"ל ועכ"ז החמיר הבל"י
לבדוק דוקא וגם דעת הת"ש סי' ל"א סק"ה נוטה פן דבעי בדיקה רק שלא עשה זה
לחיוב גמור וכן פסק כאאזמו"ר הגאון נ"ע בפשולחנו הט' בס' ל"א סק"י ונ"ל ובחודש
תמוז דשכיחי מים בגדניים וטלאים פל ירא שמים יחמיר לעצמו לכתחלה לפתוח הראש
ולבדוק אם המוח מקיף אבל בדיעבד אין לחוש (עת"ש) עכ"ל והפמ"ג החמיר יותר
וכמ"ש הבל"י ומהתימא על הגאון הב"א שלא הביא ד' הבל"י והפמ"ג שהם פנגדו הרי
מבואר היטב דאף אם רק במיעוט בהמות לבד יש ריעותא דהאבעפועות מ"מ לפי פסקו
של כאאזמו"ר הגאון ו"ל יש לכל ירא שמים להחמיר לעצמו ולבדוק ולדעת הבל"י
והפמ"ג יש להורות פן לאחרים ג"כ ואפשר גם הב"א מודה לזה דכל י"ש יחמיר לעצמו
וגם הנה הפמ"ג בס' ט"ו סק"ז פסק בפ' דבקיץ ששכיחי אבעפועות בדקין של אנויות
יש לבדוק דוקא א"כ כ"ש בנד"ז בזמן שיש חולי הפאקנו בבהמות דא"כ שכיח ודאי
הענין ומ"מ המיקל פדעת תשו' בית אפרים ג"כ יש לו על מה לסמוך פנ"ל: שלכאורה
יש לזה ראי' מסוג' דנדה (דט"ו) פנ"ל ממש"ש בגמ' בילדה דבזינא לטבול דבכה"ג אין
הספק השני רגיל כ"כ ואעפ"כ היקל ר' יוחנן כמ"כ י"ל בשהריעותא רק מיעוט המצוי
ובאותו ריעותא יש ספק שקול א"צ לבדוק מדינא: קיצור אם בנ"ד הי' הריעותא רק
במיעוט בהמות הי' זה פנדון הב"א הנ"ל שהמיקל שלא בדיק יש לו על מה שישמוך וגם
המחמיר אין מן המתמיהין ועיין בבל"י סי' ל"א סק"ז ובת"ש סי' ל"א סק"ה: וכ"ז
במיעוט המצוי פהיה דמים במוח שבסי' ל"א או פשו"ת ב"א דליכא חזקה ברורה ממש
שבתוך ג' בהמות יש א' שיש בה ריעותא זו בנדאי דאע"ג דאתרמי פמה פעמים פן מ"מ
אפשר שבג' אלו ליכא שום ריעותא אבל אם נתערבה בהמה שיש בה ריעותא זו בנדאי
בתוך שני בהמות אחרות הרי לא שייך לומר דאזלי בתר רובא פדאי בש"ע י"ד סי' ק"י
ס"ט דאפי' באלף לא בטל אם הוא מדברים החשובים כמו בעלי חיים וספק ראשון בגופו
וספק שני בתערובות אפי' נודעו הספיקות יחד לא מהני לפ"ד הרבה גדולי ראשונים
ואחרונים וא"כ הגע עצמה הרי שהיה פאן דיר שיש בו הרבה בהמות ושחטו ג' מהן אפי'
אינו רצופים ונמצא בשלשון ריעותא זו הרי יש פאן חזקה שבנדאי יש בדיר הזה עוד
בהמות שיש בהן ריעותא זו ודיינינו לי' פאילו ודאי יש פאן תערובות כמ"ש בש"ע סי'
פ"ד סעי' ט' ויש מי שאומר וכ' הפ"ת שם דליכא מאן דפליג ע"ז ואז א"א להתיר פולן
פלי בדיקה להאמרים דספק ראשון בגופו וספק שני ע"י תערובות לא מהני נהא דמהני
בשאר מיעוט המצוי צ"ל דמ"מ ליכא חזקה ודאי שבתוך ג' אלו נתערבה א' בנדאי ע' פ'
בתרא דיומא לא קשי' פאן באותה חצר כו' וא"כ בנדון שלפנינו שהחזק יותר מזה
דהיינו בששה רצופים ממש נמצא הריעותא א"כ לענ"ד דבנדאי א"א להתיר פלי בדיקה

דיש לחויש בנדאי על כל הבהמות פיון שנמצא בששה רצופות וזה תמיר טובא טפי
ממיעוט המצוי וגם מחזקה הנ"ל: אף אם מטעם זה לבד דה"ל פתערובות ונדאית הנה
מקום להקל אם פירשה [א'] ממילא מן הרוב וצ"ע בש"ע י"ד סי' ק"י ס"ו אלא שבנד"ז
שנמצא בששה בהמות רצופות יש להחמיר בכל ענין לבדוק הדקין דליפא ודאי רובא
להקל כלל וגם אפשר יש דמיון לזה ממ"ש בסמ"ע סי' רנ"ט סק"ו דאע"ג דרוב וקרוב
הולכים אחר הרוב שאני היכא שנמצא בתוך השכונה גופא שהיא קרוב אז אולי בתר
השכונה וכ"כ הש"ך בי"ד סי' קכ"ט ס"ק כ"ז והט"ז שם והיגו משום דבכה"ג מסתבר
טפי לתלות בקרוב אע"ג דהוי מיעוטא ונ"ל הפרישה שם ואין להקשות הא רוב וקרוב
הולכים אחר הרוב כו' דשאני הכא דמסתבר טפי לומר שנפל מרוב השכיחי במקום זה
עצמו שנמצא בו משא"כ התם דגם הקרוב אינו במקום שנמצא בו אלא תאמר שנתגלגל
ובא משם ולכך מסתבר טפי שנתגלגל מן (הקרוב) [הרוב] עכ"ל וכמ"כ יש סברא לומר
בנ"ד דאע"ג דרוב הבהמות פשרות הן מיהו פיון שבמקום זה נמצא בששה בהמות
רצופות ריעותא זו שבקינן לרובא דעלמא ותיישנו לרובא דמקום זה שנולד ריעותא זו
ברוב הבהמות (ועיין במשנה פ"ב דמכשירין משנה ז' ח' פלוגתא דת"ק וריה"ו וצ"ע)
וכ"ש הכא דנולד בששה רצופות ומה גם כי יש גורם המסתבר במה לתלות שהוא מפני
הפאקנו שהוא חולי המהלכת ומדבקת פנודע לכן מסתבר לחויש לכל הבהמות ולא נעלם
מפני שיש חולקין על הסמ"ע והש"ך ועיין פר"ח בי"ד סי' ס"ג שהאריה בדינים אלו
מ"מ אפשר דבנד"ז יודו להחמיר דהא העיר הוי נדאי מיוחד בפ"ע אפ"ל להפר"ח ואילו
איבע ריעותא זו ברוב בהמות שבעיר לכ"ע הי' איסור גמור בלי בדיקה ולא אולי בתר
רובא דעלמא דרוב בהמות פשרות הן וא"כ פיון דאיבע ריעותא בששה בהמות רצופות
ולא נתברר שנגד זה יש יותר בהמות שלא הי' בהן ריעותא זו נראה להחמיר מה גם
שיש גורם המסתבר לחויש לכל העיר פנ"ל ולכן יש להחמיר ולבדוק עכ"פ ומ"מ נראה
להקל לבדוק רק שלשה פאקנו בכל בהמה: קיצור אף בנ"ד שנמצא פן בששה בהמות
רצופות נראה שצריך בדיקה ומ"מ יש להקל בהבדיקה כמש"ל בשם תשו' הר הפ"מ:
סימן מח בגמרא חולין פא"ט (דף נו"ן סע"ב) ת"ר מחט שנמצא בביה"כ מצד אחד פשרה
כו' ולא פרש"י ע"ז פאן אבל בכתובות פ"ק המדיר (דע"ו סע"ב) כתב ונ"ל בעובי בית
הפוסות מקום יש בראש הכ"ס סמוך להמסס קרוי בית הפוסות שהוא פועין כוס ויש בו
סביב שפתו עובי שני פפלים ודבוקים ובלע"ז רדובלין (ר"ל דובלין הוא דבר הכפול)
ונמצא מחט תחובה באותו עובי ומתוך עוביו אפשר לה שלא נקבתה פולה עכ"ל ור"ל
משא"כ בהמסס שהוא עור אחד מסתמא פשנתחב בו המחט נקבתו פולו ובשט"מ שם
כתב בשם הר"י מטראני פלשון רש"י ולעיל מיניה כתב בשם רש"י במהדורא קמא ונ"ל
בעובי בית הפוסות מקום שהוא מתכפל ושם הוא עב מצד אחד שלא נקבתו מצד זה לצד
זה ולא יצתה לחוץ פשרה ואהכי נקט עובי בית הפוסות דאילו במקום שהוא דק וקלויש
אין לחלק בין מצד אחד לשני צדדין שהרי בתחיבת מחט פל שהוא נוקב משני צדדין
ויצתה לחוץ עכ"ל מבואר דבהמסס אפילו מצד אחד דהיינו שאנו רואים שלא יצתה
המחט לצד השני אפ"ה טרפה משום דכיון שאין לו אלא עור אחד וכיון שנתחב המחט
לתוכו קרוב לנדאי שנוקב משני צדדין ולכן פ"ר ר"י בשבת ס"פ ב"מ (דל"ו סע"א)

דְּבַהֲמָסָא אֶפְיָלוּ מַצַּד אֶחָד טְרַפָּה דְחֵיִישֵׁינָן שְׁמָא נִיקָב לְחוּץ וְחֹזֵר וְהִבְרִיא ור"ל פִּינּוּ דְהַמָּסָא עוּרוּ דַּק מְאֹד כַּמ"ש רַש"י בְּשֵׁבֶת שָׁם.

א"כ בְּתַחֲיַבְתָּ מַחֲטָה כָּל שֶׁהוּא נֹקֵב מִשְׁנֵי צְדָדִים ע"כ אִף שְׁלֵא יִצְתָה הַמַּחֲטָה לְחוּץ חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא נִיקָב לְחוּץ וְחֹזֵר לְאַחֲרֵיהּ וְהִבְרִיא כְּמוֹ בְּיָשֵׁב לוֹ קוּץ בְּנוֹשֵׁט דְהִכִּי הִלְכְתָּא הָתָם דְחֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא כּו' וְאֶפְיָלוּ לְמַאן דְלֵא חֵיִישׁ הָתָם הֵינּוּ עֹלָא וְשִׁמוּאֵל דְאֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ לְסַפֵּק דְרוּסָה) בְּקוּץ שְׁמָא בְּמַחֲטָה שֶׁהוּא דַּק חֵיִישׁ עַכ"ל וְלִפִּי הַגָּ"ל יֵשׁ לְחַלְקָא עוּד דְנוֹשֵׁט יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת ע"כ י"ל זֶהוּ הַטַּעַם דְלֵא חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא נִיקָב וְהִבְרִיא וְכִמוֹ בְּבֵית הַכּוֹסוֹת שְׁיֵשׁ לוֹ ג"כ שְׁנֵי עוּרוֹת לְהִכִּי מַצַּד אֶחָד כְּשֶׁרָה כַּמ"כ י"ל בְּנוֹשֵׁט וְזֶהוּ סְבֵרַת הַרְאָב"ן שֶׁבֵהֲרַא"ש פַּא"ט ס"י ד': דְּמַדְמָה וְנוֹשֵׁט לְבִיָּה"כ וְאִף שֶׁכ' הֲרַא"ש שְׁהֲרִי"ף מְחַלְקָא בִּינֵיהֶן מִשּׁוּם דְבִיָּה"כ הוּא עָב ור"ל שֶׁהֲשֵׁנִי עוּרוֹת דְנוֹשֵׁט אֵינּוּ עָבִין כְּמוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת דְבִיָּה"כ"ס וְלִכּוֹן בְּנוֹשֵׁט אַע"פ שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת חֵיִישֵׁינָן שְׁנִיקָב לְחוּץ מ"מ לַפ"ז בְּהַמָּסָא שְׁאִין לוֹ אֲלָא עוּר אֶחָד וְדַק כַּש"כ דְחֵיִישֵׁינָן שְׁנִיקָב לְחוּץ וְאַח"כ הִבְרִיא וְאִף שְׁיֵשׁ עוּד טַעֲמִים לְחַלְקָא בֵּין וְנוֹשֵׁט לְבִיָּה"כ הַא' מ"ש רַש"י מִשּׁוּם דְנֹקֵב בְּעוּרֵהֶחֱצוֹן שֶׁל וְנוֹשֵׁט לֹא מִיְנַכֵּר וְהֵינּוּ לְפִי הַפִּי' דְהַחֲשֵׁשׁ שְׁמָא הִבְרִיא הֵינּוּ שְׁמָא נִיקָב כַּפִּי' הַשְּׁנֵי דְרַש"י וְכַפִּירוֹשׁ הֲרִי"ף וַא"כ בְּבִיָּה"כ שְׁנִיקָב נִיכָר בּוֹ מִחוּץ לֹא חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא וַא"כ גַּם בְּהַמָּסָא י"ל כּוֹן וַא"כ לֹא דְמִי לְנוֹשֵׁט אִף י"ל פִּינּוּ דְהַמָּסָא הוּא עוּר אֶחָד וְקָרוֹב לְנֹדָאֵי יוֹתֵר שְׁנִיקָב לְחוּץ מִבְּנוֹשֵׁט דֵּיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת ע"כ חֵיִישֵׁינָן בְּהַמָּסָא שְׁמָא הִבְרִיא אִף שְׁיֵשׁ לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ וְכוּן שְׁאֵר הַחֲלוּקִים שְׁיֵשׁ לְחַלְקָא בֵּין וְנוֹשֵׁט לְהַמָּסָא כְּמוֹ שְׁבִיָּאָר אַאזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל סִי' ל"ג ס"ק כ"ג מ"מ י"ל לְדַעַת רַש"י זֶה הַסְּבָרָא שְׁיֵשׁ בְּהַמָּסָא שֶׁהוּא עוּר אֶחָד דַּק ע"כ קָרוֹב יוֹתֵר שֶׁהַמַּחֲטָה נֹקֵבְתָּהּ לְחוּץ מִשְׁנֵי צְדָדִין יוֹתֵר מִבְּיָשֵׁב לוֹ קוּץ בְּנוֹשֵׁט זֶה הַסְּבָרָא שְׁקוּלָה יוֹתֵר מִהַסְּבָרוֹת שְׁיֵשׁ לְהַחֲמִיר בְּנוֹשֵׁט יוֹתֵר מִבְּהַמָּסָא ע"כ חֵיִישׁ בְּהַמָּסָא מַצַּד אֶחָד לְשְׁמָא נִיקָב לְחוּץ וְהִבְרִיא וְעַיִן בַּתְּה"ד סִי' קס"ה בְּעַנְיַן קְוִרְקָבּוּ דְלֵא חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא אִף אִם נִשְׁאָר רַק מְעַט שְׁלֵא נִיקָב וְז"ל דְאֵמַאי נִימָא הִבְרִיא בְּשִׁלְמָא בְּדָבָר שְׁדוֹפְנוּ דַּק אִיכָא לְמִיחֵשׁ שְׁמָא הִבְרִיא מִשּׁוּם דְאֵין דְרָךְ הַמַּחֲטָה לִיְנַקֵּב וְלִיְכַנֵּס רַק מְעַט קִצְצָה לְאַנְרְכוּ וְבִדּוֹפְן דַּק בְּדָבָר מוּעַט שְׁתַּפְּשׁ תַּעֲבֹר הַדּוֹפְן אֲבָל בְּדוֹפְן עַב כּו' עַכ"ל: קִיצוּר לְפִרְש"י גַּבִּי בִיָּה"כ דְנוֹקָא שְׁיֵיךְ מַצַּד אֶחָד כְּשֶׁרָה לְפִי שֶׁהוּא כְּפוּל וְעַב ע"כ אֶפְשָׁר וְאֶפְשָׁר שְׁתַּנְקֹב הַמַּחֲטָה רַק צַד אֶחָד אֲבָל בְּדָבָר שֶׁהוּא דַּק וְקְלוּשׁ אֵין לְחַלְקָא בֵּין מַצַּד אֶחָד לְשְׁנֵי צְדָדִין שְׁהֲרִי בְּתַחֲיַבְתָּ מַחֲטָה כָּל שֶׁהוּא נֹקֵב מִשְׁנֵי צְדָדִין וּפִר' חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא כְּמוֹ בְּנוֹשֵׁט אִף שְׁיֵשׁ טַעֲמִים דְנוֹשֵׁט חֲמוּר יוֹתֵר מ"מ פִּינּוּ דְנוֹשֵׁט יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת וְעַכ"ז חוֹשֵׁשִׁין שְׁמָא הִבְרִיא לִכּוֹן בְּהַמָּסָא דְאֵין לוֹ אֲלָא עוּר אֶחָד דַּק וְבְדָבָר דַּק בְּדָבָר מוּעַט שְׁתַּפְּשׁ תַּעֲבֹר הַמַּחֲטָה הַדּוֹפְן יוֹתֵר מִבְּנוֹשֵׁט שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי עוּרוֹת וְגַם שָׁם רַק קוּץ וְלֹא מַחֲטָה לִכּוֹן חֵיִישֵׁינָן בְּהַמָּסָא שְׁמָא הִבְרִיא כְּמוֹ בְּנוֹשֵׁט וְכ' בַּתְּה"ד סִי' קס"ה דֵּיֵשׁ לְהַחֲמִיר כְּרַש"י: ב וְהִנֵּה בַתְּה"א דָּף ל"ח ע"א וּבַחַה"ר פַּא"ט דַּנ"א מְשַׁמַּע דְאִף לְפִרְש"י בְּהַמָּסָא דְחֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא הֵינּוּ רַק שְׁמָא הִבְרִיא וְנִיקָב וְלֹא שְׁמָא נִיקָב וְנִתְרַפָּא וְלַפ"ז שְׁפִיר הַקִּשָּׁה עַל רַש"י מַה חֲלוּקִים בֵּין הַמָּסָא לְבִיָּה"כ מַצַּד אֶחָד הֵא בְּהַמָּסָא דְחֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא הֵינּוּ לְבָדוּק שְׁאִין כְּאֵן נִקָב מְפֹלֵשׁ לְצַד הַשְּׁנֵי וְגַם בְּבִיָּה"כ מַצַּד א' צָרִיךְ בְּדִיקָה לְרֵאוֹת מַצַּד הַשְּׁנֵי שְׁלֵא נִיקָב מִשְׁנֵי צְדָדִים אֲבָל הֲר"ן פִּי' בְּהַמָּסָא דְחֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הִבְרִיא ר"ל גְּתֵרַפָּא וְאִף שֶׁכ' דְבִבְדִיקָה מִיְנַכֵּר אִם עָלָה בּוֹ קְרוּם אוֹ לֹא מ"מ אֵין בְּדִיקָה זֶה שְׁוֵה לְבְּדִיקָה

דביה"כ מצד אחד דָּשֵׁם לֹא חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא רַק צְרִיף בְּדִיקָה לְרֵאוֹת שְׁאִין שְׁם נִקְבּ בְּפוּעַל לְהִכִּי נִקְט מְצַד אֶחָד פְּשָׁרָה מִשְׁא"כ בְּהֶמְסָס הִיא בְּחֻזְקַת טְרַפָּה עַד שְׁתַּבְדַּק בְּעֵינָיו שְׁיִתְבַּרַר שְׁמֵלְבַד שְׁאִין שְׁם נִקְבּ עוֹד זֹאת שְׁגָם לֹא עָלָה בּוֹ קְרוּם ר"ל שְׁלֵא הָיָה נִקְבּ וְנִתְרַפָּא וַיֵּשׁ לְעֵינָיו מ"ש הַת"ש ס' מ"ח ס"ק י"ב וְנ"ל אֲבָל הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א וּבְחִידוּשָׁיו וְכוּ הֲר"ן פְּתָבוּ חִילּוּק אַחַר (לְחַלֵּק בֵּין וּנְשֻׁט דְּחִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא וּבֵין הַמָּסָס לַר"ת דְּלֹא חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא) דְּבִהֶמְסָס וּבִיה"כ מִיִּנְכַר בְּבִדְיָקָה אִם נִתְרַפָּא וּצ"ל פְּנוּנְתָם שְׁנִרְאָה אֵיזָה שִׁינּוּי בְּעוֹר שְׁנַעֲשֶׂה כְּעֵין צְלָקַת וּבְלֹא בְּדִיקָה לֹא מִתְפָּשֵׁר דְּהָא חוּשְׁשֵׁין שְׁמָא הִבְרִיא סְבִירָא לֵן אֲבָל בְּנוּשֻׁט אִין לוֹ בְּדִיקָה מִבְּחוּץ וְלֹא מִיִּנְכַר וּנפ"מ דַּל"ר תְּ דְּבִהֶמְסָס לֹא חִיִּישֵׁינוּ כְּלָל שְׁמָא הִבְרִיא פְּשָׁרָה שְׁהוּא שְׁלָם מִבְּחוּץ אֲפִילוּ לֹא הִבְחִין לְרֵאוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ שִׁינּוּי [כו'] עַד וְכוּ נ"ל לְהַחְמִיר פְּדַבְרֵיהֶם אִם נֶאֱבַד וְלֹא הִבְחִין לְעֵינָיו אִי לִיפָּא שִׁינּוּי בְּשׁוּר בְּצַד הַשְּׁנִי עַכ"ל י"ל לַפ"ז יִתְפָּרֵשׁ יָפָה שְׁטַת רַש"י מ"ש מְצַד א' פְּשָׁרָה ע"י שְׁנוּדָע שְׁנִיקְבּ רַק מְצ"א מִשְׁא"כ בְּהֶמְסָס דְּצְרִיף בְּדִיקָה שְׁלֵא נִתְרַפָּא וְהִנֵּה מִש"כ הַת"ש בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א לֹא נִמְצָא שְׁם פֶּן כִּי שְׁם דַּל"ח עֲמוּד שְׁנִי כ' לְשֻׁטַת רַש"י וְטַעְמָא דְּמִלְתָּא דְּכִינּוּן דְּאִין לְהֶמְסָס אֲלֵא עוֹר אֶחָד חוּשְׁשֵׁין שְׁמָא הִבְרִיא לְחוּץ וְכַדְקִי"ל בְּיָשֵׁב לְהָ קוּץ בְּנוּשֻׁט עַכ"ל הֲרִי פִי' הִבְרִיא לְחוּץ אִינוּ עֵנָיו נִתְרַפָּא אֲלֵא שְׁנִיקְבּ עַד לְחוּץ וְכ"כ שְׁם בַּתְּה"א דַּל"א ע"א גְּבִי וּנְשֻׁט.

פִּי' הִבְרִיא שְׁמָא נִיקְבּ וַיֵּצֵא לְחוּץ וְכ"כ עוֹד בְּהֶדְיָא בַּתְּה"א דַּל"ח עֲמוּד שְׁנִי שְׁם [וּנ"ל] וְעוֹד דַּא"כ בְּהֶמְסָס לִיסְגִי לִיָּה בְּדִיקָה דְּאֲפִילוּ בְּנוּשֻׁט נְמִי בְּבִדְיָקָה הֵוָּא סְגִיָּא לִיָּה כו' אֲלֵא מִשׁוּם דְּנוּשֻׁט אִין לוֹ בְּדִיקָה בְּחוּץ עַכ"ל וְהֵינּוּ דְּנִקְבּ בְּעוֹר הַחִיצוֹן שֶׁל וּנְשֻׁט לֹא מִיִּנְכַר א"כ מִבּוֹאֵר שְׁהַבְּדִיקָה הִיא רַק לְבָדוּק שְׁלֵא נִמְצָא נִקְבּ וְלֹא הַבְּדִיקָה שְׁמָא יֵשׁ אִיזוֹ שִׁינּוּי בְּעוֹר שְׁנַעֲשֶׂה כְּעֵין צְלָקַת כו' וּבְחִידוּשָׁיו דָּף נ"א ד"ה מַחֲט שְׁנַמְצָא בְּעוֹנְבֵי בִיָּה כ': מִבּוֹאֵר בְּאֲרִיכוֹת יוֹתֵר דְּהַחֲשָׁשָׁא בְּהֶמְסָס הוּא ג"כ שְׁמָא נִיקְבּ לְחוּץ וְלֹא דְּחִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא עָלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם ע"ש בַּמ"ש דְּהָא גְּבִי וּנְשֻׁט כו' וְלֹא חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא עָלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם כו' וְא"כ הֵכָא בְּעוֹר הַמָּסָס כו' וְהִגַּעַ עֲצָמָה רִיָּאָה כו' וְאֲפִילוּ תֵּאמֵר דְּבְּבִדְיָקָה וְדֵאִי פְּשָׁרָה כו' ע"ש הֲרִי מִבּוֹאֵר דְּמִפְּרֵשׁ דָּגָם לְרַש"י א"א לֹא מִרְשָׁתָא בְּהֶמְסָס לְשְׁמָא עָלָה בּוֹ קְרוּם וְנִסְתָּם דַּמ"ש מוּנְשֻׁט וּמְרִיָּאָה אֲלֵא הַחֲשָׁשׁ לְרַש"י שְׁצְרִיף בְּדִיקָה שְׁמָא נִיקְבּ: וְלָכֵן ע"ז הַקְּשָׁה יָפָה עַל רַש"י דְּהָא בְּבִיה"כ מְצַד א' ג"כ צְרִיכָה בְּדִיקָה לְעַכְבֵּי אִם לֹא נִיקְבּ גַּם צַד הַב' א"כ מ"ש הַת"ש בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דַּלְפְּרַש"י חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא נִתְרַפָּא זֶה אִינוּ כְּלָל אֲמָנָם לְהֲר"ן חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא נִתְרַפָּא וּמ"מ בְּבִדְיָקָה מִיִּנְכַר אֲבָל לְפִי' ר"י י"ל דְּחִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא נִתְרַפָּא וְלֹא מִיִּנְכַר כְּלָל פֶּן מִשְׁמַע בְּתוֹסְפוֹת בְּשֻׁבָת ס"פ ב"מ (דַּל"ו סַע"א) מְדַאֲמֵר שְׁהוּא טְרַפָּה בְּהַחֲלֵט וְכ"מ בַּהֲג"א פ' הַמְּדִיר: קִיְצוֹר לְהַרְשָׁב"א הַפִּי לְשֻׁטַת רַש"י בְּהֶמְסָס חִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא ר"ל שְׁמָא נִיקְבּ לְחוּץ וּבְבִדְיָקָה שְׁאִין שְׁם נִקְבּ מְהִנֵּי דְּלֹא כַּמ"ש הַת"ש בְּשֻׁמוֹ דְּחִיִּישֵׁינוּ שְׁמָא נִיקְבּ וְנִתְרַפָּא רַק הֲר"ן חִיִּישׁ פֶּן וּמ"מ ס"ל דְּמַהֲנֵי בְּדִיקָה פִּי בְּבִדְיָקָה מִיִּנְכַר אִם נִיקְבּ וְנִתְרַפָּא שְׁאֵז הִי' כְּמִין צְלָקַת אֲבָל לְפִי' ר"י י"ל דְּלֹא מְהִנֵּי בְּדִיקָה פִּי אִינוּ נִיפָּר ג"כ: ג וְהִנֵּה מְדַבְּרֵי הַתּוּק"ו נִרְאָה שְׁיֵשׁ חִילּוּק טוּבָא בֵּין לְרֵאוֹת שְׁלֵא יֵצֵא הַמַּחֲט לְחוּץ וּבֵין בְּדִיקָה שְׁלֵא יֵשׁ שְׁם נִקְבּ מִבְּחוּץ וְנ"ל בַּד"ה וּלְפ"ז הֵינְצָא לָנוּ מְזָה דְּאִם לֹא בְּדִקוּם אִם יֵצֵא הַמַּחֲט לְחוּץ אֲסוּר לְכ"ע אֲפִילוּ בְּדִיעֵבַד אֲבָל אִם רְאִינוּ שְׁאִין הַמַּחֲט יוֹצֵא לְחוּץ רַק שְׁלֵא בְּדִקוּם אִם יֵשׁ שְׁם נִקְבּ מִבְּחוּץ תְּלִיָּא בְּפִלּוּגְתָא

דלהרשב"א וְהָר"ן אָסוּר אֶפִּילוּ דִיעֵבֵד כּו' אָבֵל לִפ"ד ר"ת וְלִהְפוֹסְקִים דְּעֵימִיָּה וּלְפִמ"ש
גַּם לְהִרְמַב"ם וְרִש"י דִּינָא הֵכִי דְבִדְיֵעֵבֵד עִכ"פ כְּשֶׁרָה אִם לֹא בְדָקוּם אֶפִּילוּ יֵשׁ שָׁם נֶקֶב
עִכ"ל וְהִנֵּה לְכַאוּרָה גַּם לְדַבְרֵי מ"ש דִּלְהִרְשֵׁב"א אָסוּר אֶפִּילוּ דִיעֵבֵד אִם לֹא בְדָקוּ לְרֵאוֹת
אִם יֵשׁ שָׁם נֶקֶב עִכְצ"ל דְּהֵינּוּ רַק כְּנֶגֶד מְקוֹם הַמַּחַט וְסוּמָה לּוֹ לְגַמְרֵי שָׁם מְעַכֵּב הַבְּדִיקָה
לְרֵאוֹת שְׂאִין שָׁם נֶקֶב אָבֵל אִם שָׁם בְּדָקוּ וְרָאוּ שְׂאִין שָׁם נֶקֶב אִף שֶׁבִשְׂאָר מְקוֹם בִּיה"כ
שֶׁרְחוּק קִצָּת מִן מְקוֹם הַמַּחַט לֹא בְדָקוּ לְרֵאוֹת שְׂוֹדָאֵי אִין שָׁם נֶקֶב אִין זֶה מְעַכֵּב כָּלֵל דְּהָא
אִנּוּ אִין חוּשְׁשִׁין רַק שְׂמָא גִּיקְבָּה הַמַּחַט לְחוּץ וְאִם"כ חֲזָרָה לְאַחוּרִיָּה וְאִין לְחוּשׁ לְזֶה רַק
בְּמְקוֹם שֶׁהִיא תְּחוּבָה וּא"כ פִּינּוּן שְׂאִין צְרִיף בְּדִיקָה רַק כְּנֶגֶד הַמַּחַט מִמֶּשׁ וְסוּמָה לּוֹ מְעַט
א"כ מְהוּ שְׂפֵתָב אָבֵל אִם רָאִינוּ שְׂאִין הַמַּחַט יוֹצֵא לְחוּץ רַק שְׂלֵא רָאִינוּ אִם יֵשׁ נֶקֶב: זֶה
אִינוּ מוּבָן דְּכִינּוּן שְׂרָאִינוּ שְׂאִין הַמַּחַט יוֹצֵא לְחוּץ מִשְׁמַע שֶׁהִיפְכוּ אֶת בִּיה"כ וְרָאִינוּ שְׂאִין
הַמַּחַט יוֹצֵא לְחוּץ א"כ זֶהוּ ג"כ בְּדִיקָה שְׂלֵא גִיקְבָּה הַמַּחַט לְחוּץ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְעֵינֵי עוֹד
בְּתוּיָק"ו דְּצ"ט ע"ב ד"ה אָבֵל אַחַר הָעֵינִין שְׂכ' וְהֵינּוּ שְׂרָאִינוּ שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט לְחוּץ וְשָׁם
ד"ה נְחֻזָּר לְעֵנִינֵינוּ דִּלְר"ת וְהִרְמַב"ם בֵּין בְּהִמְסָס בֵּין בְּבִיה"כ א"צ בְּדִיקָה רַק לְרֵאוֹת
אִם הַמַּחַט יֵצֵא לְחוּץ וְכִינּוּן שְׂרָאִינוּ שְׂאִין הַמַּחַט יֵצֵא לְחוּץ סְגִי כּו' וּלְפִמ"ש גַּם רִש"י ס"ל
כֵּן דַּע"פ בְּדִיעֵבֵד א"צ בְּדִיקָה עִכ"ל וְאִינוּ מוּבָן דְּכִינּוּן שְׂרָאִינוּ מִבְּחוּץ שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט
לְשָׁם א"כ זֶהוּ ג"כ בְּדִיקָה שְׂלֵא גִיקְבָּה לְשָׁם וּא"כ מְהוּ א"צ בְּדִיקָה וְצְרִיף לְדַחֵק לְדַבְרֵי
דְּאִף שְׂרָאוּ בְּצַד הַחִיצוֹן שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט לְשָׁם עֲדִינּוּ אִין זֶה מוֹצֵא מִיַּדִּי סִפְקָ שְׂמָא עִכ"ז
יֵשׁ שָׁם נֶקֶב דֵּק אִף נֶגֶד מְקוֹם הַמַּחַט מִמֶּשׁ אָבֵל הַת"ש ס' מ"ח ס"ק י"ג לֹא ס"ל כֵּן אֵלָּא
דְּלִידַע שְׂאִין הַמַּחַט עוֹבְרָת לְחוּץ כ"א הִיא מִבְּפִנִּים וְנִקְרָא מִצַּד אֶחָד אִינוּ ע"י שֶׁהִפָּה אֶת
הַבִּיה"כ וְרָאָה שְׂאִין הַמַּחַט יוֹצֵא לְחוּץ כ"א שְׂוֹדָעִים לְפִי אֲנֻמָּד דְּעַתָּם וְהִרְגְּשִׁתֶּם שֶׁהַמַּחַט
רַק בְּקִצָּתוֹ וּס"ל לְהִרְא"ש דֹּא"צ לְהִנְפֹּכוֹ וְלְרֵאוֹת שְׂאִין שָׁם נֶקֶב אֲמָנָם דְּעַת הִרְשֵׁב"א
וְהָר"ן וְדְבִדְיָה אִם לֹא נֶקֶב מְעַכֵּב אֶפִּילוּ דִיעֵבֵד אַע"ג דְּהִרְגִישׁ שְׂאִין הַמַּחַט רַק בְּצַד אֶחָד
יַעו"ש לִפ"ז אִם הִפְכוּ וְרָאָה שְׂאִין הַמַּחַט יוֹצֵא לְחוּץ כָּלֵל י"ל זֶהוּ נֶק' ג"כ בְּדִיקָה שְׂאִין
שָׁם נֶקֶב דְּהָא לֹא חִיִּישִׁינּוּ רַק שְׂמָא גִּיקְבָּה הַמַּחַט בְּמְקוֹמָהּ וְחֲזָרָה לְאַחוּרִיָּה א"כ כְּשֶׁרָוָה
מִבְּחוּץ נֶגֶד מְקוֹם הַמַּחַט שְׂלֵא יֵצֵא לְחוּץ כָּלֵל מְסַתְמָא רוּאָה ג"כ שְׂאִין שָׁם נֶקֶב וּא"כ
בְּדִיקָה זֶה מִבְּחוּץ שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט לְחוּץ הִיא ג"כ בְּדִיקָה שְׂאִין שָׁם נֶקֶב וַע' פִּמ"ג בִּשְׁפ"ד
ס"ס"ק כ"ה וְהִנֵּה הַת"ש ס"ק י"ד כ' דִּישְׁתַּקַּע הַהִיתָר מ"ש הַשְּׂ"ף ס"ק כ"ה וְהַתּוּיָק"ו דָּף
ק"א א' חֵלֶק עָלָיו וּאִפ"ל הַת"ש לֹא הִתְחַמֵּר רַק כְּשֶׁלֹּא יָדַע בְּאֲנֻמָּד דְּעַתוֹ שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט
לְחוּץ אָבֵל אִם יָדַע י"ל שְׂלֵא חֵלֶק כ"כ וְהַפִּמ"ג שָׁם כ' דְּאִף שְׂיָדַע בְּאֲנֻמָּד הַדְּעַת כֹּל שְׂלֵא
בְּדִקָה מִיְּחֻדָּת שְׂלֵא יֵצֵא לְחוּץ אִין לְהִתִּיר עִכ"פ אִין הַשְּׂגַת הַתּוּיָק"ו כְּלוּם דְּהָא
לְדַעְתּוֹ ג"כ צְרִיף לְרֵאוֹת מִבְּחוּץ שְׂלֵא יֵצֵא הַמַּחַט לְשָׁם וּבִכְה"ג מִתִּיר הַת"ש ג"כ אִף
לִפ"ד הַפִּמ"ג: ד' וְהִנֵּה הַצ"צ ס' מ"ט דס"ל דְּסִירְכָא הו"ל כְּמוֹ הַפְּכָה וּמִצָּא בָּהּ קוֹרֵט דָּם
הַקֶּשֶׁה לְנִפְשֵׁיהּ וְז"ל וְלִיכָא לְמִימַר דִּילְמָא שְׂאִנֵּי הָכָא בְּסִירְכָא דְּבִיה"כ שְׂנִסְרָף לְטַרְפֵּשׁ
הַפְּכָד דְּלֹא שְׂיִיף לְמִימַר אִם אִין מְכָה סִירְכָא זֶה מִנִּינּוּ דִישׁ לְתַלוּת הַסִּירְכָא בְּטַרְפֵּשׁ
וְלְמִימַר דְּשָׁם בְּטַרְפֵּשׁ הִנֵּה נֶקֶב וּמִשָּׁם נִסְרָף לְבֵית הַפּוֹסוֹת כּו' הָא לִיתָא דְּהָא גְבִי קוֹרֵט
דָּם גְּמִי יֵשׁ לְתַלוּת בְּדַבְרֵי אַחַר וְאִיף אָמַר בְּגַמְרָא פִּא"ט (דָּף נ"א) אִם אִין שָׁם מְכָה קוֹרֵט
דָּם מִנִּינּוּ כּו' וְה"נ גְּבִי סִירְכָא אַע"ג דִּיכּוֹלִין לְתַלוּת הַסִּירְכָא בְּדַבְרֵי אַחַר כְּגוֹן בְּטַרְפֵּשׁ מ"מ
פִּינּוּן דְּמַחַט תְּחוּב כְּנֶגְדוֹ לְפִנֵּינוּ אֲמַרִינוּ אִם אִין שָׁם מְכָה סִירְכָא זֶה מִנִּינּוּ כְּלוּמַר לְמָה נִסְרָכָה

כָּאן מְכוּוֹן פְּנֵגֵד הַמַּחֲט ע"ז יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּקוֹרְט דָּם הוּא הוֹכְחָה בְּרוּרָה שְׂיֵשׁ שָׁם מִפֶּה
בְּבִיה"כ מֵצֵד חוּץ וּמָה שֶׁהַקְּשָׁה ע"ז הַצ"צ דא"כ לְמָה לֹא מִיִּטְרָפָא בְּקוֹרְט דָּם לְחוּד אֲפִילוּ
בְּדִלִיפָא מַחֲט תְּחוּב פְּנֵגֵדָה מִטַּעַם דָּאָם אֵין שָׁם מִפֶּה קוֹרְט דָּם מִזֵּין ע"ז יֵשׁ וְיֵשׁ לְהַשִּׁיב
דְּקוֹרְט דָּם אֵינוֹ הוֹכְחָה רַק שְׁנִיקְבָּ עוֹר הַחִיצוֹן מֵהַבִּיה"כ בְּמִקּוֹם הַקוֹרְט דָּם וּע"כ בְּדִלִיפָא
מַחֲט תְּחוּב פְּנֵגֵדוֹ פֶּשֶׁר דָּאָף אִם נִיקְבָּ עוֹר הַחִיצוֹן לְבַד פֶּשֶׁר הוּא רַק פֶּשֶׁיִשׁ מַחֲט תְּחוּב
פְּנֵגֵדוֹ וְנִיקְבָּ עוֹר הַפְּנִימִי שֶׁל בִּיה"כ אִז ע"י הַקוֹרְט דָּם הַמְכוּוֹן פְּנֵגֵד הַמַּחֲט מְחֻזְקִינוּ דְּנִיקְבָּ
גַם עוֹר הַחִיצוֹן אַע"ג שֶׁאֵפ"ל שֶׁהַקוֹרְט דָּם בָּא ע"י שְׁנִיקְבָּ וְהוֹפָה חֲצִי עוֹר הַחִיצוֹן וְא"כ
אַף שְׂיֵשׁ מַחֲט תְּחוּב פְּנֵגֵדוֹ י"ל עֲדִינן לֹא נִיקְבָּ הַבִּיה"כ מֵעֵבֶר אֶל עֵבֶר מ"מ פְּוֹלֵי הָאֵי אֵין
מְקִילִין פִּינּוֹן דַּעכ"פ וְדָאֵי יֵשׁ שָׁם מִפֶּה מִבְּחוּץ וְגַם מִבְּפְּנִים נִיקְבָּ הַמַּחֲט נִגְדָּה מְקוֹם זֶה
מְחֻזְקִינוּ שְׁנִיקְבָּ מֵעֵבֶר לְעֵבֶר (מִכָּאן רְאִיָּה לְהַטְרִיף בְּשִׂאָלָה דְּאִוּרוּץ פִּינּוֹן דְּנִיקְבָּה מֵעַל"ע
וְגַם יֵשׁ מִבְּחוּץ נְפוּחַ הָוֵי וְדָאֵי בְּחֻזְקָת שְׁנִיקְבָּה מִחַיִּים אַע"פ שְׂאֵין שָׁם ק"ד ע' ס' [מ"ט])
מִשָּׂא"כ גְּבִי סִירְכָא פִּינּוֹן דִּישׁ לְתַלוּת הַסִּירְכָא בְּטִרְפֵּשׁ וְגַם אֲפִילוּ אִם בָּאָה מִבִּיהַ"כ"ס הָרִי
קִי"ל דָּאֵין סִירְכָא פּוֹסֵל רַק בְּרִיאָה לְכוּן אֵינוֹ מְצִטְרָף כָּלֵל לְרִיעוּתָא דְּמַחֲט שְׁנִיקְבָּה רַק
עוֹר הַפְּנִימִי וְלֹא יֵצֵא לְחוּץ פִּינּוֹן שִׂ"ל שֶׁהַסִּירְכָא לֹא מוֹרָה עַל שׁוּם נִקְבָּ.

מִשָּׂא"כ גְּבִי קוֹרְט דָּם דְּוִדָּאֵי נִיקְבָּ עַכ"פ בְּעוֹר הַחִיצוֹן שֶׁל בִּיהַ"כ"ס דְּבָר זֶה לְמַדְתִּי מִדְּבָרֵי
אֲאִזְמו"ר הַגָּאוֹן ז"ל בְּסוּף הַקו"א דַּהֲל' נִגְדָּה ד"ה מ"ש הַר"ץ בְּתַשׁוּבָה שֶׁכ' וְז"ל וְעִינן
בַּמ"ש בִּי"ד ס' ל"ג דָּאָם אֵין הַקוֹץ תְּחוּב בְּבִיה"כ תְּלִינן בְּמִפֶּה שַׁע"י חוּלִי מֵצֵד הַשְּׂנִי
לְבַד דְּאֲפִילוּ נִקְבָּ מִשְׁהוּ שְׂאֵינוֹ מְפֻלָּשׁ מוֹצִיא דָּם ע"י חוּלִי עַכ"ל הָרִי לִק"מ מ"ש הַצ"צ
דא"כ לְמָה לֹא מִיִּטְרָפָא בְּקוֹרְט דָּם לְחוּד אֲפִילוּ בְּדִלִיפָא מַחֲט תְּחוּב פְּנֵגֵדָה כּו' מִשׁוּם
דְּכֻשְׂאֵין מַחֲט תְּחוּב תְּלִינן בְּמִפֶּה שַׁע"י חוּלִי מֵצֵד הַשְּׂנִי לְבַד אֲבָל פֶּשֶׁיִשׁ מַחֲט תְּחוּב פְּנֵגֵדָה
הַדְּבָרִים נִרְאִים שֶׁמֵּהַמַּחֲט שְׁנִיקְבָּה לְחוּץ בָּא הַקוֹרְט דָּם פִּינּוֹן דַּע"כ הַקוֹרְט דָּם מוֹרָה
שְׁהִיָּה שָׁם נִקְבָּ מֵצֵד הַשְּׂנִי ג"כ אֲבָל גְּבִי סִירְכָא דְּבִיה"כ אִף פְּנֵגֵד הַמַּחֲט פִּינּוֹן דְּסִירְכָא זֹו
מֵצֵד עֲצָמָה אֵינָה מְעִידָה עַל נִקְבָּ כָּלֵל אִף בְּעוֹר הַחִיצוֹן שֶׁל בִּיהַ"כ"ס מִשְׂנִי טְעָמִים הָאֶחָד
שְׂיֵשׁ לְתַלוּת בְּהַטְרִפֵּשׁ שֶׁהַטְרִפֵּשׁ נִיקְבָּ כַּמ"ש הַצ"צ הַב' דְּהָא לֹא חִיִּישִׁינוּ לְסִירְכָא רַק
בְּרִיאָה וְלֹא בְּשִׂאָר אֲבָרִים שֶׁהַנִּקְבָּ פּוֹסֵל בָּהֶם דְּלֹא אֲמַרִּינוּ בָּהֶם אֵין סִירְכָא בְּלֹא נִקְבָּ
כַּמ"ש הַט"ז ס' מ"ב סק"א וְהַשְּׂ"ף שָׁם סק"ג.

א"כ לֹא דְּמִי כָּלֵל לְקוֹרְט דָּם דְּהוּא מֵצֵד עֲצָמוֹ לְבַד ג"כ מְעִיד עַל נִקְבָּ בְּעוֹר הַחִיצוֹן שֶׁל
בִּיהַ"כ"ס לְכַף י"ל דָּאֵינוֹ נְטָרָף ע"י הַסִּירְכָא כֹּל שְׂרוּאֵין שְׁלֹא נִיקְבָּ בִּיהַ"כ"ס מֵעֵבֶר לְעֵבֶר
דְּהָא לֹא שְׂיֵיף לּוֹמֵר אִם אֵין שָׁם מִפֶּה דְּהֵינּוּ נִקְבָּ סִירְכָא מִזֵּין כְּמוֹ שְׂשִׁיף לּוֹמֵר כֹּן בְּקוֹרְט
דָּם וְא"כ יֵשׁ לְסַמְנֵף בְּזֶה סְבֵרַת הַכו"פ סס"י מ"א וְכֹן בְּכַנָּה"ג ס' מ"ח בְּהַגְּהַת הַטוֹר אוֹת
כ"ב מְבֹאָר שֶׁהַמְּנֵהָג שָׁם בְּגִלְיָל אֶחָד לְהַקְל בְּנִדּוֹן דַּהַצ"צ וּמ"מ לְמַעֲשֵׂה וְדָאֵי אֵין לְהַקְל
נִגְדָּה הַצ"צ וְיֵשׁ לְהַטְרִיף בְּזֶה.

פִּי הָרִי הַט"ז וְהַשְּׂ"ף סס"י מ"ח מְחִמִּירִים יוֹתֵר רַק הַפּוֹר"ח ס"ל כַּהַצ"צ וּכ"ד הַת"ש ס' ס'
מ"ח סק"י"ז בַּהַפ"מ אִף הָרִי לוֹ יֵהָא הַסִּירְכָא כְּמוֹ ק"ד הִנֵּה ג"כ אֵין טְרַפָּה רַק פֶּשֶׁיִיא
פְּנֵגֵד פִּי הַמַּחֲט מִשָּׂא"כ בְּנִד"ז שֶׁהַדְּבָרִים מְרָאִים שֶׁהַסִּירְכָא רְחוּק הִרְבָּה מִפִּי הַמַּחֲט וְגַם
עַכ"פ רוֹב שְׂטַח הַסִּירְכָא הוּא רְחוּק מִפְּנֵגֵד מְקוֹם תְּחִיבַת הַמַּחֲט: וְא"כ אֲזַלִּינוּ בְּתֵר רַבָּא

כמ"ש הטור סס"י ל"ט ובש"ע שם סעיף כ"א כ"ה אף הנה זהו המחלוקת בין שני המורים שהר"ר יואל מחשב שפרור שהסירקא לא הנה פנגד פי המחט: וגם רחוקה ממנה.

וה"ר יעקב אומר לא פן שהוא ספק אם הסירקא הנה פנגד פי המחט או לא שהררי"ו סומך על שראה מעבר השני נגד המחט הנה נקי והפשר פריא במראית עין ובמשמוש היד ושאל להשו"ב ואמר שהיא סרוכה לטרפיש וחפשונו אחר מקום הסירקא ומצאנו עדיין הדלדולים מהסירקא על ערף משף שהיתה דביקת הסירקא קודם שנתקה לפי עדות השו"ב (א"כ השו"ב ראה הסירקא מקודם ומעיד עכשיו שהיא רחוקה ממקום המחט ונה חשוב עדות דאף שעתה הוסרה הסירקא מ"מ יכול לכוין המקום בביה"כ).

והנה זה רחוק מהמחט ערף טפח באופן שהספמנו שאי אפשר בשום אופן שהתפשטה הסירקא גם עד נגד המחט וניסה השו"ב להסיר הדלדולים ולא יוכל בש"א א"כ מזה חזק דעת הררי"ו שהסירקא לא הנה פנגד פי המחט ויש פנים לדבריו מפמה טעמים.

האחד פיון שהשו"ב ראה היטב הסירקא מקודם בעת השחיטה ועכשיו פשמצאו מחט בביה"כ מעיד שהסירקא שראה אז מקומה היא רחוקה ממקום המחט טפח דהיינו מ"ש הררי"ו וחפשונו אחר מקום הסירקא כו' על משף כו' לפי עדות השו"ב כו' והנה זה רחוק ממקום המחט טפח א"כ אף שעתה ניתקה הסירקא מ"מ יכול לכוין מקומה בביה"כ לפי ראותו אז וה"ז חשוב עדות שהסירקא הי' רחוקה ממקום המחט עם שנאמר שאינו עדות גמור י"ל דחשוב קצת עדות הב' ממה שאומר השו"ב שבעת שמצא הסירקא דהיינו תומ"י אחר השחיטה בדיק מבפנים אחר מחט ולא מצא וגם בדיק פעם ב' נגד הסירקא במשמוש היד אולי טמונה בדופן ולא הרגיש פלום וזהו ראיה והוכחה שהסירקא לא הנה נגד המחט הג' מצד הדלדולים מחליט שהם דלדולים שנסארו מהסירקא והם רחוקים ממקום הסירקא והררי"ע אומר שמונחה שהדלדולים אינם דלדולי הסירקא פיון שהאשה קלפה קרום אחד ודאי נקלפו דלדולי הסירקא רק מחמת שמנקרים ממנו חוטי חלב אפשר שישארו דלדולי בשר הביה"כ בעצם ושפן אמרה האשה ועוד אף יוכל באומדנא זו להתיר ולהוציאה מחזקת קרוב ונדאי והררי"ו פותב שהשו"ב אומר גם עכשיו שהן דלדולי הסירקא ומנידון מה שהשו"ב אומר שלפי השערותו מקום הסירקא שראה בעת השחיטה היא אינה פנגד פי המחט שראה עכשיו ע"ז לא השיב הררי"ע ואולי באמת אין השו"ב מעיד פן רק עיקר ראיתו מהדלדולים והנה אם השו"ב העיד שלפי ראותו אז הסירקא ועכשיו מקום פי המחט הסירקא אינה נגד פי המחט יש לצרף אומדנא זו והשערותו להקל דבאיסור אזלינן בטר הוכחה לדעת הט"ז סי' צ"ח סק"ב והכא שהוא איסור ספק ודאי יש לילך בטר הוכחה והשערות השו"ב אף אם השו"ב אינו אומר פן רק כל דבריו הם ממה שמדמה שהדלדולין הן דלדולי הסירקא ע"ז אין לסמוך להקל לכתחלה אבל דיעבד פיון הכו"פ מכשיר אף אם היא מכוון פנגד הנקב: א"כ נהי שאין לסמוך ע"ז מ"מ בשיש ספק אם הנה פנגד הנקב או לא נ' בדיעבד יש לסמוך עליו: וגם אם נדון שהשו"ב והאשה מכחישים זא"ז הרי גם לדברי האשה הדבר ספק אם הנה הסירקא פנגד המחט או לא ולדברי השו"ב הי' הסירקא רחוק מהמחט א"כ לדברי האשה ג"כ יש מקום לצדד ע"פ דעת הכו"פ ולדברי השו"ב הוא פשר בנדאי לכ"ע א"כ לכאורה יש להקל במכש"כ מהדינים הנזכרים בסי' ל"ט סעיף י"ו י"ז: מ"ש הררי"ע דכיון

שְׁהֵאֲשָׁה חֲלָטָה אֶת בִּיה"כ בְּחַמִּין תּוּ לָא מְהֵנִי בְּדִיקָה שְׁלֵא נִיקֵב לַחוּץ מִשּׁוּם דְּחַמִּין סוּתְמִין אֶת הַנְּקֵב כְּמוֹ גְּבִי רִינְאָה בִּש"ע ס' ל"ו ס"ד אִין גְּרָאָה כְּלָל כִּי הֵנָּה דִּין זֶה דְּחַמִּין סוּתְמִים אֶת הַנְּקֵב עַד דְּלֵא מְהֵנִי לִיה תּוּ בְּדִיקָה אִינוּ נִזְכָּר בְּגִמְרָא וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים כ"א הַב"י ס' ל"ו כ' וְנִרְאָה כו' וְהִסְפִּים עִמּוֹ הִישׁ"ש פִּא"ט ס' י"ט וּמְלִשׁוֹן רִש"י וְאִין זֶה בְּדִיקָה יָפָה לֹא מִשְׁמַע שְׁסוּתָם בְּוֹדָאֵי דֵאל"כ הוּל"ל וְאִין זֶה בְּדִיקָה ע"כ אִין לָךְ בּוֹ אֶלֵא חִידוּשׁוֹ דְּדוּקָא בְּרִינְאָה הַדִּין כֵּן וְגַם דְּשָׁם מִיִּירֵי בְּנִקֵּב קֶטֶן בְּיוֹתֵר שֵׁא"א לְרֵאוּתוֹ וְלֹא נִזְכָּר כ"א ע"י שְׁמַבְצֵבִין כְּמוֹ שְׁמַבְנוֹאֵר בְּדִרִישָׁה שָׁם שְׁהוֹכִיחַ כֵּן דְּמִיִּירֵי בְּנִקֵּב קֶטֶן כְּזֶה דוּקָא לְכֹן גְּבִי נִקֵּב קֶטֶן כְּזֶה וּבְרִינְאָה שְׁקֵרוּמִיָּה רַב שְׁנִינְךָ לֹמֵר דְּחַמִּין כְּוֹנְצִי לִיה וְנִסְתָּם הַנְּקֵב אֶבֶל הֶכָּא גְּבִי בִיה"כ"ס דְּהַנְּקֵב ע"י מַחַט שְׁהוּא נִקֵּב הַנְּרָאָה הֵיטֵב בְּרֵאִינִית עֵין לֹא חִיִּישִׁינוּ כְּלָל שְׁיֵהֵי הַנְּקֵב נִסְתָּם ע"י שְׁחֲלָטוֹ בְּחַמִּין וְלָכֹן כֵּינֹן שְׁבָדְקוֹ אַח"כ אֶת הַבִּיה"כ הֵיטֵב וְלֹא נִמְצָא בּוֹ נִקֵּב אִין לַחוּשׁ לַחֲשׁוֹת שְׁלֵא נִזְכָּרוּ בְּגִמְרָא וּפּוֹסְקִים: סִימָן מַט בְּדִין מַחַט שְׁנִיקֵב הַקֵּיבָה מֵעַל"ע רַק שְׁלֵא נִמְצָא ק"ד וְלֹא חֲלוּדָה ת"ש ס' מ"ח ס"ז ד"ה כְּתִב הַשְּׁ"ךְ וּס"ק ט"ז פמ"ג ס' מ"ח בִּשְׁפ"ד סק"ל דְּקִנְרִקְבֹן עֵב בְּיוֹתֵר כו' וּמִשָּׁם רֵאִי לְהַתִּיר כָּאֵן בְּהֶמְסָס עַכ"ל יֵשׁ לְהַשִּׁיב דְּדַבְרֵי הַט"ז ס' מ"ח ס"ק י"ז לֹמֵר בְּקִנְרִקְבֹן הוֹאִיל וְדָאֵי נִיקֵב הָרוּב מַחֲזִים תְּלִינֹן גַּם הַמִּיעוּט אַחַר הָרוּב וּר"ל מִשָּׂא"כ בְּבִיה"כ י"ל שְׁלֵא נִיקֵב הָרוּב מַחֲזִים כ"א רַק עוֹר א' נִיקֵב מַחֲזִים כו' אֶבֶל בְּהֶמְסָס כֵּינֹן שְׁהוּא רַק עוֹר אֶחָד י"ל ג"כ גִּרְע מְבִיה"כ וְלֹא תְלִינֹן שְׁנִיקֵב חֲצִי עוֹר מַחֲזִים נַחֲצִי עוֹר לְאַחַר מִיתָה דְּכִינֹן שְׁהוּא עוֹר א' מִהִסְתָּם נִיקֵב כְּוֹלֹ מַחֲזִים דְּהָא לְרִש"י אִפִּי נִיקֵב רַק חֲצִי הָעוֹר טְרַפָּה דְּחִיִּישִׁינוּ שְׁמָא הַבְּרִיא וְלֹא דְמִי לְקִנְרִקְבֹן כְּמוֹ שְׁהֶאָרִיךְ בַּתְּה"ד ס' קס"ה מִשּׁוּם דְּאִין דְּרַבִּי הַמַּחַט לִינְקֵב וְלִיכְנֹס רַק מַעַט וּבְדוּקָא דַּק בְּדַבָּר מוּעָט שְׁתַּפְּס תַּעֲבֹר הַדּוּקָא לְהַכִּי אַע"פ שְׁנִיקֵב רַק חֲצִי הָעוֹר וְחֲצִי הַשְּׁנִי שְׁלֵם חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא הַבְּרִיא מִשָּׂא"כ בְּבִיה"כ כְּשִׁנִּיקֵב רַק עוֹר א' לֹא חִיִּישִׁינוּ לַכ"ע שְׁמָא הַבְּרִיא א"כ כַּש"כ כְּשִׁנִּיקֵב הַהֶמְסָס לַחוּץ רַק שְׁאִין ק"ד דְּטְרַפָּה דְּזֶה חֲשָׁא יוֹתֵר מִהַחֲשָׁא.

דְּשְׁמָא הַבְּרִיא לְכֹן לֹא מְצִינוּ הֵיִתֵר כְּשִׁנִּיקֵב ק"ד רַק בְּבִיה"כ שְׁיֵשׁ בְּהַ שְׁנֵי עוֹרוֹת מִשָּׂא"כ בְּהֶמְסָס וַאֲפ"ל אַף לר"ת דְּמַתִּיר בְּנִיקֵב חֲצִי עוֹר הַהֶמְסָס דְּלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא הַבְּרִיא כִּי רַק בְּנוֹשֵׁט חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא הַבְּרִיא דְּפַעֲיָא בִּיה וְגִמְדָא לִי וְחִיִּישִׁינוּ שְׁמָא חֲזָרָה הַמַּחַט לְאַחֲרֵיהָ מִשָּׂא"כ בְּהֶמְסָס מ"מ לְעַנְנֹן אִם נִיקֵב כְּוֹלֹ מֵעַל"ע רַק שְׁאִין בּוֹ ק"ד י"ל דְּמַחְוֹלֵק מְבִיה"כ"ס כְּמוֹ שְׁהֶאָרִקְבֹן מְחוֹלֵק בְּזֶה מְבִיה"כ לַפ"ד הַט"ז כ"ש הַמַּפְסָס יֵשׁ לְחַלֵּק יוֹתֵר מְבִיה"כ מִה"ט דְּכִינֹן שְׁהוּא עוֹר א' בְּדַבָּר מוּעָט שְׁתַּתְּפַס הַמַּחַט תַּעֲבֹר הַדּוּקָא מִשָּׂא"כ בְּבִיה"כ שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי עוֹרוֹת וַאֲע"פ שְׁהַשְּׁ"ךְ ס' מ"ט סק"ד מַתִּיר גַּם בְּקִנְרִקְבֹן אִם לֹא נִמְצָא עָלָיו ק"ד הַתְּב"ש ס' מ"ט אוֹת ג' חֲלַק עָלָיו וְהִסְפִּים עִמּוֹ הַפּמ"ג ס' מ"ח בְּמִשְׁבָּצוֹת ס"ק י"ז וַאֲפ"ל גַּם הַשְּׁ"ךְ לֹא כ"כ רַק בְּקִנְרִקְבֹן דְּעוֹרוֹ עֵב וּמִפְּנֵי שְׁהוּא עֵב בְּיוֹתֵר לֹא חוֹלֵק וְאִין תּוֹלִין בְּזֶה הַמִּיעוּט אַחַר הָרוּב אֶבֶל בְּהֶמְסָס שְׁהוּא עוֹר אֶחָד י"ל דִּיּוּדָה לְסַבְּרַת הַתְּה"ד דְּכִינֹן שְׁהֶדוּקָא דַּק בְּדַבָּר מוּעָט כו' וְהַקֵּיבָה כֵּינֹן שְׁהִיא ג"כ עוֹר אֶחָד ה"ל כְּדִין הַהֶמְסָס: וְרֵאִיתִי בְּמַכ"א כְּלָל כ' סְעִיף כ' בְּשָׁם הַרְדָּב"ז ח"א ס' קי"ג דְּכָל הַפָּרָס נִידוּן כְּבִיה"כ"ס אַף לְרִש"י הַת"ש ס' מ"ט סק"ג מְחוֹלֵק עִם הַט"ז ס' מ"ח סק"ז דְּלֵהַט"ז כֵּינֹן שְׁרַבּוּ נִיקֵב מַחֲזִים תְּלִינֹן הַמִּיעוּט בְּתֵר הָרוּב וְלֵהַת"ש מִשְׁמַע כָּל שְׁהַתְּחִיל לִינְקֵב מַחֲזִים אַף מִיְעוּטָא לֹא תְלִינֹן שְׁהָרוּב נִיקֵב אַח"כ ע"ש וַא"כ לְהַת"ש נ"ד שְׁיֵשׁ נְפוּחַ בְּמָקוֹם הַנְּקֵב

מבפנים ומבחוץ א"כ עכ"פ ודאי התחיל הנקב מחיים לא תלינו בלאחר שחיטה אף אף להט"ז י"ל הכא פיון שרק דופן אחד ודאי שעכ"פ ניקבה רובה מחיים וגם הנפוח מעיד וע' תשו' הרדב"ז ח"א סי' רכ"ז (וע"ש בשט"מ בכתובות) בפ"י בידוע שלאחר שחיטה דהיינו בפשוט יד הטבח כו' מזה ראי' להת"ש סי' מ"ט סק"ג יעו"ש) עכ"פ הכא פיון שהנפוח הי' גם מהצד השני וגם המחט ניקבה מעל"ע נראים הדברים ודאי שניקב פן מחיים ועדיף מחלודה ומ"ש המיקל ממ"ש בתשו' שבס"ס בית אפרים סי' ל' בשם השבו"י ח"ב ד"ש לתלות שהנפוח מבחוץ נולד ע"י הנקב שמבפנים אף שלא ניקב מעבר לעבר עכ"ז הגדיל הפאב שיתנהו שם נפוח הנה גם השבו"י לא כ"כ רק כשלא ניקב משני צדדים ורק מצד אחד ע"ז כ' שמצד הנפוח אין להכריח שנקב משני צדדים אבל בנד"ז שהמחט ניקבה מעל"ע משני צדדים אז ודאי אין סבא להקל לומר שהנפוח נולד ע"י הנקב שמבפנים ושהמחט ניקבה צד השני לאחר שחיטה פולי האי ודאי אף לדבריו אין להקל ולא עדיף מאם ניקבה משני צדדים והודח שלא ידענו אם יש ק"ד דטרפה וה"נ הנפוח שמבחוץ עושה ספק גדול שניקבה מב' צדדים מחיים ועוד ראיתי בכנה"ג כשהמחט לא יצאה לחוץ וטמונה תוך העור לא בעינו קורט דם וכשהנקב משני צדדים טרפה וה"נ אפשר המחט טמונה תוך הנפוח שמבחוץ: סימן שאלה.

ביה"כ שנמצא בו נקב מפולש והמעשה שהי' כף הי' שבעת שנתעסקה בו האשה להעביר הקרום מעליו שצריך לקלוף ממנו מבחוץ וגם מבפנים לנקות אותו היטב לא ראתה בו שום נקב כלל רק שינוי מראה מבחוץ הנראה פעת ג"כ ומבפנים גררה בספין היטב פדרפה כדי לנקות אותו היטב ואח"כ מצאו בו את הנקב הלז המפולש מעל"ע ואין אנו יודעים אם אפשר לתלות את הנקב הזה שנעשה ביד האשה שגררה שם בספין מחמת שלא הי' ניכר מקודם כלל וכאשר יש לזה ידים מוכיחות שבסמוך נעשה עוד נקב שבידוע שהוא נעשה שם בידי האשה ויש בזה הפ"מ.

גם יש בע"ב שאכלו מהבשר והשומן מה לעשות עם הכלים שנתבשל בהם הבשר הנז"ל: הנה פשוט דתלינו כל הנקבים שאפשר להעשות בידא דטבחא שמשמש שם בחונק או שהעביר שם ספין תלינו בי' כמ"ש בגמ' גבי ריאה וה"ה בשאר אברים כמ"ש בש"ף סי' מ"ב ובש"ע סי' נ' וכ' בשמ"ח סי' ל"ו דבהעביר שם תלינו אפ"י לא העביר בכח וכש"כ בנ"ד שגררה בכח הי' לתלות מהדין אף היינו דוקא פשהנקב בענין שע"י שנעשה ע"י ספין אבל נקב זה נראה בעליל שנקב ישן הוא אם משום שהוא נקב פתוח שיש חלל בהנקב לצד פנים אם שהוא נקב עגול דכ"ז אין תולין כמבואר בשמ"ח שם בסעי' יו"ד ותו שגראה לי שקרם העור סביבות הנקב בענין שגראה ברור שמחיים נעשה אף נראה שאין זה רק עד רוב עובי העור אבל לשנאמר שהי' מפולש מעל"ע מחיים אינו ברור ואפשר יש קצת ראייה להפך שלא הי' מפולש דשם לצד חוץ הנקב מתקצר בחללו וגם אין שום קרימת עור בחלל הנקב ומ"מ אין זו ראי' כ"כ למסתפל על הנקב.

וא"כ לכאורה פשוט שאין לתלות דעכ"פ ליכא בדיקה ודאי שלא הי' מפולש מעל"ע ובנד"ז כפי שידוע שהי' עכ"פ נקב ברוב העובי בודאי ומסופקי' אם הנה מפולש אזי הבדיקה מעפכת עיין בט"ז סי' מ"ח ס"ק י"ב.

ועת"ש שם דבכה"ג גם הרא"ש יודה וא"ל דדוקא בנקב שע"י קוץ הוא דחיישי' ולא
בנ"ד דליתא דאפי' גבי שני עורות הנושט כ' התוס' והרא"ש ובחיצון אין ניקר שום חולי
הא לאו הכי חיישי' מספיקא שפא שלט החולי וא"כ פיון דמחזקינו מעור לעור כש"כ
בנ"ד דהפל עור א' והנה לרש"י טרפה אפי' נדאי לא הנה מפולש כמ"ש בפ"ה סקי"ג
מיהו בנ"ד שהוא ע"י חולי דעת הט"ז סקי"א ודעת הש"ך סקי"ב להקל אף לפירש"י
והב"ח מחמיר אף מה שיש לומר הוא פיון שראתה השינוי מראה ולא ראתה הנקב א"כ
ה"ל פאלו נבדק ולא ראינו שהנה הנקב מפולש: סימן נא שאלה איש ממחזקינו אכל
קורקבן של אנו עם לחם והרגיש בפיו על השניים יתד של ברזל וכמעט ניקר שהוא מן
הקורקבן הנ"ל שהי' פעיו רקבון של בשר ואנו הנ"ל נמלח עם שארי אנונים וגם נתערב
השומן בהתיכתו יחד ונשאל אצל האשה אשר תיקנה האנונים הנ"ל ואמרה שעשתה
בזהירות ובבדיקה שבדקה וראתה כל אנוז בפ"ע וגם בכל קורקבן ולב בפ"ע ובה הלשון
אומרת עבור שיראתה משאלות וטרפות לכן רמי' על נפשה לעשות זאת ולא ראתה שום
שינוי במראה ולא שום נקב מבפנים ומחוץ וגם לא שום קורט דם: בט"ז ס"י מ"ח
סקח"י בשם תשו' אחיו (ע"ש בתשו' סי' כ"ה) החמיר בזה לאסור גם התערובות ושם
בתשו' ביאר הטעם דלא מוקמי' אחזקה נשחטה הותרה משום דנדאי איתרע מחיים כו'
יעו"ש ומה שאסר בפשיטות גם התערובות אע"ג דאיכא ס"ס לשטת' אזיל בסי' ק"י
סקי"ד ע"ש אבל לפ"ד תשו' מ"ב סי' ל"ז הובא בפ"ה בדיני ס"ס דין א' יש להתיר
התערובות אם לא נודע הספק טרפות עד אחר שנתערב וכ"פ המ"י פ"ל מ"ג ס"ק כ"ה
ובדיני ס"ס סק"ה: ובנד"ז אפשר לצדד קצת יותר משום מ"ש בהשאלה שאמרה האשה
שבדקה כל קורקבן בפ"ע עבור שיראתה משאלות וטרפות לכן רמי' על נפשה דא"כ
פיון שבמתכונן בדקה הקורקבין ולא ראתה שום נקב ולא שום שינוי א"כ קרוב הדבר
שלא ניקב לחוץ כ"א הנה פולו טמון מבפנים ובפרט שהי' יתד של ברזל דאם הנה נוקב
לחוץ הנה הנקב גדול והגם שבתשו' מהר"י ז"ל אחי הט"ז כ' שאם באנו להתיר מפני
שהדיחו התרנגולים ומלחום ומלגום ולא ראו שום ריעותא פלל אמרינו נשחטה הותרה
כו' הא ליתא כו' ומה שלא ראו את המחט בולטת בשעת הדחה ומליחה ובישול אפשר
שלא דקדקו יפה מרוב העסק לסעודה או שהמחט נקבה מחיים לחוץ ולא בלטה מחוץ
והלאה עד אחר הבישול שנתכונן הקורקבן עכ"ל יש לחלק דהתם לא נתפוננו פלל
לבדוק הקורקבין מחשש טרפות וכן בדין דא"צ פלל לבדוק אחר הטרפות רק טרפות
הריאה.

וכיון שפן יש לחוש כמ"ש הוא ז"ל אפשר שלא דקדקו יפה משא"כ הכא שבמתכונן
בדקה עבור שיראתה משאלות וטרפות: לא אמרינו שפא לא דקדקה יפה ויש לדמותו
קצת להנדון שנהלקו בו בעל תשו' עה"ג סי' ע"ט עם חמיו הצ"צ סי' ס"ה ועיין מזה בה'
גדה במ"י סי' קצ"ו ס"ק י"ג ובס"ט שם ס"ק ל"ג: אף שי"ל שא"א לבדוק כ"כ בטוב
ויפה מבחוץ ולא דמי ממש לנדון העה"ג מ"מ עכ"פ י"ל דבדיקה זו מהני לצרפה לסמוך
בכה"ג ע"ד תשו' מ"ב והמ"י דלעיל להכשיר התערובות והיינו לאוכלן שנים שנים
כמ"ש הש"ך בדיני ס"ס דין א' ועיין בפרק השוחט (דכ"ח) גבי ונשט אין לו בדיקה
מבחוץ ובפירש"י ותוספות שם דמשם מוכח דבשאר אברים יש להם בדיקה מבחוץ
לענין נקב לכ"ע ויש להביא ראיה דבדיקה דנ"ד מלתא היא ממ"ש בסה"ת סי' י"ד גבי

מחט הנמצא בריאה ונ"ל הלכה מחט שנמצא בתוך הריאה אם שלימה באה לפנינו ואין המחט ניכרת מבחוץ וגם אין אנו רואין שום נקב מבחוץ פשרה עכ"ל וכ"הב"י ס"י ל"ו שמדבריו נראה דמכשר לה אע"פ שלא נפחקה ואע"ג דכתב דכל הפוסקים לא הכשירוה אלא בנפיחה היינו משום שרוב הנבלעים דרף הנושט הם נכנסים וע"כ מהסתם יש להחזיק שניקבה הריאה וכדפירש"י (דמ"ח ע"ב) ד"ה סמפונא נקט וד"ה דילמא וכ"כ הר"ן וכדי להוציא מרובא בעינן בדיקה ע"י נפיחה דניקא משא"כ ה"כא דליפא רובא המסייע לאיסורא כ"א ספק נקובה שפיר מצטרפת הבדיקה הנ"ל לחזקת פשרות וגם לפי הרשב"א שם בשם הרי"ף והרמב"ם דלכ"ע כל שנמצאת בריאה או בפכד או במרה אין חוששין שפא דרף הנושט נבלע אלא דרף הקנה נכנס ודחק ובא ואפ"ה בעינן דבדקוה לה ע"י נפיחה י"ל דהתם שאני שפמי שיהא נכנסת בדחק חוששין שפא ניקבה כמש"ש בטעמא דרבנן טרופאי משא"כ ה"כא אמנם מלשון הרא"ש שם ס"י כ"ו משמע דבלאו ה"ט חיישינן שפא ניקבה את הריאה לחוץ ועיין תוס' (דמ"ח ע"ב) ד"ה דילמא מיהו יש לתרץ עפ"מ ש הגאון אאזמו"ר נ"ע ס"י ל"ג ונ"ל משא"כ בריאה שנכנסה שם המחט שלא פדרף הילוף כל הנבלעים אלא ע"י פח המושף וכיון דאתרעי ריאה בכניסת המחט בה חיישינן נמי כו' שפן דרף פח המושף כו' ע"ש משא"כ בנד"ז שפיר י"ל דבדיקה זו מלתא היא ומ"מ היינו רק להקל לסמוך ולהכשיר התערובות פדעת המ"ב והמ"י דלעיל נגד דעת הט"ז ואחיו הגאון וסיעתם אמנם לענין השומן דליפא ס"ס רק שמצד התערובות הוי ספק דרבנן ובזה דעת הש"ך ומ"י ג"כ בדיני ס"ס דין י"ט להחמיר ובפמ"ג בדיני ס"ס דין א' צידד גם בזה להקל בלא נודע הספק עד אחר שנתערב ועיין מזה בשער המלך סוף הלכות מקוואות כלל ו' שהעלה להקל אם באו ב' הספיקות כאחד ממש כמו בתבשיל שנמצאו בו חטים שאינן מבוקעות המבואר בא"ח סי' תס"ז דמיד שנאסרו החטים מכח ספיקא דאורייתא הותר התבשיל מכח ספיקא דרבנן ע"ש ומ"מ לדבריו משמע דגם בספק דרוסה שנתערב לא מהני מה שלא נודע הספק עד אחר התערובות ע"ש בד"ה הפלל העולה כו' ומ"מ בנ"ד מצד ההפסד הגדול שנתערב השומן בשומן של עשירים אנוזות יש להקל מצד צירוף הבדיקה של האשה מקודם כנ"ל וגם שיש לעשות עוד סניף דשפא ה"ה שומן שעל הקורקבן סותם הנקב כי באנוזות פטומות יש שומן ברוב הקורקבן וע' במשבצות ס"י מ"ט.

הלכה יש להתיר גם השומן אבל גוף האנוזא שהקורקבן שלה אם ניכרת היא בפ"ע יש לאוסרה. גם הפלים שנתבשל בה הקורקבן הנ"ל יש לאסור וכן הפלים שעירו לתוכן התבשיל רק פלי שני יש להתיר: סימן נב משנה רפא"ט (דמ"ב) ודרוסת הזאב ופרש"י שהכה בצפרניו ומטיל בה ארס ושורפה ומ"ש רש"י בדקה זהו דבור אחר וקאי עמ"ש רבי יהודה אומר דרוסת הזאב בדקה וכ' רש"י ות"ק סבר אלים זקנהיה דזאב למקלניה נמי לגסה וזהו ללישנא קמא בגמ' (דנ"ב ע"ב) גברא אגברא קרמית.

דרב יהודה א' רב ס"ל דת"ק וריה"ו פליגי וגם הרמב"ם בפ"ה המשניות כ' [והלכה] כריה"ו. הלכה מפלל דפליגי והנה במ"ש בגמרא לל"ק וכי תימא הא קמ"ל דזאב בגסה נמי דריס יש ב' פי' הא' פי' רש"י דקאי אמתניתין דמתניתין קמ"ל דזאב אפי' בגסה נמי דריס אבל רב אתי למעוטי חתול דאינו דורס אפי' בדקה אלא דממילא שמעינן דלרב זאב בגסה נמי דריס לת"ק הב' פי' התוס' דהא קמ"ל קאי על רב דרב לא למעוטי חתול

קאתי לאשמעניו אלא הא אחי לאשמעניו דזאב בגסה נמי דריס ולפי' זה הסכים הר"ן בחידושו וכן פי' הרשב"א בחידושו ויש נפקותא בין שני הפי' האלה דלפירש"י אע"ג דלרב ת"ק ס"ל דאלים זיקריה דזאב למקלין' נמי לגסה אפשר דלהלכה ס"ל לרב ג"כ פריי יהודה והיינו פמו דחזינן בענין נקבע רוב החיצונה דג"כ משמע דפליגי ת"ק וריה"ו ומשמע בגמ' (דנ"א ע"ב) דהלכה כר' יהודה וכמ"ש הר"ן וקיי"ל פריי יהודה דכיון דשקלינן וטרינן אמילתין דריה"ו הלכתא פנותי' ועוד שאפשר שלא בא ריה"ו אלא לפרש דברי חכמים עכ"ל הובא ב"י רס"י מ"ח הרי אף אם פליגי ת"ק וריה"ו עכ"ז הלכה כריה"ו.

ולרב אם פליגי פאן גבי דרוסת הזאב בגסה כמו"כ ודאי פליגי שם ג"כ א"כ פמו שם גניבא בשם רב אסי דהוא מתלמידי דרב ס"ל דהלכה כריה"ו (ועיין בפ"ג דגיטין דל"א ע"ב וספ"ה דס"ב סע"א דגניבא אומר מיררות בשם תלמידי רב) י"ל גם פאן ס"ל לרב ג"כ כריה"ו ורב לא אתי [למעוטי] אלא חתול דאף לת"ק לא דריס בדקה משא"כ לפי התוספות והרשב"א והר"ן ס"ל לרב לת"ק דזאב בגסה נמי דריס: קיצור.

אע"ג דרש"י במשנה מפרש כל"ק שבגמ' (דנ"ב ע"ב) דת"ק ס"ל דזאב בגסה נמי דריס מ"מ י"ל לפרש"י דרב עצמו אינו פוסק כת"ק בזה אכל לפי התוס' (דנ"ב ע"ב) ודאי לת"ק סובר רב עצמו דהלכה דזאב בגסה נמי דריס: ב והנה רש"י פי' דנ"ב ב' גבי בבהמה מן הזאב ולמעלה אבל מן הזאב ולמטה אין לו ארס חזק להמית בהמה אלא עופות וכ' מהרש"א ונ"ל מדבריו אלו נראה דאף מגדניים וטלאים ממעט רב כל שהוא מזאב ולמטה פגון חתול כו' ע"ש ויש לסייע דבריו ממשנה מפנרשת בפכ"ת דמנחות (דק"ז סע"א) שבבשון בהמה הוי נמי גדי וטלה ובלשון בקר אין רק פר ועגל וכיון דרב אמר בבהמה מן הזאב ולמעלה למעוטי חתול משמע מפל מיני בהמה ממעט ליה והקשה מהרש"א דלקמן אמר רב פהנא אמר רב דיש דרוסה לחתול בגדניים וטלאים וכ' ליישב בדוחק אבל לפי פשוטו צ"ל דאמוראי גינהו ואלקבא דרב דלרב יהודה אמר רב ממעט חתול אפי' מגדניים וטלאים ולרב פהנא אמר רב אינו פן אבל לפי התוס' דלת"ק רב לא אתי למעוטי חתול כ"א להשמיענו דזאב בגסה נמי דריס הי' מקום לומר דלק"מ מרב פהנא אמר רב ארב יהודה אמר רב דאפ"ל דלת"ק באמת ריה"ו א' רב לא ממעט פלל חתול מגדניים וטלאים ומ"ש בבהמה מן הזאב ולמעלה היינו דכל מן הזאב ולמעלה שנה דמה ארי בגסה אף זאב בגסה.

וא"כ זהו לכאורה ראי' לפי התוס' שלא נצטרף לומר דאמוראי גינהו ואלקבא דרב וגם מזה יהי' ראי' ג"כ דהלכה פלישנא קמא ולא פלישנא בתרא למעוטי חתול. והיינו ג"כ משום דלת"ב דרב אתי למעוטי חתול מבהמה א"כ משמע דכל מין בהמה ממעט לי' ואפי' מגדניים וטלאים וזה נגד רב פהנא ורב חסדא משא"כ לת"ק אין מחלוקת אף התוס' עצמן פי' למעוטי חתול רק מאימרי רברבא ונדחקו לפרש פן בשביל להשוות רב יהודה עם רב פהנא ורב חסדא א"כ לפ"ז אין שום ראי' דהלכה כל"ק נגד ל"ב פיון דאף לת"ב לא ממעט חתול רק מאימרי רברבי ואפ"ל דבאמת גם לת"ק אם באנו לזייק לשון בבהמה נשמע ג"כ דבשום בהמה לא דריס רק זאב אעכ"ל דלאו דוקא הוא: קיצור.

לכאורה הנה יש ראי' לפי' התוס' דל"ק לא ממעט רב חתול מהא דרב פהנא ומהא דרב חסדא לפי איפא דאמרי סע"ב וא"כ יקהי זה ג"כ [ראי'] דהלכה כל"ק דלרב זאב בגסה נמי דריס אה מהתוס' עצמו בד"ה אילימא למעוטי.

מוכח דאין זה ראי' פלל: ג ועוד יש ליישב קושני' מהרש"א לפי מ"ש בגמרא גבי רב חסדא הוא דאמר פי האי תנא דתניא ברבי אומר כו' א"כ בריבי ורפנן שניהם ס"ל דבמקום שאין מצילין אין דרוסה לחתול ונמניה ובמקום שיש מצילין ס"ל לבריבי דיש דרוסה ולרבנן ס"ל דאין דרוסה וא"כ י"ל ריה"ו ס"ל פרבנן וזהו דאמרינן הוא דאמר פי האי תנא כו' ר"ל רב חסדא אכל ריה"ו ס"ל פרבנן ורב פהנא ג"כ ס"ל פרב חסדא א"כ אף אם רב יהודה ס"ל ג"כ פרב חסדא מ"מ ממעט חתול אפי' מגדיים וטלאים במקום שאין מצילין וכן משמע בהדיא ברש"י בד"ה איפא דאמר ומתניתן דנקט זאב משום אימרי ברבי נקט כו' משמע הא לל"ק דרב חסדא י"ל דמתני' דנקט זאב היינו למעוטי חתול אפי' מגדיים וטלאים והיינו במקום שאין מצילין רק גבי רב פהנא פירש"י דנ"ג ע"א ד"ה באמרי ברבי דמ"ש רב בבהמה מן הזאב ולמעלה היינו למעוטי חתול מאמרי ברבי וצ"ל משום דס"ל דרב פהנא ס"ל יש דרוסה לחתול בגדיים וטלאים אף במקום שאין מצילין וכל"ב דרב חסדא (דנ"ב סע"ב) וסה"ת סי' כ"ה כ' דרב דאמר דרוסת חתול בגדיים וטלאים מוקי לה תלמודא ביש מצילין דוקא עכ"ל א"כ לפ"ז לק"מ על לישנא דלמעוטי חתול קאתי רב מהא דרב חסדא פנ"ל וממילא דאין שום קושני' על פירש"י לל"ק דמפרש דרב למעוטי חתול קאתי אלא שיש להקשות לכאורה דא"כ מהו דאמר למעוטי חתול מבהמה אם במקום שיש מצילין הרי אף בעופות אין לו דריסה כדמוכח לכאורה מדפריה וקא הדיא תרנגולת כו' מיהו לפמ"ש הרשב"א בחידושו דאפי' צחצוחי קושני' אין כאן י"ל דבאמת בעופות יש לחתול דרוסה אף במקום שאין מצילין ועו"ל דאף אם גם בעופות אין לו דריסה במקום שאין מצילין כמ"ש בסה"ת מ"מ שפיר קאמר רב יהודה אמר רב בבהמה מן הזאב ולמעלה למעוטי חתול מגדיים וטלאים במקום שאין מצילין ולא קשה דא"כ גם בעופות כן דבעופות הא יש דריסה לעופות הדורסים נץ בעוף הדק וגם בעוף הגס אף במקום שאין מצילין אכל בבהמה נאפי' בגדיים וטלאים לא דריס במקום שאין מצילין אלא מן הזאב ולמעלה: קיצור עוד יש ליישב דפי' למעוטי חתול היינו במקום שאין מצילין דאזי אינו דורס פלל אף בגדיים וטלאים וא"ת אם כן אף בעופות אין לו דריסה י"ל מ"מ שם יש דריסה לנץ ולגס אכל בבהמה רק מן הזאב ולמעלה: גם אדרבה (קשה) על פי' התוס' בענין וכי תימא הא קמ"ל דר"ל דמן הזאב ולמעלה דינו פארי דא"כ לא הוי דומי' דמן הנץ ולמעלה דנץ ודאי לא דמי לגס דהא לא שמעינן לת"ק שיהי' ס"ל דנץ דורס בעוף הגס כמו זאב בבהמה גסה: אכל לפירש"י אתי שפיר דבאמת פי' מן הזאב ולמעלה אינו מוכרח פלל דדומה לארי וכמש"ל אות א' והוי ממש דומי' דמן הנץ ולמעלה ואף להרמב"ם דמחמיר טובא בדרוסת הנץ מ"מ לא משמע דס"ל לת"ק יהי' דריסה לנץ בעוף הגס כמ"ש בב"י ובכל האחרונים הינא מזה דלענין דרוסת הזאב בגסה אף לל"ק אין מוכרח דרב ס"ל כת"ק דשפיר י"ל דס"ל כריה"ו [וכנ"ל] אות א' ואף להתוס' דרב ס"ל כת"ק פינן דר' בנימין בר יפת אמר ר"א פליג וס"ל דריה"ו לא בא רק לפרש דברי חכמים: ואשכחן גבי פרוס החיצונה דכל האמוראי ס"ל פרבי בנימין א"כ גם כאן י"ל מידי ספיקא לא נפקא עכ"פ שפא הלכה כר' בנימין

בַּר יִפֶּת אַר"א נִמְצָא אַף לַל"ק מִיַּד סְפִיקָא לֹא נִפְיֵק שְׁמָא זָאב אֵין לוֹ דְרִיסָה בְּגִסָּה וּלְל"ב
 ס"ל לְרַב ג"כ כַּר' בְּנִימִין בַּר יִפֶּת ע"כ יֵשׁ לְהַכְרִיעַ כַּל"ב וְעוּי"ל דְּכָל הָאֲמֹרָאִים (דְּנ"א
 ע"ב) שְׁגָם תְּלִמִידֵי רַב דְּס"ל כַּר' בְּנִימִין בַּר יִפֶּת שָׁם בְּפִשְׁטוּת הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּס"ל כַּל"ב
 דְּכָאן וּבְזֵה נִדְחָה מ"ש הַפְּר"ח סַק"ג מַפ' פִּיצַד מְבָרְכִין מַה עֲנִין ר"ב בַּר יִפֶּת כּו' דְּשִׂאֲנֵי
 הָקָא דְּמוּכַח בַּגְמ' (דְּנ"א ב') דְּהַרְבֵּה אֲמֹרָאִים ס"ל כַּרְבַּב"י שָׁם וְכַנ"ל וְהָא בְּהָא תְּלִי
 כ"ש לַפְּמ"ש דְּלִפִּירֵש"י גַּם רַב אֵינוֹ מְוַכְרַח דְּס"ל כַּת"ק וְכֵן פְּסָקוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם
 וְהָרַא"ש וְהַרְשֵׁב"א בַּתַּה"א וְהָר"ן וּבִיש"ש ס' ע' כ' שַׁכ"כ הַגְּמִי"י בְּשָׁם ר"י וְכ"כ בְּשִׁמּוֹ
 בַּתַּה"ד רַס"י קַע"ח הוּבָא ב"י וְהַב"ח כ' שַׁט"ס הוּא וַא"א לֹמַר כֵּן בַּתַּה"ד שַׁכ"כ וּמְדַבְּרֵי
 רַב אֶלְפֶּס וְרַבִּינוּ יֶצְחָק נָמִי כו' ע"ש וְע' מְזֵה בַּכְּנֵה"ג בַּהַגְב"י אוֹת ו' וְכֵן בְּאַגְוֵדָה פַּא"ט
 ס' נ"ה פְּסָק דְּזָאב אֵין לוֹ דְרִיסָה בְּבִהְמָה גְּסָה וְכ"כ מְהַרְשֵׁ"ל שָׁם בְּשָׁם הַא"ז וְכ"ה
 בַּתַּה"ד שָׁם בְּשִׁמּוֹ וְכֵן פְּסָק רַבִּינוּ יִרְחוּם נִט"ו אוֹת י"ז ח"ג וְאַף דְּסַה"ת וְסִיעֵתוֹ ס"ל
 דְּזָאב יֵשׁ לוֹ דְרִיסָה בְּגִסָּה מ"מ פְּסָק הַרְב"י בַּש"ע וְהִיש"ש שָׁם דְּלֹא קְנוּתֵי וְיַבְרָאָב"ן ס'י
 רַנ"ב מְשִׁמַּע דְּס"ל דְּזָאב יֵשׁ לוֹ דְרִיסָה בְּכָל בְּהֵמָה אֶמְנָם מְשִׁמַּע ג"כ דְּס"ל דְּנִיץ יֵשׁ לוֹ
 דְרִיסָה בְּכָל הָעוֹפוֹת אִפִּי' בְּגִסִּים וְאַפְשָׁר הֵינְנוּ דְּמַפְרֵשׁ כֵּן מ"ש בְּבִהְמָה מִן הַזָּאב וְלִמְעַלָּה
 וּבְעוֹפוֹת מִן הַנֵּץ וְלִמְעַלָּה וְר"ל דַּלְת"ק הַזָּאב יֵשׁ לוֹ דְרִיסָה בְּכָל בְּהֵמָה וְכַמ"כ הַנֵּץ בְּכָל
 עוֹף שְׂיֵהָי' דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמִיַּחַד דּוֹרְס לְבִהְמָה דְּקָה זָאב וְדוֹרְס לְבִהְמָה גְּסָה אָרִי מִיַּחַד
 כַּמ"כ בְּעוֹפוֹת נִיץ לְעוֹף הַדָּק וְהַגָּס לְעוֹף הַגָּס וְעֵינֵן בַּתַּה"א אֶבֶל לַת"ק דְּאֵינוֹ מְחַלֵּק וְס"ל
 דְּזָאב דּוֹרְס בְּגִסָּה ג"כ ה"ה נִיץ דּוֹרְס בְּכָל הָעוֹפוֹת וַא"כ דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה גַּבִּי נִיץ הֵם וְדַאי נִגְד
 כָּל הַפּוֹסְקֵי דְּכּוֹלָם ס"ל דְּנִיץ אֵין לוֹ רַק בְּעוֹף הַדָּק שׁוּב מְצִאתִי בְּסִפְרַתְּ תַּפְאָרֶת לְמִשְׁה ס'י
 נ"ז שְׁפִי' כֵּן דַּעַת הַרְמַב"ם דְּס"ל [דְּנִיץ] דּוֹרְס בְּכָל עוֹף וְשִׁהַחִילּוּק בֵּין נִיץ לְגַס אֵינוֹ רַק
 לַר' יְהוּדָה וְלֹא לַת"ק וְס"ל דְּאֵף דְּגַבִּי זָאב קִי"ל כַּרִּיָּה"ו מ"מ גַּבִּי נִיץ קִי"ל דְּדוֹרְס בְּכָל
 עוֹף וְגַם בַּפְּר"ח נִזְכָּר כְּזֵה אֶבֶל אֵין כֵּן דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים וּבַפְּרָט פִּינֵן דְּקִי"ל כַּרִּיָּה"ו
 בְּזָאב וְאָרִי מֵהַכ"ת נְחַלֵּק עָלָיו בְּנִיץ וְגַם דְּהָא שָׁם לֹא הֵנְזַכָּר פְּלוּגְתָא בְּמִשְׁנָה וּמִזֵּה רֵאִי
 דַּרִּיָּה"ו בָּא לְפָרֵשׁ דַּא"ל"כ ה"ל לַת"ק לֹא מֵר וּדְרוּסַת הַנֵּץ בְּעוֹפוֹת: ה' וְכֵן מְצִאתִי בַּתּוּיָק"ו
 ס'י נ"ז סַק"א וְנ"ל נְחֻזָּר לְעַנְיֵינוּ הַנִּלְע"ד דְּרַמ"י ס"ל כְּרֹב הַפּוֹסְקִים דְּאֵין לְזָאב דְּרוּסָה
 בְּגִסָּה וְלָכֵן נִלְע"ד פִּינֵן שְׁהַרִּי"ף וְהַרְמַב"ם וְהָרַא"ש וְהַרְשֵׁב"א וְהָר"ן כְּוֹלָם ס"ל דְּאֵין
 לְזָאב דְּרוּסָה בְּגִסָּה וְהַב"י פּוֹסֵק כֵּן לְהִלְכָה גַּם מְדַבְּרֵי הַרְמ"י נִרְאֶה שְׁמִסְכִּים לְדַבְּרֵי
 וְהָרַא"ש שְׁלֹא חָלַק עָלָיו בַּהַג"ה כו' לָכֵן נִלְע"ד הַמִּיקָל לֹא הַפְּסִיד וְהַרְוָצָה לְהַחְמִיר יַחְמִיר
 בְּשָׁל עֲצָמוֹ וְלֹא בְּשָׁל אַחֲרֵים וְכ"ז בְּבִהְמָה גְּסָה אֶבֶל בְּעַגְלִים הַרְפִּים צ"ע עַכ"ל וְעַמְש"ל
 שַׁכ"ד הַא"ז וְרִי"ו וְהַאֲגוּדָה וְהַרְשֵׁ"ל וְכ"ד הַט"ז סַק"ג לְהוֹרוֹת כְּשֵׁט הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם
 וְסִייעֵתָם וְכ"ד הַפְּרִי תִּנְאָר סַק"ג רַק שַׁכ"ש לְכַתְּחִלָּה אֵין לְקַנּוּתוֹ (וְר"ל לְקַנּוּת הַבְּהֵמָה
 אֶבֶל כְּשֵׁהִטְבַּח שׁוֹחֲטוֹ אִם נִחְמֵיר שְׁלֹא לְקַנּוּת מְמַנּוֹ א"כ זֵהוּ אֵינוֹ לְכַתְּחִלָּה כ"א כְּדִיעֵבַד.

וְעֵינֵינוּ בְּהָר"ן סַק"ק דְּכַתְּנוּבוֹת (דִּי"ד ע"א) גַּבִּי וְהָא נָמִי כְּדִיעֵבַד דְּמִי) וְהַש"ף הַחֲמִיר דְּהִיכָא
 דְּאַפְשָׁר לְמוֹכְרוֹ בְּלֹא הַפְּסֵד יֵשׁ לְמוֹכְרוֹ וְהַפְּר"ח הַחֲמִיר יוֹתֵר לְהַצְרִיף הַפ"מ וְהַש"ף לֹא
 ס"ל אֵלֶּה כְּשִׁאֲפְשָׁר לְמוֹכְרוֹ בְּלֹא הַפְּסֵד כָּל שְׁהַרִּי בַּהַפ"מ מִתִּיר אִפִּי' בְּעַגְלִים שַׁא"צ
 לְמוֹכְרֵן וּבְכו"פ כ' דְּבּוֹדַאי דְּרוּסָה יֵשׁ לְהַחְמִיר כַּסֵּה"ת וּבְסַפֵּק דְּרוּסָה יֵשׁ לְהַקֵּל וְעֵינֵינוּ
 בַּתְּשׁוּ' גְּבַעַת שְׁאוּל ס'י ז' כ' בְּפִשְׁטוּת דְּבְסַפֵּק דְּרוּסָה אֵין לְחוּשׁ כָּלָל וְהִנֵּה טַעְמּוֹ שְׁל
 הַכו"פ לְהַחְמִיר הוּא מְשׁוּם דָּאִם זָאב דּוֹרְס רַק בְּדָקָה אִזְּ פִּי' לְמַעוּטֵי חֲתוּל ע"כ צ"ל

מגדניים וטלאים ג"כ דבאימרי רב רבי אין שנייה להצריף מיעוט שהרי הם גדולים מחתול וזאב יוכיח.

אבל אי אמרי דזאב דריס אף בגסה אז צריף למעוטי חתול מאימרי רב רבי ולכן רש"י שפיל למעוטי חתול שאינו דורס רק בעופות היינו לפי הפי' שזאב אין לו דריסה בגסה אבל לפי המסקנא דחתול לא אימעט מגדניים וטלאים עכצ"ל דזאב בגסה נמי דריס זהו תוכן דבריו ולע"ד ראש דבריו אמת דנדאי לפמ"ש רש"י דחתול אינו דורס רק בעופות י"ל דזאב אין לו דריסה בגסה אבל מה שהוכיח מהא דחתול דורס מגדניים וטלאים שכמ"כ זאב יש לו דריסה בגסה זה אינו דקא איגהו לא אמרי למעוטי חתול ונדי להוכיח מזה דזאב יש לו דריסה בעגלים הרפים שפמו שאמרו דרוסת הזאב בדקה דמשמע למעוטי חתול ואעפ"כ בגדניים וטלאים יש לו דריסה הרי שהם שוו לעופות לגבי חתול כמ"כ אף דבזאב אין לו דריסה בגסה מ"מ בעגלים הרפים פיון שהם קטנים מן הזאב י"ל דיש לו דריסה כמו באימרי רב רבי ורב דאמר למעוטי חתול את"ל דס"ל לפ"ד ריה"ו דאין לו דריסה אף בגדניים וטלאים אפשר לפ"ז באמת זאב אין לו דריסה גם בעגלים הרפים אבל אנו קיי"ל כרב פהנא דחתול יש לו.

דריסה בגדניים וטלאים י"ל שכמ"כ זאב יש לו דריסה בעגלים הרפים וכ"ד התויק"ו ססק"א: והוא כפסק מהרש"ל ביש"ש סי' ע' ונהנה הב"ח אוסר אפי' למוכרו לעובד כוכבים והש"ך והפר"ח חלקו עליו ומתירים למוכרו בהפ"מ ואפשר לצדד בהיתר המכירה מטעם אחר דנהנה אפי' מקום הדריסה נזכר מבחויז עדיין יש לה היתר מבפנים שאם לא האדים הבשר מבפנים פשרה היא כמו שהאריף במשמרת הבית.

וא"כ אין פאן עדיין רק ספק טרפות. אף להאומרים דזאב דורס בנדאי בעגלים הרפים וכיון דאיכא נמי פמה דיעות ראשונים ואחרונים דזאב אין לו דריסה אף בעגלים הרפים ואיכא נמי ספק שמה לא ימכרנה לישראל.

ע"כ אפשר להקל בהפ"מ להתיר למוכרו: ונהנה בתוספתא פ"ג איתא דרוסת הזאב לבית חלל פסולה דרוסת הנזן לבית חלל פסולה ריה"ו אומר דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה דרוסת הנזן בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס ובגמרא פי' הברייתא דתניא עד שתנקב לחלל אבל דרוסה לית להו א"כ לפ"ז כמ"כ פאן גבי זאב דוקא שניקב לבית חלל פסול אבל דריסה לית להו וצ"ל דמייירי בבהמה גסה וריה"ו מפרש דברי ת"ק דבדקה הוא דורס אפי' לא ניקב לבית חלל וא"כ יהי' מהתוספתא ראי' דזאב בגסה לא דריס אף אפשר לדחות דפי' לבית חלל אינו עד שתניקב לבית חלל אלא עד שיגיע ארס הדריסה לבית חלל דהיינו עד שיאדים בשר פנגד בני מעיים ועוי"ל דאפי' אם פי' לבית חלל היינו עד שתניקב לחלל י"ל הת"ק דתוספתא ס"ל כבריבי וס"ל אין דרוסה לזאב ג"כ אלא במקום שיש מצילין ואנו קיי"ל כרבנן דפליגי אבריבי ומ"מ נראה שמהתוספתא יש ראי' דריה"ו דמתני' פירושא מפרש דברי ת"ק דמתני' שמאחר שבתוספתא לא נמצא קלל מי שיתמיר בדרוסת הזאב בגסה שאדרבה ת"ק מיקל טפי מדברי ריה"ו.

א"כ איך יתכן דת"ק דמתני' מתמיר טפי מריה"ו. א"ו ריה"ו מפרש דברי ת"ק ועיין בתשו' בית חדש החדשות סי' י"ח י"ט שהתמיר בדרוסת הזאב בגסה ואזיל לשטתני' ולענותן מהר"מ לובלין סי' צ"ג מיקל לגמרי שאין לו דריסה אפילו בעגלים וכ"ד הט"ז

סק"ג והסבֵּרָא המְנוצעת היא כמש"ל בְּשֵׁם התויק"ו: וילעגנן דוב ונמר בגסה הרשָׁפ"א
בְּחִידוּשָׁיו דנ"ג סד"ה אִיבְעִי' לְהוּ פְּתַב וּמִיָּהוּ בְּשִׁלְמַעְלָה מִן הַזָּאב פְּגוֹן דּוֹב וְנִמְר מְשַׁמַּע
דְּלִית לְהוּ דְרִיסָה בְּשׁוֹר וּבְשִׁאָר בְּהֵמָה גְּסָה דְהָא אָרִי קְתַנִּי דְאַלְמָא כָּל שְׁלִמְטָה מִן הָאָרִי
אִין לּוֹ דְרִיסָה בְּבֵהמָה גְּסָה עכ"ל והתה"ד סי' קע"ח כ' בְּשֵׁם הא"ז דְדוֹב יֵשׁ לּוֹ דְרִיסָה
בְּבֵהמָה גְּסָה וּכ"ד הָרָאב"ן סי' רנ"ב אֶלָּא שְׁמֻמְנוּ אִין רֵאִי דס"ל דְזָאב נְמִי דְרִיס בְּגָסָה
וּמְדַבְרִי תה"ד נְרָאָה דְמַחְשָׁב זֶה לְסַפֵּק שְׁקוּל וּבְמֵהֲרֵשׁ"ל בִּישׁ"ש סס"י ע' חוֹלֵק עָלָיו
וְאִינוּ מְחַשְׁבִּים זֶה לְסַפֵּק כ"א לְוֵדָאֵי דְרוּסָה וּבִשׁ"ע מְשַׁמַּע דְהֵרַב"י ס"ל לְהַפְּךָ דְהִלְכָה
כְּהֵרֵשׁפ"א דְאִין לּוֹ דְרִיסָה בְּגָסָה וְדַעַת הָרַמ"א וְהַט"ו וְהַש"ף נְרָאָה פְּדַעַת תה"ד דה"ל
סַפֵּק וְהִפְר"ח סק"ז הַקְּשָׁה עַל הָא"ז דא"כ אִיךָ קְתַנִּי וְדְרוּסַת אָרִי בְּגָסָה.

אלמא דְכָל שֶׁהוּא לְמַטָּה מִן הָאָרִי אַע"פ שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַזָּאב אִין לּוֹ דְרִיסָה בְּגָסָה וּנ"ל
דס"ל דְרִיסַת אָרִי בְּגָסָה הֵינּוּ אַף בְּדַבְרֵי מִינֵי' וְהַחֲזִי' שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן הַזָּאב דְקָאָמַר
יֵשׁ לּוֹ דְרִיסָה בְּגָסָה הֵינּוּ בְּדַבְרֵי מִינֵי' אוֹ בְּזוּטָר מִינֵי' וּפְסַק הַמְּחַבֵּר עֵינָר עכ"ל ר"ל שְׁאִין
לְדוֹב דְרִיסָה בְּגָסָה כָּלָל כְּמוֹ הַזָּאב: וְלְכַאֲרָה נ"ל לְהוֹכִיחַ מֵהַש"ס דְדוֹב יֵשׁ לּוֹ דְרִיסָה
בְּגָסָה מְדַאָּמְרִי פ' בְּהֵמָה הַמְּקֻשָּׁה (דע"ה ע"ב) בְּעַנְיָן בִּן פְּקוּעָה דְנִפְל דְנִבְא עֲלֵי' וּמְשַׁמַּע
בְּהָרָא"ש שֵׁם דְבִן פְּקוּעָה הֵהוּא הוּא מְבַהֵמָה גְּסָה וְכֵן מְוַכְרַח מֵהַמְּשַׁנָּה דְתַנּוּ מְצָא בָּהּ בִּין
תְּשַׁעָּה חֵי כו' דע"כ מִיָּרִי בְּגָסָה דְדַקָּה אִין עֵיבּוּרָה רַק חֲמֻשָּׁה חֲדָשִׁים כְּדַאִיתָא פ"ג דְנִדְדָה
וּכ"מ מְלִשׁוֹן אִפִּי' בִּין שְׁמוֹנָה שָׁנִים וְחֹרֵשׁ בְּשַׁעָּה דְחֹרֵשׁ הֵינּוּ רַק גְּסָה וּמְבַאָּר בְּתוֹס'
וְהָרָא"ש שֵׁם דְהַגְּמ' קמ"ל דְבִבְנֵי פְּקוּעָה אַע"ג דְגִזְרוּ רַבְּנֵי שְׁצָרִיף שְׁחִיטָה עכ"ז אִין טְרַפּוֹת
פּוֹסְלוֹת בּוֹ וְלָכֵן אִין אִיסוּר מְחַמַּת דְרִיסַת הַזָּאב וְהִנֵּה הַתוֹס' י"ל דְאֶזְלִי לְשַׁטְתָּם דס"ל
דְזָאב בְּגָסָה נְמִי דְרִיס עכ"ל שְׁפִיר קמ"ל בְּזֶה דְאִין אִיסוּר מְחַמַּת דְרוּסַת הַזָּאב אֶבְל לִפ"ד
רוֹב הַפּוֹסְקִים דס"ל דְזָאב אִין לּוֹ דְרִיסָה בְּגָסָה.

א"כמֵאֵי קמ"ל בְּזֶה וְכֵמוֹ שְׁכ' הָרָא"ש בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים ע"ש ע"כ נ"ל דְהֵתָם מִיָּרִי
בְּדְרוּסַת הַדּוֹב וְלֹא בְּדְרוּסַת הַזָּאב וּכ"כ הַמְּתוּרְגָּמָן דְתַרְגוּם דְדוֹב הוּא דְנִבְא בְּנָא"ו אַחַר
הַדְּלִי"ת אֶבְל הַתַּרְגוּם דְזָאב הוּא דְיָבֵא בִּי"ד אַחַר הַדְּלִי"ת וּכ"מ מ"ש בְּגמ' פא"ט (ד"ג
ע"ב) בְּעַנְיָן סְנִיָּא דִּיבִי דִפִּירש"י מְקוּם מְאֹס וְכַחוּשׁ אִפִּי' לְזָאבִים הָרִי זָאבִים נִקְרָאוּ דִּיבִי
בִּי"ד אַחַר הַדְּלִי"ת.

וְכִינּוּן דְהֵכָא אָמַר דְנִפְל דְנִבְא עֲלֵי' בְּנָא"ו אַחַר הַדְּלִי"ת מְשַׁמַּע דְהֵינּוּ דוֹב וְדוֹב י"ל דְדוֹרַס
בְּגָסָה כְּמ"ש הָא"ז ע"כ שְׁפִיר קמ"ל דְמַפְנִי שֶׁהוּא בִּין פְּקוּעָה אִינוּ נְאָסַר ע"י דְרִיסָה וּכ"ש
ע"י שְׁאָר טְרַפּוֹת וּכְמ"ש בְּטוֹר וּב"י סי' י"ג מִיָּהוּ יֵשׁ לְדַחוֹת מְתָרִי טַעְמֵי הָא' דְבְּמִשְׁמַרְת
הַבֵּית בֵּית שְׁנֵי שְׁעָרֵי ה' דנ"ח סע"א פִּי' דְגֵרַע מְדְרִיסָה וּכְמ"ש רש"י וְלֹא הִי יָכוֹל לְהַחֲזִית
עוֹד וְצ"ל שְׁנִיקְבוּ בְּאִבְרִים הַפְּנִימִים אוֹ דְלֹא גֵרַע מְדְרִיסַת הַנֶּזֶץ כְּשֶׁנִּקְבַּ לְחַלֵּל.

וְה"נ דְרוּסַת הַזָּאב כְּשֶׁנִּקְבַּ לְחַלֵּל כְּמ"ש בְּתוֹסְפָתָא י"ל טְרַפָּה אַף בְּגָסָה. הַב' י"ל דְהֵתָם
בְּר פְּקוּעָה הִי רַק עֲגָל וּבַעֲגָלִים י"ל שְׁיֵשׁ דְרִיסָה אַף לְזָאב כְּמ"ש"ל וְתִירוּץ זֶה לְמַדְתִּי
מְדַבְרִי הַתל"מ שְׁכ' שְׁמַפָּאן מְשַׁמַּע כְּפִי' הַמְּשַׁנָּה לְהַרְמַב"ם דְזָאב יֵשׁ לּוֹ דְרִיסָה בְּעֲגָלִים:
סִימָן נָג מְשַׁרְתָּת הַבֵּיאָה קְדָרָה שְׁנַתְּבַשְׁל בָּהּ בְּשַׁר טְרַפָּה וְהִי בָּהּ מִיָּם עָרְף ב' קְנוּאָרַט
וּבְשַׁר עָרְף חֲצִי קוּו' וְנִשְׁפָּף מִמֶּנָּה א' קוּו' וְכַךְ שְׁיַעֲרוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהִיוּ בְּעַת הַהִיא וְנִמְצָא
לְחֻלוּחִית תַּחַת ד' קְדָרִוֹת מְחֻזְקִים עָרְף שְׁשָׁה טַעַפ עִם בְּשַׁר הַרְבֵּה: בְּלוּל תַּרְנַגוּל הִי

שְׁבַע תְּרַנְגוּלִים בְּלִילָה וְשָׁמְעוּ קוֹל צַעֲקוֹתָם בְּלִילָה וְהִלְךְ הַבַּעַה"ב לְרֵאוֹת וְרֵאָה עֵינֵינוּ
 נְמִי' לְמַרְאֵה וְנִצָּאוּ שְׁשֵׁה תְּרַנְגוּלִים מִן פֶּתַח הַלּוּל וְא' נְטָרְפָה בְּלוּל וּפְתַח הַלּוּל הִיא רֶחֶב
 לְצֵאת ב' תְּרַנְגוּלִים כ"ה לְשׁוֹן הַשּׁוֹאֵל: תְּשׁוּבָה עַל הַשְּׁאֵלָה הֵא' יֵשׁ לְצַרְרֵי דְהַרְוֹטָב
 כְּשֶׁנִּשְׁפָּף עַל הַתְּנוּרָה וְאוּלֵי יֵשׁ שָׁם אֶפְרַיִם נִעֲשֶׂה נְטל"פ כַּמ"ש בַּת' ח"ץ וּבְמַנ"י גַּם לֹמֵר
 שְׁמָה שְׁנִשְׁפָּף עַל הַפְּלִי מִבְּחוּץ ה"ל כְּאֵלּוּ הַגִּיעַ כְּלוֹל לְפָנִים זֶהוּ חוּמְרָא גַּם מִיָּן בְּמִינוּ
 דְּרַבְּנָן: עַל שְׁאֵלָה הַב' אַע"ג בַּד"מ ס' נ"ז סק"ו מְשַׁמַּע בְּשֵׁם או"ה כְּשֶׁהַלּוּל אֵינוֹ סְגוּר
 נִידוּן כְּמָקוֹם רֶחֶב הֵנָּה מְקוֹר הַדִּין דְּמָקוֹם רֶחֶב לֹא נִז' בַּגַּמ' וְהוּא מַד' הַרְשָׁב"א וְסָה"ת
 וּבְנִדוּן שְׁהַלּוּל הֵמָּה וְדַאי מְקוֹם צַר אֵף שִׁיכּוּלִין לְבָרוּחַ דְּרַף הַפֶּתַח י"ל דַּל"ד פְּלֵל לְמָקוֹם
 רֶחֶב דְּשָׁם יָכוֹל לְבָרוּחַ לְכָל הַצְּדִידִים מִשָּׂא"כ הֵכָא רַק דְּרַף מְקוֹם אֶחָד גַּם אוּלֵי הַדּוֹרָס
 נִכְנָס דְּרַף הַפֶּתַח וְלָכֵן לֹא יוּכְלוּ לְבָרוּחַ וְע' בַּכְּנֵה"ג דְּהַרְבָּה ס"ל דְּדוֹקָא בְּקַעָה נַק' מְקוֹם
 רֶחֶב וּבְעוֹפּוֹת דִּיר וְאַע"ג לַמ"ש הַמ"ב דְּדוּמָה לְדִין צִידָה וְגַבִּי צִידָה כְּשֶׁהַפֶּתַח פְּתוּחַ לֹא
 חָשׁוּב צִידָה י"ל הָא גַּבִּי צִידָה אִם יוֹשֵׁב עַל הַפֶּתַח וּמְלֹאוּהוּ חָשׁוּב צִידָה וְה"נ אֶפְשָׁר
 לְהַדּוֹרָס לְעַמּוּד אֶצֶל הַפֶּתַח: סִימָן נַד בְּעֵנִין חֶלֶב פָּרָה שְׁנִמְצָא בְּעַת הַחֲלִיבָה מְעַט דָּם מ"ש
 הַנ"ש ס' כ' וְמִי יוּכַל לְשַׁעַר כְּמָה דָּם נִתְעַרֵּב בְּחֶלֶב כו' וְר"ל שְׁמָא לִיכָא ס' זֶה אֵינוֹ דָּאָם
 רוֹאִים מְרָאָה חֶלֶב זֶה כְּשֶׁאֵר מְרָאָה חֶלֶב אַחֵר שֶׁל בְּהֵמָה לְכֹן בְּתַכְלִית א"כ וְדַאי לִיכָא בּו
 א' מְשֻׁשִׁים בְּדָם וְגַם יוּכָלִים לְהַבְחִין לִיתָן דָּם בְּמַעַט חֶלֶב א' מַס' וְדַאי לֹא יִהִי הַחֶלֶב לְכֹן
 כֹּן וְעוֹד דָּדָם שְׁנִתְעַרֵּב בְּחֶלֶב א"צ ס' רַק שְׁלֹא יִהִי בּו נ"ט וַא"כ יוּכְלוּ לְטַעֲנוֹם שְׁאִין בּו
 טַעַם דָּם וּבְתַשׁוּבַת חִינוּף בֵּית יְהוּדָא ס' ל"ח אֶסֶר כְּשֶׁהַחֶלֶב נוֹטָה לְאַדְמוּמִית וְשָׁם הוֹסִיף
 (טַעַם) א' מְשׁוּם דְּאֶמְרֵי פ"ק דְּנִדְוָה (ד"ט ע"א) מִי יִתֵּן טְהוֹר מְטָמָא וְהִינּוּ חֶלֶב שְׁנִבְרָא
 מִהַדָּם שְׁנִעֲפָר וְנִעֲשֶׂה חֶלֶב וּמִסְתַּמָּא ה"ה בְּבִהֵמָה כֹּף וְכִינוּן דִּישׁ דָּם בְּחֶלֶב מוּכַח דְּעֵדִינּוּ
 לֹא לְגַמְרֵי נִשְׁתַּנָּה הַדָּם לְחֶלֶב: ג"ז לֹא שְׁיִיף רַק כְּשֶׁאִין הַחֶלֶב לְכֹן לְגַמְרֵי וְהֵנָּה מ"ש
 וּמִסְתַּמָּא ה"ה בְּבִהֵמָה כֹּן יָפָה כִּינוּן וְתַלְמוּד עָרוּף הוּא פ"ק דְּבַכּוֹרוֹת (ד"ו ע"ב) חֶלֶב חַדוּשׁ
 הוּא כִּינוּן דְּאֶמֶר מֵר דָּם נִעֲפָר וְנִעֲשֶׂה חֶלֶב כו' וְשָׁם מְבוֹאֵר בְּהַדְיָא דְּרַבְּנָן לֹא ס"ל כֹּן וְכֹן
 פ"ק דְּנִדְוָה שָׁם מֵהוּ דְּתִימָא ר' יוֹסִי תְּרַתִּי אִית לִי אֵף עכ"ז הַחַדוּשׁ מְרָאָה כְּדַעַת ר' מֵאִיר
 דְּרוּב הַמְּנִיקוֹת כְּשֶׁפּוֹסְקִי מְלִינֵק חוּזָר עֲלֵי הַנֶּסֶת וּמִזֵּה יֵשׁ לִיתָן סְמָךְ לְדַבְּרֵי הַנּו"ב מֵה"ת
 חִי"ד ס' ל"ה שֶׁהֵבִיא דְּבִשְׁבַת פ' חֲבִית (דַּקְמ"ד א') בְּפִירִשׁ"י ד"ה שְׁדָם מְגַפְתּוּ וְהַתּוֹס'
 שָׁם סד"ה שְׁלֹא לְרַצּוֹן וְדַקְמ"ג סע"ב בד"ה לְרַצּוֹן ס"ל דְּרַבְּנָן דַּר"ע ס"ל דָּם נִעֲפָר וְנִעֲשֶׂה
 חֶלֶב וְע' מִזֵּה בַהֲר"ש סוּף מְסַכֵּת מְכַשִּׁירִין [מ"מ] י"ל אַחְזוּקֵי אִיסוּרָא שְׁעֵדִינּוּ לֹא נִשְׁתַּנָּה
 לֹא מְחַזְקִינוּ כְּמוֹ גַבִּי (יְרוּקִים שֶׁל הָאֲדִימוֹ) [אַדְוָמִים שְׁלֹא הוֹרִיקוּ] חוּלִין פֹּא"ט [ע"כ
 מְצָאנוּ]: הַלְכוֹת מְלִיחָה סִימָן נַה בְּדַבְּרֵי הַשְּׁאֵלָה שְׁשַׁחֲטוּ אֲוֹנָא כַּהוֹנֵן וְשִׁהַתָּה לְמוֹת וְהַלְכָה
 מַעַל"ע וְאַח"כ מִתָּה וְשִׁהַתָּה עוֹד שְׁנֵי יָמִים בְּלֹא מְלִיחָה וּמַעַת שְׁנִשְׁחַטָּה שְׁהָה הַבְּשָׂר בְּלֹא
 מְלִיחָה ג' יָמִים מַעַל"ע הָאָם מוֹתֶרֶת לְבִישׁוּל ע"י מְלִיחָה וְהַעִירוּ מַעַלְתָּם לְהַתִּיר מֵהַש"ס
 גִּיטִין פְּרָק מַש"א (דָּף ע' ע"ב).

שְׁחַט בּו שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם כו' חִי הוּא כו' וְכ"ה פב"ת דִּיבְמוֹת (דַּק"כ ע"ב) וּמֵהַש"ס
 חוּלִין פְּרָק הַשּׁוֹחֵט (דַּל"ג ע"א) וּמְמַתִּין לָהּ עַד שֶׁתִּצָּא נִפְשָׁה כו' עכ"ל: יָפָה הַעִירוֹתָם
 הַגַּם דְּלַכְאוּרָה יֵשׁ לְהַעִיר לְהַחְמִיר לְהַחְמִיר מִמ"ש בַּגַּמ' חוּלִין שָׁם (דַּל"ב ע"א) שְׁחַט אֶת הַקֶּנֶה
 כו' כְּמָאן דְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא דְּמִיָּא וּפְרַש"י כְּמוֹ שְׁנִיטְלָה כְּלוּלָה מִן הַבְּהֵמָה וּמִנְחָתָה בְּפֶל כו'
 צ"ל דְּזֵהוּ רַק לְעֵנִין שְׁלֹא מִיְטָרְפָא הַבְּהֵמָה אַח"כ בְּנִקְיַת הַרְיָאָה אֲבָל לְעוֹלָם וְדַאי חֲשִׁיבָה

חֵזָה עֲדֵינָן וְלֹא מֵתָה כְּדַמּוּכַח בְּהִדְיָא שְׁם דל"ג א' בַּגְמ' וְרִש"י ד"ה לְדַבְרֵי דְרַבָּא וְאִינְהּ
יּוֹצֵאָה לְהָן מִיַּדֵּי אַבְר מִן הַחַי עַד שְׁתַּמּוּת כּו' וְלִישְׂרָאֵל דְּיוֹצֵאָה מִיַּדֵּי אַבְר מִן הַחַי ע"י
שְׁחִיטָה הֵינְנוּ רַק לְאֹן־כְּלָה אַחַר שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה אֶף הֶרְשֵׁב"א בְּתַה"א בֵּית שְׁנֵי שְׁעָר שְׁלִישֵׁי
(דָּף ל') פֶּתַח וְאִילוּ נִשְׁחַטּוּ כָּל הַסִּימָנִין אַע"פ שְׁחַתְתָּהּ בְּגֵי מַעֲיָיִם וּפְרָשׁוּ לְגַמְרֵי קוֹדֵם
שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה מִתְּרַת מִשּׁוּם דְּכַמְתָּה גְמוּרָה שְׁוִיָּא רַחֲמֵנָּא לְהַתִּירָה בְּאַכִּילָה הָרִי ס"ל
דְּכַשְׁנִשְׁחַטּוּ שְׁנֵי הַסִּימָנִין חֲשִׁיבָא כְּמֵתָה גְמוּרָה אֶף קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה וְצ"ל הָא דְאִסּוּר
לְאַכּוֹל מִמֶּנָּה עַד שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה אִינוּ שְׁיָיָה לְדִין אַבְר מִן הַחַי אֲלָא דְלֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם זֶהוּ
ל"ת בַּפ"ע בְּסִנְהֶדְרִין פֶּרֶק אַרְבָּעָה מֵיתוּת (דס"ג ע"א) וְכַמ"ש הַתּוֹב"ש ס"י כ"ז סק"ד
וְלָכֵן ס"ל דְּלָבֵן נֹחַ שְׂרִי לְהַאֲכִילָה אֶף קוֹדֵם שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה כּו' א"כ מְבֹנָאָר דַּע"י שְׁחִיטָת
שְׁנֵי הַסִּימָנִים אוֹ רַבָּם יִצְתָה לְגַמְרֵי מִדִּין חֵזָה וְהַחֲוֹתָהּ מִמֶּנָּה אַבְר אוֹ בְּשׂוֹר אֵין פֶּאֵן שׁוּם
אִסּוּר מִשּׁוּם אַבְר מִן הַחַי וְחֲשִׁיבָא מֵתָה גְמוּרָה א"כ לַפ"ז י"ל לַנ"ד ג"כ דְּכִינּוּן דְּחֲשִׁיבָא
מֵתָה גְמוּרָה א"כ גַּם לַעֲנִינֵן בְּשׂוֹר שְׁשֵׁהָ ג"י בְּלֹא מְלִיחָה מוֹנִינֵן מִן לְאַחַר שְׁחִיטָה אֶף
שְׁעֲדֵינָן לֹא יִצְתָה נִפְשָׁה וְכֵן מִשְׁמַע לְכַאוּרָה עוֹד מֵהַש"ס פ"ק דְּחֻלִּין (דָּף כ"א ע"א) גְבִי
הַתְּזוּ רֵאשִׁיָּהּ אַע"פ שְׁמַפְרָפְסִין טְמֵאִין כְּזֵב הַלְטָאָה שְׁמַפְרָפְסִת וּפִירִש"י דַּע"פ
שְׁמַפְרָפְסִין אֵין זֶה חַיּוּת: וּמְבֹנָאָר בְּגַמְרָא שְׁם דַּפִּי הַתְּזוּ רֵאשִׁיָּהּ הֵינְנוּ שְׁנִשְׁחַטּוּ שְׁנֵי
הַסִּימָנִין כּוֹלָן אוֹ אֶפְיָלוּ רַק רַבֵּן שְׁנֵי לְחַד מ"ד וְכ"כ הַר"ש פ"ק דְּאֵהֲלוּת (מ"ו) וְהֵרָא"ש
לְשֵׁם וּמְסוּגִיָּא זֶה הַקְּשָׁה הַכ"מ ספ"א מַה' טְנוּמָאָת מַת עַל הַרְמַב"ם שְׁם שְׁפֹתַב אֶפְיָלוּ
נִשְׁחַטּוּ בּוּ שְׁנֵי הַסִּימָנִים אִינוּ מְטַמְּא עַד שְׁתַּצָּא נִפְשׁוּ כּו' וְנִדְחַק שְׁם לְתַרְזִיזָה אֲבָל בְּאַמַּת
י"ל דַּלְק"מ דְּבָאָדָם וְדַאי חָשׁוּב חַי אֶפְיָלוּ נִשְׁחַטּוּ הַסִּימָנִים עַד שְׁתַּצָּא נִפְשׁוּ כְּמְבֹנָאָר
בְּגִיטִין פַּמִּש"א (דָּף ע' ע"ב) וּפַב"ת דִּיבְמוּת (דק"כ ע"ב) דְּאֶמְרִינּוּ בְּהִדְיָא חַי הוּא אֲלָא
שְׁסוּפּוּ לְמוּת וְכַמ"ש בְּטוּש"ע אַה"ע סס"י קכ"א סְעִיף ח' וּבְזָה מִיַּרְי הַרְמַב"ם ספ"א
מַהט"מ אֲבָל גְבִי בְּהֵמָה וְחֵזָה כִּינּוּן שְׁהַתּוֹרָה אֶמְרָה דְּאַחַר שְׁחִיטָת שְׁנֵי הַסִּימָנִים שְׁרִיָּא
בְּאַכִּילָה ע"כ דְּאִינוּ חָשׁוּב אִז חֵזָה כ"א מֵתָה כְּנ"ל בְּשֵׁם הֶרְשֵׁב"א וּבְזָה מִיַּרְי הַש"ס
דְּחֻלִּין (דכ"א ע"א) הַנ"ל: קִיצוּר לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַחְמִיר מִמ"ש כְּמֵאֵן דְּמַנְחָא בְּדִיקוּלָא
דְּמִי מִיָּהוּ זֶהוּ רַק לַעֲנִינֵן שְׁאִינְהּ נְטֵרְפַת ע"י נְקֵב אֲבָל עֲדֵינָן חֲשִׁיבָא חֵזָה מִיָּהוּ מֵהֶרְשֵׁב"א
מִשְׁמַע דְּכַמְתָּה מִמֶּשׁ חֲשִׁיבָא וְהֵאִסּוּר לְאַכּוֹל עַד שְׁתַּצָּא נִפְשָׁה אִינְהּ כְּלָל מִשּׁוּם אַמ"ה
כַּמ"ש הַת"ש וְכ"מ פ"ק דְּחֻלִּין (דכ"א ע"א) דְּכַשְׁנִשְׁחַטּוּ שְׁנֵי הַסִּימָנִין חָשׁוּב הַתְּזוּ
רֵאשִׁיָּהּ וְהַרְמַב"ם ספ"א מַהט"מ דס"ל דְּחָשׁוּב חַי וְכ"מ בְּגִיטִין פַּמִּש"א זֶהוּ בְּאָדָם אֲבָל
בְּבֵהֵמָה שְׁהַתּוֹרָה הַתִּירָה לְאֹן־כְּלָה אַחַר שְׁחִיטָת שְׁנֵי הַסִּימָנִין מְבֹנָאָר דְּחֲשִׁיבָא אִז מֵתָה
וְלֹא חֵזָה: ב אֲבָל בְּאַמַּת קִשָּׁה לּוֹמֵר כֵּן דְּהָא גַּם בְּבֵהֵמָה מְצִינּוּ בְּהִדְיָא שְׁאֶף אַחַר שְׁחִיטָת
שְׁנֵי הַסִּימָנִין כּוֹלָן חָשׁוּבָה חֵזָה לְכָל דְּבִרְיָה וְכַמְבֹּנָאָר בְּהִדְיָא בְּגַמְרָא פֶּרֶק הַשּׁוֹחֵט (ד"ל
ע"א) וְז"ל וְכ"ת בְּעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְהַתְּנֵן שְׁחַט בְּהַ שְׁנֵי אוֹ רַבֵּן שְׁנֵי הָרִי הִיא כְּחֵזָה
לְכָל דְּבִרְיָה מִשְׁמַע דְּאֶף בְּכָל שְׁחִיטָה אִיַּרְי וְאֶף בְּשְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה וְאֶף שְׁנַת' לַעֲיֵל דַּע"י
שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה יִצְתָה לְגַמְרֵי מִדִּין אַבְר מִן הַחַי זֶהוּ גוּזָה"כ לַעֲנִינֵן הֵיטֵר אֲכִילָה אֲבָל לַעֲוֹלָם
חֲשִׁיבָא חֵזָה לְכָל דְּבִרְיָה כְּמוֹ לַעֲנִינֵן הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה וְכַמּוֹ בְּאָדָם דְּחָשׁוּב חַי אֶף לַעֲנִינֵן
גְרוּשִׁין וְכַנ"ל אֶף הַתּוֹסְפוֹת שְׁם כְּתָבוּ אֵין הַמְשַׁנָּה כֵּן בְּשׁוּם מְקוּם אֲלָא דְּדֵינִיק לָהּ מִן
הַמְשַׁנָּה דְּהַעוֹר וְהַרְטוּב וְא"כ מִיַּרְי בְּשְׁחִיטָת בְּהֵמָה טְמֵאָה וְהַדִּין הוּא מְשַׁנָּה מְפֹרְשֵׁת
פ"ט דְּחֻלִּין (דק"ז ע"ב) הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה טְמֵאָה לֹא"י כּו' אֲבָל לֹא טְנוּמָאָת נְבִלוּת עַד

שְׁתִּמּוֹת אוֹ עַד שְׁיִתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ כּוֹ וּבִגְמֵי שָׁם (דקכ"א ע"ב) פְּלִיגֵי חֲזָקָהּ וּר' יוֹחָנָן
לְחֲזָקָהּ כְּשֶׁשָּׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם אוֹ רֹב שְׁנַיִם יִצְתָּה מִכָּלל חֲזָה וְאֵין חֲזָקָה עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲבָר
מִן הַחֵי וְאֵעִפֹּכִי לְכָלל מִתָּה לֹא בָּאָה וְהִינּוּ מִתְּנִיתִין הַגָּ"ל דְּאֵינָה מְטַמְּאָה טַנְמָאָת נְבִלוֹת
וּלְרַבֵּי יוֹחָנָן הִיא בְּכָלל חֲזָה שְׁחִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי וְאֵמְרִינוּ שָׁם נְקוּט דְרַבֵּי
יוֹחָנָן בִּידָךְ שְׂאֲבָר הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה כְּאֲבָר מִן הַחֵי וְכֵן הִדִּין כְּשֶׁשָּׁחַט א"י בְּהֵמָה טְהוֹרָה
כִּמְש"ש בְּגִמְרָא מְבוֹאֵר דְּאֵף שְׁנִשְׁחָטוּ בָּהּ שְׁנֵי הַסִּמְנִין הִיא כְּחֵיהָ לְכָל דְּבִרְיָה עַד שְׁיִתִּיז
אֶת רֹאשָׁהּ מִמֶּשׁ וּפִירֵשׁ"י בְּמִשְׁנֵה דְק"י"ז ע"ב דה"ל גִּיסְטָרָא וְנִבְלָה הִיא דְחֲשׂוּבָה מִתָּה
וְאֵפִילוּ מִפְּרָכְסֵת מְבוֹאֵר דְּכָאן פִּי שְׁיִתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ לֹא שְׁחִיטָת שְׁנֵי הַסִּמְנִין וְאֵפִילוּ כְּלוֹן
דְּהָא בְּהִדְיָא אוֹמֵר הַש"ס (דקכ"א ע"ב) דְּבִשְׁחִיטָת שְׁנֵי הַסִּמְנִין וּמִפְּרָכְסֵת הִיא כְּחֵיהָ א"ו
עַד שְׁיִתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ הִינּוּ הַתּוֹת הָרֹאשׁ מִמֶּשׁ לְגַמְרֵי וְכֵן פִּירֵשׁ"י ר"פ הַשּׁוֹחֵט (דכ"ז
ע"א) לְעַנְיָן דְּלֹא לְשׁוֹנֵינָה גִיסְטָרָא שְׁלֵא יִחְתּוּף כָּל הַמְּפָרְקֵת לְשְׁנַיִם וְאֵע"ג דְּשָׁם בְּד"ה
מִנִּינִין לְרַבּוֹת פִּי דְכִינּוֹן דְּנִחְתּוּכוּ סִמְנִין קָרִי לִיהָ הַתּוֹת ע"ש מ"מ גִּיסְטָרָא אֵינּוּ אֵלָא כְּשִׁחְתּוּף
גַּם הַמְּפָרְקֵת וְכֵן פִּירֵשׁ"י בַּפ"ק (דכ"א ע"א) בְּד"ה עֲשָׂאָה גִיסְטָרָא שְׁחִתְכָּה לְרַחֲבָה אוֹ
בְּצוֹנָאָרָה כְּלוֹן אוֹ בְּשִׁדְרָה עַד הַחֲלָל כָּל דְּבַר הַחֲלוּק לְב' קָרוֹי גִיסְטָרָא עַכ"ל הֵרִי דְּנִקָּא
כְּשִׁחְתְּכָה בְּשִׁדְרָה עַד הַחֲלָל נִק' גִּיסְטָרָא מִפְּנֵי שְׁשָׁם הִיא חֲלוּקָה לְשְׁנַיִם שְׁהֵרִי יֵשׁ שָׁם
חֲלָל גְּדוֹל וְכִדְאִיתָא בְּמִשְׁנֵה ס"פ רַבֵּיעֵי דְעֵדוּת וּב"ה אוֹמְרִים אָדָם חֲלָל הוּא וְכ' הֵרֵע"ו
שָׁם וְאֵע"פ שְׁבִנֵי מִיעֵיו לְתוֹכוֹ חֲלָל שְׁבִתּוּף הַגּוֹף חָשׁוּב חֲלָל טַפַּח עַכ"ל וְלִכְּנָן נִק' גִּיסְטָרָא
אֲבָל כְּשִׁחְתּוּכוּ בְּצוֹנָאָרוֹ אֵף שְׁחִתּוּף שְׁנֵי הַסִּמְנִינִים כְּלוֹם אֵין זֶה נִקְרָא גִיסְטָרָא עַד שְׁיִחְתּוּף
הַצּוֹנָאָר כְּלוֹן וְעַכ"פ כָּאן א"צ רֵא"י דְּנִדְאֵי פִי עַד שְׁיִתִּיז אֶת רֹאשׁוֹ לֹא הִינּוּ שְׁחִיטָת שְׁנֵי
הַסִּמְנִין כ"א הַתּוֹת כָּל הָרֹאשׁ וְכִמוֹ עֲנִין מִתִּיזִין אֶת רֹאשׁוֹ בְּסִינֵיף כְּדָרָךְ שְׁהַמְלָכוֹת עוֹשֶׂה
בְּמִשְׁנֵה ג' פ"ז דְּסִנְהֶדְרִין וְע"ש בַּגַּמ' (דנ"ב ע"ב) וְכִינּוֹן שְׁלִמְדְנוּ דְּבִשְׁחִיטָת שְׁנֵי סִמְנִין
עֲדִינִין אֲסוּרָה מִשּׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי הֵרִי יִצָּא לְנוּ הִדִּין בְּרוּר דְּחֲשִׁיבָא חֲזָה לְעַנְיָן בְּשָׂר שְׁשָׂהּ
ג"י בְּלֹא מְלִיחָה דְאֵין מוֹנִין לוֹ כ"א מְשַׁעָּה שְׁתַּצָּא נְפִשָׁה וְתִמּוֹת: קִיצוּר דְר"פ הָעוֹר
וְהַרְוֵטֵב מְבוֹאֵר בְּהִדְיָא דְגַם בְּבִהֶמָה כְּשֶׁשָּׁחַט בָּהּ שְׁנֵי סִמְנִין חֲשִׁיבָא חֲזָה לְכָל דְּבִרְיָה
הִינּוּ בְּיִשְׂרָאֵל שְׁשַׁחַט בְּהֵמָה טַמְאָה לֹא"י אוֹ א"י שְׁשַׁחַט בְּהֵמָה טְהוֹרָה הִנֵּה הָא"י חֲזִיב
עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲבָר מִן הַחֵי עַד שְׁיִתִּיז אֶת רֹאשָׁהּ לְגַמְרֵי אוֹ עַד שְׁתִּמּוֹת וְא"כ מִמִּילָא גַם
בְּבִהֶמָה טְהוֹרָה שְׁשַׁחַט יִשְׂרָאֵל לְעַנְיָן בְּשָׂר שְׁשָׂהּ ג"י בְּלֹא מְלִיחָה אֵין מוֹנִין כ"ז שְׁהִיא
מִפְּרָכְסֵת אֵלָא מְשַׁעָּה שְׁתַּצָּא נְפִשָׁה: ג וְעֲדִינִין יֵשׁ לוֹמֵר דַּמ"מ בְּבִהֶמָה טְהוֹרָה שְׁשַׁחַט
יִשְׂרָאֵל כִּינּוֹן דְּיִצְתָּה מִיַּדִּי אֲבָר מִן הַחֵי לְגַמְרֵי שְׁמָא חֲשִׁיבָא כְּמִתָּה לְגַמְרֵי וְכֵן מִשְׁמַע
בְּתוֹסְפוֹת רַפ"ו דְּחֻלִּין (נ"ד פ"ד ע"א) ד"ה בְּעֵינֵי ס"ל לְהַר"ר שְׁמַעְיָה לְחֻלִּק בֵּין טְהוֹרָה
לְטַמְאָה דַּמ"ש רַפ"ט דְּחֻלִּין דְּמִפְּרָכְסֵת חֲשִׁיבָא כְּחֵיהָ עַד שְׁתִּמּוֹת אֵע"פ שְׁשַׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם
אוֹ רֹב שְׁנַיִם זֶהוּ בְּטַמְאָה אֲבָל בְּבִהֶמָה טְהוֹרָה כִּינּוֹן שְׁנִשְׁחָטָהּ בָּהּ רֹב שְׁנַיִם אֵינָה חֲשִׁיבָא
כְּחֵיהָ (וּמ"ש בּוֹ הַפַּמ"ג פִּי אַחַר הוּא דוֹחֵק) וּבְזֶה א"ש הַגְּמָרָא חֻלִּין (דכ"א) דְּבִשְׁחִיטָת
שְׁנֵי סִמְנִין חָשׁוּב הַתּוֹתוֹ רֹאשִׁיהֶן דִּי"ל דְּמִיָּרִי בְּבִהֶמָה טְהוֹרָה כּוֹ וְעוֹף הַטְּהוֹר כּוֹ וְא"ש
דַּעַת רַש"י ד"כ סע"ב דְּבִשְׁנֵי סִמְנִין חָשׁוּב מִתָּה דו"ל רַש"י שָׁם ד"ה וְכִי מִתָּה עוֹמֵד
וּמוֹלֵק דְּהָא וְדָאֵי עוֹף בְּחַד סִמְנִין מִתָּה וְאֵמְרֵי מְעַכְבֵּ שְׁנֵי עַכ"ל א"כ ה"ה בְּהֵמָה בְּשְׁנֵי
סִמְנִין חָשׁוּב מִתָּה וְקוֹשָׁה דְּהָא אֵמְרִינוּ שְׁחַט בָּהּ שְׁנַיִם הֵרִי הִיא כְּחֵיהָ לְכָל דְּבִרְיָה וְלְדַבְרֵי
הַר"ר שְׁמַעְיָי דִּישׁ חֲלוּק בֵּין טַמְאָה וּבֵין טְהוֹרָה אֲתִי שְׁפִיר וְא"ת בְּטְהוֹרָה ג"כ אֵיף יִתְכּוֹן

לומר דחשוב כמתה הרי אע"פ ששחט בה שנים אסור לאכול ממנה עד שתצא נפשה אף באמת רש"י שם (דף קכ"א ע"ב) ד"ה וממתין כ' דאסמכתא דרבנן בעלמא הוא, וכ"כ בהדיא (דקכ"א ע"א) בד"ה השוחט בהמה טמאה לעכו"ם ונ"ל והא דאמרין דאסור לאכול מבהמה קודם שתצא נפשה מדרבנן הוא כו' ואף שהרמב"ם פ"א מה' שחיטה דין ב' כ' שעובר בל"ת והיינו דמדאורייתא הוא רק שאינה לוקה עליו משום דה"ל לאו שבכללות והלח"מ שם הביא ראיה לדעת הרמב"ם מהסוגיא דפרק השוחט (ד"ל ע"א) מ"מ גם להרמב"ם אינו משום אבר מן החי כ"א משום לא תאכלו על הדם כ"כ הת"ש סי' כ"ז סק"ד וכ"מ בהדיא בהרמב"ם פ"ט מה' מלכים דין י"ב אסורים לבגדי נח משום אבר מן החי משמע אבל לישראל ליכא משום אמ"ה דאם היה אסור לישראל משום אמ"ה לא היה פעולה מה שימתין עד שתצא נפשה וגם על מה שאסרה לב"נ משום אמ"ה השיגו עליו הרשב"א והכ"מ מהא דליכא מידי דלישראל שרי ולא"י אסור עכ"פ יצא מזה דישראל ששחט בהמה טהורה לכ"ע ע"י שחיטה יצא מדין אמ"ה וא"כ אינה חשיבא עוד חיה כמ"ש התוס' רפ"ו דחולין ה"ל: וא"כ שפא נאמר לענין בשר ששהה ג"י בלא מליחה ג"כ יש לחשוב משעת שחיטה מאחר דמאותו זמן לא חשיבא עוד חיה אגב נאמר מ"ש הת"ש סי' כ"ז סק"א ומי הכריחו לרש"י גלע"ד דהלח"מ פ"א מה' שחיטה תגרין זה מדהקשה על הרמב"ם דלדבריו אמאי מטמאה טומאת אוכלין כו' א"כ זה הכריחו לרש"י לפרש פן ולא כמ"ש הת"ש מפרק ממתני' דביצה (דכ"ה) כ"א ממקומו מהמשנה דר"פ העור והרוטב ומטמאה טומאת אוכלין כו' שוב ראיתי פן בפמ"ג במשפצות רס"י כ"ז: קיצור.

שפא נאמר לחלק דישראל ששחט טהורה שאני דכיון דע"י השחיטה יצאה לגמרי מדין אמ"ה: תו אינה חשיבא חיה כלל וכמ"ש התוספות רפ"ו דחולין והאיסור לאכול ממנה עד שתצא נפשה אינו שייך כלל לדין אבר מן החי דאל"כ אף לאחר שתצא נפשה היה אסור באכילה: דמיהו באמת סברא רחוקה היא זו דמאחר אם הא"י שחט בהמה טהורה חשיבא חיה ולא מתה אף ששחט בספין טוב ונפה ואף אם שחט כל שני הסימנין איך נאמר דאם שחטה ישראל שחיטה כזו ואפילו רק רוב שני הסימנין ולא פולן חשיבא כמתה הלא לגבי דבר התלוי בטבע החיות הבעל חי דהיינו ענין נטילת החיות ממנה ע"י שחיטת השני סימנים קנה ונשט א"א להכחיש החוש שאין הפרש בין אם השוחט ישראל או א"י דממ"נ אם הענין שע"י שחיטת שני הסימנין עדיין אינו יוצא כל החיות כ"ז שפפרקסות כף לי אם שחט ישראל או א"י אעכצ"ל דמ"ש בתוספות רפ"ו דחולין לחלק ביניהן היינו רק לענין העמדה והערכה וכמו שביאר זה הפמ"ג במשפצות רס"י כ"ז ונ"ל ועיין תוספות חולין (דף פ"ד) ד"ה בעינן שפתיבו בשם ה"ר שמעיה דבטמאה הנה פחיה לא בטהורה ה"פ פיון דהתורה התירה לאכול מיד ויצא מידי אבר מן החי א"כ תו ודאי לא הנה בכלל העמדה ג"כ אבל לומר בטהורה הנה מתה מיד בשחיטת רוב שני סימנים זה לא ניתן להאמר כלל דאטו טהורה פיפי תלו לה כו' עכ"ל וכ"ד הת"ש סי' כ"ז סס"ק ה' שכתב אבל בהדיא מבואר בגמרא דאינו קרוי מתה אחר שחיטת ב' הסימנים כו' וכן בחידושי הרשב"א רפ"ו דחולין משמע דרק לענין העמדה והערכה חשיבא כמתה פשנשחטה הטהורה שחיטה פשרה: ולכן פ"ק דחולין דף כ' בד"ה אמר ליה אב"י ותיקשי לי כ' ונ"ל ובהמה נמי אפילו נשחטו בה שנים או רוב שנים כו' הרי היא פחיה לכל

דְּבָרֶיהָ כּו' ע"ש וְהַקְּוִשָּׁא שְׁנַת' לַעֲיִל מֵהָא דְּהִתְּזוּ רַאשֵׁיהֶן פ"ק (דכ"א) דְּמִשְׁמַע דְּהִיָּנוּ בְּשַׁחֲטָא שְׁנֵי סִימָנִים לְבַד כְּבָר תִּירֵץ ע"ז בכ"מ ספ"א מהט"מ וביש"ש פ"ק דְּחֻלְיִן ס"י מ"ג כ' דְּאִיָּרִי בְּנִחְתָּכָה הַמְּפָרְקָת בְּלֹא רֹב בְּשַׁר עֲמָה דְּהוּי נְבִלָה אֲפִילוּ בְּרֹב שְׁנֵי סִימָנִים לְרַב אֲשֵׁי אֲבָל שַׁחֲטָא סִימָנִים בְּלֹא מְפָרְקָת אֲפִילוּ שַׁחֲט פֶּל שְׁנֵי סִימָנִים בְּבִהְמָה טְמֵאָה כּו' אִינְה מְטֵמְאָה מִשּׁוּם נְבִלָה כּו' עכ"ל עכ"פ לְדַבְּרֵי הַיִּשׁ"ש אִין מְהַסְּגִיָּא הַנְּ"ל שׁוּם סְתִירָה לְדִין הַפְּסוּק דְּבְשַׁחֲטָא שְׁנֵי סִימָנִין לֹא חָשׁוּב כְּמִתָּה.

הֵן אֲמַת בְּחִידוּשֵׁי הָרִיטְבָּ"א רפ"ו דְּחֻלְיִן כ' אֲבָל בְּיִשְׂרָאֵל בְּטְהוּרָה כּו' חֲשִׁיבֵי כְּמִתָּה עכ"ל לְכַאוּרָה מִשְׁמַע דְּמְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַר"ר שְׁמַעְיָה כְּפִשְׁטֵן דְּחֲשִׁיבָא כְּמִתָּה מִמֶּשׁ אָף זְהוּ דְּחֻק גְּדוּל כְּנ"ל בְּשֵׁם הַפּ"ג וְאָף אִם נֹאמַר כֹּן עכ"ז לְעִנְיֵן בְּשַׁר שְׁשָׂה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה יֵשׁ טַעַם לְהַקֵּל אָף ע"פ דְּבָרֵינוּ כִּינּוּ דְּאִינְה חֲשׁוּבָה מִתָּה רַק מַגְזָה"כ דְּהָא כְּפִשְׁטָא א"י טְהוּרָה חֲשִׁיבָא כְּפָחָה א"כ לֹא שְׁיָיָה לְוֹמַר שְׁנִיתְקַשָּׁה הַבְּשַׁר לְעִנְיֵן דְּלֹא מְהַנִּי לִיה מְלִיחָה דְּהָא ע"ז לִיכָא גְזָה"כ וְא"כ וְדָאִי לֹא שְׁיָיָה עִנְיֵן נִתְקַשָּׁה בְּשַׁרָה שְׁלֹא יֵצֵא דְמָה ע"י מְלִיחָה רַק אִם שְׂהָה ג"י אַחַר שְׁתַּצָּא נְפִשָּׁה מִמֶּשׁ וְעוֹד דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל בְּטְהוּרָה כִּינּוּ דְּאִסוּרָה עכ"פ עַד שְׁתַּצָּא נְפִשָּׁה אָף שְׁאִין חֲיִיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם אֲבָר מִן הַחַי מ"מ עכ"פ זֶה הָאִסוּר ג"כ מִשּׁוּם קִצְת חַיִּים שְׁיֵשׁ בָּהּ וְכַדְמִשְׁמַע בַּת"ש ס' כ"ז סק"ד וְעוֹד דְּאָף אִם הָאִסוּר מִשּׁוּם לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם א"כ עֲדִינּוּ לֹא שְׁיָיָה שְׁיִתְחִיל לְהַתְקַשׁוֹת דְּמָה כּו' כִּינּוּ שְׁנִיקְרָא אִז עַל הַדָּם וְעוֹד דְּאֲפִילוּ אִם נֹאמַר שְׁנֵיהוּ כְּעִנְיֵן שְׁאֲמָרוּ בְּגִמְרָא פְּרָק הָעוֹר וְהָרוֹטְב (דקכ"א ע"ב) לְחֻזְקָה יֵצֵתָה מְפָלֵל חָיָה וְלְכַלֵּל מִתָּה לֹא בָּאָה יַעֲוִ"ש וְכִינּוּ דְלְכַלֵּל מִתָּה לֹא בָּאָה יִסְפִּיק שְׁלֹא לְחַוֵּשׁ לְאִסוּר ג' יָמִים בְּלֹא מְלִיחָה דְּסָגִי בּוּ הַדְּחָה תוֹף ג"י כ"ש זֶה שְׁעֲדִינּוּ לֹא בָּאָה לְכַלֵּל מִתָּה עַדִּיף טוֹבָא מְהַדְּחָה וְכ"ז אָף לַפ"ד הָרִיטְבָּ"א דְּבִשְׁחֻטָּה חֲשׁוּב כְּמִתָּה אֲבָל לְדַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים חֲשִׁיבָא כְּפָחָה מִמֶּשׁ רַק לְעִנְיֵן הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה לֹא חֲשִׁיבָא כְּפָחָה וְזֵהוּ עִיקָר ע"כ פְּשִׁיטָא דְּאִין שׁוּם חֲשִׁשׁ כְּלָל לְעִנְיֵן ג"י בְּלֹא מְלִיחָה וְכִן הִבִּיא בְּסִפְרָא פְתִיחַ תְּשׁוּבָה ס' ס"ט ס"ק כ"א בְּשֵׁם שׁו"ת בְּרִית אַבְרָהָם חֶלֶק יו"ד ס' כ"ט וְנ"ל עַל דְּבַר עוֹף הַשׁוֹהָה לְמוֹת אַחַר שַׁחֲטָה כְּמָה שְׁעוֹת וְנִשְׁתַּהֲהָ ג' יָמִים בְּלֹא מְלִיחָה מֵאִינְה זְמַן מוֹנִין הַשְּׁלִשָּׁה יָמִים אִם מְשַׁעַת שַׁחֲטָה אוֹ מְשַׁעַת שְׁתַּצָּא נְפִשָּׁה וְכ' מִתְחַלָּה לְחֶלֶק לְעִנְיֵן הַבְּנֵי מַעֲיָיִם דְּהוּי כְּמִנְחָא בְּדִיקוּלָא רְאוּי לְמַחְשָׁב הַג"י מְשַׁעַת שַׁחֲטָה מִשְׁא"כ שְׁאָר הַבְּשַׁר וְהָאִרְיָה בְּזָה וְהַעֲלָה לְהַקֵּל גַּם בְּבָנֵי מַעֲיָיִם דִּישׁ לְחַשׁוּב מְשַׁעַת שְׁתַּצָּא נְפִשָּׁה עכ"ל: סִימָן נוּ שְׁמוֹנָה אֲנוּזוֹת שְׁקָרוּב הַדְּבָר לְנֹדָאִי שְׁשָׂהוּ ג"י בְּלֹא מְלִיחָה (עֵינִין בְּהַתְּשׁוּ) רַק שְׁבַתוֹף ג"י כְּשִׁחְרָכוּם בְּאוּר אַח"כ שְׁפִשְׁפוּם בְּשִׁלְג בְּעוֹדָם חַמִּים וְשִׁפְשָׁפוּם בְּחֻזְקָא עַד שְׁנִטְפוּ מֵהֶם מִים וְכָמָה פְּעָמִים שְׁפִשְׁפוּ אוֹתָם כֹּן וְהַתִּירָם הִרַב מִחֲמַת זֶה וְעִירַב הַבַּעַז"ב הַשְּׁנוֹן מֵהֶם בְּשׁוֹנֵן שְׁהִי לוֹ מִן כ"ט אֲנוּזוֹת אַחֲרוֹת וְאַח"כ הַתִּיכּוּם יַחַד וְקִצְת שְׁנוֹן נְשָׂאָר שְׁלֹא נִתְעַרַב וְהַבְּשַׁר עִירַב בְּבִשְׁר י"ג אֲנוּזוֹת אַחֲרֵים שְׁהִיוּ לוֹ מְשַׁחֲטָה אַחֲרֵת וַיֵּשׁ מִי שְׁנִחְלַק עַל הִרַב וְאִסַּר הַכֹּל הִיָּנוּ הַבְּשַׁר אִין לְבַשְׁלוּ כ"א לְצִלוֹתוֹ וְהַשְּׁנוֹן אִסַּר הִנְה מִתְחַלָּה צָרִיף לְחֻקוֹר מְעַט בְּשַׁרְשׁ הַדִּין: ל' הַגַּמִּי"י פ"ו מֵהַמ"א אוֹת ט' שְׁלֹא נְמַלַּח שְׁשׁוּב אִינוּ פּוֹלֵט דְּמוֹ כּו' וְהַב"ח ס' ס"ט סע"י י"ב כ' דְּבַהֲגַמִּי"י בְּקֶלֶף פְּתִיבַת יָד אִיתָא שְׁלֹא נְנַקַר וְנְמַלַּח שְׁשׁוּב אִינוּ פּוֹלֵט דְּמוֹ שְׁנִיתְקַשָּׁה אִסוּר חֶלֶב וְדָם שְׁבַתוֹכוֹ עכ"ל וְכ"ה בְּמֶרְדְּכִי פכ"ה ס' תשכ"ב וְסִימָן הַמְּרָדְכִי וַיֵּשׁ לְעֵינֵינוּ אִם מְהַר"ם מִתִּיר אָף לְנִיקוּר.

מבואר מזה דגם אם ניקר מחלב רק ששקה ג"י בלא מליחה ג"כ אסור לבשל דאל"כ מהו הויש לעיין כו' הלא על פרחי מיירי בכה"ג שלא ננקר ומתיר מהר"ם בצלני' והיינו נדאי ע"י ניקור מחלב בתחלה א"ו י"ל דמהר"ם מיירי בניקר מחלב רק ששקה ג"י בלא מליחה ומ"מ אסור לבשל ומהר"ם מתיר בצלני' וכן פשוט בכל הפוסקים זולתי פעת ראיתי בתשו' תשואת חן סי' כ' דדקדק דדעת המרדכי והג"מ שעיקר חומרת הגאונים הוא בלא ניקר שהדם פורש ממקום למקום אבל במנקה מותר לגמרי וכ"מ בהגש"ד ונ"ל ובהג"מ ובמרדכי משמע שתלוי בניקור עכ"ל תשו' תשואת חן ואין דבריו נכונים כמו שנת' להפך מדברי המרדכי ועוד דהא המרדכי מיירי רק בניקור החלב ומה שינוי לזה ענין שהדם פורש כו' ואי משום דג"כ לא ניקר מחוטי הדם א"כ העיקר חסר מהספר וע' לקמן בשם המ"י.

ואם גם לא ניקר תוף ג"י כ' בהגש"ד הובא ב"י ס"י ס"ד דאסור גם בצלני' וכ"מ בפסקי מהרא"י סי' קצ"א דאם נהגו פן אין להתיר מיהו הוא ס"ל להקל וכ"כ בסי' ע"ז ומיירי הגש"ד דג"כ לא נמלח תוף ג"י וכ"ה בפסקי מהרא"י סי' קצ"א דאם נמלח פשלא ניקר מחלב יש לאסור מצד אחר פדין בשור שנמלח עם חלב א"ו מיירי שלא נמלח כלל וא"כ לכאורה אינו מדוקדק ל' תשו' מ"ב סי' ק"ח שכ' ובהגש"ד מחמיר בניקור יותר מבמליחה כו' דהא בנדון דהגש"ד לא ניקר ולא נמלח דאיכא פתתי לריעותא מש"ה מחמיר יותר מבניקר ולא נמלח דהנה רק חדא ויש ליישב דמ"מ ע"כ החומרא היא מצד שלא ניקר לבד דאין שינוי פאן טעם דתר"ל פיון שאין שינוי חדא ריעותא לתברתה וא"כ מחמיר בניקר יותר כו' ובאמת גם המרדכי נסתפק בזה פדלעיל שכ' ויש לעיין כו' ועיין בכנה"ג סי' ס"ד בהגהת הב"י אות כ"ו שהאריך בפ"י ויש לעיין שבמרדכי ולבסוף העלה כמו שכתבתי דמיירי בלא ניקר ולא נמלח כו' אמנם הרא"ש בתשו' פלל כ' סי' כ"ה כ' דחלב אינו נבלע בפשר פיון שהוא קר וע' בהגש"ד שער ב' סי' ד' דאפ"י היכא ששקה הירף והאל"י עם כל חלב הפליות כו' לא חיישינו כו' וכ' בתשו' מ"ב ה"ל דיש להקל כמ"ש הרא"ש דמסתבר טעמי' וכן מצאתי באגור בשם אביו מהר"ר יהודא לנדא ונ"ל כי הטעם בדם שמתקשה וזה אינו שינוי בחלב עכ"ל וכ' עוד המ"ב וכ"ז לא מיירי אלא בניקור החלב אבל בניקור גידי הדם מאן דכר שמה כו' אמנם באו"ה פלל ב' סי' א' וסי' ג' כו' ואין דבריו נראין כו' ומה שהביא רא"י מההרי"ל כו' ואאזמו"ר הגאון ז"ל כ' שבמנחת יעקב פלל ד' סק"ד סתר דעת המ"ב בהבנת ד' מהרי"ל וע' תויק"ו סי' ס"ט ססק"ד שהחמיר בלא נוקר גידי הדם להצריך שריני' טובה ואפשר להביא ראיה מהגמ' דקי"גורש"י גבי שובר מפרקתה כו' ומבליע כו' דמשמע שדם הגידים פשאינו יוצא ע"י שחיטה הוא נבלע באברים אח"פ א"כ אין תימא כ"כ מ"ש המ"ב שיבלע בפשר כו'.

ומ"מ המ"י כתב דדברי המ"ב נכונים מילתי' בטעמא ולא נמצא בראשונים שיהיו מקפידין על ניקור גידי הדם רק לכתחלה כ' לחוש לאו"ה וע' תשו' תשואת חן סי' עשורים ונהנה בשערי דורא שם כ' אמנם בתלמוד לא מצינו חומרא זו כו' והריב"ש סי' פ"ו כ' והיא חומרא יתירה דלא גרע מאומצא דאסמיק כו' וכן בשובר מפרקתה של בהמה כו' אלא שראוי לחוש לדברי הגאונים ואין לפרוץ בדבר וכ"ש במקום שנהגו עכ"ל ובאמת בשובר מפרקתה לגי' רש"י לא מהני מליחה וכ"פ בעל העיטור הובא בטור סי' ס"ז והש"ף שם סק"ו כ' בשם רי"ו נט"ו אות ד' שפן כ' רב אהא ושנכון להחמיר וא"כ לפ"ז

י"ל דחומרת הגאונים יש לה מקור ושרש דמדמו לה לשובר מפרקתה כו' דה"נ ע"י שנתקשה הדם בתוכה אינו יוצא ע"י מליחה וקריב"ש לשיטתו' אפילו דס"ל פגירסת קרי"ף שם אלא דהש"ף שם כ' דס"ל להרמ"א דחתיכה ומליחה מהני מיקא לפירש"י ג"כ אפילו לקדחה דלא גרע מאומצא דאסמיק כו' וא"כ לפ"ז ק' דכאן להגאונים לא מהני חתיכה ומליחה אכן בחי' הריטב"א ברחולין (דקי"ב) מבואר דלפירש"י שם אסור אפילו בחתיכה ומליחה וכן משמע ממש"ש עוד להכריח גירסת קרי"ף דלא גרע הא מאומצא דאסמיק משמע דלפירש"י גרע טפי וא"כ אפילו חתיכה ומליחה לא מהני כו' ועיין בפמ"ג בשפ"ד סי' ס"ז סק"ו: והנה כ' הב"י וז"ל כ' האגור ראיתי גדולין מכשירין פשפשכו עליו מים תוף ג"י והמהדרין כו' ובשערי דורא כ' ג"כ שאם הודח הבשר כו' ובאו"ה פלל ב' סי' ג' חילק דאם ניקר הבשר מחוטי הדם תוף ג"י אז מותר אפי' שפכו עליו פעם א' בהעברה בעלמא כו' והובא בט"ז סי' ס"ט ס"ק ל"ג וגם בת"ח פלל ד' דין ג' והמ"ב חלק על או"ה וכמש"ל וס"ל דניקור חוטי הדם לא מעלה ולא מוריד וסגי בדיעבד אפילו בהדחה מועטת כדמוכח מדברי האגור הנ"ל אפילו לא ניקר ג"כ ולפי שבמ"י פלל ד' סק"ד דהחמיר בזה לכתחלה לכן פעם א' פסק אאזמו"ר הגאון ז"ל למעשה במקום הפסד גדול שלא הי' אפשר בצלייה כי הקונים לא רצו בזה ורצו להחזיר הבשר להמוכר והורה לשרות הבשר במים פושרין כדי שיתרפף כו' ואח"כ ימלחנו כנו' היתר זה בהגש"ד הובא ב"י ואע"ג דמהרש"ל בהגהותיו לשע"ד כ' דאנו לא נהיגין כן וכ"כ הרמ"א בד"מ הובא בש"ף ס"ק מ"ט היינו בשלא הודח פלל משא"כ פשפשכו עליו מים דהאגור והמ"ב מתירים בלאו הכי וכ"כ בכנה"ג סי' ס"ט בהגהת הב"י אות ר"ו שפן נהגו אצלם א"כ הסברא נותנת דיש לצרף לזה עצה דשרייה בפושרין שהיא מלתא דמסתברא ומהני לסמוך ע"ז לצאת י"ח החולקים על המ"ב ואפשר אפילו הי' מנוקר מגידי הדם הי' מחמיר ג"כ פן שלא לסמוך על הדחה מועטת לבד אף השאלה הי' בשלא נוקר מגידי הדם והנה בנד"ז לפי הצעת השאלה של הרב מוהר"ר גרשון משה נ"י שתיכף אחר החריכה עת שהאוננות היו חמים עדיין שפשו בחונק האוננות הנ"ל כמה וכמה פעמים בשלג ובכל פעם ופעם שפשו כ"כ בחונק על האוננות החמים עד שנטפו מהם מים ושאלתי אותו האם שפשו בכל המקומות ואמר מסתמא שפשו בכל המקומות כי פונתם היה לנקות משחרורית הנוצות והנוצות הם בכלל פל הגוף עכ"ל א"כ י"ל דלא גרע מדין שפכו עליו מים הנ"ל בהעברה בעלמא עכ"פ דהא הכי נמי ודאי נעשו לחים מחמת השפשוף כיון שנטפו מהם מים מחמת שפשוף בשעת שהיו חמים ועדיף מינ'.

וכמ"ש הרב המ"ץ השואל ממ"ש בא"ח לענין נט"י ובי"ד סי' ר"א שהשילג אם מרוסק עד שפעשה מים קרי הוא כמים וע' במרדכי פ' במה טומנין ול"ד זה לבשר שנגלד וע' בתשו' שבס"ס מנחת יעקב סי' י"ד דהכא שאני שהשילג נתרסק על העוף ונמס והי' למים ואי משום דמים קרים מטרשי' לי' סברא זו נדחה פאן מהלכה כמ"ש בת"ח והנה מה שהביא ממ"ש המ"י פלל ד' סק"ה בשם מוח"ז ושפאן יש לצדד אפי' לפ"ד מוח"ז דהשפשוף עדיף מהדחה כו' הנה בס' פתחי תשובה שנדפס מחדש הביא ג"כ תשו' נו"ב תננינא חלק א"ח ס"י כ"ז וז"ל אם שרו אוננות שלימים שלא נפתחו פלל כו' נלע"ד לסמוך בזה להקל ולומר שנתרפף מעבר לעבר שלעובי דופןי העוף ע"י שריית המים ומותר אח"כ ע"י מליחה חוץ האיקרים פנימי' צריכים צלי ובדיעבד לצורך גדול אפילו

לא שרוי רק שטף עליהם מים עכ"ל וגם בכנה"ג סי' ס"ט בהגהב"י אות ר"ו כ' ונ"ל לא ידחו צלע אַחַד שְׁלֵם אֶלָּא יִנְתְּחוּ אוֹתָהּ לִנְתַחִים כו' דמש"א דף ש"ץ ע"א והמנהג להדיחה צלע שלימה וגם מדיחה הַדְּחָה בְּעֵלְמָא וְלִית דְּיִמְתָּהּ בִּיְדֵיהוּ עכ"ל וְהִנֵּה כְּבוֹד הָרַב מוהרר"ש נ"י כ' בַּתְּשׁוּ אֵלַי וְנ"ל.

הַדְּחָה מוּעָטָת אֵינוֹ מוּעִיל כָּאֵן ע' בַּט"ז סי' ס"ט ס"ק יו"ד ובשפ"ד ס"ק נ"ג ד"ה יִרְאֶה לִי כו' דְּהֵכָא וְדַאי הַטַּעַם לְרַכְּךָ וְלֹא לְהַעֲבִיר הַדָּם שְׁעַל פְּנֵיו עכ"ל וְאִם אֲמַנָּם פִּינּוֹן הָרַב מוהרר"ש נ"י לְדַבְּרֵי הַתּוֹרָת יְקוּתִיאֵל שְׁכ' פֶּן כְּדִלְקָמֵן וְגַם שְׁרָאֲיִתּוֹ מֵהַט"ז גְּכוּנָה הִיא דכ' פֶּן לְעֵנֵן הַדְּחָת הַבְּשָׂר קוֹדֵם מְלִיחָה דְלָמ"ד לְרַכְּךָ הַבְּשָׂר הַדְּחָה מוּעָטָת לֹא מְהַנִּי אָף עכ"ז פֶּאֵן לְעֵנֵן בְּשָׂר שְׁשָׂהָה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה הָרִי בְּפִי כ' בַּתְּשׁוּ מ"ב ס"י ק"ח דְּהַדְּחָה הִיא שְׁעִי"ז נִתְרַכְּךָ הַדָּם וְעכ"ז כ' דְּבִדְעֵבֵד סְגִי אָף בְּהַדְּחָה מוּעָטָת וְכֵן מְשַׁמַּע בְּאִגוֹר דכ' ג"כ הַטַּעַם הַשְּׂרִיגִי שְׁהַמִּים מְרַכְּכִין אוֹתוֹ וְאֵינוֹ מִתְקַשֶּׁה וְעכ"ז הַתִּיר אָף ע"י שְׁשִׁפְכוּ עָלָיו מִיָּם תּוֹף הַג"י וְכמ"ש לְמַעֲלָה בְּשִׁמּוֹ וְכצ"ל לַפ"ד הַאו"ה וְהַט"ז עֲצָמוֹ הִבִּיאוּ ס"ק ל"ג וְעכצ"ל שְׁלֹא יִסְתַּנֵּר הַט"ז עֲצָמוֹ לַמ"ש ס"ק י"ז וְצ"ל דְּלְעֵנֵן בְּשָׂר שְׁשָׂהָה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה שְׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲנוּמֶרֶת הַגְּאוּנִים הַקִּילוּ לֹדֶמַר דְּאִפִּי ע"י הַדְּחָה מוּעָטָת לֹא יִתְקַשֶּׁה כו' וְכמ"ש הַפּוֹסְקִי סְבָרָא זֹו לְכַמָּה עֲנִינִים כְּמוֹ בַּת"ח כְּלָל ד' ס' ח' לְעֵנֵן דְּשִׁיל"מ וּבְש"ף ס' ס"ט ס"ק נ"ז לְעֵנֵן בִּיטוּל בְּרוּב: וּמִש"ע הָרַב מוהרר"ש נ"י וְנ"ל וְכֵן מִן דִּין אָף הַדְּחָה טוֹבָה אֵינוֹ מוּעִיל כָּאֵן פִּינּוֹן שְׁהִיוּ אֲזַ שְׁלֵמִים וְלֹא נִפְתְּחוּ כְּלָל וְלֹא מְנוֹקְרִים מְנוֹרִידֵי הַדָּם וְכמ"ש בַּס' עֵינֵי דִינִים בִּי"ד דָּף י' ס' ח' עכ"ל אִם אֲמַנָּם שְׁכ' שֵׁם פֶּן שְׁלֹא יוּעִיל שְׁפִיכַת הַמִּים עַל עוֹף שְׁלֵם כו' הָרִי עכ"ז הַנ"ב הַתִּיר בְּהַדְּיָא כו"ג חוּץ הָאֲבָרִים הַפְּנִימִים פְּנ"ל וְגַם מְמַנְהֵג שִׁבְכָנָה"ג מְשַׁמַּע פֶּן דְּלֹא גָרַע עוֹף שְׁלֵם מְצַלַּע שְׁלִימָה כו' אָף שְׁיֵשׁ לְחֻלְק דַּמ"מ בְּצַלַּע שְׁלִימָה הַדְּחָת ב' צְדִדֵּיו מִשְׁא"כ בְּעוֹף שְׁלֵם ה"ל הַדְּחָה רַק מִצַּד אֶחָד.

וְכֵמוֹ שְׁהַעִיר בְּזָה הַפַּמ"ג בַּשַּׁפ"ד ס' ס"ט ס"ק ג': הַמ"י וְהַנ"ב לֹא חָשׂוּ לְזָה וְהִינּוּ מְשׁוּם שְׁהָרִי צַלַּע שְׁלִימָה עֲוֹבִיו יוֹתֵר מִכְּפִלְיָם מְעוֹבֵי הָעוֹף וְע' בַּב"י ס' ס"ט בַּד"ה וּבְעֵינֵי הַמְּלִיחָה כו' שְׁלֹא תִּהְיֶה חֲתִיכַת בְּשָׂר דְּקָה חֲמוּרָה כו' יַעו"ש וּבְבָשָׂר שְׁשָׂהָה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה אֵין לְהַחֲמִיר כ"כ (וְאֶפְשָׁר גַּם בְּעֵינֵי דִינִים שֵׁם נִתְפָּנוֹן מְשׁוּם הָאֲבָרִים הַפְּנִימִים דְּלֹא מְהַנִּי לְהוּ הַדְּחָה כו'): וְהִנֵּה מְצָאֵתִי בַּתּוֹרָת יְקוּתִיאֵל ס' ס"ט ס"ק ד' שְׁהַקְּשָׁה ג"כ כְּקוֹשְׁיֵית הָרַב מוהרר"ש נ"י מֵהַ מְהַנִּי שְׁפִיכָה בְּעֵלְמָא כו' הִיא הַדְּחָה שְׁקוֹדֵם מְלִיחָה נְמִי הוּא מְהַאי טַעְמָא כְּדִי שְׁיִתְרַכְּךָ הַבְּשָׂר וְצָרִיף הַדְּחָה גְּמוּרָה וּבַתְּחִלָּה תִּתְרַץ וְנ"ל וְאֶפְשָׁר שְׁמַפְנִי שְׁהוּא חוּמְרָא לְכֵן א"צ רַק שְׁפִיכָה עכ"ל וְזָהוּ כְּמוֹ שְׁכַתְּבִתִּי לְתַרְץ וּמ"מ אַח"כ הַעֲלָה שְׁאֶפִּילוּ בְּדִיעֵבֵד אֵין לְהַקֵּל אֶפִּילוּ בְּנִיגָר מְגִידֵי הַדָּם אִם לֹא בְּשָׂרִיגִי קֶצֶת עכ"פ עכ"ל אָף לֹא הִבִּיא כְּלָל תְּשׁוּ הַמ"ב דְּכַתֵּב בְּהַדְּיָא ס"י ק"ח דְּבְשִׁפִּיכָה בְּעֵלְמָא סְגִי בְּדִיעֵבֵד וְגַם כ' דְּכֵן מוּכַח בַּת"ח כְּלָל ד' וְכְלָל ט"ו וְנ' דְּהִינּוּ מִדְּכ' כְּלָל ט"ו סְעִי א' גְּבִי הַדְּחָה שְׁקוֹדֵם מְלִיחָה דְּבִדְעֵבֵד אֶפִּילוּ בְּהַדְּחָה מוּעָטָת בְּלֹא שׁוּם שְׂרִיגִי סְגִי א"כ ע"כ ס"ל דְּחֻלְלִי בִּי טְבַחִי שְׁבַגְמָרָא הוּא בְּכַה"ג וְא"כ דְּכּוֹנְתָהּ מ"ש בְּכָלֵל ד' סְעִי ג' גְּבִי בְּשָׂר שְׁשָׂהָה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה דְּבִדְעֵבֵד מְכַשְׂרִינּוּ אֶפִּילוּ בְּהַדְּחָה מוּעָטָת (וּמְקוֹר הַדִּין מֵאו"ה כְּלָל ב' ס' ג' דְּסִמְכִינּוּ בְּדִיעֵבֵד עַל הַדְּחָה הָרֵאשׁוֹנָה דְּחֻלְלִי בִּי טְבַחִי דְּהִינּוּ אֶפִּילוּ שְׁפִיכּוּ עָלָיו מִיָּם פַּעַם א' בְּהַעֲבָרָה בְּעֵלְמָא כו' עכ"ל) מִיְּרִי נְמִי וְדַאי כְּמוֹ הַדְּחָה מוּעָטָת הַנּוֹ בְּכָלֵל ט"ו סְעִי א' שְׁהוּא בְּלִי שׁוּם שְׂרִיגִי וְע' בְּש"ף ס' ס"ט ס"ק ה' וְבַט"ז ס"ק ל"ג

מתבאר בהדיא פן דלקה צריף אח"כ הדחה אחרת קודם המליחה כו' שוב ראיתי בתשו' תשואת חן סי' עשרים שהשיג ג"כ על התויק"ו וחילק וז"ל בהדחה שקודם מליחה הוא פדי שיתרפה בהדחה זו פדי שלא יתקשה גם שהדחה זו אינו אלא חומרת הגאונים עכ"ל ועוד יש לצדד בנד"ז עפמ"ש בחיות דעת סי' ס"ט סק"ב בשם ח"י הרשב"א פ"ק דחולין (דף ח') דבשעה שהדם חם סגי בהדחה מועטת כו' ע"ש א"כ ה"ה פאן שהשפשוף הי' בעת שהיו האנוזות חמים ומיהו כבד פתבתי שלמעשה אין להקל לכתחלה ולסמוך על הדחה מועטת אא"כ ע"י צירוף היתר דשרי' בפושרין ומה גם שפשוף השלג דלא ברירא מילתא לדמותו להדחה מועטת אא"כ ברור שהיו האנוזות חמים וששפשופו כ"כ עד שנטפו מהם מים כו' וגם שהיה פן על כל האברים מבחוץ: ונגידון הספק דתוה ג"י אם יש ספק יש להקל בפשיטות ובפרט בנ"ד שהספק הוא אימת נשחטו האנוזות אם בשעה יו"ד או קודם דאיתא בפלתי סי' ס"ט ס"ק י"ג דבזה אמרינו העמד בהמה בחזקת חיים כו'.

ובזה אין צריף לומר הואיל הוא רק חומרא דגאונים הקילו פי כן הדין עכ"ל וכ"ה ג"כ בשו"ת עה"ג סי' ט"ו וגדולה מזו הי' נראה לי כו' יעו"ש: מיהו דוקא אם הוא ספק אכל לפי' ל' תשו' הרב מוהרר"ש נ"י משמע דאין ספק בזה שהוא אחר ג' מעל"ע ובזה אין אתי יודע עד מה ומ"מ אפשר לצדד עוד דחשבון המעל"ע אינו מתחיל מגמר השחיטה כ"א ממיתת העוף שאפשר שוהה מעט למות וכמ"ש בספר פתחי תשובה בשם שו"ת ברית אברהם ח"ד סי' כ"ט אלא דבאנוזות שמיני' אומרים העולם שאין שוהים למות אחר השחיטה ויצאית הדם: ומיהו בנדון זה שאחר שהתיר המורה עירב הבעה"ב השומן הפנימי הנקרא פלאשטין מהשמונה אנוזות בשומן אחר שהי' לו משחיטה אחרת ס"ה שבעה ושלשים אנוזות שלא הותכו אז ואח"כ התיכום יחד א"כ יש להקל מצד התערובות כמ"ש הרב מוהרר"ג משה נ"י דאע"ג דליכא נששים הרי נתבטל ברוב בביבש קודם שהתיכום ונאף שאח"כ התיכום יחד בכלי א' יש לסמוך על הכרעת רמ"א ס"י ק"ט דבהפ"מ אין חוזרים ונאסרים פדעת הרא"ש ודבריו נכונים דהא איתא בתשו' הרשב"א ח"א סי' ער"ב דאפילו חתיכה של כזית חלב שנתערבה בשני חתיכות של שומן של כזית כזית בטיילה חז בתרי ומותר לכתחלה הובאה בכנה"ג סי' ק"ט בהגהת הב"י אות ה' כ"ש וק"ו לאיסור שומן ששהה ג"י בלא מליחה דנתבטל חז בתרי ביובש והותר לגמרי.

ואין לומר שהרי הרא"ש בטוי"ד ס"י ק"ט לא התיר כשנתבטל אח"כ אלא משום שפכר נודע התערובות קודם שנתבטל ונק' עליו שם היתר ובנד"ז הרי י"ל דלא שייך טעם שהדיעה מתרת פיון שהורו שאין פאן שום איסור פלל בתערובות א"כ ה"ל פלא נודע התערובות דזה אינו דהכא נק' נודע התערובות שהרי נודע שעירבו לתוכו השומן שהיה שאילה עליו מפני ששהה ג"י בלא מליחה ולא דמי ללא נודע התערובות שיש חסרון ידיעה שנתערב פאן דבר מה דאיסורא אכל הכא אין חסרון ידיעה במעשה התערובות כ"א הלא נודע הוא אם הלכה שהשומן מותר מצד עצמו או לא כו' ולא עוד אלא ש"ל דבמתכנין עירבום פדי להגדיל ההיתר פאשר ידוע לכל שע"י תערובות יש להקל יותר כו' ואין לחוש דאולי באמת נתפנין הבעה"ב לבטל האיסור וה"ל פדין מבטל איסור לכתחלה דהא בתשו' הגאון המפורסם רבי עקיבא איגר נ"י הורה בהפ"מ לבטל לכתחלה השומן אנוזא ששהה ג"י בלא מליחה אחר שמיילחנו וידיחנו וערבנו בשאר שומן יעו"ש

שְׁהָאָרִיף בְּטַעַם הַדָּבָר ע"פ דַּעַת הַרְשָׁפָ"א שִׁבְטוּי"ד ס"י צ"ט דְּאִסּוּר דְּרַבָּנָן כּו' וּע"פ צִירוּף תְּשׁוּ' שְׁבוּי"י ח"א ס"י נ"ח שְׁהִיָּא הַבֵּל"י שְׁהִתִּיר בְּשׁוֹמֵן אֲנוּזוֹת פְּטוּמוֹת כּו' פְּהוּבָא בַּפּמ"ג בַּשּׁפ"ד ס"ק נ"ג וְאִף הַפּמ"ג בַּשּׁפ"ד ס"י ס"ט ס"ק נ"א וְהַח"ד ס"ק מ"ו דְּאִוְסְרִי לְעָרֵב וּלְבַטֵּל מ"מ בַּנּד"ז דְּעֵינְרָבוּם ע"פ הוֹרָאָת חֲכָם פְּשִׁיטָא דְּאִין לְהַחְמִיר וְעוּד שְׁיֵשׁ צַד לְהַקֵּל מִצַּד הַשְּׁפָשׁוּף בְּשִׁלְג פְּנ"ל וְלִכּוֹן אֲפִילוּ לְדַעַת הַרְב"י בַּשּׁ"ע ס"י ק"ט פְּהָרְשָׁפָ"א דְּאִם חֲזָרוּם וּבִינְשָׁלוּם בְּעֵינָן שְׁשִׁים יֵשׁ לְהַקֵּל בַּנּד"ז מִצַּד צִירוּף הֵנָּה צְדָדִי דְּהַשְּׁפָשׁוּף וְדַעַת תְּשׁוּ' שְׁבוּי"י וְקוֹשְׁנֵי הַפּמ"ג בַּשּׁפ"ד ס"ק נ"ג עַל הַשְּׁבוּי"י וּמְנַלָּן דְּרַכִּיף וְלֹא נִתְקַשָּׁה הַדָּם אִימָא כֹּל שְׁשָׁה ג"י שׁוּב אִין נִתְעוֹרֵר הַדָּם לְצִאת ע"י מְלִיחָה אִינוּ מוּכָן דְּהָא עַכ"פ אִם הִנְדַּח בְּשׁוּר תּוּף ג"י אֲמַרִּינָן דְּיִצָּא הַדָּם ע"י מְלִיחָה וְהֵינּוּ מְשׁוּם שְׁהַמִּים מְרַפְכִּים הַבְּשָׁר וְהָרִי ע"ז שְׁפִיר קְאָמֵר הַשְּׁבוּי"י דְּלֹא יֵהָא הַשְּׁוֹמֵן שְׁהוּא רַף בְּעַצְמוֹ פְּהַדִּיחַ בְּמִי פִירוֹת דְּמִתָּר בְּהַדְחָה רֵאשׁוּנָה כּו' עַכ"ל וְכִוּוֹנָתוֹ דְּמַדּוּעַ יִגְרַע הַשְּׁוֹמֵן שְׁהוּא רַף בְּעַצְמוֹ מִבְּשָׁר הַקְּשָׁה שְׁהַדְחָה תּוּף ג"י כּו' דְּאֲמַרִּינָן שְׁיִצָּא הַדָּם ע"י מְלִיחָה וְעוּד דְּהָא גַּש"ד ס"ל דְּמַהֲנֵי רִיכּוּף אַחַר ג"י ע"י שְׁרִינֵי בְּפוּשְׁרִין אֲפִילוּ לְבְּשָׁר מְמַשׁ שְׁשָׁה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה וּפְשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא דְּלֹא יִגִּיעַ רִיכּוּף דְּבְּשָׁר ע"י שְׁרִינֵי דְּפוּשְׁרִין לְרִיכּוּף הַשְּׁוֹמֵן בְּעַצְמוֹ וְאֵע"ג דְּלֹא קִי"ל כְּהַגְש"ד הֵינּוּ בְּבְּשָׁר שְׁכָכָר נִתְקַשָּׁה דְּמִו ע"י שְׁהֵינֵי ג"י בְּהָא הוּא דְּלֹא מַהֲנֵי רִיכּוּף אַח"כ מִשָּׂא"כ בְּשׁוֹמֵן דְּהוּא רִכִּיף מְאֹז וּמְקַדָּם וּמִצַּד עַצְמוֹ וְלֹא ע"י רִיכּוּף דְּבָר אַחַר (וְעֵינָן בְּשִׁבְתָּ דַּמ"ט ע"א) י"ל דַּכ"ע מוּדוּ בְּזָה לְהַגְש"ד דְּלֹא נֶאֱסַר ע"י שְׁהֵינֵי ג"י בְּלֹא מְלִיחָה: וְעוּד שְׁהָרִי שְׁבּוּלֵי הַלְקֵט הוּבָא ב"י ס"י ע"ה ס"ל דְּשׁוֹמֵן שְׁבַתוּף הַמְעֵינִים אִין מְחִזְקִין בּוּ דָם כֹּלֵל וְאִף שְׁחִידָאָה הוּא נֶגֶד פִּירֵש"י וְשָׂא"פ וְגַם בַּד"מ שֵׁם הוּבָא ב' הַמְרַדְכֵי פַכ"ה וְשׁוֹמֵן אֲנוּז כּו' דְּבְּשׁוֹמֵן יֵשׁ דָּם כּו' מ"מ פִּינּוּ דַּלְכ"ע דְּמָן מוּעֵט יוֹתֵר הַרְבֵּה מִבְּבְּשָׁר וְכַמ"ש בְּשָׁר שְׁמ"ח וְסַק"ז וְכַסֵּה"ת ס"י ס"ד בְּשֵׁם בַּה"ג מְשׁוּם שְׁוֹרִינֵי דְּדָמָא דְּאִית בִּיהּ וְא"כ אִין תִּימָא עַל הַשְּׁבוּי"י בְּמֵאֵי דַס"ל דְּבַחְנוּמְרַת הַגְּאוּנֵים לְעֵנִין שְׁהֵינֵי ג"י בְּלֹא מְלִיחָה לֹא הַחְמִירוּ רַק בְּבְּשָׁר וְלֹא בְּשׁוֹמֵן אֲנוּז שְׁאִין בּוּ דָם רַק מְעַט מְזַעִיר נוֹסֵף עַל טַעַם דְּהוּא רִכִּיף וְכ"כ בַּשְּׁבוּי"י שֵׁם שְׁאֲפָשָׁר דְּבַכּוּוּן נִקְטוּ הַפּוֹסְקִים בְּשָׁר שְׁשָׁה ג"י כּו' עַד מִשָּׂא"כ בְּשׁוֹמֵן אֲנוּז כּו' וְאֵע"ג דַּבַּת"ח כֹּלֵל א' דִּין ו' כ' מְכָאן שְׁמַעִינָן דְּאִין חִילוּק בֵּין בְּשָׁר לְשׁוֹמֵן כּו' הֵינּוּ לְעֵנִין הַדְחָה מְדָם שְׁיִוְצָא ע"י מְלִיחָה דְּהוּא דִּינָא דַּגְמ' מִשָּׂא"כ לְגַבֵּי דִין דְּשְׁהֵינֵי ג"י בְּלֹא מְלִיחָה שְׁאִינוּ נֹז' בַּגְמ' כֹּלֵל וְגַם שְׁבַזָּה יֵשׁ טַעַם וְסַבְרָא לְחַלְקָא בֵּין שׁוֹמֵן אֲנוּז לְבְּשָׁר אִי מְשׁוּם דְּרַכִּיף וְאִי מְשׁוּם דְּכִינּוּן דְּהַדָּם בְּהֵם מוּעֵט בְּיוֹתֵר א"כ אִף אַת"ל שַׁע"י מְלִיחָה לֹא יִצָּא כֹּל הַדָּם מ"מ פִּינּוּ דַּבְּלֹא"ה הוּא מְעַט מְזַעִיר וּבְנוֹדָי מְעַט יִצָּא ע"י מְלִיחָה א"כ הַמְעַט שְׁנִשְׂאָר שְׁלֹא יִצָּא ע"י מְלִיחָה יֵשׁ לוֹמֵר שְׁמַתוּף מִיעוּטוֹ תוּ לֹא יִצָּא גַם ע"י בִּישׁוּל וְכַמ"ש הַר"ן הוּבָא ב"י ס"י ע"ה לְעֵנִין פְּרַס שְׁאוּתוֹ דָּם הַמוּעֵט שְׁבַהֵם אִינוּ פּוֹרֵשׁ מֵהֵם ע"י בִּישׁוּל אוֹ י"ל כַּמ"ש הַב"ח ס"י ס"ט סַסַּע"י י"ב גְּבִי לְבַשָּׁל אַחַר צְלִינֵי שְׁלִגְבֵי מִיעוּט הַדָּם שְׁיִצָּא בְּבִישׁוּל אַחַר צְלִינֵי וְדָאֵי יֵשׁ ס' בְּרוֹטָב כּו' וְכַעֲיִן זֶה י"ל גַּם כָּאֵן לְעֵנִין דָּם שְׁבְּשׁוֹמֵן אֲנוּז שְׁהוּא ג"כ מְעַט מְזַעִיר שְׁמָה שְׁיִשְׂאָר אַחַר הַמְלִיחָה וְהַדְחָה אִם יִפְרֵשׁ בְּבִישׁוּל וְדָאֵי יֵהִי שְׁשִׁים לְבַטְלוֹ מִשָּׂא"כ לְגַבֵּי הַדְחָה אַחְרוּנָה שְׁאֲחַר הַמְלִיחָה כְּשִׁלָּא הִנְדַּח דְּאֹז נִתְעָרֵב כֹּל הַדָּם שְׁיִצָּא מִמֶּנּוּ ע"י הַמְלִיחָה חֵינִישִׁינּוּ דְּלִיכָא שְׁשִׁים כּו' וְלִכּוֹן מְכָל הַלִּין טַעְמֵי אִין לְדַחוֹת דַּעַת הַשְּׁבוּי"י בְּשִׁתֵּי יָדִים וְחִזִּי לְאַצְטְרוּפֵי לְסַנִּיף עַכ"פ: וְעַפ"ז הִנֵּה גַם בְּהַשְּׁוֹמֵן שְׁלֹא נִתְעָרֵב עַדִּין הִי אֲפָשָׁר ג"כ לְעָרְבוּ לְכַתְחָלָה

בְּשׁוֹמֵן אַחַר לַפִּי הַגָּאוֹן רַע"ק אֵיגֵר נ"י דְלַעִיל וְגַם לְדַעַת הַפּמ"ג י"ל לְהַקְל בִּינֵן שֵׁישׁ
עוֹד צַד לְהַקְל מִחֲמַת הַשִּׁפְשׁוּף בְּשִׁלְג כּו' אֶף לִפִּי שִׁטְרִיחָא מִלְתָּא כָּל כֶּף לְהַשִּׁיג שׁוֹמֵן רַב
אַחַר כ"כ שִׁיחָה שִׁשִּׁים פְּעָמִים נֶגֶד הַשׁוֹמֵן שִׁנְשָׂאָר מִן הַשְּׂמוּנָה אֲנוּזוֹת ע"כ יֵשׁ עֲצָה
לְהַתְנַהֵג ע"ד שֶׁכ' הַחוּזוֹת דַּעַת ס"י ס"ט ס"ק מ"ו לְהַתִּיר הַשׁוֹמֵן ע"י בִּישׁוּל בְּמִים בְּשִׁשִּׁים
אַחַר הַמְּלִיחָה כּו' וְהַמִּים שֶׁבְּלַעו אִיסוּר יִשְׁפְּכוּ כּו' וְעַיִן שֶׁם בְּחוּזוֹת דַּעַת שֶׁכ' דַּבְּכָה"ג אֵין
כָּאֵן חֲשִׁשָׂא מְבַטֵּל אִיסוּר בְּיָדִים כָּלֵל: וְנִידוֹן הַבְּשָׂר מִהַשְּׂמוּנָה אֲנוּזוֹת שֶׁנִּתְעַרַּב בְּשִׁלְשָׁה
עֶשֶׂר אַחֲרֵים שֶׁנִּמְלַחוּ כַּדִּין בְּזֶה מְפֹרָשׁ בַּש"ע סע"י י"ד דְּבִטְלָה בְּרוּבְכוּ וּבַת"ח כָּלֵל ד'
דִּין ח' וּבַמ"י שֶׁם סק"י דַּא"צ ס' וְסָגִי בְּרוּב אֶף הִנֵּה הַש"ף ס"ק נ"ח כ' וְצָרִיף לְבִשְׁל כָּל
א' וַא' בַּפ"ע כּו': וְנִרְאֶה דְלָאו דְּנִקָּא כָּל א' בַּפ"ע אֲלָא דַר"ל דָּאִין לְבִשְׁל כָּלֵל כָּאֲחַד בְּעַנְיָן
שֶׁבְּנִדְאֵי יֵשׁ כָּאֵן אִיסוּר אֲבָל אִם יִבְשָׁל בְּנִד"ז שְׁנַיִם יַחַד וְאַח"כּ יִבְשָׁל לְמַחְרָתוֹ עוֹד שְׁנַיִם
וְכַה"ג וְדַאֵי שְׁרִי: וְכַמ"ש בַּב"י ס' ק"ט בְּשֶׁם הַרְשָׁב"א וּבַב"ח וְש"ף שֶׁם סק"י"ב וְהַתִּיר
בְּבִשְׁל מְקַצְתָּן לְצַד אֲחַד כּו' וְאֶף שֶׁלֹּא הַתִּיר כֵּן הַרְשָׁב"א רַק דִּיעֲבַד כַּדְמַשְׁמַע מְלִשׁוֹן
שֶׁאִם בִּישָׁל כּו' מ"מ בְּנִדוֹן זֶה שֵׁישׁ צְדָדִים בְּלֹא"ה לְהַקְל הֵן מִצַּד הַשִּׁפְשׁוּף וְהֵן מִצַּד
שֶׁבַתְעֲרוּבוֹת דְּבִשְׂרָה שֶׁשֶׁהָה ג"י בְּלֹא מְלִיחָה מְקִילִים יוֹתֵר מִבְּשָׂאָר תַּעֲרוּבוֹת דְּאִיסוּרָא
כַּמ"ש הַש"ף ס"ק [נ"ו נ"ז] וְהַמ"י כָּלֵל ד' סק"י וַא"כ בִּינֵן שֶׁהָרַא"ש מִיְקַל לְגַמְרֵי אַחַר
שֶׁנּוֹדַע הַתַּעֲרוּבוֹת אִפִּי לְבִשְׁלֵן לְכַתְחֻלָּה בְּכִלֵּי א' א"כ יֵשׁ לְהַקְל לְבִשְׁלֵן מְקַצְתָּן לְצַד א'
עכ"פ: וְע' פְּרִי תִּנְאָר שֶׁם ס"י ק"ט: עוֹד תְּשׁוּבָה בַּקְצָרָה עַל נִדוֹן הַנָּ"ל.

הִנֵּה הָאֵגוּר הוֹבָא ב"י שֶׁכ' בְּשִׁשְׁפְּכוּ עָלָיו מִים כּו' וְהַאו"ה כָּלֵל ב' דִּין ג' הוֹבָא בַּט"ז ס"ק
ל"ג מְקִילִים אֶפְּלוּ שֶׁפְּכוּ עַל הַבְּשָׂר מִים בְּהַעֲבָרָה בְּעֵלְמָא וְכ"כ בַּכְּנֵה"ג בְּהַגְהַת הַב"י
ס' ס"ט אוֹת ר"ו שֶׁכֵּן נִהְיָו אֲצֵלֵם אֶף שֶׁהִבִּיא י"ח וְכ"ד תְּשׁו' מ"ב ס' ק"ח הוֹבָא בַּפּמ"ג
וּבְחוּזוֹת דַּעַת אֲלָא דְלֹאו"ה וְת"ח כָּלֵל ד' דִּין ג' הֵינּוּ דְּנִקָּא בְּמַנְוֶקֶר הַבְּשָׂר מִחוּטֵי הַדָּם
וְהַמ"ב מִיְקַל דָּאִין חִילּוּק וּבַמ"י כָּלֵל ד' סק"ד מְחַמֵּיר לְכַתְחֻלָּה כֹּאו"ה וּמִיְקַל דִּיעֲבַד
בְּשֶׁכְּבָר נִתְבַּשֵּׁל כַּהַמ"ב וְכ"ד תְּשׁו' תְּשׁוּאָת חֵן דְּלִקְמוֹן: וְהִנֵּה מֵה שֶׁהַקְּשָׁה הָרַב הַמְּפֹרָסֵם
מוֹהַר"ר שְׂמוּאֵל נ"י מֵאֵי מְהַנִּי הַדְּחָה מוֹעֲטָת בִּינֵן דְּכָאֵן בַּעִי לְרַכְּף הַבְּשָׂר וּבַט"ז סק"י
מְבֹאָר דִּהַדְּחָה מוֹעֲטָת אֵינּוּ מוֹעִיל לְרַכְּף הִנֵּה כֵּן הַקְּשָׁה בְּסִפְר תוּיָק"ו ס' ס"ט סק"ד
וְהַחֲמִיר בְּאַמַּת מַה"ט אֶף לְהַפּוֹסְקִים הַנּוֹז' שֶׁמְקִילֵי בְּזֶה בַּפִּי אַע"פ שֶׁכ' ג"כ הַטַּעַם לְרַכְּף
כּו' כְּמִבְּוֹאָר בְּהַדְּיָא בְּתִשׁו' מ"ב הַנָּ"ל צ"ל כַּמ"ש הַתוּיָק"ו שֶׁם תְּחַלְּה לְתַרְצֵי שֶׁמְפַנֵּי שֶׁהוּא
חֲנוּמְרַת הַגָּאוֹנִים לְבַד לְכֵן הַקְּלוּ גַם בְּשִׁפְיָה בְּעֵלְמָא וְעַכְצ"ל כֵּן שֶׁלֹּא יִסְתַּר הַט"ז א"ע
מַמ"ש ס"ק ל"ג לַמ"ש סק"י כַּנָּ"ל וְכֵן הַעֲלָה בְּתִשׁו' תְּשׁוּאָת חֵן ס' עֲשָׂרִים גַּם חִילְקָ עוֹד
דִּהַדְּחָה שֶׁקוֹדֵם מְלִיחָה הִיא כְּדִי שִׁיתְרַכְּף וְהַדְּחָה זֹו כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְקַשֶּׁה וּלַפ"ז בְּנִד"ז לִפִּי
הַצַּעַת הַשְּׂאֵלָה שֶׁל הָרַב מוֹהַר"ג מִשֶּׁה נ"י שֶׁשִּׁפְשׁוּ הַאֲנוּזוֹת כְּשֶׁהִיו חֲמִין בְּשִׁלְג עַד
שֶׁנִּטְפּוּ מֵהֶם מִים וְכַמָּה פְּעָמִים עָשׂוּ כֵּן וְעַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת אֶפְשָׁר יֵשׁ לוֹמַר דְּמַהַנִּי כְּמוֹ
שֶׁפְּכוּ עָלֵיהֶם מִים בְּהַעֲבָרָה בְּעֵלְמָא דְּהָא נִתְלַכְּכוּ הֵיטֵב עַד שֶׁנִּטְפּוּ מִים כּו' כְּשֶׁהִיו
הַאֲנוּזוֹת חֲמִים וְע' חוּזוֹת דַּעַת ס' ס"ט סק"ב בְּשֶׁם ח' הַרְשָׁב"א וְסִבְרַת מ"ד מְטַרְשִׁי לִי
נִדְחָה מְהַלְכָּה כָּאֵן כַּמ"ש בַּת"ח כָּלֵל ד' דִּין ג' וַאֲע"ג שֶׁהָרַב מוֹהַר"ר שְׂמוּאֵל נ"י כ'
שֶׁבְּעֵיקְרֵי דִּינִים בִּי"ד דָּף י' ס' ח' הַחֲמִיר בְּשֶׁם רַבָּנִים גְּדוּלִים שֶׁלֹּא יוֹעִיל שֶׁפִּיכַת הַמִּים
עַל עוֹף שֶׁלֵּם כּו' הִנֵּה בַּס' פְּתַחֵי תְּשׁוּבָה הִבִּיא תְּשׁו' נו"ב תְּנִינָא חֵלְק או"ח ס"י כ"ז
שֶׁהִיָּקַל בְּזֶה בְּהַדְּיָא חוּץ מֵאַבְרֵים הַפְּנִימִים שֶׁבְּהַעוֹף הַשֵּׁלֵם דְּצָרִיכִים צְלִינָה כּו' וְהַגַּם

שדעת או"ה דאין להקל בשפכו עליו מים בהעברה בעלמא אא"כ שיהיה מנוקד וכ"ד גדולי האחרונים פנ"ל הלא בנד"ז שהוסרו הראשים מהאנונות וגם הצנאר הנה פמנוקד מחוטי הדם לפמ"ש בהג"ה בש"ע סי' ס"ה ס"ג ומ"מ למעשה אין להקל כלל לדמות השפשוף אף להדחה מועטת וכמו שכ' הרב מוהר"ר שמואל נ"י ונידון הספק דשמא לא שהו עדיין ג"י מעל"ע הנה אם יש ספק פשיטא דיש להקל וע' פליתי סי' ס"ט ס"ק י"ג אף הרי המלמד אומר שנדאי הי' אחר ג"י ואפ"ל שאין ספיקו של פן הבעה"ב מוציא מידי נדאי של המלמד ולא דמי כלל למ"ש בש"ע א"ח סי' תרי"ח סעיף ה' ובט"ז שם סק"ח והוא מהירושלמי נעשה ספק כו' משמע דספיקו של אהד מוציא מידי נדאי של השני להיות נעשה ספק דספק נפשות שאני דהקילו בו טובא שלא ישאר שום ספק בעולם כלל אפילו היותר רחוק ועפמ"ג שם בט"ז.

משא"כ פאן אע"ג שהוא רק חומרת הגאונים נדאי פשיטא ופשיטא שאין להקל בו פן. ע"כ ראוי לומר דאין ספק מוציא מידי נדאי וראיה ע"ז בהרא"ש פ' אלו נערוות סי' ה' פנין דלאב"י כו' ע"ש וכ"ד הרנ"ה והרמ"ה בני"ר פ' פיצד הרגל: ואף דהרמב"ן שם חולק ע"ז היינו משום דהלכה פרכא שהוא פתרא לכה יש לחוש לספקו משא"כ בשני עדים לא שייך לומר פן ואין זה דומה למ"ש התוס' בע"ז (דמ"א סע"ב) דבדרבנן י"ל דאתי ספק ומוציא מידי נדאי וע' בגדה (ט"ו ב') ובפסחים (ד"ט) דשאני התם דהספק הוא ספק הרגיל וגם הנדאי אינו על זמן הספק רק מקודם הנה נדאי טבל כו' ואח"כ נתחדש ספק ע"כ בדרבנן אמרי' אתי ספק ומוציא מידי נדאי אבל הכא מלבד שהספק אינו ספק הרגיל רק סתם ספק הרי גם הנדאי הוא בזמן הספק שהמלמד אמר שנדאי הי' אחר ג"י ועד א' נאמן באיסורין א"כ אין ספיקו של זה מוציא מידי נדאי של זה שאומר שאין פאן ספק כלל כו' ומיהו בנדון זה שפכר נתערב השונן בשונן אחר ס"ה ל"ז אנונות א"כ נראה דבהפ"מ יש להקל כמו שכ' הרב מוהר"ר ג' משה נ"י דאע"ג דליכא ששים הרי נתבטל ברוב ביוכש קודם שהתיכום וע' תשו' הרשב"א סי' ער"ב ואף שהתיכום אח"כ בכלי א' יש להקל בהפ"מ כדעת הרא"ש ששבטור נרמ"א ס"י ק"ט והיא ג"כ דעת מהר"מ מרוטנבורג בתשו' הרשב"א סי' תש"ל וכ"ד המ"א סי' תמ"ז ס"ק י"א להקל במקום הפסד.

ומה שהביא הרב מוהר"ר שמואל נ"י מהנו"ב קמא חי"ד סי' כ"ד שהחמיר היינו קודם שנתערב ומיהו בחוות דעת סי' ס"ט ס"ק מ"ו פסק להתיר השונן ששהה ג"י בלא מליחה (אף כשלא נתערב עדיין) ע"י בישול במים בששים אחר המליחה כו' והמים שבלעו איסור ישפכו כו' יעו"ש וגדולה מזו התיר הגאון מופת הדור ר' עקיבא איגר נ"י בתשו' סי' ל"ח: וגם הבשר מהשמונה אנונות שנתערב בשלשה עשר אחרים יש להתיר לבשל כמ"ש בש"ע ועיין במנחת יעקב כלל ד' סק"י רק שלא יבשל פולן יחד: והנה במקתב הרב מוהר"ר שמואל נ"י אינו מבואר שמהחמיר בזה אף לאחר שנתערבו כ"א בעודם בעין אכן מכותלי מכתבו של הרב מוהר"ר ג' משה נ"י מבואר שיש אוסרים אף לאחר התערובות וצריך לומר טעמם משום דמדמו זה לדררא וחששא דמבטל איסור לכתחלה ואולי בעה"ב נתפזן לערב הבשר בכדי לבטל כו' אף המעיין בתשו' הגאון סי' ל"ח הנ"ל ימצא צדדים להקל בנד"ז מפמה טעמים: הלכות דברים היוצאים מן החי סימן נז בדין עז שנדרסה מזאב פשהיתה מעופרת וילדה והולד חי ובריא אם הוא פשר: משנה ספ"ו

דתמורה פל האסורין ע"ג מנזב ונלדומיהו מותרין הנה רבא מוקי לה בנרבעו ולבסוף עיברו ומשום דזוז"ג מותר ולכאורה קשה הא קיי"ל אין חוששין לזרע האב שוב ראיתי בתוספות פ"ט דסנהדרין (ד"פ ע"ב) ד"ה אלא למ"ד זוז"ג מותר שיהעירו בזה ומירצו ועוד יש לומר כו' וע' חידושי הר"ן בחולין (פא"ט דנ"ח ע"א) שכ' שי"ל שעיקרו של נלד מן הזכר הוא פא ודבריו צע"ג: ולד טרפה לא יקרב ופירש"י אבל להדיוט מותר ועתוס' שכ' ע"ז ולא נהירא כו' וי"ל דרש"י ס"ל פמו דמנכרחים לחלק לר' יהושע דס"ל יקרב דאע"ג דבכל מילי אמרינו עובר ירה אמו הוא לענן טרפות שאני כמ"ש התוס' פאן (דל"א א') ובסנהדרין (ד"פ ע"ב) בד"ה עובר ירה אמו הוא כמ"כ אפ"ל לגם לר"א ס"ל לרש"י דיש לחלק בין חולין לגבי ליקרב ע"ג המנזב דר"א ס"ל פמו בכל מילי אמרינו עובר ירה אמו הוא ה"נ לגבי ליקרב ע"ג המנזב אמרינו פן ולהדיוט לא אמרינו פן ועכ"פ קיי"ל נלד טרפה יקרב והיגנו משום לענן טרפה עובר לאו ירה אמו הוא ולכן אף שעיקרה ולסוף נטרפה שרי וכ"ש דלהדיוט שרי וכמ"ש בש"ע יו"ד סס"י ע"ט וכ' הט"ז שם סק"ה ומ"כ וצ"ע אם נדרסה האם בעוד הנלד בתוכה כו' אם יזיק טפת הדריסה גם הנלד עכ"ל ולכאורה יש לדמות להא דאמר רבא פב"ת דתמורה (ד"ל סע"ב) נלד נרבעת אסור למנזב היא ונלדה נרבעו וכ"ה פ"ט דסנהדרין (ד"פ ע"א) ופ"ב דעכומ"ז (דף כ"ד ע"א).

אף יש לחלק דהתם פי' התוספות פ"ה דב"ק (דמ"ו ע"א) בד"ה מ"ט ששהטעם משום שהנלד עצמו נהנה מרביעה אבל הכא פיון דלענן טרפות לא חשיב לו ירה אמו א"כ אין לאסור א"כ נאמר שטפת הדריסה מגיע אליו ממש ומנ"ל זה פיון דיש לו חיות בפ"ע דאע"ג דלענן בני מעיים אמרו פא"ט (דנ"ג ע"ב) כשהאדים בפשר שפנגד בני מעיים טרפה ופרש"י שם בד"ה צריכה כו' שסופו לשרוף עד שינקוב את בני מעיים היגנו משום דחד גופא הוא וסופו להתפשט מן הפשר לבני מעיים ובפ"ל המשניות להרמב"ם כ' הפשר הסמוך לבני מעיים ובחבורו פ"ה מה' שחיטה דין ט' כתב הפשר פנגד בני מעיים וע"ש בכ"מ שי"ל דה"ה בשאר אברים שהבהמה נטרפת בהן בהאדים בפשר פנגדן טרפה כו' וכ"מ מהטור אבל הרמב"ם משמע דסבר דדוקא פנגד בני מעיים אבל פנגד שאר אברים שהבהמה נטרפת בהם לא כו' ועיין בש"ע סי' נ"ז סי"ו ובש"ע שם ס"ק ל"ח דס"ל להחמיר.

ומ"מ יש לומר דהיגנו דוקא בגוף אחד אבל הנלד שאינו מגופה פמו ששנינו במשנה פ"ק בהמה המקשה זה הפלל דבר שגופה אסור דבר שאינו גופה מותר הרי העובר נקרא דבר שאינו גופה וא"כ י"ל שאינו נטרף עד שיגיע הארס בגופו ממש דלומר משום שסמוך לפשר שהאדים יתפשט הארס בו שזהו פי' פנגד ולא משום דחד גופא הוא אינו מוכרח כ"כ ועוד דהא גם בעובר אין הדריסה מזיק א"כ הגיע לאברים הפנימיים פמו בני מעיים וכה"ג נהרי אף אם האדים הפשר הסמוך לעובר א"א שיתפשט מהם באברים הפנימיים של העובר אם לא דרוך אברים החיצונים וכולי האי אין לנו להחזיק איסורא ועוד דהא ע"ד שכ' התוס' הטעם לענן נלד טרפה דשרי אע"ג דעובר ירה אמו הוא פיון דלעובר יש חיות בפ"ע לא אמרינו עובר ירה אמו שנטרף עם הבהמה ובהרשב"א ועובר זה חי הוא כו' א"כ כמ"כ לענן דריסה פיון שנולד וכל אבריו שלמים ויפים פמו בשאר הנולדות אין לנו לומר שהגיע להם ארס הדריסה ושקפם דא"כ לא הנה חי כו' וכמ"ש

התוספות בתמורה שם (דל"א א') ונ"ל וי"ל דנדאי טרפות שהוא תלוי בחיות ובריאות פנין שאנו רואים הנולד חי ובריא אין לנו לומר שנטרף הנולד עם אמו ואין לנו לפוסלו בשביל טרפות עכ"ל וכש"כ שא"א להטריפו אלא ע"י כמה ספיקות הא' שאנאמר שהדריסה הנה פנגד מקום שהנולד מונח בו ב' שעבר הדריסה עד הכשר שפנגד הנולד ג' שעבר גם בכשר הנולד ד' שהגיע גם לאברים הפנימיים שלו שהוא נטרף בהם ה' הרי יש שובר לזה ממה שנולד חי ובריא כשאר ונולדות נהרי בלא"ה יש דיעות בגמרא דאין חוששין לספק דרוסה שזהו דעת שמואל דנ"ג ע"א) ועולא (דמ"ג ע"ב) ואע"ג דקיי"ל דחוששין לספק דרוסה הקא דאין זה ספק שקול כלל ויש כמה ספיקות להקל אין להחמיר וכ"מ קצת מלשון המשנה נלד טרפה יקרב ואמאי לא התנו דולד דרוסה לא ואדרבה סתם טרפה דקרא הוא הדרוסה כמ"ש ובשר בשדה טרפה אלא משמע דכל שהנולד כשאר ונולדות אין חוששין כלל למה שנגרסה אמו כמו בשאר טרפות שוב ראיתי בחידושי דינים שבסוף ספר לבושי שרד דין כ"ה התיר הנולד דרוסה בפשיטות אף בפירושו ס"ק פ' מבואר שההיתר משום דרוב הפוסקים ס"ל דזאב אין לו דריסה בבהמה גסה משמע מדבריו דבדקה הנה אוסר כה"ג הג"ה אחר זמן ועיין בש"ע סי' נ"ז סעיף י"ג מוכח דבשני ספיקות לכ"ע אין חוששין בדרוסה וע"ש עוד סעיף י"ב ולכאורה מהנהח חמשה טעמים דלעיל יש לברור עכ"פ שנים שיהי' נחשב ספק ספיקא על הנולד או גם שלשה ספיקות שבין כולם יהיה ס"ס ועוי"ל דהנה כמו שכתבתי טעם ה' פנין שנולד חי ובריא כשאר ונולדות ואין בו שום ריעותא זה נחשב כבדיקה שלא נדרס כמו שהביא הש"ך סי' נ"ז סעיף י"ו ס"ק ל"ו דרש"י ס"ל דהבדיקה היא מבחוח ועודה בחיים גבו ובריסו כו' ואם לא האדים מבחוח א"צ שוב לבדוק וכשרה דכיון דלא ניכר הארס מבחוח נדאי לא דריס עכ"ל והקא גבי הנולד י"ל כ"ע מודים דהבדיקה מבחוח סגי דהא חוץ של הנולד כפנים של האם דמי וא"כ פנין שלא נראה בו ריעותא יש להכשירו ואע"ג שאנו אין בקיאים בבדיקה מ"מ הקא דבלא"ה יש טענות טובות לומר דאין חוששין על הנולד כלל לכן בכה"ג י"ל לצרף לזה מה שאין בו שום ריעותא משום דה"ל כמו בדיקה וכה"ג מבואר בשמ"ח סעיף ל"ו ס"ג ונ"ל ואע"ג שיתבאר לקמן סעיף ל"מ דאנו לא בקיאים בבדיקה מ"מ פנין שגראה מהפוסקים דלא אתפרש בגמרא כ"כ שתהיה בדיקה זו מעפכת יש להקל ולסמוך עליה אפי' בזמן הזה עכ"ל: סימן נח בהמה שנשחטה ונמצאת טרפה ע"י סירכא מחיתוף לגב.

מה דין החלב: בש"ע סי' פ"א ססע"י ב' ואם נטרפה ע"י סירכא אין אוסרין הגבינות שנעשו מחלבה משום דהוי ספק ספיקא והש"ך סק"ט כ' דוקא בסתם סירכות שאנו אוסרי' מספק מפח שאין אנו בקיאים בבדיקה אבל נדאי איכא סירכות טובא דטרפות בודאי עכ"ל ולפע"ד מלשון התוספות (דף י"א א') מיהו בטרפות מחמת שהריאה היא סרוכה דאם היינו בקיאים לבדוק אפשר שהיה לו היתר אין לאסור דה"ל ספק ספיקא ספק אינו טרפה ואת"ל טרפה אימא דאח"כ נטרפה עכ"ל.

הרי לא חילקו בין הסירכות וכ"כ בפסקי תוספות סעיף ל"ז עשו גבינות מבהמה ונשחטה ונמצאת טרפה אסורים ובסירכא מתירים עכ"ל וכ"כ באגודה שם ונ"ל דדוקא שנמצאת טרפות גמור כגון חסרה ויתרת שלא בדרא דאני אבל מחמת סירכא אין מטריפין אלא מה שיעשה ממנו תוף ג"י סמוך לשחיטה עכ"ל מיהו י"ל כפונתו מטעם שכ' סה"ת סי'

ע"ג דשם משמע דהעיקר משום חזקה ומ"מ משמע שם ג"כ בסה"ת שגם עכשיו בסירכא אינו טרפה ונדאית דלכן גבי הוגלד פי המפה דהיא טרפה ונדאית נסתפק וכ"מ בהרא"ש פ"ק סי' י"ו ומיהו אם טרפה מחמת סירכא כו' ובמרדכי פא"ט סי' תרל"ה.

ולכאורה הנה אפ"ל הטעם דהא דאמר רבא הני תרתי אנוי דסריכא אהדדי לית להו בדיקותא היינו שאין לסמוך על הבדיקה דכיון דקרוב הדבר שניקבה אבל לא שהיא טרפה ונדאית דהא בגמרא דמ"ח א' (מר זוטרא ס"ל דרב נחמיה בדיק לה בפושרי ואע"ג דרב אשי פליג עלי' אי האי נקיב כו' י"ל מ"מ זהו רק ספק טרפות או קרוב לנדאי ותדע דהא גבי תרתי בועי דסמיכי אמר רבא ג"כ לית להו בדיקותא וכ' הרמב"ם פ"ז מה' שחיטה דין י"א שהדבר קרוב שיש נקב ביניהן ואין להן דרוך בדיקה עכ"ל א"כ כמ"כ י"ל גבי לית להו בדיקותא דתרתי אנוי דסריכו, וא"כ אף שקרוב הרבה מ"מ אינו נדאי גמור וקצת משמע פן בתשב"ץ ח"ג סי' רצ"ג דנ"ז ע"ד שכו' ואיסור הסירכות הוא מפני חשש נקב ומ"מ בסירכא שלא פסדון גמורה דהיינו מאזן הא' לשלישית י"ל דנהי דאינו נדאי גמור להטריף מ"מ רובא הוי לאיסורא ואפ"ל הש"ך כ"כ משום לעשות שלום בין התוספות להרשב"א דהרשב"א מחמיר יותר בסירכא משאר טרפות וע"כ י"ל דהרשב"א מייירי בסירכא שהיא טרפה ונדאית אז יש להחמירה יותר משום דנדאי נעשה מקודם והתוס' לא התירו רק בסירכא שהיא טרפה מספק וכן משמע ברבינו ירוחם סוף נט"ו אות ל"א שמתחלה הביא דעת הרשב"א ואח"כ כ' זולתי אם הנה הטרפות בענין שאם היו בקיאים לכוון כו' מוכן מדבריו דיש סירכות דלא שייך ע"ז לומר פן והיינו כמ"ש הש"ך ומ"מ בנד"ז שהסירכא היא מחיתוף לגב אפשר שיש לומר דה"ל ספק טרפה כי בפא"ט (דמ"ו ע"ב) בתוספות ד"ה אבל פיון דחזא סריכא על גבה חכרתה [ע' מפתח] משמע דס"ל דסירכא מקמא של זו לגב זו ה"ל פסדון וא"כ כמ"כ מחיתוף לגב ובפרוץ ערוך אנוי פיון דחזא סריכא על חכרתה היא מרביצה ומרבעתה משמע ג"כ זו ע"ג זו וא"כ זה כפרש"י דלא נקרא שלא פסדון אלא מן הראשונה לשלישית וכן דייק הכנה"ג סי' ל"ט בהגהב"י אות נ"ח ממ"ש הערוך וכ"ש אם דבוקות זו ע"ג זו הראשונה עם השלישית אלא שהתוס' אין גורסין פן בערוך אבל בסה"ת הגירסא כמ"ש בערוך שלפנינו עכ"ד וכ"נ דעת ריב"א בתוספות (דף מ"ז ע"א) שכ' דאי לא הווי אנוי בכלל אומי לא תמצא שלא פסדון בשמאל וכ"נ ממ"ש הב"י רס"י ל"ט סד"ה ולענין דעת שכתב העיטור שהרי"ף כתב בתשובה אין פנו פח להחמיר בזה והחמיר צריף להביא ראיה עכ"ל ולכאורה קאי זה על שני אונות מחיתוף לגב וענין שו"ת מהרלנ"ח סי' ו' שכ"ד הרמב"ם משורש הדין וא"כ אע"ג דקיי"ל נדאי דזהו שלא פסדון עכ"ז י"ל דזהו ספיקא דאורייתא ולא איסור נדאי דאע"ג דרוב הפוסקים הסכימו דלא פריש"י וה"ל המכשירים רק מיעוטא מ"מ י"ל לצרף מיעוט זה אל המיעוט דגם שלא פסדון גמור אינו טרפה ונדאית כ"א כמו רובא ובצירוף הנה תרי מיעוטי י"ל דה"ל רק ספק טרפה ואע"פ שהפמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט תופש דסירכא מחיתוף לגב הנה ג"כ טרפה נדאי ולא ספק.

אין דבריו מוכרחים ואפשר מה"ט יש לצדד לענין המיעוט הנהוג עכשיו שהוא קולא גדולה ולא כמו המיעוט שנהגו מקודם שי"ל טעם קולא זו משום צירוף דיעות הנ"ל אע"ג דלא קיי"ל פן מ"מ סמכין ע"ז על המיעוט הנהוג והבדיקה דפושרי מיהו באמת יש מחמירין שלא לסמוך על המיעוט הנהוג והבדיקה כ"א בריאה הסרוכה למקום שאין

הַנְּקָב פּוֹסֵל וְעֵינָיו בְּתוֹשׁוֹ אֲאִזְמוֹ הַגָּאוֹן וְ"ל סִי" ב חִילָק ג"כ בִּינִיָּהֶם לְעֵנָן אַחַר וּאִפ"ל סִירְכָא מְאֹנָא א' לְשִׁלְיָשִׁי ה"ל וְדַאי טְרַפְּהָ שְׁהָרִי הֶרְמֵב"ם פ"ח דִּין ה' כ' טְרַפְּהָ וְלֹא כַמ"ש גַּבִּי תְרַתִּי בּוֹעֵי דְסְמִיכִי שְׁהַדְבָר קָרוֹב כּו' וְאֵעֵפ"כ פְּשֵׁה־סִירְכָא בְּתָרִי אֹנִי דְסְמִיכִי מְחִיתוּדָה לְגַב י"ל ה"ל רַק סְפֵק טְרַפְּהָ וְעַכ"פ לְעֵנָן הַחֲלָב יֵשׁ לְצַדָּד בְּכַה"ג דְּהָא לִפ"ד הֶרְמֵ"א אֲפִילוּ בְּטְרַפְּהָ וְדַאִית מְתִירִין הַחֲלָב שְׁקוֹדֵם ג' יָמִים לְשַׁחֲטָהּ וְכ"ש בְּכַה"ג שְׁיֵשׁ עַכ"פ סְבָרָא שְׁאִינְהָ טְרַפְּהָ וְדַאִית מִמֶּשׁ: סִימָן נֹט דִּין בְּהֵמָה שְׁצוֹלְעַת מְעַט פְּמָה חֲדָשִׁים אִדָּה בְּזוּלַת זֶה הִיא בְּרִיאָה וְשְׁמִינָה וְגַם הוֹלְכַת הַרְבֵּה לַרְעוֹת בְּשָׂדוֹת רַק שְׁצוֹלְעַת בְּהִלְכָתָהּ וְלִשְׁחֻטָּהּ יֵשׁ הַפְּסָד אִם מוֹתֵר לְאָכּוֹל הַחֲלָב שְׁלָה: מְשֻׁנָּה פִּא"ט (דָּף נ"ד ע"א) וְאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת בְּבִהֵמָה וּבְגִמְרָא שְׁם רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֵלּוּ טְרַפּוֹת דְּנוֹקָא כּו' הָא דְרַב מִתְּנָא כְּשֵׁרָה וְעֵינָיו רַש"י רִפִּא"ט (דִּמ"ב ב') ד"ה דְּשָׁף מְדוּכְתִּיָּהּ וּבְתוֹסְפוֹת תַּחֲלַת דָּף מ"ג ד"ה הִנֵּה וּי"ל דְּבִאֵי־עָפוּל גִּבְיָהּ הִנֵּה טְרַפְּהָ לִכ"ע כּו' לְכֹן נִרְאָה דְּעוֹלָא וְהִיא דְּלִקְמוֹן סְבָרִי כְּמִתְנִיתִין וְכַרְבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר אֵלּוּ טְרַפּוֹת דְּנוֹקָא נֹאֲתָא אֵלּוּ לְמַעוּטֵי דְרַב מִתְּנָא כּו' וְנִרְאָה דְּלַרְבִּי יוֹחָנָן בְּחֵי הַבְּהֵמָה לְעֵנָן אֲכִילַת חֲלָבָהּ מוֹתֵר לְאָכּוֹל חֲלָבָהּ אֵע"ג דִּא"א לְבָדוּק אִם אֵי־עָפוּל גִּבְיָהּ דְּהָא אָמַר כְּשֵׁרָה וְאִם אֵין לְאָכּוֹל חֲלָבָהּ הִנֵּה לָהּ דִּין סְפֵק טְרַפְּהָ אֵע"ג דְּמִצִּינוּ כְּשֵׁרָה וְצָרִיכָה בְּדִיקָה גַּבִּי דְרָסָה וְטְרַפְּהָ בְּכוֹתֵל כּו' אִם שְׁהֵתָה מְעַט לְעַת וְשַׁחֲטָהּ כְּשֵׁרָה בְּמְשֻׁנָּה דִּנ"ו ע"א.

וּבְגַמ' שְׁם א"ר אֲלֵעֶזֶר בַּר אַנְטִיגֵנוֹס מִשׁוּם ר' אֲלֵעֶזֶר בַּר יִנְאִי אַחַת זֹו וְאַחַת זֹו צָרִיכָה בְּדִיקָה הִנֵּה מֵאַחַר דְּבִמְשֻׁנְתָּנוּ שְׁנִינוּ כְּשֵׁרָה אִפ"ל דְּחִיּוּב הַבְּדִיקָה הוּא מְדַרְבְּנָן דְּכַה"ג אָמַר ר' אֲלֵעֶזֶר בַּר אַנְטִיגֵנוֹס מִשׁוּם ר' אֲלֵעֶזֶר בַּר יִנְאִי בִּפ"ק (ד"ט ע"א) גַּבִּי לֹא בְּדִק הַסִּימָנִים לְאַחַר שְׁחִיטָה דְּטְרַפְּהָ וְאַסוּרָה בְּאֲכִילָהּ וְלִהְיוֹסְפוֹת שְׁם ד"ה וְאַסוּרָה הִיא מְדַרְבְּנָן וְהוּבָא בְּשִׁמ"ח סִי" כ"ה ס"ב וְכַת"ש שְׁם ס"ק גִּימ"ל וּבְדַבְרֵי אֲאִזְמוֹ הַגָּאוֹן וְ"ל סִי" כ"ה ס"ק"ב וְכ"ה הַת"ש שְׁכֹן מְשֻׁמַּע קֶצֶת בַּחֲה"ר ד"ה מֵר סְבָר א"כ גַּם כָּאֵן אִפ"ל דִּר"א בֶּן אַנְטִיגֵנוֹס צָרִיכָה בְּדִיקָה מְדַרְבְּנָן קְאָמַר וְאִם לֹא בְּדִק אַסוּרָה מְדַרְבְּנָן וְעֵינָיו בְּב"ק פָּרָק הַפָּרָה (ד"נ ס"ב) אָמַר רַב נַחְמָן כּו' וּבְתוֹס' שְׁם אֲבָל כְּשֵׁשְׁהֵתָה מֵעַל"ע אֵין לְהוֹכִיחַ מִשְׁם אֵי בְּעֵינָי בְּדִיקָה וְהַקְּשָׁה עֲלֵיהֶם בְּשִׁט"מ שְׁהָרִי בְּהַדְיָא אָמַר בְּגִמְרָא וְצָרִיכָה בְּדִיקָה וְעֵינָיו בְּפנֵי שְׁם ג"כ מִזֶּה נְעוּד דְּהֵתָם שְׁפִיר אָמְרוּ בְּמְשֻׁנָּה כְּשֵׁרָה אֵע"ג דְּצָרִיכָה בְּדִיקָה לְעַפְּב דִּמ"מ כִּינּוּן שְׁשַׁחֲטָהּ הָרִי אֲפֹשֶׁר לְבָדוּק מִשָּׂא"כ הֵכָא דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּכְשֵׁרָה הָרִי מִיִּירֵי אֲפִילוּ מְחִיָּה וְא"כ בְּבִהֵמָה הַעוֹמְדָת לְחֲלָבָהּ הָרִי א"א לְבָדוּק אֵא"כ יִשְׁחָטוּ אוֹתָהּ.

א"כ אֵי אֵיתָא דְּחֲלָבָהּ אַסוּר לֹא הִל"ל כְּשֵׁרָה וְאַדְרָבָה כִּינּוּן דְּאַסוּר לְאָכּוֹל חֲלָבָהּ וּכְדִין בִּיעֵי סְפֵק טְרַפְּהָ ה"ל סְפֵק טְרַפְּהָ וְלֹא שְׁיִיָּדָה ע"ז לְשׁוֹן כְּשֵׁרָה: קִיצוּר. מִמ"ש ר' יוֹחָנָן הָא דְרַב מִתְּנָא כְּשֵׁרָה מְשֻׁמַּע עַכ"פ בְּחִיָּה חֲלָבָהּ מוֹתֵר וְלֹא כְּדִין חֲלָב וּבִיָּצִים שֶׁל סְפֵק טְרַפְּהָ אֵע"ג דְּמִצִּינוּ כְּשֵׁרָה בְּמְשֻׁנָּה וּגְמָרָא (דִּנ"ו) שְׁצָרִיכָה בְּדִיקָה לְעַפְּב הֵתָם תְּנִי כְּשֵׁרוֹתָהּ לְאַחַר שְׁחִיטָה וְהָרִי אֲפֹשֶׁר בְּבִדִיקָה מִשָּׂא"כ הֵכָא דְּתַנִּי סֵתָם כְּשֵׁרָה מְשֻׁמַּע אֲפִילוּ מְחִיָּים מְשֻׁמַּע דְּמוֹתֵר לְאָכּוֹל חֲלָבָהּ בְּחִיָּה: ב וְהִנֵּה הֶרְשֵׁב"א וְהִרָא"ש מְחֻלְקִים בְּדִין מַחֲט שְׁנִמְצָאת בְּבִיה"כ מִצָּד אֲחָד כְּשֵׁרָה דְּהֶרְשֵׁב"א בְּחִידוּשָׁיו דִּנ"א ד"ה מַחֲט כ' וְאֵע"ג דְּאָמְרִינוּ כְּשֵׁרָה לֹא כְּשֵׁרָה מִמֶּשׁ קְאָמְרִינוּ אֵלָּא בְּבִדִיקָה וְר"ל לְבָדוּק כְּפִנְגֵּדוּ בְּעוֹר הַחִיצוֹן דְּלִמָּא אֵיכָּא קוֹרְט דָּם בְּצַד הַחִיצוֹן יַעו"ש וְלַעֲיִל מִיָּנְיָה בְּד"ה לֹא נִמְצָא עָלָיו קוֹרְט דָּם

(כ') וטובא פֿשרה איפא דְבְעֵי בְדִיקָה קוֹדֵם גְּמַר פֿשרוֹתָה כּו' וּמ"ש וּבְשִׁמְעָתָא נְמִי אִשְׁפָּחֵן פֿשרה בְּבְדִיקָה.

הִנֵּה לְדַעַת הֶרְבֵּה פּוֹסְקִים שְׁם פֿשרה בְּלִי בְדִיקָה וְהָרָא"ש פּא"ט סס"י ל"ד כ' אִם הֶפְכָּה וּמִצָּא קוֹרֵט דָּם מִצַּד אַחַר טְרַפָּה כּו' א"כ ס"ל פֿשרה בְּלִי בְדִיקָה אַחַר קוֹרֵט דָּם וּכ"מ עוֹד מִמ"ש הָרָא"ש רפא"ט סי' ד' גְּבִי יֵשֵׁב לּוֹ קוֹיִץ בְּנוֹשֵׁט וְרָאב"ן זְקוּנֵי פֶסֶק פֿעוֹלָא וְהִבִּיא רָאִיָּה מִמַּחֲט שְׁנַמְצָא בְּעוֹבֵי בֵיה"כ בְּצַד אַחַד פֿשרה וְלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא הִבְרִיא וּפִי' בְּקִיצוֹר פֶּסְקֵי הָרָא"ש שְׁם וְז"ל יֵשֵׁב לּוֹ קוֹיִץ בְּנוֹשֵׁט הָרָאב"ן מְכַשִּׁיר בְּלֹא בְדִיקָה וְלִרְב אֶלְפֶס צָרִיף לְבָדוּק אִם נִקְבַּח כּו' וְלִרְש"י אֵינוֹ נִתְּרַב בְּבְדִיקָה עַכ"ל וְהִיָּינוּ כִּמְש"ש הָרָא"ש לְעִיל מִיָּנִיָּה דְאֶפִּילוּ בְדִיקָה לֹא בְעֵינָא וְגַם לְפִירוּשׁ הָרָאוּשׁ שְׁבֵהרָא"ש מִשׁוּם דְנִקְבַּח מְשֵׁהוּ בְּעוֹר הַחִיצוֹן שֶׁל נוֹשֵׁט לֹא מִיָּנִיָּכֵר עַכ"פ אֵין הַבְּדִיקָה מְעַפְכֵת וְעֵינֵינוּ מְזֵה בְּש"ף סי' מ"ח ס"ק ל"ב וּס"ק כ"ה וְעֵינֵינוּ מְזֵה בְּדַבְּרֵי הַגְּאֵאזְמו"ו ז"ל סי' ל"ג ס"ק כ"ג וְע' עוֹד בְּהָרָא"ש פּא"ט סי' י"ג גְּבִי רִיָּאָה דְאֶגְלִיד פֿאַהֲיָנָא סוֹמְקָא שְׁפַתְבּ דְלִשׁוֹן פֿשֶׁר מְשַׁתְּמַע אַף בְּלֹא בְדִיקָה הוּבָא ב"י רס"י ל"ו וּכ"כ הִרְשֵׁב"א שְׁם בְּחִידוּשֵׁיו דַּמ"ו ד"ה הָאֵי רִיָּאָה דְאֶגְלִיד דְכִשְׂרָה לְגַמְרֵי מְשַׁמַּע דָּאֵי לֹא הִל"ל תְּבַדֵּק וּבַתְּה"א דל"ב ע"א פְּתַב וְאֵע"פ שְׁמַצִּינוּ פֿשרה וְצָרִיכָה בְדִיקָה בְּמַתְנִיתֵינוּ אֶפִּילוּ כֵּן אֵין דְרָכֵינוּ שֶׁל אֲמוּרָאִים לְסַתְּמוֹ אֶלָּא לְפָרֵשׁ עַכ"ל וּכ"כ הָרָא"ה בְּבַד"ה שְׁם הָעֵינֵיקֵר דְכִשְׂרָה וְלֹא בְעֵינָא בְדִיקָה וְא"כ גַּם פֿאַן הָרִי ר' יוֹחֲנָן לֹא הִנִּיָּה לְסַתְּמוֹ אֶלָּא לְפָרֵשׁ וְכֵן א"ר יוֹחֲנָן (דנ"ז ע"א) לְעֵנֵינוּ שְׁמוּטָת גַּף בְּעוֹף תְּבַדֵּק רַק יֵשׁ לְדַחוּת פִּינוֹן דַּר' יוֹחֲנָן דְאָמַר פֿשרה מְפָרֵשׁ שְׁזֵהוּ פְּנוֹת הַמְּשֻׁנָּה אֵלּוּ טְרַפּוֹת.

וְהָרִי בְּמִשְׁנֵה יֵשׁ פֿשרה וְצָרִיכָה בְדִיקָה כַּש"כ פֿאַן שְׁלֹא אָמְרוּ בְּמִשְׁנֵה פֿשרה רַק מְדִיוקָא דְאֵלּוּ טְרַפּוֹת מוֹכַח כֵּן לְכֵן וְדָאֵי י"ל פֿשרה ע"י בְדִיקָה [ע"י מְפַתַּח]. וּמִיָּהוּ אַף לְהִרְשֵׁב"א יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין שְׁם לְנַד"ז דְהִנֵּה בַתְּה"א דל"ח ע"א וְדל"ה ע"א כ' שְׁהָרִי הִתְחִיל בְּהַ מְעֵשָׂה הָאוּסֵר כּו' וְכִינוֹן שְׁפֵן צָרִיכָה בְדִיקָה כּו' י"ל הֵתֵם נְקִיבַת עוֹר אַחַד מִבֵּיה"כ ה"ז הִתְחַלָּה מְמַשׁ לְטְרַפּוֹת נִקְבֵּבִיָּה"כ אֶבֶל שְׁף מְדוּכְתִּיָּה אֵינוֹ הִתְחַלָּה גְּמוּרָה לְעֵנֵינוּ אֵינְפּוֹל נִיבִיָּה וְע"כ י"ל וְדָאֵי פֿשְׁאָפְשֶׁר בְּבְדִיקָה כְּגוֹן לְאַחַר שְׁחִיטָה צָרִיכָה בְדִיקָה אֶבֶל מְחִיָּיָה דְלֹא אֶפְשֶׁר אֵין לְאַסּוֹר הֶחֱלַב וְה"ז כְּדִין בְּדִיקַת הָרִיָּאָה דָּאֵף שְׁלֹאֲחַר שְׁחִיטָה אֶסּוֹר לְאַכּוֹל הַבְּשָׂר קוֹדֵם בְּדִיקַת הָרִיָּאָה וְלְדַעַת מְקַצֵּת הַפּוֹסְקִים אִם לֹא בְדִקוּ הָרִיָּאָה הַבְּשָׂר אֶסּוֹר בְּאַכִּילָה עַכ"ז אוֹכְלֵין הַחֲלָב בְּחִיָּיָה וְלֹא חִיִּישִׁינוּ שְׁמָא תְּמַצָּא טְרַפָּה בְּבְדִיקַת הָרִיָּאָה וְעֵינֵינוּ מְזֵה בְּהָרָא"ש פ"ק סי' י"ו וּבַהֲג"א שְׁם שְׁהִשִּׁיבוּ עַל רִש"י דְלֹא דְמִי לְאַכִּילַת חֲלָבָה מְחִיָּים דְלֹא אֶזְלִינוּ בְּתַר רַבָּא אֶלָּא הִיכָא דְלֹא אֶפְשֶׁר אֶבֶל הִיכָא דְאֶפְשֶׁר לֹא וְע"ש בְּגַמְרָא (ד"א סע"ב).

וְכֵן מְמַשׁ י"ל לְעֵנֵינוּ בּוּקָא דְאַטְמָא דְשֶׁף מְדוּכְתִּיָּה דָּאֵע"ג דְלֹאֲחַר שְׁחִיטָה צָרִיכָה בְדִיקָה לְעַפְבֵּי אִם לֹא אֵינְפּוֹל נִיבִיָּה מ"מ בְּחִיָּיָה אוֹכְלֵין חֲלָבָה: קִיצוֹר הִרְשֵׁב"א וְהָרָא"ש מְחוֹלְקִים כְּדִין מַחֲט שְׁנַמְצָאָת בְּבִיָּה"כ מִצַּד א' דְכִשְׂרָה אִם בְּבְדִיקָה אַחַר ק"ד מִצַּד הַחִיצוֹן או א"צ בְּדִיקָה וְטַעַנַת הִרְשֵׁב"א פִּינוֹן שְׁהִתְחִיל מְעֵשָׂה הָאוּסֵר מ"מ הָכָא י"ל שְׁאֵין זֶה הִתְחַלָּה גְּמוּרָה כְּמוֹ הֵתֵם וְע"כ אפ"ל דְלֹאֲחַר שְׁחִיטָה צָרִיכָה בְדִיקָה כְּדִין בְּדִיקַת הָרִיָּאָה וּמ"מ בְּחִיָּיָה אוֹכְלֵין הֶחֱלַב פִּינוֹן דְלֹא אֶפְשֶׁר לְבָדוּק: וְיֵשׁ לְכַאוּרָה רָאִיָּה בְּרוּרָה לְזֵה מְמַשְׁנָה שְׁלִימָה בְּבַכּוֹרוֹת פֶּרֶק עַל אֵלּוּ מוּמִין (דף מ' ע"א) הַשְּׁחוּל וְהַפְּסוּל אֵינְהוּ שְׁחוּל

שְׁנֵשְׁמָטָה יְרִיכוֹ וְכִסּוּל שְׂאֵחַת מִירְכוּתָיו גְּבוּהָ וּפִירֵשׁ"י שְׁנֵשְׁמָטָה יְרִיכוֹ כְּגוֹן דְּלֹא אֵיעֶכּוּל
נִיבְיָה דְאֵי אֵיעֶכּוּל נִיבְיָה טְרַפָּה נְמִי הֵוָּא כְּדִאֲמַרִּינָן בְּאֵלוֹ טְרַפּוֹת (דָּף נ"ד) הָאֵי בּוּקָא
דְאֵטְמָא דְשָׁף מְדַוְכְתִּיָּה טְרַפָּה ה"מ דְאֵיעֶכּוּל נִיבְיָה וְהַתּוֹסְפוֹת שָׁם הִקְשׁוּ עַל פִּירֵשׁ"י
וְהֶאֱחָרוּנִים בִּי"ד סִי נ"ה הִסְפִּימוּ לִפִּירֵשׁ"י וּכ"כ בְּטוֹי"ד סִי ש"ט הָרִי שְׂאִין זֶה רַק מוּם
מְזַה מְבֹאָר דְאִין בּוֹ אִיסוּר סְפֵק טְרַפָּה מְאַחַר דְּרַק מְפָנִי הַמוּם נֶאֱסַר לְגְבוּהָ וּבְסֵפֶק טְרַפָּה
פִּירֵשׁ"י בְּזִבְחִים פֶּרֶק הַתְּעֻרוּבוֹת (דַּע"ד סַע"ב) וְז"ל וְכִינּוּן דְאֵתְחַזֵּק בֵּיהּ סְפֵק טְרַפָּה אִין
מְכַנְיִסִין אוֹתָהּ לְעֻזְרָה לְשׁוֹחֲטָה מְשׁוּם הִקְרִיבָהּוּ נָא לְפִתְחָהּ עַכ"ל וּבכ"מ פ"ב מֵה' אִיסוּרֵי
מִזְבֵּחַ דִּין יו"ד כ' שְׁבַתְמוּרָה פ"ו דכ"ט יְלִיף כֵּן מִן הַתּוֹרָה וְכֵן פב"ת דְּבִכּוּרוֹת (דָּף נ"ז)
וַע"ש וְעוֹד דְּהָא לְקַמָּן (דמ"א ע"א) אוֹמַר בְּמִשְׁנָה עַל אֵלוֹ מוּמִין שׁוֹחֲטִין אֵת הַבְּכוֹר
וּפְסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין נִפְדִּין עֲלֵיהֶן וְאֵי אֵיתָא דְנִשְׁמָטָה יְרִיכוֹ הוּא סְפֵק טְרַפָּה עַד שְׁתַּבְּדַק אָם
לֹא אֵיעֶכּוּל נִיבְיָה אִיף פּוֹדִין אֵת פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין שְׁנֵשְׁמָטָה יְרִיכוֹ הָא שְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנָה ספ"ו
דְתַמּוּרָה כָּל הַקְּדָשִׁים שְׁנַעֲשׂוּ טְרַפָּה אִין פּוֹדִין אוֹתָן שְׂאִין פּוֹדִין אֵת הַקְּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן
לְכָלְבִּים אַע"ג שְׁבַגְמָרָא שָׁם מְבִיא בְּזָה פְּלוּגְתָא דְתַנְאֵי קִי"ל כְּסֵתָם מִתְּנִיתִין וּכ"מ עוֹד
בְּמִשְׁנָה פ"ב דְּבִכּוּרוֹת וּבְחֻלִּין פֶּרֶק יו"ד וּכ"פ הַרְמַב"ם פ"ב מֵה' אִיסוּרֵי מִזְבֵּחַ דִּין יו"ד
וּא"ת דְּזָהוּ בְּטְרַפָּה וְדֵאִית וְלֹא בְּסֵפֶק טְרַפָּה דְשָׂמָא תַמְצָא כְּשֶׁרָה לְכֵן פּוֹדִין אוֹתָן מִזְבֵּחַ
לוֹמַר כֵּן וַע" תוֹי"ט פ"ו דְּבִכּוּרוֹת מִשְׁנָה ז' כ' בְּשֵׁם הַרְמַב"ם דְשָׁחוּל זֶהוּ שְׂרוּעַ דְקָרָא
וְהַבְּחִי פ' אֲמוֹר פ'י שְׂרוּעַ הוּא מוּם שְׁמַתְחַלַּת בְּרִייתוֹ וְכֵן פִּירֵשׁ"י ס"פ כָּל שְׂעָה (דמ"ב
ע"א) אֲכֵן בְּתַמּוּרָה פ"ק (ד"ז ע"א) פ'י שְׂרוּעַ שְׁנֵשְׁמָטָה אֲחַד מְאַבְרִיו וְזֶה כְּפִירוּשׁ
הַרְמַב"ם (בְּתַשׁוּ חֲתָם סוּפֵר חִי"ד סִי נ"ו כְּתַב שַׁצ"ל שְׁנֵשְׁמָטָה אֲחַד מְאַבְרִיו) עֵינּוּ
בְּתוֹסְפוֹת פ"ה דְּבִכּוּרוֹת (דל"ב ע"ב) דְּהִיכָא דְשָׂרִי לְיִשְׂרָאֵל כו' וְשָׂרִי אִף לְעוֹ"ג כו' וְעֵינּוּ
בְּסֵמ"ג עֵשִׂין סס"י רִי"א וְאֲפֹשֶׁר לְדַחֲוֹת דמ"מ בְּסֵפֶק טְרַפָּה שְׂאֲפֹשֶׁר לְבִדּוּקָה פּוֹדִין אוֹתָן
עַל תְּנַאי שְׂאָם תַמְצָא כְּשֶׁרָה הָרִי נִפְדִּית וְאָם תַמְצָא טְרַפָּה יִקְבֵּר הַבְּשָׂר וְכֵן הַבְּכוֹר שׁוֹחֲטִין
אוֹתוֹ וְאָם יִמְצָא טְרַפָּה עוֹרוֹ וּבְשָׂרוֹ אִיסוּר בְּהִנְאָה וְטַעוֹן קְבוּרָה בַש"ע סִי ש"ז וְדַחֲזִיָּה זוֹ
צ"ע רַק מְלִשׁוֹן רַש"י כְּגוֹן דְּלֹא אֵיעֶכּוּל נִיבְיָה מְשַׁמַּע ג"כ לְכַאוּרָה שְׂצָרִיף לִידַע דְּלֹא
אֵיעֶכּוּל נִיבְיָה וְעֵינּוּ בְּהַרִיב"ש סס"י קס"ג לְעֵנִן סִיכּוּת הַרְיָאָה בְּקַרְבָּנוֹת וּבַתְּשַׁב"ץ
ח"א סס"י ס"ז: קִיצוֹר שְׁלַכְאוּרָה מֵהַמִּשְׁנָה פ"ו דְּבִכּוּרוֹת מִשְׁנָה ז' מְשַׁמַּע דְנִשְׁמָטָה יְרִיכָה
הִיא בְּחֻזְקַת כְּשֶׁרָה וְלָכֵן פְּסוּלֵי הַמְּקַדְּשִׁין נִפְדִּין עַל מוּם זֶה וּמ"מ אִין זֶה מְוַכְרַח וּמְלִשׁוֹן
רַש"י שָׁם מְשַׁמַּע קֶצֶת דְצָרִיכָה בְּדִיקָה שְׁלֵא אֵיעֶכּוּל נִיבְיָה: ד וְכֵן בַּסֵּה"ת סִי כ"ה
וּבְסִימָנִים שָׁם כ' שְׂאָם נִשְׁמַט הִירָף מִמְּקוֹם חִיבּוּרוֹ בְּבוּקָא דְאֵטְמָא וְלֹא יָדַע אֵי אֵיעֶכּוּל
נִיבְיָה אוֹ לֹא כְּתַב בַּה"ג דִּישׁ לְאַסְנָר הִבִּיא הַב"י דִּין זֶה רַס"י נ"ה בְּשֵׁם וּכ' הַמְרָדְכִי ס"פ
בְּהֵמָה הַמְקַנְשָׁה וְלַעֲיִל מִיָּנִיָּה הִבִּיא הַב"י סד"ה וְתַמְיָהֲנִי שְׁכַתְּבִי הַמְרָדְכִי רַפּא"ט (סִי
תַרִי"ג) אָם אִינוּ בְּקִי בְּאֵיעֶכּוּל נִיבְיָה אוֹ לֹא אִיכָא לְמִטְרַף מְסַפִּיקָא וְז"ל בַּה"ג ה' טְרַפּוֹת
זֶה הַכָּלָל כָּל שְׂאִין כְּמוֹהָ חִיָּה טְרַפָּה זֶה הַכָּלָל לְאֵתוּנֵי מֵאֵי לְאֵתוּנֵי שַׁב שְׁמַעְתָּא מֵאֵי
נִינְהוּ דְאָמַר רַב מִתְּנָא הָאֵי בּוּקָא דְאֵטְמָא דְשָׁף מְדַוְכְתִּי בְּדַקִּינָן לִיָּה אֵי אֵית לִיָּה לְשׁוֹרְיָקִי
סוּמְקִי דְבִין אִסְתָּא לְבוּכְנֵי כְּשֶׁרָה וְאֵי אִיפְסִיק נִיבְיָה טְרַפָּה וְהַלְכְתָּא אִיפְסִיק נְמִי כְּשֶׁרָה
עַד דְמַתְעַכֵּל אִיתְעַכּוּלֵי עַכ"ל אִף גִּירְסַת הַש"ס שְׁלָנוּ אִינוּ כֵּן וְעֵינּוּ בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א דָּף
נ"ד שְׁהָרִיף וְשְׁהָעִיקָר כְּגִירְסַת הַש"ס שְׁלָנוּ וּמ"מ אפ"ל דַּעַל זֶה שְׂצָרִיכָה בְּדִיקָה הַדִּין
אֲמַת גַּם לְגִירְסָא שְׁלָנוּ וּאפ"ל לְהַפֵּךְ דַּהֲבַה"ג לֹא הִחְמִיר בְּהַבְּדִיקָה אֲלֵא לְמ"ד דְאֵי

איפסיק ניביה טרפה אכל למ"ד עד דאתעפל עיכולי י"ל יותר שיהא בחזקת פשרה ומ"מ
הסה"ת ג"כ י"ל מנירי לאחר שחיטה ולא בחייה לענן החלב וכן מוכן הפירוש מדברי
כנה"ג סי' נ"ה בהגהת הב"י אות כ"ט וז"ל מה הוסיף המרדכי פירק בהמה המקשה (שהו
ד' סה"ת פנ"ל) עמ"ש ר"פ א"ט אם אינו בקי באיעפול ניביה ואי הוה מצנין למימר
דהמרדכי בכאן מדבר פשלא הספיק לבדוק אם איעפול ניביה או לא ונאבד ניחא אכל
לא משמע הכי מדברי המרדכי אדרבה מתוך דבריו משמע דמנירי דלא ידע אי איעפול
ניביה מחסרון ידיעה עכ"ל עכ"פ מחיים ודאי לא מנירי המרדכי והסה"ת ומיהו י"ל
דמאחר דלאחר שחיטה אם לא בדיק אי איעפול ניביה אסורה ממילא ה"ה החלב אסור
מחיים דמאי שנא וכ"כ בספר בינת אדם שער או"ה סי' י"ח: קיצור מדברי סה"ת סי'
כ"ה משמע דצריכה בדיקה לעכב אם איעפול ניביה ומיהו דבריו אמורין על לאחר
שחיטה אעפ"כ י"ל שאין לחלק: ה והנה בשו"ת בית יעקב סי' י"ג משמע דיש לחלק
ולהקל יותר לענן אכילת החלב מחיים.

אף בספק טרפות ויש ריעותא שאין להקל כן לאחר שחיטה שכתב וכיון שפן בנ"ד אם
ידוע שניקב בשר החופה את רוב הכרס פשיעור שמיטרפה בו דהיינו אנה טפח כמ"ש
בש"ע סי' מ"ח א"כ הנה טרפה מחיים (אע"פ שהעור שלם) ונחלבה אסור פדין חלב
טרפה שנתבאר דינו בסי' פ"א אף מאחר שאין ידוע אם הנקב הוא פשיעור אנה טפח
א"כ נראה דאין לאסור החלב מחיים מספק כמ"ש בטוש"ע סי' פ"א דכל טרפות שאפ"ש
שלא אירע לה אלא עתה מותר דשמא מחיים לא הנה פשיעור טפח כו' עכ"ל.

ולאחר שחיטה החמיר מאד בהבדיקה לבדוק גם באברים הפנימיים כו' הביאו הבל"י סי'
מ"ח סק"ז והספיק עמו הגאאזמ"ו נ"ע בתשו' סי' ט"ו ומיהו שם יש עוד טעמים להקל
ע"ש בתשו' בית יעקב ומ"מ ראית הבי"ע מס"י פ"א אינה ראיה דהתם הספק שמא
מחיים לא היתה טרפה וגם שמא לא הנה אז שום ריעותא בכה"ג מוקמינן אהזקה לענן
החלב: משא"כ ה"א דהריעותא ודאית והספק על הטרפות בכה"ג לא מוקמינן אהזקה
והנה בתויק"ו סי' פ"א דקנ"ב ע"א בד"ה ועתה נסביר ובד"ה ועתה נבא ולפ"ז
גם כן חילק בין הבהמה עצמה שבספק שקול לא אמרינן נשחטה בחזקת היתר עומדת
משום שפחיה היתה בחזקת איסור אבר מן החי ומחזיקין מאיסור לאיסור אכל החלב
שמעולם הנה בחזקת היתר ע"כ בספק מוקמינן על חזקת היתר וסברא זו שהחלב הנה
בחזקת היתר כ' ג"כ אאזמ"ו ר"ז ל' בסי' כ"ד ס"ק ל"ו וסמך רמ"א ע"ז להחיל החלב
והביצים כו' שאינן בחזקת איסור עכ"ל וכ"מ בתשו' גבעת שאול סי' נא"ו וע' בתויק"ו
סי' י"ח מיהו כ"ז אינו מספיק לספק שקול שיש בו ריעותא ואין לומר דהריעותא
שבהבהמה פיון שאינו בגוף החלב ה"ל כמו ספין אתרעאי בהמה לא אתרעאי אע"ג דזה
תולה בזה ממש אף זה אינו פיון שהחלב יוצא מגוף הבהמה ה"ל דבר אחד ממש וריעותא
שבגוף הבהמה היא ריעותא גם בהחלב וכ"כ התויק"ו עצמו סס"י פ"א וז"ל ודוקא
שנחלב או שהטיל ביצים קודם שנודע הספק אכל אם נודע ספק טרפות בהמה או בעוף
אז החלב שנחלב אחר זה או הביצים קודם שנודע הספק אכל אם נודע ספק טרפות בהמה או בעוף
וכ"כ המרדכי כו' עכ"ל וע"כ הטעם של היתר הנדון דהבית יעקב צ"ל משום ששם יש
עוד צדדים דהא הב"ח מיקל לגמרי כו': קיצור: מ"ש בתשו' בי"ע סי' י"ג להקל בהחלב
שיש ספק בהבהמה ומ"ש התויק"ו דהחלב יש לו חזקת היתר ברורה משא"כ הבהמה

מיהו כ"ז אינו מספיק בספק שיש ריעותא ממש וטעם דהבי"ע וששם יש עוד צדדים להקל: אף לכאורה יש עוד טענה להקל אם הבהמה אע"פ שצולעת עכ"ז היא בריאה ושמינה ואינה מתנוונה והולכת כ"א בריאה וגם הולכת בטוב לרעות בשדות כשאר הבהמות רק שצולעת.

א"כ נימא שיש ראיה שאינה טרפה דהנה בגמרא פא"ט (דנ"ז סע"ב) רשב"ג אומר משבחת והולכת בידוע שהיא פשרה מתנוונה והולכת בידוע שהיא טרפה ובהר"ן שם ד"ה וילענין ולד שנוולד מן הטרפה דזיל בתר טעמא דטרפה משום מאי קא מיתסרא משום שאינה חיה וכשהיא מתנוונה והולכת מאותו חולי כו' עכ"ל ואף דרבי אהא פסק שם הלכה טרפה יולדת ומשבחת היא אנו קיי"ל דטרפה אינה יולדת ואף שהפוסקים לא פתבו סימן זה דרשב"ג פלל ועיין תה"ד סי' קס"א בענין במידי דמיטרפא בה לא משבחת משמע זהו סמך וטענה ועיין בסוטה פ"ג משנה ה' מענין מתנוונה והולכת ופי' הרע"ו נחלית והולכת והרמב"ם בפ"י המשנה שם פתב ומתנוונה שתחלה בחולי השבחת ונעשית כחושבה עכ"ל ורש"י פ"י בפ"ק [דע"ג] (ד"ו ע"א) מתנוונה והולכת מכחשת והולכת ובערוף ערוף מתנוונה מתחלשת ומתכחשת מתדלדלת והולכת כו' בפרק החובל (דף פ"ה) אמדוהו והיה מתנוונה והולך עכ"ל ובנד"ז נמי אם משבחת קצת שמתמעט הצליעה מה שצולעת ומתתקן קצת י"ל זהו חזקה שהיא אינה טרפה אף שאין לסמוך ע"ז לגמרי כמו בענין יולדת דסמכינן ע"ז לגמרי וא"כ י"ל דאיכא תרתי חזקה שאינה טרפה האחד כמו סתם בהמות פשרות וכ"ש החלב שנדאי הוא בחזקת היתר ואע"ג דנשמטה יריכה קצת עדיין י"ל שלא איפסיק גיביה וכ"ש שלא איכפול גיביה הב' מצד שאינה מתנוונה פלל כ"א אדרבה הולכת בטוב אע"פ שצולעת זהו חזקה שאינה טרפה וא"כ ה"ל תרתי חזקה ואיתא בעירובין פרק בפל מערבין (דל"ו ע"א) רבא אמר התי חזקה לקולא הךא חזקה ור"ל דאפילו בספיקא דתרי ותרי דלא מוקמינן אחזקה עכ"ז פשיש תרי חזקה מעמידין אחזקה יעו"ש ועיין בתשו' הריב"ש סי' שע"ט ס"ל תרי חזקה עומדים נגד רובא לעשותו ספק שקול וז"ל ואע"ג דרובא וחזקה רובא עדיף הךא איכא תרי חזקה חזקה האיש שהוא קיים וחזקת האשה שהיא אשת איש עכ"ל והנ"ב חאה"ע סי' מ"ג השיג עליו בתרתי חזקה רובא עדיף גם מתרי חזקה הב' דשם נחשב הפל חזקה אחת דהא חזקת אשת איש נמשך מחזקת חיים וא"כ הפל ענין אחד ועיין מזה בתשו' בית אפרים חאה"ע סי' למ"ד ובנד"ז לא שייך ההשגה השנייה דהא שני חזקות אלו הם שני ענינים ממש ואדרבה החזקה השנייה משום שאינה מתנוונה והולכת כ"א להפך זהו כמו חזקה הבאה מכח סברא כמו חזקה אין אדם פורע בתוך זמנו דעדיף משאר חזקה כמ"ש במהרי"ק שרש ע"ב באריכות וגם שבנד"ז הוא רק ספק שקול לכל היותר רק שיש ריעותא א"כ י"ל דמהני תרי חזקה להתיר החלב מחיים פנין שא"א לבדוק ובזה הי' מתיישב המתנין דבכורות פ"ו דנשמטה יריכו אינו טרפה די"ל דמיקרי בכה"ג שהיא בריאה לגמרי ואינה מתנוונה והולכת כ"א משבחת והולכת: קיצור שי"ל אם הבהמה אינה הולכת ומכחשת פלל כ"א בריאה ושמינה א"כ ה"ל עוד כמו חזקה שאינה טרפה וה"ל כמו תרתי חזקה לקולא ומהני נגד ספק שקול אף שיש ריעותא עירובין (ל"ו א') ובהריב"ש סי' שע"ט: אף מ"מ אין לסמוך ע"ז דמה שהיא אינה מתנוונה אין לדון זה כמו חזקה דא"כ יהי' מהני זה בכל ספק טרפות לצרף זה לחזקת פשרות של בהמה וה"ל

תרי חזקה ולא נמצא סברא זו בשום אחד מהפוסקים כלל א"ו אין זו חזקה וגם הדין
דתרי חזקה מהני נגד ספק שקול אינו מוכרח כלל.

ולכן כשידוע שהיא בוקא דאטמא דשף מדונקתיה אין להקל בענין החלב כלל אף
שהבהמה בריאה בתכלית אף כשהיא רק צולעת ויש ספק אם צולעת מצד שאר סיבה
אם שהיא בוקא דאטמא דשף מדונקתיה אבל אינו ניכר בנדאי ששף מדונקתיה כ"א שהוא
ספק הן ספיקא דתרי ותרי אומרים שגראה להם שהוא שף מדונקתיה ותרי אומרים
להיפך שאינו שף מדונקתיה או שאר ספק שקול אם הוא שף מדונקתיה או לא אזי בכה"ג
נראה להתיר החלב דהא איכא שני ספיקות להקל האחד שמא לא שף הבוקא דאטמא
מדונקתיה כלל הב' אף את"ל דשף מדונקתיה שמא לא איעפול ניביה כלל כיון שהיא
בריאה ומהלכת כמה מילין בכל יום רק שצולעת מעט ובשני ספיקות נדאי יש להקל
וכמו גבי פתח פתוח פ"ק דכתובות (ד"ט ע"א) ושם מקילין אף שהספק השני שמא
באונס אינו ספק שקול גמור כו' ע"ש וכן פסק בשו"ת גבעת שאול סי' נ"א הביאו בפתחי
תשובה רס"י נ"ה וע' בחקמת אדם כלל כ"ד ססע"י י"ח ובבינת אדם הוא ג"כ כמו
שפתבתי רק שלא ראה תשו' ג"ש הנ"ל וע' בל"י סי' נ"ה סק"ו משמע ג"כ כן וע' כנה"ג
סי' נ"ה בהגהת הב"י אות כ"ד שכ' וכן ידוע וניכר בשיי הבהמה אם בוקא דאטמיה שף
מדונקתיה לפי שלעולם אותו צד הוא פחוש יותר מן השני אבל זולת זה אי אפשר לידע
כו' עכ"ל: הלכות סימני עוף טהור סימן ס ע"ד האנוחות המצויים במדינתכם ואוכלים
אותם רוב אנשי מדינתכם והיינו שטרטומיהן שחורים ועם עוד איזה שינויים קצת
מאנוחות שלנו ומ"מ אינן אנוחות הבר הנק' וילדע גענו וכן הנקראים קיטאייסקע גענו
[ע' מפתח]: מקודם נציע השטות בסוגיא דנשר שנינו במשנה פא"ט (דנ"ט ע"א) וכל
שיש לו אצבע יתירה וזפק] וקורקבנו נקלף ויש בזה ב' פירושים הא' שטת רש"י בגמרא
(דס"ה ע"א) עמש"ש בפרייתא בידוע שהוא טהור שכתב וארישא סמיה כו' ואם אינו
דורס ויש לו עוד שלשה סימניו כו' והביאו פן בשמו התוספות דף ס"א ע"א ד"ה כל
שיש ודס"ב ע"א ד"ה מפני דארישא סמיה כו' ולא נתיר בשלשה סימניו הללו כו' הב'
שטת ר"ת הנז' בתוספות שם ושם דלאו ארישא סמיה אלא כל שיש בו שלשה סימניו
הללו של טהרה בידוע שאינו דורס וטהור וא"צ לבדוק בסימן של דריסה והנה רש"י
ור"ת שניהם שוין בזה דבכל עשרים עופות הטמאים יש שלשה סימניו של טהרה רק
לפר"ת א' מהן אינו דורס ושני סימניו בגופו ולכן כל שיש לו שלשה סימניו בגופו נדאי
אינו מעשרים עופות הטמאים וא"כ הוא נדאי עוף טהור ובנדאי אינו דורס אבל לפירש"י
י"ל ששלשה הסימניו שבשערים עופות הם שלשה סימני טהרה בגופו אצבע יתירה וזפק
וקורקבנו נקלף רק שדורסין ולכן א"א להתיר עוף שיש לו ג' סימניו בגופו עד שינודע
בבירור שאינו דורס דאל"כ י"ל שהוא מעשרים עופות הטמאים כ"כ התוספות ד"ה מפני
הנ"ל, וכ"כ הרשב"א בחידושו דף ס"א ד"ה וכל שיש לו וז"ל נמצא עכשיו דמתוך דבריו
אנו למדין דשלשת סימניו הנוהגין בעשרים עופות הן אצבע יתירה וזפק וקורקבנו נקלף
ולפיכך עוף הפא בשלשתן אסור עד שיתברר שאינו דורס עכ"ל ובאמת שכן משמע ג"כ
מדברי ר"ח שהביאו התוספות דס"ב ב' שכ' פגון שיש באלו עשרים זפק וקורקבנו נקלף
ואצבע יתירה אבל דורסין ואוכלין כו' עכ"ל אלא שהתוספות כתבו שר"ח לא כתב פן
אלא לסימן בעלמא וכ' בספר אשל אברהם פא"ט רס"י ל"ו שמדברי התוספות דס"א

ע"ב סד"ה מְפָדִי שְׁפָתָבוּ ופִּי הַקּוּנְטָרָס עֵיקָר וְהַכְרִיחַ דס"ל לְהַתּוֹסְפוֹת גַּם בְּזֶה פִּירֵשׁ"י
עֵיקָר דְּסִימָן הַחֲדָשׁ שְׁאִינוּ בְּעֵשְׂרִים עוֹפוֹת הוּא סִימָן שְׁאִינוּ בְּגוּפוֹ דְּהֵינּוּ אִינוּ דוֹרָס וּבְזֶה
אֲנִי מִתְמַיֵּה עַל הַפּוֹסְקִים שְׁפָנִלָם תְּפָסוּ עֵיקָר כְּדַבְרֵי תוֹסְפוֹת דְּהֵינּוּ פִּרְ"ת דִּי"ט עוֹפוֹת
וְעוֹרֵב אֵינָם דוֹרְסִים וּבְאַמַּת לִפְמ"ש הַתּוֹס' דִּפִּירֵשׁ"י עֵיקָר דְּיִלְפִינּוּ מִחֲדָשׁ ע"כ גַּם בְּזֶה
פִּירֵשׁ"י עֵיקָר דִּי"ט עוֹפוֹת וְעוֹרֵב דוֹרְסִים עכ"ל וְהִנֵּה הַתּוֹסְפוֹת דס"ב א' שָׁם כ' כִּפִּי
הַקּוּנְטָרוֹס כו' וְלֹא כִפְר"ת כו' וּמ"ש אַח"כ וּמִיָּהוּ אֵין הִלְשׁוֹן מִשְׁמַע פֶּן הִנֵּה אֲדַרְבֵּה הָרִי
ר"ח כ' קִבְּלֵנוּ מִרְבוּתֵינוּ כִּי זֶה הַסִּימָן קְוֶרְקָבֵנוּ נִקְלָף וּכְמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"א מֵהַמ"א הִי"ט
וְהַמ"מ שָׁם בְּשֵׁם הַגְּאוּנִים וּכ"כ הָרַאבְ"ן ס' רס"ח וְשֵׁא"פ וְהָרִי זֶה לֹא כִפְר"ת לֹא כְּמ"ש
הַתּוֹס' בַּד"ה וְהוּא דִלָּא דְרִיס גַּם פֶּשֶׁט לְשׁוֹן הַבָּא בְּסִימָן אֶחָד מִשְׁמַע סִימָן שְׁבַגּוּפוֹ וְלֹא
מֵה שְׁאִינוּ דוֹרָס שְׁזָהוּ רַק שְׁלִילָה וְעוֹד שְׁזָהוּ א"א לִידַע בְּבִירוֹר גְּמוֹר כְּמ"ש בַּגְּמ' גְּבִי
תְּרַנְגוּלְתָא דְאַגְמָא חֲזוּיָה דְדְרִיס דס"ב סע"ב וְאֵין שְׁיִיף כ"כ ע"ז לְשׁוֹן הַבָּא בְּסִימָן וְכֵן
לְשׁוֹן וְהוּא דִלָּא דְרִיס דוֹחֵק לְפָרֵשׁ דְּהֵינּוּ הַבָּא בְּסִימָן אֶחָד דְּנִקְטַת תְּחִלָּה וְשׁוֹב מִצְּאֵתִי כֵן
לְהַרְיב"ש ס"ס"י קצ"א גַּם בְּכַלְבוֹ רס"י ק"א בְּשֵׁם בְּעַל הָעֵיטוֹר וְאֵי יִדְעִינוּ בְּיָה דִלָּא דְרִיס
טְהוֹר בְּסִימָן אֶחָד וְאֵי לִית בְּיָה שׁוּם סִימָן אַע"ג דִּלָּא דְרִיס טְמֵא שְׁאִין זֶה סִימָן טְהָרָה
עכ"ל וְכִינּוּן שְׁפָן כְּמ"כ פִּי הַבָּא בְּשֵׁנֵי סִימָנֵי הֵינּוּ ג"כ בְּשֵׁנֵי סִימָנֵי שְׁבַגּוּפוֹ וְא"כ מִמֵּה
שְׁלֹא נִסְתַּפְקוּ עָלָיו בִּי"ט עוֹפוֹת מְזָה רְאָיָה לְשִׁטַּת רִש"י דְּבָהֵם יֵשׁ שְׁלֵשָׁה סִימָנֵי בְּגוּפָן
מִמֵּשׁ וּמִיָּהוּ מִמ"ש רִש"י דס"ב ב' גְּבִי שְׁמוּנָה סְפִיקוֹת מְבוֹאָר דְּגַם רִש"י מְסוּפֵק מֵהוּ
סִימָן הַחֲדָשׁ וְשִׁטָּה ג' הִיא שְׁטַת רַבִּינוּ מִלְּשָׁה בַר יוֹסֵף שְׁהִבִּיאָו הָרִשְׁבָ"א בְּחִידוּשָׁיו
וּבַתְּה"א וְהָר"ן דס"ל ג"כ בְּחֻדָּא כְּשִׁטַּת ר"ת דְּמ"ש בְּמִשְׁנָה פֶל שְׁיֵשׁ לוֹ אֶצְבַּע יְמִינָה
וְנִפְקַ וְקוֹרְקָבֵנוּ נִקְלָף טְהוֹר לֹא אֲרִישָׁא קָא סְמִיף אֶלָּא אֲזוּ וְדָאֵי יְדוּעַ שְׁאִינוּ דוֹרָס וְהוּא
טְהוֹר רַק דְּבָזָה פְּלִיג עֲלֵיהּ דס"ל דְּבִי"ט עוֹפוֹת אֵין רַק סִימָן אֶחָד שֶׁל טְהָרָה בְּגוּפוֹ וְכֹלָם
דוֹרְסִים כו' כְּמ"ש בְּב"י ס' פ"ב וְעֵינֵי בְּסִפְרֵי הַמְּאֹר לְהַרְזו"ה כ' ג"כ וְז"ל וְקִבְּלֵנוּ פִּירוּשָׁה
בַּג' דְּרַכִּים ע"ד ג' כְּתוּת מִן הַחֲכָמִים וְע"ש דְּהָאֶחָד שְׁטַת רִש"י ע"ד שְׁפָתָבְתִי לְעִיל בְּשֵׁם
הָרִשְׁבָ"א רַק מ"מ יֵשׁ שְׁיִנוּי בְּפִי עוֹף הַבָּא בְּסִימָן אֶחָד טְהוֹר ע"ש הַב' שְׁטַת ר"מ בַּר"י
הַג' שְׁטַת רַבִּינוּ יַעֲקֹב הֵינּוּ שְׁטַת ר"ת דְּלְעִיל וְיֵשׁ דְּעָה וְשִׁטָּה רַבִּיעִית הֵינּוּ דַעַת הָרַמְבַּ"ם
לִפְמ"ש הָרִיב"ש כְּדִלְקָמֵן וְנִפְקוּתָא בֵּין פִּרְ"ת וּפִי רַמְב"י לְעַנְיָן עוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ בְּשֵׁנֵי
סִימָנֵי שֶׁל טְהָרָה בְּגוּפוֹ וְגַם יְדוּעַ בְּרוּר שְׁאִינוּ דוֹרָס א"כ לְפִי שְׁטַת רַמְב"י וְדָאֵי עוֹף
טְהוֹר הוּא דְהָא בִי"ט עוֹפוֹת וְדָאֵי לִיכָּא לְסִפּוּקֵי שְׁאִין לָהֶם רַק סִימָן א' בְּגוּפָם וּבְעוֹרֵב
נְמִי לִיכָּא לְסִפּוּקֵי אַע"ג דְּעוֹרֵב ג"כ יֵשׁ לוֹ ב' סִימָנֵי טְהָרָה בְּגוּפוֹ מ"מ הוּא דוֹרָס וְזֶה פִּינּוּ
שְׁאִינוּ דוֹרָס לִיכָּא לְסִפּוּקֵי בְּעוֹרֵב וּכ"כ בְּהַדְּיָא הָר"ן פִּא"ט לְשִׁטַּת רַמְב"י וְז"ל בָּא בְּשֵׁנֵי
סִימָנֵי בְּגוּפוֹ וְאִינוּ דוֹרָס טְהוֹר שְׁאִין בְּעוֹפוֹת הַטְּמֵאִין פִּיּוּצָא בּוּ עכ"ל אֶבֶל לְשִׁטַּת ר"ת
וְסִיעֵתוֹ יֵשׁ לוֹמַר שְׁהוּא מִי"ט עוֹפוֹת הַטְּמֵאִים שְׁהֵם כֵּן וּכ"כ בַּכְּנֵה"ג ס' פ"ב בְּהַגְהָת
הַטּוֹר אוֹת ז בְּשֵׁם הַדְּרִישָׁה וּפְרִישָׁה עִמ"ש הַטּוֹר וְאֵם הוּא בְּחֻזְקַת שְׁאִינוּ דוֹרָס וְיֵשׁ לוֹ
אֶחָד מִג' הַסִּימָנִים כו' נ"ב דוֹקָא בְּסִימָן אֶחָד הָא בְּשֵׁנֵי סִימָנִים אֲסוּר דָּאִיכָּא לְסִפּוּקֵי בְּחֻד
מְעֵשְׂרִים עוֹפוֹת עכ"ל: קִיצוֹר שְׁטַת רִש"י דְּמ"ש וְכֹל שְׁיֵשׁ לוֹ אֶצְבַּע יְמִינָה וְקוֹרְקָבֵנוּ
נִקְלָף טְהוֹר אֲרִישָׁא קָאֵי דְּהֵינּוּ בְּיְדוּעַ שְׁגַם כֵּן אִינוּ דוֹרָס וּכ' הַתּוֹסְפוֹת דס"א ע"ב סד"ה
מְפָדִי שְׁפִירֵשׁ"י עֵיקָר הַב' שְׁטַת ר"ת דִּלָּא אֲרִישָׁא סְמִיף אֶלָּא פֶל שְׁיֵשׁ בּוּ שְׁלֵשָׁה סִימָנֵי
שֶׁל טְהָרָה בְּיְדוּעַ שְׁאִינוּ דוֹרָס וְטְהוֹר וְא"צ לְבִדּוּק בְּסִימָן שֶׁל דְרִיסָה וּכ"כ הָרִשְׁבָ"א

בְּחִידוּשָׁיו דַּס"א ע"ב לְשֵׁטַת ה"ר מֹשֶׁה בֶּן יוֹסֵף רַק בְּחִדָּא פְּלִיג רַמְב"י עַל ר"ת וְהוּא דַּס"ל דְּבַכָּל הַי"ט עוֹפוֹת אֵין רַק סִימָן אֶחָד שֶׁל טְהָרָה וּר"ת ס"ל דִּיש לְהֵן שְׁלֵשָׁה סִימָנִים שְׁנַיִם בְּגוּפָן וְסִימָן שְׁלִישִׁי שְׁאִינוּ דוֹרְס וְיֵשׁ עוֹד שְׁטָה רְבִיעִית וְהוּא הָרִיב"ש בְּשֵׁם הָרַמְב"ם כַּמְשַׁנ"ת לְקַמֵּן סְעִיף ג' וְהִנֵּה עוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ בְּשָׁנֵי סִימָנֵין שֶׁל טְהָרָה בְּגוּפוֹ וְגַם יָדוּעַ בְּרוּר שְׁאִינוּ דוֹרְס א"כ לְשֵׁטַת רַמְב"י נִדְאֵי עוֹף טְהוֹר הוּא אֶבֶל לְשֵׁטַת ר"ת י"ל שֶׁהוּא מִי"ט עוֹפוֹת הַטְּמָאִים: ב אֶף אִם אֶחָד מְשָׁנֵי הַסִּימָנִים שְׁבָגוּפוֹ הוּא קְוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף אֲזִי י"ל שְׁגַם לְשֵׁטַת ר"ת יֵשׁ לְהַתִּיר לַפְמ"ש הַתּוֹסְפוֹת דַּס"ב ע"ב ד"ה מֵאֵי סְפִיקָיִהוּ דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף הוּא סִימָן הַחֲדָשׁ שְׁאִינוּ בִי"ט עוֹפוֹת הַטְּמָאִים וְכֵן פִּי קַבְלַת רַבֵּינוּ חֲנִנְיָאֵל.

וְעַפ"ז פְּתַבּוּ וְיֵשׁ לְהַתִּיר כָּל עוֹף שְׁקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף וְסִימָן אַחַר עֲמוֹ כו' עַכ"ל וְהִינֵנוּ נִדְאֵי אֶף אִם סִימָן הָאֶחָד הוּא מַה שְׁאִינוּ דוֹרְס. וְכ"ש בְּקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף וְסִימָן אַחַר בְּגוּפוֹ וְסִימָן שְׁלִישִׁי שְׁאִינוּ דוֹרְס כו' וְזֶה אֶף לְשֵׁטַת ר"ת בֶּן אֶף אַח"כ הִקְשׁוּ ע"ז מְעוֹף שְׁקוֹרֵין קוֹנָא כו' יַעו"ש וְנָטוּ לומר דְּזָפַק הוּא סִימָן הַחֲדָשׁ וּמ"מ בְּפִסְקֵי תוֹסְפוֹת סְעִיף ק"ע קע"א פְּסָקוּ כֵּן דְעוֹף שְׁקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף וְעוֹד סִימָן אַחַר טְהוֹר וְכ"כ בַּסֵּה"ת ס' כ"ו וְז"ל וְנִרְאֶה לְמוֹרֵי רַבֵּינוּ דְעוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ וְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף בְּיָד בְּלֹא דוֹחַק וְגַם סִימָן אַחַר שְׁעָמוּ שְׁטְהוֹר אַע"פ שְׁאִינוּ מִפִּיר שׁוּם עוֹף שְׁבָעוּלָם דְּסִימָן רְבִיעִי שְׁאִין בִי"ט עוֹפוֹת טְמָאִים מְשַׁמַּע (לְשׁוּם) [לְפוּם] פְּשָׁטָא דְשְׁמַעְתָּא דְהִינֵנוּ קוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף כו' עַכ"ל וְכ"פ בְּסִימָנֵי סֵה"ת שֵׁם אֶף בַּהֲגַמִּי"י פ"א מֵהַמ"א אוֹת מ"ם נִרְאֶה שְׁגַם ר"י לֹא סָמַךְ ע"ז לְמַעֲשֵׂה וְכ"פ בְּאַגְוֵדָה וְז"ל וּפַר"י קַבְלָה דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף בְּיָד הַנִּי סִימָן הַחֲדָשׁ לְכֵן כָּל עוֹף דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף וְעוֹד אֶחָד מִן הַסִּימָנִים טְהוֹר מוֹתֵר אֲכֵן שְׁאֵר גְּאוּנִים אֶסְרוּ לְכֵן לֹא יֵאכַל עוֹף אֶלָּא בְּמִסְנֶרֶת עַכ"ל: קִיצוֹר אֶף אִם מְשָׁנֵי הַסִּימָנִים שְׁבָגוּפוֹ הוּא קוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף יֵשׁ לְהַתִּיר לְשֵׁטַת ר"ת אִם יָדוּעַ שְׁאִינוּ דוֹרְס וְגַם כ' כְּמָה פּוֹסְקִים דְּבִסִּימָן שְׁקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף עִם עוֹד סִימָן אֶחָד בְּגוּפוֹ יֵשׁ לְהַתִּיר דְּבּוֹדָאֵי ג"כ אִינוּ דוֹרְס וְכ"ש כְּשִׁידוּעַ בְּרוּר שְׁאִינוּ דוֹרְס וְסִימָן בְּגוּפוֹ דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף הוּא טְהוֹר וְסִימָן הָאֶגְוֵדָה אֲכֵן שְׁאֵר הַגְּאוּנִים אֶסְרוּ לְכֵן לֹא יֵאכַל עוֹף אֶלָּא בְּמִסְנֶרֶת: וְכ"ז לְהַלְכָה אֶבֶל לְמַעֲשֵׂה פֶסֶק הָרִשְׁב"א בְּחִידוּשָׁיו וּבַתְּה"א וְהָרֵא"ש כְּרִש"י וְז"ל וּמ"מ מִתּוֹךְ שְׁרַבּוּ בְּזֶה הַסְּבָרוֹת אֵין לְסַמְוֶה בְּעוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ בְּלֹא אַרְבָּעָה סִימָנֵי טְהָרָה לְאֶחָד אֶלָּא בְּמִסְנֶרֶת וְכ"כ רִש"י וְז"ל כו' עַכ"ל הָרִי בְּעֵי מִסְנֶרֶת אוֹ אַרְבָּעָה סִימָנֵי טְהָרָה דְהִינֵנוּ שְׁיִהְיֶה יָדוּעַ בְּבִירוֹר גַּם הַסִּימָן הָרְבִיעִי שְׁאִינוּ בְּגוּפוֹ וְהוּא מַה שְׁאִינוּ דוֹרְס אֶבֶל עַל שְׁלֵשָׁה הַסִּימָנִים שְׁבָגוּפוֹ לְבַד אֵין לְסַמְוֶה וְלומר שְׁבּוֹדָאֵי גַם אִינוּ דוֹרְס וְזֶהוּ שְׁלֹא לְדַעַת ר"ת וְשְׁלֹא לְדַעַת רַמְב"י וְגַם לֹא כַּמ"ש הַתּוֹס' דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף אוֹ זָפַק הַנִּי סִימָן הַחֲדָשׁ אֶלָּא כַּמ"ש רִש"י דְחִינְשִׁינֵן דְאִינוּ דוֹרְס הוּא סִימָן הַחֲדָשׁ וְכֵן מִסִּיק הָרֵא"ש בַּפּא"ט ס"י נ"ט וּלְפַמ"ש הָרִיב"ש ס' קצ"א גַם הָרַמְב"ם ס"ל כֵּן מְשׁוֹרֵת הַדִּין הַגְּמוּר שְׁהָרִי כ' שְׁדַעַת הָרַמְב"ם שְׁרׁוּב שְׁאֵר עוֹפוֹת טְמָאִים יֵשׁ לְהֵם שְׁלֵשָׁה סִימָנֵין בְּגוּפָן אֶבֶל דוֹרְסִין וּמִיעוּטָן אֵין לְהֵם כ"א סִימָן אֶחָד שֶׁל טְהָרָה כו' עַכ"ל יַעו"ש וְא"כ לַפ"ז י"ל שְׁגַם דַּעַת ר"ח כֵּן כַּמ"ש בְּהַדְּאָה הַתּוֹסְפוֹת דַּס"ב ע"ב מְשַׁמוּ אֶלָּא שְׁהַתּוֹסְפוֹת הַכְּרִיחוּ דְלְסִימָן בְּעֶלְמָא כ"כ מְשׁוּם דְּפִירְשׁוּ דְבְּרִי דְקוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף הוּא סִימָן הַחֲדָשׁ אֶבֶל לְהָרַמְב"ם א"א לומר כֵּן מֵאַחַר דַּס"ל שְׁרׁוּב שְׁאֵר עוֹפוֹת טְמָאִין יֵשׁ לְהֵם שְׁלֵשָׁה סִימָנִים בְּגוּפָן כו' א"כ קוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף אִינוּ סִימָן חֲדָשׁ כָּלָל וְאַעפ"כ גַּבִּי עוֹף הַבָּא בְּסִימָן אֶחָד הַבִּיא קַבְלַת ר"ח דְהִינֵנוּ דוֹקָא קוֹרְקָבְנוּ נִקְלָף וְע"כ אִינוּ מְטַעַם דְהוּא סִימָן

החדש א"כ גם לר"ח י"ל פן וא"כ א"צ כָּלֵל לומר דלסימן בְּעֶלְמָא כ' ר"ח שהי"ט עופות
טמאין יש להם א"י וְזָפֵק וְקוֹרְקָבֵנוּ נִקְלָף אֵלָא דְלִקְוִשְׁטָא דְמִלְתָּא כ"כ מְשׁוּם דס"ל פְּרִש"י
וְהֶרְמֵב"ם וְכַוְמָסִיק הַתּוּי"ט בְּדִבְרֵי תְמוּדוֹת פּא"ט סס"ק ש"ף ו' וְנִצָּא לָנוּ דָאָף
לְהֶרְמֵב"ם אֶפִּילוּ בָּא בְּשִׁלְשָׁה סִימָנִים שְׁבִגּוּפוּ אִין לְהַכְשִׁיר כָּל שְׁפֶסֶק לָנוּ אִם הוּא דוֹרְס
עכ"ל וְכָבֵר פְּתַבְתִּי שְׁגַם בְּאַגְוֵדָה פֶּסֶק פֶּן וּכ"מ בְּהַגְמִי"י וְכַן מְסַקְנַת רַבִּינוּ יְרוּחָם נט"ו
אוֹת כ"א וְז"ל וַיֵּשׁ שְׁפֶסֶקוּ שְׁאִין לָנוּ לְאַכּוֹל שׁוּם עוֹף שְׁאִין אָנוּ בְּקִיאִין דְּשָׂמָא דוֹרְס
וּלְפִיכָּה אִין לְאַכּוֹל אִפִּי' יֵשׁ בּוּ כָּל הַשְּׁלִשָׁה סִימָנִים בְּגוּפוּ אֵלָא בְּמִסְנַרְת אַבּוּתִינוּ שְׁהוּא
טְהוּר וְכַן עֵיקָר דְּאֶפִּילוּ יֵשׁ בּוּ כָּל שְׁלִשָׁה סִימָנִים בְּגוּפוּ חֵיִישִׁינוּ שְׁהוּא מִכ' עוֹפוֹת טְמֵאִים
הַמְּנוּיִים בְּתוֹרָה כּו' עכ"ל וְכַן פֶּסֶק הַטּוֹש"ע ס' פ"ב ססע"י ב' וְאֵע"פ שִׁישׁ לוֹ ג' סִימָנִים
אֵלוּ אִין לְאַנְכְלוּ כּו' ע"ש, וּכ"כ בְּכַנְה"ג בְּהַגְהַת הַב"י אוֹת י"א דְלַעֲנֵן הַלְכָה קִי"ל
פְּרִש"י וּכ"כ בְּאוֹת כ"ו וְעֵינֵן בִּיש"ש פּא"ט ס' קי"ג נִרְאָה מְדַבְּרֵי שְׂרִיב"ם עוֹמֵד ג"כ
בְּשִׁטַּת רִש"י אֵלָא שְׁהוּא ז"ל דְּחָה דְּבִרְיָהּם וְאָנוּ אִין לָנוּ אֵלָא דְּבִרְיָהּ ש"ע גַּם הַכּה"ג אוֹת
ל"א כ' שְׁהֶאֱחָרוּנִים חָלְקוּ עַל רִש"ל שְׁכָבֵר נְפִסְקָה הַהֲלָכָה פְּרִש"י וְעֵינֵן בְּפִרְי תוֹאֵר
הַקְּשָׁה קוֹשִׁיּוֹת רַבּוֹת עַל פִּי הַר"מ בְּר"י שְׁמַחְמַתוֹ נְטוּ הַרְשָׁב"א וְדַעֲיָמֵן מִפְּרִש"י וְהוּא
ז"ל הַרְבֵּה לְהַקְשׁוֹת עַל פִּירוּשׁוֹ וְסִיִּים וְז"ל וּמִסְתַּבְּרָא דְלָא שְׁבָקִינוּ גִּירְסַת הַגְּאוּנִים
וְאִזְלִינוּ בְּתַר שְׁטָה שְׁלֵא נִמְצְאָת אֵלָא בְּדִבְרֵי רַמְב"י וְכָבֵר יִדְעַת דְּדִבְרֵי הַגְּאוּנִים דְּבִרְי
קַבְלָה עכ"ל.

גַּם הָרַז"ה בְּסִפְר הַמְּאוּר הַקְּשָׁה עַל פִּי רַמְב"י וְלֹא קִבַּל פִּירוּשׁוֹ יַעו"ש וס"ל ג"כ פְּרִש"י
וּר"ת דְּעֵשְׂרִים עוֹפוֹת טְמֵאִים יֵשׁ לָהֶם ג' סִימָנִי (טוּמָא') [טְהָרָה] אֵלָא דס"ל כְּשִׁטַּת ר"ת
וְלֹא כְּשִׁטַּת רִש"י וְהִגִּיהַ עַל שִׁטַּת ר"ת הַקְּשָׁה הַיֵּשׁ ש"ס קי"ג טוּבָא דֵא"כ לְפִי דְּבִרְי
שֶׁהִג' סִימָנִים אֲשֶׁר הֵם בְּעֵשְׂרִים עוֹפוֹת טְמֵאִים הַנִּזְ"ל אֶחָד מֵהֶם אִינוּ דוֹרְס וְזֶהוּ תִימָא
שִׁיְהִי פּוֹלֵם אִין דוֹרְסִין וְחַכְמֵי הַמְּשַׁנָּה שְׁאֲמָרוּ כָּל עוֹף הַדּוֹרְס טְמֵא לְסִימָנָא לֹא קָאֵי אֵלָא
אַמְיַעוּטָא דְּמִיעוּטָא וְעוֹד הָרִי גַז הַכְּתוּב בְּתוֹרָה דוֹרְס וְאָף א"ת שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין מֵהוּ גַז
הֲלֵא חַכְמֵי הַמְּשַׁנָּה זְכָרוּהוּ דְּרוּסַת הַנִּזְ"ל וְדוּרְסַת הַגַּס וְעוֹד רַבֵּן עוֹפוֹת הַטְּמֵאִין דוֹרְסִין
עכ"ל וְלָכֵן הוּא ז"ל פֶּסֶק כְּשִׁטַּת ר"מ בְּר"י וְכָבֵר נִתְבָּאֵר שְׁהֶאֱחָרוּנִים הַקְּשׁוּ טוּבָא עַל
שְׁטָה זו ג"כ א"כ מְחַנְּנֵרְתָא כְּשִׁטַּת רִש"י אוֹ כְּשִׁטַּת הַרְמֵב"ם: וְהַפְּרִי תוֹאֵר הַחֲזִיק שִׁטַּת
רִש"י בְּכָל עֵזוּ וְעוֹד דְּהִנֵּה כָּל מָה שְׁהַקְשׁוּ עַל שִׁטַּת רִש"י זֶהוּ מֵהַחוּשׁ שְׁבָדְקוּ בְּעוֹפוֹת
הַטְּמֵאִים וְא"כ אָף עַל פִּי רַמְב"י יֵשׁ סְתִירָה לְפַמ"ש הַתּוֹסְפוֹת דס"ב סע"ב דְּעוֹף שְׁקוֹרִין
קוֹנָנָא יֵשׁ לוֹ ב' סִימָנֵי טְהָרָה וְהוּא פּוֹס אוֹ יִנְשׁוּף א"כ זֶה נִגְדַּד שִׁטַּת רַמְב"י דס"ל דְּעֵשְׂרִים
עוֹפוֹת טְמֵאִים אִין לָהֶם רַק סִימָן אֶחָד דְּטְהָרָה כּו': קִיצוּר.

וּכ"ז לְהַלְכָה אֲבָל לְמַעֲשֵׂה הַעֲלָה הַרְשָׁב"א פְּדַעַת רִש"י שְׁאִין לְסַמְוֵה עַל עוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ
בְּלֵא אַרְבַּעָה סִימָנֵי טְהָרָה לְאַנְכְלוּ אֵלָא בְּמִסְנַרְת וְגַם לֹא כַּמ"ש הַתּוֹס' דְּקוֹרְקָבֵנוּ נִקְלָף
אוֹ זָפֵק הוּי סִימָן הַחֲדָשׁ דְּבִסִּימָן הַחֲדָשׁ וְעוֹד סִימָן אֶחָד בֵּין שְׁהוּא סִימָן בְּגוּפוּ בֵּין שְׁהוּא
מָה שִׁידוּעַ בְּרוּר שְׁאִינוּ דוֹרְס יֵשׁ לְהַתִּיר אֵלָא כַּמ"ש דְּחֵיִישִׁינוּ דְּאִינוּ דוֹרְס הוּא הַסִּימָן
הַחֲדָשׁ ע"כ אִין לְהַתִּיר אֵלָא כַּמ"ש בְּשֵׁם רִש"י פנ"ל גַּם לְשִׁטַּת הַרְמֵב"ם שְׁהִבִּיא הַרִיב"ש
בְּתִשׁוּ' ס' קצ"א וְהוּא הַעֵיקָר שְׁעוֹף הַבָּא לְפָנֵינוּ בְּשִׁלְשָׁה סִימָנִים שְׁבִגּוּפוּ אִין לְהַכְשִׁיר
כָּל שְׁפֶסֶק לָנוּ אִם הוּא דוֹרְס וּכ"ה גַּם דַּעַת ר"ח לְפ"ד הַרְמֵב"ם וְלֹא כַּמּוֹ שְׁנַדְחָקוּ
הַתּוֹסְפוֹת בְּשֵׁם ר"ח וּכ"מ דַּעַת הַגְּמִי"י וְהַאֲגוּדָה וּכ"כ רי"ו נט"ו אוֹת כ"א וּכ"פ הַטּוֹש"ע

סי' פ"ב ססע"י ב' ואע"פ שמהרש"ל ביש"ש פא"ט סי' קי"ג דוחה דעת רש"י מהלכה ופוסק כשטת הרמב"י הנה הכנה"ג כ' שהאחרונים חלקו על רש"ל וכבר נפסקה ההלכה כפרש"י.

והפרי תואר הרבה להקשות על פי' הרמב"י והחזיק שטת רש"י בכל עזו גם הרז"ה בספר המאור הקשה על שטת הרמב"י. ועל שטת ר"ת הקשה היש"ש טובא: ומעתה נבוא נידון הסימן שאינו דורס שמחמתו כ' רש"י דס"ב סע"ב ד"ה דחזינה דדרסה ואכלה דעוף הבא לפנינו י"ל שמא ידרוס כו' ואין עוף נאכל לנו אלא במסורת כו' והרא"ש פא"ט סי' סמ"ה כתב בשם הרז"ה שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אנוז בידוע שאינו דורס וכן מסתבר וראוי לאוכלו אם ימצאו לו שלשה סימנים בגופו עכ"ל וגם הרשב"א בחידושיו הביאו אם זהו מוספם אף לדעת רש"י וראיתי בכנה"ג בהגהת הטור אות ח' שהפרישה כתב בשם רש"ל דכוננת הרא"ש לומר דאע"ג דלרש"י לא מהני קבלת הרז"ה אפילו בשלשה סימנים משום דהוא ז"ל ס"ל דעוף זה אסור ואין לסמוך על שום סימן אלא בקבלה הרא"ש סובר דבשלשה סימנים בגופו ובקבלת הרז"ה יש לסמוך עכ"ל אף יש קושיא ע"ז מדברי הרא"ש בתשו' פלל כ' סי' כ' שראיה מפורש דאסור אף בשלשה סימנים בגופו ובקבלת הרז"ה כמו שאבאר דהנה רבינו ירוחם נט"ו לאחר שהביא דברי הרא"ש שיש לסמוך על קבלת הרז"ה באופן אם נמצאו ג' סימני טהרה בגופו כתב ולפיכך זה הסיגוניה המקננת בבתיים הגבוהים היא טהורה שיש לה כל סימני טהרה כמו אנוז ממש וגם כף רגלה רחב כמו אנוז וידוע שאינה דורסת וקבלתי שהוא עוף טהור וראיתי כמה מקומות שנוהגים בו היתר ויש מקומות שנוהגין בה איסור שפוסרים ושהיא חסידה הכתובה בתורה.

ואין זה טעם כו' עכ"ל. הרי מלשוננו נראה שעוף זה יש לו כל סימני טהרה דהיינו שלשה סימנים שבגוף א"י וזפק וקורקבו נקלף אף שכתב כמו אנוז ממש והאנוז אין לו זפק פלל רק שני סימנים בגופו א"י וקורקבו נקלף כידוע ומפורסם וכמ"ש בסה"ת סי' כ"ו וז"ל פגון הני אנוזין שאין להם זפק עכ"ל וכ"כ בכלבו רס"י ק"א וז"ל ואי לא דעינן אי דריס אע"ג דאית ביה שני סימנים טמא אי לא פשיטא ליה דלאו מין עורב הוא פגון אנוזין ומינייהו עכ"ל הרי דבאנוזין אין רק שני סימנים בגופו והוא בשם בעל העיטור וכמ"ש ג"כ בשו"ת תשואת חן סי' מ"ג שהשיג על הכו"פ ששגג בזה מ"מ מדנקט כל סימני כו' מוכח שיש לה זפק ג"כ ועוד דאל"כ מהו ענין ולפיכך זה הסיגוניה כו' הרי אדרבה הרא"ש לא סמך על קבלת הרז"ה אלא כשיש לעוף שלשה סימנים בגופו אזי מהני קבלת הרז"ה על סימן הרביעי משא"כ כשאין לו רק ב' סימנים בגופו אין לסמוך פלל על קבלה זו מפמה טעמים ואנוזות שאני שיש לנו מסורת שהוא עוף טהור והוא האנוזא הנזכר בגמרא בדוכתי טובא א"ו עכצ"ל דס"ל לרי"ו שסיגוניה יש לה ג' סימנים בגופו ומ"ש כמו אנוז הוא באמת אינו מדוקדק וכן הרש"ל ביש"ש סס"י קט"ו הבין בפשיטות דהסיגוניה יש לה שלשה סימנים ע"ש גבי ונפ"מ לעוף שיש לו ב' סימנים כו'.

והנה הרא"ש בתשו' פלל כ' סי' כ' אסר עוף הנז"ל וס"ל שזהו החסידה האמורה בתורה הרי ס"ל שאין לסמוך אף בג' סימנים בגופו ובקבלת הרז"ה והרש"ל שם תירץ דבריו משום שהרא"ש סובר דתרתו בעינן חרטומו רחב וכף רגלו רחבה שניהם ביחד אבל

בחד מהני אפילו אית ליה ג' סימני טהרה לא סמכינן עלה ולכן הסיגוניאה שאין לה כ"א סימן אחד דכף רגלה רחב אבל אין חרטומו רחב אין לאוכלה וכ"כ בכנה"ג אות ל"ח בשם הדרושה והל"ח אות שכ"ג והדמש"א (דקס"ו ע"ג) והוא ו"ל עצמו כ' ול"נ דס"ל להרא"ש דלא סמכינן על קבלת הרז"ה אלא בסתם עוף שאינו מוחזק לא לטהור ולא לטמא ה"ת סמכינן אקבלת הרז"ה דמסתמא מהטהור הם אבל בעוף שאנו מוחזקים בו דטמא לא תועיל קבלת הרז"ה לטהרו אלא ע"פ מסורת אחרים הגדולים מאותם שאמרו שהוא טמא עכ"ל הרי עכ"פ קבלת הרז"ה עדיין אינה הלכה פסוקה אף עם ג' סימנים בגופו ותירוץ דהרש"ל והל"ח הוא נגד משמעות לשון תשו' הרא"ש יעו"ש ואם היינו אומרים דהסיגוניאה יש לה סימנים רק כמו אנוז או נדאי לק"מ אף א"כ דוחק גדול דא"כ איהו יעלה על הדעת להתייר בלי מסורת ברורה הא אפילו נחזיק שונאי אינה דורסת הרי א"כ יש לה רק ג' סימנים ולדעת ר"ת כ"ה בכל עשרים עופות טמאים וגם כפר פסקו פרש"י דבעינן כל ד' סימנים או מסורת כו' וצ"ע ועיין עוד בכנה"ג אות ל"ד שיהביא פמה אחרונים דס"ל דהאו"ה חולק על הרז"ה, אף בג' סימנים בגופו והוא ו"ל דחה סברתו: קיצור.

הרא"ש פא"ט סי' סמ"ה כתב בשם הרז"ה שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אנוז בידוע שאינו דורס וכן מסתבר וראוי לאוכלו אם ימצאו לו שלשה סימנים בגופו עכ"ל וכתבו בשם מהרש"ל דכוננת הרא"ש לומר אף שלדעת רש"י לא מהני זה אף מדברי הרא"ש בתשו' כלל עשרים סי' כ' נ' שאין לסמוך כלל על זה ושי"ל שהוא עוף טמא גמור והיינו החסידה האמורה בתורה והרש"ל תירץ דעוף הסיגוניאה כף רגלו רחבה אבל אין חרטומו רחב.

ומדברי הכנה"ג בשם הדרושה ושאר גדולי אחרונים מוכן שקבלת הרז"ה אינו הלכה פסוקה אף שיש לו ג"כ שלשה סימנים בגופו: ה ולפע"ד י"ל דהרז"ה לשיטתו דמפרש דורס ואוכל היינו דורס ואוכל עוף פיוצא בו כו' דומיא דארי דורס ואוכל וכדפי' ר"ת בתוספות (ד"ס ע"א).

ע"כ ע"ז שפיר מסתבר הקבלה שפשכף רגלו רחבה אינו מן הדורסים וכמ"ש הפוזרי מאמר שלישי סי' י"א ושם לצבועים מדת הגבורה וכלי הדריסה והטורף ושם לארנבת ולאיל כלי הבריחה עכ"ל ופי' הא"נ ונ"ל לצבועים העופות והחיות הדורסים הנזונים מן הבשר וכלי הדריסה כמו הצפרנים והפה והשיניים עכ"ל ע"כ אם כן רגלו רחבה וחרטומו רחב י"ל שזה אינם פלים הראויים לדריסה ולכן באה הקבלה שעופות אלו שחרטומם רחב וכף רגלם רחבה אינו דורסים ר"ל שאינו דורסים העופות שאין להם כלי הדריסה אבל לפמ"ש רש"י בפ"י דורס ואוכל הנזכר בסימני עופות טמאים שאינו כלל דריסה הנ"ל כ"א כמ"ש (דס"ב ע"א) ונ"ל שכל עוף הנזון רגלו על האוכל ומחזיקו ברגלו שלא יגוד ולא ינטל כנולו אצל פיו הוא דריסה וכן דרש העורבים שגדלים בבתיים שקורין קוקואה עכ"ל א"כ לפ"ז אף אם כן רגלו רחבה י"ל שאינו ראיה כלל שלא יתן רגלו על האוכל כו' והנה בפ"י המשניות להרמב"ם משמע ג"כ כפי' רש"י ונ"ל דורס הוא שיתן ידו על הדבר שהוא אוכל ואח"כ אוכל ממנו וכן עושין כל בע"ח שהם טורפים

עכ"ל הרי מבואר בלשונו דדורס הנז' פאן הוא רק שיתן ידו על דבר שהוא אוכל ולא שדורס בעל חי ממש וכן פ"י הרע"ו ברטנורה.

אלא שמ"מ נראה מלשון הרמב"ם שזהו מנהג בע"ח הטורפין. והנה בכנה"ג בהגהב"י אות ב' כ' וז"ל וכתבו ב"ח ודמש"א דמ"ש רש"י במשנתנו הדורס האוחז בצפרניו וכו' אין פירושו שאוחז המאכל בצפרניו ומגביה בפיו מן הקרקע מה שאוכל אלא הכי פירושו אוחז בצפרניו ומגביה קצת בצפרניו מן הקרקע מה שאוכל ומגיעו לפיו ואין צפור טהור עושה פן עכ"ל: ולפע"ד דברייהם אלו הם נגד פירש"י בגמרא (דס"ב ע"א) הנה"ל שכתב בפ"י ולא ינטל כולו אצל פיו דמזה משמע שמגביה בפיו מן הקרקע מה שאוכל הפך דברייהם ועיין בהגמי"י אות יו"ד נראה דנוטה ג"כ לפרש"י בענין דורס וכ"כ בכלבו סי' ק"א בשם הרמב"ד וז"ל וילשון הרמב"ד וז"ל בענין הדריסה אני קבלתי עוף הדורס ברגלו מה שהוא אוכל בין חי בין מת ואפילו ירקות ה"ז דורס וטמא והעורב והעטלף עוזרים זה הפירוש שאין מכין שום עוף חי והם בכלל הדורסים וזה כמו שפירשו כל עוף שנותן רגלו על האוכל ומחזיקו ברגלו שלא ינטל כולו אצל פיו דריסה היא כמו שעושה העורב שקורין קו"ה ואי אפשר לפרש דורס בעוף שמטיל ארס לפי שהעורב ורוב המנויין בפרשה אין להם ארס עכ"ל והנה הב"י לא הביא מהעומדים בשטת רש"י בפ"י הדורס ואוכל שום פוסק כ"א שדחו דבריו אבל לפמ"ש שהרמב"ם והרמב"ד והגמי"י עומדים בשטתו ודאי יש לחוש מאד לשטה זו גם הפמ"ג במשבצות סק"א כ' שיש לחוש בפ"י הדורס ואוכל לכל הפירושים א"כ עפ"ז יש ליתן טוב טעם לדעת הרמ"א בש"ע ס"ג דס"ל שאין לסמוך אפילו על ג' סימנים בגופו עם קבלת הרז"ה ושאין לשנות והיגו משום שי"ל שקבלת הרז"ה אינו מוציא מספק דורס ואוכל דשטת רש"י וכן הבין הט"ז סק"ד דרש"י לא ס"ל הא דהרז"ה וכן פ"י במשבצות שם: קיצור אפ"ל דהרז"ה לטעמיה דפ"י כל עוף הדורס דומיא דארי דורס ואוכל שדורס בעל חי וא"כ כשכף רגלו רחב וחרטומו רחב אין לו כלי הדריסה וא"כ זהו ראיה שאינו דורס אבל רש"י מפרש דורס שנותן רגלו על האוכל ומחזיקו ברגלו שלא ינוד ולא ינטל כולו אצל פיו וכ"כ בכלבו בשם הרמב"ד א"כ גם כשכף רגלו רחבה וחרטומו רחב יכול לעשות פן: ו והנה בתשו' צ"צ סי' כ"ט נשאל על אנוזות הבר כו' והעלה להחמיר ע"פ דברי או"ה פלל נ"ו סי' י"ח שכתב ואפילו במקצת אנוזות ובר אנוזות כו' יש לחוש שמא הן מהי"ט עופות כו' והכו"פ סי' פ"ב סק"ט חלק עליו שיש לאוכלן כלי פקפוק והטעם מבואר באריכות בקונטרס פני נשר ש"ל דכיון שיש להם ג' סימנים בגופו דלרוב הפוסקים סגי בהא אף שלא נודע לנו אם דורס או לא רק שהרא"ש והרשב"א העלו להחמיר כשטת רש"י ואחריהם נמשכו כל האחרונים מ"מ כשיש צירוף לזה קבלת הרז"ה בפתתית כף רחבה כשל אנוז וחרטומו רחב ודאי יש לסמוך ע"ז זהו תוכן דבריו ובתשו' תשואת חזן להגאון מ' שמשון זעליג ז"ל הלוי סי' מ"ג השיג עליו יפה מתרי טעמי וז"ל דהנה הדבר ידוע במדינתנו שאין לאנוז ובר אנוז רק שני סימנים בגופן אצבע יתירה וקורקבנו נקלף אבל אין להם זפק ומסתמא גם לאנוז הבר פן אף שלא בודקו בהם והנה הכו"פ לא התיר רק כשיש להם שלשה סימנים בגופן וא"כ ע"כ מה שאנו אוכלים אנוזות ובר אנוזות שלנו שהם בני תרבות על פרוק הוא ע"פ מסורת.

אָבֵל עַל בַּר אַנְוֹזוֹת וְאַנְוֹזוֹת הַבָּר אֵין לָנוּ מְסֻרֶת וְהַאִיף נִתִּיר אוֹתָם אַף לְדַעְתּוֹ כּו' וְהִנֵּה מְפֹתְלֵי דְבָרֵי הַכּו"פ גִּיכָר שְׁלֵא בְּדַק אַנְוֹזוֹת הַבָּר כּו' וְהַאִרִיף וְסִיגִים וְז"ל וְהַנְלַע"ד בְּרוּר דְּבַר אַנְוֹזוֹת שְׁלָנוּ אֵין לָנוּ מְקוֹם לְהַתִּיר דְּמִסְתְּמָא אֵין לָהֶם רַק שְׁנֵי סִימְנִין בְּגוּפֵן וְזֵה לַכ"ע אָסוּר עַכ"ל וְכִבָּר נִתְבָּאָר לְעִיל דַּסְה"ת ס' כ"ו וְהַפְלָבוּ בְּשֵׁם הָעֵיטוּר כְּתָבוּ ג"כ בְּפִשְׁטוֹת דְּהַנִּי אַנְוֹזוֹת אֵין לָהֶם רַק שְׁנֵי סִימְנִין בְּגוּפֵן.

וּא"כ בְּטָלָה לְגַמְרֵי כָּל אַרְיִכוֹת הַכּו"פ בְּהִתְרַ (הַוּוִילְדֵע גַענז וְהוּוִילְדֵע עֲנִטִין) דְּמִסְתְּמָא אֵין לָהֶם ג"כ רַק שְׁנֵי סִימְנִין בְּגוּפֵן וְעַלֵיהֶם אֵין לָנוּ מְסֻרֶת שְׁהֶם טְהוּרִים וְאַף שְׁגָם הֶם נִקְרָאִים אַנְוֹז הַבָּר מ"מ הָרִי תְרַנְגוּלָא דְאַגְמָא הוּא מִין טְמָא הָרִי אַף שְׁשֵׁמוֹ תְרַנְגוּלָא עַכ"ז הוּא מִין טְמָא וְעֵינֵן בַּכְּנֵה"ג אוֹת ל"א שְׁנִשְׁאָל עַל עוּף שְׁקוּרִין פְּאוּוֹן וְהַעֲלָה לְאַוּסְרוֹ וְהִבִּיא תְחִלָּה מִפִּירֵש"י ס"פ כָּל הַבְּשָׁר דְקו"ו סַע"א גְּבִי רִישָׁא דְטוֹנוֹסָא בְּחִלְקָא שְׁפִירֵש"י טוֹנוֹסָא פְּאוּוֹן מְשֻׁמַע דְּעוּף טְהוּר הוּא.

וְשָׁפֵן מְשֻׁמַע בַּסְפ"ה דב"ק (דנ"ה ע"א) בְּרִש"י ד"ה טוֹנוֹס אָבֵל בְּפִירֵש"י פֶּא"ט דַּס"ג רִישׁ ע"א מְבַנְיָא דְדוּכִיפַת שְׁהוּדוֹ כְּפוֹת הוּא פְּאוּוֹן שְׁלִבִי"א נְמַצָּא פְּאוּוֹן שְׁלִבִי"א הוּא מִין טְמָא וְלָכֵן חֲשָׁשׁ שְׁמָא מַה שְׁאַנּוּ קוּרִין פְּאוּוֹעֵן הוּא פְּאוּוֹן שְׁלִבִי"א.

הָרִי עַכ"פ אַף דְּפְּאוּוֹן הוּא עוּף טְהוּר פְּאוּוֹן שְׁלִבִי"א הוּא דוּכִיפַת שְׁכַתוּרָה בְּעוֹפוֹת הַטְּמָאִים א"כ כַּמ"כ אֵין תִּימָה לְמ"ד דְּאַנְוֹז הַבָּר אֵינוּ מִין טְהוּר אַף שְׁאַנְוֹזוֹת הוּא מִין טְהוּר אַף לְכַאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה רְאָיָה מִהַש"ס פ"ה דב"ב (דע"ג סע"ב) וְאָמַר רַבָּה בַב"ח זִימְנָא חֲדָא הִנֵּה קָא אֲזַלִּינֵן בְּמַדְבְּרָא וְחֲזִינָא הִנֵּהוּ אַנְוִי דְשִׁמְטֵי גְדַפְיָהוּ מְשֻׁמְנִיָּהוּ כּו' אֲמִינָא לְהוּ אֵית לָן בְּגוּנִיכּוֹ חוּלְקָא לְעֵלְמָא דְאַתִּי כּו' מְשֻׁמַע דְּפִשְׁטָא לִיָּה שְׁהֵן טְהוּרִים וּמִסְתְּמָא אַנְוֹזוֹת שְׁכַתוּרָה הֵן אַנְוֹזוֹת הַבָּר כְּדַאמְרִינֵן פֶּא"ט (דַּס"ב ע"א) גְּבִי פְּרַס וְעֲזִנְיָה דְלִיתְנָהוּ בִּישׁוּב וּפִירֵש"י אֵלָא בְּמַדְבְּרוֹת וְכַדְאִיתָא ג"כ בְּפִירֵק שִׁירָה אַנְוֹז הַבָּר הַמְשׁוּטְטַת בְּמַדְבְּרָא כְּשִׁרְוָאָה אֵת יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין בְּתוּרָה אוֹמְרֵת שִׁיר קוּל קוּרָא בְּמַדְבְּרָא פְּנוּ דְרָף הוּי וי"א שְׁנֵה שִׁיר שֶׁל עוֹרֵב וְעוֹד אוֹמֵר עוֹרֵב מִי יָכִין לְעוֹרֵב צִידוֹ כּו' בְּאִיּוֹב ל"ח מ"א אָבֵל הַאֲנוּז אוֹמֵר שִׁיר לּוֹ זְמָרוֹ לּוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נְפְלְאוֹתָיו וְהוּא בְּדְבָרֵי הַיָּמִים א' ט"ז ט' עַכ"פ נ' דְּאַנְוֹז הַמְשׁוּטְטַת בְּמַדְבְּרָא הִיא אַנְוֹז הַבָּר וּא"כ פִּינֵן דְּפִשְׁטָא לִיָּה לְרַבֵּב"ח דֵּהֵן טְהוּרִים וּמְוִתְרִים בְּאַכִּילָה מוֹכַח דְּאַנְוֹז הַבָּר מִין טְהוּר הוּא וְעוֹד הִנֵּה נ' טַעַם דֵּהֵנָּה בַּלֵּא"ה פִּינֵן שִׁישׁ לְהֶם אֲצַבַּע יִתְרָה וְקוּרְקָבֵן נִקְלָף וְגַם כִּפֵּי רַגְלָם רַחֲבָה וְחִרְטוּמָם רַחֲב אֲשֶׁר לְהַרְז"ה הָנִי סִימֵן גְּמוּר שְׁאִינוּ דוֹרַס וְאַף אִם לֹא נַחְזִיק זֶה לְנֹדָאֵי גְמוּר לְמֵאֵי נִיחּוּשׁ לָהּ דָּאִם בְּאַנּוּ לְחוּשׁ שְׁמָא אַף שְׁאִינוּ דוֹרַס הוּא מְעַשְׂרִים עוֹפוֹת הַטְּמָאִים שִׁישׁ לָהֶם ג' סִימְנֵי טְהַרָה וְאַחַד מֵהֵן אֵינוּ דוֹרַס זֶהוּ רַק לְשֻׁטַת ר"ת אָבֵל לְשֻׁטַת רִש"י לְפֶמ"ש בְּשֵׁמוֹ הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו וְהַרְז"ה וְהַתּוֹסְפוֹת (דַּס"ב ע"א) הָרִי הַג' סִימְנֵים הֶם ג' סִימְנֵים מְמַשׁ בְּגוּפּוֹ א"י וְזַפְק וְקוּרְקָבֵן נִקְלָף וְהָנִי פִּינֵן דָּאֵין לָהֶם זַפְק אֵינָם מְעַשְׂרִים עוֹפוֹת הַנִּז"ל אֵלָא רַק לְפֶר"ת דָּאֵינוּ דוֹרַס הוּא אָחַד מֵג' הַסִּימְנֵים הַנִּז"ל יֵשׁ לְחוּשׁ וְכִבָּר נִתְבָּאָר שְׁמַהֲרָש"ל הַקְּשָׁה עַל שְׁטָה זֹו דֵּהָא רַוב עוֹפוֹת הַטְּמָאִים דוֹרַסִים וְאִם בְּאַנּוּ לְחוּשׁ שְׁמָא הוּא דוֹרַס וְהוּא מִין עוֹרֵב ע"ז יֵשׁ לְהַשִּׁיב דָּאִם הֶם לְבָנִים אֵין לְחוּשׁ לְשִׁינְיָה עוֹרֵב כַּמ"ש בְּחִידוּשֵׁי הַרְז"ן פֶּא"ט דַּס"ב ע"א גְּבִי לְמִינְהוּ לְהַבִּיא עוֹרֵב הָעַמְקִי וּפְרִישְׁנָא דְהִינּוּ עוֹרֵבָא חוּרָא לְאוֹ חוּרָא לְגַמְרֵי קְאָמַר אֵלָא שִׁישׁ בּוֹ חֲבַרְבוּרוֹת לְבָנוֹת וּלְפִיכָּה נִקְרָא עַמְקִי לְפִי שְׁאוּמָן

התברבורות נראות כעמקות לגבי שאר הגוף שהוא שחור והוא העוף הנקרא פיגא בלע"ז שגדל בבתים אבל עוף הבא לפגינו פולו לכן אע"פ שיש בו סימני עורב ממש כ' הרמב"ן ז"ל להלכה אבל לא למעשה שפידוע שאינו מין עורב וכשר ואמרו בהגדה אם יעלה חמור בסולם תמצא דעת בכוכסין אם ידור גדי עם נמר תדור פלה עם חמותה אם תמצא עורב לכן תמצא פשרה בנשים עכ"ל ובנד"ז שיש סימן דהרז"ה שאינו דורס א"כ אף למעשה יש לסמוך שאינו עורב.

ואף דלפר"ת יש לחוש שהוא ממין עשרים עופות הטמאים. ע"ז י"ל פינן דמ"מ מוכח בגמ' דאנון הכר מין טהור הוא ע"כ אין לחוש כ"כ דהא מהרש"ל לא חשש לפרש"י בצירוף דעת ר"ת ורמב"י.

א"כ נהי דלא קיי"ל פן מ"מ בצירוף דעת רש"י ורמב"י נגד דעת ר"ת עם מאי דמשמע בגמרא שהוא מין טהור יש לסמוך יותר ומ"מ למעשה אין לסמוך ע"ז שהרי בגמרא דס"ב ב' מוכח דרש"י עצמו חושש בעוף שיש בו שני סימנים בגופו ואינו דורס שמה הוא מעשרים עופות הטמאים גם התוספות שם כ' על עוף שקורין קנון שיש לו אצבע יתירה וקורקבו נקלף דמסתברא שהוא כוס או ינשוף כו' ע"ש ואם משום הא דמשמע בגמרא דאנון הכר מין טהור הוא הרי ע"ז כ' בתשו' צ"צ ס"י כ"ט דאף דמשמע פן ספ"ה דב"ק (דנ"ה ע"א) אין לסמוך ע"ז דשמה אין כל אנונות הכר שונים כו': קיצור בתשו' צ"צ סי' כ"ט העלה להחמיר באנונות הכר ע"פ דברי או"ה פלל נ"ו סי' י"ח אף שחכם א' הביא לו ראיה מהגמרא ספ"ה דב"ק (דנ"ה א') דאנון הכר מין טהור הוא אין לסמוך ע"ז דשמה אין כל אנונות הכר שונים.

הכו"פ סי' פ"ב חלק עליו ובתשו' תשואת חזן סי' מ"ג השיג על הכו"פ מתרי טעמי אשר האחד שהכו"פ עצמו לא התיר רק פשיש לו שלשה סימני בגופו ונהי ידוע שאנונות ובר אנונות אין להן רק שני סימני בגופן אצבע יתירה וקורקבו נקלף וכ"כ בסה"ת סי' כ"ו והפלבו וא"כ א"א לאנכלן כ"א אותן שיש מסורת עליהן שהם טהורים לכאורה הנה נראה ראיה מהש"ס פ"ה דב"ב (דף ע"ג סע"ב) להתיר אנונות הכר ויש לדחות דאין זו ראיה יותר ממה שהביא החכם בתשו' צ"צ ס"י כ"ט ועכ"ז לא סמך ע"ז הצ"צ עוד יש קצת סברות להתירן ומ"מ עפמ"ש רש"י (דף ס"ב ע"ב) נראה דיש לחוש בכה"ג שיש לו שני סימני בגופו ואינו דורס וא"כ הא דחרטומן רחב וכף רגלו רחבה אף אם הוי פידוע שאינו דורס ויש לו שני סימני בגופו הרי אין להתיר לרש"י: ז אמנם כ"ז לענין אנונות הכר הנק' ויילדע גענו שהן מין בפ"ע מאנונות שלנו פדאיתא בגמרא ספ"ה דב"ק (דנ"ה ע"א) אנון ואנון הכר פלאים זב"ז אבל אנונות אלו שהן בני תרבות אלא שיש להן קצת שינוי מאנונות שלנו שחרטומן שחור' הנה מחמת זה כ' בתשו' תשואת חזן הנ"ל שיש להסתפק עליהן אולי הם מבר אנונות הכר והעלה.

ומנעתי את ידי לא לאיסור ולא להתיר פינן שאין להם ג' סימנים בגופן עכ"ל ובספר פתחי תשובה סי' פ"ב כ' ועיין בתשו' בית אברהם בקונטרס משפט שלום שהאריך להכשיר האנונות שראשי חרטומן שחורות אשר קצת מחכמי הדור אסרוהו כו' והוא האריך לסתור דבריהם עכ"ל ולכאורה יש לקיים יותר דברי הבית אברהם דמהיכי תיתי נספק עליהם שהן מאנונות הכר מאחר שהן בני תרבות ושמן אנון ויש להם הסימני

טְהָרָה כְּמוֹ בְּאַנּוּז וְגַם מִסְתַּמָּא הֵן לְבָנִים בְּכָל גּוֹפֵן כְּמוֹ אֲנוּז רַק שְׁחַרְטוּמָן שְׁחֹר וְהָרִי שְׂמָא מְלֵתָא הִיא פְּדַאִיתָא לְעֵנִין חֲגָבִים וְשָׂמוּ חֲגָב וְאָף דְּבַעֲיָנוּ ג"כ שְׂיֵהִיָּה שְׁנָה לְחֲגָב בְּכָל אֲרַבְעָה הַסִּימָנִים ה"נ הָרִי הֵן שְׁוִין בְּסִימָנִין לְאַנּוּזוֹת וְגַם שְׂמוֹ אֲנוּז וְאִם מִשּׁוּם שְׂנַק' עוֹד בְּשֵׁם לְנוֹי כְּמוֹ קִיטְאִיִּסְקַע גַּעֲנוּ [ע' מִפְתַּח].

הָרִי ה"נ לְעֵנִין בְּפִשְׁנֵי צְוֹצְיָנֵי אִיתָא (דס"ב ב') דְּכָשְׂרִין אֶפִּילוּ לְגַבֵּי מִזְבַּח מִשּׁוּם דְּבַאֲתְרֵיהּוּ בְּפִשְׁנֵי קָרִי לְהוּ. וְה"נ י"ל דְּרַק פְּאָן נַק' קִיטְאִיִּסְקַע גַּעֲנוּ וּבַאֲתְרֵיהּוּ נַק' אֲנוּזוֹת סְתַמָּא וְעוֹד דְּאִיתָא (דס"ה א') אֲחֵרִים אֲוֹמְרִים שְׂכָן עִם טְמֵאִים טְמֵא שְׂפָן עִם טְהוֹרִים טְהוֹר וּמְסַקִּינוּ שְׂפָן וְנִדְמָה קְאָמְרִינוּ וּפְרַשׁ"י וְנִדְמָה דּוֹמָה לְהֵן בְּמִרְאֵיתוֹ וּבְחִידוּשֵׁי הָר"ן דס"ב ע"א פְּלוֹמֵר נִדְמָה בְּפִרְצוּפוֹ וּמְנַהֲגוֹ וּדס"ה ע"א כ' שְׂהָרִי"ף ו"ל פּוֹסֵק כְּאַחֵרִים וּלפ"ז צ"ל דְּנִדְמָה דְּאָמְרִינוּ הֵיִינוּ נִדְמָה בְּסִימָנִין כו' עכ"ל וְהֶאֱנוּזוֹת אֵלוּ יֵשׁ לְחַקֹּר אֲחֵרֵיהֶן אִם הֵם שְׂכָן וְנִדְמָה עִם שְׂאָר הֶאֱנוּזוֹת א"כ כִּינּוּן שְׂהָם דּוֹמִים ג"כ בְּסִימָנִין וּבְמִרְאֵיתוֹן שְׂהֵן נִדְאִי לְבָנִים כָּל גּוֹפֵן וְגַם בְּפִרְצוּפֵן וּמְנַהֲגֵן וְגַם שְׂמֵן אֲנוּז מֵהַכ"ת נִסְפַּק עֲלֵיהֶן אֶף אֶפְשָׁר שְׂהֵן רַק נִדְמָה וְלֹא שׁוֹכֵן אֶצְלָם וּמ"מ לֹא שְׂנִסְמוּף ע"ז לְכַתְּחִלָּה אֵלָא לְעֵנִין לְסִמּוּף עַל הַמְנַהֵג שְׂפָכֵר נַהֲגוּ אֶצְלֵיכֶם לְאוּכְלָן דְּלִכְאוּרָה שִׁי"ל שְׂנָה שְׂנַהֲגוּ כֵן ה"ל כְּמִסְנוֹת אֵלָא שְׂבִתְשׁוּ הָרֵא"ש כָּל כ' סִי' כ' כְּתָב וְדַע כִּי אֲנִי לֹא הֵיִתִּי אוּכַל ע"פ הַמְסִנְוֹת שְׂלָהֶם כִּי אֲנִי מְחַזֵּיק אֶת הַמְסִנְוֹת שְׂלָנוּ כו' עַד לֹא יֵאָכְלוּ ע"פ מְסִנְוֹת אֲחֵרִים הַפְּחוּתִים מֵהֶם עכ"ל וְנִהְיָאוּ ג"כ בְּתִשׁוּ מִהָרִי"ל סִי' צ"ה דְּמִסְנוֹת אֶשְׁכְּנוּ הוּא עֲדִיף כו' ע"ש י"ל הֵתֵם שְׂאֲנִי שְׂבִאֲשְׂכְּנוּ יֵשׁ מְסִנְוֹת לְהִיפּוּף אֲבָל בְּנִדְ"ז שְׂלֹא נִשְׁמַע מְסִנְוֹת לְהִפּוּף וּבְכַמְהָ עֵינֵירוֹת בְּמִדֵּינַתְכֶם מְנַהֵג פְּשׁוּט לְאוּכְלָם אפ"ל דֵּה"ל כְּמִסְנוֹת וּכְמִש"ש בְּמִהָרִי"ל אֲנָשֵׁי מְדִינָה אוֹ עִיר אֲחֵרַת שְׂהוּא מְנַהֵג פְּשׁוּט שְׂם לְאוּכְלוֹ כו': ע"כ בְּכֵה"ג יֵשׁ לְסִמּוּף עַל הַתִּשׁוּ בֵּית אֲבָרְהָם שְׂלֹא לְסִתּוֹר מְנַהֲגֵן בְּמִקּוּם שְׂנַהֲגוּ לְאוּכְלָן: קִיצוּר.

מִיָּהוּ כ"ז בְּאַנּוּזוֹת הַכֵּר אֲבָל הֵנִי אֲנוּזוֹת שְׂהֵן בְּנֵי תְּרַבּוֹת רַק שְׁחַרְטוּמֵיהֶן שְׁחֹרִין וּבְתִשׁוּ תִשׁוּאֵת חֵן נִסְתַּפַּק עֲלֵיהֶם וּבְסִפֵּר בֵּית אֲבָרְהָם הָאָרִיף לְהַתִּיר אוֹתוֹן לְכֵן בְּמִקּוּם שְׂנַהֲגוּ לְאוּכְלָן אֵין לְסִתּוֹר מְנַהֲגֵן מִטַּעַם הַמְּבֹאָר בְּפָנִים: הַלְכוֹת דְּגִים סִימָן סֵא גְמָרָא ספא"ט לוֹיִתָן דָּג טְהוֹר הוּא כו' וְחִקִּירָה נִדּוּן דָּג שְׂאֵטְרִיא שְׂיֵשׁ בּוֹ חִדּוּדִין וּבְלִיטוֹת אִם כְּשִׁנְקֵלְפִים נִדּוּדִין קְשָׁקְשִׁין אוֹ לֹא: בְּגָמְרָא ס"פ א"ט לוֹיִתָן דָּג טְהוֹר הוּא שְׂנַאֲמֵר גְּאָנָה אֶפִּיקֵי מְגִנִּים כו' אֵלוּ קְשָׁקְשִׁים שְׂבּוֹ תַחְתּוֹ חִדּוּדֵי חֶרֶשׁ אֵלוּ סְנִפִּירִין וּפִירַשׁ"י שְׁחִדּוּדִין וּמְחַתְּכִין כְּחֶרֶשִׁין וּבְעָרוּף עָרַף חַד (הַשְּׁנִי) הִבִּיא הַמְּשָׁנָה פ"ב דְּכָלִּים מְשָׁנָה ה' פְּסוּי הָאֵלְפִס בְּזִמְן שְׂהוּא נָקוּב וַיֵּשׁ לוֹ חִדּוּד טְהוֹר כִּי שְׂיִוְצָא מִן הַכְּלִי כְּמִין קִנָּה שְׂיִצְאוּ מִמֶּנּוּ הַמִּים וְאֵע"פ שְׂאִין רְאָיָה לְדָבָר זָכָר לְדָבָר תַּחְתּוֹ חִדּוּדֵי חֶרֶס עכ"ל נִשְׁמַע דְּבָר שְׂהוּא חִדּוּד כְּמוֹ קִנָּה זֶהוּ עֵנִין סְנִפִּירִין מִשָּׂא"כ הַקְּשָׁקְשִׁים וְא"כ בְּדָג הַנְּקָרָא שְׂאֵטְרִיא שְׂיֵשׁ בּוֹ חִדּוּדִין וּבְלִיטוֹת שְׂהֵן חִדּוּדִין כְּמַחַט מִמֶּשׁ.

וְהוּא כֵן מְלֵא חִדּוּדִין וּבְלִיטוֹת הַנְּ"ל בְּכָל גּוֹפּוֹ וְהֵן נִקְלְפִינוּרַק מִן הַשּׁוּרָה שְׂעַל גַּבֵּיוֹ לֹא יִכּוּלְנוּ לְקַלוּף בְּשׁוּם אֲנוּפֵן אֶף נִרְאָה לְעֵין שְׂהֵן קְשָׁקְשִׁין כ"כ רַב אֶחָד אפ"ל שְׂאִין זֶה קְשָׁקְשִׁים שְׂבִתוּרָה כִּינּוּן שְׂהֵן חִדּוּדִין כְּמַחַט וְהָרִי בְּבְרִיָּתָא מְבֹאָר דְּרַק הַסְּנִפִּירִין הֵן חִדּוּדִין

ולא הקשקשין ואי איתא דגם חידודין אלו נקראו קשקשין פיון שנקלפין א"כ מצינו ג"כ קשקשים שהם חידודי חרס וא"כ מנלן דחידודי חרש הם סנפירין: קיצור.

(קצת ראיה דקשקשים שהם בולטים כמין קנה וחדים כמחט אינן קשקשין שבתורה):
ובתרמב"ן בפירוש החומש פ' שמיני פתב ג"כ דקשקשין הם הקלפין העגולין שגלדן דומה לצפורן כו' עד פקלפי עור הדג כו' עכ"ל ובגמרא ספא"ט (דס"ו ע"ב) ובגדה פרק בא סימן (דנ"א ע"ב) אמרינן והשתא דכתב רחמנא סנפיר וקשקשין מנלן דקשקשין לבושא הוא דכתיב ושריון קשקשים הוא לבוש וכן פירש"י שם במשנה פל שיש לו קשקשין לבושים של דג ובפסוק בש"א סי' י"ז ה' ע"פ ושריון קשקשים הוא לבוש ות"י ושריון גלבין הוא לבוש וכתב הרד"ק והוא קלפין שתרגם קשקשין ובדברי רז"ל לובשי שריון קליפה בסנהדרין פרק חלק (דצ"ה ע"ב) הובא בערוף ערוף קלף (הראשון) ופ"ק דב"ב (ד"ט ע"ב) מה שריון זה כל קליפה וקליפה ורש"י פי' ושריון קשקשים מין קשקשין דגים ובמקראות גדולות בשם פירוש רבינו ישעיה' ושריון קשקשים כמו קשקש שהיא סגורה על הדג ואין ריח בין קשקשין לקשקשין כהה עשוי שריונו שלא היה עשוי נקבים נקבים שיוכל להפנס החץ בתוף הנקב אלא קליפת ברזל היתה נופלת בין טבעת לטבעת לסתום הנקבים עכ"ל והנה תרגום של סנפיר הוא ציצין ודקשקשין הוא קלפין דהיינו קליפות וכ"כ בגמרא פרק אין מעמידין קלפי וכ"כ בה"ג והרי"ף והשתא י"ל דלא נקרא קלפין רק כשהן קליפות ממש כמו הקשקשים שבכל דג כי קלפין: דוגמת קלפי אגוזים קלפי רמונים ע"פ פ"ז דשביעית מ"ג ופ"ק דערלה מ"ח וכן ענין קלף עיניו בהר"ן פ"ח דשבת גבי ומהו קלף כו' שנקלפין את העור מהבשר וברש"י בתהלים סי' כ"ט ע"פ ויחשוף יערוף יקלף עצי היער ובערוף ערוף קלף הביא אני חשפתי את עשו ירמיה סי' מ"ט יו"ד קלפית בצליא כו' וכל זה מורה על קליפות פשוטות לא דוגמת מחטין חידודין שבשארטריא אע"פ שהן נקלפות אין זה דומה כלל לענין קלפין הנזכרים שאינם עד"ז כלל: קיצור קשקשין לבושא הוא והתרגום קלפין וי"ל כמו קלפי אגוזים וכמו קלף וכן קלפי השריון משא"כ מחטין וחידודין אלו אף שנקלפים י"ל אין זה נקרא סתם קלפין: ב ולכאורה היה נראה דהנה בליטות פיון דגובה להן ובולטין הרבה מעור הדג י"ל דנקרא ציץ ועיין פירש"י בירמיה סי' מ"ח ט' ע"פ תנו ציץ למואב שפירש כל דבר תלאי התולה ובולט מן האדם או מן בהמה קרוי ציץ עכ"ל וכן פטורי ציצים הנזכר במלכים א' סי' ו' כמה פעמים.

ובערוף ערוף צץ אלו הן ציצין המעפבין את המילה תשובת רב האי גאון ואביו רב שריא ז"ל בפ"ר החופה את רוב העטרה דאמרינו אמאי אפקוהו בלשון ציצין כהה הוא כל הבשר החופה את רוב העטרה אינו נקרא ציצין אלא אם נטל מקצתו הנה ושייר מקצתו הנה מעט והנה מעט אותן מעט הנותרים נק' ציצין מפני שדומה לסנפירין ותרגום סנפיר ציצין עכ"ל והרי התם נק' ציצין מצד שתולה ובולט מהבשר אע"ג שאינו נד וגם לכאורה נקלף הוא שיהי יכולים לקלפו מהעטרה ע"י הפריעה כנראה בחוש אלמא דגם דבר הבלתי נד וגם נקלף כל שתולה ובולט נקרא ציץ שהוא תרגום סנפיר וא"כ הנה בליטות היוצאים מהשארטריא שיש להן גובה הרבה ועוקצין כמחט י"ל דנקרא ציצין אע"פ שנקלפין בטורח כמו שגם ציצין המעפבין את המילה נקלפין בטורח וא"כ הם כמו סנפיר דתרגומו ציצין ולא קשקשין ומ"מ יש לחלק דגבי ציצין דמילה אינו נקלף לגמרי

מהגיד רק שנקלף מעל העטרה ונשאר דבוק ע"ג הגיד שלמעלה מהעטרה ולכן יש דיעה דהציצין מעור הערלה לא מהני בהו פריעה אף שנתגלה העטרה רק צריה לכרות אותם ועכ"פ פיון שאין נקלפין לגמרי נקרא ציץ כמו הסנפירין שג"כ א"א לקולפם אבל הנך בליטות דדג שאטריא פיון שנקלפין לגמרי מהדג י"ל שאינו נקראים ציצין פלל: קיצור (לקאורה הנה מקום לומר דהנה בליטות נקראים ציצין כדפירש"י בירמיה סי' מ"ח ט' וכמו ציצין המעפבין את המילה מיהו יש לחלק דכיון דהנה בליטות נקלפין לגמרי מגופו של דג אינו נקראים ציצין): ומ"מ כ"ז אינו טענה רק לומר דאינם נכללים בשם ציצין שהוא ענין סנפיר פיון שנקלפין אבל מ"מ אפ"ל שגם פן אינו בכלל קילפין שהוא קשקשת שבתורה והטעם הוא דסתם קליפות הם קליפות העגולים שפתב הרמב"ן שאין להם גובה ובליטות אבל הנך קליפות אע"פ שג"כ נקלפין מעור הדג פיון דדומין למחטין או למסמורים לא דמי פלל לסתם קליפות א"כ אינו נקראים קילפין סתם אלא בשם לנוי היינו קליפות העשוויים פמסמורים או מסמורים הנקלפין אבל לא יוכלו בלשון קליפות בלי צירוף שם לנוי דהא לא דומים פלל לסתם קליפות ובדאי שינוי קליפות אלו מסתם קליפות הדג גדול יותר מהשינוי שבין אזור יון ואזור פוחלי ואזור מדברי וכה"ג לבין סתם אזור ואע"כ פסלו אותם מפני שיש להם שם לנוי במשנה פי"א דפרה מ"ז והובא בגמרא פ"ק דסנפה די"ג ע"א) ובפא"ט (דס"ב) וכן השינוי בין אסא מצרא להגי סתם אסא ודאי פחות הרבה מהשינוי שבין קליפות פמסמורים דדג שאטריא ובין סתם קליפות ואע"כ משמע בגמרא פ"ג דסנפה (דל"ג ע"א) דהנה נפסל משום שם לנוי שנק' אסא מצרא ולא אסא סתם לולי משום דבקרא לא פתיב אסא ונהדס כ"א עץ עבות יעו"ש וא"כ ה"א דכתיב קשקשת דהינו סתם קשקשת ולבושא א"כ קילפין אלו שיש להם שם לנוי י"ל דאינו בכלל זה דנלמוד מאזור ונהדס ומים פ"ו דמכשירין משנה ד' דכל היכא שהקפידה התורה על דבר אחד כמו אזור פנ"ל בעינן שיהיה הוא הדבר כמ"ש בתורה בלי שום שם לנוי וכן אמרנו גבי תורים בפא"ט (דס"ב ע"ב) אבל אם הדבר נקרא בשם התורה עם שם לנוי ולא יקרא בשם התורה בלבד אמרנו דלא זה הוא מה שפתוב בתורה.

וה"נ לענין קשקשת שבתורה נאמר דהינו קילפין שנקראים קילפין סתם בלי שם לנוי משא"כ קילפין אלו שבדג שאטריע דעל פרוח צריכים הם לשם לנוי קליפות פמסמורים או מסמורים הנקלפין א"כ י"ל דלא זהו קשקשת שבתורה: קיצור.

אף דאינו נקראים ציצין שהוא סנפיר עכ"פ אינו ג"כ סתם קילפין כ"א מובדלים מסתם קליפות. יותר מהבדלת אזור יון או פוחלי או רומי או מדברי מסתם אזור וא"כ יש להם שם לנוי קילפין פמסמורים וגבי אזור ומים ותורים אמרנו דשם לנוי פסול וה"נ נימא גבי קשקשת דכיון דקשקשין אלו ע"כ לא יובנו בלי שם לנוי א"כ לא זהו קשקשת שבתורה שהיא קילפין סתם כמו אזור זה כו': מיהו עדיין אפשר לומר כמו גבי אסא מצרא אע"ג דיש לו שם לנוי פשר משום דעץ עבות אמר רחמנא מ"מ: ור"ל משום דלא פתיב בקרא ה"א דמכשירין אף ה"א שיש לו שם לנוי וא"כ ה"נ לא פתיב קילפין בקרא דנימא דקליפות שיש להם שם לנוי הם פסולים.

דְּהָא קִשְׁקֵשֶׁת פְּתִיב וְנִימָא קִשְׁקֵשֶׁת מְכָל מְקוּם כְּמוּ עֵץ עֲבוֹת מְכָל מְקוּם וְאַע"ג דְּהִתְרַגּוּם פִּירֵשׁ דְּקִשְׁקֵשֶׁת הוּא קוֹלְפִין הָרִי גְבִי עֵץ עֲבוֹת תְּרַגְּם ג"כ הַדְס מִיְהוּ אֲפִשְׁר דְּזֵה אִינוּ דְּהָא אַמְרִינוּ בַּפֿ"ט (דס"ב ע"ב) פְּנִפְשָׁנִי צְוָצְיָנִי פְּשָׁרִין לְגַבִּי מְזַבַּח וּפִירֵשׁ"י פְּנִפְשָׁנִי תוֹרִין בְּלִשׁוֹן אַרְמִי צְוָצְיָנִי עַל שְׁם מְקוּמָן וְעֵינָן בְּעָרוּף עָרָה פְּבִשָׁן וְעָרָה צֵץ וּפְרִיף מִתִּיבֵי אֲזוּב וְלֹא אֲזוּב יוֹן כּו' וְלֹא כֹל אֲזוּב שְׂיִישׁ לוֹ שְׁם לְוָנִי וְהִגָּה פְּנִפְשָׁנִי לֹא נִזְפַּר בְּפִסּוּק רַק תוֹרִים רַק אָנוּ קוֹרִין לְתוֹרִים פְּנִפְשָׁנִי: וְאַעפ"כ פּוֹסֵל הַשְּׁם לְוָנִי דְּכּוֹפְשָׁנִי וְלֹא כְּמוּ בְּהַדְס דְּכִינּוֹן דְּלֹא פְּתִיב הַדְס בְּקָרָא רַק עֵץ עֲבוֹת אִין פּוֹסֵל שְׁם לְוָנִי דְּהַדְס: וְהִחִילוּק פְּשׁוּט דְּכּוֹפְשָׁנִי וְתוֹרִין דְּבַר אֶחָד הוּא דְּמָה שְׁנִקְרָא בְּלָה"ק תוֹרִין נִקְרָא בְּלִשׁוֹן אַרְמִי פְּנִפְשָׁנִי דְּנִגְמַת מ"ש בְּטוֹש"ע אה"ע סי' י"ז גְּבִי חַיִּים בּוּבְאַנֵט ע"ש א"כ שְׁם לְוָנִי דְּכּוֹפְשָׁנִי פּוֹסֵל כְּמוּ שְׁם לְוָנִי שֶׁל תוֹרִים מִשְׁא"כ גְּבִי הַדְס וְעֵץ עֲבוֹת לֹא שְׂיִיף לֹמַר כֵּן שְׂאִין תִּיבַת הַדְס פְּרִירוּשׁוֹ שֶׁל עֵץ עֲבוֹת וְתַדְעָה שֶׁהַתּוֹס' בְּסוּפָה (דל"ג ע"א) ד"ה וְאִימָא ה"נ פְּתַבּוּ תִימָא מֵאִי ס"ד לְמִיפְסָלְיָה מִשׁוּם שְׁם לְוָנִי מִיַּד הַדְס פְּתִיב בְּקָרָא הָא אֲפִילוּ הִירְדוּף מְכַשְׁרִינוּ אִי לֹא מִשׁוּם דְּרַכְיָה דְּרַכִּי נִוְעֵם עכ"ל עֵינָן בְּגִמְרָא שְׁם (דל"ב ע"ב) וּבְחִידוּשֵׁי הֵרִיטְבָ"א שְׁם כ' דְּכִי קִפְדִּינוּ עַל שְׁם לְוָנִי הֵינּוּ הֵיכָא דְאַפְקָא רְחֻמָּנָא בְּשֵׁם פְּרָטִי כְּגוֹן אֲזוּב אוּ מְרוֹר וְכִינְצָא בְּהוֹן אֲבָל הֵכָא כֹּל הֵיכָא דְהוּא עֵץ עֲבוֹת אוּ שְׁהַעֲרָבָה מִמֵּין הַגָּדֵל עַל הַנַּחַל בְּהֵכִי סָגִי דְלֵהֲכִי אֲפְקָא רְחֻמָּנָא בְּשֵׁם כֹּלֵל (נ"ל שְׁצ"ל בְּשֵׁם כּוֹלֵל) עכ"ל וְנ"ל הַח"צ בְּתִשׁוּ' סס"י קס"א וְדִקְאֵמַר עֵץ עֲבוֹת אֵמַר רְחֻמָּנָא מ"מ רְצוֹנוּ פִּינוּ דְּבִקְרָא לֹא פְּתִיב הַדְס שֶׁהוּא שְׁם הַעֲצָם אֲלֵא עֵץ עֲבוֹת שֶׁהוּא שְׁם הַתּוֹרָא אִין לְהַקְפִּיד עַל שְׁם לְוָנִי שְׁלוֹ (ר"ל שֶׁל הַדְס) כֹּל שֶׁהוּא עֲבוֹת עכ"ל וּבִיאֹר דְּבַרֵּי הַתּוֹסְפוֹת וְהֵרִיטְבָ"א וְהַח"צ הֵינּוּ שְׁהֵרִי פִירִישׁ עֲבוֹת הוּא לִשׁוֹן קְלִיעָה כְּמוּ שְׁתְּרַגְּם יוֹנְתָן פ' תְּרוּמָה מְעַשֶׂה עֲבוֹת עוֹבֵד קְלִיעֵן וְכוּן עֲנָף עֵץ עֲבוֹת פִּירֵשׁ"י פ' אִמּוֹר שְׁעָנְפוֹ קְלִיעֵן כְּעֲבוֹתוֹת וְכִתְּבָלִים וְזֵהוּ הַדְס שְׁעָשׂוּי כְּמִין קְלִיעָה א"כ זֵה הַשְּׁם עֲבוֹת אִינוּ מְיוֹחֵד לְהַדְס דְּנָקָא דְּגַם שְׂאָר דְּבָרִים הַעֲשׂוּיִים כְּמִין קְלִיעָה נִקְרָא עֲבוֹת כְּמוּ מְעַשֶׂה עֲבוֹת הַנֵּל וְכוּן גַּם בְּעֲצִים מְצִינוּ בְּפִירִישׁ בְּפִסּוּק עֲצִים אַחֲרִים מְלָבֵד הַדְס שְׁנִקְרָא עֲבוֹת וְכַמ"ש בִּיחְזוּקָאֵל סִי' ו' י"ג וְתַחַת כֹּל אֱלֹהֵי עַבְדוֹתָהּ וּפִירֵשׁ"י לִשׁוֹן עֵץ עֲבוֹת שְׁעָנְפוֹ מְרֻבִּין הָרִי דְּגַם אֱלֹהֵי שֶׁהוּא שְׁם אֵילָן סְרָק וְלֹא הַדְס נִקְרָא עֲבוֹת כְּשְׁעָנְפוֹ מְרֻבִּים וְכוּן עוֹד סִי' י"ט י"א בִּין עֲבָתִים פִּירֵשׁ"י אֵילָנוֹת שְׁעָנְפוֹתֵהֶם מְרֻבִּים וְכוּן בְּסִי' ל"א ע"ש וּבְמִיכָה סִי' ז' ג' ע"פ וַיַּעֲבְדוּהָ פִּירֵשׁ"י קְלִיעָה כּו' שְׁהַעֲבוֹת מְשׁוּלֶשֶׁת הִיא כּו' וְגַם מ"ש בִּיחְזוּקָאֵל סִי' כ' כ"ח וְתַחַת כֹּל עֵץ עֲבוֹת וְדָאִי אִין הַפְּוּנָה תַּחַת עֵץ הַדְס לְבַד כ"א גַּם לְשְׂאֵרֵי עֲצִים שְׁהֵם עֵץ עֲבוֹת כְּמוּ הִירְדוּף דְּהָא הֵתָם הֵם הַפָּד דְּרַכִּי נִוְעֵם וְאַמַּת וְשְׁלוֹם וּרְאוּיִים לְהִיּוֹת תַּחַת הִירְדוּף שֶׁהוּא סֵם הַמָּוֶת וְגַם לִשׁוֹן כֹּל עֵץ עֲבוֹת מְשַׁמַּע כְּמָה מִינֵי עֵץ עֲבוֹת רַק דְּעֵץ עֲבוֹת דְּגַבִּי לּוּלֵב בָּא הַפִּירִישׁ מְקוּבָל מְפִי מְרַבְע"ה דְּהֵינּוּ הַדְס וְעֵינָן מְזָה בְּהַקְדַּמַת הֵרֻמְב"ם לְפִירִישׁ הַמְשָׁנִיּוֹת בְּמַסְכַּת בְּרַכּוֹת וְכִינּוֹן דְּהֵכִי הוּא דְלִשׁוֹן עֵץ עֲבוֹת אִינוּ שְׁם הַעֲצָם כֹּלֵל לְהַדְס דְּהָא עֵץ עֲבוֹת כּוֹלֵל ג"כ שְׂאֵרֵי עֲצִים שְׁהֵם עֲבוֹתִים כְּלִשׁוֹן וְכֹל עֵץ עֲבוֹת שְׁבִיחְזוּקָאֵל נְהִי דְּבִכְאֵן גְּבִי לּוּלֵב הַפִּירִישׁ וְהַמְכּוּנוֹן לְהַדְס לְבַד בְּדוּקָא מ"מ עכ"פ בְּהַדְס גּוּפָא אִין שְׂיִיף לְפִסְקוֹל הַדְס שְׂיִישׁ לוֹ שְׁם לְוָנִי דָאִין שְׁם לְוָנִי דְּהַדְס חָשׁוּב שְׁם לְוָנִי כֹּלֵל לְעֵץ עֲבוֹת שְׁהֵרִי אֲפִילוּ מִין עֵץ אַחַר שְׂאִינוּ הַדְס נִקְרָא עֵץ עֲבוֹת סְתָם בְּלִי שְׁם לְוָנִי וְכ"ש דְּהַדְס שְׂיִישׁ לוֹ שְׁם לְוָנִי נִקְרָא עֵץ עֲבוֹת סְתָם וְלָכֵן פִּינוּ דְּבַהַדְס שְׂיִישׁ לוֹ שְׁם לְוָנִי יֵשׁ דְּרַכְיָה דְּרַכִּי נִוְעֵם וְהַאֲמַת וְהַשְׁלוֹם אֲהַבּוּ כְּמוּ בְּהַדְס שְׂאִין לוֹ שְׁם לְוָנִי מֵהַכ"ת

יהי פסול וגם הפירוש המקובל ממרבע"ה דענף עץ עבות דגבי לולב היינו הדס מסתמא מקובל גם על הדס שיש לו שם לנוי דהא סתם בתורה וענף עץ עבות ולא כ' ענף הדס דמשמע ודאי אפילו הדס שיש לו שם לנוי והפירוש המקובל דהיינו הדס בדוקא זהו למעוטי שאר מיני עץ עבות כו' משא"כ גבי פנפשי דצוציני דכתיב תורים ופירושם בלשון ארמי פנפשי א"כ פנפשי הוא שם העצם של תורים א"כ שם לנוי דכפנפשי זהו אינו תורים סתם כ"א תורים צוציני וכ"ז מבואר בתשו' ח"צ סי' קס"א הג"ל רק שהוספתי ביאור מהפסוקים.

והנה רבא בגמ' פא"ט (דס"ב ע"ב) תירץ. הני פנפשי צוציני באתרייהו סתמא קרי להו והיינו דנקראו פנפשי צוציני על שם מקומן כדפירש"י וכיון דבאתרייהו סתמא קרי להו אין זה שם לנוי.

ולפ"ז צ"ל גבי אזור יון ואזור רומי דגם באתרייהו קרי להו פן ע"כ חשוב שם לנוי ובערוף ערוף צץ פ"י הני פנפשי דצוציני עיניו בערוף פכשן פירוש למה קורין אותן צוציני שיש להם ציצית בראשיהן כמ"ש ויקחני בציצית ראשי עכ"ל וצ"ע דא"כ מדוע אין זה שם לנוי: קיצור שאין לומר כמו בעץ עבות פשר הדס שיש לו שם לנוי פן בקשקשת פשר קילפין שיש להם שם לנוי דהא י"ל כמו גבי תורים פסול פנפשי צוציני להקס"ד דצוציני הוא שם לנוי אע"ג דכופשין לא נזכר בפסוק כמו קילפין אלא משום דזהו שם העצם של תורים בלשון אחר משא"כ הדס אין הוא שם העצם של עץ עבות דהא גם עצים אחרים נק' עץ עבות ע"כ אף שעץ עבות דכאן המכונן הדס מ"מ אין שום סכרא לפסול שם לנוי דהדס דאינו חשוב שם לנוי כלל לגבי עץ עבות אלא הוא עץ עבות ממש בלי שום שם לנוי: ד ולפ"ז הקא גבי קשקשת דתרגומו קילפין הנה אם בפסוק במקום קשקשת הנה נכתב קילפין או קליפות הנה הדבר פשוט דהנה קילפין דשאטרע שבעל פרחנו יש להם שם לנוי קליפין העשויים כמסמרים היו פסולים (וגם הנה מקום לומר דגרע משם לנוי פי י"ל שלא נקרא אותם קליפין כמסמרים אלא להפך מסמר הנקלה וזה גרע משם לנוי דשם לנוי היינו כמו דבש גזין לגבי סתם דבש דמ"מ שניהם עיקר שמם דבש רק שמוסיפים בדבש גזין שם לנוי דבש גזין וכו' פאן אם נקראים קילפין כמסמרים דמ"מ עיקר שמם קילפין אבל י"ל שעיקר שמם מחטין ובליתות רק שהם נקלפים ג"כ וא"כ גרע משם לנוי ואיך שיהי' עכ"פ זה א"א לומר שיהי' נקראים קילפין סתם בלי שום שם לנוי ולפחות נקראו בשם לנוי קילפין כמסמרים.

וא"כ אם הי' נכתב בתורה קילפין הנה הנה פליטות פסולין) אבל פיון דלא פתיב בתורה קילפין כ"א קשקשת יש לספק אם ענין קילפין לקשקשת הוא כמו פנפשי לתורים שהוא שם העצם של תורים או שמא ה"ל כמו הדס לגבי עץ עבות דג"כ תרגום עץ עבות בפ' אמור הוא הדס ומ"מ באמת אין זה שם העצם ולכן גם הדס שיש לו שם לנוי נקרא עץ עבות סתם בלי שום שם לנוי פנ"ל והנה התרגום הוא קליפין וכן בגמרא פרק אין מעמידין (דל"ט ע"א) ובגמרא ר"פ השוחט (דכ"ז ע"ב) תדע (שמן הרקק נבראו) שהרי יש להן קשקשת ברגליהן פדגים והיינו כמ"ש התוספות פ"ק דחולין (דכ"ג ע"א) סד"ה איצטריה ונ"ל וי"ל דלשון קשקשת משמע דבר שאינו שונה וחלק דבר שהי' מסכסכת

בו וסנפיר פך הוא ונופל בו לשון קשקשת עכ"ל ור"ל דלכן אצטרף לכתוב סנפיר וקשקשת ללמדנו דסנפיר אינו קשקשת ועיין מזה בחה"ר דס"ו ד"ה ת"ר אין לו עכשין הביא דברי התוספות הנ"ל וסיים ואסיקנא דקשקשת לשון מבואר הוא ושהוא אלו ושהוא מלונב ביה פדכתיב ושריון קשקשים הוא לבוש וכתב רחמנא סנפיר לכדתנא דבי ר' ישמעאל ומדבריהם מבואר להדיא דנהי דקשקשת לבושא הוא מ"מ אינו לבוש חלק מ"מ י"ל נהי דאינו חלק והיך מסכסכת בו מ"מ אינו כמחט ומסמור וראיה ממ"ש בגמרא פ"ק דחולין (ד"ז ע"ב) בענין פגימת ספין אוגרת פסולה מסוכסכת פשרה היכי דמי אוגרת היכי דמי מסוכסכת אוגרת משתי רוחות (שיש ב' עוקצין לפגם אחד לראשו ואחד לסופו כו') מסוכסכת מרוח אחת (שאין לפגימה אלא עוקץ אחד והשני הוחלק במשחזות כו') וע"ש בהרא"ש סי' כ"ד דהרמב"ם והרי"ף מפרשים מסוכסכת בענין אחר שבדרף ירידתו אינו קורע עכ"פ גם לפירש"י לא דמי מסוכסכת לעוקץ כמחט ומסמור דגרע טובא ממסוכסכת וה"ל ודאי פאוגרת ועיין בפירש"י בשבת פ"ק במ"מ (דכ"א ע"א) גבי שיהאור מסוכסכת ביה ובערוף ע"ה סכסוף פ"ק דב"ק (ד"ו ע"א) ובפסוק וסכסכתי מצרים במצרים בישעי' סי' י"ט ב' וסי' ט' ב' ואת אויביו יסכסוף ותרגום לשון גירוי וג"כ לשון חיפוף זה בזה וכ"ז אינו נופל רק על דבר שאינו חלק ומסתבף זה בזה אבל לא על העשוי כמחטין דא"כ זה נוקב זה ומ"ש התוס' דחולין (דכ"ג) וסנפיר פך הוא י"ל כשהסנפיר שוכב שאז אינו כמחט וענין סכסוף זה דבשריון קשקשים היינו מפני שהשריון עשוי קשקשים על נקבים והם מגינים שלא יכנס חץ בהנקבים וכדפירש"י בעו"א במ"א סי' כ"ב ל"ד ע"פ בין השריון ובין הדבקים ועיין בד"ה ב' ס"י י"ח ל"ג במצ"ד שם פי' כמ"ש רש"י במלכים שם וכ"מ בתרגום דרב יוסף שם ורש"י שם פי' בע"א ועכ"פ מלשון קליפין ודבקים לא משמע כלל שיהיו כמסמורים רק כקליפי הצפנרן רק אעפ"כ מסכסכת היך ביה מפני שהן קליפה וקליפה בפ"ע כקשקשי הדג ובכתובות פ"ק אע"פ (דף ס' ע"א) צנור שעלו בו קשקשים פירש"י קשים ועשבים ובב"ב פ' הספינה (ד"פ ע"ב) כגון שזב ע"ג קשקשים פירש"י קיסמין דקים.

וביחזקאל סי' כ"ט ד' והדבקותי דגת יאוריך בקשקשותיה מבואר שהדגים נדבקים בקשקשת של הדג הגדול וא"כ אם יש קשקשים חדים כמסמורים בלתי אפטר שידבקו שאר הדגים בקשקשים אלו מרצונם וא"כ אין זה משל כלל אל הנמשל יעו"ש אלא ודאי משמע דסתם קשקשים היינו קליפות העגולים כמ"ש הרמב"ן וא"כ י"ל דקליפות העגולים הם שם העצם של קשקשת וקליפות כמסמורים שיש להן שם לנוי אינו מועילין: קיצור.

גבי קשקשת אם היה נכתב בתורה קילפין הי' פשוט דבליטות אלו דבשטרין לא מהני אבל כיון שנכתב קשקשת והתרגום קילפין עדיין אינו מוכרע התוספות והרשב"א פירשו דקשקשת דבר שהיך מסכסוף בו: משמע רק סכסוף ולא שיהם כמחטין וכ"מ מפסוק והדבקותי דגת יאוריך בקשקשותיה: ה ועמ"ש על הסוגיא פ"ק דבכורות (ד"ז ע"ב) ומוציא אני דבש גיזין וצירעין מפני שיש לו שם לנוי והקשה הב"י ס"י פ"א וק"ל מנ"ל לר' יעקב כו' וכ"כ הפר"ת ס"י פ"א ועיין בלחם חמודות פ"ק דבכורות מ"ש בשם רש"ל בהגש"ד נ"ל דהכי פירושא מפח סכסוף לא מרבינו אלא חזא מילתא ואידך אסור מפל היוצא מן הטמא טמא יעו"ש ואפ"ל גם כן כיון דקרוב לומר דקשקשת היינו קליפי

הדג שגלדן דומה לצפוןרן אין לנו לומר ה"ה גם קליפין העשויין פמסמורין מיהו יש לחלק דשאני התם דאינדא אסור מפל היוצא מן הטמא טמא.

משא"כ פאן לא שייך זה והנה הה"מ ספ"א מהמ"א פתב בשם הרמב"ן וז"ל ודע אע"פ שאמר קשקשין הקבועים בו הקשקשים הם אותן הקליפות הנקלפות ממנו ביד או בכלי אבל הקבועים ואין נקלפין מעור הדג אינה קשקשת ונה ברור פתבו הרמב"ן וז"ל ולהודיענו זה שנה רבינו לשון המשנה וכתב הדבוקים בכל גופו עכ"ל הובא ב"י רס"י פ"ג וראיתי להנ"ב במה"ת חי"ד סי' כ"ח פתב אלמלי אמרה אדם אחר הייתי דן פנגדו ומה בקד שאינן נקלפים והיכן הונזר הקלוף בבבלי או בירושלמי כו' עכ"ד ולפע"ד ד' הרמב"ן מבוארים בתרגום ובגמרא דהתרגום קשקשת קולפין וכן בגמרא פא"מ (דל"ט ע"א) קולפי וכן שריון קשקשים אמרו בגמרא קליפה וכמש"ל סעיף א'.

ופירש קליפה היינו דבר הנקלף משא"כ הקבועין ואינן נקלפין אין שייך לקרותו קליפין אע"ג דמשארז"ל גבי עופות שיש קשקשת ברגליהו פדגים והם אפ"ל שאינן נקלפין ועכ"ז נקראים קשקשת י"ל שיהם רק דומים לקשקשת וכמ"ש בערוף ערוף פלטה בשם פסק' דפ"ה רגלוי דתרנגולתא דמי לפלמא דנוני פירוש לקשקשת עכ"ל דומה דוקא ועוד אפ"ל שגם הם נקלפין בפלי וא"כ למדנו מדברי הרמב"ן דצ"ל דוקא קליפין כמ"ש התרגום וא"כ מזה י"ל דקליפין שיש להם שם לנוי פסול וא"כ לפ"ז יש להקשות עמ"ש הפר"ח בק"א סי' פ"ג והובא בל"י סי' פ"ג סק"ב דגם שם י"ל דכיון דאין פשאר קשקשין א"כ ה"ל קשקשת שיש לה שם לנוי ויש לחלק דהתם הקשקשת מצד עצמה דומה לפשאר קליפין יעו"ש אף לכאורה מצאתי ג"כ קצת ראיה להקל ממ"ש בגמרא פ"ק דשבת (די"א ע"א) אבל בקשקשי ואברורי לית לן בה ופירש"י בירניות ומגדלים הרי קשקושי פירושו דבר הבולט הרבה וכן בערוף ערוף אברורי פתב דתרגום מגדול עוז קושקא עושנא הרי קושקא פירושו מגדל וקשקושי קרוב ללשון קשקשת א"כ י"ל דגם קליפות הבולטים נקראו קשקשת וא"כ לפ"ז הנה בליטות שפדג שאטריא י"ל דנקראו קשקשת וגם לפי פשט ל' הגמרא דקשקשת לבושא הוא י"ל גם קליפות פמסמורים נקרא לבוש דגם כל מיני תכשיטין נקרא לבוש גם ממ"ש רש"י (דס"ו סע"א) בענין אלו הן קשקשים הקבועים בו יותר מן הסנפירין שאין זזין מאליהו אלא ביזים אבל הסנפירין הוא יכול לכשכשן משמע קצת כשאין זזין אף כשהו בולטין כמו סנפירין נקראו קשקשת כל שהם קליפי פנ"ל והנה הפר"ח סי' פ"ג ס"ק כ"ו בשם אהל מועד הביא ב' דיעות בדג אושטריאון שהוא השאטרי' אפ"ל דפליגי במה שכתבתי דהמתירין ס"ל פיון שהם נקלפים אע"פ שהם בולטים נקראו קשקשת והאוסרים ס"ל פיון דמשונה הרבה משאר קשקשים וקליפין ה"ל קשקשת שיש לה שם לנוי ולא מהני וכנ"ל דרק גבי הדס מכשירין הדס שיש לו שם לנוי דשם ברור דנקלל בכלל וענף עץ עבות אבל הכא אינו ברור דבליטות הנקלפים נכללו בשם קשקשת ובשו"ת שמש צדקה חלק י"ד סי' י"ד פתב שהרה"ג מהרש"א וז"ל כ' אמור לי דג האושטריאון מי התיר לה נ"ל דזה קאי על הרה"ג מ' שמואל אבוהב זצ"ל בעל שו"ת דבר שמואל שהי' באיטליא הג"ה אחר זמן ראיתי לשון הפר"ח סי' פ"ג ס"ק כ"ו כ' וז"ל פתב בספר אהל מועד הדג שקורין אונשטריאון מותר ויש שאוסרין אותו והרמב"ן בדקו ושרה אותו במים רותחין ונשתפירו קשקשים הלכך מותר וגם ר"ת מתיר עכ"ל וממ"ש ונשתפירו בו קשקשין מזה משמע שאינו דג

השאטרנא דהשאטרני פמנדומה יש לו הרבה חדודין אלו אלא שאינו נקלפין בנקל וגם הם חדים פמסמורים משא"כ באושטרנאון י"ל שגשתיירו בו קשקשים פקליפות פשוטים: הלכות תולעים סימן סב בפה עיר סקווירא גהר מים (רכי') [זכים] ונמצא לפעמים בהמים השאובים בדלי אחת או שתים אחר השקפה (ג') פמין תולעים או זבובים קטנים מאד משייטים אנה ואנה מלמטה למעלה בתוך המים הנ"ל אפילו אחר הסיוון אפילו על מטלית עבה לא להועיל (וחכם אחד דעתו להתיר אפילו בלא סיוון להשתמש לכתחלה מטעם שנולד האיסור בתערובות ולא נוחה בזה דעתי השפל פי אפשר הם נולדים מהקרקע של הנקה או מאויר בא להמים וקשה להתיר מספק דרבנן שבריה לא בטלה פי הוא פסיק רישיה וכו' רק אפשר לדעתי הוא מזרע של דגים הנולדים קטנים מאד ובנהר דפה לא נמצא אפילו פעם אחד דגים טמאים רק דגים טהורים קטנים וגדולים ועוד אם אפשר לדון בזה אי אפשר ולא מתפנין פמבואר בהרמב"ם פ"ק י"ד ה' מ"א וש"ע י"ד קמ"ב לענין ע"ג ואם לחמם מקודם המים ואפילו אם לסנו הרבה מים הנצרכים לבית לכל דבר נקרא אי אפשר כמו שמבואר בתוספות פסחים (דף כ"ה ע"ב) ד"ה לא: דדבר שיש בו טרחה תירה נק' לא אפשר וכו' ובפרט המים ליו"ט פסח אשר משתמשים בדוחק ג' מי בארות ולרוב נמצאים לחם חמוץ או תבואה חמוצים כמעט אין י"ט פסח שלא יהי' מכשולות הלב מחמוץ) עכ"ל השאלה: נראה הבריות ותולעים שנמצא בנהר ודאי אסורים לדברי הפל דהא ס"פ א"ט מבואר דרק מים שבבורות שייחין ומערות שהם מכונסים ככלים התיר הפתוב התולעים שבהם וע' בש"ע סי' פ"ד ס"ב ואף להיש מתירין בחריצין ונעיצין היינו כשאין נובעין משא"כ הנהר ודאי אסור התולעים והזבובים שבו וא"כ י"ל להתנהג כמ"ש הבל"י סי' פ"ד סק"ה בענין חנומץ שגם אחר הסיוון נמצאים התולעים פסק לבשל החנומץ תחלה ואח"כ לסנו החנומץ דרוך בגד עב וכמ"כ אפשר לסנו בלא בישול דרוך בגד עב של גיוואנט עב דאז ודאי א"א שיצאו התולעים דרוך בגד (ע"כ מצאנו): סימן סג הנה בתמורה דל"א א') גרסינו מלא תרנווד רימה הבאה מאדם חי ר' אליעזר מטמא וחקמים מטהרין ופירש"י דאפילו בחייו של האדם נמי מטמא ר"א דאבר מן החי מטמא במגע ובמשא ובאהל כאבר מן המת בהעור והרוטב דקכ"ח.

ומשמע ודאי דהלכה פחכמים וכ"פ הרמב"ם פ"ג מהט"מ ה"י: ובגמרא עד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא ברימה דפירשא בעלמא הוא אבל ביצה דמגופא דתרנגולת הוא אפילו רבנן מודו היינו דמודו שביצת טרפה אסורה כמו דר' אליעזר מחשיב אפ"י רימה הבאה מאדם כאבר האדם עצמו לכן כמו כן גבי ביצה הנולדה מהטרפה אפילו רבנן מודו דכגוף (הבהמה) התרנגולת] חשיבא ואיכא למידק דבפרק שור שנגח את הפרה (דף מ"ז ע"א) אמר רבא עצמו שהוא מרא דשמעתא דתמורה הנ"ל.

פ"ה שהזיקה גובה מולדה מאי טעמא גופא הוא. תרנגולת שהזיקה אינה גובה מביצתה מ"ט פירשא בעלמא הוא: ופירש"י דבר המפורש ממנה הרי דגם ביצה נקרא פירשא בעלמא וא"כ איך אמר רבא בתמורה דרבנן לא פליגי עליה אלא ברימה דפירשא בעלמא הוא אבל ביצה דמגופא דתרנגולת הוא כו' הרי גם ביצה נקרא פירשא בעלמא לגבי התרנגולת ולא גופה ויש לתרץ דהא פבר הקשו התוספות שם אסוגיא דפרק שור שנגח הנ"ל דאומר דביצה נק' פירשא בעלמא מהא דחולין (דנ"ח סע"א) דאמרינן גופה היא ותירצו דהתם בב"ק מייירי בביצים גמורות דלא אגידי בגופה ומ"ש בחולין (דנ"ח) דגופה

היא היינו דוקא אותם ששמעו אותם במועדות במועדי תרגולת כו' ומ"מ לענין טרפה אפילו אותם שנולדו מיד אחר שנטרפה אסורות מגזירה דרבנן כמו שאסרו ביצה דתרגולת נבלה כו' וכ"כ עוד התוספות בחולין פא"ט (דנ"ח סע"א) וכ"כ בחי' הרשב"א שם ובהר"ן פא"ט שם משמע דפליג על התוספות ובהרשב"א וס"ל דאפילו מעורות בגידין לאו גופה היא מדאוריין אלא דכיון דאגידה בה דמאי לגופה ולדבריו צ"ל דביצת טרפה היא רק מדרבנן וכן יש ב' שיטות אלו דתוס' והר"ן בשט"מ בב"ק (דמ"ז) שם וע"ש דמ"מ ספיקה אסורה גם לשטה זו דהר"ן ועכ"פ לפ"ז א"ש ג"כ דלק"מ מסוגיא דתמורה דאמרינן אבל ביצה דמגופה כו' מסוגיא דב"ק הנ"ל כמו דלק"מ אסוגיא דחולין פא"ט (דנ"ח) פנ"ל וגם להר"ן הרי פי' דדמאי לגופה כו': קיצור ישוב מ"ש בתמורה (דל"א) דביצה היא מגופה דתרגולת דלק"מ מהא דאיתא בפ"ה דב"ק (דמ"ז) דביצה נק' פירש"א דכבר ישובו זה התוספות בב"ק שם ובחולין (דנ"ח א') וגם להר"ן פא"ט שם אע"ג דפליג על התוס' והרשב"א ע"ש.

מ"מ אתי שפיר: ב ויש להקשות לפ"ז על סוגיא דס"פ א"ט דאמרינן דרבי שהם תולעים שנמצאים בבהמה בין עור לבשר ואמרינן הטעם משום דבהמה בשחיטה הוא דמשתריא (ואלו שגדלו בתוכה עד שלא נשחטה באו מאיסור אבר מן החי ושחיטת הבהמה לא אהני לדידהו שהרי יש להם חיות לעצמן) והני מדלא קא מהני להו שחיטה באיסורייהו קיימן (ואע"ג דשלייל מותר בשחיטת אמו מפל בבהמה תאכלו נפקא לן לקמן אבל ה"א באיסורייהו קיימי עכ"ל הגמ' ופירש"י שם דס"ז סע"ב).

והרי בתמורה (דל"א) נתבאר דרימה נקרא פירש"א בעלמא. ובפירש"א בעלמא מוכח בהדיא בבכורות (נ"ז ז' ע"ב) דלא שייך איסור אבר מן החי וכמו שנתבאר שם באיסור דכל היוצא מן הטמא טמא דמ"מ אינו שייך בדבר שהוא פירש"א בעלמא דהיינו דין עור הבא פגוד פניו של חמור דמותר מה"ט ובספר המכריע בסופו ס"י צ"ב התיר מי רגלים של סוסים וגמלים מה"ט דאע"ג דאיכא למימר דמתמצים מגופם שרו משום דלא שיתו להו אינשי והווי להו פפירש"א בעלמא פעור שעל פני החמור וכ"כ המרדכי בשפת פרוק שמונה שרצים סי' שפ"ג משא"כ מי רגלים של חמור פניו דשיתו להו אינשי לירוקנא לא נק' פירש"א בעלמא ובזה מסולק קושיות המגיד פ"ד מהמ"א הלכה כ' על הרמב"ן אם לא שהרמב"ן אוסר גם במי רגלים דסוסים וגמלים ואין לפני הלכות בכורות להרמב"ן וא"כ כמו שהוא לענין איסור דהיוצא מן הטמא כו' או כ"ש באיסור דאמ"ה שהוא מינא דטהור דבמה שהוא פירש"א בעלמא ליכא למיסר משום אמ"ה וכ"כ הב"י סי' פ"א סד"ה חלב בהמה וז"ל ועי"ל דבמי רגלים מודה ה"ר אליעזר דלא מיתסרא משום דאתי מחי משום דפירש"א בעלמא ניהו משא"כ במי חלב עכ"ל ודבריו מוכרחים מדין חלי דיתחמתא דאע"ג דזרעא דאילא הוא אמאי שרי לה"ר אליעזר מ"ש ממי חלב אעכצ"ל משום דפירש"א בעלמא הוא וכ"כ הב"י בהדיא סד"ה יאלי וכ"כ בלבוש שם וכ"כ הב"ח והמעד"מ אמנם בכנה"ג סי' פ"א בהגהת ב"י אות ל"ב השיג ע"ז וס"ל דא"צ בזה לטעמא דפירש"א הוא דבלאה"נ לא הווי אבר מן החי פניו דאינו ביצים שלו רק זרע שלו לא שייך בזה איסור אמ"ה ושפן משמע בערוף ערוף חלי אמנם דבריו יתקנו רק לדעת הטור גבי מי רגלים ומי חלב דטהורה: אבל לדעת ה"ר אליעזר דאוסר במי חלב עכצ"ל בטעם היתר דיאלי משום דפירש"א בעלמא הוא כמ"ש הב"י וכיון שפן קשה על סוגיא דספא"ט

איה אָמרו דְרַנְי מְשום דְלֵא מְהַי לְהוּ שְחִיטָה בְּאִסּוּרֵיהּ קַיְימִי דְהֵינּוּ מְאִסּוּר אַמ"ה
הָרִי הֵם נִק' פִּירְשָׁא בְתַמּוּרָה (דל"א) דְהֵינּוּ רִימָה הֵינּוּ דְרַנְי אָמְנָם לְסַבְרַת הַכּוּ"פ סִי
פ"א בְּפִלְתֵי סִק"ו דְמַחְלֵק בְּעֵנָן שְׁלֵיָא דֵאע"ג שְׂבִבְהֶמָה טְהוּרָה דְאִיפָא אִסּוּר אָבֵר מִן
הַחֵי הִיא אָסוּרָה אַע"ג דְהִיא פִּירְשָׁא מ"מ בְּבִהֶמָה טְמֵאָה דְלִיפָא אִסּוּר אַמ"ה שְׁרִיָא הָרִי
ס"ל דְהֵינּוּ דְפִירְשָׁא אַע"ג דְמְהַי לְגַבִּי הֵינּוּ דְמֵטְמָא אִינוּ מְהַי לְגַבִּי אִסּוּר אַמ"ה לִפ"ז
יֵשׁ לִינְשֵׁב הַסּוּגִיָא דִסְפֵא"ט דֵאע"ג דְרַנְי נִק' פִּירְשָׁא אַעפ"כ אָסִירִי מְשום אַמ"ה: רִק
אַעפ"כ ס"ל לְרַבָּנָן בְּתַמּוּרָה דְאִינוּ מְטְמָא כַּאמ"ה מִמֶּשׁ פִּינָן דְאִינוּ גּוּפָה אָבֵל לְגַבִּי אִסּוּר
אַמ"ה שְׁפִיר אָסוּר אַע"ג דְהוּא פִּירְשָׁא אָבֵר בְּאַמַּת בַּמַּחְכ"ת אִין לְזָה שְׁחַר פְּלָל לְהַקְל
בְּאִסּוּר דְהֵינּוּ מְטְמָא יוֹתֵר מְאִסּוּר הֵינּוּ מְטְמָא אַמ"ה דְכָל מַה דְלִית תַּקְנִיתָא לְאִסּוּרֵיהּ
בְּשְׁחִיטָה חֲמוּר יוֹתֵר כְּדֵאִיתָא בְּפִרְקָה בְּהֶמָה הַמְקֻשָּׁה (דס"ט ע"א) וְכֵן הֵשִׁיגוּ הַפּמ"ג
בִּשְׁפ"ד סִי פ"א ס"ק י"א: קַיְימִי יֵשׁ לְהַקְשׁוּ' מֵאַחַר שְׂבִתְמו' (דל"א) מְבֹאָ' דְתוּלְעִי
דְהֵינּוּ רִימָה פִּירְשָׁא בְּעֵלְמָא הוּא א"כ אִיהּ אָמרו סְפֵא"ט דְרַנְי אָסִירִי מְשום אַמ"ה הָא
בְּכּוּרוֹת (ד"ז ע"ב) מְבֹאָר דְבְּפִירְשָׁא לִיפָא מְשום הֵינּוּ מְטְמָא טְמָא וְהִיא מְשום
אַמ"ה וְכַמ"ש בְּב"י סִי פ"א סד"ה חֲלָב וְדֵלָא כַּהוּ"פ סִי פ"א סק"ו דְאִזְזִיל בְּתַר אִיפְכָא:
ב אָבֵר דַּעכ"ז צ"ל דְהֵינּוּ גַבִּי שְׁלֵיָא דְבִהֶמָה טְהוּרָה מְבֹאָר בְּהֶדְיָא בְּגִמְרָא ס"פ כָּל הַבְּשׂוּר
(דק"ג ע"ב) דְהִיא פִּירְשָׁא בְּעֵלְמָא וְלָכֵן א"צ קְרָא לְהוֹצִיא אֶת הַשְּׁלֵיָא לְגַבִּי אִסּוּר בְּשׂוּר
בְּחֲלָב וְעַכ"ז מְשֻׁמַּע בְּהֶדְיָא בְּמִשְׁנָה וְגִמְרָא ס"פ בְּהֶמָה הַמְקֻשָּׁה (דע"ז סע"א) דֵינֵשׁ בְּהַ
אִסּוּר אָבֵר מִן הַחֵי וְכַמוּ שְׁפִירש"י וְלֹא אָמְרִינָן אַמ"ה הוּא נְשָׁגָם הִיא נִיחַרְתָּ בְּשְׁחִיטָת
הָאָם וְקֻשָּׁה מ"ש מְהָא דְבְּכּוּרוֹת (ד"ז ע"ב) דְעוּר הַבָּא פְּנִינָן שְׁל חֲמוּר דְמְשום
דְפִירְשָׁא הוּא מְוֹתֵר לְגַמְרִי וְעַכְצ"ל כַּמ"ש הַפּר"ח סִי פ"א ס"ק י"ב דְמֵאִי דְקָרִי לְשְׁלֵיָא
פִּירְשָׁא ר"ל שְׁאִינוּ בְּשׂוּר אָבֵל לֹא הוּי פְּרִשׁ גְּמוּר כְּפִרְשׁ וְטִיט מֵאַחַר דְבְּמַחְשָׁבָה שְׁחִיטָתָא
עֲלֵיהּ מְשׁוּי לְהַ אֲנָכֵל אֵלְמָא דְלֵא הוּי פִּירְשָׁא גְמוּר.

וּמִשְׁ"ה שְׁלֵיָא שְׂיַצְתָּה אָסוּרָה מְאִסּוּר אַמ"ה וְכ"ה בְּהֶדְיָא בְּמַגִּיד מְשֻׁנָּה פ"ה הִי"ג וְשְׁלֵיָא
דְחֲמוּר דְמְוֹתֵר הֵינּוּ מְשום דְמֵאִסָּה טְפִי מְשָׁאָר שְׁלִיּוֹת וְכ"מ בְּגִמְרָא ס"פ בְּהֶמָה הַמְקֻשָּׁה
דְעוּר הַחֲמוּר מְאִיס מְשֵׁא"כ שְׁאָר עוּר בְּהֶמָה א"כ מְסַתְמָא עַד"ז שְׁלֵיָא דְחֲמוּר גְרִיעָא
מְשָׁאָר שְׁלֵיָא דְבִהֶמָה וְה"ל פִּירְשָׁא לְגַמְרִי.

וְא"כ עַפ"ז י"ל ג"כ דְהֵינּוּ דְרַנְי אַע"ג שְׂהֵם פִּירְשָׁא אִינָם כְּפִרְשׁ וְטִיט מִמֶּשׁ וְכַעוּר פְּנִי
הַחֲמוּר הַנְּ"ל אֵלְא דַּה"ל כְּמוּ עַרְבָּה פִּירְשָׁא דְשְׁלֵיָא בְּהֶמָה טְהוּרָה וְע"כ בְּאִסּוּרֵיהּ קַיְימָן
מְצַד אַמ"ה וְכַמוּ בְּשְׁלֵיָא ג"כ הַדִּין כֵּן דְשְׁלֵיָא שְׂיַצְתָּה אֶפְּלוּ בְּלֵא הַנּוֹלֵד אָסוּרָה בְּאִכְלֵיהּ
מְצַד אִסּוּר אַמ"ה כְּנ"ל וְאִין תִּימָא שְׂהַקְרָא יְבוּא לְאִסּוּר כְּזָה דְהוּא פִּירְשָׁא דְהָא גַם
בְּשְׁלֵיָא אֶתָּא קְרָא דְכָל בְּהֶמָה תֹּאכְלוּ לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁלֵיָא לְכֵן בְּדְרַנְי כַּה"ג אֶתָּא קְרָא
לְאִסּוּרָא וְהֵינּוּ מְצַד אִסּוּר דַּאמ"ה וְעַפ"ז הִי' מְקוּם לְדוּן בְּעֵנָן תּוּלְעִים שְׂבִקְנוֹת
הַכְּבֵד עַד אִין מְסַפֵּר עַד שֵׁא"א לְחַטֵּט אַחַר כָּל הַקְּנוֹת אִם לֹא לְהַטְרִיף הַכְּבֵד שְׂבִאָם
נְסֻמוּף עַל מַה שְׂאוּמְרִים הַעוֹלָם דְנִרְאָה מִמָּה שְׂמַעוּרְבִים וּמְלִיאִים בְּדָם סְמִפּוֹנוֹת שְׂנַבְרָאוּ
שְׂמ א"כ יֵשׁ לְדוּן וּלְהַתִּיר הַכְּבֵד אָף שְׂבִהֶכְרִס יִתְעַרְבוּ בּוֹ הַתּוּלְעִים הַנְּ"ל.

דְהָא כ' בַּהַג"א ס"פ בְּהֶמָה הַמְקֻשָּׁה גַבִּי שְׁלֵיָא אִינָה מְטְמָאָה טוּמְאָת אֲוֹכְלִין וְז"ל מְכָאן
הִיָּה דִן רַבִּי יוֹאֵל הַלּוּי עַל שְׁלֵיָא שְׁל נְבִלָה אוֹ שְׁל טְרָפָה שְׂנַתְּבַשְׁלָה עִם בְּשׂוּר פְּשָׁרָה שְׂאִין

אוסרת הואיל דלא מטמאה טומאת אונקלין משום דלא חשובה אונקלין דפירשא בעלמא הוא אע"פ דע"י מחשבה אית לה טומאת אונקלין מיהו הואיל ומעיקרא פירשא הוא שרי דלא חזי לאדם וראיתו באורח עכ"ל והספיק לזה הפר"ח שם אף שהעלה דשליא יש בה משום איסור אמ"ה דלאו פירשא גמור הוא וע"ש שהביא ראיות לזה ולדעתו אין לה ראיה מפני שית יותר מלשון המשנה ס"פ המקשה השוחט את הבהמה ומצא בה שליא נפש היפה תאכלנה ופירש"י ולא אמרינן אבר מן החי הוא שגם היא ניתרת בשחיטת האם עכ"ל הרי מבואר שיש בה משום איסור אבר מן החי רק ההיתר משום שהיא ניתרת ע"י שחיטת הבהמה מ"מ פנין דאיכא רובא דהיתרא סגי באיסורה ולא בעינן ששים הרי קיל טובא משאר איסור אפילו מחצי שיעור ואפילו איסור דרבנן צריף ששים דייקא משא"כ ה"כ וא"כ כמ"כ אין לחוש למה שי"ל דהני תולעים הם ברירה דמ"מ יהיו בטלים בששים עכ"פ מאחר דהם פירשא פשליא דנדאי הא דבריה אינה בטילה לא חמיר מאיסור ששים בשאינו ברירה ואדרבה י"ל איסור ששים חמור דטעם פעיקר מדאוריני' משא"כ הא דבריה אינו בטל הוא מדרבנן כ"ש דבלא"ה רבינו שמשון והרשב"א ס"ל דבריה בטילה בתתק"ס והכא נדאי יש תתק"ס נגדם ואע"ג דלא קיי"ל פנותיהו מ"מ ה"כ שהבריה היא פאיסור שליא נדאי יש לסמוך על זה ולא דמי לשאר תולעים נמלים דאע"ג דמאיסי והם פירשא כמ"ש בטוש"ע סס"י ק"ד ואפ"ה כל שלא נמחה גופן פי אם הבריה שלימה קיי"ל דלא בטילא ועיין בתשובות חות יאיר סי' ק"ב: דהתם הטעם ע"ד מ"ש הפר"ח סי' ק"ג סק"א דאע"ג דמאיסי גינהו הכי אסרינהו רחמנא ור"ל דכינן דנבלה סרוחה היא מעיקרא דהוי עפרא בעלמא ואעפ"כ אסרינהו רחמנא בגזרת הפתוב וא"כ חשיבות ברירה עלה כמ"ש בגמרא גבי גיד הנשה עץ הוא והתורה אוסרתו ואינו בטל משום דה"ל ברירה אבל ה"כ אכל בהני דרני לא אסרתן התורה בגזרת הפתוב כמו שאר נמלים רק התורה גילתה דלא מהני להו שחיטה ומשום הכי באיסורייהו קיימן כמ"ש בהדיא בגמרא ספא"ט וא"כ י"ל דאיסורם זה היינו פשליא דבהמה טהורה דג"כ נקרא פירשא ומ"מ לפי שאינו פירש לגמרי אסור אבל אינו אוסר תערוכתו ועד"ז י"ל בהנהו דאסורין בפ"ע ואין אוסרין תערוכתן משא"כ בנמלים ושאר בריות אפילו המאוסים בפירשא אוסרים תערוכתן כל שהם שלימים משום דהתורה אסרתו בהדיא ואף לדברי הפלתי סי' ק"ג סק"א שחלק על הפר"ח במה שחלק על המ"מ מ"מ זהו רק לענין סירחון דאתי להו מעלמא כו' אבל בסירחון דידהו יודה דיש לחלק בין נמלים לנדון זה דדרני ע"ש שמחלקותם אינו נוגע לנד"ז פלל: קיצור ולפמ"ש בגמ' גבי שליא ספ"ד וספ"ח ולפירש"י שם מוכרח דיש שנקרא פירשא ועכ"ז אינו פירש גמור וש"י בו איסור אמ"ה וכ"כ הפר"ח סי' פ"א ס"ק י"ב ולכן י"ל דדרני דספא"ט הם פירשא ג"כ עד"ז וא"כ אם א"א לבוררם מהבהמה אם לא לאסור בשורה י"ל דבטילי אע"ג דהם ברירה וכמ"ש בהג"א ספ"ד גבי שליא דאינה אוסרת תערוכתה ול"ד לנמלים דג"כ מאיסי וה"ל פירשא לגמרי ואעפ"כ לא בטילי פלל דהתם שאני דה"ל פגיד הנשה דאמרינן עץ הוא והתורה אסרתו אבל ה"כ לא חידשה בהן התורה לאסור אותן באיסור פרטי כ"א שאין השחיטה מתרת אותן משום דיש להם חיות בפני עצמן וממילא נשאר באיסורן וא"כ ערוך חומר איסורן וביטולו ה"ל פאיסור שליא שיעתה: ד מיהו מאחר שמיצינו בגמרא בב"ק (דמ"ז) שנקרא גם ביצת תרנגולת בשם פירשא בעלמא הוא אע"ג דהיא

אנכל טוב ומשונבך אלא דפי' פירשא בעלמא היינו כדפרש"י שם דבר המפרש ממנה ור"ל רק שאינו מגוף התרגומות כ"א דבר בפ"ע וא"כ שמה עד"ז יש לפרש מ"ש בתמורה דל"א גבי רימה דפירשא בעלמא הוא ר"ל שאינו פגוף האדם פלל ועד"ז י"ל ג"כ בשלמא מ"ש בגמ' (דקי"ג ע"ב) פירשא בעלמא הוא דלאו גדי ניהו כדפירש"י שם אלא דמ"מ אמת הוא דשלמא אינו אוכל ונזכר עליו ג"כ שם פירשא בפשוטו אבל גבי דרני שמה י"ל דאנכל גמור ניהו וכמו ענין ביצה שנק' פירשא פנ"ל ועד"ז פ"י הרא"ה בבד"ה (דנ"ב ע"ב) גבי פשרה שינקה מן הטורפה וע"ש במ"ה ועכצ"ל פן לדעת הראב"ד פ"ה מהמ"א הי"ג דס"ל דשלמא מפני שנק' פירשא אין בה שום איסור אמ"ה א"כ עכצ"ל דדרני הם אנכל ולא פירשא ומ"ש בתמורה פירשא הוא צריף לפרש דהינו פענן פירשא דבב"ק (דמ"ז) אלא דגבי פירשא דשלמא לא משמע ליה לפרושי הכי מדאמרין בגמ' פכ"ה (דקי"ג ע"ב) דם לאו גדי הוא שלמא בעלמא הוא.

מפלל דר"ל פירשא ממש דאל"כ היינו לאו גדי הוא כמו דם: ולכאורה משמע פן לדעת הפוסקים החולקים על הרשב"א וש"ע ס"י ק"ד כמו שהביאם הב"ח היינו מהר"ם והרא"ש ושאר גאונים שאסרו הזבוב שפפל לקדרה עד ששים.

ואף שרמ"א בש"ע ס"י ק"ז כ' שאין לשנות המנהג להקל וכ"כ הט"ז ס"י ק"ד איברא דהש"ך ס"י ק"ז כתב דרבו האוסרים מיהו אף להרמ"א וסיעתו יש לחלק בין זבוב ובין תולע פמבואר בש"ך סי' פ"ד ס"ק למ"ד ושגם דעת הרשב"א פן ובכנה"ג ס"י ק"ד בהגהת הטור הקשה דברי הרשב"א אהדדי ותירץ דלא פתבו הרשב"א וסיעתו דתולעת מאיס ונ"ט לפגם אלא בתולעת הבא מחוץ פלומר שלא נתהנה שם פגון תולעת וכיוצא בו שפפל לקדרה ולכל דבר האוסרו אבל תולע שנתגדל עם הפרי שנתהנה מלחלוזית הארץ אותו התולע בפרי שנתגדל בו אינו נ"ט לפגם אלא לשבח כו' וה"ה גמי תולעים המתהנים בפירות כו' עכ"ל ובשם הדרישה כ' דה"ה תולעת שפכשר ודגים וא"כ לפ"ז צ"ל דדרני שהם בהכשר עצמו נ"ט שם לשבח וכ"מ ממ"ש (אפי"י) [רבינא] ספא"ט אבלע לי נאנא איכול והגם דפירש"י שלא אראה ואקוץ בם מ"מ י"ל דאע"פ שקץ בם פשרואה אבל יש בהן טעם ולכאורה זה ראי' לפרש"י בע"א (דס"ח ע"ב) גבי עכברא דמאיס כו' דאין ר"ל נטל"פ ואף להתוס' שם דפי' דהתם ר"ל נטל"פ מ"מ פאן דאומר נאנא איכול לא משמע פן אלא דמשום דאנינא דעתו ההפך מנפש היפה שבמשנה ס"פ בהמה המקשה אמר אבלע לי כו'.

מיהו במשמרת הבית בית ד' סוף שער א' (דקי"א ע"א) משמע בהדיא דס"ל דכל תולעים פיון דבדילי אינשי מינייהו ה"ל מאיסי פעכברא אף א"כ לדבריו י"ל בהפך מאחר דדרני ג"כ מאיסי ואעפ"כ אסירי הדר הנה אינהו פנמלים ושאר בריות ואע"ג שהן פגומין ומאוסין חידשה התורה לאוסרו ואינו בטלים פשהם שלמים פשאר בריה.

וא"כ ממ"נ יש להחמיר בהן [ע' מפתח]: קיצור י"ל מה שנק' פירשא היינו דלאו מגופה אבל נ"ט לשבח ועכצ"ל פן לדעת הפוסקים המצריכים ששים אפי' נגד פליטת טעם דזבוב וכ"ש בתולע עש"ך סי' פ"ד ס"ק"ל וגם לפמ"ש בכנה"ג בהגהת הטור ס"י ק"ד י"ל פן בנד"ז וגם למ"ש במ"ה דקי"א יש להחמיר ה וילענן למפור הפכד לב"נ שפמ"ג סי' פ"ד במשפצות ס"ק כ"א ובשפ"ד ס"ק מ"ב כתב דדרני אסור להושיט לב"נ דעובר

על לפני עור לכאורה יש להשיב דלא שינוי איסורה לבני נח דלישראל הוא דאסירי משום דלא מהני להו שחיטה ור"ל דשחיטת הבהמה לא מהני לדידהו פיון שיש להם חיות לעצמן כדפירש"י וגם בהן עצמן לא שינוי בהו שחיטה כ"כ הט"ז סי' פ"ד ס"ק כ"ב לכן ממילא קיימא באיסורייהו: וה"ל איסור זה פועל מ"ש בגמרא (דס"ט א') בעובר שהוציא ידו כו' לית ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה או כמ"ש (דע"ה ב') בנולד הבא מן פקועה שפא על בהמה מעליתא למ"ד חוששין לזרע האב דלב"נ לא שינוי איסורים הים מאחר דא"צ שחיטה וה"נ נימא פיון איסור הדרגני דלא מהני להו שחיטת הבהמה א"כ מה"ט גופא נימא דכשמתים הדרגני בטל איסור אמ"ה שבהן לב"נ משא"כ לישראל אסירי משום דבאו מדבר הטעון שחיטה והני לא מהני להו שחיטה אע"ג דבחייהם י"ל דאסירי לב"נ ול"ד לשאר שקצים דלית בהו איסור אמ"ה כמ"ש בסנהדרין (דנ"ט).

מ"מ פאן מאחר דבאו מבהמה שיש בה איסור אמ"ה י"ל שכמ"כ גם הם אסורי פיון שיש להם חיות אכן אם מתו אמאי לא יהיו מותרין לב"נ ואיך יהיו הם חמורים לב"נ יותר מבהמה עצמה ולא דמי לבשר שפירש מבהמה חיה דאסור לב"נ אף לאחר שמתה הבהמה דשאני התם שהוא אס"פ כמו שהוא בעת שפירש מהחי משא"כ הנהו דרגני כשפירשו הם חיים ואס"פ כשמתו יהיו מותרים פדן הבהמה עצמה אלא ש"ל דא"כ גם לישראל אמאי אסורים משום אמ"ה אף כשמתו פדמשמע מפירש"י לא יהיו אסורים לישראל רק משום אינה זבוחה דהיינו נבלה ומאחר דלישראל אסורים משום אמ"ה א"כ ה"ה לב"נ: ויש לחלק דנבלה זהו בדבר שיש תקנתא לאיסוריה ע"י שחיטה רק שלא נשחטו משא"כ דרגני דלית להו תקנתא בשחיטה ליכא בהו איסור נבלה פדנגמת מינין טמאין שאין שחיטה מועלת בהן דכתב הרמב"ם רפ"ד מהמ"א דאינו לוקה עליהן משום נבלה אלא משום בשר טמאה וה"נ הני דרגני פיון דמעיקר התהוותם לית להו תקנתא בשחיטה נשאר באיסורן הראשון שהיה עליהם בחייהם דהיינו איסור אמ"ה דאיסור אמ"ה שבהם הוא איסור מוחלט כמו בשר טמאה במינים הטמאים ול"ד לשאר איסור אמ"ה שיש לו תקנתא ע"י שחיטה וכ"ז לישראל דייקא משא"כ לב"נ דגם לבהמה א"צ שחיטה א"כ גם דרגני יש תקנתא לאיסור אמ"ה שבהם ע"י מיתתם אף באמת זהו דוחק דגם לישראל אע"ג דלית להו תקנתא בשחיטה מ"מ האיסור אמ"ה שבהם אמאי לא יהיה לו תקנה ע"י מיתתם ולכן אם לישראל נשאר באיסור אמ"ה גם במיתתם ה"ה לב"נ אכן אפשר לומר דמ"ש בגמרא ופירש"י באיסורייהו קיימן אין ר"ל שגם במיתתם נשאר עליהם איסור אמ"ה רק דהו להו דנגמת שקץ האסור פיון דבאו מאיסור אמ"ה ואי אפשר שיהיו נותרים לישראל משום דלא מהני להו שחיטה ה"ל כמין שקץ דלא מהני ליה שחיטה וה"ל כמין טמא וכן משמע בהדיא לפמ"ש בירושלמי דתרומות בפרק האשה שהיתה אוכלת בתרומה ר' חייא בשם רבי יוחנן השוחט את הבהמה ומצא בה שקץ אסור באכילה מה טעמא בהמה בבהמה תאכלו ולא שקץ בבהמה תאכלו אמר רבי יונה רבי הושעיא בעי מה בינה לבין זיוזים שבעדשים ליתושים שבפליסים לתולעים שבתמרים ושפגרוגרות (מיני תולעים הגדילים בעדשים ושבפליסים מין קטניות שהם מותרים אם לא פירשו וזוירו) תמן בגופיהן הן ברם הכא אינו בגופו עוד שם בירושלמי אבא בר רב הונא השוחט בהמה ומצא בה חזיר מותר באכילה ורבי יונה אמר אסור באכילה מה טעמא בהמה בבהמה תאכלו ולא עוף בבהמה תאכלו ולא שקץ בבהמה תאכלו עכ"ל

והנה מקודם נבאר קצת דברי הירושלמי הנה המפרש' שם הרב הגאון מהר"א כ' תמן בגופיהון הו תמן בעדשים עצמן הו גדילים משא"כ שקץ בבהמה מעלמא הגדילים בבשר עצמה אינו חייב אף בבהמה נאפילו מותרים הם עכ"ל ור"ל דטעם איסור התולעים שבבהמה הוא משום דאמרינו דמעלמא אתו כמ"ש בגמרא שכלנו ספא"ט גבי קוקאיני והגדילים בבשר הבהמה מותרים הם.

וא"כ ר' יוחנן ס"ל כרב שישא בריה דרב אידי לפירש"י שם ספא"ט והנה מלבד ששהתוס' שם הקשו ע"ז עוד קשה טובא מה צריה קרא ע"ז ולא שקץ בבהמה אלא ודאי משמע הקרא דדומיא דבהמה תאכלו בכה"ג ממש שקץ בבהמה לא תאכלו והיינו בדתהונה בבהמה ממש.

וכן פ"י המפרש הנ"ל בעצמו אח"כ גבי ולא שקץ בבהמה דגבי חזיר ועוף וז"ל ור' יוחנן דס"ל נמי לעיל שקץ אסור היינו שאין לו ג"כ פרוטות פועף דגבי עוף מודה ר' יוחנן כדאימא בריש בהמה המקשה עכ"ל הרי דדרשא ולא שקץ בבהמה מיירי לר' יוחנן ג"כ אפילו פשנתהונה בגוף הבהמה וא"כ תולעים שנתהווי בבהמה מחיים דאסירי מה"ט דנלא שקץ בבהמה משמע ודאי דאסורים גם פשנתהווי בגוף הבהמה ובכנה"ג סי' י"ג בהגהת הב"י אות ל"ד כ' דלא כן היא גירסתם בירושלמי דבמקום מאי דגריס הוא רב"י יונה אוסר פלומר שרבי יונה אוסר החזיר אנו גרסינו יונה אוסרה פלומר אם מצא בה דמות יונה אוסרה באכילה וכן הוא גירסת רבינו ירוחם נט"ו אות ה' וכ"כ הת"ש סי' י"ג ס"ק כ"א שפן הגירסא האמיתית בירושלמי והובא ירושלמי זה ג"כ בחז"ל הרשב"א ר"פ בהמה המקשה ובתה"א (דנ"ו ע"א).

והנה לפי הירושלמי דאיסור תולעים שבבהמה הם באיסור אחד דומיא דדמות יונה שבבהמה. א"כ אינו שייכים כלל לאיסור אמ"ה רק דה"ל כמין שקץ וא"כ אין שייך כלל איסור זה לעכומ"ז: ואולם ש"ס דילן י"ל דלא ס"ל כהירושלמי דהא התוספות ספא"ט הקשו וא"ת דתיפוק ליה דאסירי מידי דנהו אשוחט הבהמה ומצא בה דמות יונה כו' וי"ל דשאני עובר כו' א"כ ס"ל לתוספות דלש"ס דילן לא דמי דרני לאיסור דמות יונה ודלא פירושלמי ובתורת פהנים יליף מנאת נבלתם תשקצו להביא את היבחושים שסיננו י"ל דהיינו כהירושלמי דאילו תולעים שבבהמה ילפינו מבהמה בבהמה כנ"ל אף הרי הרשב"א ורבינו ירוחם שהביאו את הירושלמי משמע דס"ל דלא פליג על ש"ס דילן אלא דהש"ס דילן יהיב טעמא לאיסורם משום דגדלו באיסור אמ"ה ושחיטה לא מהני להו וה"ל כמין שקץ כמ"ש בירושלמי וכאיסור דדמות יונה ואף להתוספות מאחר שבגמרא אמרו בהדיא דטעם האיסור הוא רק משום דלא קא מהני להו ושחיטה עכצ"ל דלגבי ב"נ שאין לו איסור שחיטה ומיתה מתרת לו איסור אמ"ה כמו שחיטה א"כ לא שייך אצלו איסור זה ואע"ג דלישראל נאמר שהאיסור משום אמ"ה אע"ג דמתו ע"כ צ"ל דלפי דאיסור אמ"ה זה לא דמי לנשאר אמ"ה דמהני ליה שחיטה משא"כ הקא לא מהני ליה שחיטה משום הכי גם מיתה לא מהני ליה ונשאר באיסור אמ"ה לעולם משא"כ לב"נ דגם באמ"ה גמור דבהמה אית לי' תקנתא שלא ע"י שחיטה א"כ גם הני דלא קא מהני להו שחיטה מסתלק מהם איסור אמ"ה ע"י מיתתם: קיצור ולב"נ י"ל שריא דרני פינן האיסור רק משום דלא מהני להו שחיטה ונהם אינן מצויים על השחיטה ולכן מיתת

הדַרְגֵי מְבִטְלֵת אִסּוּר אִמ"ה וּל"ד לְבָשֶׁר הַפּוֹרֵשׁ מֵהַחַי דְּאִסּוּר לִב"נ אִף שְׁמֵת הַחַי דְּשֵׁא"ה דְּהַבְּשָׁר שֶׁנֶּקַח עָלָיו אִסּוּר אִמ"ה לֹא נִשְׁתַּנֵּה מִשֵּׁא"כ הֵכָא בְּדַרְגֵי חַיּוֹתָן אוֹסְרֵן וּכְשִׁמְתוּ יִהְיוּ מְוַתְרִים כְּמוֹ אִילוּ הֵי שְׁחִיטָה מוֹעֵלֶת לָהֶם וְהָא דְלִישְׁרָאֵל מִשְׁמַע דְּאִסּוּרִים גַּם בְּמִיתָתָן מִשׁוּם אִמ"ה צ"ל מִשׁוּם דְּלֹא דְמוּ לְשֵׁאֲרָא אִמ"ה פִּינּוּ דְלִית לְהוּ שְׁחִיטָה וְדוֹחֵק אִף י"ל דְּגַם לִישְׁרָאֵל בְּאִסּוּרֵיהוּ קִיָּיָמָן לֹא מִשׁוּם אִמ"ה כִּי זֶה בְּטֵל בְּמִיתָתָן רַק פִּינּוּ דְלֹא אִישְׁתְּרוּ בְּשְׁחִיטָה ה"ל כְּמִין אִסּוּר וּכ"מ בְּיִרוּשְׁלָמִי פ"ז דְּתַרּוּמוֹת וּמִשְׁמַע בְּהַרְשָׁב"א וּרְי"ו דִּי"ל דְּלֹא פְּלִיגָא אֲש"ס דִּילָן וְלֵהֲתוֹסְפוֹת סַפֵּא"ט מִשְׁמַע קִצַּת דְּש"ס דִּילָן לֹא ס"ל כְּהִירוּש' מ"מ גַּם לִפ"ז מֵאַחַר דְּהָאִסּוּר מִשׁוּם דְּלֹא קָא מְהַנִּי לְהוּ שְׁחִיטָה מִשְׁמַע דְּלֹא שְׁיִיף לִב"נ: וּ נְיִשׁ לְמַצּוֹא כַּה"ג אִסּוּר אִמ"ה שְׁאִסּוּר מְדַאוּרֵייתָא לִישְׁרָאֵל וְאַעֲפ"כ לֹא שְׁיִיף פְּלֵל לִב"נ וְהוּא מ"ש הַרְמַב"ם פ"ה מֵהַמ"א הִי"א דְּהוֹצִיא הָעוֹבֵר אֶת יָדוֹ וּמֵתָה הַבְּהֵמָה נִחְתְּכוֹאֲח"פ הֵיךְ לֹקֵה מִשׁוּם אִמ"ה דְּנִלְע"ד מְוַכְרַח דִּלְב"נ לִיכָא אִסּוּר מֵאַחַר דְּמִקּוֹר אִסּוּר אֲבָר שְׁיִצָּא חוּץ לְמַחֲצֵתוֹ הוּא מְפֹסֵק וּבְשָׂר בְּשָׂדָה שְׁאִין שְׁיִיף לִב"נ וְכְמוֹ טְרַפָּה אֲע"ג דְּלַרְבֵי יוֹחֲנָן ס"פ גִּיד הַנֶּזֶשׁ (דַּק"ב ע"ב) אִסּוּר בְּשָׂר מִן הַחַי ג"כ נִלְמַד מְפֹסֵק זֶה וּבִהְדִּיא מְבֹנָאָר בְּגִמְרָא פָּרַק הָעוֹר וְהַרְוֵטָב (דַּק"א ע"ב) דְּאִסּוּר לִב"נ וּכְמ"ש הַרְמַב"ם פ"ט מֵה' מְלָכִים הִי"א אִף כְּבָר עֲמָדוּ ע"ז בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א וְהַר"ן ס"פ הָעוֹר וְהַרְוֵטָב וְתִירַץ בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְּבַב"נ מוֹדֵה ר' יוֹחֲנָן דְּמְפֹסֵק לֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבְּשָׂר מִשְׁמַע ג"כ בְּמ"ה ע"ש הַטַּעַם וּבְחִי' הַר"ן מִשְׁמַע דְּגַם בְּמ"ה נִלְמַד מְפֹסֵק אִף בְּשָׂר בְּנִפְשׁוֹ דְמוּ לֹא תֹאכְלוּ וְזֶה כְּמ"ש הַלַּח"מ וְהַלַּח"מ שֵׁם אֲשֶׁתְּמִיט לְהוּ דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א גַּם לְהַכּוֹפֵי ס"ב ס"ג.

וְעַכ"פ כ' הַרְשָׁב"א בְּהִדְיָא דְּפֹסֵק וּבְשָׂר בְּשָׂדָה לִישְׁרָאֵל נֶאֱמַר וְלֹא לִב"נ וְכִינּוּן שְׁכֹן אֲבָר שְׁיִצָּא לֹא שְׁיִיף פְּלֵל לִב"נ דִּל"ד לְבָשֶׁר הַפּוֹרֵשׁ הַחַי דְּאִסּוּר לָהֶם מְלֵא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ דְּהָא הֵכָא לֹא נִפְרַשׁ פְּלֵל עַד שְׁמֵתָה הַבְּהֵמָה וְאִין הָאִסּוּר [מִשׁוּם] אִמ"ה רַק מִשׁוּם וּבְשָׂר בְּשָׂדָה דְּמִינֵי' יִלְפִינּוּ יוֹצֵא וּפֹסֵק זֶה לֹא לִב"נ נֶאֱמַר וְאִין לְהַקְשׁוֹת דְּאִם אִסּוּרוֹ רַק מִשׁוּם וּבְשָׂר בְּשָׂדָה אִיף הֵיךְ לֹקֵה עָלָיו מִשׁוּם אִמ"ה אֲע"כ הַטַּעַם מִשׁוּם דְּמִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל וּכְמ"ש הַמַּגִּיד דְּהִינּוּ כְּאֵלוּ נִפְל מַחֲיִים וּכְדַפִּירֵש"י בְּמִשְׁנָה (דַּק"ז ע"ב) וְא"כ גַּם לִב"נ לִיתְסַר מִשׁוּם אִמ"ה דְּהָא וְדָאֵי הָא דְּמִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל עֵיקְרוֹ אֲמָרוּ גַבֵי אֲבָר הַמְדוּלְדֵל דְּכִינּוּן שְׁהֵאֲבָר נִתְלַשׁ וְאִי אֲפָשֶׁר לוֹ לְהַעֲלוֹת אַרְוִכָה ע"ז אֲמָרוּ דְּמִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל מִשֵּׁא"כ בְּאֲבָר שְׁלֵם אוֹ אִפִּי נִתְלַשׁ רַק שְׁיִכּוֹל לְהַעֲלוֹת אַרְוִכָה אִין שְׁיִיף עֵנִין עוֹשֶׂה נִפּוּל אֲלֵא דְּבִאֲבָר הָעוֹבֵר שְׁיִצָּא ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּמִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל כְּמוֹ בְּאֲבָר הַמְדוּלְדֵל וְאַע"פ שְׁהוּא שְׁלֵם וְהִינּוּ וְדָאֵי מִשׁוּם דְּיִצָּא וְלֹא מְהַנִּי לִיָּה שְׁחִיטָה וּמִשׁוּם דְּמַרְבּוּיָא דְּקָרָא חַד נְפָקִי מוֹבְשָׁר בְּשָׂדָה טְרַפָּה.

וְא"כ פִּינּוּ דְּפֹסֵק זֶה לֹא נֶאֱמַר לִב"נ וְלֹא שְׁיִיף לָהֶם אִסּוּר יוֹצֵא פְּלֵל ה"ל אֲבָר זֶה כְּאִילוּ הוּא בְּפָנִים וּמִיתָת הָעוֹבֵר מִתִּירָתוֹ מְדִין אִסּוּר אִמ"ה וְלֹא שְׁיִיף בְּזֶה מִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל פְּלֵל מֵאַחַר דְּאֲבָר מְחֻבֵּר הוּא בְּשִׁלְמוֹת.

וְעוֹד נִלְע"ד דִּי"ל דְּדִין מִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל ג"כ לֹא שְׁיִיף לִב"נ דְּהָא שְׁחִיטָה אִינוּ עוֹשֶׂה נִפּוּל רַק מִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל וּבִב"נ י"ל דְּמִיתָה ג"כ אִינוּ עוֹשֶׂה נִפּוּל כְּמוֹ שְׁחִיטָה לִישְׁרָאֵל שְׁהִרֵי הָא דְּמִיתָה עוֹשֶׂה נִפּוּל לְמָדוּ בְּחֻלּוּן (דָּף ע"ד א') מְמַקְרָא הַנְּאָמַר בְּנִיקְרָא י"א

וכל אשר יפול ופסוק זה לישראל נאמר ולא לב"נ וכמ"ש הרמב"ן והרשב"א בפסוק ובשור בשדה ולפ"ז גם באבר המדולדל דאיתא בגמ' (דף ע"ד א') דאם מתה הבהמה לוקה על האבר וכדפסק הרמב"ם פ"ה מהמ"א ה"ו י"ל ג"כ דבב"נ ליכא לאו מאחר דהטעם משום דמיתה עושה נפול.

ונה י"ל דלא שנייה להם פלל מטעם הנ"ל והפמ"ג רס"י י"ד לא פתב פן בכ"ז והיוצא מכ"ז מאחר דמצינו איסור גמור דאמ"ה לישראל שאין בו שום איסור לב"נ כמו הדין דהרמב"ם פ"ה הי"א גם הדין דהלכה ו' לפ"ד התוס' והרשב"א דאבר המדולדל שריא לב"נ א"כ מעתה לא יפלא אם בדרג"י ג"כ אף אם לישראל אסירי משום אמ"ה משום דלא מהני להו שחיטה דלב"נ דאין מצוים על השחיטה ליכא שום איסור פלל פנ"ל: קיצור.

וכה"ג מ"ש הרמב"ם פ"ה מהמ"א הי"א ואם מתה כו' הנה לוקה משום אמ"ה נ' דאינו שנייה לב"נ אף דהטעם משום מיתה עושה נפול מ"מ היינו באבר היוצא ואיסור אבר היוצא נלמד מפסוק ובשור בשדה דלישראל נאמר ולא לב"נ כמ"ש בזה"ר ס"פ העור והרוטב ואפשר גם מ"ש הרמב"ם שם ה"ו פאילו נפל מחיים לפיכך היו לוקין עליו משום אמ"ה ג"כ אינו שנייה רק לישראל כי הפסוק שממנו למדו בחולין (דע"ד א') דמיתה עושה נפול לישראל נאמר כמו פסוק ובשור בשדה וא"כ לא יפלא אם גם איסור אמ"ה דדרג"י הוא כה"ג: ז והן אמת שיש תשו' (כת"י) מאאזמור"ר הגאון נ"ע זי"ע דס"ל שאין לחלק בין דרג"י חיים למתים וז"ל [בסי' ט"ו] (התשובה לא"נ הרבני המופלג חריף ופגון מוה' פנחס נ"י) מהנדענא אודות התולעים שבריאה לא החלטתי לאסור לאחרים כ"א להחמיר לעצמי (ר"ל שמחמיר על עצמו דאסור למוכרה לעכומ"ז ולאחרים אינו מחליט לאסור למכור לעכומ"ז אבל פשיטא דאסור להן בעצמן כ"נ מוכרח מפל התשובה).

מפני שאינני סומך על שיקול הדעת להתירן מסוגיא דתמורה (דף ל"א) דפירשא בעלמא הוא ע"ש בתוספות דגם למסקנא קאי הכי (וע' בכורות דף זיין ע"ב וטוש"ע י"ד סי' פ"א ס"ג דבפירשא בעלמא אין בו משום אמ"ה) וע"כ צ"ל כמ"ש רש"י ור"ן ס"פ כ"ה (דקט"ז ע"ב) דאע"ג דפירשא בעלמא הוא אינו כפרש ממש אלא דלאו גופה הוא וה"נ רימה אינו פגוף האדם והבהמה ול"ד לביצה ע"ש בתמורה ובכורות (דף ו') דיוצא מן הטמא נפקא לן מאת הגמל וא"כ אין לאסור לב"נ היוצא מאמ"ה אבל לפ"ד הרי"ף ס"פ כ"ה דלא ס"ל פ"ש"י שם לא אתי שפיר תירוץ זה וא"כ אפשר דסוגיא דחולין ס"ל דלאו פירשא הוא אלא פגוף הבהמה ואילו חתף בשור חי מגופה אע"ג שמת הבשר אח"כ פגון ריאה בחתיכת הקנה חולין (ל"ג א') ע"ש דעומד באיסורו וה"נ תולעים שבכבד ספ"ט אין איסורם מן אמ"ה בחיות עצמן שהרי אמ"ה אינו נוהג אלא בבהמה חיה ועוף ותולעים שלא פירשו מותר לאוכלן חייב אי לא משום בל תשקצו אלא איסורן משום שנפרשו והובדלו מגוף הבהמה במה שהן חייב לעצמן שלכך אין שחיטת הבהמה מתירתן משא"כ אם לא הנה להן חיות לעצמן היו ניתרין בשחיטתה פנין שלא היו נבדלים ממנה אבל חיותן גורם להיות פאילו מנחי בדיקולא וכריאה בדר"ב ל"ב ב' ע"ש ואף שמתים אח"כ מאי מהני פנין שפיר נבדלו ומנחים בדיקולא בשעת שחיטה וגם הם היו מתים בשעת

שחיטה לא מהני מאחר שפבר הובדלו פעם אחד במה שהיו חיים שעה אחת דדמי לחותף מן הטחול ומן הפליות שהם ג"כ מתים פבר בשעת שחיטת הבהמה (וע' רמב"ם פ"ה מהמ"א דין ט' ורש"י פא"ט דנ"ה ע"א ד"ה מן הטחול) ולא ידעתי מקום לחלק לב"נ בין תולעים חיים למתים מאחר שאמ"ה אינו נוהג בתולעים כלל ע' סנהדרין נ"ט א' למשרי שרצים כו' ואם יש להתירן מתים יש להתירן ג"כ חיים והכי מסתברא מסוגיא דתמורה וממ"ש התוספות ספא"ט ע"ש ומיהו ודאי לר' אליעזר המטמא רימה באמ"ה פשיטא דאסורין לב"נ אף במיתתן דאנו לא קי"ל פדיחוניא דמדחי התם משום דמחיים אקרי רימה דהא קי"ל ביצת טרפה אסורה כו' ואפרוח ה"ט משום דאימת קא גביל כו' ואין לחלק בין אמ"ה לבמ"ה לב"נ פמבואר בגמ' (דל"ג ע"א ודף קכ"א ב') וכ"פ הרמב"ם בהלכות מלכים וכ"כ בחי' הרשב"א ס"פ העור והרנטב עכ"ל תשו' אאזמו"ר הגאון נ"ע: ח והנה הגם פי פשם שבין קדשי קדשים לחולי חולין פה גבהו דרכיו מדרכנו עכ"ז ראיתי לישא וליתן בדברי קדשו דהנה הוא ז"ל דיקמה תולעים חיים שבפכד דספא"ט לדיו חתף בשור חי מגופה ולכאורה יש לחלק דהתם אין נולד אסור אמ"ה בהבשר פי אם פשמת הבשר דהיינו פשחחח מהחי משא"כ כל זמן שהבשר חי דהיינו שהוא לא נפרש מהבהמה אין בו אסור אמ"ה דגם באבר המדולדל פיון שפחחח קצת אין בו רק מצות פרוש וריאה בחתיכת הקנה ה"ל פמתה וכן חותף מן הטחול ומן הפליות ולפיכך פיון שאסור אמ"ה או במ"ה חל עליהם פשמתו מהיכן ישפנה אח"כ ואף שמתה הבהמה או נשחטה אח"כ מ"מ האבר והבשר לא נשתנו ואסורים משום אמ"ה מחמת שנפרשו מהבהמה פשהבהמה חיה אבל הכא נהפוך הוא שלא נאסרו משום אמ"ה רק משום שיש להם חיות והחיות לא ניתר רק בשחיטה ושחיטה לא מהני להו וא"כ לב"נ דמיתה פשחיטה הרי חיות זה יש לו היתר ע"י מיתה.

ואע"ג שרבינו ז"ל נתפנין לדחות חילוק זה באומריו וה"נ תולעים שבפכד אין אסורין מן אמ"ה בחיות עצמן שהרי אמ"ה אינו נוהג אלא בבהמה חיה ועוף ותולעים שלא פירשו מותרלאונכלן חיינו אי לא משום כל תשקצו אלא אסורין משום שנפרשו והובדלו מגוף הבהמה במה שהם חיים לעצמן ואין שחיטתן מתירתן כו' ואף שמתים אח"כ מאי מהני פיון שפבר נבדלו ומנחחים בדיקולא בשעת שחיטה עכ"ל ופי' דבריו דלא שייך לומר שפמיתת הבעל חי מתיר אסור אמ"ה ובמ"ה שיש בו אלא פשהאסור אמ"ה שהי' בהבעל חי הוא מצד חיות עצמו כמו בהמה חיה ועוף.

ע"כ פשמת חיות זה בטל אסור אמ"ה ובמ"ה דהא עכשיו אינו חי משא"כ בתולעים שבבהמה שפצד חיות עצמן לא שייך שום אסור אמ"ה א"כ הם חיים ומתים שונים. לכן לא שייך שפמיתתן יתיר אסור אמ"ה שבהן פיון שאין זה שינוי שגם פשהיו חיים הם מצד עצמן נידונין פמתים ואע"ג שמ"מ חיותם גרם ליאסר משום אמ"ה היינו רק משום חיות הבהמה והיינו שע"ז שהם חיים ה"ל פנפרשו והובדלו כו' אבל אין החיות גורמת עצמיות האסור ולכן גם פשמתו אח"כ נשארו באסור אמ"ה ולא ידעתי מנלן דע"י שהם חיים נמשך רק דה"ל פאילו נפרשו והובדלו נימא דחיות זה ה"ל פאסור אמ"ה לפי שחיותם בא מדבר שיש בו אסור אמ"ה ולא דמי לשאר שרצים ותולעים דאין בהן אסור אמ"ה דהני שאני פיון שלידתן והתהוותן מדבר שיש בו אסור אמ"ה.

דאלת"ה אע"ג שע"י חיותן ה"ל פנפנשו ונהבדלו אמאי יהיו אסורים משום אמ"ה מ"ש משאר שרצים דלית בהו איסור אמ"ה כמ"ש בסנהדרין (דנ"ט א') למשרי שרצים כו' דבחייהם ה"ל פמתים אע"כ צ"ל דל"ד לשאר שרצים פינו דגדלו מדבר שיש בו איסור אמ"ה וא"כ מעתה י"ל דמה"ט גופא אין נידונים חיים פמתים עד שע"י מיתתם מסתלק מהם איסור אמ"ה: דיש חילוק ביהם בין חיים למתים לא פבשאר שרצים הגם שיש לומר דהחילוק שבהו בין חיים ובין אילו לא הנה להם חיות וזהו רק לענין שע"י שיהם חיים ה"ל פמונחים בדיקולא אבל אין החיות גורמת בהו איסור אמ"ה דה"ה אילו לא הנה להם חיות הנה ביהם שייכות איסור זה ולא פשאר שרצים והיינו מפני שגדלו מדבר שיש בו איסור אמ"ה רק אילו לא הנה להם חיות בפ"ע היו ניתרים בשחיטת הבהמה ועכשיו שיש להם חיות אין שחיטת הבהמה מתרת אותן משום דזה גורם דה"ל פנפנשו ונהבדלו מהבהמה וכאילו מנחי בדיקולא וכיון שאין החיות גורמת האיסור אמ"ה אין מיתתם מתרת אותם.

פ"ה י"ל בכוננת רבינו ז"ל ונהכריחו לזה לומר דאין החיות גורמת האיסור משום שפשאר שרצים ליכא איסור אמ"ה מצד עצמו פנ"ל א"כ עכצ"ל דהחיות רק גורמת לומר דה"ל פנפנשו ונהבדלו ולפע"ד אין הכרח לסברא זו משום פינו דסוף סוף הני תולעים לא דמו כלל לשאר תולעים ושרצים ששאר שרצים ותולעים אין ביהם איסור אמ"ה לא בחייהם ולא במוותן ובאלו רצונה לומר שאפילו במוותן יש ביהם איסור אמ"ה והיינו מפני שנידונין פבשור הפא מדבר שנוהג בו איסור אמ"ה ולא פשאר שרצים וכיון דעל פרחנו לא דמו לשאר תולעים א"כ י"ל שיש ביהם חילוק ג"כ בין חיים ובין מתים כמו הדבר שפאו ממנו הגם שמצינו בפ"ח דפ"ה יש דברים שהם חמורים מן הדבר שפאו משום.

ונהו ענין מטמאיה לא טמאוני ואפה טמאתני מ"מ היכא דאתמר אתמר ונהיכא דלא אתמר מנלן לומר פו והיותר מקריח לזה הוא מ"ש הגמרא ונהי מדלא קא מהני להו שחיטה באיסורייהו קיימן וכבר פתבתי דה"ט"ז סי' פ"ד ס"ק כ"ב פי' דר"ל דלא שייך בהו שחיטה ולכן קיימו באיסורייהו משמע שחיטתן גורמת האיסור ממש דאל"כ שיהם נידונין חיים פמתים ממש לענין אמ"ה א"כ לא שייך כלל לשון דלא מהני להו שחיטה שאינו בגדר זה כלל א"ו משמע דחיותם חשוב איסור אמ"ה בחיות עצמן לפי שפאו מבהמה שנוהג בה איסור אמ"ה ואילו הנה שייך ביהם שחיטה היו ניתרים עי"ז.

משא"כ עכשיו אסורים משום דלא מהני להו שחיטה וא"כ לב"נ דא"צ שחיטה הם מותרים וכמש"ל אות ה' באריכות ושוב ראיתי שזה אינו ראיה כלל דהא רש"י פי' בהדיא דר"ל דשחיטת הבהמה לא אהני לדידהו ולא כפי' ה"ט"ז וי"ל דהיינו משום שהם פמנחי בדיקולא אבל מ"מ י"ל דבחייהם קרויים מתים לענין אמ"ה וה"ל פבשור שפנרש מהחי דאע"ג דהבשור פמת נוהג בו איסור אמ"ה וה"נ הם פמתים רק דחיותם גורמת דה"ל פנפנשו מיהו הרי רש"י כ' הטעם דשחיטת הבהמה לא אהני לדידהו היינו משום שיש להם חיות לעצמן וא"כ מנלן לחלק בין הפרקים לומר דהחיות גורמת רק כאילו מנחי בדיקולא אבל לא לענין שתהא סילוק החיות מתרת האיסור מאחר דסוף סוף לא דמי לשאר שרצים הגם שי"ל הטעם פדלעיל מאחר דאיסור אמ"ה שבהו אינו מצד חיות עצמן דהא אין דמן חלוק מבשרו ע' סנהדרין (נ"ט ב') וא"כ אין הפיתה מתרת האיסור

מ"מ אין זה מוכרח דהא גם בשרצים יש חילוק בין חיים ובין מתים שעיקר טומאה דח' שרצים אינו אלא במוותם וגם לענין אכילה בחייהם בכזית ובמיתתם פעדשה כדאיתא במעילה (ד"ו ע"ב) רק לענין איסור אמ"ה הקילה התורה שגם בחייהם אין בהם איסור אמ"ה אבל ללמוד להחמיר משם שגם מיתתם לא תבטל איסור אמ"ה בתולעי' שבבהמה אין ראוי משם דמ"מ הא לא דמי מת לחי אלא איסורו רק משום דלא מהני להו שחיטה וז"ש רש"י ספא"ט ואע"ג דשלייל כו' משמע דאיסורו דומה לשלייל אילו לא הי' בשלייל לימוד מכל בבהמה והי' איסורו לא משום אמ"ה (פ"ד) [רק] משום שלא נשחט וכו' הוא בדרגתי וזהו מ"ש בגמ' מדלא קא מהני להו שחיטה דארף לפירש"י דהיינו שחיטת הבהמה משמע הא אם א"צ שחיטה רק מיתה כמו לב"נ דסגי לי' ע"י שמתה הבהמה מהני גם לתולעי' והיינו פנין שיהם ג"כ ימותו (וכמו דרגתי שבבהמה טמאה י"ל מותרים לב"נ ע"י מיתת הבהמה והתולעים וכן בבהמה טהורה לב"נ).

רק שחיטה לא מהני להו אלא דצ"ל מנלן דצריכי' שחיטה דהא הם תולעים שאין שייך בהם שחיטה כלל ואע"פ שגדלו בדבר הטעון שחיטה מ"מ מאחר שאין במינו שחיטה י"ל שאין שייך להצריכו שחיטה רק דשייך בהם איסור אמ"ה וכיון שאיסור זה מסתלק ע"י מיתתם יהיו מותרים גם לישאל אלא משמע דאין מיתתם מבטלת מהם איסור אמ"ה ואפשר אין זה מוכרח דאע"ג שאין במינו שחיטה כלל כיון שבאו מדבר הטעון שחיטה אסור ולית לי' תקנתא ארף שנסתלק איסור אמ"ה ומהא דאיתא במשנה פ"ק בהמה המקשה (ד"ב ע"ב) בן שמונה חי אין שחיטתו מטהרתו לפי שאין במינו שחיטה אין ראוי לזה דארף שאינו במינו שחיטה עכ"ז לית לי' תקנתא ארף דלית בי' איסור אמ"ה אחר שנשחט דלא דמי ענין אין במינו שחיטה דשם לכאן שהרי שם יש לו קנה ונשט כשאר הבהמות וכל עליו חיוב שחיטה וגם נקרא יש במינו שחיטה אגב אמו בגמרא (ד"ב ע"ד א') משא"כ התולעים ה"ל כמו בשאר הפורש מהחי שלא חל עליו חיוב שחיטה כלל רק איסור אמ"ה ואם האיסור מסתלק ע"י מיתתו ראוי שיהי' מותר לגמרי ומיהו ארף שאין ראוי משם מ"מ י"ל דריבוי ואת נבלתם תשקצו דמרבך דרגתי היינו רק מה"ט דיש להם חיות ובא מדבר הטעון שחיטה ואין שחיטת הבהמה מתרת אותם וע"כ צ"ל כה"ג לפי הירושלמי פ"ז דתרומות המובא לעיל אות ה' דאוסרו באיסור שנה עם יונה שנמצא בבהמה דביונה ודאי אין איסורה משום אמ"ה אלא דה"ל איסור כמין טמא ודכונתה תולעים ה"ל פשקץ ועד"ז גם לש"ס דילן כיון שנתהווי מדבר הטעון שחיטה ולכן א"א להתירם בלי שחיטה וכיון שאין במינם שחיטה כלל אפילו אגב אמם ה"ל כמין אסור וארף לסברת התוספות ספא"ט דלעיל אות ה' י"ל כן: קיצור מה שדיקמה רבינו ז"ל דרגתי לחותם מן הטחול ומן הפליות לכאורה אינו דומה כמש"ל אות ה' דלא דמי לבשר הפורש מן החי כו' ע"ש ארף סברת רבינו דכיון שאיסורו באיסור אמ"ה אינו בחיות עצמן לכן לא שייך שמייתן יתיר איסור אמ"ה שבהן מצד התהווותן מחיות הבהמה כיון שאין שייך בין חיהם למיתתם לגבי איסור אמ"ה רק שחייתן גורם דה"ל כנפשו מן הבהמה וכמנחי בדיקולא מיהו י"ל שאין זה מוכרח כיון דסוף סוף לא דמו לשאר שרצים באיסור אמ"ה א"כ י"ל דנפ"מ ג"כ בין חיהם ובין פשמתו כמו בדבר שנוהגו איסור אמ"ה ולכאורה יש להכריח כן ממ"ש בגמרא מדלא קא מהני להו שחיטה ארף ז"א לפירש"י ודלא כפי הט"ז סי' פ"ד ס"ק כ"ב ומ"מ אין ראוי מפירש"י להפך פי י"ל כיון שאין שחיטת הבהמה

מתרת אותם להכי אע"ג שמתו אסורים לא משום אמ"ה רק משום דבאו מדבר הטעון שחיטה ואין במינן שחיטה וה"ל כעין מין אסור וכמש"ל אות ה' בשם הירושלמי ועד"ז י"ל ג"כ לש"ס דילן רק לש"ס דילן הטעם משום שאין במינן שחיטה: ועיין בתה"א בית שני ש"ג דנ"ב ע"ב בענין הוציא העופר את ידו מהו לגמוע חלבו כו' ונ"ל דהכי קא מיבעיא ליה אבר זה אין בו איסור מחמת עצמו כטורפה אלא איסורו מחמת שאין לו סימנין להתירו בהן ע"י שחיטה ונהרי כל הבהמה כבשר המנוח בדיקולא והאבר שיצא הוא לבדו נשאר חי עכ"ל ובמשמרת הבית שם כ' וזה מן האיסור כו' שיש בו משום אמ"ה ומשום איסור טורפה ואפילו לאחר שחיטה עכ"ל ור"ל דל"ד לשאר איסור אמ"ה שבבהמה בחייה שהחלב הבא ממנה נק' בא מן הכשר פיון שע"י שחיטה יהי כשר משא"כ חלב הבא מאבר זה נק' בא מן האיסור פיון שגם לאחר שחיטה ישאר טורפה משום שאין לו סימנים כו' נשמע דבחי העופר יש על האבר איסור אמ"ה וע"י השחיטה אע"ג שאין לו סימנים מ"מ מאחר שאינו חי בטל איסור אמ"ה ונשאר באיסור טורפה: וכ"כ עוד בחידושי ב' בהמה המקשה (דף ס"ט) וכ"כ הר"ן שם ר"פ שהוא כאבר מן החי כו' עד אבל חיותו של אבר זה אין לו תקנה עולמית עכ"ל ומ"מ נראה הפי' דר"ל דלאחר שחיטה ג"כ אסור משום שאין לו סימנים להתירו בהן וה"ל כלא נשחט בטוב דאסור משום טורפה אבל אין ר"ל דגם אז איסורו משום אמ"ה דנה אינו סברא פיון דנשחט הולד הזה י"ל ודאי עי"ז יוצא ונפקע ממנו איסור אמ"ה רק שאין השחיטה כשרה להתירו בה ודומיא דשמוטה למ"ד דהא דאין לה היתר בשחיטה לא משום שהיא טורפה רק משום שאין שחיטה בסימנים עקורים דבנדאי מ"מ אחר שחיטה אין בה איסור אמ"ה ועיין בפר"ח סי' י"ד ס"ק י"א דמדמה אותם ממש זל"ז ואמנם הפמ"ג במשפצות רס"י י"ד כ' דלאחר שחיטת אמו אף דלא תחזיר האבר טיהר בשחיטת אמו ולא הני אמ"ה אף לאכילה כ"א בשר טורפה עכ"ל ולפע"ד לא משמע פן מהרשב"א ונהר"ן הג"ל כי מדבריהם משמע בהדיא כשהולד חי האבר אסור ממש משום אמ"ה רק אחר שנשחט העופר אז דייקא אין על האבר איסור אמ"ה כ"א דה"ל טורפה פנ"ל משא"כ כשהולד חי אמאי החותם אבר זה ממנו לא יהי עליו איסור אמ"ה דאף דכל הולד הוא כבשר המנוח בדיקולא מ"מ מאחר שפאמת הוא חי אלא דה"ל כמנוח בדיקולא לענין הדין א"כ אבר זה שגם מהדין אינו כמנוח בדיקולא י"ל דה"ל אמ"ה ממש דהא לב"נ י"ל ונדאי אסור משום אמ"ה ממש לרב אחא בר יעקב דלית ליה מי איכא מידי דלישראל שרי כו' וא"כ פיון שהולד חי (ודין דכל בבהמה תאכלו נאמר לישראל) אמאי לא יהי אסור משום אמ"ה וא"כ ע"כ מודים אנו דיש בו חיות לענין אמ"ה אלא דלמדנו ממ"ש כל בבהמה תאכלו דה"ל כמנוח בדיקולא לענין הדין אבל בהאבר שנשאר גם מדין פחי ממש י"ל אסור משום אמ"ה וכן משמע יותר בבד"ה להרא"ה שם דנ"ב ע"ב ונ"ל הקא והקא כל זמן שהיא חיה מיתסרא היא כאבר מן החי ואפ"ה שרייא רחמנא לחלב וכינון שפן מה לי אי חד אבר בהאי איסור קאי באבר מן החי ולא פקע מה איכפת ליה לענין חלב עכ"ל.

הרי פירש בהדיא שהאבר קאי באיסור אבר מן החי ועוד ראה ממ"ש בגמ' ספ"ק דבכורות (די"ב) אין פודין בשחוטה ובכך פקועה ס"ל לרב אשי דפודין אע"ג דה"ל כבשרא בדיקולא פיון דהשתא מיהא רהיט ואזיל שיה קרינא ביה וכ"פ בש"ע סי' שכ"א ס"ד.

א"כ אנו רואין אותו פחי אף דלענגן שחיטה ה"ל פמונח בדיקולא. וא"כ בהאבר שאינו פמונח בדיקולא י"ל דאסור משום אמ"ה ממש רק כשנשחט הפן פקועה אז פקע גם מהאבר אסור אמ"ה והפמ"ג בנה יסודו עמ"ש הרמב"ם פ"ה מהמ"א הי"א ואם נחתה אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה אלמא דאין בו לאו דאמ"ה כלל ולא דמי כלל דהרמב"ם מייירי שנחתה האבר מהעובר בעוד שהעובר עדיין בקטן אמו ולא יצא העובר לאויר העולם עדיין מש"ה אינו נחשב עדיין פחי ממש וכדמשמע מהגמרא דבכורות הנ"ל פיון דרהיט ואזיל שה קרינו ביה משא"כ קודם שיצא לאויר העולם ועיין בגמרא דחולין (דף ע"ד סע"א) ה"מ היכא דיצא לאויר העולם כו' ובתוס' דף ק"ג ע"א בד"ה דאסור חלב כו' אבל כשיצא הנולד לאויר העולם נחי י"ל דמודה הרמב"ם להרשב"א והר"ן דהאבר אסור משום אמ"ה וא"כ אסור דרגי יש לדמותו ג"כ לדין אסור אבר הינצא הנ"ל דכשהולד יצא לאויר נחי אע"ג דהוא פמונח בדיקולא עכ"ז פיון דרהיט ואזיל האבר אסור משום אמ"ה וכשנשחט או מת פקע ממנו אסור אמ"ה ונשאר באסור טרפה פנ"ל כמ"כ כשהדרגי חיים אסורים משום אמ"ה משום דבאו מדבר הטעון שחיטה ואין שחיטת הבהמה מתרת אותם כמו שאינה מתרת אבר הינצא וכיון שהם חיים אע"ג שאין חיותם חיות גמור לענגן אסור אמ"ה מצד עצמם דבשרצים אין נוהג אסור אמ"ה ה"ז כמו הנולד דג"כ אע"ג דרהיט ואזיל הרי באמת הוא כבשר בדיקולא ועכ"ז חיות זה גורם דהאבר אסור משום אמ"ה וכשמת בטל אסור אמ"ה וה"נ בדרגי הנ"ל אע"ג שמצד עצמם אין חיותם חיות גמור לענגן אמ"ה עכ"ז מאחר שפאו מדבר הטעון שחיטה יש בהם משום אמ"ה והיינו דייקא כשהם חיים ואין לחיות זה תקנה להיות ניתר פיון דאין לו שחיטה ומ"מ כשמתו נפקע אסור אמ"ה ונשארו באסור כמו מין אסור והיינו ענגן מין אסור אמ"ה דלית ליה תקנה בשחיטה כמו אבר הינצא ממש דמ"מ כשנשחט הנולד או מת פקע אסור אמ"ה ונשאר באסור טרפה: קיצור.

ולכאורה דומים לדין אבר הינצא וכל העובר בן פקועה דאע"ג דכל העובר כבישרא בדיקולא עכ"ז מאחר דרהיט ואזיל יש על האבר דין אמ"ה ובמיתת העובר נפקע אסור אמ"ה מהאבר ונשאר באסור טרפה משום דאין לו סימנים שיתירוהו בשחיטה ודלא כהפמ"ג דס"ל דגם בחיי העובר אין על האבר אסור אמ"ה וא"כ ה"נ דכונתה דאע"ג דמצד עצם חיות התולעים אם לא נתהוו מדבר הטעון שחיטה אין חיותם חיות ליקאסר משום אמ"ה מ"מ עכשיו שנתהוו מהבהמה חיותם גורם ליקאסר משום אמ"ה ולכן כשמתו נפקע אסור אמ"ה ונשארו באסור דאין להם שחיטה המתרת אותם וכמו האבר הנ"ל במות העובר: י ומ"מ אין להעמיד יסוד על סברא זו להתירם מה"ט לעכומ"ז וכן משמע ברמב"ן בחולין סי' רס"ז וז"ל וכן תולעים הנמצאים בראש הבהמה אסורין דמעלמא אתו לה דרו חוטמה וכן תולעים הנמצאים במעי הבהמה אסורין דאין ניתרין בשחיטת הבהמה והיו אבר מן החי והנמצאים בתוך דגים כגון באותן דגים קטנים הנקראים גוביונש מותר דלא בעו שחיטה ובהיתר גדלו עכ"ל ונראה דהנמצאים בראש זהו פירושו לקוקיאני שבגמרא וכדפירש"י דרו חוטמה והנמצאים במעי היינו דרגי והרי פירש שהם אסורים משום אבר מן החי מיהו י"ל להפך דמדאמר והיו אבר מן החי ולא קאמר והם אבר מן החי א"כ י"ל בחייהם היו אבר מן החי וכשמתו נפקע זה אעפ"כ אסורים

משום דאין להם שחיטה המתרת וכנ"ל ובה"ג הביא ג"כ דין זה בה' דגים ששם ביאר דיני תולעים שם הביא דין דרני אסירי ולא הביאו בהלכות אבר מן החי שכתב אח"כ משמע לכאורה דכשמתו נסתלק איסור אמ"ה ונשארו אסורים משום שקץ היינו שלא נשחטו ובערוף ערף דרו דרנין שפראש הבהמה פי' תולעים שפראש הבהמה עכ"ל [ע"כ מצאנו]: הלקוח בשר בחלב סימן סד בשר רותח שחתכו בספין חולקת שאינו ב"י פסק בש"ע סי' צ"ד ס"ו דב"ע קליפה וידעת הט"ז סק"ג והודה לו בנה"כ בעי' ג"כ ס' נגד השמנוני' והפר"ח חולק ע"ז וכ"ד הב"ח ומחלקותם תלוי' במ"ש פסחים (ע"ז א') שאני סיכה דמשהו בעלמא עבידא לי' שהרשב"א מפרש דמייירי שיש ס' ואיסור שמן ואפ"ה בעי' משהו לקלף משום שפאותו מקום נסרף יותר ובנטף מרוטבו בעי' מטעם זה נט"מ וג"כ בדאית ס' (רק שמשום שהסיכה משהו בעלמא אין נסרף הטעם ביותר במקום בליעתו מבכל החתי רק בכדי קליפה ובנטף מרוטב נסרף הטעם עד פדי נט"מ ומשם ואילף מתפשט בכל החתי בשנה ובזה מתורץ קושיות הפמ"ג שהניח בצ"ע על הט"ז מן התוס' ותוי"ט בפסחים שם משנינוי הלשונות יקלף ויטול את מקומו שפאמת יש שינוי לדינא מטעם הנ"ל) ובהכי מייירי פל הסוגי' שם וכ"כ בתה"א ובמ"ה ד' קי"א ובבב"ה שם חולק עליו ומפרש דמייירי בדליכא ס' ואינו איסור שמן והנה בב"י סי' ק"ה הביא שהרמב"ם חולק על הרשב"א וס"ל פשיש ס' לבטל האיסור א"צ נט"מ ואעפ"כ פסק שם בש"ע סוף ס"ה פהרשב"א.

א"כ לפ"ז יש להחמיר פאן כהט"ז דהא בהא תליא אכל מהרא"י שם חולק ע"ז הובא בש"ע ס"ק ט"ו ומ"מ דעת הש"ך ורמ"א שם כהב"י ומ"מ נראה שאינו אלא מצד חומרא אבל עיקר הסוגיא בפסחים מראה פדעת הפר"ח ע"ש בפר"ח והלכף נהי דשם החמירו פהרשב"א בכאן יש עוד צד להקל משום דסתם ספינים י"א שהם נקיים ע' פר"ח וההג"ה שפסמ"ק דבאינו ב"י בעי' קליפה בסמ"ק שפפנינו לא קאי פלל ע"ז עיי' ב"ח וסמ"ק ולפ"ז לפוסקי' הנ"ל שסתם ספין נקי אפילו קליפה לא בעי' ונהי דבזה לא סמכינן עליהו מ"מ לענין דליב"ע ס' נגד הקליפה יש לסמוך על ד' הרמב"ם ור"ב שפמרדכי סוף פג"ה ומהרא"י ומהרש"ל ומהרמ"פ שפ"ש"ך סי' ק"ה ס"ק ט"ו וב"ח ופר"ח שפכאן דא"צ ס' נגד משהו ואם הספין ב"י דב"ע ס' נגדו אעפ"כ יש להחמיר דב"ע נט"מ פדעת הרשב"א שבש"ע סי' ק"ה ססע"י ה' ע"ש וע' ט"ז שם שכ' דבזה בעי' קליפה מצד השמנונית ולכאורה נ"ל דגם הב"ח ופר"ח מודים בזה דגם לשיטת הרמב"ם הגם דס"ל דהיכא דב"ע ס' לא בעי' כ"ק מ"מ בנ"ד מצד השמנונית בעי' קליפה שלהיותו משהו אין לה פח להתפשט יותר פנ"ל לשיטתם וכ"כ הפר"ח בהדיא אמנם אפשר לדחות זה משום שטעם שפספין מצטרף עם השמנוני' שעליו ואינו איסור משהו ומתפשט עדי' ס' אם הבשר הנחתה שמן או מצד דוחקא דספינא אעפ"י שאין הבשר שמן פדאי' בש"ך וא"כ לשיטת הרמב"ם וסייעתו שפ"ס ק"ה דהיכא דהאיסור מתפשט עד ס' לא בעי' נט"מ גם בזה א"צ נט"מ ומ"מ פיון שפסק שם פהרשב"א א"כ יש להחמיר בזה דב"ע נט"מ וכ"כ הפמ"ג ובאינו ב"י סגי בקליפה ודלא כמ"ש הפמ"ג דב"ע נט"מ ולא דוקא קתני בש"ע קליפה לשיטת הרשב"א ובאמת ז"א כמ"ש ל' שיש לחלק בענין הסרסא של הטעם בין פשהאיסור משהו שעד כ"ק בלבד הוא נסרף ביותר ומשם ואילף מתפשט בשנה פנ"ל: סימן סה ע' שו"ת ב"א סי' מ"ז במעשה שחתכו בספין ש"ב מולייתא של גבינה חם שהיס"ב לאחר

שְׁהַנִּיחוּ אוֹתָהּ בְּכ"ש וְנִתְעַרְבַּה הַסְּפִין כּו' ע"ש שְׁהֶאָרִיף וּלְבַסּוֹף הֶעֱלָה לְהַקְלֵ: וְהִנֵּה כָּל דְּבָרָיו שֶׁם וּפְלִפּוּלוֹ בְּדִין דְּבָר גּוֹשׁ אִם מְבַשֵּׁל בְּכ"ש אִי לֹא א"א לְהוֹלֵךְ כָּל בְּרָאשׁ מ"ש בְּשֵׁם הַפֶּר"ח דִּישׁ לְהַתְּמִיר בְּתַעֲרוּבוֹת פְּלִים דְּבב"ח מְשׁוּם דְּאֵתִי לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא עַד מ' כָּאן בְּנ"ד שְׁנִיתְעַרְבַּה הַסְּפִין בְּשֶׁאֵר סְפִינִים דְּבֶשֶׁר וּכְשִׁישְׁתַּמֵּשׁ לְאַחַר זְמַן בְּזֵה הַסְּפִין בְּשֶׁר יִטְעֹנִים טַעַם הַחֶלֶב הַבְּלוּעַ כּו' ע"ש וְע"כ כ' דְּזֵה תְּלִי דְּאִי אָמְרִי דְּכ"ש מְבַשֵּׁל בְּדְבָר גּוֹשׁ וְא"כ נֶאֱסַר הַסְּפִין מִדְּאוֹרֵיִתָּא אֲבָל אִי אָמְרִי דְּאִינוּ אֶלָּא מְבַלִּיעַ וּמְפְלִיט וְא"כ אִינוּ אִסּוּר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן כּו' וְע"ז בְּנֵה כָּל פְּלִפּוּלוֹ בְּתַשׁוּבוֹתָו שֶׁם לְבָרַר אִם דְּבָר גּוֹשׁ מְבַשֵּׁל אוֹ רַק מְבַלִּיעַ וּמְפְלִיט וְע"כ לְבַסּוֹף פְּשִׁיעָה דְּדְבָר גּוֹשׁ אִינוּ מְבַשֵּׁל הֶעֱלָה לְהַקְלֵ גַם בְּנ"ד בְּאֵמֶת לֹא תְּלִי כָּל נ"ד בְּזֵה כָּל דְּלוֹ יִהְיֶה כְּדְבָרָיו דְּדְבָר גּוֹשׁ בְּכ"ש אִינוּ מְבַשֵּׁל רַק מְבַלִּיעַ וְא"כ הַסְּפִין אִינוּ אִסּוּר אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מ' מ' אַח"כ פְּשִׁיעָתוֹן בּוֹ בְּשֶׁר רוֹתַח בְּכ"ר פְּשִׁיעָתָא שְׂבִיבָא לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא דְּהָא עַכ"פ הַחֶלֶב בְּלוּעַ בְּסְפִין וּכְשִׁיעָלִיט הַסְּפִין זֶה הַחֶלֶב לְבֶשֶׁר רוֹתַח שְׂבִיבָא הַר"ז בְּכ"ח מְשֶׁשׁ דְּאוֹרֵיִתָּא וּמָה בְּכָף שְׂאִין הַסְּפִין נֶאֱסַר מִתְּחִלָּה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן הָא אִפִּי סְפִין פְּשֶׁר שֶׁל חֶלֶב שְׁנִיתְעַרְבַּב בְּסְפִינִים ש"ב דְּבָהָא מִיִּירֵי הַפֶּר"ח שֶׁם יְעו"ש אַפ"ה כ' שֶׁם הַפֶּר"ח שְׂאִסּוּר מְשׁוּם שְׂבִיבָא לִידֵי אִסּוּר דְּאוֹרֵיִתָּא אַע"פ שְׂבָעַת הַתַּעֲרוּכָ' הִיָּה פְּשֶׁר גָּמוּר וּמִדְּבָרָיו מְשִׁמַּע שְׂהִבִּין בְּדְבָרֵי הַפֶּר"ח שְׂצָרִיף שְׂבָעַת הַתַּעֲרוּבוֹת יְהִי אִסּוּר מִדְּאוֹרֵיִתָּא וְזֵה וְדָאִי אִינוּ כְּמִשְׁנָתָא גַם כָּל מָה שְׂפָלְפַל שֶׁם וְהֶאָרִיף בְּדִין דְּבָר גּוֹשׁ כ"ד אִינִם מוּבָנִים מ"ש כָּל הָאֲחֵרוּנִים הַסְּפִימוֹ לְדַעַת רש"ל וְאו"ה דְּבְדָבָר גּוֹשׁ כּו' מְבַשֵּׁל לְעוֹלָם.

עֵינֵיב דַּעַת הָאו"ה וְרש"ל וְהֵם רְחוּקִים זֶה מִזֵּה ע' ט"ז ס' צ"ד ס"ק י"ד הֶעֱתִיק בְּדְבָרֵי הָאו"ה מְבַשֵּׁל וְאִסּוּר בְּהִנָּאָה אֲבָל בְּדְבָרֵי מְהַרְשֵׁ"ל מְבִנְיָר רַק מְבַלִּיעַ וּמְפְלִיט וְכַמ"ש הַפְּמ"ג לְשֵׁם וּמָה שְׂהִבִּיא רֵאִי מִדְּבָרֵי הַמ"א בְּא"ח ס' שִׁי"ח ס"ק מ"ה דְּאִסּוּר לְטוּחַ שׁוּם אוֹ שְׁמֹן עַל הַצְּלִי אִפִּי אִינוּ אֶצֶל הָאֵשׁ כּו' י"ל דְּדִין דְּצָלִי דְּהֵתָם לֹא שְׂיִיף כָּל לְדִין דְּדְבָר גּוֹשׁ בְּכ"ש דְּפְלִיגֵי הָאו"ה וְרש"ל עַם רַמ"א דְּהָאו"ה וְרש"ל מִיִּירֵי בְּבֶשֶׁר מְבִנְיָר בְּקִדְרָה וְאַח"כ הוֹצִיאוּהָ מִהַקְּדִירָה וְנִתְנָהּ בְּכָלִי קַר בְּזֵה פְּלִיגָא דְּרַמ"א ס"ל דְּהָוִי כְּכ"ש דְּפְשִׁיעָתָא וְגַם הַסְּבָרָא נוֹתְנָת שְׁנִיתְקַרְרָה מִמָּה שְׂהִיָּתָה תְּחִלָּה בְּהַכ"ר פִּינּוֹן שְׂהִרִיקוּהוּ מְפְלִי אֶל כָּלִי וּכְדִין כָּל כ"ש וְהָאו"ה וְרש"ל ס"ל דְּל"ד לְשֶׁאֵר כ"ש דְּהֵתָם אִיכָּא דְּפָנוֹת הַמְּקַרְרוֹת כּו' וְכַמְבִּוּאָר בְּט"ז כָּאן וּבְשֵׁ"ף ס' ק"ה ס"ק ח' וּבְד"מ שֶׁם אֲבָל בְּבֶשֶׁר צְלִי שְׁנִצְלָה עַל הָאֵשׁ מְשֶׁשׁ הָרִי בְּשֶׁעָה שְׂהִיָּתָה עַל הָאֵשׁ הִיָּתָה בְּוֹדָאִי כ"ר ע"כ גַּם לְאַחַר שְׂסִלְקוּהָ מְהֵאֵשׁ דִּין כ"ר יֵשׁ לָהּ מְשֶׁשׁ דְּאִיזָה שְׂיִנּוֹי הִי בְּהָ שְׂתַּאבְּד שְׂמָה הָרֵאשׁוֹן פִּינּוֹן שְׂלֵא הָרִיקוּהָ מְפְלִי אֶל כָּלִי מְפִילָא טַעַמוֹ וְרִיחוֹ וְחִנּוּמוֹ לֹא נִמַּר שְׂמָא תֵּאמַר שְׂזֵה עֲצָמוֹ הִיא הַשְּׂיִנּוֹי מָה שְׂסִלְקוּהָ מְהֵאֵשׁ ז"א דֹּא"כ אִף בְּכָל כ"ר שְׂהוֹסַר מְהֵאֵשׁ נֵאמַר כֵּן וְזֵה וְדָאִי אִינוּ כְּמְבִוּאָר בְּדִנְכֻתָּי טוֹבָא וּמְהֵם בְּסִי צ"ה בְּטוֹר קְעָרוֹ ש"ב שְׂהוֹדְחוּ בְּיִוְרָה כּו' אוֹ אִפִּי אִינָה אֶצֶל הָאֵשׁ כּו' וְהָא גְּמִי בְּבֶשֶׁר צְלִי הִיָּה כ"ר גָּמוּר אִף לְאַחַר שְׂהוֹסַר מְהֵאֵשׁ כְּמ"ש הַמ"א הַנ"ל וְהוּא מִדְּבָרֵי רש"י בְּשִׁבְתָּ ק"ט ד"ה שְׂרִיקָא תַּדַּע דֹּאֵל"כ לְמָה הַמְּצִיא הָאו"ה וְרש"ל דִּין זֶה מִדְּעַתָּם וּסְבָרְתָם הָא דִּין מְפִנְרֵשׁ הוּא בְּרִש"י הַנ"ל וְלֹא אִישְׁתַּמִּיט חַד מִיִּנְיָהוּ לְהִבִּיא רֵאִי מֵא"ח ס' שִׁי"ח מִדִּין דְּצָלִי הַנ"ל וְגַם הָאִיף פְּלִיגֵי הַרַמ"א ע"ז כָּאן א"ו דְּלֹא שְׂיִיף הָא דְּצָלִי לְכָאן וְכ"מ מִדְּבָרֵי הַט"ז לְשֵׁם ס"ק כ"ד שְׂכ' וְה"ה בְּמַעְבִּיר מַעַל הָאֵשׁ כּו' דְּהָא עַדִּינָן כ"ר הוּא הָרִי בְּהִדְנָי כְּמ"ש וְאִילוֹ לְדְבָרֵי הַב"א הִכִּי הַל"ל וְה"ה בְּמַעְבִּירוֹ מַעַל הָאֵשׁ

דְּהוּי כ"ש אפ"ה אָסוּר פִּינּוּן דְּהוּי גּוּשׁ גַּם הַל"ל דְּזָה דְּנֻקָּא לְדַבְרֵי הָאוּ"ה וּרְש"ל בֵּינִי"ד
אָבֵל לֹא לְדַבְרֵי רַמ"א שְׁם וְהֵאִיף סְתִים דְּבָרָיו פִּינּוּן דְּדִין זֶה תְּלִי בַּפְּלִגְתִּי דְּדַבְרֵי גּוּשׁ
וְעוֹד הָרִי הַט"ז בְּעֶצְמוֹ בֵּינִי"ד בְּסִי' צ"ד הַסְּפִים לְהַקְלֵ בְּדַבְרֵי גּוּשׁ בְּלֹא דְנוֹחֲקָא וְהֵאִיף סְתִים
כָּאֵן לְחוּמְרָא א"ו פְּדַפְּי' וְלִזְה גַּתְּפוּנָן הַמ"א לְשֵׁם בַּמ"שׁ וּכ"ש צְלִי ר"ל פִּינּוּן דְּיֵשׁ דְּיַעוֹת
בְּדַבְרֵי גּוּשׁ אִפִּי' בַּכ"ש (דְּהֵינּוּ פְּשֻׁרִיקוּהוּ מִהַקְדִּירָה לַכ"ש) מְבַשֵּׁל וּכ"ש צְלִי שְׁלֹא
הוֹרִיקוּהוּ שֶׁהוּא כ"ר מַמְשׁ: וּבְזָה נִדְחָה ג"כ מֵהַ שֶׁהֵבִיא רֵאִי אַח"כ מִהַפְּקַעַת בִּיצָה ע"ג
סוּדְרִין דְּסוּדָר שֶׁהוּסַם עַל הָאֵשׁ הוּא כ"ר מַמְשׁ פְּמוֹ צְלִי שֶׁנֶּת': וּמֵה שֶׁתִּי קִוְשֵׁיַת הַמ"י
מֵהָא דְּסוּף סוּף כ"ש הוּא ע"פ מ"ש רַמ"א בְּסִי' ק"ה סַעִי' ג' דַּכ"ז שְׁלֹא הֵינִיחַ הַגּוּשׁ
בַּכ"ש מְבַשֵּׁל אָבֵל פְּשֻׁמּוֹנָח פְּכָר בַּכ"ש אֵינּוּ מְבַשֵּׁל רַק מְפִלִיט וּמְבַלִיעַ וְדַבְרֵי זֶה אֵין לּוֹ
שְׁחַר כְּלָל דְּנִחְזִי אֲנִי לְמֵאֵן הַקְּשָׁה הַמ"י קִוְשֵׁי' זֶה הָא לְהָאוּ"ה וּרְש"ל הַקְּשָׁה פֶּן דְּהָא
הַרַמ"א בְּאַמַּת אֵין מְחַלֵּק כְּלָל בֵּין גּוּשׁ לְצִלוּל כְּמִבְּנֹאֵר בְּהֵדְי' בְּסִי' צ"ד וּבַד"מ בְּסִי' ק"ה
וְאַפִּי' אֵינּוּ מְפִלִיט וּמְבַלִיעַ כַּמ"ש הַשְּׁ"ף בְּסִי' ק"ה בְּשֵׁם הַת"ח דְּאֵם חֲתֻכוּ בְּשֵׁר בְּסַפִּין
חוֹלְבַת בַּכ"ש שְׁרִי לְגַמְרֵי רַק בְּסִי' צ"ד הַצְּרִיף קְלִיפָה קֶצֶת לְהַבְּשֵׁר מִשׁוּם שְׁמִנוּגִיּוֹת
הַסַּפִּין אֲלֵא פְּשִׁיטָא דְּלָאוּ"ה הַקְּשָׁה פֶּן וְאִיהוּ ס"ל בְּהֵדְי' דְּאַפִּי' פְּשֻׁמּוֹנָח פְּכָר בַּכ"ש דִּין
כ"ר יֵשׁ לּוֹ בְּגוּשׁ כְּמִבְּנֹאֵר בְּדַבְרֵי בְּהֵדְי' וְשִׁפִּיר הַקְּשָׁה הַמ"י מֵהָא דְּסוּף סוּף כ"ש כּו'
וּמֵה זֶה שֶׁתִּי מְרַמ"א סִי' ק"ה עַל הָאוּ"ה דְּפִלִיג עֲלֵיו וּלְבַסּוּף מְסִיק דְּבָרֵי הַמ"א וְהָאוּ"ה
שְׁאָסוּר בְּהִנְבָּאָה בַּצ"ע וְא"כ לְמֵאֵן תִּי דְּעַל הַרַמ"א מְעִיקְרָא לֹא קִשִּׁי' וְעַל הָאוּ"ה הַקְּוִשֵׁי'
בְּמִקּוּמָה עוֹמְדָת גַּם עֵיקָר הַחִילּוּק שֶׁכִּי בְּשֵׁם רַמ"א דַּכ"ז שְׁלֹא הֵינִיחַ הַגּוּשׁ כּו' אֵינּוּ מוּכָן
כְּלָל דְּמִשְׁמַע מְדַבְרֵי דְּרַמ"א מְחַלֵּק בֵּין צִלוּל לְגּוּשׁ כְּאוּ"ה דְּגּוּשׁ חֲמִיר מְצִלוּל אֲלֵא דְּבַגּוּשׁ
עֶצְמוֹ יֵשׁ חִילּוּק כּו' וְזֶה אֵינּוּ כְּלָל ע' בַּד"מ בְּסִי' ק"ה שְׁדַחָה ד' מְהַרְשֵׁ"ל שְׁם דְּמְחַלֵּק בֵּין
גּוּשׁ לְצִלוּל וְתִי דְּהָא דְּחַם לְצוּנָן אוּסָר כ"ק וְכֵן הָא דְּדַגִּים שְׁעֵלוּ בַּקְּעֵרָה וְהָא דְּסִי' ק"ז
מִטַּעַם עִירוּי קְאָתִינָן עֲלֵה פִּינּוּן שְׁלֹא הִזְה מְעוּלָם בַּכ"ש כּו' אָבֵל פְּשֻׁמּוֹנָח פְּכָר בַּכ"ש אִפִּי'
גּוּשׁ שְׁרִי יַעוּ"ש הָרִי בְּהֵדְי' דְּלֹא מְחַלֵּק כְּלָל בֵּין גּוּשׁ לְצִלוּל דְּאֵם הוּא דְּרַף עִירוּי קוֹנְדָם
שֶׁהוּנָח בַּכ"ש אִפִּי' צִלוּל אוּסָר כְּמִבְּנֹאֵר בְּהֵדְי' בְּסִי' צ"א וּבַש"ס וְכָל הַפּוֹסְקִים בְּדִין חַם
לְצוּנָן חֲלָב רוֹתַח לְתוֹף בְּשֵׁר צוּנָן כּו' (וְחֲלָב הוּא דְּבָר צִלוּל) וְאֵם פְּכָר מוּנָח בַּכ"ש אִפִּי'
גּוּשׁ אֵינּוּ אוּסָר וְא"כ בְּרוּר דְּחִילּוּק זֶה דְּרַמ"א אֵינּוּ שְׁיִיף כְּלָל לְתַרְץ בְּזָה קִוְשֵׁי' הַמ"י עַל
הָאוּ"ה בְּדִין דְּבָר גּוּשׁ וְזֶה בְּרוּר: וּמֵה שֶׁתִּי עוֹד וּמְחַלֵּק בֵּין דְּנוֹחֲקָא וּגּוּשׁ מְבַשֵּׁל וּגּוּשׁ בְּלֹא
דְּנוֹחֲקָא אֵינּוּ מְבַשֵּׁל וְנִדְחָה אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי יָדִים מֵהָא דַּא"ח בְּסִי' שֶׁכ"א דְּמוֹתָר לְגַמּוֹר דְּחִיקוֹת
הַרִיפּוֹת בְּעֵץ פְּרוּר אִפִּי' בַּכ"ר לְאַחַר שֶׁהֶעֱבִירוּ מֵהָאֵשׁ וְהָא הֵנִי גּוּשׁ וְדוֹחֲקָא וְאַפ"ה שְׁרִי
בְּשִׁבַת אֲלֵמָא דְּאֵינּוּ מְבַשֵּׁל הִנֵּה הָאֲרִיף וּפְלִפְלֵ בְּכָל תְּשׁוּבָתוֹ שְׁם בְּדַבְרֵים וְחִילּוּקִים שְׁבִדָה
מְלִבּוֹ וּכְשֶׁמְצָא חִילּוּק אַמַּת (כִּי חִילּוּק זֶה דְּדוֹחֲקָא נְמָצָא בַּפּמ"ג סִי' צ"ד) דְּחָה הוּא עֶצְמוֹ
אוֹתוֹ בְּקֶשׁ דְּהָא דְּשִׁחִיקוֹת הַרִיפּוֹת לֹא שְׁיִיף כְּלָל לְזָה דְּהֵתָם טַעְמָא מִשׁוּם דְּכָבֵר גַּתְּבַשֵּׁל
כ"צ קוֹנְדָם הַשְּׁחִיקָה וְאֵין בְּיָשׁוּל אַחַר בְּיָשׁוּל כְּמִבְּנֹאֵר בַּט"ז שְׁם לְהֵדְי' תִּדַע דְּהָא הֵתָם
בַּכ"ר מִיָּרִי וְאֵי גַם בַּכ"ר וּגּוּשׁ וְדוֹחֲקָא לֹא מְבַשֵּׁל מֵאֵן מְבַשֵּׁל (וְאֵם פְּנוּנְתוֹ דְּהֵתָם טַעְמָא
מִשׁוּם דְּאֵין בְּיָשׁוּל אַחַר בְּיָשׁוּל וְא"כ גַּם כָּאֵן הַסַּפִּין שְׁרִי מְדְאוּרִיָּתָא דְּדַרְךָ בְּיָשׁוּל אֶסְרָה
תוֹרָה וְאֵין בְּיָשׁוּל אַחַר בְּיָשׁוּל וּכַמ"ש אַח"כ דְּזֶה תְּלוּי בַּחֲקִירָה מִטַּעַם דְּאֵין בְּיָשׁוּל אַחַר
בְּיָשׁוּל כּו' אֵם זֶה פְּנוּנְתוֹ לֹא הִזְה לּוֹ לְהַקְשׁוֹת דְּנוֹקָא עַל הָאוּ"ה שֶׁהֶחְמִיר בְּגּוּשׁ בַּכ"ש אֲלֵא
גַּם עַל רַמ"א קְשָׁה פֶּן דְּהָא גַּם הוּא אוּסָר בְּשִׁחִיקָה בְּסַפִּין חוֹלְבַת בְּשֵׁר בַּכ"ר וְאַמַּי הָא

אין בישול אחר בישול וכן מבואר בטור ומחבר וכל הפוסקים בסי' צ"ד בתוחב פ' חולקת ב"י בקדשה ש"ב דאם אין ס' הפל אסור אפי' בהנאה א"ו דבב"ח יש בישול אחר בישול וכ"מ ב'דונקת' טובא) ומ"ש אח"כ וא"כ יש פאן הרבה צדדים להקל חדא שהרי הש"ע נרמ"א לא מחלקי' בין גוש לצלול ולעולם אינו אלא מבליע ומפליט ליתא שהרי הרמ"א מתיר לגמרי בגוש בכ"ש ואף אינו מבליע ומפליט כמבואר בסי' צ"ד דלהספין די בנעיצה כו' וכ"ה בת"ח להד' וקדלעיל וכמו בכל כ"ש שהיקל המחבר נרמ"א בסי' ס"ח וסי' ק"ה בדיעבד יעו"ש: ומעתה שפ'ל דבריו דחויים הפל ניקח ע"פ שטת הפמ"ג דהאו"ה מייירי ב'דונקתא וגוש מבשיל ורש"ל מייירי בלא דונקתא אז רק מפליט ומבליע פאחת ומעתה לא יקשה קושניית המ"י מהא דפרי' סוף סוף כ"ש דהתם בלא דונקתא ומדין דצלי אין להקשות דהתם בלא דונקתא ומבשיל דדין דצלי לא שייך פלל לנ"ד וכמו שנת' אלא הדבר הנשאר קשה בזה הוא מהא דנזותן לתמיטה ע"פ פירוש הר"ש והרע"ב וכמו שהקשה הוא שם בתשובתו וע"פ מה שנת' בדין דצלי דא"ח סי' ש"ח דהוי ככ"ר לכ"ע פיון שלא הורק מפלי אל פלי א"כ יותר הקוש' דונקתא ביה דחמיטה ומה שתי' הוא שם דהרמב"ם בפ"ה המשנה שם פי' חמיטה קערה פנים דבריו אבל בזה לא תעלה ארובה לדברי הר"ש והרע"ב לדחותו לגמרי וי"ל דבמעשר הקילו פיון דהא גופא דהאש קובעת למעשר תקנת חכמים היא כמ"ש הרמב"ם שם משום דאין דרו' לבשיל ולאכול עראי ואפשר דלטום שמן על העונה ולהחליק פני' קים לחז"ל דהוי דרו' עראי וכ"מ קצת מלשון הר"ש והרע"ב שם דעל חמיטה פי' דקמ"ל דלא חשיב בישול דהאש קובעת למעשר אבל האי לא חשיב בישול ועל תמחוי פי' משום דהוי כ"ש ואינו מבשיל משמע דדונקתא תמחוי אינו מבשיל אבל חמיטה מבשיל שפיר וע"כ אסור לטום שמן על הצלי פנ"ל רק דכאן גבי מעשר לא חשיב בישול וכ"ז לענין דבר גוש אם מבשיל א"ל אבל לענין השאלה דהספין שנתערב פשיטא דאסורי' פל הספינים ע"פ הכרעת הפר"ח בסי' ק"ב דבין פ' ובין פ' אתי לידי אסור דאורייתא וקדלעיל ובחנם הנה פל פלפולו בזה: ובר מן פל דין הנה מה שהביא מהפר"ח הטעם משום דאתי' לידי אסור דאורייתא טעם זה הוא מתשו' מהריב"ל שהביא הש"ך והפר"ח לשם אבל הפר"ח בעצמו דחה זה דא"כ אפי' במב"מ לא יבשיל קטניות כו' וע"כ העלה דעיקר החילוק הוא דבמבשיל מ"מ איפא למיקם עלה דמילתא והוי פניכר האסור ואסור הנכר אפי' בדרבנן אין לו בישול וע"כ העלה בסוף דאפי' בשאינם ב"י אין להקל פלל וא"כ פשיטא דבנ"ד אסור פל הספינים לשטת הפר"ח אלא שהפמ"ג חולק עליו בסי' ק"ב והעלה דבטל בס' פדין יבש מבשיל מ ע"ש: הלכות תערובות סימן סו אהד שחט שלשים אנונים ונמלחו על שלשה דפים מפונדים גם הקורקבנים נמלחו מפונדים ואחר שנגמר תקונם והתיכו את השמן נתנו את הדקין לעניים והביאה אשה אחת חתיכת דק אחת ובה בועא גדולה כמו אגוז קטן ומתוך הדק הנה נקב לתוך הבועה וחתכתי אותה מבפנים והוצאתי הליחה קרושה ונשאר העור מהבועה וראיתי שזה הוא עור הדק (ר"ל עור הדקין) שנתעלה למעלה ובצדו הוא נקב וכמעט שהיה שומן הנשאר מעט סותמה אף ע"ג הבועה מלמעלה הנה מונח דבר קרוש ואפשר שהיה מוגלא קרושה וגם ע"ז אפשר שהיה שומן סותמה אף כשהובא לפני לא היה עליה שומן פדרו' שמלקטין פל השומן מן הדקין והנה נפלו לי בזה הרבה ספיקות לא ראי זה כראי זה פי לקחו מחצית השומן שעלה ערף כ"ד ליט' ועירבו לתוכם יותר

מן שלשים ליט' שוֹמֵן שֶׁל בְּהֵמָה קוֹדֵם שְׁנוּדָע הַתְּעֹרֵבוֹת וְהֵנָּה הַנּוֹדָע בִּיהוּדָה סִי' מ"ט וסִי' נו"ן מִתִּיר כֹּה"ג מִמֶּשׁ אֶף לֹא אָדַע זֶה מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִחֻשִׁיב זֶה לַח בְּלַח שְׁבֵה"מ לֹא אֲמַרִּינּוּ בִּשְׂאֵר אֲסוּרֵי חֲנ"נ וְהֵנָּה כָּבֵר קָבְלוּ הַטַּעַם כְּשֶׁהִתְחִיל לְהִתְחַמֵּם שְׂאֵז אֲפֹשֶׁר שְׂלֹא נִחְשָׁב לַח בְּלַח וְהֵנָּה הוּא צִיּוּרָף ג"כ לְזֶה לְהִתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה סִפְק טְרֵפָה יוֹדִיעֵנִי מִר דַּעְתּוֹ אִם יֵשׁ לְהִחְשִׁיב גַּם כָּאֵן לְסִפְק טְרֵפָה שְׂמָא הִיָּה שְׁוֹמֵן סוֹתְמוֹ וּמִצְאָתִי בַּפִּמ"ג סִי' ק"י ס"ק ל"ז בַּד"ה מִעֲשֵׂה מִחֻשִׁיב זֶה לִס"ט גַּם יוֹדִיעֵנִי מִר נִידוֹן הַבֶּשֶׂר מֵה שְׂעֻדֵינּוּ עוֹמֵד בִּס'.

כִּי הֵנ"ב מ"ק סִי' ל"ג מִתִּיר כֹּה"ג גַּם בַּמ"ב סִי' ל"ז מִתִּיר אֶף עֲלֵי הַשִּׁיגוֹ כָּבֵר הַט"ז וְהַש"ף וּמֵהַקְּוֹרְקֵבִי נֶאֱכַל מִקוֹדֵם קוֹרְקֵבֵן אֶחָד וּמֵהֶרְאִשִׁים נֶאֱכָלוּ שְׁנַיִם אִו שְׁלִשָּׁה גַּם מֵהַכֹּפְנִים נֶאֱכָלוּ כֹּמָה קוֹדֵם שְׁנוּדָע הַתְּעֹרֵבוֹת וְהִי דַעְתִּי לְהִתִּיר הָאֲחָרִים כְּמִבּוֹאֵר בַּש"ע סִי' ק' סֵעִי ז' אֶף מִפְּנֵי שֶׁבָּאוּ לְשִׂאוֹל אוֹתָם שְׁבִשְׁלוּ דָּבָר מֵהֶם קוֹדֵם שְׁנוּדָע הַתְּעֹרֵבוֹת וְהֵנָּה רְאוּי לְהִתִּיר לָהֶם כְּלִיָּהֶם כְּפִי שְׁמִבּוֹאֵר בְּסֵעִיף ה' וַא"כ הוּא תִּרְתִּי דְסִתְרִי אֶהְדִּי לְאַחֲזוֹן הַחֶבֶל בְּשְׁנֵי רֵאשִׁים וְהֵנָּה הַכּו"פ כ' בָּאֵם שֶׁהִקְדֵּרָה שְׁבִשְׁלוּ בָּה עֲדִינּוּ בְּעִינְוֹלָא נּוֹכַל לְתַלוֹת הָאִיסוּר בְּמָה שְׁנֶאֱכַל וְהִגְאֹן בַּעַל חו"ד הַחֲזִיק בְּיָדוֹ לְכֵן לֹא אָדַע פֶּשֶׁר דָּבָר גַּם נּוֹלַד לִי סִפְק אַחַר בְּנִידוֹן הָרֵאשִׁים וְהַרְגָּלִים כִּי הַרְגָּלִים הַנּוֹפֶשֶׁט עוֹרֵם מֵעֲלֵיהֶם טְרָם נּוֹדָע הַתְּעֹרֵבוֹת וּלְפִי דַעַת רַמ"א הֵם חֹהֵר"ל גַּם שֶׁהֶרְאִשִׁים אֵינָם רְאוּיִם לְהִתְכַּבֵּד אֶף מִפְּנֵי שְׁנִמְלַחוּ כְּוֹלָם כְּאֶחָד וְהֵנָּה בַּעַת תִּיקוֹן הָרֵאשִׁים שְׁכַחוּ לְתַקֵּן שְׁלִשָּׁה רֵאשִׁים וּמִצְאוּ אַח"כ קוֹדֵם שְׁנוּדָע הַתְּעֹרֵבוֹת שְׁלִשָּׁה רֵאשִׁים וּשְׁנֵי רְגָלִים שְׂלֹא נִתְקַנּוּ וְלֹא נִמְלַחוּ וְאַחַר שְׁנִתְנוּדָע הַסִּפְק רַפּוּ דִיָּהֶם וּבֵין כֶּף וּבֵין כֶּף עָבְרוּ עֲלֵיהֶם שְׁלִשָּׁה יָמִים הִכִּי נּוֹכַל לְצַרְף זֶה לְהִתִּיר הָאֲחָרִים לְתַלוֹת הַקְּלָקְלָה בְּמִקְוֹלָקְלָה כִּי לְדַעְתִּי הַכֹּל א' אִם נֶאֱבַד מִן עוֹלָם אִו שְׁנֶאֱסַר וְהֵנָּה גַּם בְּזֶה יֵשׁ תִּיּוֹהָא דְהָא אֲפֹשֶׁר בְּצִלֵי אֶף עַכ"ז יוֹדִיעֵנִי דַּעְתּוֹ אִם נֶאֱסַר בְּעִינּוּ אַחַר מֵה דִּינוּ גַּם יוֹדִיעֵנִי מִר אִם נֶאֱבַד א' אַחַר שְׁנִמְלַחוּ יַחַד הֲלֵא בְּמִלְיָה נֶאֱסַרוּ לְכָל הַפְּחוֹת שְׁלִשָּׁה.

גַּם אִם נִתִּיר לְתַלוֹת בְּמָה שְׁנֶאֱכַל כָּבֵר כְּבֵד הַדָּבָר לְפִי דַּעַת הַרַמ"א שְׂאֶף שְׁנַיִם שְׁנַיִם לֹא יֵאָכְלֵם אָדָם אֶחָד וְהֵנָּה כְּשִׁיתְּבִשְׁלוּ כְּאֶחָד נִחְשָׁב כְּמוֹ שְׂאוֹכְלֵם אָדָם אֶחָד גַּם בְּנִידוֹן הַכֹּפְנִים אִם לַח שׁוֹב אוֹתָם לַחֲהַר"ל גַּם נִדוֹן שְׁוֹמֵן הַנְּשָׂאֵר שְׂלֹא נִתְעַרַב גַּם הַכֹּפְדִים נֶאֱכָלוּ מֵהֶם כֹּמָה אֶף מִפְּנֵי שְׁנֶאֱכָלוּ בַּתְּנוּרָה כֹּא' וְקָרוֹב הַדָּבָר שְׁנֶאֱעוּ זֶה בְּזֶה כִּי הַרְבֵּה הָיוּ וְהֵנָּה כָּל הַנְּ"ל עוֹמְדִים עֲדִין בְּעֵין גַּם הָעוֹר הַמְּטוֹנָן וּמִצְפִּים עַד בָּא תְּשׁוּבָתוֹ הַרְמַתָּה וּבִקְשִׁיתִי לְמַחֲוֹל וּלְעִינּוּ נִידוֹן כָּל הַנְּ"ל וְלִהְשִׁיבֵנִי תְּשׁוּבָה נְכוֹנָה בְּאֵר הֵיטֵב בְּפִרְטוּיֹת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר: תְּשׁוּבָה הֵנָּה בְּהַשְׁוֹמֵן שְׁנִתְעַרַב אַח"כ עִם שְׁוֹמֵן בְּהֵמָה כִּינּוּ שְׂעֻכְשִׁיּוּ יֵשׁ בּוֹ שְׁשִׁים שְׁהָרִי סֶף כָּל הַשְׁוֹמֵן מֵהַשְּׁלִשִׁים אֲוֹנוֹת הִיָּה מ"ח לִיְטָרוֹת וְשׁוֹמֵן הָאִיסוּר הַמְּעוֹרֵב הִיָּה חֲלָק א' מִשְׁלִשִׁים דְּהֵינּוּ מֵאֲנוֹז א' וַא"כ כְּשֶׁלְּקַחוּ כ"ד לִיט' מִזֶּה וְעִירְבוּ יַחַד עִם עוֹד שְׁלִשִׁים לִיט' שְׁוֹמֵן ה"ל הַהִיתָר יוֹתֵר מִשְׁשִׁים עַל הָאִיסוּר שֶׁהָאִיסוּר הוּא עֶרְף אַרְבָּעָה חֻמְשֵׁי לִיְטָרָא וְהַהִיתָר סֶף הַכֹּל הוּא עֶרְף נ"ג לִיְטָרוֹת וַא"כ נִרְאֶה דְּבִהַפְּסֵד גְּדוֹל כְּזֶה סְמִכִּינּוּ לּוֹמֵר דְּלֹא נַעֲשֵׂה נְבִלָה וּמִצְטָרֵף הִיתָר הָאֲחָרוֹן לְהִיתָר הָרֵאשׁוֹן לְבַטֵּל שְׁוֹמֵן אֲוֹנוֹת הָאִיסוּרָה כִּינּוּ דְּמִתְעַרַב הַכֹּל יָפָה זֶה"ל לַח בְּלַח וְכַמ"ש בַּש"ף סִי' צ"ב סֵעִיף ד' ס"ק י"ד גְּבִי אִיסוּר לַח בְּהִיתָר לַח אִו חֶלֶב לְשׁוֹמֵן כו' ע"ש גְּבִי י"א דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ חֲתִיכָה נַעֲשִׂית נְבִלָה אִם נִתְעַרַב אִיסוּר לַח בְּהִיתָר לַח וְאַח"כ נִתְעַרַב הַכֹּל בְּהִיתָר וַא"צ שְׁשִׁים רַק נִגְדַּד הָאִיסוּר שְׁנַפֵּל וְע"ז כ' הַש"ף אִו חֶלֶב לְשׁוֹמֵן וְאִם מְשׁוּם דְּשׁוֹמֵן אֲוֹנוֹת עִם שְׁוֹמֵן בְּהֵמָה ה"ל מִינּוּ בְּשִׂאֵינוּ מִינּוּ

יתבאר לממן אות וא"ו דמ"מ פנין בלח בלח לא אמרינן חנ"נ אין לאסור יעו"ש ע"פ מ"ש הרמב"ם פט"ו מהמ"א הלכה כ"ב אף לכאורה יש סתירה גדולה לזה ממ"ש רמ"א עצמו בסי' ק"ד ס"ב בהג"ה הפל אסור אפילו יש נשים בשומן נגד כל העכבר וע"ש בש"ף סק"ו וק' אמאי אסור הא זהו תערוכות לח בלח דלא אמרי' בי' חנ"נ בהפסד גדול וע"ש בפר"ח סק"ו דכתב היכא דלא אמרינן חנ"נ א"צ נשים רק נגד העכבר והגם שי"ל דרמ"א מייגרי פשאין הפסד גדול אף הכו"פ שם פ"י דכאן לא הני לח בלח דתיקף נקראש כו' אפשר לסוחטו אסור כו' ע"ש וצ"ל דס"ל דלא מהני מה שיתכוהו שיהיה נבלל יפה יפה פנין דכבר נאסר אף שלא נעשה נבלה לגמרי כמו בבשר בחלב מ"מ אין לו היתר עוד לכן חוזר ואוסר התערוכות עד ס' פן משמע בכריתי שם סק"ג אפי' למ"ד לא אמרינן חנ"נ וכו' אוסר התערוכות כו' ע"ש וכ"כ בפלתי שם סק"ג וחלק על הפר"ח דלעיל וזהו פדעת הרמ"א בת"ח פלל כ"ב דין ט' שכתב ונ"ל אבל בדעירה עליו משמע דיש לאסור אפי' בדאיפא נשים דכל מה שמערה ונוגע בעכבר נאסר ונתערב בשאר שומן עכ"ל וא"כ לפ"ז בנ"ד נמי הכ"ד ליט' נאסרו תחלה פשוקרשו וכשחזרום והתיכום יחד עם השלשים ליטרות אז להכו"פ והרמ"א ה"ז הפל אסור אע"פ שיש נשים נגד שומן האסור ממש והכ"ד ליטרות לא נעשו נבלה ממש מ"מ אסורים משום אפשר לסוחטו אסור ואוסר תערובתו עד נשים ועוד יש להחמיר לפמ"ש הט"ז סי' צ"ב ס"ד ס"ק ט"ו בשם רש"ל ביש"ש פג"ה סי' ס' ונ"ל מ"מ נ"ל לחלק דזהו דוקא שנתערב שלא פדרף בישול אבל אם הוא דרף בישול כו' צריף נשים נגד כל הרקוב כו' עכ"ל הרי אפי' בלח דרף בישול ס"ל דאמרינן חנ"נ וכשנתערב אח"כ בלח אחר צריף נשים נגד פולו גם הש"ף שם סס"ק י"ד הראה מקום ליש"ש פ"ק גיד הנשה סי' ס' הנ"ל (פנראה שמסכים עמו וצ"ע בש"ף ס"ק ט"ו דמשמע דוקא בבשר בחלב).

אף מדברי רמ"א בהג"ה נראה דלא ס"ל חילוקו דהיש"ש וכמ"ש במשפצות שם סס"ק ט"ו ונ"ל ורמ"א שחילק בין לח ליבש והוא סברת הראב"ד א"כ אין חילוק בין דרף בישול או צונן רק בין לח בלח או לח בייבש וכדאמרו עכ"ל וכדברי רש"ל וט"ז נראה דס"ל להכו"פ מסברת עצמו לפמ"ש בפלתי סי' ק"ו סק"ב דדוקא בלח בלח צונן לא אמרי' חנ"נ ואפשר לסוחטו אסור אבל בתערוכות י"נ חם ביין פשר חם הרי בולע טעם של י"נ חם ומבליע כמו מחתיכה יבש וא"כ אף שירבה עליו יין פשר מ"מ הבולע לא יצא ואפשר לסוחטו אסור כו' עכ"ל וכ"מ ממ"ש בכריתי סי' צ"ב סק"ט"ז דבלח בלח לא שייף ביה בליעה עכ"ל דלפ"ז בלח בלח חם דשייף ביה בליעה אמרינן אפשר לסוחטו אסור לפ"ז ה"א א"ש ה"ה דסי' ק"ד דרמ"א דהפל אסור אע"פ שיש נשים נגד העכבר ולפ"ז בנדון זה נמי יש לאסור אף כפר פתבתי בשם הפמ"ג דרמ"א סי' צ"ב לא ס"ל חילוקו דהיש"ש וכן הפר"ח שם סי' ק"ד ודאי לא ס"ל כהכו"פ דלהכי הוצרך להעמיד כמ"ד דאמרינן חנ"נ בשאר אסורים וכן משמע בפר"ח סי' צ"ב ס"ק ט"ז מדכתב ומיהו בבשר בחלב אפילו לח בלח מן התורה חנ"נ פדאימא בהדיא פכ"ה (דק"ח ע"ב) עכ"ל ושם מייגרי דרף בישול ביורה רותחת מבואר דבשאר אסורים אפילו דרף בישול לא אמרינן חנ"נ וכדברי הפר"ח מבואר בש"ף שם ס"ק ט"ו א"כ נראה דאף הוא ו"ל ס"ל פן: קיצור הגה חלב בשומן כ' הש"ף סי' צ"ב ס"ק י"ד דהל"ל לח בלח ובהפסד גדול לא אמרינן בזה חנ"נ וקשה ע"ז ממ"ש רמ"א סי' ק"ד גבי עכבר שנתמץ בשומן דאמרינן

חנ"נ וחילק הכו"פ דשם לא הני לח בלח דתיקף נקראש עוד י"ל ע"פ דעת רש"ל וט"ז דדרך בישויל אמרינו חנ"נ אף בלח בלח בשאר איסורים ורמ"א ופר"ח לא ס"ל חילוק זה ודעת הש"ך אף הוא צ"ע גם חילוק דהכו"פ הנ"ל נראה דלא ס"ל להפר"ח סי' ק"ד: ב ונחזי אנו.

הנה הטעם דחתי עצמה אסור לרבינו אפרים והרשב"א מבואר בזה"ר פכ"ה סוף דף ק"ח דלכאורה קשה ע"ז הרבה כמ"ש בביב"ד דצ"ח דהא שמואל וריש לקיש ס"ל גם בבשר בחלב אפ"ש לסוחטו מותר ופי' רש"י והתוס' שהחתיכה הנאסרה חזרה להתירה ומ"ש ע"ז במ"ה שא"כ מציינו הגעלה באוכלין.

כ' פן לשיטתו דאינו מפרש כפירש"י ותוס' אבל לרש"י ותוס' [אין זה] קושיא כלל דאין זו הגעלה פי הגעלה צ"ל שיפלט כל האיסור דכל שנשאר מעט מהאיסור אינו מתבטל בהפלי ולפיכך לא מהני הגעלה לכ"ח: אבל גבי אוכלין כל שנשאר מעט פחות מששים מתבטל בהמאכל וכמ"ש הבד"ה ודבריו מוכרחין ודאי לשטת רש"י ותוס' בפי' אפ"ש לסוחטו מותר אלא דאנו קיי"ל בב"ח כמ"ד אפ"ש לסוחטו אסור אבל גבי שאר איסורין למ"ד דלא אמרינו בהו חנ"נ א"כ ראוי לומר דג"כ אפ"ש לסוחטו מותר הגם שהם שני דברים מ"מ מאחר דראינו דשמואל ור"ל ס"ל גם בב"ח דאפ"ש לסוחטו מותר א"כ בשאר איסורים ראוי לפסוק פן כמו דלא אמרינו בהו חנ"נ וכמ"ש הרשב"א עצמו בחידושו שם על דברי ר"א לא הבנתי טעם דבריו בזה לפי מה שהוא מפרש אפ"ש לסוחטו מותר אף החתיכה עצמה [כו'] ע"ש סד"ה קסבר אפ"ש לסוחטו אסור וזהו סברת הטור סי' ק"ו שכתב על הרשב"א ואיני מבין דבריו וכ"ד הבד"ה והרשב"א דלא ס"ל פן היינו משום דמפרש דגם לשמואל ור"ל דאמרי אפ"ש לסוחטו מותר אין הפוננה להתיר החתיכה שנאסרה שא"כ מציינו הגעלה באוכלין וכו' א"ו חתי' עצמה נשארה באיסורה פן פי' בחידושו סוף דף ק"ח בשם הרמב"ן וכ"כ במ"ה דף ק"ח ובת' לרמב"ן סי' קנ"א דמ"ז ע"ג ודבריו אלה הם נגד פירש"י ותוס' בפי' ד' שמואל ור"ל ורבינו אפרים הובא בזה"ר שם עם היות דמפרש כפירש"י ותוס' מ"מ ס"ל דחתי' עצמה אסורה משום דס"ל דלא שייך אפ"ש לסוחטו מותר רק בבב"ח אבל בשאר איסורים לכ"ע אפ"ש לסוחטו אסור ומ"מ לגבי חנ"נ הוא בהיפוך קילי שאר איסורי' מבב"ח וע"ש בזה"ר שהרשב"א השיג על טעם זה וכנ"ל וז"ל רבינו אפרים שם אבל דבר איסור שנבלע בחתיכה ונתן בה טעם אי אפ"ש לשאר החתיכות הפאות אחרי כן להצטרף עם חתי' הראשונה שנאסרה להתירה משום דכבר נבלע אע"ג דאיכא למ"ד אפ"ש לסוחטו מותר הא לא שייך אלא בבשר בחלב אבל בשאר איסורין לא הלכך אין להתיר חתיכה ראשונה שבלעה איסור ויש בה טעם איסור עכ"ל הובא בזה"ר שם.

ודבריו אלה עולים בסגנון אחד עם מ"ש הרא"ה בבד"ה דף צ"ח סע"ב וז"ל שיותר ראוי לומר בשאר איסורין חתיכה עצמה נעשית גבלה מבשר בחלב דבשאר איסורין איכא אוסר ונאסר דהיינו מפנין שבלע ההיתר מן האיסור ראוי לומר שפ"כ נאסר ואינו חוזר להיתרו ואפי' נפלט כל איסור שבו בשפ"כ נבלע האיסור בגופו ונעשה הפל כגוף אחד אבל בשר בחלב שהוא היתר בהיתר וצירופן הוא שאוסרן אפ"ש שאם נתפרש צירופן בכדי שנשאר כל אחד נקי בתחלתו שיהיו מותרין כו' עכ"ל וה"ז פ"כ דברי רבינו אפרים

שכ' אע"ג דאִיכא לְמ"ד אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ מוֹתֵר ה"מ בְּבִשְׁרָ בְּחֵלֶב כּו' וְתַמְיָה לִי עַל הַמ"ה דָּף צ"ט ע"א שכ' עַל הָרֶא"ה שְׁנֹשְׁתַּבֵּשׁ הַרְבֵּה בְּמָה שְׁמַחְמִיר בְּשָׂאֵר הָאִסוּרִין כּו' עַד וְנָהוּ דַעַת רַבֵּינוּ אֶפְרַיִם ו"ל עכ"ל שְׁהָרִי נִהְפֹּךְ הוּא דְדַבְרֵי רַבֵּינוּ אֶפְרַיִם מִמֶּשׁ פְּדַבְרֵי הָרֶא"ה שְׁלַעֲנִין אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ אִסוּר יֵשׁ לְהַחְמִיר בְּשָׂאֵר אִסוּרִין אִף לְמ"ד דַּבְּ"ח אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ מוֹתֵר הִיפּוּךְ מִמֶּשׁ מ"ש הַמ"ה בְּשִׁמּוֹ אֵלָּא פְּסֻכַת הָרֶא"ה רַק דְּלַעֲנִין חַנ"נ לְגַמְרֵי לְהַצְרִיף שְׁשִׁים פְּנִינָה ס"ל לְרַבֵּינוּ אֶפְרַיִם דְּלֹא שְׁיִיף בְּשָׂאֵר אִסוּרִים אִף דְּאֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ אִסוּר לֹא פְּהָרֶא"ה כ"א פְּדַעַת הַרְשָׁב"א וְהַמ"ה אֵבֶל אֵין הָרֶא"ה מְשַׁתְּבֵּשׁ כָּלֵל בְּמָה שְׁמַחְמִיר בְּשָׂאֵר אִסוּרִין דְּהָא לַעֲנִין אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ פֶּן סְבַרְת רַבֵּינוּ אֶפְרַיִם כַּנ"ל וּמ"מ אִף שְׁהָרֶא"ה מַחְמִיר בְּשָׂאֵר אִסוּרִין יוֹתֵר עַכ"ז כ' דָּף צ"ט ע"א וְכֵן נָמִי לֹא שְׁיִיף דִּינָא דַּחֲעַנ"נ אֵלָּא בְּבִלְוַע ע"י בִּישׁוּל אֵבֶל יַבֵּשׁ בִּיבֵשׁ אוֹ לַח בְּלַח לֹא וְהִינּוּ מִתְּנִיתָן דַּתְּנָן אֵין הַמְדוּמָע כּו' וְאֵין מֵיִם שְׂאוּבִין כּו' עַכ"ל.

הָרִי אִף לְהָרֶא"ה הַמַּחְמִיר בְּשָׂאֵר אִסוּרִין יוֹתֵר מִבְּ"ח ס"ל דְּבַלַח בְּלַח לֹא שְׁיִיף כָּלֵל חַנ"נ וְכֵן כָּתַב רַבֵּינוּ אֶפְרַיִם בַּחֶה"ר שֵׁם וְנ"ל אַע"ג דְּלֹא דְּמִי כְּנֹלִי הָאִי אִסוּר דָּם וְחֵלֶב שְׁנֹבְלַע בְּחַתִּיכָה לִינּוּ שְׁנֹפֵל לְמִים וְלַמְדוּמָע דְּהֵתָם לְכַשְׁיִפְלוּ מֵיִם אַחֲרִים יְכוּלִין לְהַצְטַרֵּף וְכֵן הַמְדוּמָע גַּבֵּי יָנוּ וְשִׁמּוֹן וְתַבּוּאָה אֵבֶל דְּבַר אִסוּר שְׁנֹבְלַע בְּחַתִּיכָה כּו' עַכ"ל הוּבָא לְשׁוֹנוֹ לְעִיל וּכ"כ הַב"י בְּשֵׁם הַמְרָדְכִי וְהוּא בְּפָרְק כָּל הַבִּשְׁרָ סִי' תַרצ"ז שְׁכ' וְעַתָּה נ"ל לְהַכְרִיעַ כּו' דְּנֹדָאֵי בְּכָל שָׂאֵר אִסוּרִין חַענ"נ וְנֹדָא בְּחַתִּיכָה עֲצָמָה מִטַעַם חֲשִׁיבוֹת הַחַתִּיכָה כּו' אֵבֶל בְּדָבָר לַח רוֹטֵב כּו' אוֹ פְּגוֹן רוֹטֵב בְּרוֹטֵב פְּגוֹן בַּנְד"ז (שְׁנֹשְׁאֵל רֶאָב"ן וְע"ש דְּמִיָּרִי בְּרוֹטֵב רוֹתַח) דָּאֵין הָאִסוּר נִיָּכָר וְנִבְדָּל כּו' וְלֹא שְׁיִיף כָּלֵל לְמִיָּר חַענ"נ כּו' וְעַפ"ז הַתְּרִי מַעֲשֵׂה שְׂבָא לִיָּדֵי עַכ"ל וּכ"כ הָאָגוּר בְּשֵׁם הָרַב אִיסְרֵלֵן שֶׁהוּא מֵהַרַ"י בְּשֵׁם הָא"ז לְחַלֵּק בֵּין חַתִּיכָה שְׁנֹבְלַע בְּהָאִסוּר וּבֵין דְּבַר לַח הַמְעוֹרָב בְּהִיתֵר כּו' הוּבָא ב"י וּמִתּוֹכּוֹ מְבֹאָר ג"כ בְּהִדְיָא דְּאֶפְיִלוּ בְּדָבָר לַח רוֹתַח הַדִּין הָכִי: קִיצוּר מִרַבֵּינוּ אֶפְרַיִם וְהָרֶא"ה מְבֹאָר ג"כ דְּבְדָבָר לַח בְּלַח לֹא שְׁיִיף לוֹמֵר חַענ"נ וּכ"ד הַמְרָדְכִי פַכ"ה סִי' תַרצ"ז וְהָא"ז הוּבָאוּ ב"י וּמִדְּבָרֵי הַמְרָדְכִי וְהָא"ז מוּבָן דְּאִף בְּלַח רוֹתַח דִּינָא הָכִי): וּמ"ש הִיש"ש פַּג"ה ס"ס"י ס' אֵבֶל מ"ש הָאָגוּר בְּשֵׁם מֵהַרַ"י לְהַתִּיר מִמ"נ כּו' שְׁהָרִי ר"ת וּר"י כּו' אֵלְמָא שְׁלֵא חִיָּלְקוּ בֵּין דְּבַר לַח לְחַתִּי כּו' וּס"ל נָמִי כּו' בְּכָל דְּנֹכְתָא אֶמְרִינּוּ חַנ"נ עַכ"ל אֵין זֶה מְסַפִּיק דָּא"כ הָא נִגְדַּד זֶה תַמְצָא ג"כ סְבָרָא יְחִידִית לְקוּלָא דַּס"ל כְּרַבְנָן דְּר' יְהוּדָה דְּאֶפְיִלוּ בַב"ח אֶפְשָׁר לְסוּחְטוּ מוֹתֵר וְכַרְבָּה בַב"ח נִגְדַּד רַב פַּג"ה (ד"ק) דְּלֹא ס"ל חַענ"נ וְהוּא הָרִי"ף לְפַמ"ש הַרְמָב"ן בְּמַלְחָמוֹת הַבִּיאוּ הַכְּנַה"ג סִי' צ"ב בְּהַגָּהַת הַב"י סַכ"ד גַּם דַּעַת הָרֶאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"ט מֵהַמ"א דְּלֹא אֶמְרִינּוּ חַנ"נ אֵלָּא לְרִיָּה"ו דַּס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בְּטִיל אֵלָּא פִּינּוּן דְּרוּב הַפּוֹסְקִים רוּבָם פְּכוּלָם לֹא ס"ל פֶּן נִדְחָה סְבָרָא זֹו לְגַמְרֵי כַּמ"כ לְעוֹמֵת זֶה אִף אִם ר"ת וּר"י ס"ל דְּבַלַח בְּלַח ג"כ אֶמְרִי' חַנ"נ אִף בְּשָׂאֵר אִסוּרִים לֹא נִיְחֹוֹשׁ לְזֶה פִּינּוּן דַּג"כ רוּב הַפּוֹסְקִים ס"ל לְהַקְל בְּזֶה ע"כ נִרְאָה דְּבָרֵי רַמ"א עֵיקָר וּבְתַשׁוּ' נו"ב מֵהַד"ת סִי' מ"ט כָּתַב שְׁאֶפְשָׁר אִף רַש"ל לֹא הַחְמִיר בְּמַקּוֹם הַפְּסָד גְּדוּל.

וּמ"ש הַכּו"פ סִי' ק"ו סַכ"ג דְּבַלַח בְּלַח חַם שְׁיִיף ג"כ בְּלוּעַ מְלַבֵּד תַּעְרוּבוֹת הוּא נִגְדַּד מ"ש הַרְשָׁב"א בַּתְּה"א דַּצ"ח ע"א וְהֵלָּא הַחֵלֶב הַנְּסַחֵט חוֹזֵר הוּא וּמִתְעַרֵּב כּו' י"ל דְּבִשְׁרָ בְּחֵלֶב שְׂאֵנִי כּו' ע"ש וְאֵילוּ לְהַכּו"פ הָרִי הֵתָם יוֹרָה רוֹתַחַת וַא"כ הַחֵלֶב בְּלוּעַ מִבִּשְׁרָ וְלֹא תַעְרוּבוֹת לְבַד א"ו לַח בְּלַח בֵּין חַם בֵּין צוּנָן נִק' תַּעְרוּבוֹת וְלֹא בְּלוּעַ וּכ"מ בְּאָגוּר בְּשֵׁם

מהרא"י שהביא הב"י סי' צ"ב שפתיב שאין האיסור נבלע בהיתר אלא מעורב בו: קיצור מ"ש היש"ש ס"פ ג"ה על מהרא"י לק"מ דנגד ר"ת ור"י יש לצרף סברת י"א [בדעת] הרי"ף ודעת הראב"ד מ"ש הכו"פ יש להשיב עליו מהרשב"א ומתאגור: ג רק יש לחוש משום שמקונדם נקרא השומן ואז ה"ל פיבש וס"ל להכו"פ סי' ק"ד וגם הנו"ב מהד"ת סי' נו"ן דאף אם ניתף אח"כ ה"ל פיבש בלח ואמרין חנ"נ ולפע"ד זה אינו פלל דכל הפוסקים המקילים בלח בלח פתבו החומרא רק בהתיקה כמבואר מלשון המרדכי שכ' ודוקא בהתיקה עצמה משום חשיבות החתי' כו' וכן לשון רבינו אפרים שבחה"ר וכן לשון האגור בשם מהרא"י ויותר מזה מבואר ממ"ש ה"ר"ן בשם הראב"ד הובא ב"י דלא אמרו חנ"נ אלא באיסור הבלוע בהתיקה כו' ואין ממש איסור זה יוצא ומתערב בהתיקות האחרות כו' אבל בלח כו' שהרי נתערב האיסור לגמרי בהיתר שגפ"ל שם לבסוף כמו שנתערב בראשון ונמצא שאין האיסור מעורב עכשיו בהיתר הראשון עכ"ל ולפ"ז בנדון השומן אף שהתערבות נקרא תחלה כשחזר והוסיפו עליו שומן והתיכו הפל ביחד וחזר להיות משקה ולח א"כ אזי ודאי האיסור נתערב בשומן השני כמו ממש שפעורב בשומן הראשון ונמצא שאין האיסור מעורב עכשיו בהיתר הראשון כ"א בראשון ובשני בהשואה אחת וכן להרשב"א לא שייך להחמיר בנד"ז משום אפשר לסוחטו אסור משום שא"כ מצינו הגעלה באוכלין וכו' דכיון שישכילים להתייף כל השומן עד שיהי' נבלל יפה יפה א"כ ל"ד פלל להגעלה דהגעלה היא להוציא איסור הבלוע מקלי או מחתיקה ולהפרידו מהן ושתשאר החתיקה או הפלי בלא הבלוע וזה א"א להיות באוכלין כמו דלא מהני בכלי חרס משא"כ התכת השומן אינו שמוציאין הבלוע מהשומן האנוני' אלא הוא ענין תערובות וביקלה וכמו שחילק בת' להרמב"ן הג"ל בין בלע לתערובות ונ"ל שהרי לא נאסר תבשיל זה מחמת בלע אלא מחמת תערובות והרי רבה עכשיו היתר על איסור וכו' ע"ש וכמו בכלי חרס אף דלא מהני הגעלה מהני הדיסק באור משום שאז נכלה ונשרף הבלוע כמ"כ כה"ג באוכלין דלא שייך הגעלה מהני ג"כ בתערובות לח בלח כיון שעכשיו ודאי האיסור מעורב בכל ההיתר בהשואה אחת והנה אפשר להביא ראי' לזה מהמשנה רפ"ג דטהרות הרוטב והגריסין והחלב בזמן שהם משקה טופח הרי אלו תחלה (דחשובים כמשקין) קראו הרי אלו שניים (דכיון שנקראו חשובים באוכלין שנגעו במשקין) חזרו ונמחו כפיצה מכונן טהור (דיצא מהן תורת אוכל וירד עליהן טומאת משקה ופרחה טומאתו כשנשתנו ואין למשקה זה מי שיטמאנו) יתר מכפיצה טמא שפיון שיצאת טפה הראשונה נטמאת בכפיצה כן פ"י הרמב"ם והברטנורה והר"ש הקשה ע"ז כפיצה מכונן אמאי טהור נימא טומאה שבהן להיכן הלכה כו' וי"ל דטהור לאו לגמרי קאמר אלא פלומר טהור מדין משקה דלא הווי ראשון אלא שני בעלמא כדיון אוקל והרא"ש שם בפ"י המשניות כ' על הר"ש ולא נהירא כו' וטהור לגמרי כו' וכ"נ דעת הרמב"ם פ"ט מהט"א ה"ב הרי למדו ממשנתנו שני דברים האחד דהחלב אף שפשהנה קרוש הנה אוכל כשחזר ונימוח חזר עליו דין משקה נמצא נלמוד לנ"ד דאף כשהנה התערובות החלב והשומן קרוש הנה עליו דין אוכל דחנ"נ מ"מ כשחזר ונמחה חזר עליו דין משקה וכשנתערב עם שומן מהותף אחר ה"ל תערובות לח בלח ולא אמרינן חנ"נ.

השני למדנו מפ' הרא"ש וְהַרְמַב"ם והרע"ו דאף שְהִיָּה טָמֵא כְּשִׁהְיָה אוֹכֵל כְּשִׁנְיֻמוֹת פְּרָקָה טְוֵמָאָתוֹ וְאִם לֹא בָּא לוֹ טְוֵמָאָה חֲדָשָׁה טְהוֹר א"כ גַּם כָּאֵן אֵין לְהַחֲמִיר בֵּינוֹן כְּשִׁהְיָה קָרוֹשׁ הִיָּה עָלָיו דִּין חֲנַנ"נ אִיךָ ע"י שְנִימוֹת יִפְרַח דִּין גְּבֻלָּה מְמַנּוֹ דְכֵינוֹן שְנִימוֹתָהּ מֵאֲנָכֵל לְמִשְׁקָה פְּרָקָה מְמַנּוֹ הַחֲנוּמָרָא שְׂיִישׁ בְּאֲנָכֵל דְחֲנַנ"נ וְאִף לְפִיר"ש שָׁם י"ל דְּנֹקָא אֲטוּמָאָה שְׂיִיךָ לֹמַר טְוֵמָאָה שְׂפָהּ לְהִיכֹן הִלְכָה מְשׁוּם דְּהָא טְוֵמָאָה נוֹהֵג בְּאֲנָכֵלָיו וּמִשְׁקִין בְּשִׁנְיָה אָבֵל אִיסוּר זֶה דְחֲנַנ"נ בֵּינוֹן דְאֵין שְׂיִיךָ כ"א בְּאֲנָכֵל דְהֵינּוּ בְּחֲתִיכָה וְלֹא בְּדָבָר לַח דְּהֵינּוּ מִשְׁקָה א"כ זֶה הַחֲלָב שְנִימוֹתָהּ מֵאֲנָכֵל וְחֹזֵר לְהִיּוֹת מִשְׁקָה וְדָאֵי הִלְךְ מְמַנּוֹ דִּין חֲנַנ"נ דְלֹא שְׂיִיךָ בְּמִשְׁקָה: קִיצוּר אִף שְׂהַשְׁנוֹמֵן נִקְרַשׁ וְאֵז י"ל חֲנַנ"נ מ"מ כְּשִׁנְיֻמוֹת וְנִתְעַרַב בְּשִׁנוֹן אַחַר לַח י"ל דֵּה"ל לַח בְּלַח וְרָאִיָּה מֵהַמְשַׁנָּה רַפ"ג דְּטְהָרוֹת: ד וְעַתָּה נְבוֹא לְדִין תְּשׁוּ' הָרָא"ש כָּלֵל כ' ס' א' בְּעַכְבָּר שְנִימוֹתָהּ בְּשִׁנוֹן וְהִבִּיאֻ בְּהַגְמ"ר דְּחֻלְיִין ס' תְּשׁוּ' וּבֵאוּ"ה וְכָלֵל לְמ"ד ס"ז אִם נִמְצָא עַכְבָּר בְּשִׁנוֹן אֲנוּזוֹת מִהֲוֵתָךְ אִם יֵישׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׂשָׁפְכוּ מִיָּדֵי יוֹם יוֹם שְׁנוֹן רוֹתַח בְּאוֹתוֹ כְּלִי אֵז הַפֵּל אִיסוּר כו' עכ"ל וע' ב"ש"ג פ"ה דע"ז בְּשֵׁם רַבִּינוּ אֶלְחָנָן וּפִי' רַמ"א בְּהַג"ה ב"ש"ע ס' ק"ד אֶפִּילוּ יֵישׁ שְׂשִׁים בְּשִׁנוֹן נֶגֶד כָּל הָעַכְבָּר וּכ' הַפֵּר"ח דְּזֵהוּ לְמ"ד דְאֶמְרִינּוּ חֲנַנ"נ גַּם בְּשָׂאָר אִיסוּרִים וְהַכּו"פ כ' ס'ג אֶפִּילוּ לְמ"ד לֹא אֶמְרִינּוּ חֲנַנ"נ מ"מ כְּשִׁעֲיָרָה אוֹתוֹ שְׁנוֹן הֲרָךְ אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר וּכְשִׁחוּזָר וְנִתְעַרַב אוֹסֵר הַתְּעַרְבוֹת עכ"ל וְכ"כ בְּפִלִיטֵי ס'ג וְזֵה אֵינוֹ דְּהָא דְאֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אִיסוּר בְּשָׂאָר אִיסוּרֵי אִף גַּם לְמ"ד דְלֹא אֶמְרִינּוּ חֲנַנ"נ כְּנֹז' בְּס' ק"ו הֵינּוּ רַק בְּחֲתִיכָה מְשׁוּם דְאֵין הִגְעָלָה בְּאֲנָכֵלָיו לְהַרְשָׁב"א מִשָּׂא"כ בְּשִׁנוֹן שְׁחוּזָר וּמִתְעַרַב לֹא שְׂיִיךָ זֶה: קִיצוּר.

(שְׂיִישׁ קוֹשְׂיָא אֲמַאי אִיסוּר בְּעַכְבָּר שְנִימוֹתָהּ בְּשִׁנוֹן אִף דְאִיכָּא ס'): מִיָּהוּ קוֹשָׁה אִף לְכַמ"ש הַפֵּר"ח דְּזֵהוּ לְמ"ד חֲנַנ"נ מ"מ הָרִי הַשְׂיִיךְ ס' צ"ב ס'ג ד' כ' דְּתְעַרְבוֹת חֲלָב בְּשִׁנוֹן הָנוּי לַח בְּלַח וּא"כ ה"ה פְּלִיטַת הָעַכְבָּר בְּשִׁנוֹן וּבְלַח בְּלַח לֹא אֶמְרִי' חֲנַנ"נ בְּשָׂאָר אִיסוּרִים לְפ"ד הַמְרָדְכִי וְעוֹד פּוֹסְקִים וְכַמְבּוֹאָר בְּב"י ס' צ"ב בְּשֵׁם הָאֲגוּר גְּבִי שְׁנוֹן דְּמַחְשִׁיב לַח בְּלַח וּא"כ אֲמַאי כ' רַמ"א בְּפִשְׁיטוֹת אֶפִּילוּ יֵישׁ ס' בְּשִׁנוֹן נֶגֶד כָּל הָעַכְבָּר אִיסוּר וּבְאֶמַת עָמֵד ע"ז ב"ש"פ ד' ס'ג וְעֵינּוּ בְּמַנ"י כָּלֵל כ"ב ס'ג יֵישׁ שְׂהִבִּיא ג"כ בְּשֵׁם תְּשׁוּ' חוּט הַשְּׂנִי ס' ס'ג שְׁנָאָסֵר הַפֵּל וְלֹא מִהֵנִי ס' וְקוֹשָׁה כְּנ"ל וְיֵישׁ לְתַרְץ בְּשִׁנְיָי אֹפְנִים הָאֲנָפֵן הָא' מְשׁוּם דְּחִיּוּשִׁינּוּ שְׂלֹא נִתְעַרַב יָפָה הַשְּׁנוֹן שְׁנ"נ עִם שְׂאָר הַשְּׁנוֹן כִּי י"ל ע"ד מ"מ בְּמַחְצִית הַשְּׁנוֹן נִתְּן טַעַם וְנִאָסֵר שְׂאִין בּו' ס' וּבְשָׂאָר הַשְּׁנוֹן לֹא הִגִּיעַ כָּלֵל שְׁהִרֵי עִירוּי אֵינוֹ דוּמָה לְכָלֵי רֵאשׁוֹן וְאֵע"פ שְׂיִכּוּלִים לְעַרְבוּ ע"י הַתְּכָה י"ל דֵּה"ל מְבַטֵּל אִיסוּר וְהָרִי אֵין מְבַטֵּלִין אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה וְכָאֵן ע"י שְׂמַתִּיכִין יַחַד הַשְּׁנוֹן הוּא שְׂנַעְשָׂה בְּיִטוּל הָאִיסוּר מִיָּהוּ י"ל דְּהָא דְאֵין מְבַטֵּלִין אִיסוּר הֵינּוּ ע"י שְׂמוּסִיפִין עָלָיו הִיתָר בְּכַדִּי שְׂעִי"ז יִתְבַטֵּל הָאִיסוּר מִשָּׂא"כ הָכָא שְׂאִין מוּסִיף עָלָיו מְאוּמָה כָּלֵל מְמַקּוּם אַחַר כ"א שְׂמַעְרָבוּ יָפָה יָפָה הַתְּעַרְבוֹת שְׂכָבָר נִתְעַרַב זֶה שְׂרִי (ע' מִפְתַּח) וְה"ל כַּמ"ש הַרְמַב"ם וְש"ע ס' צ"ב ס'ב וְכֵן אִם נִפְּל לְתוֹף הַמְרָק כו' נוֹעֵר אֵת הַקְּזָרָה כו' וְהָרִי לְכָל הַפִּי' שְׁנָאָמְרוּ בְּזֵה מ"מ לוּלִי הַנִּיעוּר הִיָּה הָאִיסוּר בְּלִתִּי מְעוֹרָב יָפָה בְּכָל הַקְּזָרָה וְכַמ"ש הַב"י דָּאֵע"פ שְׂהַחֲתִיכוֹת בְּתוֹף הָרוֹטָב אִפ"ה צְרִיךְ נִיעוּר כו' נִמְצָא דַע"י נִיעוּר זֶה נַעֲשָׂה בְּיִטוּל הָאִיסוּר וְאִיךָ שְׂרִי אַעֲכָז"ל בֵּינוֹן שְׂאִין מוּסִיף עָלָיו הִיתָר מְמַקּוּם אַחַר כ"א שְׂנוֹעֵר וּמְעַרַב יָפָה הִתְיָתֵר שְׁנָכְנַס כְּבָר בְּתְעַרְבוֹת עִם הָאִיסוּר שְׂגַם אִם לֹא הִיָּה נוֹעֵר הִיָּה הִתְיָתֵר זֶה בְּלִתִּי נֶאֱכָל וְעַכְשָׁיו ע"י נִיעוּר זֶה שְׂמַתְעַרַב יָפָה מְבַטֵּל הָאִיסוּר זֵהוּ שְׂרִי וְכַמ"ש הַשְׂיִיךְ שָׁם ס'ג וְאֵין לְהַקְשׁוֹת

כו' וְאִיךָ יִבְטַל אִיסוּר כּו' י"ל דְּכִינּוּן דְּלֹא נֹדַע כּו' ע"ש וּכ"כ ה"ט"ז שֶׁם סק"ו הָא אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר כּו' דְּכָאן מִיְיָרֵי הֶרְמֵב"ם לְעִנּוּן שְׂפָאָמַת מְצַטְרַף הַפּל כּו' ע"ש ור"ל דְּכֵה"ג אֵין זֶה נֶק' מְבַטְלֵי אִיסוּר וְלֹא דְמִי לִמ"ש רש"י וְתוֹס' דק"ז לְמ"ד דְּאֶפְשֵׁר לְסוּחְטוּ מִן תֵּר דְּהֵינּוּ דִּיעֵבַד אֲבָל לְכַתְחֻלָּה לֹא דְאֵין מְבַטְלִין אִיסוּר דְּהֵתֵם וְדֵאֵי נֶק' זֶה מְבַטְלִין אִיסוּר שְׁהָרֵי הוּא ע"י שְׁמוּסִיף עֲלֵיו מִמְקוֹם אַחַר מִשְׁא"כ הֶכָּא שְׁרַק מְעַרְב יָפָה יָפָה הַתְּעֲרוּבוֹת שְׂפָכְרֵי נִתְעַרְב זֶהוּ שְׁרֵי וְאֶפְשֵׁר שְׁהֶרְמֵב"א שֶׁם כ' וְיֵשׁ חוֹלְקִין כּו' דְּאֵינוּ מוֹעִיל כּו' י"ל דְּלֹא מִשּׁוּם אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר אֲלֵא הֵתֵם הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּנִעְשָׂה גְבֻלָּה קוֹדֵם שְׁנִתְעַרְב לְכֵן גַּם אִם יִנְעַר אַח"כ לֹא מְהַיָּי כִּינּוּן דְּהוּא חֲתִי וְחַענֵנ"ן וְצָרִיךְ לְבַטֵּל כָּל הַחֲתִיכָה אֲבָל בְּנִד"ז דְּלִכְשֵׁי תְעַרְב יָפָה לִכ"ע אֵין שְׁיִיךְ לְהַצְרִיךְ ס' נֶגֶד תְּעֲרוּבוֹת הֶרְאִשׁוּנָה מִטַּעַם הַנִּל"א כִּי מִשּׁוּם בִּיטוּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה יֵשׁ לֹדֵמֵר אֵין לְחוּשׁ גַּם לְהֶרְמֵב"א וְע' בְּפָרִי תְּנֹאֵר סִי צ"ב סק"ח שֶׁכ' וּא"ת סוּף סוּף הָאֵיךָ נֹעֵר לְצָרֵף הַחֲתִי בְּמָרְק וּנ"ל דְּאֵין לְחוּשׁ כִּינּוּן דְּלֹא בְּרוּר לֵן מְלִתָּא דְּאִיכָּא טַעַם הַחֲלָב בְּמָרְק לֹא אֶמְרִי אֵין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה בְּכֵה"ג עכ"ל אֶפְשֵׁר לְכַאוּרָה קֹשָׁה ע"ז מ"מ"ש ב"ש"ע סִי ק"א ס"ו אֲבָל אִם נִתְפַּנּוּן לְכָף כּו' וְהָרֵי הֵתֵם ג"כ אֵינוּ מוֹסִיף הֵי תֵר מִמְקוֹם אַחַר כ"א מִיְיָרֵי וְיָבִיָּה וְאֶפְשֵׁר נֶק' זֶה מְבַטְלֵי אִיסוּר וְהוּא ש"ס עֲרוּף בְּגִיטִין (נ"ד ב') וְעַמ"ש ב"מ"א עַל הַמְשָׁנָה דְּתֵרוּמוֹת ספ"ה סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלוּ לְפָחוֹת מִמָּאָה חֲזָלִין טַחֲנֵן וְהוֹתִירוּ כּו' וּבִירוּשְׁלָמִי הִבִּיאָה הַר"ש תַּנִּי אֶפְשֵׁר טוֹחֵן לְכַתְחֻלָּה וּמִתִּיר כּו' שְׁפֵן דְּרָף פְּהֵנִים לְהִיּוֹת טוֹחֲנִין מְדוּמָע בְּבִתְיָהּ וְדִלָּא כֵהתוּי"ט שֶׁם שְׁאֵין זֶה אֲלֵא שְׁנִתְגַּלָּה כּו' ע"ש וְאֶפְשֵׁר לְחַלֵּק דְּהֶכָּא שְׁאֵנִי כִּינּוּן שְׁמַעוֹנְרֵב הוּא כְּבָר א"כ מֵה שְׁנוֹעֵר וּמְעַרְב יָפָה יָפָה לֹא נֶק' בִּיטוּל אִיסוּר בְּנִדָּאֵי כִּמ"ש הַשְּׁי"ף סִי צ"ב סק"ח כִּינּוּן שְׂפָכְרֵי הוּא אִם יִתְעַרְב שׁוּם אִיסוּר וּכִמ"ש הַפֵּר"ת מִשְׁא"כ הֵתֵם בְּסִי ק"א ס"ו יֵשׁ כָּאן בִּיטוּל אִיסוּר בְּנִדָּאֵי וּנ"ד דְּסִי ק"ד נִרְאָה דוּמָה לְהָא דְּסִי צ"ב וְצ"ע: קִיצוּר שְׁאֶפְשֵׁר עַל תִּירוּץ הַפֵּר"ח יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּלַח בְּלַח לֹא אֶמְרִינּוּ חֲנִי"ן וְצ"ל דְּהֵתֵם מִשּׁוּם דְּחִיּוּשֵׁינּוּ שְׁלֹא נִתְפַּשֵּׁט בְּלַע הָאִיסוּר בְּכּוּלּוֹ וְלִחְזוֹר וּלְהַתִּיכּוֹ ס"ל לְהֶרְא"ש דְּחִשׁוּב מְבַטְלֵי אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה אֶפְשֵׁר מְדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם וְש"ע סִי צ"ב ס"ב אִם נֶפֶל לְתוֹף הַמָּרְק כּו' נֹעֵר אֵת הַקְּדֻרָה מִשְׁמַע דְּכֵה"ג לֹא חֲשׁוּב כָּל מְבַטְלֵי אִיסוּר: הָאֵנֶפֶן הַב' י"ל מִשּׁוּם דְּהֵנָּה הָא דְּבִלַח בְּלַח לֹא אֶמְרִינּוּ חֲנִי"ן יֵשׁ כְּמָה טַעַמִּים הֵנָּה בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי צ"ב סקט"ו הִבִּיא ב' סְבָרוֹת הֵינּוּ הֶרְשָׁפֵ"א בְּשֵׁם הֶרְאֵב"ד וְהַמְרָדְכֵי מְחַלְקֵי בֵין שְׁנִבְלַע אִיסוּר בְּחֲתִיכָה וּבֵין תְּעֲרוּבוֹת לַח בְּלַח וְהֶר"ן מְחַלֵּק בֵין תְּעֲרוּבוֹת דְּרָף בִּישׁוּל וּבֵין תְּעֲרוּבוֹת צוּנֵן כְּמוֹ מִים בְּמִים וּבְסִפֵּר תוּיָק"ו סִי צ"ב סק"ז בְּד"ה וְהֵנָּה מְדַבְּרֵי כ' עוֹד חֲלוּקִים הֵינּוּ סְבָרָא א' מִשּׁוּם דְּבִחֲתִי הָאִיסוּר נִבְלַע בְּהֵי תֵר וְלִכֵּן נִעְשָׂה נִבְלָה אֲבָל בְּלַח בְּלַח אֵין הָאִיסוּר נִבְלַע בְּהֵי תֵר אֲלֵא מְעוֹנְרֵב וְלִכֵּן ל"א חֲנִי"ן וְס"ל דְּאֶפְשֵׁר לַח בְּלַח חֵם בְּחֵם לֹא שְׁיִיךְ בְּלִיעָה וְסְבָרָא ב' דְּבִלַח בְּלַח חֵם בְּחֵם יֵשׁ בְּלִיעָה וְאֶפְשֵׁר ל"א חֲנִי"ן מִשּׁוּם שְׁהוּא מִתְפַּשֵּׁט וּמִתְעַרְב בְּשׁוּהָ (ר"ל הָאִיסוּר בְּהֵי תֵר הָאֶתְרוּן כְּמוֹ בְּהֶרְאִשׁוּן) וְסְבָרָא רִאשׁוֹנָה שְׁבִתוּיָק"ו הוּא הַמּוּבָא בְּב"י סִי צ"ב בְּשֵׁם הָאֶגוּר בְּשֵׁם ה"ר אִיסְרֵלֵן בְּשֵׁם הָא"ז כּו' וְסְבָרָא הָאֶתְרוּנָה הִיא הֶר"ן כּו' וְת' לְהֶרְמֵב"ן סִי קנ"א הִיא ג"כ כִּמ"ש הָא"ז.

לפ"ז בְּאֵם נִתְעַרְב פְּלִיטָת יְבֵשׁ בְּלַח דִּישׁ כָּאן בְּנִדָּאֵי בְּלִיעָה י"ל לְהָא"ז וְת' לְהֶרְמֵב"ן יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּוּנְקָא בְּלַח מִמֶּשׁ לֹא שְׁיִיךְ בְּלִיעָה וּכְש"כ לְהֶר"ן שְׁבַפְמ"ג דִּישׁ לְהַחְמִיר וְא"כ כְּפִזָּה יִתְיַשֵּׁב גְּבִי עַכְבָּר שְׁעִירָה עֲלֵיו שְׁוִמֵן רוּחַם דֵּה"ל תְּעֲרוּבוֹת טַעַם הַעַכְבָּר

בְּהַשְׁמָן יֵשׁ כָּאֵן בְּלִיעָה וּבִישׁוּל וְע"כ אֶמְרִינָן בְּזָה חֲנַ"נ אֶמְנָם בְּתַה"א דְּצ"ח ע"א מִשְׁמַע דְּכַה"ג ג"כ נק' לַח בְּלַח דְּאֵל"כ מֵאֵי מִקְשָׁה שְׁם ע"ז דְּלַח בְּלַח ל"א חֲנַ"נ מִדְּאֶמְרֵי בַּגְמ' חֲלָב אֶמְאֵי שְׁרֵי חֲלָב גְּבֵלָה הוּא וְכו' וְהוֹצֵרָה לְחֻלְקָא בֵּין בְּשָׂר בְּחֻלְב לְשֶׁאֶר אִיסוּרִין וְהֵלֵא הֵתָם טַעַם הַבְּשָׂר בְּלוּעַ בְּהַחֲלָב שֶׁהוּא פְּלִיטָת יָבֵשׁ בְּלַח אַעֲכָצ"ל דַּס"ל דְּבִשְׁאָר אִיסוּרִין ל"א חֲנַ"נ בְּכַה"ג לְהֶרְאָב"ד דַּג"ז נק' לַח בְּלַח וְהִינּוּ מִשׁוּם שְׁטַעַם הַבְּשָׂר יִתְפַּשֵּׁט בְּשׁוּהָ בְּתַעֲרוּבוֹת הַשְּׁנִינְיָה כְּמוֹ בְּהֶרְאֻשׁוּנָה כּו' וְעֵינָן בְּפַכ"ה דְּקו"ב סַע"א בְּתוֹסְפוֹת ד"ה תְּרֵי גְּלֵלֵי מ"ש וְלֹא דְמֵי לְאֶפְשָׁר לְסוּחֲטוֹ כּו' וְכ"כ הֶרְא"ש שְׁם רַס"י ל"ו וּבְחִידוּשֵׁי הֶרְשֶׁבַּ"א שְׁם תוֹף ד"ה אֶמְר רַב נַחְמָן אֶמְר שְׁמוּאֵל כְּתוּב וְא"ת כּו' דְּהָא שְׁוֹמֵן וְדָם שְׁנִינְיָה רֹתְחִים וּבְלַעֲי מְהֻדְדֵי הָא לִיתָא דְלַח וְלַח לֹא בְּלַעֲי מְהֻדְדֵי כָּלֵל אֲלֵא בְּלַבּוּלֵי מְבַלְבְּלָא כּו' וְכ"כ בְּתַה"א בֵּית שְׁלִישֵׁי שְׁעָר שְׁלִישֵׁי דַע"ז סַע"ב הָא בְּלַעֲי מְהֻדְדֵי הָא לִיתָא דְלַעוּלָם לֹא בְּלַעֲי מְהֻדְדֵי אֲלֵא גְּבַלְלִין הֵן לְהֻדְדֵי כּו' וְע"ש בְּמַה"ב וּמַכ"ז יֵשׁ סִיּוּעַ דְּבַלְחָא בְּלַח לֹא נֶאֱמַר חֲנַ"נ ע"ש בְּתוּק"ו וְאֵם נֶאֱמַר דְּרַמְ"א ס"ל כְּהֶרְשֶׁבַּ"א אֲזִי צָרִיף לֹמַר דְּבַסִּי ק"ד דְּכ' הַפֵּל אִסוּר לֹא מִיָּרֵי בְּהֶפְסֵד גְּדוּל.

או ש"ל דְּאֶפִּילוּ בְּהֶפְסֵד גְּדוּל אִסוּר מִשׁוּם דְּאִין מְבַטְלִין אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה לְהַתִּיכּוּ שְׁיִתְעַרְב יָפָה כְּמַש"ל בְּאֶנְפֵן הָא אֲלֵא דְכָבֵר נַת' שְׁם שִׁ"ל דְּאִין בְּזָה מִשׁוּם מְבַטֵּל אִיסוּר: קִיצוּר. עוֹד טַעַם לִישׁוּב דַּעַת הֶרְמ"א מִשׁוּם דַּה"ל יָבֵשׁ בְּלַח דְּרָף בִּישׁוּל שְׁיֵשׁ כָּאֵן בְּלִיעָה וְא"כ לֹא דְמֵי לְלַח בְּלַח מִיְהוּ ג"ז אִין מְוַכְרַח: וּנְשׁוּב לַנ"ד שֶׁהוּא תַעֲרוּבוֹת שְׁוֹמֵן טְרַפָּה בְּשׁוֹמֵן כְּשֶׁרָה וְחִזוֹר וְנִתְעַרְב בְּשׁוֹמֵן בְּהֶמָּה ה"ל לַח בְּלַח לַכ"ע דְּלֹא אֶמְרִינָן בִּי חֲנַ"נ בְּהֶפְסֵד גְּדוּל זוּלַתִּי לְהֶר"ן שְׁבַפְמ"ג פִּינּוּן דְּהוּא דְּרָף בִּישׁוּל וְלֹא בְּצוּנָן כּו' וְכִינּוּן שֶׁהוּא מִיָּדֵי דְרַבְּנָן יֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַפּוֹסְקִים הַמַּתִּירִין הָא"ז הוּבָא בְּמַרְדְּכֵי וּבְאַגוּר בְּשֵׁם ה"ר אִיסְרֵלֵן וְהֶרְאָב"ד שְׁבַתָּה"א וּבַת' לְרַמְבַּ"ן פְּנ"ל וְהַמְרַדְּכֵי וְרַבִּינוּ אֶפְרַיִם וְהֶרְשֶׁבַּ"א וְהֶרְאָ"ה וְכ"פ בְּתוּק"ו שְׁם סַס"ק הַנְּ"ל לְסַמְנָה ע"ז בְּמַקּוֹם הֶפְסֵד גְּדוּל (וּמִשׁוּם מְבַטֵּל אִיסוּר לְכַתְחֻלָּה אִין שְׁיָיָה כָּאֵן לַכ"ע פִּינּוּן שְׁעִירְבוּם יַחַד בְּהִיוֹתָן מְהוֹתְכִים יָפָה א"כ כְּבָר נִתְבַּטֵּל וְעַדִּיף מִהֵיָא דְסִי' צ"ב ס"ב) וְאִין לְהַחְמִיר מִשׁוּם דְּשׁוֹמֵן הָאֲנוּזָה לְגַבֵּי שְׁוֹמֵן הַבְּהֶמָּה הוּי מְבַשָּׂא"מ כְּמ"ש בְּב"י סִי' צ"ח דְּבִשְׂר עוֹף וּבְהֶמָּה שְׁנֵי מִינֵין הֵן וְכו' וּבְשׁוֹמֵן הַבְּהֶמָּה לְבַדּוֹ לֹא יֵהִי שְׁשִׁים נֶגֶד שְׁוֹמֵן אֲנוּזָה הַטְּרַפָּה רַק בְּצִירוּף שְׁוֹמֵן אֲנוּזוֹת הַכְּשָׁרוֹת [ע' מִפְתַּח דַּמ"מ פִּינּוּן דַּל"א חֲנַ"נ ה"ל כְּאֵילוּ נִתְעַרְב יַחַד כ"ז בְּב"א דַּהִי' מִצְטָרְפִין שְׁוֹמֵן הָאֲנוּזוֹת הַכְּשָׁרוֹת וְשׁוֹמֵן הַבְּהֶמָּה לְבַטֵּל שְׁוֹמֵן אֲנוּזָה הַטְּרַפָּה פִּינּוּן דְּאִין בְּשׁוֹמֵן הַטְּרַפָּה בְּנוֹתָן טַעַם כּו' וְכַמ"ש בְּב"י רַס"י צ"ח בְּשֵׁם הֶרְמַב"ם פַּט"ו מַהֲמ"א הַכ"ב מִין בְּמִינוֹ וְדָבָר אַחַר שְׁנִתְעַרְבוּ כְּגוֹן קַדְרָה שְׁהֵיָה בָּהּ חֲלָב אֲלֵיָהּ וּגְרִיסִין וְנִפְּלָ לְתוֹכָהּ חֲלָב הַכְּלִיּוֹת וְנִמְחָה הַפֵּל וְנַעֲשֶׂה גוּף אֶחָד רֹאִין אֵת הַחֲלָב הָאֲלֵיָהּ וְאֵת הַגְּרִיסִין כְּאֵילוּ הֵם גוּף אֶחָד וּמִשְׁעָרִין חֲלָב הַכְּלִיּוֹת בְּגְרִיסִין וּבְאֵלָ' אִם הֵיָה א' מִשְׁשִׁים מוֹתֵר שְׁהָרֵי אֵי אֶפְשָׁר כָּאֵן לַעֲמֹד עַל הַטַּעַם עַכ"ל וְכֵן בְּנַד"ז דְּאֶף שְׁנַרְגָּשׁ טַעַם שְׁוֹמֵן אֲנוּזוֹת בְּהַתַּעֲרוּבוֹת הִינּוּ טַעַם אֲנוּזוֹת כְּשָׁרוֹת אֲבָל מִקְעוּט טַעַם הָאִיסוּר וְדַאי אִינוּ נִרְגָּשׁ כּו' וְכַמוֹ גַּבֵּי שְׂאוּר שֶׁל חוּלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁנִצְטָרְפוּ וְהַחְמִיצוּ דְשְׁרֵי מִשׁוּם שְׁאִין בְּאִיסוּר לְבַדּוֹ כְּדִי לְהַחְמִיץ כְּמ"ש בְּמִשְׁנֵיּוֹת פ"ב דְּעֶרְלָה וְאֵע"ג שְׁנִצְטָרְפוּ וְהַחְמִיצוּ וְה"נ אַע"ג שְׁטַעַם שְׁוֹמֵן הָאֲנוּזוֹת נִרְגָּשׁ בְּהַתַּעֲרוּבוֹת פִּינּוּן שְׁטַעַם הָאִיסוּר יִדְעָנוּ שְׁאִין בּוֹ בְּנוֹתָן טַעַם בְּכָל הַתַּעֲרוּבוֹת מְתַבַּטֵּל וְעֵינָן בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי' צ"ח סַס"ה בְּשֵׁם הַדְּרִישָׁה הָעוֹלָה מִזָּה בְּנ"ד שְׁנַרְאָה שֶׁהַכ"ד לִיט' שְׁוֹמֵן

עִירְבוּם עִם הַשְּׁלֵשִׁים לַיִט' ע"י שְׁהִיכוּם יַחַד וּא"כ נִתְעַרְבוּ יָפָה פְּדִין לַח בְּלַח גִּרְאָה שְׁיֵשׁ לְהִתִּירָם בְּהֶפְסֵד פְּזָה כְּפֶסֶק רַמ"א ס' צ"ב וְאָף גַּם אִם עִירְבוּם שְׁלֵא ע"י שְׁהִיחוּ יַחַד מִמֶּשׁ כ"א כְּשִׁהִיחוּ זֶה בְּקִדְרָה בַּפ"ע וְזֶה בְּקִדְרָה בַּפ"ע וּבִהְיוֹתוֹן גִּימוּסִים וְלַחִים עִירְבוּם יַחַד בְּכָלִי א' וְדָאִי ג"כ נִתְעַרְבוּ בְּטוֹב וּבְטֵל הָאִיסוּר בְּתַעְרוּבוֹת זֹו רַק א"כ לְרוֹנוֹקָא דְמִלְתָּא יֵשׁ לְהִתִּיכֶם שְׁנִית יַחַד אִם נִקַּל הַדְּבָר פְּדִי שְׁיִתְעַרְבוּ יָפָה יָפָה בְּוִדָאִי: קִיצוּר שִׁבְנ"ד דֵּה"ל תַּעְרוּבוֹת לַח בְּלַח יֵשׁ לְהִתִּיר בְּהֶפְסֵד גְּדוּל וְגַם מְשׁוּם מְבַטֵּל אִיסוּר לִיפָּא כָּאֵן לַכ"ע וּמ"מ יֵשׁ לְהִתִּיכֶם שְׁנִית יַחַד: וְכָל זֶה בְּהַשְׁוִיָּה אֲבָל בְּכַשְׁר הָאֲנוּזוֹת נ' דְּמָה שֶׁהוּא חֵהֲר"ל אִינוּ בְּטֵל דְּאָף בְּסֶפֶק טְרַפָּה פְּסִקוּ כֵּן רַס"י ק"א בְּש"ף שְׁם סַק"ב וּבִט"ז ס' ק' סַק"א כַּש"כ כָּאֵן שְׁהִיאָרִיף הַהֲמ"ץ דְּאִין לְתַלּוֹת פְּלִל בְּלֹאֲחַר שְׁחִיטָה וּמָה נִק' חֵהֲר"ל וּמָה לֹא נִק' חֵהֲר"ל לֹא אֲכַנִּיס עֲצָמֵי בְּזָה כִּי הַהֲמ"ץ עֲצָמוּ יִכְרִיעַ בְּזָה כְּמִבְּנוֹאָר בַּב"י וְאַחֲרוֹנִים ס' ק"א וְהִתְחִיל שְׁאִינָן ר"ל וְדָאִי בְּטַלּוֹת וְעַש"ךְ ס' ק"י סַק"ל וּפַמ"ג שְׁם וּבְמִשְׁבָּצוֹת שְׁם סַק"ה וּבְכו"פ שְׁהִסְפִּים לְהַפְר"ח כְּמוֹ שְׁכַתְבִּיתִי בַּמ"א בְּזָה הִלְשׁוֹן כְּבֶשׂ שְׁנִמְצָא טְרַפָּה וְנִתְעַרְבוּ מִמֶּנּוּ חֵהֲר"ל בְּהַרְבֵּה חֲתִי כְּשֵׁרוֹת וְכִמוֹ כֵּן נִתְעַרְבַּ מִמֶּנּוּ חֵשָׁאֲר"ל בְּהַרְבֵּה חֲתִי כְּשֵׁרוֹת שְׁאִינָן ר"ל וְהִדִּין נוֹתֵן דְּתַעְרוּבוֹת א' אֲסוּרָה וְהַב' מוֹתֵרַת אָף ה"ז תְּרִיתִי דְסִתְרִי כִּינּוּן שְׁשִׁנֵי הַתַּעְרוּבוֹת הֵם מְטַרְפָּה א' אִיף זֶה יֵהִי מוֹתֵר וְזֶה יִהְיֶה אֲסוּר נ' דַּל"ח לְזָה וְרָאִי מַמ"ש בַּסִּי ק"א ס"ז דְּהֵתֵם תַּעְרוּבָת אַחַת הִיא שְׁנֹאֲסָרָה ע"י חֲתִי א' מִמֶּשׁ אַעֲפ"כ כְּשִׁנְעֵשִׂים א' מִהַתַּעְרוּבוֹת חֵשָׁאֲר"ל הִיא שְׁרִיא וְחִבְרוּתִיהָ הַר"ל אֲסוּרִין וְכַש"כ בְּשִׁנֵי תַעְרוּבוֹת שְׁנִיתְעַרְבוּ בְּהֵן שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת אָף שְׁבָאִין מְטַרְפָּה א' דְּהִדִּין כַּנ"ל וְאִין לְחַלֵּק כַּמ"ש הַט"ז ס' ק"י סַק"ה דְּהֵתֵם בַּסִּי ק"א ס"ז לֹא שְׁרִינָן אֲלֵא מִפְּחַ מַמ"נ כו' וְזֶה שְׁיִיף כְּשִׁאִין הָאִיסוּר רַק חֲתִי א' כו' שְׁאֵז אֲפִשֵׁר לוֹמַר שְׁהִיאָסוּר נִחְתַּף כו' שְׁזָה אִינוּ דֵּהֲמַמ"נ אִינוּ כְּפִשׁוּטוֹ מִמֶּשׁ דְּאִילוּ הִיָּה בְּרוּר לְנוּ שְׁזוֹ שְׁנִחְתַּף הוּא הָאִיסוּר אִיף הִי אֲפִשֵׁר לְהִתִּירָה א' וְהָ דְמִתִּירִין אוֹתָהּ מְשׁוּם דְּאִמְרִי דְּהִתִּירָה הִיא וְאִיסוּרָא בְּרוּבָא אִיתִי' וּמ"ש הַפּוֹסְקִים ל' מַמ"נ כְּנוֹנְתָם כִּינּוּן דְּאִילוּ נִחְתְּכוּ כְּנֵלָם הִיוּ מוֹתֵרוֹת עַכְשָׁיו כֵּשָׁא נִחְתְּכָה הִיא מוֹתֵרַת אוּ י"ל הָרָא"ש שְׁם סַבֵּר דַּע"י תַּעְרוּבוֹת נְהַפְּףָ הָאִיסוּר לְהִיּוֹת הִיתֵר לְכֵן א"ש הַמַּמ"נ אֲבָל הָרִי בַּש"ע ס' ק"ט ס"ב ס"ל דְּלֹא נְהַפְּףָ הָאִיסוּר לְהִיּוֹת הִיתֵר וּא"כ אִין כָּאֵן מַמ"נ מִמֶּשׁ וְז"ל תְּשׁוּ הַרְשָׁב"א ח"א ס"י שְׁכ"ה דְּטַעֲמָא דְּמִלְתָּא מְשׁוּם דְּאוֹתוֹ שְׁנִפְצַע מַמ"נ מוֹתֵר כְּדֹאֲמָרְן שְׁאֵם אַתָּה אוֹמַר שְׁלֵא זֶה הוּא שְׁנִפְל שְׁם הָרִי הוּא מוֹתֵר וְאֲפִילוּ הִי אוֹתוֹ שֶׁל אִיסוּר כֹּל שְׁאִין אַתָּה מְפִירוּ בְּבִירוּר הָרִי הוּא בְּטֵל עַכ"ל וְהַפְר"ח ס' ק"י ס"ק כ"ג דְּחָה דְּבָרֵי הַט"ז בְּשְׁתֵּי יָדִים וְגַם הַכו"פ שְׁם ס"ק י"ט הַסְפִּים לְהַפְר"ח קִיצוּר הַחֲתִיכוֹת שָׁאֲר"ל מוֹתֵרִים וְאִין לְחוּשׁ לַמ"ש הַט"ז ס' ק"י סַק"ה שְׁכַבְרָ חֲלָקוּ עֲלֵיו הַפְר"ח וְהַכו"פ: וְאֵע"פ שְׁבִתְשׁוּ פַמ"א ח"א ס' ק"ה הוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה ס' ק"י סַק"ח לֹא הִתִּיר הִלְשׁוֹנוֹת שְׁנֹאֲכַל אֲחַד מֵהֵן מִחֲמַת הַכֶּתֵף כו' ע"ש לֹא דְמִי דְקוֹלָא דְנֹאֲכַל אֲחַד מֵהֵם זֶהוּ קוֹלָא גְּדוּלָה לְסַפֵּק הָאִיסוּר בְּחֲתִיכָה זֹו נִגְדַּ הָרֹב לְכֵן לֹא הִתִּיר בַּכַּה"ג שְׁנִשְׁאָר מִהָאִיסוּר: אֲבָל נַד"ז דְּדָבָר שְׁאִינוּ חֲשׁוּב חַד בְּתַרִי בְּטִיל זֶהוּ דִין פְּשׁוּט אִין לְהַחֲמִיר עֲלֵיהֶם מִחֲמַת שְׁיֵשׁ חֵהֲר"ל וְע' בַּפ"ת ס' ק"י סַק"ד מָה שְׁהִבִּיא מִהַפְר"ח בַּק"א ס' ק"י וְאִיף הַכּוֹר שׁוֹר נִחְלַק עֲלָיו וְנ' בַּנְד"ז אָף לְהַבְכ"ש יֵשׁ לְהַקֵּל דְּשִׁאֲנֵי הֵתֵם דְּהוּי מִלְתָּא דְּתַמִּיָּהּ מִשָּׂא"כ הֵכָא: וּבְעֵינֵן חֵהֲר"ל שְׁנֹאֲכַל א' מֵהֵן קוֹדֵם שְׁנוֹדַע הַתַּעְרוּבוֹת לְהִתִּיר לְאַכּוֹל הָאֲחֵרִים שְׁנִים שְׁנִים אִם צָרִיף לְדוֹן עַל הַפְּלִי שְׁבִינְשׁוּלוּ בְּהַחֵהֲר"ל

שְׁנֵי אֲכֵלָה כַּמֵּשׁ בְּפִלְתֵי סִי ק"י ס"ז ס"ק כ"א וכו"ד החו"ד וְאֵף שֶׁהַפִּמ"ג בְּמִשְׁבָּצוֹת סִי ק"י סק"ח הַיְנִיחַ בַּצ"ע אִם הַפְּלִי חָרַס אַחַר מַע"ל נ' שְׁאִין לְהַקְלֵל נֶגֶד הַכּו"פ וְהַחו"ד וְכַעֲיִן רֹאֵי לְדָבָר ג"כ מִמ"ש בַּמִּל"מ פִּי"ט מֵה' אַבּוֹת הַטּוֹמְאָה ה"א כְּלָלָא דְמִלְתָּא כּו' דָּאִם גִּטְהֵר הַב' נִמְצָא דְהָאֲדָם שְׁאֲכַל הָא' טָמֵא כּו' ע"ש הָרִי אַע"פ שֶׁהַטְּהָרוֹת נֶאֱכָלוּ אִין מְטַהְרִין הַטְּהָרוֹת הַשְּׁנִיּוֹת כִּינּוּן דִּישׁ פֶּאן שְׁאֵלָה עַל הָאֲדָם שְׁאֲכַל הַטְּהָרוֹת הֶרְאֵשׁוֹנוֹת וַע"כ אֶמְרִינּוּ מֵאֵי חֲזִית כּו' וְשִׁנְיָהֶם טָמְאִים וְה"נ דּוֹמָה קֶצֶת לַהֲנַ"ל דִּישׁ פֶּאן שְׁאֵלָה עַל הַקְּדָרָה כּו' וּמ"מ צ"ע מִמ"ש הָרֹא"ש בִּתְשׁוּ' כָּל כ' סִי י"ז וְתַה"ד דִּין נֶאֱכַל א' מֵהֶם לְבָן בְּרִית דְּהָרִי א"א לְאֲכֹל בְּלִי בִישׁוּל וְא"כ צָרִיךְ לְדוֹן עַל הַפְּלִי וְאִיךְ כ' הָרֹא"ש בְּפִשְׁיטוֹת לְהַתִּיר הַשְּׁאָר וְלֹא הַזְכִּיר נִידוֹן אִם הַפְּלִי שְׁבִישְׁלוֹ בְּהַ קְנִימַת וַצ"ע וּמ"מ לְמַעֲשֵׂה אִין לְהַקְלֵל וּלְקַמּוֹן יִתְבָּאֵר דְּכִינּוּן דְּהָאֲוֹנָא הִי סָפֵק טְרַפְסָה יֵשׁ לְהַקְלֵל אֶף מ"ש עוֹד וּמִפְּנֵי זֶה נִסְתַּפְקְתִי בְּנֶאֱבָד א' מֵהֶן אַחַר שְׁנִמְלִחוּ הַכֹּל בְּיַחַד מִפְּנֵי שְׁנֶאֱסַר טַעַם הַנֶּאֱבָד הַכֹּל עַבְדוֹת בְּאַחֲרוֹת שְׁנִגְעוּ בְּהַ בְּשַׁעַת מְלִיחָה וְצָרִיכִים אָנוּ לְדוֹן עֲלֵיהֶם אֶפְשָׁר שְׁלֹא נִק' נֶאֱבָד הַגַּם שְׁאֵם נִתְּלָה הָאִיסוּר בְּהַנֶּאֱבָד יִתְבַּטְּלוּ אֵלּוּ בְּרוּב כִּי אִין אִיסוּרִם מְחַמַּת עֲצָמָם וְלֹא יֵאָסְרוּ מִפְּנֵי חֵהֲר"ל מ"מ אֶפְשָׁר יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזֶה אִם מָה שְׁנִיתֵר ע"י בִּישׁוּל נִק' נֶאֱבָד וְסְמוּכוֹת לְסַבְּרָא זֹו נוֹכַל לְהִבִּיא מִסִּי ק"א ס"ז בְּנִחְתָּף א' וְנִתְבַּטְּלַ מְחַשְׁבֵיבוֹתוֹ אִין תּוֹלִין לֹאמַר שֶׁהָאִיסוּר נִחְתָּף וְנִתְבַּטְּלַ עַכ"ל רומע"ל וְהִנֵּה מְדַבְּרִינּוּ נִרְאֵה עַל פְּרָחָף דְּמִיָּרִי שֶׁהִתִּיר וְהָאִיסוּר אִין שְׁמַנִּים וְלִכֵּן אִינוּ אוֹסֵר בְּמִלִּיחָה מְדִינָא עַד שְׁשִׁים כ"א בְּקִלְיָה סְגִי כַּמ"ש בַּש"ע סִי ק"ה ס"ט וְסִמְכִינּוּ ע"ז בַּהֲפ"מ כַּמֵּש"ש רַמ"א בַּהֲג"ה סַע"י ט' וְיֵשׁ לְסַמְּוֹךְ כּו' דַּאֲל"כ אֵלֶּא שֶׁהָאִיסוּר אוֹ הִתִּיר הִנֵּה שְׁמֵן הָרִי מְדִינָא נֶאֱסָרוּ כּוֹלָם כִּינּוּן שְׁנִמְלִחוּ כָּל הָאֲוֹנוֹת יַחַד וְלֹא הִי שְׁשִׁים כּו' אוֹ אוֹלֵי ר"ל מַעַל' נִמְלָחוּ הַכֹּל בְּיַחַד לֹא הַכֹּל מִמֵּשׁ כ"א עֲשֵׂרָה עַל דָּף אֶחָד וְעֲשֵׂרָה עַל דָּף שְׁנַי וְעֲשֵׂרָה עַל דָּף ג' שְׁנִמְצָאוּ לֹא נֶאֱסָרוּ ע"י הַמְּלִיחָה רַק עֲשֵׂרָה וְלִכֵּן בְּטָלִים בְּרוּב בְּעֲשָׂרִים וְאִיךְ שְׁיֵהֵ' כִּינּוּן דַּע"כ"פ מְצַד הַמְּלִיחָה יֵשׁ פֶּאן בִּישׁוּל בְּרוּב לְטַעַם שְׁנִתְפַּשֵּׁט מֵהָאִיסוּר לְתוֹף הִתִּיר כּו' וַע"ז אִין שְׁיֵהֵ עֲנִין חֵהֲר"ל וְא"כ אִין הַחֲשָׁשׁ רַק מְצַד גּוֹפּוֹ שֶׁל אִיסוּר הַמְּעוֹרָב בְּהִתִּיר דְּהוּא לֹא בְּטִיל דַּה"ל חֵהֲר"ל וְכִינּוּן שְׁכֵן נְדָאֵי דְבְּנֶאֱבָד א' מֵהֶם מֵהֵנִי לְהַתִּיר הַכֹּל מֵאַחַר דְּאִין הַחֲשָׁשׁ רַק מְשׁוּם גּוֹף הָאִיסוּר שְׁנִתְעַרַב שְׁאִינוּ בְּטָל מְשׁוּם דַּה"ל חֵהֲר"ל וְלֹא מְשׁוּם פְּלִיטָתוֹ דְּפְלִיטָתוֹ בְּטָל בְּרוּב אוֹ בְּשְׁשִׁים רַק גּוֹפּוֹ אִינוּ בְּטָל וְכִשְׁנֶאֱבָד גּוֹף אֶחָד מֵהֶן אִמְאֵי לֹא נִתְּלָה שֶׁהָאִיסוּר נֶאֱבָד כְּדִי לְהַתִּיר הָאֲחֵרוֹת וְה"ז כְּמוֹ עַד"מ אֵילּוּ נִתְבַּשְׁלָה חֲתִי נִבְלָה הֶרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד בְּקְדָרָה בְּעֲנִין שְׁיֵשׁ שְׁשִׁים לְבַטֵּל פְּלִיטוֹתָה דַּאֲעַפ"כ כָּל הַחֲתִיכוֹת אִיסוּרוֹת וְאִם נֶאֱבָדָה א' מֵהֶן נְדָאֵי הֵן מוֹתְרוֹת לְאֲוֹכְלֵן שְׁנִים וְשְׁנִים וְלֹא דְמִי כָּלֵל לְהַדִּין דְּסִי ק"א ס"ז בְּנִחְתָּף א' וְנִתְבַּטְּלַ מְחַשְׁבֵיבוֹתוֹ דִּישְׁנוֹ בְּעוֹלָם וְצָרִיכִים לְדוֹן עָלָיו אִם הוּא מוֹתֵר אִם אִסוּר א"כ מֵאֵי חֲזִית לֹאמַר דְּהוּא הָאִיסוּר (וְאֶדְרָבָה אִיסוּרָא בְּרוּבָא אִיתָהּ) דְּלָמָּא בְּהַפְּסָף וְה"ל כְּשִׁנֵּי שְׁבִילִין (רַק שְׁמַתִּירִים הַנִּחְתָּף מְשׁוּם שְׁנִתְבַּטְּלַ מְחַשְׁבֵיבוֹתוֹ כּו').

אֲבָל בְּנִד"ז שֶׁהָאִיסוּר נֶאֱבָד וְאִין צָרִיכִין לְדוֹן עָלָיו אָנוּ תּוֹלִים לֹאמַר שֶׁהָאִיסוּר נֶאֱבָד דָּתוֹ לֹא דְמִי לְשְׁנֵי שְׁבִילִין וַע"י ש"ף סִי ק"י ס"ק מ"ד מ"ה מ"ו וְאֵף שֶׁפְּלִיטָתוֹ יִשְׁנָה בְּהַתְּעוֹרְבוֹת מָה אִיכְפַּת לָן כִּינּוּן דְּפְלִיטָתוֹ נִתְבַּטְּלָה בְּרוּב וּמִישְׁרָא שְׁרִי וְתַדַּע עוֹד דְּהָא בְּלֹא"ה מְדִינָא וּמִסְבְּרָא לֹא הִנֵּה לָנוּ לֹאמַר שֶׁהָאִיסוּר נֶאֱבָד דְּהָא כָּל דְּפָרִישׁ מְרוּבָא פְּרִישׁ וְרוּבָא דְּהַתִּירָא נִינְהוּ וְרוּבָא דְּאוּרִיָּתָא וְא"כ נְדָאֵי ה"ל כְּמוֹ דְּבָר בְּרוּר שֶׁהָאִיסוּר נִשְׁאָר

בתוך התערובות ואעפ"כ תולין לומר שהאיסור נאבד ואין זה אלא משום דבלא"ה מדאוריני' ברנפא בטיל אף שלא נאבד כלל וכמ"ש הרשב"א הובא ב"י ונ"ף רק דמדרבנן אינו בטל לכן הם אמרו והם אמרו להקל בנאבד א' מהן כו' וא"כ כש"כ לגבי פליטתו דאף מדרבנן בטילה לגמרי שאינה מעפכת מלתלות שהאיסור נאבד כו' משום שפליטתו נשאר דמה בכך פליטתו נתבטלה ושריא לגמרי ובענין אם לא נאבד א' מהן אלא שנאסר אח"כ בודאי אם דינו בנאבד לכאורה נ' דמסבא דינו בנאבד דעיקר הטעם בנאבד משום שא"צ לדון עליו, וה"ה ג"כ פשנעשה איסור דשוב לא מאי חזית כו' ולא דמי למ"ש בש"ע סי' קי"א ס"ו אבל אם איסור כו' וכ"ה בסי' ר"א סע"ב אבל אם בראשונים כו' משום דהכא לא התירו רק לאוכלן שנים שנים ואמרין מדהא דהתירא וכו' אבל לאכול א' א' באמת אסור אפילו נאבד א' מהן והתם בסי' ק"יא ס"ו וסי' ר"א סע"ב דומה לאוכל א' א' דהתם לא שייך מדהא דהתירא וכו' ומ"מ צ"ע שוב אחר זמן רב ראיתי בפתיחי תשובה סי' ק"י ס"ז סק"ז שפכת בשם תפארת למשה בשם תשו' פמ"א ח"א סי' ק"ה להקל בכה"ג ומיהו פשנאסר מצד ששהה ג"י בלא מליחה נראה דל"ד כלל לנאבד מאחר שאינו איסור מוחלט כי יש לו היתר ע"י צלייה וא"כ צריף לדון עליו וע"כ י"ל מאי חזית כו': ט ואם האנווא שנתערבה י"ל שהיא רק ספק טרפה אע"פ שהוא חהר"ל אם נאכל א' מהן אף שנתבשל בהפלי ויש לדון על הפלי י"ל דמודה הכו"פ דמותר לאוכלן שנים שנים דאף את"ל דנה שנתבשל הנה האיסור יש טענות להתיר הפלי משום ס' דרבנן שהפלי אחר מע"ל ואף שבתשו' מהריב"ל ח"ג סי' ק"ג פסק שאין להתיר הפלי מ"מ הפמ"ג בדיני ס"ס סי' א' צידד להקל בלא נודע הספק עד אחר שנעשה דרבנן ובנ"ד מסתמא ביטול השקורקב בהפלי הנה עם מים ועוד בפשר יש פמה טענות לומר דהפלי אין ביה רק איסור דרבנן אף אם הנה השקורקב ודאי טרפה דהא רש"י והרמב"ם והרמב"ן ס"ל טכ"ע דרבנן וגם מסתמא הי' עוד בפשר וה"ל מב"מ דלר"ת הוי ג"כ דרבנן וגם הפלי אחר מע"ל ה"ל נטל"פ וא"כ ה"ל ספק בתרי דרבנן לכן פיון שהפלי יש לה היתר לכמה פוסקים אף אם השקורקב שנתבשל ביה הנה מהתרגולת הספק טרפה ממש א"כ אין צריכין לדון על הפלי ולכן יש להתיר שאר התערובות כמו בנאבדה ועיין בא"ח סי' תס"ז במ"א סק"מ ואף אם באמת אין הלכה בהפוסקים האלו מ"מ הרי הכא לא מה"ט לבד נתיר הפלי אלא שנסמוך עליהם לגבי היתר שאר השקורקבין ולומר דה"ל פאילו א"צ לדון על הפלי ובכה"ג דשאר השקורקבין ג"כ אין בהם שום חשש מדאורייתא דהא מדאורייתא ברנפא בטיל רק הפל חששא דרבנן מש"ה יש לסמוך עליהם גם יש לעשות סניף דאף אם לא נאבדה א' מהן יש לצידד להקל משום ספק ראשון בגופו ספק שני ע"י תערובות בלא נודע הספק עד אחר התערובות שהיקל המ"ב אלא דלא ברירא לי כ"כ אם הוי ספק טרפה דאף שהביא מעלתו מהפמ"ג סי' ק"י ס"ק ל"ז דנק' ספק טרפה משום שפא הי' שומן סותמו אף בנד"ז שהי' מוגלא ע"ג הבועא א"כ אף אם הנה עליו שומן צ"ע אי הוי סתימא מעלי' פיון שהמוגלא מפסקת בין הנקב להשומן ול"ד למחט דהיא דקה מאד משא"כ מוגלא הרבה וכמדומה שנה תולה במ"ש הב"י סי' ל"ט ד"ה כ' המרדכי בשם ר"ח דהא דאמרין במקום רבייתא פשרה ובלבד שלא יהי' שחין אבעבועות במקום הסירקא וכו' עכ"ל וצ"ל הטעם משום השחין והאבעבועות מפסקות עד דעי"ז לא נחשב סתימת הדופן לסתימא מעליא וא"כ כמ"כ פשמוגלא מפסקת בין הנקב שבדקין להשומן

אע"פ שהשומן מכסה ע"ג המוגלא י"ל דלא הוי סתימה לפר"ח אף לפי שהב"י נשם כ' דהרבה פוסקים חולקים על פר"ח א"כ י"ל דבנד"ז ג"כ נחשב סתימת השומן סתימא מעליא ודבר זה צ"ע בפוסקים ומ"מ סניף מיהו הוי עוד נראה לעשות סניף דהא הב"י פסק בסי' ק"א דקורקבן ה"ל אר"ל והוא מתלמוד ערוף בכמה מקומות דאנכליהון לאו בר אינש ואע"ג דרש"ל פסק דקורקבן של אנוז נק' ר"ל וכן נוהגין מ"מ פיון שנשתהה הקורקבנים כ"כ זמן רב כמה שבועות יש לצדד ג"כ דאינו ראוייה כ"כ להתפכד פי אינו ראוי רק למי שדעתו יפה כו' (וכמו גבי חתי' חטאת דלא נק' ר"ל פיון שאינו ראוי רק לזכרי פהונה) פי בלא"ה הם עלולים אל הסרחון וע' פר"ח סי' ק"א ס"ק י"ט ולכן כ"ז סניף מיהו הוי להקל ולומר דכיון דנאכל א' מהן מותרים השאר ולא לחוש אל מה שצריך לדון על הפלי.

ולכן נראה דגם הקורקבנים יש להתיר לאוכלן שנים שנים: והנה גבי טבעת כו"ם פירש"י בזבחים (דע"ד) תרתי תרתי קאמינא שימפור הטבעות שנים שנים ואם נאמר דאפי' לישראל מותר למפור פו נהרי על הקונה לא התנה שישתמש בשניהם יחד דוקא א"כ י"ל דרשאי להשתמש בהן בכל א' פיון שקנה שנים שנים וכשפאו לידו אמרי' מדנדא דהתירא הא נמי דהתירא אלא דלא משמע פו בי"ד סי' ק"מ אמנם נ' דיוכל אח"כ לבשל שניהם יחד דכיון שאפילו בשיש נדאי האיסור תוהתערוכות פסק רמ"א בש"ע סי' ק"ט סעי' ב' בהג"ה דכיון שנתבטל האיסור אין חוזר ונאסר כשבשולן יחד א"כ הקא אפי' לכתחלה שרי לבשולן יחד דהרי נתבטל האיסור כמו התם וגם יש שני ספיקות אם יש פאן איסור פלל בשני' אלו וגם להב"י נשם בש"ע נ' דכאן שרי מטעם זה וכן פסק בספר חוות דעת סי' ק"י ס"ק כ"ח וגם המ"א סי' תס"ז סק"ד נ"ל דלא יחלוק פלל ע"ז דמותר לבשל השנים דלא כהח"ד ששהיא דעתו לכונה אחרת אלא פונת המ"א הוא דהתם פיון שהמשהו נ"ט בכולם הו"ל פאוכל פל התערוכות כא' ולא פאוכלם שנים שנים פי התם החטים והקמח נבלל ומתערב יפה יפה וא"כ בכל מצה יש מפל החטים וכן פי' אאזמו"ר נ"ע בשולחנו סי' תנ"ג ע"ש: סימן סז ע"ד מלאכת עשיית הצוקער ממחול הבוריקעש וכדי להצליל המחול מערבים בו תרי ממאה דם וגם אפר ואחר פו מסתנו והדם מאסף אליו פל הפסולת ונשאר בפ"ע והמשקה נעשי' צלולה ונעשה ממנה אח"כ צוקער: הנה בנדון פנה מצאתי מדברים בזה גדולי האחרונים ה"ה הרמ"ע בתשו' סי' כ"ז שהחמיר במלח שמעמיד אותו ע"י דם שלא לאוכלו בעיני' היינו לא לטבול בו צנון וכיוצא בזה אף שהדם בטל באלף במלח רק בתבשיל התיר ליתנו כשא"א במלח אחר ע"ש הביאו הפר"ח סס"י ק"ה והרדב"ז בתשו' שנדפסו מחדש חלק ג' סי' תר"ו הביאו הפר"ח סי' פ"ז סק"ז בענין צוקער שנותנים בו חלב בהמה תרי למאה ושם הפר"ח מחמיר מלאוכלו עם בשר אע"פ שאח"כ מתמעט החלב ע"י הרתיחה ע"ש בפר"ח וכן בתשו' נו"ב מה"ת סי' נ"ו: והנה מתחלה י"ל מ"ש רמ"א בהג"ה סוף ה' יי"נ סס"י קל"ד להתיר המלח שנותני' העפ"ם דם ללבנו משום דהוי לפגם והפר"ח סס"י ק"ה השיג עליו משום דבכה"ג שהמלח מתתקן ע"י הדם שהוא מעמידו לא מהני פלל מה שהוא נטל"פ ואמת ע"ז יש לתרץ דרמ"א לא ס"ל שיהי' להדם דין דבר המעמיד ממש עד שנאמר דה"ל פאילו איתא בעיני' ולא מהני נטל"פ: פיון שאינו רק ללבנו (ועוד דגם את"ל דה"ל פאילו איתא בעיני' אפשר אין ר"ל שרואים אנו פאילו פל המלח הוא דם

אָלָא פֿאַיִלוּ הַדָּם שְׂיֵשׁ בּוֹ בְּתַעְרוּבוֹת לְפִי עֶרְךָ אֵימָא בְּעֵינַי וְאִי אֵימָא בְּעֵינַי
בְּתַעְרוּבוֹת ג"כ בְּטֵל מִצַּד נִטְל"פ) אַף בְּגוֹף סְכָרְת רַמ"א דְּהַדָּם נִטְל"פ לֹא יִדְעָתִי מִנְּל
זֹאת דְּבִתּוֹס' פֶּרֶק אֵין מַעְמִידִין (דל"ג סע"א) שְׁמִשָּׁם מְקוֹר דִּין זֶה לֹא נֹז' פֶּלֶל זֶה וְכֵן
בְּפִסְקֵי תוֹס' שָׁם ס' נ"ט וְכֵן בְּהֵרָא"ש שָׁם ס"י כ"א רַק הֵהֵימֵר מִשּׁוּם הַדָּם אֲזִיל לְאַיְבוּד
וְאֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם וְנ"ל או"ה פֶּלֶל ל"ב סע"א כ"א וְכֵתֵב עוֹד בְּמֶרְדְּכִי פֶּרֶק א"מ וְכֵן בְּמִקּוֹמוֹת
שְׂרָגִילִין לְתַת דָּם בְּמִלַּח פְּשִׁמְרֵיחִים אוֹתוֹ מְוֹתֵר דְּנֻדָּי בְּכָל פֶּה מוֹעֵט לֹא נִיפֵר וְלֹא
נִשְׂאָר טַעַמוֹ אָלָא הֵלֶךְ לְאַיְבוּד וְנִשְׂרַף וְנִתְבַּטֵּל וְאֵין בּוֹ אָלָא הַנְּאָה בְּעֵלְמָא שְׁמַתְלָבֵן בּוֹ
הַמְּלַח עַכ"ל הֵרִי מְבִנְאָר מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים לְהַפֵּךְ דְּעֵיקָר הֵהֵימֵר מִשּׁוּם שְׁלֹא נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ
כְּדִי נְתִינַת טַעַם כִּי פֶלֶה וְנִשְׂרַף אָבָל לֹא דֵה"ל נִטְל"פ: ב וְהִנֵּה הַפֶּר"ח ס"י ק"ה כ' דְּאוּלֵי
הַתּוֹס' שֶׁהֵתִירוּ הַמְּלַח לְשִׁטְתֵיהוּ אֲזִיל דס"ל שְׁבַדְבָּר הַמַּעְמִיד ג"כ בְּעֵינַי שְׂיֵהֵי נוֹתֵן טַעַם
וְאֵם לֹא אֵינוֹ אוֹסֵר וְכִמוֹ שֶׁהוּבָא בִּי"ד ס"י פ"ז ע"ש בְּש"ף אָבָל לְדִידִן דְּקִי"ל דְּדַבְּרָה
הַמַּעְמִיד אֲפִילוּ בְּאֵלֶף לֹא בְּטִיל א"כ כִּינֵן דֵּא"א לְתַמְנֵן הַמְּלַח בְּלֹא דָם מֵאֵן לִימָא לֹן דְּלֹא
מְקַרִי בְּכֵה"ג מַעְמִיד וּלְפִיכָף רֵאוּי לְחַוֵּשׁ לְדַעַת הַרַמ"ע בְּתַשׁוּ' ס' כ"ז הַנְּ"ל שְׁלֹא לְאַנְכְלוּ
בְּעֵינַי עַכ"ד הַפֶּר"ח וְזוֹהִי חוּמְרָא יִתְרָה שְׁלֹא לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַתּוֹס' וְהֵרָא"ש וְהַמְּרָדְכִי
וְכָל הָאֲחֵרוֹנִים הַמַּתִּירִים בְּפִשְׁטוֹת וְלְחַוֵּשׁ לִיחִידָא הַרַמ"ע שְׁלֹא הֵבִיא דְּבִרְיָהּ פֶּלֶל
וַע"ז י"ל אֵילוּ שְׁמִיעָא לִיהֵ לר' מ"ש הַפּוֹסְקִים הַנְּ"ל הֵנּוּ הַדֵּר בִּי וְכַמ"ש בְּכַתְּבוֹת
(דס"ט) בְּשָׁגַם שֵׁא"א לֹמֵר דְּהֵרָא"ש ס"ל דְּדַבְּרָה הַמַּעְמִיד בְּטֵל פְּשִׁאֵינוֹ נ"ט דְּהֵא כ'
בַּפּ"ת דַּע"א ס' ל' בְּעֵינַי ד' מִינֵי מְדִינָה וְנ"ל וְעוֹד דְּהִנֵּהוּ שְׂאֵנִי שְׂאֵין גּוֹפִי הַמַּאֲכָל נַעֲשֶׂה
זוּלָתִי הַחֲמִץ שְׂיֵשׁ בְּהֵן וְכִינֵן שֶׁהַחֲמִץ שְׂיֵשׁ בְּהֵן הוּא מְכַשֵּׁיר הַמַּאֲכָל הֵרִי הֵן חֲשׁוּבִין פֿאַיִלוּ
הוּא הַפֶּל חֲמִץ עַכ"ל וְכ"ש בְּדַבְּרָה הַמַּעְמִיד דְּנֻדָּי לֹא בְּטֵל וְא"כ עַכְצ"ל דְּהֵימֵר הַמְּלַח הוּא
מְפָנִי שֶׁהַדָּם לֹא חֲשִׁיב פֶּלֶל דְּבָר הַמַּעְמִיד וְכַמ"ש הַאו"ה שְׂאֵין מִמֶּנּוּ רַק הַנְּאָה בְּעֵלְמָא
שְׁמַתְלָבֵן בּוֹ הַמְּלַח וַע"ז יַעֲלֶה בְּיַדֵינוּ עוֹד לִינִשְׁבַּ מַה שְׂיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּהֵימֵר הַמְּלַח מִתַּשׁוּ'
הַרְשָׁפ' א' הוּבָאָה בְּב"י ס"י קל"ד וּבַמַּג"א ב'ה' פֶּסַח ס' ת"מ וּבִיָּאָר זֶה אַאֲזִמוֹ"ר הַגָּאוֹן
ז"ל בְּשׁוֹלְחָנוֹ הַט' ס' ת"מ ב' סע"א ו' כִּינֵן שְׁדַרְךָ תַּקּוֹן הַמּוֹרִיָּס הוּא ע"י לְחָם הֵרִי הוּא
חֲשׁוּב וְאֵינוֹ בְּטֵל בְּמּוֹרִיָּס אֲפִילוּ בְּאֵלֶף וּבְקוֹנֵט' אַחֲרוֹן שָׁם בִּיָּאָר זֶה ע"פ סְכָרְת הֵרָא"ש
פּ"ת דַּע"ז ס' ל' הַנְּ"ל וְא"כ לַפ"ז צ"ל אַף אִם הַדָּם לֹא חֲשׁוּב דְּבָר הַמַּעְמִיד מ"מ עַכ"פ
דְּרָךְ עֲשִׂיתוֹ הוּא ע"י הַדָּם וְא"כ לֹא בְּטֵיל אַעֲכָצ"ל מִשּׁוּם דְּהֵכָא אֲדַרְבָּה אֵינוֹ חֲפִץ בְּטַעַם
הַדָּם פֶּלֶל וְאֵין נוֹתֵנִי אוֹתוֹ רַק לְתוֹעֵלַת לִיבּוֹן הַמְּלַח לְבַד וְלֹא נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ שׁוּם טַעַם פֶּלֶל
וְל"ד לַד' מִינֵי מְדִינָה הַנְּ"ל דְּלֹא שְׂיֵהֵ לֹמֵר שְׂאֵינוֹ חֲפִץ בְּטַעַם הַפֶּת כו' כְּמוֹ בְּטַעַם הַדָּם
דְּלָחֵם לְבַב אָנוּשׁ יִסְעַד וְדָם נִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם קָצָה בּוֹ וּבְתַשׁוּ' נ"ב מֵה"ת ס' נ"ו פֶּתֵב
דְּהַרְמַב"ם וְרַבּוֹ הַר"י בֵּן מִיגַאשׁ לִית לְהוּ הַאי סְכָרָא דְּהַרְשָׁפ' א' וְכַדָּי הֵם לְסִמּוֹן עֲלֵיהֶם
בְּמִידֵי דְּרַבְּנֵן וְעֵינֵן בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁפ' א' ח"ג ס' רי"ד שְׁבַב"י ס"י קל"ד מִשְׁמַע דְּהֵתֵם לֹא
מִשּׁוּם הֵךְ דִּינָא לְחוּד דְּכָל דְּבָר שְׁעִיקְרוּ כֶּף אֵינוֹ בְּטֵל אֲסֵר שָׁם כ"א מִשּׁוּם דֵּה"ל אִסּוּר
י"נ וְכָל הַדְּבָרִי הַנְּעֻשִׁים עַל יְדֵיהֶן כו' לֹא הֵלְכוּ בּוֹ אַחַר נ"ט כו' וְנִהוּ סְכָרְת הַרְאָב"ד
הַבִּיָּאָה בַּתֵּה"א גְּבִי אִסּוּר גְּבִינּוֹת הַע"א וְא"כ אֲדַרְבָּה דוּק מִינָה דְּבִשְׂאָר אִסּוּרִים הִי
בְּטֵל כֵּה"ג וַע"פ שְׁעִיקְרוּ כֶּף דּוּמִיָּא דְּגְבִינּוֹת שְׁעִיקְרוּ כֶּף לַעֲשׂוֹת ע"י עוֹר הַקִּיבָה וְאִפ"ה
הַנְּצָרָה לְטַעַם מִשּׁוּם שְׁכָל הַדְּבָרִים שְׁנַעֲשׂוּ ע"י עֲכוּמ"ז דּוּקָא וְהַרְשָׁפ' א' כ' שֶׁהוּא הַיִּשְׂרָה
שְׁבַטְעָמִים א"כ מוֹכַח דְּגַם לְדִידֵי רַפּוּי מְרַפִּי לִי הַדִּין הַנְּ"ל דְּכָל דְּבָר שְׁעִיקְרוּ כֶּף הַנְּ"ל

שלא יהי בטל וגם בלא"ה בנד"ז אין עיקרו פה רק בשביל להציל המשקה לבד ולא בשביל תיקון גוף הדבר ועוד דכיון דהתוס' ורבים עמהם ס"ל אפי' בדבר המעמיד דבטל פשאינו נותן טעם א"כ אין להחמיר כ"כ בדבר שאינו מעמיד רק שדרה עשיתו פה ובפרט שיש לזה עוד צדדים להקל פנ"ל: ומיהו כ"ז בענין המלח שנותנים בו דם מועט ביותר כמ"ש האו"ה בשם המרדכי אבל בנד"ז שהדם הוא ערה תרי למאה (לפי חשבון לס"ד הין נותנין הין ושלישית ההין) א"כ פינו דנטל"פ לא שייך לומר ע"ז פנ"ל וגם לומר שהדם נשרף ג"כ אין שייך כ"כ בנד"ז דאין הדם נשרף ע"י רתיחה בקעסיל יותר מוצאפט הבוריקעש א"כ איך נקיל בזה ונהרי בנדון דהרדב"ז שבפר"ח סי' פ"ז סק"ז אסר הפר"ח לאוכלו עם בשר והרדב"ז לא התירו רק משום דחלב הוא היתר ונתמעט קודם שפא לכלל איסור משא"כ הקא גבי דם אף לכאורה יש להקל משום דכיון דקיי"ל מין פשאינו מינו סמכינן אקפילא ונהרי הקא ג"כ נודע עכ"פ מהסתם שצוקער זה טעמו פשאר הוט צוקער (ואף אם מבינים גדולים יבינו שינוי קצת הרי טעם שאינו נרגש לרוב העולם אינו טעם ועוד דגם המבינים ירגישו שינוי אבל מ"מ טעם צוקער הוא רק מין צוקער אחר) ובהוט צוקער ברור לכולי עלמא שאין נרגש בו שום טעם וריח דם פלל ולא איכפת לנו בדין אם יש ששים או לא פינו שפרור לנו ממש שאין הדם בו בנותן טעם וא"צ לקפילא אלא דיש לדחות דא"כ למה הוצרכו התוס' ונהרא"ש והמרדכי להאריך בהיתר המלח דה"ל פזורק מים לטיט תפוק לי' דבמלח ודאי אין נרגש שום טעם דם פמו בצוקער אעכצ"ל דזה אינו מספיק להתיר ויש לומר טעם האיסור עפמ"ש רמ"א בש"ע סי' ק"ג דבר שאינו נ"ט לא לפגם ולא לשבח אסור ופי' הכו"פ שם דהפונה הוא ע"ד מ"ש הר"ן ה"בס' המאור פרק אלו עוברין גבי כותח הבבלי שהוא טעם חדש וכמו עד"מ ב"ין שרף אין נרגש ממש טעם הדגן רק שמהתערובות נולד טעם חדש וכה"ל בנדון הצוקער שהרי אין בו לא טעם בוריקעש ולא טעם דם ושא"ד רק מהתערובות נולד טעם חדש לגמרי ובכה"ג צריף ששים נגד הדם ולא שייך לומר הרי אין נרגש בו טעם הדם ולמאי נחוש לה פינו דזהו טעם חדש וא"כ א"א למיקם אטעמא אם הי' מהדם סיוע גמור לטעם זה או לא ומש"ה בעינן ס' ולכן הוצרכו התוס' ורא"ש גבי מלח לומר שהדם מועט מאד דוקא אבל לא מהני מה שאין הטעם מדם נרגש פנ"ל והו' אמת שיש ג"כ לצדד להקל ולומר דנדון פזה דטעם חדש שהזכיר הר"ן ה"ה לא נק' פלל נותן טעם וכמש"ש הר"ן ה"ה דנק' היתר מצטרף לאיסור וכו' ולא טעם פעיקר דטעם פעיקר היינו שנגש טעם האיסור ממש משא"כ טעם החדש הנולד מאיסור והיתר ה"ל זה וזה גורם וזו"ג שרי דכיון דגוף האיסור הי' בטל לולי הטעם שטועמים טעם האיסור והקא אינו טעם האיסור כ"א זו"ג (ופי' דברי הרמ"א סי' ק"ג היינו שטעם האיסור נרגש ממש רק שאין הטעם לשבח ולא לפגם כמ"ש הפר"ח) וכ"ש הקא דעיקר הגורם הטעם הוא המוחל מהבוריקעש והדם אינו רק כ"א להציל וכו': ד וראיה לדבר לכאורה ממ"ש הפוסקים בדין נטל"פ דאינו אוסר תערובתו אפילו האיסור בפ"ע מוטעם ומנשבח אלא שפוגם תערובתו מותר ואין צריף שיפגום לגמרי עד שיהא קץ לאוכלו אלא אפילו פוגם קצת אינו אוסר תערובתו והיינו דוקא פשנותערב איסור מועט עם היתר מרובה כמ"ש כ"ז בש"ע רס"י ק"ג והנה אע"פ שהאיסור מועט והיתר מרובה מ"מ פזית בכדי אכילת פרס הוא דאורייתא וטעם זה שפוגם רק קצת אינו מספיק להתיר מצד עצמו דכל שאינו

נפסל מאכילת אדם היו לוקין עליו מדאורייתא וא"כ עכצ"ל דההיתר הוא משום דכזית בכדי אכילת פָּרָס דאסור היינו פְּשִׁישׁ טעמו וממשו משא"כ פְּשִׁטְעָמוּ פּוּגָם ה"ל ממשו של איסור בלא טעמו וזה מותר כל שההיתר רב על האיסור.

נמצא דעיקר ההיתר בנטל"פ משום דה"ל פְּאִילוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם כָּלֵל דְּהַפְּגָם מְהֵנִי לומר דהטעם כמאן דליתיה דמי אבל לומר שמועיל להתיר מצד שמקלקל זה א"א לומר פִּינּוֹן דפוגם רק קצת אלא דמהני לומר דלא אסרה תורה טעם כזה ונשאר רק הממש של איסור בלי טעם לכן בטל ברוב כן נראה ממ"ש הרשב"א בתה"א (בית ד' סוף שער ראשון דף קי"א ע"א) וז"ל שהאיסור המועט בטל אצל היתר המרובה דבכל התורה כולה הולכין אחר הרוב ואי משום טעמו של איסור שהוא נטעם ונרגש בו פְּאִילוֹ הוא בעינו ונרגש בו לאסור את ההיתר המרובה אדרבה הוא פּוּגָמוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ וכמש"ל בשאר נטל"פ עכ"ל הרי עיקר טעם ההיתר דנ"ט לפגם משום ביטול ברוב.

ודבריו צריכים ביאור מ"ש דבכל התורה כולה הולכין אחר הרוב הא מין בשאינו מין בכזית בכדי אכילת פָּרָס אסור דאורייתא ולוקין עליו ואע"פ שההיתר רב הרבה על האיסור ועכצ"ל דכוננתו כן דמצד ממשו של איסור בדליכא נתינת טעם בטל ברוב וכזית בכא"פ דאסור היינו משום שיש טעמו וממשו והכא פִּינּוֹן דטעמו כמאן דליתיה א"כ נשאר ממשו והוא בטל ברוב ואע"פ דטעמו בלא ממשו אסור ולא מהני רוב עד שיהי' כ"כ שיתבטל הטעם ולא יהי' נרגש מ"מ ממשו בלא טעמו מתבטל ברוב דאחרי רבים להטות משא"כ בטעמו ולא ממשו שהטעם נרגש וה"ל כְּנִיפָר הָאִיסוּר כְּמ"ש הפמ"ג סי' ק"ג בשם הרשב"א והנה אף דהרשב"א דף קי"א פתב כן גבי דברים הפגומין מעיקרן מ"מ עכצ"ל דטעם ההיתר של דברים המשופחין אלא שפוגמי' התערובות הוא ג"כ רק משום דה"ל פְּאִילוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם כָּלֵל וּמִמִּילָא מְמַשּׁוֹ שֶׁל אִיסוּר בְּטַל בְּרוּב וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּדַבְרֵי דק"ט ריש עמוד ב' וז"ל פִּינּוֹן שְׂנוֹתֵן טַעַם לְפָגָם כֹּל שֶׁהוּא בְּתַעֲרוּבָתוֹ מוֹתֵר לְפִי שְׂאֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם דְּאֶדְרַבָּה פּוּגָם עַכ"ל הרי יסוד ההיתר דכיון דפוגם אפילו רק משהו ה"ל עכ"פ פְּאִילוֹ אֵינוֹ נוֹתֵן טַעַם כָּלֵל וּמִמִּילָא מִתִּירִין מִצַּד בִּיטוּל בְּרוּב וְהִשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר הִקְוִישָׁא שֶׁהִקְשׁוּ אִיךָ לְמַדּוֹ דִּין הֵיתֵר דְּנִטְל"פ כְּשִׁפּוּגָם רַק כֹּל שֶׁהוּא מִדִּין נִבְלָה שְׂאֵינָה רְאוּיָה לְגַר דְּנִפְסֵל לְגַמְרֵי וְנִפְסֵד מֵאֲכִילַת אָדָם וְאֵע"ג דְּהֵתֵם הֵינּוּ לְהִתִּירָה בְּפִנֵּי עֲצָמָה וְהֵכָא הוּא ע"י תַּעֲרוּבוֹת מ"מ אֵינוֹ עֹנֵן זֶה לְזֶה דֵּיִשׁ לָנוּ לומר דכשנפסד מאכילת אדם מותר אין בפ"ע משא"כ כשפוגם רק קצת פִּינּוֹן דְּבְאִיסוּרֵי קָאֵי בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ ה"ה שְׂאוּסֵר תַּעֲרוּבָתוֹ לְגַמְרֵי אֲבָל לִפְמ"ש א"ש דְּסִבְרָא הוּא פִּינּוֹן דַּע"י קְלָקוּל הַטַּעַם לְגַמְרֵי עַד שְׂאֵינוֹ רְאוּיָה לְאֲכִילַת אָדָם נִיתֵר מְמַשּׁוֹ שֶׁל אִיסוּר מְמַשׁ אֶלְמָא דְּהַטַּעַם דְּבַר גְּדוּל הוּא כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לָנוּ לומר דטעם הפוגם קצת אף דאין בו כח להתיר ממשו של איסור מ"מ הטעם אינו אוסר עוד עכ"פ ואינו לא מתיר ולא אוסר ואין טעם אוסר אלא כשנהנים ממנו כמו שאמרו בלשון המשנה שיש בהנאתו בנותן טעם אבל כשאין הנאה כלל מטעם זה אינו אוסר עכ"פ ונשאר האיסור רק מצד ממשו של איסור.

וסברא זו לְמַדּוֹ חַז"ל מְדַחֲזִינּוּ דְּהַקְפִּידָה תוֹרָה עַל הַטַּעַם עַד שֶׁכְּשִׁנְפָּגָם הִרְבֵּה מִתִּיר הַמְמַשּׁוֹ שֶׁל אִיסוּר ע"כ י"ל דכשאין נפגם רק מעט נהי דאינו מתיר מ"מ אינו אוסר ג"כ וכיון שנשאר האיסור רק מצד ממשו של איסור על כן כשנתערב הוא בטל ברוב כנ"ל

אֵלָא שְׁלֵכְאוּרָה יֵשׁ קוֹשְׁיָא ע"ז מְדִין מִין בְּמִינוּ דְצָרִיף ג"כ שְׁשִׁים אַע"ג דְלִיפָא עֲנִין נוֹתֵן טַעַם פְּלֵל וְה"ל כְּמַמְשׁוּ בְּלֵא טַעְמוּ וְעכ"ז צָרִיף שְׁשִׁים וַיֵּשׁ לְחַלֵּק דְשִׁאנֵי הֵתֵם דְהָאִסוּר יֵשׁ בּו טַעַם וּפּוֹלֵט טַעְמוּ בְהֵיתֵר רַק שְׁאִינוּ נִרְגָּשׁ ע"כ גְזָרִינן אִטּוּ מִין בְּשִׁאִינוּ מִינוּ וְכמ"ש הֶרֶשֶׁבֶ"א בְּתַה"א (דָּף ק"ז ע"ב) וְז"ל וְאֶפִּילוּ בְּמִין בְּמִינוּ שְׁאִין טַעַם הָאִסוּר נִרְגָּשׁ בּו מ"מ פִּינֵן שְׁפַכְנָגְדוּ בְּמִין בְּשִׁאִינוּ מִינוּ נִרְגָּשׁ הֶחְמִירוּ מְדַבְרֵיהֶם וְאֶסְרוּהוּ עכ"ל הָרִי דְבְּמִין בְּמִינוּ הֵינּוּ שְׁאִין הַטַּעַם נִרְגָּשׁ אֲבָל וְדָאֵי יֵשׁ הִתְפַּשְׁטוֹת הַטַּעַם לְהֵכִי אֶסְרוּהוּ מְדַבְרֵיהֶם מִשָּׂא"כ דְּבַר הַנְּטִל"פ ה"ל פְּאִילוּ אִין בּו טַעַם פְּלֵל רַק מַמְשׁוּ שֶׁל אִסוּר לְכֹן בְּטֵל בְּרוּב וְעַדִּיף מִיָּבֵשׁ בְּיָבֵשׁ בְּמִין בְּמִינוּ דְבְּטֵל בְּרוּב אַע"ג דְיָכוֹל לְבוּא לִידֵי נ"ט פְּשִׁיבְשְׁלוּהוּ כ"ש הֵכָא דַּא"א שְׁיָבוּא לִידֵי נ"ט וְעפ"ז י"ל בנ"ד שְׁהֵדֵם מוּעֵט מְאֹד בְּמוֹחַל הַבּוֹרִיקַעֵשׁ רַק אֶחָד בְּחֻמְשִׁים וְאִין נִרְגָּשׁ פְּלֵל שׁוּם זָכַר בְּהַצְנוּקַעֵר מִן דָּם פְּלֵל רַק שְׁבָאֵנוּ לְחוּשׁ פִּינֵן שְׁאִין בְּהַצְנוּקַעֵר ג"כ טַעַם בּוֹרִיקַעֵשׁ א"כ ה"ז טַעַם חֲדָשׁ לְגַמְרֵי א"כ י"ל שְׁהָאִסוּר הִי ג"כ גּוֹרֵם לְצַמִּיחַת הַטַּעַם הַחֲדָשׁ הַזֶּה וְע"ז י"ל לוּ יְהִי פֶן פִּינֵן דְזוּז"ג שְׁרִי א"כ טַעַם זֶה הַחֲדָשׁ לֹא חֲשָׁבִינן לִי טַעַם הָאִסוּר פְּלֵל פִּינֵן דְמִשְׁוֹנָה וּמְבַדֵּל לְגַמְרֵי תַכְלִית הֶהְרַחַק מִטַּעַם הָאִסוּר א"כ אִין טַעַם הָאִסוּר רַק פְּגוֹרֵם לְטַעַם זֶה עִם רַבִּים מְגוֹרְמֵי הֵהִיתֵר שְׁהֵם עֵיקָרִים כְּנ"ל וְזוּז"ג שְׁרִי אֶפִּילוּ פְּשִׁיבְשֵׁינֵיהֶן גּוֹרְמִין בְּשׁוּהָ כ"ש בְּכַה"ג וְנִמְצָא נִשְׂאָר לְחוּשׁ רַק מְצַד מַמְשׁוּ שֶׁל אִסוּר בְּלִי טַעַם וְהוּא בְּטֵל בְּרוּב וְנִרְאָה שֶׁנְד"ז עַדִּיף טוֹבָא מְעַנִּין טַעַם חֲדָשׁ שְׁהַזְכִּיר הֶרֶז"ה גַּבִּי פּוֹתַח הַבְּבִלִי דְהֵתֵם לֹא נִשְׁתַּנָּה הַחֲמִיץ פְּלֵל אֵלָא שְׁמַפְּלֵ מְקוּם אִין טַעְמוּ נִרְגָּשׁ פִּי ע"י עֵירוּב הַג' דְבָרִים חֲמִיץ וְנִסְיוּבֵי מִשְׁתַּנָּה טַעְמֵן לְטַעַם אַחַר וְאִין הַדְּגוֹן נִיפְרָ בְּעֵירוּב אֵלָא שְׁהוּא מְסִייעוּ לְתַת לוּ טַעַם חֲדָשׁ וּבְאַמַּת שְׁהֶרֶאב"ד ז"ל הַשִּׁיג ע"ז וְאָמַר שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁיִהְיֵ' הַג' שְׁבוּ מִמִּין אַחַר וְלֹא יִהְיֶה טַעְמוּ נִרְגָּשׁ בּו מִשָּׂא"כ הֵכָא בְּהַצְנוּקַעֵר פְּשִׁיטָא וּפְשִׁיטָא דְפְּנִיִם חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי בָּאוּ לְכָאן (אֶפִּילוּ לְגַבִּי מוֹחַל הַבּוֹרִיקַעֵשׁ י"ל פֶן מַכ"ש) לְגַבִּי הָדָם עכ"פ: ה וּמִיָּהוּ אַף פִּי זוּ סְבָרָא וְהֵיתֵר נְכוּן לוּמַר דְהָדָם בְּטֵל בְּרוּב מְצַד שְׁאִין מְמַנּוּ שׁוּם נְתִינַת טַעַם וּפְנִיִם חֲדָשׁוֹת הוּא הַטַּעַם דְהַצְנוּקַעֵר אַעפ"כ לְמַעֲשֵׂה נִצְרָף עוֹד לְהַעֲזֹר פְּדִי לְהַקֵּל וְהוּא מְשׁוּם דְכִינּוּ דְהָדָם הוּא רַק חֵלֵק אֶחָד מִחֻמְשִׁים לְגַבִּי הֵהִיתֵר וְכָל עֵיקָר נְתִינַת הָדָם רַק פְּדִי לְהַצְלִיל הַמַּשְׁקָה שֶׁאֵח"כ ע"י הַסִּינּוּן הֵנָּה הָדָם מַמְשִׁיף לְעַצְמוּ כֹּל זִנְהָמָא וּפְסוּלָתָ וּנְבַדֵּל מִהַמַּשְׁקָה וְהַמַּשְׁקָה נַעֲשֵׂה צְלוּלָה א"כ פְּשִׁיטָא שְׁאִין נִשְׂאָר מְמַנּוּ בְּאַמַּת בְּהַמַּשְׁקָה אַח"כ חֵלֵק אֶחָד מִשְׁשִׁים וְאֶפְשָׁר לֹא נִשְׂאָר בּו רַק חֵלֵק אֶחָד מְמַאֲתִים וְכַה"ג אֵלָא דְזָה לֹא מְהַיֵּי לְהַקֵּל מְצַד טַעַם זֶה לְחוּד דְהָא קִי"ל גַּבִּי פַחַל דְבַכּוּלֵי מִשְׁעָרִינן מְשׁוּם דְמֵאֵי דְנִפְיָק מִיָּנָה לֹא יְדַעִינן וּמִזָּה לְמַדּוּ הַפּוֹסְקִים לְחַתִּי אִסוּר שְׁנַפְלָה בְּהֵיתֵר דְבַכּוּלָה מִשְׁעָרִינן וְא"כ הַגַּע עֲצָמָה אִם נִפְלָה חֲתִיכָה גְבִלָה לְרוֹטְב שֶׁל הֵיתֵר שִׁישׁ בּו חֻמְשִׁים נִגְדַּח חֲתִיכַתְהַגְבִּלָה הָרוֹטְב אִסוּר אַעפ"כ שְׁפִילְקוּ אַח"כ הַחֲתִיכָה גְבִלָה וְזָרְקוּ לְחוּץ וְדַכּוּנְתָה בְּנִדּוּן זֶה דְהָדָם הֵינְצָא עִם הַפְּסוּלָתָ לֹא עַדִּיף מִחֲתִיכָה שְׁזָרְקוּהוּ וְדָאֵי לְחוּץ וְעכ"ז אוֹסְרַת עַד שְׁיִהָא שְׁשִׁים כְּנִגְדַּח פְּלוּלָה וְעֵינן הַטַּעַם בְּמַשְׁמַרְתָּ הַבֵּית דִּק"ו ע"א לְפִי שְׁאֵנוּ רוּאִים אֶת הָאִסוּר פְּאִילוּ כו' פְּלֵט מְעַט מְעַט בְּתוּף הַקְּזָרָה אֶת שְׁלוֹ וְחוּזָר וּבּוֹלַע מְעַט מְעַט מִן הֵהִיתֵר שְׁחוּצָה לוּ וְכו' עכ"ל: וְאַע"ג דָּאֵי אֶפְשָׁר שְׁלֵא יִשְׂאָר בְּהָאִסוּר רַבִּיעַ אוּ חֲנֻמֶּשׁ שְׁלֵא פְּלֵט וְא"כ הִי לְנוּ לְהַתִּיר פְּשִׁישׁ בְּהֵיתֵר חֻמְשִׁים נִגְדַּח כֹּל הָאִסוּר עכ"פ מ"מ צ"ל דְלֹא פְּלוּג רַבְּנָן וְא"כ ה"ה וְדָאֵי בְּנִדּוּן צָרִיף שְׁיִהְיֵ' שְׁשִׁים דְּוָקָא נִגְדַּח כֹּל הָדָם אֵלָא פִּינֵן דְמ"מ הוּא רַק חוּמְרָא שְׁהַחֲמִירוּ מְצַד

דלא פלוג ולא דמספקינן באמת דילמא פליטתו פליטתו פלוג ממש וכמ"ש בהדיא בתה"א דקי"א ע"א שפודאי ידענו שאין פליטתו בכולהו כו' ע"ש א"כ הכא פין דעכ"פ ג"כ אין נרגש שום זכר טעם דם כלל כנ"ל יש להתיר ולסמוך על היתר הנ"ל [ע' מפתח וה"ז פ"עין מ"ש הרשב"א שם בתה"א דקי"א גבי חתיכה איסור שפפל לתוך היתר מועט והפירו ונרקו דמותר כשנטל"פ ואע"ג דמשערינן בכולהו כו' הכא א"צ לשער בכולו מפני שפודאי ידענו וכו' ע"ש וה"נ י"ל פ"עין זה שהרי פודאי ידענו שאחר הסניגון אין נשאר מהדם אחד מששים נגד ההיתר אלא דמחמירין לשער בכולו אבל פשטעמנו ואין נרגש שום טעם יש להקל ואף אם באנו לחוש לטעם חדש אין לחוש כ"כ פודאי לא יהיה ממנו טעם חדש באמת פין שנשאר רק פחות מס' ועוד דאף לו יהי פן יש להקל כנ"ל אלא דאם באנו להעזר מקולא זו יש לחוש שפא נעשה המשקה גבלה קודם הסניגון שלא הי בהיתר ששים נגד הדם וגם אפי' למאן דאמר דבשאר איסורים חוץ מבשר בחלב לא אמרי' חנ"נ מ"מ החתיכה שפאסרה אינה ניתרת עוד כמ"ש בטוש"ע סי' ק"ו וכן הסכימו האחרונים דלא פהטור ואין לחלק בזה בין לח ליבש דדוקא לענין אם ניתוסף היתר מחלקינן ביניהו דבלח חוזר וניתר מה שפאסר משא"כ בכה"ג דנ"ד שלא ניתוסף היתר רק שהאיסור נפרד ע"י הסניגון אין לחלק ולהתיר בלח יותר מביבש וא"כ לכאורה בטל סעד ועזר קולא הנ"ל מיהו זה אינו פודאי למ"ד דלא אמרינן חנ"נ רק בבשר בחלב לא בטלה סעד וקולא הנ"ל דהא דמ"מ אפילו בשאר איסורין החתיכה נשארה באיסורה הוא כמ"ש בסה"ת סי' נ"ב דהחתיכה לעולם איסורה דשפא לא פלטה כל איסור הפלוע עכ"ל ובמשמרת הבית דצ"ח ע"ב כ' ג"כ וז"ל אלא על פרחינו פין שפאסרה שוב אינה חוזרת להכשרה פודאי נאסרה וכשנפלה בקורה אחרת אין אנו יודעין שנסחט ממנה כל האיסור ומספק אין אנו מתירין עכ"ל ופי' דבריו ר"ל שאין אנו יודעין שנסחט ממנה מהאיסור כל כך עד שלא נשאר רק חלק א' מששים.

אבל אם היינו יודעין שנסחט כ"כ הי' מותר דאין ר"ל דבעינן שיסחט כולו ממש כמ"ש בב"י סי' ק"ו דא"כ אין זה ספק אלא נדאי שנשאר ממנה משהו דאטו לא תהיה בשאר הקורה שניה שיש משהו בה מהאיסור הפלוע בחתיכה זו וא"כ מהו שכ' הסה"ת דשפא לא פלטה וכן הרשב"א כ' ומספק כו' א"ו פוננתם באומרם כל האיסור היינו עד שיהיה פחות מחלק א' בששים שזה אינו אוסר וכיון שפן בנד"ז נדאי ידעין שאחר הסניגון נשאר מהדם פחות מחלק א' בס' כנ"ל ונמצא האיסור רק דמחמירין לשער בכל מה שהי' מקודם הסניגון ולכן מהני ע"ז הטעמימה כנ"ל רק למ"ד דאמרי' חנ"נ ממש בכל האיסורין צריך לצדד להקל מטעם אחר והוא דהא קודם הסניגון הי' המשקה פגומה מאד כמ"ש בדברי מעלתו מצד הדם והאפר וא"כ פין דהי' נטל"פ לא נעשה גבלה דאע"ג שהפגם הי' מצד האפר ג"כ מ"מ אינו אוסר פדאי' בש"ע סי' ק"ג סעי' ג' ובש"ס דף ע"א אם ריבה טעם לפגם מותר ע"ש רק שפאנו לחוש מצד דהוי פוגם ולסוף משביח אחר הסניגון ואז כבר נתמעט הדם כנ"ל ובפמ"ג סי' ק"ג פתב דאיסור דלסוף משביח אינו מן התורה פין דמעיקרא הי' פוגם ע"ש: ועוד נלע"ד לצדד היתר ע"פ סברת רבינו יונה שהביא הרא"ש פ"ו דברכות סי' ל"ה והטור א"ח סי' ר"ו וז"ל שהרי הדבש אם נפל לתוכו חתיכה של איסור ואע"פ שהאיסור נימוח בתוך הדבש פין שדרה הדבש להתזיר הדבר הנזכר לתוכו דבש פמו דייגינן ליה ומותר ה"נ (גבי מור שקורין מוסק) אע"פ שמתחלה

היה דם פיון דיצא מתורת דם בַּתּוֹרָה אֶזְלִינָן ואע"פ שנ"ט לְשִׁבְחָה בְּתַבְשִׁיל עכ"ל וְהָרִי לִפ"ז פְּשׁוּט מְאֹד הֵקִימָר שֶׁל הַצּוֹקְעַר שֶׁהוּא מִיָּן דְּבִשׁ שֶׁאֵע"פ שְׁנִיתָן לְתוֹכוֹ מְעַט דָּם תַּחֲלָה הָרִי כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה דְּבִשׁ אָנוּ רוֹאִין שְׁנֵהֲפֹף הַדָּם לְהִיּוֹת כְּמוֹ דְּבִשׁ הַצּוֹקְעַר כְּמוֹ שֶׁהַעֵיד רַבֵּינוּ יוֹנָה וּא"כ יֵצֵא מִתּוֹרַת דָּם וּמִתָּר לִפ"ז אֶפְיָלוּ לֹא הִי שְׂשִׁים בְּאֵמַת בְּהַצּוֹקְעַר נֶגֶד הַדָּם וְאֵע"פ שֶׁהָרֵא"ש כָּתַב עָלָיו וְנ"ל וּל"נ שְׁגַם רְאֵיתוּ צְרִיכָה רְאִיָּה וְגַם הַמַּג"א ס' רי"ו סק"ג הַשִּׁיג עָלָיו וְהַנִּיחַ דְּבָרָיו בְּצ"ע וְכֵן הִפְר"ח בְּשׁו"ח שְׁבִסוֹף סֵפֶר מִים חַיִּים ס' יו"ד כָּתַב שֶׁדִּינוּ שֶׁל הַרְר"י בְּעֵנֵן הַדְּבִשׁ אִם נָפַל בּוֹ אִיסוּר אֵינוֹ מְחַנְּנֵר ע"ש מ"מ הָאֵלָּל רְבֵּא ס' רי"ו סק"ד כ' וְנ"ל דַּעַת הַמַּע"מ וּט"ז לְהַתִּיר וְכֵן נִרְאֶה מִרַבֵּינוּ יְרוּחָם וְכ"פ ב"ש"ג פ' הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל בְּמַס' ע"א וְכָתַב כִּנְה"ג שְׁפָן עֲמָא דְּבַר עכ"ל אֲמַנָּם לְכַאוּרָה הַשְּׁגַת הַמַּג"א עַל הַר' יוֹנָה חֲזָקִים מְאֹד מְהֵא דְּאֶמְרִינָן דְּחֻלְבַּ חִידוּשׁ הוּא כּו' אֲלֵמָא דֵּאֵע"ג שְׁנֵהֲפֹף הַדָּם לְגַמְרֵי לְטַעַם וּמַהוּת אַחַר לְהִיּוֹת חֻלְבַּ וּפְנִיָּם חֲדָשׁוֹת לְגַמְרֵי בָּאוּ לְכָאן מ"מ הִי אִיסוּר פִּינּוֹן שִׁיּוּצָא מֵהַדָּם אֲלֵמָא דְּבַתּוֹרָה מְעִיקְרָא אֶזְלִינָן וְכֵן מְאֶפְרוּחַ דְּאִי לֹאוּ ה"ט דְּבַעֲדִדְנָא דְּגַבִּיל עֶפְרָא בְּעֵלְמָא הִי אִיסוּר אֵע"פ שְׁנֵהֲפֹף מִמַּהוּת לְמַהוּת וּא"כ לְמַה יִּתִּיר הָאִיסוּר שְׁנֵהֲפֹף לְדְבִשׁ דְּלֹא שְׁיִיף בִּי הַטַּעַם הֵנָּה שְׁבִאֶפְרוּחַ כּו' וְכָלֵל גְּדוּל הוּא שֶׁהִיּוּצָא מִן הַטַּמָּא טַמָּא כְּדָאִי בִּי"ד ס' פ"א אָף גַּלְע"ד לִיִּשְׁבַּב בְּטוֹב סְבַרְתָּ הַרְר"י וְנ"ל וְהוּא מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דַּע"כ"פ נִרְאֶה לְכָל שְׁדַרְדָּר הַדְּבִשׁ לְהַחְזִיר הַדְּבַר לְתוֹכוֹ כְּמוֹ דְּבִשׁ א"כ פְּנִיָּם חֲדָשׁוֹת מְמַשׁ בָּאוּ לְכָאן וְנִקְרָא הָאִיסוּר שְׁנֵפֶל בְּהַדְּבִשׁ לְגַבִּי הַדְּבַר שְׁנֵתְהֵנָּה מִמְּנוּ דְּהֵינּוּ הַפְּנִיָּם הַחֲדָשׁוֹת רַק כְּמוֹ גוֹרָם לְבַד: וְה"נ בְּדָם שְׁנַעְפֹּר וְנַעֲשֶׂה חֻלְבַּ ה"ל הַדָּם רַק כְּמוֹ גוֹרָם לְגַבִּי הַחֻלְבַּ וְכֵן הַבִּיצָה לְגַבִּי הָאֶפְרוּחַ אֲלֵא דֵּאֶפ"ה אִיסוּרֵי דְּלֹא שְׁרִינָן בְּגוֹרָם א' שֶׁל אִיסוּר רַק כְּשִׁישׁ זֶה וְזֶה גוֹרָם הֵינּוּ אִיסוּר וְהֵימָר אֲזִי שְׁרִי אֲבָל כְּשִׁישׁ עכ"פ זוּז"ג שְׁרִי מִשָּׂא"כ בְּתַעְרוּבוֹת אִיסוּר וְהֵימָר מְמַשׁ דְּאִיסוּר אֲבָל הֵכָּא דְּהָאִיסוּר הֵנָּה רַק כְּמוֹ גוֹרָם לְהַדְּבַר שְׁנֵהֲפֹף א"כ כְּשִׁישׁ גוֹרָם שְׁנֵי מֵהֵימָר שְׁרִי וְהֵכָּא גַבִּי דְּבִשׁ שְׁנֵפֶל בּוֹ אִיסוּר הָיִי זֶה וְזֶה גוֹרָם הֵינּוּ שֶׁהָרִי הַדְּבִשׁ הֵנָּה ג"כ גוֹרָם הֵימָר לְדְבַר הַנְּהֲפֹף לְדְבִשׁ וּלְפִיכָף שְׁרִי מִשָּׂא"כ גַּבִּי אֶפְרוּחַ שְׁנוּלֵד מִבִּיצָה טְרַפָּה לִיכָּא גוֹרָם דְּהֵימָר וְאֵע"ג דַּהֲפַר"ח בִּי"ד ס' פ"ו ס"ק י"ח כָּתַב בְּשֵׁם הַמַּמ"מ פ"ג מֵהֵלְכוֹת מְאֻכְלוֹת אִיסוּרוֹת שְׁאֶפְרוּחַ שֶׁל בִּיצַת עוֹף טַמָּא שִׁישְׁבַּב עָלָיו עוֹף טְהוֹר שְׁאִיסוּר וְדָאִי וְלוֹקִין עָלָיו וְכו' ע"ש וְהַפְר"ח הִבִּיא רְאִיָּה מֵהַש"ס דְּחֻלְוִין (דק"מ סע"א) וְרְאֵיתוּ אֵינִי מְכִיר דְּהֵתָם אֶמְרִינָן דְּהַבִּיצָה אִיסוּרָה קוֹדָם שְׁנַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה אֶפְרוּחַ ע"י הַעוֹף הַטְּהוֹר וּמַה זֶה רֵאִי לְדִינוּ שֶׁל הַמַּמ"מ אָף מ"מ דִּינוּ שֶׁל הַמַּמ"מ וְדָאִי אֵמַת דָּאִין זֶה עֲנִין זוּז"ג פִּינּוֹן שְׁעִיקָר הוּא הַבִּיצָה וְע' בְּבִכּוּרוֹת (דף ז') בְּתוֹסְפוֹת שֵׁם סד"ה וְהָא אִיפְכָּא דִּי"ל שְׁזַרְעַת הַזֵּכֶר אֵין חָשׁוּב גוֹרָם וְכַש"כ בְּעוֹף טְהוֹר שִׁישְׁבַּב לְבַד עַל הַבִּיצָה אֵינוֹ מְזַרְיַע אוּ י"ל כַּמ"ש בַּגְּמ' דְּבִכּוּרוֹת (ד"ז) שֵׁם דַּר' יְהוֹשֻׁעַ לְמַד מִקְרָא שְׁלֹא לְהַתִּיר זוּז"ג בְּאֵמוֹ טַמָּאָה וְאָבִיו טְהוֹר אֵע"ג דְּבִכָּל הַתּוֹרָה מוֹתֵר זוּז"ג שְׁמָא תֵּאֵמַר דְּבַדִּינוּ שֶׁל רַבֵּינוּ יוֹנָה אֵין שְׁיִיף לְקִירוֹתוֹ גוֹרָם רַק תַּעְרוּבוֹת אִיסוּר וְהֵימָר וְכַמ"ש בְּתַשׁו' הַר"ן ס' ע' הִבִּיאָה הַב"י בְּקַצְרָה בִּי"ד סס"י קכ"ג וְנ"ל שְׁמָא תֵּאֵמַר בְּנ"ד יֵשׁ לוֹ צַד הֵימָר לְפִי שְׁאִין הַחֻמְצֵי בְּלְבַד גוֹרָם לְצַבַּע שְׁיֵהָא אֲלֵא הַעֲפָצִים וּשְׁאָר דְּבָרִים הַמְשַׁחֲרִים גוֹרָמִים ג"כ דְּהֵנָּה לִיָּה זֶה וְזֶה גוֹרָם וְשְׁרִי לִיתָא דְּנָדָאִי כִּי שְׁרִינָן זֶה וְזֶה גוֹרָם הֵינּוּ כְּשִׁאֵין שֵׁם גּוֹפּוֹ שֶׁל אִיסוּר שְׁאִין הָאִיסוּר אֲלֵא גוֹרָם לְבַד אֲבָל כָּל שְׁנַתְעַרְבַּב שֵׁם גּוֹפּוֹ אֵי אֶפְשָׁר לְהַתִּירוֹ מְטַעַם זֶה וְזֶה גוֹרָם שְׁהָרִי שְׁנִינוּ אֵלוּ אִיסוּרִים וְאִיסוּרִים בְּכָל שְׁהֵן וְאִין תַּעְרוּבוֹתָן

מותר מטעם זה וזה גורם ולא התירו זוז"ג אלא כגון תנור שהסיקוהו בקליפי ערלה שאין גוף האיסור בפת וזרעין תחתיה ירקות שאין גוף האיסור בירקות ושאר של חולין ושל תרומה נמי אע"פ שגוף השאר בעיסה גופו של איסור כבר נתבטל במאדים שאין כאן אלא החמוץ הבא בגרמתו של איסור אבל להתיר תערובות גוף [איסור] כל שלא נתבטל מטעם זה וזה גורם ח"ו והכא אי אמרינן חזותא מלתא היא הרי הוא פאילו גוף האיסור שם עכ"ל הר"ן בתשו' וא"כ לכאורה בנדון דהר"י פאנו להתיר תערובות הגוף מטעם זוז"ג אף באמת זה אינו דבנדאי בתערובות איסור והיתר דעלמא פשיטא דאין שייך זה וזה גורם אבל הכא שהדבש דרפו להחזיר הדבר שנופל בתוכו לדבש א"כ כבר נשתנה האיסור למהות אחר ממש בכה"ג שייך לקרות להאיסור רק גורם ול"ד פלל לשאר תערובות וראיה לזה שהרי המג"א המשיג על הר"י דיקמה זה לדברי' שנק' גורם שהרי העיר ע"ז מענין אפרוח שנולד מביצת טרפה ומדין דם נעפר ונעשה חלב והני דמו לכאורה לדבר הנק' גורם כמו ולד הנולד מן הטרפה שנטרפה ולסוף עיברה נק' גורם בגמ' ה"ז דומה לענין אפרוח שנולד מביצת טרפה עיין בתמורה (דף ל"א ע"א) וגם ביצה שנולדה מהטרפה בשנטרפה ולבסוף עיברה (למ"ד טרפה יולדת) נק' התרנגולת רק גורם להביצה כמ"ש בגמ' חולין (דנ"ח ע"א) בדספנא מארעא חד גורם הוא וע' בחי' הר"ן לשם ועכ"פ אין תיובתא להר"י מהמקומות שהעיר המג"א דהתם חד גורם הוא כמו חלב הבא מדם שנעפר ולא שייך לקרות גוף הבהמה גורם שני דהתיירא פיון דעיקרו מהדם ה"ל הבהמה להדם כמו ארעא להתרנגולת דאע"ג דספנא מארעא נק' חד גורם או דעכ"פ גם הבהמה אין נקרא גורם דהתיירא דאסורה משום אבר מן החי וכן באפרוח פנ"ל משא"כ בדינו דהר"י הוי זוז"ג עוי"ל דאפ"ל אם נאמר דכיון דהפנים חדשות בא מגוף דבר האיסור הוא חמור מענין גורם וכעין מ"ש בחי' הר"ן דחולין דרב אשי ס"ל דביצה לגפי תרנגולת לא נק' התרנגולת גורם לבד פיון דגופה היא ע"ש ולא דמי לולד כו' מ"מ יש ליישב דעת הר"י עפמש"ל בשם הרשב"א בטעם ההיתר בדין איסור הנטל"פ כשיש פזית בכא"פ משום דהטעם פמאן דליתא ואז בטל ברוב א"כ ה"נ פיון שדרך הדבש להחזיר דבר שנופל לתוכו כמו דבש א"כ י"ל דאין שייך לומר שהאיסור נ"ט בהדבש דהא אדרבה הדבש מהפכו לגמרי לדבש וא"כ נשאר האיסור משום תערובות גוף האיסור ובטל ברובא (משא"כ מצד זוז"ג לא היה צריך רוב אלא משום שלא יתפכו הדבש כשלא יהיה הרבה דבש יותר מהדבר שנופל לתוכו) וכ"ז לפלפולא אבל למעשה מי יכריע בין הר"י להרא"ש רק דעכ"פ יש לצדד להקל בנד"ז שבלא"ה ודאי לא נשאר מהדם חלק א' מששים של ההיתר ואין נרגש טעם דם ח"ו פנ"ל מדינו דהר"י הנ"ל יש להעיר לענין הנזכר בש"ע י"ד סי' סמ"ה בבהמה שנתפטה מאיסור מאכל כל מי חזקה דיש להתירה בפשיטות לפ"ד הר"י.

ואף להחולקים על הר"י יש לחלק וכ"ש לפמ"ש הפרי תואר שם דהחלב והמאכל שפקיבת הבהמה דומה לביצת אפרוח כו': סימן סח עוד על ענין הצוקער הנ"ל גרסינן בפ"ק דביצה א"ר מתנה עצים ששפירו כו' ותנן אין מבטלין כו' ע' ר"ן איכא מ"ד דדוקא בשיש בתנור עצים כו' ולכאורה זה נסתר מהש"ס דשבת (דכ"ט ע"א) דעביד להו פדרב מתנה כו' שעושה פן לכתחלה וא"כ מאי מהני אם יש שם עצים הרי תחלה מכיר הפלי גם מהתם נסתר מ"ש דדוקא בשאינו מכיר כו' וע' מג"א סי' תק"ז שתיירי.

ועיין בחה"ר פֿרַק בַּמָּה מְדַלִּיקִין (דכ"ט) סד"ה פֿי אַדְלִיק שְׂכֵי דְהֶקָא א"צ לְבַטֵּל אֱלָא צָרִיךְ רוּב פְּדֵי שְׂלֵא יִרְאֶה כְּמַטְלֵטֵל אֶת הָאִסוּר כּו': וְלַעֲנִין בְּיָטוּל אִסוּר הַנִּלְבָּה שְׂאֵלָה דְצוּקְעֵר י"ל דָּאִין בְּנֵה מְשׁוּם מְבַטֵּל אִסוּר דְהָא פֿסֶק הַרְמַב"ם פּי"ד מֵהַמ"א הִי"ב וְהַנָּאָה הַבָּאָה לְאָדָם בְּעַל פְּרָחוּ וְכו' וְהִינּוּ דְקִי"ל כּו' שְׂמַעוֹן דְדָבָר שְׂאִינוּ מִתְפָּנִין שְׂרִי וְכו"כ הַתּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת (פּי"ד דְק"י ע"ב) דְבָכָל אִסוּרִים שְׂבַתוֹרָה קִי"ל כּו' שְׂרִי וְהֶקָא אִינוּ מִתְפָּנִין לְבַטֵּל הַדָּם בְּשַׁבִּיל לְאֶנְקְלוּ דְאֶדְרָבָה לֹא נִיחָא לִיה פֿלֵל בְּמַמְשׁוֹ וְעוֹשִׂים כְּמָה תַּחְבּוּלוֹת לְהוֹצִיאֻ וְלִנְקוֹת הַצּוּקְעֵר אֶפְיָלוּ מְרִיחוּ וְכו"כ אָף אִם נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ מְשֻׁהוּ ה"ל דְבָר שְׂאִינוּ מִתְפָּנִין וְשְׂרִי וּמָה שְׂמַכְנוּן בְּתַעֲרָנוּבְתוֹ הִינּוּ לְהַצְלִיל הַמְשַׁקָּה זֶה שְׂרִי דְהָא מוֹתֵר בְּהַנָּאָה רַק בְּאֶכִּילָה הוּא אִסוּר וְא"ת ה"ל פֿסִיק רִישֵׁי' י"ל לֹא מִיבְעָי' לְהַב"ח בִּי"ד סִי' ש"א גְּבִי פְּלֵאִים דִּס"ל דְפֿסִיק רִישֵׁי' דְלֹא נִיחָא לִי שְׂרִי בְּכָל הָאִסוּרִים כְּמוֹ בְּשַׁבָּת: וְדַאי שְׂרִי פֿאָן ג"כ דְהָא לֹא נִיחָא לִי פֿלֵל אֱלָא אֶפְיָלוּ לְמָה שְׂהַשִּׁיגוּ בְּסִפְרָ שׁוֹנָה הַלְכוֹת (דָּף מ"א) עֲמוּד שְׁנֵי מַמ"ש הָרָא"ש פ' שְׁמוֹנָה שְׂרָצִים סִי' ט' דְעֵנִין הִיָּתֵר דְלֹא נִיחָא לִי לֹא שְׂרִי רַק גְּבִי שַׁבָּת לְבַד דְבְּעֵינִן מְלֵאכֶת מְחַשְׁבֶּת וְכו"כ הַרְשָׁפִ"א וְהָר"ן שְׁם הוֹבָאוּ כַּבִּי בַּא"ע סִי' ה' וְע"ש בַּב"ש.

מ"מ הָרִי כ' שְׁם בְּשׁוֹנָה הַלְכוֹת בְּשֵׁם הָר"ן בְּחֻלּוּן (דָּף תש"ר) דְלַעֲנִין הַנָּאָה אַע"ג דְהוּי פֿסִיק רִישֵׁי' שְׂרִי כָּל שְׂאִינוּ מִתְפָּנִין ע"ש וְכו"כ כַּמ"כ כְּשֶׁבַטֵל הָאִסוּר בִּס' וְנִשְׂאָר רַק מְשֻׁהוּ הָוִי רַק כְּמוֹ הַנָּאָה לְבַד ע"כ י"ל שְׂאִין אִסוּר כְּשֶׁאִין מִתְפָּנִין אַע"ג דְהוּי פ"ר וְתוּ דָּשֵׁם כ' שִׁי"ח עַל הָרָא"ש וּבְאֵמַת שְׂרָאָה שֶׁל הָרָא"ש מְזַבְּחִים (דצ"א) הוּא פְּלִיאָה דְאֶדְרָבָה מְשֵׁם מְבִיא הָעֵרוּף רָאָה לְדָבְרֵי דפ"ר דְלֹא נִיחָא לִי שְׂרִי וְכו"כ מְבִיאָר בְּהַדְיָא דְלַהָעֵרוּף ה"ה בְּשֶׁאֵר אִסוּרִים שְׂרִי וְשׁוֹב רֵאִיתִי בַּק"נ הַרְגִּישׁ זֶה וְרֵאִיתִי בַּחֲזָר וּבְכָר"ן שְׂלֵא כ' שְׂהָעֵרוּף מְבִיא רֵאִי מְזַבְּחִים וְכו"כ הַתּוֹס' שְׂכ' דְעֵיָקֵר רֵאִיתוֹ מְשֵׁם וְדַאי חוֹלְקִי אַרְשָׁפִ"א וְרָא"ש וְר"ן: גַּם בְּעֵנִין דְהִיכָא דְמַקְלָקֵל אֶפִי' ר' יְהוּדָה מוֹדָה דְדָבָר שְׂאִינוּ מִתְפָּנִין שְׂרִי גַם י"ל הֶקָא לִיכָא פֿסִיק רִישֵׁי' דְאֶפְשֵׁר לֹא יִשְׂאָר מֵהַדָּם מְאוּמָה גַם י"ל הֶקָא אִינוּ עֵנִין לְמַבְטֵל אִסוּר פֿינּוּ שְׂהָאִסוּר נְהַפֵּף לְגַמְרִי לְמַהוּת אַחַר כְּנ"ל וְעוֹי"ל פֿינּוּ דְהֶקָא פֿל צוּקְעֵר שְׂיָקְנוּ מְלֵאכֶתוֹ נַעֲשִׂי' עִי"ז א"כ מָה בְּצַע שְׂיָאָסְרוּ לִישְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת כֵּן הַצּוּקְעֵר וְלֹא דְמִי לְשֶׁאֵר אִין מְבַטֵּלִין אִסוּר שְׂאֶפְשֵׁר לְהִיּוֹת בְּלֹא זֶה לְהִיּוֹת כְּלוֹ הִיָּתֵר מִשָּׂא"כ הֶקָא שָׂא"א בְּעֵנִין אַחַר רַק שְׂיֵשׁ לוֹמֵר בַּנְד"ז דֵּה"ל לֹא אֶפְשֵׁר וְקַמְכּוּן ע' פֿסְחִים (דכ"ו) מִיְהוּ ז"א דְהֶקָא אִינוּ מִיפְּנִין כְּנ"ל וְלֹא אֶפְשֵׁר וְלֹא קַמְכּוּן אַע"ג דְהוּי פ"ר שְׂרִי כ"כ בִּס' שֶׁה"ל הַנִּלְבָּה (דל"ט ע"ג) וְתוֹס' כ' דְלֹא הָוִי פ"ר וְהַדִּין עֲמָהֶם דְהָא אָמַר שְׁם אֶפְשֵׁר וְלֹא קַמְכּוּן ג"כ שְׂרִי וְהִינּוּ וְדַאי כְּשֶׁאִינוּ פ"ר אָף בְּדַרְבְּנֵן מְשַׁמַּע שְׁם בַּתּוֹס' לְהַקֵּל וְה"נ הָוִי דְרַבְּנֵן וְעֵינִן בַּתּוֹסְפוֹת דְבְּכּוֹרוֹת (דכ"ה א') גְּבִי שְׁתֵּי שְׂעֵרוֹת דְפָרָה שְׂעֵקְרָן מְאָדִים וְרֵאִשׁוֹן מְשַׁחִיר דְלִפְרִיש"י אָף דְמִתְפָּנִין לְחַתּוּף הַשְּׂעֵרוֹת רַק לֹא בְּשַׁבִּיל גְּזִיזָה וּבִיָּאָרוּ כֵּן עוֹד דָּף ל"ד ע"א (ד"ה אֵילִימָא) דָּאִין מִתְפָּנִין לְגִיזָה אֱלָא לְתַמְנָן אֶת הַפָּרָה וְכֵן בְּהַקְנֵת דָּם לְבְּכוֹר אִין מִתְפָּנִין מְשׁוּם הַטְּלַת מוּם אֱלָא מְשׁוּם רְפוּאָה א"כ לִפ"ז וְדַאי ה"נ כְּשֶׁמְעָרַב הַדָּם בְּמַשְׁקָה הַצּוּקְעֵר אִין מִתְפָּנִין שְׂיָאָכְלוּהוּ רַק לְהַצְלִיל הַמְשַׁקָּה כְּנ"ל.

אֱלָא אֶפִי' לַמ"ש הַתּוֹס' שְׁזֵה אִינוּ נִק' דְבָר שְׂאִינוּ מִתְפָּנִין פֿינּוּ דְמִתְפָּנִין לְגוֹזוּ וְכֵן לְהַטִּיל הַמוּם כְּשָׂא"א שְׂלֵא יַעֲשֶׂה בּוּ מוּם כּו' מ"מ הֶקָא שְׂרִי מְשׁוּם דְאֶפְשֵׁר שְׂלֵא יִשְׂאָר כְּלָל מֵהַדָּם כְּנ"ל וְעוֹד דְהוּי פ"ר דְלֹא נִיחָא לִי כְּנ"ל וְעוֹד דְלֹא אֶפְשֵׁר בְּעֵנִין אַחַר וְעֵינִן בַּגְּמ'

דְּשִׁבֶת (פ"ז דע"ה) שא"ה דְּכַמָּה דְּאִית בְּיָה נְשִׁמָּה טְפִי נִיחָא לִיה פִּי (היא) [היכיל] דְּלִיצִיל
צָבְעִי וּפִירִשׁ"י דְּהָא דְּמוּדָה ר"ש בַּפ"ר הֵינּוּ בְּמִידֵי דְּלֵא אִיכְפֶת לִיה אִי אֶתְרָמִי פֶּה
וְהַתּוֹס' חוֹלְקִי אֶפִירִשׁ"י וּבְעֵצֵי אֶרְזִים סִי ה' סִסְק"א יִינָשֵׁב פִירִשׁ"י דְּבְמִידֵי דְּלֵא אִיכְפֶת
לִי אִם מְתָרְמִי אוֹ לֹא בְּזָה אֵינוּ פְטוּר רַק מְשׁוּם מִשְׁאֲצִל"ג אֲבָל בְּמִקּוּם שְׁהִיָּה נִיחָא לֹו
יּוֹתֵר אֵילוּ לֹא נַעֲשִׂית הַמְּלָאכָה כָּלֵל בְּזָה אֶף בְּלֵא טַעְמָא דְּמִלְשִׁאֲצִל"ג נְמִי יֵשׁ לְפִנְטְרוּ
וּא"כ ה"נ הִי נִיחָא לֹו יּוֹתֵר שְׁיִפְרֵד הַדָּם מִהַמְּשָׁקָה ע"י הַסִּינּוֹן לְגַמְרֵי דְּהָא הַדָּם מְקַלְקֵל
הַצּוּקְעֵר ע"כ אֶף אִי הָוָה פ"ר שְׁרִיָּא רַק הַעֲצ"א מְסִיק דְּזָהוּ רַק בְּשִׁבֶת וְלֹא בְּשִׁאָר אִיִּסוּרִין
וְאֵינוּ מְוַכְרַח גַּם י"ל דְּכִי לֹא אֶפְשָׁר שְׁרִיָּא עכ"פ בְּכַה"ג: סִימָן סֵט נִידוֹן קִדְרָה חוֹלְבַת
שְׁהֵעֵלָה הַקִּדְרָה רְתִיחַת הַחֵלֶב עַד שְׁזָב הַחֵלֶב בַּתְּנוּר תַּחַת כֶּפֶר פֶּת א' וַיֵּשׁ סָפֵק אִם זָב
ג"כ תַּחַת שְׁאָר כֶּפֶרוֹת: הֵנָּה מ"ש בַּהֲג"א פב"ת דע"ז בסי' ח' ד"ה וקיי"ל דְּרִיחָא וְנ"ל
וּמִיָּהוּ אִם זָב שְׁוֹמֵן הַבְּשָׂר חוּץ לְפִשְׁטִיד וְנִבְלַע בַּתְּנוּר אַע"פ שְׁהִפֶּת רְחוּקָה מִן הַפִּשְׁטִיד
אִסוּר לְאוּכְלָה אֶפִי בְּמִלַּח עכ"ל הֵבִיאוּ הַב"י סִי' צ"ז ד"ה וְכַתּוּב בַּהֲג"א וְלִכְאוּרָה מְלִשׁוֹן
זֶה מְשֻׁמֵּע אֶף שְׁוֹדָאֵי לֹא זָב מִהַשְׁוֹמֵן תַּחַת הַפֶּת אֶפ"ה אִסוּר וּפִי הַשְּׁ"ף סִי' צ"ז סק"ב
דְּהַטְעַם מְשׁוּם דְּמִסְפָּקָא לָן אִי בִּישׁוּל מְפַעֲפַע בְּכָל הַפְּלִי אוֹ לֹא כַּמ"ש בְּסִי' צ"ב ס"ק ט"ז
עכ"ל ור"ל דה"נ חֵינְשִׁינּוּ שְׁמָא מְפַעֲפַע הַשְׁוֹמֵן בְּכָל הַתְּנוּר וְהַט"ז שְׁמ סק"ב דִּפִּי הַטְעַם
דְּחֵינְשִׁינּוּ שְׁמָא הִלְכָה הַבְּלִיעָה עַד הַפֶּת ג"כ פְּנוּנְתוֹ הַבְּלוּע שְׁבִתוֹף הַתְּנוּר דְּאִין ר"ל
דְּחֵינְשִׁינּוּ שְׁמָא זָב הַשְׁוֹמֵן בְּעִין מְמֵשׁ עַד תַּחַת הַפֶּת דַּא"כ מֵהוּ ל' הַבְּלִיעָה אֶלָּא דַּר"ל
דְּהַשְׁוֹמֵן שְׁנִבְלַע כְּאִן תּוֹף הַתְּנוּר פְּעַפַּע וְהוּלִיף בְּלִיעָתוֹ גַּם לְהִלָּאָה בַּתְּנוּר וּא"כ מִהַתְּנוּר
נ"ט בְּפֶת הֵנָּה עַכְצ"ל דְּהַרְשָׁב"א וְהָרָא"ה בַּתְּה"א בֵּית שְׁלִישִׁי שַׁע"ד דַּפ"ג ע"ב וְסִיעָתָם
לֹא ס"ל הֵךְ סְבָרָא דְּהָא הָרָא"ה שְׁמ כ' דַּא"צ הִיִּסְק דְּבִקְנוּחַ נְמִי סְגִי מְשׁוּם דְּהוּי נ"ט בַּר
נ"ט דְּהַתִּירָא וְאֶחָרֵיו נְמִשָׁף הָר"ן פכ"ה ד"ה עַד שְׁיִנְסֵק הַתְּנוּר שְׁפֶתָב וְה"ה דְּסִגִי בְּקִנּוּחַ
כּו' אֲמַנְם פכ"ש ד"ה מְפִנֵי הָרָגֵל עֲבִירָה הִבִּיא סְבָרַת הָרָא"ה רַק בְּשֵׁם אִי נְמִי מְפִנֵי שְׁדַרְכוּ
לְהִסִּיקוּ וְאִין דַּרְכוּ לְקַנְחוּ נְקִט הִיִּסְק וּבְמִשְׁמַרְת הַבֵּית שְׁמ חֵלֶק עַל הָרָא"ה דְּהִיִּסְק מְמֵשׁ
בְּעִינּוּ וְהִיִּסְק גְּמוּר יָפָה כּו' וַיֵּשׁ שְׁפִירִשׁ מְשׁוּם שְׁטִיחַת הַשְׁוֹמֵן לַחָה וְאִין הַתְּנוּר מְתַקְנָח
מִהַשְׁוֹמֵן יָפָה וִי"א לְפִי שְׁסֶתֶם תְּנוּרִים אִית בְּהוּ קְרִטוּפְנֵי וְהַשְׁוֹמֵן נִדְבָק בֵּין הַבְּקָעִים וְאִי
אֶפְשָׁר לְקַנְחוּם יָפָה וּלְפִיכָף צָרִיף הִיִּסְק וְהַרְמָב"ן ז"ל פִּירִשׁ כֵּן הַטְעַם שְׁמָא לֹא יִקְנָחוּ
יָפָה עכ"ל.

וּא"כ לפ"ז בְּנִדוֹן דַּהֲג"א שְׁלֵא נִבְלַע שְׁוֹמֵן בְּעִין תַּחַת הַפֶּת רַק שְׁהִגִיעַ פְּעֻפּוּעַ לְשֵׁם א"כ
עֲדִיף מִנְתַּקְנָח וְלָכֵן אֶף הַמְּשַׁמְרֵת הַבֵּית דַּס"ל דְּקִנּוּחַ לֹא מְהַנִּי הֵינּוּ מְשׁוּם שַׁא"א לַתְּנוּר
לְהַתְּקַנְחַת יָפָה וְאִיכָּא שְׁוֹמֵן בְּעִין אוֹ מְשׁוּם גְּזִירָה שְׁמָא לֹא יִקְנָח וּא"כ הָכָא דְּמַעוּלָם לֹא
הִי שְׁוֹמֵן בְּעִין תַּחַת הַפֶּת וְה"ל כְּמִקְנוּחַ יָפָה מְתַחֲלָתוֹ הָרִי ה"ל נ"ט בַּר נ"ט דְּהַתִּירָא
גַּם מִהַתּוֹס' דְּזִבְחִים פָּרַק דָּם חֲטָאת (דַּצ"ו ע"א) ד"ה וְאִם טָשׁ שִׁכ' בְּשֵׁם ר"ת דַּא"א לֹו
לַתְּנוּר לְהַתְּקַנְחַת יָפָה כּו' וְהוּי בְּעִין כּו' וּכ"כ הַתּוֹסְפוֹת בְּחֻלְיִן פכ"ה (דְּקִי"ב ע"א) ד"ה
הַלְכָתָא דְּגִים וְהַתּוֹס' פָּרַק כ"ש (דַּרְף ל' סַע"א) ד"ה דְּלָמָּא וּכְשִׁלָּא זָב כָּלֵל שְׁוֹמֵן תַּחַת הַפֶּת
לֹא שְׁיִיף לֹוּמֵר כֵּן וְשׁוֹב רְאִיתִי בַּפ"מ ג' בְּשֵׁם הַכּו"פ ס"ס"י צ"ז שְׁהַתִּיר בְּאַמַּת מֵהֵאִי טַעְמָא
אִם לֹא זָב תַּחַת הַפֶּת מְמֵשׁ וְגַם כְּבָר קִדְמָם בְּזָה הַגְּאוֹן מו"ה עוֹזֵר ז"ל כְּנִדְפֵס בְּשׁו"ע
שְׁנִדְפֵסוּ בְּסִלְאוּוִיטָא שְׁנַת תַּק"פ דַּהֲג"א כְּתָבוּ כֵּן בְּשֵׁם א"ז וּמְרָדְכִי וּלְשִׁטְתֵיהוּ אֲזִלִּי
דַּס"ל דַּנ"ט בַּר נ"ט אִסוּר בְּבִישׁוּל וְצִלְיָה אֶפִילוּ דִּיעֲבַד הֵבִיאוּ הַרְמ"א רס"י צ"ה לָכֵן

פינון שְׁנֵבֶלֶע הַשְׁוֹמֵן בַּתְּנוּר הוֹלֵךְ וּמִפְעֻפֵּעַ עַד תַּחַת הַפֶּת וְנִבְלָע בּוֹ אֶבֶל הַרְמֵ"א ג"כ לְשִׁטְתוֹ אֲזוּל דְּפָסֵק שָׁם בְּסִי' צ"ה דְּאֶפִּילוּ בְּבִישׁוּל וְצִלְיָה שְׂרִי בְּדִיעֶבֶד נ"ט בַּר נ"ט הַלְפָה אִם זָב רַק תַּחַת הַפֶּשֶׁטִידָא אַף שְׁמִפְעֻפֵּעַ דְּרָךְ הַתְּנוּר אֶל הַפֶּת הָיוּ נ"ט בַּר נ"ט דְּהֵינּוּ מִן הַשְׁוֹמֵן אֶל הַתְּנוּר טַעַם אֶחָד וּמִהַתְּנוּר לְפֶת טַעַם שְׁנֵי וְהַפֶּל דְּהַתִּירָא דְשְׂרִי הַפֶּת אֶפִּילוּ בְּחֵלֶב כּו' עכ"ל יַעו"ש וְאֵף לְמ"ד דְּנ"ט בַּר נ"ט אֶסוּר בְּצִלְיָה יֵשׁ לְחֻלְק דְּהַתּוֹסְפוֹת שָׁם לֹא דִימּוּ זֶה לְצִלְיָה רַק אִם טָחוּ הָאֲלִיָּה עַל הַתְּנוּר מִמֶּשׁ רַק שְׂחֹר וְנִתְקַנַּח דְּכִינוּן שֶׁהִי עַל הַתְּנוּר וְדַאי יִשְׁנּוּ עכ"פ בְּלוֹעַ תּוֹךְ הַתְּנוּר מִשָּׂא"כ הֵכָא יֵשׁ עוֹד סָפֵק שְׁמָא לֹא הִגִּיעַ הַפְּעֻפֵּעַ תּוֹךְ הַתְּנוּר כְּלָל כִּנְגַד מְקוֹם הַפֶּת כְּלָל שְׂהָרִי הַשְּׂ"ף ג"כ כְּתִב רַק דְּמִסְפָּקָא לָן אִי בִישׁוּל מִפְעֻפֵּעַ בְּכָל הַפְּלִי אוֹ לֹא כּו' וּבְכוּ"פ שָׁם ס"י צ"ז כְּתִב שְׂהַשְּׂ"ף סוֹתֵר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ דְּלִקְמָן סִי' קכ"א ס"ק י"ז הֶעֱלָה לְעֵיקָר דָּאִם בִּישָׁל בְּמַקְצֵת כְּלִי מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד שְׁנֵי בְּלִי הַגְּעָלָה ש"מ דְּאִינוּ מִפְעֻפֵּעַ עכ"ל הַכוּ"פ וְצ"ע דְּשָׁם מִיָּרִי בְּכָלִי מִתְּכוֹת אֵף י"ל דְּלַעֲנִין זֶה אֵין נִפְקוּתָא: וּמַעֲתָה בְּדִין שְׂאֵלְתוֹ בְּקִדְרָה חוֹלְבַת שְׂהַעֲלָה הַקִּדְרָה רְתִיחַת הַחֵלֶב עַד שְׁזָב תַּחַת כְּפָר' א' הִנֵּה אִם בְּרוּר שְׂלֵא זָב תַּחַת שְׂאָר הַפְּכָרוֹת הָרִי מוֹתֵרִים לְאֹנְכֵלָם אִפִּי' עִם בְּשָׂר לְדַעַת הַגָּאוֹן מו' עוֹזֵר ז"ל וְהַכוּ"פ כְּנ"ל וְאֶפִּי' הַשְּׂ"ף י"ל שְׂיוֹדָה בְּחֵלֶב דְּדוֹקָא בְּשׁוֹמֵן י"ל שְׂיִפְעֻפֵּעַ לֹא כּוֹ בְּחֵלֶב שְׂאִינוּ מִפְעֻפֵּעַ כְּלָל לֹא כְּמוֹ שׁוֹמֵן וְחֵלֶב.

וְכּוֹ מוֹכֵרַח בַּתְּה"א בְּבֵית ד' שְׂעַר א' בְּסוּגֵיָא דְּטַפַּת חֵלֶב שְׂנִפְלָה ע"ג חֲתִיכָה דְּס"ל דְּחֵלֶב אִינוּ מִפְעֻפֵּעַ וְלָכֵן אִינוּ מִתְּפַשֵּׁט מִחֲתִיכָה לְחֲתִיכָה וְכִדְמַסִּיק בְּדָר' ק' ע"א מֵאִסוּר מִפְעֻפֵּעַ כּו' כְּחֵלֶב שֶׁל כְּלִיּוֹת אוֹ שׁוֹמֵן נִבְלָה כּו' מְכָלֶל דְּטַפַּת חֵלֶב אִינוּ מִפְעֻפֵּעַ וְכ"כ הַשְּׂ"ף בְּשָׁמוֹ בְּסִי' צ"ב סק"ג אוֹלָם בְּמִשְׁמֶרֶת הַבֵּית דְּקִי"א כ' בְּשָׁם סה"ת דְּחֵלֶב מִפְעֻפֵּעַ מ"מ לֹא דְּמִי לְשׁוֹמֵן כִּי הַחֵלֶב אִינוּ מִפְעֻפֵּעַ רַק מִשׁוּם שְׂיֵשׁ בּוֹ שְׁמִנּוּנִית חֲמָאָה וּל"ד לְחֲמָאָה מִמֶּשׁ וְשׁוֹמֵן הָיוּ כְּמוֹ חֲמָאָה אֵף כְּשֵׁי שְׂפָק שְׂמָא זָב הַחֵלֶב תַּחַת שְׂאָר הַפְּכָרוֹת לְכַאוּרָה יֵשׁ לְאַסוּר הַפְּכָרוֹת אַע"ג דְּהָיוּ ס"ס שְׂמָא לֹא זָב וְאֵת"ל דְּזָב שְׂמָא לֹא יָבוֹאוּ לְאֹנְכֵלוֹ עִם בְּשָׂר פִּינוּן שְׂיִרְאוּ לְהִזְהַר אִפִּי' לֹא מְהִי וְלַעֲנֵנ"ד הִי' נ' לְהַקֵּל בְּזֶה ע"י טְעִימָה שְׂיִטְעֵמוּ שְׂאִין בְּהֵן טַעַם חֵלֶב דְּבַכָּה"ג לִיכָא אִסוּר רַק מִחֲמַת גְּזִירָה אוֹלִי לְפַעֲמִים יִתֵּן טַעַם וּמ"מ יֵאָכְלוּ כּוּ"ש הַכוּ"פ וְלֹא שְׂיִיף לְגִזּוֹר הַגְּזִירָה רַק כְּשֶׁלְּשׁוֹ בְּמִתְּכִינּוּן עִם חֵלֶב כְּמַעֲשֵׂה שְׂבִגְמ' אוֹ עכ"פ גַּם בְּשׁוּגָג אִם וְדַאי זָב חֵלֶב תַּחֲתֵיו וְקָנְסוּ שׁוּגָג אִטּוּ מִזִּיד אֶבֶל בְּשֵׁי שְׂפָק שְׂמָא לֹא זָב חֵלֶב כְּלָל תַּחַת הַפְּכָרוֹת יֵשׁ לְהַתִּירוֹ ע"י טְעִימָה וְלֹא כְּלָל עִם בְּשָׂר עכ"פ וְע' בְּתוֹס' דְּזָבָחִים וּבְכַסְּחִים (פכ"ט דל"א) ד"ה וְאֶפִּילוּ בְּמִלְחָא שְׂמִשָּׁם יֵשׁ סִיּוּעַ לְפָסֵק זֶה דְּכְמוֹ בְּרִיחָא אֵף לְמ"ד דְּרִיחָא מִלְחָא הִיא וְאֶסוּר לְאַכּוֹל הַפֶּת בְּכוּתַח מ"מ שְׂרִי לְאֹנְכֵלוֹ בְּמִלְחָא וְלֹא חִיּוּשֵׁינּוּ שְׂמָא יָבֵא לְאֹנְכֵלוֹ בְּכוּתַח פִּינוּן דְּאֶפִּי' יָבֵא אֵין פֶּאֵן אִסוּר חֲמוּר כ"כ: א"כ כּוּ"כ הִיכָא דִּישׁ סָפֵק שְׂמָא לֹא זָב תַּחַת הַפֶּת כְּלָל וְגַם טְעֻמָּהוּ וְלִיכָא טַעַם חֵלֶב דְּזָהוּ רֵאִי שְׂלֵא זָב תַּחַת הַפֶּת א"כ לֹא חֲמִיר אִסוּרוֹ יוֹתֵר מְרִיחָא וְשְׂרִי לְאֹנְכֵלוֹ בְּמִלְחָא עכ"פ וְע' בַּת"ח כְּלָל ל"ו ס"ט שְׂנִסְתִּיעַ ג"כ מִהַתּוֹסְפוֹת לְמִשְׁוֹף מְזִה אֵינְהוּ צַד קוֹלָא לְעַנְיָנוּ ע"ש וְאֵע"פ שְׂבִפְלִיחֵי רִס"י צ"ז פָּסֵק דְּלֹא סְמִכִינוּן עַל טְעִימָה לֹא דְּמִי דְּאִיְהוּ קָאִי עַל דִּין הַשְּׂ"ע בְּאֶפֶה פֶת בַּתְּנוּר שְׂטָחוּ בְּאֲלִיָּה וְא"כ וְדַאי הִי' בְּלִיעָה בַּתְּנוּר תַּחַת מְקוֹם שְׂאָפוּ בּוֹ הַפֶּת מִשָּׂא"כ בְּנִדּוֹן זֶה דְּהָיוּ סָפֵק שְׂמָא לֹא הֵלֵךְ הַבְּלִיעָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂתַחַת שְׂאָר הַפְּכָרוֹת כְּנ"ל ע"ז י"ל דְּמִהִי טְעִימָה כְּנ"ל: סִימָן ע בַּגְמ' (ס"ט א').

איבעיא להו נפל לגו חלא מאי (מי אמרינן החומץ טעמו קשה ואין השרץ מפיגו לתת בו טעם) א"ל רב הלל לרב אשי הנה עובדא בי רב פהנא ואסר רב פהנא א"ל ההוא אימרטוטי אימרטט (לחתיכות דקות קטנות ושרץ איסורו בכעדשה פטומאתו ותיישינן דלמא בלע חתיכת שרץ בהדי חומץ) ועיין בנדה (דנ"ו ע"ב) גבי אימרטוטי אימרטט משמע פן ועיין בחולין פג"ה (נ"ד צ"ב סע"ב) גבי רבה ממרטט לי' ופירש"י משרש אחריו וכתב הר"ן ההוא אימרטוטי אימרטט פירש"י ז"ל ושרץ שיעורו בכעדשה דתיישינן דלמא בלע חתיכת שרץ בהדי חומץ ובנדאי דהכי אמרינן במעילה (פ"ד דט"ז ע"ב) בשרצים המובדלים דהיינו בשמונה שרצים שאיסורן פטומאתן אבל תימא הוא למה הוצרך לכה דהא אף בשאר איסורין יש לחוש לפחות מפזית דהא קי"ל כר' יוחנן דאמר בפרק בתרא דיומא (דע"ג) דחצי שיעור אסור מן התורה ותו קשיא עליו אי משום דהכי אמאי אסריה רב פהנא ליעבריה במסנת ולשתרי לכה פירשו ההוא אימרטוטי אימרטט שהוסר צמרו (ונראה שזהו דוגמת מה שהביא בערוף ממ"ש בשבת פ"ד דמ"טע"א) ממרטט דביני אטמי ופירש"י מצמר הנמרט מבין ירכותיה של בהמה כו' להכי קרי לי' מרטט דלאו בר גינה הוא וכן פ"ה דב"מ (דס"ח) ואת הרחלות מפני שגוזזות ושוטפות ומורטות) וכיון דחזינו דשהה טובא איכא למיחש דלמא חורפא דחלא מהדר ליה לטעמא לשבח ואע"ג דחלא ושכרא צונן בצונן הוא פיון דשהה טובא הנה ליה פבוש שהוא כמבןשל (ור"ל שמזה שהוסר צמרו ניקר ששהה טובא תוף החומץ ועל פן יש לחוש דלמא חורפא דחלא מהדר ליה לטעמא לשבח) והראב"ד ז"ל פי' שאין העכבר פוגם אלא מחמת צמרו וזה שהוסר צמרו משביח ולא נהירא כלל עכ"ל והמרדכי כתב הביאו באו"ה פלל ל"ב סי' ט"ו וז"ל אם אימרטוט ונחתה בענין שאין יכול לבררו ולהוציאו אסור הפל דדלמא חתיכה כעדשה נשאר בו והוי בריה וע"י שפיגנו במסנת של בגד שרי דמה לי אפקי' שלם ומה לי אפקי' נמרט ובלבד דאפקי' פולה ואם נימזח בתוכו לגמרי אז בטל בששים עכ"ל המר' וכו' או"ה וז"ל ודוקא במשקה לפי שאפשר לסננו ה"ל כדשיל"מ (במאכל נראה) (חסר קצת) ובד"מ סי' ק"ד סק"ב כ' בשמו וז"ל אבל במאכל מותר אפילו יש לחוש שנשאר בו איסור גם במשקה אין לחוש רק בשרץ דיש לחוש שמא ישאר בו כעדשה שהוא שיעור טומאתו הואיל ותחלת ברייתו הוי כעדשה מקרי בריה ואינו בטל משא"כ בשאר איסורין עכ"ל הד"מ הנה מבואר דס"ל דשאר איסור שאינו בריה בטל אפי' בחומץ שיכולים לסננו וח' שרצים די"ל כעדשה מהן הוי בריה אינן בטלים בכה"ג: אבל במאכל שא"א לבררן בטלים והנה הר"ן חולק ע"ז בנדאי וס"ל דבמשקה גם שאר איסורין אף שהן פחות מפזית אינן בטלים אף במאכל לא נתבאר בהר"ן אף דעתו בזה ועמ"ש לקמן בזה בשם הרשב"א בתה"א והגר"א סי' ק"ד סק"ו כ' אבל דעת רש"י כמ"ש התוספות בזבחים (פ"ח דע"ב א') ד"ה וליבטלו ברובא דכל דבר שאסור פחות מפזית הוי בריה כשיעור איסורו כמו גיד ול"ק ממילה דמובדליו דוקא כו' והוי כמו נמלה שלימה ודעת רש"י נכון עכ"ל ובאמת מ"ש דכל דבר שאסור בפחות מפזית הוי בריה אינו פן בתוספות אלא וז"ל אע"ג דלית ביה פזית אלא פל שהוא בעלמא כו' דטעמא דברייה משום דהוי כאילו פירש בין גדול ובין קטן כו' וא"כ ה"א פיון דשיעורן בכעדשה עכ"פ א"כ י"ל דלא הוי בריה דברייה משמע בין גדול בין קטן אפילו מפעדשה אף לפמ"ש הט"ז רס"י ק' חשיבות דברייה שלא תהיה בטלה דכיון

דמן התורה יש חשיבות דהיו לוקין על אכילתן אפילו הוא פחות מפזית כו' ע"כ הקמירו רבנן בתערובות שלקו עכ"ל וכו' הפמ"ג שהוא מאו"ה פלל כ"ה ד"ב א"כ לפ"ז הרי גם פאן יש חשיבות דהיו לוקין על אכילתן בפחות הרבה מפזית דהיינו בכעדשה ואף שיש לקו שיעור עכ"פ אינו בערף השיעורים של רוב איסורי תורה אמנם הט"ז עצמו פאן סי' ק"ד כ' בפשיטות דכעדשה דשרץ לא חשיב ברירה ושכ"כ באו"ה פלל כ"ה ד"ב דלא עדיף מפזית מן הנבלה דלא חשיב ברירה ואפילו פזית משמנה שרצים הנ"ל לא חשוב ברירה וסיים שם באו"ה נמצא שאין קרוי ברירה עד שיהיה בו ג' דברים ברירת נשמה ונוצר באיסורו ושיחלק ואין שמו עליו עכ"ל ועיין בהרא"ש ברחוקין פג"ה סס"י ל"ג.

וקשה דהאו"ה סותר א"ע למ"ש פלל ל"ב סי' ט' דדלקא חתיכה כעדשה נשאר בו והיו ברירה עכ"ל והובא לעיל ובסה"ת סי' נו"ן משמע כמ"ש באו"ה פלל כ"ה ד"ב שכ' ומורינו רבינו מפרש דכל דבר ששמו עליו כו' שוב ראיתי בתפל"מ סי' ק' שיישב דברי או"ה דלא סתרי אהדדי דבכלל כ"ה ד"ב מייגרי שאין הפשיעור עדשה שלם אף דלענין מלקות אין חילוק מ"מ לא חשיב ברירה כו' מ"מ הוא עצמו נוטה לדברי האומרים דאינו חשוב ברירה ושאפילו אברים שלקו שאיסורן בכל שהוא כמ"ש בתה"א דק"י ע"ב ובתוספות דפ"ד דמעילה (דט"ז ע"ב) אפ"ה י"ל דלא חשיב ברירה ע"ש וכ"ד המנ"י בכלל פ"ה סעיף י"ז ס"ק י"ז וז"ל דמשמעות כל הפוסקים דכה"ג לא חשיב ברירה וכמ"ש המ"כ ח"ב פ"ג ניותר הנה ג"ל דכוננת רש"י וסיעתו דאף דקיי"ל חצי שיעור אסור מן התורה מ"מ פיון דאיפא רק איסור בעלמא ואינו מושבע עליו מהר סיני כמ"ש הרמב"ם פ"ה מה' שבועות ובש"ע י"ד סי' רל"ח וע"ש בש"ך סי' רל"ט ס"ק י"ט על פן לא גזרו פולי האי שפא יבוא לפגוע באיסור עצמו בשאר איסורים פיון ששיעורן בכזית משא"כ בשרץ דאיפא למיחש שייבוא לפגוע באיסור ששיעורו בכעדשה והוא איסור דאורייתא גמור לכן חששו וכ"מ קצת בש"ג פב"ת דע"א עכ"ל המ"י ובזה יש ליתן טעם לתרץ דברי או"ה ממה שהקשה עליו הרמ"א בד"מ סי' ק"ד סק"א במה שחילק בין משקה למאכל דמשמע מדבריו דבמאכל מותר ומתבטל אפילו יש לחוש שישאר ממנו כעדשה כו' וכן בת"ח פלל פ"ה סוף דין י"ז כ' על או"ה ואע"ג דהוא חילק בין אם נפל למאכל או למשקה אין חילוקו נראה וכ"נ מדברי הב"י עכ"ל ולפמ"ש מאחר דאין ע"ז דין ברירה ממש רק משום דהיו איסור מדאורייתא גמור כמ"ש המ"י: ע"כ בשנתערב במאכל אין לחוש לזה פיון שא"א לבררו ולהוציאו מן המאכל מתבטל וכמו פזית מן הנבלה דג"כ מתבטל בששים זיתים מן הפשרה וכעין מש"ש האו"ה פלל ל"ב דין יו"ד אבל אם נאבד עד שאינו מפירו להוציאו אפילו בכזית מהשמנה שרצים בטל שפיר כשאר איסורים בששים אחרי שאינו שלם כדאי לעיל בתשובה חילוקי דברים שאינן מתבטלים עכ"ל ור"ל כמ"ש בפלל כ"ה ד"ב וזה דלא כהתפל"מ וע' בכלל ל"ב ד"ו משמע בהדיא ג"כ לא כפירושו דשם א"א לומר דתיבת שנתרסק קאי ג"כ על פשיעור עדשה מח' שרצים דא"כ קאי ג"כ על פזית מנבלה ע"ש וזה אי אפשר וא"כ כשנתערב במאכל ה"ל כמו נאבד עד שאינו מפירו להוציאו לכן בטל מאחר שאינו עכבר שלם ורק במשקה פיון שאפשר לסננו ולהוציאו אינו בטל אף שעכשיו אינו ניקר מ"מ פיון שיש לחוש שייבלע חתיכת שרץ בהדי חומץ והחומץ הוא משקה א"כ אפשר אינו מבטל השרץ כי אוקל ומשקה הו' ב' דברים ולא דמי לציר שע"ג היק פב"ת דיומא (ד"פ סע"ב) דמצטרפין משום דאכשורי אוקלא הוא

משא"כ הָאָבֶל בְּמֵאכֶל שְׁפִיר מִתְבַּטֵּל כִּינּוּן דָּאִין לֹו דִּין בְּרִיָּה מִמֶּשׁ וּמ"ש הֶרְשֵׁב"א
בְּתִשׁוּ' סִי' ק"א הוֹבָאָה ב"י ס"ס"י ק"ד אָהָא דִּתְנִין רפ"ח דִּתְרוּמוֹת וְהוֹבָאָה בַּגְמ' פ"ח דִּנְדָה
אוּ שְׁטַעַם טַעַם שְׁשֵׁשׁ כו' דְּחִיָּשִׁינּוּ שְׁמָא שְׁשֵׁשׁ עוּמַד בְּפִיּוּ בְּפִי עֲצָמוּ וְאִי אֶפְשָׁר לֹו
לְבָרוּר בְּתוֹף פִּיּוּ וּלְפִיכָף זוֹרְקָה עכ"ל הָרִי אָף שֶׁהוּא עִם הַמֵּאכֶל בְּתוֹף פִּיּוּ אִינוּ בְּטֵל כְּלָל
כְּשֶׁעוּמַד בְּפִיּוּ עֲצָמוּ צְרִיף הִבְנָה דְּהָא הֶרְשֵׁב"א עֲצָמוּ כ' בְּתַה"א הוֹבָא ב"י סִי' קט"ו
אֵעִפ"י שְׁזָה עוּמַד בְּפִיּוּ עֲצָמוּ וְזָה עוּמַד בַּפ"ע בְּטֵלִים בְּשִׁיעוּרֵן שְׁפֵל שְׁאִין אֲתָה יְכוֹל
לְבָרוּר כו' וּאֵפ"ל פּוֹנְתוֹ עוּמַד בְּפִיּוּ עֲצָמוּ שְׁעוּמַד שְׁלָם וְלֹא נִתְרַסַּק שְׁאֲזוּ אֶפְיֵלוּ הוּא
מְעוֹרָב אִינוּ בְּטֵל כְּדִין בְּרִיָּה וּכ"נ מְדַבְּרֵי הֶרְשֵׁב"א בְּתַה"א בֵּית ד' ש"א דק"י ע"ב ש"כ
וְנ"ל וּמִיָּהוּ לֹאוּ דוֹקָא בְּשָׂרָצִים הַמְּוֹבְדָלִים שְׁאֶפְיֵלוּ בְּשָׂרָה אִיסוּרִים שְׁנִתְעַרְבוּ בִּיָּין וְשָׁמֵן
וְחוֹמֵץ וְכִיּוֹצָא בְּהוֹן יֵשׁ לְחוּשׁ אֶפְיֵלוּ לְפָחוֹת מִכִּזִּית שְׁהָרִי חֲצִי שִׁיעוּר דְּאוֹרֵיִתָּא דק"י"ל
כר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר הָכִי כו' הִלְכָף לִיעֲבָרְיָה בְּמִסְנַת וְלִישְׁתְּרִי עכ"ל הָרִי בִּיָּאָר דְּדוֹקָא
שְׁנִתְעַרְבוּ בִּיָּין וְשָׁמֵן וְחוֹמֵץ וְכִיּוֹצָא בְּהוֹן וְהִיָּינוּ כְּדַמְסִיָּים לִיעֲבָרְיָה בְּמִסְנַת.

אָבֶל בְּשִׁתְעַרְבוּ תוֹף מֵאֶכֶל מִתְבַּטֵּלִים אָף מִשְׂרָצִים הַמְּוֹבְדָלִים. אֵלֹא שְׁבִזָה חוֹלֵק עַל
או"ה ע"פ פִּירִש"י וְהִיָּינוּ שְׁגָם בְּשָׂרָה אִיסוּרִים יֵשׁ לְחוּשׁ לְכַה"ג דְּהִיָּינוּ אֶפְיֵלוּ בְּחֲצִי
שִׁיעוּר פִּינּוּן שְׁנִתְעַרְבוּ בְּמִשְׁקִים יָין וְחוֹמֵץ כו' וּכ"כ בְּתַה"ר שָׁם וְנ"ל עַכְבָּר שְׁכַפְתִּים
וְכִיּוֹצָא בְּהוֹן מְאִיס אֵלֹא שְׁחִשׁוּ לוֹ חֲכָמִים בְּזִמְן שְׁנִפְל לְתוֹף הַשְּׂכָר אוּ לְתוֹף הַחוֹמֵץ שְׁמָא
מִשְׁבִּיחַ וְצְרִיף שְׁשֵׁים לְבִטְלוּ וּלְבִטְלָה גַם פְּלִיטְתוֹ עכ"ל הָרִי כְּתַב וְצְרִיף שְׁשֵׁים לְבִטְלוּ
מִשְׁמַע דְּגוֹפּוֹ ג"כ בְּטֵל בְּשֵׁשִׁים וְהִיָּינוּ וְדָאִי בְּשִׁתְעַרְבוּ אֶלְמָא דְּמִתְבַּטֵּל וְצ"ל דְּמִיָּרִי בְּשֵׁא"א
לְעַבְרוּ בְּמִסְנַת כְּגוֹן שְׁנִתְעַרְבַּ בְּמִשְׁקָה וּבְמֵאכֶל: קִיצוּר.

נִתְבָּאָר ב' שְׁטוֹת א' או"ה וּמִשְׁמַעוֹת הַמְּרַדְכֵי דְּחִתִּיקָה מִשְׁמוּנָה שְׂרָצִים שְׁנִפְלוּ לְמִשְׁקִין
צְרִיכָה סִינּוּן מִסְפֵּק שְׁמָא נִשְׂאָר כְּעֵדְשָׁה דְּהוּי אִיסוּר גְּמוּר דְּאוֹרֵיִתָּא מִשֵׁא"כ בְּשָׂרָה
אִיסוּרִים אִין חוֹשְׁשִׁין כ"כ דְּחֲצִי שִׁיעוּר אִין חוֹשְׁשִׁין מִסְפֵּק כְּזָה וּבְאֹנְכְלִין שֵׁא"א לְבָרוּר
הַפֵּל בְּטֵל ב' הֶרְשֵׁב"א ס"ל דְּגַם שְׂאָרֵי אִיסוּרִין בְּמִשְׁקִין צְרִיכִין סִינּוּן וּבְדָבָר עַב הַפֵּל בְּטֵל
מ"ש הַגְּבַר"א דְּכַעֲדָשָׁה מִן הַשְּׂרָץ חָשׁוּב בְּרִיָּה אִין מִשְׁמַע כֵּן מִהַתּוֹסְפוֹת וּכ"ד הַמְנ"י
דְּמִשְׁמַעוֹת כֵּל הַפּוֹסְקִים דְּכַה"ג לֹא חָשׁוּב בְּרִיָּה: ב וְרַבִּינוּ יְרוּחָם סוֹף נְתִיב ט"ו אוֹת כ"ט
דָּף קי"א ע"ב בְּדַפּוֹס קַאפּוֹסַט עַכְבָּר אוּ שׁוּם שְׂרָץ שְׁנִפְל לְתוֹף חוֹמֵץ כו' וְאֵם גְּמוּחַ הַשְּׂרָץ
אֶפְיֵלוּ תוֹף מַעַל"ע מִשְׁעָרִים בְּשֵׁשִׁים כו' וְדוֹקָא בְּחוֹמֵץ וּבְשָׂרָה דְּחִיָּשִׁינּוּ דְּלִמָּא אֲשַׁבּוּחֵי
מִשְׁבַּח אָבֶל בִּיָּין וְשָׁמֵן וְשָׂרָה מִשְׁקִין נִטְל"פ הוּא וּמְוֹתָר אֶפְיֵלוּ אֵם שְׁהָה זְמַן מְרוּבָה
וּמִשְׁלִיכּוֹ אֵם הוּא שְׁלָם וְהַשְּׂאָר מְוֹתָר וְאֵם גְּמוּחַ מְעַבִּירוּ בְּמִסְנַת כו', וּכְמ"כ בְּמִבְּוֹשֶׁל כו'
וְאֵם גְּמוּחַ מִשְׁעָרִים אוֹתוֹ בְּכוֹלוֹ בַּס' עכ"ל הִנֵּה לֹא הִנְפִיר כְּלָל הַדִּין דָּאֵם נִתְחַסְתָּה בְּעַנְיָן
שְׁאִינוּ יְכוֹל לְבָרוּר הַפֵּל אִיסוּר וְלֹא מְהַיָּי ס'.

וְהִנֵּה הַתּוֹסְפוֹת דַּס"ט ע"א כְּתִבוּ יֵשׁ לְתַמְנָה עַכְשָׁיו כו' וְהִלֵּא רַגְלֵי הַדְּבוּרִים מְעוֹרְבִים
בְּדַבְּשׁ כו' וּכ"כ הָרֵא"ש שָׁם סִי"א וְהִיָּינוּ אִימְרָטוּטֵי אִימְרָטוּט וְאֶפְיֵלוּ וְאֶפְיֵלוּ וְאֶפְיֵלוּ וְאֶפְיֵלוּ
מִיָּהָ אִיסוּר וְהַתְּרוּץ כִּי הֵם ע"ד עֲצָמוֹת הַחֲמוּר מְוֹתָרִים וּכ' הַתְּפֵל"מ בַּסִּי' ק' אָף דְּדַבְּרוּהָ
אִינָה מִשְׁמוּנָה שְׂרָצִים וּא"כ מִהוּ הַקּוֹשְׁיָא וְצ"ל דַּס"ל לְהַתּוֹסְפוֹת וְהָרֵא"ש דָּאִין הַטַּעַם
מִשׁוּם בְּרִיָּה וּכְמ"ש הֶרְשֵׁב"א וְהָר"ן וְה"ה חֲצִי שִׁיעוּר אֵלֹא מִשׁוּם שְׁנִיכָר בְּתוֹכוֹ כְּמ"ש
הַדְּרִישָׁה וְט"ז עכ"ל וּמ"מ אֶפְשָׁר לומר מִשׁוּם דְּדַבְּשׁ אִינוּ מֵאֶכֶל אֵלֹא מִשְׁקָה אָף שְׁנִקְרַשׁ

כמ"ש במס' טהרות פ"ג מ"ב וצ"ע בא"ח סי' קנ"ח [ע' מפתח עכ"פ מזה ראיה דס"ל להתוספות דאף ברוטב עב אינו בטל אף חצי שיעור מיהו הש"ף בנקה"כ תירץ דהתוספות שם מקשין דעינינו רואות שרגלי הדבורים מעורבים בדבש ואוכלין הדבש עם רגלי הדבורים ור"ל פנין דעינינו רואות לא שייך ביטול פלל והטור כ' ואם נתחתה בענין שאינו יכול לבררו הפל אסור ופי' הב"י ונ"ל קאי אמאי דכ' ברישא שאם יכול לסגנו במסנת טעמו בטל בס' והשתא קאמר שאם נתחתה בענין שאינו יכול לבררו פגון שהי' השכר או החומץ מעורב במאכל עב שא"א לסגנו הפל אסור עכ"ל וכ"כ הד"מ דלהטור אפילו נתערב במאכל אינו בטל וכ' דהיינו דוקא בח' שרצים הנ"ל וכ"כ הב"ח ונ"ל ואם הי' השכר מעורב במאכל עב שא"א לסגנו הפל אסור ומיהו דוקא בח' שרצים המובדלין דאיסורו פטומא אתו אבל בשאר איסורין אם אינו יכול לבררו שרי והיינו דכ' רבינו בסתם בסי' ק"א דאם נתרסקו בטלי דתו לא חשיבי דבכל ענין שרי אם נתרסקו ואפילו נפל לרוטב עב וא"א לבררו עכ"ל אבל היש"ש פג"ה סי' מ"ט כ' ונ"ל ואם נתחתה בענין שלא יוכל לבררו הפל אסור כו' ואפילו פחות מכעדשה מ"מ חצי שיעור אסור מן התורה ואין היתר אלא בנמוס לגמרי עכ"ל מדאסר אפילו בחצי שיעור א"כ ה"ה בשאר איסורים.

ונה דלא כהפר"ח סק"ג שהשנה דעת מהרש"ל לדעת רמ"א והב"ח ומהתוספות וקרא"ש פב"ת דע"א (דס"ט) הנ"ל משמע כמ"ש מהרש"ל וצריף להבין דזהו נגד או"ה וגם נגד הרשב"א דס"ל דבמאכל מתבטלים וא"א לומר דלא קי"ל פהרשב"א דהא קי"ל בברייה שאם נחתה ממנה אבר מתבטלת במאכל כמשנ"ת בסי' פ"ד גבי עבר ובנישל תוף יב"ח דפסקו שם הטוש"ע פהרשב"א ואין לומר משום דהתם הספק שפא נמוס לגמרי דא"א לומר פן דהא גם הסה"ת העומד בשטת התוס' כ' סי' נ' והני מקלי כשהוא שלם ואז קרוי ברייה פדאמרינו ריסק ט' נמלין ואחד חי דדוקא אחד חי והיינו שלם ואפילו מת קרוי ברייה אבל מקצתו חתוכין אפילו ישנו עם ההיתר בטלים בששים עכ"ל הרי דאפילו הוא אינו נמוס רק שנתה קצתו בטל בס' במאכל מיהת וכ"כ שאר הפוסקים כמ"ש בטור וב"י סי' ק' וא"כ מ"ש רוטב עבה שמעורב במאכל אמאי לא יבטל המאכל את החתיכות שרץ ואין לתרץ דהתם מיירי במאכל שהוא פועל הברייה והוי כמו מין במינו אבל שאר מאכלים שאינן דומים להברייה אין מבטלים פלל הברייה אפילו נחתה ממנה קצת משום דכינן שאין דומין זל"ז הרי אין מבטלים זא"ז דא"א לומר פן שיהי' א"א לצייר במאכלים דהיתר שיהיה דוגמת זבוב או נמלה והנה הרשב"א במשמרת הבית דק"ה כ' דאפילו עכבר ממש מתבטל גופו כשהוא נתערב במאכל ואינו מפירו בין המתבטלין והבד"ה כ' דא"א שלא יפירו אבל בברייה קטנה דאינה מכירה יודה דשייך בה ביטול לולי דברייה אינה בטלה אבל פשנתה אבר בטלה וכמש"ל.

והש"ף בנקה"כ תירץ דהכא שנתערב במשקה גזרו שפא יפגע בגוף האיסור והביא ראיה מריא"ז בש"ג נזוהי השטת או"ה שנת"ל אף אינו מספיק דהם מיירי במשקה דוקא דאז אין שייך ביטול (דהא הוי) יבש בלח ממש הלכך חששו מספק שפא יפגע כו' משא"כ במשקה שיש בו מאכל דא"כ נתבטל החתי' שרץ ממש וא"כ מ"ש משאר איסורים גמורים של תורה דכשמתבטלים כדין בס' או ברוב אין חוששין שפא יפגע כו' עס"י ק"ט: קיצור נת' הטור כ' דכשא"א לסגנו אסור ופי' הב"י פגון שכר המעורב במאכל

וס"ל לרמ"א וב"ח דדוקא בח' שרצים הדין פן ומהרש"ל ס"ל דה"ה אפילו בשאר
איסורים יגיש להקשות על פולם מדקיי"ל בר"ה שנתתה ממנה אבר בטלה ואפילו בר"ה
ממש בטלה בתתק"ס לרש"ב"א ות"י הנק"כ דחוק דבמאכל שאני דראוי שיתבטל לגמרי:
ג אף הפר"ח פי' דמייירי שגפ"ל לר"טב ע"ה שיקרוב הנה דין לח יש לו אע"פ שהוא ע"ה
וא"א לסגנו (ולא מייירי בר"טב שיש בו מאכל דא"כ החתיכה שרץ מתבטלת במאכל
מדין יבש ב"בש) והחתי' שרץ יש לו דין יבש ולכן אינו מתבטל שיקרי ע"י מישוש ידים
יגיש בממשו של איסור ויפירנו וה"ל איסור הנק"כ ואין לו ביטול עכ"ד וע"כ צ"ל
דהיינו אפילו א"א לבררו ולהוציאו מ"מ נאסר דכיון דשייך בי' הפר"ח ע"י משמוש ידים
אע"פ שא"א לברר פולו באמת אוסרים הפל והט"ז כ' ג"כ פ"עין זה והנה באמת יש ראיה
לשטה זו מלשון נאסר רב פהנא דאילו להרש"ב"א דהיינו עד שייסגנו לא שייך איסור
דה"ל למיתני תקנתא פדאמר רפ"ק דעירובין ימעט ובדאורייתא נמי תני תקנתא אכל
לפי' זה א"ש דמייירי שהחומץ הנה עב ביותר פ"עין שמי חומץ וכ"מ מהתוס' גבי רגלי
דבורים וישוב נקה"כ ע"ז הוא דחוק אף הט"ז הקשה לעצמו מהרש"ב"א בתה"א בית ג'
ש"ו דף פ"ו ב' גבי קום הובא ב"י סי' קט"ו שאע"פ שהקום שבתמא אינו מעורב עם
התמא בטל במיעוטו שהביטול ברוב בעלמא אינו מצד שהמיעוט מתערב עם הרוב כו'
אלא אע"פ שנה עומד בפ"ע נזה עומד בפ"ע בטליו בשיעורן שפל שאין אתה יכול לברר
דבר מתוך דבר אילו היית אוסר הרוב מפני המיעוט נמצא שאין המיעוט בטל כו'.

כש"כ בקום שבתמא שאי אתה יכול לברר אותו מתוך התמא דרוב פל האיסורין
המתבטלין ברוב בטליו בכיוצא בזה עכ"ל ונהרי קום בתמא הוא לח ב"בש ומפירו
ואעפ"כ מתבטל פ"עין שא"א להפרישו אין אוסרין הרוב מפני המיעוט כו' ותיגרץ דבעכבר
יש לחוש שפ"א יאכל חתיכת האיסור בפ"ע בשלמא יבש ב"בש נהפך האיסור להיתר כו'
וג"ז דחוק דממ"נ כמ"כ פ"עין נהפך האיסור להיתר פ"עין דמתבטל ברוב כה"ג לפ"ד
הרש"ב"א ג"כ הרש"ב"א לא ס"ל כמ"כ אפי' במין במינו הא דנהפך כו' וצ"ח להבין להט"ז
הא דמבשא"מ יבש ב"בש בטל אעפ"י שהן מןבדלין בעצם וי"ל שאני התם דמייירי שא"א
להפירן פ"עין לק"ה אע"פ שמובדלין בעצם הם מתבטלים משא"כ הק"כ ש"יכולים להפירו
כו' לפ"ז אם א"א להפירו בטל לכ"ע אע"פ שהוא מבשא"מ ובכ"ה יש ליישב שהיא דבריה
שנתתה ממנו קצת דבטל דמייירי כשא"א להפירו ועדיין צ"ע מקמח חטים בקמח
דשעורים דבטל ובביצה פ"ה (דף ל"ח ב') משמע חטים בשעורים מתבטלים אע"פ
שיכולים להפיר בין קמח חטים לקמח שעורים וכ"ש בין חטים לשעורים ולהרש"ב"א
א"ש דא"א לברר: קיצור.

נת' הפר"ח ס"ל יבש בר"טב ע"ה אע"פ שא"א לברראינו מתבטל וקשה מקום בתמא
דהוי לח ב"בש ובטל לרש"ב"א ותיגרץ ט"ז דשם פשאוכל ורואה קום זורק הקום והק"כ
יש לחוש שיאכל החתי' בפ"ע וג"ז דחוק דעכ"פ פשיאכל החתיכה עם הר"טב אין איסור
דבטל ולהט"ז ופר"ח ג"כ כשא"א פ"עין להפיר האיסור עכצ"ל דבטל אע"פ שמובדלין
בעצם כמבשא"מ: ד והנה אף להרמב"ם גבי קום נראה דשרי דהב"י כ' התם דוקא משום
שהקום נ"כר משא"כ הק"כ שא"א להפיר הפר"ח וע' סה"ת סי' נ' די"ד סע"ד מקצתן
חתיכין הרי אינו דומה למאכל ומ"ש מ"בש פ"עין כו' עכצ"ל לכאורה לא כהפר"ח ועיין
בש"ע אזור בה' פ"סח סי' תס"ו ס"ט לפי שהוא דומה לתערובות יבש פ"עין כו' ובסעיף

יו"ד כ' שאינו דומה לתערובות יבש בלח כו' ונראה שזה תולה במ"ש עוד מזה בי"ד בסוף השו"ת ד"ה מ"ש בש"ף י"ד סי' ק"ט וז"ל ולפ"ז י"ל שגם יבש בלח אינו מתבטל לעולם אף אם אין האיסור גיכר כלל אפילו ע"י משמוש ידים וכמ"ש במ"כ ס' התערובות ח"ב פ"ג בתירוץ הב' ודלא כמ"י שחלק עליו והסכים למ"ש הט"ז ופר"ח סי' ק"ד בתירוץ הא' שבמ"כ שם דהאיסור גיכר ע"י משמוש ידים ע' פר"ח וממ"ש הש"ע סי' ק' ס"ג מבואר דדוקא משום ברית אסור עכ"ל.

וזהו חומרא גדולה פי המרדכי ואו"ה והרשב"א ורי"ו פולם מפרשים בפנים אחר וגם הש"ף וט"ז מחולקים בזה ואיך נתפנס חומרא יותר מהט"ז וכ"ש לפי הרשב"א והר"ן בקא דאימרטוטי אימרטט אין מוכרח כלל כל הדין דיבש בלח רק לפירש"י והתוס' הדין זה יש לו שרש אבל לא להחמיר כ"כ ונגד הש"ע סי' ק' וע' בתשו' חו"י ס"י ק"ב והמ"י כלל פ"ה סעיף י"ז ס"ק נ"ז בהפ"מ מיקל אף פהש"ף נגד פר"ח וט"ז אף היכי דגיכר האיסור אלא שא"י לבררו לא אסור רק בשמנה שרצים ולא בשאר איסורין וע"ש בכלל כ"ב דין יו"ד ס"ק כ"ג ועמ"ש לקמן סעיף ח"י"ת: ע"פ הג"ל אפשר להתיר עגון הקרוט שדקוהו מתולעים פנהוג ורצוהו ועשוהו ואח"כ נודע שיש מין תולעים דקים מאד פמראה הקרוט ממש וצריכי בדקיה דעכ"פ עכשוו א"א להפיר בינם ובין הקרוט וא"כ בטל מדאורייתא רק החשש משום ברית וע' כו"פ סי' ק' המציא י"ל מילבען אינם בריי פינן שאין אסורין מתחלת ברייתן רק אח"פ כשפני' כמ"כ פאן את"ל דלא קיי"ל כשמואל בדין קישות שהתליע באיביה ב' חיזק דעת האומרים דבאלף בטל ג' שפא גימוחו או מוחו בבישול ומ"מ בזה צ"ע אף במה שאינו ברית י"ל פנ"ל: ה ולענ"ד נ' כמה ראיות דהדבר מתבטל אפילו אם גיכר קצת כל שאי אפשר לבררו או אפילו רק טורח גדול.

הא' שנינו רפ"ב דכלאים כל סאה שיש בו רובע ממין אחר ימעט וכ' הר"ש רובע הקב הוא אחד מכ"ד לסאה שהסאה ששה קבין ימעט אותו מין אחר המעורב עד שיפחות מרובע ויתבטל בתוך הסאה ומותר לזרוע ולא מיתסר משום זרע פלאים עוד כ' הר"ש רישלמי כיצד ימעט או יוסיף על סאה או יפחות מרובע לא כן אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן כל האסורין שריבה עליהן שוגג מותרין מזיד אסור ומשני תמן אתה מרבה לבטל איסור תורה ברם הקא אתה מרבה לבטל מפני מראית העין ופי' הרא"ש שם פ"ב סי' א' דמדאורייתא חד בתרי בטיל פינן דלא ערבו פדי לזרוע וא"צ למעט אלא מפני מראית עין כו' והתו"ט הקשה וז"ל ותמיהא לי מלתא דלא שייך בנטול ברוב אלא כשאין גיכרין דבגיכרין אין שייך לומר בנטול וכ"פ בש"ע י"ד סי' ק"ט ובת"ח רס"י ל"ט ובשני מיני תבואה הרי גיכרין וכ"ש בתבואה וקטניות דבמתניתין דלקמן ונ"ל כו' אלא שחכמים כו' ע"ש ולא משמע כדבריו מלשון הרא"ש שכתב הטעם דחד בתרי בטל אבל בנטול חד בתרי מיהו צריף מדאורייתא.

וא"כ איך יקרא זה בנטול פינן שהן גיכרים וכן משמע מדברי הרשב"ם פ"ו דב"ב (דף צ"ד ע"א) שבד"ה סבריה: כ' חשוב הוא מן התורה ולא בטיל וכו' ואח"פ במסקנא בד"ה פרוכע דהקא דמי שגיהם.

בטלים מן הדין הרי שמדין בנטול ברוב נגעו בה ויש להקשות על הירושלמי איך מקשה מדין שמרבה ומבטל במזיד יותר ה"ל להקשות דאין פאן בנטול כלל פינן שגיכר המין

ואפֿשֿר לְבָרְרוּ שְׁהָרִי ר' יוֹסִי אוֹמֵר יְבֹרַח אַעֲכַצ"ל דַּמ"מ פֿינן שְׁטוֹרַח גְּדוֹל הוּא לְבָרְרוּ
ע"כ חֲשׂוֹב בִּיטוּל לַעֲנִין פְּלֵאִים גַּם שְׁנִינוּ רַב־תַּת דְּכִלְאִים צָמַר גְּמֵלִים וְצָמַר רַחֲלִים
שְׁטַרְפֵּן זֶה בְּזֶה אִם רֹב מִן הַגְּמֵלִים מִןתֵּר כו' וְנִרְאֶה דָאָף שְׁטַרְפֵּן זֶה בְּזֶה אֶפְשָׁר לְהַפִּיר
וְלִבְרוֹר פְּמָה חֲלָקִים צָמַר גְּמֵלִים בַּפ"ע מְצָמַר רַחֲלִים וְעַכ"ז חֲשׂוֹב בִּיטוּל וְגְדוֹלָה מְזוּ
מְבֹאָר בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁם הוֹבָא בְטוּי"ד רַס"י רַצ"ט מִי שְׁנַתְעָרַב לוֹ צָמַר עִם פִּשְׁתָּן מְבִיא
לִיטְרָא וְעוֹד צָמַר גְּמֵלִים וּמְבַטְלֵן כו' וְעֵינֵן בְּמַרְדְּכִי פַכ"ש שַׁר"ת הִבִּיא רְאִיָּה מִדִּין מְשֻׁנָּה
זוֹ לְדִין בִּיטוּל חֲמִץ קוּדֵה"פ ע"ש סִי תַתְנָה"ה.

וְהִנֵּה גַם בַּפ"ק דְּסוֹפָה (ד"ט ע"ב) גָּבִי בְּשַׁחֲבֵטוֹן וּפִירֵשׁ"י וְסָבֵף פֶּשֶׁר רָבָה עָלָיו וּמְבַטְלוֹ
דְּמִדְּאוּרִיָּתָא פֶּל מִיָּלִי בְּרֹבָא בְּטִיל כו' וְכַבֵּר הַקְּשׁוּ הֶר"ן וְהִרִיטְב"א שְׁהָרִי אֶפְשָׁר לְהַסִּיר
הָאִסוּר שְׁהָאִסוּר הוּא אֵילָן מִחֲנוּבֵר וְסָבֵף הַפֶּשֶׁר הוּא הַתְּלוּשׁ וְאֵעִי"כ חֲשׂוֹב בִּיטוּל וְמָה
שְׁתִּירֵץ הֶר"ן הִבִּיאֵו הַמַּג"א סִי תַרְכ"ו סַק"ג מִשׁוּם דְּשֵׁם מְדִינָא בְּפִלְגָא פֶּשֶׁר סָגִי אֵינוֹ
מוֹבָן דֵּהָא אֶפְשָׁר שְׁגַם פִּלְגָא לֹא יִהְיֶה הַמְּשָׁל פֶּשֶׁה־פֶּשֶׁר הוּא ד' חֲלָקִי עֲשָׂרָה מִכָּל גַּג הַסּוֹפָה
וְהַפְּסוּל שְׁנֵי חֲלָקִי עֲשָׂרָה אוֹ ג' חֲלָקִי עֲשָׂרָה א"כ הוּא בְּטִיל בְּרֹבָא וּמְצַטְרֵף לְהַכְשִׁיר
הַסּוֹפָה לַפ"ד רַש"י וְר"ת וְהָרִי לִיכָא גַם פִּלְגָא סָבֵף פֶּשֶׁר וְא"כ ע"כ מִדִּין בִּיטוּל בְּרֹב
נִגְעוּ בָּהּ וְאִיָּהּ הוּא בְּטִיל פֿינן שְׁאֶפְשָׁר לְהַסִּירוֹ א"ו דַּכָּה"ג נְמִי חֲשִׁיב בִּיטוּל שׁוֹב רְאִיתִי
בַּש"ע אַאֲזַמוֹר הַגָּאוֹן ז"ל סִי תַרְכ"ו ס"ד וְס"ט מ"ש לִינִישׁב זֶה: וְהִרִיטְב"א בְּחִידוּשָׁיו
פ"ק דְּסוֹפָה (ד"ט ע"ב) ד"ה אָמַר רַבָּא כ' וְאֵע"ג דְּבִאִסוּר שְׁאֶפְשָׁר לְהַתְּכַפֵּד אֵינוֹ מְתַבְּטֵל
(וְנ' שֶׁהוּא ט"ס וְצ"ל שְׁאֶפְשָׁר לְהַפִּירוֹ) מִפֿינן דְּמִדִּינָא פֿי מְצַמְצָמִים לִיהָ לֹא בְּעֵינֵן רֹבָא
אַלָּא דְּחִיָּיִשִּׁין לְסָבֵף פְּסוּל שְׁיָהָא עוֹמֵד בְּמָקוֹם אֶחָד וְכֵינן דְּמַעֲוָרָב בְּרֹבָא סְמִכִּינוּ
שְׁמַתְעָרַב בְּכָל פְּאִיסוּר הַנּוֹפֵל בְּרֹב לַח בְּלַח וּמְתַבְּטֵל פֿינן שְׁאִין בּוֹ פְּדִי צִלְתּוֹ מְרֹבָה
מִחֲמַתּוֹ עַכ"ל וְע' בְּחֻמְד מִשָּׂה סִי תַרְכ"ו סַק"ב הָאָרִיף לְהַשִּׁיג עַל הַמ"א וְכ' וּבְדַקְדוּקָא כ'
רַמ"א שֶׁם בַּה"ג הַשְּׁאִינָן נִיכְרִין כו' דְּאִילוֹ נִיכְרָא לֹא שְׁיָיָף בִּיָּה בִּיטוּל וְאָף פֿי מ"מ לֹא הִנֵּה
בִּיטוּל מְעַלְיָא ר"ל מִפְּנֵי שְׁאֶפְשָׁר לְהַפִּירוֹ כו' וְהִבִּיא מ"ש הַתּוֹס' ד"ט ע"ב בַּד"ה הָא: פֿינן
דְּמִינְכְרִין וְלֹא מְעָרְבִין כו' וְכ"כ דַּט"ו ע"ב ד"ה וְהָא אֶפְשָׁר.

פֿינן דְּאִינוּ מְעָרְבִין זֶה בְּזֶה וְנִיכְרָא פֿל אֶחָד בַּפ"ע כו' דְּכִשְׁחֲבֵטוֹן דְּלַעֲיִל שְׁעָרְבֵן וְאֵינוֹ נִיכְרָא
הִי נִיהוּ פְּסוּל הִי נִיהוּ פֶּשֶׁר עַכ"ל. וְהָרִי עַכ"ז אֶפְשָׁר לְהַפִּירוֹ תוּמ"י ע"י שְׁיָסִיר הַסָּבֵף
וְיִשְׂאָר הָאֵילָן וְעַנְפָּיו עוֹמְדִים בַּפ"ע וְעַכ"ז בְּטִיל וְע' פַּמ"ג בַּמ"א שֶׁם סַק"ג דְּבִאִסוּר כַּה"ג
אֵינוֹ בְּטִיל בַּמַּכְש"כ מַמ"ש בַּש"ע יו"ד סִי צ"ח ס"ד בַּה"ג וְטַבַּע הַחֶלֶב לְהַקְפִּיא כו' ע"ש
וּלְפַע"ד דִּין זֶה דְּחֲבֵטוֹן דּוּמָה לְהָא דְּכָל סָאָה שְׁיִישׁ בָּהּ רֹבַע כו' דְּבִטְל בְּפָחוֹת מְרֹבַע אַע"פ
שְׁאֶפְשָׁר לְבָרְרוֹ וְחֲנָם גְּדַחַק הַתּוּי"ט ר"פ שְׁנֵי דְּכִלְאִים הֵן אָמַת שְׁיִישׁ לוֹמַר שְׁיִישׁ לְחֶלֶק
בֵּין בִּיטוּל בְּרֹב בְּשָׂאָר אִיסוּרִים וּבֵין אִיסוּרֵי מְאָכְלוֹת אָף שַׁלְפ"ד ר"ת בְּמַרְדְּכִי פַכ"ש
שְׁהִבִיא רְאִיָּה מְפִלְאִים לְחֻמְד נִרְאֶה דְּאֵינוֹ מְחַלֵּק מ"מ מְצִינּוֹ גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִים מְחַלֵּקִים
בִּינֵיהֶם כַּמ"ש בְּמַרְדְּכִי פ"ק דְּבִיצָה סִי תַרְמ"ח בְּשֵׁם רַשְׁבָּ"ם לְחֶלֶק בִּינֵיהֶם לַעֲנִין בִּיטוּל
אִיסוּר לְכַתְּחֵלָה אָף מִהִירוּשָׁלַיִם רַב"ב דְּכִלְאִים הַנָּ"ל לֹא מְשַׁמַּע פְּרִשְׁבָּ"ם דַּא"כ מֵאִי
מְקַשָּׁה מְהָא דַּר' יוֹחָנָן דְּמִיָּירִי בְּאִיסוּרֵי מְאָכְל לְהָא דְּכִלְאִים וְא"א לוֹמַר דְּכִלְאִים ה"ל ג"כ
אִיסוּר מְאָכְל.

שְׁהָרֵי פְּלֵאֵי זְרַעִים מְוֹתְרִים בְּאֶכִּילָה כְּדַאִיתָא בְּמִשְׁנֵה רַפ"ח דְּכִלְאִים וְעַכ"פּ מְזַה נְלִמּוּד דְּגַם בְּאִיסוּרֵי מֵאֲכָל אֵין לְהַחְמִיר כ"כ טוּבָא וְהֵינּוּ פְּשֵׁהֲאִיסוּר מְעוּרְב תוּף מֵאֲכָל שְׂאֵי אֲפֻשֵׁר לְבָרַר הָאִיסוּר מִן הַהִיתָר לְכֵן אַף שְׂאֲפֻשֵׁר לְהַכִּיר קִצַּת מְהֵאִיסוּר כְּמוֹ פְּשֵׁאֵין הַמֵּאֲכָלִים שְׁוִים מִמֶּשׁ י"ל דְּבִטּוּל פִּינּוּן שֵׁא"א לְהִסִּיר כָּל הָאִיסוּר.

דְּכִינּוּן דְּאֲשַׁפְּחוּן בְּאִיסוּרֵי אַחֲרִים בְּטוּל הָאִיסוּר תוּף הַהִיתָר אַף שֶׁהוּא בְּעֵנְיָן שְׂאֲפֻשֵׁר לְבָרַר לְגַמְרֵי ע"י טוּרַח כְּמוֹ רַפ"ב דְּכִלְאִים הַנֵּ"ל וּפ"ק דְּסוּפָה א"כ גַּם בְּאִיסוּר מֵאֲכָל יֵשׁ לוֹמַר דְּבִטּוּל הֵיכָא שֵׁא"א לְהִסִּירוּ כְּלוּ אַף שְׂאֲפֻשֵׁר לְהַכִּיר מִקְצָתוֹ ע"י מְרֵאִית הָעֵין ע"י טוּרַח פִּינּוּן שֵׁא"א לְהִסִּיר כְּלוּ וּכ"ש פְּשֵׁהֲוֵא בְּעֵנְיָן שֵׁא"א לְהַכִּירוּ ע"י מְרֵאִית הָעֵין כ"א ע"י מִישׁוּשׁ יָדִים וְזֶה דְּלֹא כְּהַט"ז וּפּר"ח כ"א פְּדַעַת הַש"ף בְּנִקְה"כ דְּלֹא הִחְמִירוּ בְּעַכְבָּר רַק מִשׁוּם דְּכַעֲדָשָׁה הָוִי שְׂעִינָא מְלִקוּת: קִיצוּר רֵאָיָה מִרַפ"ב דְּכִלְאִים דְּאִיסוּר מִתְבַּטֵּל בְּרוּב הִיתָר אַף שֶׁע"י טוּרַח אֲפֻשֵׁר לְבִנְיָנָא וְכֵן רַב"ת דְּכִלְאִים וּפ"ק דְּסוּפָה רַק הֵתֵם לֹא מִיָּרֵי בְּאִיסוּרֵי מֵאֲכָל אַף גַּם בְּאִיסוּרֵי מֵאֲכָל י"ל שֶׁעַכ"פּ אֵין לְהַחְמִיר הֵיכָא שֵׁא"א כָּלֵל לְבָרַר הָאִיסוּר מִהַהִיתָר אַף כְּשֶׁע"י טוּרַח אֲפֻשֵׁר לְהַכִּיר מִקְצַת דְּמִקְצַת מִן הָאִיסוּר אֲבָל א"א לְבָרַר וְלְהִסִּיר כְּלוּ י"ל דְּבִטּוּל: וְעוֹד נ' רֵאָיָה לְזֶה מִמִּתְנִיטִין פ"ב דְּטְבוּל יוֹם מ"ג הוּבָאָה בְּגִמְרָא פ"ג דְּפִסְחִים (דָּף מ"ד ע"א) וּבפ"ו דְּנִזִּיר (דָּף ל"ו ע"א) הַמְקַפָּה שֶׁל תְּרוּמָה (תְּבַשִּׁיל קָפוּי וְעַב שֶׁל תְּרוּמָה כְּגוֹן דִּיּוּסָא וְהַשּׁוּם וְהַשְּׁמֵן הַנְּתוּנִין בּוֹ לְתַבְלִין הֵיּוּ שֶׁל חוּלִין.

רַש"י) וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹן פֶּסֶל אֶת כְּלוּן (דְּמִקְפָּה עֵינָא וְטְבוּל יוֹם פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה רַש"י) הַמְקַפָּה שֶׁל חוּלִין וְהַשּׁוּם וְהַשְּׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹן לֹא פֶּסֶל אֲלֵא מְקוּם מִגְעוֹ (וּבְרַש"י דְּנִזִּיר שָׁם כ' אֵית דְּאֲמַרֵי דְּפִי בְּמִקְצָתוֹן הֵינּוּ בְּשׁוּם וְשְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה אֲבָל לֹא בְּמִקְפָּה דְּחוּלִין דְּטְבוּל יוֹם שְׁוִיוִיהוּ רַבְּנָן שְׁנֵי נְאִין שְׁנֵי עוֹשֵׂה שְׁלִישֵׁי בְּחוּלִין וְאֵית דְּאֲמַרֵי מֵאֵי בְּמִקְצָתוֹן אֲפִילוּ בְּמִקְפָּה שֶׁל חוּלִין דְּכִינּוּן דְּעֵרוּבֵי בְּחֹד מְנָא דְּמִי לִיהַ כְּמֵאן דְּנִגַּע בְּתְרוּמָה עֲצָמָה עכ"ל) וְהֵינּוּן בְּהַ מְקוּם מִגְעוֹ אֲמַאי פֶּסוּל הָא בְּטָלִי לְהוּ תְּבַלִּין בְּרוּבָא (דְּקִסְבֵּר דִּימוּע מְדַרְבְּנָן הוּא דְּאִיסוּר כְּלוּמַר דְּמִדְּאִוְרֵיּתָא חֹד בְּתַרֵי בְּטָלִי וְהָא דְּתְרוּמָה בְּחֹד וּמֵאָה דְּרַבְּנָן הוּא תּוֹסְפוֹת בְּנִזִּיר בְּשֵׁם רַש"י דְּפִסְחִים) וְאֲמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה דִּימוּע מִדְּאִוְרֵיּתָא הוּא) מַה טַעַם הוּאִיל וְזֵר לּוֹקָה עֲלֵיהָ בְּכִזִּית כו' וּכ' הַתּוֹסְפוֹת בְּנִזִּיר (וּכ"ה בְּפִסְחִים בְּקוּצָר) וְקָשָׁה לַר"ת דְּמִדְּפִרְיָהּ וְלִבְטוּל בְּרוּבָא מִשְׁמַע שְׁהַשּׁוּם וְהַשְּׁמֵן אֵינּוּ בְּעֵין דְּדָבָר שֶׁהוּא בְּעֵין אֵינּוּ מִתְבַּטֵּל וְלֹא מִשְׁמַע הֵכִי דְּקַתְּנֵי וְנִגַּע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹן מִשְׁמַע דְּאֲשׁוּם וְאֲשְׁמֵן קָאֵי וְלֹא אֲמַקְפָּה מִדְּלֵא קַתְּנֵי בְּמִקְצָתָהּ כו' לְכֵן נִרְאָה לַר"ת דְּאֵיִרֵי שְׁהַשּׁוּם וְהַשְּׁמֵן מְפִנְזִין עַל הַמְקַפָּה וְנִיכְרִין כו' עוֹד כ' הַתּוֹסְפוֹת בְּפִי הוּאִיל וְזֵר הֵיזֵה לּוֹקָה עֲלֵיהֶן בְּכִזִּית וְלֹא דְּוִקָא נִקֵּט לּוֹקָה דְּהָא תְּרוּמַת שׁוּם מְדַרְבְּנָן אֲלֵא ה"ק הוּאִיל וְזֵר לּוֹקָה עֲלֵיהֶן בְּכִזִּית אֵילוּ הֵיזֵה תְּרוּמָה דְּאִוְרֵיּתָא דִּין הוּא לְהַחְשִׁיבָהּ וְלֹא יִתְבַטֵּל אֲגַב הַמְקַפָּה וְלַע"ד אֵין צְנוּרָה לִידְחַק דְּהָא יֵשׁ בָּהּ שְׁמֵן וְתְרוּמַת שְׁמֵן הוּא מִדְּאִוְרֵיּתָא עוֹד כ' וְא"ת לִימָא ר"ל יִתְרַץ הוּאִיל וְזֵר לּוֹקָה בְּכִזִּית אִם הֵיזֵה מְלַקֵּט וְצוּבֵר מִשְׁם כִּזִּית (וְלַעוֹלָם אֵין הִיתָר מִצְטַרְף לְאִיסוּר.

וְגַם א"צ לְאִוְקְמֵי בְּכִזִּית בְּכַא"פ) וְאֲמַר ר"י דְּאֵין דְּרָף אֲכִילָתוֹ בְּכָף וּמִשׁוּם הָאֵי טַעְמָא לִית לָן לְמִימַר שְׁלֵא יִתְבַטֵּל אֲגַב הַמְקַפָּה עַכְתָּ"ד וּכ"כ הַתּוֹסְפוֹת בְּפִסְחִים שָׁם ד"ה לְאוּ

משום ומשום אם הנה מלקט כו' פינון שאין דרף אכילה בכף עכ"ל יעו"ש ובשט"מ דגזיר
שם כ' נראה לפרש דהכא מיירי בשום ושמן שהוא בעינו מפונזרין על פני המקפה אבל
אין מעורבין בתוכה כו' עכ"ל אבל הר"ש בפי' המשנה פ"ב דטבול יום מ"ג האריה ופי'
זו"ל משמע שהשום והשמן מעורבין במקפה ואין מקומן נזכר דמקשינו התם אסיפא
מקום מגעו אמאי פסל ופי' שם בקונטרס אמאי פסל הא בטלי להון תבלין ברובא וכו'
משמע מתוך פירושו שאין השום והשמן בעין ודבר שהוא בעין אינו מתבטל ברוב כו'
ור"ת וריב"א גרסי בפסחים מקום מגעו אמאי פסול הא לא הוי פביצה ומוקמי לה
בשהשום והשמן בעין כו' ואי אפשר לקיים פי' זה כו' ונלע"ד פשוט דאף לפי ר"ש
בפירש"י דמיירי שאין השום והשמן בעין היינו שאינן מפונזרין על פני המקפה מלמעלה.

אלא מעורבין בתוכה אבל בתוכה נדאי יש שום בעין רק שנידף. אבל נדאי מוכדל הוא
גם למראית העין מן הדייקא שהיא המקפה שפאשר נקח בכף מתוך המקפה יהיה נזכר
נדאי קצת חתיכות שום אלא שא"א לברר השום ולהסירו דא"כ תתקלקל הדייקא לגמרי
ולכן בכה"ג שפיר הוא בטל ומ"ש ודבר שהוא בעין אינו מתבטל ברוב זהו כשהוא בעין
מפוזר על פני המקפה מלמעלה שאזי אינו מעורב בתוכה כלל אבל כשמעורב בתוכה אף
שאפשר להכיר מקצתו ע"י הנ"ל בטל לגמרי ודוגמת מ"ש התוספות בגזיר ובפסחים
ואור"י שאין דרף אכילתו בכף ומשום ה"ט לית לן למימר שלא יתבטל כו' פנ"ל וה"נ
פינון שאין דרף כלל ללקוט ולברר השום מתוך המקפה.

ע"כ לית לן למימר שלא יתבטל וכ"ש הוא מדברי התוספות דהא התוספות כתבו כן אף
לשטתם שהשום והשמן מפונזרים ע"פ המקפה והוא בעין אעפ"כ כתבו פינון שאין דרף
אכילתו בכף כו' כ"ש וק"ו כשהשום והשמן מעורבין תוך המקפה ממש שללקט השום
מן המקפה קשה מאד וגם יתקלקל ויפסד המקפה וגם א"א כלל ללקט כולו דבכה"ג הוא
בטל בנדאי ונלע"ד ראה לזה ממשנה שלימה ספ"ו דגדרים (דנ"ג ע"ב) מן המקפה אסור
בשום (של מקפה) ורבי יוסי מתיר.

מן השום מותר במקפה. וע"ש בהרא"ש דהיו רגילין ליתן בכל מקפה שום א"כ עכ"פ
על פרחף אפשר לברור ולהכיר השום של מקפה מתוך המקפה שהרי ר' יוסי מתיר
בהשום של מקפה כשלא יאכל מן המקפה: קיצור מדאמרין פ"ג דפסחים הא בטלי להו
תבלין ברובא אף דפר"ש שהשום אינו בעין היינו שאינו ע"פ המקפה ואין מקומן נזכר
כ"א מעורב בתוכה אבל [בתוכה] נדאי (הוא) [יש] שום ואעפ"כ בטל פינון שא"א להסירו
מתוך המקפה וראה ממשנה ספ"ו דגדרים: ושוב מצאתי בחזו"ט דעת סי' ק"ד סק"א
הביא ג"כ ראה זו ומ"ש דמיירי שהשום והשמן בעין רק א"א לברר השמן מהמקפה כו'
הנה אף שפונזתו אחד כמ"ש דר"ל שהם בעין אבל אין מקומן נזכר כ"א מעורבים בתוכה
עכ"ז לא ראה לשון הר"ש שפי' שנה נקרא שאין השום והשמן בעין כו' ומ"מ המכונן
של הר"ש ג"כ כמ"ש שממשו של השום בעין תוך המקפה ולא נמוח וראה דהא הגמרא
מסיק דלוקה עליהן משום שיש פזית בכדי אכילת פרס וגבי כבכא"פ אין לוקין עליו
אא"כ יש טעמו וממשו פרק בתרא (דע"א דס"ו ושם פירש"י ממשו שהוא בעין לאפוקי
חלב שנמוח נק' טעמו ולא ממשו ע"ש בפירש"י ס"ו ב' גם הר"ש בטבול יום פ"ב שם
גבי פזית בכא"פ כ' ועו"ל דאפילו במינו נמי כבכא"פ דאורייתא דלא בטיל ברובא אע"ג

דלא מינכר כו' דסתמייהו בחטים או בשעורין של תרומה איירי דהאי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי ואי אכיל כבכא"פ חייב ולא דמי למיעוט הנמוח ומתחבר עם הרוב מתבטל עכ"ל וא"כ לפ"ז גם בשום שבתוך המקפה מסתמא ג"כ לחודיה קאי הגם דהוא מין בשאינו מינו מ"מ לשון כבכא"פ משמע כה"ג וכ"כ הפר"ח בה' פסח דלרש"י וסיעתו פל' שהאיסור הוא מחוי ואינו בגופו מקרי טעמו ולא ממשו וא"כ מאחר שפאן אמרו שהיה לוקה עליו משום כבכא"פ ע"כ היינו שאינו מחוי ואעפ"כ היה מתבטל אם אין פזית בכא"פ ע"כ צ"ל דבכה"ג נמי מתבטל האיסור.

רק שאם הוא כבכא"פ אינו בטל והחיות דעת למד מזה דכמ"כ אף שאין פלל כבכא"פ אלא שיש מהאיסור שיעור שלוקה עליו אם היה בפ"ע כמו עדישה מן השרץ לא בטיל ואין הגדון דומה פלל דכשיש פזית בכא"פ שאני דבכה"ג האיסור אינו מתבטל בהיתר אבל כשיש ששים מן ההיתר נגד האיסור: אלא שהאיסור יש בו כשיעור שלוקין עליו מה בכך הרי פזית מן הנבלה בטל בששים של היתר א"כ גם פאן י"ל דמתבטל.

פינו דאי אפשר לברר האיסור מן ההיתר א"כ מתבטל וזהו שטת או"ה והרשב"א דלעיל אות א' שבמאכל עב מתבטל אףכעדישה מן השרץ ומפל מקום י"ל להחמיר בזה פה"ש"ד: קיצור עוד ראיה דענין השום שבמקפה מיירי שהוא בעין ולא נמוח לגמרי מאחר דהיה לוקה אפזית בכא"פ וצ"ל ממשו היינו שלא נמוח דברי הח"ד שדיקמה שיעור כעדישה לכזית בכא"פ אינו דומה פלל ומ"מ יש להחמיר בכשיעור: ח ועוד ראיה ממשינה פ"ד דתרומות (מ"ח) ר' יהושע אומר תאנות שחורות מעלות את הלכנות כו' אע"ג שהאיסור ניכר מאד וכ' הר"ש דמפרש הטעם בירושלמי משום דאם רצה טוחן ומתיר פלומר שאם דורסן מתערב הפל ועולה ואף דרע"ק פליג מ"מ הרי מודה בשאינו ידוע מה נפלה כו' והכא שהאיסור פבר מעורב בהיתר וא"א להסירו עדיף טובא ויודה רע"ק דבטל גם מה שפסק הרמב"ם כרע"ק אינו מוכרח דהא בנדרים פרק נערה (דע"ד א') דפליגי ר"א ור' יהושע ורע"ק כ' ה"ר"ן שם דע"ה א' וכיון דקלסיה בן עזאי לרע"ק וזכנהו לר"א ור' יהושע בדינא דלא אהדרו ליה מידי נקיטנא פנותיה עכ"ל וכ"כ הרא"ש שם סי' י"ד משמע הא לאו הכי היה הלכה כר' יהושע דהלכה כרע"ק מחבירו ולא נגד רבו בפרק הפותב (דף פ"ה).

ומה שהעיר ע"ז אאזמור הגאון ז"ל מדין אשה הדרא לקביעותא שבפ"ב דנזיר (דף י"ב ע"א) המובא בפר"ח סי' ק"י ס"ק י"ג לא הבינותי כי הנה עיקר פי' קבוע היינו שהאיסור ניכר וידוע במקומו וגבי אשה כ' התוספות בנזיר שם ונהי דלא קבוע לגמרי מ"מ דמי קצת לקבוע ולפע"ד א"צ לזה דשם י"ל דהוי קבוע לגמרי שהרי האשה עצמה יודעת שנתקדשה וא"כ היא יודעת שאחותה אסורה לזה ואפשר עי"ז חשוב האיסור קבוע ואף את"ל דזהו אינו וה"ל קבוע דרבנן פהא דאמרינן פ"ח דנזכים (דע"ג סע"א) גזירה שמה יקח מן הקבוע אף שא"י האיסור ומעורב רק פינו דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי א"כ פינו דאינו בטל חשוב קבוע ועיין מזה בסה"ת סי' נ"א ודוקא פי האיסור ניכר כו' שנייד לומר פל קבוע כו' והא דמשיני כו' גזירה כו' לאו דוקא כו' אלא כו' משום דבעלי חיים לא בטלי כו' וכה"ג באשה דלא גרעא מבעלי חיים דלא בטלי לכן ה"ל קבוע ומה ענין זה לדבר איסור שאינו חשוב ומתבטל אילו נתערב מין במינו להכי גם כשנתערב

מבשא"מ פינן דא"א לְכַרְרו וּלְהוֹצִיאֵוּ מִשָּׁם דְּוִמְיָא דְּמִקְפָּה וְשׁוּם שְׁפִיר מִתְבַּטֵּל וּמָה עֲנִין זֶה לְאַשָּׁה שֶׁהוּא דְּבַר שְׁאַיְנוּ בְּטֵל וְעוֹד זֹאת גַּם לְדַבְרֵי קִדְשׁוֹ אֵין לְלַמֵּד מִזֶּה לְחֻצֵי שְׂעוֹר דְּאַשָּׁה פְּשִׁיטָא דְּדוּמָה לְאַיְסוֹר שְׁלָם כְּמוֹ פְּעֻדָּשָׁה מִן הַשְּׂרִיץ וְחִמּוֹר מִיְנִיָּה דְּחֻשׁוֹב בְּרִיָּה לְדַבְרֵי הַכֹּל מִשְׁא"כ בְּשִׁנְחַתְּהּ הָאִיְסוֹר לְחֻתִּיכוֹת פְּחוֹת מְחֻצֵי שְׂעוֹר אֵין דוּמָה לְשָׁם כְּלָל וְעוֹד רְאִיָּה הִנֵּה בְּסֵה"ת סִי' תְּמֻשִׁים כ' אָבֵל מִין בְּשְׁאַיְנוּ מִיְנוּ צְרִיָּה שְׁשִׁים בְּהִיתָר אֶפְּלוּ בְּדַבְרֵי יָבֵשׁ כו' וְאִם מִפִּירוֹ יִסִּיר הָאִיְסוֹר וְאִם אֵינוּ מִפִּירוֹ כְּגוֹן שִׁנְחַתְּהּ בְּחֻתִּיכוֹת קִטְנוֹת בְּטֵל בְּשְׁשִׁים עכ"ל וְהָאֵי אִם אֵינוּ מִפִּירוֹ כְּגוֹן שִׁנְחַתְּהּ כו' א"א לֹא לֹא שֶׁהוּא בְּעֲנִין שְׂדוּמָה לְגַמְרֵי לְשְׁאַיְנוּ מִיְנוּ.

דא"כ הֵינֵנוּ מְחוּי שְׁנִזְפֵּר שָׁם אֶלָּא מִיְרֵי שִׁנְחַתְּהּ כ"כ לְחֻתִּיכוֹת קִטְנוֹת עַד שֶׁא"א לְכַרְרֵי כְּלוֹ וְשִׁישְׂאָר הַמְּאָכֵל מִין מְאָכֵל כ"א יִנְפֹסֵד וְכַעֲנִין הַשׁוּם בְּמִקְפָּה כְּנ"ל וְכֵן פִּי' בְּאו"ה כְּלָל כ"ג סִי' ח' וְז"ל וְהַטְעַם (ר"ל לְמ"ש סֵה"ת דְּבַעֲיִנָּן שְׁשִׁים) מִשׁוּם דְּמִין בְּשֶׁא"מ חִמּוֹר יוֹתֵר מִבְּמִיְנוּ אִף בְּדַבְרֵי יָבֵשׁ שְׁאַיְנוּ נ"ט זֶה בְּזֶה לְפִי שְׁנִקְרָא דְּבַר שְׁשִׁים לֹא תִקְנֶה דִּיכּוֹל קִצָּת לְהַפִּיר הָאִיְסוֹר וּלְהַסִּיר וּמ"מ בְּטֵל שְׁפִיר בְּשְׁשִׁים דְּמִאֲחֵר שֶׁהוּא כ"כ מוּעֵט (ר"ל רַק אֶחָד מִשְׁשִׁים) וְאֵינוּ מוּצָאוּ נִקְרָא שְׁפִיר דְּבַר שְׁאַיְנוּ לֹא תִקְנֶה עכ"ל וְע' בְּסִפְרֵי חִמּוּדֵי דְּנִיָּאֵל ה' תְּעַרְבוּת סִי' כ' מָה שֶׁהִקְשָׁה עַל הַפִּר"ח סִי' ק"ב סִק"ח וְסִי' ק"ט סִק"ד' כְּגוֹן חֻתִּיכָה שְׁבִלְוַעָה מִחֻלָּב כו' מִסּוּגִיָּא דְּגִמְרָא רַפ"ח דְּנִזְבְּחִים (דָּף ע"ד) דְּחֻתִּיכָה דְּבִשְׁרֵי בְּחֻלָּב הִנֵּה בְּטֵלָה לְוִלֵי שֶׁהִיא חֵהר"ל וּלְפַמ"ש בְּשָׁם או"ה לְק"מ דְּהִכָּא לֹא דְּמִי כְּלָל לְמִפִּיר הָאִיְסוֹר כִּינּוּן שְׁעֵתָה אֵינוּ מִפִּירוֹ וְא"א לְהַפִּירוֹ כ"א ע"י טִוְרַח גְּדוֹל וְעִינָן בְּא"ח סִי' תס"ו ס"ד וּבַח"י שָׁם דְּהַפִּירוֹר יָבֵשׁ אֵינוּ מִתְבַּטֵּל בְּקִמְחָה וּפִי' אִזְמ"ו נ"ע דֵּה"ל כִּיבֵשׁ בְּלַח וּבְאִמְתָּה מִאֲחֵר שְׁשָׁם אֲחֵר הִרְקִיּוֹד א"א לְהַפִּיר הָאִיְסוֹר בְּשׁוּם אֶנְפֵּן אֵין לְהַחֲמִיר כְּלָל לְוִלֵי מִצַּד הָאוּמְרִים דְּחֻזְרֵי וְנִיְעוֹר אָבֵל עכ"פ יֵשׁ לִיתָן ע"ז דִּין קִמְחָה חִמְצָה שְׁנִתְעַרְבָה בְּקִמְחָה דְּפִסְחָה וְאֵינוּ עֲנִין לְדִין יָבֵשׁ בְּלַח: קִיְצוֹר.

עוֹד רְאִיָּה מִמְשָׁנָה פ"ד דְּתֵרוּמוֹת שְׁאַיְנוּ עֲנִין לְדִין אִשָּׁה הִדְרָא לְקַבֵּיעוּתָא פ"ב דְּנִזְרִיר (י"ב) גַּם רְאִיָּה מִסֵּה"ת סִי' נ' וְאו"ה כְּלָל כ"ג דִּין ח"י גַּם קִצָּת רְאִיָּה מִהִקְוִשְׂיָא שֶׁהִקְשָׁה הַחִמּוּדֵי דְּנִיָּאֵל עַל הַפִּר"ח סִי' ק"ט סִק"ד מְזַבְּחִים ע"ד לְפ"ז אֵין לְהַחֲמִיר בְּדִין הַנִּזְפֵּר בְּש"ע א"ח סִי' תס"ו ס"ד וַיֵּשׁ לְהַתִּיר לְאַפּוֹתוֹ קוּדֵה"פ: סִימָן עֵא בְּעֲנִין סְפִיקָא דְּאוּרִיָּיתָא אִם הוּא לְחוּמְרָא מִן הַתּוֹרָה כְּדַעַת הַרְשָׁבָ"א בְּתֵה"א בֵּית רְבִיעֵי שְׁעַר א' דָּף ק"ב ע"א דַּעַת סֵה"ת סִי' ע"ו הוּא וְדֵאֵי כְּהַרְשָׁבָ"א כְּמִש"ש וּמּוֹרֵי רַבִּינוּ מְפָרֵשׁ דְּנִתְעַרְבָה קֵאֵי שְׁפִיר אֶסְפִּיקָה דְּכִינּוּן דְּמִן הַתּוֹרָה אֲסוּרָה כו' וְגַם לר"ת דְּמְפָרֵשׁ דְּנִתְעַרְבָה קֵאֵי אֲנֻדָּאָה דְּאֵילוּ אֶסְפִּיק טְרַפָּה שְׁנִתְעַרְבָה אֲמֵאֵי אֲסוּרָה ה"ל סְפִיק סְפִיקָא ס"ל ג"כ דְּסְפִיקָא אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא דְּבָהָא פְּלִיג עַל ר"י דְּמ"מ כִּינּוּן שְׁנִתְעַרְבָה אֵיכָּא שְׁנֵי סְפִיקוֹת וְלֹא ס"ל דְּסְפִיקָא חֻשׁוּבָה כְּנֻדָּאֵי אָבֵל וְדֵאֵי ס"ל דְּהַסְפִּיק הָרֵאשׁוֹן אֲסוּר מֵה"ת אֶלָּא דְּס"ל דְּמ"מ כִּינּוּן שְׁנִתְעַרְבָה עַכְשָׁיו לְהִיּוֹת שְׁנֵי סְפִיקוֹת הַנּוֹתֵרָה וּמָה גַּם דְּמִדְּאוּרִיָּיתָא בְּלֵא"ה אֶפְּלוּ וְדֵאֵי אִיְסוֹר חֵד בְּתֵרֵי בְּטֵיל: לְכֵן כְּשִׁישׁ ג"כ ס"ס שְׁרִיָּא גַּם מְדַרְבְּנָן: גַּם מִהִסּוּגִיָּא פ"ג דְּבִכּוֹרוֹת (דָּף כ' ע"ב) דְּפְלִיגֵי ר' יְהוֹשֻׁעַ וְרַע"ק אִם חֻלָּב פּוֹטֵר מִהִבְכּוֹרָה אַע"ג דְּרוֹב בְּהֵמוֹת אֵין חוֹלְבוֹת אֲא"כ יוֹלְדוֹת דַּעכ"ז ס"ל לְרַע"ק דְּחֻלָּב אֵינוּ פּוֹטֵר וְחִיָּישִׁין לְמִיעוּטָא אַעכְצ"ל שְׁלֵדְבֵרֵי שְׁנִיָּהֶם סְפִיקָא דְּאוּרִיָּיתָא לְחוּמְרָא מִן הַתּוֹרָה וְרַק כִּינּוּן דְּאֵיכָּא רַבָּא פּוֹטֵר לְחֵד תְּנָא וְאֵינְדָּךְ פְּלִיג וְחִיָּישׁ אִף לְמִיעוּטָא מְדַרְבְּנָן אָבֵל אֵי סְפִיקָא דְּאוּרִיָּיתָא אֵינוּ אֲסוּר מִן

התורה רק מדרבנן איך יעלה על הדעת לאסור גם ברנבא ואין לומר דהתם היינו טעמא משום דאיכא חזקה דמסייע למיעוטא דאוקמא בהמה בחזקה שלא ילדה כמו שפיתבו התוספות שם בשם ר"ת הנה פיון שחולקת אפרעי החזקה ועוד דמיעוטא אפילו בהדי חזקה לא חשוב ברנבא ולא הוי אף פלגא ופלגא כמ"ש בתה"א דף ח' במשמרת הבית שם דף ז' ע"ב וז"ל ונהיא דיבמות פרק בתרא כו' ואמרין אתי מיעוטא דמפילות וסמוך לחזקה והוי פלגא ופלגא כו' אי בעי אמינא דההיא ר' מאיר היא כו' אבל לרבנן מיעוטא כמאן דליתיה דמאי ועוד אפילו את"ל דרבנן אפילו לרבנן אמרה כו' עוד אני אומר דשאני ההוא מיעוטא דהתם כו' משום דאותו מיעוט מרע הרוב ממש כו' עכ"ל.

ור"ל דה"ל תרי מיעוטי מיעוט שאין מתעברות ומתעברות יש מיעוט מפילות היצא מזה שיש סברות דלרבנן לא אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה כו' וא"כ אם בפלגא ופלגא מדאורייתא שריא פסברת הרמב"ם ה"כא גבי רנבא ומיעוטא הנה ראוי שיהיה שרי' לכ"ע גם מדרבנן ועוד דהתוספות שם כ' ש"ל דאין שם חזקה בהדי מיעוטא כי יש ג"כ חזקה לנגד.

וכמ"ש ג"כ התוספות ר"פ בתרא דיבמות (דקי"ט סע"א) ד"ה מחננתא גבי מטעמא דחלב לא מיפטרא אע"ג דרוב בהמות אין חולבות אא"כ יולדות אלמא חיישינן למיעוטא אע"ג דליכא חזקה בהדי מיעוטא כו' וכ"כ הרא"ש שם סי' א' וע"ש במ"ש ומיהו קשה מדאמרין פ"ג דבכורות כו' ומאי פריך שאני התם שחזקה מסייע להמיעוט כו' ועוד קשה כו' ע"ש שהכריח מהגמרא דגבי רוב בהמות אין חולבות אא"כ כו' ליכא חזקה המסייעת למיעוט ומקור דברי הרא"ש הוא מדברי התוספות פ"ג דבכורות (דף כ' ע"ב) גבי ויש לתמוה אהא דפריך ה"כא לר' יהושע כו' ומאי קשה בההיא דיבמות ליכא חזקה בהדי מיעוטא כו' וכ"ד התוספות פ"ק דחולין (דף י"א סע"ב) ד"ה לרבמאיר וגם ה"ל חזקה העשויה להשתנות כמו ספ"ד דקדושין (דע"ט ע"ב) ביומא דמישילם שית וה"נ הרי רוב בהמות יולדות וכן מדאמרין יצתה מליאה חוששת אף דמ"מ רנבא להתיירא כדאי' בהדיא בבכורות (ד"כ ע"ב) וכמו שהביא בזה"ר ביבמות שם דר' יוסי ור"ש ס"ל דכה"ג חשוב רנבא ומה שדחה דברי ר' יוסי ור"ש אינו נראה פיון סוגיא דבכורות הנ"ל פותייהו עכ"פ מזה ג"כ מוכח פהרשב"א דספיקא דאורייתא לחומרא הוא מן התורה ולא פהרמב"ם דספיקא דאורייתא לחומרא רק מדרבנן דא"כ ברנבא אין שום מקום לחוש וגם פיון ר' מאיר חייש למיעוטא ולמשמעות סוגיא פרק פסוי הדם משמע דהוא מן התורה מדאמרין סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע לי' רנבא א"כ כש"כ לרבנן ספיקא דאורייתא לחומרא הוא מן התורה ואף למ"ש התוס' חולין י"ב דר"מ חושש למיעוטא מדרבנן מ"מ ספיקא דאורייתא ודאי לר"מ מה"ת מאחר דמדרבנן חייש גם למיעוטא ובספיקא דאורייתא לא שמענו פלוגתא בין רבנן לר"מ א"כ ודאי לרבנן ג"כ ספיקא דאורייתא לחומרא מן התורה: גם יש להוכיח דבספק שקול מוקמינן אהזקה לרבנן מאחר דלר' מאיר אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה עכ"פ לרבנן ג"כ י"ל סמוך פלגא של הספק לחזקה ואיתרע ליה הך פלגא השניה מיהו י"ל טעם להאומרים דבספק שקול לא מעמידין על החזקה פיון לפעמים גם ברנבא מחמירין כמו בענין יצתה מליאה חוששת וסמוך חזקה לפלגא לא הוי כמו רנבא ממש מיהו לר' מאיר י"ל לא מוקמינן אהזקה בספק שקול פיון דחייש אף למיעוטא בדליכא חזקה לא לכאן ולא לכאן רק בדאיכא

חזקה להתיירא אז דוקא לא חייש למיעוטא פב"ת דיבמות (דף קי"ט ע"ב) משום דאז נחשב המיעוט כמו מיעוטא דמיעוטא א"כ דוקא למיעוטא לא חייש בכה"ג אבל לספק שקול משמע ודאי דחייש אף בכה"ג דהא לא נחשב פמיעוטא דמיעוטא רק פמיעוטא לבד ומ"מ מזה גופא משמע דלרבנן בספק שקול וחזקה להתיירא יש להקל וכן בחדושי הרשב"א הקשה ביצתה מליאה אף למ"ד דלא חיישינן שפא הפילה נצטרף החזקה לשוק עם הפלגא דנקבות ונתיירה לשוק ותיירץ פינן דנדאי נתעברה ליפא חזקה כו' עכ"פ ס"ל דחזקה מהני בספק שקול: גם מדחיישינן לספק דרוסה ולא מוקמינן אחזקה ואם ספק דאורייתא אינו אסור כ"א מדרבנן אע"ג דליפא חזקה א"כ כפשיש חזקה הנה צ"ל מותר גם מדרבנן ומ"ש התוספות משום דשכיחא נדחקו בזה משום דס"ל בספק שקול מוקמינן אחזקה הגם דספק דאורייתא לחומרא מן התורה עכ"ז ס"ל דמוקמינן אחזקה מן התורה ע"כ נדחקו דספק דרוסה שכיחא אבל א"כ מ"מ דמ"ד אין חוששין לספק דרוסה אלא י"ל דטעמו דס"ל להפך שאין הספק שקול כי ספק אם דרס ואת"ל דרס שפא אינה טרפה ומ"ד דחוששין אף אם נאמר דס"ל דדרוסה שכיחא כמ"ש התוספות מ"מ פינן שיש נדרסי' שאינן טרפות א"כ ה"ל רק ספק שקול וא"כ קשה אם ספק שקול אינו אסור כ"א מדרבנן א"כ אמאי לא מוקמינן אחזקה אע"כ ספק שקול אסור מן התורה ולכן אף כפשיש חזקה אסור מדרבנן או אפשר גם מדאורייתא היכא דאיתרע החזקה וע' ת"ש סי' כ"ט סס"ק א' וע' חה"ר פ"ק דחולין (דף יו"ד) ד"ה ולענן כל ספק בשחיטה וכדאמרין (דף נ"א) מתקיף לה רבינא כו' ע' חו"ד ריש דיני ס"ס סס"י ק"י שהביא ראיה להרמב"ם מסוטה כ"ט והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דאמרין כפשיש בנדאי ולא כפשיש ספק וכה"ג אמרינן דם ולא פתם ובירושלמי כי ישבו אחים בנדאי ולא בספק מ"מ גבי דם ולא פתם משמע דרק שם גילה התורה פן ע"ש בס"ט סס"י ק"צ: עוד נ"ל ראיה גדולה דספק דאורייתא אסור מן התורה מדין קבוע דהיינו ט' חנויות פולן מוכרות בשר שחוטא ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח מאחת מהן ואינו ידוע מאיזה מהן לקח ספיקו אסור בפ"ק דפסחים (ד"ט ע"ב) ופירש"י שאין הולכין בו אחר הרוב אלא גידון פמחצה על מחצה ומדאורייתא הוא כדפירש"י שם ד"ה ולקח מאחת מהן ובתוס' שם סד"ה היינו תשע חנויות והשתא ק"ו מה הכא דהוי רוב גמור שפן השחוטא הוא פינן תשע חנויות פולן מוכרות בשר שחוטא כו' אפ"ה פינן דקבוע הוא נחשב פמחצה על מחצה ואסור מן התורה כ"ש וק"ו כפשיש ספק שקול ממש אם הוא בשר שחיטה או בשר נבלה דאסור מה"ת מחמת הספק וכן מבואר בהדיא בספ"ק דכתובות (דט"ו ע"א) דקבוע הוי מדאורייתא דאפילו תשעה צפרדעים ושרץ אחד ביניהם חשוב זה ספק אף להקל בספק טומאה ברה"ר יעו"ש ומדאורייתא מנלן כו' ע"ש וגם מדאמרין שם אילימא מתשעה חנויות כו' ה"ת לחומרא.

ור"ל דלמא מדאורייתא כל קבוע לאו פמחצה על מחצה דמי לקולא להקל בספיקו אלא אזלינן מדאורייתא אחר הרוב והכא גבי תשע חנויות כו' דדייני ליה כספק זהו לחומרא ואם ספק דאורייתא מה"ת להקל אפילו בספק שקול איך יחמירו כפשיש רוב להקל רק מחמת דין קבוע ואין לומר דהתם ה"ל כמו איקבע אסור וכמו חתיכה משתי חתיכות דמיייתי אנשם תלוי דזה אינו דכיון שיש רוב ממש להקל לא חשוב איקבע אסורא.

ע"כ ודאי קיל זה משאר ספק שקול ממש ועיין בש"ף סי' ק"י ס"ד ס"ק כ"ב דס"ל דהרשב"א והה"מ מקילים בספק דקבוע יותר מבספק פשוט והנה מסוגיא פ"ק דחולין (ד"ט ע"ב) דרצה לדמות ספק איסורא לספק ספנתא שלא להעמיד הספק על החזקה והשיבו אב"י דע"כ יש לחלק בין איסורא לספנתא דהא ספק טומאה ברה"ר טהור ואילו ספק מים מגולים אסורים א"ל התם הלכתא גמירי לה וא"כ מדנהוצרה הלכתא לטהר ספק רה"ר ש"מ שאר ספק דאורייתא לחומרא מן התורה אלא דלא דמי לספק ספנתא וגם בפרק פיסוי הדם (דפ"ו ע"ב) אמרו אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר וכיון אפילו ספק טומאה ברה"ר לטהר הוא ע"י הלכתא גמירי לה א"כ בספק איסור ודאי איסורו מה"ת שוב ראיתי מזה בשו"ת מהרי"ט חלק שני חלק יו"ד סי' א' דף ח' ע"א שהקשה פן ותיגרץ אבל התירוץ דחוק גם ממש"ש מהרי"ט בתשו' סי' ב' בשם המרדכי שיש כמה מקומות בגמרא דאפילו בשני ספיקות אין מתירין הגם שכ' ליישב עכ"פ מזה משמע ג"כ דבחד ספיקא האיסור מן התורה דאם גם בחד ספיקא אין איסור תורה כ"א איסור דרבנן לא הי' ראוי כלל להחמיר בפשיש שני ספיקות ממש כמו שהביא שם אף שיש איזו פקפוק על הס"ס עכ"ז לא הי' ראוי להחמיר א"ו חד ספיקא אסור מדאורייתא ואין ניתר מן התורה אלא בפשיש שני ספיקות לכן בפשיש לפקפק על הס"ס אסרו: והנה במש"ל להביא ראיה מקבוע ראיתי בפמ"ג סי' ק"י בשפ"ד ס"ק י"ד כ' ואף להרמב"ם ז"ל שסובר ספיקות דאורייתא מדרבנן הוא מ"מ הכא גבי קבוע מודה דאסור מה"ת ומשום דאיקבע איסורא וה"ט דאשם תלוי וכדבעינן למימר לקמן בעזה"י בקונט' הספיקות עכ"ל נשמע דמבאר דספק דקבוע חמור מספק שקול וזה הפך ממ"ש הש"ף ס"ק כ"ב אבל באמת זה דוחק דלא נק' איקבע איסורא רק בשני חתיכות לא בכה"ג דתשע חנויות כו' אלא דחידוש הוא דהתורה אסרה בקבוע אבל אין חמור משאר ספק שקול וע' פמ"ג בכללי ס"ס סעיף כ"ה: והנה התוספות פ"ב דכתובות (דכ"ב ע"ב) סד"ה באשם תלוי א"נ לאו אשם תלוי ממש קאמר אלא פלומר באיסור אשם תלוי עכ"ל וכ"כ עוד פ"ד דכריתות דף י"ז ב'.

הרי ר"ל אע"ג דליכא חיוב אשם תלוי משום דלא דמי לחתיכה משני חתיכות כ"א לחתיכה אחת ספק של חלב ספק של שונן מ"מ יש פאן איסור אשם תלוי. מבואר דספיקא דחתיכה א' ספק של חלב ספק של שונן הוי ג"כ איסור תורה והנה בכריתות פ"ד (די"ז ע"ב) למ"ד דבעינן חתיכה משני חתיכות יש ג' טעמים האחד דבעינן מצוות וזהו דעת רבא הב' ר' זירא משום שתי חתיכות אפשר לברר איסורו ופרש"י ד"ה אפשר לברר דאשם תלוי אינו בא אלא להגין מן היסורין עד שינודע לו כו' הלכך שתי חתיכות כו' אבל חתיכה אחת ואכלה אי אפשר לברר ור"ל דלכן אין שייך אשם תלוי שפא להגין על היסורים עד שינודע לו ובחתיכה א' שאי אפשר שינודע לו אין אשם תלוי מגין וא"כ מבואר מזה דלטעם זה אין חילוק לענין חומר הספק בין חתיכה א' לשתי חתיכות דהא דבחתיכה א' אינו מביא אשם תלוי אינו כלל מפני קלות הספק כלל רק משום שאין אשם תלוי מגין על ספק זה וצ"ל דהמסייעי סברת הרמב"ם זהו רק לר"נ דס"ל הטעם משום איקבע איסורא וא"כ חמור זה הספק יותר אבל קשה דהא לר"נ בשתי חתיכות ואכל א"י את הראשונה ואח"כ אכל ישראל את השנייה חייב משום דאיקבע איסורא מעיקרא וחיוב נדף י"ח סע"א מבואר דלרבנן פטור בכה"ג ורבי מחייב א"כ לרבנן פטור בכה"ג

מאשם תלוי אף שלעגנו חומר הספק אין שייך פלל לחלק בין אכל הא"י את הראשונה ובין שתיקה קיימות ואעפ"כ פטור מאשם תלוי ובנדאי דבכה"ג הספק הוא מדאורייתא לכל הדיעות שהרי ספק זה הוא חתיכה משתי חתיכות רק דלעגנו אשם תלוי פטור משום דבשעת האכילה ליכא שני חתיכות אף שהספק הוא מדאורייתא א"כ כמ"כ מהסתם גם בחתיכה א' משתי חתיכות האיסור הספק הוא מדאורייתא דממה שאינו מביא אשם תלוי אין שום ראיה לומר שאינו ספק האסור מה"ת כיון דגם בשתי חתיכות הדין פן כשנאכל אחד מהן תחלה ושם בנדאי הספק אסור מן התורה דאיקבע איסורא ונחמור טובא ודאי מדין דאיסור קבוע אף הנה הרמב"ם פוסק פ"ב נחמן וברבי ולא פרבנו בפ"ח מה' שגגות ה"ד ולפ"ז אפשר לקיים סברת הרמב"ם דגבי חתיכה א' קיל הספק מבשני חתיכות אף שנאכל א' מהן אבל כבר השיגו הכ"מ שם כיון דרבא דבתרא הוא לא ס"ל פ"ב נחמן ור' זירא סבר פנומיה וס"ל פרבנו דפליגי על רבי ודאי ראוי להיות הלכה פרבנו נגד רבי וכו' זירא ורבא וראיתי להלח"מ כ' טעם לדברי הרמב"ם ע"פ משנה פ"ה חלב ונותר לפניו ולע"ד י"ל תנא זה ס"ל כמ"ד דבחתיכה א' משתי חתיכות ג"כ חייב דהכי ס"ל לברייתא בנדה פכה"י דף י"ד ע"ב וכ"פ רב אסי פ"ד דקריתות (ד"ז ע"ב).

ואף גם אם מתניתן רבי היא יש לפסוק פרבנו דפליגי על רבי משום שהם רבים ועוד דרבא ור' זירא דבתראי ניהו פסקו כן: והנה פ"ק דכתובות (ד"ט ע"א) מאי קמ"ל תנינא האומר לאשה קדשתיה והקשה בשט"מ הלא שם איסור ודאי שפשאומר קדשתיה לפי דבריו אסורה עליו ודאי י"ל ע"כ נאמן לשונויה אנפשיה חז"א אבל הכא אף אם נאמן הוא רק איסור ספק ונהו אמינא שבאיסור ספק אין נאמן וצ"ל דכיון דאיסור ספק הוא ג"כ מן התורה ע"כ שפיר שייך מאי קמ"ל כיון דא ודא איסורא דאורייתא הוא אבל להרמב"ם דאיסור ספק הוא רק מדבריהם א"כ טובא קמ"ל דגם באיסור שמדבריהם נאמן לשונויה אנפשיה חז"א ומדפריה בפשיטות מאי קמ"ל משמע ודאי דגם איסור ספק הוא מה"ת: ובתוספות שם ד"ה ואיבעית אימא וא"ת אפתי ס"ס הוא שפא באונס שפא ברצון ואת"ל ברצון שפא פשהיא קטנה ופתוי קטנה אונס הוא כו' וי"ל דשם אונס חז הוא עכ"ל וכ"כ בשט"מ שם ובנדאי דיש פאן יותר מספק שקול להתירה דאף דאונס אינו ספק שקול מ"מ הספק שפא זינתה בעודה קטנה ברצון או באונס ה"ל ודאי ספק שקול וכשנזכיר ע"ז הספק שפא זינתה בגדלות באונס אף אם הנה רק מיעוטא לגבי רצון דגדלות י"ל סמוך מיעוטא לפלגא דבקטנותה זינתה ברצון או באונס וה"ל רובא ובשלא א"מ ספק שקול אסור מן התורה להכי אף שיש פאן רובא הבא משני ספיקות להתירה כיון דשם אונס חז הוא לא הוי ס"ס גמור ואסורה אבל אם גם בספק שקול אין פאן איסור תורה רק מדבריהם וא"כ הכא שיש פאן פמו רובא להתיר י"ל דאין להחמיר גם מדבריהם א"ו מוכח מכאן ג"כ דספק שקול אסור מן התורה ובעיני דוקא שני ספיקות והכא אין זה ס"ס גמור אף דעדיף מספק שקול ונהנה הרמב"ם פ"ג מהא"ב הלכה ב' ס"ל דקטנה יש לה רצון להאסר על בעלה וכו' ההמגי"ד שהוציא דינו מפ"ק דכתובות ואיבעית אימא פגון שקיבל בה אביה קדושין פחות משלשה שנים ויום א' וקשה דאפתי שני ספיקות ניהו כו' אלא ש"מ שאפילו קטנה שזינתה ברצון נאסרה על בעלה עכ"ד וע' מזה במנחת יעקב בדיני ס"ס סעיף י"א ס"ק כ'.

וי"ל הרמב"ם לשיטתו' אִזְלֵל דְּסַפֵּק דְּאוֹרְיִיתָא אִינוּ אֲסוּר אֲלֵא מִדְּבִרֵיהֶם וּלְכַף אִין מִסְפִּיק תִּירוּץ הַתּוֹסְפוֹת דְּשֵׁם אֲנָס [חד] הוּא וּכְמ"ש לְעֵיל דְּאֵם אֲסוּר רַק מִדְּבִרֵיהֶם יֵשׁ לְהַתִּיר בְּכַה"ג פִּינּוּ דְּמ"מ יֵשׁ פֶּאן יוֹתֵר מִסְפֵּק שְׁקוּל דְּהָא יֵשׁ שְׁנֵי צְדִידִים לְהַקֵּל וּלְכוּ הַנּוֹצֵרָה לּוֹמֵר דְּקִטְנָה שְׁזִינְתָה בְּרִצּוֹן נְאֻסָּה לְבַעֲלָהּ וְע"כ אִין פֶּאן שְׁנֵי סְפִיקוֹת פֶּלֶל א"כ לִפ"ז פֶּל הַפּוֹסְקִים דִּס"ל דְּפִיתוּי קִטְנָה אֲנָס הוּא וְלֹא נְאֻסָּה לְבַעֲלָהּ כְּדֵאִיתָא בִּיבְמוֹת פֶּרָק ד' אַחֲזִין (דל"ג סע"ב) פִּיתוּי קִטְנָה אֲנָס הוּא וְאֲנָס בִּישְׂרָאֵל מִישְׂרָא שְׁרִי א"כ לְדִידְהוּ הָרִי יֵשׁ שְׁנֵי צְדִידִים לְהַקֵּל רַק דְּשֵׁם אֲנָס חַד הוּא עַכְצ"ל דִּס"ל בְּפִשִּׁיטוֹת דְּסַפֵּק דְּאוֹרְיִיתָא אִיסוּרוֹ מִן הַתּוֹרָה מְמַשׁ.

וּלְהִכִּי בְּעִינּוּ סְפֵק סְפִיקָא וְכִינּוּ דְּשֵׁם אֶחָד הוּא אֶף שֶׁהֵקִיטֵר קְרוּב יוֹתֵר מִן הָאִיסוּר לָא מְהֵי שְׂאִין זֶה ס"ס מְמַשׁ: ענ"ל רְאָיָה מְמ"ש בְּגַמ' פְּסָחִים פֶּרָק אֵלּוּ עוֹבְרִין (דף מ"ד ע"א) אִיתִיבִיָּה שְׁתֵּי קַדְרוֹת אַחַת שֶׁל חוֹלִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וּלְפָנֵיהֶם שְׁתֵּי מְדוּכוֹת אַחַת שֶׁל חוֹלִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְנִפְלו אֵלּוּ לַתּוֹף אֵלּוּ מוֹתְרִין שְׂאֵנִי אוֹמֵר תְּרוּמָה לַתּוֹף תְּרוּמָה נִפְלָה וְחוֹלִין לַתּוֹף חוֹלִין נִפְלו וְאִי אֶמְרַתְּ פְּזִיט בְּכַדִּי אֶכִּילַת פֶּרֶס דְּאוֹרְיִיתָא אֲמַאי אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר וּפְרַשׁ"י וְתִלְיִנּוּ לְקוֹלָא בְּעוֹן מִיתָה וְדִילְמָא תְּרוּמָה לַתּוֹף חוֹלִין נִפְל וְכִי אֶכִּיל לָהּ אִיפָא כְּבַכָּא"פ כו' ע"ש וְאִס"ד הָא דְּסַפִּיקָא דְּאוֹרְיִיתָא לְחוּמְרָא אִינוּ מִן הַתּוֹרָה א"כ מַאי פֶּרִיף כ"כ בְּפִשִּׁיטוֹת אֲמַאי אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר הָא מִן הַתּוֹרָה שְׂרִיא וְרַבְּנָן אֶסְרוּ הַסְפֵּק א"כ הֵכָא י"ל פִּינּוּ הַקְּדָרָה שֶׁל חוֹלִין יֵשׁ לָהּ חֲזוּקַת הַיִּתֵּר לְזָרִים מְצַטְרְפִין הַחֲזוּקָה עִם הַפְּלָגָא שֶׁל הַסְפֵּק שְׂמָא חוֹלִין נִפְלו לְכוּ אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר מַה גַּם לְדַעַת הַרְמַבְּ"ם פ"א מַה' חֲמִץ ה"ו עַל תְּעַרְבוּבוֹת אִיסוּר פְּזִיט בְּכַא"פ אַע"פ שְׁלוֹקִין עֲלֵיו אִין חֲזִיבִין עֲלֵיו פֶּרַת: א"כ לֹא דְמִי לְאֶכִּילַת עֶצֶם הָאִיסוּר לְבַד בְּלִי תְּעַרְבוּבוֹת וּכ"מ קֶצֶת מְמ"ש בְּגַמ' דְּפִסְחִים שֵׁם וְכִזִּיט בְּכַא"פ דְּאוֹרְיִיתָא הוּא א"ל אִין אִי הֵכִי אֲמַאי פְּלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ דִּר' אֲלִיעֶזֶר בְּכוּתָח הַבְּבִלִי וְהָרִי ר"א ג"כ אוֹמֵר דְּבְכוּתָח הַבְּבִלִי אִין בּוֹ פֶּרַת כְּמִבְּנֹאֵר שֵׁם דִּף מ"ג ע"א וְא"כ ה"ל לְהַש"ס לְהַקְשׁוֹת דְּאֵם פְּזִיט בְּכַא"פ דְּאוֹרְיִיתָא אֲמַאי גַּם לִר' אֲלִיעֶזֶר אִין בּוֹ חִיּוּב פֶּרַת אֲלֵא צ"ל כְּמ"ש הַרְמַבְּ"ם וְהִינּוּ דַּאֲע"ג דְּכַבְּכָא"פ הוּא דְּאוֹרְיִיתָא אֶף לְחִיּוּב פֶּרַת זֶהוּ כְּשֹׂאוּכֵל הָאִיסוּר בְּלִי תְּעַרְבוּבוֹת כִּי אִם שְׂשׁוּהָ בְּאֶכִּילַתוֹ פְּדִי אֶכִּילַת פֶּרֶס אִז י"ל חֲזִיבִין עֲלֵיו פֶּרַת ג"כ אֲבָל בְּשִׁנְתָּעֵרֵב הַכִּזִּיט בְּשֹׂאֵר אֲנֹכֵל בְּכַדִּי אֶכִּילַת פֶּרֶס י"ל אֶף שְׁלוֹקָה ע"ז מ"מ אִין חֲזִיבִין עֲלֵיו פֶּרַת וְא"כ מַאי מְקַשָּׁה הַש"ס כ"כ בְּתוֹקֵרָה וְאִי אֶמְרַתְּ כְּבַכָּא"פ דְּאוֹרְיִיתָא אֲמַאי אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר הָא י"ל דְּשִׁפִּיר אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר מְשׁוּם פִּינּוּ דְּהָא דְּסַפִּיקָא דְּאוֹרְיִיתָא לְחוּמְרָא אִינוּ כ"א מְדַרְבְּנָן וְא"כ הֵכָא שְׂיֵשׁ לְהַקְדָּרָה חֲזוּקַת הַיִּתֵּר לְזָרִים וְגַם כְּבַכָּא"פ בְּתְעַרְבוּבוֹת קְלִישׁ מַאיסוּר בְּעִין לְעַנְנִין מִיתָה וְכַרְתָּ לְהִכִּי אֶמְרִינּוּ שְׂאֵנִי אוֹמֵר וְלֹא הַחֲמִירוּ חֲכָמִים לְאֲסוּר סְפִיקוֹ בְּכַה"ג וְאֶף שְׁהַתּוֹס' בִּיבְמוֹת פֶּרָק הָעֶרֶל (דפ"ב סע"א) ד"ה שְׁתֵּי קְנוֹפוֹת אַחַת שֶׁל חוֹלִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְנִפְלָה סָאָה דְּתְרוּמוֹת פ"ז מְשֻׁנָּה ה' בְּדִין שְׁתֵּי קְנוֹפוֹת אַחַת שֶׁל חוֹלִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְנִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה לַתּוֹף אַחַת מִהֶן וְאִינוּ יְדוּעַ לְאִיזָה מִהֶן נִפְלָה דְּשֵׁם שְׁפִיר יֵשׁ חֲזוּקָה לְקוֹפָה שֶׁל חוֹלִין לְהַעֲמִידָה בְּחֲזוּקַת הַיִּתֵּר לּוֹמֵר אוֹקִי חוֹלִין אַחֲזוּקַתִּיהוּ אֲבָל בְּהַבְרִייתָא שְׁתֵּי קְנוֹפוֹת כו' וְלְפָנֵיהֶם שְׁנֵי סָאִין כו' לֹא שְׁיִיף בְּוִלִי הָאִי לּוֹמְרָאוֹקִי חוֹלִין שֶׁל הַקְּנוֹפָה אַחֲזוּקַתִּיהוּ כו' וְר"ל פִּינּוּ דְּנִדְאִי נִפְלָה סָאָה א' לַתּוֹף הַקְּנוֹפָה רַק שְׂאִינוּ יְדוּעַ אִם הִיא תְּרוּמָה אוֹ חוֹלִין הִנֵּה פְּתִיבוּ רַק לֹא שְׁיִיף בְּוִלִי הָאִי לּוֹמֵר כו' אֲבָל מוֹדִים שְׂאִין לְדַחוּת הַחֲזוּקָה לְגַמְרֵי פִּינּוּ

מה שנפל לתוכה הוא ספק שמא של חולין נפלו י"ל מעמידין החולין של הקנפה אחתיתהו וכ"נ דעת הירושלמי דתרומות שם שנהו שנה לדין המשנה דתרומות פ"ז משנה ה' שהרי התוספות ביבמות שם לשטתיהו פתבו דאפשר דבדין המשנה דתרומות אפילו ר"ל שרי בלא רבניה דסמכינו אחזקת חולין שבקנפה ולהכי לא פליג אמתניתין אלא אברייתא עכ"ל ונהרי הר"ש בתרומות שם כ' ומיהו אמתניתין נמי פליגא עלה בירושלמי ר' יוחנן וריש לקיש עכ"ל א"כ להירושלמי שנה החזקת היתר בדין הברייתא שבגמ' דפסחים (דף מ"ד ע"א) וביבמות (דפ"ב ע"א) כמו בדין המשנה ה' פ"ז דתרומות הנ"ל וכינון שפן לשטת הרמב"ם דספיקא דאורייתא לחומרא אינו מדאורייתא כ"א מדרבנן תגדל הקושיא על הש"ס דפריה בפשיטות איך אמרינן שאני אומר ומהו הקושיא כינון שיש חזקת היתר וכבכא"פ דאינו שנה לאיסור בעין י"ל שלא אסרו חכמים זה הספק א"ו מוכרח דספיקא דאורייתא הוא לחומרא מדאורייתא לכן פריה בפשיטות איך אמרינן שאני אומר שא"א להתיר בשום פנים איסור ספק דאורייתא אף שיש חזקה ואף לד' התוס' שם ביבמות שאין זה חזקה כולי האי מוכח כן כמ"ש ועיין בירושלמי ר"פ בתרא דיבמות ספק אחד מדבר תורה להחמיר משמע בהדיא דספק דאורייתא לחומרא הוא מדבר תורה וכן הוכיח עוד בקה"ע שם: סימן עב מקור דין זה דספק דרבנן ע"י גלגול לא אמרינן ביה ספק דרבנן לקולא אינו כמו שחשבת שהרמ"א בד"מ סי' נ"ז חידש סברא זו מדעתו כ"א תלמוד ערוך הוא פ"ק דביצה דף ג' ע"ב) גבי וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף כולן אסורות וע"ש בתוספות ד"ה ואחרות דהפשט הפשוט משמע דהאי ואם נתערבה אספיקא קאי וכ"כ התוס' בזבחים (פ"ח דף ע"ב תחלת עמוד ב') וז"ל דקתני וספיקא אסור ומוקי לה בספק טרפה וקתני נתערבו באלף כולן אסורות עכ"ל וכן פסק בסה"ת סי' ע"ו ובסימני סה"ת סי' ע"ד דביצה ספק טרפה כו' ונתערבו אפילו באלף כולן אסורים פאילו נתערב ונדאו של איסור וכמ"ש ג"כ בש"ע יו"ד סי' ק"י ס"ט ובש"ף סי' ק"א ס"ק ב' ונהרי אף שהאיסור בעצם הביצה הוא ספק דאורייתא מ"מ עכשיו שנתערבה הוא ספק דרבנן דלו יהא ודאי איסור דאורייתא הרי חד בתרי בטל מדאורייתא וא"כ האיסור על כל הביצים רק מדרבנן ונהרי יש פאן ספק שמא הביצה כשרה וה"ל ספק דרבנן אע"כ כינון שע"י גלגול בא לו שהוא דרבנן לא אמרינן ביה ספק דרבנן לקולא וקושיא זו שיהי' בטל מצד ספק דרבנן הקשה המ"כ שהביא הב"י סי' נ"ז בענין ספק דרוסה שנתערב שאינה בטילה וז"ל ועוד קשה ונהלא אפילו בנדאי דרוסה שנתערבה הנה מותר מן התורה ברוב רק מדרבנן אסור בדבר שבמנין וא"כ כל העדר בספק דרבנן והנה לנו להקל עכ"ל ומה שמקשה המ"כ על ר"י ולכאורה הנה לו להקשות זה על הגמרא דביצה (ד"ג הנ"ל אף י"ל המ"כ לא מקשה על הגמרא משום דבגמרא יש לדחות דהפירוש כמ"ש ר"ת דנתערבה באלף לא קאי אספיקא אלא אנדאה: כמ"ש התוספות בביצה שם בשמו וכן בזבחים שם ומ"מ משמע מהתוספות שם ושם דס"ל עיקר יותר דאספיקא קאי ועיין מזה בתה"א בית רביעי שער שני (דקי"ד סע"ב ודקט"ו) שפן פי' ר"י הזקן בעל התוספות דאספיקא קאי ונהביא ג"כ פירוש ר"ת דאנדאה קאי ושם (דף קט"ז ע"א) הקשה מזבחים פרק התערבות על שטת ר"ת יעו"ש גבי מ"ש וקושיא לי כי ליכא רובא נמי הא איכא בכל חד וחד שבתערבות שני ספק ספיקא כו' וזה פדעת רבינו יצחק ז"ל עכ"ל ומ"ש אח"כ וי"ל עוד כו' הרי הוא פגופו של איסור אין זה מוכרח וכן

הבד"ה דף קט"ו ע"ב ס"ל בפשיטות דאספיקה קאי כפירוש ר"י וע"ש במ"ש הבד"ה ולישנא אחרינא אליבא דרבינו יצחק ז"ל.

ולכאורה המשנה רפ"ח דזבחים נתערכו בכלאים או בטרפה כו' ירעו עד שיסתאבו וימכרו ופ"ל בטרפה היינו בספק טרפה כמ"ש בגמרא (דף ע"ד ב') כגון דאי ערב בנפולה ופרש"י ספק טרפה היא וכן דרוסת הזאב ג"כ י"ל ספק טרפה היא פ"י דמהני לה בדיקה וא"כ קשה דה"ל ספק ראשון בגופו וספק שני ע"י תערוכות או דה"ל ספק דרבנן פנ"ל בשם המ"כ וא"כ אמאי ירעו עד שיסתאבו הא יש בכל א' רק ספק דרבנן או שני ספיקות בדאורייתא אלא מזה משמע פשטת ר"י הזקן דנתערבה באלף פולן אסורות דרפ"ק דביצה קאי על ספק טרפה ואע"פ שיש ליישב בדוחק מ"מ פשטא דמלתא משמע פשטת ר"י ויותר משמע פן בתוספות דזבחים שם (דף ע"א) ד"ה ובטרפה והקשה רבינו אפרים פ"י דלא ידיעא מה מועלת פ"י רע"ה דלמיכלה אי אפשר משום ספק טרפה כו' ע"ש ואמאי אי אפשר הא יש פ"י רק ספק דרבנן וילקולא או שני ספיקות בדאורייתא דלאכילת אדם שריא לשתת ר"ת דנתערבה רק אנדאה קאי ולא אספיקה דבשלמא לגבי אכילת מזבח י"ל בקדשים החמירו או דמזבח ה"ל פ"י אדם אחד וס"ל כמ"ש רמ"א בש"ע סי' ק"י סעיף ח' ומ"מ אין לאדם אחד לאכול את פולן כו' (וגם זה אינו מוכרח דעכ"פ סגי בשאחד מהן ירעה עד שיסתאב דאז לא יאכל המזבח את פולן) אבל למפור לחולין ודאי לא שייך האי טעמא דבאמת לא ימכרו לאדם אחד כ"א לשני בני אדם וא"כ מאי מקשה רבינו אפרים אע"כ פשיטא להו פשטת ר"י הזקן ולכן לא מצא תירוץ רק משום שיש לה בדיקה לאחר שחיטה גם על החילוק שבין נודע הספק הראשון קודם שנתערב וביין לא נודע עד שנתערב יש הרבה חולקים אלא ס"ל דאין החילוק תלוי בזה אלא במציאות דאם במציאות הענין א"א לבוא השני ספיקות אלא בבת אחת מקילין והוי ס"ס כו' אבל אם במציאות הענין אפשר לבוא הספק הראשון קודם השני כגון שהיא דספק טרפה שנתערבה אע"ג שלא נודע לנו האיסור אלא אחר שנתערב לא הוי ס"ס עיין מזה ג"כ בכנה"ג סי' נ"ז בהגהת הב"י אות קי"ט והקושיא שהקשית ע"ז מדברי הרי"ף פ"ק פ"ל שעה שאני התם דשני הספיקות נולדו וכו' פ"י א"כ נולד הספק דרבנן על התבשיל וה"ל פ"י בדין ביצת ספק נבלה בי"ד סי' פ"ו ס"ג בפ"י שם ס"ק י"א והיינו משום שפרגע זו שנוולד הספק בשחיטה על התרנגולת דה"ל לגבי התרנגולת ספק דאורייתא ואפילו ספק בשחיטה באותה רגע ממש נולד על הביצה רק ספק דרבנן לכן הביצה מותרת וכבר האריך בזה בספר שער המלך על הרמב"ם פ"ק יו"ד מה' מקנאות פ"ל ששי: סימן עג שאלה ריאה שנמצא בה תר"ל ונתערבה בין ב' בהמות אחרות מהו: תשובה לכאורה נ' דתר"ל פ"י דאיסור משונו' לי' כמ"ש הב"י סי' ל"ז והב"ח מדאמרי' ריש ג"ה פ"י דאיכא תר"ל פ"י דאיסור טומאה דמי והתם מדמה איסור לטומאה בענין זה עכ"ד וא"כ גם שנתערב באחרי' לא בטל ע"פ מ"ש השו"ע סי' ק"א בדין חהר"ל ודבר שבמנין ע"ש בפ"י סק"ה ובכפ"מ ג"ט ו"ז סק"ו אמנם המעיין ברמב"ם פ"ה מתרומות (ה' כ"ד) גבי חביות שהחמיצה כ' מפאן ואילך ס' ובפ"י מה' מקנאות הל' ה' במקנה שנמדד ונמצא חסר כ' שטהרות שנעשו ע"ג למפרע טמאות ור"ל טומאה ודאית וא"כ יש לחלק בין איסור לטומאה דבאיסור תר"ל איסור רק מספקולא ודאי וכ"כ המל"מ אמנם בס' שער

ריעותא דספין פגומה שְהרי תי' בְּזוּה סְתָמָא דְגַמְרָא וְלֹא מוֹכַח כְּלָל דְלִמְסַקְנָא נְיִידי מְזוּה
רק מְהָא דְאָמְרִי קְסִיבְרָא עֲוֹלָא אִין חוֹשְׁשִׁין לִס"ד עֲוֹלָא דְוִוְקָא וְלֹא אָנּוּ וּמִש"ה נְיִידי מְמַרִי
בְּיֻשֵׁב לָהּ קוּץ בְּוִוְשֵׁט וְעוֹד שִׁד' הָרָאבִין וְהַרְשֵׁבִיא לְפִסּוּק פְּעוֹלָא גַם בְּזוּה וְחִילְקוּ בֵּין
יֻשֵׁב לָהּ קוּץ בְּוִוְשֵׁט וּבֵין ס"ד ע"ש וּא"כ מוֹכַח מְזוּה עַכ"פ שְׁמִיקְרִי לֹא אֶתְיִלִיד רִיעוּתָא
כִּי הֵיכִי דְלֹא תִקְשִׁי מְסַפִּין פְּגוּמָה וּלפ"ז פִּינּוּ דְלֹא שְׁמַעִי בְּרִישׁ נְדָה דְאָמְרִי פִּינּוּ דְאִיפֹא
תִר"ל פְּוֹדָאֵי טְוִמְאָה דְמִי אֶלָּא בְּדִאיפֹא רִיעוּתָא עֲצוּמָה שְׁהַרִי חֶסֶר לְפִינֵיהּ וְגַם חֶסֶר וְאֶתְאִי
וּמוֹכַח ג"כ מִד' הָרַמְבַּ"ם פ"ז מֵה' מַעֲשֵׂר ה"ד דְהֵיכִי דְהַרְיִיעוּתָא קִלְהָ הִיא בְּמַקְצֵת פְּגוּן
הֵיכָא דְלֹא שְׁיִיף לְוִמֵר חֶסֶר וְאֶתְאִי וּלְבִסּוּף (שְׁהִיא) רִיעוּתָא בְּרוּרָא וְיֵשׁ עוֹד רִיעוּתָא אִינוּ
אִסוּר רַק מְסַפִּק וְהִינּוּ ג"כ לְעַנְיָן אִם שׁוֹחֵט בְּסַפִּין וְנִמְצָאת פְּגוּמָה שְׁגַם שְׁיֵשׁ חֲזַקת אִסוּר
דְּבַהֲמָה בְּחִינֵי כו' שְׁהִיא ג"כ רִיעוּתָא מְדֹאֲרֵייתָא פְּיֻדוּעַ דְחֻזְקָה מְדֹאֲרֵינִי וְיֵשׁ ג"כ רִיעוּתָא
דְּסַפִּין פְּגוּמָה שֶׁנִּק' רִיעוּתָא בִּא"ט פִּנ"ל אַעפ"כ אִינוּ אִסוּר רַק מִס' הֵיכָא שְׁיֵשׁ חֻזְקָה
לְנִגְדוּ הַעֲמֵד סַפִּין ע"ח וְכַמ"ש פ"א מֵה"ש ה' כ"ד אָבֵל מִנ"ל לְהַחֲמִיר בִּתְר"ל הֵיכָא
דְהַרְיִיעוּתָא קִלְהָ מְאֹד פְּגוּן סִירְכָא בְּכִסְדָּרָן וּבְתוֹף הַבּוֹעֵא אוּ סִירְכָא תְלוּיָהּ מִתּוֹף הַבּוֹעֵא
שְׁהַרִי סִירְכָא בְּכִסְדָּרָן קִלְהָ עַכ"פ מְסִירְכָא שְׁהִיא ס' פְּסִידָרָן וְסִירְכָא שְׁהִינָה ס' פְּסִידָרָן
קִלְהָ מְאֹד מְרִיעוּתָא דְיֻשֵׁב לָהּ קוּץ בְּוִוְשֵׁט שְׁהִיא הִנֵּק' הוֹחֵל הַטּוֹרָף פִּנ"ל בְּשֵׁם הַת"ש ס'י
ל"ט ס"ס"ק א' וְכִבֵּר נִת' דְרִיעוּתָא דְהוֹחֵל הַטּוֹרָף קִלְהָ מְרִיעוּתָא דְסַפִּין פְּגוּמָה וְאָנּוּ לֹא
שְׁמַעִי דִתְר"ל הוּא ס' אִסוּר אֶלָּא בְּהַצְטָרָף עוֹד רִיעוּתָא לְרִיעוּתָא דְסַפִּין פְּגוּמָה וְכַה"ג
דְהִיא דפ"ז מִמַּעֲשֵׂר ה"ד אָבֵל בְּשִׂאָר רִיעוּתָא לֹא שְׁמַעִי וְהַרִי רִיעוּתָא דְסִירְכָא בְּכִסְדָּרָן
קִלְהָ מְמַנָּה ג' מְדִרִיגוֹת וְעוֹד שְׁגַם רִיעוּתָא הַב' שְׁנַצְטָרְפ' עִם הַרְיִיעוּתָא דְסַפִּין פְּגוּמָה הִיא
גְדוּלָה יוֹתֵר מִשִּׂאָר רִיעוּתָא כִּי הִיא חֲזַקת אִסוּר דְּבַהֲמָה בְּחִינֵי בְּחֻזְקָת אִסוּר עוֹמֶדֶת וְכ"ה
בְּעַנְיָן הַמַּעֲשֵׂר שְׁהַרְיִיעוּתָא הֵא' בְּחֻזְקָת אִסוּר דְהַעֲמֵד טָבֵל ע"ח וְחֻזְקָה דְאִוְרֵייתָא הִיא
וְהַב' הִיא פְּרִיעוּתָא דְסַפִּין פְּגוּמָה בְּכַה"ג הוּא דְאָמְרִי שְׁבַהֲצָטָרְף שְׁנִינֵיהֶם יַחַד נִגְדַּח חֻזְקָא
הַיִּתֵר ה"ל אִסוּר מִס' מִשִּׂאָר כִּי בִתְר"ל שְׁבַטְרָפוֹת שְׁשִׁנִּינֵיהֶם קִלִּים מְרִיעוּתָא הַנ"ל וְא"כ
מִנ"ל דְאָמְרִי לְהוּ נִגְדַּח חֻזְקָא הַיִּתֵר דְמִשְׁנַצְטָרְפָה בְּחֻזְקָא הַיִּתֵר עוֹמֵד וּי"ל דְבַכַּה"ג מוֹתֵר
לְגַמְרִי שְׁהַרִי בְּגַמְרָא לֹא אָמְרִי אֶלָּא פִּינּוּ דְאִיפֹא תִר"ל כו' וְהַרִי עַל רִיעוּתָא גְדוּלָה
מְרִיעוּתָא דְסִירְכָא בְּכִסְדָּרָן הַנ"ל אָמְרוּ בַּפִּא"ט דַּמ"ג ע"ב הֵכָא לֹא אֶתְיִלִיד רִיעוּתָא פִּנ"ל
וְכִינּוּן דַּנִּק' לֹא אֶתְיִלִיד רִיעוּתָא א"כ בְּהַצְטָרָף עוֹד דְבָר אִין לְאִסוּר כְּלָל אֶלָּא שְׂאֵף שְׂאִין
לְלַמּוֹד אִסוּר מֵהִיא דְנִגְדָה בִּתְר"ל דְטִרְפוֹת אַעפ"כ אִין לְלַמּוֹד הַיִּתֵר מִמֶּשׁ מִשֵּׁם וְלְוִמֵר
דְדוּקָא בְּשֵׁם הוּא דְמַחְמִירִין מִשִּׂאָר כִּי בְּרִיעוּתָא הִלְזוּ שְׂאֵמְרוּ עֲלֵיהֶם בְּגַמְרָא דְלֹא מְקַרִי
רִיעוּתָא כְּלָל מִשׁוּם שְׁיֵשׁ לְחַלֵּק דְהֵתֵם דוּקָא הוּא דְבַעִי רִיעוּתָא בְּרוּרָה לְפִי שְׁהַחֲזִיק אִסוּר
שְׁהוּא הַרְיִיעוּתָא הֵא' אִם הִיּוּתָה דְאִוְרֵייתָא שְׁחֻזְקָא דְאִוְרֵייתָא הִיא מ"מ הִנֵּה כְּבָר גְּסַתְלָקָה
חֻזְקָה זו ע"י שְׁנַתְעַסְקוּ בָּהּ לְבַטְלָהּ כְּמוֹ חֻזְקָת טְוִמְאָה גְּסַתְלָקָה ע"י הַטְּבִילָה וְכֵן אִסוּר
דְּבַהֲמָה בְּחִינֵי כו' גְּסַתְלָקָה ע"י עֶסֶק הַשְּׁחִיטָה שְׁהַרִי בְּעַת הַטְּבִילָה [וְהַשְּׁחִי] הִנֵּה הַמְקַנָּה
וְהַסַּפִּין בְּחֻזְקָא וְהֵם סִלְקוּ הַחֻזְקָא אִסוּר לְגַמְרִי וְכִאִילוּ לֹא הִנֵּה מְעוּלָם וְאִח"כ כְּשֶׁנּוֹלֵד
רִיעוּתָא בְּהַמְקַנָּה וְהַסַּפִּין יֵשׁ לְהַעֲמִידָם ע"ח הַיִּתֵר שְׁלֵהֶם וְלֹא הַזְכִּיר הַיִּשְׁנוֹת הוּא חֻזְקָא
אִסוּר שֶׁל הַטְּמֵא לְבַהֲמָה שְׁכָבֵר גְּסַתְלָקוּ אֶלָּא שְׁלִפִי דְהֵא בְּהֵא תִלְיָא שְׁכַשְׁיֵשׁ רִיעוּתָא
בְּהַמְקַנָּה וְהַסַּפִּין מְמִילָא לֹא גְּסַתְלָקָה חֻזְקָת אִסוּר עַל כָּל פְּנִיִם אִין לְהַעִיר הַחֻזְקָא אִסוּר
שְׁנַסְתְּלָקָה אֶלָּא עַל פִּי רִיעוּתָא בְּרוּרָה בְּהַמְקַנָּה וְהַסַּפִּין שְׂאֵז הִיא מַעֲרִיָה רִיעוּתָא הֵא'

שְׁנֵי הַרְיָעוּתוֹת עוֹדֵם בְּתַקְפָּם וְלֹא נִסְתַּלְקוּ וּבָאִים יַחַד לְפָנֵינוּ לְדוֹן עֲלֵיהֶם שְׁפִיר י"ל דְּאִפִּי רִיעוּתָא קֵלָה מְצַטְרְפִי לְחֻבְרַתָּה לְהִיּוֹת תַּר"ל וְחִילוּק זֶה לְמִדְתִּי מִרְבִּינוּ סִי' ס"ק מ"ו ע"ש וּבְמָקוֹם אַחַר הִבְאֵתִי סָמָךְ לְזֶה מָהָא דְאִיתָא פִּא"ט שְׁבִהְכָא לֹא אִתְחַזַּק אִסּוּרִי כו' יעו"ש אָךְ אַע"פ שְׂאִין לְהִבִּיא רֵאִי לְתַר"ל שְׁבִטְרָפוֹת מֵהֵיא דְנִדְהָ מ"מ פִּינּוֹן שְׂאִין רֵאִי לֹא לְאִסּוּר וְלֹא לְהִתְרַם מֵהִיכָן יֵהָא חֲחִיּוּב לְאִסּוּר שְׂאִילוֹ הֵיָה רֵאִי לְנוּ לְאִסּוּר מ"מ א לֹא הֵיָה לְנוּ לְהִתְרַם מֵהֵיא דְנִדְהָ אֲבָל פִּינּוֹן שְׂמ"מ אִין לְנוּ רֵאִי לְאִסּוּר וְגַם מִשֵּׁם אִין רֵאִי לֹא הֵיָינוּ חֲחִיּוּבִי לְאִסּוּר לְכַאוּרָה גַם בַּת"ש סִי' ל"ז ס"ק ט"ו מְצַאֲתִי שְׂכ' שְׂמַנְדָּה אִין רֵאִי לְאִסּוּר לְמַעֲיִין וְלֹא בִּיָּאָר הַטַּעַם וְאוּלַי פְּנוּנְתִי לְדַבְרֵיו הַקְּדוּשִׁים אֲלֵא שְׂכ' הַת"ש שְׂמ"מ יֵשׁ דְּמִיּוֹן כּו' וְלַעֲנֵד י"ל דְּכֹךְ פְּנוּנַת הַפּוֹסְקִים דְּהֵתָם בְּעִירִיעוּתָא בְּרוּרָה פְּדִי לְעוֹרֵר לְנוּ אֵת הָרֵאֲשׁוֹנִי שְׁנֵסְתַּלְקוּ מִמִּילָא (דְּהֵינּוּ) [או] דְּוָקָא פְּשִׁשְׁנִיָּהֶם בָּאִים בְּב"א לֹא בְּעִירִיעוּתָא בְּרוּרָה פְּנ"ל וּבְנִדְאִי שְׂאִין לְנוּ לְזוּז מַד' הַפּוֹס' רַבּוּתֵינוּ ו"ל שְׂהִסְפִּימוּ דַתַּר"ל אִסּוּר פִּי דְקְדוּקָם תּוֹרָה וּמ"מ וְדֵאִי לֹא חֲמִיר כְּטַרְפוֹת דְּלִכ"ע אִסּוּר מְדִאוּרִיָּתָא וְכַנ"ל ב' הַרְמַב"ם פ"ז מֵה' מַעֲשֶׂר וְהַפְּר"ח לְגִיטִין וְהַרְמַב"ם פ"א מֵה"ש הַכ"ד שְׂפ' פֶּן בַּתַּר"ל הַנּוֹ' בְּטִהְרוֹת זּוּלְתִי בְּמָקוֹה וְגַם לַפַּע"ד יֵשׁ דְּמִיּוֹן קִצַּת לְהָא דְאַמְרִי בְּנִדְהָ (ד"ג) פִּינּוֹן דְּאִיפִ' שְׂרָצִים דְּגוּפִי כַּתַּר"ל דְּמִי וּמ"מ מְדַפְּי רַש"י וְתוֹס' שֵׁם וְקִשְׁנִי לְשִׂמְאִי וְלֹא לְהִלֵּל מִבְּנִיָּאָר דְּבַכָּה"ג אִינוּ אֲלֵא סָפֵק וְלֹא וְדֵאִי כְּבַמְקַנָּה וְנִשְׁמַע מְזֵה דְּכַתְעָרוּבוֹת יֵשׁ לְהִקַּל בְּלֹא נִוְדַע הַתַּר"ל עַד לְאַחַר שְׁנוֹדַע הַתַּעְרוּבוֹת מִשׁוּם דַּה"ל ס' אֲחַד בְּגוּפוֹ וּב' בְּתַעְרוּבוֹת שְׂמִוּתָר לַפ"ד הַמ"כ שְׂבַב"י סִי' נ"ז וְהַמ"ב וְהַט"ז וְאֵע"פ שְׂלַפ"ד הַפַּמ"ג אִין לְהִקַּל כ"א בַּהַפ"מ מ"מ בְּכַה"ג יֵשׁ לְהִקַּל שׁוּב מְצַאֲתִי בְּתוּיָק"ו סִי' ל"ז דְּדַעְתּוֹ לְהִקַּל בַּתַּר"ל כְּפִישִׁישׁ צַד לְהִקַּל עוֹד ע"ש: סִימָן עַד שְׂאֵלָה שְׂבִשְׁלוֹ בְּשֶׁר טְרַפָּה עִם גְּרוּפִין וְאַחַר גָּמַר הַבִּישׁוּל הֵיָתָה עֲדִינּוּן בְּתַנּוּר אֵיזָה עַת בְּלֹא בִישׁוּל וְלִקְחוּ הַקְּדָרָה בְּיָדֵים וְהַעֲמִידוּ עַל אֵיזָה מְקוֹם וְלִקְחוּ מַעֲלִיּוֹן הַקְּדָרָה בְּלֹא עִירוּב בְּקְדָרָה מְקוֹדֵם וְשִׁפְכוּ כֹּף אַחַת עַל טַעֲלִיר פִּאֲקֵאֲשִׁטְנַע: יִפָּה הוֹרָה כַּתַּר"ר לְהִתְרַם הַקְּדָרָה וְאִין לְפַקְפֵּק ע"ז פֶּלֶל כִּי הֵנָּה אֲפִילוֹ בְּעִירוּי דְּכ"ר מִמֶּשׁ רַק שְׁנַפְסָק הַקִּילּוּם אַע"פ שְׂדַעַת הַש"ךְ בְּפִשִׁיטוֹת דְּצָרִיךְ קְלִיפָה בְּמֵאֲכָל וּגְרִירָה בְּפִלִי עַכ"ז הַפְּר"ח בְּסִי' ס"ח ס"ק י"ט כ' וְנ"ל לְשִׁטַּת הַמַּחְבֵּר וְהַג"ה שְׁפּוֹסְקִים דְּעִירוּי אִינוּ מְבִשֵּׁל אֲלֵא פְּדִי קְלִיפָה מִיָּנָה דְּכְשִׁפּוֹסָק הַקִּילּוּם דְּלֹא מִקְרִי עִירוּי שְׂאִינוּ אוֹסֵר פֶּלֶל אֲלֵא דִינוּ כְּכִלִּי שְׁנֵי מִמֶּשׁ שְׂאִינוּ מְפִלִיט וּמְבַלִּיעַ כְּלוּם לְפִי שְׂטָתָם ו"ל וְכֵן מוֹכַח לְהַדְיָא מִדְּבַרֵי הַהַג"ה לְקַמְן בְּסִי' צ"ב סַעִי זִי"ן וְכֵן נִרְאִים הַדְּבָרִים בְּאַמַּת לְפִי שְׂטָתָם ו"ל עַכ"ל וְאֵךְ שְׂהִרְאֵה מְסִי' צ"ב ס"ז יִישְׁבוּ הָאֲחֵרוּנִים ע' פַּמ"ג סִי' צ"ב שֵׁם בַּשְּׂפ"ד ס"ק ל"ד מ"מ יֵשׁ לְדַבֵּר בְּזֵה וְאֲכַמ"ל וְיֵמָה שְׂהִקְשָׁה הַפְּר"ח עַל זֶה מְסוּנְגִי דְּפָרַק כִּי צַד צוּלִין דְּמִשְׁמַע דְּאִפִּי עִירוּי שְׁנַפְסָק הַקִּילּוּם אוֹסֵר יֵשׁ לְתַרְץ דְּהֵתָם הַקְּרָבּוֹן פֶּסַח הָוִי רוּתָם ע"י הָאוֹר וְקִילּוּם מְרוּתָם ע"י הָאוֹר אֵךְ שְׁנַפְסָק הַקִּילּוּם ה"ל וְדֵאִי כְּעִירוּי מְכ"ר שְׂלֵא נְפִסָק הַקִּילּוּם כְּמִבְּנִיָּאָר בַּש"ע סִי' צ"ב סַעִי ט' וּבַש"ךְ שֵׁם ס"ק ל"ח וְט"ז סִי' ל' וּבַתַּה"ד שְׂמִמְנוּ מְקוֹר הַדִּין וְאִין מְזֵה רֵאִי לְעִירוּי דְּכ"ר שְׁנַפְסָק הַקִּילּוּם וְשׁוּב מְצַאֲתִי שְׂתִיָּרֵךְ פֶּן בְּסִפְרָ חֲמוּדֵי דְּנִיָּאֵל הַלְכוֹת פְּלִי רֵאֲשׁוֹן סִי' א' וְתַמָּה עַל קְוִשְׁיַת הַפְּר"ח גַּם בְּסִפְרָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מְצַאֲתִי שְׂכ' סִי' צ"ב אִמ"ש הַש"ע בְּסַעִי ט' צָרִיךְ גְּרִירָה וְנ"ל צ"ע אִם נָפֵל עַל פְּלִי חֲרָס אִם הַקְּדָרָה אִסּוּרָה כְּמוֹ גְּבִי קְלִיפָה עַכ"ל הָרִי נִסְתַּפֵּק בְּזֵה וְאֵע"ג

דנראה דנוטה להחמיר פן הוא נדאי בעירו דכלי ראשון ממש אבל בנדון זה שהוא ספק אם הוי כ"ר יש להקל עכ"פ בעירו שנפסק הקילות וגם להפר"ח המחמיר אפילו בכ"ש אפשר לצדד להקל מאחר דיש לספק אם היס"ב והנה נלע"ד שיותר יש הכרעה לומר דלא הוי הפך כ"ר מפמה טענות הא' דלא ברירא מלתא שהי' היס"ב ברוטב שבקדרה וליפא להעמידה כ"כ אחזקה קמייתא דאין לה חזקה העשויה להשתנות יותר מזה מאחר שלא היתה אצל האש בשגם דאחרעי שלקחה האשה הקדרה בידיה בלא מטפחת.

הב' והוא העיקר שלא שקה פלל הפך בתוך הקדרה ובכה"ג נוטה הסברא יותר שלא נעשית הפך כ"ר עיין בש"ע של אאזמו"ר הגאון ז"ל ה' פסח סי' תנ"ב סעי' ד' שהרי"ף מצריף להשהות כו' ואף החולקים כ' להשהותו מעט עכ"פ בכדי שיהי' פנאי להרותחין ליכנס לתוך עובי הפלי כו' ע"ש וע"ש סעי' ג' ורגילות פשמכניסין כו' וה"נ י"ל ע"י הכנסת הפך נתמעט קצת חום הרוטב במקום הכנסת הפך כיון שבלא"ה מקודם נח מרתיחתו ולכן כיון שלא שקה הפך יש לצדד יותר צד הקולא דלא הוי הפך כ"ר גם בעיקר דברי הט"ז ס"י צ"ב שכ' דהתוספות נסתפקו בזה נלע"ד דאדרבה דמלשון התוס' משמע דהספק הוא בענין אם הקערה שוהה בתוך המחבת עד שמעלה רתיחה כו' ע"ש אבל באם אינו שוהה פלל עד שמעלה רתיחה י"ל דנדאי אינו נק' פלי ראשון גם אע"פ שאין למדין הלכה מפי מעשה עכ"ז סיפר לי הרב המנוח המפורסם מוהר"ר מיכל שהי' מ"ץ דק"ק נענויל איף ששאל פעם א' מכאאזמו"ר הגאון ז"ל על ענין שהוציאו דייקא מכ"ר לכלי שני והוא דבר גוש ותחבו פך לתוך הקאשע מה דינו ואמר לו בזה"ל שיש לו הרבה ראיות נגד הסברא דא"צ להשהות הפלי בכ"ר כו' אלא דכיון דנפיק מפומי דר"י דלית דין בר נש ע"כ אין להורות פנגדו ח"ו אף דוקא בעובדא פנותי דר"י ולא ללמוד מזה למקום אחר עכ"ל ולא ידעתי תוכן התשו' על שאלה הנ"ל אף עכ"פ נראה מזה שפלא שקה פלל בפלי יש לנטות לצד הקולא טפי מלהחמיר אף שבש"ע ש"ל סי' תנ"א סכ"ח עשה מזה ספק שקול בשגם שבנ"ד אף אם הוא ספק שקול יש להקל שנפסק הקילות עכ"פ פנ"ל וע' פמ"ג סי' ס"ח ד"ה דין הרביעי ואף אם יש פאן ספק שפא לא נפסק הקילות.

הרי יש פאן שני ספקות בדאורייתא שפא אין הפך כ"ר פנ"ל ואת"ל דהוי כ"ר שפא נפסק הקילות בשפיכה מהפך לטעליר ושרי מדאורייתא וא"ת אפתי אסור מדרבנן הרי אדרבנן יש ספק שפא אינו כ"ר ועיין בש"ף בדיני ס"ס אות י"ו דמה"ט התירו ההערינג פשיש ס"ס בדאורייתא וספק א' בדרבנן ע"ש אבל הספק דשפא עירו אינו מבליע אפילו פדי קליפה כ' הפמ"ג סי' ס"ח ד"ה הדין השלישי שאין לצרפו לס"ס ונוסף עכ"ז כיון דהפלים אחר מעל"ע ה"ל נטל"פ א"כ אין לחפש פל פך חומרות דאף שכ' בתשו' מהריב"ל ח"ג סי' ק"ג שנשאל אם בישלו ספק טרפה אם יש להתיר הפלים אחר מעל"ע מצד ספק דרבנן והעלה להחמיר כיון שעיקר הספק בדאורייתא מ"מ שאני הקא שמעיקר הדין אין להחמיר לכן אין לחפש חומרות וע' בשמ"ח סי' ב' סעי' י"ח שהיקל לפעמים אחר מעל"ע אלא דהכא יש להקל אפילו תוך מעת לעת פנ"ל רק שמ"מ כיון שמתירין מצד ספק ספקא הנה נכון להשהות מעת לעת כיון שספק ספקא זה יש לו היתר מדאורייתא לגמרי אחר מעת לעת ולכן יש להשהות מעל"ע ודיעבד אם נשתמשו תוך מעל"ע ג"כ אין שום קפידיא מדינא מה גם שכת"ר כ' שקרוב לנדאי שנפסק הקילות

וא"כ ליפא חששא דאורייתא לדעת הפמ"ג וכיון שהוא רק מדרבנן א"כ מדרבנן לא יהיה
היתר גם אחר מעל"ע ול"ד למ"ש הש"ך סי' ק"ב סק"ח: עוד קיצור מענין הנ"ל הנה
אין הפנאי מסכים להעמיק העיון בראשונים רק בהמעט שראיתי בזה ודאי יפה הורה
כת"ר פי הפמ"ג סי' ס"ח ד"ה הדין הרביעי כ' בעירווי מכ"ר שנספס הקילות יש להקל
בספקו ונהרי נדון זה יש פאן ספק ונהינו ספק שפא הפך לא חשוב פלי ראשון פלל פיון
שלא שקה תוך כ"ר וכמ"ש הט"ז וכ"כ כאאזמו"ר הגאון ז"ל בא"ח ה' פסח בסי' תנ"א
סעי' כ"ח ולא אמרו דעירווי מבליע אלא בעירה לתוכו רותח וכ"ש בכ"ר פנה שאינו
מעלה רתיחות (וגם לא ברור ממש שקה רותח עד שהיס"ב דארף אם מקודם היה היס"ב
הרי אין פאן חזקה כ"כ שאין לה חזקה העשויה להשתנות גדולה מזו פיון שאינו על האור
מה גם דהדפנות של הקדירה נדאי לא היא היס"ב וא"כ יש לספק שפא בהעירווי לא היא
היס"ב) ועיין בו בסי' תנ"ב סעי' ד' שקה"ף מצריף להשהות כו' ואף החולקי' כ'
להשהותו מעט עכ"פ בכדי שיהיה פנאי להרותחין ליפנס לתוך עובי כו' ע"ש א"כ
ג"ז יש לצרף אם לא שקה הפך בפלי פלל וע"ש סעי' ג' ורגילות פשמכניסין כו' מיד
נחים כו' וה"נ י"ל שע"י הכנסת הפך נתמעט החום קצת מגדר כ"ר במקום הפך לכן אם
נדאי נפסק הקילות הרי הדין פשוט פן לפ"ד הפמ"ג דבתראי הוא ואף אם יש ספק שפא
לא נפסק הקילות הרי יש פאן ע"ז שני ספיקות שפא אינו כ"ר מצד שלא שקה ושפא
נפסק הקילות (והספק דשפא עירווי אינו מבשל אפילו כ"ק כ' הפמ"ג שם ד"ה הדין
השלישי שאין להקל לצרפו לס"ס) וא"ת ה' מדרבנן אפילו נפסק הקילות אסור כ"ק
הרי ע"ז יש ספק א' שפא אינו כ"ר וכה"ג שיש ספק א' בדרבנן וס"ס בדאורייתא הוי
ס"ס ושרי כמ"ש הש"ך בסי' ק"י בדיני ס"ס אות י"ו בשם פמה פוסקים וכש"כ הקא
בכלים שאחר מעל"ע פל השקלא וטרקא רק באיסור דרבנן ואף שהענין נודע מיד פשהיה
חששא דאורייתא מ"מ עכ"פ אין לחפש בזה חומרות ועיין בשמלה חדשה סי' ב' סעי'
י"ח שהיקל לפעמים בספק דפלוגתא לסמוך להתיר הפלים אחר שישקה מעל"ע אע"ג
דס"ל שהעיקר פהמחמירים מכש"כ בכה"ג דנ"ד שיש להקל אחר מעל"ע עכ"פ פיון
שאפי' תוך מעל"ע נראה להקל מדינא לפ"ד הפמ"ג פנ"ל: הלכות פת ושלקות סימן עה
ע"ד הסמעטעני של א"י הנה לכאורה יש למצוא היתר ע"פ דעת הש"ך בנקה"כ סי' קי"ב
גבי ה' דכותח של א"י שבש"ע שם סעי' י"ב וכ"ד הפר"ח שם ונסתייעו מהמרדכי פ"ק
דחולין ומ"ש בגמ' דע"ג (דל"ה ע"ב) דקבעו לי' לכמקא אסור תירוץ בנקה"כ שם דכותח
שבימי הש"ס היה בענין אחר מכותח שהזכירו הפוסקי' המתירים ור"ל דבימי הש"ס
היה מחלב או מנסיובי דחלב' ולכן אסור משא"כ פותח שבפוסקים הוא מחלב נקפא
ועומד (דהינו סמעטענא) ועוד תירוץ בע"א: אב"ל הט"ז סי' קי"ב סק"ט חלק ע"ז ופי'
דאין היתר פלל בכותח אא"כ עשוי בחלב שישאל רואהו ע"ש והאחרונים נ' מסכימים
להט"ז ע"ש בס' בל"י גם מפרש"י בחומש פ' וירא ופ' האזינו נ' דסמעטעני הוא בכלל
חמאה א"כ א"א להקל בו יותר מבחמאה עכ"פ וזה שובר לסברת נקה"כ בשם ב"ה:
ושוב ראיתי ג"כ במנחת יעקב פלל ע"ה ס"ק י"א שפתב דהעיקר כמ"ש הט"ז ודבריו
נכונים ומוכרחים מפמה סוגיות בש"ס וגם הנקה"כ שצייד להקל היינו ליישב דעת
הפוסקים ולא להלקה עכ"ד גם הביאו הבל"י ולחה"פ תשו' פרח מטה אהרן ח"ב סי' ל"ג

דמסיק להחמיר בליגא גרה ר"ל חלב נקפא חמוץ כו' (דהיננו בלשונינו סמעעענא) ולא ראייתי להאריה בכ"ז.

דכ"ז הי' נפ"מ במקום שאין מנהג אבל מאחר שהמנהג פשוט להחמיר בכל מדינות אלו (אם לא ההולך במקום שאין ישראל מצויין כלל דאז אפשר שעת הדחק העצום שאני ואף גם זאת דוקא פשאי אפשר כלל כו') אין אחר המנהג פלום וכמ"ש בשו"ת עה"ג סי' פ"ח לענין חמאה וכ"פ בשו"ת נו"ב מה"ת סי' ס"ו: ובפרט מנהג פזה שהוא בדבר ששחלקו הפוסקים ונהגו כד' המחמיר אין לו התרה בשום ענין וידוע מ"ש בגמ' אמנהג חזק שאפ"י אם יבוא אליהו אין שומעין לו לבטלו שפבר נהגו העם בסנדל: אף ראייתי במכתב רומע"ל ששלח לו א' בר אוריין ושמו הרבני המופ' מ' יעקב נ"י שדן את עירכם כמו עיר שאין בה מנהג לפי שנתיישבה מחדש וזה אינו וכמ"ש הפר"ח בא"ח סי' תצ"ו בדיוני המנהגות סעי' י"ט בשם הרשב"א ונה"ר"ן שכ' דמדפרכי' בגמרא בבבא מציעא פרק הפועלים (דף פ"ג ע"ב) ונחזי מהיכא קאתו פלומר וינהגו כמנהג, אותו מקום שבאו משם מהכא שמענין דכל עיר חדשה אם נודע רוב אנשים מהיכן באו הפל כמנהג אותו מקום שבאו משם עכ"ל וכן פסק רמ"א בח"מ סי' של"א סעיף א' בהג"ה ונ"ל לא הנה מנהג בעיר אבל רוב אנשי העיר באו ממקום שיש מנהג אזלינן בתר מנהג העיר שבאו משם עכ"ל וכל אנשי מקום רומע"ל הם באו או ממדינתנו או מן ארצות אחרות ולענ"ד נדאי המנהג שנה בן ארצות אלו כמו במדינתנו להחמיר וא"כ א"א להם להתיר בשום ענין בעולם עיין תשב"ץ ח"ג סי' יו"ד וחלק רביעי סי' ל"ב: סימן עו שאלה מהרה"ג ר' יצחק אייזיק הלוי מהאמ"י חוה"מ ס"ת פ"ק א' מבני הישוב בנסעו לעיר על יו"ט עוב את פרותיו לעבדו ולשפחתו הא"י שישחליבם בכלים הפשרים של ישראל (ועשה פן שהיה סובר שמוותר לעשות פן) מה דין החלב ההיא או הגבינות שנעשה ממנה וגם דין הפלים: תשובה הגבינות והחמאה יש להתיר בדיעבד אף שלכתחלה אין היתר כלל להניח הפרות לחלב בשביל ישראל הן מצד חלב שחלבו א"י כו' (דאע"ג דבמדינתנו אין מצוי כלל חלב טמא ומקילים בזה מאד פוסקים ראשונים ואחרונים מ"מ יש לחוש בנדאי לדעת ר"ת שסומך הטעם משום ניקור ואע"ג דהשתא אין נחשים מצויים וכמו שמקילים בגילוי בשא"ד מ"מ הדבר פשוט שיש לחוש בנדאי למ"ש הפוסקים משום שיש פאן עוד טעמים ואיכא למגזר אטו היכי דשכיחי נחשים: עב"י בשם סמ"ק והוא הדין דמהאי טעמא נמי איכא למגזר אטו היכא דשכיחי חלב טמא וגם יש לחוש באמת גם לדין שישחלבו דבר טמא למלאות המדה אשר תחסור) וגם שאסור להניח פלים פשרים בשביל החלב אצל הא"י ועוד טעמים אחרים נזכר בפוסקים דלא קפדי אמנקיותא בחלב וכו' באופן שאין ספק שלכתחלה אין שום היתר לעשות פן אף מי שעשה פן באונס או בשוגג אמיתי ולא במזיד יש להתיר החמאה והגבינות שנעשו מן החלב ההוא (אף לא החלב כמו שהוא אם לא יעשו ממנו חמאה וגבינות) מחמת שהוא חמאה וגבינות של ישראל באמת אלא רק שהא"י עצמא א"כ לא היה בכלל גזירת חז"ל שגזרו ואסרו חלב וגבינות של עובדי פוכבים כמ"ש בפוסקים וכיון דגזר' אין פאן וטעם הגזרה אין פאן נמי לדין אין לאסור בדיעבד אף מי שעשה פן במזיד אין להתירם לו כלל ולאחרים יראה המורה אם אין לחוש לתקלה לעתיד לבא יש להתירן והכלי שהיה בהן החלב אם הא"י שהניחו בבית הישראל מבשל ואוכל בבית הישראל (ולא היה אז ימי העינוי שלהם) אזי הפלים אסורים

אפי' דייעבד (ואעפ"כ החמאה והגבינות מותרים) אם לא שהיו הכלים [שפיהן] החלב מרובים ובני הבית של הא"י מועטים שאז הכלים שהי' בהם החלב מותרים והנשארים אם גם הם הרבה בכדי לבטל ברוב את הכלים הנכנסים בחשש תשמיש הא"י בדבר האיסור יהי' מותרים ג"כ וא"ל אסורים: אף פשהיה בימי העינוי (במקום שאין מצויין דגים טמאים בפפרים אף במקום שמצויים אין חילוק בין ימי העינוי) או פשאין הא"י אוכל ומבשל בבית הישראל יש להתיר גם כל הכלים וטוב שלא להשתמש בהם עד לאחר מעל"ע ואף במקום שהכלים אסורים מה שנתבשל בהם מותר (דסתם פלי עפ"ם אינם ב"י) ולענן שאר כלים אם המפתח ביד ישראל די אפי' לכתחלה אם אין הא"י מבשל ואוכל בבית הישראל ואם הוא מבשל בבית ישראל המחמיר לעשות חותם תע"ב והמיקל לא הפסיד אם לא בסקאווערדס וספינים יש לחוש קצת ולהטמין גם בחדר הסגור לכתחלה ובדיעבד [חסר קצת] אם יש בפשר או בהשומן סי' או ט"ע להכירן ודאי מותר וא"ל יש לדקדק בדבר לפי הה"מ והענן שאז יש על מי לסמוך ולהתיר במפתח לבד ויש עוד היתר לכלים להכניס חוט או משיחה באזני כלים או בסביבותיהם ולקשרם יחד בקשר משונה קצת וכן מועיל קשר משונה אפי' לבשר ושומן שלא להצטרף אפילו לכתחלה אלא מפתח לבד: הלכות יין נסוף סימן עז מהו הדין לדין נסוף מאחר שאינם עובדי פוכבים תשובה בעבודת פוכבים (דף ס"ד ע"ב) דגר תושב אף שאינו עובד פוכבים ואפילו קיבל עליו לקיים כל המצות חוץ מאכילת נבלות ושלא מל יינו אסור בשתייה והיינו משום חתנות כמ"ש בתוס' שם ד"ה אין מפקידין שאין לאסרו כי אם משום חתנות עכ"ל רק בהנאה מותר משא"כ בעובד פוכבים דיינו אסור בהנאה משום לתא דדין שנתנסף לעכומ"ז עבב"י רס"י קכ"ג אבל גר תושב אין שייך לאסור יינו משום יי"ג פינון שאינו עובד כומ"ז וע"כ יינו מותר בהנאה אבל עכ"ז אסור בשתייה משום חתנות שזה אסור כל שלא מל וטבל (פמבואר בתורה פ' וישלח) וכ"כ הרשב"א בתה"א בית חמישי סוף שער הראשון וז"ל ומ"מ כל שאסור משום חתנות הוא אסור שהרי בכלל חתנות הוא ולפיכך אף יינו אסור בשתייה עכ"ל ועיין בש"ע י"ד סי' קכ"ד ס"ב ובב"י שם ד"ה גר תושב: ומ"ש הרמב"ם פי"ב מהא"ב דין ה' שהבא על בת גר תושב אין קנאין פוגעין בו היינו שאין בו דין קנאין פוגעין בו אבל איסור גמור הוא שהרי היו מפין אותו כו' ועוד שזה בבא עליה בלא חתנות רק בזנות דאקראי אבל דרך חתנות אסור ושהו כמו בשאר אומות שהרי הטעם פי יסיר לרבות כל המסירין וראי' מע"ג פ"ד (דנ"ח ע"א) דאפי' מל רק שלא טבל חשוב נכרי הבא על בת ישראל וע' טור רס"י י"ו מה שהשיג על הרמב"ם דפסק כר"ש והנה גם לרבנו הרי מבואר ספ"ג דקדושין (דס"ח ע"ב) דלא תפסי בה קדושין מדכתיב ואח"כ תבא אליה ובעלתה וגם ולדה פמותה ובנדאי דגם בבית גר תושב הדין כן פמבואר מהא דע"ג פ"ד (דנ"ח ע"א) הנ"ל וא"כ הנפקותא בין ר"ש לרבנו צ"ל לכאורה לענן מלקות דעל לאו לא תתחתן הנה לוקה משא"כ על אח"כ תבא כו'.

והעצ"א סי' ט"ז סק"ב כ' דלהטור אין איסור תורה כו' ע"ש. ואנ"ל מאחר דאין קדושין תופסים בה פלל א"כ ודאי זהו איסור תורה כו'.

וגם ממ"ש בתורה פ' וישלח פנ"ל: סימן עח בדין יין שנפתח על הדרך ממוכס א"י בתשו' מהרי"ל סי' ל"ח מדדו בקנה כו' אפילו בשתי' כו' ואח"כ כ' יש להתנישב בדבר ולכאו'

י"ל פינן בגמ' פסיק רב כר"ש אע"ג דהש"ס מסיק ואין הלכה כר"ש מ"מ צד הוא לסמוך על הר"ר חזקני' בכה"ג דס"ל דאפילו לת"ק שרי עכשיו בשתיני' ומה גם בנד"ז דהוי ספק יותר ממקרהי"ל כי שמא פתחו במקום מוכס ישראל וע"ד טפה החוזרת דכ' מהרי"ל בטל בס' י"ל ג"כ עוד צד מחמת הספק ועוד דבהרא"ש הביא חד מ"ד בירוש' דאין העו"כ עושה יי"נ בפיו.

וה"ל פנין מ"ש משום ר"ש מיקל אע"ג דאין הלכה ועוד [אם] כי טפה החוזרת מפיו אוסר אבל אם לא החזיר מהליווער לחבית כ"א מה שנפל מהליווער כשפסק למצוין פינן שרחוק מפיו אינו רק כמו נצוק ועט"ז סי' קכ"ד סכ"ג בשם הר"ן וע"ד העו"כ המוליך י"ל כמ"ש בס' ק"ל ס"א בהג"ה כ"ש דאפילו שטה ע"י קנה חלול אין לחוש להט"ז ומקרהי"ל וכן"ל ועוד כי בנ"ד המוכסן פשהעלה במינקת לא ידע שהיא יין ועס"י קכ"ד סי"ט בהג"ה הואיל פשהכניסה לא ידע כו' וגם נ"ד טרדא כמדדו ול"ד לאגרדמי' דנתפגון לשתני' וכמ"ש במקרהי"ל שם היא נמי טריד: הלכות פלי היין סימן עט (משנה דכ"ט ע"ב) נודות העובדי כוכבים ומזלות.

(פירש"י נודות של עור עכ"ל ובשופטים סי' ד' י"ט את נאוד הקלב פי' המ"צ שם פלי מה ובש"א סי' י"ו כ' ניקח ישי חמור לחם ונאד יין וביהושע סי' ט' ד' ונאדות יין פלים ומבוקעים כו' משמע שהם של עור לכן שייך בו לשון בלה.

ובתלים סי' קי"ט פ"ג כי הייתי פנאד בקיטור פירש"י פנאד של עור המתניבש בעשן והמתורגמן כ' דתרגום נאד זיקא ובתלים ת"י שם זרנוקא והערוף בערף זק. השלישי ונ"ל בסוף גמרא דפרק ר' ישמעאל דמסכת עכומ"ז (דף ס' ע"א) זיקא בין מליא בין חסרא שריא ובמשנה פ"ט דמקנאות משנה ה' ועל של זקקין אינו חוצץ פירוש נודות והרע"ו במקנאות שם פי' זקקין נושאי נאדות של עור.

וכן בערוף ערף זרנוקא הביא הש"ס ס"פ חזקת (דף ס' ע"א) זרנוקא אמר לכו פי' חמת עשוי מעור למלאות בה מים מן הבור וכן פירש"י שם) ומקנניהו (חריס) ויין של ישראל פנוס ביהו (הכניס ביהו יין לקיום) אסורין ואיסורין איסור הנאה.

דברי רבי מאיר וחקמים אומרים אין איסורין איסור הנאה: והלכה פתחמים וכמ"ש הרמב"ם פי"א מהמ"א הט"ו נודות העובדי כוכבים ומזלות ומקנניהו שהכניסו ביהו העכומ"ז יינן אסור ליתן לתוכן יין עד שיישגן י"ב חדש כו' ואם נתן לתוכן יין קודם שיטהר אותם ה"ז אסור בשתייה עכ"ל וכו' המ"מ שם נודות כו' וחקמים אומרים כו' וידוע דהלכה פתחמים עכ"ל וכו"כ הלח"מ שם וצריף להבין שיש חילוק בין פרש"י ובין הרמב"ם דרש"י פירש ויין של ישראל פנוס ביהו שהכניס ביהו יין לקיום משמע הא אילו לא הכניסו לקיום אין הדין פן: והרמב"ם פתב ואם נתן לתוכן יין ולא התנה שהכניסו לקיום משמע אע"פ שאינו לקיום הדין לחקמים דאסור בשתייה: קיצור דרש"י פי' שהכניס יין לקיום והרמב"ם כ' אם נתן לתוכן יין: ב ועיין מזה בהרא"ש סי' כ' ונהביאו הטור סי' קל"ז ונ"ל ומיהו פתב א"א ו"ל אם הוא פלי שאינו מכניסו לקיום לא נאסר אא"כ עומד בו יינו של ישראל כ"ד שעות: אבל בדבר שמכניסו לקיום יראה מלשון רש"י שפאסר בו היין מיד עכ"ל (ע' בהרא"ש שם דכוננתו דאם הפלי הוא שמכניסו לקיום אפילו נתן בו ישראל יין לפי שעה נאסר ואם הפלי אינו מכניסו לקיום וישראל הכניס

בו זין לקיום י"ל ג"כ נאָסר אָף שְׁהוּצִיאוֹ אַחַר שְׁעָה דְּכָל שְׁיֵישׁ בּוֹ צַד מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם נְאָסֵר (מִדָּ).
והב"י בד"ה ומ"ש אָבֵל בְּדָבָר שְׁמַכְנִיֵסוֹ לְקִיּוּם כ' ונ"ל ומ"מ כ' הָרָא"ש שְׁאִין לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רש"י מוֹכִיחַ לְפָרֵשׁ כֵּן בְּדָבָרָיו דָּאֵם הַכְּנִיס בְּהֵן זִין לְקִיּוּם נְאָסֵר לְאַתְרַּה וּלְפִיכָּה פְתַב רַבִּינוּ יִרְאֵה מְלִשׁוֹן רש"י דִּישׁ צַד לּוֹמֵר שְׁסוּבֵר כֵּן אָבֵל אֵינוֹ מוֹכְרַח בְּדָבָרָיו עכ"ל הב"י: קִינְצוֹר אִם הַכְּלִי אֵינוֹ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם וְגַם הוּא לֹא הַכְּנִיס הֵינֵן לְקִיּוּם אֵינוֹ נְאָסֵר הֵינֵן אֶפְיֵלוֹ בְּשִׁתְיָה אִם עֲמַד בּוֹ הֵינֵן כ"ד שְׁעוֹת אַז אָסוֹר בְּשִׁתְיָה וּמִתְרַבְּהַנְּאָה וְאִם הַכְּלִי מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם אֶפְיֵלוֹ לֹא הַכְּנִיסוֹ בּוֹ יֵינוּ אֵלָּא לְפִי שְׁעָה י"ל דְּנְאָסֵר מִיַּד בְּשִׁתְיָה וְאֵינוֹ מוֹכְרַח וְאֶפְשָׁר דֵּה"ה אִם הַכְּלִי אֵינוֹ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם רַק זֶה הָאִישׁ הַכְּנִיס בּוֹ יֵינוּ לְקִיּוּם: וְהָר"ן כ' ונ"ל וז"ל וְיִזְנֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּנוֹס בְּהֵן פְתַב רש"י ו"ל הַכְּנִיס בְּהֵן זִין לְקִיּוּם וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה פְתַב כָּהֵן.

אֶפְשָׁר דֵּס"ל אֶפְיֵלוֹ לר' מֵאִיר אֵין זִין שְׁבַתוֹכוֹ אָסוֹר בְּהֵנְאָה אִם כ' הַכְּנִיֵסוֹ לְתוֹכוֹ לְקִיּוּם וּמְלִשׁוֹן כְּנוֹס דְּאִיק לָהּ עכ"ל מְשַׁמֵּעַ דֵּס"ל דְּלַחְכְּמִים דְּרַק אָסוֹר בְּשִׁתְיָה וְלֹא בְּהֵנְאָה אֶפְיֵלוֹ לֹא הַכְּנִיֵסוֹ לְקִיּוּם הֵדִין כֵּן וְקָשָׁה דְּהָרָא"ש דְּקִדְקַם מְלִשׁוֹן שְׁאִין הֵינֵן נְאָסֵר לְאַתְרַּה אֵלָּא שְׁלֹא פִירֵשׁ לָנוּ הַגְּבוּל וְיִרְאֵה לּוֹמֵר שְׁצָרִיךְ שְׁיִשְׁתֶּה בְּתוֹכוֹ מֵעַת לַעַת וְאִם הֵנָּה ס"ל לְהָר"ן כֵּן לֹא הֵיָה קָשָׁה לוֹ עַל רש"י לְמָה פְתַב כָּהֵן.

וּמ"מ יֵשׁ לְדַחוֹת כִּי פִי הַכְּנִיֵס בְּהֵן זִין לְקִיּוּם מוֹרָה עַל זְמַן רַב וְלֹא עַל מֵעַת לַעַת לְבַד ע"כ ע"ז פְתַב וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה פְתַב כָּהֵן וְאֵע"פ שְׁפָרְבִּינוּ יִרְוּחַם נְתִיב י"ז תְּחִלַּת חֲלָק שְׁלִישִׁי מְשַׁמֵּעַ דְּכַשְׁשָׁה מֵעַל"ע חָשׁוּב מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם.

כִּי ז"ל שְׁלֹא נְאָסֵר הֵינֵן כִּי אִם בְּמַכְנִיֵסוֹ לְקִיּוּם כְּלוֹמֵר שְׁשָׁה בְּתוֹךְ הַכְּלִי מֵעַת לַעַת עכ"ל וּבְאַגְוָדָה פָּרַק אֵין מְעַמִּידִין סִי' כ"ג פְתַב וז"ל נוֹדוֹת הַפּוֹתִים וְקִנְיָנִיהֶם וְזִין יִשְׂרָאֵל כְּנוֹס בְּהֵן אָסוֹרִין וְאִסוֹרִין אִסוֹר הֵנְאָה וְחכ"א אֵין אִסוֹרִין אִסוֹר הֵנְאָה פִירֵשׁ ר"י דְּמִיָּרִי דְּלִכָּא שְׁשִׁים וְטַעֲמָא דְּרַבְּנָן דְּלֹא הִזְחִירוּ כָּל כָּהֵן בְּפִלִיטַת הַכְּלִי כִּינֵן דְּכְלוּעַ הוּא בְּתוֹכוֹ עכ"ל: מְשַׁמֵּעַ ג"כ דְּמִיָּרִי כְּשִׁשְׁהָה הֵינֵן בְּתוֹךְ הַכְּלִי עַד כְּדֵי שְׁיִפְלוֹט הַכְּלוּעַ בְּתוֹכוֹ מ"מ לְשׁוֹן מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם מְשַׁמֵּעַ וְדַאי זְמַן נֶכּוֹן וְכַמוֹ כָּל שְׁשָׁה שְׁלִשִׁים יוֹם בְּאָדָם נִתְפָּרַר שְׁהוּא בֵּן קִיָּמָא בְּפִירֵשׁ"י פִי"ט דְּשִׁבַּת (דְּקַל"ה סַע"ב) וְכָל שְׁלֹא שְׁהָה שְׁלִשִׁים יוֹם עֲדִינֵן י"ל שְׁמָא אֵינוֹ בֵּן קִיָּמָא מְשַׁמֵּעַ פִּי קִיָּמָא הוּא שְׁיִתְקַיֵּים כֵּן זְמַן רַב וְעֵינֵן בְּסַפֵּר ג"פ רִס"י קכ"ו לְעַנְיָן פּוֹתַב בְּדָבָר שֶׁל קִיָּמָא מְשַׁמֵּעַ ג"כ עַנְיָן שֶׁל קִיָּמָא שְׁיִתְקַיֵּים כֵּן זְמַן רַב וּבְמַסְכַּת פֶּאָה פ"א מ"ד שְׁנִינּוּ כָּלֵל אֶמְרוּ בְּפֶאָה כָּל שְׁהוּא אִנְכֵל וְנִשְׁמַר וְגִידוּלִיו מִן הָאָרֶץ וּלְקִיָּטוֹ כְּאַחַת וּמְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם חֲזִיב בְּפֶאָה וְהוּבָא בְּפִסְחִים ספ"ד (דנ"ו ע"ב) וּפִירֵשׁ"י וּמְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם שְׁמִתְקַיֵּים יָמִים רַבִּים וּבְגִדָה פָּרַק בָּא סִיָּמָן (ד"נ ע"א) פִירֵשׁ"י וּמְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם שְׁאָדָם יְכוּל לְאַנְצָרוֹ וְכֵן פִּי הַרְמַב"ם בְּפִי הַמְשַׁנָּה בְּפֶאָה שֶׁם וז"ל וּפִירוּשׁ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם ר"ל אֶפְשָׁר בּוֹ לְהִיּוֹת אֶצְרוֹר וְכַמוֹס בְּאַסְמִי' לְהוּצִיא מִכְּלָלוֹ הִירְקוֹת כְּנֵלָם שְׁאִין לָנוּ לְחִיָּב בְּפֶאָה אֵלָּא דְּבַר הַנְּאָצֵר כְּגוֹן הַחֲטָה וְהַשְׁעוּרָה כו' עכ"ל.

א"כ מ"ז נְשַׁמֵּעַ דְּשִׁתְיָה מֵעַל"ע אֵינוֹ חָשׁוּב כָּלֵל מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם א"כ י"ל דְּהָר"ן שְׁפַתַּב עַל רש"י לְמָה הִצְרִיךְ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם לֹא יִחְלֹק עִמָּ"ש הָרָא"ש דְּאֵינוֹ נְאָסֵר בְּשִׁתְיָה בְּפִחוֹת מְמַעַת לַעַת רַק שֶׁא"צ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם וּבְתַשׁוּ' הַרְמַב"ם לְחַכְמֵי לִנְיִל הוּבָאָה בְּכ"מ פִּי"א

א"כ מ"ז נְשַׁמֵּעַ דְּשִׁתְיָה מֵעַל"ע אֵינוֹ חָשׁוּב כָּלֵל מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם א"כ י"ל דְּהָר"ן שְׁפַתַּב עַל רש"י לְמָה הִצְרִיךְ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם לֹא יִחְלֹק עִמָּ"ש הָרָא"ש דְּאֵינוֹ נְאָסֵר בְּשִׁתְיָה בְּפִחוֹת מְמַעַת לַעַת רַק שֶׁא"צ מְכַנְיֵסוֹ לְקִיּוּם וּבְתַשׁוּ' הַרְמַב"ם לְחַכְמֵי לִנְיִל הוּבָאָה בְּכ"מ פִּי"א

מהמ"א הי"ח כ' ונ"ל אינו מכניסו לקיום אפילו נשתקה בו יי"נ יום או יומיים כו' וזה כמ"ש דמכניסו לקיום היינו זמן רב: קיצור לכאורה משמע מהר"ן דמיד שהכניס ישראל לתוכו יין נאסר בשתייה ומיהו אינו מוכרח דתמיהתו רק שא"צ מכניסו לקיום דמשמע ימים רבים פענן ומכניסו לקיום פ"א דפאה מ"ד ודלא כרי"ו אבל לעולם צריך שישקה עד שיפלוט הפלי לתוך היין וכ"כ באגודה: ד אף קצת קשה על הרא"ש דהא בחד סגנון תני נודות ונקניהם והקניהם הם של חרס.

ופירש"י (דל"ג ע"א) דאע"ג דנודות שהן של עור בכניסת יין זמן מועט לא בלע עור אבל פלי חרס בלע לאלתר א"כ אפ"ל כמ"כ לענן פליטה דכלי חרס פלט ג"כ מקודם מעל"ע וא"כ מדגבי קניהם א"צ שיהיה היין פנוס בהן מעל"ע י"ל כמ"כ גבי נודות דהא בחד דינא פלל להון והנה נודות יש בהן ב' דיעות דרבינו אליהו בתוספות דל"ב סע"ב ס"ל דנודות הן פלי שמכניסין בו יין לקיום ור"ת הקשה לו מן ההלכות גדולות שפירשו הני מילי נודות שאין מכניסין לקיום ומתנייתן נודות העובדי פוכבים ע"כ מייירי בשהן אסורים משום שנשתמש בהן העובד פוכבים ביין פמבואר בדברי הרמב"ם פ"א הט"ו ובטוש"ע רס"י קל"ז ולכן לדברי רבינו אליהו מייירי אפילו נשתמש בהן רק פ"א פיון שצריכים מלוי וערוי משום שהם פלי שמכניסין בו יין לקיום א"כ נק' פלים אסורין ואם פנס ישראל לתוכן יין נאסר לר"מ בהנאה ולחכמים בשתייה ומ"מ צ"ע פיון דמ"מ ליפא שום בליעת יין בהפלי וי"ל דמ"מ אסור מדרבנן למר בהנאה ולמר בשתייה ולדברי האומרים דנודות אינן מכניסין לקיום וגבי פלי שאין מכניסו לקיום אם נשתמש בהם יין סגי בשקשוף והדחה א"כ ע"כ צ"ל דמתנייתן מייירי שנתן לתוכן הישראל יין קודם הדחה וכן פירש הר"ן פב"ת במתנייתן נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עובד פוכבים וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש בו עפכת יין אסור והאי אסור בהנאה נמי קאמר דאי לאסרו בשתייה למה לי עפכת יין אפילו אין בו עפכת יין נמי אסור בשתייה שפיון שמשפך זה היה צריך הדחה ולא הדיחו ודאי שאוסר היין בשתייה אלא לענן אסור הנאה קאמרין ומש"ה דוקא כי אית ביה עפכת יין הא לאו הכי לא עדיף מנודות העובדי פוכבים ונקניהם שאין אוסרין יין הפנוס בהם בהנאה אלא בשתייה לדברי חכמים עכ"ל הנה מוכן מפירושו דמפני שהפלי היה צריך הדחה ולא הדיחו אסור היין בשתייה אף ק"ל ע"ז דא"כ מ"ט דר"מ דקאן אוסר בהנאה והתם גבי משפך מצריך עפכת יין לאסור בהנאה ע"כ נראה לכאורה דהא לא מטעם שלא הודח הוא כ"א מצד פליטת הפלי כמ"ש בשם האגודה וכ"כ הר"ן פאן בפירוש המשנה עכ"פ לדברי הר"ן שם משמע דהטעם בנודות הוא מפני שלא הודחו ע"כ אסור היין שפנס בהם בשתייה.

ולפ"ז נאסר מיד ולא בעי מעל"ע ודלא פהרא"ש דלעיל מאחר דטעם האיסור שפיון שלא הודח חיישינן למעט מזעיר יין שנשארו על דופןי הפלי מבפנים אף שהפלי גוב ואין בו עפכת יין.

א"כ א"צ שיעור פלל דמיד שהכניס בו הישראל יין פשר נתערב בו הבעין מעט יין של העובד פוכבים ונאסר: ה אף עוד כ' הר"ן שם ונאחרים אומרים דהאי אסור בשתייה קאמר דכי לית ביה עפכת יין אפילו בשתייה שרי שאע"פ שהוא מקוסר הדחה פיון שהוא פלי שאינו מכניסו לקיום מכיון שיבש יי"נ שעליו אם נשתמש בו אינו אוסר את

היין אפילו בשתייה וכ' הרמב"ן ו"ל שאין זה נראה אלא במשפך שאין היין מתעכב בו אבל בכסי וכינצא בהן לא עכ"ל א"כ לפ"ז קשה גבי נודות של העובדי פוכבים פיון שהוא פלי שאינו מכניסו לקיום מפיון שיבש יי"נ שעליו אם פנס לתוכן ישראל יין הנה הדין שאין אוסר אף בשתייה ומ"ט דתכמים דאסרי בשתייה הן אמת דלפמ"ש בשם הרמב"ן שאין זה נראה אלא במשפך כו' יש לחלק בין נודות למשפך אף הב"י סי' קל"ז כ' וז"ל פתב רבינו ירוחם פלי שאין מכניסו לקיום שנסתמש בו עובד פוכבים ונתניבש ואח"כ נשתמש בו ישראל בלא הדחה מותר ומ"מ לכתחלה צריך הדחה פה דקדקו המפרשים מהו דמדד לתוף צלוחיתו של עובד פוכבים כו' וכבר פתבתי פן בסימן קכ"ו בשם קצת מפרשים עכ"ל הרב"י ע"ש סד"ה י"א דנצוק.

ותמיהני ששם לא הביא רק דברי הר"ן בשם הרמב"ן שאין זה נראה אלא במשפך נהרי רי"ו אומר פלי שאינו מכניסו לקיום כו' ולא משפך בדוקא והוא ברי"ו ניי"ז ח"ג: ע"כ נראה העיקר דהכי גבי נודות וקנקנים שבמשנה פלוגתא דר"מ ורפנן אינו שנייה פלל לענן משפך דהתם רק משום היין שע"ג דפנות המשפך מבפנים הוא החשש אבל הקא החשש משום הבלוע בתוף הפלי והיין שנתן בו ישראל ג"כ עמד שם משפך מה עד שבלע מפליטת הפלי כמש"ל בשם האגודה וכ"כ הר"ן במשנה נודות העובדי פוכבים וז"ל ונחכמים אומרים אין איסורן איסור הנאה שאין איסור בלוע שבהם אוסר יין שלנו בהנאה ודיו ליאסר בשבילם בשתייה עכ"ל: קיצור.

גבי נודות י"א דחשיבי מכניסו לקיום וי"א דאין מכניסו לקיום וכן עיקר ולדיעה ראשונה הן נאסרין מיד ולדיעה שנייה צ"ל הטעם משום שלא הודח הבוד והעיקר אפילו הודח רק דמייירי שהפלי בלוע מייין פי מכניסו לקיום הוא זמן רב ביותר אבל בלוע הוא ע"י יום או יומיים: והנה מבואר בגמרא (דל"ב ע"א) דר"ג שתה בעפו יין של ישראל הכנוס ברוקבאות של עובדי פוכבים ורוקבאות היינו נודות כדפירש"י תרגומו של חמת רוקבא והוא של עור וכ"כ הרשב"א בתה"א בית חמישי שער ששי דקנ"ג ע"א וז"ל ורוקבאות היינו נודות כו' והקשה בתה"א שם וז"ל לוא"ת אם הדבר פן שאין מכניסין את הנודות לקיום כו' מפני מה נחלקו על ר"ג פל סיעתו ששתה יין הכנוס בתוכם פלומר אחר שכשוף וי"ל דסיעתו סבורים דנודות מכניסין לקיום הן ולפ"ז קיי"ל כר"ג דמעשה רב כו' ולפי האיבעית אימא בגמרא שם לדברי תנא אהדו הודו לו פל סיעתו עכ"ד אבל הרמב"ם ושא"פ פסקו פסתם מתניתן ומייירי שנסתמשו בהן עד שבלועים מייין אף אם אינן מכניסין לקיום וכנ"ל סעיף ד' ממכניסו לקיום דבמסכת פיאה ולקמן (דל"ג ע"ב) פובי הנה אינו מכניסו לקיום ובב"מ פא"נ דף ס"ד סע"ב פגון דארו עבדי דמרקד פי פובי פירש"י ליצן הנה ומרקד בחנויות לשתות יין משמע דדרה היין לעמוד בחנויות בכובי ואפ"ה לא חשיב מכניסו לקיום וע' עוד מענין פובי פפרק במה טומנין דמ"ח ע"א ובפרק אלו מציאות (דכ"ה ע"א) פרש"י פובא גיגית ולקמן ס"פ ר' ישמעאל (ד"ס ע"א) משמע שהוא פלי גדול פתוח שדרה היין לעמוד בו ועיין פרק אע"פ (דף ס"א סע"א) מנחא ליה אפומא דכובא וע' לקמן (דנ"ז סע"ב) הנה יתיב חמרא בדוולא כו' שדייה לדנא אפ"ל כמ"כ פובא הוא פגענן דוולא דהכי איתא שם (ד"ס ע"א) עובד פוכבים אדנא וישאל אפובא כו' ודוולא היינו דלי פמבואר ממ"ש בב"מ פרק האומנין (דף ע"ז ע"א) האי מאן דאגר אגורי לדוולא כו': סימן פ ז"ל רבינו ירוחם ניי"ז ח"ג נאדות העובדי

כוכבים גרודים חדשים מותרים ישנים מזנפפים אסורים פירש"י נאדות של עור גרודין בלי זפת והם חדשים שנשתמשו בהן זמן מועט מותרים דלא בלע עור בזמן מועט אבל פלי חרס בלע בזמן מועט ואסורים (ולכן גבי קנקנים חדשים מותרין היינו חדשים ממש שלא נתן בהם עדיין קלל כמ"ש רש"י והתוספות) ישנים מזנפפין פלומר ישנים שנשתמשו בהן זמן מרובה בלי זפת או מזנפפין אפילו בזמן מועט פי בלע עור בזמן מרובה אפי' בלי זפת או בזפת אפילו בזמן מועט ולפ"ז הפירוש קנקנים וכוסות של עובדי פוכבים מזנפפין אפילו חדשים בעו עירווי שמא נשתמש בהן העובד פוכבים ונאסר בקדו ואפילו שלנו אם נגע בהן בעוד יין טופח עליו צריף עירווי עכ"ל וצ"ל לפירש"י בישנים שעמד בהן יין זמן מרובה פמה הוא זמן מרובה.

ואפ"ל דזהו תולה בענין שהביא הב"י רס"י ק"ה גבי פבוש דהמרדכי כ' דכבוש מקרי שלשה פבר שלשה ימים הוי פכבוש כו' פדאמרין קנקנים של עכומ"ז ממלאן ג' ימים ומערן מעל"ע וכפולטן פה בולעו כו' ובשם הריב"א כ' דביום ולילה מעל"ע נקרא פבוש וכ"כ הרא"ש פרק אין מעמידין סי' כ' א"כ לפירש"י י"ל או ג' ימים או מעל"ע וה"ה אם הג' ימים היו לסרוגין וכן המעל"ע תחלה חצי מעל"ע ואחר יום עוד חצי מעל"ע חשוב בולע וכמ"ש כה"ג לענין מילוי ועירווי בש"ע סי' קל"ה סעיף י"ט ואע"פ שלא היו שלשה ימים אלו רצופין אין בקדו כלום כו' א"כ ה"ה לענין בליעה דכפולטו פה בולעו כו' ועיין ש"ף סי' הנ"ל ס"ט ס"ק כ"ד וסעיף י"ג ס"ק ל"ג ואין דבריו מחנורין אלא העיקר כד' העט"ז שהביא בס"ק כ"ד וכ"נ מדברי המרדכי שבב"י רס"י ק"ה הנ"ל והי' אפ"ל דאע"ג דפסקו פהריב"א דבמעל"ע נקרא פבוש זהו לגבי אונקל ששורה באיסור לח כמו בשור בחלב אבל לגבי שיאסר הפלי י"ל בשלשה ימים כמ"ש המרדכי כמו שחילקו הפוסקים בין פלי ובין אונקל לענין מלח דאין מליחה לפלים בש"ע סי' ע' ס"ב בהג"ה ובט"ז שם סק"ז ובס"י ק"ה סעיף י"ב י"ג וה"נ אפשר לחלק לענין פבוש ועיין ט"ז רס"י ק"ה והנה התוספות הקשו על רש"י ונ"ל וע"ק דגם מתוך שמעתין משמע דדבר שאינו מכניסו לקיום אם אינו זפותין אפילו ישנים משכשכן במים ודי בקדו דהנהו פובי דפומבדיתא דאנסו ביה פרזק רופילא ורמא בהו חמרא וקאמר לקמן (דף ל"ג סע"ב) כל דבר שאין מכניסו לקיום משכשכן במים ומותרין ואין סברא לומר שלא הניח בו העכומ"ז יין אלא פעם אחת עכ"ל וכ"כ קושיא זו בהרא"ש סי' כ"א ונ"ל הר"ן וכן הדין היצא לנו משטתו של רש"י ז"ל דכלי עור ועץ אע"פ שאין מכניסן לקיום כל שנתיישנו ביז עוכומ"ז צריכין עירווי אינו נראה דהא אמרינן בסמוך (דל"ג ע"ב) הני פובי דארמאי דבר שאינו מכניסו לקיום הוא וכל דבר שאינו מכניסו לקיום משכשכן במים ואינו חולש וכן גמי חצבי שחיימי ופתואתא דבי מיפסי משום דהנה ככלי עץ וכמו שאפרש בס"ד אמרינן בסמוך דכיון שאין מכניסן לקיום משכשכן במים ומותרים כו' וכן מעשים בכל יום בכוסות של עץ שנתיישנו ביז עכומ"ז שמשכשכין אותן ושותים בהן עכ"ל ומשמע מהתוספות דכובי הם של עור וכ"מ בתה"א (דקנ"ג ע"ב) ואפשר לתרץ דברי רש"י בשני אופנים האחד י"ל דגבי נודות ישנים חיישינן שנשתתה בהם יין של העכומ"ז שלשה ימים דאפי' אינו רצופין מצטרפין וכל שלשה שלשה ימים ודאי צריכין עירווי וע' ש"ף סי' קל"ה ס"ק ל"ג רצה להחמיר בזה דאפילו עירווי לא מהני לכ"ע אף שאין דבריו נראין מ"מ ס"ל לרש"י דעכ"פ עירווי ג' ימים בעינן דכפולטו פה בולעו ולכן בעינן

שְׁכַבְוֹלְעוּ כְּפֹה פוֹלְטוּ כַּנְּל וְצַע"ג מְדוּעַ יַחְלֹקוּ הַתּוֹס' וְהָרָא"ש וְהָרָ"ן עַל רִש"י בְּכַה"ג
וּא"כ לִפ"ז לִק"מ מְהַנְהוּ כּוּבֵי דְדָרְף ל"ג ע"ב שְׁיֵשׁ לּוֹמֵר שְׁשֵׁם לֹא שָׁהָה בְּהֵם הֵינּוּ שְׁלִישָׁה
יָמִים מֵעַל"ע וּבְפָחוֹת מִג"י מֵעַל"ע אֶפְשָׁר ס"ל לְרִש"י דֹא"צ מִלּוּי וְעִירוּי דְהָא לִיכָא כְּאֵן
כְּבוֹלְעוּ כְּפֹה פוֹלְטוּ הָאֵן הַשְּׁנֵי י"ל דְרִש"י לֹא פָתַב כֵּן דִּישְׁנִים אֲסוּרִים רַק גְּבִי נּוֹדוֹת
שָׁהוּ שֶׁל עוֹר וְרַפִּים לְבָלוּעַ יוֹתֵר מִשֶׁל עֵץ לְכֵן יִשְׁנִים אֲסוּרִים וְצָרִיף מִלּוּי וְעִירוּי אֶבֶל
הַכּוּבֵי שָׁהֵם שֶׁל עֵץ כַּמ"ש הָרָא"ש ס' כ"א אֶבֶל כְּלֵי עֵץ כּו' כְּגוֹן כּוּבֵי וְחֻלְתָּא כּו' ע"ש
מוֹדֵה רִש"י דְאָף יִשְׁנִים [אֵינָם] אֲסוּרִים שְׁאֵינָן נּוֹחִין לִיבְלַע כ"כ וְהָרִי ר"ת עֲצָמוֹ
בַּתּוֹסְפוֹת (דל"ג ע"א) מְסִיק לְחֻלְקָא בֵּין נּוֹדוֹת שֶׁל עוֹר וּבֵין כְּלֵי עֵץ א"כ מֵאֵי מְקָשִׁים עַל
רִש"י וּמ"מ אִם נִשְׁתַּהֲהָ הֵינּוּ כְּשִׁיעוֹר כְּבִישָׁה בְּכֵלֵי שֶׁל עֵץ דְהֵינּוּ ג' יָמִים מֵעַל"ע לִפ"ד
הַמְרָדְכֵי י"ל ס"ל לְרִש"י וְכָל הַפּוֹסְקִים דְצָרִיף מִלּוּי וְעִירוּי וְזֶה מְוַכְרַח לְדַעַת דְהַש"ף ס'י
קל"ה ס"ק ל"ג הַנְּל, וּא"כ בְּלֹא"ה לִק"מ עַל רִש"י מְהַנְהוּ כּוּבֵי דְלִדְיָהּ מִי נִיחָא אִם
שָׁהָה בְּהוֹן ג"י מֵעַל"ע אֲמַאי א"צ מִלּוּי וְעִירוּי אַע"כ מִיִּירֵי דְלֹא שָׁהָה כ"כ וּא"כ גַּם
לִפִּירִש"י נִיחָא וְדוֹחֵק לּוֹמֵר דְלִדְיָהּ אֶפִּילוּ בְּכַה"ג א"צ מִלּוּי וְעִירוּי דְקָשָׁה קוֹשְׁיָת
הַמְרָדְכֵי דְהָא כְּפוֹלְטוּ כְּפֹה בּוֹלְעוּ וְאֶפְשָׁר לִיִּישָׁב לּוֹמֵר דִּס"ל כַּמ"ש הָרָ"ן לִפִּי שְׁהַכְּשָׁר
הַמִּים שֶׁל מִלּוּי וְעִירוּי אֵינּוּ מְטַעֵם שְׁיִפְלִיטוּ אֶת הַכְּלֵי מֵהֵינּוּ שְׁהָרִי לֹא מְצִינּוּ בְּשׁוּם מְקוֹם
שְׁהַצּוֹנָן יִפְלִיט אֶלָּא וְדֹאֵי אֵינּוּ הַמִּים מְכַשְׁרִין אֶלָּא מְפַנֵּי שְׁמַפִּיגִין הֵינּוּ הַנְּבִלְעַת בְּתוֹף הַכְּלֵי
וּמְבַטְלִין טַעְמוֹ עַכ"ל בְּד"ה אֵיבְעֵיָא לְהוּ מְהוּ לְתַת לְתוֹכָן שְׁכָר: הַלְכוֹת עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים
סִימָן פֹּא בְּדִין נְשׁוּכִים מְזַאֵב שׁוֹטָה וְכוּמָר עֲכוּמָ"ז אוֹמֵר שְׁיֵשׁ לוֹ רְפוּאָה ע"י שְׁיִשְׁתוּ מִים
שְׁיִתְנוּ לְתוֹכָן אֶפֶר מְשַׁרְיֶפֶת עֲכוּמָ"ז שְׁלוֹ שְׁיִעֲשֶׂה כְּדַמוּתָהּ וְיִשְׁרַפְנָהּ וְיִתְנוּ הָאֶפֶר בְּמִים:
אֵיחָא בְּפִסְחִים (כ"ה) חוּץ מֵעֲצֵי אֲשֶׁרָה מְדָלָא חִילְקוּ מִשְׁמַע אֶפִּילוּ הַעֲכוּמָ"ז שְׁהוּא רוּצָה
לְרַפְאוּתוֹ בְּהֵם הוּא תְלָשָׁם וְהִבִּיאָם לוֹ וְהִגֵּם שְׁהַתּוֹס' שֵׁם כ' נִרְאָה לְר"י דְמִיִּירֵי כְּגוֹן כּו'
וּכ"כ בְּפִסְקֵי תּוֹסְפוֹת שֵׁם וּבִאֲגוּדָה וְהָרָ"ן שֵׁם נְחֻלְקָא ע"ז וְהִבִּיא רֵא"י מִהִירוּשְׁלָמִי אֶף גַּם
לְהַתּוֹסְפוֹת בְּשֵׁם ר"י כְּשִׁאוּמֵר שְׁאֵילָן אַחַר מְאוּתוֹ הַמִּין לֹא יוֹעִילָנּוּ אֶלָּא אֲשֶׁרָה בְּלִבָּד
אֲסוּר מִשְׁמַע אִפִּי הַעֲכוּמָ"ז הוּא תְלָשָׁם וְהִבִּיאָם לוֹ וְכַמוֹ דִּיְהִי טַעְמָא מְשׁוּם דְאֵתִי לְמִיטְעֵי
בְּתֵר ע"ג וְלֹאִימְשׁוּכֵי בְּתֵרָה וְכַמ"ש הָרָ"ן בְּשֵׁמָם שֵׁם וּבִפ"ב דַּע"ג וְק' הָא מְשַׁנָּה שְׁלִימָה
שְׁנִינּוּ סִפ"ג דַּע"ג כִּיצַד מְבַטְלָה קִירְסָם וְזִנְרַד נְטַל מְמַנָּה מִקַּל אוֹ שְׁרַבִּיטְאֶפִּילוּ עֲלֵה הָרִי
זוֹ בְּטִיָּלָה וּא"כ כִּינּוּן שְׁנִטְלָה הַעֲלָה מֵאֲשֶׁרָה בִּיטְלָה כָּל הָאֲשֶׁרָה וְאֲמַאי אֲסוּר וְעוֹד דְאֶפִּילוּ
בְּשַׁפְּיָה לְצוֹרְכָה דְאֵינָה בְּטִיָּלָה מ"מ פִּסְקוֹ הַרְמַב"ם וְהַטּוּש"ע כַּמ"ד בַּגְמ' דְהַשְּׁפָאִים
מְוַתְרִים א"ו צ"ל דְזֶה אֵינּוּ בִּיטוּל כְּלָל כִּי זֶה דַּעְכוּמָ"ז יְכוֹל לְבַטֵּל הַע"א שְׁלוֹ הֵינּוּ
כְּשִׁמְבַטְלָה וְעוֹשָׂה בְּהַ דְבָר שְׁנִרְאָה מְמַנּוּ שְׁאֵינּוּ נוֹהֵג בּוֹ עוֹד מְנַהֵג אֲלֵקוֹת כְּמוֹ קִירְסָם
וְזִנְרַד הַנְּל אוֹ קִטְעַת רֹאשׁ אֲזִנָּה וְכַה"ג וְעַנְנֵן בִּיטוּל זֶה הוּא דְמִשְׁנֵי כְּלָא כְּלוּם זְכָר לְדְבָר
כְּבִיטוּל הַגֵּט הָרִי הוּא כְּחֵרֶס וּבְבִיטוּל חִמְץ לִיבְטֵל כְּעַפְרָא דְאַרְעָא וְתוֹדַע דְהַבִּיטוּל צ"ל
גְּדוּל יוֹתֵר מְגִרְרָה וְנֵרֵק בְּהַ אֶת הַצּוּאָה כּו' וְעֵינֵן בְּרַמְב"ם פָּרֵק ח' מֵהַע"א וּבְתוּי"ט פ"ד
דַּע"א מ"ד וּא"כ בְּנַד"ז שְׁתוֹלֵשׁ עֲצִים מִהָאֲשֶׁרָה לְרַפְאוּת בְּהוֹן חוֹלֵי הָרִי אֲדַרְבָּה נּוֹתֵן בְּהַ
מְמַשׁ וּמְחַשְׁיָבָה מְאֹד שְׁיֵשׁ בְּכַחַן לְרַפְאוּת שְׁלֹא כְּפִי הַטְּבַע וְכַמ"ש הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"י לְכֵן
אֵינּוּ זֶה בִּיטוּל כְּלָל וְל"ד כְּלָל לְהָא דְשַׁפְּיָה לְצוֹרְכָה דַּמ"מ הַשְּׁפָאִין מְוַתְרִין דְהֵתֵם פִּרְש"י
בַּע"א (דַּמ"ב ע"א) דְמִיִּזְרֵק זְרִיק לְהוֹלָא פְּלַח לְהוּ.

משא"כ הָכָא נותן בָּהּ חשיבות גדול ואי משום ששורפם ונותנם לתוך המים פִּינּוּן שְׁנֵהוּ לומר שעי"ז יתרפא השוטה א"כ אין זה ביטול ודוגמא לדבר להבדיל באַלְף אלפי הבדלות גבי מגלת סוטה שאמרה תורה שמי שנוכתב בקדושה ימחה על המים כדי לעשות שלום כו' שאין מחיקה זו ביזוי השם ח"ו אדרבה ואדרבה שעי"ז נראה גודל פח השם לעשות פלאות כו' וע' בהרמב"ם פ"ו מה' יסוה"ת ה"ז דרף השחתה כו'.

ובהגמי"י שם אות ב' מותר למחקן שלא היטה פנונתו אלא לתמן וכש"כ בכה"ג שעי"ז מרפא נפש דאין זה ענין ביטול ועוד ראוי מתלמוד ערוף פ"ג דע"א (דמ"ח סע"א) דרמי בי' שיקרא כו' עד הלכתא פשמואל ופסקו פן הרמב"ם וש"ע י"ד סס"י קמ"ב סעיף י"ב וצריך לחלק בין זה לנטל ממנו מקל או שרביט משום דשאני הָכָא דאדרבה מחשיבה שהשכר שותי' ביום אידם ע"כ אין זה ביטול משא"כ כְּשֶׁלֶקח לשותתם שלא ביום אידם ודאי היא בטילה עי"ז וכמ"ש בגמ' שם ואין טועמין מפירוטיה דוקא הא לאו הכי ודאי היא בטילה כמו נטל ממנו עלה לצורכו.

ואפשר לומר דעלה דוקא משא"כ ע"י נטילת פירות אינה בטילה אם נוטלם למקורם לצורכה ומיהו לא משמע פן מהרמב"ם פ"ח שכ' דחוק האשרה הוא ששותי' פירוטי' ביום אידם ע"ש ואיך שיהי' כש"כ בנד"ז שאין זה שום ביטול כלל וכלל וא"כ ודאי אסור אפילו הי' הרפואה בדוקה אפילו לסבא ראשונה שבש"ע סי' קנ"ה ס"ב כו' ואין לדמות ענין זה לפמ"ש המרדכי רפ"ג דע"א בשם ראב"ה והובא בש"ע רס"י קמ"א ס"א בהג"ה שתולין בצנאר לזכרון לא מיקרי כו' דשאני התם שעשוי רק לנוי או לזכרון לבד משא"כ הָכָא שעושהו לפעול בו ה"ז דרף ע"א כו' ומדע דלכאורה דברי המרדכי הם נגד המשנה בע"א (דנ"א ע"ב) ע"א של עכומ"ז אסורה מיד אפילו קודם שתיעבד וכ"פ בש"ע רס"י קל"ט סעיף א' וא"כ לכאורה ק' על המרדכי מה בקף שלא השתנה לו מ"מ זהו ע"ז של עכומ"ז שאסורה מיד וליישוב ד' המרדכי צריך להקדים מה שנתקלו הרשב"א והר"ן פ"ג דע"א גבי דין המשנה (דמ"ב ע"ב) רשב"ג אומר שעל המכובדין אסורין כו' וכ' הר"ן ע"ז וגרסינן בירושלמי כו' זהו דעת הרשב"א ז"ל ולפיכך כ' הרב ז"ל שכל הפלים שיש בהן צורת כו' ולי הי' אפשר דהירוש' ה"ק כו' והובאו ב"י סי' קמ"א ד"ה ומ"ש וכ"ז בסתם ובש"ע שם סעי' ב'.

ונ' בב"י וש"ע שם דס"ל שהעיקר פדעת הר"ן וא"כ עפ"ז יתיישב דעת ראב"ה דס"ל ג"כ פהר"ן דאפילו צורה שעובדין אותה אינה נאסרת מיד אא"כ עצא ע"ד לעובדה משא"כ כשעצא לזכרון בעלמא ולהרשב"א אין חילוק וא"כ בנד"ז שעושהו ע"ד לרפאות בו ה"ז עושהו דרף ע"א דלא גרע מהא דעושין ע"ג פלים המכובדים ואף את"ל שיש לחלק דבכלים המכובדין עושהו הצורה ע"ד לעובדה משא"כ הָכָא עושהו ע"ד לשורפה מ"מ הרי שרפה זו גדולה היא א"כ יש לדמותה לע"א של עכומ"ז שאסורה מיד ע' רמב"ם בפ"ה המשניות במשנה זו משעה שפסלו כו' וע' בש"ע של הגאון מווילנא סס"י ק"נ מ"ש וכ' בתה"ד שם דאף באותן כו' הרי החמיר טובא אף באותן שעושין רק לזכרון כו' וגם בהריב"ש סס"י רנ"ה כ' דבע"א אפילו אסור דרבנן אסור לרפואה אפילו במקום סכנה כו' וכיוצא בזה מבואר בב"י סי' קנ"ז בד"ה גרסינן בס"פ בן סורר כו' ע"ש: וכל זה אפילו הנה הרפואה מומחה אבל בנד"ז שהוא רק דרף קמיע שאינו מומחה

הרי אסר מהר"מ מרוטנבורג בהגמ"י פי"ד מה' מאכלות אסורות להאכיל תצי שיעור מאיסור שרץ שאינו רק ל"ת אפילו לחולי גדול שיש בו ספנה ע"ש פיון שאין הרפואה ידועה או ע"פ מומחה הובא בד"מ וש"ע ס"י קנ"ה וכ"ש וק"ו באיסור ע"א דחמיר טובא וכ"ז מדינא: אבל בדרך עצה ג"כ פשיטא ופשיטא שאין ראוי לילך ח"ו אחרי התהו אשר לא יועילו ואין בזה ממש פלל רק שיצא שכרם בהפסדם ח"ו שעי"ז לא יבקשו רפואה אחרת בסמיכתם על ההבל כ"א ראוי שיסע א' מהם או מעירם לדאקטער מומחה לבקש ממנו עצה על מיוחד זה וה' ישלח דברו וירפאם כמ"ש במשנה ספ"ג דר"ה היו מתרפאין והנה עד שלא בא תשובתי לקח א' מהן הרפואה הנז' מהפנמר ואחר איזו ימים מת ורובם ככולם לא לקחו המים ממנו ועם היות יש מהן שמתו אמנם הרבה מהן חיו: הלכות רבית סימן פב בענין ראובן שהיה חייב מעות לשמעון ומכר ראובן לשמעון סחורה בזול כדי שיאריך לו שמעון יותר הזמן מהפרעון ואריכות השאלה נאבדה וגם אריכות התשובה עד סע"י ה' נאבדה: ו אף כ"ז אם מכר הלנה למלנה הסחורה במעות מזמנים או אפילו בהקפה רק שהוא בענין שאף אחרי נמכר הסחורה להמלנה מ"מ נשאר הלנה חייב עדיין סף להמלנה מלבד הסחורה שנתקלה לו עד שיש פאן לומר שעבור זה שממתין לו החוב הוא מוזיל לו נהרי פאן רבית דכללא דריביתא אגר נטר לי' ולא שייך אגר נטר אא"כ שגם אחר שנתקלה הסחורה למלנה נשאר הלנה דהוא המוכר חייב להמלנה דהוא הלוקח מלבד הסחורה הנחלת למלנה דאז יש פאן אגר נטר שהלוקח דהוא המלנה ממתין מעות ההלנאה דנשאר חייב לו הלנה אחר המכירת הסחורה ג"כ והמתנה זו היא עבור הרבית שנותן לו המוכר דהוא הלנה במה שהוזיל לו הסחורה אבל אם מכר לו הסחורה בעבור כל החוב שהי' חייב לו פגון שהי' חייב לו מאה זוז לשלם לזמן ר"ח ניסן וקודם הזמ"פ מכר הלנה סחורה זו עבור המאה זוז הנ"ל והמלנה קיבל סחורה זו עבור חובו א"כ אף שהלנה הוזיל במקח של סחורה זו בפחות הרבה מהשער לא מביעיא דאין פאן ר"ק אלא אף רבית דרבנן גמורה י"ל דליפא דאף שהוזיל לו הרבה והי' פרבית מ"מ פיון שאין פאן שום אגר נטר מאחר שהלנה שקלם כל חובו למלנה ע"י סחורה זו א"כ ליפא ריביתא שהרי בשעה שנתנה מהות הרבית אז מסתלק מלהיות לנה שלו ורבית הוא דוקא אגר נטר רק שי"ל דהוי כמו רבית מאונקרת שנותן לו ומוזיל לו בשביל שהי' חייב לו מכפר והנה ענין זה הוא תלמוד ערוף פא"נ (דס"ג א') בפרייתא דר' אושעיא הרי שהיה נושה בחבירו מנה כו' עד יש לו מותר וכ' בנמוק"י בשם הרמב"ן דכיון דבהלנאה אינו פוסק אא"כ יש לו אפילו בשלא יצא השער יכול לפסוק כו' וכ' עליו הרשב"א ז"ל דדבריו אמת דכיון שיש לו אזולי הוא דמוזיל גביה עכ"ל הובא ב"י רס"י קס"ג א"כ משמע דיוכל להוזיל גביה כמה שירצה דאמאי לא מאחר שמעתה אין פאן שום אגר נטר ולא דמי להא דתנו ולא ישכור ממנו בפחות דשאני התם שעדיין חייב לו וכה"ג חילקו התוס' (דע"ג ב') ד"ה ונשפכי וע', בספר שער משפט סי' קס"ו סק"א אף בבעה"ת שמ"ו ח"ה סי' ח' כ' והוא שיעשה על עצמו כשער שבשוק כו' והג"ית שם עמד ע"ז ותירץ דכשפוחת מהשער מוכחא דמשום ההלנאה מוזיל כו' וכ"כ בפנ"י דס"ג דרש"י לא ס"ל פהרמב"ן.

ולכאורה יש קושיא ע"ז מעובדא דרבינא (דע"ג ב') ונשפכי ליה טפי כו' אהולי הוא דקמחלי גבך ופירש"י הואיל ולא פסקת כו' ובשו"ע סי' ק"ס ס"ד בהג"ה חילק דדוקא

במקרה שרי כה"ג אכן הגי"ת שמ"ו ח"ד סי' מ"ו הביא דהתוס' (דף ע"ג ב') סד"ה ונשפכי מתירים אפי' בהלואה ע"ש פ"נן שמעטה שוב אין חייב לו ואפילו להאוסרים בהלואה י"ל דאינו רבית מאונקרת כדמשמע מלשון הרא"ש שבב"י רס"י ק"ס ולפי מהסס כו'.

הא דלא אסור רבית מאונקרת כו' אבל אם בשעת הפרעון נותן לו יותר מתחזי פרבית אפילו בסתם י"ל דהיינו רבית מאונקרת וכ"מ בהה"מ פ"ד מה"מ הובא בשע"מ סי' ק"ס סק"א וע' בעה"ת ח"ג דין י"א והב"י רס"י קס"א כ' בשם הרשב"א דרבית מאונקרת קיל מאבק רבית: ועתה אבואה לד' כת"ר מ"ש שמה הנה זה ס"ס ספק כר"ת כו' הנה עד פאן לא פליג ר"ת על רש"י רק גבי משכונה דבית כמ"ש התוס' (דס"ד ב') אבל היכא שהלנה על הבית כו' אבל היכא שאינו מלנה על הבית מודה לרש"י דאסור לשפוך ממנו בפחות אמןם התוס' (ד"ע) ד"ה אין מקבלין כ' דהוא רבית דרבנן לפר"ת מיהו היינו משום דזמנין דלא שקיל מידי או נופל או נשרף או שלא יצטרף לו וזה שייך רק בשכירות דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף והגוף של המשפיר משא"כ פשמוכר לו סחורה בפחות ממקח השנה עבור שהלנה לו א"כ אין בזה שום תינהא דאף אם ישורן הסחורה אח"כ מ"מ הרי בשעת המקרה נתן לו ריווח ודידן נשרף דא"כ בכל רבית נימא הכי שמה ישורן הרבית אח"כ וזה פשוט וא"כ אין שום ראיה דפליג ר"ת על הפוסקים שהובאו למעלה דבמוזיל לו במקרה עבור שהלנה נחשב ר"ק פשיש פאן זול הנמכר טובא בפחות מהשער שבשוק ומ"ש כת"ר ואת"ל פ"ש"י שמה הלכה פהורו רבותי שפרמב"ם הרי כ' הש"ך קס"ו סק"ח שרוב הפוסקים חולקים ע"ז וע' ש"ך סס"י קע"ז ב' תשו' מהר"א ששון דבאיסור רבית אוליגן בתר רובא דהפוסקי' אף להוציא מיד המוחזק וכ"ש להחזיק וגם מ"ש דבשני ספיקות מוציאין ממון אין פן דעת האחרונים ע' בכנה"ג בח"מ סי' כ"ה וכבר נתבאר דכ"ז פשנשאר חייב לו סך נכון גם אחר שנמכר הסחורה פנ"ל אבל אם ע"י מכירת הסחורה סילק כל החוב א"כ אף שהוזיל לו ה"ז פרבית מאונקרת ולא רבית דאורייתא פלל ונאף שבדברי כת"ר פתוב לאמר שמכר ראובן הסחורה לשמעון בזול כו' פדי שיאריף לו שמעון עוד יותר הזמן מהפרעון ונמצא ל"ד פלל לשאר רבית מאונקרת שנותן בסתם או לאחר סילוק החוב ואומר בשביל מעותיך שהיו בטילות אצלי משא"כ בנד"ז שאומר בפירוש פדי שיאריף כו' מ"מ לא הוי רבית דאורייתא פ"נן שבמכירה זו מסלק החוב ולא נשאר אגר נטר.

א"כ מ"ש פדי שיאריף כו' היינו שממילא יהיה פן מאחר שמסלק ממנו ואינו עוד לנה ש"ו וא"כ לא הוי רק רבית דרבנן: ח ומ"מ אף דהוי רבית דרבנן י"ל שאין צריך ראובן ליתן לשמעון המעות שלקח יותר מפפי שמכר לו דהא גם גבי מקח שנעשה באיסור דרבנן פגון פוסק על הפירות עד שלא יצא השער או שהוסיף במקח משום אגר נטר קיי"ל בי"ד סס"י קע"ה ובח"מ סי' ר"ח דאין צריך ליתן לו רק פפי השער של היתר ומה שהוסיף א"צ ליתן לו אע"ג דאינו רק אבק רבית רק שמש בח"מ סי' ר"ח כ' הב"י בשם תה"ר דבפוסק עד שלא יצא השער ונתניקר דא"צ המוכר ליתן לו רק פשער של עכשיו מ"מ הלוקח יכול לחזור בו ולקבל מעותיו וה"נ פן הוא דשמעון הקונה אין רשאי ליקח הסחורה רק פפי המקח השנה שהיה בעיר בעת הפסיקה אבל מה שהוזיל לו א"צ ליתן אע"ג דהוי רק רבית דרבנן מ"מ לא מפקינו זה מהמוכר דומיא דפוסק על הפירות עד שלא יצא השער דאע"ג דקנה בא' מדרכי ההקנאות לא מפקינו מהמוכר כ"א פשער

היִנְקָר דַּעְכְּשִׁיו וְלֹא כְּפִי הַפְּסִיקָה וְהֵ"נ אֵין לְרֹאוּבֵן לִיתְּנָן לְשִׁמְעוֹן רַק כְּפִי הַמְּקַח הַשְּׁנֵה שְׁהִיָּה בְּעִיר בְּסַחֲרָה זֹו וְלֹא מַה שְׁהוֹזִיל לֹו רֹאוּבֵן אֶמְנָם ג"כ אִם יִרְצֶה שְׁמַעוֹן יְכוּל לֹוּמַר שְׂאִם פֶּן אֵינוֹ רוֹצֶה בְּהַמְּקַח כְּלָל וְסִיָּב רֹאוּבֵן לְהַחְזִיר לֹו מְעוּתָיו וּמ"ש כַּת"ר דָּאָם נֹאמַר שְׂאֵין רֹאוּבֵן צְרִיף לִיתְּנָן לֹו הַמְּעוּת שְׁלַקְח יוֹתַר מִכְּפִי שְׁמַכְר לֹו אָז יְהִי סִילוּק מִהַמְּקַח הַנְּ"ל בְּלֹא זֹוּזֵי וְכָל סְלוּקֵי זֹוּזֵי אַפּוּקֵי מִיַּנְיָ' הוּא כְּדָאָמַר רַב אֲשִׁי בַב"מ פֹּא"נ (דס"ז ע"א) אֵין הַגְּדוּן דּוּמָה לְרֹאָ' דְסִילוּקוֹ בְּלֹא זֹוּזֵי דְרַב אֲשִׁי הֵינְנוּ שְׁיִנְכּוּ לֹו מִן הַקְּרָן שְׁלֹו עֶבּוּר מַה שְׂאָכַל בְּתוֹרַת רִינוּחַ וְנִיכּוּי מִן הַקְּרָן הֵינְנוּ וְדָאי אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה מִשְׂא"כ בְּגִדוֹן זֶה שְׁהַקְּרָן שְׁלֹו יְסַלַק לֹו בְּשַׁלְּמוּת רַק הַרִינוּחַ מַה שְׁלַקְח רֹאוּבֵן יוֹתַר מִכְּפִי שְׁמַכְר לֹו זֶה לֹא יִתֵּן לֹו וְאֵין זֶה כְּלָל אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה כ"א אֲדַרְבֵּה שְׁלֹא יִתֵּן לֹו מַה שְׂאֵינוּ שְׁלֹו כִּי רִיוּחַ זֶה הוּא אֲבַק רַבִּית פִּינוֹן דְּרֹאוּבֵן הוֹזִיל לֹו מִהַמְּקַח וְנִהוּ הָאֲבַק רַבִּית דְּאֶסוּר לְלָנָה לִיתְּנָן לְמַלְגָּה וְאֵע"ג שְׁכָר נְתִיקִים הַמְּקַח בֹּא' מְדַרְכֵי הַהַקְנָאָה כְּדַמוּכַח בְּהַדְיָא מְדִין הַנְּ"ל דְּפוּסָק עַל הַפִּירוּת וְאֵח"כ נְתִיקָר דֹּא"צ לִיתְּנָן לֹו אֵע"ג שְׁקָנָה בְּקִנְיָן גְּמוּר רַק כְּפִי שְׁעַר דַּעְכְּשִׁיו וְלֹא מַה שְׁהוֹזִיל לֹו כְּנ"ל וְהֵינְנוּ וְדָאי מִשּׁוּם דָּאֵין זֶה כְּלָל אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה פִּינוֹן שְׁהַקְּרָן שְׁלֹו מְחִזְרִים לֹו בְּשַׁלְּמוּת רַק הַרִינוּחַ שְׁהִיָּה מְרוּיַח אֵין נוֹתְנִים לֹו וְזֶה אֵינוֹ נָק' אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה פֶּן מוֹכְרַח לֹוּמַר לְדַבְרֵי רַב הַאי שְׁהַבִּיאוּ הָרֹא"ש פֹּא"נ וּבְטוּש"ע סס"י קע"ה ט אֵלָא דֹּאכְתִּי אֵיכָא לְמִידָק אֵע"ג דְּלֹא דְמִי מִמֶּשׁ לְהָא דְרַב אֲשִׁי דָאֵיהוּ מִיַּירֵי בְּנִיכּוּי מִהַקְּרָן רַק שְׂאֵין מְנַפִּים לֹו עֶבּוּר מַה שְׂאָכַל בְּתוֹרַת רִיוּחַ כּו' וְאֵין זֶה עֲנִין לְגִדוֹן זֶה כְּלָל דְּהֵי רַק נִיכּוּי הַרִינוּחַ שְׁלֹא הִגִּיעַ לְיָדוֹ עֲדִינָן מ"מ מֵאֲחַר דְּקִי"ל דְּאֲבַק רַבִּית אֵין מוֹצִיאֵין מִמַּלְגָּה לְלָנָה כְּמַבּוֹאָר מִמִּיקָרָא דְרַב אֲשִׁי הַנְּ"ל וּבַגְּמ' (דס"ב) וְא"כ סַחֲרָה זֹו שְׁקָנָה שְׁמַעוֹן מְרֹאוּבֵן אֵע"ג דְּהוֹזִיל לֹו וְעֶשֶׂה בְּזֶה אֵיסוּר דְּרַבְּנָן מ"מ הַסַּחֲרָה הִיא נִקְנִית לְשִׁמְעוֹן פִּינוֹן שְׁקָנָה אוֹתָהּ בְּקִנְיָן גְּמוּר הַמוּעֵיל וְא"כ אָף שְׁהִיא מוֹנַחַת אֶצְל רֹאוּבֵן וְרֹאוּבֵן עוֹסָק בְּמַכִּירָה הו"ל כְּפִקְדוֹן דְּשִׁמְעוֹן שְׁהַפְּקִיד בְּיַד רֹאוּבֵן לְמוֹכְרוֹ דְּהַפְּקִדוֹן וְהַמְּעוּת הַבָּאִים מִמֶּנּוּ כָּל הֵיכָא דֹּאֵיתְנָהוּ בְּרִשׁוּת שְׁמַעוֹן הֵם וְא"כ לְכֹאוּרָה הו"ל אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה מִמֶּשׁ דְּמַה לִּי מִיַּנְיָה אוּ מִנְּפִקְד שְׁלֹו וְאֵע"ג דְּהַנְּפִקְד הוּא רֹאוּבֵן הַתּוֹפֵס לְעֶצְמוֹ י"ל דְּכָשֶׁם דָּאָם תּוֹפֵס מִבֵּית שְׁמַעוֹן מִמֶּשׁ מִפְּקִינָן מִיַּנְיָה ה"נ כְּשִׁתּוֹפֵס מְסַחֲרַת שְׁמַעוֹן הַמּוֹנַחַת אֶצְלוֹ וְכַעֲזֵן שְׁפִירש"י בְּפִסְחִים (דל"א ע"א) ד"ה שְׂאֵנִי הֵתֵם דְּמַה לִּי אֲנִי מַה לִּי אַחַר כּו' וְה"נ י"ל פֶּן דְּכָשֶׁם שְׂאֵין לֹוֵי שְׂמַגִּיעַ לֹו א"ר מִשְׁמַעוֹן יְכוּל לְתוֹפֵס מְסַחֲרָה זֹו דְּשִׁמְעוֹן שְׁתַּח"י רֹאוּבֵן וְאֵי תּוֹפֵס מִפְּקִינָן מִיַּנְיָה כְּדָם גַּם רֹאוּבֵן עֶצְמוֹ לֹא יוֹכַל לְתוֹפֵס מְסַחֲרָה זֹו פִּינוֹן דְּקִנּוּיָה הִיא לְשִׁמְעוֹן בְּק"ג הַמוּעֵיל דְּמַקְח שְׁנַעֲשֶׂה בְּאֵיסוּר רַבִּית הַמְּקַח קִיָּים אֶפְּלוֹ אִם הִיָּה רַבִּית דְּאוֹרִיָּתָא כַּש"כ כְּשִׂאֵין כָּאֵן רַק רַבִּית דְּרַבְּנָן וְכִינוֹן שְׁהַמְּקַח קִיָּים ה"ז בְּרִשׁוּת שְׁמַעוֹן וְאֵיָּה יוֹצִיא רֹאוּבֵן מִמֶּנּוּ הִיא"ר דְּרַבְּנָן וְאֵין לֹוּמַר דֹּא"כ גַּם עַל רַבִּינוּ הַאי גָּאוֹן וְכָל הַפוּסְקִים הַנְּמַשְׁכִּים אַחֲרֵיו וְהַטוּש"ע ח"מ ס' ר"ח וי"ד ס' קע"ה יְקֻשָּׁה לְנוּ דֹּא"כ גְּבִי פּוּסָק עַל הַפִּירוּת עַד שְׁלֹא יֵצֵא הַשְּׁעַר וְנְתִיקָר אֵח"כ פִּינוֹן דְּמִיַּירֵי שְׁקָנָה הַלּוּקַח בְּקִנְיָן גְּמוּר הַמוּעֵיל (וְלֹא בְּקִנְיָן הַמוּעֵיל רַק לְמִי שְׁפָרַע כַּמֶּש"ש בְּפִי) א"כ הַפִּירוּת הֵם בְּחֻזְקַת הַלּוּקַח מִמֶּשׁ א"כ כְּשִׂאֵינוּ נוֹתֵן לֹו הַמוֹכֵר לְלוּקַח כְּפִי הַפְּסִיקָה רַק כְּשִׁעַר הַיִּנְקָר ה"ז אַפּוּקֵי מִיַּנְיָה מִמֶּשׁ וְא"ר אֵין מוֹצִיאֵין מִמַּלְגָּה לְלָנָה וְאֵיָּה פְּסָקוֹ בְּפִישׁוּת דָּאֵין לִיתְּנָן לֹו רַק כְּשִׁעַר הַיִּנְקָר יֵשׁ לְחַלַּק דְּהֵתֵם פִּינוֹן דְּמִיַּירֵי שְׂאֵין לְמוֹכֵר הַפִּירוּת דְּאֵילוֹ יֵשׁ לֹו אֵע"פ שְׁלֹא יֵצֵא הַשְּׁעַר מוֹתַר לְפִסְנוֹק וְכִינוֹן דַּע"כ צ"ל דְּלֹא הִיָּה לֹו הַפִּירוּת א"כ אָף אִם יֵצְוִיָּר שְׁקָנָה בְּקִנְיָן גְּמוּר וְשְׁמַהֲנֵי קִנְיָן

בכה"ג אף שאין לו הפירות (וצ"ע בח"מ סי' ר"ט ס"ו) מ"מ אין זה רק ע"ד חיוב שהמוכר מחוייב להעמיד ללוקח פירות אלו.

אבל לא שייך שהפירות שקנה המוכר אח"כ הן ממש של לוקח. כ"א הן של מוכר פיון דלא היו בעת הקנין רק אח"כ באו להמוכר ומ"ש רב האי דקנה הלוקח בק"ג ר"ל שמחוייב המוכר להעמיד לו הפירות משא"כ בנד"ז שקה"ה לראובן הסחורה ומכרה לשמעון בק"ג א"כ הסחורה קנויה לשמעון ממש וחילוק זה בין חיוב גמור ובין אם הוא של הלוקח ממש הוא מבואר בגמ' פ"ק ה"ה (דמ"ה ע"ב) האי נקנה בכסף בכל מקום שהוא נתחייב גברא מיבעיא לי' כו' ע"ש וגבי מוכר פירות עד שלא יצא השער לכמ"ש בשו"ע סי' ר"ט ס"ו א"א פ"ל לצייר קנין גמור כ"א ע"ד חיוב שנתחייב גברא ע' ב"י שם סע"י ו' אבל בלשון חיוב כו' וכיון שפן י"ל דמשו"ה ס"ל לרב האי דא"צ להמוכר ליתן ללוקח רק פשער שאח"כ ולא פפי הפסיקה ואין זה אפוקי מיניה פ"ל מאחר שהסחורה אינה קנויה לו ממש כ"א שנתחייב גברא ואע"פ שהוא חיוב גמור מ"מ אין זה אפוקי מיניה ממש רק שמפקיעים החיוב והפקעת החוב אף אם הוא חוב גמור נפקע בקל יותר מלהוציא ממנו ממש דלא אמרו רק שאין מוציאין מהמלוה משא"כ ה"א הוא עדיין אצל הל"ה רק שנתחייב לו כו' והרי בכל א"ר נתחייב הל"ה למלוה או הלוקח למוכר ואע"פ אין מוציאין ממנו משא"כ בנד"ז פשהסחורה נקנה ללוקח ממש מדינא יש לומר דה"ז פאילו בא לידו ולרשותו וכשיעקל ממנה פלוס ה"ז אפוקי מיניה ממש ולא דמי ג"כ [להא] דתני רב ספרא ברבי דר"ח בגמ' (דס"ב ב') ובש"ע סי' קס"ג ס"ג דלדעת הרמב"ן פשמשלק לו מעות לא יתן רק כ"ד סלע ומעכב סלע הכ"ה לעצמו אע"פ שמחוייב לו סלע זה בחיוב גמור קודם שנעשה ההערמת רבית וא"כ הוא אפוקי מיניה ממש י"ל דמ"מ אין זה רק הפקעת החוב משא"כ בנד"ז הוא אפוקי מעות שלו ממש ולא דמי להלוהו ודר בחצירו דלרבינו אפרים וסיעתו מנפה לו מההלואה דהתם ג"כ מחוסר גובינא פי ה"ה רק חוב אלא דמ"מ אין לחלק פן מסברא די"ל ג"כ להפ"ה דלא אמרו אלא דאבק רבית אין מוציאין מהמלוה ממש אבל כל שהוא עדיין ברשות הל"ה דהוא המוכר אף שנקנה להלוקח דהוא המלוה פיון דמקח זה שבו נעשה הרבית הוא עדיין ברשות המוכר אין זה אפוקי מיניה דהלוקח ממש פיון שעדיין לא תפס המלוה המקח שבו הרבית לידו ממש וא"ר אין נעשה שלו אלא כשתפס ממש ולא כשהוא עדיין אצל הל"ה משא"כ בשאר מקח שאין בו רבית ודאי כשקנה אותו בק"ג הוא שלו לכל דבר אף שמונח ברשות המוכר: ומצאתי ראיה שיהיה פסקא זו האחרונה ממ"ש הטור י"ד סי' קע"ז בשם הרמ"ה על ענין רב עיליש גברא רבא שפגמ' (דס"ח ע"ב) וז"ל אבל באינש אחריןא דלא אתחזק בהכי כתב הרמ"ה דיינינן לשטריה כפשיטה ונהו שטר שיש בו רבית ואם יש הפסד יקבל (ר"ל הנותן העיסקא) החצי כפי תנאו ואם יש בו ריבוח לא יקבל פלוס עכ"ל הרי שאין מקבל ריבוח אף גם מהפלגא דפקדון ואע"פ שהוא רק אבק רבית ולא אמרינן דריבוח זה הוא פאילו תפוס בו פיון דהוא בהפלגא דפקדון והו"ל אפוקי מיניה אלא עכצ"ל דכיון שהוא עדיין אצל המתעסק דהוא הל"ה אע"פ שהוא אצלו רק פדורא פקדון אין זה פ"ל אפוקי מיניה דהמלוה וגם ממ"ש הב"י שם בשם הנמוק"י שחילק בין גברא רבא לאינש אחריןא בגוונא אחריתא דבאינש דעלמא אי קדים מארי עיסקא ר"ל הנותן העיסקא) ותפס (הריבוח דפלגא פקדון כ"ה בשט"מ בשם הרמב"ד שמשם מקור

דְּבָרֵי הַנְמוּק"י) לֹא מִפְקִינָן מִיָּגִיָּה אֲבָל בְּגִבְרָא רַבָּא פִּינָן דְּפִשְׁטָא לָן דְּלֹא בְּאַיְסוּרָא אֲתָנִי
אֵע"ג דְּתַפְס מִפְקִינָן מִיָּגִיָּה עַכ"ל הָרֵי דְנוֹקָא אִם תַּפְס הָרִינוּח לֹא מִפְקִינָן מִיָּגִיָּה הָא אִם לֹא
תַּפְס אִין לֹא הַפְלָגָא רִינוּח אִא"כ יִתֵּן לֹו שְׁכָר טְרַחוּ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ן בְּשֵׁט"מ וְלֹא אָמְרִינָן
דְּהָרֵי הוּא פְּאִילֵו תַּפְס פִּינָן דְּהוּא אֲצֵל הַמַּתְעַסֵּק בְּתוֹרַת פְּקֻדוֹן וְהוּ"ל אִפּוּקֵי מִיָּגִיָּה וְכ"פ
בְּשׁו"ע ס' קע"ז סכ"ה כְּהַרְמ"ה (וְע"ש בְּש"ף דְּאִפְּיֵלוּ אִם יִתֵּן לֹו שְׁכָר טְרַחוּ לֹא מְהִי
וְנָה לֹא פְּהַרְמַב"ן) וְכֵן מְבַנְיָר ג"כ מִתְּשׁוּ הָרָא"ש פְּלָל פ"ח ס' ח' הוּבָאָה ב"י ס' קע"ז
וּבִט"ז שָׁם סע"י כ"א ס"ק כ"ו (וְאִגַּב אוֹרְחָא נִימָא בְּתִשׁוּ זֹו דְּלִכְאוּרָה ה"ז בְּיַש לֹו מְצִי
לְאוּזִיל גְּבִיָּה וְשָׁם הִי לְשִׁמְעוֹן חֲטִים וְצ"ל מְשׁוּם דְּהוּזִיל גְּבִיָּה חֲטִין אֵלוּ פְּדִי שְׂיִתָּן לֹו עוֹד
עֵיסְקָא עַל שְׂאָר חֲטִים פְּמְבַנְיָר שָׁם וְל"ד לַמ"ש פְּלָל פ"ט ס"ט גְּבִי גְּבִינּוֹת דְּהָנִי ר"ק
דְּהִתָּם הוּזִיל פְּדִי שְׂיִלְנָה לֹו ע"כ הָנִי ר"ק אֲבָל הֵכָא הוּזִיל פְּדִי שְׂיִתָּן לֹו עֵיסְקָא וְצ"ע) וְאִין
לְחַלְק עוֹד בֵּין פְּלָגָא פְּקֻדוֹן שְׂבַעֲעֵיסְקָא לְפַקְדוֹן גָּמוּר וְלוֹמַר דְּפַקְדוֹן גָּמוּר הוּא יוֹתֵר בְּרִשׁוֹת
הַמְּפָקִיד מִפְּלָגָא פְּקֻדוֹן שְׂבַעֲעֵיסְקָא דְּעַדִּין אִינוּ בְּחֻזְקָתוֹ לְבַד פִּינָן דְּצָרִיף חֲלֻקָּה דְּהָא לִיתָא
דְּהָא גַם אִפְּיֵלוּ הַפְּלָגָא מְלוּה הוּא בְּחֻזְקַת הַנּוֹתָן קֶצֶת כַּמ"ש בְּגַמ' פ"ט דב"מ (דק"ד סע"ב)
מִיָּהוּ לְכַאוּרָה לְעַנְיָן קְדוּשֵׁי אִשָּׁה וְדֹאֵי יֵשׁ נַפ"מ דְּהַמְקַדָּשׁ בְּעֵיסְקָא י"ל שְׂאִינָה מְקַדָּשֵׁת
דְּמֵאן פְּלָג לָהּ ע' בֵּאה"ע ס' כ"ח סְעִיף י"ח וּבְש"ע י"ד ס' קע"ז ססע"י כ"ג מ"מ לֹא
נִרְאָה פְּלָל לְחַלְק בְּהִכִּי.

וְעוֹד דְּהָא בֵּלֵא"ה י"א דְּאִפְּיֵלוּ קַבֵּל הַמְּלוּה אֲבַק רַבִּית אִם תַּפְס הַלְנָה מְשַׁל מְלוּה לֹא
מִפְקִינָן מִיָּגִיָּה כְּמוֹ שֶׁהוּבָא בְּטוֹר ס' קס"א בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ד וְנָהִי דְאַנָן לֹא קִי"ל הִכִּי הִיָּנוּ
דְּנוֹקָא פְּשֵׁהֲגִיעַ הָא"ר לְהַמְלוּה מְשַׁל אֲבָל בְּעוֹדוֹ אֲצֵל הַלְנָה וְלֹא הֲגִיעַ לְיַד הַמְּלוּה עַדִּין
פְּלָל כְּנֻדוֹן הִזָּה שֶׁהוּזִיל לֹו סְחוּרָה אֵע"פ שֶׁהַמְלוּה קָנָה הַסְּחוּרָה בַּק"ג מ"מ הָרַבִּית שְׂיַש
בְּזָה יַעֲמוּד בְּיַד הַלְנָה אֵע"ג דְּהָנִי רַק אֲבַק רַבִּית אוֹ רַבִּית מְאֻחֶרֶת וְדִי בְּזָה וְשׁוּמַר נִפְשׁוֹ
יִרְחַק מִזָּה וְיִפְרוֹשׁ מִהָאִסוּר וְיִגִּיעַ לֹו עוֹשֶׁר: קִיצוּרִים א בְּדִין וְלֹא יִשְׁכֹּר מְמַנּוּ בְּפָחוֹת
מְבַנְיָר בְּהַרְמַב"ם רפ"ו מַה' מְלוּה דְּהָנִי ר"ק וְהִיָּנוּ בְּשִׁקּוּצַב הַדְּבָר שְׂפּוּחַת לֹו עַד שְׂיַחֲזוּר
לֹו הַלְנָתוֹ כַּמ"ש וְקֶצֶב הַדְּבָר שְׂפּוּחַת לֹו מִשְׁא"כ בְּשׁוּכַר בְּסַתָּם בְּפָחוֹת הוּ"ל כְּמִשְׁפְּנָתָא
בְּנִכְיִיתָא דְּחָצַר דְּהָנִי א"ר כַּמ"ש שָׁם הִלְכָה ז וְכֵן אִם מִשְׁפָּן חָצְרוֹ וְכִיּוּצָא בְּזָה בְּנִכְיִי הִנָּה
א"ר עַכ"ל וּבְרַש"י י"ל דְּבִכְל עַנְיָן הָנִי ר"ק וּמְהַרִּיב"ל ח"א פְּלָל ח' ס' ג' הוֹכִיחַ מַל'
רַש"י דְּמַדְמָה זָה לְמִשְׁפְּנָתָא בְּנִכְיִיתָא א"כ הָנִי א"ר: ב בְּמִשְׁנָה ו' תַּנּוּ ג"כ מְפַנֵּי שֶׁהוּא
רַבִּית וְשָׁם כ' הַתּוֹס' דְּלַפְּנֵי רַש"י הָנִי רַבִּית דְּרַבְּנָן לְכֹן יֵשׁ לוֹמַר דַּכְּמו"כ הוּא בְּמִשְׁנָה ב'
גְּבִי וְלֹא יִשְׁכֹּר מְמַנּוּ בְּפָחוֹת וְהִיָּנוּ מְשׁוּם שְׂלֵא קֶצֶב הַדְּבָר שְׂפּוּחַת אָף הַרמ"ז פ'י בַּמ"ב
דְּהָנִי ר"ק וְכ"מ שֶׁהִבִּינוּ הַתּוֹס' ד"ע ע"ב ד"ה אִין מְקַבְּלִין שְׂפּוּחַתוֹ וְהִיָּנוּ רַבִּית דְּרַבְּנָן
לַפְּנֵי ר"ת מְבַנְיָר דְּלִפְרִיש"י דְּמַחְלֵק בֵּין גְּכִיָּיתָא דְּבִית לְנִכְיִיתָא דְּשָׂדֵה הָנִי ר"ק אָף י"ל
דְּהִיָּנוּ כְּשִׁקְצָב וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ם: מְדִין הַנּוֹ בְּגַמ' ס"ה ב' לֹא תִמְכְּרֶנָּה אֲלֵא לִי בְּדָמִים אֵלוּ
דַּכ' הַב"י וְרַמ"א ס' קע"ב דְּהָנִי ר"ק וְכ"כ בְּשֵׁט"מ בְּשֵׁם רִיטְב"א יֵשׁ לְהַכְרִיחַ דְּלֹא בְּעִינָן
שְׂיַקְצוּב הַדְּבָר שְׂפּוּחַת וְאָף לַפְּמ"ש ס' קע"ב ס"ד סַקכ"ט בְּשֵׁם הַב"ח דְּהָנִי א"ר זָהוּ
מְשׁוּם דְּהָנִי צַד אַחַד בְּרַבִּית ע"ש מַה שְׂאִין כֵּן גְּבִי וְלֹא יִשְׁכֹּר מְמַנּוּ בְּפָחוֹת: ד וְלֹא דְּמִי
לְטְרַשָׁא דְּהִתָּם הַפֵּל מְמַכֵּר מִשְׁא"כ הֵכָא שְׂיַש צַד הַלְנָתָה אֵע"ג שֶׁהַרַבִּית בָּא דְּרַף מְמַכֵּר
יֵשׁ לוֹמַר דְּהָנִי דְּאוֹרִיָּיתָא וְגַם הָרַמְבַּ"ם י"ל דְּלֹא בְּעִי קֶצֶץ רַק בְּדְבָר שְׂאִין לֹו שְׂעַר קֶצוּב
כְּשִׁפִּירַת בֵּית אֲבָל בְּדְבָר שְׂיַש לֹו שְׂעַר קֶצוּץ י"ל דְּמוּדָה וּבְש"ף ס' קע"ג סַק"ו הִבִּיא

מחלוקת בדין זה: ובעל שער משפט פסק דהגוי ר"ק: ה וע' בתשו' מהריב"ל ח"א סי' מ"ט וסי' נ' דמספים פן לדינא ומה שהביא ראיה לנגד מהגמ' ובעה"ת יש תירגז ע"ז כדפס' הגי' שער מ"ו ח"ג סי' כ"א בד"ה וכן אסרו חכמים שלא יאמרו: אף אם ע"י מכירת סחורה שוב אין נשאך חייב למלנה כלל א"כ ודאי אפילו מוזיל לו אין פאן ר"ק ולהתוס' דע"ג ד"ה ונשפכי י"ל דמותר לגמרי ולנ"י הוי פועין א"ר: ז בלא ישפוך ממנו בפחות משמע לר"ת אינו רק א"ר אף בלא הלנה על הבית מ"מ במוזיל לו סחורה במקירה י"ל דמודה דהגוי ר"ק: ח ומ"מ גם ברבית דרבנן א"צ המוכר ליתן להלוקח הרינוח וראיה מק"מ סי' ר"ח וי"ד סס"י קע"ה: ט אלא דאפתי יש לחלק קצת דהתם לא קנה הלוקח רק לענין שנתחייב הלוקח להעמיד לו הסחורה אבל פשקנה הסחורה ממש י"ל דהו"ל פאפוי מיונה ומ"מ נראה דאין לחלק: י ומצאתי ראיה ממ"ש בשו"ע י"ד סי' קע"ז סכ"ה ואם יש בו רינוח לא יקבל פלוס ע"ש ובלא"ה הרי הראב"ד מחמיר יותר: סימן פג לענין רבית שנגאמר בפ' כי תצא לנכרי תשיף ולאחיה לא תשיף איה הדין באינם יהודים עתה: תשובה נקדים הקדמה פתוב בתורה פ' בהר כ"ה ל"ה גר ותושב וחי עמה נצטוינו מזה שגר תושב מצויים אנו להחיותו והיינו כמו ישראל ממש שנגאמר בו ג"כ זה הלשון וחי עמה שם פסוק ל"ו וחי אחיה עמה ומזה למדו חז"ל שחיה קודמין לחיי חבירה כמבואר בב"מ (דס"ב ע"א) קודמין לבד דהיינו פשפיד אחד קיתון של מים כו' אבל פשיש לו פדי חיותו מצוה ומחוייב ליתן לגר תושב וכמ"ש בת"כ פ' בהר ע"פ וחי עמה וארז"ל פסחים (כ"א ע"ב) דליתן מתנה לגר בחנם הוא קודם וחיוב יותר מלמפור לעובד פוכבים פכסף מלא והיינו מדכתיב וחי עמה ע"ש ולכן ג"כ יש בו משום ביומו תמן שפירו כמו בישראל ממש בפ"ט דב"מ (דקי"א ע"א) ואעפ"כ לענין רבית מבואר במשנה וגמרא פא"נ (דף ע' עמוד ב' ודף ע"א סע"א) דגר תושב מותר להלוותו ברבית כמו בעובד פוכבים משום דגבי רבית פתיב אחיה דהיינו ישראל והטעם כי הלואה ברבית הרי זהו טובת הלנה ג"כ ומרצונו הטוב נותן זה משום שעי"ז ירויח עוד יותר בפרט פשהרבית רק פפי דינא דמלכותא ולכן אינו דומה לאונאה דשם לא ידע שמתאנה ולא מחיל משא"כ הקא שנותן מרצונו הטוב כמבואר בב"מ (דס"א ע"א) ולכן בגר תושב מותר רבית בין ללוות לו בין להלוות ממנו אע"פ שאונאה אסור ומטעם הנ"ל עכ"ז רבית שרי ורק לאחיה ממש נאסר רבית וחיוב להלוותו בחנם ממש ועכ"ז עכשיו מפני שנתמעט הפרנסה התקינו ענייני עיסקא לעשות אופן היתר שיוכלו להלוותו ברבית כמו ע"ד שהתקין הלל פרוזבול.

משום שראה שאם לא פן יעברו על דברי תורה: והנה גר תושב הוא שקבל עליו שלא לעבוד עבודת פוכבים ונשבע מצות כמ"ש במס' ע"ז (דס"ד ע"ב) וע"כ הא"י עתה שפאמינים ביחוד הבו"א רק שאוכלים מאכלים האסורים לנו ואינן נמולים אנו מצויים בהם וחי עמה כמו בישראל.

וכ"ש שאסור להונות אותם אבל עכ"ז ברבית שרי בין ליתן להם רבית בין להלוות להם פינן שנותן הרבית מדעתו ורצונו רק לא יותר משיעור הרבית מדינא דמלכותא פדי שאז הוא אצלו קרוב לשכר ורחוק מהפסד וגם נגד זה אנו נוהגים להם ג"כ רבית וקאי ע"ז למען יברכה ה' לפי מ"ע ספורנו בפ' כי תצא דהיינו שלא נבגוד בו לשנות התנאי והפסיקה ויסלק לו הרבית לכן לענין וחי עמה הם ג"כ בכלל פינן שאינם עו"כ ומאמינים

בבורא עולם והשגחתו וגומלים טוב וחסד ע"כ חייבים אנו לדרוש שלומם וטובתם אף בהנוגע לעניני רבית אין איסור בקד פנ"ל: סימן פד גמרא (דס"ד ע"ב).

והא ה"ל קרוב לשכר ורחוק מהפסד כו' צ"ל דהא בדין פוסק על הפירות פשיצא השער ה"ל יותר קרוב לשכר ורחוק מהפסד שהרי שם ודאי צ"ל לו פירות טובים ולא גרועים ולא יקבל ממנו יין שהחמיץ כלל: וגם שנינו ופוסק עמו פשער הגבוה ר"ל שאם יזול המקח ממה שהשער עכשיו יתן לו פאותו השער הזול ואם יהיה המקח יקר יותר ממה שהשער עכשיו יתן לו פשער שפסק עמו עכשיו כמ"ש הפרישה דלא פש"ה סי' קע"ה דהא מדאמר ריה"ו אע"פ שלא פסק עמו כו' מוכן דאע"ג שפסק עמו פשער של עכשיו הדין פן ומריה"ו נשמע לרבנן בפוסק עמו פשער הגבוה וכו' מ בהגמ"ר דב"מ פא"נ סי' תל"ג ונ"ל מיהו גבי פוסק עמו על הגדיש קתני דפוסק עמו פשער הגבוה דמשמע דכל האחריות על המוכר עכ"ל ור"ל בין תקפה בין זולא וא"כ מדוע לא הקשה הש"ס שם והא ה"ל קרוב לשכר ורחוק מהפסד אף כמ"כ יש להבין בהא דגמרא (דע"ג ב') א"ל רבא מברניש לרב אשי חזי מר דקא אכלי רבנן רבית דיהבי זוזי אסמרא בתשרי ומבטרי ליה בטבת כו' ופירש"י ועדיין לא יצא השער מבואר דביצא השער על היין מותר לפסוק עמו בתשרי אע"פ דלא מבטרי ליה עד טבת רק בלא יצא השער אע"ג דיש לו הנה קשה ליה לכן פירש"י דלא דמי פסיקה על יין לשאר פוסק על הפירות שהיין רגיל להחמיץ ושמא שלו החמיץ מוכן דלפירש"י לענין זה יש לו גרע מפוסק על השער אף דלגבי שאר ענינים יש לו עדיף כמו דמשמע בהא דמאן דיהיב זוזי לקיראה דבייש לו יכול לפסוק עמו גם בפחות מהשער ולהזיל לו מ"מ לענין זה משמע להפך והטעם י"ל דגבי פוסק על השער היינו אף שאין להמוכר יין כלל פעת או אף שיש לו יוכל למכור יין שלו וליתן לו יין שיקנה אס"פ וע"כ יכול המוכר לקבל עליו פל האחריות שאם יחמיץ היין יהיה ההפסד עליו וכמו דיוכל לפסוק עמו שיקבל עליו ג"כ יוקרא וזולא פנ"ל וכ"כ התוספות (דס"ד ע"ב) ד"ה האי וז"ל וא"ת תיקשי ליה אמתניתין דיצא השער פוסקין דהתם נמי אין הלוקח מפסיד פלום בתקיפה וי"ל דשאני התם פיון דאין הפירות מבוררים ללוקח אין נזכר שיהא קרוב לשכר ורחוק מהפסד עכ"ל וס"ל לרש"י דגבי יש לו ה"ל הפירות כמו מבוררין ללוקח אלא דגבי פוסק עמו על הגדיש של חזיטין שאני שאין רגיל בהם קלקול אבל היין רגיל להחמיץ ושמא שלו החמיץ ולכן הוצרך שם לתרוץ מעיקרא דחמרא חמרא דחלא חלא אלא דזהו רק עד טבת אבל הכא דמייירי אף שקובע הזמן לקבל ממנו בניסן דאז לא שייך תירוץ הנ"ל ע"כ שפיר הקשה האי קרוב לשכר ורחוק מהפסד הוא ותירץ דכיון דמקבל עליה זולא ה"ל קרוב לזה ולזה: קיצור שטת רש"י להפריש בין היתר דפוסק על השער ובין היתר דיש לו לענין הפסיקה על היין דבפוסק על השער חייב המוכר ליתן לו יין טוב משא"כ גבי יש לו אין היתר רק מתשרי עד טבת ואם פסק בתשרי לקבל בניסן אין ההיתר אלא ע"י שהלוקח מקבל עליו זולא: ב וחילוק זה בין טבת לאחר טבת מבואר בהגמ"ר דב"מ פא"נ סי' תל"ב וז"ל ודוקא שנמצא חלא לאחר טבת אבל בטבת או קודם חייב להחזיר אע"ג דלא התנה ואע"ג דמשך דאסמרא יהיב זוזי דדלקמן עכ"ל וכ"כ באגודה פא"נ סי' פ"א וז"ל שרי ליה לאינש למימר הי לך ארבעה זוזי דמי חביתא אי תקפא ברשותך אי יוקרא או זילא ברשותי דכיון דמקבל עליה יוקרא וזולא קרוב לזה ולזה הוא ודוקא שנמצא חומץ לאחר טבת אבל בטבת או

קודם חייב להסדיר אפילו לא התנו ואע"ג דמשנה דאחמרא יהיב זוזי פדלקמן עכ"ל ומוכן
פינן דההיתר אפילו לא התנו א"צ לקבל עליו זולא ואפ"ל דה"ל פדין פוסק על השער
דמוטר לפסוק ג"כ כשער הגבוה.

דדוקא במתנה לקבל אחר טבת צריה לקבל עליה זולא: קיצור. לחלק בין דין זה להדין
דלקמן (דע"ג ב') הוא החילוק בין לקבל אחר טבת או בטבת ומקודם.

מבואר בהגמ"ר פא"נ סי' תל"ג ובאגודה פא"נ סי' פ"א: ג נשטה ב' הוא שטת התוספות
דאין מחלקין בין פוסק על היין לפוסק על התבואה וכמ"ש הריטב"א בשם דהא סתמא
קתני שפוסק על הפירות ואפילו יין בכלל וקתני נמי ועל העביט של ענבים משום דהוי
כיש לו ותו דקתני בריש פרקין ויין אין לו הא יש לו יין או שפא איסרו לידו מותר עכ"ל
הובא בשט"מ דע"ג ב' אלא ס"ל דפוסק על הגדיש או על היין ויש לו יין אינו דומה לדין
זה דהאי דיהיב זוזי אחביתא דחמרא ולא לדין דלקמן (דע"ג ב') גבי רבנן דיהבי זוזי
אחמרא ונ"ל ומיהו נראה קצת דפוסק על הגדיש הוי דומיא דפוסק על שער שבשוק
שאין הלוקח מפסיד בשום ענין ומ"מ לא קשה דהתם יכול המוכר ליתן לו חטים אחרים
ואלו שיש לו מסתברא דיכול לאונקלם ולא מהני יש לו אלא להיתר פסיקה בלבד ורבנן
דיהבי זוזי אחמרא משמע דקלקול אחר בר מחימוץ הנה מקבלי היינו לפי שהיו סומכין
על יין של בעלי בתים דוקא ולא היו יכולים לקנות מן השוק יין אחר וליתן להם עכ"ל
וכ"כ האגודה סי' פ"א הנ"ל ונ"ל האי קרוב לשכר ורחוק להפסד הוא פירש ר"י הא
דפוסק עמו על הגדיש שאין הלוקח מפסיד אם תתקלקל התבואה התם יכול המוכר לתת
לו פירות אחרים אם ירצה ויכול לאונקלם ויכול ליתן לו פירות אחרים ולא מהני יש לו
אלא להיתר פסיקה ולהכי אפילו נתקלקלו חייבים לשלם אבל הכא היו סומכין על זה
היין ולא היה יכול לקנות מאחרים ליתן לקונה יין אחר עכ"ל: קיצור: לפ"ד ר"י
בתוספות ובאגודה דין פוסק על הגדיש וכן אפילו על היין הדין כפוסק עמו על שער
שבשוק וכל הקלקול על המוכר ודין דרבנן דיהבי ד' זוזי אחביתא דחמרא ודין דכאן
מייירי שהיו סומכין על זה היין דוקא שממנו יתנו להם ואזי הדין פדלעיל סע"י א': ד
נשטה ג' הוא שטת הנמוק"י בשם הרשב"א ונ"ל אחביתא על חביות ידוע הוא נותן לו
פינן דעל זה ממש נתן לו נמצא דאי תקפה נתבטל המקח והלואה היא כו' דבשלקמא אי
לא הנה חבית ידוע הנה פוסק על הפירות ביש לו וכו' ע"ש וכדבריו מבואר בשט"מ
כאן בשם הרמב"ן ונ"ל ואקשי רב שרביא האי קרוב לשכר כו' ותימה הוא דהא היינו
פוסקים על הפירות במקום שיש לו שאם נפסדים למוכר וכענין שישנו בתוספתא פ"ו
למה זה דומה לנותן מעות לחבירו ליתן לו פירות ונגנבו או אבדו חייב באחריותו אם
פחתו או הותרו חייב להעמיד לו ומאי קשיא ליה לרב שרביא (ועמש"ל סעיף א' שרש"י
דע"ג ב' תירץ דשאני יין שרגיל להחמיץ כו') ונראה דהא חביתא דחמרא איתא בעין
וא"ל הילך ארבעה זוזי אהך חביתא ואי תקפה ברשותה ותחזור לי מעותי כו' עכ"ל
ולפ"ז י"ל פשלא אמ"ל אחביתא ידוע כ"א דומיא הא דרבנן יהבי זוזי אחמרא בתשרי
ומבחרי ליה בטבת אף שהיו סומכין על זה היין ולא היה יכול הבעה"ב לקנות יין אחר
וליתן לו כמש"ל סע"י ג' בשם התוספות עכ"ז פינן שלא היה אחביתא ידוע א"צ לטעם
הנזכר כאן פינן דמקבל עליה זולא אלא סגי בטעם הנזכר בגמרא שם ואפשר לאו דוקא
במבחרי ליה בטבת הדין כן כ"א גם אחר טבת הדין כן וא"צ כאן לתנאי שיקבל עליו

הלוקח זולא וכו' יש ליישב דעת הטור סי' קע"ג מותר להקדים כו' וכן מותר להקדים מעות של חבית ידוע של יין ולהתנות עם המוכר שאם יזול כו' עכ"ל הרי ברישא לפי שאינה חבית ידוע א"צ לקבל עליו זולא ואעפ"כ אם התמיצה התמיצה למוכר אפילו עד ניסן יעו"ש וס"ל דטבת לאו דוקא ויש פנים לדבר לשטת הרמב"ן והרשב"א והנמוק"י הנ"ל ועיין ש"ש סי' קע"ג סעיף י"ג ס"ק כ"ה מ"ש לתרץ דברי הטור שהתוספות פתבו וטבת לאו דוקא ותמהני דא"כ דס"ל פהתוספות יקשה הדין דמאן דיהיב זוזי אחביתא דחמרא אמאי צריך לקבל עליה זולא שלכן הוכרחו התוספות לפרש דתקפה לאו היינו התמיצה והטור מפרש דתקפה זהו התמיצה וכמו שהקשה הב"י ולכן צ"ל התירוץ להטור דהיינו טעמא משום דיהיב זוזי אחביתא ידוע וכתירוץ הרשב"א והרמב"ן פנ"ל ועיין בפרשב"ם פ"ק המוכר פירות (דצ"ז ע"א) הביא הגמרא דפא"נ (דע"ג א') לקשרו עם הא דריב"ח שם אף א"כ קשה על הרשב"א והרמב"ן דהא שם מייירי בחבית ידוע כמו שאומר אב"ל בקנקנים של מוכר וא"כ אף פוסק דאם התמיצה מצי אמ"ל הא חמרא והא קנקנה א"כ ה"ל קרוב לשכר ורחוק מהפסד וי"ל דהא אסיקנא הא דאם קבל עליו אחריות זול שפיר דמי וה"ל קרוב לזה ולזה ונתם פשיטא דקיבל עליו אחריות זול שהרי לקחה לרשותו ועו"ל דהרמב"ן והרשב"א ס"ל דכל שמשך הלוקח את המקח שוב לא שייך רבית כלל דכל רבית הוא אגר נטר וכאן ליכא אגר נטר כלל שאינו ממתין לו מעותיו כלל שפבר נקנה לו לגמרי היינו עבור המקח וכש"כ התם בפ"ק המוכר פירות (דצ"ח ע"א) דכבר קיבל היינו לביתו ממש אע"פ שהתנה עמו שאם תחמיץ יתבטל המקח אין זה רבית כלל דהיינו קונה ממנו ולא חומץ ולא קאמרי הרמב"ן והרשב"א דבחביתא ידוע חיישינו למחזי פרבית זהו רק כשנתן מעות ולא משך כו' ומה שהתוספות הביאו ראיה דאפילו במשך הדין פן כדאמר לקמן (דף ע') גבי עיסקא כו' י"ל הרמב"ן והרשב"א ס"ל דמכר גמור לא דמי כלל לעיסקא שהרי העיסקא היא פלגא מלוה ממש ומה שייכול להתנות שאם יהיה הפסד כו' אין זה דומה לתנאי דנד"ז שהוא מכר באמת רק שמתנה שלא יחמיץ כו' וה"ל פהא דתנן פ"ק המוכר פירות (דצ"ח ע"א) ואם אמ"ל יין מבושם אני מוכר לך חייב להעמיד לו עד העצרת וה"נ בשאר יין בתנאי מפורש: קיצור.

שטת הרמב"ן והרשב"א והנמוק"י וכ"ד הטור דדוקא כשנותן מעות על חביות ידוע ואומר שאם תחמיץ יהיה ברשות המוכר אזי צריך לקבל עליו זולא אב"ל בפוסק על יין שיש לו הגם שלא יוכל ליתן לו יין אחר ה"ל פדין פוסק על הפירות ביש לו וזהו הדין דלקמן (דע"ג ע"ב) וס"ל להטור דלאו דוקא ומבחרי ליה בטבת אלא ה"ה בניסן וכמו בפוסק על הפירות דהא הם אין מחלקין בין פירות ליין והא דבפ"ק המוכר פירות מבואר אפילו בחביתא ידוע בקנקנים דמוכר אם א"ל למקפה והתמיצה היא ברשות המוכר י"ל אפילו לרב שרביא ניחא דהתם פינו שפבר משך המקח לביתו אין שייך ענין אגר נטר כלל ואינו ענין להלנאה כלל: ה נשטה ד' ראיתי בשט"מ דע"ג ב' בשם הריטב"א מדברי התוספות על הקושיא דלעיל סעיף א' מ"ש מפוסק על הפירות כשיצא השער ומדין פוסק על הפירות ביש לו ותירץ דהתם פל שקובע לו זמן על נתינת הפירות הזמן הוא לטובתו של מוכר ואילו רצה המוכר לתת לו תוף הזמן הרשות בידו ומוכרח הלוקח לקבל וא"כ המכר נגמר מיד כו' אב"ל האי עובדא דף ע"ג ב' מייירי שהתנו הלוקחים עם המוכרים שלא יוכלו לתת להם יין עד טבת דמבחר נפשיה וכן הוא ענין האי מאן דיהיב זוזי

אחביתא דחמרא כו' שהתנה שלא יתחייב לוקח לקבל עד הזמן שקבע כו' וכ"כ בשם תלמיד הר"פ ולפ"ד שאר שיטות דלעיל נ' בפוסק על השער או יש לו יוכל הלוקח לקבוע זמן שלא יקבל עד קביעת זמן ההוא: קיצור.

שטה ד' דפוסק על השער או יש לו קביעות הזמן רק לטובתו של מוכר לבד ואם רוצה ליתן תוך הזמן מחוייב הלוקח לקבל לכן הפל באחריות המוכר. משא"כ ה"קא שקביעות הזמן לטובתו של לוקח ע"ז הקשה רב שרביא ומירץ אב"י וכן בדף ע"ג ב' ולשא"פ גם בפוסק על השער או יש לו י"ל רשאי להיות קביעות הזמן לטובת שניהם.

שכל אחד יוכל לעכב על חבירו מלקבל או ליתן עד הזמן שקבעו: סימן פה א משנה המלנה את חבירו לא ידור בתצרו חנם ולא ישפוך ממנו בפחות מפני שהוא רבית לכאורה ממ"ש לעיל בגמרא (דס"א סע"ב) עד כאן רבית קצוצה מפאן ואילך אב"ק רבית אפ"ר ר"ל בכל המשניות שפ"ק זה הוי אב"ק רבית א"כ גם כאן י"ל דהוי רק אב"ק רבית ואע"ג דהמשנה מייירי בתצור דקיימא לאגרא כדמוכח מהא דאמר ולא ישפוך ממנו בפחות וכמ"ש התוספות סד"ה אבל תצור מ"מ פ"ן המשנה מייירי בהלנהו ודר בתצרו ולא שפסק עמו הלויני ודר בתצרי כדמשמע לשון המשנה המלנה כו' לא ידור משמע שנהו אחר ההלואה וכן תופס הש"ס בפשיטות מדפריד על רב יוסף בר מניומי מאי קמ"ל תנינא המלנה את חבירו כו' וכיון שפ"ן להכי אפילו בתצור דקיימא לאגרא לא הוי רק אב"ק רבית לבד כמ"ש הרי"ף אבל הלנהו ודר בתצרו דלאו אדעתיה דהכי אונפיה אב"ק רבית הנה ואינו יוצאה בדיניו.

וראיתי בשט"מ בשם הריטב"א דהלשון מפני שהוא רבית משמע רבית קצוצה וזה אינו שהרי בהלנהו ודר בתצרו ליכא ר"ק פנ"ל נעוד הרי שנינו לקמן אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית והיינו אב"ק רבית לפירש"י שם ע"ש בתוס' דף ע' ד"ה אין מקבלין והנה התוספות שם פתבו ואע"ג דקתני לעיל לא ישפוך ממנו בפחות מפני שהוא רבית והיינו רבית דרבנן לפר"ת כו' ואינו מוכן דגם לפירש"י הדין פן מטעם הנ"ל דהמשנה מייירי בהלנהו ודר בתצרו וכנ"ל אף בהלויני ודר בתצרי פסק הרי"ף דה"ל רבית קצוצה ונ"ל אבל להוציא ממנו בדיניו בהלויני ודר בתצרי מקינן מיניה אגרא דה"ל רבית קצוצה עכ"ל וכ"ד הרמב"ם רפ"ו מה' מלנה וכ"כ הנ"י בשם הרשב"א וכ"כ בשט"מ וכן מוכרח מהא דסוף ערכין (דל"א ע"א) ואינה רבית ופירש"י ואינה רבית גמורה דרבית לא מיקרי אלא ע"י הלואה ולא ע"י מכר הרי ע"י הלואה כה"ג חשוב רבית גמורה וכ"מ ממש"ש בגמרא והתניא ה"ז רבית גמורה וכו': קיצור בהלויני ודר בתצרי והתצור קיימא לאגרא ה"ל ר"ק לכ"ע: ב בעל אף בענין ולא ישפוך ממנו בפחות יש לחקור אם הוא ר"ק או א"ר והנה לפמ"ש בגמ' (דס"ז ע"א) גבי משפנתא מאי דהוי רק א"ר ולא ר"ק משום דלא קץ ליה ופירש"י ולא קץ עמו לאכול פירות לשם רבית א"כ ה"קא נמי אם לא קץ ליה שידור בהבית לשם רבית ואף אם התנה הלויני ודר בתצרי אם אמר דור בתצרי בכך וכך אף שהוא בפחות מהמקח י"ל לא נק' קץ ליה רבית עכ"פ אף לרבינא שם דאע"ג דלא קץ ליה הוי ר"ק א"כ כמ"כ גבי בית י"ל הנה ר"ק אם דוע שמהמקח בפחות הרבה מכמו שהוא.

אע"ג דהתוספות נשם ד"ה פירי מפרשים דרבינא דאפיק פירי לא משום דהוי ר"ק כ"א משום מחילה בטעות מ"מ הרי"ף ס"ל דלרבינא הנה ר"ק וכמ"ש בנ"י נשם וכ"מ פשטא דגמרא. אלא דס"ל דהיינו באתרא דמסלקי אבל באתרא דלא מסלקי ה"ל א"ר וא"כ גם בבית י"ל פן דאם הוא באופן דלא מצי מסלק ליה עד פלות הזמן ה"ל רק א"ר מיהו יש לחלק בין בית לשדה פדחילק רש"י והרמב"ם ועיין בפירש"י (דס"ב רע"ב) דזימנין שאינן עושים פירות שהכרמים לוקין אין זו רבית קצוצה.

משא"כ גבי ודור בתצרי פירש"י פאן אבל פאן זה נהנה תמיד ואין פאן ספק כו' וא"כ גם לענין ודור בתצרי בנכייטא בפחות י"ל ג"כ הנה ר"ק במכ"ש ממ"ש הש"ף סי' קס"ו סק"ו שדעת הרמב"ם והסמ"ג והרא"ב ד דבאומר הלויני ודור בתצרי אפילו בתצור דלא קיימא לאגרא ה"ל ר"ק א"כ כש"כ הקא בתצור דקיימא לאגרא בפחות הרבה מהמקח וכו' פסק הרמב"ם בהדיא רפ"ו ודלקמן ואף להחולקים שם גבי תצור דלא קיימא לאגרא כמ"ש בנ"י נשם זהו משום דליכא נשף כלל דכיון דלא קיימא לאגרא לא נשיף ליה מאומה ואין רבית בלא נשף כמ"ש בגמרא ר"פ א"נ משא"כ הקא יש פאן נשף גמור מיהו בסי' קע"ב מוכח בנכייטא הנה רק א"ר כ"ד רוב הפוסקים שם.

ואפ"ל שם מייירי שלא קצץ עמו בפירוש לומר הרי שכירות הבית שנה עשר סלעים והלויני ודור בתצרי עבור ג' סלעים. דבכה"ג י"ל חשיב ר"ק אלא אומר לו סתם הלויני ודור בתצרי בנכייטא ג' סלעים לשנה וכה"ג יש חלוק גבי טרשא בין סתם למפרש וכו' פסק הרמב"ם רפ"ו מה' מלנה ונ"ל וכו' המלנה את חברו והתנה עמו שידור בתצרו חנם עד שייחזור לו הלואתו או שישכר ממנו בפחות וקצב הדבר שפוחת לו מן השכר עד שייחזור לו הלואתו כו' ה"ז רבית של תורה ויוצאה בדיינין עכ"ל והה"מ כ' ע"ז ונ"ל משנה שם (דף ס"ד ע"ב) ומבואר בה' שכל שהתנה בשעת ההלואה הוא רבית קצוצה וכתבו הרמב"ם והרשב"א ז"ל דדוקא בתצור שהיא עשויה לשכר עכ"ל ורי"ו במשורים נ"ח ח"א כ' דהלויני ודור בתצרי הוי ר"ק ולא הזכיר מ"ש הרמב"ם שכמ"כ בשכר ממנו בפחות וקצב כו' והתוספות פ"ב דבכורות (די"ז ע"ב) כתבו ונ"ל ולפ"ה נמי נהי דלא ידור בתצרו חנם הוי רבית דאורייתא כמו פתי ערי חומה דהנה רבית דאורייתא מה שמשכיר בפחות מיהו מסתבר לא הוי דאורייתא עכ"ל וע"ש ברי"ו חלק ה' בנכייטא דבית הביא י"א ויש מתירים אף ע"כ שם מייירי דלא קצב הדבר שפוחת כו' וצ"ע דאם בקצב הדבר שפוחת הוי ר"ק איך בנכייטא שפוחת הרבה אף שאינו מפרש יתנה מותר לגמרי.

והרמב"ם באמת ס"ל שם דהוי א"ר אמנם להמתירים שם א"י אם אעפ"כ בקוצב הסף שפוחת יתנה ר"ק דא"כ הרי בנכייטא כיון שניכר בעליל שפוחת הרבה מחמת הלואה איך יתנה שרי לגמרי לפחות ה"ל א"ר: קיצור בהלויני ודור בתצרי בפחות מהמקח הקצוב אם אינו מזכיר שפוחת מהמקח עבור זה י"ל ה"ל רק אבק רבית אבל אם אומר הרי המקח מהשכירות סלע לחודש והלויני ודור בתצרי עבור חצי סלע לחודש י"ל דה"ל ר"ק: ונ"ל השט"מ ואיכא דמותיב אנשמעתין היכי תנן ולא ישפור הימנו בפחות והא רבינא אכיל משפנתא בנכייטא ורש"י ז"ל פ"א דההיא במשפנתא דשדות וכו' ובעל הלכות נמי כתב ומאן דמוזיף זוי לחבריה ושקיל מיניה ביתיה במשפנתא ונהיב ליה אגר ביתיה

בפחות אסור דתנו המלנה את חברו כו' וזה נראה כדברי רש"י ו"ל כו' ויש מפרשים ולא ישפוך ממנו בפחות שלא יאמר לו דור בתצרי במחצית שכר וקאו מלתא היא דהא פשיטא כו' ותניא בתוספתא הנה חייב לו מעות והשפיר לו בית מדינר לחדש ונהיה יפה סלע בחדש אסור והתירוץ הנכון דמשפנתא פיון דמפיק דמי עלה פנביני דמי כו' עכ"ל משמע מהשט"מ דבאומר דור בתצרי במחצית השכר ה"ל ר"ק ובדיני דהתוספתא פיון שאינו קוצב הפקת אע"ג דפוחת לו טובא י"ל ה"ל רק א"ר אף מתשו' מהר"מ שהביא המרדכי ר"פ א"נ סי' שי"ו וישאלת על הבחור שהלנה לה מעות כו' אם מתחלה הנה התנאי ביניכם שילנה לה מעות ואתה תתן לו הוצאה והוא יחזור עם בנה אע"פ שהיית נותן לו הוצאה בשביל שיחזור עם בנה כו' פיון שאתה קצבת ליתן לו היציאה ה"ל ר"ק כו' עכ"ל: מוכח דס"ל גבי הלויני ודור בתצרי בפחות ה"ל ר"ק דהא התם א"א לומר שמה שיתן לו הוצאה זהו עבור ההלנאה לבד שהרי התנה עמו שיחזור עם בנו וכדאי הנה ההוצאה עבור זה לבד א"כ רק חלק מהיציאה עבור ההלנאה וה"ל פנעין לא ישפוך ממנו בפחות רק שמ"מ אפ"ל דדמי לשוכר ממנו במחצית השכר דה"ל קצבה וה"נ מחצית ההוצאה משמע שנקצב עבור ההלנאה אבל אם משפירו בפחות בלי שאומר פן אף שאומר בפ"י הלויני ואני משפיר לה הבית בדינר לחדש יש להסתפק אם מוכרח מתשו' מהר"מ דכה"ג חשוב ג"כ ר"ק אף ששכירות הבית שנה סלע לחדש ובתשו' מהריב"ל ח"א פ"ל שמיני סי' מ"ט כ' על תשו' מהר"מ אמנם יש לתמוה האף הפריז מהר"ם על מדותיו לומר דהוי רבית קצוצה דהוי סגי דלהוי רבית דרבנן פיון דלא קוצב מי הוא זה כו' לחלוק על מהר"מ כו' ובסי' נו"ן ביאר ד' מהר"ם דס"ל דאע"ג ששמערב מעות ההלנאה עם דבר אחר דהיינו החזרה עם בנו אפ"ה היכא דלא הנה נותן ההוצאה עבור החזרה עם בנו לבד כ"א בצירוף ההלנאה חשוב ליה ר"ק והקשה ע"ז מהא דתנו ומפריז על שדהו ואינו חושש משום רבית ואמרינן עלה אבל אינו מפריז על חנות ועל ספינה אע"ג דקץ עבור תוספת ההלנאה ה"ל רבית דרבנן פיון שעכ"פ מעורב בשכר החנות כ"כ בעה"ת ע"ש במהריב"ל שהביא מהטור סי' קס"א דבשוכר הבית בפחות הוי ר"ק ושללא ראה פן בפוסק אחר ותמיהני שהוא ברמב"ם רפ"ו: סימן פו מה שדיקמה הט"ז סי' קע"ז ס"ו ס"ק [י"ב] דינו דה"ר ישע"י לחכירי נרשאי אינו דומה דגבי ח"נ הלנה חוכר שדה שהיא שלו גם עכשיו רק שמונשפנת ביד המלנה לכן פששוכרה ה"ל פועין רבית לכל מר פדאית ליה אבל הכא המקבל קונה הריוח של הפלגא פקדון ומיהו אם בשעת קבלת העיסקא קוצץ י"ל דדומה לח"נ אבל אם אחר זמן קונה הריוח של הפלגא פקדון י"ל דל"ד לח"נ מטעם הנ"ל ועוד טעם דהכא קונה פן מעצמו משא"כ התם המלנה מכריחו שהרי שם אם לא יחפור השדה לא יניחו המלנה לעבדה נמצא המלנה נושכו בנשף ותרבית ואעפ"כ רבו האומרים דאינו נחשב ר"ק פיון שמונשפן אצל המלנה בהיתר משא"כ הכא אין ביד הנותן העיסקא להכריח להמקבל שיקנה ממנו ריוח של הפלגא פקדון כ"א הוא מעצמו רוצה פן וא"כ ע"כ זהו מפני שלדעתו שיהי' ריוח יותר ממה שפוסק וקוצץ לו לכן י"ל דשרי וכ"נ בפשיטות דעת מהרמ"ל בתשו' סס"י קל"ה שהתיר בנה בפשיטות ולא עלה ע"ד מהדין דחכירי נרשאי וע"כ הוא מצד שני טעמים הנ"ל דקונה חלק של חברו ממש וגם מי מכריחו ועוד גם בח"נ יש סברא בגמ' דאם שהתה ביד המלנה ואח"כ חכרה הלנה שרי ונהי דהתם אמרינן ולא היא כו' זהו גבי

קרקע שנויפר לכל שהיא בעצם של הלנה משא"כ הכא ועוד נראה דהכא בנד"ז שקנה בזול יותר מפפי הפסיקה הראשונה שבשעת העיסקה התנה עמו למחצית שפר ושפר עמלו ושיהיה הברירה בידו אם ירצה לפטור מהשבועה וסלק לו עד פלות העיסקה ריגוח עבור הפלגא פקדון חמשים רובל.

ואחר כך אחר כמה חדשים קנה ממנו חלקו עבור עשרים רובל נמצא לא שינוי לומר דאגלאי מלתא למפרע שהוא הלנאה ברבית כמ"ש רש"י גבי חכירי נרשאי דה"ל ר"ק מה"ט ולשא"פ ה"ל א"ר מה"ט או הערמת רבית דהכא ליפא למימר פן שיקרי פוחת לו הרבה מהריגוח ממה שפסק עמו תחלה ע"ד הברירה בידו א"כ מוכרח מזה דעכשיו נתחדש הרצון אצל המלנה למכור חלקו ולפחות ולהמקבל העיסקה נתחדש הרצון לקנות עבור שפוחת לו א"כ חשש מחזי פרבית קצוצה ודאי ליפא הכי אף לפירש"י דהא הפסיקה לכתחלה הנה בהיתר גמור ועכשיו נתחדש שקונה חלק חבירו בפחות הרבה מהפסיקה לכן לא מחזי ודאי פרבית קצוצה גם לפירש"י א"כ כ"ש לשא"פ דס"ל דבח"נ ליפא רק א"ר י"ל בכה"ג דנד"ז אף אבק רבית ליפא ועוד דהב"י רס"י קס"ד הביא שיקריב"ש סי' של"ה משמע דס"ל כמאן דשרי ח"נ במשפנתא דסורא ואף שהב"י פסק פהאוסרים מ"מ הכא דהפלגא פקדון הוא לגמרי של הנותן עיסקה וגם העיסקה הנה בהיתר גמור ואחר זמן קונה הריגוח מהפלגא פקדון י"ל דעדיף מח"נ במשפנתא דסורא דהתם עדיין עצם השדה היא של הלנה ועכ"פ מפני שהקנייה הנה בזול הרבה מבשעת הפסיקה י"ל דשרי: אף ק' על מהרמ"ל דהרי לפי הפסיקה ראשונה הנה צ"ל האחריות מפלגא פקדון על הנותן ועכשיו שקנו ממנו חלקו פפי הפסיקה שלשים זהובים פל האחריות עליהם א"כ ה"ל מלנה ונותנים לו שפר עבור המתנת המעות וצ"ל פיון מנפשיהו עשו פן ה"ל כמו מתנה וה"ל פדין טרשא דר"נ מיהו גם מתנה י"ל אסור בעוד הפלגא מלנה בידו מלנה וע' שער משפט סי' קע"ז הקשה על תשו' רמ"א סי' פ' אף בנד"ז שפוחת לו הרבה מהפסיקה י"ל דשרי: סימן פז הנה מ"ש רומע"ל לדמות זה לדין שבח"מ סי' פ"א ס"ל המתעסק בשל חבירו ונותן לו ריווח בכל שנה ולבסוף טוען שלא הנה ריווח כו' אינו נ"ל פלל לדמות זה לזה דשם נתן בתורת ריווח ואמר שהרוויח וכאן בעת שנתן לה הכת"י על הקרן וריווח ל"ה ר"כ פשימפור הפשתן הרי ידוע שעדיין לא הרוויח פלל פי העיסקה דאלף רוכ"ס ידוע שהוא הפשתן שקנה והפשתן עדיין לא נמכר א"כ הוא קרוב לשפר וקרוב להפסד לכן אין זה ענין פלל לדין דסי' פ"א ס"ל ה"ל.

ומסתמא בעת שהיו מתריזים זע"ז שהיא בקשה ממנו מאה רוכ"ס פפי השטר העיסקה שנוצרה ליתן ריגוח מאה ר"כ להפטר מהשבועה והוא רי"ב לא רצה בשום אופן ליתן עד שנתפשו ממה על ל"ה מסתמא בתוך טענותיו עמה הי' מבואר שאין שום ריווח פלל דאל"כ שהי' מודה שיש ריווח על חלקה שלשים ותמשה ר"כ א"כ יש ריווח שבועים רוכ"ס, ודאי הנה הדרך ארץ שיתן עכ"פ השבועים ר"כ בשלימות פדי להפטר מהשבועה וכדרך פל מקבלי מעות על עיסקה בהיתר פפי התיקון שלפעמים מפסידים ממעותיהם ונותנים פל שיש היתר ליתן פדי שילוו לו מעות בעיסקה להבא כו' שמה פרנסתו כו' א"כ פיון שלא נתן כת"י על ריווח רק על שלשים ותמשה ר"כ ע"כ לא הודה פלל שיש ריווח על חלקה פן כ"א ודאי הי' טוען שאין ריווח פלל או אפטר גם הפסד אלא שאעפ"כ רוצה להיות ישר ולכן הוא חסד ממנו שנותן ל"ה ר"כ ריווח פן נראים הדברים וא"כ

אין זה ענין פלל להדין שבח"מ סי' פ"א ס"ל דהתם הטעם שפבר נתן בתורת ריווח והודה שיש ריווח ואיך יהיה נאמן לחזור ולהוציא וזה נוגע לדין דהנה גינאי בפ"ק דגיטין (דט"ו ע"א).

משא"כ בנד"ז לא הודה פלל כ"א שנתפטר ליתן אף שאין מגיע ממנו וגם ידוע ברור שעדיין לא ידוע עכ"פ שיש ריווח שהרי לא נמכר הפשתן וגם עדיין לא נתן הריווח ולא הקרן רק נתן כת"י: קוצור שדין זה שנתפטר ליתן ל"ה רו"כ ריווח ולא ידוע עדיין שיהי' רינח.

אינו ענין פלל לדין דסי' פ"א ס"ל ולכן אם באנו להמשיך הדין רק משם היל' הדין נותן בנד"ז שישבע ויפטר מהריווח פדין שאר כל מקבל עיסקא. ואם יביא עדים שהיה הפסד וזה העסק הוא ממעות שקיבל מחותנה המנוח ז"ל הנה הדין לנכות חלקה בהפסד: ב אף מ"ש מעל' לדמות זה לענין מקבל עיסקא שבזמן פלות העיסקא רוצה לקנות חלק פלגא ריווח מהנזמן היינו מחצה מרינח שיהי' בהפשתן וקנה חלקה בסוף שלשים וחמשה רוכ"ס וסבר שריווח בזה והוא הפסיד הרי הוא פשאר הקונים דעלמא שקנו פשתן וסברו שירויחו ואם"כ הפסידו היעלה על הדעת שיוכלו לחזור אם"כ מהמקח פיון שההפסד פחות מפשיעור אונאה ושהה יותר מפדי שיראה לתגר או לקרובו לכן אחר שקנה חלקה בקגא"ס אפילו לכשיברר בשני עדים שהפסיד בהפשתן לא יועיל לזה וכן מבואר בתשו' מהר"ם ולבלין סי' קל"ה אות באות ממש זת"ד רו"מ ולפע"ד זה הדין נכון אף תנאי יש בדבר היינו אם בעת שהושוה עמה על הריווח פנ"ל הנה העסק קרוב לשכר היינו שעכ"פ לפי השער הקצוב אז על פשתן הנה אפטר שיהי' בהפשתן רינח והנה עכ"פ רחוק מהפסד אזי הדין נכון כמ"ש רו"מ אכן אם בעת שהושוה עמה הנה רחוק משכר וקרוב להפסד היינו אם לפי השער הקצוב של פשתן בשעת ההשוואה הנה עומד להפסד.

א"כ הרי אין זה דומה פלל לקונה פשתן מחבירו דהכא לפי העיסקא יש לה להפסיד בהפשתן וזה המקבל העיסקא שקונה ממנה חלקה ופוטרה מההפסד וגם נותן לה רינח ל"ה רוכ"ס הוא רק מפני טובת ההלנואה ומפני שנתחייב בהשט"ע רינח מאה רוכ"ס ומפני זה הוכרח להשוות על ל"ה רו"כ כי זילא ליה למיקם בדינא ודינא שע"ז לא ילוי לו עוד מעות פנהוג.

וא"כ י"ל שאין המקח פלום שהרי לפי השער יש הפסד והוא נותן לה גם רינח ה"ז רבית ונשף אף אם הנה התנאי שתמתינו לו משף זמן רב עד שיתעלה השער אזי י"ל דה"ל פדין טרשא רס"י קע"ג הגם דשם מבואר בשומתו ידוע אסור ע"ז י"ל פאן אין שומתו ידועה כ"כ וגם אפ"ל בעיסקא יש להקל קצת עיין טור סס"י קע"ז המקבל עיסקא והפסיד ולא הודיעו אלא נתעסק ומילא הקרן כו' אבל אם היא התנה עמו שימכור מידי י"ל יש בזה דין רבית אם הנה ידוע להנזמן והמקבל שיש הפסד בהפשתן והוא מקבל רינח ואף אם זהו רק א"ר כמשי"ת לקמן מ"מ אין הקנין פלום: ג אף מ"ש הרב ר"א נ"י דזהו ר"ק והצעטיל שנתן לה הוא שטר שיש בו רבית קצוצה שפלל את הקרן עם הרבית ג"כ אינו נכון פלל דר"ק אינו אלא אם קצץ לו רבית בשעת הפסיקה משא"כ הכא הפסיקה הנה בהיתר גמור שהנזמן מקבל פלגא באגרא כו'.

רק בשעת הסילוק שהיה עומד הפסד ואעפ"כ גמר שלא יפסיד הנותן וגם שימתן לו רינח
א"כ פינון בשעת הסילוק נתן לו רבית זה ולא בשעת הקציצה אין זה רבית מדאורייתא
פלל וכמ"ש הב"י סי' ק"ס קרוב לס"י בד"ה אי אוזיף מאה דביתר מעיקרא אזלינו ולכן
אם אוזיף מאה במאה ובשעת הסילוק המאה עולים ק"כ דיש פאן נשף ורבית אעפ"כ
פינון מעיקרא בשעת הפסיקה לא היה בזה רבית פלל אין זה נשף מדאורייתא פלל וה"נ
אף אם נאמר שבשעת הסילוק יש פאן רבית גמור דומיא דמאה בק"כ פינון דמעיקרא
בשעת הפסיקה היה בהיתר אין זה פלל רבית דאורייתא והא דגבי משפנתא בלא נכיתא
י"א דהנה ר"ק אע"ג דלא קץ ליה הרבית עיין בגמרא (דס"ז ע"א) דמשמע בגמרא ב'
דיעות בזה התם שאני דעכ"פ בשעת הפסיקה היה איסור היינו שיאכל הפירות משא"כ
הכא שהפסיקה היה בהיתר גמור כנ"ל אין בזה ר"ק לכ"ע אף אם בשעת הסילוק נתן לו
רינח ולכאורה י"ל דיש לו דין רבית מאונקרת דאע"פ שנותן לו מעות ומפרש בשביל
מעוטיה שהיו בטילות אצלי אין זה רבית גמור כמ"ש במשנה ס"פ א"נ מיהו זה אינו
דהתם מיירי פשנתן לו אחר שהחזיר לו מעותיו אבל אם נותן לו פן בשעה שחייב לו
המעות אינו נק' רבית מאונקרת כמ"ש הטור ס"י קס"ו א"נ י"ל דלא מקרי רבית
מאונקרת כו' ע"ש ובב"י שם ומ"מ י"ל דנהי דאינה רבית מאונקרת אינה ג"כ ר"ק כ"א
אבק רבית כמ"ש הטור אסור אף בב"י רס"י ק"ס בד"ה ולא רבית שבשעת הלנואה
כתב דאילו בעוד שמעותיו בידו רבית ממש היא משמע קצת דה"ל כמו ר"ק מיהו אף לו
יהי פן הכא שאני דשם (נתן) לו מעות ממש בשביל ההלנואה אבל פאן שנותן לה בשביל
חלקה ברינח אף שבאמת אין רינח כ"א גם הפסד מ"מ הרי א"א לו אא"כ יברר בשני
עדים ושישבע ש"ח וכל זמן שלא רצה לברר בעדים יש לה טו"ת עליו על מאה רוכ"ס.

א"כ מה שנתן לה אין זה נשף ממש ולכן לכל היותר אין זה רק אבק רבית לבד: ד אף
אם נחליט עכ"פ שזהו אבק רבית א"כ אע"ג שעשו קגא"ס אינו פלום דה"ל נעשה
באיסור א"ר וגבי א"ר לא מהני אא"כ פכר נתן הלנה להמלנה ומדעתו ורצונו אבל כל
שלא סילק עדיין אף שקבל קנין לסלק לאו פלום הוא פמבואר בב"י סי' קס"א בד"ה
פתוב בסה"ת דכל א"ר דבשטר מנפה ליה ולא מגבינו מיניה דשטר העומד לגבות לאו
פגבוי דמי וכ"כ הרי"ף וכ"ש בקנין לבד ועוד ראיה דהטור שם כ' דהראב"ד ס"ל דאבק
רבית אף שסילק הלנה למלנה אם חזר ותפש הלנה משל המלנה אין מוציאין מידו ונהי
דהרא"ש שם חולק עליו דהיינו דכיון דכבר נתן לו מדעתו ה"ל פשלו אבל בנד"ז שקבל
רק קנין לסלק הא"ר פשיטא דלא דמי לכפר נתן לו ולכן אין מוציאין מהלנה וכה"ג
אמרינו בגמרא וכי מותר ללוות סאה בסאה במקום שקנו מידו (פ"ק דב"מ דט"ו ע"א)
הביאה הרשב"א בתשו' הובאה ב"י ס"י קע"ב ואם פן מה שמעל' סילק המעות
שהושלש תח"י להמלנה נ' דהדין נותן שמוציאין בחזרה מהמלנה ללנה כמ"ש בב"י סי'
קס"א שם בד"ה פכת הרא"ש ובשם הריב"ש סי' ש"ה שכתב אין ספק שאם הגבו ב"ד
האבק רבית מן הלנה למלנה לא עשו ולא פלום כו' וחזרין ומוציאין כו' וכבר דנתי פן
הלכה למעשה עכ"ל הריב"ש שם בב"י ולכן אם בשעה שנתן לה הצעטיל על הקרן
ורינח שלשים וחמשה רוכ"ס היה ידוע שהעיסקא עומדת להפסד וידוע שמעות שקבל
בעסקא הניח בעסק הפשתן א"כ קרוב לומר דה"ל אבק רבית ואף ש"ל פינון שהיה
מחוייב להביא עדים שיש הפסד ולא הביא אפשר לומר שלא היה נזכר הא"ר מ"מ אם

יביא גם עכשיו עדים שבשעת ההשנואה היתה עומד הפסד בהעיסקה א"כ איגלאי מלתא שבהצטטיל הי' א"ר וא"כ הקנן לא מהני וא"כ איך יוציאו ממנו בעל פרחו אבק רבית מחמת הצטטיל והקנן זה נדאי לא נהירא כלל ולכן מה שפסק מעל' שאם הי' עם הצטטיל קג1א"ס אזי אף אם יברר רי"ב בעדים שהיה לו הפסד אין לו דבר לתפוע מאתה אין הפסק אמת לפע"ד היינו שאם יברר גם עכשיו שגם בעת הפסיקה והצטטיל הי' העיסקה עומדת להפסד לפי השער של פשתן אז דא"כ איגלאי מלתא שזהו אבק רבית: ולא מהני ע"ז שום קנן ושטר להוציא מהלנה שמאחר שיש הפסד והוא טוען שזהו גושף ותרבית איך יוציאו ממנו בע"כ מחמת צטטיל וקנן: ה' אח"כ השגתי תשו' מהרמ"ל סי' קל"ה שכ' רומע"ל שמבנאר בו אות באות פדברי רומע"ל.

ולפע"ד אין הגדון דומה כלל דשם איתא בהשאלה שבשעה שקנו מקבלי העיסקה מראובן השליש רינח שלו בשלשים זהובים היתה נראה בעיני מקבלי העיסקה שיעלה רינח יותר ויותר משלשים זהובים לחלק ראובן הנותן וא"כ אף שאח"כ נשתנה הדבר והיה הפסד בהסחורה אינו פלום וע"ז פסק סוף תשובתו אכל בני"ד שהביאו הסחורה לביתם וראו בה והעריכו אותה שפשימפרו אותם והיה להם רינח גדול והלכו וקנו מהנותן חלקו כו' אפילו אם היה להם עדות ברורה שהיה אח"כ הפסד בהסחורה כו' מה לו להמוכר בכך עכ"ל.

לא כן בנד"ז שעל פרחו בעת שנתן לה הצטטיל על ל"ה ר"כ רינח הי' ידוע שאין העיסקה עומדת לרינח דאל"כ מדוע הניחה לו ששים ונחמשה ר"כ שהרי היתה צריף ליתן לה רינח מאה רוכ"ס לפי פתיבת העיסקה ומדהניחה לו שני שלישי מהרינח ע"כ צ"ל שהי' ידוע שהעסק גרוע מאד וא"כ לא דמי כלל לגדון דמהרמ"ל דשם ליפא שום חשש רבית.

פינו שהעיסקה היתה במעלה עליונה והם ראו שיש להם רינח בזה נגד חלק שלישי רינח שלו כו' ע"כ מה שקיימו ליתן לו שלשים זהו' כפי הפסיקה אין בזה חשש דחשש רבית כלל.

וכיון שקנו ממנו בקנן והקנן הוא בהיתר גמור אין לאחר קנן פלום א"כ מה שנשתנה אח"כ אין זה שייך להמוכר אכל בנד"ז שבשעת הפסיקה אחרונה היתה העיסקה גרוע מאד עד שלכן מחלה לו שני שלישי הרינח מחלקה א"כ פינו שניכרים הדברים שהעיסקה נשתנית לגרעון לכן אם יברר בעדים עכשיו שבשעת פסיקה הנ"ל היתה העיסקה עומדת בגרעון כ"כ עד שעומד להפסד מהקרו ולא לרינח כלל א"כ מה שמחל לה הפסד שלה גם עוד נתן לה צטטיל ע"ס ל"ה רוכ"ס זהו פעין רבית עבור ההלנאה ונהי שאמרנו לעיל שאין זה ר"ק עכ"ז אינו דומה כלל לגדון דתשו' מהרמ"ל שהקנן היתה בהיתר גמור פנ"ל משא"כ פאן איגלאי מלתא שהקנן היתה על נתינת אבק רבית ואין מוציאין מן הלנה למלנה והצטטיל והקנן לאו פלום הוא להוציא ע"ז אבק רבית ואם הוציאו בהכרח הלנה בלי רצונו מדעתו כ"א ע"פ דיינין לא עשו ולא פלום כמ"ש הריב"ש פנ"ל: ו' אף אף שמתשו' מהרמ"ל אין ראי' אפ"ל עוד צד זכות פינו בשעת הצטטיל אף שידוע שהיה עומד להפסד עכ"ז אם רצה לסלק הרבית ל"ה ר"כ אין פאן איסור אף א"ר שהרי צריף לברר בשני עדים שיש הפסד וכ"ז שלא יברר ולא ישבע מחוייב לסלק א"כ רשאי לסלק

לה בשלימות וגם ליתן רינח וכינון שְהִיָּה רשאי ליתן רינח י"ל גם קנָנן וחיוב מהני ואף שעכשיו יבָרר בעדים ואיגלאי מלתא דהנה א"ר מ"מ פִּינוּ בשעת הקנָנן נתחייב על דָּבָר שהי' מותר לו אז י"ל מהני הקנָנן ומ"מ אין זה מוכרח דהרי עכשיו נתגלה שהוא א"ר א"כ א"א להוציא ממנו מחמת קנָנן (ועוד אם הם ידעו ג"כ שיש הפסד לא הי' צריף עדים דלא איבְרו סְהַי אֶלָּא לְשִׁקְרֵי כו') שָׁנְתָן שְׁלֵא רָצָה לְבָרַר וְהָרִי עֲכָשְׁוּ מְבָרַר וְיָדוּעַ שְׁנָהוּ א"ר: מ"ש ר"מ בְּתִשּׁוּבְתוֹ פְּעֻמִּים שְׁבִתְשׁוּ מֵהֶרֶם ל"ס קל"ה מְבֹאֵר אֹת בְּאוֹת פְּדָבְרֵי ר"מ במח"כ זהו שלא בהשגחה דָּשָׁם הִפְסִיקָה שְׁהִבְרִיָּה בְּיָדָם לִיתָן לוֹ שְׁלִישׁ רִינָח אוֹ שְׁלִישִׁים זְהוּבִים וכשאח"כ בָּחְרוּ וְנִתְּנוּ שְׁטָר לִיתָן שְׁלִישִׁים זְהוּבִים אֲזֵי הָיָה הָעֵיִסְקָא בְּמַעֲלָה עֲלִיוֹנָה שְׁהִיָּה נִרְאָה לָהֶם שְׁיַעֲלָה הָרִינָח שְׁלִישׁ שְׁלוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר מְשֻׁלְשִׁים זְהוּבִים וְע"ז פֶּסֶק דְּמָה שְׁאַחַר הַקְּנָנָן נִשְׁתַּנָּה הַדָּבָר אֵינּוּ כְּלוּם כְּמ"ש בְּסוּף תְּשׁוּבְתוֹ אֶבֶל בְּנ"ד כו' רִינָח גְּדוּל וְהִלְכוּ וְקָנוּ מֵהַנּוֹתָן חֻלְקוֹ כו' אַח"כ הִפְסִד כו' יַעוּ"ש לֹא כֵן בְּנ"ד שְׁעַל פְּרָחָף בְּעַת שְׁנָתָן לָהּ הִצְעֻטִיל עַל ל"ה רוכ"ס רִינָח הָיְתָה הָעֵיִסְקָא שֶׁל הַפְּשָׁתָן גְּרוּעַ דַּאל"כ מְדוּעַ הַנִּיחָה וּמְחֻלָּה לוֹ שְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הָרִינָח מֵהִפְסִיקָה רַאשׁוֹנָה שְׁהִיָּה מֵאָה רוכ"ס וְעֲכָשְׁוּ מְחֻלָּה ס"ה מֵהַמֵּאָה וְהַנְּשׁוּוּ רַק עַל ל"ה אֵין זֶה אֶלָּא מְפָנִי שְׂרָאוּ שְׁאֵין הָעֵיִסְקָא עוֹמְדָת פְּלָל לְרִינָח וְא"כ לֹא דָּמִי פְּלָל לְהָא דְּמֵהֶרֶם ל' דְּהָא הָכָא יֵשׁ לְחֹושׁ שְׁלֵא הָיְתָה הָעֵיִסְקָא עוֹמְדָת פְּלָל לְרִינָח כ"א גַּם לְהִפְסִד שְׁלֹכָן מְחֻלָּה סָף רַב מֵהָרִינָח וּמָה שְׁאֵעִפ"כ הִסְפִּים לִיתָן ל"ה.

זהו מחמת ההלואה ומפני שמחלה לו שני שלישי רינח לכן אין ללמוד נדון זה פלל מתשו' מהרמ"ל ונתמיה בעיני על ר"מ שידמה דבר לדבר שאינו דומה פלל וא"כ אם יברר מקבל העיסקא ע"פ עדים שגם בעת שנתן הצעטיל על ל"ה ר"מ רינח הי' הפשתן רחוק משכר וקרוב להפסד לפי השער הקצוב לפשתן בזמן ההוא א"כ זה שיחייבוהו לשלם לה הקרן בשלימות וגם רינח ל"ה ר"מ כ זהו ודאי אבך רבית עכ"פ ואיך יוציאו ממנו זה והוא טוען שאינו רוצה ואם משום הצעטיל והקגא"ס שנתן זה אינו פלום דבאבך רבית לא מהני שום שטר וקנָנן עד שיתן לו המקבל מדעתו ורצונו כמבואר בב"י סי' קס"א בד"ה פתוב בסה"ת וגם מוכן פן ממ"ש הטור שם מחלוקת הראב"ד והרא"ש לכן מה שפסק מעל" בספינא חריפא ונ"ל שבאם שיבנרר שהיה קגא"ס אזי אף אם יברר מקבל העיסקא שהיה לו הפסד אין לו דבר לתבוע מהנזותן עכ"ל אין זה נכון פי אם יברר שגם בעת שנתן הצעטיל והקגא"ס הי' העיסקא עומדת להפסד לפי השער הקצוב אז וא"כ מה שיחייבו אותו לשלם פפי הקגא"ס הוא לכל הפחות אבך רבית ועל א"ר ג"כ לא מהני שום קנָנן פלל כנ"ל ומה שהוציאו ממנו אף ע"י ד"ת י"ל שאינו פלום כמ"ש בתשו' הריב"ש סי' ש"ה שהובא בב"י סי' קס"א בד"ה פתב הרא"ש ונ"ל אין ספק שאם הגבו ב"ד הא"ר מן הלנה למלנה לא עשו ולא פלום כו' וכ"פ בש"ע שם [ע' מפתח]: סימן פח נשאלתי בהלואות שלנו שאנו מלוים על היתר עיסקא פתיקון חז"ל פלגא באגרא כו' אם מעכב דייקא הפתיכה שיכתבו זה בכתב בעדים או בח"י המקבל עכ"פ איך שקבל ממנו בה"ע ואיך שפשיסלק רינח סף הקצוב יהי' פטור מת"ע הנ"ל או אם התנו בעל פה לבד שנותן לו על ה"ע נמי סגי לסלק איסור רבית ולכאורה מדינא אין מקום לחלוק בין כת"י לאמירה בע"פ אלא רק שהיה קשה עלי להורות היתר בזה משום שפשתנני בע"פ אין מבארים כ"כ איך שקבל ממנו בעיסקא פלגא באגרא וכו' ושאר הפרטים ודמי טפי

לרבי' משא"כ כְּשִׁכּוּתָב וּמְבָאָר הָעֲנִינָן כְּפִי וְנִדְוַע שְׁצָרִיף שְׁיָבִין מ"ש בּוּ וְעַכְשָׁיו בְּלִמְדֵי מִס' פְּתוּבוֹת מְצָאֵתִי ת"ל שִׁישׁ שְׂרֵשׁ בְּגַמ' לַעֲשׂוֹת חִילוּק בֵּין פֶּתֶב לְבַע"פ וְהוּא מְדַאֲמְרִינָן כִּפ' אַע"פ (דנ"ו) טַעְמָא דְכַתְּבָה לּוּ אֲבָל בְּעַל פֶּה לֹא וְנִדְחָקוּ שָׁם הַמְּפָרְשִׁי בְּמָה הוּא הַחִילוּק בֵּין פֶּתֶב לְבַע"פ דְּהָא בְּכָל מְקוּם הוּדְאָה בְּאֲמִירָה סְגִי וְהָרִיטְבָ"א ז"ל תִּי בְּשָׁם רַבּוּ דְכִינּוּן דְּהָכָא וְדָאִי לֹא פְרָעָה אֲלָא מְלִתָּא בְּעֵלְמָא קְאָמְר' לִי כִי פֶתֶב מֵהוּדְאָ' דִּילָהּ שְׁטָרָא אֲזַז חֲשָׁבִינָן לִי כֵּהוּדְאָה גְמוּרָה וְכִפְרָעוֹן אֲבָל כְּשִׁלָּא עָשׂוּ פֶן אֲלָא בְּאֲמִירָה מוֹכְחָא מְלִתָּא דְעֶרְמָה הוּא דְעֵבִיד כּו' וְסִיגִים שְׁפִי זֶה נִרְאָה לּוּ נִכּוֹן וְיָבֵא לְשׁוֹן הַתְּלִמוּד כְּפִשׁוּטוֹ וְעַפ"ז יֵשׁ לְהַקִּישׁ ג"כ לנ"ד וְהוּא דְבְּנִדְאִי הֵיכָא שְׁנוּתָן לּוּ בְּאֲמַת עַל עֶסְק לְמַחְצִית שְׁכָר וְדָאִי דַא"צ פֶּתֶב וְדִי בְּאֲמִירָה לְבַד לְסַלְק אִיסוּר רַבִּית.

משא"כ בְּהַלּוּאוֹת שְׁלָנוּ שְׁבָאֲמַת הַכֹּל יוֹדְעִים שְׁאִין מִתְּכַוְּנִי כְּלָל לְעֶסְק בְּשׁוֹתְפוֹת אֲלָא שְׁזָה מְלָנָה וְזֶה לְנָה מְמַשׁ וְרָצוֹנוּ לִיתָן לּוּ רַבִּית אֲלָא שְׁלְסַלְק הָאִיסוּר הוּא פּוֹסְק עֲמוּ עַל עֵיִסְקָא.

וְנִהִי שְׁמ"מ זֶה מְהִי לְסַלְק הָאִיסוּר כִּינּוּן שְׁבָאֲמַת אִם לֹא יִרְוִיחַ יוֹכַל לְפִטוּר עֲצָמוּ מֵהַרְבִּית עַ"י שְׁבוּעָה וְמָה שְׁאֲח"כ מְשַׁלֵּם וְאִינוּ נִשְׁבָּע אִין זֶה רַבִּית רַק עֲבוּר הַשְּׁבוּעָה מ"מ כִּינּוּן דְּהָיִי כְּמוֹ הַעֲרָמָה ע"כ י"ל ג"כ ע"ד הַנַּ"ל דְּכִי פֶתֶבִי שְׁטָרָא מִן עַנְיָנָם אֲזַז חֲשָׁבִי לִי כְּעֵיִסְקָא גְמוּרָה לְסַלְק הָאִיסוּר אֲבָל כְּשִׁלָּא עָשׂוּ פֶן אֲלָא בְּאֲמִירָה מוֹכְחָא מְלִתָּא דְעֶרְמָה הוּא כּו' וְע"כ לְכַתְּחִלָּה וְדָאִי יֵשׁ לִיְזַהַר לְכַתְּבֵי הַשְּׁט"ע דִּיִּיקָא וְאִין דִּי בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא וְבְדִיעֵבַד צ"ע כִּינּוּן שִׁישׁ שָׁם פִּירוּשִׁי אַחֲרִים לְהִרְאִשׁוּנִי ז"ל יֵשׁ לְסַמְוֵה עֲלֵיהֶם אִם הֵבִין עַכ"פ הַמְּקַבֵּל עֲנִין הָעֵיִסְקָא וְהַהִיתָר דַּא"כ אִפִּי בְּכַתְּבֵי לֹא מְהִי אֲלָא דְבְּכַתְּבֵי י"ל שְׁמִסְתָּמָא יָדַע אֲבָל אִם הִי הַפְּסִיקָה בַע"פ צְרִיכִין לְחַקְוֹר אַח"ז אִם יָדַע אִין לֹא: סִימָן פֶּט שְׁאֵלָה מִי שְׁהִי חֲזִיב מְעוֹת לְחַבִּירוֹ וְאַח"כ פֶּסְק עֲמוּ חוּב זֶה שְׁיָהִי עֵיִסְקָא לְמַחְצִית שְׁכָר אִי שְׁרִי: תְּשׁוּבָה מִמְּהִירָשׁ"ל פ"ח דב"ק ס"ע הוּבָא בְּשׁ"ף י"ד סִי קַע"ז ס"ק ט"ו וּמ"א נ' דש"ד דְּדוֹקָא עַ"י אֲמִירָה לֹא נִשְׁתַּנָּה הָא בְּכַתְּיָבָה ש"ד וְצ"ע דמ"מ בְּמָה קוֹנָה הַמְּלָנָה אֲת הַסְּחוּרָה וּבַח"ד שָׁם כ' דְּלָא מְהִי לְשִׁיקָנָה סְחוּרָה שְׁל הַלָּנָה וְרוז"ל סַעִי מ"ג כ' לְהַפְּדֵי וְרַאֲיִיתוּ מִדִּין מְעַמְדִין מְלָנָה עַל פִּירוּת בְּיַשׁ לּוּ וְעַי תוֹי"ט ר"פ א"נ הַטַּעַם וְצַל"ע דְּהָא שָׁם לְהַרְשָׁבָ"ם וְרַא"ש אִיסוּר לְקַבֵּל מְעוֹת כַּמ"ש בְּסִי קַע"ה וְכ"פ רוז"ל סַעִיף כ"ח א"כ ה"ה הַרְיוֹנָם וְצ"ל דְּשִׁא"ה שְׁגָם הַלָּנָה נוֹטֵל חֲצִי הַרְיוֹנָם מִשְׁא"כ הֵתָם (וּא"כ) אִין לְהַלָּנָה סְחוּרָה וְקוֹנָה מֵאַחַר דְּעַת הַח"ד סק"ז דְּשְׁרִי מִדִּין שְׁלִיחוֹת וְאִין כִּין דְּעַת רוז"ל סַעִי מ"ג וְעַי בל"י ס' ה' רַבִּית וּבַלָּה"פ וְהַסְּחוּרִים כּו': סִימָן צ גְּרִסִּינָן בְּפֶרְק בְּס"ו רַבָּא אָמַר כּו' וְכ' בְּחִידוּשֵׁי הַר"ן שָׁם לְשַׁטְתּוֹ וְנ"ל וְתִירָץ אַבְיִי דְּאֲסַתֵּר ק"ע הִיתָה כּו' וְכִינּוּן דְּלָא עֲבָדָא שׁוּם מְעֻשָׂה וְאִפִּילוּ הִיתָה עֲרוּנָה מְמַשׁ דְּאוּרִייתָא אִין לָהּ כּו' מֵאַחַר שְׁאֲפָשָׁר כּו' מָה תוֹעִיל כּו' הֲלֹא לֹא יִהְרָגוּהָ אֲלָא שְׁיַעֲשׂוּ בָּהּ מְעֻשָׂה בַע"כ כּו' וְרַבָּא תִירָץ הַנָּאֵת עֲצָמָן שְׁאֲנִי לֹא בָּא לְחַלּוֹק אִמְאִי דְּאָמַר אַבְיִי כּו' אֲלָא שְׁבָא לְחַדָּשׁ שְׁאֲפִילוּ בְּמְקוּם שְׁעוּשָׂה מְעֻשָׂה פֶל שְׁהוּא לְהַנָּאֵת עֲצָמָן אִין לָהּ כּו' הֵיכָא דְּלָא הָיִי עֲרִיּוֹת מְמַשׁ דְּאוּרִייתָא אֲבָל בַּתּוֹס' ז"ל מְפָרְשִׁים כּו' עַד וְרַבָּא פְּלִיג עֲלֵיהֶּ דְּאַבְיִי וְאָמַר דַּא"א גְּמוּרָה כּו' בְּפֶרְהִסְיָא אַע"ג דְּאִינָה עוּשָׂה מְעֻשָׂה רָאוּי כּו' אֲלָא טַעְמָא דְּאֲסַתֵּר כּו' דְּלַהֲנַ"ע הִיתָה כּו' עַכ"ד וְאֲפָשָׁר לְהַתּוֹס' ג"כ תִּירָץ דְּרַבָּא מְשׁוּם דְּוְדָאִי הִיָּה לָהּ לְחוּשׁ שְׁיִכְרִיחָנָה לַעֲשׂוֹת מְעֻשָׂה וּבְכַה"ג לֹא א"ש תִּירָצוּ דְּאַבְיִי וְהָרִי ע"ז גְּרִסִּינָן אִין נַעֲרָה הַמְּאִנְרָסָה תִּיְהָרַג כַּמ"ש הַתּוֹס'

בפסחים פכ"ש (דכ"ה ע"ב) ור"י אומר דשפיר גריס תיקהג כו' לכן תירץ ה"ע שאני
וא"כ אפ"ש אף אם יכריחנה כו' אין חייבת למסור א"ע כמ"ש בעל המאור ר"פ כ"ש
והר"ן שם בשמו אף קשה דאי ס"ל להתוס' פן א"כ מדוע נערה המאנרה תיקהג ואל
תעבך אף שמכריחה שתביא הערנה עליה מ"מ הרי הוא להנאת עצמו כו' והגם שאפ"ש
לתרץ בדוחק דמירי כמ"ש במלקמות שם פשהאנס מצנה עליה שתיבעל לאחר ותעשה
מעשה בכה"ג לאו ק"ע היא ולא להנאת עצמן של אנס כו' מ"מ דוחק הוא קצת וע' תוס'
פב"ת דיומא (דפ"ב רע"ב) לתירוץ ראשון רבא פליג אאב"י דלענן פרהסיא לא מהני
ק"ע אף דמהני לענן ג"ע ואם פן פיון דעל כל זה הנאת עצמן מהני אם פן י"ל דמהני
אף אי עבדא מעשה ואינו מוכרח דיש לומר דלא מהני רק בצירוף הטעם דלא עבדה
מעשה ולתירוץ ב' שם רבא לא פליג פלל אאב"י אלא מוסיף טעם שני ומזה משמע ג"כ
דטעם שני מועיל אף אם מכריחה לעשות מעשה דאל"כ אלא דלא מהני רק בענן פשהיא
ק"ע א"כ פיון דמודה דטעם דאב"י סגי מהו התועלת מההוספה של הטעם שלו והנה בחי'
הר"ן בסנהדרין שם ד"ה רבא אמר הביא דעת הר"ן ונחלק עליו דבהנה"ג עבירות ל"מ
הנ"ע כו' וקשה איך יפרש דעת התוס' דס"ל דאסתר הי' ק"ע ואעפ"כ אמר רבא ה"ע
שאני וצ"ל פנ"ל דמפרש דרבא אתירוצו דאב"י סמיה לענן ג"ע דהטעם משום ק"ע
היתה רק דלענן פרהסיא לא סגי בהא וע"ז מתרץ ה"ע שאני: ויש לעיין דבכתובות פ"ק
(ד"ג ע"ב) אמר רבה דאמרי בתולה הנשאת ליום הרביעי תיבעל לטפסר תחלה א"כ
לפ"ד הרמב"ן נק' זה להע"ד ולא להנ"ע שיהי הגוזר והאנס אינו נהנה פלל כ"א הטפסר
ובשט"מ שם כ' דהענן מורכב מלהע"ד ומהנ"ע להע"ד פיון דאומר הנשאת ליום הרביעי
שפן פ"י רש"י ולהנ"ע שנהנה הטפסר אכן לפ"ד הרמב"ן ה"ל אין זה רק להע"ד ולא
הנ"ע פיון שאין כאן הנ"ע של האנס.

וע' בירושלמי שם אמתניתין האוכל אצל חמיו ביהודה כו' ומלכותא שמעיה מוכח דנדאי
הגוזר והמאנס אינו הנהנה כו' וגם שעיקר הגזירה משום שיהודה הרג את עשו א"כ
אינה להנאתו א"כ קשה איך אמרינו ולדרוש להו דאונס שרי בשלמא לאב"י ניחא דק"ע
היתה וכמ"ש התוס' שם סד"ה ולדרוש להו אבל לרבא לפי התירוץ דפליג עליה דאב"י
אלא דאין היתר רק משום הנ"ע שאני א"כ הכא ליכא הנ"ע.

גם לפ"ד השט"מ יש בזה ג"כ להע"ד והנ"ע וצ"ל התוס' יתרצו פשטתם שם ד"ה בתולה
לאו דוקא ברביעי וכו' שאין מתכוין אלא להנאתו וכו' עכ"ל אבל לפמ"ש השט"מ שם
בשם רש"י דדוקא ברביעי קשה ועוד אפילו לשתתם קשה שיהי אין כאן הנ"ע של האנס
כו' וצ"ל דס"ל כמ"ש השט"מ דמורכב שני דברים וכיון שיש בזה ג"כ הנ"ע לכו שרי
אף לרבא ומזה יצא לנו הדין דכל שיש בזה הנ"ע אף שיש בו ג"כ להע"ד אינו חייב
למסור א"ע ואפ"ש הענן בהא דכתובות דהגוזר שאינו נהנה פלל א"כ מכוין להע"ד
מיהו המאנס בפועל דהיינו הטפסר הוא מכוין להנאתו וכיון שזה המאנס בפ"מ מכוין
רק להנאתו אף שהגוזר מכוין להע"ד אזלינן בתר המעשה של המאנס וא"כ אפ"ש אף
אם עושה מעשה דהא לגבי להע"ד או פרהסיא לא מהני לרבא טענה דק"ע פלל רק הנ"ע
ומ"ש התוס' שם משום דק"ע הם זהו בשביל ענן ג"ע דבזה לא מהני ה"ע לפ"ד פמה
פוסקים אבל לענן שאר עבירות דמהני ה"ע א"כ י"ל אף שמורכב ג"כ מלהע"ד נידון
כהנ"ע לרבא דאין לומר דלרבא גם בשאר עבירות ל"מ בפרהסיא או בשעת הגזירה

אֵלָא בְּדַאיפָא תַרְתִּי ק"ע וְה"ע דְּהָא גַבֵּי הֵנִי קְנוּאִי וְדִימוּנִיקִי יֵשׁ בְּזָה מַעֲשֵׂה כְּדַאוּמֵר הֵיכִי יִהְיִינוּ לְהוּ דְּאִין לֹוּמֵר דְּהֵתָם הֵי שְׂרָאֵל לֹא עֲשֵׂה שׁוּם מַעֲשֵׂה כְּלָל כְּמוֹ ק"ע רַק הַכּוֹתִי נוּטֵל הַפְּלִי א"כ מֵהוּ שְׂאוּמֵר לְאַבְיֵי דְּאִי לֹא תִימָא הֵכִי כּוֹ' א"ו מִיַּיְרִי שְׂעוּשָׂה מַעֲשֵׂה וְנוֹתֵן לוֹ וְכ"מ בְּחִידוּשֵׁי הֶרְ"ן שָׁם ד"ה רְבָא אָמַר וְע' ט"ז ס' קנ"ז סק"ה וְש"ף שָׁם ס"ק י"א א"ו כִּינּוּן דְּהוּא לְהַנ"ע שְׂרִי אֵלָא דְּלִגְבֵי ג"ע לִפ"ד הַפּוֹסְקִים דְּלֹא מְהַנִּי ה"ע צְרִיף לֹוּמֵר שָׁם הַתִּירוּץ מִשׁוּם ק"ע גַּם לְרְבָא אֲבָל לְעִנּוּן פְּרֵהֶסְיָא דְּלֹא מְהַנִּי ה"ט לְבַד צ"ל ג"כ טַעַם ה"ע וְא"כ הֵכָא גַבֵּי תִיבְעֵל לְטַפְסֵר דְּמִן רְפָב ג"כ מִלְּהַע"ד צ"ל אַעפ"כ לְגַבֵּי הָאִיסוּר דְּשַׁע"ג וּפְרֵהֶסְיָא מְהַנִּי כִּינּוּן שְׂיֵשׁ בּוֹ ג"כ ה"ע וּלְגַבֵּי ג"ע הַטַּעַם דִּק"ע מְהַנִּי וּבְנִדּוּן שְׂנִשְׂאֵל וְדַאי מְוֹרְפָב עכ"פ מֵה"ע שַׁע"י הַהִלְבְּשָׂה יְהִיָּה פְּאַזְרַחִי הָאָרְץ וְלֹא יִחְזִיקוּ א"ע כְּגַרִים שְׂהַשְׂרִים מְקַפִּידִים ע"ז וְדִנְגַמַת מ"ש הֶרְ"ן שָׁם בַּח' סד"ה חוּץ שְׂאִין רְצוּן הַמְּלָכִים לְהוֹבִיָר הַשְּׂדוֹת אֶף שְׂאִין דּוּמָה מִמֶּשׁ אוֹ שְׂחַפְּץ לְהִיּוֹת כְּמוֹ בְּמַדִּינוֹת שְׂהוֹלְכִים בְּשִׁנָּה וְעִי"ז יֵשׁ אֲהָבָה כּוֹ' וְזֵהוּ הַנְּאָתוֹ שְׂלֹא יִכְדְּלוּ א"ע מְהֵם אוֹ מְדוּעַ הוֹלְכִים בְּמִשִּׁי וּמִיַּיקָרִים א"ע וְא"כ יֵשׁ לְצַדָּד כְּנ"ל וְעוֹד דַּעכ"פ בְּהַמְאַנְס י"ל שְׂאִין מְכַוֵּן לְהַע"ד וְע' בְּמַלְחָמוֹת פ' בס"ו בְּסוּף דְּבָרֵיו בְּשֵׁם הֶרְאָב"ד וְכָל הֵיכָא דְּלֹא לְעַבּוּרִי הוּא פְּהַנְּאָת עֲצָמָן דְּמִי עכ"ל אֶף לְפִי תִירוּץ הַשְּׂנִי דְּתוֹס' דְּרְבָא לֹא פְּלִיג כְּלָל אַבְיֵי א"כ י"ל לְעוֹלָם הֵיכָא שְׂמִן רְפָב מְב' דְּבָרִים דְּנִין בּוֹ לְהַחְמִיר וּבְכַתְּנֻבוֹת שְׂאִנִּי שָׁם הַטַּעַם מִשׁוּם ק"ע כְּדַאבְיֵי אֶף גַּם לִפ"ז יֵשׁ לְצַדָּד.

דְּהַנָּה אִיתָא בַּגְמ' פ"ק דְּתַעֲנִיַת (ד"ח ע"א) אוֹקִים שְׂמוּאֵל עֲלִיָּה וְדַרְיֵשׁ וְיַפְתוּהוּ בְּפִיָּהֶם וּבְלִשׁוֹנָם יִכְזְבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ כּוֹ' וְאַעפ"כ וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר וְגוֹמֵר וְע' בְּרַבּוֹת כִּי תִשָּׂא כְּמ"ב דְּקָאִי אֲפִילוּ בְּשַׁעָה שְׂאֲמָרוּ נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע כּוֹ' וְכ"ה בַּפ' בְּמַדְבָּר פ"ז (דָּף רכ"ג ד').

וְאַעפ"כ מְצִינוּ שְׂנַחֲשֵׁב זֶה לְמַעַלָּה וְשִׁבַּח מֵה שְׂאֲמָרוּ כֵּן בְּפִיָּהֶם עכ"פ כְּדַאִיתָא בְּרַבּוֹת ס"פ כִּי תִבֵּא שְׂגָם ע"ז אָמַר הַקַּב"ה מִי יִתֵּן וְהִנֵּה לְבָבְךָ זֶה כּוֹ' ע"ש (דָּף רצ"ח ד') וְע' בְּשַׁע"ש רַבָּה בְּפִסּוּק זֹאת קוּמְתָךְ (דל"ה ע"ד) בְּפִסּוּק כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם (דָּף ע"ו א') בְּשִׁנִּי מְקוּמוֹת כּוֹ' בְּסִינִי פְּעֵלוּ בְּפִיָּהֶם וְלֹא בְּלִבָּם כּוֹ' יְבֵא פֶה שְׂפִסְיִי וּיִכְפֹּר כּוֹ' הֵרִי אֶף שְׂלִבָּם לֹא נִכּוֹן עכ"ז גַּם הִפָּה הֵלֵא דְּבָר הוּא א"כ הֵכָא כִּינּוּן שְׂאוּמֵרִים בְּפֶה מְלֵא שְׂאִין רְצוּנָם לְנִגְנוֹעַ בְּדַת ח"ו י"ל דג"כ מְלֵתָא הִיא וְל"ד כְּלָל לְשַׁעַת הַג' דְּאוּמֵר עֲבָרָה עַל דְּתָךְ וְהֵכָא נְהַפְּךָ הוּא וְא"כ כִּינּוּן דְּגַם בְּלִב יֵשׁ ג"כ גַּם ה"ע אֲזִלִּינוּ בְּתַר הַפָּה וְעוֹד דְּעִיקָר הַטַּעַם בְּשַׁעַת הַג' שְׂלֵא יִרְגִילוּ לְהַמְרִיף כּוֹ' וְכִינּוּן שְׂאוּמֵר לְשִׁמּוֹר הַדָּת י"ל לֹא שְׂיִיף כֵּן וְעוֹד אַפ"ל דְּהַנָּה גַבֵּי ק"ע הִיָּתָה יֵשׁ כְּמוֹ ב' טַעָמִים הֵא' כְּמוֹ שְׂפִי רַש"י אִינָה עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה הוּא עוֹשֵׂה בְּהַ מַעֲשֵׂה.

וְלְכַאוּרָה י"ל דְּתִלְיָא בְּפִלְגֵי אִתָּא פ"ק דְּשַׁבַּת (ד"ח ע"א) גַבֵּי שְׂבִיתַת פְּלִים דְּרַב יוֹסֵף אָמַר לְב"ה אִית לְהוּ שְׂבִיתַת פְּלִים דְּאוּרִיָּתָא וְאַעפ"כ מְוַגְמֵר וְגַפְרִית שְׂרִי מִשׁוּם דְּלֹא קָא עֲבִיד הַפְּלִי שׁוּם מַעֲשֵׂה כּוֹ' וּבְפִי רַש"י וְלְב"ש כִּינּוּן דְּמִן חַיִּים בְּגוּנוֹה הִינּוּ מַעֲשֵׂה דִילְיָה.

מִיָּהוּ קִי"ל וְדַאי כְּב"ה דְּבַכָּה"ג לֹא נִקְרָא מַעֲשֵׂה כְּלָל אֶף ק"ק הֵתָם הַפְּלִי מִיַּנְח גְּנִיחַ לְגַמְרִי אֲבָל בְּבַע"ח א"א לֹוּמֵר כֵּן וְלִכֵּן לְכַאוּרָה צְרִיף לְצַרְפָּה לְזֵה טַעַם ב' וְהוּא מ"ש בַּח'י

הַרְ"ן שֵׁם וְנִ"ל שְׁאַחַר שְׁאַפְשֵׁר לְאַנוֹס אוֹתָהּ בַּע"כ וְלַעֲשׂוֹת בָּהּ מַעֲשֵׂה מַה תּוֹעִיל אִם מוֹסְרַת אִ"ע לַהֲרִיגָה הָרִי לֹא יִהְרָגוּהָ וְיַעֲשׂוּ בָּהּ מַעֲשֵׂה בַּע"כ עַכ"ל.

וְאַף שְׁטַעַם זֶה שְׁיִיף בְּאִישׁ ג"כ מ"מ הֵתֵם אֵינּוּ בְּקֵל כ"כ שְׁיִתְקַשֶּׁה וְשְׁיִדְבִיקוּהוּ וְעוֹד דִּהְתֵּם עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה גְמוּר אֲבָל הֵכָא הִפְלֵל לְהִפְפֹּה שְׁאֵינָה עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה כָּלֵל רַק כְּמוֹ מְסִייעַ וְגַם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ הַמַּעֲשֵׂה בְּקֵל בַּע"כ ע"כ נק' ק"ע וְלִזְזַת גַּם כָּאן י"ל בְּשִׁלְמָא אִם הִיָּה הָעוֹנֵשׁ שְׂאִם לֹא יַעֲשֵׂה הַמַּעֲשֵׂה יִהְרָגוּהוּ שְׁפִיר יֵשׁ לוֹמַר יִהְרַג וְאֵל יַעֲבֹר אֲבָל הֵכָא כו' בְּכָלֵל זֶה הֵינּוּ הֵךְ בְּיִתְרָה שְׂאֵת שְׁיִנְכַרְח לַעֲבֹר עַל פְּמָה עַבְרִיּוֹת כו' ח"ו.

א"כ מַה יוֹעִיל אִם לֹא יַעֲבֹר כו'. וְהוּ"ל לַעֲנִין זֶה פְּעִין ק"ע וְנִדְגַמַת זֶה מְצִינוּ חִילּוּק בְּרוּ"ל בֵּין הָרִיגָה לְאַלְמָלָא נְגִדוּהוּ כו' וְהֵ"ה הֵכָא דְהֵי תְּרִתִּי נְגִדוּהוּ בְּגוּף וְנָפֵשׁ וְע' כַּה"ג בַּפ' בְּמָה טוֹמְנִין בְּהַרְ"ן פִּינּוּ שְׁיִכוּלִים לְבַטֵּל מְמַנּוּ בַּע"כ כו' אִף הַתּוֹס' שֵׁם פִּי בַּע"א וְגַם לְדַבְרֵיהֶם יֵשׁ לְצַדֵּד פִּינּוּ כְּבָר פְּמָה אֲלֵפִים הַלְבִּישׁוּ כו' וְעוֹד יֵשׁ לְצַדֵּד עַפְמ"ש הַשְּׂאִילָתוֹת בְּעַנְיָן עַרְקָתָא אֵינּוּ עַנְיָן לְלִבּוֹשִׁים כו' אִף שַׁבַּשׁ"ש שֵׁם דַּא"א לּוֹמַר פְּפִירוּשׁוֹלְגִיָרְסָא שְׁלָנוּ לְשַׁנּוּי עַרְקָתָא מ"מ אַפ"ל דְּהֵנָּה מַהֲרִי"ק שְׁקַל"ז כו' וְפִשְׁיטָא דְלָא עֲדִיף אִיסוּר דְּרַבְּנָן אִף כִּי עֲבִיד מַעֲשֵׂה מְאִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא בְּדָלָא עֲבִיד מַעֲשֵׂה כו' דְּקַרְקַע עוֹלָם הִיָּתָה כו' כַּש"כ בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן וְאַפִּילוּ עֲבִיד מַעֲשֵׂה עַכ"ל וְכַאֲמַת דְּבָרֵי תַּמּוּהִים דְּנֻדָּי עֲדִיף דְּהָא גַבִּי קַרְקַע עוֹלָם לְאַבְיִי אֵינּוּ צָרִיף לְמַסְוֹר א"ע וְאַף אִם אֵין הָאֲנָס מְתַפְנִין לְהַנְּאֹתוֹ וְאַף בְּפִרְהֶסְיָא וְכַדְמוּכַח ג"כ מֵהָא דְּכַתּוּבּוֹת הַנְּ"ל וְלִדְרוּשׁ לְהוּ דְּאֲנָס שְׁרִי וְאֵילוּ גַבִּי עַרְקָתָא דְּהוּ"ל אִיסוּר דְּרַבְּנָן חֲזִיב לְמַסְוֹר א"ע א"כ עֲדִיף וְעֲדִיף לְכַן א"א לְתַרְזַן דְּבָרֵי מַהֲרִי"ק כ"א לְפִי הַשְּׂאִילָתוֹת בְּעַנְיָן עַרְקָתָא דְּהֵי מְשׁוּם לְתַא דַּעְכוּמ"ז לְכַן אִף הַדְּרַבְּנָן שְׁלוּ חֲמוּר כְּשָׂאָר אִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא וְאוּלֵי יוֹתֵר ע' פ"ק דְּסוּפָה (דַּט"ז) וְלְכַאוּרָה הִיָּה אֲפִשֵׁר עוֹד לְצַדֵּד וְלוֹמַר דְּהֵנָּה כָּל סוּגְיָא הַנְּ"ל לַר"א אֲבָל לְרִי"ש דְּמוּקִי וְלֹא תַחֲלִלוּ גַבִּי פְּרָהֶסְיָא דַּעְכוּמ"ז אֲפִשֵׁר בְּשָׂאָר עַבְרִיּוֹת אִף בְּפִרְהֶסְיָא אֵינּוּ מְחֻיָּב לִיְהַרְגַּ וְאַף דְּקִי"ל כַּר"א וְלֹא כְּרִי"ש.

י"ל זֶהוּ מְפַנֵּי חוֹמֶר עַכּוּמ"ז וְג"ע כו' אֲבָל לַעֲנִין הַנּוֹגַע מְפַלְגֵתֶתָם בְּשָׂאָר עַבְרִיּוֹת אוּלֵי יֵשׁ לְצַרְף דַּעְתוֹ לְסַנִּיף לַעֲנִין שְׁלֹא לְמַחֲוֹת בִּיד הַמְּקִילִים אִף בְּאַמַּת זֶה אֵינּוּ פִי הַתּוֹס' בַּעְכוּמ"ז (דַּנ"ד) וְשָׂאָר דְּוֹכְתִי וְהֵרָא"ש פְּרָק א"מ וְכָל הַפּוֹסְקִים כו' דְּלְרִי"ש אֵין חִילּוּק בֵּין עַבּוּדַת פּוֹכְבִים לְשָׂאָר עַבְרִיּוֹת כָּלֵל שְׁבַפְרָהֶסְיָא גַּם בְּשָׂאָר עַבְרִיּוֹת יִהְרַג וְאֵל יַעֲבֹר וְתַדַּע עוֹד דְּהָא לַעֲנִין שְׁעַת הָאֲנָס ח"ו וְדַאי רִי"ש ג"כ מוֹדָה מְאַחַר דְּהַטַּעַם שְׁלֹא יִרְגִילוּ לְהַמְרִיף כו' וְא"כ מְסַתְמָא ה"ה בְּעַנְיָן בְּפִרְהֶסְיָא: סִימָן צַא גְרַסִּין סְנֵהֲדָרִין פ"ז (דַּנ"ב ב') כְּדָרְף כו' וּבְגַמ' שְׁהֵרִי אֲמָרָה תּוֹרָה כו' וְרַבְּנָן פִּינּוּ דְּכַתִּיב כו' וְכ' הַתּוֹס' ד"ה אֲלָא: וִי"ל דְּהֵתֵם קְאָמַר כו' אֲבָל הֵכָא כו' וּבַפ"ק דַּעְכוּמ"ז (דִּי"א א') ד"ה וְאֵי הָאֲרִיכוּ בְּזֶה וְהִיֻּצָא מְדַבְרֵיהֶם דַּאֲע"ג דְּאֲמַרִּין הֵתֵם אֲלָא דַּכ"ע שְׁרִיפָה לָאו חֲנוּקָה הִיא אֲלָא חֲשִׁיבוּתָא הוּא.

אַפ"ה נְכָלֵל בְּפָסוּק וּבְחֻקוֹתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ וְהַטַּעַם דְּשְׁרִי מְשׁוּם דְּכַתִּיבָא בְּאוֹרְיִיתָא כַּמ"ש וּבְמִשְׁרָפוֹת אַבּוֹתֵיף כו' נִשְׁמַע מְדַבְרֵיהֶם דְּגַם דְּבָר שְׁהוּא מְשׁוּם חֲשִׁיבוֹת נַק' חֻקוֹתֵיהֶם רַק שְׁאֵינּוּ חֵק לַעְכוּמ"ז וְעַד"ז הוּא עַנְיָן מֵימַת סִינִיף כְּדָרְף שְׁהֵי עוֹשִׂין נַק' ג"כ וּבְחֻקוֹתֵיהֶם וְאֲע"פ שְׁיֵשׁ לְזֶה טַעַם אֲמָנָם שְׁטַת הַרְ"ן בְּחִידוּשֵׁי בְּסִנְהֲדָרִין כָּאן וְנִ"ל וְרַבְּנָן

פִּינּוֹן דְּכֵתִיב סִינְיָ בְּאוֹרֵינִי תֵּא י"מ שֶׁהֵטַעַם בְּזֶה לְפִי שֶׁהַתּוֹרָה קָדְמָה לָהֶם וְאֵינוֹ מִסְפִּיק
 שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים ג"כ י"ל שֶׁלֹּא קָדְמוּ הֵם אֲלָא הַטַּעַם הַנִּכּוֹן שֶׁהַתּוֹרָה אֶסְרָה כֹּל מִנְהַג מִיְנוּחַד
 לְנִמוּסֵי עֲכוּמ"ז שְׁמָא יִמְשֵׁף הָאָדָם אַחֲרֵיהֶן כְּמוֹתָן וְכֵן נָמִי אִם הַכּוֹתִימִים נִהְגוּ בְּאִזְוָה מִנְהַג
 שְׂאִין לוֹ מְבוֹא בְּדַרְכֵי הַטַּבַּע וְלֹא נִתְאַמַּת הַנְּסִיּוֹן הַעוֹשֶׂה אוֹתָן יֵשׁ בּוֹ מִשׁוּם דְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי
 וְכִדְאֲמַרִּינוּ בְּמִס' חֲוֵלִין ספ"ד בְּשֶׁלְמָא טוּעְנֵנוּ בְּאַבְנֵים כּו' הָרִי נִת' שֶׁהַתְּלֻמוּד לֹא הָיָה תְּמִיחָה
 לָמָּה טוּעְנֵנוּ הָאֵילָן בְּאַבְנֵים דְּדָבָר טַבְּעִי הוּא לְהַכְחִישׁ הָאֵילָן כּו' אֲלָא סוּקְרוֹ בְּסִקְרָא לָמָּה
 כְּלוּמַר שְׂזָה הָעֵנָן הוּא מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי שְׂאִין לוֹ מְבוֹא בְּדַרְכֵי הַטַּבַּע וְלֹא נִתְאַמַּת הַנְּסִיּוֹן
 וּמִתְרַץ בְּדִתְנֵינָא וְטַמָּא טַמָּא יִקְרָא כּו' וְע' בַּח' הַרְשָׁב"א ספ"ד דְּחֲוֵלִין שְׁם וּבִשְׁבַת ס"פ
 בְּמָה אֲשֶׁה וּכ"כ הָר"ן פ"ק דְּעֲכוּמ"ז גְּבִי שׁוֹרְפִין עַל הַמֶּלֶךְ וְלֹא מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי אֵינָה
 מִדְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי לְחֹשֶׁשׁ לְל"ת כְּמַעֲשֵׂיהֶם לְפִי שֶׁלֹּא אֶסְרָה תּוֹרָה אֲלָא חֲנוּקוֹת שֶׁל עֲכוּמ"ז
 וְדְבָרִים שֶׁל הֶבֶל וּבְטֻלָּה וְכוּלָן יֵשׁ בָּהֶם סֶרֶף עֲכוּמ"ז אֲבָל דְּבָרִים שֶׁל טַעַם שְׂרִי וּבִשְׂרִיפָה
 עַל הַמֶּלֶךְ טַעְמָא אֵיפָּא לְשׁוֹרֵף לְכַבּוֹדָן כְּלִי תִשְׁמִישָׁן לוֹמַר שְׂאִין אָדָם אַחֵר עֲשׂוֹי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
 בְּמָה שְׁנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הוּא עכ"ל וְלְכַאֲוָרָה קָשָׁה עַל הָר"ן מִנ"ל לְהַתִּיר דְּבָרִים שֶׁל טַעַם דְּהָא
 אֲמַרִּינוּ בְּסִנְהֶדְרִין דְּדוּקָא מִשׁוּם דְּכֵתִיבָא בְּאוֹרֵינִי תֵּא כּו' מִשְׁמַע הָא לֹא הָכִי אֶסּוּר אַע"ג
 שְׂיֵשׁ בּוֹ טַעַם וְקִנְיָא זֶה הַקָּשָׁה הַגְּבַר"א בִּי"ד סִי' קַע"ח סִי' עַל הָר"ן וְכ' שֶׁדְּבָרֵינוּ תְּמוּהִים
 שְׂהֵם נִגְדַּד סוּגְיָא דְּסִנְהֶדְרִין הַנִּי"ל וְצ"ל דְּהָר"ן ס"ל דַּמ"ש הַגַּמ' פִּינּוֹן דְּכֵתִיב בְּאוֹרֵינִי תֵּא לֹא
 דוּקָא אֲלָא פִּינּוֹן שֶׁהוּא דְּבָר שְׂיֵשׁ בּוֹ טַעַם שְׂרִי וְרִאֲיָתוֹ מְהָא דְּאֲמַרִּינוּ בְּשֶׁלְמָא טוּעְנֵנוּ
 בְּאַבְנֵים כּו' וּקְצַת רֵאִי דְּהָא הַתּוֹס' בַּע"א שְׁם סד"ה וְאֵי הָעֵלוּ דְּסִינְיָ אֵינוֹ פְּתִיב בְּהִדְיָא
 וְלַכּוֹן פְּלִיג ר' יְהוּדָה וְאֵעֵפ"כ לְרַבְּנָן שְׂרִי אֲלָא הָעֵינֵקָר מִשׁוּם שְׂיֵשׁ לָזָה טַעַם דְּקוֹפִיץ הוּא
 מִיתָה מְגוּנּוּלַת גַּם הַתּוֹס' שְׁם כ' וְרַבְּנָן סְבָרִי דְּאֵיפָּא טַעְמָא הֵתֵם מִשׁוּם דְּקוֹפִיץ מִיתָה
 מְגוּנּוּלַת כּו' הָרִי הוֹצְרָכוּ לְסְבָרָא דְּאֵיפָּא טַעְמָא אֲלָא דְּבַעֲיָנוּ ג"כ דְּכֵתִיב קְצַת וְלִהָר"ן הַפֶּל
 תְּלוֹי בְּהָא דְּאֵיפָּא טַעְמָא וְאֵפְשָׁר יֵשׁ לָזָה סִיוַע מְסוּגְיָא דַּע"א שֶׁלֹּא הַנְּפִירוֹ מִשׁוּם דְּכֵתִיבָא
 או י"ל דַּס"ל דְּדוּחַק לְחַדֵּשׁ דְּב' חֲנוּקוֹת הֵן פְּדַפְּי' ר"י ע"כ י"ל דְּסוּגְיּוֹת מְתַחֲלָפוֹת הֵן
 דְּלְסוּגְיָא דְּסִנְהֶדְרִין (נ"ב) שְׂרִיפָה הֵנִי חֲנוּקָה וְאֵפ"ה שְׂרִי מִשׁוּם דְּכֵתִיבָא בְּאוֹרֵינִי תֵּא לֹא
 מִיְנֵיהֶוּ גְּמַרִּינוּ וְלְסוּגְיָא דַּפ"ק דְּעֲכוּמ"ז (דִּי"א) י"ל דְּלֹא חֲנוּקָה הִיא כְּלָל פִּינּוֹן שְׂיֵשׁ בּוֹ
 טַעַם מִשׁוּם חֲשִׁיבוּתָא וְא"ש דְּמוּדָה גַּם ר' יְהוּדָה בְּשְׂרִיפָה מִטַּעַם זֶה אַע"ג דְּטַעְמָא
 דְּכֵתִיבָא לֹא ס"ל וְא"צ לָמָּה שְׁכ' הַתּוֹס' בַּע"א שְׁם סד"ה וְאֵי דַּלְר' יְהוּדָה סִינְיָ אֵינוֹ פְּתִיב
 בְּקָרָא כּו' וְע' עוֹד מַעֲנִין וּבְחֲנוּקוֹתֵיהֶם בְּחֲוֵלִין ס"פ הַשּׁוֹחַט (דַּמ"א ע"ב) וְהִנֵּה הֶרְמַב"ם
 רַפִּי"א מַה עֲכוּמ"ז אֵין הוֹלְכִין בְּחֲקוֹת כּו' לֹא יִלְבַּשׁ בְּמַלְבוּשׁ הַמִּיְנוּחַד לָהֵן כּו' וְכ' הַכ"מ
 שֶׁהוּא מַהת"כ פ' אַחֲרֵי מוֹת וּמַהסְפְּרֵי פ' רָאָה וְנ"ל הַסְּפָרִי הוּבָא בִּילְקוּט פ' רָאָה ע"פ וּפֶן
 תְּדַרְוֵשׁ שֶׁלֹּא תֵּאמַר הוּאִיל וְהֵן יוֹצְאִין בְּאַבְטִיגָא אֶף אֲנִי יוֹצֵא בְּאַבְטִיגָא הוּאִיל וְהֵן יוֹצְאִין
 בְּאַרְגָּמָן אֶף אֲנִי יוֹצֵא בְּאַרְגָּמָן הוּאִיל וְהֵן יוֹצְאִין בְּקִלוּסִין אֶף אֲנִי יוֹצֵא בְּקִלוּסִין עכ"ל
 וְנִרְשַׁם שְׁם פִּי מִיָּן מַלְבוּשׁ חָשׁוּב.

תַּרְגוּם וְכוּבַע נִחְשֶׁת עַל רֵאשׁוֹ וְקוֹלְסָא דְּנִחְשָׁא וְכֵן בְּעָרוֹף עָרֵף קָלַס הִבִּיא ג"כ שֶׁהוּא
 עֵנָן מְגוּן גַּם בְּעָרֵף אַרְגָּמָן הִבִּיא שֶׁהוּא בְּגָד חָשׁוּב וְנ"ל הַת"כ פ' אַחֲרֵי פִי"ג דִּין ה' וְ
 וּבְחֲנוּקוֹתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ וְכִי מַה הַנִּיחַ הַכְּתוּב שֶׁלֹּא אָמְרוּ וְהִלָּא כְּבָר נֵאמַר לֹא יִמְצֵא בָּךְ
 מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבְתוֹ בָּאֵשׁ וְגו' וְחוּבְרָא חָבַר וְגו' וְמַה ת"ל וּבְחֲנוּקוֹתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ שֶׁלֹּא תִלְכוּ
 בְּנִימוּסוֹת שֶׁל הָרוּמִיִּים בְּדְבָרִים הַחֲקוּקִים לָהֶם כְּגוֹן תִּיטְרִיּוֹת וְקַרְקָסָאוֹת וְהַאֶסְטְרִיּוֹת

(ופי' הקרבן אהרן בשם הערוף שהם בתי משפחות שלהם ונגינות שותי שָכר) ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים (בתוספתא דשבת) ר' יהודה בן בתירה אומר שלא תנחור וּשְׁלֵא תגדל ציצית וּשְׁלֵא תספר קומי שְׁפָה וּשְׁמָא תאמר להם יש חוקים ולנו אין חוקים ת"ל את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו כו' עכ"ל ללכת בהם עשם עיקר כו' שלא תאמר למדתי חכמת ישראל וכו' ת"ל ללכת בהן אינך רשאי ליפטר מתוכן כו' ובספר יראים סי' פ"ח כ' וז"ל ובחוקותיהם לא תלכו פי' אפילו אינן עבירות אלא מעשים וחוקים שהורגלו הרומים לעשות פן לשם תורה שלחן הנהירה תורה עליהן וחכמים פירשו מה המעשים והחוקות שהורגלו לעשות לשם תורה בפרק במה אשה ובתוספתא דשבת מונה כל מה שהיתה קבלה ביד חכמים שהיה מחוקותיהם ואין להוסיף עליהם כי אינן מסברא רק בקבלה עכ"ל הובא בהגמ"י ר"פ י"א אָמַנְם הַסָּמ"ג לְאוֹנֵן ס' נ' פתב שלא ללכת בחוקות היונים והרומאים לא במלבושיהן ולא במנהגייהן כו' שיהא ישראל מובדל מן העובד פוכבים במלבוש במנהג ובדבור עכ"ל וע"ש במהרש"ל בשם אגודה וכ"כ החנוף ס"פ קדושים והנה בצפניה סי' א' ח' ועל כל הלבושים מלבוש נכרי אף רש"י פי' שם תכשיטי עכומ"ז וכ"כ בת"י ובמצודת דוד פי' כפשוטו דרך החשובים הנה ללבוש מלבוש שהוא זר ומשונה מתר מלבושי העם והראב"ע הובא ברי"ד פי' מלבוש נכרי פנגד כל העם דרך גאות ובפ"ג דברכות (ד"כ ע"א) דהנות לבישא פרבלתא בשוקא פירש"י שם לבוש חשוב וכערוף ערך פרבל פי' בגד אדום כו' שאין דרך בנות ישראל להתפסות בו שהוא פריצות ומביא לדבר עבירה עכ"ל והנה מהרי"ק שפ"ח העלה ודקדק מלשון רש"י בסנהדרין (דף ע"ד) דפי' פגון שיש צד יתדות בדבר כו' משמע דאפילו הנהיגו ישראל במלבוש אחד והעכומ"ז במלבוש אחר אם אין מלבוש הישראלי מורה על היקדות או על הצניעות יותר מאותן שהעכומ"ז נוהגים בו אין שום איסור לישראל ללבוש לבוש הנהוג בין העכומ"ז כו' והביא ראיה ממעילה (די"ז) שלא הוצרך אלא לספר קומי כו' עוד הביא ראיה מחולין (דק"ו) גבי מים ראשונים האכילו בשר חזיר כו' קסבר שעכומ"ז הנה ואי איתא שהישראל יצטרף להיות מובדל בלבושו כו' ע"ש והובאו דבריו ב"י סי' קע"ח ועש"ך סי' קע"ח סק"ד שהשיג יפה על ראיתו זו האחרונה ומ"מ לכאורה יש קצת ראיה למהרי"ק מהמשנה פרק במה אשה (דף ס"ה ע"א) ערביות (נשים ישראליות שבערב) יוצאות רעולות (דרך הערביות להיות מעוטפות ראשן ופניהן חוץ מן העינים וקרי לה בלשון ערבי רעולות היינו הרעלות דכתיב בספר ישעיה סי' ג') מדיות (נשים ישראליות שבמדי) יוצאות פרופות (שמעטפות בטלית כו') וכל אדם אלא שדברו חכמים בהנהגה וכן פי' בערוף ערך ערב והרע"ב פי' ערביות בנות ישראל שבערבא יוצאות רעולות מעוטפות כו' פדרך הערביות הרי דנשי ישראל היו לובשים פדרך הערביות וכ"מ ממ"ש רש"י דרך הערביות כו' ומשמע שאין בזה איסור דובחוקותיהם לא תלכו אף יש לדחות דשאני לבוש הנה שהוא מנהג צנועות לכסות פניהם שלא יביטו עליה הבחורים ועיין בפרק ר' ישמעאל (דנ"ח סע"א) אתא ההוא גברא כו' לסוף איגלאי מלתא דעו"כ הוא משמע שלא היה משונה במלבוש מהן ויש לדחות שהוא שינה עטיפתו ובמדרש רבה פי' וישלח שינו עטיפתן הובא ב"י ס"י קנ"ז מבואר דהיו מובדלים בלבושיהן והנה מהת"כ פ' א"מ המובא לעיל ודאי אין קושיא על מהרי"ק ואדרבה אפשר היא סיוע לו דלא נאסר אלא העריות וכה"ג וכן שלא לגדל

ציצית שפל אלה הוא מנהג פריצות וע' בגמ' סוף סוטה ובקדושין (דע"ו סע"ב) ובפ"ג דעכומ"ז (דכ"ט א') פירש"י לבלוריתו שהיא מגדלה לעכומ"ז וגם מהספרי אין ראיה רק לשלא יתדמה להן במיני מלבושים החשובים אבל לא בסתם לבוש גם כשאינו מכוון להתדמות וכבר פי' מהרי"ק שהן דברי של שחץ וגאונה וגם מדברי הרא"ם בס"י יש ראי' לדבריו אבל בדברי הרמב"ם וסמ"ג והחננוף הוא צריך לידחק גם מדברי הראב"ע שבצפנ"י סי' א' קשיא עליו והנה הגר"א סס"ו קע"ח השיג עליו וז"ל וגם דברי מהרי"ק אינו נראין מסוגיא דסנהדרין (דנ"ב ב') הנ"ל א"ל ר"י והלא כבר נאמר ובחקותיהם כו' והא סיף טעמא איכא פנ"ל וכן שורפין על המלכים ודאי טעמא איכא כמ"ש הר"ן ואפ"ה פריך דאלת"ה כו' אלא דנדאי הכל אסור רק דוקא ללמוד מהן אסור כו' אבל מלבוש שהיינו לובשין בלא"ה מותר עכ"ל ועמש"ל מענין סוגיא דעכומ"ז (די"א).

אף אפ"ל עוד דשאני סיף שהוא דבר שאירע לפרקים להמית המחוויב מיתה וכן לשרוף על המלכים זה יש לקרות חוקה אבל הלבושים שפל אדם מוכרח להיות מלובש עכ"פ יהיה איה שיהיה אין שייך לקרותו חוקה דהא הכרחי הוא ולא שייך לקרות חוקה רק כגון בלורית וכה"ג שהוא דבר שאין צורך בו ואין בו הכרח עכ"פ וכן אפילו לשרוף על המלכים אע"פ שיש בו טעם משום חשיבות מ"מ פיון שאין זה מוכרח שייך לקרותו חוקה ועד"ז מ"ש בספרי אבטיגא וארגמן וקלוסין שהם מיני לבושים שאין הכרח בהן להמון העם כ"א למי שרוצה לנהוג סלסול בעצמו ולהתחשב א"ע לגדול הערך יש לקרותו חוקה וגם בספרי לא דרשו זה מחוקה אבל הלבושים הפשוטים שלא סגי בלאו הכי י"ל אין זה ענין פלל לחוקותיהם אא"כ יש בהן פריצות ככרבלתא דפ"ג דברכות ודומיהן ואעפ"כ לדברי הרמב"ם והסמ"ג והראב"ע הוא אסור פיון דצריך שיהא הישראל מוכדל כו' פנ"ל וגם אפילו מדברי הר"ן בחדושו בסנהדרין (דנ"ב) המובא לעיל משמע לאסור שהרי כ' שהתורה אסרה כל מנהג מיוחד לנמוסי עכומ"ז שפא ימשך האדם אחריהן פמותן ועוי"ל סמך דכתיב ס"פ קדושים ואבדיל אתכם מן העמים.

והנה גבי שבת אומרים המבדיל בין קדש לחול. צ"ל שינוי לבושים בשבת (דקי"ג ע"א ודקי"ד א') מניין לשינוי בגדים כו' ומ"מ אפשר יש עוד ראיה למהרי"ק ממה שפי' רש"י בפרק בס"ו (דע"ד ב') שאין פאן מצוה אלא מנהג כו' הרי אע"ג דבשינוי זה איכא צד יהודית אפ"ה אינו מצוה א"כ כ"ש בשאר בגד שאין בו ל"ת דבחקותיהם ל"ת ונהרי הרב"י סי' קנ"ז דלהרמב"ם י"ל שזו מל"ת היא כו' שאין מדמין כו' ע"ש א"כ מדברי רש"י מבואר דלא ס"ל פן והיינו כמהרי"ק שאין בזה ל"ת איכרא מ"ש עוד מהרי"ק שם סוף ענף ב' וענף ג' דבדוקא נקט הרי"ף שהעכומ"ז היו עושין אדנמות והיהודים שחורות כו' אבל אם כו' וניחא השתא כו' הובא ב"י רס"י קנ"ז אם ר"ל דבאופן שהיהודים נוהגים בלבנ"י יעבור ואל יהרג אשתמיטתי התוס' במקומו בפרק בס"ו שם (דע"ד ב') שפי' ר"ת דהרצועות של עכומ"ז היו שחורות ושל ישראל לבנות וכ"כ עוד בב"ק (דנ"ט ע"ב) וכ"כ הרשב"א בתשו' סי' תי"ט ונהרי בכה"ג אין שייך טענת מהרי"ק דהא אדרבה אלעזר זעירא היו גם רצועותיו שחורות אלמא דאין ברצועות לבנות צניעות כ"כ.

וצ"ל דאע"ג שאין בשינוי זה פלל מל"ת דובחוקותיהם ל"ת אפ"ה פיון שנהגו פן לשנות ויש צד יהודית בדבר חייב למס"נ בפרהסיא ע"ז והערות ערך ערקא פי' ישראל קושרין

שחורה משום דמאבלי אירושלים כו' לשונוייה לבנה עכ"ל ובשאלות סי' מ"ב פי' ערקתא דמסאנא באופן אחר לגמרי הביאו מהרי"ק סקל"ז.

אך בשאלת שלום שם אות נ' כתב שלגירסתינו לשונוייה ערקתא א"א להעמיד פירושו ובבה"ג ה' עכומ"ז כ' אפילו ערקתא דמסאנא דאסורא דרבנן הוא ולא מינכרא מלתא ונהו קצת פלשון השאלות שכ' ג"כ דאסורא דרבנן הוא ע' שט"מ דב"ק (דנ"ט) שם בשם המאירי פי' מחודש: וע' בשט"מ ספ"ק דביצה: סימן צב הנה הריב"ש בתשו' סי' י"ז נשאל על היהודים שהולכים בשיירא בגמלים כו' שהן צריכים לחלל שבת בפרהסיא כו' והשיב להתיר לצאת בשלשה ימים ראשונים מן השבוע כו' שאז אם יהיה לו ספנה ויצטרף לחלו מפני פקוח נפש מותר הוא כו' ונשען בזה על פי' בעל המאור ספ"ק דשבת (דף י"ט) גבי אין מפליגין בספינה כו' ולדבר מצוה יוצאין אפילו בפחות משלשה ימים קודם השבת וכ"כ עוד שם סי' י"ח ובסי' ק"א כ' שהן צריכים לעשות תמיד בספינה לקשור הונוילון ולהתירו ושאר מלאכות האסורות מן התורה אלא מפני הספנה מותרין הם ולפירושו אף כשהספינה של ישראל ומלחיה וחובליה כולם ישראלים והם בעצמם העושים המלאכה מותר כל שהוא שלשה ימים קודם לשבת כו' וה"ה להפריש במדברות כו' שהן עצמן עושין החלול כו' ולדבר מצוה אפילו בע"ש בכל ענין הוא ואפילו כשישראל עצמו עושה החלול כו' עכ"ד ותוכן סברתו צ"ל כיון שבשעה שעושה החלול שבת בהיתר הוא עושה משום פקוח נפש א"כ אף שמכניס א"ע בידים למדה זו שפורש למדברות כו' שרי כשמכניס א"ע בג"י הראשונים שבשבוע ולדבר מצוה אפילו בע"ש וכן פסק בתשב"ץ חלק א' סי' כ"א וקשה ע"ז מהא דאיתא במנחות פ' התכלת (דמ"א א') טצדקי למיפטר נפשך מציצית ופי' רש"י תבקש תחבולות לפטור עצמך מציצית ואמרין ע"ז ענשיתו אעשה בעידן ריתחא ענשין וע' בהגמי"י סוף ה' ציצית פ"י דהיינו דוקא בימיהם שהיו רגילים במלבושים של ארבע כנפות אף בלא מצוה ולפיכך היו ראויין לעונש כו' עכ"פ לגבי לעבור על מצות ל"ל ודאי כשעושה טצדקי שיוכרח לעבור על מל"ת גדול עונו יותר מטצדקי למיפטר נפשך מעשה אף מבימיהם שהיו רגילים כו' ואיך יהיה שרי להכניס א"ע בזה ואפשר לחלק דהתם שאני שעושה פן בלי דבר המכריחו אבל הכא שמוכרח לצאת למדברות לחיי נפשו לפרנסתו י"ל אין שנייה כ"כ ע"ז טצדקי כו': קיצור סברת הריב"ש והתשב"ץ אף שמכניס א"ע בידים לדבר שאח"כ יהיה מותר לו לחלל שבת שרי.

ושקשה ע"ז מטצדקי כו' ויש לחלק דהכא מוכרח לזה: ובתשו' מהריב"ל ח"ב סי' נ"ג כ' דלכאורה הרי"ף חולק ע"ז ממ"ש ועוד מאי איריא שלשה ימים אפילו טפי גמי כו' וכן נראה שהבין הב"י רס"י רמ"ח שחלק על מהרי"ק שרש מ"ה וכתב ואשתמיטת' למר תשו' הרמב"ם וכ"נ שהבין הד"מ ס"ק א' דע"פ דברי הריב"ש יש לקיים מ"ש מהרי"ק וא"כ הב"י שפכת דהרי"ף והרמב"ם לא ס"ל מ"ש מהרי"ק צ"ל דחולקים ג"כ על הריב"ש וכ"כ הב"י ס"י ת"ד ד"ה כ' מהרי"ק מיהו רמ"א בש"ע שם ס"א ואפילו במקום כו' ס"ל פהריב"ש וכ"כ הט"ז שם סק"ג והמ"א סק"ד ונהנה מהריב"ל שם כו' ונ"ל ונהי דמההיא דאין מפליגין בספינה כו' אין להוכיח כו' (ר"ל דינו של הריב"ש) מ"מ מההיא דאין צרין מוכח בהדא דמותר כו' ומה שאפשר לתרץ כו' דההיא דאין צרין על עיירות ליפא חלול שבת בנדאי כו' אבל איה"נ דהיא דאיפא חלול שבת בנדאי כו' עכ"ד

וע' בְּהַרְיב"ש סי' ק"א וְהֵיכָא דְאִין צָרִין כּו' וּבְמַלְחָמוֹת הַרְשׁוֹת הוּא כּו' וּכ"כ הַב"י רס"י רמ"ט בְּשֵׁם הַירוּשְׁלָמִי הֵדָא דְתִימָא בְּמַלְחָמַת הַרְשׁוֹת כּו' וּבִתְשׁוּ הַרְדְּב"ז ח"ד סי' ע"ז כ' וּבְעֵיקַר הַהוֹרָאָה נ"ל כִּי רַבִּים חוֹלְקִים עַל רַנְז"ה כּו' וְהֵבִיאוּ הַמ"א סק"י וְאִזְמוּר"ר נ"ע סי' רמ"ח סי"ג כ' שְׂיֵשׁ לְהַחְמִיר פְּדַבְרֵיהֶם רַק שְׂאִין לְמַחוֹת בְּיַד הַמְּקַלְלִים כּו' וְהֵאֲלִיָּהּ רָבָא ס"ק י"ב כ' שְׂרָאִיוֹת הַרְדְּב"ז דְּחוּזִין כּו' וּמ"ש הַא"ר דְּבִירוּשְׁלָמִי מְחַלֵּק בְּאַמַּת דְּבְמַלְחָמַת מְצֻנָה מְוֹתֵר אֶפְיָלוּ בַּע"ש צ"ע דַּהַב"י רס"י רמ"ט הֶעֱתִיק אַבְל בְּמַלְחָמַת חוּבָה כּו' מִיְהוּ הַטּוֹר כ' מְלַחְמַת מְצֻנָה כּו': קִיצוֹר.

(במהריב"ל דְּהַרְי"ף חוֹלֵק עַל דִּינּוֹ שֶׁל רִיב"ש וּכ"ד הַב"י וּמ"מ מְהַרְיב"ל הֵבִיא רָאָה לְרִיב"ש וּדְחָאָה. וְרַמ"א וְהַא"ר פִּסְקוּ פְּהַרְיב"ש וּמְדַבְּרֵי אִזְמוּר"ר נְרָאָה שְׂיֵשׁ לְהַחְמִיר): וּמ"מ אָף לְמַהְרִיב"ל נְרָאָה שְׂהַאֲסוֹר מְדַרְבְּנֵן ע' בְּדַבְּרֵי אִזְמוּר"ר סי' רמ"ח סי"ג פֶּשְׁקָרוּב לְוֹדָאֵי הַתִּירוֹ א"כ לַפ"ז אָף בְּנֻדָּאֵי גָמוֹר ע"כ צ"ל אִין אֲסוֹר מְדַאֲוֹרֵיָתָא דְּמְדַאֲוֹרֵיָי אִין לְחַלֵּק בֵּין וְדָאֵי גָמוֹר לְקָרוּב לְוֹדָאֵי וְאֶפְשָׁר רָאָה לְזַה מְמ"ש בְּגִיטִין פ' הַשּׁוֹלַח דָּף מ"ד סע"א) אַבְל הֵכָא אֲסוֹרָא דְּרַבְּנֵן הוּא וְהָרִי מְפַקִיעוּ מִן הַמְּצוֹת שְׂמַחְנוּב בְּהֵן מְדַאֲוֹרֵיָתָא וּמְדוּעַ נִקְרָא אֲסוֹר דְּרַבְּנֵן וְע' תוּס' שֵׁם ע"ב ד"ה נְטִיבָה שְׂבַגְמ' בְּכוֹרוֹת (ל"ד) יֵשׁ סְבָרָא דְּחַמִּיר טְפִי מְאִיסוֹרָא דְּאִוֹרֵיָתָא מַה"ט וּבְרַש"י פ"ב דַּמ"ק (דִּי"ג ע"א) דְּכָל זְמַן שְׂהוּא בְּרַשׁוֹת הַעו"כ אִינוּ עוֹסֵק בְּמְצוֹת וְעכ"ז נִק' רַק אֲסוֹרָא דְּרַבְּנֵן וְצ"ל הַטַּעַם פִּינֵן פֶּשְׁהוּא בְּרַשׁוֹת הַעו"כ מַה שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה הַמְּצוֹת אִינוּ עוֹבֵר אֲדַאֲוֹרֵיָתָא אִם אָנוּס הוּא אֶלָּא שְׂגוֹרָם לוֹ עֲכָשׁוּ לְזַה גְּרָמָא זוֹ אִין בְּהַ אֲסוֹר דְּאִוֹרֵיָתָא וְיֵשׁ לְהַעִיר מְגָרְמָא בְּנִיזְקִין וּמְדִין מְכוּוֹן מְלֹאכְתוֹ בְּמוֹעֵד דַּאֲע"ג דְּמְלֹאכְתָּהּ זוֹ שְׂרָא בְּחוּזָה מ"מ מ"מ פֶּשְׁמְכוּוֹן לְזַה אֲסוֹר כ"ש הֵכָא שְׂעוֹשֶׂה פְּעוּלָה שְׂיִנְכַרַח לְעַבְוֹר אֲדַאֲוֹרֵיָתָא וְע' בְּהַרְמְב"ם פ"ח מַה' עֲבָדִים דִּין א' פִּסְק בַּעֲיָא דְּגִיטִין (מ"ד) לְהַקֵּל וּכ"פ גְּבִי בְּכוֹר פ"ב מַה' בְּכוֹרוֹת דִּין ז' (י"ל גַּם לְמַהְרִיב"ל הֵאֲסוֹר מְדַרְבְּנֵן וְיֵשׁ דְּמְדוּמֵי רָאָה מְגִיטִין (מ"ד סע"א) וּמ"מ אִין לְסַמְוֵה ע"ז) וּלַפ"ז בְּנַד"ז שְׂמוּכְרָא ע"ע לְעַבּוּדוֹת שְׂלַפְעָמִים מְוֹכְרַח לְחַלֵּל שְׂבַת וְיו"ט י"ל ג"כ הֵאֲסוֹר דְּרַבְּנֵן לְמַהְרִיב"ל אִם לֹא יַעֲבֹר עַל ל"ת בְּשֵׂאֵט נָפֵשׁ לְתַאֲבוֹן אָף זַה אִינוּ מְוֹכְרַח: וְהֵנָּה מְתַחֲלָה י"ל דְּזַה דוּמָה לְמַש"ש חוּץ מִן הַמְּצוֹת מַהוּ דְּדוּקָא הֵתָם מְפַקַע לִיָּה מְכָל הַמְּצוֹת מִשְׂא"כ הֵכָא מְנִיחִים אוֹתָם לְקַיָּים הַד"ת רַק לְעַת הַצְּנוּרָה צְרִיכִים לְעַשׂוֹת נְעוּד י"ל דְּדוּמָה לְמְכָרוֹ לְשַׁלְשִׁים יוֹם אָף שְׂבָאָן שְׁנַיִם רַבּוֹת מ"מ עכ"פ הו"ל לְזְמַן ע' בַּש"ע י"ד סי' רס"ז סְעִיף פ' בַּהַג"ה וְע' ב"ח שֵׁם סַע"י נ"ב בִּיָּאָר דְּאֲסוֹרָא דְּרַבְּנֵן הוּא וּמִיְהוּ י"ל עֲבָד שְׂאֲנֵי ע"ש: וְגַם י"ל דַּהוּ"ל כְּדִין מְכָרוֹ לְכוּתֵי ע"ש וּבַבְּאֵה"ט בִּי"ד סי' רס"ז פִּי חוּץ מִן הַמְּצוֹת הֵינּוּ שְׂלֹא יִבְטְלוּ מִשׁוּם מְצֻנָה וְרָאָה מְמוּכָר עֲבָדוֹ לְחוּ"ל דְּאִינוּ מְבַטְלוּ רַק מְמַצּוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּאַרְץ וְלַעֲנֵן הַנּוֹגַע לְגוֹף ע' ב"ק פ"ח (דצ"א) דְּאִיפָּא מ"ד דְּאָדָם רִשְׁאֵי לְחַבְל בְּעַצְמוֹ כּו' וְאֲע"ג דְּלֹא קִיִּי"ל פֶּן כַּמ"ש הַרְמְב"ם רַפ"ה מַה' חוּבְל וּבִיש"ש פ"ח דַּב"ק סנ"ט הֵבִיא שְׂהַטּוֹר בְּשֵׁם הַרְמ"ה פִּסְק פְּהַרְיָתָא א"כ בַּכַּה"ג דְּאִין פֶּאָן חַבְלָה פֶּלֶל י"ל דְּאִין שְׂיִיָּהּ אֲסוֹר זַה: קִיצוֹר.

(בְּנַד"ז לְהַרְיב"ש י"ל אִין אֲסוֹר גַּם לְמַהְרִיב"ל יֵשׁ לְצַדָּד): וְיֵשׁ לְהַעִיר מְעַנֵּן עַל יְדָהּ נְטֻרָד דוּאָג כּו' פֶּרֶק חַלֵּק (דצ"ה) וְה"נ זַה אֶפְשָׁר לְגָרוּם שְׂיַעֲבֹר עַל עֲבִירוֹת חֲמוּרוֹת וְע' שׁוֹת צ"צ סי' ו' וְסִי צ"ג פִּינֵן דְּמַדְעָתוֹ מוֹסֵר נְפִשׁוֹ כּו' אָף יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הַנּוֹשְׂאִים דְּעוֹן חֲמוֹר טְפִי כַּדְפִירַש"י בַּפ' תַּצָּא כ"ג ט' שְׂהַמְחַטִּיאָה קָשָׁה כּו'.

אכן י"ל פיון ממנ"פ מוכרח א' ליקח עבודה זו א"כ רשאי לשפוך בחריקאי אחר מרצונו הטוב פיון שאין החשש רק משום שפא יצא לתרבות כו' א"כ פיון שפוף סוף יש חשש זה על אדם א' וזה מרנצה מהכ"ת יהיה אסור דכיוצא בזה כ' התוס' פ"ק בס"ו (דע"ד ע"ב) מאי חזית דדמא דחברך סנמק טפי כו' פיון דלא עביד מעשה וה"נ ג' לא עביד מעשה פיון זה מרנצה ואין ברור כלל שיעבור על איסור: ומשום גרמא בעלמא אין לחוש אף פשאין שייך הממ"נ הנ"ל כ"א רק לחוש לחששות בעלמא אפי' בכה"ג י"ל אינו רשאי דעכ"פ יש פאן חשש על ידך כו' וע' בח"מ בב"י ס"י תכ"ו בשם הירושלמי ועד"ז י"ל דמשום חששא בעלמא שלו אין רשאי לעשות מעשה ודאי בתברו אף מרצונו הטוב ול"ד לשכירת שאר שליח בצ"צ סי' הנ"ל דהתם מנהגו של עולם בכה"ג וע' גיטין פ"ק השולח (דף מ"ה ע"א) אלא חורא כו': קיצור (מענין על ידך נטרד כו' לכן י"ל משום חששא אסור אבל פשיש ממנ"פ אין שייך פן לפמש"ש בתשו' צ"צ ס"ו וסצ"ג): אף עדיין אפילו פשיש הממנ"פ צע"ג מהא דלמפור בנכסי אביו עד שיהיה פן עשרים שנה פ"ט דב"ב (דקנ"ו ע"א) כ"ש כה"ג פדאמרין פ' אין מעמידין (דכ"ו) שלא יהא ממונו חמור כו' ועוד דעבדא פמקרקעי דמי ע' בהרא"ש פ"ק דב"ב ס"י י"ד מדרבנן כו' מדאורייתא כו' ואפשר מה שאינו מוכר בנכסי אביו פחות מכן עשרים הוא מדרבנן מיהו (דקנ"ו א') אמרו רבנן כו' משמע הא מה שאין מכירתו מכירה זהו ד"ת מיהו מלשון הה"מ פכ"ט דין י"ג שהחכמים לא תקנו כו' משמע שזהו תקנת חכמים א"כ לפ"ז י"ל עבדי אביו יכול למפור גם פחות מכן עשרים ועוד דונקא עבדי פמקרקעי דמי אבל בכו חורין י"ל דאינו פקרקע שיקרי עבד עברי אינו נקנה פקרקע בשטר רק עבד פנעני כמ"ש בקדושין (דכ"ב ע"ב) וא"כ י"ל מוכר עצמו אין ללמוד ממוכר נכסי אביו דקרקעות ולכן גפי עבד עברי לא שמענו דאינו יכול למפור א"ע פחות מכן עשרים כו' מיהו י"ל מטעם אחר דבעבד עברי אוקמי אדאורייתא.

אף עדיין י"ל הסברא דלא יהא ממונו קרקע חמור מגופו זה ודאי אין סברא אם לא שנאמר פיון שהוא דבר שאינו מצוי לא תיקנו בו ע"ד שכ' הה"מ פכ"ט ממכירה די"ג בשם הרשב"א או שי"ל פיון שמתנה מתנתו מתנה כמ"ש בגמ' שם ובכל הפוסקים שאם לא הגיע לו הנאה גדולה לא היה נותן כו' א"כ גם על גופו י"ל דאדרבה מתוך שהוא דבר גדול ועצום יותר מקרקע דנכסי אביו א"כ אף למפור יכול דאם לא הגיע לו הנאה גדולה כו' ומ"מ וכי מפני שאנו מדמין כו' מאחר שראינו, שחז"ל אמרו שלדבר א' יש לו דין קטן וגפי קטן מצינו אפילו פיתוי קטן אונס הוא א"כ אף יש לסמוך על רצונו בדבר גדול כזה: רש"י פ"ק בס"ו (דע"ב ב') וא"ת מעשה דשבע ב"ב כו' התם משום דאפילו לא מסרוהו לו היה נהרג בעיר פשיתפסנה יואב כו' ונהביאו הרא"ש ספ"ח דתרומות ומ"ש רש"י ויהי מפרש בתוספתא דתמורה הוא ט"ס וצ"ל בתוספתא דתרומות פדאיתא שם ספ"ו וע' קצת דוגמא לזה בח"מ סי' רס"ד ססע"י ה' פגון שהיה שריפה בעיר כו' ובסי' שפ"ח ססע"י ד' שפיון שעמד האנס כו' וא"כ עד"ז י"ל פאן אם הוא בענין שאם לא יקנה זה ימצא לו קונים א"כ י"ל לא שייך כלל לפני עור כמ"ש הסמ"ג בלאונן סי' קס"ח וכיון דאיפא ג"כ רוב שלא יחטא כ"כ בכה"ג ג"כ י"ל דליפא לפני עור כמ"ש בנדרים (דס"ב ע"ב) רוב עצים להסקה ניתנו וא"כ י"ל דלא שייך כ"כ הא דעל ידך נטרד כו' בהצטרף הגי תרי טעמי: וקרוב לזה כ' הגר"א בי"ד סי' קנ"א סק"ד: סימן צג

אם יש לאסור גילוח הזקן במספרים פעין תער ואף שלא פעין תער וכמ"ש בשם האריז"ל הובא באה"ט ובל"י (ובתשו' דברי יוסף שהקהל דק"ק רצו להכריח האשפנדים הפאים לשם שלא יגלחו כלל פאות הזקן): גרסינו בגמ' פ"ח דנזיר (דף נ"ח ע"ב) א"ר מיקל אדם כל גופו בתער (ואין בו משום לא ילבש גבר שמלת אשה רש"י וצריך לחלק בין דבר זה להא דאיתא פרק המצניע (דצ"ד ע"ב) במלקט לבנות מתוך שחורות שאסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה וכמ"ש בטוש"ע ס"י קפ"ב די"ל שאני הכא דאינו ניפר בפרהסיא פי הגוף לבוש בבגד ועוד דהשער מצער אותו משא"כ במלקט לבנות מתוך שחורות לא שייך כ"ז וע' בב"י סי' קפ"ב ד"ה ואם ליקט מ"ש בשם הרמב"ד והא לא מינכרא מלתא כו' אני אומר דמשפח' לה דמינכרא כו' ולעיל מיניה בד"ה לא תלבש אשה אבל דברים הנסתרים מן העין כו' אשה שגלחה את ראשה פאיש הנה לוקה מפני שהוא דבר הנכרך לעין אבל איש שהעביר בית השחי ובית הערוה פיון שהוא דבר שאינו נראה כלל מודה ראב"י שאינו אסור מה"ת כו' עכ"ל משא"כ לשא"פ דס"ל כת"ק דראב"י אפילו במידי דמינכרא ליכא לאו מדאורייתא כ"א מדברי סופרים מ"מ לענין איסור דרבנן גופא יש לחלק לר"ת וסיעתו בין העברת שער בית השחי ובית הערוה דשרי לדידיה אף פעין תער ובין מלקט לבנות מתוך שחורות דאסור ע"כ צ"ל משום דמלקט לבנות מתוך שחורות זהו מבחוח ונהי מלתא דמינכרא משא"כ בשער בית השחי דהוא דבר המכוסה דלרב שרי מה"ט במספרים אף פעין תער פיון שאינו נראה כלל: קיצור החלוק בין הא דשרי בשער בית השחי ובית הערוה במספרים פעין תער ובין איסור מלקט לבנות מתוך שחורות היינו משום הני מלתא דמינכרא פי מלקט מראשו או מזקנו משא"כ שער בית השחי ובית הערוה אינו ניפר מיהו התוס' ביבמות (דף מ"ח ע"א) חלקו בענין אחר משום דאינו עושה משום יפוי והנצרכו לזה משום דבמלקט לבנות אסור אף אם לא מינכר כגון ששאר עוד הרבה שערות לבנות ומ"מ לפמ"ש הב"י החילוק פיון שהוא במקום הנכרך שפיר נכון ג"כ החילוק שכתבתי) ושוב ראיתי שהתוס' ביבמות פ' החולץ (דמ"ח ע"א) כתבו לחלק בענין אחר וז"ל ואין דומה לתקוני אשה שאין זה משום יפוי אלא משום צער כו' וכ"כ הרא"ש פרק מצנות חליצה סי' ח' והלא אינו דומה לשמלת אשה דאינו עושה פדי ליפות אלא להציל מן הצער כו' עכ"ל ונראה דהנצרכו לזה משום דבמלקט שערות לבנות מתוך שחורות אסור אפילו ג"כ לא מינכרא כלל כמ"ש הרמב"ד הובא ב"י ד"ה ואם לוקט) מיתבי המעביר (שער שבבית השחי תחת אצילי ידיו) בית השחי ובית הערוה ה"ז הנה לוקה (משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך תוס') הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר פעין תער (שגזו במספרים סמוך לבשר פעין תער) וכתב בשט"מ אהא דאמר רב מיקל אדם כל גופו בתער אפילו בית השחי ובית הערוה ולא מיירי באיש זקן למאי דס"ד השתא דבתער ממש קאמר תוספות חצוניות ומשני פעין תער במספרים סמוך לבשר אף פעין תער שרי רב אבל לא תער ממש ונראה דאף במלקט ורהיטני אסור דבמספרים דוקא נקט תלמודא ה"ר עזריאל ז"ל עכ"ל השט"מ לפ"ז עולה הפסק דהמעביר שער בית השחי ובית הערוה בתער הנה לוקה מדאורייתא משום לא ילבש גבר ואעפ"כ מותר להעביר שם השער במספרים אף פעין תער ומיהו במלקט ורהיטני אסור והנה מ"ש השט"מ ולא מיירי באיש זקן למאי דס"ד השתא דבתער ממש קאמר ור"ל אבל לפי המסקנא דבמספרים פעין

תער קאמר קאי אפילו באיש זקן ואפשר פונתו דכל גופו כולל אפילו פאת זקנו נלע"ד
שזה אינו דבכלל גופו אינו כלל הראש והזקן פינו דאיכא בהו לאו מיןחד בפ"ע משא"כ
בשער כל גופו וגם בלא"ה בפ"י גופו אין הראש בכלל ע' פב"ת דסוטה (דמ"ה ע"ב)
נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר ועוד ראיה ברורה מדאימתא שם (דף נ"ט
ע"א) אמר רב נחמן בנזיר מותר ופי' התוס' להעביר בית השחי ובית הערוה דקסבר
אחר שנזיר מעביר כל שער ראשו לא חשוב נוי ותקון לגבי אותו האיש להעביר בית
השחי ובית הערוה עכ"ל נשמע דעד פאן לא מייירי במעביר שער ראשו כלל רק שער
גופו לבד א"כ לא מייירי ג"כ במעביר שער זקנו כלל וע' תוספות פ' החולץ (דמ"ח סע"א)
כל גופו מראשו ועד רגליו הא סתם כל גופו אינו במשמע ראשו וזקנו כלל ועוד דגם
הנזיר פשמגלח אינו מגלח פאת ראשו ופאת זקנו ח"ו רק שער ראש נזרו לבד ועוד איני
מבין מה תיקון השט"מ דארף דאינו זקן הרי יש לו פאות הראש ואיך אפשר שישגלח פאות
הראש כמו שא"א גלות פאות הזקן ואדרבה להתוס' ורא"ש ועוד פוסקים לוקה בפאות
הראש אף במספרים כעין תער ועכ"פ בתער לוקה לד"ה וע"כ צ"ל דמייירי במגלח שער
גופו לבד ולא פאות הראש א"כ מייירי ג"כ באינו מגלח פאות הזקן והיינו דרב מייירי רק
בגופו ולא בראש וזקן ועוד דהנה הש"ך סי' קפ"ב סק"ד עמש"ש בש"ע סעיף ג' מי
שגלח כל שער שבו מראשו ועד רגליו י"א שמוותר לו לגלח גם של בית השחי ובית
הערוה וע"ז כתב הש"ך וז"ל מראשו כו' לא דוקא דהא נת' בסימן שלפני זה דאסור
להקיף ראשו וזקנו אלא ר"ל מראש גופו עד סוף גופו עכ"ל א"כ כש"כ בהא דרב דלא
נזכר ראשו כלל כ"א כל גופו דנדאי אין ראשו בכלל ובאמת שדברי הש"ך לא נהלם לי
דמקור הדין דהשו"ע סעיף ג' מבואר בתוס' דיבמות (דמ"ח סע"א) ובהרא"ש פרק מצנות
חליצה ס"י ח' ושם בתוס' משמע בהדיא דאייירי במגלח גם שער ראשו מדכתבו ולא
משמע דאייירי במצורע דפשיטא הוא אלא במגלח לרפואה עכ"ל ומדבעי למימר דאייירי
במצורע מוכן דהיינו משום דמצורע הוא דמגלח כל שער שבו ואפילו פאת ראשו וזקנו
לכאורה יש לומר התוס' כ"כ בשם הגאונים דס"ל בשחי ובית הערוה אסור במספרים
לגמרי כמ"ש הרשב"א בתשו' סי' ק"ו ובפאות הראש וזקן ס"ל דשרי במספרים ע"כ
מייירי במגלח כל שער ממש ובמספרים ואזי שרי גם שער בית השחי ובה"ע וכ"מ ד'
הסמ"ג שיהביא הב"י ולא כהב"י שהקשה עליו דאפילו בתער שרי דזה א"א שיהיה בכל
שער אף באמת א"א לומר פן וכ"ד פל האחרונים דהגאונים לא מייירי במגלח פאות
ראשו וזקנו ח"ו ועוד דהא בפאות ראשו ס"ל להתוס' עצמן ריש מסכת שבועות דגם
במספרים חייב וכ"כ בפסקי תוס' שם וכ"פ הרא"ש פ"ג דמפות סי' ג' וכ"כ הטור בשמו
סי' קפ"א וא"כ איך הביאו דין דתשו' הגאונים אם יפרשו דמייירי במגלח גם פאות ראשו
זה אי אפשר אלא הפי' שמגלח כל שער ראשו לבד הפאות וכן פל שער זקנו לבד פאות
הזקן בכה"ג נמי נקרא מראשו ועד רגלו וכן פי' בק"נ פ' מצנות חליצה ס"ק ל"א דהיינו
דומיא דאמר רב נחמן פרק שני נזירים (דנ"ט ע"א) בנזיר מותר פינו דמגלח שער ראשו
ג"כ אף שמניח פאות הראש וכל הזקן והגם דאמרינו ולית הלכתא פותיה הקא שרי
משום דמגלח ג"כ לרפואה או י"ל משום דנזיר אינו מגלח זקנו כלל והקא מייירי במגלח
ג"כ זקנו רק שמניח פאות הזקן בכה"ג ס"ל דשרי ובזה מתורץ מה שהקשו היש"ש
ביבמות פמ"ח סי' י"ז והב"ח ושכנה"ג דא"כ מאי פריה הגמ' על רב דהא רב אמר מיקל

אדם כל גופו ובכה"ג שרו הגאונים דליתא דרב לא מיירי רק בכל גופו והגאונים מיירי במיקל מראשו ועד רגלו לבד פאות הראש ופאות הזקן ועכ"פ מכ"ז נלמוד דפי' כל גופו היינו רק גופו ולא מיירי בראשו כלל: קיצור.

לרב המעביר שער בית השחי ובית הערוה בתער לוקה מדאורייתא משום לא ילבש גבר ואעפ"כ במספרים אף פעין תער דהיינו סמוך לבשר מותר והנה לכאורה אפשר לדקדק מדברי הש"ט דגם בזקן שרי בכה"ג ומפרש מ"ש רב מיקל אדם כל גופו גם הזקן אבל באמת זה אינו דבכלל גופו אינו ראשו בכלל פן מוכרח בגמ' (דנ"ט ע"א) ג"כ מוכרח ממ"ש התוס' ביבמות (דמ"ח סע"א) בשם הגאונים: ובמ"ש הגאונים מראשו ועד רגלו היינו לבד פאות הראש ופאות הזקן: ב אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה מיתבי העברת שער (של כל גופו כגון שפכית השחי ושפכית הערוה אינה מדברי תורה ואת אמרת דלוקה) אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים מאי לוקה (דאמרי מכות מרדות מדרבנן) נמי דקאמר מדרבנן וכו' התוס' והוי מצי לסיוע מברייתא דלעיל (סעיף א') אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה מדרבנן דלא ליפלו ברייתות אהדדי ר' יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע דר' יוחנן פליג אדרב עכ"ל התוס' וצריך להבין אם רק במספרים פעין תער אוסר ר' יוחנן או אף במספרים שלא פעין תער אוסר ולכאורה מלשון התוס' שכתבו ר' יוחנן אף במספרים אוסר ולא פירשו דוקא פעין תער משמע דר' יוחנן אוסר בכל ענין.

וכ"מ בתוס' (דנ"ט סע"א) בד"ה בעא מיניה גבי וכן נראה מדקאמר והא גדיל ומאי קושיא יטלנו במספרים שמה מוכח דאפילו שלא פעין תער אוסר דאם זה שרי א"כ מהו הקושיא והא קא גדיל ומצער ליה לאינש הלא פשוט דאם שרי ליטול במספרים אף שלא פעין תער אין פאן שום צער וכן מוכרח יותר ממה שמתרץ גבול יש לו ופירש"י פיון שגדל יותר ממה שאדם יכול לסובלו נושר מאליו והרי זהו ודאי כשגדל הרבה וא"כ למה הוצרך לזה הלא עדיפא הול"ל דיטלנו במספרים שלא פעין תער דזה יוכל לעשות אף פשאינו גדל כ"כ וא"כ אין פאן שום נדנוד צער וע' בלח"מ פ"ה מה' נזירות דין י"א דלהרמב"ם כל שלא נשאר בהשערות כדי לכוף ראשו לעיקרון נקרא פעין תער ולהתוס' אינו פן אלא פעין תער היינו סמוך לבשר וע' במשנה פ' בא סימן (דנ"ב ע"ב) שתי שערות כו' כדי שיהיו ניטלות בזוג דלהרמב"ם בפ"ה המשנה שיעורא רבא דכולהו הוא כדי לכוף ראשו לעיקרון וכ"פ בשו"ע אה"ע סי' קנ"ה סעי' י"ח כדי שיהיה ניטלות בזוג הוא שיעורא רבא דכולהו וע' במל"מ פ"ב מה' אישות דין י"ו מ"מ ודאי יכול ליטלו במספרים שלא פעין תער מקודם זמן הגבול שיש לו שנושר מאליו ובפרט לשטת התוס' וא"כ לתרוצי פן על קושית והא קא גדיל ומדלא משני הכי ש"מ דבאמת במספרים בכל ענין אוסר וכ"מ עוד בתוס' ד"ה חזינא וכ"מ עוד מהאבעיא מהו לחוה בבית השחי בידו כדי להעביר את השער וא"ל דאסור וא"כ כש"כ וק"ו במספרים שלא פעין תער דהא מבואר בטו"ד ס"י ש"צ ומיהו דוקא בשינוי כגון בידו או בשינוי אבל במספרים או בספין אוסר והוא מהש"ס פ"ג דמ"ק (די"ח ע"א) וע' בטו"א ח"ס תקל"ב א"כ מוכח דמספרים חמור מבידו מפני שזהו דרכו בכף וידו הוא שינוי א"כ הכא דאסור לחוה בידו לכן ק"ו דאסור במספרים ולכן אפילו למאי דמסיק ולית הלכתא פותיה ופי' התוס' דקאי על לחוה מ"מ נראה דאין זה שייך להיתר מספרים דלא קרב זה אלא זה כדמוכח מהש"ס

דמ"ק וטויו"ד הנ"ל וגם רש"י מפרש דהא ולית הלכתא פנתיה לא קאי פלל על לחוף
ע"ש וכ"פ בשו"ע סי' קפ"ב ס"ג דאסור לחוף בידו כו': קיצור התוס' כתבו דר' יוחנן
אוסר אף במספרים ומשמע דאפילו שלא פצין תער ויש לזה פמה ראיות בגמרא: ג איפא
דאמרי אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן (דבהדיא מפרש ר' חייא משום לא ילבש גבר
שמלת אשה ואשה דרפה בכף שהיא ניוול לה פשיש לה שער) המעביר בית השחי ובית
הערנה לוקה משום לא ילבש גבר שמלת אשה מיתבי העברת שער אינה מד"ת אלא
מד"ס וכ' התוס' ולא מצוי לשנויי דר' יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דנסוב ליה לטעמיה
מקרא ומשני הוא דאמר כי האי תנא דתניא המעביר בית השחי ובית הערנה ה"ז עובר
משום לא ילבש גבר שמלת אשה ותנא קמא (דסבר דאינה אלא מד"ס מאי דריש בהאי
לא ילבש) האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה מבציא ליה לכדתניא לא יהיה כלי גבר על
אשה מאי ת"ל כו' ראב"י אומר כו' ע' ב"י סי' קפ"ב ד"ה לא תלבש דלת"ק לא אסר
מדאורייתא אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים אבל כל שאינו הולך
ויושב בין הנשים לא מיתסר מדאורייתא.

וכמ"כ העברת שער בית השחי ובית הערנה אינו אסור מדאורייתא לת"ק דומיא
דהלבשת איש שמלת אשה פשאינו הולך ויושב בין הנשים ור' חייא בר אבא א"ר יוחנן
ס"ל כראב"י ומשמע לענ"ד (דמ"ש) (דמ"מ) אינו לוקה לר' יוחנן וראב"י אא"כ העבירו
בתער ע' מפתח] דאין לומר פיון דהאיסור הוא משום לאו דלא ילבש גבר שמלת אשה
א"כ גם במספרים שייך ה"ט דליתא דהא לרב (דנ"ח סע"ב) מבואר בהדיא בתער ממש
אסור מדאורייתא משום לא ילבש גבר.

ובמספרים פצין תער שרי לגמרי א"כ גם לר' יוחנן אין לנו לומר דלוקה מדאורייתא רק
בתער ממש ובתוס' ד"ה חזינא מסיק ג"כ דבמספרים מדרבנן אסור אלא שממ"ש לכל
הפחות משמע שהיה סבא שגם מדאורייתא אסור אבל מ"מ העלו דמדרבנן אסור וכן
מבואר בסמ"ג לאוין סי' סמ"ך ע"ש בכל הסימן ובספר ראים סי' צ"ו והיש"ש ביבמות
פרק מצות חליצה סי' י"ז ס"ל דלפי האיפא דאמרי לוקה לר' יוחנן אף במספרים פצין
תער וכ"כ הק"נ שם בהרא"ש סי' ח': קיצור.

לפי איפא דאמרי ס"ל לר' יוחנן דאסור מדאורייתא כראב"י והעיקר דהיינו בתער ות"ק
פליג דאינו מדאורייתא: ד וגרסינן בגמ' אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא ליה לר'
יוחנן דלית ליה (שער בית השחי) וכתבו התוס' והוא גופא מחייב בהעברתו.

ומדלא משני במספרים שקליניה דלכל הפחות מד"ס אסור לר"י אף במספרים ועמש"ל
סע"ף ב' דהיינו אפילו במספרים שלא פצין תער ההוא דאתחייב נגידיא קמיה דר' אמי
איגלאי בית השחי (כי הווי משלחי בהפשט מאניה לנגדיה) חזיניה דלא מגלח אמר להו ר'
אמי שבקוה דין מן חברייא הוא (דידע דאסור להעביר בית השחי) וכ' התוס' משמע נמי
הכא דמדרבנן נמי אסור אף במספרים בבית השחי ובבית הערנה אבל בשאר האברים
לא מציינו איסור עכ"ל לפ"ז נלע"ד דמשמע דאף במספרים אפילו שלא פצין תער אסור
כמ"ש חזיניה דלא מגלח משמע דאינו מגלחם פלל אע"פ שהרב"י רס"י קפ"ב לא כתב
כן ואחריו נמשך היש"ש שם ולפ"ז לענין הלכה לגירסא זו הנה לרב המעביר שער בית
השחי ובית הערנה בתער לוקה ומ"מ במספרים פצין תער שרי לגמרי ור' יוחנן פליג

ואמר דאסור מד"ס בין במספרים בין בתער ולפי האיפא דאמרי לר' יוחנן בתער לוקה מד"ת ובמספרים אסור מד"ס: וא"כ פיון לר' יוחנן ס"ל לפי האיפא דאמרי דאסור מד"ת וכן ס"ל לרב י"ל דקיי"ל פן אע"ג דזהו כראב"י ות"ק פליג ולחד לישנא ס"ל לר' יוחנן ג"כ דאסור רק מד"ס מ"מ יותר יש להשוות הלשון דרב ור' יוחנן ס"ל שנה דהיינו לפסוק פאיפא דאמרי כ"פ הסמ"ג לאנין סי' סמ"ד והספר יראים סי' צ"ו אבל הרי"ף והרמב"ם ס"ל דהעברת שער אינו מד"ת אלא מד"ס והתוס' פ"ד דיבמות (דמ"ח סע"א) הביאו ראיה דהאסור רק מד"ס ממ"ש ומפיבונשת פן שאול לא עשה רגליו פדלקמן ומלבד שיש בנה פירוש אחר פדלקמן עוד זאת מצאתי בחי' הריטב"א שם שכ' ש"ל דקרא דמפיבונשת היינו שלא גילח שער בית הערוה במספרים דזה שרי מדאורייתא דהא דאסור מדאורייתא היינו בתער וביש"ש ביבמות פמ"ח סי"ו ס"ל ג"כ דהלכה דאסור מדאורייתא ולענן מספרים לרב שרי ולר' יוחנן אסור לב' לישני וא"כ רב ור' יוחנן נדאי הלכה כר' יוחנן רק אח"כ איתא בעי מיניה רב מר' חייא מהו לגלח אמר לו אסור וכ' התוס' הבעיא בתער ממש ואסור לו תער ומספרים שרי א"כ פיון ר' חייא ס"ל מספרים שרי י"ל הלכה פן פרב ור' חייא אף רש"י פ"י מהו לגלח במספרים בבית השחי וכן הכריחו התוס' ספ"ד דיבמות (דמ"ח סע"א) מדפריה וקא גאדיל וקא יכול לגלח במספרים ע"ש לפ"ז מוכרח דאפילו שלא פעין תער אסור דאל"כ ישאר הקנשיא מאי פריה וקא גאדיל הרי גם פשיגלח במספרים שלא פעין תער לא יהיה צער כו' ומאיבעיא זו דרב יש ראיה לגירסת בה"ג והרי"ף דלקמן דלרב.

ג"כ אסור בבית השחי אף במספרים דהא פשיט ליה ר' חייא דאסור ואיף אמר הוא דשרי ולגרסתיו ג"כ כתב היש"ש ש"ל שאחר שפשט לו ר' חייא דאסור מסתמא קיבל ממנו שוב מצאתי בכנה"ג בי"ד סי' קפ"ב שהביא פן מתשו' הרשב"א ח"א סי' ק"ו דאוסר בבית השחי ובבית הערוה במספרים שלא פעין תער ודלא כהב"י וכ"מ בהרמב"ם סוף ה"י ומותר כו' במספרים משמע לא בית השחי וכו' וכן משמע ממ"ש עוד בעא מיניה רב מר' חייא מהו לחוה (בבית השחי בידו כדי להעביר את השיער) א"ל אסור א"כ כ"ש במספרים ואע"ג שהתוס' כתבו ולית הלכתא פנותיה דר' חייא מ"מ פיון דר"ח אינו סובר דבמספרים שרי שהרי אוסר אפילו לחוה א"כ הדרינן לכללין רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן וכבר כתבתי כ"ז לעיל ס"ב ונ"ל הרשב"א בתשו' הנ"ל שאלתם עוד בלחוה הוא דאסור בבית השחי ובית הערוה אלא רב משום דאוסר להקל פלל בבית השחי ובבית הערוה קמ"ל דבשאר אברים מותר ואפילו במספרים פעין תער אבל שחי וערוה פלל פלל לא, ותדע לה דאם איתא דשרי רב בית השחי ובית הערוה פלל טפי הו"ל לאשמועינן פחא דהתיירא בדידהו אלא מדלא אשמועינן התיירא בדידהו ש"מ דלעולם אסורין להקל פלל ועוד דבהדיא אמרה ר"ח לרב דגרסינן התם בעא מיניה רב מר' חייא מהו לחוה אמר לו אסור בבגדו מאי אמר לו מותר ומדלחוה אסור כ"ש במספרים שלא פעין תער ומדהיא בעיא דבעא מיניה מהו להקל (הג"ה בגירסתיו מהו לגלח ומ"מ אין נפקותא דגם לגירסא זו הראיה שפיר עכ"ה) ואסיר ליה שמעינן ליה מדאמר ליה רב וקא קא גאדיל ומצטער ואמר ליה בר פחמי גבול יש לו מאי קשיא ליה לרב ומאי קא צריה לאהדורי ליה הכי דהא פיון דאפשר להעביר במספרים אע"ג דאינו פעין תער הא לא

מִצְטַעַר אֶלָּא וְדַאי פְּשִׁיטָא דְכָכָל עֲנִין אָסוּר עַכ"ל תְּשׁוּ הַרְשָׁבָ"א וּפִי' בְּכָל עֲנִין הַיִּינוּ
וְדַאי אַף אִם לֹא יִקְוֶה רַק חֲצֵי אֲנָרְפֵן וְכֵה"ג הַפֶּל אָסוּר דַּכ"ז מְוַכְרַח מְהֵרָאיוֹת הָאֵלוּ.

וְהִנֵּה אַע"ג דְּהַרְשָׁבָ"א נִרְאֶה דַּס"ל בְּגִינְרֵסַת בַּה"ג פִּי קְאָמַר רַב בְּשָׂאָר אַבְרָהִים מִשָּׂא"כ
לְגִינְרֵסַתֵּינוּ מִתִּיר רַב לְגַלַּח בְּשָׁחֵי וְעֶרְוָה אֶפְּלוּ בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר מ"מ הַרְאָיוֹת שְׁהִבִּיא
מִתְּשׁוּבָתוֹ דְּר' חֲזִינָא לְרַב מְוַכְרַחוֹת הֵן גַּם לְגִינְרֵסָא שְׁלָנוּ דַּע"כ"פ ר' חֲזִינָא הַשִּׁיב לּוֹ דְּכָלֵּל
כָּלֵּל לֹא אֶלָּא שְׁנַצְטַרְף לּוֹמַר דְּרַב לֹא קִיבְּלָה מִר' חֲזִינָא כַּמ"ש הַתּוֹס' פ"ד דִּיבְּמוֹת (דַּמ"ח
ע"א) וְא"כ לּוֹ יְהִי פֶן פִּינֵן ר' יוֹחֲנָן ס"ל ג"כ לֹא כָּרַב לִב' לְשׁוֹנוֹת שְׁנַצְמָרוּ אֶלְיָבָא דְּר'
יוֹחֲנָן כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּנִזִּיר (דַּנ"ח סַע"ב וְדָף נ"ט ע"א) ד"ה חֲזִינָא א"כ וְדַאי לִית הִלְכָתָא
כָּרַב נֶגְדַּר ר' יוֹחֲנָן וּר' חֲזִינָא וְע' בְּהַרְי"ף פ' אֵלוּ טְרַפּוֹת גַּבִּי גְלוּדָה הוּבָא ב"י ס' נ"ט
וְהַדְּבָרִים ק"ו לַנְּד"ז.

גַּם הַסָּמ"ק ס' ל"ג פֶּתַב דְּבַתְעַר יֵשׁ בּוֹ לָאוּ וּבְמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר מְדַרְבָּנָן הוּא דְּאָסוּר
וְאֶפְּלוּ שְׁלֹא כְּעֵין תַּעַר בַּעַל נֶפֶשׁ לֹא יַעֲבִיר עַכ"ל הָרִי לְמַעֲשֵׂה ס"ל לְהַחֲמִיר פֶּתְשׁוּבַת
הַרְשָׁבָ"א אֶלָּא דְּהַרְשָׁבָ"א אוֹסֵר פֶּן לְכוּ"ע: קִיצוּר לְכַאוּרָה נִרְאֶה לְפִסְוִק דְּהַעֲבַרְתָּ שְׁעַר
בְּשָׁחֵי וְעֶרְוָה אָסוּר מַד"ת וּמ"מ י"ח וּס"ל דְּאָסוּר רַק מַד"ס.

וְלַעֲנִין בְּמִסְפָּרִים נִרְאֶה ג"כ דְּאָסוּר אַף שְׁלֹא כְּעֵין תַּעַר כַּמ"ש בִּתְשׁוּ הַרְשָׁבָ"א ח"א ס' י
ק"ו וְרֵאיוֹתָיו מְוַכְרַחוֹת: הַתּוֹס' סַפ"ד דִּיבְּמוֹת (דַּמ"ח סַע"א) ס"ל דְּהִלְכָה כָּרַב דְּמִתְר
בְּשָׁחֵי וְעֶרְוָה בְּמִסְפָּרִים ע"ש עַד וְשָׂמָא רַב לֹא קִבְּלָה מִר"ח וּר"ת מְפָרֵשׁ כּו' וְכ"כ הָרָא"ש
פ' מִצְנוֹת חֲלִיצָה ס' ח' וְז"ל הָאֲגוּדָה בִּיבְמוֹת ס"פ הַחֹלֶץ ס' מ"ה לֹא עָשָׂה רְגְלִיו לֹא
עָשָׂה שְׁפָמוֹ פִּרְי' שְׁיַעַר בֵּית הַשָּׁחֵי וּבֵית הָעֶרְוָה בְּמִסְפָּרִים וּבִהְלָכוֹת גְּדוּלוֹת אָמַר רַב
מִיָּקָל אָדָם כָּל גּוֹפּוֹ בְּתַעַר וְהַתְּנִיא הַמַּעֲבִיר שְׁעַר בֵּית הַשָּׁחֵי וּבֵית הָעֶרְוָה ה"ז לֹאֲהָ פִי
קְאָמַר רַב בְּשָׂאָר אַבְרָהִים וּבְשָׂאָר אַבְרָהִים מִי שְׂרִי פִי קְאָמַר רַב בְּמִסְפָּרִים וּלְפ"ז בֵּית הַשָּׁחֵי
וּבֵית הָעֶרְוָה אָסוּר אֶפְּלוּ בְּמִסְפָּרִים וּלְפִי הִלְכוֹת גְּדוּלוֹת פֶּתַב אֶלָּא הָא בְּתַעַר הָא
בְּמִסְפָּרִים וְהִזְדַּר מִשְׁנוּיָא קְמָאִי וְא"כ בֵּית הַשָּׁחֵי וּבֵית הָעֶרְוָה בְּמִסְפָּרִים מְוַתַּר ע' פַּב"ת
דְּנִזְרִים עַכ"ל וְע' בְּאֲגוּדָה סוּף נִזִּיר ס' י"ב דָּאָף בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר שְׂרִי לְרַב וְהִנֵּה
הַתּוֹס' הִבִּיא רְאִיָּה לְזָה מַמ"ש שְׁמוּאֵל ב' י"ט כ"ה וּמְפִיבְנוֹשֶׁת בֶּן שְׂאוּל לֹא עָשָׂה רְגְלִיו
פִי' שְׁלֹא גִילַח שְׁעַר הָעֶרְוָה לִישְׁנָא מְעַלְיָא וְכֵן פִּירֵשׁ"י בְּשְׁמוּאֵל שָׁם וּבַפַּמ"ח דַּק"ג ע"א
אֲכֵן הַתְּרַגּוּם יוֹנְתָן תְּרַגּוּם לֹא שְׁטַף רְגְלוֹהִי וְכֵן פִי' הַרְד"ק שָׁם.

גַּם רִש"י סַפ"ד דִּיבְּמוֹת שָׁם פִי' לֹא עָשָׂה רְגְלִיו לֹא קִצַּץ צְפוּרְנֵי רְגְלִיו וְצ"ע לְדַעַת הַתּוֹס'
נְהִי דְּנִצְמָר דְּרַב לֹא קִבְּלָה מִר"ח אוֹ שְׁנַאֲמַר דְּגַם בִּר' חֲזִינָא אֵין מְוַכְרַח פֶּן עַכ"פ רַב וּר'
יוֹחֲנָן הִלְכָה כִּר' יוֹחֲנָן וְהָרִי רִש"י וְתוֹס' בְּנִזִּיר שָׁם פִי' דְּר' יוֹחֲנָן אוֹסֵר אֶפְּלוּ בְּמִסְפָּרִים
כַּמְשַׁנ"ת לְמַעְלָה וְצ"ל דַּס"ל לֹא כַּפִּירֵשׁ"י וְתוֹס' דְּנִזִּיר אֶלָּא דְּר' יוֹחֲנָן לֹא מִיָּרִי רַק
בְּהַעֲבַרְתָּ הַשְׁעַר בְּתַעַר וְע"ז ס"ל דְּלוֹקָה מַד"ת לְחַד לִישְׁנָא אוֹ מַד"ס אָבֵל עַכ"פ מְצִי סְבַר
לְהָא דְּרַב דְּבַתְעַר כְּעֵין מִסְפָּרִים שְׂרִי וְתַדַּע שְׁהָרִי הִקְשׁוּ בַּגְמ' עַל רַב מִהָדָּף בְּרִייתָא דְּתַנְיָא
הַמַּעֲבִיר שְׁעַר בֵּית הַשָּׁחֵי וּבֵית הָעֶרְוָה הִנֵּה לּוֹקָה וּפְשָׁטָא דְּבְרִייתָא מְשַׁמַּע דְּהִנֵּה לּוֹקָה
מַד"ת קְאָמַר וְאֵעִפ"כ מְשַׁנֵּי פִי קְאָמַר רַב בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר אֶלְמָא שִׁי"ל דַּאֲע"ג דְּבַתְעַר
אָסוּר בַּל"ת שְׁל תוֹרָה אֵעִפ"כ בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר שְׂרִי לְגַמְרִי גַם מַד"ס א"כ מַעֲתָה יֵשׁ
לוֹמַר דְּר' יוֹחֲנָן לֹא פְּלִיג כָּלֵּל עַל רַב וְכֵן מְבֹאָר בְּהַדְּיָא בַּס' יְרַאִים ס' צ"ו שְׁפוֹסֵק כִּר"י

כפי האיקא דאמרי דהמעביר שער בית השחי ובית הערונה הנה לוקה דבר תורה ואעפ"כ פסק פרב וסיים וז"ל והעברת שיער דאמר ר' יוחנן לוקה על ד"ת ותנא ד"ס בהעברת תער קאמרי אבל במספרים שרי דאמר רב מי קל אדם כל גופו בתער ומפרש במספרים כעין תער פי' מגולח יפה עכ"ל וכן מתבאר בהדיא מדברי הסמ"ג לאונן רס"י ס' שכ' א"ר יוחנן כו' לוקה כו' סבר לה כר"א בן יעקב כו' והלכה כר"א וכן תרגם אונקלוס הרי ס"ל דהמעביר שער בית השחי ובית הערונה לוקה מד"ת ואעפ"כ פוסק אח"כ פרב דבמספרים כעין תער שרי והא דלוקה היינו בתער וכו"ל: קיצור.

שהתוס' והרא"ש והאגודה פוסקים דשרי להעביר בשחי וערונה במספרים ואפילו כעין תער ויצטרכו לומר דר' יוחנן לא פליג בזה על רב: ו אכן דוחק הוא בפ' הסוגיא לומר דר' יוחנן ס"ל פרב דא"כ מהו דאמרינו אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא לר' יוחנן דלית ליה ונהרי יכלו לומר דבמספרים כעין תער שקליניה דשרי לגמרי פן וכ"מ ממ"ש בגמ' גבי שפקוהו דין מן חברייא הוא וכדלעיל.

וצ"ל דיפרשו מן חברייא הוא שרק החברים נמנעים מזה ולא מדינא כעין שכתב הב"י בשם ה"ר"ן אלא דה"ר"ן מפרש דמיירי במקום שנהגו בענין שאין בו משום לא ילבש גבר כו' להכי רק החברים מחמירים פן והם מפרשים פן בכל מקום משום דמדינא קי"ל פרב ויותר נראה שאף לדבריהם שפסקו פרב עכ"ז יש לתפוס דר"י ור"ח אוסרים אלא דס"ל הלכה פרב משום דפשט הפסוק לא עשה רגליו משמע פן פנ"ל או משום שי"ל דר' יוחנן אוסר בתער מד"ת ע"כ מחמיר גם במספרים כעין תער משא"כ לרב י"ל דגם בתער אין איסור מד"ת ע"כ במספרים כעין תער שרי לגמרי פן נראה להעמיד דבריהם אף שהסמ"ג לא פי' פן דאל"כ אלא שנאמר דגם לר' יוחנן ור"ח שרי לגמרי הוא דוחק עצום בפ' הגמ' גם לגירסא שלנו ע"כ מוטב לומר דס"ל דהלכה פרב בזה אף דר' יוחנן ור' חייא פליגי וכמ"ש התוס' דיבמות (דמ"ח) בהדיא ושם לא קיבלה מר' חייא והנה פל זה הוא אף לגירסא שבש"ס שלפנינו והוא גירסת רש"י ותוס' וס"י וסמ"ג: והוא ג"כ גירסת הערוך כמ"ש בסמ"ג לאונן סי' ס' ומתוך זה יתבאר דמ"ש הטור וב"י רס"י קפ"ב בשם ר"ת אינו מוסכם אף לגירסא זו פי' ר"ת פסק בפשיטות פרב נגד ר' יוחנן ואין פן דעת התוס' בנזיר דהא ר' יוחנן גם ר' חייא נראה דפליגי עליה וכמ"ל באריכות דאסור גם במספרים וכבר כתבתי לעיל סעי' ד' דהרשב"א הכריח דאף שלא כעין תער אסור וכ"ד הסמ"ק וכ"ש לפי גירסת בה"ג והרי"ף וסייעתם והביאוהו ג"כ התוס' בנזיר (דנ"ט א') וז"ל הרי"ף פ"ג דמכות אמר רב מי קל אדם כל גופו בתער (אם הכביד עליו שיערו מי קל אותו בתער נ"י) מיתבי המעביר בית השחי ובית הערונה ה"ז לוקה (משום לא ילבש גבר שמלת אשה ומתרגם לא יתקן גבר בתיקוני אתתא) פי' קאמר רב בשאר אברים אבל בית השחי ובית הערונה לא אמר ושאר אברים מי שרי (בתער) והא תניא העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים פי' קאמר רב במספרים (וכתב הנ"י יש מפרשים בשאר אברים מותר במספרים וכדמפרש כעין תער וכה"ג בבית השחי ובית הערונה אסור ויש שגורסים אלא פי' קאמר רב כו' וחוזר בו מתירוי ראשון ובכל מקום התיר במספרים אפילו כעין תער שמגלח סמוך לבשר ובתער ממש אף בשאר אברים אסור מד"ס ובית השחי ובה"ע אסור מן התורה) וכי תניא ההיא בתער והא רב בתער קאמר אימא כעין תער אמר רב חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר שער בית השחי ובית

העֲרֹנָה לֹקְהָ מֵאֵי לֹקְהָ מְדַרְבְּנָן הֵהוּא דְאֶתְחִיב כּו' מַה לְהַקֵּל כּו' מַהוּ לְחֻזְף כּו' וּכְבָר כְּתַבְתִּי לְעִיל שְׁמִזָּה לְמַד בְּתִשׁוּי הַרְשָׁבָא סִי ק"ו דְאֶפִּילוּ בְּמִסְפָּרִים שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר אָסוּר בְּבֵית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֲרֹנָה וּבְבֵה"ג שְׁלָנוּ גְרִיס וְהָאֵמֵר רַב חֲזִינָא בְּרַ אַבָּא א"ר יוֹחָנָן כּו' מִזָּה מוֹכַח בְּגִירְסָא אֱלָא כִּי קָאֵמֵר רַב כּו' שְׁלַפ"ז בְּכ"מ הַתִּיר.

וְלָכֵן פְּרִיף כּו' וּמ"מ קִשְׁיָא מַהוּ הַפִּירְכָא דְלָמָא רַחֲב"א אָמֵר ר' יוֹחָנָן בְּתַעַר דְּנִקָּא קָאֵמֵר וְהִנֵּה בְּטוּר סִי קפ"ב וּי"א דְּנִקָּא בְּשָׂאָר הַגּוּף מְוֹתֵר בְּמִסְפָּרִים אֲבָל שֶׁל בֵּית הַשְּׁחִי וְשֶׁל בֵּית הָעֲרֹנָה אָסוּר וְכֵן הוּא מְסַקְנָת א"א הָרָא"ש ז"ל כּו' כְּתַב הַב"י הוּא לְפִי גִירְסַת בֵּה"ג וּכְבָר מְבֹנָאָר מִמֶּש"ל שְׁאֶפִּילוּ לְגִירְסָא דִּידָן מְבֹנָאָר בְּתוֹס' (דנ"ח סע"ב וְדף נ"ט ע"א) דִּלְר' יוֹחָנָן אָסוּר גַּם בְּמִסְפָּרִים וּבְנֻדָּי דְרַב וּר' יוֹחָנָן הִלְכָה כֵר' יוֹחָנָן.

כ"ש שְׁגַם ר' חֲזִינָא מִשְׁמַע דַּס"ל פֶּן וּכ"פ בִּש"ג פ"ג דְּמַכּוֹת דְּבַבִּית הַשְּׁחִי וּבְבֵית הָעֲרֹנָה אָסוּר גַּם בְּמִסְפָּרִים וּמִש"ע הַרְב"י אֲבָל שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר כּו' כְּבָר כְּתַבְתִּי שֶׁהַכְּנֵה"ג הִבִּיא תִּשׁוּי הַרְשָׁבָא ח"א סִי ק"ו דַּס"ל אֶפִּילוּ שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר וְהִבִּיא רְאִיוֹת לְזָה וְא' מִהֵן מִמ"ש בְּסִמּוּף אָסוּר לְחַפְכוּ בְּיָדוֹ כּו' וְעוֹד רְאִיוֹת עֲצוּמוֹת כִּמִּש"ל גַּם בִּיש"ש בִּיבְמוֹת (פמ"ח סס"י י"ז) כ' וְנ"ל וּמִצְאָתִי בְּמַגְדוֹל עוֹז וְנ"ל כְּתַבּוּ רַבּוּתֵינוּ מִשְׁעֵמְדָנוּ עַל דְּעֵתֵינוּ לֹא הִעֲבַרְנוּ בְּרִזָּל עַל בְּשָׂרֵינוּ אֶפִּילוּ בְּמִסְפָּרִים כָּלֵל וּכְלָל לֹא בְּרֵאשִׁי וְלֹא בְּגוּף מִן הַשְּׁפָה לְחֻזְף עַכ"ל וְלָכֵן מ"ש בִּש"ע רַס"י קפ"ב דְּבְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר אָסוּר וְהוּא מִמ"ש בְּב"י וְנ"ל סד"ה וּמ"ש וּי"א וּמ"מ מִשְׁמַע שְׁפָל מִסְפָּרִים הָאֵמֹרִים בְּעֵנֵינוּ זֶה כְּעֵין תַּעַר הֵם אֲבָל שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר אֶפִּילוּ בְּבֵית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֲרֹנָה שְׂרִי דְּבַכְה"ג לֹא הָיִי תִּיקוּן אֲשֶׁה כָּלֵל וּכ"נ מְדַבְּרֵי הָרָא"ש וְסָמ"ג עַכ"ל וְהַרְב"י לֹא רָאָה תִּשׁוּי הַרְשָׁבָא שְׁכ' וּפְסָק לְהִדְיָא הַפָּךְ מִזָּה בְּרְאִיוֹת בְּרוּרוֹת וְאִילוּ שְׁמִיעָא לִיה הִנֵּה הִזְר בִּיָּה כְּדָאֵמְרֵינוּ כֵּה"ג בְּכַתְּנֻבוֹת פָּרָק מְצִיאוֹת הָאֲשֶׁה (דס"ז) כְּש"כ שְׁפִשְׁט הַגְּמָרָא (דנ"ט ע"א) וְהַתּוֹס' שָׁם מִשְׁמַע פֶּן כְּדַבְּרֵי הַרְשָׁבָא וּכְמִש"ל סְעִיף ב' וְסְעִיף ד' וּכ"מ דְּעַת הָרִי"ף וְהָרָא"ש פ"ג דְּמַכּוֹת וְהַרְמָב"ם שְׁאֶסְרוּ בְּמִסְפָּרִים וְלֹא הִזְכִּירוּ הִיתֵר שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר: קִיצוּר כִּי אָף לְגִירְסָא שְׁלָנוּ מַה שְׁפִסְקוּ הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דְּשָׂרֵי בֵּית הַשְּׁחִי בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר הוּא דְּוַחַק וְנִגְדַּד פִּשְׁט הַסּוּגְיָא דִּר' יוֹחָנָן אוֹסֵר וּכ"ד הַסְּמ"ג.

וּכ"ש לְפִי גִירְסָא דְהָרִי"ף וּבֵה"ג דְּגַם רַב אוֹסֵר בְּמִסְפָּרִים וּכ"ד הָרִי"ף וְהַרְמָב"ם וְהָרָא"ש וּמ"ש הַב"י דְּהִינּוּ דְּנִקָּא כְּעֵין תַּעַר זֶהוּ נִגְדַּד פְּסָק הַרְשָׁבָא וְהַסְּמ"ק וְכֵן מִשְׁמַע הַסּוּגְיָא דְּגַמ' (דנ"ט ע"א) וְהַרְב"י לֹא רָאָה תִּשׁוּי הַרְשָׁבָא: וְעַתָּה נְבוֹא לְדִין גִּילּוּחַ הַזְּקוּן אִם שְׂרִי בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר אוֹ שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר אוֹ דְּאָסוּר לְגַמְרֵי מַד"ס: הִנֵּה לְכַאוּרָה מִהָא דְרַב דְּלַעִיל סְעִי א' דְּמִשְׁמַע דַּס"ל דְּהַמְעַבִּיר שְׁעַר בֵּית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֲרֹנָה בְּתַעַר לֹקְהָ מְדַאוּרֵיָתָא מִשׁוּם לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר וְאֵעֵפ"כ מְוֹתֵר לְהַעֲבִיר שָׁם הַשְּׂעִיר בְּמִסְפָּרִים אָף כְּעֵין תַּעַר מִיְהוּ בְּמַלְקָט וְהִיטְנֵי אָסוּר א"כ לְכַאוּרָה יֵשׁ לְזַקְדָּק מְפָאן לְעֵנֵן פִּיאוֹת הַזְּקוּן דְּג"כ אִינוּ חֲזִיב אֱלָא בְּתַעַר שֶׁאֵעֵפ"כ מְוֹתֵר לְלַקֵּט בְּמִסְפָּרִים אָף כְּעֵין תַּעַר דַּמ"ש מִיְהוּ בְּמַלְקָט וְהִיטְנֵי וְדַאי אָסוּר מְדַרְבְּנָן אַע"ג דְּנִק' הַשְּׁחִתָּה בְּלִי גִילּוּחַ בְּמַכּוֹת (דכ"א א') וְא"כ ה"ה בְּסָד נִשְׂאָ דְלָא כְּתִשׁוּי נו"ב מִהַד"ת סִי פ"א וְע' בְּלַח"מ פ"ה מַה נְזִירוֹת דִּין י"ב.

אָף קִשְׁיָה דַּא"כ הו"ל לְרַב לְהַשְׁמִיעֵנוּ רַבּוּתָא יִתְרָה דְּמִיקָל אֲדָם גַּם פִּיאוֹת הַזְּקוּן בְּמִסְפָּרִים כְּעֵין תַּעַר וְכֵן שְׂאָר גּוּפוֹ דְּהוּי רַבּוּתָא יִתְרָה אַע"ג דְּבִהֲדִיא נִאָּמֵר ל"ת בְּתוֹרָה ע"ז וְלֹא

תשחית כו' אפ"ה שרי וכ"ש בשער גופו דלא נת' זה בפירושו בתורה שיהי' לאו בזה ואיכא תנאי דס"ל שאין זה רק מד"ס לבד ומדלא השמיענו זה רב רק בכל גופו ולא בפואות הזקן משמע דבזקן אסור במספרים כעין תער עכ"פ ותיובחה דהב"י סי' קפ"א בסופו דמתיר אפי' כעין תער וגם ממ"ש החינוך וכמו שגראה הענין פן במסכת נזיר.

מבואר דס"ל ג"כ שאין להקל בפואות הזקן יותר מבבית השחי עכ"פ דאל"כ אנה נזפר במסכת נזיר שאסור לגלח פואות הראש במספרים כעין תער. א"ו יליף ק"ו משער בית השחי אלא דס"ל כהב"י דבשער בית השחי ג"כ לא אסור רק במספרים כעין תער עכ"פ למדנו מדבריו דאין להקל בפואות הזקן יותר מבבית השחי ולא כהב"י וכן מבואר בספר החינוך פ' קדושים סי' רנ"ב וז"ל שלא לגלח פואות הזקן שגאמר ולא תשחית את פאת זקנה כו' דיני המצוה כגון מה שארז"ל שאין החיוב אלא בגילוח של תער שגאמר ולא תשחית גילוח שיש בה השחתה וזקא וזהו תער פן פירשו ז"ל וכו' הרמב"ם ז"ל ואם גלח במספרים פטור נראה מדבריו דדוקא פטור הוא אבל אסור לעשות פן ואפשר שיהי' פן במגלח במספרים כעין תער וכמו שגראה הענין פן במסכת נזיר עכ"ל הרי זה הפך מדברי הב"י שגפרש דמ"ש הרמב"ם פטור הוא לאו דוקא אלא דמותר והרא"ה מפרש דפטור אבל אסור וכן בדין שבכמה מקומות בדינים אלו שגזכר פטור והיינו דאינו חייב מלקות ומ"מ אסור והרב"י לא ראה דברי החינוך בזה מדלא הביאו וכ"ש לגירסת הרי"ף דאומר פי קאמר רב בשאר אברים כו' פי קאמר רב במספרים וכ' הנמ"י בשם י"מ אבל בבית השחי ובית הערנה אסור אף במספרים כעין תער וכן פסק הב"י בשו"ע ואם איתא דבפואות הזקן כה"ג שרי למה ליה למימר פי קאמר רב בשאר אברים לימא פי קאמר רב בפואות הזקן א"ו דבפואות הזקן לא קילי מבית השחי ובית הערנה ונחמירי מיניה וכן יש להוכיח מלישנא קמא דר' יוחנן (דנ"ח סע"ב) דס"ל דהעברת שער בית השחי ובית הערנה אפילו בתער אינה מד"ת וכת"ק דלקמן (דנ"ט ע"ב) ואעפ"כ אוסר מד"ס אפילו במספרים וגם לוקה מדרבנן ע"ז ג"כ א"כ ככ"ש וק"ו בפואות הזקן דהלאו מפורש בדאורייתא בתער שגם במספרים אסור מדרבנן ולוקה מדרבנן דאיך נימא יציבא בארעא כו' דאין לתרץ דהתם משום לא ילבש גבר הוא מדרבנן א"כ אין לחלק כ"כ בין מספרים לתער משא"כ בדאורייתא זה אינו דהא הרמב"ם פתב שגם השחתת פואות הזקן נאסר משום שעושין פן עכומ"ז וא"כ אם בלא ילבש גבר החמירו מדרבנן גם במספרים כ"ש בהנ"ל ועוד דגם בהעברת פואות הזקן יש ג"כ האיסור דלא ילבש גבר וכדלקמן סעיף ח' וגם אין לתרץ עפמ"ש בגמ' פ' אע"פ (דף נ"ו סע"א) ונחמיי עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה די"ל זהו רק בדבר שבממון אבל באיסורין ודאי ל"ל הכי ועוד דגם שם יש לומר דלא קיי"ל פן ע' בהה"מ פי"ב מה"א ה"ו וע' בגמ' פ' הנהב (דנ"ה ע"ב) וכי עשו חכמים חיזוק לדבריהם כשם של תורה הרי דפלוגתא דר"מ ורבנן הוא וע' בהר"ש פ"א דדמאי מ"ב שבירושלמי מוקי מתניתין דדמאי הנ"ל דלא כר"מ אבל עכ"פ אף לר"מ לא עשו חיזוק יותר משל תורה וא"כ אי איתא דבשל תורה ממש שרי במספרים אמאי יעשו חכמים חיזוק לדבריהם בשער בית השחי ובית הערנה יותר ממה שעשו חיזוק בשל תורה א"ו משמע דבפואות הזקן לכ"ע אסור מד"ס גם במספרים ור' יוחנן ורב פליגי בשער בית השחי ובית הערנה דר' יוחנן מחמיר ה"כא פמו בשל תורה ואוסר אף במספרים ורב מיקל ה"כא במספרים פיון דגם בתער אין האיסור רק מד"ס שוב ראיתי ביש"ש

פי"ב דיבמות (סי' י"ז) חילק בין פיאות הזקן ובין שער בית השחי דבפיאות זקן בהשחתה תליא ולכן שרי במספרים אפילו פעין תער אבל הקא משום לא ילבש גבר כו' אין חילוק ולענ"ד אין דבריו נראים כלל מאחר שלא נמצא בגמ' דמותר בפיאות הזקן במספרים רק שאינו חייב א"כ יש לנו לומר דאדרבה חמור משער בית השחי ובית הערוה פאשר השכל מורה פו וכו"ל וכן בסמ"ג לא נזכר קנלא בפיאות הזקן יותר משער בית השחי ובית הערוה ועמ"ש מזה לקמן ולפמש"ל ס"ב דלר' יוחנן אסור בבית השחי ובבית הערוה במספרים אף שלא פעין תער א"כ ה"ה וכו"ש גבי פיאות הזקן י"ל פו וכמשי"ת סעי' ח': קיצור שיש להוכיח מהא דרב דגם בפיאות הזקן אסור מדרבנן במספרים פעין תער דלא כהב"י וכ"פ בס' החינוך פ' קדושים סי' רנ"ב ודקדק פו מדברי הרמב"ם ומהש"ס דנזיר וכן יש להוכיח ג"כ מלישנא קמא דר' יוחנן דנ"ח סעי' ב: ח וכ"ש שיש להוכיח מאיפא דאמרי לר' יוחנן דס"ל בשחי וערוה דלוקה בתער מדאורייתא ומדרבנן אסור גם במספרים פנ"ל סעיף ג' א"כ ודאי דכמ"כ בפיאות הזקן אסור ג"כ במספרים אע"ג דאינו חייב מדאורייתא אלא בתער הרי הקא גבי שער בית השחי ובית הערוה ג"כ אינו חייב מדאורייתא אלא בתער פנ"ל ואעפ"כ מד"ס אסור גם במספרים א"כ כש"כ וק"ו בפיאות הזקן דהוא דבר של פרהסיא דנדאי אסור כמ"כ במספרים מד"ס ויש לומר דלוקה ע"ז מדרבנן וגם להתוס' ספ"ד דיבמות דס"ל דהלכה פרב ועמ"ש"ל סעיף ו' דסבירא להו דהלכה פרב בזה אף דר' יוחנן ור' חייא פליגי א"כ אף אם נודה להם בזה דהלכה פרב מטעמים דלעיל מ"מ פיון דר' יוחנן ור"ח אוסרים גם במספרים ודאי דלכ"ע בפיאות הזקן אסור גם במספרים דאי איתא דבפיאות הזקן שרי לגמרי במספרים ואפילו פעין תער לא יתכן פלל שר"ח ור' יוחנן יחמירו בזה בשער בית השחי ובית הערוה מה גם להאיפא דאמרי דמדאורייתא לוקה ע"ז והיינו בתער לבד כמ"ש הסמ"ג והס"י בעצמן ובמספרים פעין תער שרי מדאורייתא א"כ מדוע יאסרו ר' יוחנן ור' חייא בזה מד"ס מה שלא אסרו פו בפיאות הזקן וא"כ לפי מה שנת"ל סעיף ד' וסעי' ו' דהרשב"א אוסר בשחי וערוה גם במספרים שלא פעין תער א"כ כש"כ שפן ראוי שיהי' הדין גם בפיאות הזקן ועוד נראה דבפיאות הזקן מלבד הלאוין שפיהם מצד עצמן שייך ג"כ אותו איסור עצמו דלא ילבש גבר כו' שהרי ארז"ל פ"י דשבת (דצ"ד ע"ב) ובמכות (ד"כ ע"ב) במלקט שערוה לבנות מתוך שחורות שאסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה וכ' הרמב"ם פי"ב מה' עכומ"ז ה"י המלקט שערוה לבנות מתוך שחורות מראשו או מזקנו משילקט שערה אחת לוקה מפני שעדה עדי אשה וכן אם צבעו שערו שחור משיצבע שער לבנה אחת לוקה עכ"ל והראב"ד השיגו דלא מחנור שיהי' לוקה באחת כו' משמע דבהרבה שערוה דמזכר מלתא מודה לו דאסור מד"ת: ובחידושי הריטב"א במכות שם ד"ה ומוזים חכמים לר"מ כ' דאם אסור מדאורייתא או מדרבנן תליא בפלוגתא דראב"י ורבנן בפ"ח דנזיר (דנ"ט ע"א) הנז"ל וס"ל להרמב"ם דצובע הרי הוא במלקט וע' בכ"מ ובב"י סס"י קפ"ב ופשוט דכ"ש מגלח שער זקנו במספרים פעין תער הוי פמו צובע ועדיף מיניה דטעמא דצובע שחור ומלקט לבנות שעי"ז נראה בחור והוי נוי לגבי תיקוני אשה וכ"ש במגלח השער לגמרי א"כ פשוט דבהעברת שער הזקן שייך אותו איסור בבית השחי ובית הערוה אלא דכאן אין להזכיר איסור זה פיון שיש איסור גדול יותר היינו הלאו ולא משחית כו' ויש בו חמשה לאוין לכן היכא

דליכא הלאו כמו במלקט לבנות מתוך שחורות או בצובע זקנו מבואר בהדיא דשייף
הלאו דלא ילבש גבר ואדרבה חמור פאן לאו זה ג"כ יותר מבשער בית השחי ובית
הערנה לדעת הרמב"ם דס"ל שם דהעברת שער אינה מד"ת אלא מד"ס וגבי מלקט
לבנות מתוך שחורות מראשו או מזקנו ס"ל דהיה לוקה דבר תורה והיינו מפני דראשו
וזקנו הוי פרהסיא ס"ל דאסור מדאורייתא לראב"י דקיי"ל פנותיה וכמ"ש ג"כ הריטב"א
משא"כ בבית השחי ובית הערנה דהוי בית הסתרים ס"ל דליכא איסור דלא ילבש גבר
מדאורייתא וכמ"ש הב"י סי' קפ"ב וכמ"ש"ל סעי' א' וא"כ לפ"ז בהעברת שער זקנו
במספרים כעין תער דאינו חייב מדאורייתא משום לאו דפיאות הזקן יש לחייבו משום
לא ילבש גבר מדאורייתא ממש דמ"ש מצובע זקנו שהוא פדי להראות בחור דהיה לוקה
מדאורייתא וכ"ש כשמשגלחו לגמרי כעין תער עכ"פ ואף שלא כעין תער י"ל דהוי כמו
צובע זקנו דמ"מ עי"ז ודאי נראה בחור א"כ פינו ר' יוחנן ור"ח אסרו בבית השחי ובית
הערנה במספרים כ"ש וק"ו בפיות הזקן אף אם היינו אומרים דמצד לאו דפיאות הזקן
הוא מותר גמור ראוי ויחוייב שיאסרו משום לא ילבש גבר ולפ"ז צ"ל מ"ש במשנה
דמפות ואינו חייב עד שיטלנו בתער כו' דאפ"י במספרים כעין תער יתחייב משום לא
ילבש גבר כו' וי"ל דתנא משום לאו דהשחתת פיות הזקן מייירי ולא מייירי בלאו דלא
ילבש גבר ועוד דלת"ק דנזיר (דנ"ט ע"א) ליכא בזה לאו פלל א"כ הו"ל לפחות פדין
שיער דשחי וערנה ונוסף ע"ז איסור הלאו דפיאות הזקן וא"כ אסור במספרים כעין תער
לכ"ע ולהרשב"א אפ"י שלא כעין תער ודבריו נראים עיקר: קיצור שיש להוכיח כמ"כ
מהאיכא דאמרי וכן לשטת התוס' ועוד יש בזה ג"כ הלאו דלא ילבש גבר ביותר מבשחי
וערנה ע"כ מה"ט י"ל ג"כ דאסור וא"כ במספרים כעין תער ודאי אסור אף העיקר דאף
שלא כעין תער אסור: ט אף לכאורה יש לדקדק לפמ"ש הנ"י פ"ג דמפות בשם רב
שרירא גאון ועתה אינו עדי הנשים בלבד כו' ע"ש א"כ אף שמתנאה בזה פינו שנהגו פן
פל האנשים אין בזה משום לא ילבש גבר כו' דבעינן דוקא עדי שהנשים לבד מתנאות
בו א"כ י"ל בגילוח הזקן לא שייף לא ילבש גבר כו' פינו דליכא עדי זה בנשים שהאשה
אין לה זקן אף זה אינו דא"כ במלקט לבנות מתוך שחורות מזקנו מדוע יתחייב וכש"כ
בצובע זקנו הא עדי זה ליכא בנשים פלל שהנשים אין להם זקן ורש"י פ"א במפות (ד"כ
ע"ב) במלקט לבנות כו' שמתנאה עצמו בנוי אשה וצ"ע איה דומה לנוי אשה הא האשה
אין לה שער פלל מגולה שתצטרף ללקט לבנות מתוך שחורות ולומר דכל נוי שמתנאה
א"ע חשוב לא ילבש גבר זה א"אדא"כ יהיה חייב כשלוכש מלבוש יפה מאד והב"ח
הביא הספרי פ' פי תצא וכי מה בא הפתוב ללמדנו שלא תלבש אשה פלים לבנים ואיש
לא ילבש בגדי צבעונים ת"ל תועבה דבר הפא לידי תועבה כו' אלא דבאמת זהו דעת
ת"ק דפרק שני נזירים (דנ"ט ע"א) ע"ש ולכן אין משם ראיה א"ו בעינן נוי אשה כמ"ש
שמלת אשה ונראה דהענין לפי שהאשה אין לה שער בזקנה ע"כ אף אם היא זקנה אם
היא נאה נראית כבחורה פי שער ראשה מכוסה ולכן המלקט לבנות בכדי שיהא נראה
בחור ה"ז חשוב נוי אשה ממש אף שבה אין שייף הפרט הזה דמלקט לבנות כו' מיהו זה
אינו דהא איתא פרק המדיר (דע"ב ב') דבחקר אין איסור לאשה לילך ראשה פרועה
וכ"כ התוס' שם ובהג"א שם בשם מהרי"ח וכ"כ הר"ן שם ובש"ט מ"ש וע' באה"ע סי'
כ"א סעי' ב' ובא"ח סי' ע"ה במ"א שם ססק"ד וא"כ שייף באשה מלקט לבנות מתוך

שחורות משער ראשה לכן לפירש"י דמלקט לבנות הוי מתנאה בנוי אשה ממש מיהו י"ל דהא העברת שער שייך ג"כ באשה והוא שער בית השחי ובית הערנה לכן אע"ג העברת שער הזקן אינו שייך באשה פנין דעכ"פ העברת שיער הוא מתקוני אשה א"כ כמ"כ העברת שער הזקן חשוב נוי אשה שהרי עי"ז נראה בחור תדע דהא מלקט לבנות מתוך שחורות לא שייך באשה בזקן כ"א בשער ראשה ואעפ"כ באיש חייב ע"ז גם בשער זקנו וחשוב נוי אשה אע"פ שהפרט הזה לא נמצא באשה א"כ כמ"כ בהעברת שער הזקן פנין דהוא בעצם ענין שע"ז נראה בחור א"כ חשוב נוי אשה אף שהפרט הזה אינו באשה פנין דענין העברת שער הוא מתקוני אשה בשער בית השחי ובית הערנה והעברה זו הוא נוי לאשה כדאיתא בסנהדרין (פ"ב דכ"א סע"א) ויצא לה שם בגוים בפינה ביהוקאל סי' י"ו ד' שאין להם לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערנה ובחז"ל הר"ן שם הקשה וא"ת א"כ נערה יוצא בסימנים היכי משפחת לה איפא למימר ששערות מועטין היו להם ולא היו במקום שיוכלו להזיק כו'.

וע' פ"ק דגיטין (ד"ז סע"ב) בתוס' ד"ה נימא ובפירש"י ד"ה נימא ודרפן הנה להסיר את השער א"כ ודאי גם פשיש להם שם שער ומסירין את השער זהו נוי וינפי להם דהא נקרא בקינה אלמא זהו יפוי וכן איתא פ"ק דמ"ק (ד"ט ע"ב) גבי ועושה אשה תכשיטיה מעברת סרק על פניה שלמטה כדי להעביר שער שלמטה ולא כהב"ח סי' קפ"ב ס"ה שכתב אבל הסרת שער בית השחי ובית הערנה אינו לנוי אלא להסיר הלכלוך והמיאוס כו' ועוד פנין עכ"פ מנוי האשה הוא מה שהיא מתנאה להראות בחורה ולא זקינה דהיינו מה שמלקט לבנות מתוך שחורות א"כ כל ענין שהאיש מתנאה להיות נראה בחור ולא זקן כגון שמלקט לבנות מתוך שחורות אף בזקנו וכ"ש כשמגלח הלבנות והשחורות שנראה בחור ה"ז מתנאה בנוי אשה וכן אף אם כל שער זקנו שחור עכ"ז כשמגלחו נראה בחור יותר וזהו מנוי האשה ממש וראיה לזה מצאתי בב"י סס"י קפ"א (בד"ה וכתב א"א הרא"ש ז"ל) בשם הר"ר יונה באגרת התשובה וז"ל אמנם תחת הגרון אינו אסור מן התורה לפי שאין שם פאה אבל אסרו חכמים להעביר שער בתער בכ"מ בגוף ואפילו על זרועותיו לפי שדומה לתיקון הנשים אבל מותר להעביר במספרים עכ"ל הרי ס"ל בהדיא דאף תחת הגרון שאין שם איסור כלל משום פאות הזקן עכ"ז שייך בו האיסור דלא ילפש גבר דומה לתיקון הנשים אלא דמשמע מיניה דמדמה זה לשאר אברים ולא לבית השחי ובית הערנה מדכתב ואפילו על זרועותיו כו' משמע דלהא דומה ועוד דמסתמא ס"ל כהרי"ף וסיעתו דבבית השחי ובבית הערנה אפילו במספרים אסור רק בשאר אברים מותר במספרים שכ"ד רוב הפוסקים וגם הרשב"א בתשו' סי' ק"ו מחמיר יותר ולכן פנין שכ' אבל מותר להעבירו במספרים משמע שדומה לשאר אברים ולכאורה זה סותר למ"ש דבהזקן אף היכא דליכא שום איסור פאות הזקן מ"מ לא גרע מבית השחי ובית הערנה ויש לתרץ דתחת הגרון שאני שאין השערות נפרין כ"כ ועוד דכשאין מגלח זקנו רק תחת הגרון אין בזה נוי כ"כ ואין נראה כבחור עי"ז פנין שכל פאות זקנו מלאים שערות אבל בהעברת השיער מכל הזקן לא גרע ממלקט לבנות כו' והו"ל ודאי כדן מעביר שער בית השחי ובית הערנה וגם י"ל דחמור מיניה לדעת הרמב"ם מפני שהוא מידי דמינכר בגילוי גמור ודברי הט"ז סי' קפ"ב סק"א תמוהים לענ"ד ונחזור לענינינו פנין דבפאות הזקן י"ל שיש ג"כ אותו האיסור דבשער בית

השחי ובית הערנה ונוסף ע"ז לאו דפיאות הזקן א"כ נראה שגם רב אינו חולק על ר' יוחנן רק בבית השחי ובית הערנה דשם הוא דמתיר במספרים.

אבל בפיאות הזקן ודאי גם רב לא יקיל יותר מפפי דס"ל ר' יוחנן בשער בית השחי ובית הערנה ואף אם היינו אומרים דבהעברת שער הזקן אין נוי רק כמו בשאר אברים מ"מ מצד לאו דפיאות הזקן ראוי לאסור ג"כ במספרים כמו שאסרו בבית השחי ובבית הערנה אף דעיקר האיסור שם הוא בתער ולא כהיש"ש והק"נ פי"ב דיבמות דס"ל שלפי האיכא דאמרי לוקה מדאורייתא אף במספרים פעין תער דהא בתוס' לא משמע פן ממ"ש דלכל הפחות אסור במספרים מד"ס ועוד כיון דרב מתיר זה לכתחלה במספרים פעין תער והקשו עליו בגמ' מבריייתא דלוקה ומחלק בין תער למספרים פעין תער שי"ל הפי דבתער לוקה מדאורייתא ואעפ"כ במספרים פעין תער שרי לרב א"כ נהי דר' יוחנן ור"ח אסרי גם במספרים מ"מ י"ל דהיינו מד"ס ואין לנו לעשות פלוגתא רחוקה בחנם מעצמינו לומר דלהאיכא דאמרי לוקה לר' יוחנן ע"ז מן התורה מה שמתיר רב לגמרי א"ו גם להא"ד לא לקי מדאורייתא רק בתער ממש כמו דס"ל לרב ג"כ ברייתא זו דלוקה ממש וי"ל מדאורייתא אלא דבהא פליגי עליה דרב דס"ל לר' יוחנן שמד"ס אסרו במספרים בין פעין תער ואפילו שלא פעין תער כמו שהכריח הרשב"א בתשו' סי' ק"ו וז"ל ומדלחוף אסור כ"ש להקל במספרים שלא פעין תער ומההיא בעיא נמי כו' והא קא גדיל כו' א"ו פשיטא דבכל ענין אסור עכ"ל הרי עשו סייג לאסור גם במספרים אף שלא פעין תער אע"ג דאיסור הל"ת בתער דוקא א"כ ודאי גם בפיאות הזקן יש לומר פן ביותר מטעם הנ"ל וגם פאן איכא הטעם לא להתדמות לעכומ"ז כמש"ל בשם המדרש וכמ"ש הרמב"ם רפי"ב ובאמת פסק הרב"י בש"ע לאסור בבית השחי מספרים פעין תער ולהתיר זה בזקן תמוה מאד ולא נמצא פלל בראשונים שמיקל בזקן יותר מבשחי דהמקילים בזקן מספרים פעין תער ודאי ס"ל כר"ת וסיעתו דמתיר בשחי מספרים פעין תער כמו שהביא הב"י רס"י קפ"ב וכמו שפסק פן בספר יראים להר"א ממין סי' צ"ו ומשמע מדבריו לכאורה סי' צ"ד דגם בזקן הדין פן.

אבל עכ"ז לא הזכיר בפירושו בזקן פלל כמו שהזכיר בשחי בסי' צ"ו והאוסרים בשחי מספרים דהיינו הרי"ף והרמב"ם הם ס"ל שבזקן אסור במספרים וכמבואר בהדיא מלשון הרמב"ם פי"ב דגבי זקן כתב פטור ולא כתב מותר כמ"ש לעיל מיניה גבי פיאות הראש ואח"כ גבי שער הגוף כתב מותר ובאמצע בדין פיאות הזקן כתב אם גלח במספרים פטור משמע ודאי דאינו מותר פלל פנ"ל ואף הסמ"ג דהביא דעת ר"ת גבי שחי עכ"ז גבי זקן לא הזכיר שום לשון מותר פלל וע' סמ"ק סי' ל"ג וסי' ע' אסור בשחי פעין תער ואף שלא פעין תער החרמיר וזהו בתשו' הרשב"א מ"מ גם בזקן לא הזכיר היתר פלל ע"ש סי' ע' ומסתמא ס"ל גם בזקן כמו בשחי ומ"ש הר"פ שם אבל במספרים מותר היינו תחת הגרון ומ"ש סי' ע"א ולא דמי לזקנו הפל קאי על איסור תורה דהיו לוקין עליו: קיצור ראיות שגם בגילוח הזקן שייך לא ילבש גבר: ובזה יתישב קושיות הב"י שהכריח דמ"ש הרמב"ם גבי פיאות הזקן דאם גלח במספרים פטור דמשמע דאיסורא איכא דמותר מבעיא ליה דומיא דהקפת פיאות הראשוע"ז כתב הב"י דסירקא דלישניה דמתניתין נקיט ולאו דוקא דלכתחלה נמי שרי ודבריו אין נכונים פלל במחכ"ת מאחר דהרמב"ם דקדק לעיל מיניה לכתוב ומותר בהלכה ו' וכן אח"כ בהלכה ט' ובאמצע

בהלכה זו גבי פיאזת הזקן לא כתב שמותר כ"א דאם גילח במספרים פטור מורה באצבע דאיסורא איכא לגלח גם במספרים ודבריו לקוחים מהתוספתא דמפוח (פ"ג) ואינו חייב עד שישלנו בתער נטלו ברהיטני או במספרים פטור משמע בהדיא רק פטור ממלקות דכל הפרק קאי על ואלו הן הלוקין אבל פשיטא דאינו מותר ח"ו ועוד דהא התוספתא השנה מספרים לרהיטני והנה אפילו לרב דמתיר בבית השחי מספרים פעין תער עכ"ז כתב בש"מ דדוקא מספרים אבל במלקט ורהיטני לא כמש"ל סעי' א' וא"כ למדנו דאפילו דהיכא דשרי מספרים פעין תער עכ"ז רהיטני לא שרי וא"כ אף את"ל דבפיאות הזקן ג"כ שרי מספרים פעין תער עכ"ז ודאי ברהיטני לא כמו בבית השחי לרב עכ"פ וא"כ ע"כ מ"ש בתוספתא נטלו ברהיטני או במספרים פטור עכ"ל דפטור אבל אסור הוא ולא פטור ומותר והרי התוספתא השנה מספרים לרהיטני עכ"ל דגם במספרים אסור ולכן דקדק הרמב"ם לכתוב פטור ולא מותר ח"ו וכמו שהבין ג"כ הר"א"ה בס' החינוך מדבריו פנ"ל ויוכל להיות שאסור מדאורייתא וכמו שמצינו בפטורי דשבת בפטור אבל אסור שיש מהן דאסורים מדאורייתא כמו בכותב אות אחת וע' בשו"ע אאזמו"ר ז"ל ה' שבת סי' ש"מ ס"ה ועכ"פ גבי רהיטני אסור בהדיא בש"מ גבי בית השחי אף לרב דשרי במספרים פעין תער א"כ ודאי כמ"כ בפיאות הזקן אף לכל היותר מקילים לא שרי במלקט ורהיטני וא"כ הרי התוספתא משנה רהיטני למספרים עכ"ל גם במספרים אינו רק פטור ממלקות ולא היתר ח"ו ואמנם הקושיא שהקשה הב"י מ"ש מפיאות הראש לכאורה קושיא אלימתא הוא דהא אדרבה יש מחמירים יותר בפיאות הראש מדאורייתא דאפילו במספרים פעין תער חייב א"כ מדוע יהיה קיל להרמב"ם שם בפיאות הראש יותר מפיאות הזקן לענגן מספרים ולפענ"ד מלבד שיש לחלק דפיאות הראש פינן שמגיעים לפיאות הזקן שמתחילים סמוך להם בגובה הלחי מצד ימין ומצד שמאל ע"כ י"ל שם התיר ללקט במספרים כשמגיעים לפיאות הזקן וע' בבל"י סי' קפ"א ס"ק א' בשם הגאון"י כתב כשמגיעים פיאות הראש למקום הזקן ממש שוב אין עליהם שם פיאות הראש ואפשר פירש כן פונת הרמב"ם.

ואפ"ל הרמב"ם מתיר אף כשמגיעים להתחלת פיאות הזקן שבלחיים העליונים והאריז"ל לא התיר רק כשמגיעים להזקן ממש דהיינו במקום פיאות לחי התחתון אף אף אם נאמר שהרמב"ם התיר ללקט פיאות הראש במספרים גם מקודם שמגיעים אל פיאות הזקן יש טוב טעם למה שאסר לגלח פיאות הזקן במספרים והיינו משום דהרמב"ם ראה שבבית השחי ובית הערנה אסור אף במספרים וכמו שפסק פן בהלכה ט' לא נראה לו בשום סברא ואופן שיהי' גילוח פיאות הזקן קיל משער בית השחי והיינו משום דמלבד החמשה לאנ"ן שבגילוח הפיאות מצד עצמן ס"ל בפשיטות שיש בזה ג"כ משום לא ילבש גבר שמלת אשה דהא מבואר בגמ' דמה שעושה תחבולה שיהי' נראה כבחור ולא זקן זהו מנוי אשה ועובר בזה על לא ילבש גבר דהיינו טעמא דמלקט לבנות מתוך שחורות פנ"ל בפרש"י דשבת (נ"ד ע"ב) שלא יהיה נראה כזקן ודרה"ה הנשים הוא להקפיד על כף ולהתנאות וכן במפוח (ד"כ ע"ב) א"כ כמ"כ וכש"כ במגלח כל זקנו שעי"ז נראה בחור ה"ז ממש נוי הנ"ל דמלקט לבנות ועדיף מיניה דמעביר הזקן שעי"ז יצא למראית העין מפלל זקן לכלל בחור ואף דמלקט לבנות ישנו באשה וגילוח הזקן ליכא באשה עכ"ז הרי גילוח זהו כמלקט לבנות מתוך שחורות באיש וגדול ועדיף ושייך

יותר לנוי שִׁירָאָה בְּחֹר וּא"כ הֵינּוּ הֶךָ מִמֶּשׁ וּכְמִשׁ"ל סְעִיף ט' מִשָּׂא"כ בְּפִיאוֹת הָרֹאשׁ לִיכָא לְמִימַר כֵּן שַׁע"י גִּילּוּחַ זֶה נִרְאֶה בְּחֹר וְלֹא זָקֵן שֶׁהָרִי פִיאוֹת הָרֹאשׁ יֵשׁ לְבַחֹר כְּמוֹ לְזָקֵן א"כ אִם לֹא יִגְלַחֵם יִרְאֶה בְּחֹר וְכֵן אִם שִׁיגְלַחֵם לֹא יִרְאֶה שֶׁהוּא בְּחֹר וְאִינוּ זָקֵן מֵאַחַר שֶׁבְּפִיאוֹת הָרֹאשׁ שָׁנָה הַבְּחֹר וְהַזָּקֵן וְרַק בְּפִיאוֹת הַזָּקֵן שֶׁהֵם אֵינָם אֲצֵל בְּחֹר אֲלֵא רַק אֲצֵל זָקֵן אִזְ שִׁינֶה לֹא שַׁע"י גִּילּוּחַ הַזָּקֵן לֹא יֵהִי נִרְאֶה זָקֵן כ"א בְּחֹר ע"כ בְּגִילּוּחַ פִּיאוֹת הַזָּקֵן כִּינֹן שִׁישׁ בְּגִילּוּחַ זֶה עֲנִין תִּיקוּנֵי אִשָּׁה א"א לְהַקְל בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשַׁעַר בֵּית הַשְּׁחִי מִשָּׂא"כ בְּפִיאוֹת הָרֹאשׁ לֹא שִׁינֶה זֶה כָּלֵל כִּנ"ל וְאִינוּ מִתִּיקוּנֵי אִשָּׁה וְעוֹד טַעַם אַחַר דְּהָא אִשָּׁה אֵין לָהּ זָקֵן וְיֵישׁ לָהּ פִּיאוֹת הָרֹאשׁ פִּידוּעַ וּבְגִמ' מְבֹנָר ג"כ כֵּן בְּקִדּוּשֵׁין (דל"ה ע"ב) וְזוּהוּ"ע צְדָעָא וּבֵת צְדָעָא הַמְּבֹנָר בְּגִמ' דְּשַׁבַּת פ' הַמוֹצֵיא יֵין (ד"פ ע"ב) דְּהֵינּוּ שַׁעַר הַצְּדָעִים שֶׁהַצְּדָעִים הֵם פִּיאוֹת הָרֹאשׁ אֲלֵא שֶׁהָאִשָּׁה מְשַׁכַּחַת אוֹתָן הַפִּיאוֹת וּמְכַסֶּה אוֹתָן ע"י הַשְּׂבָכָה וְהַקִּישׁוּרִים שֶׁלֹּא יִפְרִיחוּ וְיִצְאוּ לְחוּץ דְּשַׁעַר בְּאִשָּׁה עֲרֹנָה אֲבָל יֵישׁ לָהּ אוֹתָן הַפִּיאוֹת וּבְבִיתָהּ עִם בְּעֵלָהּ מְוַתֵּרֵת לִילָהּ בְּאִנּוֹן שִׁירָאוּ הַשְּׁעָרוֹת חוּץ לְצִמְתָּהּ.

רַק בְּחוּץ אֲסוּרָה וְדִלָּא כְּתוּשׁוֹ מֵהַר"מ אֲלִישֶׁקֶר ס' ל"ה וּא"כ בְּבִיתָהּ לְפַעֲמִים נִרְאִים שַׁעַר צְדָעִיָּה וְהוּא נִחְשָׁב מְנוּי הָאִשָּׁה א"כ בְּמָה שֶׁהָאִישׁ מְגַלַּח פִּיאוֹתָיו בְּמִסְפְּרִים אֵין בְּזָה נוּי אִשָּׁה כָּלֵל דְּהָא אֲדַרְבֵּה נוּי אִשָּׁה הוּא לְהַפֵּךְ שִׁירָאָה פִּיאוֹת הָרֹאשׁ שְׁלָהּ שֶׁהַשִּׁיעָר נוּי לְאִשָּׁה וְכִדְאִיתָא בְּגִמ' פ"ד דְּנִזְזִיר (דכ"ח) שֶׁיְכֹוֹל לֹאמַר אִי אֶפְשִׁי בְּאִשָּׁה מְגַלַּחַת יַעוּ"שׁ אֲלֵא דְאֲסוּרָה בְּגִילּוּי שַׁעַר מִשׁוּם שַׁעַר בְּאִשָּׁה עֲרֹנָה אֲבָל אִי אֶפְשֶׁר לְהַכְחִישׁ דְּנוּי הוּא לָהּ א"כ הָאִישׁ הַמְּגַלַּח פִּיאוֹת הָרֹאשׁ אֵין זֶה מְנוּי הָאִשָּׁה כָּלֵל דְּהָא הַנּוּי בְּאִשָּׁה בְּמִקּוּם זֶה הוּא לְהַפֵּךְ וְלִילֵי שֶׁהִיָּתָה אֲסוּרָה לְהִרְאֹת שַׁעֲרָה מִשׁוּם שַׁעַר בְּאִשָּׁה עֲרֹנָה הִיָּתָה מְגַלָּה שַׁעֲרָה לְנוּי וּא"כ בְּמָה שֶׁמְּגַלַּח פִּיאוֹת הָרֹאשׁ אֵינוּ לוֹבֵשׁ שְׂמֶלֶת אִשָּׁה כָּלֵל אֲבָל גִּילּוּחַ פִּיאוֹת הַזָּקֵן זֶהוּ נוּי אִשָּׁה מִמֶּשׁ דְּלִבְד שַׁע"י נִרְאֶה בְּחֹר עוֹד זֹאת שֶׁמִּתְדַּמָּה לְנוּי הָאִשָּׁה מִמֶּשׁ שֶׁהָאִשָּׁה אֵין לָהּ שַׁעַר הַזָּקֵן כָּלֵל כ"א הָאִישׁ יֵישׁ לוֹ זָקֵן וּבְזָה נִיכָר הַבְּדֵל בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה וְזוּהוּ מְנוּי הָאִשָּׁה מֵה שֶׁאֵין לָהּ זָקֵן שַׁע"י נִרְאִיתָ תְּמִיד בְּחֹרָה אִם אֵין זָקֵן אֲרַבְעִים שָׁנָה וְאֵילוּ הִיָּה לָהּ זָקֵן אִזְי כְּשֶׁהִיָּתָה שְׁלֹשִׁים אוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה הִיָּה נִרְאֶה זָקֵן אֲרַבְעִים שָׁנָה וְאֵילוּ הוּא מֵה שֶׁאֵין לָהּ שַׁעַר הַזָּקֵן כָּלֵל וְלָכֵן כְּשֶׁהָאִישׁ מְגַלַּח הַזָּקֵן מִתְנַאֵה בְּנוּי אִשָּׁה מִמֶּשׁ שֶׁהָרִי עִי"ז נִדְמָה בְּפִרְט זֶה לְאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ זָקֵן ע"כ לוֹבֵשׁ שְׂמֶלֶת אִשָּׁה מִמֶּשׁ וְלָכֵן אֶפ"ל דְּאִף לַת"ק דַּר"א בֵּן יַעֲקֹב דַּס"ל דְּהַעֲבַרְתָּ שַׁעַר בֵּית הַשְּׁחִי אֵינוּ אֲלֵא מַד"ס וְאֵין בְּזָה לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר מִדְּאוּרֵיִתָּא וּפִי הַסֶּמ"ג לְאִנּוּן ס' ס' דְּמִפְרָשׁ הַמִּקְרָא כְּפִשׁוּטוֹ שֶׁלֹּא יִלְבַּשׁ אִישׁ מִלְּבוּשִׁים הַמִּיּוֹחָדִים לְנָשִׁים כְּגוֹן צַעֲרִף וְקִיּוּנְסָא וְכִיּוּצָא בּוֹ לְשַׁבַּת בֵּין הַנָּשִׁים לְנִיאוּף וְרַב"י גְּמִי מוֹדֶה בְּזָה לַת"ק רַק דְּרַב"י ס"ל דְּאִף בְּיַפּוּי שְׂמִיפָה א"ע בְּנוּי שְׁדָרָה הַנָּשִׁים לְהַתְנַאֹת בְּזָה אִף שַׁע"י אֵינוּ דוֹמָה לְאִשָּׁה כָּלֵל כְּגוֹן מְלַקֵּט לְבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחֹרוֹת חֲזִיב וְע"ז פְּלִיג ת"ק דְּאֵין חֲזִיב אֲלֵא בְּמִלְבוּשֵׁי אִשָּׁה מִמֶּשׁ שַׁע"י יְכוֹל לְשַׁבַּת בֵּין הַנָּשִׁים לְנִיאוּף כִּנ"ל וּא"כ לִפ"ז גִּילּוּחַ הַזָּקֵן הוּא מִמְּלְבוּשֵׁי הָאִשָּׁה מִמֶּשׁ וְדוֹמָה לְהַלְבִּשׁתָּ הַצַּעֲרִף כִּינֹן שֶׁהָאִשָּׁה אֵין לָהּ זָקֵן וְכִשְׂיָהּ לֹא זָקֵן גְּלוּי לְכָל שֶׁהוּא אִישׁ וְלֹא אִשָּׁה וְכִשְׂמִגְלַח זָקֵנוּ יוּכַל שִׁיחֲשֹׁבוּ שֶׁהוּא אִשָּׁה אִם יִלְבַּשׁ ג"כ מִלְּבוּשֵׁי הָאִשָּׁה נִמְצָא גִילּוּחַ הַזָּקֵן זֶהוּ לֹא גִרַע מְלֻבָּשׁ א' מִמְּלְבוּשֵׁי אִשָּׁה מִמֶּשׁ כְּמוֹ הַצַּעֲרִף דְּלוֹקָה עִי"ז אִף לַת"ק דְּרַב"י אֲלֵא שֶׁמִּשְׁמַעוֹת הַמִּפְרָשִׁים דַּלַת"ק דְּרַב"י אֵין חֲזִיב לָאוּ מִמֶּשׁ בְּלוּבֵשׁ מִלְבוּשֵׁי נָשִׁים עַד שִׁיִּלְבַּשׁ וְיִלָּהּ וְיִשָּׁב בֵּין הַנָּשִׁים אֲבָל בְּלִבְיִשָּׁה לְבַד כ"ז שֶׁלֹּא יֵשֵׁב בֵּין

הנשים אין עובר על ל"ת ממש ודייקו לה מדכתוב פי תועבת ה' כל עושה אלה ותועבה זהו פשיש בין הנשים זולתי בחי' הריטב"א פ"ג דמכות ד"ה ומודים חכמים ד"כ ע"ב פתב וז"ל ודבר זה אפילו בחול אסור משום שנאמר לא ילבש גבר שמלת אשה לישנא דמשום שנאמר משמע דלא אסור תורה קאמר אלא אסורא דרבנן ואתיא כרבנן דפליגי עליה דראב"י דאמרי במסכת נזיר דלא ילבש גבר שמלת אשה כפשוטו בבגדים המיוחדים לנשים ולא שום זיון אחר עכ"ל משמע מדבריו דמלבוש המיוחד לנשים גם לת"ק חייב בלבישה זו לבד ומ"ש פי תועבת היינו שזה מביא לידי תועבה דוגמת פי יסיר את בנה או שעי"ז בא לידי הרהור תומ"י ע"י הלבשה כמ"ש בפנ"י בפ' התורה פ' תצא ולא נחלקו על ראב"י אלא בדבר שאינו מלבוש אשה רק זיון באשה פלי זיון ובאיש מלקט לבנות מתוך שחורות דאינו מלבוש אשה ממש פי גם באנשים שינה זה רק שהאשה דרפה בנוי זה לנפוח א"ע ע"ז ס"ל לת"ק פיון דזה אינו הגורם שישב בין הנשים אינו חייב ע"ז מהתורה ואף להפוסקים דלת"ק דראב"י אינו חייב במלבושי אשה מ"מ עכ"פ לראב"י דמודה בזה לת"ק ג"כ ודאי מלבושי אשה ממש חמיר טפי ממה שמתנאה בנוי אשה כמ"ש בפוסקים ואיפא לאו בזה ודאי לראב"י עכ"פ שפן ת"א וכן פסק הרמב"ם והש"ע א"כ גילוח הזקן שדומה במקום הזקן לאשה לא קיל מהלבשת הצעיף ודמור מיניה שעושה מעשה כן בגופו ולא בלבושו לבד אלא שעדיין יש לומר פיון שנשאר ניכר שרשי השערות ואין הסנטר חלק כמו באשה אפ"ל שאין זה פלוש לבוש אשה לגמרי שיהי' חייב מלקות מן התורה משום לא ילבש גבר כו' אבל עכ"פ ודאי עדיף ממלקט לבנות מתוך זקנו ולכן ס"ל לרמב"ם בפשיטות דחמור מבית השחי ע"כ אף במספרים אסור משא"כ בגילוח פאות הראש התיר במספרים משום דשם ס"ל דאין שינה בזה לא ילבש גבר שמתראה בחור שהרי הבחור והזקן שנים בפאות הראש בהשנואה אחת וגם האשה יש לה בעצם פאות הראש פנ"ל: קיצור השגה על הב"י ש'השיא פוננת הרמב"ם לדעה אחרת נגד פשט לשונו המורה באצבע להפך שבפאות הזקן אסור מספרים ג"כ וקושיותו מ"ש מפאות הראש יש לתרץ דבשער הזקן שינה לומר דמלבד אסור השחתת הזקן חשוב ג"כ מנוי אשה יען שעי"ז נראה בחור ולא זקן ועדיף ממלקט לבנות וכמו מלקט לבנות ושחורות דנראה בחור יותר ולכן א"א להקל בו יותר משיער בית השחי שהוא ג"כ משום דהו"ל נוי אשה ואסור במספרים ג"כ וזהו נוי אשה יותר משא"כ פאות הראש הרי הם שנים בבחור וזקן א"כ לא שינה לומר שע"י גילוח הפאות נראה בחור ולא זקן: ועוד טעם אחר להפריש בין פאות הראש ובין פאות הזקן דגלוח פאות הראש אינו נוי אשה דהאשה יש לה פאות הראש ולולי אסור שער באשה ערוה אדרבה נוי שלה להראות שער הצדעים שלה שהן הפאות דהשיער באותו מקום זהו מנוי האשה אלא דאסור משום שער באשה ערוה א"כ עכ"פ גלוח פאות הראש אינו שינה לנוי אשה אבל גלוח פאות הזקן זהו מנוי האשה ממש שבאשה אין שום שער הזקן וכך הוא הבני באשה שבמקום זה אין גידול שער ועי"ז נראית תמיד כבחורה ואילו הייה לה זקן הייה נראה זקנתה ולא הייה זה נוי וכיון שהעדר השער בזקן הוא מנוי האשה א"כ האיש המגלח זקנו מתנאה בנוי אשה ממש ועוד דחמור ג"כ ממתנאה בנוי אשה דודאי הלוכש מלבוש אשה כמו הצעיף חמיר טובא ממתנאה בנוי אשה שיש סכרא דאפילו לת"ק דראב"י דס"ל מלקט לבנות אינו אסור מהתורה י"ל דלוכש צעיף אסור

מה"ת ואף לרוב הפוסקים דלת"ק גם זה אינו חיוב מלקות עכ"פ לראב"י דהלכתא פנותיה זהו חמור טובא ולוקה ע"ז כמבואר בשו"ע ונאפ"י בלבוש אֶחָד לְבַד וא"כ גלות הזקן אף במספרים כעין תער הרי עי"ז מתדמה בכפרט זה לאשה שאין לה שערות הזקן והו"ל פלוגת הצעיר ונחמיר מצעירי דהוא מעשה בהגוף ממש שבכפרט זה נדמה בגופו לאשה אף שאינו דומה גמור לעומד מקרוב ממש מ"מ הו"ל כמו דומה ממש ועוד שגם בלבוש הצעיר עדיין נשארו כמה לבושים שנוכר שאינו אשה ומכל הני טעמי ס"ל להרמב"ם שא"א להתיר בזקן אף במספרים במכש"כ משיער בית השחי: קיצור עוד טעם דגלות פאות הראש אינו נוי אשה דהא האשה יש לה פאות הראש אבל גלות פאות הזקן זהו מנוי האשה וגם הו"ל פלוגת מלבוש אשה: ומ"מ מה דמשמע מדברי הרמב"ם להקל בפאות הראש יותר מבבית השחי להתיר ללקט פאות הראש במספרים פי"ב ה"ו ובבית השחי אסור אף במספרים זה ג"כ קשה שיעשה פאות הראש פדין שער שבשאר האברים למטה ממדריגת שער בית השחי ומגליה זה וגם קשה עליו מה שהקשיתי לעיל סעי' ז'.

דא"כ פשאומר כי קאמר רב בשאר איברים כו' ובמספרים הו"ל כמ"כ בפאות הראש דזהו רבותא גדולה יותר משאר אברים כו' ובכפרט הרבותא שהם קילי משער בית השחי כו' א"ו האמת יורה דרכו דבפאות הזקן ואף בפאות הראש שאיסורן מבואר בתורה בזה לא איירי רב להתיר אף במספרים במכש"כ משער בית השחי ולא איירי רב רק בשער בית השחי שלא הוזכר איסורו בתורה או בשער שאר האברים כו', ובלא"ה בענין פאות הזקן חלוקים עליו כמה גדולי הראשונים דס"ל דאף מדאורייתא אסור בפאות הזקן במספרים כעין תער כמ"ש הטור בשם הרא"ש וכ"כ הב"י בשם התוס' וכ"כ רי"ו: ולכאורה אפ"ל מ"ש הרמב"ם ומותר ללקט היינו במספרים שלא כעין תער וגם זה צ"ע מ"ש מבית השחי להרשב"א ולכן צ"ל כמ"ש לעיל דר"ל אחר שיגיעו להתחלת פאות הזקן: יא והנה לענין נזיר שצאמר תער לא יעבור על ראשו ס"ל לר' יונתן דג"כ אינו חייב עד שיטלנו בתער במסכת נזיר (דל"ט ע"ב) וכן סובר ר' אליעזר כדפירש"י (דמ"א ע"א) ד"ה ראשו והתוס' (דל"ט ע"ב) בד"ה ר' יונתן ובדאי א"א לומר דשרי לכתחלה לר"א ור' יונתן במספרים כעין תער ואף שלא כעין תער דהא כתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד כו' ולקח את שער ראש נזרו כו' ואם הנה מותר לגלח במספרים אפילו שלא כעין תער וכ"ש כעין תער א"כ אם גילח פן סוף יום כ"ט איך יקיים המצוה זו וגלח הנזיר כו' ולקח את שער כו' דהיא נדאי מצוה וגבי נזיר ממורת שאין לו שער פליגי ב"ש וב"ה בנזיר פרק שלשה מינים (דמ"ו ע"ב) דלחד לישנא לב"ש אין לו תקנה וכן ס"ל לר"א ולחד לישנא לב"ה אין לו תקנה וא"כ זה שגילח במספרים יום כ"ט הוי קרוב לנזיר ממורת ולר"א אין לו תקנה פלל מיהו זה יש לדחות דנזירות ממורת היינו שאין לו שום שער פלל אבל זה אף שגלח במספרים נשאר בו שרשי השערות ויכול לגלח בתער וא"כ י"ל זה נקרא וגלח וע' בנו"ב מהד"ת חלק יו"ד סי' פ' שאילה כזה ודעת הגו"ב שם דשפיר חייבים ע"ז משום וזקנם לא יגלחו ע"ש ומכאן ראיה לדבריו אבל עכ"ז הרי משנה שלמה שנינו פ"ו דנזיר (מ"ג) גלח או שגלחהו לסטים סותר שלשים יום ובדאי גם ר' יונתן ור"א ס"ל פן נהגם שזה מיירי בשגלח בתער מ"מ מדצריף שלשים יום ע"כ דלכתחלה אסור לגלח במספרים ועוד דבהדיא אמרינן בגמ' פ"ו דנזיר (דל"ט ע"ב) נזיר שגלחהו לסטים ושיירו בו פדי לכוף ראשו לעיקרון אינו סותר מבואר

אם שִׁירו פחות מזה סותר וּבְנָדָאי ר' יונתן ור"א לא פליגי ע"ז הרי מבואר דאסור לגלח במספרים אע"פ שאינו חייב אלא בתער ואיסור זה מדאורייתא הוא שהרי סותר נזירותו מדאורייתא וכן משמע בהדיא בספרי פ' נשא ר' יונתן אומר אינו לוקה את הארבעים עד שיטלנו בתער משמע דוקא פטור ממלקות אבל אסור א"כ אמאי לא נימא כמ"כ בפאות הזקן דתנו ואינו חייב עד שיטלנו בתער אינו חייב דוקא אבל איסורא איכא דהיינו פטור אבל אסור שזהו פי' אינו חייב: קיצור לר' יונתן דאינו חייב בנזיר עד שיטלנו בתער וגם מחמת וגלח את כל שערו כשנשאר כדי לכוף ראשו לעיקרו סגי דיעבד ואעפ"כ לכתחלה אסור לגלח כלל א"כ ממ"ש ואינו חייב אינו מוכח דמותר כ"א איסור גמור דאורייתא א"כ גם בפאות הזקן דאינו חייב עד שיטלנו בתער עכ"ז י"ל דאיסורא איכא אף מדאורייתא לגלח במספרים דמ"ש שער פאות הזקן משער נזיר: והנה התוס' שם בנזיר (דל"ט ע"א) פירשו הטעם דסותר שלשים יום ונ"ל וטעמא דסותר שלשים יום משום דבעינו נזירות כשיעלה לו תגלחת של מצוה כדי שיהיה שער וגדל כפי שראוי לגדל כסתם נזירות דהיינו שלשים יום עכ"ל: והשתא אם הנזיר רשאי לגלח במספרים שלא כעין תער וזה יגדל בג' או בד' ימים להתוס' דבגמ' שם מוכח דבשבועה ימים אתי גידול שערו כדי לכוף ראשו לעיקרו א"כ הגם שגידול פצע דנזיר הוא שלשים יום אבל בשעת תגלחת א"צ שיהיה השער רק כפי גדולו ערף ג' או ד' ימים לא יותר לפ"ד התוס' הנ"ל א"כ יסתור רק ג' או ד' ימים להתוס' וגם להרמב"ם לא יסתור רק שבועה ימים דמה בכך דסתם נזירות שלשים יום כיון שמותר לו לגלח לכתחלה במספרים שלא כעין תער כל משך הנזירות א"כ אין עיקר גידול השער דנזירות רק מה שגדל בג' או ד' ימים שהרי גידול השער היותר מזה מותר לגלח בכל יום ומדאורייתא דסותר שלשים יום משום כדי שיהיה שער גדול בעת הגלוח כפי שראוי לגדל בסתם נזירות ע"כ מוכרח דלכתחלה אסור לגלח השער לגמרי והיינו מדאורייתא ממש שהרי הא דסותר שלשים יום הוא מדאורייתא וכן משמע עוד בנזיר פרק שלשה מינין (דף מ"ד סע"א) גבי בעינו גידול שער והא ליכא דאל"כ נימא ק"ו מיין שלא יסתור רק ג' או ד' ימים יעו"ש: קיצור.

מר' יונתן גבי נזיר ראיה דאע"פ שאינו חייב עד שיטלנו בתער עכ"ז אסור לגלח כלל אף במספרים: יב והנה אף לרבי יאשיה דס"ל דנזיר חייב אף על מספרים עכ"ז משמע שם בנזיר (ד"מ ע"א) דאינו חייב אלא כעין תער כשמעבירו סמוך לעיקרו אבל שלא כעין תער אינו חייב אף לרבי יאשיה וכ"פ הרמב"ם פ"ה מה' נזירות דין י"א וע"ש בלח"מ דין הנ"ל להתוס' כעין תער הוא סמוך לגוף ממש ולהרמב"ם כשלא הניח כדי לכוף ראשו לעיקרו נקרא כעין תער ועכ"ז המצוה שלא יגלח כלל ויגדל פצע לגמרי שלשים יום וראיה מהא דגלח סותר שלשים יום וא"כ י"ל כמ"כ גם בפאות הזקן אף לכאורה לרבי יאשיה י"ל טעם נכון ע"ז לחלק בין פאות הזקן לשערות הנזיר והוא משום הא דבנזיר המצוה שלא יגלח כלל אלא יגדל פצע מדכתיב קדוש יהיה גדל פצע שער ראשו כדאי' בגמ' דנזיר (דל"ט ע"ב) דמקשה מזה על ר' יונתן משמע אבל לר' יאשיה ניחא דאף שאינו לוקה אלא כעין תער מ"מ מצות עשה הוא לגדל פצע לגמרי שלשים יום וכמ"ש התוס' שם בד"ה תנו רבנן וכן הרמב"ם ריש ה' נזירות מנה מצות עשה שיגדל הנזיר פצע וכן הסמ"ג בעשין סי' קכ"ו וכ"כ הרא"ה בספר החנוכה פ' נשא רס"י שע"ד ונ"ל וילשון הפכילתא גדל פצע מצות עשה עכ"ל וא"כ יש לחלק דדוקא התם

בְּנִזִיר דְּאִיפָּא קָרָא דְּגִדְל פֶּרַע יִלְפִינָן כֵּן מִשָּׂא"כ בְּפָאוֹת הַזְּקָן דְּלִיפָּא קָרָא ע"ז יֵשׁ לִזְמוּר
דְּלִיפָּא אִיסוּר כְּלָל בְּמִסְפָּרִים אֲבָל הָא לִר' יוֹנְתָן לִיפָּא קָרָא ע"ז גַּם גְּבִי נְזִיר כְּדָאִי בַּגְמ'
שָׁם (דל"ט ע"ב) דְּפָרִיף לִר' יוֹנְתָן וְהִכְתִּיב קְדוּשׁ יְהִיָּה לְמִימְרָא דְּאִם גִּלְחָ לֹו בְּתַעַר קְאִים
עֲלֵיהּ בְּעֵשֶׂה וּל"ת וּפִי' הַתּוֹסֵ' ד"ה קְדוּשׁ יְהִיָּה גִדְל פֶּרַע וּמִשְׁמַע דְּאִיסוּר עֲשֵׂה מִיְהָא אִיפָּא
בְּמַעֲבִירִין וּמִשְׁנֵי דְּכִי מְגַלַּח בְּתַעַר רִאשׁוֹ לָאוּ נְעֵשֶׂה אֲבָל שְׂלֵא בְּתַעַר גַּם כִּי גִלְחָ הַפֶּל
לִיפָּא לָאוּ וְלֹא עֲשֵׂה עכ"ל הֵרִי מְבֹאֵר דִּלְר' יוֹנְתָן לִיפָּא מ"ע בְּנִזִיר שְׂיִגְדֵל פֶּרַע דַּהֲמ"ע
קְדוּשׁ יְהִיָּה גִדְל פֶּרַע הֵינּוּ שְׂהוּא מ"ע וּל"ת שְׂלֵא יְגַלַּח בְּתַעַר וְהִרְמַב"ם וְהִסְמ"ג וְהִרְא"ה
דְּכַתְּבוּ שְׂהוּא מ"ע שְׂיִגְדֵל פֶּרַע הֵינּוּ מִשׁוּם דְּהִרְמַב"ם פּוֹסֵק כִּר' יֵאֲשִׁיָּה אִף אָנוּ נְבִיא
רְאִיָּה מְדַבְּרִי ר' יוֹנְתָן דִּס"ל דְּלִיפָּא מ"ע שְׂיִגְדֵל פֶּרַע.

ואעפ"כ אסור הנזיר מלגלח במספרים כָּל כָּמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ לְמַעַלָּה מִדְּסוּמֵר שְׁלֵשִׁים יוֹם
אִף לְרַבֵּי יֵאֲשִׁיָּה וּא"כ מ"ט לֹא נֹאמַר גַּם בְּפָאוֹת הַזְּקָן כֵּן: קִיְצוּר וְהִנֵּה לִר' יֵאֲשִׁיָּה יֵשׁ
לְכַאוּרָה טַעַם טוֹב לְחֻלְקָא בֵּין שְׂעַר נְזִיר לְפָאוֹת הַזְּקָן דְּבִשְׂעַר נְזִיר הַטַּעַם דְּאִיסוּר לְגַלְחָ
כְּלָל הוּא מִשׁוּם שְׂיֵשׁ ע"ז מ"ע וְהוּא קְדוּשׁ יְהִיָּה גִדְל פֶּרַע מִשָּׂא"כ בְּפָאוֹת הַזְּקָן אֲבָל לִר'
יוֹנְתָן מוֹקִי הַקָּרָא קְדוּשׁ יְהִיָּה גִדְל פֶּרַע לְעַנְנָן שְׂלֵא יְגַלַּח בְּתַעַר בַּגְמ' (דל"ט ע"ב) וּא"כ
לִיפָּא בְּנִזִיר מ"ע שְׂיִגְדֵל הַשְּׂעַר וְאֵעִיפ"כ אִיסוּר לְגַלְחָ כְּלָל וְכָלֵל וּא"כ מ"ט לֹא נֹאמַר גַּם
בְּפָאוֹת הַזְּקָן כֵּן: יִג אִף י"ל דְּהִתָּם גְּבִי נְזִיר הַטַּעַם מִשׁוּם דְּצָרִיף שְׂהִשְׂעַר שְׂהִיָּה בּוֹ בְּשַׁעֲה
שְׂקִיבֵל עֲלִיו הַנְּזִירוֹת יְהִיָּה בּוֹ ג"כ בְּעַת תְּגַלְחָת הַטְּהָרָה כְּדִמְשַׁמַּע בְּהַסְוִיָּא שָׁם דִּל"ט
ע"ב) גְּבִי אִי סִלְקָא דְּעַתָּה מְלַתְחַת רַבֵּי לְסוּמֵר מִשׁוּם דְּשַׁקְלִיָּה מִיְנֵיהּ לְהִהוּא שְׂעַר
דְּאִקְדִּישׁ בְּשַׁעַת נְזִירוֹתוֹ ע"ש בְּפִירִש"י וְשָׁם עֲמוּד א' בִּד"ה לְמֵאִי נְפָקָא מִיְנֵיהּ וּכ"כ
הַתּוֹסְפוֹת ד"ה וְשִׁיָּירוֹ בּוֹ וְזֶה וְשִׁיָּירוֹ בּוֹ כְּדִי לְכוּף אִין זֶה מִשְׂעַר שְׂהִיָּה לֹו מִשְׁעַת קַבְּלַת
נְזוּר אֲלָא צְמַח בּוֹ אַחַר כֵּן וְסוּמֵר אַחֲרֵי שְׂלֵא נְשַׁתְּיָר מֵאוֹתוֹ שְׂעַר שְׂהוּא בְּקַבְּלַת נְזוּר
עכ"ל וּא"כ אֲפִשְׁר מְפָרֵשׁ מ"ש וְגַלְחָ הַנְּזִיר כּו' אֵת רִאשׁוֹ נְזוּר הֵינּוּ שְׂיִגְלַח הַשְּׂעַר
שְׂהִקְדִּישׁ דְּהֵינּוּ הַשְּׂעַר שְׂהִיָּה בּוֹ בְּעַת קַבְּלַת נְזוּר וּא"כ לִפ"ז מְבֹאֵר דֹּאֵע"ג דְּלְעַנְנָן
מְלָקוֹת אִינוּ לֹוּקָה עַד שְׂיִטְלָנוּ בְּתַעַר עכ"ז כֹּל שְׂנַתְּגַלַּח הַשְּׂעַר שְׂהִיָּה בּוֹ בְּעַת שְׂקַבֵּל
הַנְּזִירוֹת אִף שְׂנַשְׂאָר בּוֹ כְּדִי לְכוּף רִאשׁוֹן לְעִיקְרָן לֹא קִיָּים מְצַנֵּת נְזִירוֹת וְסוּמֵר נְזִירוֹתוֹ
אִף הִנֵּה בִלְח"מ פ"ה מ'ה נְזִירוֹת דִּין י"א הַקְּשָׁה עַל הִרְמַב"ם וְהַתּוֹסְפוֹת שְׂנַרְאָה מְדַבְּרִיָּהֶם
דְּלֹא ס"ל סוּגִיָּא זֹו שְׂהֵם פְּסָקוּ דְּאִם גִּלְחָ וְהִנִּיחַ כְּדִי לְכוּף רִאשׁוֹן לְעִיקְרָן אִינוּ סוּמֵר נְזִירוֹתוֹ
אִף שְׂנַתְּגַלַּח הַשְּׂעַר שְׂהִיָּה בְּעַת שְׂהִקְדִּישׁ דְּהָא מְלַתְחַת רַבֵּי וְהוּא מְבֹאֵר בְּהִרְמַב"ם רפ"ו
מ'ה נְזִירוֹת וְז"ל נְתַגְלַח רֹוב רִאשׁוֹ בֵּין בְּתַעַר בֵּין כְּעִין תַּעַר וְלֹא נִשְׂאָר מִן הַשְּׂעֵרוֹת כְּדִי
לְכוּף רִאשׁוֹן לְעִיקְרָן בֵּין בְּזוּדוֹן בֵּין בְּשַׁגָּה אֲפִילוּ גִלְחוּהוּ לְסָטִים בְּאִנּוּס סוּמֵר שְׁלֵשִׁים
יוֹם עכ"ל וּכ' הַכ"מ וּמ"ש כְּדִי לְכוּף רִאשׁוֹן לְעִיקְרָן בְּפָרֵק שְׁלֵשָׁה מִיָּנִים (דל"ט ע"ב) נְזִיר
שְׂגִלְחוּהוּ לְסָטִים וְשִׁיָּירוֹ בּוֹ כְּדִי לְכוּף רִאשׁוֹן לְעִיקְרָן אִינוּ סוּמֵר עכ"ל וְדַבְּרִיו תְּמוּוֹהִים
כְּמוֹ שְׂהִקְשָׁה הִלְח"מ פ"ה ה"א דְּהָא הַגְמ' תִּירַץ בְּרִיָּיתָא זֹו דְּמִיָּירִי לְאַחַר מְלֵאת וּכְר'
אֲלַעְזָר עכ"פ הִרְמַב"ם ס"ל כֵּן וּכ"ד הַתּוֹסְפוֹת (ד"מ ע"א) ד"ה וּבְתַעַר.

ולכאורה י"ל טעם לדבריהם דְּהָא תְּגַלְחָת אִף בְּנְזִירוֹת מְרוּבָּה אִינוּ סוּמֵר אֲלָא שְׁלֵשִׁים
יוֹם וּא"כ בְּשַׁעַת תְּגַלְחָת מְצַנָּה לֹא יְהִיָּה בּוֹ כְּלָל מֵאוֹתוֹ הַשְּׂעַר שְׂהִיָּה בְּעַת שְׂהִקְדִּישׁ וְקִיבֵל
הַנְּזִירוֹת. א"כ מְוַכְרַח דְּזֶה אִינוּ מְעַכְּבַת וְיֵשׁ לְחֻלְקָא דְּלֹא אִיכְפַת לָן אֲלָא שְׂהִיָּה בּוֹ בְּעַת
תְּגַלְחָת שְׂעַר שְׁל תְּחַלַּת שְׁלֵשִׁים יוֹם לְכֵן אִין מִשְׁם רְאִיָּה לְדַחוּת סוּגִיָּא הַמְּפוֹרְשֵׁת וְשִׁפִּיר

הקשה הלח"מ: והנה הלח"מ תגרץ פניו מדברי רב חסדא (ד"מ ע"א) מוכח היכא דנשאר כדי לכוף ראשו לעיקרו [אינו סותר] א"כ נדחה הסוגיא (דל"ט ע"ב) דפשיט דמלתת רבי ולפע"ד דבריו אמת בצד אחד דנדחה הפשיטותא דלעיל אבל לא מטעמיה דאמרין מלעיל רבי דזהו נגד החוש שהוכיחו שם דמלתת רבי אעכצ"ל דס"ל דאף שלא נשאר מהשער שהיה בו בשעת התחלת נזירותו פניו שנשאר שער ממה שגדל במשך נזירותו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר פאשר פן משמע ג"כ במד"ר ובירושלמי [פ"ו ה"ג דאיתא במד"ר פ' נשא פרשה יו"ד (דר"מ ע"ד) (מבואר פדבריהם וז"ל וא"כ למה נאמר תער ללמדך שאינו סותר לא זוג ולא מספרים אלא תער עכ"ל וכו' בקה"ע שם בירושלמי בתוספות סד"ה מיפן שאינו סותר וז"ל והשתא דשמעין מהירושלמי דכל שאינו לוקין עליו פשיטא דאינו סותר ואתיא ה' ברייתא דמייתי בבבלי (דל"ט ע"ב) נזיר שגלחהו לסטים ושיירו כדי לכוף ראשו לעיקרו אינו סותר כפשטא ואפילו תוף מלאת דאע"ג דמלתת רבי פל שנשתייר כדי לקיים מצות גילוח אינו סותר דאתער או כעין תער קפיד קרא ואודא לה קושית הלח"מ פ"ה מה"נ הלכה י"א ע"ש עכ"ל וכיון הירושלמי וגם רב חסדא בתלמודנו (ד"מ ע"א) נראה דלא ס"ל התירוץ שבגמרא (דל"ט ע"ב) לכו פסקו פן התוס' והרמב"ם ומה גם כי תגרץ שהוא דחוק מאד להוציא הברייתא מפשטא: וכיון שפן נחזור לענינינו ונאמר דאע"פ שלענין קיום מצות תגלחת סגי אף פנשאר רק כדי לכוף ראשו לעיקרו שהוא פשיעור מה שגדל בשבעה ימים ואעפ"כ לכתחלה אסור לו לגלח אף במספרים אף אם יניח כדי לכוף ראשו לעיקרו אלא פל לא פל שלשים יום א"כ לפ"ז מוכח דאע"ג דליכא שום לאו ולא שום מ"ע שלא יגלח במספרים ופיר יוכל לגלח ולהביא קרבנותיו במלאת נזרו אף אם יגלח במספרים רק שישאר כדי לכוף ראשו לעיקרו אעפ"כ אסור לו לכתחלה מדאורייתא לגלח במספרים ולהניח כדי לכוף ראשו לעיקרו שמעין מיניה דהיכא דאמרה תורה תער לא יעבור על ראשו היינו ללקות אבל איסורא איכא גם במספרים אף שלא כעין תער פלל א"כ אמאי לא נימא גם בפאות הזקן פן דלא תשחית את פאת זקנם ופאת זקנם לא יגלחו לא נאמר אלא למלקות אבל איסורא איכא אף במספרים ואף שלא כעין תער: קיצור.

י"ל בנזיר הטעם דאסור לגלח במספרים משום דצריך שבשעת תגלחת יהיה בו השער שהיה בעת קבלת הנזירות אף הרמב"ם והתוס' לא ס"ל פן וכ"מ בירושלמי פ"ו דנזיר ה"ג דלא בעינן דיעבד שיהיה בו השער שהקדיש אלא כשיש משער נזירות כדי לכוף ראשו לעיקרו שפיר דמי וכ"כ בקה"ע שם ולא כטעם של הלח"מ ואעפ"כ אסור לגלח אף במספרים אף קצת מאורו השער א"כ (שם) גם בפאות הזקן י"ל פן ולפ"ז יש איסורא דאורייתא מלגלח במספרים אף שלא כעין תער ועוד עכ"פ מוכרח דמלשון אינו חייב עד שיטלנו בתער אינו מוכח פלל דשלא בתער שרי: יד ועוד ראיה דבנזיר אינו מגלח פלל אף לר' יונתן ור"א דתנן פ"ק דנזיר (דף ד' ע"א) מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון נזיר עולם הכביד שערו מיגל בתער כו' נזיר שמשון הכביד שערו אינו מיגל.

ובגמרא שם (סוף ע"ב) אבשלום נזיר עולם היה כו' ומגלח א' לשנים עשר חדש כו' (וע"ש בפירש"י אבל שאר נזירי עולם מגלחים א' לשלשים יום דהו"ל בהכי פוּבד עכ"ל והמל"מ פ"ג מה' נזירות הלכה י"ב פתב ולא ידעתי מי הכניסו לרש"י לתגר זה וכ"פ הרמב"ם שם דנזיר עולם מגלח א' לשנים עשר חודש) וע"ש (ד"ז ע"א) ההפך בין

נזיר עולם בין נזיר לעולם דנזיר עולם מיקל א' לי"ב חדש ונזיר לעולם אינו מותר בתגלחת כל ימיו וע"ש במשנה (ד"ח ע"א) פלוגתא דרבנן ורבי וכ"כ בשט"מ שם (ד"ח ע"א) בד"ה והלקתא כת"ק וז"ל ותלתא מיני נזיר גינהו חד דמקבל עליו נזירות הרבה ומגלח כל שלשים יום ואידך נזיר עולם דאבשלום פגון דאמר הריני נזיר עולם דאמרין הכביד שערו מיקל בתער אבל כל ראשו לא היה מגלח כו' ואידך אם אמר הריני נזיר מאה שנה או הריני נזיר לעולם דאינו מגלח לעולם ולא מיקל כל ימיו משערו כו' עכ"ל וכן מתבאר מדברי רש"י (ד"ז ע"א) בד"ה אלא נזיר לעולם ובתוס' (ד"ח ע"ב) בד"ה הרי זה נזיר כו' ובד"ה אמר מאה שנה ודף (ח' סע"א) בתוס' ד"ה ה"כ ובתוי"ט משנה ה' ד"ה רואין והנה בפ"י הכביד שערו מיקל בתער פ"י התוס' ולא מגלח לגמרי פאבשלום שלא גילח לגמרי שיהי נתלה בשער עכ"ל וביאר דבריהם התוי"ט שיהי מעשה תלייתו סמוך למעשה גלוחו היה עכ"ל וע' תוי"ט משנה ה' סד"ה רואין הביא ראיה לפ"י התוס' ולכאורה היה נ' לפ"י ענין מיקל ר"ל שאם השער ארוך חותך מחצה אורכו או יותר ונשאר השער קצר ואז אינו כבד עליו שיהי הפוך זהו כשלא גלח כלל יב"ח פנ"ל וא"כ כשמגלח באופן שמעמידו על שער כפי הגדל בשלשים יום או בשני שבועות אין פאן שום פוך אף א"כ אף מיקל בתער הול"ל במספרים דהתער משחית את השער לגמרי וחותכו עד סמוך לעיקרו ממש.

אלא פ"י מיקל בתער מצאתי בשט"מ דף ד' ע"א וז"ל דוקא מיקל שמגלח מקצת שערו אבל כל שערו לא דלשון מיקל משמע הכי ועוד אבשלום שנתגאה בשערו לא מסתבר לומר שיהי מגלח כל שערו למאי דאמר בגמ' שהי' מגלח כל שבוע או כל שלשים יום ועוד הרי נתלה בשערו ודוקא בתער אבל במספרים לא עכ"ל א"כ כיון דוקא בתער ולא במספרים הפ"י שיהי משחית השער לגמרי בתער אף לא בכל הראש אלא היה משניר קצת שער שלא גלחו כלל ודוגמת שיער פאות הזקן בכל אדם כף הנזיר עולם היה משניר קצת שערות בראשו שלא גילחם כלל ומה שגלח גילח בתער לגמרי וע' פ"י מיקל בתער בב"י בי"ד סי' ש"צ בד"ה כל אלו שאמרו יעו"ש בשם הרמב"ן בספר תורת אדם משמע באופן אחר היינו כמש"ל שחותך כל השער מחצה אורכו ומה שמיקל בתער ולא במספרים כד'י שיהי שנינו שהחותך מן השער קצתו אין דרכו בתער וא"א לגלחו כהוגן אלא בזוג של מספרים ומשום שהוא שלא פדרך המתגלחין ובשנינו מותר עכ"ל אף א"כ אף נתלה בשערו וכ"מ בפ"י המשניות להרמב"ם פ"ק דנזיר גבי מיקל בתער ולא תחשוב זה הפך מה שאמר תער לא יעבור על ראשו לפי שהפסוק הזה אינו בנזיר עולם כו' וכ"מ בגמ' שם (דף ה' ע"א) גבי מאי איכא ביניה לישאר אחוהי ואם הוא חותך רק חצי אורכו השער איכא ביניהו טובא כו' ובב"י סי' ש"צ איתא וכ' ר"י מיקל בתער פ"י שיהתוך מלמטה עיקרי השער כד'י להקל מעליו אבל לא במספרים פ"י שיהתוך מזנבות השער שנה נראה לעינים אבל תחת שערו אינו נראה עכ"ל והוא ברי"ו נכ"ח ח"ב ופ"י זה נראה כמ"ש השט"מ גבי הכביד שערו מיקל בתער ועכ"פ כל י"ב חדש אינו מגלח כלל וכלל לא בתער ולא במספרים שלא כעין תער דאם היה מיקל במספרים אף שלא כעין תער לא היה מכביד שערו דהרי א"כ היה שערו תמיד רק כמו שגדל שערו שבוע אחד א"ו לא היה נוגע בשער כלל לכן ביב"ח נקרא הכביד שערו ולפירש"י אפילו בשלשים יום נק' הכביד שערו ונזיר שמשון ונזיר לעולם אין נוגעין בהשער לעולם כדתנן הכביד

שָׁעָרוּ אֵינּוּ מִיִּקְל וְלֹר' יוֹנְתָן יִגְדֵל הַקְּוֹשֵׁיָא מִדּוּעַ יִחְמִירוּ כ"כ בְּזֶה יוֹתֵר מִפְּאוֹת הַזְּקֵן דְּהַחֵיּוֹב שְׁוֵה דְּאֵינּוּ חֵיִיב עַד שְׁיִטְלֻנוּ בְּתַעַר מֵאֵי שְׁנָא דְּפְּאוֹת הַזְּקֵן שְׁרֵי לִיטְוֹל בְּמִסְפְּרִים וְהָכָא אָסוּר לְגַמְרֵי נְאִי מְשׁוּם קְדוּשׁ יִהְיֶה גְּדֵל פְּרַע הָרִי ר' יוֹנְתָן מְפָרֵשׁ מ"ע זֹו רַק שְׁלֵא יַעֲבִירֵנוּ בְּתַעַר כַּמ"ש בַּגְּמ' (דל"ט ע"ב) לְמִימְרָא דְּאָם גְּלַח לִיָּה בְּתַעַר קְאִים עֲלֵיהּ בַּעֲשֵׂה וְל"ת וַע"ש בְּרִישׁ"י וּבְתוֹס' בַּד"ה הַפְּתִיב וְעוֹד דְּנִזְרִוֹת שְׁמִשׁוֹן יִפְלֵא יוֹתֵר הֲלֵא בְּפִסּוּק שׁוֹפְטִים סִי י"ג ה' נְאָמַר וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ וּפִי מוֹרָה הֵינּוּ תַעַר דְּוָקָא כְּדֵאִי בְּרַבּוֹת נְשָׂא פ"י (דרל"ט ע"ב) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ כַּמָּה דְּתִימָא תַעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ לְמָה נִק' שְׁמוֹ שֶׁל תַעַר מוֹרָה שְׁאִין הַשְׁעַר מְתִיבֵרָא אֲלֵא מִן תַעַר שְׁהוּא מְגַלַח גְּלוּחַ שֶׁל הַשְּׁחִתָּה כַּמַּד"א וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאֶת זְקֵנָה הָרִי מְפֹרֵשׁ שְׁאִין הֲלֵאוּ אֲלֵא בְּתַעַר וּא"כ אַמְאֵי הַכְּבִיד שְׁעָרוּ אֵינּוּ מִיִּקְל וְסוּבַל כְּנֹכַד גְּדוּל כֹּל יָמָיו יִקְוֹל בְּמִסְפְּרִים שְׁלֵא כְּעִין תַעַר וּכְבָר הַנְּכַרְחָנוּ מִלְּשׁוֹן הַכְּבִיד שְׁאִינוּ מִיִּקְל כֹּלֵל וּכ"ש לְדַבְּרֵי הַשֵּׁט"מ דְּאָף נְזִיר עוֹלָם אֵינּוּ מִיִּקְל רַק בְּתַעַר וְלֹא בְּמִסְפְּרִים א"כ כַּש"כ נְזִיר שְׁמִשׁוֹן שְׁאִינוּ מִיִּקְל לְעוֹלָם וּמְגוּפָא דְּמִתְנִיתָן מוּכַח הָא דְּאֵינּוּ מִיִּקְל דְּהָרִי בְּמִסְפְּרִים נִקְרָא ג"כ מִיִּקְל כְּדֵאִי בַּגְּמ' דְּנְזִיר (דנ"ח ע"ב) אָמַר רַב מִיִּקְל אָדָם כֹּל גּוּפוֹ בְּתַעַר וּמִסִּיק דְּהֵינּוּ בְּמִסְפְּרִים וּמ"ש בְּתַעַר ר"ל כְּעִין תַעַר הָרִי דְּגַם זֶה נִקְרָא מִיִּקְל וּבְנֹדָאֵי אָף שְׁלֵא כְּעִין תַעַר נִקְרָא מִיִּקְל רַק דְּרַב מִתִּיר אֲפִילוּ כְּעִין תַעַר אֲבָל הָכָא שְׁשֻׁנֵינּוּ אֵינּוּ מִיִּקְל הֵינּוּ כֹּלֵל וּכְלֵל לֹא וּמִדּוּעַ יִסְבּוּל כֹּל הַכְּנֹכַד הַעֲצוּם כֹּל יָמֵי חַיָּיו.

וְהִנֵּה הָכָא גַבֵּי נְזִיר שְׁמִשׁוֹן וְנְזִיר לְעוֹלָם א"א לֹמַר הַטַּעַם מְשׁוּם דְּכַעֲיִנּוּן שְׁבִשְׁעַת גְּלוּחַ הַטְּהָרָה יִהְיֶה בּוֹ הַשְׁעַר שְׁהַקְּדִישׁ דְּהָא הֵם אֵינּוּ מְגַלְּחִים לְעוֹלָם כֹּלֵל גַּם נְזִיר עוֹלָם אֵינּוּ מְגַלְּחֵי לְעוֹלָם כ"א מַה שְׁמִיִּקְל אַחַת לִיב"ח מִיָּהוּ גַבֵּי נְזִיר עוֹלָם י"ל מַה שְׁמִיִּקְל זֶהוּ וְגַלְּחַ כֵּינּוּן שְׁמִיִּקְל בְּתַעַר אֲבָל גַבֵּי נְזִיר שְׁמִשׁוֹן וְנְזִיר לְעוֹלָם הָרִי אֵינּוּ מְגַלְּחִים לְעוֹלָם א"כ מִדּוּעַ אֵינּוּ מְקִילִים בְּמִסְפְּרִים שְׁלֵא כְּעִין תַעַר אַעֲכָז"ל דְּכֵינּוּן שְׁבִתַעַר הוּא חֵיִיב גַּם בְּמִסְפְּרִים אִיסוּרָא אֵיכָּא אָף שְׁלֵא כְּעִין תַעַר כֹּלֵל אֲלֵא נֹדָאֵי אָף דְּאֵין חֵיִיב מְלַקוֹת אֲלֵא בְּתַעַר מ"מ כֵּינּוּן שְׁפִנּוֹת הַתּוֹרָה בְּזֶה שְׁשֻׁעָרוּ יֵשׁ בּוֹ קְדוּשָׁה וְשְׁלֵא יִשְׁחִיתֵנוּ אָף שְׁהֲלֵאוּ וְהַמְּלַקוֹת אֵינּוּ אֲלֵא בְּתַעַר אֲבָל אִיסוּרָא אֵיכָּא לְגַלְּחַ כֹּלֵל וְצָרִיף שְׁיִגְדִילוּ לְגַמְרֵי וְנִדְּוָגְמָא שְׁאִין חֵיִיב מִן הַתּוֹרָה בְּאוּכַל טְרַפָּה אֲלֵא בְּכִזִּית וּמ"מ אָף כְּחֻצֵי שְׁעִוּר אָסוּר וַע"ב מַל"מ רַפ"ד מַה שְׁבוּעוֹת מַעֲנִין חֻצֵי שְׁעִוּר וּבְשׁו"ת ח"צ ס' פ"ו כ' וּלפ"ז בְּכָל שְׁאָר אִיסוּרֵי תּוֹרָה כְּגוֹן הַתּוֹלֵשׁ שְׁעַר אֶחָד בְּנְזִיר אוֹ בְּשִׁבְתָּה אוֹ מוֹצֵיא פְּחוֹת מְכַשְׁעוֹר אֵין בּוֹ אִיסוּר תּוֹרָה כֹּלֵל כו' א"נ י"ל דְּאָף דְּבָכַל הַשְׁעִוּרִין נְמִי פְּחוֹת מְכַשְׁעוֹר אָסוּר מִן הַתּוֹרָה כו' עַכ"ל וְה"נ י"ל כֹּן וּנְק' ג"כ חֻצֵי לְאַצְטְרוּפֵי הֵינּוּ אִם הֵיָה מְגַלְּחֵי בְּתַעַר הֵיָה חֵיִיב הֵינּוּ עַ"י שְׁהֵיָה מְשַׁחֲתוּ מַעֲיָקְרוּ וְה"נ כְּשִׁמְשַׁחֲתִי מְקַצְתוּ אָסוּר דְּזֶה הַמְּקַצֵּת קוֹדֵם שְׁגִילְחוּ הֵיָה מְצַטְרֵף לְהַנּוֹתֵר לְחֵיִיבוֹ וְעַכ"פ בְּנְזִירוֹת מְוַכְרְחִים אָנוּ לֹמַר כֹּן וּא"כ אַמְאֵי לֹא נֹאמַר כֹּן בְּפְּאוֹת הַזְּקֵן שְׁהַקְּפִידָה הַתּוֹרָה שְׁלֵא לְהַשְׁחִיתָם א"כ יֵשׁ כְּעִין קְדוּשָׁה בְּזֶה הַשְׁעַר וְאֲדַרְבֵּה חֲמוּר מִשְׁעַר נְזִיר ע"ד שְׁאֲמָרוּ בְּמִשְׁנֵה רַפ"ז כַּה"ג וְנְזִיר יִטְמֵא נְזִיר שְׁאִין קְדוּשָׁתוֹ קְדוּשַׁת עוֹלָם וְאֵל יִטְמֵא כֵּהוּן שְׁקְדוּשָׁתוֹ קְדוּשַׁת עוֹלָם וְה"נ אִיסוּר גְּלוּחַ פְּאוֹת הַזְּקֵן הוּא לְעוֹלָם מִשְׁא"כ בְּנְזִיר שְׁאֲחַר הַנְּזִירוֹת יֵשׁ הֵיָתֵר וְגַם אֵינּוּ לֹאוּ הַשְׁוֵה בְּכָל וְגַם קִיל יוֹתֵר מִפְּאוֹת מְשׁוּם שְׁשֻׁנֵי בְּשִׁאֲלָה כַּמ"ש בַּגְּמ' פ"ק דִּיבְּמוֹת (ד"ה ע"א), וּא"כ אָף שְׁהַחֵיִיב מְלַקוֹת הֵיָה רַק בְּתַעַר אֲבָל נְאָמַר שְׁהַמְּכַנּוּן וְהָאִיסוּר שְׁיִגְדֵל שְׁעַר פְּאוֹת זְקֵנוּ כְּמוֹ

הנזיר בשערות ראשו וכמו גבי בית השחי פתב הרשב"א בתשו' סי' ק"ו דאסור להקל
פלל כו' דבעא מיניה מהו להקל ואסר לו כמ"כ וכש"כ שי"ל פן בפאות הזקן דאסור
להקל פלל: קיצור.

כמו נזיר עולם אינו מיקל כ"א אחת לי"ב חדש ונזיר לעולם אינו מיקל פלל אע"פ
שהחייב אינו אלא בתער וזהו מדאורייתא וגם נזיר עולם פשמיקל אחת ליב"ח אינו
מיקל במספרים פלל כ"א מגלח קצת מהשערות בתער א"כ י"ל כמ"כ בפאות הזקן דהו
מקצת הזקן שאין להקל בהן פלל אף במספרים: יד (טו) וכו' דאי מצינו בתורה ובכתובים
ששערות הזקן יש להם מעלה כמ"ש בפ' שמות ג' י"ו לה ואספת את זקני ישראל ובמתן
תורה ויבא משה ויקרא לזקני העם ובפ' בהעלותה אספה לי שבועים איש מזקני ישראל
ומניין נודע כ"כ שהם זקנים היינו ע"י שערות הזקן כפשוטו וכדאיתא במשנה ספ"ק
דברכות (דף י"ב ע"ב) אמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבועים שנה ופירש"י ולא
זקן ממש כו' והיינו כמ"ש בגמ' פ'ק תפלת השחר (דכ"ח ע"א) אמרה ליה לית לה
חינוכתא ופירש"י אין לה שערות לבנות של זקנה ונאה לדרשן להיות זקן שהוא יומא
בר תמני סרי הנה אתרחיש ליה ניסא ואתדרו ליה תמני סרי דרי חינוכתא ופירש"י י"ח
שורות של זקנה היינו דקאמר ראב"ע הרי אני כבן שבועים שנה ולא בן שבועים שנה
למדנו מזה דפי' זקנים הוא כפשוטו ג"כ שזקנם לכן ועי"ז נראה לכל שהם זקנים א"כ
למדנו מזה דפאות הזקנה יש בהם שבח ומעלה כענין מ"ש במד"ר פ' חיי ס"פ נ"ח אמר
רב שמואל בר יצחק אמר לו הקב"ה אני אומנתי גומל חסדים תפסת אומנתי בא לבוש
לבושי ואברהם זקן בא בימים וכ' המ"כ ולבוש לבושי זה הקב"ה נק' עתיק יומין ולבוש
זה היינו שערות לבנות של הזקנה וכמשארז"ל בסנהדרין פ' חלק (דק"ז ע"ב) ע"פ
ואברהם זקן עד אברהם לא היה זקנה כל דחזי לאברהם אמר האי יצחק כל דחזי ליצחק
אמר האי אברהם בעא אברהם רחמי דלהוי ליה זקנה שצאמר ואברהם זקן בא בימים
וכ"ה בגמ' פ"ז דב"מ (דפ"ז) ומהרש"א שם בח"א הקשה מדכתוב קודם באנשי סדום
מנער ועד זקן כו' ותירץ דנדאי הזקנה ע"ש רוב שנים היה כבר בעולם אלא שלא היה
בעולם הזקנה הנפרת בלבון השער כו' וע"ז ביקש רחמים להיות הזקנה נפרת בלבון
השער כו' ע"ש וע' במדרש תנחומא ר"פ חיי שנה וא"כ פונת המז"ר בא לבוש לבושי
זהו ענין לבון שער הזקנה שהוא לבוש של הקב"ה שצאמר בו ועתיק יומין יתיב כו'
ואין זה סותר למ"ש רז"ל ספ"ק דיבמות ומי איכא זקנה קמיה קוב"ה דהא מ"מ נק'
עתיק יומינא והיינו דפי' מי איכא זקנה ר"ל שהוא ית' למעלה מגדר הזמן אלא שנקרא
פן עד"מ וכבר מבואר ענין זה בזהר באדרא דנשא שם פ' שזהו"ע שהתורה נתנה באש
שחורה ע"ג אש לבנה ושם (דק"ל סע"ב) וני למאן דאשיט ידיה בדיקנא יקרא עלאה
כו' ואין זה חומרא אלא כמ"ש בפ"ס דנזיר (דנ"ט ע"א) שאפילו לחוד בידו בשער בית
השחי אסור וס"ל להזהר דכ"ש וק"ו בפאות הזקן וכן מוכרח מ"ש בפסוק בש"ב סי'
יו"ד כדלקמן סעיף י"ט ועכ"פ מובן מזה דבפאות הזקן יש בהן כעין קדושת שערות
הנזירות ולכן יש ללמוד זה מזה דכמו בנזיר אע"פ שאין החייב והלאו אלא בתער או
במספרים כעין תער עכ"ז פונת הצווי הוא שלא יגע בהשער פלל כל ימי נזירותו פיון
שיש בו קדושה כמ"כ ממש פאות הזקן שנקרא לבוש של הקב"ה וכן ארז"ל בפי' נדמה
להם כבחור ובמ"ת נדמה להם פזקן.

וע' רבות שְׁמוֹת פ"ה ע"פ וְנִגְדָה זְקָנִיו פְּבוֹד בְּכֹמָה מְקוֹמוֹת מְצִינֵנו שֶׁהִקְב"ה חוֹלֵק פְּבוֹד לְזֻקְנֵי כו' וּבִמְד"ר פ' אֶמֶר פ"ל ד"א פְּרִי עֵץ הָדָר זֶה אֲבָרְהָם שֶׁהָדָרוּ הִקְב"ה בְּשִׁיבָה טוֹבָה שְׁנֵא' וְאֲבָרְהָם זָקֵן וְנֶאֱמַר וְהִדְרַת פְּנֵי זָקֵן וְכָבֵד מְבֹאָר הַהִידוּר בְּאֲבָרְהָם הוּא שְׁעָרוֹת הַזְקֵנָה מִמֶּשׁ שֶׁהִלְבִּינוּ וְכִמּוֹ שֶׁמוֹכַח ג"כ מֵהָא דְרַאב"ע א"כ אֵף שֶׁהַחַיִּיב מְלָקוֹת הוּא רַק בְּהַשְׁחָתָה בְּתַעֲרָר עכ"ז הַמְּכַוֵּן שֶׁלֹּא לִיגַע כָּלֵל בְּפָאוֹת הַזָּקֵן לְפִי שֵׁישׁ בָּהֶם קְדוּשָׁה שֶׁהֵם לְבוּשׁוֹ שֶׁל עֲתִיק יוֹמֵינִי וְכִמּוֹ הָאִסּוּר בְּשְׁעָרוֹת הַנְּזִיר מֵהֵא טַעְמָא מִמֶּשׁ.

וְכֵן וְדַאי הַמְצָנָה מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם וְהֵינּוּ אֵף שֶׁאֵינּוּ חֲכָם כ"א סֵתֵם זָקֵן בְּקִדּוּשֵׁין (דל"ה ע"ב) וְהִיפֵר הַשִּׁיבָה לְמַרְחֹק א"א רַק ע"י שְׁעָרוֹת הַזָּקֵן וּא"כ אִם אֵימָא דְשִׁפּוּר דְּמִי לְגַלְחָה שְׁעָרֵי הַזָּקֵן אֵף בְּמִסְפָּרִים א"כ לֹא יוֹנְדַע כ"כ שֶׁהוּא זָקֵן וּבְטָלָה מְצֻנָת מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם: קִיצוּר וְאִם מִשׁוּם דְּבִשְׁעָרֵי נְזִיר יֵשׁ קְדוּשָׁה הֲלֹא כִּמוֹ"כ הַזָּקֵן יֵשׁ בּוֹ שִׁבַּח וּמַעֲלָה שֶׁהִקְב"ה נִק' עֲתִיק יוֹמֵינִי וְע' לְקַמֵּן סְעִיף ט"ז דִּישׁ גְּבִי שְׁעָרוֹת הַזָּקֵן גַּם כֵּן קְדוּשָׁה וְעוֹד דַּא"כ בְּטָלָה מְצֻנָת מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם: טו (טז) מִיֵּהוּ י"ל דְּכָל רֵאָזָה זֶה מְנַזֵּיר זֶהוּ לר' יוֹנְתָן וּר"א דס"ל דְּבַנְזִיר לִיפָא לָאו אֵלֹא בְּתַעֲרָר וּס"ל דְּקְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע קָאֵי ג"כ רַק עַל תַּעֲרָר כִּמְש"ל וְכִינּוּן שֶׁאֵעִיפ"כ מוֹכַח דְּנְזִיר אִסּוּר לֹא לִיגַע בְּהַשְׁעָרוֹת שֶׁלֹּא כָּלֵל שִׁפּוּר יֵשׁ לֹא מֵרַחֵם לְלַמּוֹד כֵּן לְפָאוֹת הַזָּקֵן אֲבָל לר' יֵאֱשִׁיָה וְדַאי דְּנְזִיר שֶׁאֵינּוּ דְּכַתִּיב בֵּיהּ קְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע שֶׁזֶהוּ מ"ע שֶׁיִּגְדֹל הַשְׁעָרִי לְגַמְרֵי כִּמְש"ל לְעֵיל שֶׁהֲרַמְב"ם וְהַסְמ"ג וְהַחֲנוּךְ מְנַאֲנָה בְּתַרְי"ג וְנ"ל הֲרַמְב"ם בְּסִפּוּר הַמְצָנָת בִּמ"ע ס' צ"ב שֶׁצִּנּוּ שֶׁהַנְּזִיר יִגְדֹל שְׁעָרֵי הַזָּקֵן וְהוּא אֹמְרוּ ית' קְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע וְלִשׁוֹן מְכִילְתָא קְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל בְּקְדוּשָׁה גִדּוּל פְּרַע מ"ע כו' עכ"ל וְכ"כ הַתּוֹסְפוֹת (דל"ט ע"ב) בְּד"ה ת"ר ת"ל קְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע שֶׁמְצָנָה לְגִדּוּל שְׁעָרֵי וְעוֹבֵר בְּעֵשֶׂה אֵי מְגַלְחָה מִמֶּנּוּ כָּלֵל גַּם כִּי אֵינּוּ קוֹצְצוּ לְגַמְרֵי מְעַיְקָרוּ עכ"ל וּר"א כ"י ל' דְּוָקָא בְּנְזִיר דְּכַתִּיב קְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע אֲמַרִּינּוּ כֵּן אֲבָל בְּפָאוֹת הַזָּקֵן דְּלִיפָא קָרָא כְּזֶה י"ל דְּכָל שֶׁאֵינּוּ מְשַׁחֲתוּ בְּתַעֲרָר רַק בְּמִסְפָּרִים שְׂרִי אֵף לֹא יֵהִי כֵּן דְּמַרְבֵּי יֵאֱשִׁיָה לִיפָא הוֹכְחָה הֵא מַרְבֵּי יוֹנְתָן אִיפָא הוֹכְחָה וּר' אֱלִיעֶזֶר סָבַר לֵה כר' יוֹנְתָן כְּמִבְּנֹאֵר בַּגְמ' (דמ"א ע"א) וְכִמְש"ל וְהָרִי ר"א וְת"ק שֶׁנִּיחָם הַנְּשׁוּי בְּפָאוֹת הַזָּקֵן דְּאֵינּוּ חֲיִיב כ"א בְּגִלּוּחַ שֵׁישׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה וְאֵינּוּ חֲיִיב עַל מִסְפָּרִים כ"א בְּתַעֲרָר אֵלֹא דר"א ס"ל דְּמַלְקֵט וְרַהֲיֵטְנִי עֲבָדִי ג"כ הַשְׁחָתָה כְּמוֹ תַעֲרָר כְּמִבְּנֹאֵר בְּמִשְׁנָה וְגַמ' פ"ג דְּמַפּוֹת (ד"כ ע"א וּדְכ"א ע"א) וּר"א כ"י לר"א וְדַאי יֵשׁ לְלַמּוֹד מִשְׁעָרוֹת הַנְּזִיר לְפָאוֹת הַזָּקֵן כְּמוֹ לר' יוֹנְתָן דַּאֲע"ג דְּהַחַיִּיב בְּשִׁנְיָהֶם אֵינּוּ אֵלֹא בְּגִלּוּחַ שֵׁישׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה וְכִמְש"ל וּמִוֶּרְהָ לֹא יַעֲבֹר עַל רֵאשׁוֹ עכ"ז הַמְצָנָה וְהָאִסּוּר שֶׁלֹּא יִגְלַח כָּלֵל דְּמ"ש דְּהָא לר"א לִיפָא קָרָא ע"ז בְּנְזִיר דְּקְדוּשָׁה יִהְיֶה גִדּוּל פְּרַע קָאֵי רַק עַל תַּעֲרָר כְּנ"ל וְכִינּוּן דְּלַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר יֵשׁ לְלַמּוֹד כֵּן מְנַזֵּיר לְפָאוֹת הַזָּקֵן הֵא כִּמְש"ל לר"א דפ"ג דְּמַפּוֹת דְּלֹא פְּלִיגִי רַק אִם חֲיִיב בְּמַלְקֵט וְרַהֲיֵטְנִי אֲבָל בְּשִׁאָר עֲנִינִים לֹא פְּלִיגִי דְּאִם פְּלִיגִי הוּל"ל בְּמִשְׁנָה דְּלר"א אִיסּוּרָא אִיפָא לְגַלְחָה בְּמִסְפָּרִים כְּמוֹ בְּנְזִירוֹת וְלר"א אֵין בְּזֶה אִיסּוּר א"ו דְּבִזְזָה אֵין בִּינְיָהֶם הַפְּרָשׁ כָּלֵל וְכָלֵל וְלֹא נִחְלְקוּ רַק בְּעֲנִינֵי מַלְקֵט וְרַהֲיֵטְנִי אֵין עֲבָדִי הַשְׁחָתָה וְהָיָה חֲיִיב מְלָקוֹת ע"ז אוֹ לֹא וּר"א כ"י פִּינּוּ לר' אֱלִיעֶזֶר אִסּוּר בְּפָאוֹת הַזָּקֵן גַּם בְּמִסְפָּרִים אֲע"פ שֶׁאֵינּוּ קוֹצְצִין הַשְׁעָרִי לְגַמְרֵי רַק שֶׁאֵינּוּ חֲיִיב כ"א בְּקוֹצְצוֹ לְגַמְרֵי וְדַאי בְּרוּר דְּכִמְש"ל לר"א דְּבָהָא לֹא פְּלִיגִי כָּלֵל: קִיצוּר וְהֵגַם שֶׁרֵאָזָה זֶה רַק לְרַבֵּי יוֹנְתָן דְּס"ל דְּבַנְזִיר לִיפָא לָאו רַק בְּתַעֲרָר וּמִיֵּהוּ הָרִי ר"א ס"ל כר' יוֹנְתָן וְרַבֵּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבְּנָן לֹא פְּלִיגִי גְּבִי זָקֵן דְּאֵינּוּ חֲיִיב רַק בְּגִלּוּחַ שֵׁישׁ בּוֹ הַשְׁחָתָה: טז י"ז וְעוֹי"ל דְּגַם לר' יֵאֱשִׁיָה

יש לדמות זה לנזיר הגם דבנזיר הטעם משום דכתיב קדוש יהיה גדל פָּרַע הָא גְּבִי פִּיאוֹת הִזְקוּ מְבוֹאֵר בַּגְּמ' שְׁאֵנוּ לוֹמְדִים פֶּאֶת זְקָנָם דְּיִשְׂרָאֵל מִמ"ש גְּבִי פִּיאוֹת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ כִּמ"ש בְּמִסְכַּת נְזִיר (ד"מ ע"ב ודנ"ח ע"ב) ובפ"ק דקדושין (דל"ה ע"ב) וְהִנֵּה גְּבִי פֶּאֶת זְקָנָם דְּכֹהֲנִים נֹאֲמַר ג"כ לְשׁוֹן קְדוּשָׁה כִּמ"ש בְּנְזִיר קְדוּשׁ יְהִי וְהִינּוּ מ"ש בַּפ' אָמַר כ"א ה' ו' וּפֶאֶת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ כֹּו' קְדוּשִׁים יְהִי וְגְבִי נְזִיר אֲפָשֶׁר דְּהִלְמוּד שְׁלֹא יִסִּיר הַשְּׁעָר בְּשׁוּם דְּבָר הוּא מְתִיבֵת קְדוּשׁ יְהִי כִּמ"ש בְּרִש"י בְּנְזִיר (דל"ט ע"ב) דלר' יֵאֻשְׁיָה הַפִּירוּשׁ קְדוּשׁ יְהִי שְׁלֹא יִסִּירוּ בְּשׁוּם דְּבָר לְהִכִּי כְּתִיב קְדוּשׁ עַכ"ל וְגַם מְלִשׁוֹן הַמְכִילֵתָא שְׁהִבִּיא הַרְמַב"ם בְּסִפְרֵי הַמְצֻוֹת ס' צ"ב קְדוּשׁ יְהִי גְדוּלוֹ בְּקְדוּשָׁה מִשְׁמַע מְזֵה יִלְפִינָן גְּדוּלוֹ הַשְּׁעָר אֲלֵא דְגְדַל פָּרַע זֶהוּ מ"ע וּבַגְּמ' בְּפִסְחִים פִּכ"ש (דכ"ג ע"א) קְדוּשׁ יְהִי גְדַל פָּרַע גְּדוּלוֹ קְדוּשׁ פִּירִש"י שְׁעָר נְזִיר וְכֵן הוּא בְּקְדוּשִׁין ס"פ הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ (דנ"ז ע"ב) קְדוּשׁ יְהִי גְּדוּלוֹ קְדוּשׁ וְכֵן פ"ק דְּתַעֲנִית (ד"א סע"א) וְלִשְׁמוּאֵל הָא אֲקָרִי קְדוּשׁ הֵהוּא אֲגִידוּל פָּרַע קָאִי וְלָכֵן פִּי בִּזְהָרָא פ' תְּרִיעָה (דמ"ח ע"ב) דְּקְדוּשָׁה בְּשְׁעָרָא תִּלְיָא מְדַכְתִּיב קְדוּשׁ יְהִי גְדַל פָּרַע וּבַפ' נְשָׂא דַקכ"ז ע"ב.

וא"כ כמ"כ גְּבִי פִּיאוֹת דְּכְתִיב קְדוּשִׁים יְהִי סְמוּךְ לְפִסְחוֹ וּפֶאֶת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ נֹאֲמַר דְּקְדוּשִׁים יְהִי וְכָלֵל שְׁלֹא יִסִּיר הַשְּׁעָר בְּשׁוּם דְּבָר שְׁהִגַּם דְּלֹא אִינוּ אֲלֵא בְּגִילּוּחַ שְׁיֵשׁ בּוֹ הַשְּׁחֵתָה הָרִי גַם בְּנְזִיר כֵּן שְׁהִלְאֵו לר' יֵאֻשְׁיָה ג"כ אִינוּ אֲלֵא בְּמִסְפְּרִים כְּעִין תַּעֲר וּמ"מ מְקַדֵּשׁ יְהִי יִלְפִינָן שְׁעוֹבֵר בַּעֲשָׂה אִי קוֹצֵץ מִמֶּנּוּ מַעֲט אִף שְׁלֹא מַעֲיָקְרוּ דְּקְדוּשׁ יְהִי שְׁיִגְדַל הַשְּׁעָר כִּמ"כ בַּפ' קְדוּשִׁים יְהִי דְּגְבִי פִּיאוֹת נֹאֲמַר שְׁבֵא לְרִבּוֹת שְׁיִגְדַל פִּיאוֹת הִזְקוּ וְלֹא יִקְצֹץ אוֹתוֹ כָּלֵל אִף שְׁלֹא מַעֲיָקְרוּ וְע' בְּרִש"י וּבַהֲרַא"ם שְׁם דְּקְדוּשִׁים יְהִי קָאִי עַל מ"ש שְׁם תַּחֲלָה וְהִגַּם כִּי רֵאִיתִי בְּסִפְרֵי פ' נְשָׂא בַד"ה כָּל יְמֵי נְזִיר נְזִירוֹ קְדוּשׁ יְהִי זֹו קְדוּשַׁת שְׁעָר אִתָּה אוֹמַר זֹו קְדוּשַׁת שְׁעָר אוֹ אִינוּ אֲלֵא קְדוּשַׁת הַגּוֹף כְּשֵׁהוּא אוֹמַר קְדוּשׁ הוּא לֵה' הָרִי קְדוּשַׁת הַגּוֹף הָא מַה ת"ל קְדוּשׁ יְהִי זֹו קְדוּשַׁת שְׁעָר עַכ"ל א"כ דְּנֹקָא גְּבִי נְזִיר אֲמַרִּינוּ קְדוּשׁ יְהִי זֹו קְדוּשַׁת שְׁעָר מִשׁוּם דְּעַל קְדוּשַׁת הַגּוֹף יֵשׁ פִּסְחוֹ אַחַר קְדוּשׁ הוּא לֵה' אֲבָל הָכָא גְּבִי פִּיאוֹת יֵשׁ לֹא מִשׁוּם יְהִי הִינּוּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף וְלֹא קָאִי כָּלֵל אֲקַדְוּשַׁת שְׁעָר דְּפִיאוֹת הִזְקוּ אִף י"ל מְקוֹדֵם שְׁלִמְדָנוּ בְּנְזִיר דְּשִׁינָה קְדוּשַׁת שְׁעָר שְׁפִיר הִינּוּ אוֹמְרִים כֵּן דְּקְדוּשׁ יְהִי הִינּוּ רַק קְדוּשַׁת הַגּוֹף אֲבָל אַחַר שְׁלִמְדָנוּ מְנְזִיר דְּיֵשׁ קְדוּשַׁת שְׁעָר וְהוּא לְפִי שְׁנֹאֲמַר בּוֹ מ"ע תַּעֲר לֹא יַעֲבֹר.

א"כ מִעֲתָה בְּפִיאוֹת הִזְקוּ שְׁנֹאֲמַר לֹא יִגְלַחוּ וְסָמִיךְ לֵיהּ קְדוּשִׁים יְהִי י"ל דְּהִינּוּ קְדוּשַׁת הַגּוֹף וּקְדוּשַׁת שְׁעָר וְכֵן מְפִירֵשׁ בַּגְּמ' דְּנְזִיר פֶּרֶק שְׁנֵי נְזִירִים (דנ"ט ע"א וע"ב) דְּבַגְלִיחוּת הִזְקוּ דְּכֹהֲנִים יֵשׁ עֲשָׂה וּל"ת הִינּוּ ל"ת פֶּאֶת זְקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וְעֲשָׂה דְּקְדוּשִׁים יְהִי לֹא לְהִיָּהֶם ע"ש בְּפִירִש"י (דנ"ח סע"א) ד"ה יְכוּל אִף כֵּהֵן מְצַנְרַע וְכֵן כְּתִבוּ הַתּוֹס' פ"ק דִּיבְמוֹת (ד"ה ע"א) ד"ה מַה וּד"ה וְאִפְתִּי וּד"ה שְׁכֵן וּכ"כ בְּקַרְבֵּן אֲהֲרֹן פ' מְצַנְרַע פְּרִשְׁתָּא ב' פ"ב הִלְכָה ד' וְכִינּוּ דְּקְדוּשִׁים יְהִי הוּא מ"ע שְׁלֹא יִגְלַח הִזְקוּ א"כ יֵשׁ לִילַף מְקַדֵּשׁ יְהִי גְדַל פָּרַע דְּנְזִיר דר"ל שְׁיִנְיָחוּנוּ לְגְדַל לְגַמְרִי וְלֹא יִגַּע בּוֹ בְּרִזְל כָּלֵל וְה"נ גְּבִי פֶּאֶת זְקָנָם דְּכֹהֲנִים וּפֶאֶת זְקָנָם דְּיִשְׂרָאֵל יִלְפִינָן בְּגִזְרָה שְׁנֵה מְפִאֶת זְקוּ דְּכֹהֲנִים הָרִי אִף לר' יֵאֻשְׁיָה קְרוֹב לֹא מִשְׁלֵם לְיָמוּד פֶּאֶת זְקוּ מִשְׁעָר נְזִיר וּכְש"כ לר"א וְרַבִּי יוֹנָתָן כְּנ"ל: קִיצוּר: דְּגַם לר' יֵאֻשְׁיָה יֵשׁ לְלַמּוּד כֵּן דֹּאֵע"ג דְּלִדְיָדָן הַטַּעַם מִשׁוּם גְּבִי נְזִיר נֹאֲמַר קְדוּשׁ יְהִי גְדַל פָּרַע י"ל מְקַדֵּשׁ יְהִי ג"כ מוֹכַח קְדוּשַׁת הַשְּׁעָר שְׁלֹא יִגְלַחוּ אִף בְּמִסְפְּרִים כִּמ"ש

בספרי קדוש יהיה זו קדושת שער וכ"מ במכילתא וא"כ הא גבי פאת זקן דכהנים נאמר
ג"כ קדושים יהיו בגמ' דנזיר (דנ"ח ע"ב) וא"כ פהנים אסורים לגמרי בגילוח פיאומי
הזקן אף במספרים כמו שער נזיר וא"כ כמ"כ גבי פאות זקן דכל ישראל דהא פאת זקן
דישראל אנו לומדים ג"כ מפאת זקן דכהנים קדושים (דל"ה ע"ב) ובנזיר (ד"מ ע"ב
ודנ"ח ע"ב): יז [י"ח] ועוד ראיה ממ"ש ביהוקאל סי' מ"ד פסוק כ' גבי פהנים וראשיהם
לא יגלחו ופרע לא ישלחו פסום יכסמו את ראשיהם וע' מפסוק זה בגמ' פ"ב דתענית
(ד"ז ע"ב).

פ"ו דנדרים (ד"נ ע"א) פ"ק דנזיר (ד"ג ע"א) פ"ב דסנהדרין (כ"ב ב'). פ"ט דסנהדרין
(דפ"ג ע"ב) רבות פ' נשא (דרל"ב ב' דרמ"א ד') והנה רש"י ביהוקאל שם פי' וז"ל שלא
יגלחו להעביר את כל השער וגם לא ישלחו דהיינו גידול שער אלא פסום יכסמו פכנסמת
הזו שסדורין בשפולת ראשו של זה בצד עיקרו של זה פ' שמתתי ויתכו לפרשו לשון
מדת דבר השנה לא גזיזת ראש ולא גידול שער אלא במדה שנה עכ"ד.

ובגמ' ספ"ב דסנהדרין מאי פסום יכסמו את ראשיהם תנא כמין תספורת לוליניית כו'
וכ' התוס' שם ד"ה פסום יכסמו פי' כעין פנסמת הגדל פ' שבלין ראשו של זה בצד
עיקרו של זה עכ"ל וכ"כ הרא"ש פ"ו דנדרים (דנ"א ע"א) הביאו הכ"מ פ"ה מה' פלי
המקדש דין ו' וכתב הרמב"ם שם ואינו מספר בתער אלא בזוג ראש שעה זו בעיקר זו
כו' וכ"ה בתרגום יונתן ורישיהון לא יגלחו כו' ספרא יספרון ית ראשיהן הביאו הרד"ק
ביהוקאל שם ובספר מקלול ובשרשים להרד"ק פירשו דברי התרגום שלא יגלחו ראשם
בהעברת תער כו' אלא יספרו ראשיהם בדרך השנה והנראה מכ"ז שתספורת זו היינו
במספרים ולא בתער וגם אינו אפילו במספרים כעין תער ולא אפילו שלא כעין תער
אלא שמשיר מן השער כדי לכוף ראשו לעיקרו וכמ"ש במצ"ד שם שיגיע ראשו של
זה בצד עיקרו של זה אשר לפ"ד הרמב"ם פ"ה מה' נזירות דין י"א זהו הנקרא מספרים
שלא כעין תער כמ"ש ואם הניח ממנה כדי לכוף ראשה לעיקרה אינו לוקה שאין זה
כעין תער עכ"ל והלח"מ שם הביא דלתוס' דנזיר בפחות מזה נקרא שלא כעין תער
דכעין תער לא נקרא] אלא כשקצצה מעיקרה נמצא להתוס' הי' הכה"ג מספר באופן
שיניח מהשער יותר ממספרים שלא כעין תער דהיינו כדי לכוף ראשו לעיקרו והנה
רש"י ס"ל דלאו דוקא הכה"ג אלא אף הפהנים ההדיוטות בכלל מצנה זו משום דקרא
אמר בלשון רבים פסום יכסמו את ראשיהם כ"כ הר"ן בחידושו ספ"ב דסנהדרין והוא
ז"ל נחלק על רש"י שנה אינו מצנה אלא לכה"ג דוקא ושכ"ד התוספות ולפ"ז אם איתא
דהפאה והזקן מותר לכתחלה לגלח במספרים והרי פהנים וישראל שוין בזה כמו
שמבואר פ"ק דקדושין (דל"ה ע"ב) א"כ לפ"ז יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ר"ל
על מה שפא הציווי בתורה בפירוש שלא יגלחו דהיינו פאת זקנם ופאת ראשם יהי' מותר
לכתחלה לגלח במספרים כעין תער או שלא כעין תער עכ"פ והיינו יציבא בארעא ועל
שער הראש שלא בא בתורה שום אזהרה ע"ז לא לכה"ג ולא לכל הפהנים יהי' אסור
לגלח עד שישיר כדי לכוף ראשו לעיקרו לרש"י בכל הפהנים ולתוס' בכה"ג מיהת וזה
דבר שאין השכל מקבלו אף שיהיה שנה דיושער הראש לפאות הראש והזקן דא"כ
נעקר מצנת התורה שעושה הפרש ביניהם כש"כ שא"א לומר שיש בזה חומר יותר
מבגילוח הזקן שגילוח הזקן לפי דעת השו"ע מותר אפילו כעין תער אף בפהנים ואף

בכה"ג וְשִׁיעַר הָרֹאשׁ אָסוּר בְּכַהֲנִים אוֹ בְכַהֲ"ג עַכ"פ עַד פְּדֵי לְכוּף רֹאשׁוֹ לְעִיקְרוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר מְשָׁלָא כְּעֵין תַּעַר לְהַתּוֹס' זֶה תְּמוּהָ וְזֶה א"ו דְּלַכְתַּחְלָה יֵשׁ אִיסוּרָא מִיְהָא שְׁלֵא לְגַלַּח פְּיֵאוֹת הָרֹאשׁ אֶפְיָלוֹ בְּמִסְפָּרִים כָּלֵל וְאֶפְיָלוֹ שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר כַּמְשַׁנ"ת לְעֵיל גְּבִי הַעֲבֵרַת שְׁעַר בֵּית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֶרְוָה לְדַעַת תְּשׁוּבַת הַרְשָׁב"א ח"א ס' ק"ו הוּבָא בְּכַנְה"ג ס' קפ"ב בְּהִגָּהוֹת הַב"י וְעוֹד רְאִיָּה מִדִּין אִיסוּר תְּגַלַּחַת בְּאַבֵּל שֶׁהוּא שְׁלֵשִׁים יוֹם וְלַמָּדוּ זֶה בַּגְמ' פָּרָק וְאֵלוֹ מְגַלְחִין (ד"ט ע"ב) שְׁלֵשִׁים יוֹם מְנַלְן יְלִיף פְּרַע פְּרַע מְנַזִּיר כְּתִיב הֵקֵא רְאִישֵׁיכֶם אֶל תַּפְרְעוּ (ע' בַּגְמ' דָּף י"ד סע"ב) וְכְתִיב הֵתָם גִּדְּל פְּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ מִה לְהֵלֵן שְׁלֵשִׁים יוֹם אֶף כֵּאֵן שְׁלֵשִׁים יוֹם וְהַדָּבָר פְּשוּט שֶׁהָאֵבֵל אֵינוֹ מְגַלַּח שְׁעַר כָּלֵל אֶף בְּמִסְפָּרִים ח"ו וְקָשָׁה אֵיךְ יִלְמּוּד זֶה מְנַזִּיר הֵא בְּנֻזִיר גּוּפָא לר"א ור' יוֹנָתָן הִקְרָא דְּגִדְּל פְּרַע מִיתוּקְמָא בְּתַעַר דְּוָקָא וְלֹא בְּמִסְפָּרִים כַּמְש"ל וְא"כ גִּדְּל פְּרַע הֵינּוּ שְׁלֵא יְגַלְחוּנוּ בְּתַעַר וּמְנַלְן לְאַסְוֹר בְּאַבֵּל וּבַמְּנוּדָה וּבַמְצוּרָע אֶף בְּמִסְפָּרִים וְאֶף שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר א"ו דַּמ"מ גַּם לר"א ור' יוֹנָתָן אִיסוּרָא אֵיכָּא בְּנֻזִיר אֶף בְּמִסְפָּרִים אֶף שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר וְלַמָּדוּ חֲכָמִים מְזַה לְאַבֵּל וּמְנוּדָה וּמְצוּרָע וּלפ"ד כְּמָה פּוֹסְקִים זֶהוּ אִיסוּר תּוֹרָה א"כ אֲמַאי לֹא נֹאמַר כַּמ"כ בְּגִילּוּחַ פְּיֵאוֹת הַזָּקֵן דְּנִהֵי דְּאִין הִלָּאוּ כ"א בְּתַעַר עַכ"ז אָסוּר לְגַלְחוֹ כָּלֵל שְׁהָרִי כָּף אָנוּ רוֹאִים בְּכַמָּה דִּינִים דְּאִיסוּר גִּילּוּחַ שְׁעַר שֹׁאֵע"פ שְׁאִין הַחַיִּיב כ"א בְּתַעַר עַכ"ז הָאִיסוּר הוּא שְׁלֵא לִיגַע בְּשְׁעוֹרוֹת כָּלֵל לֹא בְּתַעַר וְלֹא בְּמִסְפָּרִים וּמ"ש בְּמִסְכַּת שְׁמַחוֹת פ"ז שֶׁהָאֵבֵל אָסוּר כָּל שְׁלֵשִׁים בְּתַגְלַחַת זְקָנוֹ ג"כ מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּבֵאֵינוֹ אֲבֵל שְׂרִי פְּשוּט דְּזִה קָאֵי עַל כָּל שְׁעַר זְקָנוֹ לְבַד וְחוּץ מִחֲמַשׁ פְּיֵאוֹת הַזָּקֵן: קִיצוּר עוֹד רְאִיָּה מְכַסּוּם יְכַסּוּ אֶת רֹאשֵׁיהֶם לרש"י כָּל הַכַּהֲנִים וְלַתּוֹס' וְשֹׁאֵר מְפָרְשִׁים רַק כַּהֲ"ג שְׁלֵא הִיָּה מְגַלַּח אֲלֵא בְּעַנְוֵן שְׁמַשְׁיִיר בְּהַשְׁעַר פְּדֵי לְכוּף רֹאשׁוֹ לְעִיקְרוֹ וְהוּא יוֹתֵר מְשִׁיעוּר מְסָפָרִים שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר.

וְא"כ בְּלַתִּי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֶנְפֵן לֹאמַר דְּפֵיאוֹת הַזָּקֵן קִילִי מִתְּסַפְּנֵרַת שְׁעַר הָרֹאשׁ דְּכַהֲ"ג א"ו בְּפֵיאוֹת הַזָּקֵן אָסוּר לִיגַע כָּלֵל וְכָלֵל בְּבַרְזֵל וְעוֹד רְאִיָּה מִדִּין אִיסוּר תְּסַפְּנֵרַת דְּאַבֵּל וּמְנוּדָה וּמְצוּרָע דְּאָסוּר לִיגַע בְּמִסְפָּרִים ג"כ וְכ"ש שְׁהַדִּין כֵּן בְּפֵיאוֹת הַזָּקֵן: יח [י"ט] לְכַאוּרָה הִיָּה נִרְאָה אוֹלֵי יָצָא הַהֵיָתֵר מִמ"ש בַּת"כ פ' מְצוּרָע פְּרָשְׁתָּא ב' פָּרָק שְׁנֵי הַלָּכָה ד' לְפִי שְׁיֵשׁ בְּרֹאשׁ (דְּנֻזִיר) מִה שְׁאִין בְּזָקֵן (דְּכַהֲנִים וְכַהֲ"ג) וּבְזָקֵן מִה שְׁאִין בְּרֹאשׁ שֶׁהָרֹאשׁ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים וּבְתַעַר (כְּדַתְּנָן פָּרָק שְׁלִישָׁה מֵינֵים נֻזִיר שְׁגַלַּח בֵּין בְּזוּג בֵּין בְּתַעַר אוֹ שְׁסִיפְסָף כָּל שֶׁהוּא חַיִּיב) וְהַזָּקֵן אֵינוֹ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים וּבְתַעַר (וְזָקֵן אֵינוֹ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים כְּבְּתַעַר דְּאִין אִיסוּרוֹ אֲלֵא בְּתַעַר כְּדַתְּנָן לְקַמֵּן פ' קְדוּשִׁים כו' יְכוּל אֶפְיָלוֹ גְּלַחוּ בְּמִסְפָּרִים יְהֵא חַיִּיב ת"ל כו') עַכ"ל לְעַנְיַנְנוּ הַבֵּיאוּהוּ הַתּוֹס' פ"ק דְּשְׁבוּעוֹת (ד"ב סע"ב) וְהַעֲתִיקוּ ג"כ שֶׁהָרֹאשׁ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים כְּבְּתַעַר וּמְדַאֲנֵמַר אֵין אִיסוּרוֹ בְּמִסְפָּרִים כְּבְּתַעַר מִשְׁמַע לְכַאוּרָה שֶׁבְּמִסְפָּרִים אֵינוֹ אָסוּר כָּלֵל וְא"כ הוּא מוֹתֵר לְגַמְרֵי דְּהָא אֵינוֹ אוֹמַר אֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא אֵינוֹ אָסוּר אֲבֵל בְּאַמַּת אֵין זֶה כָּלוּם דְּהָא לִישְׁנָא דְּאָסוּר הֵינּוּ ג"כ מִה שְׁאִיסוּר מְדַאֲנֵיָתָא בְּאִיסוּר ל"ת כְּדַאֲמַרִּינָן בַּגְמ' בְּחֻלְיִין פָּרָק הַשּׁוֹחַט (דל"ב) אָמַר רְבָא אֵלוֹ אָסוּרוֹת קַתְּנֵי יֵשׁ מִהֵן נְבִלוֹת וַיֵּשׁ מִהֵן טְרָפוֹת וְהֵינּוּ הַפֵּל אִיסוּר לָאו דְּאוֹרֵיָתָא מְמַשׁ וְעַד"ז מַש"כ בַּת"כ שֶׁהָרֹאשׁ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים כְּבְּתַעַר הֵינּוּ מִה שְׁאִיסוּר מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּתַעַר מְמַשׁ וְהִיָּה לוֹקָה ע"ז וּמִה שְׁאִינוֹ לוֹקָה בְּנֻזִיר אַע"פ שְׁאִיסוּר מִה"ת לֹא קַחְשִׁיב דְּהָא בְּמִסְפָּרִים שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר אֵינוֹ לוֹקָה בְּנֻזִיר וְאֵיךְ אוֹמַר שֶׁהָרֹאשׁ אָסוּר בְּמִסְפָּרִים כְּבְּתַעַר הִלָּא אִם גִּילַח בְּזוּג שְׁלֵא כְּעֵין תַּעַר אֵינוֹ חַיִּיב כְּבְּתַעַר אַע"כ כֵּאֵן קוֹרָא אָסוּר מִה שְׁאִיסוּר

מה"ת וְהִיָּה לִוְקָה ע"ז זֶה נִקְרָא אֶצְלוֹ אָסוּר וְהֵינּוּ בְּמִסְפְּרִים פְּעִין תַּעַר שַׁע"ז הִיָּה לִוְקָה בְּנִזְרִי מִשָּׂא"כ בְּזֶקֶן דְּאִינוּ אָסוּר בְּמִסְפְּרִים כְּבַתְעַר ר"ל שְׂאִינוּ לִוְקָה אֶפְיָלוּ עַל מִסְפְּרִים פְּעִין תַּעַר אֲבָל מְאִיסוּרָא גְרִידָא שְׂאִין לִוְקָה עָלָיו לָא קַמְיָרִי וְשִׁפִּיר י"ל דְּבִזְהָ דוּמָה לְרֵאשׁ דְּנִזְרִי שְׁגָם בְּרֵאשׁ דְּנִזְרִי אִין מִסְפְּרִים שְׂלֵא פְּעִין תַּעַר דוּמָה לְתַעַר וְאִינוּ לִוְקָה אֲבָל אָסוּר וּכְמ"כ הוּא בְּזֶקֶן וּבְזֶה שְׂוֹו רֵאשׁוֹ דְּנִזְרִי לְפִיָּאוֹת הַזֶּקֶן וְאִף לְגִירָסָא דִּידִן בַּת"כ בְּמִסְפְּרִים וּבַתְעַר הַמְכַנּוֹן פֶּן דְּאִינוּ אָסוּר בַּל"ת בְּמִסְפְּרִים כְּמוֹ בְּשַׁעַר נִזְרִי שְׂאִסוּר בַּל"ת וְהִיָּה לִוְקָה עָלָיו וְאִין לְהוֹצִיא מִמְשַׁמְעוֹת זֹו שׁוּם הָיִתֵּר נֶגֶד לְשׁוֹן הַמְשַׁנָּה וְאִינוּ חֲזִיב: קִיצוּר מֵהַת"כ אִין שׁוּם קוֹלָא דַּמ"ש וְהַזֶּקֶן אִינוּ אָסוּר בְּמִסְפְּרִים פְּנוּנְתוֹ שְׂאִינוּ אִיסוּר שְׁלוּקִין עַל זֶה וְע' לְקַמֵּן סְעִיף י"ט ג"כ רֵאָיָה לְזֶה: יט [כ'] וְלִכֵּן לַפַּעַנ"ד לָא נִמְצָא מְקוֹם שְׂיִנְמָשֵׁף מִזֶּה הַהִתֵּר כ"א ע"פ דַּעַת הַמְרָדְכִי בְּפִסְחִים ר"פ כ"ש סִי תַקֵּמ"ה וְז"ל פְּתַב רַבִּי אֲבִי הַעֲזָרִי דְּכָל אִיסוּרִין שְׁבַתְוֵרָה שְׂרִי לְאוּכְלָן שְׂלֵא פְּדַרְדֵּי הַנְּאָתָן אוֹ כו' דְּהִכִּי א"ר יוֹחֲנָן שְׂאֵם הַנִּיחַ חֵלֶב כו' וּכ"ש אוּכְלַת חֵלֶב חִי שְׂהוּא פְּטוּר בַּגְּמ' פְּסָחִים (דכ"ד ע"ב).

וְהָא דְּנִקְטַת פְּטוּר לָאו דְּנִקְא אֲלֵא פְּטוּר וּמִן תַּר דְּלָאו מְפִטוּרִי דְּשַׁבַּת הוּא דְּפְטוּר אֲבָל אָסוּר כו' וּכ"כ בְּקִיצוּר דִּינִים דְּמְרָדְכִי שְׂבָסוּף הַאֲלִפְסִי דְּחֻלִּין סִי תַקֵּמ"ו נִשְׁמַע דַּס"ל דְּכָל פְּטוּר שְׂבָאִיסוּרִין דְּלָאו מְאִיסוּרִי שַׁבַּת הוּא פְּטוּר וּמִן תַּר וּלְפ"ז יֵשׁ לֹמַר דְּכַמ"כ בְּאִיסוּר גִּילּוּחַ הַזֶּקֶן דְּלָאו מְאִיסוּרִי שַׁבַּת הוּא א"כ הִיכָא דְּאִינוּ חֲזִיב דְּהֵינּוּ פְּטוּר וּכְמ"ש הַרְמַב"ם שְׂאֵם גִּלְחַת בְּמִסְפְּרִים הוּא פְּטוּר א"כ לְפ"ד אַבִּי"ה הוּא ג"כ מִן תַּר אִף הָרִי מֵהַר"מ בַּהֲגַמִּי"י פִּי"ד מֵהַמ"א פִּי בְּהִדְיָא דְּהוּא פְּטוּר אֲבָל אָסוּר וּכ"כ בְּפִשְׁיטוֹת בַּמַּל"מ פ"ה מֵה' יְסוּה"ת דִּין ח' רַק הִבִּיא שְׁהַתוֹס' ס"ל דְּשְׂרִי וּבְאֵמַת בַּגְּמ' דְּפִסְחִים גְּבִי הָא דַּא"ר זִירָא אִף אֲנִן נְמִי תַנְיָנָא אִין סוֹפְגִין אֵת הָאֲרַבְעִים מִשׁוּם עָרְלָה אֲלֵא הִיוּצָא מִן הַזִּיתִים וּמִן הָעֲנָבִים וְאִילוּ מִתּוֹתִים תְּאֲנִים וְרַמּוּנִים לָא מ"ט לָאו מִשׁוּם דְּלָא קֶאָכִיל לְהוּ דְּרָף הַנְּאָתָן וּבְנִדְאִי פְּשׁוּט דְּנִהִי דְּאִין לִוְקִין עָלֵיהֶם אִיסוּרָא מִיָּהָא אִיכָא וְע' בַּחִי הַרְשָׁב"א בְּקִדּוּשֵׁין פ"ב (דנ"ו ע"ב) גְּבִי הַמְקַדֵּשׁ בְּעָרְלָה ס"ל ג"כ דְּנִהִי דְּאִין לִוְקִין אִיסוּרָא אִיכָא וּכ"כ הַתּוֹס' עֲצָמָן פ"ג דְּשַׁבּוּעוֹת (דכ"ב ע"ב וּדְכ"ג סע"ב) וּכ"כ הַרִיטְבָ"א פ"ב דְּקִדּוּשֵׁין שְׁם וְהַר"ן שְׁם גַּם בְּשַׁעַר הַמְלָךְ פ"ה מֵה' יְסוּה"ת הִבִּיא רֵאָיָה מִמִּתְנִיתִין ר"פ כ"ש דְּקַתְנִי הַתָּם עֶבֶר זְמַנּוֹ אָסוּר בְּהַנְּאָתוֹ וְלֵא יִסִּיק בּוֹ תַנּוּר וְכִירִיִּים הָרִי בְּהִדְיָא דְּשְׂלֵא פְּדַרְדֵּי הַנְּאָתוֹ אָסוּר לְפָחוֹת מִדְּרַבְּנֵן דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּחַמֵּץ אִין דְּרָף הַנְּאָתוֹ לְהַסִּיק בּוֹ תַנּוּר וְכִירִיִּים כו' וְע' בַּתּוֹס' פ"ק דְּפִסְחִים (ד"ה סע"א) בַּד"ה וְאוֹמַר שְׁנַרְאָה מְדַבְּרִיהֶם לְפִי הַתִּירוּץ הַשְּׁנִי דְּשְׂלֵא פְּדַרְדֵּי הַנְּאָתוֹ אָסוּר מֵה"ת לְמַעֲיִין שְׁם וְא"כ לְפ"ז מ"ש הַתּוֹס' פכ"ש (דכ"ח ע"א) ד"ה וְתַנּוּ וְאִינוּ אָסוּר אֲלֵא פְּדַרְדֵּי הַנְּאָה עַכְצ"ל וְאִינוּ אָסוּר מֵה"ת קֶאָמַר וְהַמַּל"מ נִסְתַּפֵּק בְּפִי וְאִינוּ אָסוּר שְׁבַתּוֹס' וּמִזֶּה רֵאָיָה לְמַש"ל דַּמ"ש בַּת"כ וְהַזֶּקֶן אִינוּ אָסוּר בְּמִסְפְּרִים כְּבַתְעַר דַּר"ל וְאִינוּ אָסוּר מֵה"ת לְלִקוֹת עָלָיו כְּבַתְעַר פְּנ"ל וּמ"ש שְׂמוּאֵל פֶּל פְּטוּרִי דְּשַׁבַּת הֵינּוּ לְאִשְׁמוּעֵינּוּ דְּהִנּוּ תֵּלֵת הֵם פְּטוּר וּמִן תַּר כְּדַמְשַׁמַּע בַּתּוֹס' וּבַחֲזִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א שְׁם וְאִף אַת"ל דְּקַמ"ל שְׂבָנְלָם פְּטוּר אֲבָל אָסוּר הֵינּוּ מִשׁוּם דְּפְטוּר מְקַרְבֵּן חֲטָאת אֲבָל מֵה שְׂפְטוּר מְמַלְקוֹת אַרְבָּעִים אִין רְבוּתָא כָּלֵל מֵה שְׂמ"מ אָסוּר וְע' בְּהַר"ן בְּסִנְהֶדְרִין (דכ"א ע"א) פִּי מְצַמְצֵם הִיָּה שְׂלֵא יַעֲלֶה א' מִן הַשְּׁעָרוֹת עַל חֲבִירוֹ גַּם בַּגְּמ' פ"ק דְּשַׁבַּת (ד"ט ע"ב) מִשְׁמַע וְדַאי דְּתַסְפּוֹרֶת זֹו לָא הִיָּה בַּתַּעַר ע"ש גְּבִי גְזִירָה שְׂמָא יִשְׁבַּר הַזּוּג וְהִנּוּ אַע"ג דְּנִיָּקָף לָא חֲזִיב מְלָקוֹת אִם אִינוּ מְסִייעַ מ"מ פְּשִׁיטָא דְּאָסוּר לְגָדוּל לְהַנִּיחַ א"ע שְׂהָאִשָּׁה

תגלח את זקנו או עכומ"ז כמ"ש בטור וב"י סי' קפ"א ובשו"ע שם סעי' ד' הרי דאף דהיכא דאינו חייב יש איסור גמור א"כ אמאי לא נימא פן בענין מספרים ובתוס' פ"ק דב"מ (ד"י סע"ב) מבואר דעובר על לאו ממש.

וכ"ה בהדיא בגמ' פ"ג דמכות (ד"כ ע"ב). א"כ אין מזה ראיה למספרים דאין ע"ז לאו מ"מ איסורא ודאי י"ל דאיכא מפל הראיות שפכתנו ועכ"פ כיון מהמשנה ואינו חייב אין מוכרח שום היתר לגלח במספרים וע' כה"ג במשנה פ"ז דסנהדרין (דף ס"ו ע"ב) אינו חייב עד שתהא נערה בתולה כו' ע"ש א"כ איך אפשר לומר היתר נגד הסוגיא דנזיר (דנ"ח ע"ב ודנ"ט ע"א) דגם בשיער בית השחי ובית הערוה יש איסור לגלח דנדאי משמע דכ"ש וק"ו אלה פעמים בפאות הזקן דיש בהם תרתי כמש"ל ועוד ראיה מהגמ' פ"ג דמ"ק (ד"ח ע"א) בפירש"י ואם בקשו ממנו שפה התיר להם דאין בהם משום בל תשחית פאת זקנה ואי איתא דבמספרים שרי אפי' בזקן ממש א"כ למה הוצרכו להתיר (שלא) יגלחו במספרים שהרי כל עיקר שאלתם בשביל שלא יעפב האכילה וסגי במספרים ג"כ וכמו שכ' התוס' (דנ"ט סע"א) בענין והא קא גדיל דמוכח מזה דאף במספרים אסור כמ"כ פאן והנה בתוספתא דמכות פ"ב מבואר במלקט ובמספרים פטור משמע רק פטור ממלקות אבל אסור ולכן מצינו במקרא שלא היו מגלחים זקנם כלל בשמואל ב' סי' יו"ד פסוק ה' ויאמר המלך שבו ביריחו עד יצמח זקנכם ושבתם וכ"ה בד"ה א' סי' י"ט פסוק ה' וכתב הרד"ק ולא אמר לגלח חצי האחר כי לא היה מנהגם לגלח הזקן ואפילו במספרים אלא השפם לבד אא"כ משום צער ואבל כמו שאמר מגולחי זקן וקרועי בגדים וחרפה הוא גלות הזקן אלא שנהגו פן באלה הארצות עכ"ל והביאו בכלי יקר והיינו משום די"ל דנהי דאינו חייב אלא בתער אבל איסורא איכא אף במספרים ואף שלא פעין תער דאל"כ לא הוצרכו לישב שם ביריחו דעד שיצמח שיהי' רק במספרים פעין תער א"צ זמן כ"כ א"ו לא היו מגלחים כלל ועתה כיון שאח"כ הוזמירו רז"ל יותר מבימי דוד שהרי לשטת התוספות ספ"ד דיבמות (דמ"ח סע"א) הי' מותר אז לגלח שיער השחי והערוה ואח"כ אסרו חכמים ואמרו דהמגלח היה לוקה מפת מרדות ואיך נאמר שבמה שנהגו איסור בימי דוד שלא לגלח הזקן אפילו במספרים ושהיה היה פליטה מאד גם מה שגלחו אותם באונס היה זה חרפה גדולה עד שעוררו מלחמה על זה יתירו זה אח"כ פרושים לגמרי לגלח במספרים זה נדאי לא ניתן להאמר אלא ודאי נהי דחיובא ליכא רק בתער איסורא מיהו איכא אף במספרים ואף שלא פעין תער ומה שנהביא הרד"ק דמשום צער ואבל רשאי לגלח זקנו ממ"ש בירמ' סי' מ"א ה' שמונים איש מגולחי זקן וקרועי בגדים ונצטרף לומר דגילחו במספרים לע"ד אינו ראיה שי"ל שגלחו הזקן לבד חמשה פאות הזקן שזה שרי אף בתער ומנהגם היה שלא לגלח כלל רק משום צער ואבל היה המנהג אצלם לגלח השער כמ"ש באיוב ס"י א' ויקרע את מעילו ויגז את ראשו וע' מזה פ"ג דמ"ק (דכ"א ע"א) והיינו שגילחו שלא במקום הפאות וכמ"כ גילחו הם זקנם שלא במקום פאות הזקן: קיצור שי"ל הפוסקים שדקדקו ממ"ש ואינו חייב דמותר נמשכו אחר דעת המרדכי פירק כל שעה סי' תקמ"ה דפטורי דלאו בשבת הם פטור ומותר אף כפר חלקו עליו ראשונים ואחרונים וגם פאן בדינים אלו מבואר בטוש"ע פמה ענינים דפטור אבל אסור ראיה ברורה שבימי דהע"ה לא היו מגלחים זקנם כלל וכלל אפי' במספרים שלא פעין תער ומ"ש הרד"ק שזהו רק מנהג

והביא ראי' מירמי' סי' מ"א ה' שְהִיוּ שְמוֹנִים אַנְשִׁים מְגֻלְחֵי זָקֵן לְאַבְקֵלוֹת עַל חֲנֻכָּה
בהמ"ק זה אינו ראיה שי"ל שְהִיוּ מְגֻלְחִים לְבַד מִתְמַשֶּׁה פִּיאוֹת הַזָּקֵן וְעוֹד רְאִיָּה ג"כ
מסוגיא פ"ג דמ"ק (די"ח ע"ב): כ [כ"א] ומ"ש בטוא"ח ה' ר"ה סס"י תקפ"א ומגלחין
זקנם והוא מהירושלקמי פ"ק דר"ה ה"ג ע"פ ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים
צדיקים הובא בהרא"ש סוף ר"ה ג"כ פשוט דהיינו הזקן לבד התמשה פיאות וכיון שיש
כמה דיעות מה הן הפיאות ע"כ נדאי א"א ליגע בזקן פלל וזהו טעם האריז"ל שהביא
הבית לחם יהודה סי' קפ"א סק"ב וז"ל ובזקן לא היה מגלח פלל לא בתער ולא במספרים
לא למעלה ולא למטה ולא בשום מקום פלל כו' עכ"ל משום דס"ל דפיאות הזקן חמירי
לפחות פשיעור בית השחי וס"ל כמ"ש הרשב"א בתשו' סי' ק"ו דבבית השחי אסור ליגע
אפילו במספרים פלל וגם ס"ל שעכשיו אין לידע ברור הפיאות ועוד ס"ל שיש לנהוג
כמ"ש בפסוק בש"ב סי' יו"ד פנ"ל ע"כ לא הי' מגלח פלל לא בתער ולא במספרים
מדינא: ועוד ראיה דהנה בנו"ב מהד"ת ח"ד סי' פ' המציא א' חכמה להרע לגלח בתער
הזקן ע"י שיגלח במספרים תחלה והמחבר דחאו ולכאורה מסוגיא דנזיר (דל"ט ע"ב)
משמע דאם לא נשתייר בהשער פדי לכוף ראשו לעיקרו לא נקרא תגלחת פלל וא"כ
יהיה דברי החכם להרע קיימים ח"ו.

וא"כ היעלה על הדעת שנמצא היתר מהתורה לגלח הזקן בתער ע"י תחבולה פהנ"ל א"ו
דלכתחלה אסור לגלח אפילו במספרים לכן א"א תחבולה הנ"ל ואם עשה תחבולה הנ"ל
י"ל דבזמן שהמלקות היתה נוהגת היה חייב ג"כ מלקות: תוכן התשובה א' לבאר שגם
בשער בית השחי אסור במספרים אף שלא פעין תער.

אח"כ יבאר דכ"ש בפיאות הזקן מתרי טעמי חדא דבית השחי הוא רק דרבנן ופיאות
הזקן דאורייתא הב' שאותו אסור דלא ילבש שייך גם בפיאות הזקן אח"כ יבאר ראי'
מנזיר דאע"ג שלא היה לוקה כ"א בתער עכ"ז אסור מדאורייתא לספר אף במספרים ע'
פרק כ"ה אינו עובר עליו ואסור אף שיש ומותר עכ"ז היינו גבי אינו עובר אבל גבי
אינו חייב שפיר י"ל דאסור כמו בנזיר: תוכן התשובה מסע"א א' עד ססע"י ו' נתבאר
דר"ת מתיר בשיעור בית השחי ובית הערוה במספרים והיינו פרב לגירסא דידן ונתבאר
דגם לגירסא דידן רבי יוחנן אסר אף במספרים ולכן יש גונש"א על ר"ת דרב ורבי יוחנן
קיי"ל כר' יוחנן והבה"ג והרי"ף הביאו הגירסא בענין אחר ולדבריהם גם רב אסר אף
במספרים וכ"פ הרמב"ם והרא"ש וכ' הרב"י דהכי נקטינן מיהו פתב שפ"ל מספרים
האמורים פאן פעין תער הם אבל שלא פעין תער שרי ובמח"כ אשתמיטתיה תשובת
הרשב"א ח"א סי' ק"ו הביאה הכנה"ג דאוסר במספרים אף שלא פעין תער ואפילו בידו
וכל הסוגיא דנזיר (דנ"ט ע"א) מורה פן ובנדאי אילו ראה הב"י תשו' הרשב"א הנה הדר
ביה גם פי הרשב"א הביא ראיות ברורות לדבריו מהגמרא והב"י לא הביא שום ראיה
לדבריו רק פתב פן מסב"א בעלמא: מסע"א ז' עד ססע"י יו"ד נתבאר דפיאות הזקן נדאי
חמירי משיעור בית השחי ובית הערוה ומוכח פן מהא דרב דאמר מיגל אדם פל גופו
במספרים פעין תער משמע אבל לא פאות זקנו וראשו וכ"ש לגירסת הרי"ף שפ"ל פסק
בש"ע רס"י קפ"ב לפ"ז מוכרח הכרח גמור דבפיאות הזקן ג"כ לא קילי מבית השחי
דאל"כ לל"ל פי קאמר רב בשאר אברים נימא במספרים ואפילו בפיאות הזקן וכן מוכח

מָהָא דר' יוֹחָנָן דְּאוֹסְרָא בְּשִׁיעָרָא בֵּית הַשְּׁחִי אֶפְיָלוּ בְּמִסְפְּרִים וְאַף וְשָׂלָא כְּעִין תַּעֲרָא אִם בְּפִיאוֹת הִזְקוּ כה"ג שְׂרִי.

זֶה תְּמוּהָ דְנִצְיָבָא בְּאַרְעָא כּו' וְעוֹד בְּכָלל מְאֵתִים מְנָה ר"ל אוֹתוּ אוֹסוּר וְשִׁבְבִית הַשְּׁחִי יִשְׁנוּ בְּגִילוּחַ הִזְקוּ ג"כ בְּיִתְרָא שְׂאֵת דְּלָא גָרַע מִמְלַקֵּט שְׁעָרוֹת לְבָנוֹת מִתּוֹךְ שְׁחוּרוֹת רַק שְׁנוֹסָף עָלָיו ג"כ תְּמַשָּׁה לְאִינְן מִשְׂא"כ בְּבֵית הַשְּׁחִי (וְלָכֵן) (וְהִיאָדָּה) פְּסָק הַש"ע לְהַקְלֵי בְּפִיאוֹת הִזְקוּ יוֹתֵר מִבְּבֵית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֶרְוָה תְּמוּהָ גַם מִה שְׁהַקְשָׁה עַל הָרַמְבַּ"ם שֶׁכ' פְּטוּר דְּמִבְּנָאָר וְלֹא מוֹתֵר לִק"מ דְּדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נְכוּוֹנִים דִּישׁ חוֹמֵר בְּגִילוּחַ הִזְקוּ מִבְּגִילוּחַ פִּיאוֹת הָרֵאשׁ מִצַּד לֹא יִלְבַּשׁ גָּבֵר וְדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מִבְּנָאָרִים דְּאִין שׁוּם הֵיִתֵּר לְגַלַּח פִּיאוֹת הִזְקוּ אִף בְּמִסְפְּרִים רַק מִה שְׁהַקְלֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפִיאוֹת הָרֵאשׁ יוֹתֵר מִבְּבֵית הַשְּׁחִי ע"ז וְדֹאֵי קִשְׁיָה מִיְהוּ ע"ז חוֹלְקִים כְּמָה גְדוּלֵי הָרֵאשׁוֹנִים וְס"ל דְּאִף מִדְּאוּרִיִּיתָא אִסוּר בְּמִסְפְּרִים כְּעִין תַּעֲרָא: סע"י י"א י"ב [עַד סע"י כ' כ"א] יִתְבָּא דְּמַלְשׁוֹן הַמְשַׁנָּן וְאִינוּ חֵיִיב עַד שְׁיִטְלָנוּ בְּתַעֲרָא אִין מִשְׁמַע שׁוּם הֵיִתֵּר לְגַלַּח אִף בְּמִסְפְּרִים וְשָׂלָא כְּעִין תַּעֲרָא רַק וְשָׂלָא הֵיָה לּוֹקָה אֵת הָאֶרְבָּעִים אֲלֵא בְּתַעֲרָא דְּהָא כה"ג בְּאִיסוּר גִּילּוּחַ שְׁעָר הַנְּזִיר לְרַבִּי יוֹנָתָן פ"ו דְּנִזְזִיר (דל"ט ע"ב) אִינוּ חֵיִיב עַד שְׁיִטְלָנוּ בְּתַעֲרָא וְגַם מ"ע קְדוּשׁ יִהְיֶה גְדֵל פְּרַע הֵיִינוּ רַק וְשָׂלָא וְשָׂלָנוּ בְּתַעֲרָא עַכ"ז אִסוּר לְנִזְזִיר לְגַלַּח אֶפְיָלוּ בְּמִסְפְּרִים וְלֹא לְבַד בְּמִסְפְּרִים וְשָׂלָא כְּעִין תַּעֲרָא אֲלֵא כָּלל כָּלל לֹא דֹאל"כ מִדּוּעָא אִם גִּילַח סוֹתֵר וְשָׂלָשִׁים יוֹם.

וְהַגַּם שִׁי"ל דְּהֵתֵם הַטַּעַם כְּדִי שְׁבִשְׁעָה שְׁיִגְלַח יִהְיֶה בּוֹ הַשְּׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ כְּדֹאִיתָא בְּגִמְרָא שָׂם. זֶה אִינוּ מִסְפִּיק דְּהָא בְּנִזְזִירוֹת מְאָה יוֹם אִין סוֹתֵר רַק לְמ"ד יוֹם א"כ א"צ שְׁיִהְיֶה בּוֹ הַשְּׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ וְא"כ בְּנִזְזִירוֹת מְרֻבָּה יִהְיֶה רַשְׁאֵי לְגַלַּח בְּמִסְפְּרִים עַד שְׁבַעִים יוֹם וְעוֹד דְּהָרַמְבַּ"ם פ"ה מִה' נִזְזִירוֹת דִּין י"א וְהַתּוֹסְפוֹת ע"פ הִירוּשְׁלָמִי פ"ו דְּנִזְזִיר ה"ג ס"ל דֹא"צ שְׁיִהְיֶה בּוֹ הַשְּׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ (וְהַגַּם שְׂאֶפְשָׁר ס"ל דְּזֶה ג"כ נִקְרָא שְׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ כִּינּוּן שְׁנִשְׂאָר עַכ"פ כְּדִי לְכוּף רֵאשֵׁן לְעִיקְרוֹ מִכְּלָלוֹת הַשְּׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ א"כ גַּם בְּגִילּוּחַ בְּמִסְפְּרִים י"ל כּוּן) וְעוֹד דִּיהֵי' אִיף שְׁיִהְיֶה עַכ"פ מְנוֹכַח דְּמַלְשׁוֹן וְאִינוּ חֵיִיב אִינוּ בְּמִשְׁמַע שְׁבַפְחוֹת מְזֵה מוֹתֵר א"כ גַּם בְּפִיאוֹת הִזְקוּ י"ל כּוּן שְׁהָרִי לֹא שְׁנִינּוּ רַק וְאִינוּ חֵיִיב עַד שְׁיִטְלָנוּ בְּתַעֲרָא מ"מ אִיסוּר גְּמוּר אִיכָּא גַם בְּמִסְפְּרִים אִף וְשָׂלָא כְּעִין תַּעֲרָא כ"א כָּלל כָּלל לֹא כְּמוֹ בְּנִזְזִיר וְק"ו מְשִׁיעָר בֵּית הַשְּׁחִי לְדַעַת תְּשׁוּ' הָרַשְׁבָּ"א ס' ק"ו שְׁדַבְּרִיו עִיקָר וְהִנֵּה ר' אֲלִיעֶזֶר ס"ל כְּרַבִּי יוֹנָתָן פ"ו דְּנִזְזִיר (דמ"א ע"ב) וְהָרִי ר' אֲלִיעֶזֶר וְרַבְּנָן לֹא פְּלִיגִי פ"ג דְּמִכּוֹת לְעַנְנֵי גִילּוּחַ הִזְקוּ דְּאִינוּ חֵיִיב אֲלֵא עַל גִּילּוּחַ שְׁיִשׁ בּוֹ הַשְּׁחִתָּה וְלִר' אֲלִיעֶזֶר צ"ל חִיּוּבָא הוּא דְּלִיכָּא כ"א בְּגִילּוּחַ שְׁיִשׁ בּוֹ הַשְּׁחִתָּה הָא אִיסוּרָא אִיכָּא וְכְמוֹ בְּנִזְזִיר לִר' יוֹנָתָן וְכַנ"ל א"כ גַּם לִת"ק דְּר' אֲלִיעֶזֶר י"ל כּוּן דְּבִהָא לֹא פְּלִיגִי וְרֵאשִׁיָה ג"כ מְנִזְזִיר שְׁמִשׁוֹן וְנִזְזִיר לְעוֹלָם שְׂאִין מְקִילִים שְׁעָרוֹן כָּל יְמֵיהֶם וּבְהֵם לֹא שְׁיִיף הַטַּעַם דְּבִשְׁעָה שְׁיִגְלַח יִהְיֶה בּוֹ הַשְּׁעָר שְׁהַקְדִּישׁ דְּהָא אִינוּ מְגַלַּח לְעוֹלָם וְא"כ מ"ט אִינוּ מִיְקַל בְּמִסְפְּרִים.

כִּינּוּן אִינוּ חֵיִיב אֲא"כ מְגַלַּח בְּתַעֲרָא א"כ שְׁמַעְנוּ אִף הִיכָּא דְּחִיּוּבָא לִיכָּא אִיסוּרָא אִיכָּא אִף מִדְּאוּרִיִּיתָא בְּנִזְזִירוֹת כְּמ"כ אִפ"ל גַּם בְּפִיאוֹת הִזְקוּ: וְגַם לְרַבִּי יֵאשְׁיָה פ"ו דְּנִזְזִיר (דל"ט ע"ב) לְכֹאוּרָה אִין רֵאשִׁיָה מְשַׁעֲרָא נִזְזִיר לְפִיאוֹת הִזְקוּ דְּלִדִּידִי' גְּבִי שְׁעָרָא נִזְזִיר יִלְפִינּוּ מְקוֹדוּשׁ יִהְיֶה גְדֵל פְּרַע וְשָׂלָא יְגַלַּח כָּלל אִף בְּמִסְפְּרִים כ"א לְגַדֵּל הַשְּׁעָר מִשְׂא"כ בְּפִיאוֹת הִזְקוּ מ"מ הָרִי מִבְּנָאָר פָּרַק שְׁנֵי נִזְזִירִים (דנ"ח סע"א) דְּגְבִי וּפְאֵת זְקָנָם לֹא יְגַלְחוּ גְּבִי כְּהִנְיָם

יש ג"כ ל"ת ועשה היינו עשה דכתיב קדושים יהיו לאלהיהם וכ"כ התוספות פ"ק דיבמות
(דף ה' ע"א) ד"ה מה וד"ה ואפתי וד"ה שפן וכינן דקדושים יהיו זהו מ"ע שלא לגלח
הזקן א"כ יש ללמוד מקדוש יהיה דר"ל שייחצנו לגדל לגמרי ולא לגלחו אפילו במספרים
אף שלא כעין תער דאין לחלק משום דשם פתיב גדל פ"רע משא"כ הכא דהתם גבי נזיר
עיקר הלימוד שלא יסיר השער כלל הוא מתבנות קדוש יהיה כמ"ש ברש"י פ"ו דנזיר
(דל"ט ע"ב) מיהו בפסחים פכ"ש (דכ"ג ע"א) קדוש יהיה גידולו קדוש וא"כ עכ"פ גבי
כהנים קדושים יהיו דקאי ג"כ שלא לגלח הזקן י"ל פנ"ל גבי קדוש יהי דנזיר ומבואר
בגמרא קדושין (דל"ה ע"ב) ונזיר (דף מ' ע"ב ודנ"ח ע"ב) דילפינן פאת זקנם דישראל
ממ"ש גבי כהנים ופאת זקנם לא יגלחו וכ"ה במקומו בגמרא פ"ג דמכות (דכ"א ע"א):
ועוד ראיה ממ"ש וראשיהם לא יגלחו כו' פסום יכסמו את ראשיהם ביחזקאל סי' מ"ד
כ' דהיינו שמשיר מן השער כדי לכוף ראשו לעיקרו עיין רש"י ביחזקאל שם ובגמרא
בסנהדרין ס"פ פהו גדול ובהרמב"ם פ"ה מה' פלי המקדש דין ו' ובת"י ובהרד"ק
ביחזקאל שם ונמצא מניחים יותר גם במספרים שלא כעין תער וא"כ איך בגילוח שער
הראש שלא נזכר ע"ז איסור בתורה יצטרף להניח שער כדי לכוף ראשו לעיקרו
ולפירש"י קאי זה על כל הפהנים ובפניאות הזקן יהיו מותרים במספרים כעין תער להב"י
ושלא כעין תער להרמ"א סי' קפ"א סע"י יו"ד זה תמוה בתכלית הזרות א"ו בפניאות
הזקן שזכר ע"ז בפהנים לאו ועשה אסורים לגלח לגמרי וכמו בשער דנזיר ובשער
הראש שלא נזכר ע"ז שום איסור בתורה ע"ז נאמר ביחזקאל וראשיהם לא יגלחו כו'
כ"א פסום יכסמו כו' וכינן שנתברר שהפהנים בפניאות הזקן והראש אסורים לגלח
במספרים אף שלא כעין תער וכלל כלל לא א"כ ה"ה בפניאות הזקן דישראל דהא הושוו
זה לזה מגזרה שנה ועוד ראיה מהפסוק בשמואל ב' סי' יו"ד פסוק ה' שבימי דוד המע"ה
לא היו כל ישראל מגלחים זקנם כלל וכלל א"כ מסתמא יש בזה איסור גמור.

והרד"ק שם כ' שזהו מנהג שהיו נוהגים פן שלא לגלח השער אפילו במספרים א"כ גם
לדבריו מנהג שנהגו פן אבותינו מזמן קבלת התורה עד עתה א"א להתירו ח"ו מכ"ש
שי"ל שאינו מנהג לבד כ"א איסורא איפא וכן מוכח משם שזה היה נחשב להם לחרפה
גדולה: